

Digitized by Google

Digitized by Google

E
7(3

.4
V–1

BULLARIUM

Raccolta Vill.
E. 7 (3

AMPLISSIMA COLLECTIO

BULLARUM
PRIVILEGIORUM AC DIPLOMATUM
Romanorum Pontificum
AMPLISSIMA COLLECTIO

Cui acceſſere Pontificum omnium Vitæ, Notæ, & Indices opportuni.

OPERA ET STUDIO

CAROLI COCQUELINES.

TOMUS TERTIUS

A Lucio III. ad Clementem IV., ſcilicet ab AN. MCLXXXI. ad AN. MCCLXVIII.

ROMÆ, M. DCC. XL.

TYPIS, ET SUMPTIBUS HIERONYMI MAINARDI in Platea Agonali ad Vicum Cuccagnæ.

SUPERIORUM FACULTATE, ET PRIVILEGIO.

Digitized by Google

Digitized by Google

Eminentisſimo , ac Reverendisſimo

PRINCIPI

LUDOVICO
PICO

S. R. E. CARDINALI AMPLISSIMO

HIERONYMUS MAYNARDUS FEL. P.

TERTIUM *Bullarii Romani Tomum*, LUDOVICE CARDINALIS AMPLISSIME, *edere cogitans*, *ſatis operi me conſulturum putavi*, *ſi præclaro Nomini Tuo illum inſcriberem*. *Nemini enim ap-*

Digitized by Google

tius Summorum Pontificum Conſtitutiones de Eccleſiaſtica diſciplina, ac rebus ſacris agentes videntur congruere, quam S. R. E. Cardinali Albanorum Epiſcopo vigilantiſſimo, eximia generis nobilitate, atque Eccleſiaſticæ diſciplinæ ſtudio perinde ſpectando. Profectò Mirandulanis ortus Ducibus, & ad omnem pietatem liberalitèr inſtitutus, tùm etiam ſacris & profanis literis apprimè inſtructus, ubi primùm Clericalis militiæ nomen dediſti, aliquid conſummatum præ Te tuliſſe viſus es, quod aliis imitationi eſſet, & exemplo. Ab Summis Pontificibus ad gravia, & bonorifica adſcitus munera, ità illa geſſiſti, ut longè potioribus Te dignum oſtenderis: omnes verò, qui Te norunt, ad ſacras dignitates & honores ſanctè ſapienterque gerendos vel natum, vel factum prædicarent. Conſtantem bonorum omnium opinionem acerrimo præditus judicio Pontifex Maximus Clemens XI. cujus laudes, & immortalitate digna facta nulla ætas reticebit, luculentis atque honorificis teſtimoniis comprobavit. Quum enim Pontificio Te præfeciſſet Palatio, egregiis, quibus magiſmagiſque in dies clarebas, ſpectatæ virtutis Tuæ motus exemplis, non ita multo poſt ad Eminentiſſimam Cardinalatus Dignitatem evexit. Quam ſubinde tanto virtutum ſplendore geſſiſti, & geris, ut non ab illa honorem capere, ſed ipſi potius augere decora videaris. Nibil autem loquar de inſigni religione, nibil de ſingulari vigilantia, qua Albanenſem Diœceſim regis,

verbo

verbo & exemplo, ſecundum Apoſtoli monitum, forma Gregis factus ex animo. *Enimvero non contentus vitia, & abuſus pro viribus ſuſtuliſſe, eo ſtudio pietatem, religionem, cæteraſque Chriſtianas virtutes promoves, ut nihil Tibi potius eſſe præ Te feras, quàm ſanctum, ac Deo acceptum omni prorſus ex parte Gregem reddere. Quo autem facilius parta bona tuearis, & augeas, ſubſidiariam ſacrorum Miniſtrorum multiplicaſti operam: lectiſſimum itèm Clerum habere contendis, unde aſſidua ad pietatem præſidia ſumas, dignoſque Miniſtros, quibus & Populi, & Sacramentorum cura tutò tradatur, perenni cum creditarum ovium bono, & Eccleſiaſticæ diſciplinæ incremento. Neque hæ tantum cauſſæ me impulerunt, ut huic Apoſtolicarum Conſtitutionum Volumini Te Patronum adſcriberem, verum etiam præcipuus literarum amor, & ſacrorum Canonum ſtudium. Quo quidem ita clares, ut quem Tibi anteponam, habeam neminem. Grato itaque libentique animo, Cardinalis Eminentiſſime, munus accipe. Me autem tot nominibus Tibi devinctum patrocinio, auctoritate, & gratia proſequare.*

CAN-

CANDIDE LECTOR.

SErius fortaſse quam putaveras, benigne Lector, & quam mihi propoſueram, ob oculos tibi ponitur tertius hic Collectionis noſtræ Tomus, quem tibi gratiſſimum fore, ipſa rerum gravitas atque utilitas mihi certo pollicentur. In hac ſiquidem operis noſtri parte, quam merito Eccleſiaſticæ hiſtoriæ Sæculi duodecimi, & decimi tertii fundamentum appellaveris, illuſtrantur præclare ſanćteque geſta duodecim Summorum Pontificum, qui ab anno 1181. ad 1268. Romanæ Eccleſiæ præfuerunt: ſi tamen Cœleſtinum IV. excipias, qui, cum paucis in Pontificatu diebus vixerit, nullas reliquit Conſtitutiones. Ex iis, quæ in hoc Tomo exhibentur monumentis, colligi poteſt, quanta ſolicitudine illi ſibi commiſſo gregi invigilaverint, quanto labore contenderint, ut collapſam diſciplinam reſtituerent; Terram Sanćtam a barbararum gentium manibus vindicarent, atque eriperent; profligarentur hæreſes, ac tandem orthodoxa fides longe lateque diffunderetur. Præterea deſcribuntur Ordinum Mendicantium ortus & incrementa, præſcriptæ iis regulæ, leges ſancitæ ad ſtabilienda monaſtica inſtituta, data Sanćtorum Canonizationum norma; leguntur convocationes duorum illuſtrium Conciliorum, Lateranenſis nempe Quarti, quod Magnum Lateranenſe Concilium dici ſolet, & Primi Lugdunenſis inter Generalia decimi tertii: quamplures indićtæ referuntur (quas ajunt) Cruciatæ contra Albigenſes alioſque hæreticos; legeſque præſcriptæ, quibus a fide catholica aberrantes ad Eccleſiæ gremium revocarentur, & pertinaces debitis pœnis coercerentur: innumera tandem alia proponuntur documenta, quæ omnia Summorum Pontificum vigilantiam maximam, paſtoralemque ſolicitudinem demonſtrant.

Verum, ne alieno incommodo nimis creſceret Voluminum moles, omittendas eſſe putavi, paucis dumtaxat exceptis, conſtitutiones illas; quæ in compilatione literarum Decretalium, ex quibus corpus Juris Canonici conſtat, leguntur: Ii ſiquidem libri omnium Juris Pontificii peritorum manibus teruntur, atque verſantur: eaque in re tenenda nobis erant Cherubini veſtigia, in cujus Bullario deſunt hujuſmodi Decretales Epiſtolæ.

Tertio huic Tomo hæc breviter præmittenda erant, Candide Lector, cujus duas alias partes quamprimum habebis, ſi temporum conditio ſinat; nihil enim mihi eſt antiquius, quam ut laboribus, & vigiliis meis aliquam mihi rerum Eccleſiaſticarum notitiam, tibi vero aliquid emolumenti poſſim comparare.

INDEX
CHRONOLOGICUS
PONTIFICUM,

Quorum Bullæ in hac Tertii Tomi Parte Prima continentur

Lucius Tertius	Anno 1181.	Pag. 1.
Urbanus Tertius	1185.	16.
Gregorius Octavus	1187.	27.
Clemens Tertius	1187.	30.
Cœleſtinus Tertius	1191.	43.
Innocentius Tertius	1198.	64.
Honorius Tertius	1216.	175.
Gregorius Nonus	1227.	245.
Cœleſtinus Quartus	1241.	294.
Innocentius Quartus	1243.	294.
Alexander Quartus	1254.	348.
Urbanus Quartus	1261.	396.
Clemens Quartus	1265.	424.

IN-

Digitized by Google

INDEX
ALPHABETICUS
PONTIFICUM,

Quorum Bullæ in hac Tertii Tomi Parte Prima continentur.

Alexander Quartus	habet Conſtit.	LVII.
Clemens Tertius	habet Conſtit.	XVII.
Clemens Quartus	habet Conſtit.	XXXII.
Cœleſtinus Tertius	habet Conſtit.	XXV.
Gregorius Octavus	habet Conſtit.	IV.
Gregorius Nonus	habet Conſtit.	LVI.
Honorius Tertius	habet Conſtit.	LXXX.
Innocentius Tertius	habet Conſtit.	CVII.
Innocentius Quartus	habet Conſtit.	XLII.
Lucius Tertius	habet Conſtit.	XIV.
Urbanus Tertius	habet Conſtit.	XI.
Urbanus Quartus	habet Conſtit.	XXI.

IMPRIMATUR.

Si videbitur Reverendiſſimo Patri Sacri Palatii Apoſtolici Magiſtro.

Ph. Spada Archiep. Theodoſien. Viceſgerens.

IMPRIMATUR.

Fr. Aloyſius Nicolaus Ridolfi Ordinis Præd. Sac. Palatii Apoſtolici Magiſter.

IN-

INDEX INITIALIS BULLARUM OMNIUM,

Quæ in hac Tertii Tomi Parte Prima referuntur.

A

A Diebus Friderici. 315.
A nobis. 288.
Ad abolendam. 9.
Ad Apoſtolicæ dignitatis. 300.
Ad Audientiam. 38. 393.
Ad capiendum vulpeculas. 379.
Ad commemorandas. 117. 225.
Ad communem. 219. 220.
Ad conſequendam. 446.
Ad ea. 31.
Ad eliminandom. 116.
Ad evellendum. 113.
Ad extirpondam. 394. 437. 449.
Ad liberandam. 173.
Ad noſtram. 152. 221. 227.
Ad reconciliationem. 94.
Ad ſopiendam. 203.
Ab tollendas. 66.
Ad tranquillitatem. 221.
Ad ubera. 121.
Adverſus hoſtes. 191.
Admonet nos. 332.
Ante thranum. 466.
Antiquam Athenienſis. 130.
Apoſtolica Sedes. 74. 80. 104.
Apoſtolicæ officium. 22.
Apoſtalicæ Sedis. 112. 171. 374.
Apoſtolici moderaminis. 4. 5. 6.
Ardenti deſiderio. 258.
Auctoritate Apoſtolica. 34.
Audientes diſſentiones. 287.
Audita tremendi. 28.
Audivimus. 20. 272.

B

BEata Clara. 417.
Behemot. 278.
Benedictus Deus. 47. 138.
Benedicti vos. 130.
Benefaciens Dominus. 201.
Benigna Operatio. 368.

C

CÆleſtis Altitudo. 17.
Catholicæ Fidei. 351. 395.
Chariſſimus. 198.
Chariſſimum in Chriſto. 414.
Chriſti Sponſam. 470.
Cives Recanatenſes. 410.
Clara claris. 364.
Claræ memoriæ. 194.
Calebat hactenus. 409.
Commiſſæ nobis. 105.
Confeſſor Domini. 291.
Canſtituti ab ea. 438.
Conſuevit. 183.
Conſurgit in nobis. 461.
Contingit interdum. 410.
Cum ab eo. 7.
Cum Abbates. 238.
Cum ad prapulſandam. 50.
Cum ad Romanam. 352.
Cum adverſus. 295.
Cum aliquando. 238.
Cum Anteceſſor. 05.
Cum a nobis. 56. 347. 353. 369. 408.
Cum a ſacris. 26.
Cum bonæ memoriæ. 206.
Cum Bundenum. 234.
Cum Caſtrum. 132.
Cum cantroverſia. 7.
Cum dicat Dominus. 271.
Cum dilecti. 195.
Cum dilectis. 428.
Cum Eccleſiarum omnium. 200.
Cum ejus vices. 153.
Cum emergentium. 68.
Cum ex injuncta. 60. 91.
Cum ex officii. 116.
Cum Fiſcannenſe. 49.
Cum Fratres Prædicatores. 323.
Cum honeſtas. 128.
Cum in Apoſtolica. 24.
Cum ineſtimabile. 141. 143.
Cum in Lateranenſi. 34.
Cum in lege. 71.

Cum litigantium. 166.
Cum multa precum. 266.
Cum negotium Fidei, 342.
Cum nobis. 145.
Cum olim. 223. 293. 304. 314.
Cum omnis. 309.
Cum omnium Eccleſiarum, 115.
Cum paci. 105.
Cum per noſtras. 329.
Cum pro reformatione. 254.
Cum quædam, 147.
Cum quanta. 113.
Cum reducti. 260.
Cum Regibus. 2.
Cum Romana Eccleſia. 55.
Cum Sacroſancta. 58.
Cum ſecundum. 99. 359.
Cum Sedi Apoſtolicæ. 38.
Cum ſit. 9.
Cum tamquam veri, 318.
Cum terram. 221.
Cum tota terra. 284.
Cum Venerabilis. 329.
Cum univerſalis. 57.
Cum univerſi. 33. 48. 200.
Cum univerſorum. 49.
Cupientes. 393.

D

D*Efuncto Romæ*. 123.
Dei virtus. 299.
Deo grata. 372.
Deſiderantes. 250.
Devotio. 223.
Devotionis veſtræ. 284. 306.
Dignis laudibus. 170.
Diſcretioni veſtræ. 395.
Diſcrimen præteriti temporis. 352.
Divinæ dignatio. 213.
Divinæ diſpenſatio. 224.
Dudum ad Apoſtolicæ. 466.

E

E*A quæ*. 92. 141. 265.
Eccleſia Romona. 366. 416.
Eccleſiam Dei. 350.
Eos qui. 60.
Etſi chariſſimus. 172.
Etſi de univerſis. 211.
Etſi Eccleſia Romona. 247.
Etſi electi. 197.
Etſi loca Sanctorum. 293.
Etſi neque. 248.
Etſi non ſit. 214.
Etſi omnes. 189.
Etſi univerſis. 234.
Et zizania. 63.
Excelſum fecit. 411.
Execrabilis. 351.
Exbibita nobis. 161. 206.
Exigit. 450.
Exortis in Agro Fidei. 392.
Expectavimus. 211.
Exultat. 452.
Exultet. 401.

F

F*Elicis recordationis*. 259. 295. 359.
Fervor, & integritas. 247.
Firma profecto. 375.
Firmiſſime teneat. 392.
Fons Sapientiæ. 282.
Fraternitatis tuæ. 274.
Fundata Domus Domini. 450.

G

G*Audentes in Domino*. 261.
Glориantes. 135.
Glorioſus. 54. 286.
Grandi non immerito. 303.
Gratias agimus. 214.
Gratum gerimus. 25.
Grave gerimus. 226.

H

H*As leges*. 217.
His diebus. 425.
His quæ. 71.
His qui. 27.
Hortatur nos. 180.

I

J*Amdudum provida*. 259.
Ideo ſacroſanctam. 35. 42.
Iis quæ. 327. 362.
Illa te. 147.
Impia Judæorum. 298.
Implacida relatio. 383.
Improbis quorumdam. 382.
Importuna multorum. 383.
In Apoſtolicæ Sedis. 47.
In authentico. 133.
In cauſa. 87.
In dilectione. 70.

In

In eminenti. 6. 52. 72. 75. 89. 136. 236.
In ſorma. 164.
In nomine. 96.
In Ordine veſtro. 462.
In Privilegio. 163.
In Regeſto. 198.
Ineffobilis. 65. 199. 241.
Inter ea. 353.
Inter cæterus. 456.
Inter opera. 108. 185. 383.
Ipſa nos cogit. 369.
Is Eccleſiam. 96.
Jurgia litium. 394.
Juſtis petentium. 15. 21. 133. 201.

L

L*Æſa olim*. 223.
Licet Angelus. 199.
Licet ante. 108.
Licet diligentiom. 222.
Licet Dominus. 3.
Licet ea. 321.
Licet Eccleſiæ. 373.
Licet Eccleſiarum. 437.
Licet ex injuncto. 69.
Licet ex omnibus. 404.
Licet generalis. 250.
Licet Mediolanenſis. 246.
Licet olim. 381.
Licet omnium. 86.
Licet primum, 82.
Ligna pomiſera. 213.

M

M*Agnis, & crebris*. 330.
Malitia hujus temporis. 346.
Manifeſtis. 151. 194.
Manifeſtum eſt. 157.
Mira circa nos. 256.
Miramur plurimum. 169.
Miſerator, & miſericors. 193.
Monaſticæ ſinceritas. 15.
Multiſorie. 112.
Multotiens. 141. 171.

N

N*E commiſſæ vobis*. 395.
Ne inquiſitionis negotium. 408.
Ne nos. 119.
Nec novum. 74.
Ne promotionis. 68.
Non abſque multa. 380.
Non eſt in juſto. 322.

Non inſolitum eſt. 349.
Noverit univerſitas. 345.
Novum Matris Eccleſie. 307.
Nunquam melius. 29.

O

O *Altitudo divitiarum*. 397.
Officii noſtri. 12. 374. 386.
Olim a gentilium. 338.
Olim operante. 281.
Olim Regno Sitiliæ. 425.
Omnipotenti Deo. 35. 176.
Operante. 76. 134. 182.
Ordinem veſtrum. 305.
Ordinis veſtri. 470.
Ordinoto nuper. 411.
Orta dudum. 357.

P

P*Arens ſcientiarum*. 266.
Parvus ſons. 409.
Per tuas nobis. 216.
Pervenit ad nos. 43.
Petitio tua. 319.
Pia deſideria. 361.
Piæ poſtulatio. 270.
Poſtquam regimini. 124.
Poſtquam ſupernus. 406.
Pridem intellecto. 452.
Primatum Cathedras. 350.
Prompte fidei. 225.
Prophani Foncnſium. 189.
Propter Maris pericula. 318.
Providentia laudabilis. 469.
Proviſionis noſtræ. 412.
Prudentiom. 63.
Prudentibus Virginibus. 38.
Puræ fidei. 319. 380.

Q

Q*Uæ locis*. 2.
Quæ in præjudicium. 60.
Quæ honorem conditoris. 314.
Quæ omnium conditoris. 284.
Quæſtione 220.
Quum miſericorditer. 57.
Quamvis Eccleſiarum. 125.
Quamvis ſit grave. 409.
Quamvis univerſorum. 36.
Quontæ dignitatis. 149.
Quanto diligentius. 152.
Quanto nobilius. 251.
Quanto per inſuſionem. 23.

Quanto ſpecialius . 18. 136. 219.
Quaſi lignum Vitæ . 353.
Qui ſua . 22.
Qui ſtatuit . 183. 244.
Quia de conſervatoribus . 371.
Quia fragilis eſt . 348.
Quia Fridericus . 292.
Quia major . 15.
Quia nonnullos . 264.
Quio pietas . 79.
Quia perſonæ religioſæ . 370.
Quia plerumque . 469.
Quia profectum . 315.
Quia pro qualitate . 363.
Quia refrigeſcente . 282.
Quia tunc potiſſime . 342.
Quo elongati . 263.
Quod non tua . 209.
Quod ſuper nonnullis . 389.
Quoniam ad Epiſcoporum . 28.
Quoniam te . 364.
Quoniam ut ait . 298.
Quotiens a nobis . 39. 80.
Quoties a nobis . 14. 271. 289.
Quoties poſtulatur . 44. 153.

R

R*Ationalis ſpiritus* . 291.
Rationis Ordo . 35.
Rectæ conſiderationis . 292.
Recti ſtatera . 413.
Redemptor noſter . 290.
Regiæ ſerenitatis . 104.
Relatione . 167.
Relotum ex parte . 16.
Religionis Monaſticæ . 32.
Religioſom vitam.51. 61. 168. 178. 308. 317. 360. 377.
Religioſis deſideriis . 165.
Rex excelſus . 281.
Rex pacificus . 284.
Rex Regum . 107. 164. 447.
Romana Eccleſia . 210.
Romanæ Ecclеſiæ . 413.
Romonus Pontifex . 378.

S

S*Acroſancta* . 76. 137. 209. 233.
Sedes Apoſtolica . 320. 449.
Sedis Apoſtolicæ.49. 221. 227. 247. 259. 260. 451.
Si Anna . 262.
Si chariſſimæ . 75.
Si diligenti . 157.
Si humilitatis . 151.
Si memoriter . 113.
Si nobilis Vir . 252.
Si olim . 123.
Si quorumdam . 271.
Si ſua cuique . 67.
Sicut ad Apoſtolatus . 44.
Sicut ea . 46. 149.
Sicut Judæis . 191.
Sicut magni beneficii . 427.
Sicut olim . 287.
Sinceritas devotionis . 137.
Sinceritatem tuam . 252.
Solet annuere . 110. 117. 118. 229. 334.
Sol ille verus . 398.
Sub Catholicæ . 340.
Sublime Regum Franciæ . 358.
Sufficere debuerat . 280.
Summi providentia . 239.
Super extirpatione . 391.
Super muros . 238.
Supernæ , & ineffabilis . 184.

T

T*Empus acceptabile* . 181.
Tenorem quarumdam . 462.
Totius Eccleſiæ . 11.
Tranſiturus de hoc Mundo . 414.
Truculentam . 343.
Turbato corde . 462.
Turbulentiſſimom . 121.

V

V*El ex dolo* . 30.
Venerobilis Frater . 180.
Venerobili fratri . 195.
Venerabilibus Fratribus . 437.
Veremur . 261.
Vir unus . 111.
Virtute conſpicuos . 433.
Ut eo libentius . 374.
Ut juventus . 208.
Ut negotium fidei . 408.
Ut nihil nobis . 343.
Ut non ſolum . 101.
Ut vivendi . 242.
Ut univerſalis . 268.
Utinam Dominus . 127.

Digitized by Google

INDEX RUBRICARUM
BULLARUM ET PRIVILEGIORUM OMNIUM,
Quæ in hac Tertii Tomi Parte Prima continentur.

Quæ hoc Indice ☞ deſignantur, erant in editione Cherubini.

LUCIUS TERTIUS.

I. ABſolutio Wilielmi Regis Scotiæ ab Excommunicatione in eum lata ab Archiepiſcopo Eboracenſi. Pag. 1
II. Confirmatio Donationis a Baraſone, ejuſque Uxore Algaburga Sardiniæ Regibus factæ Monaſterio Montis Caſini. 2
III. Erectio Abbatiæ Monteregalenſis in Archiepiſcopatum. 3
IV. Confirmatio Bonorum omnium, & conceſſio Privilegiorum Monaſterio S. Matthæi de Caſtello Ordinis Caſſinen. 6
V. Statutum, ut Honores Carnoten. Capituli reſidentibus tantum concedantur, & ne quis alia in Eccleſia fruens beneficio Canonicus ibi, vel Plebanus eligi poſſit. 7
VI. Confirmatio Sententiæ latæ a Delegatis Apoſtolicæ Sedis in controverſia verten. inter Epiſcopum Pennen. & Abbatem Monaſterii S. Quirici ejuſdem Diœceſis. 7
VII. Decretalis contra nonnullos abuſus in Pictavenſi Diœceſi invectos. 9
VIII. Decretum contra Hæreticos. 9
IX. Confirmatio Fundationis Præpoſituræ de Truthenhuſen. Ordinis Sancti Auguſtini Diœceſis Argentinæ, ab Hohenburgenſi Monaſterio dependentis. 11
X. Bona, & Privilegia Admontenſis Monaſterii confirmata, & nova de electionibus Abbatiſſarum, & aliorum Monaſteriorum regimine ſancita ſtatuta. 12
XI. Confirmatio bonorum omnium, & Immunitatum Bellunen. Eccleſiæ, cui, ejuſque Epiſcopo nonnulla conceduntur privilegia. 14
XII. Privilegium Monachis Ciſtercienſibus conceſſum ad Ordinis conſuetudines confirmandas. 15
XIII. Donationes Codefridi I. & Godefridi II. Brabantiæ Ducum in favorem Equitum Templariorum confirmatæ. 15
XIV. Quod morte Mandatoris, lite non conteſtata, finitur mandatum. 16

URBANUS TERTIUS.

I. URbani PP. Litteræ Encyclicæ ad omnes Epiſcopos de ſui Electione. 17
II. Confirmatio Bonorum, Privilegiorum, & Immunitatum omnium Cluniacenſis Monaſterii. 18
III. Confirmatio Sententiæ latæ per Robertum Archiepiſcopum Viennenſem, & Hugonem Abbatem Bonævallis ſuper controverſiis exiſtentibus inter Arducium Epiſcopum Gebennen. & Willelmum Comitem. 19
IV. Statutum ne Domus Canonicales Laicis, & mulieribus malæ notæ locentur. 20
V. Confirmatio Compoſitionis initæ inter Monachos Ajenſes Ordinis Cluniacenſis, & Archipresbyterum de Rupella. 21
VI. Confirmatio Dignitatis Patriarchalis, Bonorum omnium, & Juriſdictionis ſuper Jadertinum Archiepiſcopatum, hujuſque Suffraganeos Epiſcopos, Patriarchæ Gradenſi. 22
VII. Decreta nonnulla pro quiete, bono regimine, ac regulari diſciplina Monachorum Grandimontenſium. 23
VIII. Reſponſio ad Conſultationes M. Cenomanenſis Epiſcopi. 24
IX. Libello Citationis ante obitum delegantis propoſito, lite poſt ejus obitum conteſtata, poteſt in cauſa procedere Delegatus. Qui etiam ad producendos teſtes inducias poſtulavit, videtur appellationi renunciare. 25
X. Confirmatio Ordinis Cruciferorum inſervientium Hoſpitali Bononiæ, Privilegiorumque ad ☞ ejuſdem libertatem, & indemnitatem conceſſio. 25
XI. Quod Filii in Patrum Eccleſiis inſtitui non debeant, ſed ab eis amoveri. 26
XII. Quod poſt interpoſitam appellationem nihil liceat innovari. 27

GREGORIUS OCTAVUS.

I. STatuta litteris Urbani PP. tribus menſibus ante ejus obitum datis, confirmantur, plenamque habere firmitatem decernitur. 28
II. Ad omnes Chriſtifideles De Clade Hieroſolymitana. Omnes ad pœnitentiam agendam admo- ☞ net; Proficiſcentibus vero ad bellum contra Infideles plenariam Indulgentiam concedit. 28
III Sequitur ad omnes Chriſtifideles de jejunio ☞ per quinquennium ſervando ad placandum Deum. 29
IV. Appellationi de rebus modicis factæ non eſt deferendum: ſed ut infra fines Judices, qui ſuſpicione careant, eligat, appellans eſt cogendus: a quibus ſi quis partium crediderit appellandum, ad Archiepiſcopum, vel Primatem vocem appellationis emittat. 30.

CLEMENS TERTIUS.

I. MAndatum Delegatis Apoſtolicæ Sedis, ut in Guilielmum Scotiæ Regem admonitum de Pace Eccleſiæ Sancti Andreæ, ejuſque Epiſcopo reddenda, niſi reſipuerit, Sententiam interdicti ferant &c. 31
II. Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum ab Anteceſſoribus Summis Pontificibus Cluniacenſi Monaſterio conceſſorum. 32

III. Pri-

Digitized by Google

III. Privilegium conceſſum Scotorum Eccleſiæ, & Regi, quod a nullo poſſint escommunicari niſi a Papa, vel ab ejus de latere Legato. 33
IV. Sedis Epiſcopalis translatio a Civitate Wollin ad Camminenſem, ac confirmatio bonorum omnium ad illam ſpectantium. 34
V. Decretum, quo cavetur, ne Canonici Regulares per Oppida vagentur. 34
VI. Confirmatio, ſeu deſignatio Eccleſiarum Suffraganearum Archiepiſcopatus Bremenſis. 34
VII. Abbati Monaſterii Caſſinen. quod ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recipitur Primatus ſupra cæteros Ordinis, & Occidentis Abbates aſſeritur. 35
VIII. Confirmatio Statutorum ab Urbano III. pro quiete, & diſciplina Monachorum Grandimontenſium. 35
IX. Canonizatio Beati Stephani Ordinis Grandimontenſis Inſtitutoris. 35
X. Bonorum confirmatio, & Privilegiorum conceſſio Monaſterio Sublacen. quod ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipitur. 36
XI. Canonizatio Beati Otthonis Epiſcopi Bambergenſis. 38
XII. Ad Bambergenſes de eadem re. 38
XIII. Recens fundatum S. Thomæ de Erlesburen Parthenon confirmatur, & in Sedis Apoſtolicæ protectionem recipitur. 38
XIV. Confirmatio Bonorum omnium Monaſterii Monialium S. Coſmæ de Talliacotio Marſicanæ Diœceſis; quod ab Ordinarii juriſdictione etiam quoad Sacramentorum adminiſtrationem exemptum declaratur. 39
XV. Confirmatio Concordiæ initæ inter Capitula Sancti Alexandri, & Sancti Vincentii Bergomen. Civitatis: qua ſtabilitur, ut unum Capitulum, unum Collegium, unaque ſit Bergomen. Eccleſia Cathedralis. 41
XVI. Canonizatio Sancti Malachiæ Hiberniæ Epiſcopi. 42
XVII. Reſponſio ad Conſultationes Epiſcopi Saguntini. 43

COELESTINUS TERTIUS.

I. CAſſantur, quæ Cantuarienſis Archiepiſcopus attentaverat contra Privilegia Monachorum Cantuarienſium. 44
II. Confirmatio Privilegiorum omnium Monaſterii S. Ramberti Juren. Diœceſis. 44
III. Confirmatio Erectionis Epiſcopatus Zverinenſis. 45
IV. Irritatio Sententiæ in Dunelmenſem Epiſcopum per Eboracenſem Archiepiſcopum inconſulto prolatæ. 46
V. Confirmatio Donationum ab Eugenio III. & Clemente III. Baſilicæ Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe factarum. 46
VI. Canonizatio Sancti Ubaldi Epiſcopi Eugubini. ☞ 47
VII. Deſcriptio; ac Deſignatio Finium Scalenſis Epiſcopatus. 47
VIII. Confirmatio Privilegiorum, ac libertatum Eccleſiæ Scotorum, quam a ſola Romana Eccleſia, ejuſque de latere Legato excommunicari decernitur. 48
IX. Privilegium Fiſcannenſi Monaſterio, cui præter cæteras immunitates ejus Monachos nonniſi ab Apoſtolica Sede escommunicari poſſe conceditur. 49
X. Confirmatio Donationum omnium a Hieroſolymitanis Regibus, aliiſque Terræ Sanctæ Principibus Piſanis factarum. 49
XI. Canonizatio Sancti Bernvvardi Epiſcopi Hildeneshemenſis in Saxonia. 49
XII. Ad Epiſcopos Angliæ Monitoria, Populum adhortentur, ut relictis peccatis, privatis compoſitis diſcordiis, a torneamentis ceſſet, & ad Dominum convertatur: eoſque, qui ſecus fecerint, excommunicatos declarent. 50
XIII. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio Sanctæ Mariæ de Ferraria Ordinis Ciſtercien. Theanen. Diœceſis. 55
XIV. Confirmatio Bonorum omnium, Finium, ac Privilegiorum Theanen. Eccleſiæ, ac præcipue Diplomatis ejuſdem favore editi a quodam Guimundo de Rocca Romana. 52
XV. Canonizatio S. Joannis Gualberti Abbatis, & ☞ Inſtitutoris Congregationis Vallis Umbroſæ Monachorum Ordinis S. Benedicti. 54
XVI. Privilegium Eborum Eccleſiæ indultum ſuper juribus, libertatibus &c. ejuſdem Eccleſiæ. 55
XVII. Caſtella duo Puliano, & Colle Alto Pennenſi Eccleſiæ ab Odone Epiſcopo acquiſita eidem confirmantur. 56
XVIII. Eboracenſis Archiepiſcopus propter contumaciam in ſceleribus ſuſpenſus declaratur ab officio muneris Archiepiſcopalis, cujus adminiſtratio Decano Cathedralis illius Eccleſiæ demandatur. 57
XIX. De eadem re ad Clerum Eboracenſem. 57
XX. Sequitur ad Lincolnienſem Epiſcopum, alioſque Delegatos Apoſtolicos pro executione ſuperallatarum Literarum. 58
XXI. Mandatum Archiepiſcopo Rothomagenſi, de publice iis excommunicandis, qui excommunicatos ad Eccleſiæ communionem admittebant. 60
XXII. Priori, & Monachis Sancti Pancratii de Levves, de non promittendis Eccleſiis antequam vacent, pro iiſque penſionibus non ſolvendis. 60
XXIII. Prior, & Fratres Sanctæ Mariæ de Rheno in Monaſterio Sanctæ Praxedis de Urbe degentes ob inobſervationem Regulæ, & inobedientiam eadem Eccleſia privantur. 60
XXIV. Approbatio Congregationis Monachorum ☞ Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti. 61
XXV. Ad Decanum Rothomagenſem ſuper nonnullis juris Articulis. 63

INNOCENTIUS TERTIUS.

I. DE legitima ſui Electione, quæ ut fauſta, reipublicæque ſalutaris exiſtat, omnes Deum orare jubet. 65
II. Confirmat Sententiam per Legatos Apoſtolicæ Sedis latam contra Marcovaldum libertatis Eccleſiaſticæ Violatorem, & Patrimonii Eccleſiæ Invaſorem. 65
III. Confirmat Regulas quaſdam a Canonicis Peruſinis mutuo aſſenſu factas ad quietem, & communem vitam in Capitulum inducendam. 66
IV. Confirmato Piſanis Archiepiſcopis metropolitico jure ſuper Corſicanis Eccleſiis, eiſdem ☞ concedit Primatum ſuper Provincias Turritanam, Calaritanam, & Arborenſem. 67
V. Litteras Apoſtolicas ſub dimidia datas Bulla parem

Digitized by Google

rem cum iis, quæ Bulla integra diriguntur, firmitatem habere decernit. 68

VI. Confirmat tranſactionem quamdam initam inter Rothomagenſem Archiepiſcopum, & Ricçardum Angliæ Regem. 68

VII. Ratum habet fœdus initum inter Philippum Franciæ Regem, & Balduinum Comitem Flandriæ. 69

VIII. De Palatio Judicum, & Tabellionum Beneventanæ Civitatis Statutum confirmat. 70

IX. Canonicis Baſilicæ Sancti Petri de Urbe quemdam concedit redditum, & bona nonnulla confirmat. 71

X. Ratum habet Statutum Legati Apoſtolici in Lombardia, quod Hæretici ad dignitates nec eligi, nec eligere poſſint. 71

XI. Confirmatio Regularium Inſtitutionum Canonicorum Præmonſtratenſium, quibus nonnulla conceduntur Privilegia. 72

XII. Confirmat Privilegia Peruſinæ Civitatis. 74

XIII. De modo faciendi electiones Epiſcoporum in Regno Siciliæ. 74

XIV. Sequitur ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Siciliæ. 75

XV. Lundenſi Eccleſiæ Primatus conceditur ſuper cæteras Regni Sveiiæ Eccleſias. 75

XVI. Populo Tudertino antiqua confirmat Privilegia. 76

XVII. Fratribus Sanctæ Trinitatis Redemptionis ☞ Captivorum Regula datur juxta quam vivere debeant. 76

XVIII. Canonizatio Sancti Homoboni. 79

XIX. Flandriæ Comites ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recipiuntur. nonnullaque eiſdem conceduntur Privilegia. 80

XX. Nonnulla Fratrum de Calatrava Inſtituta, & Privilegia confirmantur. 80

XXI. Turonenſibus Archiepiſcopis Primatus conceditur ſuper Eccleſiam Dolenſem. 82

XXII. Privilegium Clericis Eccleſiæ SS. Sergii, & Bacchi de Urbe conceſſum. 86

XXIII. Compoſtellano Archiepiſcopo Ulixbonenſis, & Elborenſis Epiſcopatus ſubjiciuntur. 87

XXIV. Compoſtellana Eccleſia erigitur in Metropolitanam. 89

XXV. Quod rudiores Laici de Scripturis Sacris temere judicare, privatim convenire, & concionari, Sacerdotes & Eccleſiam contemnere non debeant. 91

XXVI. Confirmatio, & Conceſſio Privilegiorum Eccleſiæ S. Griſogoni de Urbe. 92

XXVII. Marcovaldus a cenſuris ſolutus denunciatur. 94

XXVIII. Hortatur Gregorium Catholicum Arme- ☞ norum, ad perſeverantiam in Fide Chriſtiana, & devotione Sedis Apoſtolicæ, ſubventionemque Terræ Sanctæ Hjeruſalem. 95

XXIX. Approbatio Coronationis Leonis Regis Ar- ☞ menorum, cum adhortatione ad recuperationem Terræ Sanctæ. 96

XXX. Deliberatio Domini Papæ Innocentii ſuper facto Imperii de tribus electis. 96

XXXI. Sanctarum Virginum Canoni adſcribit B. Kunegundem Imperatricem. 99

XXXII. Othoni in Imperatorem electo Regnum confirmatur. 101

XXXIII. Sequitur ad Imperii Principes de eadem re. 102

XXXIV. Ad Epiſcopos Franciæ de legitimatione prolis a Philippo Rege ex ſuperinducta ſuſceptæ. 104

XXXV. Decernit Regem, regnumque Armeniæ excommunicari, aut interdici non poſſe niſi de ſpeciali mandato Papæ. 104

XXXVI. Declarat Ciſtercienſes nullo modo obligari poſſe, ut fugitivos ſui Ordinis recipiant. 105

XXXVII. Speciale Privilegium pro Monaſterio Sancti Laurentii de Averſa. 105

XXXVIII. Creatio Colojoannis in Regem Bulgarorum & Blachorum, cum donatione inſignium ☞ regalium, & poteſtate cudendi monetam. Et facultas Archiepiſcopi Innovitan. ipſius Regis pro tempore ſucceſſores Apoſtolica auctoritate coronandi. 107

XXXIX. Quod Dns Bohemiæ à Sede Apoſtolica ☞ Rex de cætero nominentur. 108

XL. Erectio Hoſpitalis apud S. Mariam in Saxia de Urbe, ad egenos infirmos recipiendos & curan- ☞ dos. Et inſtitutio Fratrum Ordinis S. Spiritus, ſub regulari vita ibi degentium. Præfinitioque muneris ipſorum Fratrum, ac auctoritatis eorum Magiſtri, cum exemptionum, ac privilegiorum conceſſione. 108

XLI. Confirmatio Ordinis Vallis Caulium, cui nonnulla præſcribuntur ſervanda. 110

XLII. Multa differens de translatione Conſtantinopolitani Imperii de Græcis ad Latinos, indulgentiam impertitur iis, qui ad ipſum Imperium accedentes pro ſubſidio Terræ Sanctæ laboraverint. 111

XLIII. Sequitur de deſtinandis Religioſis Viris ad inſtruendum Imperium Conſtantinopolitanum, cum Miſſalibus, & Breviariis juxta Ritum Romanæ Eccleſiæ. 112

XLIV. Populo Radicofani prohibet, ne Conſules abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia eligat. 112

XLV. Coronatio Regis Aragonum Romæ in Monaſterio Sancti Pancratii, cum inſignium re- ☞ galium conceſſione, ac licentia, quod ejus Succeſſores de cætero per Archiepiſcopum Tarraconen. auctoritate Apoſtolica coronari poſſint. 113

XLVI. Ad Univerſos Poloniæ Chriſtifideles, ut Cenſum Romanæ Eccleſiæ debitum perſolvant. 113

XLVII. Monachis Burgulienſibus datur certus modus vivendi, & regendi Monaſterium juxta correctionem a Delegatis Apoſtolicis factam. 113

XLVIII. Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum conceſſio Capitulo Eccleſiæ Sancti Aniani Aurelianen. 115

XLIX. Pœnæ contra Patarenos, eorumque fautores ſtatutæ. 116

L. Reſcindit Leges omnes in Eccleſiaſticos contra Canones a Laicis latas. 116

LI. Viterbienſi Eccleſiæ in Cathedralem erectæ jus aſſeritur ſupra Centumcellenſem, & Bledanenſem Diœceſes. 117

LII. Petri Regis Aragonum ceſſionem pro libertate electionum Epiſcopalium confirmat. 117

LIII. Indicitur Anniverſaria Statio in Eccleſia Sancti Spiritus in Saxia cum Indulgentiarum, & Privilegiorum conceſſione. 117

LIV. Confirmantur privilegia Eccleſiæ Trecenſi conceſſa per Regem Francorum. 118

LV. Cenſuræ contra interfectores Petri de Caſtro Novo, qui fuerat delegatus a Sede Apoſtolica in

in Provinciam contra Albigenſes: deque modo ſervando contra eoſdem hæreticos. 119
LVI. Civibus Soranis libertates, & antiquas confirmat laudabiles conſuetudines. 121
LVII. Approbat concordiam quamdam inter Salzburgenſem Archiepiſcopum, & Capitulum Gurgenſe initam ſuper modo eligendi Epiſcopum Gurgenſem. 121
LVIII. Decernit Caput, & Magiſterium Ordinis Sancti Spiritus in Urbe Roma eſſe debere. 123
LIX. Monumentum conſecrati ab Innocentio Altaris in Monaſterio Foſſæ Novæ. 123
LX. De modo utendi jure ab Apoſtolica Sede conceſſo conferendi Beneficia. 124
LXI. Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum Monaſterii Sancti Ægidii Tolsſan. cujus Monachis nonnulla præſcribuntur ſervanda. 125
LXII. De ſubventione Terræ Sanctæ cum Indulgentiarum elargitione iis, qui ad ejuſdem recuperationem opem aliquam impenderint. 127
LXIII. Confirmatio Bonorum Trecenſis Eccleſiæ, & Decretorum Romanorum Pontificum pro ejuſdem Eccleſiæ Capituli diſciplina, & Epiſcopi juriſdictione ſervanda. 128
LXIV. Chriſtifideles ſtudet inducere, & hortatur ad expugnationem Hæreticorum Provinciaſiom. 130
LXV. Privilegium pro Eccleſia Athenienſi. 130
LXVI. Ricardo Comiti Sorano Caſtrum Vallis Montonis confirmat, eaque omnia, quæ ei locarant Canonici Baſilicæ Lateranenſis. 132
LXVII. Capitulo Strigonienſi confirmat Donationem quamdam ei factam ab Andrea Rege Hungariæ. 133
LXVIII. Strigonienſibus Archiepiſcopis confirmatur jus coronandi Reges Hungariæ. 133
LXIX. Conceſſio Privilegiorum Ordini Fratrum SS. Trinitatis Redemptionis Captivorum. 134
LXX. Nonnulla decernit præmittenda ab iis, qui ad Hæreticorum Provinciæ expugnationem ſe accinxerint, ſubſidiaque iis ab Eccleſiaſticis præſtanda ſancit. 135
LXXI. Rex Daniæ ſuſcipitur ſub protectione Sedis Apoſtolicæ. 136
LXXII. Confirmatio Bonorum Eccleſiæ Senenſis. 136
LXXIII. Confirmantur Primatus Eccleſiæ Toletanæ, & cætera privilegia a Pontificibus ei conceſſa. 137
LXXIV. Confirmat ordinem, & militiam B. Jacobi, & privilegia ab Alexandro Papa ei conceſſa. 138
LXXV. Ad Epiſcopos Galliæ, de vitanda Simonia in receptione Monachorum, aut Sanctimonialium. 141
LXXVI. Refert confeſſionem fidei Waldenſium ad fidem reverſorum, & eorum propoſitum, ſeu vitæ regulam confirmat. 141
LXXVII. Confirmat propoſitum Bernardi primi Magiſtri Waldenſium converſorum. 143
LXXVIII. Confirmatur Diploma Ricardi Secundi Fundani Comitis favore Eccleſiæ Fundanæ. 145
LXXIX. Confirmatio nonnullorum Statutorum Monaſterii Grandimonten. 147
LXXX. Confirmatur concordia inter Eccleſias Strigonien., & Colocen. inita. 147
LXXXI. Irritatur quidquid contra Clericos, vel Eccleſias ſtatutum eſt ab Othone Imperatore, ac præſertim ſententia ab eodem lata contra Epiſcopum Cumanum. 149
LXXXII. Theſſalonicenſes Archiepiſcopi Regni Primates, ac perpetui Sedis Apoſtolicæ Legati declarantur. 149
LXXXIII. Reges, ac Regnum Portugallenſe ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipiuntur, iiſque confirmatur quidquid de Saracenorum manibus fuerit per ipſos acquiſitum. 151
LXXXIV. Confirmatio bonorum omnium Philippenſis Eccleſiæ, quæ variis aucta Privilegiis ſub Apoſtolicæ Sedis protectione recipitur. 151
LXXXV. Delegatis Apoſtolicis mandat, ut Conſtitutionem quamdam Henrici Conſtantinopolitani Imperatoris, contra libertatem Eccleſiaſticam editam, elargitioneſque erga Eccleſias impedientem irritam declarent. 152
LXXXVI. Confirmatio bonorum, ac Privilegiorum conceſſio Eccleſiæ Corinthienſi. 152
LXXXVII. Caſtrum Nimphæ ad Romanam Eccleſiam pertinens Jacobo Papæ Conſobrino, ejuſque Mareſcalco in Feodum conceditur. 153
LXXXVIII. Confirmatio Bonorum, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio S. Coſmæ de Vicovario, quod ſub Apoſtolica recipitur protectione. 153
LXXXIX. Confirmatio Sententiæ a Delegatis Apoſtolicis latæ contra Priorem Monaſterii de Charitate Antiſſiodorenſis Diœceſis. 154
XC. Conceduntur Privilegia nonnulla Dominis Caſtri Seoriæ quod de ſpeciali Sedis Apoſtolicæ jure eſſe declaratur. 157
XCI Univerſis Cluniacen. Ordinis Abbatibus, & Prioribus, ut Monaſteria eorum gubernationi commiſſa reformare ſtudeant. 157
XCII. Ad univerſos Chriſtifideles per Moguntinam Provinciam conſtitutos de negocio Terræ Sanctæ. 58
XCIII. Indictio Sacri, & Oecumenici Concilii Lateranenſis, pro prima die Novembris 1215. 160
XCIV. Confirmatio Privilegiorum ab Adriano Joanne IX. & Marino Summis Pontificibus Nonantulano Monaſterio conceſſorum. 161
XCV. Confirmatio Diplomatis Urbani PP. II. quo Regnum Aragnnorum ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipitur. 163
XCVI. Validatio Pacis inter Regem, & Anglicanam Eccleſiam. 164
XCVII. Angliæ Regnum B. Petro oblatum Regi concedit ſub annuo cenſu mille marcharum auri Romanæ Eccleſiæ perſolvendo. 164
XCVIII. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio Gemblacenſi. 165
XCIX. Confirmatio Concordiæ, initæ inter Monaſterium Virziliacenſe, & Herveum Comitem, ac Mathildem Comitiſſam Nivernenſes. 166
C. Confirmatio bonorum omnium, libertatum, immunitatum, ac privilegiorum Monachorum Montis Sancti, qui ſub Apoſtolica protectione recipiuntur. 167
CI. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio Beatæ Mariæ Virginis de Alderſpach. 168
CII. Commiſſio Apoſtolicæ Sedis Delegatis, ut Angliæ Regni Barones Regi ſuo rebelles excommunicatos denuncient. 169
CIII. Confirmatur Diploma a Joanne Angliæ Rege datum pro libertate electionum Eccleſiis ſui Regni. 170
CIV. Infeudatio Comitatus Melgorii, ſeu Montisfer-

ferrant favore Guillelmi Epiſcopi Magalonen. ſub annuo cenſo 20. Marcharum arg. Sedi Apoſtolicæ perſolvendo.

CV. Ad Galliæ Epiſcopos. 171

CVI. Irritatio Conceſſionum omnium ab Angliæ Rege Magnatibus in præjodicium Regni factarum. 172

CVII. Indictio Belli, & Cruciatæ contra Saracenos, pro recuperatione Terræ Sanctæ Hjeruſalem, cum Indulgentiarum, & Privilegiorum conceſſione pro Cruceſignatis ad illud proficiſceotibus, aut aliter ſubſidium præſtautibus. 173

HONORIUS TERTIUS.

I. COnfirmatio Booorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio Caſſinenſi. 176

II. Approbatio Ordinis B. Dominici ſub Regula Sancti Auguſtini. 178

III. Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis Beati Guillelmi Epiſcopi Bituricenſis. 180

IV. Coofirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum Eccleſiæ Terracinen., cui uniuntur Eccleſiæ Privernas, & Setina. 180

V. Indictio Cruciatæ pro ſubſidio Terræ Sanctæ in partibus Lombardiæ, & Tuſciæ cum Indulgentiarum elargitione. 181

VI. Approbatio Regulæ Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum. 182

VII. Coronatio Imperatoris Conſtantinopolitan, & Uxoris ejus Romæ in Cœnobio S. Laurentii estra Muros. 183

VIII. Infeudatio nonnullorum Locorum ex donatione Comitiſſæ Mathildis proveuieotium favore Salinguerræ de Ferraria. 183

IX. Confirmatio Privilegiorum Eccleſiæ Januen. ejuſque Civitati medietatis Inſulæ Corſicæ conceſſio ſub annuo cenſu unius libræ auri. 184

X. Diſſolutio Unionis de Domo Sancti Spiritus in Saxia de Urbe Hoſpitali Montis Peſſulan. factæ cum nonnullarum gratiarum præfatæ Domui confirmatione. 185

XI. Eshortatio ad omnes Galliarum Prælatos, ut pro Anniverſariis adimplendis in Cathedralibus, & Conventualibus Eccleſiis diebus Feſtis, & aliis alia Miſſa decantanda prætermitti non debeat. 187

XII. Infeudatio Marchiæ Anconitanæ Azzoni VII. Marchioni Eſtenſi ſub annuo cenſu centum librarum Pruvinien. monetæ Apoſtolicæ Sedi perſolvendo. 187

XIII. Confirmatio jurium omnium, ac Privilegiorum a Romanis Pontificibus Albanen. Eccleſiæ conceſſorum. 189

XIV. Publicatio Proceſſuum contra Fanenſes Eccleſiaſticæ libertatis perturbatores, ac Epiſcopalis Dignitatis invaſores. 189

XV. Confirmatio Privilegiorum, & libertatum Judæis conceſſorum. 191

XVI. Eshortatio ad Archiepiſcopum Arboreuſem, & univerſos Eccleſiarum Provinciæ ſuæ Prælatos, ut orationibus, & aoxiliis opportunis pro Terræ Sanctæ liberatione deſudent. 191

XVII. Cooditiones Pacis ſervandæ ioter Piſanos, & Januenſes. 193

XVIII. Confirmatio Donationis cujuſdam Eccleſiæ per Angliæ Regem Hoſpitali S. Spiritus in Saxia de Urbe factæ. 194

XIX Portugalliæ Rex, ejuſque Hæredes, & Regnum ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipiuntur, cum ſolutione cenſus duarum marcarum auri ſingulis annis. 194

XX. Quod Fratres Ordinis Carthuſien. ab eorum ſolitudine per neminem diſtrahantur, vel teſtimonium ferre, juramentumve calumniæ ſubire compellantur. 195

XXI. Interamnenti Cathedrali Eccleſiæ, quæ per Romanos Pontifices Spoletanæ fuerat unita, Epiſcopalis dignitas re[illegible]uitur. 195

XXII. Sanctorum Confeſſorum Pontificum Canoni adſcribitur Beatus Willhelmus Bituricen. Archiepiſcopus cum Decreto, ut ejus Feſtivitas a Chriſtifidelibus annis ſingulis celebretur. 197

XXIII. Commiſſio de Bohemiæ Rege a Cenſuris abſolvendo, dummodo de damnis Pragenſi Eccleſiæ illatis ſatisfaciat. 198

XXIV. Confirmatio Infeudationis Comitatus Melgorii, ſeu Montis Ferrandi ſub annuo cenſu viginti marcharum argenti favore Eccleſiæ Magalonen. 198

XXV. Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis B. Willelmi Abbatis. 199

XXVI. Demandatur Inquiſitio ſuper Vita, & Miraculis Joannis Eremitæ Prioris Conventus S. Mariæ de Gualdo. 199

XXVII. Exhortatio ad Mediolanenſes omnes, ut contra Piſanos quoſdam Sardiniæ occupatores, quæ juris Apoſtolicæ Sedis exiſtit, aſſurgant, cum indulgentiarum elargitione. 200

XXVIII. Confirmatio Privilegiorum Regni Scotiæ. 200

XXIX. Confirmatio Inſtituti, ac Regularum Hoſpitalis Noviomenſis a Stephano Epiſcopo hujuſce Civitatis nuper erecti. 201

XXX. Quod Privilegia, & Indulta Ciſtercienſi Ordini hactenus a Sede Apoſtolica conceſſa, ſalva Generalis Concilii moderatione, iu viridi habeantur obſervantia. 201

XXXI. Confirmatur Donatio a Populo Ioteramnenſi facta ſuæ Eccleſiæ. 201

XXXII. Reformatio Ordinis Grandimonten. io Regno Francorum. 203

XXXIII. Confirmatio Statutorum Ordinis Vallis Scholarium Ordinis Ciſtercien. 203

XXXIV. Innovatio quorumdam Capitulorum ſuper reformatione Caſſinenſis Cœoobii quolibet menſe recitandorum. 206

XXXV. Commiſſio ſuper ioquiſitione Vitæ, ac Miraculorum Beati Hugonis Epiſcopi Lincolnienſis. 208

XXXVI. Jacobo Aragonum Regi, ejuſque Regno, & bonis Apoſtolicæ protectionis clypeus indulgetur. 209

XXXVII. Facultas Archiepiſcopo Salisburgen. conceſſa erigendi novum Epiſcopatum in Eccleſia Sechovvien. 209

XXXVIII. Annullatio quorumdam Statutorum a Fulginatibus contra libertatem Eccleſiaſticam editorum, ac relaxatio ſententiarum contra eorumdem fautores. 210

XXXIX. Tuſculanis Epiſcopis conceditur Eccleſia Sanctæ Mariæ in Monaſterio in Urbe ad habitaculum. 211

XL. Ad Prælatos Hiberniæ, ut pullulaotem inter

ſubditos Hæreſim oppugnent, abuſus tollant Statutaque Concilii Generalis faciant obſervari. 211

XLI. Conceſſio Eccleſiæ Sancti Siſti de Urbe Fratribus Ordinis Prædicatorum. 213

XLII. B Hugo Lincolnien. Epiſcopus Sanctorum Cathalogo adſcribitur; cum Decreto, ut die depoſitionis ipſius, ejuſdem Feſtivitas annis ſingulis celebretur. 213

XLIII. Abolitio quorumdam Statutorum per Bononienſes, contra libertatem Scholarium editorum. 213

XLIV. Exhortatio ad omnes Ordines Religioſos, ut pro ſalute Populorum Livoniæ ad Catholicam Fidem noviter converſorum, Fratres ſuos eo deſtinare procurent. 214

XLV. Exhortatur Chriſtifideles omnes Pruſſiæ ad Fidem Catholicam noviter converſos, ut alios ad eamdem amplexandum excitent, eiſque Sedis Apoſtolicæ patrocinium pollicetur. 214

XLVI. Commiſſio Delegatis Apoſt. ut Epiſcopos, qui Svetiæ Invaſorem iounxerant ſpreta ad Sedem Apoſt. appellatione, ad eamdem Sedem accedere compellant. 215

XLVII. Commiſſio Apoſt. Sedis Delegato, ut ejuſdem Sedis oomine Terram Comitiſſæ Mathildis, qoam Imperator reſignari mandaverat, recipiat, eamque Perſonis Eccleſiaſticis committat. 216

XLVIII. Confirmatio Legum pro Immunitate, Libertate, & Juriſdictione Eccleſiaſtica editarum a Friderico Secundo Romanorum Imperatore. 217

IL. Comminatio pœnarum contra Daciæ Regnum invadentes, perturbantes, ejuſque jura temere uſurpantes. 219

L. Infeudatio quorumdam Locorum de Terra Comitiſſæ Mathildis favore Comitis de Mangono ſub annuo cenſu unius Aſturis, & duorum Braccorum, ſalvo tamen Eccleſiarum jure. 219

LI. Alia ſimilis Infeudatio Azzoni de Fregnano ſub annuo canone unius Aſturis, & duorum Braccorum, Eccleſiarum jure in omnibus ſemper ſalvo. 220

LII. Confirmatio Privilegiorum, & Immunitatum a Bohemiæ Rege Eccleſiis, & Eccleſiaſticis Regni ſui conceſſarum, ac reſtitutarum. 220

LIII. Quod Eccleſia Sancti Joannis in Laterano de Urbe, centenaria gaudeat præſcriptione, ſicut Eccleſia Romana. 221

LIV. Quod Judæi diverſitate habitus diſtinguantur a Chriſtianis, illiſque miniſterium publicum non committatur. 221

LV. Quod nemo ex Civitate Beneventana Domos alterius occupare præſumat, ſub pœna confiſcationis Bonorum; neque ibi Collectæ imponantur niſi de Rectoris, & totius Populi conſenſu. 221

LVI. Confirmatio Infeudationis Terræ Partuſelli ſub annua præſtatione duarum marcharum argenti favore Comitis Bertoldi. 221

LVII. Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis Hugonis Abbatis Bonæ Vallis Ordinis Ciſtercien. 222

LVIII. Confirmatio Concordiæ inter Cypri Reginam, & Prælatos ejuſdem Regni, quodque Græci in locis Ritus Latini degentes ſuos Epiſcopos habere minime poſſint, Latinis tamen ſubeſſe teneantur Epiſcopis. 222

LIX. Quod Beatus Robertus, cujus Corpus multis coruſcans Miraculis in Eccleſia Monaſterii Moliſmen requieſcit, tamquam Sanctus veneratione per Monachos ejuſdem Cœnobii habeatur. 223

LX. Confirmatio Indulgentiarum pro die Conſecrationis Baſilicæ Sanctæ Mariæ Majoris a Siſto Tertio, & Clemente etiam Tertio conceſſarum. 223

LXI. Abſolutio ab Excommunicationis Sententia Civitati, & Populo Lucanis ſub certis conditionibus impendenda. 223

LXII. Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis Beati Willelmi Archiepiſcopi Eboracenſis. 224

LXIII. Inſularum Res cum omnibus rebus, & bonis ſuis recipitur ſub protectione Sedis Apoſtolicæ cum annua reſponſione duodecim marcharum Sterlingorum. 225

LXIV. Conceſſio decem, & ſeptem librarum uſualis monetæ Hoſpitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe pro Pauperum alimonia, ac inſtitutio Proceſſionis Sanctiſſimi Salvatoris in die Stationis ejuſdem Eccleſiæ cum Indulgentiarum elargitione. 225

LXV. Animadverſio contra illos, qui falſas præferentes Reliquias, & litteras, nomine Sancti Antonii eleemoſynas doloſe a Fidelibus extorquent. 226

LXVI. Approbatio Compoſitionis initæ inter N. V. Gaufridum de Villa Arduini Principem Achajæ, & Clericos, ac Capitula Eccleſiarum ejuſdem Principatus. 227

LXVII. Approbatio Regulæ, & Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci. 229

LXVIII. Sanctorum Confeſſorum Canoni adſcribitur B. Willelmus Canonicus Regularis Congregationis S. Victoris Pariſien., & Abbas Roſchildenſis in Dania. 233

LXIX. Conceſſio Locorum utriuſque Bundeni ad triginta annos Epiſcopo Reginen. facta ſub annuo cenſu triginta librarum. 234

LXX. Confirmatio Privilegiorum, Bonorum, & Jurium Eccleſiæ Ravennaten. 234

LXXI. Quod Abbates, ſeu Priores Ordinis Camaldulen. a Monaſteriorum regimine amovendi, ſeu de exceſſibus eorum corrigendi, ad appellationes interponendas minime admittantur. 235

LXXII. Confirmatio Bonorum omnium, ac limitum Foroſempronienſis Eccleſiæ, ac cujuſdam Sententiæ ejuſdem favore ab Alexandro Papa Tertio latæ. 236

LXXIII. Exemptio Ordinis Ciſtercienſis Monachorum Sancti Benedicti a ſolutione Decimarum. 238

LXXIV. Alia conſimilis exemptionis conceſſio. 238

LXXV. Unam Præbendam in ſingulis Franciæ Eccleſiis reſervat pro neceſſitatibus Eccleſiæ Romanæ. 238

LXXVI. Publicatio Proceſſuum, aliarumque pœnarum Conſtitutio contra S. R. E. Cardinales invadentes, ſeu eos alias quomodolibet injuria afficientes. 239

LXXVII. Canonizatio Sancti Laurentii Archiepi-

ſcopi

Digitized by Google

ſcopi Dublinenſis, Regis, ac Reginæ Hiberniæ filii, ejuſque relatio in numerum Sanctorum Confeſſorum, & Feſtivitatis ejuſdem præfinitio pro die decimaquarta menſis Novembris quotannis celebrandæ. 241

LXXVIII. Approbatio Regulæ Ordinis Fratrum ☞ Eremitarum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo. 242

LXXIX. Ordinis Prædicatorum, & Sancti Franciſci Fratribus apud Infideles degentibus, ut habitum mutare, barbam, & comam nutrire, ac pecunias tractare valeant, indulgetur. 244

LXXX. Canonizatio B. Willhelmi Archiepiſcopi Eboracenſis. 244

GREGORIUS NONUS.

I. QUod Cremonenſis Eccleſia de cætero Suffraganea ſit, & eſſe intelligatur Archiepiſcopalis Eccleſiæ Mediolanen. cui reverentiam, & obedientiam conſuetas exhibere debeat. 246

II. Quod Populi noviter ad Fidem Catholicam converſi nulli, niſi Romanæ Eccleſiæ ſubjecti eſſe intelligantur, ſub cujus protectione recipiuntur. 247

III. Confirmatio conceſſionis Caſtrorum Carpi, & Montis Baronzon per fel. record. Honorium Papam Tertium alias Civitati Mutinen. factæ ſub annuo cenſu ſexagiuta librarum. 247

IV. Quodquicumque Religioſi ad Eremum Ordinis ☞ Camaldulen. tranſire poſſint. 247

V. Confirmatio Statutorum, & Libertatum Ordinis Sanctæ Mariæ Theutonicorum, ejuſdemque Ordinis ſuſceptio ſub Apoſtolicæ Sedis protectione. 248

VI. Eccleſia Sancti Theodori de Trebis, cum aliis tam loci ejuſdem, quam Caſtrorum Filectini, & Vallispetrarum Eccleſiis, omni contradictione ceſſante, Anagnini Epiſcopi Juriſdictioni ſubjecta declaratur. 250

VII. Quod appellatione ad Sedem Apoſtolicam interpoſita non obſtante, Epiſcopi procedant ad ulteriora in correctione Eccleſiaſticorum fornicationi addictorum, niſi in litteris ejuſdem facti ſeries ſpecialiter habeatur. 250

VIII. Litteræ Proceſſus contra Fridericum Romanorum Imperatorem publicatæ die Cœnæ Domini, ac abſolutio Subditorum ejus a juramento fidelitatis, niſi reſipuerit. 251

IX. Caſtrum Avillani a Comite Sabaudiæ Sedi Apoſtolicæ donatum eidem Comiti conceditur in Feudum. 252

X. Commiſſio Epiſcopo, & duobus Canonicis Capituli Cenomanen., ut confirment ſententiam excommunicationis in Ducem Britanniæ, & interdicti in Terras ejus latam: & ſi non reſipuerit, Vaſſallos ejus ab obedientia illi debita abſolvant. 252

XI. Approbatio Statutorum Abbatum Ordinis Sancti Benedicti in Provincia Narbonen. ad reſtaurandam Regularem diſciplinam. 254

XII. Canonizatio Sancti Franciſci de Aſſiſio, ejuſque relatio in numerum Sanctorum Confeſſorum, ☞ cum Feſtivitatis inſtitutione, pro die quarta Octobris. 256

XIII. Innovatio Indulgentiarum pro certantibus contra Hæreticos Albigenſes cum aliarum gratiarum, & indultorum elargitione. 258

XIV. Archiepiſcopo Colocen. conceditur facultas erigendi Monaſterium de Cuchet in Sedem Epiſcopalem attenta vaſtitate ſuæ Diœceſis, cum aſſignatione congrua, & opportuna pro Epiſcopo eligendo. 259

XV. Quod Hoſpitale Sancti Spiritus in Saxia de Urbe ſuper omnes alias totius Ordinis Domus præeminentiæ, ac magiſterii locum obtineat confirmatur. 259

XVI. Confirmatio libertatum Sveſſanæ Civitatis ad Romanæ Eccleſiæ fidelitatem reverſæ, quæ ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipitur. 259

XVII. Similis conceſſio Civitati Cajetanæ. 260

XVIII. Innovatio Privilegiorum, & Immunitatem conceſſio pro Civitate Sorana de jure Sedis Apoſtolicæ ſub cujus patrocinio recipitur. 260

XIX. Cives Maſſilienſes recipiuntur ſub tutela Sedis Apoſtolicæ cum annua præſtatione centum obulorum aureorum ab ipſis ſponte oblatorum. 261

XX. Lucanis ob Garfagnani occupationem de jure Sedis Apoſtolicæ excommunicationis vinculo jam innodatis præfigitur terminus ad reſipiſcendum, quo elapſo niſi reſipuerint Sedis Epiſcopalis amotio aliæque graviores decernuntur pœnæ. 261

XXI. Reconciliatio Friderici Romanorum Imperatoris cum Romana Eccleſia, quibuſdam poſitis conditionibus pro ejuſdem Eccleſiæ debita ſatiſfactione. 262

XXII. Declaratio Regulæ Fratrum Minorum, eiſdem à Sancto Franciſco Inſtitutore traditæ, cum reſponſionibus dubiis per eoſdem Fratres alligatis. 263

XXIII. Quod Tyrones infra tempus probationis habitum dimittere, & ad ſæcularia vota remeare abſque Apoſtaſiæ nota libere, & licite poſſint, & valeant. 264

XXIV. Confirmatio Concordiæ inter Sanctorum Laurentii in Damaſo, & Euſtachii de Urbe Capitula, initæ ſuper nonnullarum Eccleſiarum Juriſdictione. 265

XXV. Innovatio Privilegiorum, aliorumque Indultorum a Zacharia Papa Sacro Caſſinenſi Cœnobio conceſſorum. 266

XXVI. Præſcribuntur nonnulla Statuta, & Ordinationes pro bono regimine Univerſitatis Studii Generalis Pariſien. a Magiſtris, ejuſdemque Scholaribus ſervanda. 266

XXVII. Quod a Clero in Eccleſiis Urbis ſervetur Ordo videlicet, ut Presbyteri Diaconis præferantur, iſti vero Subdiaconis præcedant. 268

XXVIII. Confirmatio Regulæ Ordinis Sancti Marci Mantuan. cujus Prioribus indulgetur, ut Laicos, qui apud eos regularem habitum receperint, ad primam Tonſuram promovere valeant. 268

XXIX. Oblati Ordinis Carthuſienſis gaudent om☞nibus ejuſdem Ordinis prærogativis, & indultis. 271

XXX. Quod Prælati Eccleſias ſuas, quibus præſunt alienis debitis gravare minime poſſint. 271

XXXI. Canonizatio Sancti Antonii de Padua nuncupati, Profeſſoris Ordinis Fratrum Minorum ☞ Conventualium Sancti Franciſci, ejuſque relatio in numerum SS. Confeſſorum, cum inſtitutione ejus feſtivitatis pro die 13. menſis Junii. 271

XXXII. Præmonſtratenſium Canonicorum Ordinis Reformatio. 272

Digitized by Google

XV. Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio S. Matthæi de Caſtello Ordinis Caſſinen. 360

XVI. Fratribus Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini diverſa veſtium ſpecies aſſignatur juxta diverſos Profeſſorum, Converſorum, & Novitiorum gradus. 361

XVII. Confirmatio Statutorum in Capitulo Generali Ordinis Sancti Auguſtini editorum pro recto gubernio totius Ordinis. 362

XVIII. Revocatio Privilegiorum, & Indultorum quibuſcumque Perſonis conceſſorum: ſcilicet, quod per Sedem Apoſtolicam excommunicari, vel interdici non poſſint. 363

XIX. Approbatio, ut Mulieres jam proſtitutæ, & ad meliorem frugem reverſæ collocentur in aliquo loco ſub Regula alicujus Ordinis. 464

XX. Canonizatio S. Claræ de Civitate Aſſiſij, Ordinis Monialium Sancti Franciſci, ejuſque adſcriptio in Cathalogo Sanctarum Virginum cum Feſtivitatis inſtitutione pro die 12. menſis Auguſti. 364

XXI. Diffinitio controverſiæ ſuper Primatu inter Armachanum, & Thuamenſem Archiepiſcopos. 366

XXII. Comprobatio veritatis Stigmatum S. Franciſci de Aſſiſio cum pœnarum impoſitione adverſus aliter affirmantes. 368

XXIII. Quod Fratres Minores Conventuales Ord. S. Franciſci, ad Epiſcopatus, & alias dignitates promoti, libros, & alia eorum bona Ordini reſignare teneantur. 369

XXIV. Confirmatio declarationis Statutorum Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo. 3´9

XXV. Declaratio, quod ex Conceſſionibus per Apoſtolicam Sedem cuicumque factis, vel faciendis, nullum præjudicium Fratribus Hoſpitalis Sancti Joannis Hieroſolymitani inferatur, niſi ſpecifica eorum mentio fiat in Litteris Apoſtolicis. 369

XXVI. Quod Abbates a Prioribus, quos in ſuis Prioratibus inſtituunt, nullam penſionem, ſeu pecuniæ quantitatem ante, vel poſt inſtitutionem exigere præſumant. 370

XXVII. Quinam Conſervatores eligi debeant, & quæ ab ipſis in eorum officii adminiſtratione ſervanda ſint. 371

XXVIII. Fratres Ordinis Servorum Beatæ Mariæ, eorumque Bona ſub Apoſtolicæ Sedis protectione recipiuntur, cum paupertatis voti profeſſione: 372

XXIX. Unio diverſarum Congregationum Eremitarum, ſub denominatione Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini, deque hujus Ordinis Regula, ac uniformis habitus delatione. 373

XXX. Civibus Wormatienſibus conceditur, ut trahi extra Civitatem ad judicium nequeant inviti. 374

XXXI. Conceſſio exemptionum Archihoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe a talleis, & collectis. 374

XXXII. Confirmatio Unionis Congregationis Ordinis Camaldulen. ſub regimine Prioris ejuſdem Eremi. 374

XXXIII. Prohibitio eligendi, vel nominandi Conradum natum quondam Conradi filii Friderici olim Imperatoris, in Regem Romanorum. 375

XXXIV. Priores, & Fratres Eremitæ Ordinis Sancti Willelmi recipiuntur ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, cum nonnullarum gratiarum elargitione. 377

XXXV. Damnatio libri, de Periculis noviſſimorum temporum nuncupati, nonnulla impia, ſcandaloſa, & execrabilia continentis. 378

XXXVI. Inquiſitorum hæreticæ pravitatis facultas, procedendi etiam irrequiſitis Diœceſanis, contra hæreticos judicialiter confeſſos, & obſtinatos. 379

XXXVII. Erectio Sedis Epiſcopalis in Civitate Aquilæ. 380

XXXVIII. Litteræ Cruciatæ contra Boleslaum Calvum Legnicenſem Ducem. 380

XXXIX. Quod Regulares admitti debeant in Univerſitate Studiorum Pariſien. 381

XL. Excommunicatio illorum, qui in Regno Franciæ, Statuta contra Immunitatem Eccleſiaſticam edita obſervant. 382

XLI. Revocatio Indultorum Archiepiſcopis, & Epiſcopis conceſſorum ſuper non viſitatione Sacrorum Liminum ad tempus. 383

XLII. Quod Statuta Communitatis Mantuæ, quoquo modo officium ſanctæ Inquiſitionis impedientia moderentur, vel abrogentur. 383

XLIII. Confirmatio Privilegiorum Archioſpitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, ejuſque Hoſpitalium, & Grangiarum, & præcipue Montis Peſſulan. ſubjectorum enumeratio. 373

XLIV. Unio locorum omnium Congregationis Camaldulenſis, Ordinis Sancti Benedicti, ſub Regimine Prioris Eremi Camaldulen Juriſdictioneque omnimoda ejuſdem Prioris, in perſonas dictæ Congregationis. Ac plurimarum gratiarum conceſſio. 386

XLV. Teſtimonium Alexandri PP. Caſtrum Acuti pleno jure ad Anagninam Eccleſiam pertinere. 389

XLVI. Declaratio quorumdam dubiorum concernentium cauſam Fidei Catholicæ, & pœnas hæreticorum, eorumque complicum, & fautorum. 389

XLVII. Infirmi, qui ſanæ mentis hæreticorum conſolamentum petunt, non excuſantur eo quod tempore receptę conſolationis ſanæ mentis non eſſent, eorumque familiares ſuper hoc in teſtes non admittendi. 391

XLVIII. De cautione recipienda ab Hæreticis converſis, & eorum fautoribus. Statuitur inſuper, ut ex pecunia ex mulctis provenienti expenſæ Inquiſitoribus miniſtrentur per Epiſcopos. 391

XLIX. Quod Prælati Eccleſiaſtici, Rectores ſæculares, & alii, faveant Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, in negotio Fidei exequendo. 392

L. Indulgentiæ pro Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, eorumque Notariis, ſociis, & fautoribus, ac pro omnibus in proſecutione negotii Fidei decedentibus. 392

LI. Inquiſitorum hæreticæ pravitatis facultas, cogendi quoſcumque Magiſtratus, & Officiales, ad exequendum eorum ſententias. 393

LII. Inquiſitorum hæreticæ pravitatis auctoritas, compellendi quoſcumque ad ſibi exhibendum ſcripturas, & inſtrumenta ſpectantia ad Officium ſanctæ Inquiſitionis, & convocandi Clerum, & Populum adverſus hæreticos, & eorum fautores. 393

LIII. Prælati, Eccleſiaſtici, & alii omnes Clerici quomodolibet exempti, ſtatim requiſiti, provideant

Digitized by Google

videant Inquiſitoribus, eorumque ſociis, de ſalvo conductis. 394

LIV. Declaratio illorum, quæ a Clero Urbis ſervari debent in Proceſſione, quæ fit ad Baſilicam Sancti Petri die feſto Sancti Marci. 394

LV. Quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis, bona Hæreticorum confiſcata diſtrahant, & ☞ pretium ad opus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ conſervent. 395

LVI. Inquiſitores hæreticæ pravitatis, procedere poſſunt in cauſis Fidei, contra quoſcumque etiam ☞ exemptos, eligereque Notarios etiam Regulares, qui in ſæculo Notarii fuerunt. 395

LVII. Inquiſitores hæreticæ pravitatis Ordinis Fratrum Prædicatorum, vel Minorum non tenen☞tur obedire Prælatis ſuorum Ordinum, in concernentibus Officium Sanctæ Inquiſitionis. 393

URBANUS QUARTUS.

I. Encyclicæ Urbani Quarti de ſua electione Literæ. 397

II. Approbatio Ordinis Militiæ Beatæ Mariæ Virginis Glorioſæ ſub Regulari Obſervantia Beati Auguſtini. 398

III. Canonizatio Sancti Riccardi Epiſcopi Ciceſtren. in Anglia, ejuſque relatio in numerum Sancto☞rum Confeſſorum, cum inſtitutione Feſtivitatis pro die tertia menſis Aprilis. 401

IV. Inquiſitorum hæreticæ pravitatis auctoritas, circa Proceſſum, & Examen Teſtium, obſer☞vantiamque Legum editarum contra Hæreticos, & punitionem Prædicatorum, & aliorum ipſis Inquiſitoribus inobedientium. 404

V. Mandatur Archiepiſcopo Moguntino, ut Sententiam Excommunicationis publicari faciat contra Electores, ſi Conradum Conradi Friderici olim Imperatoris filii natum in Imperatorem eligant. 406

VI. Inquiſitores hæreticæ pravitatis, & eorum Notarii, a quocumque Officiali Sedis Apoſtolicæ ☞ delegato, non poſſunt excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, abſque ejuſdem Sedis licentia ſpeciali. 406

VII. Quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis, & eorum Socii Ordinis Fratrum Prædicatorum mu☞tuo ſe poſſint ab excommunicatione abſolvere, irregularitatibus diſpenſare, a quibus per Priores ejuſdem Ordinis abſolvi poſſent. 408

VIII. Exemptiones, & Immunitates Congregatio☞nis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti. 408

IX. Magiſtris, & Scholaribus Studii Palentin. conceduntur Privilegia, & Exemptiones ad inſtar Univerſitatis Pariſien. 409

X. Quod Eccleſiaſtici per ſe ad ſæcularia judicia delegata, vel ordinaria juriſdictione relicta trahi minime poſſint. 409

XI. Quod ad Eccleſiarum regimina promoti illa dumtaxat Beneficia retinere poſſint, quæ ſuæ promotionis tempore canonice retinebant. 410

XII. Civitas Recanaten. Romanæ Eccleſiæ rebellis Epiſcopali dignitate privatur. 410

XIII. Diffinitio controverſiæ inter Riccardum Comitem Cornubiæ, & Caſtellæ, ac Legionis Regem, ut uterque denominetur in Romanorum Regem electus. 411

XIV. Approbatio loci Sepulturæ in Inſula Gadicen. a Caſtellæ, & Legionis Rege pro ſui corporis condendis reliquiis electi, quæ Inſula Epiſcopali ornatur dignitate. 412

XV. Quod Eccleſiaſtici in Cauſis, quæ ad Forum Eccleſiaſticum pertinent, ad ſæculare judicium ab aliis non trahantur. 412

XVI. Quod Caſtra, Feuda, Terras, & alia in Campania, & Maritima conſiſtentia nonnulli Perſonis de eiſdem Provinciis oriundis vendi, donari, ſeu infeudari poſſint. 413

XVII. Privata Recanatenſi Civitate Epiſcopali dignitate Auſimanæ reſtituitur cum omnibus juribus &c. 413

XVIII. Condemnantur omnia Statuta, & Conſpirationes a Magnatibus Regni Angliæ Oxoniæ factæ. 414

XIX. Inſtitutio Feſtivitatis Sanctiſſ. Corporis Chri☞ſti, pro Feria quinta poſt Octavam Pentecoſtes quotannis ſolemniter celebrandæ. 414

XX. Privilegium Abbatis Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Be☞nedicti, utendi Mitra, Baculo, Benedictione ſolemni, & aliis Pontificalibus. 416

XXI. Inſtitutio ſecundæ Regulæ Ordinis Sororum Sanctæ Claræ nuncupatarum: ſive mitigatio ☞ primæ Regulæ a B. Franciſco pro ejuſmodi Sororibus traditæ. 417

CLEMENS QUARTUS.

I. Encyclicis Litteris omnes Eccleſiarum Prælatos ad implorandam divinam opem pro Eccleſia bene gubernanda incitat. 425

II. Conſtitutio, per quam declaratur Angliæ Regem, ejuſque filium Edmundum nunquam fuiſſe veros Regni Siciliæ Poſſeſſores. 425

III. Reſtitutio Dignitatis Epiſcopalis Civitati, & Eccleſiæ Fulginaten. qua privata fuerat ob adhæſionem Friderico olim Imperatori. 427

IV. Privilegia Fratrum Militum Hoſpitalis S. La☞zari Hieroſolymitani. 428

V. Declarationes Statutorum (quæ Charta Chari☞tatis appellantur) Ordinis Ciſtercienſis Monachorum Sancti Benedicti, aliæque ordinationes pro ejus bono regimine. 429

VI. De auctoritate, & facultatibus Miniſtri Generalis, & aliorum Prælatorum Fratrum Mino☞rum Conventualium Ordinis Sancti Franciſci, nonnulliſque gratiis, & privilegiis ejuſdem Ordinis. 433

VII. Privilegium Fratrum Militum Hoſpitalis Sancti Lazari Hieroſolymitani, Leproſos undique ☞ ſuſcipiendi, & ad domum aliorum Leproſorum, cum eorum bonis transferendi. 437

VIII. Reſervatio Eccleſiarum, aliorumque Beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumcumque apud Sedem Apoſtolicam vacantium. 437

IX. Confirmatio Conſtitutionum, & Legum ab In☞nocentio IV. & Alexandro IV. editarum, contra hæreticos, eorumque complices, & fautores. 437

X. Quod Magiſtratus ſæculares deſcribi faciant in ☞ libris Statutorum Civitatis Leges editas contra Hæreticos. 437

XI. Infeudatio Regni Siciliæ Carolo Ludovici Regis Franciæ Fratri. 438

XII. Quod prope Eccleſias Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Franciſci, non poſ☞ſit novum Monaſterium conſtrui, vel acquiri, ab Ordinibus in paupertate fundatis, vel cujuſcum-

eumque Ordinis Monialibus, infra ſpatium trecentum cannarum. 446
XIII. Deſtinatio Legatorum, qui Carolum Andegavenſem, ejuſque Uxorem in Urbe Siciliæ Reges coronent, & inungant homagium nomine Romanæ Eccleſiæ ab eiſdem recepturi. 447
XIV. Sequitur Carolo Siciliæ Regi in idem Argumentum. 448
XV. Quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis, deſcribi faciant in Statutis Civitatum, Leges editas ☞ ab Innocentio IV. contra hæreticos, Magiſtratus ſæculares ad id cogendo. 449
XVI. Revocatio omnium Indulgentiarum, & Privilegiorum, quibuſcumque ſingularibus Perſonis Eccleſiaſticis, vel Sæcularibus, quibus eis concedebatur quod interdici, vel excommunicari non poſſent, nec Terræ eorum Eccleſiaſtico Interdicto ſupponi. 449
XVII. Quod Abbates, & alii, quibus Mitræ uſus eſt ab Apoſtolica Sede conceſſus, exempti quidem in Conciliis, & Synodis, Mitris tantummodu Aurifrigiatis, non exempti vero Simplicibus albis, & planis utantur. 450
XVIII. Wernhero Moguntino Archiepiſcopo committitur, ut electionem Conradini Siciliæ Regnum affectantis in Imperatorem impediat, Electores, fautores &c. ſi ſecus egerint, anathemate percellendo. 450
XIX. Contra Quęſtuantes, Litteriſque Apoſtolicis abutentes, earumdemque prætextu Eleemoſynas quomodolibet extorquentes. 451
XX. Quod in Civitate Beneventana Statuta condi abſque Sedis Apoſtolicæ licentia nequeant, abrogenturque condita. 452
XXI. Canonizatio S. Heduvigis Duciſſæ Poloniæ, & præfinitio feſtivitatis pro die 15. Octobris, ☞ cum Indulgentiarum elargitione ejus ſepulchrum viſitantibus. 452
XXII. Regulæ, ac Statuta obſervanda a Canonicis, & Clero Eccleſiæ Aniciensis. 456
XXIII. Quod in toto Ordine Fratrum Prædicatorum Divinum Officium ubique uniformiter, prout ordinatum fuerat reticetur. 461
XXIV Contra Chriſtianos ad Judæorum ritum ☞ tranſeuntes, ac Judæos Chriſtianos eoſdem ad id trahentes. 462
XXV. Confirmatio Litterarum Innocentii PP. IV. per quas ille revocatis iis, quæ Fridericus Rex in Sicilia egerat, nonnulla ſtatuerat ad libertatem, & Diſciplinam Eccleſiaſticam in idem Regnum reparandam. 462
XXVI. Mitigatio, & declaratio Regulæ Fratrum ☞ Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum. 462
XXVII. Tranſlatio feſti Sancti Januarii, quæ Neapolis celebrari conſueverat decimotertio Kalendas Octobris ad ſeptimum idus Maji. 466
XXVIII. Sententia in Conradinum, qui ob ſpreta Apoſtolica monita Regni Hieroſolymitani Juribus privatur. 466
XXIX. Reductio Privilegii Sancti Dominici, & Sancti Franciſci Fratribus olim per Sedem Apoſtolicam conceſſi, ne alii Religioſi prope eorum domum infra ſpatium trecentarum cannarum Monaſteria ædificare poſſint, ad centum quadraginta cannas. 469
XXX. Quod Fratres Ordinis Prædicatorum Sancti Dominici, ad Prælaturas extra Ordinem ☞ aſſumpti, antequam conſecrationis munus recipiant, omnia quæ ab Ordine habent, Conventui reſignent. 469
XXXI. Archiepiſcopi, & alii Pręlati, gratias, & privilegia Ordini Fratrum Prædicatorum Sancti Dominici, vel Fratribus Minoribus Sancti ☞ Franciſci interpretari prohibentur. 470
XXXII. Abrogatio Statutorum quorumdam in Capitulo Generali Carthuſien. Ordinis editorum, quodque de cætero in dicto Capitulo contra Conſtitutiones Ordinis edi nequeant. 470

LU-

Digitized by Google

LUCIUS III.
PONTIFEX CLXXI.
AN. DOM. MCLXXXI.

LUCIUS III., antea Humbaldus, natione Thuſcus, patria Lucenſis, pridem Oſtienſis, & Veliternenſis Epiſcopus (*a*), electus eſt Romanus Pontifex die prima menſis Septembris (*b*) anno 1181., & ſequenti Dominica, ſeu die ſexta ejuſdem menſis coronatus eſt apud Velletrum (*c*). Sedit in Pontificatu annos IV. menſes II. dies XVIII. (*d*) imperantibus in Oriente Alexio Comneno, quem Porphyrogenitum vocant, mox Andronico, demum Iſaacio Angelo: in Occidente verò Friderico

(*a*) Has quippe duas Eccleſias univit Eugenius PP. III. teſte Roberto de Monte (Diploma unionis reperire nondum datum eſt); cum circa annum 1150. Oſtia habitatoribus deſtituta propemodum eſſe Civitas deſiſſet.

(*b*) Conſulto adnotavi in Alexandro III. Sedem vacaſſe *per diem exclusis extremis*.

(*c*) Scribit Anonymus Caſſinenſis, qui ut rectè notat V. Cl. Camillus Peregrinus vixit per hæc tempora. Illi aſſentitur Auctor Chronici Foſſæ Novæ.

(*d*) Sic legitur in Octavo ex Catalogis Criticæ Baronianæ præfixis. Anonymus Caſſinenſis laudatus ad an. 1185. ſcribit *Lucius PP. apud Veronam obiit VII. Calendas Decembris*, de qua Chronologica nota inferius. Sicardus quoque Cremonenſis Epiſcopus, qui eo tempore vivebat, ſuumque concinnabat Chronicon (ſi conjicere licet ex ejuſdem verbis ad an. 1179. *tunc Offredus ordinator meus, vir ſimplex . . . Cremonæ fuit Epiſcopus*) anno 1185. hæc ſubdit: eodem anno *Urbanus PP. III. creatur*, quod factum fuiſſe nonniſi labente eodem anno, omnibus eſt in comperto: Nec audiendus Godefridus Viterbienſis, qui in *Pantheon* a nobis ſæpiùs laudato, Lucium Papam ſediſſe dicit *annis tribus*; apertiſſimus quippe error inibi deprehenditur, qui Amanuenſis forte incuria irrepſit, quod clarius ex infrapoſitis Bullis apparet, inter quas unam ex Ughellio referimus datam Gerardo Bellunenſi electo anno 1185. Pontificatus Lucii quinto.

Illud quoque advertendum eſt, annos IV. m. II. d. XVIII. computari a die Coronationis, ſeu Conſecrationis Papæ.

Digitized by Google

rico Ænobarbo Imperatoribus. Obiit Veronæ (*a*) die 24. (*b*) Novembris anno 1185., & ſequenti die ſepultus eſt. Vacavit Sedes per diem (*c*).

I.

Abſolutio Wilielmi Regis Scotiæ ab excommunicatione in eum lata ab Archiepiſcopo Eboracenſi.

Ex Baron. ad an. 1182.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus fratribus, Epiſcopis, Abbatibus, Clero, & Populo per Scotiam conſtituto, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cum Regibus benigne agendum.

CUm Regibus tanquam præcellentibus Apoſtolus ſtatuerit deferendum; dignum eſt & conſonum rationi, ut eos tanquam filios cariſſimos propenſius honoremus, & in devotione Beati Petri, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ annuendo juſtis illorum deſideriis attendamus. Accepimus autem quod cum cariſſimus in Chriſto filius noſter Wilielmus illuſtris Rex Scotorum, electioni, & conſecrationi venerabilis fratris noſtri Joannis Epiſcopi inexorabiliter obviaret, obtentu literarum Sanctæ recordationis Alexandri Papæ prædeceſſoris noſtri, bonæ memoriæ Rogerus Eboracenſis Archiepiſcopus, & jam Epiſcopus dictus, in eum & Regnum, & quoſdam de Regno ſententiam excommunicationis promulgarunt. Cæterum venerabilis frater noſter Jocelinus Glaſcuenſis Epiſcopus, & dilecti filii Arnaldus de Melros, & Osbertus Kalkoenſis Abbates, & Walterus Prior Sanctæ Columbæ de Inſula, propter hoc ad Sedem Apoſtolicam accedentes, ſua nobis aſſertione monſtrarunt, quod Archiepiſcopus excommunicationis in Regem, & interdicti in Regnum, & Epiſcopus jam dictus in quoſdam de Regno excommunicationis ſententiam protulerunt, quam ex multiplici ratione retractandam fore rationabiliter coram nobis, & fratribus oſtenderunt. Inde utique fuit, quod præfato Regi tanquam cariſſimo in Chriſto filio deferentes, omnem ſententiam jam dicti Epiſcopi, pro præfata cauſa in eum vel ſuos, vel Regnum prolatam de communi conſilio fratrum authoritate Apoſtolica relaxavimus, & ſtatuimus illum & ſuos excommunicatione, & Regnum interdicto, ex præſcripta ſententia noſtra non teneri. Quo circa Univerſitati Veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus ei tanquam Regi Catholico, & habenti communionem Apoſtolicæ Sedis, participare minime dubitetis: ſed in omnibus illi honorem congruum impendatis. Quanto enim certiores ſumus de ſinceritate devotionis illius Eccleſiis, & perſonis Eccleſiaſticis Regni ſui, tanto amplius eum volumus in omnibus, in quibus ſecundum Deum poſſumus, honorari.

Wilielmus Rex ab Archiep. Eboracenſi excommunicatus.

Poſt enixas ejuſdem, & ejus Oratorum preces;

Habito prius Rom. Eccleſiæ Cardinalium conſilio abſolvitur.

Datum Veletræ decimo ſexto Kalendas Aprilis. (*d*)

Dat. die 17. Martii Anno Dom. 1182. Pontif. anno I.

II.

Confirmatio Donationis a Baraſone, ejuſque uxore Algaburga Sardiniæ Regibus factæ Monaſterio Montis Caſini.

Edidit P. Montfaucon Diar. Ital. cap. 22.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei, dilecto filio Petro Caſinenſi Abbati, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

QUæ locis religioſis pietatis intuitu conferuntur, firma volumus & illibata perſiſtere, & ne pravorum nequitia perturbentur, apoſtolico præſidio communire. Hac itaque conſideratione rationis inducti, & tuis nihilominus precibus inclinati, Eccleſiam Sancti Nicolai de Gargo cum omnibus pertinentiis ſuis, quam per dilectum filium noſtrum nobilem virum Baraſon Arborenſem judicem, Diœceſanis Epiſcopis aſſenſum præbentibus, commiſſum tuæ curæ cœnobium eſt canonice conſequutum, ſicut in ſcripto ejus authentico continetur, & eam juſte ac ſine controverſia poſſides, tibi & per te Monaſterio tuo, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ad majorem autem hujus facti notitiam idem ſcriptum inferius duximus annotandum. In nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Peccatorum pondere prægravatis principale reperitur remedium, ut temporalem ſubſtantiam Chriſti pauperibus erogare feſtinent, Domino ipſo dicente. Date eleemoſynam, & ecce omnia munda ſunt vobis; & iterum: Facite vobis amicos de mammona iniquitatis, ut cum defeceritis recipiant vos in æterna

Confirmatur donatio:

Cujus tenor refertur.

na

(*a*) Ad eam ſiquidem Civitatem ſe contulerat, ut cum Friderico Imperatore conveniret de procuranda Sacra expeditione pro recuperatione Terræ Sanctæ.

(*b*) Anonymus Caſſinenſis ſcribit Lucium *apud Veronam* obiiſſe VII. *Kalendas Decembris*, quem tamen diem pertinere ad ejus Sepulturam probat Radulphus de Diceto, ut notat Pagius Junior.

(*c*) Ipſa enim die, qua ſepulturæ datus fuit Lucius PP., electus eſt Urbanus ſucceſſor, prout inferius videbimus.

(*d*) Quod ad rei hujus hiſtoriam attinet excipe a Pagio Juniore, qui ſeriem totam brevibus refert ex Rogerii Hovedeni Annalibus. Anno 1180. Wilelmus Scotiæ Rex contra Joannem cognomento Scotum canonicè electum Epiſcopum Sancti Andreæ per vim intruſit Hugonem Cappellanum ſuum, ſpreta appellatione Joannis ad Papam, & Legatorum Romanorum judicio, qui ab Alexandro III. in Scotiam miſſi pro Joanne ſententiam tulerant. Quod cum reſciviſſet Alexander III. Legationem Scotiæ committens Rogerio Eboracenſi Archiepiſcopo, mandavit ei, ut una cum Hugone Dunelmenſi Epiſcopo, ſententiam excommunicationis proferret in Regem, & Regnum illius interdiceret, niſi permitteret Joannem ſedere in pace. Quod cum Rex recuſaſſet, Legati Pontificii ſententiam excommunicationis in Regem protulerunt, & interdicti in Regnum. Cumque hæc controverſia, vivente Alexandro III. ſopiri non potuiſſet, Wilelmus Rex, poſt ejus mortem, miſſis ad Lucium III. Pontificem nunciis abſolutionem ab eo impetravit. Miſit enim ei Lucius Rolandum Electum Dolenſem in Britannia Minori Epiſcopum, Romanæ Eccleſiæ Subdiaconum, Legatum ſuum, qui res ita cum Rege compoſuit, ut tam Hugo, quam Joannes renunciarent eidem Eccleſiæ Sancti Andreæ, & Joannes loco ipſius haberet Epiſcopatum Dunkeldenſem, & alia nonnulla.

Digitized by Google

na tabernacula. Ideoque hanc vocem audiens ego Baraſon Rea & judea, aui & patris mei ſequens pro poſſe pia veſtigia, conſentiente uaore mea Regina Algaburga, necnon & Epiſcopis noſtris Mariñiano Zorachi de Terra Alba, & Comitano Pais de Ala, pro redemptione animarum noſtrarum & parentum noſtrorum, tradimus, donamus atque concedimus Eccleſiæ S. Benedicti de Monte Caſino, Eccleſiam S. Nicolai de Gurgo cum omnibus pertinentiis ſuis, cum tervis & ancillis, terris, vineis, cultis & incultis, ſaltibus & pratis, & ſylvis, atque piſcationibus, nec non & animalibus, & cum omnibus, quæ in chartula ejuſdem Eccleſiæ continentur ſcripta; tali pacto atque conventione, ut duodecim ibidem ad Deo ſerviendum, ſi tamen ſupradicta Eccleſia hos ſuſtinere ſine ſui detrimento potuerit, dirigat Monachos, ea quibus trea vel quatuor ita ſint literati, ut ſi neceſſarium fuerit, in Archiepiſcopos & Epiſcopus poſſiot eligi, & etiam Regni noſtri negotia ſive in Romana Curia, vel in Curia Imperatoris, & ubique valeant tractare. Si vero tantos ſuſtinere non potuerit prædicta Eccleſia, ſeptem, vel quantos ſecundum conſilium noſtrum viſum fuerit, tranſmittat, de qua Eccleſia viginti byzantios, & nun plus, annuatim accipiat Eccleſia Sancti Benedicti Muntis Caſini, niſi forte aliquid intervenerit eidem Eccleſiæ impedimentum, vel pro Curia Romana, vel pro Guerra, vel eerte pro Regni ſui negotio, vel etiam pro comparatione alicujus Terræ. Mihi autem, vel alicui alteri non liceat aliquo modo ſupradictam S. Nicolai repetere vel inquietare Eccleſiam ſi ſupradictam tenere voluerint conventionem. Teſtes Marianus Zorraki Epiſcopus Terralbe, & Comitanus Pais Epiſcopus Alæ, & Ponthus Curator de Bonorruli, & Comitanus Fronſaeute Curator de Campitanno, & Comitanus de Laconpedes Curator de Valenſa, & Conſtantinus Spanus Curator de Frodoriane Judex, Paraſon de Gallun Curatur de Miili, Orzocho de Lacon filius meus Curator de G Itiber, Orzocor de Lacon Arborikeſus Curator de Barbaria de Mcana, Conſtantinus Manca Curator de Mantra Oliſaj, Johannes de Vinea Bujakeſorum major cum totis ſuis ſociis, Petrus Paganus, quamvis indignus, Sacerdos qui hæc omnia ſcripſit. Si quis autem contra hanc noſtræ donationis chartulam aliquid moliri voluerit, omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, necnon & Beatæ ſemper Virginis Dei Genitricis Mariæ, & omnium cœleſtium virtutum, & Sanctorum Patriarcharum, & Prophetarum, Apoſtolorum, Evangeliſtarum, Diſcipulorum, Innocentium, Martyrum, Confeſſorum atque Virginum, & omnium incurrant maledictionem Electorum. Amen. Qui autem huic chartulæ conſenſerint, & eam confirmaverint, & veram eſſe crediderint, habeant benedictionem Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, necnon & Beatæ ſemper Virginis Dei Genitricis Mariæ, & omnium cœleſtium virtutum, & Sanctorum Patriarcharum & Prophetarum, Apoſtolorum, Evangeliſtarum, Diſcipulorum, Innocentium, Martyrum, Confeſſorum atque Virginum & omnium Electorum. Amen. Hæc omnia ſunt ordinata & firmata anno milleſimo centeſimo octuageſimo ſecundo.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Eadem Donatio validatur cum ſolitis expreſſionibus.

Datum Velletri ſecundo Kalendas Julii. (a)

Dat. die 30. Junii An. D. 1182. Pontif. Lucii An. I.

III.

Erectio Abbatiæ Monteregalenſis in Archiepiſcopatum.

Hanc Abbatiam a cujuſque Archiepiſcopi & Epiſcopi poteſtate exemit Alexander PP. III. anno 1174. bonaque omnia eidem confirmavit Conſtit. EX DEBITO Collect. hujus Tom. 2. pag. 433.

Edidit Roccus Pirrus Sicil. Sac. To. I. ubi de hac Eccleſia.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Guillelmo Archiepiſcopo Monteregalis, ejuſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuum.

Exordium.

Licet Dominus Jeſus Chriſtus Eccleſiam ſuam inſtituens diſcipulis ſuis eamdem ſuper credentes ligandi, ac ſolvendi dederit poteſtatem, unam tamen in ea, Beatum ſcilicet Petrum Apoſtolum, voluit præeminere, dicens tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cœlis, & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cœlis. Intelligendum ea hoc tribuens fidelibus univerſis, quod ſicut unus erat mediator Dei, & hominum homo Chriſtus Jeſus pacificans quæ in cœlis erant, & quæ ſuper terram, & diſſulvens maceriarum parietem, & faciens utraque unum, ſic & in Eccleſia unum ea ipſo, & per ipſum omnium caput eſſet, nec in membris fieret ulla diverſitas, quæ per unius auctoritatem & providentiam capitis ad unam fidei veritatem, eamdem religionis reducerentur, & cultum. Quod etiam in eo loco monſtratur, in quo & de confirmandis fratribus, & de paſcendis dominicis ovibus præceptum a Domino noſtro legitur ei datum: ea hac itaque poteſtate, quæ ad B. Petrum ex dominica traditione pervenit Sacroſancta Romana Eccleſia, quæ per Dominum Jeſum Chriſtum ab eodem B. Petro inſtituta eſt, & fundata ſuper univerſas Eccleſias auctoritatem obtinuit, ut ubique ratum eſſet, ac ſolidum, quod ipſius prudentia ſtatuiſſet; quod

(a) Adeſſe Sigillum plumbeum pendens, ex una parte inſcriptum habens, SANCTUS PAULUS, SANCTUS PETRUS, ex altera, LUCIUS PAPA TERTIUS; aſſerit Montfauconius, qui privilegium totum tranſcripſit ex Apographo Archivii Montis Caſini.

etiam ab univerſis Eccleſiis per orbem terrarum uſquequaque diffuſis, & receptum eſt, & ſervatum; itaut per eam, & diſtributio facta ſit dignitatum. & inditum Chriſti fidelibus, & diligentius ordinatum, quod ad cultum pertinere viſum eſt pietatis. Ex hac ſiquidem data B. Petro a Domino poteſtate, ipſe, & ſucceſſores ipſius per diverſa mundi loca conſtituerunt Epiſcopos, & dignitates per Provincias diviſerunt.

Mons Regalis conſtituitur Sedes Metropolitica:

Mons Regalis Abbatia a Guilelmo II. Siciliæ Rege conſtructa.

Eam Alexander PP. III. ab omni Epiſcopali ſubjectione exemit.

§. 1. Nos etiam, qui eis licet impares meritis, Domino vocante ſucceſſimus, in loco, qui Mons Regalis dicitur pro multa utilitate populi Chriſtiani Metropoliticam Sedem duximus ſtatuendam. Cum etenim chariſſimus in Chriſto filius noſter Guillelmus Illuſtris Siciliæ Rex divinæ caritatis igne ſuccenſus ad gloriam Dei, & ſalutem ſuam, ac parentum ſuorum Monaſterium ibi fundaſſet; Et primo locum ad id agendum B. Petro, & Romanæ obtuliſſet Eccleſiæ ab Epiſcopali ſubjectione per auctoritatem prædeceſſoris noſtri felicis memoriæ Alexandri PP. aſſenſumque Venerabilis Fratris noſtri Gualterii Panormitani Archiepiſcopi liberum reddidit, & quietum, ac ſe ædificiis erigendis regiam curam impendens brevi tempore templum Domino multa dignum admiratione conſtruxit, caſtris munitiſſimis, & redditibus ampliavit, libris, & ſacris veſtibus & argento decoravit, & auro: & tandem multitudinem Monachorum de Cavenſi Ordine introduxit, & in tantum ædificiis, & rebus aliis extulit locum ipſum, ut ſimile opus per aliquem Regum factum non fuerit a diebus antiquis, ut in admirationem homines adducat, ad quos ex auditu ſolo potuerit, quod factum eſt pervenire; deinde ad opus bonum, ſicut cervus ad fontes aquarum anhelans, & modicum reputans quidquid deſiderio fecerat æternorum, juxta id, quod ſapientia dicit: qui edunt me, adhuc eſurient, & qui bibunt me, adhuc ſitient; a prædicto Prædeceſſore Noſtro, & nobis ipſis, & fratribus noſtris cum multa inſtantia poſtulavit, ut eumdem locum dignitate Metropolitica donaremus, præſertim cum & illuc populum congregare cepiſſet, & diſponeret congregare: qui ex illa parte contra omnium inimicorum incurſus inexpugnabile munimen poſſet toti terræ conferre.

Ejuſdem Guilelmi Regis preces ad Metropolicam dignitatem impetrandam.

Cauſæ conceſſionis.

§. 2. Porro nos deliberatione habita non parva cum fratribus, & attendentes communem utilitatem, quæ de incremento illius loci ſperatur, deſiderio, & petitioni ejus non duximus abnuendum; ne ubi liberaliſſimus ipſe de theſauro, & tenimentis ſuis extiterat, nos de his, quæ ad injuncti nobis Apoſtolatus a Deo ſpectant officium, exiſtere difficiles videremur, & tanta ejus & noſtra minueretur tarditate devotio, quanta noſtro ſtudio de bono congruebat ad melius incitari. Nam ex hoc pro deſiderio ejus non parum facile videbatur, quod licet eſſet inſolitum, quod duæ Metropoles tam vicinæ conſiſterent, ex hac tamen nova conſtitutione nequaquam jus minuebatur alterius: cum jam ante Monaſterium ipſum per Archiepiſcopos, & Epiſcopos tam in ſe, quam in omnibus locis ſuis ab omni Epiſcopali jure fuiſſe exemptum, & plena in omnibus libertate donatum, ita ut nulli Archiepiſcopo vel Epiſcopo, niſi tantum Rom. Pontifici ſubjaceret.

Res inſolita, ut duæ Civitates inter ſe vicinæ Metropoles creentur:

Cur in præſenti caſu ſit derogatum huic diſciplinæ.

§. 3. Te itaque Venerabilis in Chriſto Fr. Guillelme in ejuſdem loci Archiepiſcopum noſtris tamquam B. Petri manibus conſecramus, & pallii dignitate ſtatuimus decorandum. Recipiens quidem eamdem Eccleſiam ad honorem Domini Dei noſtri, & memoriam Beatæ Mariæ Virginis, regia liberalitate fundatam ſub Apoſtolici tuitione munimis, & noſtro privilegio, quod factum eſt, roboramus. Statuimus autem in primis, ut ordo Monaſticus, qui ſecundum Dei timorem, & B. Benedicti regulam, & Cavenſis Monaſterii obſervantias in eo loco conſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus, inviolabiliter obſervetur.

Eccleſia Montisregalen. ſub protectione Sedis Apoſt. recipitur.

§. 4. Præterea quaſcunque poſſeſſiones, & quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum ex dono prænominati Regis, & quorumque aliorum rationabiliter poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis iuſtis modis poterit adipiſci, firma eidem Eccleſiæ in perpetuum, & illibata permaneant. In quibus Epiſcopatum Catanenſem proprio duximus vocabulo deſignandum, quem nos de fratrum noſtrorum communi conſilio ad multam prædicti Regis inſtantiam tibi, tuiſque ſucceſſoribus, ſicut propriis Archiepiſcopis Metropolitico in perpetuum conſtituimus jure ſubeſſe.

Bonaque omnia eidem confirmantur.

Catanenſis Eccleſia ei ſubjicitur.

§. 5. Epiſcopale quoque jus, & omnia, quæ in ſubſcriptis locis ex conceſſione fratrum, & Coepiſcoporum noſtrorum habet, auctoritate Apoſtolica tibi, tuiſque ſucceſſoribus confirmamus, & firma & illibata perpetuis temporibus decernimus permanere: Ex conceſſione ſcilicet Venerabilis Fratris noſtri Gualterii Panormitani Archiepiſcopi cum voluntate, & conſilio, & aſſenſu omnium Canonicorum ſuorum, & Regia etiam conniventia totam Parochiam, & Diœceſim Caſtelli Cerleonis cum Monaſterio Sanctæ Mariæ Magdalenæ, & aliis Eccleſiis cum decimis, & aliis juſtitiis, quas de Baronibus, & aliis Hominibus ipſius Caſtelli, & pertinentiarum ejus Panormitana Eccleſia ſolebat percipere, & cum omni Epiſcopali jure, quod in eadem Parochia, & Diœceſi videbatur habere. Eccleſiam præterea S. Silveſtri, quæ fuerat demania, & proprii juris Panormitanæ Eccleſiæ, quæ pro eo, quod Eccleſiæ tuæ multum vicina erat, & multum utilior ei, quam Panormitanæ Eccleſiæ, jam dictus Archiepiſcopus, ſicut ejus ſcripto autentico continetur, de conſilio & conſenſu omnium fratrum ſuorum eidem Eccleſiæ libera, & ſpontanea tradidit voluntate, cum omnibus Tenimentis, Villanis, & Poſſeſſionibus & omni jure ſuo. Ex conceſſione bonæ memoriæ Nicolai quondam Meſſanenſis Archiepiſcopi cum totius Capituli ſui conſenſu omne jus Epiſcopale, quod Eccleſia Meſſanenſis debebat habere in Monaſterio, & omnibus pertinentiis ejus, quod illu-

Epiſcopale jus conceditur:

Enumeratio Parochiarum, & Eccleſiarum ad vicinos Epiſcopatus antea pertinentium, quæ Montiregalensi confirmantur, vel de novo conceduntur.

Digitized by Google

illuſtris recordationis ejuſdem Regis mater Margarita glorioſa quondam Regina in loco, qui dicitur Moniachium in Diœceſi Meſſanenſi in honorem Dei, & Beatæ Mariæ ſemper Virginis memoriam pro ſua devotione conſtruxit, & per dictum Archiepiſcopum ab omni debito Meſſanenſis Eccleſiæ liberum obtinuit, & quietum ab omni jure. Ex conceſſione Thomæ Rhegytani Archiepiſcopum communi Capituli ſui conſenſu totum jus Epiſcopale, vel quodcumque aliud ad Rhegytanam pertinebat Eccleſiam in Monaſterio S. Salvatoris de Martello, quod conſtruxit Joannes Calomenus Regius quondam Camerarius, & in Monaſterio Monialium Sancti Joannis Exocalnia, quod eſt extra muros Civitatis Rhegii, cum cellis, obedientiis, poſſeſſionibus, tenimentis, & pertinentiis Monaſteriorum ipſorum, juxta quod in jamdicti Archiepiſcopi privilegio continetur. Ex conceſſione Bartholomæi Agrigentini Epiſcopi cum Capituli ſui aſſenſu tam Parochiam & Diœceſim, quam univerſum jus Epiſcopale cum omnibus decimis, & aliis juſtitiis, ac redditibus ſuis, quos de Baronibus, & aliis Hominibus Caſtelli Battalarii, & pertinentiarum ejus, & Caſale Buiachini, necnon & omnes decimas, & alios redditus, quos Agrigentina Eccleſia in Caſtro Corleonis, & pertinentiis ejus habebat, ſicut in ſcripto ipſius Epiſcopi dignoſcitur. Ex conceſſione Matthæi Mazarienſis Epiſcopi Parochiam, & Diœceſim, & jus Epiſcopale, omneſque decimas & alios redditus, quod Eccleſia Mazarienſis habebat in municipio Iati, & municipio Calatraſi, cunctiſque pertinentiis ipſorum, ſicut in ſcripto præfati Epiſcopi manifeſtius continetur. Ex conceſſione R. Anglonenſis Epiſcopi cum communi Capituli ſui aſſenſu in Monaſterio Carbonis cum cellis, obedientiis, & poſſeſſionibus ejus totum Epiſcopale jus, & quodcumque aliud in eo Anglonenſis habebat Eccleſia, ſicut in ipſius Epiſcopi ſcripto denotatur expreſſum. Ex conceſſione Biſinienſis Epiſcopi cum Capituli ſui aſſenſu Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Maccla cum Epiſcopali jure, & omnibus obedientiis & pertinentiis ſuis, ſicut in ejuſdem Epiſcopi privilegio demonſtratur: Eccleſiam quoque Sancti Martini conſtructam in tenimento Eccleſiæ a Petro Indulſo, quam ipſe Petrus obtulit eidem Eccleſiæ cum tenimentis, poſſeſſionibus, & pertinentiis ſuis.

Pallii uſus Archiep. conceditur.

§.6. Pallium ad hæc plenitudinem ſcilicet Pontificalis officii Fraternitati tuæ de Sedis Apoſtolicæ liberalitate largimur, quo intra Eccleſiam tuam ad Miſſarum ſolemnia celebranda ſubſcriptis diebus uti debebis. Nativitate ſcilicet Domini, feſto S. Stephani, octava Nativitatis Dominicæ, Epiphaniæ Hypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Cœna Domini, Sabbatho Sancto, Paſcha & duobus diebus ſequentibus, Aſſumptione, Pentecoſte tribus feſtivitatibus Dei genitricis, & Virginis Mariæ, Natalicio S. Joannis Baptiſtæ, Commemoratione omnium Sanctorum, ſolemnitatibus omnium Apoſtolorum, & præcipuis feſtis Eccleſiæ tuæ, dedicationibus Eccleſiarum, conſecrationibus Epiſcoporum, ordinationibus Clericorum, & univerſario tuæ conſecrationis die. Provideas igitur quomodo hujus indumenti honor modeſta ſit actuum vivacitate ſervandus. ut ei morum tuorum ornamenta conveniant, & eſſe plus valeas bonis actibus, quam hujuſmodi ornamento auctore Deo conſpicuus, & quem Paſtoralis curæ conſtringit officium, dilectionem proberis fratribus exhibere, ut in humilitatis virtute fundatus, nec eleveris proſperis, nec fatigeris adverſis. Ipſi etiam adverſarii per mandatum dominicum tuo circa te copulentur affectu; & quantum in te fuerit, pacem habeto cum omnibus, & ad pacem ſtudeto reducere diſcordantes; fulgeat in pectore tuo rationale Judicii cum ſuperhumerali ratione conjunctum, & ita in conſpectu Dei procedas, & hominum, quatenus commiſſo tibi Gregi dominico, virtutis præſtes exemplum, & taliter opere procedas, & verbo, ut videntes opera tua bona, glorificent patrem noſtrum, qui in Cœlis eſt, & gaudeant ſe talem habere rectorem, per quem & erudiantur ad fidem, & ad recta opera provocentur.

Adhortatio ad Gullelmum Archiepiſ. ex ipſa Pallii conceſſione petita.

§.7. Obeunte vero te, aut tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem Monachi ejuſdem loci, vel major pars conſilii ſanioris de ipſo Collegio, ſiquidem idoneus fuerit in eo repertus, ſecundum Deum & canonicas ſanctiones crediderint eligendum; quod ſi forte idoneus ibi reperiri nequiverit, & aliunde fuerit aſſumendus, per fratres ipſius loci Monachus eligatur: Qui nimirum, & regularibus cibis, & indumentis utatur.

Futuri Archiep. per Monachos Eccleſiæ hujus ſtatuuntur eligendi.

§.8. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas detinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione & ſubſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Ad inditium ſane devotionis ſuæ, ac demonſtrandum, quod eadem Eccleſia Romano tantum Pontifici ſubiaceret, ſupernominatus filius noſter Rex cum eam ſub nomine Monaſterij fundare cœpiſſet, centum tarenos Romano Pontifici annis ſingulis conſtituit perſolvendos.

Decretum pro immunitate Eccleſiæ hujus.

* Cenſus annuus Sedi Ap. perſolvendus.

§.9. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona paginam hanc noſtræ Conſtitutionis ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate; reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat; & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti alienus fiat; atque in extremo examine divinæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructus bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant.

Solitæ concluſiones.

EGO LUCIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi. Lucii PP.

Ego

Digitized by Google

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Theodinus Portnenſis, & S. Ruffinæ Sedis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Paulus Præneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Petrus Presbyter Card. Tit. S. Suſannæ ſubſcripſi.
Ego Vivianus Tit. S. Stephani in Cœlio Monte Presbyter Card. ſubſcripſi.
Ego Laborans Presbyter Card. Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Tit. S. Callixti ſubſcripſi.
Ego Raynerius Presbyter Card. S. Laurentii in Damaſo ſubſcripſi.
Ego Pandulfus Presbyter Card. Tit. Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum ſubſcripſi.
Ego Hyacinthus Diaconus Card. S. Mariæ in Coſmedin ſubſcripſi.
Ego Arditio Diac. Card. S. Theodori ſubſcripſi.
Ego Gratianus Sanctorum Coſmæ, & Damiani Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Bobo Diaconus Card. S. Angeli ſubſcripſi.
Ego Gerardus S. Adriani Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Octavianus Diaconus Card. Sanctorum Sergii, & Bacchi ſubſcripſi.
Ego Goffredus Diaconus Card. S. Mariæ in Via Lata ſubſcripſi.
Ego Albinus Diaconus Card. S. Mariæ Novæ ſubſcripſi.

Dat. die 24. Januarii An. Dom. 1183. Pontif. An. II.

Dat. Velletri per manum Alberti S. R. E. Presbyteri Card. & Cancellarii Nonis Febru. Ind. I. Incarn. Dominicæ anno MCLXXXII. (a) Pontific. vero Dom. Lucii Papæ III. An. II.

IV.

Confirmatio Bonorum omnium, & Conceſſio Privilegiorum Monaſterio S. Matthæi de Caſtello Ordinis Caſſinen.

Ex Originali in Archivo edidit Gattula Hiſt. Caſſinen. Sec. VII. pag. 402.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Joanni Abbati Monaſterii Sancti Matthæi Servorum Dei de Caſtello ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

IN eminenti Apoſtolicæ Sedis ſpecula, largiente Domino, quanquam in meriti conſtituti ad univerſum corpus Eccleſiæ aciem noſtræ conſiderationis debemus extendere, & Servorum Dei quieti attentiori ſtudio providere. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & felicis recordationis Alexandri Papæ prædeceſſoris noſtri veſtigiis inhærentes præfatum Monaſterium, in quo divino eſtis obſequio mancipati, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus: & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Prædeceſſoris ſui Alexandri more Monaſterium hoc ſub Sedis Apoſtolicæ protectione recipit.

Ordinem Monaſticum ſecundum Beati Benedicti Regulam ſervari commendat.

In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in veſtro Monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis.

Eidem bona omnia confirmat.

Ejuſdem bona enumerat.

Locum ipſum, in quo præſcriptum Monaſterium conſtructum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis. Terras, & Vineas quas habetis in Territorio Aquinati. Poſſeſſiones & terras, quas habetis in terra S. Benedicti, ſive terragio, juſtitiam panis, & vini, quam de veteri conceſſione hactenus obſervata diebus ſingulis a Caſſinenſi Monaſterio, & eam, quam ab Eccleſia S. Mariæ de Albaneta, & S. Nicolai de Cicouia recipitis, ſicut eas vobis prædictum Monaſterium Caſſinenſe in perpetuum obtinendas pietatis obtentu conceſſit.

Libertates, & conceſſiones a Theodino, & Petro Caſſinenſibus Abbatibus factas confirmat.

Libertatem etiam a bonæ memoriæ Rainaldo Theodino, & dilecto filio Petro Caſſinenſibus Abbatibus cum aſſenſu Capituli, ſicut in eorum ſcriptis autenticis continetur. Monaſterio veſtro indultam, & bonas conſuetudines hactenus obſervatas, nec non Eccleſiam S. Martini de Monte Montano, & Eccleſiam S. Leonardi juxta Montem Sambuclum cum pertinentiis ſuis ab ejuſdem Abbatibus rationabiliter vobis conceſſas, cum hominibus, quos a præfato Monaſterio Caſſinenſe tenetis, nihilominus vobis, & Monaſterio veſtro, auctoritate Apoſtolica confirmamus.

Clericos, & Laicos ad habitum Monaſticum recipere permittit.

Liceat quoque vobis Clericus, vel Laicos e ſeculo fugientes, liberos, & abſolutos ad converſionem recipere, & in veſtro Monaſterio ſine contradictione qualibet retinere.

Diſcedentes Monachos abſque Abbatis licentia retineri prohibet.

Prohibemus inſuper, ut nulli Fratrum veſtrorum poſt factam in loco profeſſionem, fas ſit de eodem loco abſque licentia Abbatis ſui diſcedere. Diſcendentem vero ſine communium litterarum veſtrarum cautione, nullus audeat retinere.

Monachos in eandem Domum induci vel ex ea removeri abſque Abbatis licentia prohibet.

Interdicimus etiam ne alicui liceat aliquem Monachum in eandem Domum contra veſtram voluntatem inducere, aut ex ea quemlibet de Fratribus, vobis nolentibus, ſine cauſa rationabili, removere.

Idem a Decimarum ſolutione eximit.

Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, vel ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis veſtrorum animalium nullus omnino a vobis decimas præſumat exigere.

Et indebitas exactiones, aut cenſus novos imponere, ſeu veteres augere vetat.

Statuimus inſuper, ut nulli penitus liceat eidem Monaſterio veſtro indebitas exactiones, aut novos cenſus imponere, ſeu veteres contra ſtatuta Sacrur. Canonum adaugere.

Sepulturam liberam eſſe decernit.

Sepulturam quoque loci ipſius liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepelliri deliberaverint, niſi excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat ſalva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Obeunte vero te

nunc

(a) Non hic inſtituenda eſt quæſtio de Indictionum initio, aut ex quo potiſſimum menſe eas numerarint Pontifices, quæ res obſcura adhuc omnibus eſt, nec facile elucidanda. Verum cum juxta Pagium, & Baronium prima Indictio quocumque ex menſe deducatur non niſi Februario menſi anni 1183. ſit adſcribenda; hoc Diploma eodem anno datum fuiſſe dicendum eſt. Hoc autem confirmatur Anonymi Caſſinenſis teſtimonio, (qui Duce Cl. V. Camillo Peregrino per illud tempus vivebat, ſuumque perduxit Chronicon ad annum 1195.) hæc ſcribentis ad ann. 1183. *Lucius PP. III. apud Velletrum promovit Gullelmum Abbatem S. Mariæ Regalis de Panormo in Archiepiſcopum Montis Regalis.* Quare dicendum eſt eo quoque tempore in uſu fuiſſe penes Romanos Pontifices, qui mos nunc quoque ſervatur, annos Incarnationis Dominicæ a die 25. Martii deducere.

Digitized by Google

Abbatis electionem ad Monachos tantum pertinere ſtatuit. Continere conclusiones, & clauſulæ.

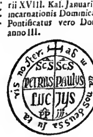
nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem Fratres communi conſenſu, vel Fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem, & Beati Benedicti regulam prævideriut eligendum. Decernimus ergo, vt nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra, & illibata ſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ autboritate, & Caſſinenſis Monaſterii debito jure, & reverentia. Si qua igitur in futurum eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire teutaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iuiquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine Divinæ ultioui ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervaotibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & bic fructum bonæ actiouis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Lucii PP. EGO LUCIUS Catbolicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Et S. R. E. Card ſubſcriptiones. Ego Theodorus Portuen., & S. Rufinæ Sedis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Henricus Albanen. Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Paulus Præneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Joannes Præsbyter Cardiualis Tituli S. Marci ſubſcripſi.
Ego Laborans Presbvter Cardinalis S. Mariæ Tranſtvberim Tit. Calixti ſubſcripſi.
Ego Petrus Presbyter Cardinalis Tituli S. Suſannæ ſubſcripſi.
Ego Jacobus Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Coſmedin ſubſcripſi.
Ego Ardicio Diaconus Cardinalis S. Tbeodori ſubſcripſi.
Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Octavianus SS. Sergii, & Baccbi Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Datum Anagniæ per manum Alberti S. R. E. Presbyteri Cardinalis, & Cancellarii XVIII. Kal. Januarij, indictione ſecunda, incarnationis Dominicæ anno MCLXXXIII. Pontificatus vero Domini Lucii Papæ III. anno III.

Dat. die 15. Decemb. An. Dom. 1183. Pont. An. III.

V.

Statutum, ut Honores Carnoten. Capituli reſidentibus tantum concedantur, & ne quis alia in Eccleſia fruens beneficio Canonicus ibi, vel Plebanus eligi poſſit.

Ex Dacherii Spicileg. To. XIII. p. 321.

Lucius Epiſcopus, Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Petro Epiſcopo, & dilectis filiis G. † Decano, & Capitulo Carnoten. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

† *Supple Gaufrido.*

Proemium.

CUm ab eo cui plus committitur, amplius exigatur, dignum eſt & conſonum rationi, ut qui in Eccleſia veſtra præ aliis honorantur, ſtudioſius illi deſerviant, & utilitati ipſius intendant. Hac itaque ratione inducti auctoritate duximus Apoſtolica ſtatuendum, ut Honores * Carnoten. Eccleſiæ aliis de cætero minimè concedantur, niſi qui ſecundùm antiquam, & rationabilem conſuetudinem reſidentiam ſe promiſerunt babituros. Si autem poſt promiſſionem ſuam hoc nequaquam impleverint, ab ipſis reddantur bonoribus alieni. Ad hæc auctoritate Apoſtolica inbibemus ne quis in alia Eccleſia beneficium habens in Canonicum Eccleſiæ veſtræ, aut Plebanum Presbyterum admittatur, niſi priori ceſſerit beneficio, & ab proprio fuerit Epiſcopo abſolutus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem boc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

* *Scilicet Beneficia, Officia, & Dignitates.*

Datum Velleit. XVI. Kalend. Februarij.

Dat. die 17. Januar. A. (a) D. 1184. Pontific. Anno III.

VI.

Confirmatio Sententiæ latæ a Delegatis Apoſtolicæ Sedis in controverſia verten. inter Epiſcopum Pennen., & Abbatem Monaſterii S. Quirici ejuſdem Diœceſis.

Bona omnia juraque huic Eccleſiæ confirmavit Innocentius II. Conſtit. dat. anno 1140. Tomo II. pag. 255.

Edidit Ughel. Ital. Sacr. Tomo 1. ubi de hiſtoria hujus Eccleſiæ.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Ven. Fr. Oderiſio Pennen. Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Controverſia Delegatis Apoſt. Sedis commiſſa.

CUm controverſia, quæ inter te, & dilectum filium Senebaldum Abbatem S. Quirici de Intrethoco ſuper Eccleſiis, & quibuſdam aliis rebus fuerit diutius agitata Venerab. Fratri noſtro Theo. Portuen. Epiſcopo, & dilecto Filio Octavio SS. Sergij, & Bacchi Diac. Card. fuiſſet de mandato noſtro commiſſa, iidem conſilio prudentum Virorum inter vos ſubſcriptam concordiam ſtatuerunt. Ad majorem ejus evidentiam ſcriptum ipſorum confectum ſuper eodem negotio

(a) Notam hanc Chronologicam margini apponit Dacherius.

Tenor Sententiæ ab eis latæ.

tio inferius de verbo ad verbum duximus annotandum Theo. Dei gratia Portuen., & Sanctæ Rufinæ Sedis Epiſcopus, & Octavius SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card. Omnibus ad quos literæ iſtæ pervenerint, æternam in Chriſto ſalutem. Noverit univerſitas veſtra, quod cum inter Vener. Fratrem noſtrum Oderiſium Pennen. Epiſcopum, & Seuebaldum Abbatem S. Quirici de Intretboco, ſuper Eccleſiis, & aliis infraſcriptis controverſia verteretur; Nos de mandato D. Papæ Lucii de ipſa cauſa cognoſcentes, prænominatus Abbas, & Mag. Bert. præfati Epiſcopi procurator, qui per eundem Epiſcopum in cauſa iſta in præſentia D. Papæ Lucii, & quorundam Cardinalium tam ad litigandum, quam ad tranſigendum procurator fuerat conſtitutus, libere, & abſolute compromiſerunt C. librarum provendere pœnam ſibi invicem ſtipulatione interpoſita, promittens, ſi ea, quæ nos inter eos ſtatueremus, Abbas ipſe, vel Conventus, & Procurator, vel Epiſcopus rata ſemper non haberent. Nos autem habito Virorum prudentium conſilio pro bono pacis de aſſcuſu utriuſque partis ſtatuimus, ut Epiſcopus, vel ejus Nuncius ſemel in anno in his duabus Eccleſiis in S. Joannis in Inſula, & S. Mariæ de Ronzano cum tot equituris, & ſociis, cum quot alias Eccleſias Epiſcopatus viſitat, ſuſcipiatur honorifice, & procuretur, ut in reditu ſuo de rebus Eccleſiæ ſecundum quod conſuevit, honoretur. In Eccleſia S. Joannis de Caſanello ſemel in anno ipſe, vel ejus Nuncius honorificè ſuſcipiatur, & procuretur, Capellani autem prædictarum Eccleſiarum, ſcilicet S. Ioannis in Iuſula, & S. Mariæ de Ronzano, & reliqui Clerici, qui ſunt in ipſis capellis, dabunt Epiſcopo cathedraticum, & quos Epiſcopus excommunicaverit de Parochianis ſuis, vel de Clericis manentibus in capellis, ad communionem ipſi non admittent. Clerici curam animarum gerentes, & vocati ad Synodum venient, & quos Epiſcopus ad curam animarum promovebit, fidelitatem ei, & Eccleſiæ Pennen. iur. habeant. De capella vero S. Joannis in Caſanello, quæ eſt in Atroveteri, habeat Epiſcopus quartam Decimarum, & Mortuariorum, & ille, qui ibi gerit curam animarum, jurabit fidelitatem Pennen. Epiſcopo, & Pennenſi Eccleſiæ; Abbas vero habebit pleno jure inſtitutionem, & deſtitutionem in his quinque Eccleſiis, ſcilicet in S. Joannis de Iuſula, S. Mariæ ad Ronzanum, S. Ioannis in Caſanello, S. Nicolai in Galbano, S. Salvatoris ad Fanum, & interdictum, quod ipſe poſuerit in jam dictis Eccleſiis, & quos excommunicaverit de Monachis, vel Clericis manentibus in prædictis Eccleſiis, Epiſcopus non abſolvet. Si quos ad Sacros Ordines de Monachis vel Clericis, qui ſunt in dictis Eccleſiis, Epiſcopus promovebit, non exiget ab eis juramentum, niſi promoveat eos ad curam animarum gerendam; privilegia ſane Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Monaſterio S. Quirici indulta Epiſcopus conſervabit illibata, ita tamen ut præfata ſint privilegia ſalva, & jam dicta Monaſteria, & omnia infra ipſa Monaſteria conſiſtentia ſint in diſpoſitione Abbatis, & ſalva ſint ea, quæ in hac concordia continentur. Monachis & Clericis S. Joannis in Caſanello, ſi quos Epiſcopus ſibi jurare fecit, abſolvet, præter illum, qui tenet & tenebit Capellam Atriveteris, qui tenebitur ad juramentum fidelitatis. Clerici vero gerentes curam animarum in Capella Eccleſiæ S. Joannis in Caſanello ſuſcipiant ipſam curam de manu Epiſcopi, & tenebuntur juramento Epiſcopo & Pennenſi Eccleſiæ. De reliquis vero dictis Eccleſiis ſi quos ſibi jurare fecit, abſolvet præter illos, qui in ipſis Eccleſiis curam gerunt animarum. Præterea Epiſcopus in viſitatione Parochiæ, ipſe, vel ejus Nuncius recipietur & honorifice tractabitur. In Eccleſia S. Salvatoris ad Fanum, & S. Nicolai in Galbano conſuetus cenſus ei dabitur. De Eccleſia S. Salvatoris, de qua deſtitutus fuerat, & omnes Clerici, qui ſunt in Eccleſiis, in quibus Baptiſmus celebratur, & in quibus cura geritur animarum tam in Capellis omnibus S. Joannis in Caſanello, quam in omnibus aliis Eccleſiis ſive ſint Capellæ, ſive non, in quibus geritur cura animarum, ſuſcipiant eam curam de manu Epiſcopi, & reddant ei Cathedraticum, & tenebuntur ei juramento fidelitatis. De quarta vero decimarum, & mortuariorum omnium prædictarum Eccleſiarum excepta Capella de Atro medietatem habebit Epiſcopus, & medietatem alteram Abbas. Correctio vero in Spiritualibus pertinebit ad Epiſcopum, in temporalibus ad Abbatem. Manifeſta ſane crimina omnium laicorum Parochianorum prædictarum Eccleſiarum referentur ad Epiſcopum. Ut autem hæc omnia perpetuum robur firmitatis obtineant, præſentis ſcripturæ paginam noſtrorum ſigillorum impreſſione ſignavimus.

Hoſpitium Epiſcopo ad Viſitationem Diœceſis proficiſcenti ſtatutum certis in locis, & temporibus.

Iuramentum fidelitatis, & obedientiæ ei. c m a Clericis Eccleſiarum Monaſterii præſtandum.

Quæ data fuerint Abbati Monaſterii S. Quirici.

Cæteræ Sententiæ partes.

Acta ſunt iſta in Civitate Anagniæ anno Dom. 1183. Pontificatus Domini Noſtri Lucii III. Papæ anno tertio, Indict. 2. menſis Decembris die 22. Hanc igitur compoſitionem, ſicut inter vos facta eſt, & recepta, ut ſuperius de verbo ad verbum annotavimus auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus ſtatuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere vel ei auſu temerario contraire; Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Hujuſmodi Compoſitionem, & Sententiam confirmat *Lucius* PP.

Datum Anagniæ 14. Kal. Februarii. (a)

Dat. die 18. Januarii.

Decre-

(a) Hoc Privilegium anno 1184. eſſe conſignandum, optime deducitur ex notis chronologicis, quæ in calce Sententiæ a Delegatis Apoſtolicis in cauſa, qua de hac agitur, latæ leguntur.

VII.

Decretalis contra nonnullos abuſus in Pictavenſi Diœceſi invectos.

Ex Cartul. Eccleſ. hujus Edidit Martene Anecd. Tom. 1. pagina 620.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Guillelmo Pictavenſi Epiſcopo ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Beneficia Eccleſiaſtica, antequam vacent, non promittenda.

CUm ſit in Lateranenſi Concilio conſtitutum ad immoderatam quorundam avaritiam coerceudam, & tollendam materiam jurgiorum, ne beneficia Eccleſiaſtica, donec vacaverint, promittantur: grave Nobis eſt & moleſtum, quod in Diœceſi tua Abbates, & Priores inſtituta ſalubria ſurda aure tranſire, & hujuſmodi promiſſiones illicitas facere perhibentur. Unde ne hæc enormitas quæ ſalubri fuerat conſtitutione præciſa, vires ex diſſimulatione reſumens pernicioſa licentia denuo inoleſcat; Fraternitati tuæ præſentibus literis indulgemus, ut hujuſmodi promiſſionibus irritatis, ſi occaſione diſſentionum, quæ exinde frequenter

Epiſcopo Pictaven. de Beneficiis ultra ſex menſes vacantibus collationem conceditur.

emergunt, culpa illorum qui præſentationem habere noſcuntur, ultra ſea menſes Eccleſias vacare contingerit, liceat tibi de auctoritate Apoſtolicæ Sedis, omni contradictione vel appellatione ceſſante, de perſonis idoneis ſine præjudicio tamen eorumdem impoſterum ordinare. Nolumus autem, ut ex hoc majoribus Eccleſiis debita reverentia minuatur. Ut etiam injunctum tibi officium tanto liberius exequaris, quanto Apoſtolicum tibi videris adeſſe præſidium, ſollicitudini tuæ præſenti auctoritate concedimus, ut

Jus eidem elargitur in Abbatiſſas ſui Epiſcopatus.

Abbatiſſas, & alias mulieres, quæ in Epiſcopatu tuo domibus religioſis præeſſe noſcuntur, per quarum inſufficientiam & negligentiam Deo devotæ fœminæ obſervantiam Religionis exorbitant, cum conſilio dilectorum filiorum noſtrorum Sancti Cypriani, & de Pinu Abbatum corrigere valeas; & ſi inventæ fuerint contumaces, abſque appellationis diffugio diſciplina Eccleſiaſtica coercere: ut quæ remediorum fomenta non ſentiunt, putrida ferro vulnera reſecentur: ſalvis Eccleſiis, quæ nullo mediante Romano Pontifici ſunt ſubjectæ. Ad hæc autem Præpoſituram

Præpoſituram quoque Eccleſiæ Pictaven. collationem conceditur.

Eccleſiæ tuæ cum vacaret, idoneam aſſignandi perſonam cum aſſenſu majoris & ſanioris partis Capituli liberam tibi tribuimus facultatem. Quod ſi ſuper ea, vel ſuper alio Eccleſiæ tuæ beneficio cuilibet conferendo tuæ devotioni ſcripſimus, arctari te nolumus mandatum Apoſtolicum adimplere, ſed niſi honeſta perſona, & beneficio digna extiterit pro qua literas Apoſtolicas contigerit emanare. Hnc autem propter futuram Eccleſiæ tuæ, quæ vacare proponitur .... idonei aſſignandi tuis nobis literis intimetur, ne forte per ignorantiam veritatis denuo tibi ſcribere compellamur. Cum vero de jure & conſuetudine ad Epiſcopum Pictavenſem, qui pro tempore fuerit, pertinere dicitur in Conventualibus Eccleſiis Clericorum in Diœceſi Pictavenſi, & nihilominus in Eccleſia Diuracenſi unum Canonicum facere præſenti pagina prohibemus, ne quis, appellationis prætextu, quod tibi competit in hac parte, debeat impedire.

De duobus beneficiis ſimul non retinendis.

Sane cum quidam viri Religioſi, qui ad unum Prioratum regendum vix ſufficiunt, plerumque duos ambitione damnabili appetant, & detinere præſumant; diſcretioni tuæ præcipimus, ut hanc præſumptionem compeſcas, & tam Abbates, quam Archipresbyteros, decanos per tuam Diœceſim conſtitutos ad ſuſcipiendum ordinem Sacerdotii, ſi idonei fuerint, appellatione remota compellas. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis & prohibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli ſe noverit incurſurum.

Datum Veronæ III. Idus Martij.

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1184. Pont. An. III.

VIII.

Decretum contra Hæreticos.

Ex Concil. Tom. XIII. Prœmium. Cap. ad abolendam de Hæreticis.

AD abolendam diverſarum hæreſum pravitatem, quæ in pleriſque mundi partibus modernis cæpit temporibus pullulare, vigor debet Eccleſiaſticus excitari: cum nimirum imperialis fortitudinis ſuffragante potentia, & hæreticorum protervitas in ipſis falſitatis ſuæ conatibus elidatur, & catholicæ ſimplicitatis veritas in Eccleſia Sancta reſplendens, eam utique demonſtret ab omni execratione falſorum dogmatum expiatam.

Condemnatio omnium hæreſum.

§. 1. Ideoque nos, cariſſimi filii Noſtri Friderici Illuſtris Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti, præſentia pariter & vigore ſuffulti, de communi conſilio Fratrum noſtrorum, necnon aliorum Patriarcharum, Archiepiſcoporum, multorumque Principum, qui de diverſis mundi partibus convenerunt: contra ipſos Hæreticos, quibus diverſa vocabula diverſarum indidit profeſſio falſitatum, præſentis decreti generali ſanctione conſurgimus, & omnem hæreſim quocumque nomine cenſeatur, per hujus conſtitutionis ſeriem, authoritate Apoſtolica condemnamus.

Hæreſes nonnullæ nominantur.

§. 2. In primis ergo Catharos & Patarinos, & eos qui ſe Humiliatos vel Pauperes de Lugduno, falſo nomine mentiuntur, Paſſaginos, Joſepinos, Arnaldiſtas, perpetuo decernimus anathemati ſubjacere.

Prohibetur, ne quis ſine permiſſione Sedis Apoſt., vel Ordinarii loci prædicet.

§. 3. Et quoniam nonnulli ſub ſpecie pietatis, virtutem ejus, juxta quod ait Apoſtolus, denegantes, authoritatem ſibi vindicant prædicandi, cum idem Apoſtolus dicat: Quomodo prædicabunt, niſi mittantur? omnes qui vel prohibiti, vel non miſſi, præter authoritatem ab Apoſtolica Sede, vel Epiſcopo loci ſuſceptam, publice vel privatim prædicare præſumpſerint.

Anathematizati hæreſiam contra Sacramenta.

§. 4. Et univerſos, qui de Sacramento Corporis, & Sanguinis Domini Noſtri Jeſu Chriſti, vel de Baptiſmate, ſeu peccatorum re-

Digitized by Google

remiſſione, aut de Matrimonio, vel de reliquis Eccleſiaſticis Sacramentis, aliter ſentire aut docere non metuunt, quam Sacroſancta Romana Eccleſia prædicat & obſervat: Et generaliter quoſcumque eadem Romana Eccleſia, vel ſinguli Epiſcopi per Diœceſes ſuas, cum conſilio Clericorum vel Clerici ipſi Sede Vacante, cum conſilio, ſi oportuerit, viciniorum Epiſcoporum, Hæreticos judicaverint, pari vinculo perpetui anathematis innodamus.

Et hæreticorum omnium ubique locorum damnatorum.

§ 5. Receptores & defenſores eorum, cunctoſque pariter qui prædictis Hæreticis ad fovendam in eis hæreſis pravitatem, patrocinium præſtiterint aliquod, vel favorem ſive conſolati, ſive credentes, ſive perfecti, ſeu quibuſcumque ſuperſtitioſis nominibus nuncupentur, ſimili decernimus ſubjacere ſententiæ.

Item Defenſorum, Fautorum &c.

§. 6. Quia vero peccatis exigentibus quandoque contingit, ut Eccleſiaſticæ ſeveritas diſciplinæ, ab iis qui virtutem ejus non intelligunt, condemnetur: præſenti nihilominus ordinatione ſancimus, ut qui manifeſte fuerint in ſupradictis erroribus deprehenſi, ſi Clericus eſt, vel cujuslibet religionis obumbratione fucatus, totius Eccleſiaſtici ordinis prærogativa nudetur: & ſic omni pariter officio & beneficio Eccleſiaſtico ſpoliatus, ſæcularis relinquatur arbitriu poteſtatis, animadverſione debita puniendus, niſi continuo poſt deprehenſionem erroris ad fidei Catholicæ unitatem ſponte recurrere, & errorem ſuum, ad arbitrium Epiſcopi regionis, publice conſenſerit abjurare, & ſatisfactionem congruam exhibere. Laicus autem, quem aliqua prædictarum peſtium notoria vel privata culpa reſperſerit, niſi, prout dictum eſt, abjurata hæreſi, & ſatisfactione exhibita, confeſtim ad fidem confugerit orthodoxam, ſæcularis judicis arbitrio relinquatur, debitam recepturus pro qualitate facinoris ultionem.

Degradatio Eccleſiaſticorum, qui in hæreſes incidunt:

Et pœna contra Laicos non reſipiſcentes.

§. 6. Qui vero inventi fuerint ſola Eccleſiæ ſuſpicione notabiles, niſi ad arbitrium Epiſcopi, juxta conſiderationem ſuſpicionis qualitatemque perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, ſimili ſententiæ ſubjacebunt. Illos autem, qui poſt abjurationem erroris, vel poſtquam ſe, ut diximus proprii antiſtitis examinatione purgaverint, deprehenſi fuerint in abjuratam hæreſim recidiſſe, ſæculari judicio ſine ulla penitus audientia decernimus relinquendos, bonis damnatorum, Eccleſiis, quibus deſerviebant, ſecundum ſanctiones legitimas applicandis.

De ſuſpectis, & relapſis.

§. 7. Sane prædictam excommunicationem, cui omnes cupimus Hæreticos ſubjacere, ab omnibus Patriarchis, Archiepiſc. Epiſc. in præcipuis feſtivitatibus, & quoties ſolemnitates habuerint, vel qualibet occaſione, ad gloriam Dei, & reprehenſionem hæreticæ pravitatis, decernimus innovari: authoritate Apoſtolica ſtatuentes, ut ſi quis de ordine Epiſcoporum, negligens in his fuerit vel deſidioſus inventus, per triennale ſpatium ab Epiſcopali habeatur dignitate & adminiſtratione ſuſpenſus.

Hujuſm. excommunicationem hæreticorum a Patriarchis, Archiepiſc., & Epiſcopis præcipuis ſolemnitatibus innovanda ſtatuitur.

§. 8. Ad hæc de Epiſcopali conſilio, & ſuggeſtione culminis Imperialis, & Principum ejus, adjecimus, ut quilibet Archiepiſcopus vel Epiſcopus, per ſe vel Archidiaconum ſuum, aut per alias honeſtas idoneaſque perſonas, bis vel ſemel in anno, Parochiam in qua fama fuerit hæreticos habitare, circumeat; & ibi tres vel plures boni teſtimonii viros, vel etiam ſi expedire videbitur, totam viciniam jurare compellat, quod ſi quis ibidem hæreticos ſciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, ſeu a communi converſatione fidelium vita & moribus diſſidentes, eos Epiſcopo vel Archidiacono ſtudeat indicare. Epiſcopus autem ſeu Archidiaconus, ad præſentiam ſuam convocet accuſatos; qui niſi ſe ad eorum arbitrium juxta patriæ conſuetudinem ab objecto reatu purgaverint, vel ſi poſt purgationem exhibitam in priſtinam fuerint relapſi perfidiam, Epiſcoporum judicio puniantur. Si qui vero ex eis jurationem ſuperſtitione damnabili reſpuentes, jurare forte noluerint: ex hoc ipſo hæretici judicentur, & pœnis quæ prænominatæ ſunt percellantur.

De perquirendis, examinandis, & puniendis hæreticis.

§. 9. Statuimus inſuper, ut Comites, Barones, Rectores, Conſules Civitatum, & aliorum locorum juxta commonitionem Archiepiſcoporum & Epiſcoporum, præſtito corporaliter juramento promittant, quod in omnibus prædictis fortiter & efficaciter, cum ab eis fuerint exinde requiſiti, Eccleſiam contra hæreticos, & eorum complices adjuvabunt, & ſtudebunt bona fide, juxta officium & poſſe ſuum, Eccleſiaſtica ſimiliter & imperialia ſtatuta circa ea, quæ diximus, executioni mandare. Si vero id obſervare noluerint, honore, quem obtinent, ſpolientur; & ad alios nullatenus aſſumantur: eis nihilominus excommunicatione ligandis, & terris ipſorum interdicto Eccleſiæ ſupponendis. Civitas autem, quæ his decretalibus inſtitutis duxerit reſiſtendum, vel contra commonitionem Epiſcopi punire neglexerit reſiſtentes: aliarum careat commercio Civitatum, & Epiſcopali ſe noverit dignitate privandam.

De juramento a Baronibus, & Magiſtratibus Urbium &c. præſtando auxilium Epiſcopis contra Hæretic. dandi:

Pœnæ contra renuentes.

§. 10. Omnes etiam fautores hæreticorum, tamquam perpetua infamia condemnatos, ab advocatione & teſtimonio, & aliis publicis officiis, decernimus repellendos. Si qui vero fuerint, qui a lege Diœceſanæ juriſdictionis exempti, ſoli ſubjaceant Sedis Apoſtolicæ poteſtati: nihilominus in iis quæ ſuperius ſunt contra hæreticos inſtituta, Archiepiſcoporum vel Epiſcoporum ſubeant judicium: & eis in hac parte, tamquam a Sede Apoſtolica delegatis, non obſtantibus libertatis ſuæ privilegiis, obſequantur. (a)

Fautores hæreticor. nulla gaudeant exemptione a Juriſdict. Epiſcoporum in hujuſm. cauſis.

Fon-

(a) Allatum contra Hæreticos Decretum ſancitum eſt in Conventu Veronæ habito a Lucio Papa præſente Friderico Imperatore, Cardinalibus, & pleriſque Eccleſiæ Rectoribus, (teſte Rodulpho Diceto) anno 1184., & quidem circa menſem Novembrem.

IX.

Confirmatio Fundationis Præpoſituræ de Truthenhuſen. Ordinis Sancti Auguſtini Diœceſis Argentinæ, ab Hohenburgenſi Monaſterio dependentis.

Ex Autographo Epiſcopi Argent. edidit Sammarth. Gall. Chr. Tom. V. inter Inſtrumenta Eccleſ. hujus num. XXVI.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis in Chriſto filiabus Herrardi Abbatiſſæ, & Sororibus in Monaſterio Hohenburg tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum, Apoſtolicam benedictionem, & perpetuæ ſalutis jucunditatem.

Hiſtoria Eccleſiæ de Hohenburg ejuſque reparationis.

Totius Eccleſiæ fidelibus paterna dilectione familiariter inſinuamus, quod audientiæ noſtræ veridica aſſertione relatum eſt, qualiter Fridericus Dux, Pater Friderici Imperatoris, Eccleſiam, quæ dicitur Hohenburg, in honore Sanctæ Dei Genitricis Mariæ fundaram, in qua requieſcit corpus S. Odiliæ Virginis, per indiſcretam rerum invaſionem diſturbaverit, & uſque ad tempus filii ſui Friderici Imperatoris pene deſtructam reliquerit; ipſe vero Fridericus Romanorum Imperator divina gratia inſtinctus, pro tam miſerabili Patris delicto graviter doluit, & æterni Regis gratiam reconciliare volens, præfatam Eccleſiam conſilio ſpiritualium perſonarum reſtaurare elaboravit, & ſicut ab eis didicit religioſam & idoneam perſonam, nomine Rilint, eidem Eccleſiæ præfecit. Hæc enim, dum regimen Eccleſiæ feliciter ſuſcepit, pro Dei amore deſtructa diligenter reædificans, diſſipata ſtrenue plantans, auxilio & conſilio Burkardi Argentinenſis Epiſcopi, aliorumque ſpiritualium, ipſam Eccleſiam ad honorem Dei prudenter & honorifice reformavit, omnemque divinæ legis religionem, ac canonicæ diſciplinæ rigorem ſecundum regulam Beati Auguſtini, inibi pleniter informavit; quam ſtudii normam ſuccedens ei Abbatiſſa dilecta in Chriſto filia noſtra Herrart fideliter in omnibus bonis ſecuta, inter cætera utilitatis opera, quibus inviguilavit, prædium in Trutenhuſen, cum Conventu ſuo, & cum Guntbero de Vinbege, a quibuſdam miniſterialibus ipſius cœnobii comparavit, & ſuper majus Altare in Hohenburg ea conditione tradidit, ut ad honorem Dei, & Hohenburgenſis cœnobii, per laborem ſuum Præpoſitura ibi Canonicorum Regularium fundaretur, qui ſecundum Beati Auguſtini regulam, & conſuetudinem Marbacenſis Eccleſiæ, inſtitui & permanere deberent: hoc autem favore & conſilio cariſſimi in Chriſto filii Noſtri Friderici Romanorum Imperatoris ſemper Auguſti, & conſenſu Eccleſiæ ipſius miniſterialium, approbatione quoque bonæ memoriæ Petri Tuſculanenſis Epiſcopi, tunc Apoſtolicæ Sedis Legati, & Henrici Argentinenſis Epiſcopi ſtatuit, & conſtruxit primum ibi Capellam ad honorem Dei, ac memoriam Beatæ Mariæ ſemper Virginis, & curtim cum cæteris ædificiis, donec conſtrueretur ibi major Eccleſia, id eſt, Monaſterium in memoriam Beati Nicolai, cum clauſtralibus officiis, videlicet cum Hoſpitali Pauperum, & Hoſpitio advenientium hoſpitum, cæteriſque ædificiis Eccleſiæ neceſſariis, in quo duodecim Canonici, cum idoneo Præpoſito ejuſdem Ordinis collocandi ſunt, qui ſub regulari profeſſione degentes, Hohenburgenſis cœnobii Abbatiſſis, omnique Collegio in negotiis ſpiritualibus & temporalibus, prout Abbatiſſa, & neceſſitas cœnobii poſtulaverit, in timore Dei devote obtemperent, nec aliquo temerario auſu Hohenburgenſem Eccleſiam ſuperbe inquietent: quibus utique præfatæ Eccleſiæ in Trutenhuſen ordinatione tali, ut prædictum eſt, fundatæ dare decrevit, cum prædictorum aſſenſu, duarum hebdomadariarum ſtipendia præbendarum, non ad privatum uſum, ſed ad communem utilitatem diſtribuendarum, duas ſcilicet carratas Vini, & duo talenta Argentinenſium denariorum, & viginti octo maldros hyemalis frumenti, & quatuordecim maldros ordei, & beneficia in inferiori Ehenheim, & in Rodesheim ſita ad eaſdem præbendas pertinentia, & decimationem Salicæ Terræ in Sunthuſen, decimas quoque Salicæ Terræ in Egensheim ad eaſdem præbendas pertinentes, & quidquid Præpoſito vel Vicariis ſuis ad manus oblatum fuerit in Hohenburc. Inſuper quoque ad eorumdem uſum modo conceſſit in Gokkesvvilre triginta duo frugifera jugera, & dimidium & duo vinifera, cum arbuſtis, & duos ortos, & curtim; in Bercheim vero conceſſit illis quatuordecim jugera & unam curtim, in Heilingenſtein, quoque ſeptem jugera vinifera, quæ omnia non pertinent ad Præbendas. Ad hæc etiam conceſſit illis ex integro ipſum allodium Trutenhuſen. Statutum eſt itidem, ut quilibet Præpoſitus in Trutenhuſen, cum voluerit, Hohenburgenſem Eccleſiam viſitet, & Miſſarum ſolemnia ſecundum ordinem ipſius Eccleſiæ celebret, ac duos ex Canonicis ſuis religioſos & idoneos Hebdomadarios in Hohenburc ſemper conſtituat ſerviturus. Quod ſi prædicti Sacerdotes aliquando commutandi fuerint, Præpoſitus, abſque ulla contradictione Abbatiſſæ, libere eos ad clauſtrum revocans, alios idoneos reſtituere curet, qui de mente, ſine licentia Abbatiſſæ, non recedentes divina officia abſque ullo gravamine ſecundum conſuetudinem Hohenburgenſis Eccleſiæ celebrare non recuſent. In Purificatione quoque Sanctæ Mariæ, & in die Palmarum, & in Cœna Domini, & in Nativitate, ac Decollatione Sancti Joannis Baptiſtæ, & in Aſſumptione Sanctæ Mariæ, & in feſtivitate S. Michaelis, & omnium Sanctorum ad Monaſterium Hohenburgenſe, ſi inevitabilis cauſa non impediat, Miſſam ſolemnem celebraturus annuatim veniat, & etiam in feſto S. Odiliæ, ac in Capellæ ejus dedicatione, & in Nativitate Domini Miſſam diurnam priorem celebret. Quod ſi Præpoſitus, & Canonici ſui hæc privilegii decreta neglexerint, Eccleſiamque Hohenburgenſem irrationabili gravamine inquiete perturbaverint, Abbatiſſa & Conventus præbendas ac beneficia ad præbendas per-

Fundatio Præpoſituræ de Truthenhuſen.

Conditiones appoſitæ.

Dos ſtabilita.

Alia Statuta.

Decreta pro indemnitate Monaſterii.

pertinentiâ ſubtrahant; & aliunde ſibi Sacerdotes, quos voluerint, quietos & religioſos ſibi provideant; iſti vero officia in Miſſarum ſolemniis prius ſibi conceſſa amplius in Monte Hohenburc, niſi permiſſione Abbatiſſæ & Conventus; ſicut & alieni celebrare non audeant. Simili quidem modo; ſi Stivagienſis Abbas & Canonici ſui Hohenburgenſem Ecclesiam per injuſtam contradictionem contentioſe impugnaverint; nec privilegii ſui ſtatuta à manu Hohenburgenſis Abbatiſſæ data; manſuete obtemperando; obſervaverint, locus S. Gorgonii, qui eſt præbenda unius Hebdomadarii cum omnibus appenditiis ſuis; quem quilibet Stivagenſis Abbas ab Hohenburgenſi Abbatiſſa accipere debet, cæteraque beneficia de Hohenburc Miſſarum ſolemnia, quemadmodum alieni, niſi permiſſione Abbatiſſæ, celebrare non audeant. Unanimi quoque conſilio & conſenſu decretum eſt; ut uno quoque Præpoſito in Trutenhuſen a præſenti vita decedente, vel mutato, Fratres inibi commorantes idoneam; & religioſam ordinis ſui perſonam eligant, & ipſe electus inveſtituram præpoſituræ de manu Hohenburgenſis Abbatiſſæ abſque ulla contradictione primo aditu per librum (a) gratis accipiat.

De electione Præpoſiti.

Adjectum eſt nihilominus, ut Eccleſia in Trutenhuſen ſub Hoheoburgenſis Advocati patrocinio defendatur, & quælibet ſecularis cauſa inibi ventilanda in judicio ipſius advocati diſcutiatur. Nunc igitur; quia hæc pia; religioſaque ſtatuta noſtro confirmari munimine, atque Apoſtolica protectione vallari prædicta filia noſtra Herrart Venerabilis Abbatiſſa petivit, nos petitioni ſuæ benigno concurrentes aſſenſu, prædictam Conſtitutionem auctoritate Apoſtolica confirmamus, & locum ipſum ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcunque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum; vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci; firma Fratribus eorumque ſuccedentibus, & illibata permaneant. Liceat quoque illis perſonas liberas & abſolutas a ſeculo fugientes ad converſionem recipere; & eas abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli Canonicorum poſt factam in eodem loco profeſſionem fas ſit abſque Præpoſiti ſui licentia de eodem diſcedere, diſcedentem vero abſque communium litterarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit; liceat ipſis clauſis januis excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, Divina Officia celebrare. Paci quoque & tranquillitati fratrum paterna ſollicitudine providere volentes, auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut nullus infra clauſuras locorum ſeu grangiarum ſuarum violentiam, vel rapinam, ſeu furtum committere, ignem apponere, hominem capere, vel interficere audeat; Sepulturam præterea ipſius loci tam ad opus fratrum, quam familiæ peregrinorum, ſeu hoſpitum inibi decedentium, niſi forte excommunicati fuerint vel interdicti, liberam eſſe decernimus.

Privilegia conceſſa.

Supradicta confirmantur a Lucio PP.

Quæ conceſſerit, quæque ſtatuerit Pontifex.

Clauſula.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas ſit præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate; & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona, contra hanc noſtræ Conſtitutionis paginam temere venire temptaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore ac Sanguine Domini Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat; atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat; cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatinus; & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Dat. die 1. Maji An. Domini 1185. Pont. An. IV.

Datum Veronæ per manum Alberti Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardinalis & Cancellarii, Kal. Maji Indict. III. Incarnationis Dominicæ anno MCLXXXV. Pontificatus vero domni Lucii Papæ III. Anno Quarto.

X.

Bona, & Privilegia Admontenſis Monaſterii confirmat, & nova de electionibus Abbatiſſarum, & aliorum Monaſteriorum regimine ſancit ſtatuta.

In Cod. Diplomat. Admonten. edidit Pezzius Theſaur. Anecdot. Tom. III. Par. III. n. V.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Henrico Abbati Monaſterii Sancti Blaſii, quod Admunt dicitur, ejuſque Fratribus, tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

Officii noſtri nos admonet, & invitat auctoritas pro Eccleſiarum ſtatu, ſatagere, & eorum quieti, ac tranquillitati ſalubriter auxiliante Domino providere. Dignum namque, & honeſtati conveniens eſſe dignoſcitur, ut qui ad earum regimen Domino diſponente aſſumpti ſumus, eas a pravorum hominum nequitiis tueamur, & Beati Petri, atque Apoſtolicæ Sedis patrocinio muniamus. Quapropter dilecti in Domino filii venerabilis Fratris noſtri Alberti Archiepiſco-

(a) Modus inveſtiendi rei Diplomaticæ peritis non ignotus. Inveſtitus ſiquidem immittebatur in poſſeſſionem rerum, vel Dignitatis, qua inveſtiebatur, per quoddam Symbolum, puta Cespitem, Herbam, Ramum aliaque, quæ affinitatem aliquam haberent cum re, quæ donabatur, cederetur &c. Vide *Dictionarium Ducangii verbo Inveſtitura*: Porro librum hunc fuiſſe Miſſale, quod ſuper Altare poni ſolebat, ut conjicitur ex nonnullis Documentis Medii Ævi.

Monaſterium hoc Prædeceſſorum more ſub Sedis Apoſtolicæ recipit protectione.

piſcopi veſtri, ac veſtris juſtis poſtulationibus clementer aonuimus, & præfatum Monaſterium, io quo divino maocipati eſtis obſequio, prædeceſſorum noſtrorum boo: mem: Paſchalis, Innocentii, Lucii, Alexandri Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſeutis ſcripti privilegio communimus.

Univerſa ejidem bona, donationes, & conceſſiones confirmat.

Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium, in præſeotiarum juſtè, & canonicè poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis:

Eadem enumerat.

Prædium, quod dedit Epiſcopus Gebehardus in Silva, quæ dicitur Frizevvalt ex utraque parte Fluminis ab Horgeprukke, uſque Schraſengaſte, cum decimis, & omnibus utilitatibus ſuis Prædium, quod apud Chatſe ab Ottone per concambium ſuſcepiſtis. Decimas, à Gebehardo Epiſcopo vobis canonicè conceſſas. Prædium apud Elſindorf, cum Eccleſia, & ſuis pertinentiis. Apud Halle juxta Monaſterium quidquid ibi Epiſcopi videlicet Gebehardus, Tiemo, & Chunradus vobis conceſſerunt.

Illa in feudum, ſive beneficium aliquibus dare, aut modis aliis alienare tam Epiſc., quam Abbati prohibet.

Nec Epiſcopo, nec Abbati ipſi, oec perſonæ alicui facultas ſit bona ejuſdem cænobii in fæudum, ſive beneficium aliquibus dare, nec modis aliis alienare.

Sepulturam liberam declarat.

Sanè Sepulturam ipſius loci liberam eſſe cenſemus, ut qui ſe illic ſepeliri deſideraverint, niſi excommunicati ſint, vel interdicti, extremæ voluntati eorum nullus obſiſtat ſalva juſtitia Matricis Eccleſiæ.

Ad habitum Monaſt. recipiendi etiam aliorum Monaſterior. perſonas facultatem impertitur.

Laicos, ſive Clericos Seculares ad converſionem ſuſcipere, vel etiam ab aliis Monaſteriis perſonas arctioris vitæ deſiderio, ſeu alia certa rationabili cauſa, ad vos venientes nullius Epiſcopi, Abbatia, vel Præpoſiti vos inhibeat contradictio.

Monachos diſcedentes abſque Abbatis, totiuſq; Congregat. licentia retinere prohibet.

Prohibemus quoque, ut nulli Fratrum poſt factam profeſſionem, abſque Abbatis, totiuſque Congregationis permiſſione, liceat ex eodem clauſtro diſcedere, diſcedentem verò abſque communi litterarum cautione nullus audeat retinere.

Exemptio a Decimarum ſolutione.

Sanè novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis veſtrorum animalium, nullus a vobis decimas præſumat exigere.

Ab eodem indebitas exactiones exigi vetat.

Nulli quoque liceat Monaſterio angarias, vel alias uovas exactiones monaſticæ quieti, & religioni contrarias imponere.

Indulta Friderici Imperatoris auctoritate Apoſtol. confirmat.

Quæcumque etiam dilectiſſimus filius noſter Fridericus Romanorum Imperator Auguſtus, Imperialis Edicti vigore vobis indulſit, & privilegio confirmavit, & nos auctoritate Apoſtolica confirmamus.

In Eccleſiis ad ipſum ſpectantibus Præſentatis Sacerdotibus idoneis, Epiſcopus animarum curam committat.

In Parochialibus vero Eccleſiis, ſive Cappellis, quas tenetis, liceat vobis Sacerdotes eligere, & Epiſcopo præſentare, quibus ſi idonei fuerint, Epiſcopus animarum curam, ut de plebis cura quidem Epiſcopo, vobis autem de temporalibus debeant reſpondere.

Abbatiſſarum eidem Monaſterio ſubjectarum a Sororibus cum conſilio, & aſſenſu Abb., & Fratrum electionem communiter fieri jubet.

Præterea Apoſtolica auctoritate, ſtatuimus, ut in Monaſteriis Monialium, quæ veſtro regimini commiſſa noſcuntur decedentibus Abbatiſſis, alia cum concilio, & aſſenſu Abbatis, & Fratrum qui eis neceſſaria provideot, communiter a Sororibus eligatur, aut electio celebrata Abbati repræſentetur, ut ſuo aſſenſu, & favore Epiſcopis, in quorum Epiſcopatibus permanent, poſt modum debeat præſentari confirmanda, vel improbanda.

Perſonas electas Epiſcopis antequam præſentatas Abb. cui obedientiam, & ſubjectionem promittere tenentur, benedicere prohibet.

Sanè ſi conſilio, & aſſenſu Abbatis, & Fratrum, qui habent illis neceſſaria providere, electionem Moniales non fecerint, aut electio celebrata Abbati tunc veſtro repræſentata non fuerit, nulli Epiſcoporum liceat perſonas electas, abſque illius repræſentatione, benedicere, quæ quidem ipſi Abbati veſtro obedientiam, & ſubjectionem promittant.

Ipſos ad Regimen alicujus Monaſterii in perpetuum niſi cum plena poteſtate diſponendi ſecundum ſtatuta Ordinis cogi vetat.

Ad hæc præſenti Decreto ſancimus, ut alicujus Monaſterii non cogamini regimen, vel adminiſtrationem in perpetuum recipere, niſi pleoam facultatem habueritis ipſum Monaſterium ſecundum ſtatuta veſtri Ordinis diſponendi, pariter, & gubernandi.

Abbatem eligi ſecundum B. Benedicti Regulam ad Monachos ſpectare mandat.

Obeunte verò te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet, ſurreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem Fratres communi conſenſu, vel pars conſilii ſanioris, ſecundum timorem Dei, & Beati Benedicti Regulam providerint eligendum.

Solitæ concluſiones, & clauſulæ.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones, auferre, vel ablatas retinere minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed illibata omnia, & integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione, & ſuſteotatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalua Salzpurgenſis Archiepiſcopi canonica reverentia, cui tamen omnino non liceat vexationem aliquam, vel conſuetudinem, quæ regularium quieti noceat, irrogare. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſti Seculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui Dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & à Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domioi Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

EGO LUCIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi. — Lucii Papæ.

Ego Conradus Sabinenſis Epiſcopus Moguntinæ Sedis Archiepiſcopus ſubſcripſi. — Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Theodvvinus Portueoſis, & Sanctæ Rufinæ Sedis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Theobaldus Hoſtienſis, & Veleternenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Joannes Tituli S. Marci Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Laborans Presbyter Cardinalis S. Mariæ Transtiberim ſubſcripſi.

Ego

Ego Hubertus Tituli Sancti Laurentii Preſbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Pandulfus Presbyter Card. Tituli Baſilicæ XII. Apoſtolorum ſubſcripſi.

Ego Albinus Tit. Sanctæ Crucis in Jeruſalem Presbyter Card. ſubſcripſi.

Ego Arditio Sancti Theodori Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Gofredus S. Mariæ in Via Lata Diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Rolandus S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Radulphus Sancti Georgii ad Velum aureum ſubſcripſi.

Datum Veronæ per manum Alberti Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardinalis, & Cancellarii XI. Kalendas Auguſti, Indictione III. Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXXV. Pontificatus vero Domini Lucii Papæ III. Anno IV.

Dat. die 22. Julii An. Domini 1185. Pont. An. IV.

XI.

Confirmatio bonorum omnium; & Immunitatum Bellunen. Eccleſiæ; cui, ejuſque Epiſcopo nonnulla conceduntur privilegia.

Edidit Ughel. Ital. Sac. Tomo V. ubi de Eccleſia hujus Epiſcopis.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Gerardo Bellunenſis Eccleſiæ electo, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium.

QUoties a Nobis petitur, quod religioni, & honeſtati conveniens dignoſcitur, animo nos decet libenti concedere; & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri. Ea propter dilecte in Domino fili, tuis juſtis petitionibus clementer annuimus, & Bellunenſem Eccleſiam, cui Deo auctore præeſſe dignoſceris, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus: In primis ſiquidem ſtatuentes, ut nulli laico de terris, quas in tua, vel Cenetenſi Diœceſi excolis; ſive de animalium nutrimentis; a te, vel ſucceſſoribus tuis decimas liceat extorquere. Decimas etiam Novalium in tuo Epiſcopatu, & Curia Opitergii laboribus tuis, ſumptibusve cultorum concedimus te habere. Prohibemus inſuper, ut nulli contra voluntatem tuam liceat Eccleſiæ tuæ famulos recipere vel retinere. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona in præſentiarum juſte & canonice poſſides, aut in futurum rationabilibus modis (Deo propitio) poteris adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant: In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Plebem S. Petri de Muſſolento cum Capellis & Caſtro, & pertinentiis ſuis tam in ſpiritualibus, quam temporalibus. Plebem S. Gregorii cum Capellis ſuis. Capellam S. Petri de Tuba. Capellam S. Crucis. Civitatem cum Curia & Dominio tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, & cum Anta, quæ eſt juxta Civitatem. Caſtrum de Caſtellione cum Plebe, & Capellis ſuis, & Curte & pertinentiis ſuis. Caſtrum de Medone. Caſtrum de Agorde cum Comitatu, & cum Monte de Falcata, & aliis pertinentiis ſuis. Medietatem Caſtri de Zumellis, & jus ordinationis, quod habes in Capella ipſius Caſtri, & in cortia ipſius. Caſtrum S. Georgii cum pertinentiis ſuis. Plebem de Cadula cum Capellis ſuis. Pontem de Polpecho cum Ripa & Pedagiis ſuis. Plebem Sanctæ Mariæ de Alpago cum Capellis ſuis, & Comitatum cum duabus decimis, quæ ſunt in eodem Comitatu. Caſtellum de Pucenico cum Comitatu terminante per Montis Sumitatem Petræ Ciſæ, & per Montem, qui dicitur Crux ferrea, & ſummitatem Montis Caballi. Campum Sillium inter eoſdem confines, & Sylvam cum decimis, & pertinentiis ſuis. Plebem S. Floriani de Zaudo cum Capellis ſuis, & Comitatum cum juriſdictione, & diſtrictu in pertinentiis ipſius Zaudi. Diſtrictum, & ordinationem Caſtri de Lavatio. Montem Farræ cum decimis ſuis. Sylvam Canalis S. Crucis a Levina Leverada reſpiciente ad Eccleſiam S. Crucis cum decimis & pertinentiis. Curtem de Fregona cum Caſtria de Carone, cum Capella S. Juſti, & Capellam S. Martini cum dominio & pertinentiis ejuſdem. Villam de Pinedo. Caſtrum de Opitergio cum Curte, & Villis, & Campaneis ſuis. Capellam S. Blaſii, S. Petri, S. Martini, & Sanctæ Mariæ cum alia Capella & Campanea, quæ omnes dicuntur eſſe in pertinentiis Caſtri de Opitergio. Jus ordinationis earumdem in Plebe S. Joannis de Opitergio, & Capellæ Curtis Franconis, & Livellaticum aliorum Eccleſiarum, & ordinationum earumdem in pertinentiis Opitergii: Curtem, & Caſtra de Soligo cum Villis & pertinentiis ſuis; Curtem de Cendone cum Capellas ipſius. Auctoritate quoque Apoſtolica nihilominus duximus prohibendum, ne ullus Advocatus, vel Miniſter ejus Eccleſiam tuam; vel quæ ad eam pertinent, gravare, ſeu quibuslibet indebitis exactionibus fatigare præſumat. Probibemus inſuper, ut infra fines Parochiæ tuæ nullus ſine tuo aſſenſu Capellam, ſeu Oratorium de novo conſtruere audeat: ſalvis privilegiis Romanorum Pontificum. Præterea novas, & indebitas exactiones a Patriarchia, Epiſcopis, aliiſque omnibus Eccleſiaſticis, ſecularibusve perſonis tibi, ſive Miniſtris tuis Eccleſiaſticis, ſecularibusve hominibus, vel rebus tuis imponi auctoritate Apoſtolica probibemus. Ad hæc libertates, & immunitates a Regibus, & Principibus, & ab aliis perſonis tam Eccleſiaſticis, quam mundanis eidem conceſſas Eccleſiæ, & antiquas, & rationabiles conſuetudines, integras, illibataſque manere præſenti decreto ſancimus. Inhibemus etiam, ne interdictos, ac excommunicatos tuos ad officium, & ad communionem Eccleſiaſticam admittere quiſquam ſine congrua ſatisfactione præſumat. Obeunte vero te nunc ejuſdem Eccleſiæ electo,

Bellunenſem Eccleſiam ſub Sedis Apoſtol. protectione recipit.

Exemptiones nonnullas, ac prærogativas concedit.

Ejuſdem Sedis indeque dependentia confirmat.

Cappellam, ſeu Oratorium ſine Epiſc. aſſenſu de novo conſtrui vetat.

Ab indebitis exaction. liberat.

Privilegia omnia confirmat.

Digitized by Google

Epiſcopi election. ad Canonicos pertinere decernit.

cto, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus qualibet ſubreptionis aſtutia, vel violentia præponatur, niſi quem Canonici ejuſdem Eccleſiæ communi conſenſu, vel pars Conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem, & Sanctorum Patrum inſtitutionem providerint eligendum.

Solitæ Concluſiones.

Decernimus etiam, ut nulli omnino hominum &c. Si igitur in futurum &c.

Lucii PP.

EGO LUCIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Et S. R. E. Cardin. Subſcriptiones.

Ego Theodinus Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſcopus.
Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Theobaldus Hoſtienſis Epiſcopus.
Ego Joannes Presbyter Card. Tit. S. Mariæ Tranſtyb.
Ego Laborans Presbyter Card. Tit. Sancti Marci.
Ego Ubertus Tit. S. Laurentii in Damaſo Presb. Card.
Ego Pandulfus Presbyter Card. Tit. SS. Jo: & Pauli.
Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presbyter Card.
Ego Melior Presbyter Card. Tit. SS. XII. Apoſtolorum.
Ego Albinus Tit. S. Crucis Presbyter Card.
Ego Arditio Diaconus Card.
Ego Rolandus Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.
Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Card.
Ego Radulphus S. Georgii ad Velum Aureum Diac Card.

Dat. die 17. Octobris An. Dom. 1185. Pontif. An. V.

Datum Veronæ per manum Alberti Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyteri Cardin., & Cancell. 15. Kal. Novembris Indict. 4. anno Dominicæ Incarnationis MCLXXXV. Pontificatus vero D. Lucii Papæ III. Anno V.

XII.

Privilegium Monachis Ciſtercienſibus conceſſum ad Ordinis conſuetudines confirmandas.

Ex Henriquez Regula Ordin. Ciſtercien. pag. 57.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati Ciſtercienſi, & univerſis Coabbatibus ejus ſub eodem ordine Domino ſervientibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Proemium.

MOnaſticæ ſinceritas diſciplinæ, quam in puritate Ordinis, quem tenetis, æterni Conditoris providentia reſtauravit, illam ſemper invenit in Apoſtolica Sede clementiam, qua, & vobis in Domino accreſceret propoſitum virtutis, & aliorum devotio procuraretur exemplis, ut per cæleſtium ſemitam mandatorum ad propoſitum feliciter bravium feſtinaret.

Non licet Ordinariis in perſonas, vel loca Ord. Ciſter. contra id quod ab origine Ordinis obſervatum aliquam Sententiam promulgare; & ſi pronunciata non tenet.

Inter cætera vero licet Ordo veſter ea ſe ſervaverit Epiſcopis humilitate ſubjectum, ut ſalvis originalibus inſtitutis, eorum ſemper vellet magiſterio ſubjacere, illud tamen hactenus de favore, & protectione Apoſtolicæ Sedis obtinuit, ut nullus in Monaſteria, vel Abbates Ordinis memorati quamlibet Eccleſiaſticam ſententiam promeret, vel perſonas in eodem Ordine conſtitutas excommunicationis, vel ſuſpenſionis, ſeu interdicti promulgatione gravaret. Quia vero refrigeſcente charitate multorum uſque adeo malitiam noſcitur abundaſſe, ut nonnulli eorum, qui Eccleſiis Dei modernis temporibus ſunt Prælati, transgrediantur terminos ab antiquioribus conſtitutos, & in veſtrum ſpecialiter Ordinem indebitam exercere non dubitent ultionem, præſentium litterarum inſcriptione ſtatuimus, & auctoritate Apoſtolica confirmamus, ut nulli omnino liceat in vos, vel Monaſteria veſtra, ſeu Fratres inibi conſtitutos contra id, quod ab origine Ordinis noſcitur obſervatum, excommunicationis, vel ſuſpenſionis, ſeu interdicti Sententiam promere: quod ſi deprompta fuerit auctoritate Apoſtolica decernimus non tenere.

Epiſcopi in Abbatum benedictionibus ea ſint profeſſione contenti, quæ ab exordio Ordinis noſcitur inſtituta.

Adjungentes quoque decernimus, ut Archiepiſcopi, & Epiſcopi in recipiendis profeſſionibus, quæ a benedictis, vel benedicendis Abbatibus exhibentur, ea ſint forma, & expreſſione contenti, quæ ab origine Ordinis noſcitur inſtituta: Scilicet, ut Abbates ipſi ſalvo Ordine ſuo profiteri debeant, & contra inſtituta Ordinis nullam profeſſionem facere compellantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis, & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum die 22. Novemb. An. D. 1185. (a) Pont. Anno V.

* lege Veronæ

Datum Veronenſi * undecimo Kalendas Decembris.

XIII.

Donationes Godefridi I. Henrici I., & Godefridi II. Brabantiæ Ducum in favorem Equitum Templariorum confirmat.

Edidit Miræus Oper. Diplomat. tomo II. pagina 1159.

Lucius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro, & Fratribus Domus Militiæ Templi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

JUſtis petentium deſideriis dignum eſt nos facilem præbere conſenſum, & vota quæ a rationis tramite non diſcordant, effectu proſequente complere.

Godefridi Ducis donationem confirmat.

Quapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu piam conceſſionem bonæ memoriæ Godefridi, quondam Ducis Lotheringiæ vobis & domui veſtræ rationabiliter factam, ratam eſſe decernimus, eamque, ut indiſſolubilem obtineat firmitatem, præſentibus literis duximus inſerendam. Sta-

(a) Perperam ab Henriquez hæc Conſtitutio conſignatur anno 1183. Lucius ſiquidem Papa juxta ſuperius dicta ex Anonymo Caſſinenſi nonniſi anno 1184. Veronam divertit, præcedenti verò tempore, teſte Sigonio, in proximis Romæ locis ſubſtitit: quod clare probant Bullæ per illud tempus ab eo datæ *Velletri*, & *Anagniæ*.

Digitized by Google

Statult namque divinitus inſpiratus, ut quindecim Manſos & Mareſium, & Prata uſque ad flumen Lane, in loco ubi Sylva fuit, & vadit ſecus terram Monachorum Sanctæ Mariæ & terram viri Nobilis Goſovvini, ex dono ſuo, propria conſentiente Uxore ſua, habeatis in poſterum, & ad utilitatem domus veſtræ utiliter teneatis.

Quæ fuerit hujuſm. donatio.

Præterea Nepos ejus Godefridus Dux Lotharingiæ, cum propriæ Uxoris aſſenſu donum a prædicto Godefrido Avo ſuo factum recognovit & ratum habuit, & ad exemplar ipſius relevamentum hominum ſuorum tam in Ducatu de Brabantia, quam in Comitatu de Areſcot & in tota terra, & in Ducatu ſuo ſicut ex Autentico ſcripto ejus agnovimus, vos habere conceſſit.

Altera Godefridi donatio;

Adjiciens, ut quicumque de fratribus veſtris in Curia ejus pro reditu illo colligendo morabitur, pro ſe & duobus ſcuteriis, & tribus equitaturis fœnum & avænam habeat, & candelas & ferraturas equorum de Curia ipſa percipiat.

Quæ utique omnia ſicut pie & rationabiliter data ſunt & conceſſa, rata eſſe decernimus, & ea vobis & domui veſtræ auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; Statuentes ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, & ei auſu temerario contraire.

Quam ratam habet.

Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

Datum Arimini X. Kal. Julii.

XIV.

Quod morte Mandatoris, lite non conteſtata, finitur mandatum.

In Appendice ad Concil. Lateranenſe III. Concil. Tom. XIII. col. 498.

Cantuarienſi Archiepiſcopo, & ejus Suffraganeis.

RElatum ex parte veſtra, quod licet in commiſſionibus a Sanctæ recordationis Alexandro Papa Tertio Prædeceſſore Noſtro factis, fuerit appellationis remedium amotum, altera tamen partium, ſive lis conteſtata fuerit, ſive non, expiraſſe mandatum morte Mandatoris allegat, ideoque negotiis omnibus poſtpoſitis, in ſuſpenſo mandatum Apoſtolicum expectatis. Nos igitur conſultationibus veſtris præſentium auctoritate reſpondemus, quod ſi lis conteſtata fuerit ante obitum Prædeceſſoris Noſtri mandatum in morte Mandatoris nullatenus expiravit, ſi vero ante litem conteſtatam deceſſit, non eſt in eo caſu Judicibus, quos delegaverat, ex delegatione hujuſmodi procedendum: etiamſi ab eis minime fuerit appellatum. Poterit ergo in eo caſu appellatione ceſſante, procedi in quo ante mortem Mandatoris lis fuerit per conquæſtionem, & reſponſionem partium conteſtata. Ubi autem mors Mandatoris lite non conteſtata, præceſſit, penitus ſubſiſtatur, ſive fuerit, ſive non fuerit appellationis obſtaculum interjectum.

URBANUS III.

PAPA CLXXII.

ANNO ÆR. C. C. MCLXXXV.

UBertus (a) Crivellus, patria Lombardus, Archiepiſcopus Mediolanenſis, S. R. E. Presbyter Cardinalis, electus eſt die 25. (b) Novembris An. 1185., & ſequenti Dominica die, quæ incidit in primam Decembris conſecratus eſt Romanus Pontifex (c). Sedit in Pontificatu annum

(a) Radulphus de Diceto *Hiſt. Anglic. Script. ed. Seldeno* eum vocat *Humbertum*. Nos eum Ubertum nuncupamus, quo nomine appellatum legimus a Scriptoribus rerum Mediolanenſium: præcipue vero a Puricello in Monumentis Ambroſianæ Baſilicæ.

(b) In Catalogo Archiepiſcoporum Mediolanenſium Tom. II. Actorum ejuſdem Eccleſiæ legimus, Urbanum electum Pontificem *in Vigilia Natalis Domini*: quo poſito tota rueret Chronologia: atque hic quidem Catalogus tempore S. Caroli Borromæi confectus omnibus antiquioribus Catalogis, Chronicis, & Scriptoribus adverſatur. Præterea nos ſubjicimus Bullam quamdam alias ex Gebennenſi Archivo depromptam datam *Veronæ II. Idus Decembris* anno 1185. primis nempe Pontificatus Urbani diebus ſcriptam. Ulterius hunc electum fuiſſe die 25. Novembris, ſtatim die a obitus Lucii deceſſoris 24. menſis ejuſdem, diſerte probatur omnium auctorum conſenſu aſſerentium ipſa die, qua ſepultus eſt Lucius, ſubſtitutum et fuiſſe Urbanum.

(c) Hæc Radulphus de Diceto *Humbertus . . . . Kalendis Decembris coronatus eſt in Eccleſia S. Petri . . . in ſupercilio collocata.*

num I. menſes X. dies XXV. (a) imperantibus in Oriente Iſaacio Angelo, in Occidente Friderico Ænobarbo Imperatoribus. Obiit ſiquidem die 19 Octobris anno 1187. (b), & ſepultus eſt in Urbe Ferraria (c). Vacavit Sedes per diem (d).

I.

Urbani PP. Literæ Encyclicæ ad omnes Epiſcopos de ſui Electione.

Ex Concil. Tomo XIII. col. 651.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis & Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus Prioribus, & cæteris Eccleſiarum Prælatis ad quos Literæ * pervenerint ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

** Alias iſtæ.*

Præfatio.

CÆleſtis Altitudo conſilii firmam retinens in ſua diſpoſitione cenſuram Sacroſanctam Romanam Eccleſiam, ad cujus regimen ſumus licet inſufficientes aſſumpti, ſupra petram Fidei ſoliditate fundavit, illud ei tribuens in Apoſtolicæ confeſſionis fortitudine firmamentum, cui nec procella turbinis, nec prævalere poſſit ſpiritus tempeſtatis. Unde ipſa univerſalis Mater Eccleſia uſque ad conſummationem ſæculi manentem ſecum retinens Salvatorem, ita, juxta Canticum Salomonis, quem dilexit amplectitur, ut pro nulla rerum varietate, vel temporum ab unitate ſuæ Fidei, vel pietatis propoſito ſeparetur. Licet enim, vel erebra decedentium mutatione Paſtorum in varia diſcrimina frequenter inciderit, vel per mundanæ malignitatis incurſum perſecutiones innumeras pertulerit, & labores: nunquam tamen eam gratia divina deſeruit, quo minus robur ejus in qualibet tentatione perſiceret, & inde obtineret ſpei ſuæ gaudium, unde ſuſceperat Fidei firmamentum. Sic igitur ante paucos bos dies faciente cum ea Domino ſignum in bonum, quamvis ipſam de Tranſitu pii Patris Lucii oon modicus dolor, triſtitiaque turbavit: Statum tamen ejus in unitate ſpiritus, & vinculo pacis divina providentia conſervavit: ut poſt veſpertinos fletus letitia matutina ſuccederet, & ipſa velut columba pulcherrima ſuis lætificata gemitibus ſine ruga prorſus, & macula candoris ſui pulchritudinem retineret. Defuncto ſiquidem piæ recordat. Patre, ac Prædeceſſore Noſtro Domino Papa Lucio, & reverendiſſimo ejus Corpore honorifice tumulato, habitus eſt a Fratribus de ſucceſſoris electione tractatus, in quo tanta fuit unitas omnium, tantaque adinvicem concordia ſingulorum, ut ille intelligatur operatus io eis, in cujus manu corda ſunt omnium, & per quem adunatur diverſitas animorum. Cæterum cum plures eſſent io Eccleſia Dei Viri Venerabiles, & prudentes, in quos eorum vota concurrere conſultius, ut credimus, & dignius potuiſſent, ad inſufficientiam noſtram oculos intenderunt: & factum eſt ſic, ut nos, quibus ad dignitatis tantæ faſtigium nec vires, nec merita ſuffragantur, in Patrem ſibi elegerint & Paſtorem. Nos autem licet nobis conſcii propriæ infirmitatis eſſemus, itaut crederemus eorum propoſito non immerito reſiſtendum; ne tamen ex dilatione negotii, vel pertinacia reluctandi, aliquod in Eccleſia periculum proveniret, conſenſimus, licet inviti injuncti oneris ſubire laborem, ab eo ſperantes, dirigi greſſus noſtros, qui Beato Petro in fluctibus naviganti, & fiduciam præſtitit, ut in Mare deſcenderet, & potenter occurrit, ut dubitans non periret. Nunc igitur io eo loco, & officio conſtituti, in quo valde indigemus omnium fidelium ſuffragiis adjuvari, ad vos tamquam ad ſpeciales Eccleſiæ Romanæ filios cum fiducia, & ſecuritate recurrimus, voſque benedictionis Apoſtolicæ prævenientes alloquio, literis familiaribus admonemus, rogamus attentius, & exhortamur in Domino, quatenus tranſitum ſupradicti Patris, & Domini Noſtri Lucii devotis orationum ſuffragiis proſequentes, fidem, & devotionem, quæ Nobis pro reverentia Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum, & Apoſtolicæ Sedis communiter debetur ab omnibus, vos ſpecialiter impendatis, ita quod ex hoc, & a Deo præmium conſequi, & majorem ſemper gratiam valeatis io oculis noſtris, & totius Eccleſiæ promereri.

Lucii Pipæ III. obitus.

In Succeſſoris electione concordia.

Urbani in Summum Paſtorem electio.

Datum Veronæ ſecundo Idus Januarii.

Dat. die 12. Jan. An. Domini 1185. Pont. Anno I.

(a) Hæc unicuique, vel me liniter computandi gnaro, patent, ſi computum a die electionis Urbani deducatur, quod nos ſervavimus, ut cum cæteris chronologis conveniamus. Hoc enim tempus eidem O[illegible] ex Catalogis Criticæ Baronianæ præmiſſis, Chronicon Foſſæ Novæ, Codex quidam M. S. Bibliothecæ A[illegible] Rer. Ital. Scrip. Tomo III. pag. 477. Amalricus, cæterique omnes.

(b) Diſerte hoc probat Pagius in vita Urbani. Clarius exprimit Gervaſius in Chronico apud Seldenum loco citato. *Obiit . . . Urbanus XIIII. Kalendas Novembris.*

(c) Libet hic Rogerii Hovedeni verba referre — *Urbanus PP. cum audiret quod [illegible] eſſet Rex Ieroſolymitanus, & Crux Dominica, & Civitas ſancta Ieruſalem, doluit vehementer, & incidit in ægritudinem, & mortuus eſt tertio decimo Kalendarum Novembris, qui dies ejus ſepulturæ reſtituendus eſt, apud Ferrariam.* Amalricus autem hæc addit — *ubi a clero, & populo honorifice fuit ſepultus.*

(d) De hoc clarius in Gregorio ſucceſſore.

II.

Confirmatio Bonorum, Privilegiorum, & Immunitatum omnium Cluniacenſis Monaſterii.

Ex Biblioth. Cluniac. Mart. Marrier col. 1447.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Hugoni Abbati Cluniacenſi, ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis, in perpetuum.

Exordium a jure Sedis Apoſt. in Monaſt. Cluniac.

QUanto ſpecialius Eccleſia veſtra nobis eſt nullo mediante ſubiecta, tanto propenſius ejus juri providere compellimur, ne ſuper his, quæ rationabiliter noſcitur poſſidere, proceſſu temporis indebita moleſtatione gravetur. Ea propter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Monaſterium in quo divino mancipati eſtis obſequio, ad exemplar fel: record: Alexandri Papæ Prædeceſſoris Noſtri, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in veſtro Monaſterio inſtitutus eſſe dinoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futuro conceſſione Pontificum largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfatum Monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentibus ſuis. Priuratum Sanctæ Mariæ de Nazara cum omnibus pertinentiis ſuis. Prioratum Sanctæ Trinitatis de Lentona cum omnibus pertinentiis ſuis, ſicut eoſdem Prioratus Eccleſia veſtra canonice poſſidet, & de donatione prædicti Prioratus Sanctæ Mariæ in ſcripto authentico continetur, vobis, & eidem Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica confirmamus.

Confirmatio Privilegii Alexand. Papæ II.

Ordo Monaſticus perpetuo ibid. conſervandus.

Confirmatio bonorum omnium, & poſſeſſionum.

Enumeratio bonorum, quæ confirmantur.

Exemptio a ſolutione Decimarum.

Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis animalium veſtrorum nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos e ſeculo fugientes, liberos, & abſolutos ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in eodem loco profeſſionem fas ſit, niſi arctioris religionis obtentu, abſque Abbatis ſui licentia de eodem diſcedere, diſcedentem vero abſque communium cautione nullus audeat retinere. Sepulturam præterea illius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum quoque devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat. Salua tamen Juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Quia vero decimæ tam veteri, quam nova lege Miniſtris Eccleſiarum noſcuntur eſſe conceſſæ ſub anathematis interminatione prohibemus, ne ullus Laicus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat.

Libera facultas concedendi Monaſtic. Habitum petentibus.

Prohibitio Monach. Cluniacen. diſcedendi a Monaſt. ſine licentia Abbatis.

Jus ſepeliendi mortuos ſalva tamen juſtitia eccleſiarum, a quibus Mortuorum corpora aſſumuntur.

Decretum perpetuæ immunitatis a quacumque moleſtia, vi &c.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum fas ſit præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre vel oblatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis pro futura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi Reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatinus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Solitæ clauſulæ.

EGO URBANUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcupus ſubſcripſi.

Urbani PP.

Et S. R. E. Cardin. ſubſcriptiones.

Ego Joannes Presbyter Card. Tit. S. Marci ſubſcripſi.

Ego Laborans Presbyter Cardinalis Tit. Sancti Calixti ſubſcripſi.

Ego Paudulphus Presbyter Cardinalis Baſilicæ XII. Apoſtolorum ſubſcripſi.

Ego Albinus Presbyter Cardinalis Tit. Sanctæ Crucis in Jeruſalem ſubſcripſi.

Ego Melior SS. Joannis, & Pauli Tit. Pamachii Presbyter Card. ſubſcripſi.

Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Conradus Sabinenſis Epiſcopus, & Mogontinus Archiepiſcopus ſubſcripſi.

Ego Theodinus Portuen., & Sanctæ Ruffinæ Sedis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Theobaldus Hoſtienſis, & Velletren. Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Rolandus S. Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ſubſcipſi.

Ego Radulphus S. Georgii ad Velum aureum Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Dat. An. D. 1185. Pontif. An. I. Datum Veronæ per manum Tranſmundi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Notarii, Indictione IV. Incarnationis Dominicæ anno MCLXXXV. Pontificatus verò Domini Urbani Papæ III. Anno primo.

III.

Ex Archivo Reip. Gebennen. depromptum.

Confirmatio Sententiæ latæ per Robertum Archiepiſcopum Viennenſem, & Hugonem Abbatem Bonçvallis Delegatos Apoſtolicos ſuper controverſiis exiſtentibus inter Arductum Epiſcopum Gebennen. & Vuillelmum Comitem.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Nantellino Gebennenſi Epiſcopo ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Cauſæ controverſæ. EX tenore authentici ſcripti nobis innotuit, quod cum diſcordia, quæ ſuper bannis & juſtitiis Eccleſiæ tuæ, & hominibus adventiciis, vel aliis ad Civitatem pertinentibus inter bonæ memor: Arducium Anteceſſorem tuum, & Vuillelmum Comitem Gebennenſem emerſerat, Venerabilis Frater Noſter Robertus Archiepiſcopus Viennenſis, & dilectus filius Hugo Abbas Bonævallis ſuſcepiſſent de aſſenſu partium terminandam. Comes jurejurando, & in verbo veritatis Epiſcopus promiſerunt, eorum arbitrium inviolabiliter obſervare, multi etiam obſides de recipiendo & ſervando arbitrio juraverunt. Veritate itaque diligentius inquiſita decreverunt, *Statutum delegatorum.* ut recordationes olim factæ per homines Eccleſiæ, atque Comitis & eorumdem juramento firmitate perpetuo inviolabiliter obſerventur.

Unde quoniam, ut majorem habeat firmitatem, arbitrium ipſum ſcripto noſtrò *Confirmatur.* poſtulas roborari, tuis iuſtis poſtulationibus annuentes, illud ſicut in ſcripto authentico continetur, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus ejus vero talis eſt tenor.

In Nomine Domini Noſtri Jeſu Chriſti.

Tenor Sententiæ. Ego Rotbertus Viennenſis Eccleſiæ Archiepiſcopus. Et Ego Hugo Abbas Bonçvallis, cauſæ quæ vertebatur inter Ardutium Gebennenſem Epiſcopum, & Vuillelmum Comitem delectione utriuſque partis cognitores conſtituti, recepto etiam jurejurando a Comite, & firma promiſſione, in verbo veritatis ab Epiſcopo, & multis ex utraque parte receptis obſidibus, eamdem controverſiam de bannis, & juſtitiis Gebennenſis Eccleſiæ, & de hominibus adventiciis, vel aliis ad eamdem Civitatem pertinentibus, ordine judiciario terminavimus in hunc modum: exhibitis Nobis ab Epiſcopo ſcriptis, primum quidem glorioſi Domini Noſtri Imperatoris Frederici, de Regalibus ejuſdem Civitatis per judicium in ſolemni Curia habitum, & ejuſdem Domini Noſtri Sigillo, cum maximorum, & plurimorum teſtium ſubſcriptione firmatum, eidem Epiſcopo reſtitutis, & confirmatis; deinde aliis ſcriptis de tranſactionibus inter Epiſcopum Humbertum Gebennenſem, & Comitem Aymonem, & inter eum, qui nunc poſſidet, Ardutium Epiſcopum, & Comitem Amedeum, factis, & ſigillis prædicti Humberti, Comitiſque Aymonis primo ſcripto firmato, ſecundo quoque firmato ſigillis Venerabilium Archiepiſcoporum, Eradii Lugdunenſis, & Stephani Viennenſis, idoneis etiam teſtibus multis de veritate eorumdem ſcriptorum, & forma tranſactionis, ſimiliter etiam de tranſactione per Venerabilem Archiepiſcopum Petrum poſt modum facta, diligenter examinatis atque ſuſceptis legitime allegationibus etiam utriuſque partis cum omni diligentia auditis, atque diſcuſſis aſſidentibus nobis, Venerabilibus Epiſcopis Joanne Gratianopolitano, Lamberto Laurianenſi, Petro quondam Manriauenſi, & dilectis filiis Noſtris Abbatibus G. Alteeombaco I. Alpenſi, Stameſieuſi G. Habundantino, VV. de Siz I. Intermontano Broolim Abbate Sancti Mauricii, Prioribus quoque Cartuſienſis Ordinis de Repauſatorio, de Vallone, de Pomerio; de conſilio, & aſſenſu eorum juſtitia mediante decrevimus, ut earumdem cartarum auctoritas inviolabilis perſeveret, & per omnia fides debeat adhiberi; adjudicavimus proinde, & firma auctoritate præcepimus, ut recordationes olim factæ per homines Epiſcopi, & Comitis Gebennenſium, eorumdem juramento firmatæ inviolabiliter in perpetuom obſerventur, quas cognovimus tales fuiſſe. Bannum videlicet totius Genevæ in omnibus, & per omnia, ſolius Epiſcopi eſſe Juſtitiam, & Dominium, cujuſcunque ſit homo ad Epiſcopum ſolum pertinere, adventitios quoque, ex quo per annum, & diem Gebennis moram fecerint Solius Epiſcopi eſſe. Et Comes in tota Geneva nullos homines capere debet. Hoſpitalitatem, placitum generale, forationes Vini, & totum Ripale, Coroadam, & mutationes Domorum, ſi Dominus mortuus fuerit, debet, vt Dominus poſſidere: Forum totius Villæ, & juſtitiam fori ſimiliter. Solius Epiſcopi eſſe pedagium & paſcua Solius Epiſcopi ſimiliter; Comes quoque per ſe, vel aliquem de ſuis, in paſcuis Gebennenſibus, nullas equitaturas capere debet. Monetam in manu ſolius Epiſcopi eſſe; & ſi monetam falſam quod abſit, monetarii fecerint, nonniſi juſſu Epiſcopi Comes juſtitiam faciat: Si quis vero latro captus fuerit, ipſum, & omnia ejus Epiſcopus habere debet; Si autem Epiſcopus eundem latronem damnare decreverit, Comiti reddat, ut juſtitiam faciat: Statio Comitis Gebennis in cognitione Epiſcopi ſit, ita tamen ut Comes, & familia ejus, Eccleſiæ, & Civibus, & Eccleſiaſticis rebus non noceant, & vadimonia ſua, per vim alicui non ponat, & cum receſſerit niſi ad pacem creditoris non dimittat. De cætero ſuper muro novo,

Digitized by Google

quem Vvillelmus Comes conſtruxerat extra Caſtrum per legitimos teſtes certiſſime coram nobis probatum eſt, quod per Reverendiſſimum Virum ſupradictum Archiepiſcopum P. Tbarentaſienſem in Tranſactione per eum facta inter Epiſcopum Arducium Gebennenſem, & Comitem Amedeum diffinitum eſt, & ſub excommunicatione problbitum, ne extra murum veterem Caſtri aliquis uſquam murus conſtrueretur, & constructus extra veterem demoliretur: propter quod in noſtri quoque judicii ſententia dictum eſt, & diffinitum, ut idem murus demoliatur, & nullus contra prædictam tranſactionem, & tanti Pontificis excommunicationem, extra veterem murum Caſtri deinceps ædificetur. Allegavit revera Cumes Vvillelmus juſtitias Latronum, & Adulterorum, ſe per longa tempora, & patrem ſuum tenuiſſe, & accepiſſe, quod Epiſcopus, & Gebennenſis Eccleſia non confitebatur, & quia per tranſactionem factam, primo inter Humbertum Epiſcopum, & Aymonem Comitem, coram Viennenſi Archiepiſcopo; poſtmodum etiam ſecundo, per tranſactionem factam, Inter Amedeum Comitem, & Arducinm Gebennenſem Epiſcopum coram venerabilibus Archiepiſcopis, Lugdunenſi, & Viennenſi, tertio etiam coram Tbarentaſienſi, in qua expreſſum fuit, poſt exeommunicatinnem factam de muro, ut ſupra dictum eſt, ut priora placita inviolabiliter tenerentur, longæva illa poſſeſſio, & ſi eſſet interrupta totiens fuit, eam, ei non poſſe prodeſſe judicavimus, & in omnibus ſicut ſupra dictum eſt bannum totius Geneve, & reliqua ſuperius ſcripta, patres noſtri ſupradicti Eccleſiæ Gebennenſi adjudlcaverunt; & ipſe Vvillelmus Comes totius Civitatis Dominium, ad Gebennenſem Eccleſiam confeſſus eſt, & quod idem habet ab Epiſcopo tenere. Additum eſt etiam in ſententia, quia Comes Vvillelmus contra omnem rationem occaſione eriminum, in quoſdam Regulares, & Clericos, etiam manus injecerat, & in Eccleſiarum patrimonia, ne amplius occaſione criminis, furti, homicidii, vel alterius, in Regulares, vel Eccleſiarnm patrimonia, vel in bonis mobilibus, manus iniiciat, vel iniici faciat; nec in Clericos etiam ſeculares, qui ſunt in Gebennenſi Comitatu donec culpa Epiſcopo manifeſta fuerit, & probata, & ipſi ab Epiſcopo exauctorati fuerint, vel degradati; Teſtes hujus ſententiæ omnes prædicti, & de Clericis Gebennenſis Eceleſiæ, iſti, Poncius Sacriſta, Nantelinus Præpoſitus, Bartholomæns Decanus, Poncius de Saiſireu Decanus. Anſelmus de Vvillunaii, Petrus de Dorcbia, Roſo de Confignon, Freuvardus, Guithertus, Giroldns de Villeta, Vvillelmus Joſperque, Petrns Baucanus, & alii Clerici: Et de Laicis Boemundus Laurentius, Mauritius Jordanus, & alii multi. Hanc Sententiam Comes Vvillelmus ſic a nobis prolatam ſuſcepit, & obſervare promiſit coram nnbis duobus, & ſupraſcriptis tribus Epiſcopis, aliis quoque perſonis, pene univerſis Militibus, quoque Amedeo Fratre Comitis, Vvillelmo de Nangeo, Petro de Cietis, Vsillelmo de Feſterna Vvillelmo de Graiſie, Vvillelmo de Altavilla, Guidone Breſſenco, Vvillelmo Jurnmberti, Vvillelmo de Ayma, & aliis multis. Lata eſt hæc ſententia in Oppido de Aqnis anno ab incarnatione Domini milleſimo centeſimo octuageſimo quarto. Præſidente in Sancta Romana Eccleſia Beatiſſimo Papa Lucio III. Imperante glorioſo Frederico ſemper Auguſto. Scripta eſt præſens per manum Petri Notarii Viennenſis de præcepto noſtro, & diligenter examinata, noſtris, & aliarum perſonarum munita ſigillis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ſe noverit incurſurum. Clauſulæ.

Datum Veronæ II. idus Decembris. Dat. die 12. Dec. An. Do. 1185. Pontif. Anno I.

IV.

Statutum ne Domus Canonicales Laicis, & mulieribus malæ notæ locentur.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri R. Epiſcopo, & dilectis filiis Decano, & Capitulo Carnotenſi ſalutem & Apoſtolicam benedictionem. Ex Dacherii Spicileg. Tomo III. pagina 550.

AUdivimus & audientes nequivimus non mirari, qnod Laici quidam in Clauſtro veſtro domos jure hæreditario poſſidentes, tales perſonas plerumque admittunt per quas Clericorum quies inhoneſto ſtrepitu ſæpe turbatur, & devotio Populi, ne divinis intendat officiis præpeditur, joculatoribus quidem aleatoribus, eauponibus & mulieribus turpibus præſcriptæ domus de conſuetudine prava locantur.

Volentes igitur communi Eccleſiæ honeſtati conſulere, auctoritate Apoſtolica prohibemus, ne domos Canonicales ulterius Laicis, per quos honeſtati Eccleſiaſticæ derogetur, aut etiam ſub quacumque occaſione locentur.

Conſtituimus etiam de domibus, quaa Laici in Clauſtro jure hæreditario tenent, ſi eas in perſonis propriis cum honeſta Familia, excluſia mulieribus turpibus inhabitare noluerint, ut non niſi Clericis, vel perſonia regularem vitam profeſſis gratis vel pro pretio concedant, ſi congruum eis pretium voluerint exhibere.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire, Si quis autem hoc atteutare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Ven. XII. Kal. Martii. Dat. die 18. Februarii An. Dom. 1186. Pontif. An. I.

Con-

V.

Confirmatio Compoſitionis initæ inter Monachos Ajenſes Ordinis Cluniacenſis, & Archipresbyterum de Rupella.

In Bibliotb. Cluniac. edidit Martinus Marrier. col. 1449.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hugoni Abbati, & Conventui Cluniacen. ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

JUſtis petentium deſideriis dignum eſt nos facilem præbere conſenſum, & vota, quæ a rationis tramite non diſcordant, effectu proſequente complere. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, compoſitionem inter Monachos veſtros Ajenſes, & Petrum Archipresbyterum de Rochella, a bonæ memoriæ Bernardo quondam Sanctonenſi Epiſcopo factam, & ab utraque parte receptam, ſicut in ejus ſcripto authentico continetur, vobis, & Eccleſiæ veſtræ auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, quam ad majorem in poſterum firmitatem præſentibus duximus litteris annotandam, cujus tenor talis eſt.

Confirmatio Compoſitionis.

In Nomine Sanctæ, & Individuæ Trinitatis.

Tenor Inſtrumenti Compoſitionis inter Petrum Archipresbyterum de Rupella, & Monachos Ajenſes

Ego Bernardus Dei gratia Xanctonenſis Epiſcopus, notum fieri volo ſucceſſoribus meis. & omnibus hanc chartam legentibus, qualiter diſcordia pacificata eſt, quæ inter Petrum Archipresbyterum de Rochella, & Monachos Ajenſes innata erat. Audieram enim multotiens clamorem Monachorum ſuper Petro Archipresbytero, quem Reignandus Ajenſis Prior nobis præſentaverat in Capellanum. Hic jura oblationum, quæ eis competere videbantur, ut ipſi aſſerebant, eis injuſte ſubtrahebat. Quod amplius ſufficere non valens, tum propter ammonitionem domni Caufridi Archiepiſcopi Burdegalenſis, amici tamen Eccleſiæ Clun., tum propter juſſionem Eugenii Papæ, qui mihi hoc in Remenſi Concilio viva voce injunxerat, ſatisfeci clamori, & voluntati Monachorum.

Series controverſiæ:

Dicebant Monachi, quod tempore Guillelmi Gardradi Xanctonenſis Epiſcopi, inter Arnaudum Priorem de Ais, & Reginaudum Durannum Capellanum, ſolebant dividere per medium oblationes, quæ in prædicta Eccleſia fiebant.

Rationes a Monachis allatæ:

Hoc autem nobis teſtificati ſunt viri fide digni; Giraudus videlicet de Alodio Capellanus, Gaufridus Veritas Capellanus de Caſtro Alione, Maurinus de Comnia, Stephanus Bernardi, & Stephanus de Fonte, ipſius Eccleſiæ Parochiani, Audoinus, & Aimericus Ajenſes famuli, qui de manu ipſius Capellani ad altare ſolebant oblationes ſuſcipere.

Teſtes advocati:

Horum teſtimonio animatus, ſtatuimus, & corroboravimus utriuſque partis aſſenſu, ut oblationes, quoquomodo fierent in Eccleſia Sanctæ Mariæ de Comnia, inter Capellanum, & Monachos per medium dividerentur.

Sententia Bernardi Epiſcopi Sanctonen.

Excepto ſolo nummo, quem Capellanus pro Capellania accipiet, ſi fuerit ad Miſſam quam cantaverit. Si qua oblatio in viſitatione infirmi facta fuerit Capellano, ut eſt ſolus nummus, ipſius erit. Si vero infirmus de pecunia ſua, aut de aliquo Cenſu Nobili Eccleſiæ de Ais, aut Capellano aliquod beneficium conferre voluerit per medium dividatur. Terræ, Vineæ, Domus, atque alia ædificia Monachorum ſint. Confeſſiones Parrochianorum, ſive aliorum adventantium, qui in Quadrageſima, vel Adventu, ſeu alio tempore fuerint, per medium dividantur. De cera, atque candelis, quæ in Eccleſia offeruntur, a Capellano, & Monachis Eccleſiæ communiter ſerviatur. Quod vero cerei Paſchalis, & Candelarum reſiduum fuerit, per medium dividatur. Si vero Monachi habere voluerint medietatem illius oblationis, quæ fit ſecunda feria poſt Miſſam Parochialem, non eis prohibeatur. Ipſi autem de procuratione Epiſcopi communiter cum Capellano provideant. Oblatio, quæ ad manum Sacerdotis offertur, ſi quis Monachorum accipere voluerit, vel cui Prior juſſerit, accipiat: poſtea ſuper Altare palam ponatur, quouſque poſt Miſſam abſentibus Clericis per medium dividatur. Diebus feſtis, ſi Prior Ajenſis ibi affuerit, vel Prior de Rochella, commoveatur a Capellano, ut Miſſam ſolemnem cantet: Si quis illorum cantare voluerit, non eis prohibeatur. Diebus feſtis in quibus eſt conſuetudo aliquid dare Clericis, ne a Capellano ſolummodo ſine voluntate, & aſſenſu Monachorum eis aliquid detur, prohibemus, ſi Monachi Matutinas, & alias Horas diei ſonare voluerint, ſicut mos eſt illorum, ſonabunt, cantabunt, abſque impedimento Clericorum. Cantabunt, & Clerici abſque impedimento Monachorum. Capellanus Subcapellanos ſuos conſilio Prioris Ajenſis in Eccleſia introducat. Quod ſi aliquid commiſerint, unde removeri debeant, Prioris conſilio removeantur, & alii in loco illorum reſtituantur. Porro ne hoc decretum noſtrum ita ſtatutum, aliqua ſupervenientium Capellanorum, ſeu Monachorum poſſet cavillatione convelli, literarum noſtrarum adhibita eſt privilegialis auctoritas. Facta ſunt autem hæc apud Gratiam Dei X. Kal. Octobris Dominicæ Incarnationis Anno MCXLIX. Romano Pontifice Eugenio III. Regnante in Francia Rege Ludovico, eodem Duce in Aquitania. Teſtes ſunt prænominati Viri, Arnaudus Abbas Gratiæ Dei, Gaufridus Archidiaconus Vuillelmus Aleardi Eleemoſynarius Xanctonenſis, Jordanis Prior de Aneſio, Ajmericus Prior de Boeth. De Monachis Ajenſibus, Stephanus Conſtantinus, Joannes de Moguie, & alii complures.

Præterea conceſſionem a Venerabili Fratre noſtro Ademaro Xanctonenſi Epiſcopo vobis canonice factam, ſicut in ejus ſcripto authentico continetur, nihilominus auctoritate vobis Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; cujus authenticæ tenor talis eſt.

Urbani Papæ confirmatio donationum ab Ademaro Sanctonen. Epiſcopo Cluniacenſibus factarum.

Ego

Tenor Donationis Ademari.

Ego Ademarus Dei gratia Xanctonenſis Epiſcopus, precibus Venerabilis Domini Telbaudi Abbatis Cluniacenſis inclinati, paci, & tranquillitati Fratrum Cluniacenſium intendentes, Monaſteria, & Eccleſias, atque Capellas in noſtro Epiſcopatu ſitas, necnon, & omnes decimationes Eccleſiarum veſtrarum, & aliarum, ſi forte a Laicis revocare poteritis ſive donationibus, ſive tranſactionibus, ſive commutationibus, vel emptionibus, ſeu aliis juſtis modis, ubicumque ſint, necnon, & univerſa omnia quæcumque Deo propitio acquirere poteritis. Inſuper omnem donationem, largitionem, quam Domnus Hiſembertus de Caſtro Alione Eccleſiæ Ajenſi conſilio Virorum prudentium noſcitur dediſſe, ſicut tenor authentici ſcripti ſui declarat, vobis veſtriſque ſucceſſoribus habenda, & tenenda in perpetuum Pontificali auctoritate concedimus, & confirmamus. Et ut conceſſio atque confirmatio perpetuæ firmitatis robur obtineat; Sigilli noſtri munimine præſentem paginam fecimus communiri; ad majorem quoque cauthelam, ut omnis quæſtionis ſcrupulus de medio tollatur; Damus, & concedimus vobis decimas, quas a Laicis acquiſiſtis, vel acquirere poteritis. Inhibemus etiam ſub pœna excommunicationis Laicis omnibus, qui habent decimas in Parochias veſtras, ne aliquo titulo ad alias Eccleſias transferre præſumant: quod ſi facere præſumpſerint, Sepultura, & omni divino officio careant. Sicut ſupra ſcriptum eſt, fecimus conſilio Henrici Alnicienſis Archidiaconi. Porro ne hoc decretum noſtrum ita ſtatutum aliqua ſupervenientium poſſet cavillatione convelli, ſigilli noſtri impreſſione muniri fecimus. Facta eſt autem hæc charta apud Xancton. XIII. Kal. Julii Dominicæ vero Incarnationis Anno MCLXXXII. Romano Pontifice Lucio III. Regnante in Francia Rege Philippo, Henrico Rege Anglorum gubernante Ducatum Aquitaniæ per Richardum filium ſuum. Teſtes ſunt prædictus Archidiaconus, Magiſter Vuillelmus Teſtaudus Notarius noſter Vuillelmus Viviani, Arnaudus Monachus Nepos noſter. Giraudus Archipresbyter de Archiaco, Bernardus Abbas Nantolii, Magiſter Henricus Domni Abbatis Cluniacenſis Socius, Siguinus, Robertus ejuſdem Abbatis Notarius, Helias de Fors, Magiſter Columbus, Durannus Cambarlangus, Hugo Maneſcalcus, Robertus Sacerdos qui chartam ſcripſit.

Roboratio præſentis Privilegii.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 12. Martii Anno 1186. Pontif. An. I.

Datum Veronæ IV. Nonas Martii.

VI.

Confirmatio Dignitatis Patriarchalis, Bonorum omnium, & Juriſdictionis ſuper Jadertinum Archiepiſcopatum, hujuſque ſuffraganeos Epiſcopos, Patriarchæ Gradenſi.

Summorum Pontificum Privilegia, quæ inferius laudantur, ſuo loco reddidimus.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Ven. Fratri Henrico Graden. Patriarchæ, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Edidit Nicolaus Coletus minor. edit. Ital. Sacr. To. V. col. 1191.

Exordium.

APoſtolicæ officium dignitatis, & creditæ nobis diſpenſationis debitum utiliter exequi comprobamur, cum collatam unicuique dignitatem Eccleſiæ provida ſollicitudine cuſtodimus, & ſingulis Eccleſiis jura ſua illibata ſtudemus, & integra conſervare. Sicut enim non eſt concedendum alicui, quod injuſte requirit, ita nemini quod ſui juris eſt, a nobis convenit denegari; Ea propter Ven. in Chriſto Frater Henrice Patriarcha tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, Gradenſem Eccleſiam, cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Igitur Prædeceſſorum Noſtrorum felicis memor: Pelagii, Alexandri, Urbani II. Adriani, & Alexandri III. & Lucii veſtigiis inhærentes, illius præcipue conſtitutionis tenorem ſervantes, quam Prædeceſſor Noſter Leo IX. Papa ſancivit, & Synodali judicio, & privilegii pagina confirmavit, tibi, tuiſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis Patriarchalem concedimus dignitatem, & Magiſterium Graden. Eccleſiæ gerendum in his tantum finibus confirmamus, qui per ſupradictos Prædeceſſores Noſtros eidem noſcuntur Eccleſiæ conſtituti. Crucem quoque ante te ferendam eſſe concedimus, niſi cum Romæ fueris, aut in præſentia, vel comitatu Romani Pontificis. Pallium etiam, plenitudinem videlicet Pontificalis officii fraternitati tuæ ex Apoſtolicæ Sedis liberalitate largimur, quo intra Eccleſiam tuam ad Miſſarum ſolemnia celebranda uti memineris, eis diebus quibus Prædeceſſores tuos uſos fuiſſe cognoſcis, vid. in Nativitate Domini, Epiphania, Ypopanti, tribus feſtivitatibus Sanctæ Mariæ, Cœna Domini, Sabbato Sancto, Reſurrectione Domini, Aſcenſione, Pentecoſtes, in Natalitio S. Joannis Baptiſtæ, & omnium Apoſtolorum, in feſtivitatibus quoque Sancti Marci, S. Prothomartyris Stephani, S. Laurentii, S. Martini, in ſolemnitate omnium Sanctorum, & principalibus Eccleſiæ tuæ feſtivitatibus; necnon Eccleſiarum, Epiſcoporum, & cæterorum Clericorum Conſecrationibus, & Anniverſario conſecrationis tuæ die. Cujus utique dignitatem in bonis per omnia te volumus vendicare, ut vid. in corrigendis ſubditis plus apud te poſſit ratio, quam poteſtas, atque te boni dulcem, mali vero pium ſentiant correctorem perſonas diligas, & ſubjectorum vitia perſequaris, ne ſi aliter agere forte volueris, transeat in crudelitatem correctio, & perdas quos deſideras, emendare; Sicque vulnus debes

Gradenſem Eccleſiam ſub protectione Sedis Apoſt. recipiens.

Eidem juxta Statuta Prædeceſſor. Pontific. Patriarchalem dignitatem confirmat:

Patriarchæ Crucis prælationem,

Pallii uſum concedit.

Henricum Patr. ad digni Epiſcopi partibus fungendum adhortatur.

bes abſcindere, ut non poſſis quod ſanum eſt ulcerare, ne ſi ferrum pluſquam res exigit, imprimatur, noceat cui prodeſſe feſtinas; ſed ſic alterum condiatur ex altero, quatenus & boni habeant amando quod caveant, & mali metuendo quod diligant. Præterea ne commiſſa regimini & diſpenſationi tuæ præfata Graden. Eccleſia, quæ de benignitate Apoſtolicæ Sedis prærogativa gaudet honoris, ex brevitate Patriarchatus inferior, & abjectior valeat apud ſimpliciores haberi, ad ampliandam dignitatem ipſius, Prioratum ei ſuper Jadertinum Archiepiſcopatum, & Epiſcopatus ejus Apoſtolica auctoritate concedimus, & tam te, quam ſucceſſores tuos Jadertino Archiepiſcopo, & Epiſcopis ejus, qui pro tempore fuerint, dignitate primatus ſtatuimus Præſidens, & conſecrationis munus eidem Archiepiſcopo impartiri, Romano quidem Pontifici traditione pallii reſervata. Statuimus etiam ut quæcunque bona, quaſcunque poſſeſſiones eadem Graden. Eccleſia in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, aut in futurum juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. Porro Eccleſias a Religioſis Viris Graden. Eccleſiæ oblatas per Epiſcopatum tuum conſtitutas, tibi, tuiſque ſucceſſoribus libere confirmamus, itaut nulli Epiſcopo abſque tuo aſſenſu in eis liceat conſecrationes celebrare, aut Sacerdotibus in eiſdem Domino ſervientibus, donec in locis ipſis fueris, divina officia prohibere.

Jus quoque ſuper Jadertinum Archiep. ejuſque Suffragan. confirmat.

Donationes omnes Eccleſiarum, bonaque ad Graden. Eccleſ. ſpectantia rata habet.

Decernimus ergo ut nulli &c. Si qua &c. Cunctis autem &c.

Urbani Pp. EGO URBANUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Henricus Albanen. Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Paulus Præneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Theobaldus Oſtien. & Velletren. Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Joannes Presbyter Card. Tit. Sancti Marci ſubſcripſi.
Ego Petrus Presb. Card. Tit. S. Savinæ ſubſcripſi.
Ego Laborans Presb. Card. S. Mariæ Tranſtyberim Tit. S. Caliſti ſubſcripſi.
Ego Pandulfus Presb. Card. Tit. XII. Apoſtolorum ſubſcripſi.
Ego Melior Presb. Card. SS. Jo. & Pauli Tit. Pammachii ſubſcripſi.
Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presb. Card. ſubſcripſi.
Ego Jacobus Diaconus Card. S. Mariæ in Coſmedin ſubſcripſi.
Ego Gratianus SS. Coſmæ & Damiani Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Octavianus SS. Sergii & Bacchi Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Gofredus S. Mariæ in Via Lata Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Rolandus S. Mariæ in Porticu Diac. Card. ſubſcripſi.
Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Card. ſubſcripſi.
Ego Radulfus S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card. ſubſcripſi.

Datum Veronæ per manum Moyſis Vicem Agentis Cancellarii, II. Kalen. Junii Indict. IV. Incarnationis Dominicæ anno 1186. Pontificatus vero Domini Urbani Papæ III. Anno Primo.

Dat. die 31. Maii An. Domini 1186. Pontific. Anno I.

VII.

Decreta nonnulla pro quiete, bono regimine, ac regulari diſciplina Monachorum Grandimontenſium.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Guillelmo Priori Grandimont., ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris, regularem vitam profeſſis, in perpetuum.

Ex Annalibus MS. Grandimonten. edidit Martenne Theſaur. Anecdot. Tomo I. col. 627.

Exordium.

QUanto per infuſionem Sancti Spiritus cœleſtis ſubditi magiſterio diſciplinæ odorem religionis in veſtro ordine hactenus obſervatæ latius expandiſtis, ut ſecundum Apoſtolum converſatio veſtra ſit vitæ in vitam: tanto noſtro imminet officio ſollicitius attendendum, ne inimicus humani generis, qui ſemper circuit, quærens quem devoret, piis invidens ſtudiis perfectorum, per ſuæ calliditatis aſtutiam adverſus vos, Domino reſiſtente, prævaleat, & propoſitum religionis & ordinis, ſub quo laudabiliter militatis, virulenta ſuggeſtione immutet aliquatenus, vel perturbet, in vobis fraternæ pacis gratiam violando. Inde ſiquidem eſt, quod cum inter vos permittente ipſo, qui fideles ſuos tentari non patitur ſupra id quod portare poſſint, ſeminarium ſcandali ſubortum fuerit, quod ſollicitudine plurimorum adhibita hactenus ſedari nequiverit; ad noſtram præſentiam quidam ex utraque parte fratrum litigantium acceſſerunt coram nobis & fratribus noſtris, plurima de inſtitutione veſtri ordinis, & illatis hinc inde injuriis, proponentes. Nos vero, auditis omnibus diligenter quæ in noſtro duxerunt auditorio proponenda, ut de cætero inimico virtutum omnium nocendi aditus clauderetur, & in ordine veſtro fraternæ pacis concordiam tam facile ipſius calliditas non turbaret, in his quæ generare videbantur materiam jurgiorum, manum correctionis Apoſtolicæ de fratrum noſtrorum conſilio duximus apponendam. In primis ſiquidem ſtatuentes ut qui, relicto ſæculo, ad ordinem veſtrum confugiunt, priori qui pro tempore fuerit, & ſucceſſoribus ejus catholicis, vel capitulo, ſi prior non fuerit obedientiam, & reverentiam promittant abſolute. Fratribus autem ſingulis in his quæ ad commodum & honorem domus pertinent, fraternæ caritatis officium, & auxilium debitæ ſubventionis impendant. Majores ſe invicem, ſecundum Apoſtolum, arbitrantes, quatinus juxta Apoſtolicam Evangelicamque Doctrinam ſe invicem honore præveniant, & qui forte major eſt meritis, non erubeſcat amore Domini fieri minoribus miniſtrator. Paci veſtræ præterea providentes, ſtatuimus ut ad recipiendum alterius religionis hominem nemo vos cogat invitos, ne dum inſtituta relicti ordinis qui ad vos confugerit æmulatur, a veſtræ obſervantia diſciplinæ animos ſimpliciorum avertat, & aliis vos contingat injurioſos & moleſtos exiſtere, ſi profeſſos eorum voluerivitis

Monaſtica diſciplina in Grandimont. Cœnobio lapſa.

Delata ad Urbanum querela.

Obedientia a Monachis Priori promittenda.

Fratribus mutua impendenda ſubventio.

Mutuaque charitas.

Decretum, ne Grandimontenſes ad alterius Religionis hominem recipiendum cogi nequeant.

Priori vero poteſtas in ſpiritualibus, & temporalibus conceditur;

ritis retinere. Priori autem tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus, pleoam concedimus auctoritate Apoſtolica poteſtatem: ita ut uni converſorum, qui magis idoneus fuerit In eellis veſtris temporalia diſponenda committat, qui de ipſius prioris mandato, eleemoſynas depoſitaque recipiat, & eas in pios uſus ac neceſſitatem domus provida conſideratione convertat. Cura vero ſpiritualium libere de mandato Prioris eirca Clericos ipſos reſideat: ita quod nullus Laicorum fratrum in confeſſionibus, pœnitentiis, divinis officiis celebrandis, & corrigendis exceſſibus Clericorum, ullam ſibi auctoritatem uſurpet; ſed bæc omnia per Priorem jam dictum, vel de mandato ipſius, per Clericos eapleantur. Ad bæc, ad inſtar Prædeceſſorum Noſtrorum fel. record. Aleaandri & Lucii Romauorum Pontificum, omnibus regulam veſtram ſervantibus, ſicut in veſtro ordine, & ſupra poſitis noſtræ correctionis capitulis ſalubriter continetur, laborem loco pœnitentiæ, & in peccatorum ſuorum remiſſionem injungimus. Inſtitutionem quoque quam ad caſtigationem veſtram poſt confirmationem fel: record. Adriani Papæ Prædeceſſoris Noſtri ſalubriter addidiſtis, auctoritate Apoſtulica confirmamus, & perpetuis decernimus temporibus valituram: ſtatuentes ut liberum vobis ſit, ſecundum regulam veſtram, atque Inſtituta ordinis, abſque aliquorum gravaminibus vel moleſtiis, Domino famulari, ſalva in omnibus Apoſtolicæ Sed s auctoritate. Præterea dumum & loca veſtra, cum omnibus quæ in præſentiarum juſte & pacifice poſſidetis, vel in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Priucipum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, Deo propitio, poteritis adipiſci ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus: ſtatuentes ut ea firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus & illibata permaneaut.

Regulam ſervantibus labor loco pœnitentiæ injungitur.

Confirmatur regula quædam.

Domus ipſa, ejuſque bona ſub protectione Sedis Apoſtol. recipiuntur:

Decernimus ergo ut nulli omnino bominum liceat præfatam domum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; Sed omnia integra conſerventur, eorum pro quurum gubernatione ac ſuſtentatione coueeſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſæculariſve perſona banc noſtræ Conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita; niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui eareat diguitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Ei ſuam immunitatem confirmatur.

Urbani PP. EGO URBANUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Et S. R. E. Card. Subſcriptiones.

Ego Paulus Prænestinus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Joannes Tit. Sancti Marci Presbyter Card. ſubſcripſi.
Ego Petrus Le Bon Presbyter Card. Tit. Sanctæ Suſannæ ſubſcripſi.
Ego Laborans Presbyter Card. Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Tituli Callixti ſubſcripſi.
Ego Pandulfus Presbyter Card. Tit. XII. Apoſtolorum ſubſcripſi.
Ego Albinus Presbyter Card. Tit. S. Crucis in Jeruſalem ſubſcripſi.
Ego Melior Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli Tit. Pammachii ſubſcripſi.
Ego Adelardus Tit. S. Marcelli Presbyter Card ſubſcripſi.
Ego Jacinthus S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Bobo Sancti Angeli Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Octavianus Sanctorum Sergii & Bacchi Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Rollandus S. Mariæ in Porticu Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. ſubſcripſi.
Ego Rad. S Georgii ad Velum Auteum Diaconus Card. ſubſcripſi.

Datum Veronæ per manum Moyſis Lateranenſis Canonici Vicem Agentis Cancellarii Idibus Julii, Indictione IV. Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXXVI. Pontificatus vero domni Urbaui Papæ III. anno primo.

Dat. die 15. Julii An. Domini 1186. Pontif. An. I.

VIII.

Reſponſio ad Conſultationes M. Cenomanenſis Epiſcopi.

Ex Appendice ad Concil. Lateran. III. cap. VI. 21.

Urbanus M. Cenomanenſi Epiſcopo.

Cap. Cum in Apoſtolic. 13. de Sponſal. & Matrim.

Exordium.

CUm in Apoſtolica Sede, cui licet immeriti præſidemus, magiſterium reſideat totius eccleſiaſticæ diſciplinæ: dignum eſt & conſonum rationi, ut quoties circa negotium Eccleſiæ aliquid dubietatis emerſit, ad ipſius deliberationis arbitrium recurratur. Intelleaimus ſiquidem, quod inter villicum de Herneja, & Uxorem ejus coram te quæſtio matrimonii tractaretur, & productis teſtibus, & eorum eaaminationibus diligenti examine diſcuſſis, ante publicationem idem villicus reverſus ad propria, publice inter ſe & Uxorem ſuam propoſuit ſententiam divortii judicio Eccleſiæ eſſe promulgatam; & ſic ſuggeſta omnibus falſitate, quamdam aliam mulierem facti neſciam, ſibi copulare præſumpſit. Poſtmodum vero ſuper prioris matrimonii quæſtione literis à Sede Apoſtolica impetratis delegati Judices ſententiam divortii protulerunt. Unde quia Villicum & Mulierem, quam ſuperinduaerat, pendente lite prioris Uaoris, invicem aſſeris conſentire: tua nos duxit fraternitas conſulendos,

utrum

Liꝫ pendentia ſuper matrimonio non impedit ſecundum matrimonium contrahi ſi primum erat nullum.

utrum tales ſint ad matrimonium admittendi. Nos autem auctoritate præſentium tuæ ſolicitudini reſpondemus, quod impoſita ei pœuitentia competenti, & infra ipſius pœnitentiæ tempus earnali commercio interdicto, poſtmodum in maritali copula poterunt remanere.

Cap. ſuper eo 4. de Condit. appoſ.

Super eu vero, quod à nobis ſimillter poſtulaſti, utrum ille, qui in quamdam mulierem conſenſit, ſi pater ejus videlicet ſuum preſtaret aſſenſum, ſi ad conſummandum matrimonium ſit compellendus: non mious reſpondemus, quia cum aſſenſus liber dici non poſſit, qui alieuo reſervatur arbitrio, ac conditioni, ipſum canonica non improbant inſtituta, quæ conſonant honeſtati, niſi voluntas patris poſtmodum intercedat. nequaquam ad contrabendum matrimouium eſt cogendus. Nam licet fel. record. Alexander Papa prædeceſſor noſter iu ſuis videaıur conſultationibus reſpondiſſe, quud deſponſalia interpoſita conditione certa, conditione ipſa minime obſervata, ſi conſenſus de præſenti intercedat, vel carnalis copula ſubſequatur, diſſolvi non debent, ſed firmiter obſervari: nequaquam eſt noſtræ diffinitioni contrarium, cui hujuſmodi conſenſus nequaquam ſit de præſenti habendus, licet per verba de præſenti evidentius exprimatur, quod in alieuo arbitrio non habito, ſed habendo, conſiſtunt, aliam tameo non poteſt ducere Uxorem (u):

Contrahens Matrim. ſub condit. non improbata, non compellitur Matrimonium conſumare ante condit. eventum.

IX.

Libello Citationis ante obitum delegantis propoſito, lite poſt ejus obitum conteſtata, poteſt in cauſa procedere Delegatus. Qui etiam ad producendos teſtes inducias poſtulavit, videtur appellationi reuunciare.

Ex Appendice ad Concil. Lateran. III. Concil. Tomo XIII. col. 605. Cap. Gratum 10. de Offic. & poteſt. Iudicis Delegati.

Urbanus &c. Abbatibus de Vvellebec, & de Sulveſtun.

Exordium.

GRatum gerimus, & acceptum quod in negotiis commiſſis veſtræ juriſdictioni debitam curam impenditis, & his quæ dubitationem faciunt, pro gravitate veſtri officii cenſuram Sedis Apoſtolicæ poſtulatis.

Sane conſuluit nos veſtra diſcretio an ante obitum delegantis, propoſito citationis Edicto, lite vero poſt mortem delegantis conteſtata, delegatus Judex nihilominus debeat in cauſa procedere: & vtrum is intelligatur appellationi renunciaſſe, qui ea interpoſita ad producendos teſtes inducias poſtulavit, & deindè productioni, & allegationi renuncians, atteſtationes petiit ſolemniter publicari ſicut hoc totum circa deceſſum bon: mem: Prædeceſſoris noſtri Lucii, qui Judices delegavit, ſub examine veſtro aſſeritis contigiſſe. Nos autem Inquiſitioni veſtræ taliter reſpondemus, quod cum in priore caſu citatione facta quaſi cæptum ſit negotium, & maxime, ſi Delegatus non ſit certus de obitu delegantis poteſt, & debet in cauſa proeedi: tenebitque quod iuſtitia prævia fuerit judiciali tramite diffinitum. In ſecundo caſu videıur ab appellatione receſſum, ſi ſecundum ea, quæ præmiſſa ſunt, eum qui appellaverat conſtiterit proceſſiſſe (a).

(v) Dat. dicitur anno 1186.

X.

Confirmatio Ordinis Cruciferorum inſervientium Hoſpitali Bononiæ, Privilegiorumque ad ejuſdem libertatem, & indemnitatem conceſſio.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ben. Magiſtro, & Fratribus Cruciferis Hoſpitalis Domus Bononienſis tam præſentibus, quam futuris, communem vitam ducentibus in perpetuum.

CUm anteceſſor tuus, fili Prior, a Prædeceſſore Noſtro felicis memoriæ Alexandro Papa lapidem Primarium ad Eccleſiam conſtruendam acceperit in Territorio Bononienſi, ubi Domus Veſtra, nunc conſtructa dignoſcitur: nos Veſtris poſtulationibus inducti, eandem Eccleſiam, in qua divino eſtis, & pauperum obſequio mancipati, in jus, & proprietatem Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Eccleſiam Cruciferorum in jus, & proprietatem Sedis Apoſt. recipit.

Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona, eadem Eccleſia Veſtra cum Hoſpitali, in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino poterit adipiſci, firma Vobis Veſtriſque Succeſſoribus, & illibata permaneant.

Bona omnia, ac donationes eidem confirmat.

Io quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum in quo præfatum Hoſpitale, & Eccleſia ſita eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis. *Cætera deſunt.*

Indebitas decimas a Cruciferis exigi vetat:

Sane novalium Veſtrorum, quæ propriis manibus, vel ſumptibus colitis, ſive de Veſtrorum Animalium nutrimentis, nullus a Vobis decimas exigere, aut extorquere præſumat.

In Ordinem quaſcumque perſonas recipi concedit.

Liceat quoque Vobis perſonas liberas, & abſolutas e Seculo fugientes ad converſionem, & pauperum Chriſti ſervitium recipere, & eas abſque contradictione aliqua retinere.

Inhibemus autem ne aliqua Eccleſiaſtica Sæculariſve perſona in domum veſtram quemquam intrudere, aut aliquem Fratrum Veſtrorum de ipſa domu audeat eiicere violenter.

Clericos Hoſpital ſoli Priori ſubiectos declarat.

Clerici etiam qui ad domos veſtras ordinati fuerint, & aſſumpti nulli alii quam tibi fili Prior præſtare obedientiam compellaotur.

Nos vero interdicto ſuppoui prohibet.

Prohibemus inſuper ne cui liceat Vos, aut domus veſtras, interdicto, vel excommunicatio-

(a) Ab Illuſtratoribus Collectionis Decretalium Gregorii IX. hæc data dicitur anno 1180.

cationis, ſine manifeſta & rationabili cauſa & legitima citatione ſubjicere.

Præſenti pagina decernentes, ut nullus Eccleſiarum Prælatus a domibus veſtris quicquam exigere, præter libram ceræ, audeat vel etiam estorquere, Salvis cenſibus illis, qui nunc in quibuſdam domibus veſtris conſtituti ſunt de conſenſu Epiſcoporum annuatim percipiendi.

V ea'tas eri-gendi Orato-ria & Cœme-teria.

Nihilominus etiam vobis duximus indulgendum, ut in domibus veſtris, ubi tot Fratres aſſidue commorantur, quibus ſit Eccleſia neceſſaria; liceat vobis Oratoria erigere & Cœmeteria fabricare.

Quorum Sepulturam liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni & extremæ voluntati qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat. Salvâ tamen juſtitia illarum Eccleſiarum a quibus mortuorum corpora aſſumuntur.

Sacras Ordi-pr:tiones a quo I.baere.t Epi-ſcopo recipe-re eos poſſe indulget.

Chriſma quoque, Oleum Sanctum, dedicationes Eccleſiarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros fuerint Ordines promovendi, & cætera Eccleſiaſtica Sacramenta, a quocumque malveritis Catholico recipiatis Epiſcopo, qui noſtra fultus authoritate, quod poſtulatur, impendat.

Cenſum annuum impo-nit.

Ad judicium autem, quod eadem domus veſtra ſpecialiter Beati Petri eſiſtat duodecim Imperiales nobis noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvatis.

Solitæ conclu-ſiones.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam & Hoſpitale temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; Sed omnia integre conſerventur eorum, pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, ſi qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona, hanc noſtræ Conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temere venire tentaverit ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reumque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in eſtremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat.

Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem premia pacis inveniant, Amen.

AD TE DOMINE LEVAVI ANIMAM MEAM.

Urbani PP.

EGO URBANUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Et S. R. E. Card ſubſcri-ptiones.

Ego Henricus Albanenſis Epiſcopus.

Ego Paulus Præneſtinus Epiſcopus.

Ego Theobaldus Hoſtienſis & Velletrenſis Epiſcopus.

Ego Petrus Presbyter Card, Tituli Sanctæ Suſannæ.

Ego Laborans Presbyter Card. S. Mariæ Tranſtyberim Tit. Calixti.

Ego Pandulphus Presbyter Card. Tit. XII. Apoſtolorum.

Ego Melior Presbyter Card. SS. Joannis & Pauli Tit. Pammachii.

Ego Adelardus Tit. Sancti Marcelli Presbyter Card.

Ego Jac. Diaconus Card. Sanctæ Mariæ in Coſmedin.

Ego Gratianus SS. Coſmæ & Damiani Diaconus Card.

Ego Roland. Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card.

Ego Rad. S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card.

Datum Veronæ per manum Moyſis Lateranenſis Canonici, Vicecancellarii VII. Kal. Aprilis Indictione V. Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo octuageſimo ſeptimo Pontificatus vero D. Urbani Papæ III. anno ſecundo.

Dat. de 26. Martii Anno Dom. 1187. Pontif. An. II.

XI.

Quod Filii in Patrum Eccleſiis inſtitui non debeant, ſed ab eis amoveri.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Abbati, & Conventui Fiſcanenſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Ex Conc'l. Tomo XII. col. 618.

CUm a Sacris ſit Canonibus alienum, ut in Eccleſiis Dei Patri filius nullo mediante ſuccedat, nec Sanctuarium Dei poſſit jure quaſi hæreditario poſſideri, mirabile gerimus, & indignum, quod in quibus Eccleſiis, Monaſterio veſtro utroque jure ſubjectis nonnulli, ſicut accepimus, ſuis parentibus ſucceſſerunt, eaſque contra diſciplinam canonicam detinent in ſcandalum plurimorum, ideoque auctoritate vobis præſentium indulgemus, ut eos qui taliter memoratas Eccleſias detinent, liberam habeatis auctoritate Apoſtolica facultatem ab ipſis Eccleſiis removendi: ita tamen, quod eædem Eccleſiæ, ſine dilatione congrua canonice de perſonis idoneis ordinentur; niſi forte ibi tanto tempore fuerint, & taliter converſati, quod videantur merito ſuſtinendi.

Dei Sanctuarium jure quaſi hæreditario non poſſidendum.

Succeſſio Patrum Eccleſiis ab iis removendi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtri Decreti infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ, & Concluſiones conſuetæ.

Datum Veronæ Kalendis Junii.

Datum die 1. Junii.

Quod

Digitized by Google

XII.

Quod poſt interpoſitam appellationem nihil liceat inoovari.

Ex Concil. Tomo XIII. col. 658.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Galtero Rotomagenſi Archiepiſcopo ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Appellatio ad ſubſidium inventa.

Innovata appellationis tempore in priſtinum ſtatum reſtituenda.

Concluſione, & clauſ. conſuetæ.

HIs, qui ad tuitionem ſui vocem appellationis emittunt, propenſius adeſſe compellimor, & oe appellatione pendeote quorumlibet malignitate graventur, paſtoralem ſolicitudinem adhibere, quia cum appellationis remedium inventum fuerit ad ſubſidium oppreſſorum, eorum indemnitati, quantum ordo juris expoſcit nobis imminet præcavere. Inde eſt, quod cum in Provincia tua, ſicut audivimus pleromque contingat, quod tam Eccleſiaſtici, quam Seculares Viri, poſt appellationem poſſeſſionibus, vel rebus aliis ſpolientur; præſentibus tibi literis indulgemus, ot ſi quid circa ſtatum aliquorum de Provincia tua poſt objectum appellatioois obſtaculum, in eorum præjudiciom tibi conſtiterit ionovatum, id in eum ſtatum appellatione poſtpoſita redoceodi, in quo tempore appellationis extiterat, de auctoritate noſtra liberam habeas facultatem, ne appellantes ſui Juris diſpendium patiantur. Statuentes, ut nolli omoino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si qois autem hoc attentare præſumpſerit iodignatiooem omoipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 31. Julii.

Datum Veronæ ſecundo Kalendas Auguſti.

GREGORIUS VIII.

PAPA CLXXIII.

AN. ÆR. C. MCLXXXVII.

ALbertus, patria Beneventanus, antea S.R.E. Presbyter Cardinalis Sancti Laurentii in Lucina (*a*), & Cancellarius, electus in Romanum Pontificem die 20. Octobris An. 1187., conſecratus eſt die 25. menſis ejuſdem. Sedit in Pontificatu menſem I. dies XXVII. imperantibus in Oriente Iſaacio Angelo, in Occidente Friderico III. Imperatoribus: Ingreſſus ſiquidem Piſanam Urbem, ibidem mortuus eſt die 17. Decembris anni ejuſdem (*b*). Vacavit Sedes per diem (*c*).

(*a*) Teſte Anonymo Caſſinenſi.
(*b*) Ita notatur in brevi Chronico Piſano quod Tomo III. Italiæ Sac. refertur ab Ughello.
(*c*) Excluſis extremis. Quare autem à Baronio, nonnulliſque aliis Pagium Seniorem ſequutus recedam in aſſignando unius diei ſpatio huic Inter-Pontificio, inferius dicam in Clemente III.

I.

Statuta literis Urbani PP. tribus menſibus ante ejus obitum datis, confirmantur, plenamque habere firmitatem decernitur.

Ex Baron. ad ann. 1187.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, omnibus Prælatis Eccleſiarum, ad quos Litteræ illæ pervenerint ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Cauſa Decreti.

QUoniam ad Epiſcoporum maximè ſpectat officium, afflictis, & laborantibus ſubvenire, unumque illorum, licet deficientibus meritis noſtris, Deus eſſe nos voluit, proſpicere tenemur, & volumus, ne quis ex fortuitis caſibus per Romanæ Viſitationem Eccleſiæ laboris ſui, quem ad eam veniendo ſuſtinuit, debito fruſtraretur effectu. Inde ſiquidem fuit, quod nos multorum proſpicere volentes expenſis, & allevare labores, de conſueta Sedis Apoſtolicæ miſericordia duximus ſtatuendum, ut litteræ Prædeceſſoris noſtri Domini Urbani, a tribus menſibus ante ipſius obitum deſtinatæ pro facienda juſtitia, & litigiis dirimendis, quæ tamen manifeſtum alicujus præiudicium non contineant, aut calumniam æquitatis, eundem habeant tempore noſtræ adminiſtrationis effectum, quem habere, ſi adhuc viveret, debuiſſent. Ceſſante igitur exceptione de mandatoris morte, perficite quod mandavit agendum, ut nemo ad nos pro excuſatione hujuſmodi, accepta per illum juſtitiam obtinendi fiducia, cogatur vacuus laborare.

Dat. die 27. Octob. Anno Dom. 1187. Pontif. An. I.

Datum Ferrariæ ſexto Kalendas Novembris.

II.

Ad omnes Chriſti Fideles De Clade Hieroſolymitana. Omnes ad pœnitentiam agendam admonet; Proficiſcentibus vero ad bellum contra Infideles plenariam Indulgentiam concedit.

Gregorius Epiſcopus, Servus Servorum Dei, Univerſis Chriſti fidelibus ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

§. 1. AUdita tremendi ſeveritate judicii, quod ſuper terram Jeruſalem divina manus exercuit, tanto ſumus nos, & fratres noſtri horrore confuſi, tantiſque afflicti doloribus, ut non facile nobis occurreret, quid agere, aut quid facere deberemus, niſi quod Pſalmiſta deplorat & dicit: Deus, Venerunt gentes in hæreditatem tuam, coinquinaverunt templum Sanctum tuum: poſuerunt Jeruſalem in pomorum cuſtodiam: Carnes Sanctorum tuorum beſtiis terræ, & eſcas Volatilibus Cœli &c. ex occaſione quippe diſſenſionis, quæ malitia hominum ex ſuggeſtione Diaboli facta eſt nuper in terra, acceſſit Saladinus cum multitudine Armatorum ad partes illas, & occurrentibus eis Rege, & Epiſcopis, & Templariis, & Hoſpitalariis, Baronibus, ac militibus cum populo terræ, & Cruce Dominica, (per quam ex memoria, & Paſſionis Chriſti fide, qui pependit, & genus humanum redemit, certum ſolebat eſſe tutamen, & contra Paganorum incurſus deſiderata defenſio) facta congreſſione inter eos, & ſuperata parte noſtrorum, capta eſt Crux Dominica, trucidati Epiſcopi, captus eſt Rex, & univerſi fere aut occiſi gladio, aut hoſtilibus manibus deprehenſi, itaut pauciſſimi per fugam dicantur elapſi; Ipſi quoque Templarii, & Hoſpitalarii in ejus oculis decollati. Superato autem exercitu, qualiter ſubſequenter invaſerint, & rapuerint univerſa, itaut nonniſi pauca loca remanſiſſe dicantur, quæ in eorum non devenerint poteſtatem, non credimus noſtris litteris explicandum. Nos autem licet cum Propheta dicere habeamus: Quis det capiti meo aquam, & oculis meis fontem lachrymarum, & plorabo nocte ac die interfectos populi mei? Non tamen adeo deiicere nos debemus, ut in diffidentiam decidamus, & credamus Deum ita populo iratum, ut quod communiom faciente multitudine peccatorum fieri permiſit iratus, non cito per miſericordiam pœnitentia placatus alleviet, & poſt lachrymationem & fletum exultationem inducat.

Pſalm. 78. — Clades Chriſtianis a Saladino illata. — Jerem. IX. — Spes in Deo ſemper habenda.

Quiſquis ſane in tanta lugendi materia, ſi non corpore, ſaltem corde non luget, non tantum Fidei Chriſtianæ, quæ cum omnibus dolentibus docet eſſe dolendum, ſed ipſius eſt humanitatis noſtræ oblitus: cum ex ipſa periculi magnitudine, ac feritate barbarica Chriſtianorum ſanguinem ſitiente, ac totam ſuam in hac apponente virtutem, ut profanare ſancta, & titulum Dei valeant auferre de terra, quod nos tacemus, diſcretus quiſque valeat æſtimare.

Hieruſalem Sanctitas.

Sane cum Prophetæ toto prius ſtudio laboraverunt, poſtmodum Apoſtoli, & ſequaces eorum, ut Divinus cultus eſſet in terra illa, & ad omnia climata Mundi ex ea deflueret, immo, quod maximum & ineffabile eſt, Deus, qui voluit incarnari, per quem facta ſunt univerſa, per ineffabilem ſapientiam & incomprehenſibilem miſericordiam ſuam, per infirmitatem carnis, eſuriens, ſitim, crucem, & mortem, & reſurrectionem, ſalutem noſtram ibi voluit operari, juxta quod dicitur: Qui operatus eſt ſalutem in medio terræ; per ſe ipſum ad hoc dignatus eſt laborare, nec lingua dicere, nec ſenſus cogitare poteſt, quantum nobis & univerſo dolendum ſit populo Chriſtiano, quod id nunc perpeſſa eſt terra illa, quod ſub veteri populo legitur pertuliſſe. Nos autem credere non debemus, quod ex injuſtitia judicis ferientis, ſed ex iniquitate potius populi delinquentis, iſta provenerunt; Cum legamus, quod quando populus convertebatur ad Dominum perſequebatur unus mille, & duo fugabant decem millia, immo, ipſo populo quieſcente, exercitum Sennacherib angelica manu conſumptum, ſed & terra illa devoravit habitatores ſuos, & nec diu habere quietum ſtatum, nec tranſgreſſores Legis Divinæ potuit retinere, doctrinam, & exemplum tribuens illis qui ad Cœleſtem Jeruſalem intenderent, quod non poſſunt ad eam niſi per exercitum boni operis, & per tentationes plurimas pervenire. Potuerunt autem iſta timeri jampridem, quando Arroaſia & alia terra in poteſtatem tranſiit paganorum, & fuiſſet bene

Pſalm. 73.

pro-

Digitized by Google

proviſum, ſi populus qui remanſit, ad pœnitentiam rediiſſet; & Deum, quem prævaricatione offenderat; converſione placaſſet. Nec enim ſubito venit ira ejus, ſed & ultionem differt, & tempus tribuit pœnitenti. Tandem vero, qui in miſericordia judicium non amittit, vindictam ſuam ad pœnam tranſgredientium, & cautelam ſalvandorum exercet.

Hortatur Chriſti fideles ad puriorem vitam, & recuperationem Terræ Sanctæ.

§. 2. Porro nos, qui in tanta terræ illius contritione non ſolum peccatum habitatorum illius, ſed & noſtrum, & totius populi Chriſtiani, debemus attendere, ac vereri, ne quod reliquum eſt illius terræ depereat, & in alias etiam poteſtas eorum deſæviat regiones. Cum ex omnibus partibus inter Reges, & Principes, Civitates & Civitates, diſſentiones audiamus & ſcandala, ut lugere cum Propheta, & dicere valeamus. Non eſt veritas, non eſt ſcientia Dei in terra; mendacium, homicidium, & adulterium inundaverunt, & ſanguis ſanguinem tetigit. Unde hoc univerſis, & cogitandum imminet & agendum, ut peccata noſtra caſtigatione voluntaria emendantes, per pœnitentiam, & opera pietatis convertamur ad Dominum Deum noſtrum, & in nobis primo quod male geſſimus, emendemus, deinde feritatem & malitiam hoſtium attendamus, & quod illi contra Deum tentare non timent, nos pro Deo agere nullatenus hæſitemus. Cogitate itaque, filii, qualiter in hunc mundum veniſtis, & qualiter exituri eſtis, & qualiter tranſeant univerſa, & pariter tranſeatis & vos: & pœnitendi & bene agendi tempus, quantum ſpectat ad vos, cum gratiarum actione recipite & date veſtra, date poſt vos ipſos, quia non eſtis ex vobis, nec quidquam a vobis habetis, qui nec culicem unum poteſtis facere ſuper terram. Nec dicimus dimittite, ſed præmittite in cœleſte horreum, quæ habetis, & deponite apud eum, apud quem ærugo ea non demolitur, aut tinea, nec fures effodiunt, & furantur: Laborantes ad recuperationem terræ illius, in qua pro ſalute noſtra veritas de terra orta eſt, & ſuſtinere pro nobis Crucis patibulum non deſpexit, & nolite ad lucrum, vel gloriam temporalem attendere, ſed voluntatem Dei, qui pro fratribus animas in ſe ipſo docuit eſſe ponendas, & ei veſtras commendate divitias, quas ſive volentes, ſive nolentes, neſcitis tandem quibus hæredibus ſitis relicturi. Non eſt equidem novum, quod terra illa judicio divino percutitur, ſed nec inſolitum, ut flagellata & caſtigata miſericordiam conſequatur. Poterit Dominus quidem ſola eam voluntate ſervare: ſed non habemus ei dicere, cur ita fecerit. Voluit enim forſitan experiri, & in notitiam ducere aliorum, ſi quis ſit intelligens, aut requirens Deum, qui oblatum ſibi pœnitentiæ tempus hilariter amplectatur, & animam ponendo pro fratribus conſummetur in brevi, & compleat tempora multa. Attendite qualiter Macchabæi zelo divinæ Legis accenſi, pro fratribus liberandis extrema quæque pericula ſunt experti, & non ſolum ſubſtantias, ſed perſonas pro fratrum docuerint ſalute ponendas, exhortantes ſe ipſos, atque dicentes. Accingimini, & eſtote filii potentes, quoniam melius eſt nobis mori in bello, quam videre mala gentis noſtræ, & Sanctorum. Et quidem illi ſub una conſtituti lege fuerunt, vos per Incarnationem Domini noſtri Jeſu Chriſti ad lucem veritatis adducti, & multis exemplis inſtructi Sanctorum, ſine trepidatione aliqua faciatis, & non timeatis dare terrena, & pauca, & breviter duratura, quibus illa bona ſunt promiſſa, & repoſita, quæ non oculus vidit, nec auris audivit, nec in cor hominis aſcenderunt, de quibus dicit Apoſtolus: Quod non ſunt condignæ paſſiones hujus temporis ad futuram gloriam, quæ revelabitur in nobis.

Indulgentias illis elargitur.

§. 3. His autem, qui corde contrito, & humiliato ſpiritu, itineris hujus laborem aſſumpſerint, & in pœnitentia peccatorum & fide recta deceſſerint plenam ſuorum criminum indulgentiam & vitam pollicemur æternam. Sive autem ſupervixerint, ſive mortui fuerint de omnibus peccatis ſuis, de quibus rectam confeſſionem fecerint, impoſitæ ſatisfactionis relaxationem de Omnipotentis Dei miſericordia, & Apoſtolorum Petri & Pauli auctoritate & noſtra ſe noverint habituros.

Alia Privilegia concedit.

§. 4. Bona quoque ipſorum, ex quo Crucem acceperint cum ſuis familiis, ſub S. R. E., necnon & Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum Eccleſiæ Dei protectione conſiſtant. Et nullam de his, quæ in ſuſceptione Crucis quiete poſſederunt, donec de ipſorum reditu, vel obitu certiſſime cognoſcatur, ſuſtineant quæſtionem, ſed bona eorum integra interim maneant & quieta. Ad dandas quoque uſuras ſi tenentur alicui non cogantur.

Viranda præſcribit.

§. 5. Nec eant in veſtibus pretioſis & cum canibus, ſive avibus, aut aliis, quæ oſtentationi potius & laſciviæ quam neceſſariis videantur uſibus deſervire, ſed in modeſto apparatu, & habitu in quo pœnitentiam potius agere quam inanem affectare gloriam videantur.

Dat. die 29. Octobr. Anno Domi. 1187. Pontif. Anu.

Datum Ferrariæ quarto Kalendas Novembris indictione ſexta.

III.

Sequitur ad omnes Chriſtifideles de jejunio per quinquennium ſervando ad placandum Deum.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Univerſis Chriſtifidelibus, ad quos literæ iſtæ pervenerint, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

NUnquam melius ſuperni judicis ira placatur, quam cum ex mandato ipſius carnalia in nobis deſideria extinguuntur. Proinde quia Hieroſolymitanæ Terræ diſcrimen, quod irruentibus Saracenis nuper evenit, ex peccato maxime habitatorum Terræ, & totius Populi Chriſtiani accidiſſe non dubitamus: nos de Fratrum noſtrorum communi conſilio, multis Epiſcopis approbantibus; Statuimus ut omnes uſque ad quinquennium, ſaltem per omnes ſextas Ferias, in cibo Quadrageſimali jejunent, & Miſſa, ubi cantanda fuerit, ad Nonam cantetur: quod ab adventu Domini uſque ad Natale Domini ſtatuimus obſervandum: feria vero Quarta & Sabbatho omnes indifferenter, qui bene valent, a carnibus abſtineant. Nos autem, & Fratres noſtri in ſecunda quoque Feria Nobis & Familiis noſtris eſum carnis interdici-

dicimus, niſi forte aut infirmitas, aut magna ſolemnitas, vel alia evidens Cauſa, viſa fuerit impedire: Sperantes quod ſic nobis ignoſcet Dominus, & relinquet poſt ſe benedictionem. Hoc igitur adeo ſtatuimus obſervandum, ut quicumque tranſgreſſor extiterit, quaſi prævaricator Quadrageſimalis jejunii habeatur.

Dat. die 29. Octob. Anno Dom. 1187. Pontif. anno I.

Datum Ferrariæ quarto Kalendas Novembris.

IV.

Appellationi de rebus modicis factæ non eſt deferendum: ſed ut infra fines Judices, qui ſuſpicione careant, eligat, appellans eſt cogendus: a quibus ſi quis partium crediderit appellandum, ad Archiepiſcopum, vel Primatem vocem appellationis emittat.

Ex Appendice ad Concil. Lateranen. III. Tom. XIII. col. 605.

Gregorius Univerſis Fratribus Epiſcopis, & Archidiaconis, ad quos literæ iſtæ pervenerint.

VEl ea dolo, vel ex malitia litigantium, vel ex defectu noſtro credimus provenire, quod tanta negotiorum frequentia diebus ſingulis perurgemur, ut imbecillitate proprii corporis laborantes minori impediti, omnibus non poſſimus commode ſupereſſe, aut undique contradicentium clamores, aut murmura ſuſtinere. Hinc etiam evenit, quod negotiis minoribus occupati, majoribus intendere non valemus, prout neceſſitas Eccleſiaſtica poſtularet, & quæ diffiniri, vel diſponi per nos brevi tempore potuiſſent expectatione diutina pluſquam oportet, multis pariter irruentibus producuntur. Quo circa per generalem Epiſtolam remedium huic rei duximus providendum, ne multimodo impediamur incurſu, vel ſua injuriam patientibus poſſit juſtitia deperire. Ea propter univerſitati veſtræ per * A. S. præſentibus mandamus, quatenus ſi forte de modicis rebus, quæ infra ſummam viginti Marcarum ſubſiſtunt in auditoriis veſtris cauſa ventiletur, & alteruter litigantium deluſorie putaverit appellandum, ejus appellatione contempta infra fines veſtrorum Epiſcopatuum eos eligere judices, qui ſuſpicione careant, compellatis: ſi tamen idonei ibi fuerint inventi, in quorum præſentia jurgium ſopiatur, a quibus, ſiqua partium crediderit appellandum, ad Archiepiſcopum, ſive Primatem vocem appellationis emittat. Si vero tale negotium ſit, quod ſummam contineat aliquatenus ampliorem infra fines veſtrarum Diœceſeon, ſi ſponte noluerint, inviti non cogantur. Cognitores tamen de Vicinis Epiſcopatibus aliquos eligere compellantur juxta formam, quam præmiſimus, negotium tractaturos, in majoribus cauſis, & obſcurioribus articulis appellandi ad Sedem Apoſtolicam copia ſervata. Non enim videtur malitiæ ſuſpicione carere, quod plerique ſuos Adverſarios ad præſentiam noſtram laborare compellunt. Cæterum ſi qui litigantium a proximo feſto Purificationis ſuper cauſis de quibus Epiſcopus, cujus juriſdictioni ſaltem is qui convenitur non ſubjacet, non fuerit requiſitus, vel Judices Clerici ſupradicto modo non fuerint electi, & literas a nobis duxerint impetrandas, per quas examinatio jurgiorum, vel diffinitio Judicibus non Ordinariis committatur, careant impetratis, & ad ſuorum audientiam Judicum ordine debito negotia revertantur. Sic enim ſubterfugiis occurrere diſceptationum volumus, ut dum eorum calliditatibus obviamus eis alium ad juſtitiam aditum referemus. Cum vero aliqui juſtam cauſam habuerint noſtram præſentiam adeundi, literas eis dimiſſorias non negetis, ſeriem negotii continentes. Hoc autem de factis ad nos appellationibus diſponentes ſuper illis, quæ ad Archiepiſcopos, vel Primates fieri contigerit, antiquorum ordinem canonum non mutamus.

* Apoſtolica Scripta.

In cauſis infra ſummam viginti Marcarum non appellandum niſi ad Archiepiſcopum, ſive Primatem.

CLEMENS III.

PAPA CLXXIV.

AN. ÆR. C. C. MCLXXXVII.

PAulus Præneſtinus Epiſcopus S.R.E. Cardinalis, natione Romanus, electus eſt in Summum Pontificem die 19. Decembris anno 1187., ſequenti autem die coronatus eſt, & Clemens III. appellatus. Sedit in Pontificatu annos III. menſes III. dies VIII., imperantibus in Oriente Iſaacio Angelo, in Occidente vero Friderico Ænobarbo, mox Henrico VI. Imperatori-

Digitized by Google

toribus. Obiit die 27. Martii anno 1191. (*a*), & ſequenti die ſepultus eſt in Eccleſia Lateranenſi. Vacavit Sedes dies II. (*b*).

I.

Mandatum Delegatis Apoſtolicæ Sedis, ut in Gulielmum Scotiæ Regem admonitum de Pace Eccleſiæ Sancti Andreæ ejuſque Epiſcopo reddenda, niſi reſipuerit, Sententiam interdicti ferant &c.

Ex Concil. Tom. XIII. col. 670.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Jocelino Glaſcuenſi, & Matthæo Aberdenſi, & Ricardo Moreſenſi Epiſcopis, & dilectis Filiis Ernulfo de Merlas, & Hugoni de Neubotle, & de Sancta Cruce, & de Strivellina, & de Scona Abbatibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

AD ea quæ reſpiciunt honeſtatem, & ſalutem pariunt animarum, quamvis abſque monitis intendere debeatis, & diligentem operam juxta veſtri officii debitum tribuere vos credamus: veſtram tamen diligentiam ad majorem in his ſolicitudinem exhibendam litteris Apoſtolicis duximus exhortandam, ut eiſdem operibus laude dignis tanto ferventius inſiſtatis, quanto vobis ſalubrius erit in ipſis ad exhortationem Apoſtolicam exactiorem diligentiam adhibere. Conſtat utique quoſdam Eccleſiarum Prælatos, cum his qui ſcandalizati fuerint debere pati juxta normam Apoſtolicam uſtionem, & cum infirmantibus infirmari. Quantas vero perſecutiones his temporibus ſuſtinuerit Eccleſia Sancti Andreæ, quantas calamitates incurrerit, & preſſuras, quam etiam graviter hactenus fuerit perturbata ſub umbra indignationis Regiæ celſitudinis, & quaſſata; inſuper Venerabilis Frater noſter Joannes Epiſcopus Sancti Andreæ, quot, & quanta pericula ſuſtinuerit, & labores pro ſervanda libertate Eccleſiæ ſibi commiſſæ, & ei a nobis, & duobus noſtris Prædeceſſoribus confirmatæ; cum ea omnia vobis ſint manifeſta, illa veſtris auribus inculcare ſupervacuum videtur. Nunc igitur quam plurimum dignoſcitur, & de ſalute Regia, & de ſtatu præſcriptæ Eccleſiæ reformando, atque Pace niſi ipſi Epiſcopo conferenda nos convenit ſolicitudinem gerere congruentem, & circumſpectionem veſtram ad corroborandam nobis * idoneum reputamus diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quatenus poſt ſuſceptionem literarum noſtrarum convenientes in unum, ſicuti decet viros providos, & diſcretos, cariſſimi in Christo filii noſtri Guilielmi illuſtris Regis Scotiæ præſentiam adeatis, & eum moneatis diligentius, & inſtantius inducatis, ut Epiſcopo memorato rancorem indignationis ſuæ remittat, & in hoc Romanam Eccleſiam, quæ Serenitati Regiæ jam longò tempore detulit non contemnat; ſed ejus, & veſtris monitis, prout Regiæ gloriæ conveuit, & ſaluti, ſine dilatione ſalubriter pareat, & humiliter acquieſcat, ac ipſum Epiſcopum præſcriptum Diœceſim Sancti Andreæ in Pace permittat habere; cum ex debito Regiæ Dignitatis Eccleſias teneatur cum Paſtoribus ſuis non diſpergere, ſed fovere non contemnere, ſed amare; non perſequi ſed tueri. Quod ſi monitis Apoſtolicis, in propriæ ſalutis periculum, quod abſit duxerit reſiſtendum: in Regnum ſuæ Celſitudinis, & perſonam ſuam, & omnes Fautores Regios nuncietis interdicti Sententiam, infra viginti dies ſine appellationis obſtaculo auctoritate Apoſtolica a vobis promulgandam. Illos inſuper qui Hugoni obedientes extiterunt, & ei fomentum in ſua obſtinatione dederunt, poſtquam eum Sedes Apoſtolica a Diœceſi Sancti Andreæ removit perpetuo, & excommunicationis Sententiam in ipſum promulgavit, ſimili Sententia percellatis, & publice nunciantes excommunicationi ſubeſſe tamdiu faciatis, & ab aliis arctius evitari, donec ad mandatum Eccleſiæ revertantur, abſolutionis Beneficium ab eodem Epiſcopo petituri. Ad hæc altaribus, & calicibus, in quibus jam dictus Hugo, dum in excommunicatione poſitus celebravit, purificationem, & Sanctificationem juxta conſuetudinem Eccleſiæ conferatis. Ad Eccleſiam quoque Sancti Andreæ pariter accedatis, & Fratribus convocatis in unum, intretis Capitulum, & de ordine, & Statu Eccleſiæ diligentius inquiratis: & ſi quid in eadem Eccleſia per ſupradictum Hugonem immutatum inveneritis, vel ſtatutum auctoritate noſtra id in Statum debitum inducatis: & ſi quid in ipſa fuerit corrigendum, efficaciter ſtudeatis id in melius reformare. Si vero, quod abſit aliquos ex Canonicis ad recipiendum humiliter, & devote Paſtorem ſuum prædictos duros inveneritis, & rebelles: eos inſtantius moneatis, ut illi reverentiam, & obedientiam patri debitam exhibeant, & a maligno, atque damnabili propoſito ſuo deſiſtant, quod ſi contumaces extiterint, eos ab officio pariter, & beneficio ſuſpendatis, & excommunicationis vinculo innodetis, quo ipſos faciatis manere ligatos donec monitis, & mandatis Eccleſiaſticis acquieſcant. Quod omnes his exequendis intereſſe nequiveritis, reliqui ea nihilominus exequantur.

Datum Piſæ decimoſeptimo Kalendas Februarii Indict. ſexta.

* Forte idoneam.

Regem prædictum moneri mandat, ut Epiſcopo rancorem ſuæ indignationis remittat.

In Regnum, Regem, & Fautores Regios Interdicti Sententia promulganda.

Hugoni obedient. excommunicandi.

Altaria, & Calices in quibus Hugo celebravit tempore ſuæ excommunicationis purificanda.

Immutata a Hugone indebitum ſtatum inducenda.

Dat. die 16. Januarii Anno Do. 1188. Pont. An. I.

(*a*) In aſſignanda electionis, obituſque Clementis PP. die, menſe, & anno ſequendum duxi Pagium ſæpe laudatum: penes quem legi poſſunt rationes nec infirmæ quidem, quibus hæc innititur chronologia.

(*b*) Exciſis extremis.

Con-

II.

Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum ab Anteceſſoribus Summis Pontificibus Cluniacenſi Monaſterio conceſſorum.

In Biblioth. Cluniac. edidit Martinus Marrier col. 1453.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hugoni Abbati Cluniacenſi, ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Cluniac. Monaſterium ab ipſa ſui fundatione Sedi Apoſt. ſubjectum. A Sum. Pontificibus variis privilegiis donatum.

REligionis Monaſticæ modernis temporibus ſpeculum, & in Galliarum partibus documentum, Beati Petri Cluniacenſe Monaſterium ab ipſo ſuæ fundationis exordio Sedi Apoſtolicæ in jus proprium eſt oblatum. Proinde Patres noſtri ſanctæ recordationis Ioannes XI. item Joannes XIX. Agapitus II. Benedictus VI. item Benedictus VII. Leo VII. item Leo IX. Gregorius VI. item Gregorius VII. Alexander II. Stephanus, Victor III. Urbanus II. Paſchalis II., Gelaſius II. Calixtus II., Lucius II. Eugenius III., Adrianus IV., & Urbanus III. Eccleſiæ Romanæ Pontifices, locum ipſum ſingularis dilectionis, ac libertatis prærogativa donarunt, & univerſa, & pertinentia privilegiorum ſuorum Sanctionibus munivetunt. Statutum eſt enim ut Eccleſiæ omnes, Cimiteria, Monachi, Clerici, & Laici univerſi infra terminos habitantes, qui ſunt a Rivo de Salnai, & ab Eccleſia Rufiaci, & Cruce de Lornant: a termino quoque molendini de Torneſac, per Villam, quæ dicitur Varenna, cum nemore Burſerio: a termino etiam, qui dicitur Perois ad Rivum uſque de Salnxi, ſub Apoſtolicæ tantum Sedis jure, ac tuitione permaneant. Neque ipſius Cluniacenſis loci Presbyteri, aut etiam Parrochiani, ad cujuslibet niſi Romani Pontificis, & Clun. Abbatis cogantur ire Synodum, vel Conventum. Sane pro Abbatis, Monachorum, ſeu Clericorum infra prædictos terminos habitantium ordinatione, pro Chriſmatis confectione, pro Sacri Olei, Eccleſiarum, Altarium, & Cimiteriorum conſecratione, Cluniacenſe Monaſterium, quem maluerit Antiſtitem evocet. Cluniacenſes Monachos ubilibet habitantes nulla omnino perſona, præter Romanum Pontificem, aut Legatum, qui a Latere ipſius fuerit deſtinatus excommunicet, aut interdicat.

Inter quæ perpetua conceſſa exemptio ab omni tum Laicali, tum Eccleſiaſt. juriſdict. præter ſubjectionem eidem S. Sedi.

Sane terminos Immunitatis loci veſtri, qui a præfato Anteceſſore Noſtro Urbano Papa II. conſtituti ſunt, præſentis Decreti noſtri pagina confirmamus, ne videlicet ullus homo cujuſcumque conditionis, ac poteſtatis invaſionem, prædam, aut rapinam facere, ſive homicidium perpetrare præſumat infra ipſorum limites terminorum. Itaque termini Sacri banni ſunt hi. Verſus Berziacom terminus eſt ad bivium circa Sarratam, unde una via venit ad Cluniacum, & altera ad Maſillias. Inſtrata verſus Bellumjocum terminus eſt contra Carruviom, quod eſt deſuper molendinum Cellerarii Clun. Citra Viengias ultra Cluviacum verſus Maſillias terminus eſt ad bivium, unde una via tendit ad Maſillias, altera ad Sanctam Mariam de Boſco. Super Rufiacum terminus eſt ad ſummitatem deſenſi ad bivium, unde una tendit ad Beſorniacum, altera ad Quarellam. Verſus Sergiacum terminus eſt intra Carruvium citra locum ubi dicunt ad Turgum. In ſtrata verſus Cabilonenſem pagum terminus eſt ad Groſſam Caſſaniam ſuper Marniacum. Verſus Brancedunum terminus eſt in via ſuper Boſcum Bannedum. Verſus Trenorchium terminus eſt ſuper Rivulum quem dicunt Longam-Acquam. Inter Banoſcum, & Donziacum verſus Petronam vel Zaſiacum, terminus eſt ad tres fagos, ubi partiuntur noſter Boſcus de Cluniaco, & Boſcus Comitalis. Verſus Igiacom terminus eſt ad Carmos, ſuper Montem Medium.

Confirmantur termini ab Urban. PP. II. conſtituti.

Enumerantur Abbatiæ Monaſterio Cluniac. ſubjectæ.

In Abbatiis, quæ cum ſuis Abbatibus ordinationi Cluniacenſis Monaſterii datæ ſunt, videlicet S. Martialis Lemovicenſis: Monaſterii novi Pictavis, S. Joannis Angeliacenſis: Monaſterii Leſatenſis, Moyſiacenſis Figiacenſis in Caturcenſi pago: In Arvernia Mauziacenſis, Tiernenſis, & Minatenſis; In Antiſiodorenſi, S. Germani: In Rothomagenſi Abbatia apud Ponteſeram: In Taroanenſi, S. Vulmari, ſine Cluniacenſis Abbatis conſilio Abbas nullatenus eligatur. Ad hæc adjicimus, ut in omnibus Prioratibus, & Cellis, quæ nunc ſine proprio Abbate veſtro regimini ſubjectæ ſunt, nullus futuris unquam temporibus Abbatem ordinare præſumat; Sed tam Prioratus ipſi, & Cellæ, quam & cætera in quibuslibet locis omnia, quibus Cluniacenſis Eccleſia, Arvernenſis Concilii, quod per ſupradictum Papam Urbanum II. celebratum eſt, tempore inveſtita erat, de quibus tunc nulla quæſtio mota eſt tam tibi, quam Succeſſoribus tuis in pace ſemper, & quiete ſerventur.

In Prioratibus eidem ſubjectis nullus in poſterum eligendus Abbas.

Immunitas a ſolutione Decimarum pro Altaribus, Eccleſiis, aliiſque bonis cujuſque generis.

Pro Altaribus, & Eccleſiis, ſive decimis veſtris, nulli Epiſcoporum facultas ſit gravamen aliquod vobis, aut moleſtias irrogare. Sed ſicut eorum permiſſione quædam ea parte, quædam ex integro habuiſtis, & in futurum habeatis. Eccleſiarum veſtrarum decimas, quæ a Laicis obtinentur, ſi ſecundum Deum eorum poteſtati ſubtrahere veſtræ Religionis reverentia poterit ad veſtram, & pauperum gubernationem vobis liceat poſſidere. Decimas laborum veſtrorum, pro quibus tam vos, quam alios Monaſticæ Religionis viros inquietare Epiſcopi conſuerunt, illorum videlicet, quos Dominicaturas appellant, qui veſtro ſumptu a Monaſteriis, & Cellarum veſtrarum clientibus excoluntur, ſine omni Epiſcoporum, & Epiſcopalium Miniſtrorum contradictione deinceps quietius habeatis, qui veſtra peregrinis Fratribus, & pauperibus erogatis. Eccleſiæ omnes, quæ ubilibet poſitæ ſunt, ſeu Capellæ veſtræ, & Cimiteria libera ſint, & omnis exactionis immunia, præter conſuetam Epiſcopi paratam, & juſtitiam in Presbyteros, qui adverſus ſui ordinis dignitatem offenderint. Liceat quoque vobis, ſeu Fratribus veſtris Presbyteros eligere: ita tamen ut ab Epiſcopis, vel Epiſcoporum Vicariis Animarum curam abſque venalitate ſuſcipiant quam ſi committere illi, quod abſit, de pravitate noluerint, tunc Presbyteri ex Apoſtolicæ Sedis benignitate officia celebrandi licentiam conſequantur: Eccleſiarum vero, ſeu Altarium conſecrationes, ſi Diœceſani Epiſcopi gratis noluerint exhibere, a quolibet Catholico ſuſcipiatis Epiſcopo: Nec Cellarum veſtrarum ubilibet poſitarum Fratres pro qualibet interdictione, vel excommunicatione divino-

Monachi Cluniacenſes Sacris interdici nullo modo poſſint.

vinorum Officiorum ſuſpenſionem patiantur: Sed tam Monachi ipſi, quam & famuli eorum, ſi qui ſe Monaſticæ profeſſioni devoverunt, clauſis Eccleſiarum januis, non admiſſis Diœceſanis, divinæ ſervitutis officia celebrent, & ſepulturæ debita peragant. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium inpræſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant: in quibus hæc propriis duximus exprimenda nominibus.

Omnia ad eos pertinentia confirmantur:

In Burgundia Eccleſiam de Villa Franca, Eccleſiam de Barberiaco, Monaſterium de Prims, Eccleſiam de Belna cum appendiciis ſuis. In Francia Eccleſiam Montis Deſiderii, Eccleſiam de Dompetra, Eccleſiam de Criſpejo. In Provincia Monaſterium juxta Montem Peſſulanum. In Tholoſano Epiſcopatu Eccleſiam Sanctæ Columbæ. In Hiſpanis, Nazaram, S. Iſidorum, S. Zoelum de Carrione, S. Romanum de Pennis, Villam Viridem, Villam Francam, Vallem Viridem, Palumbarium, Bodinum, Vimeneriam, S. Martinum de Nebda, S. Vincentium de Salamantica, Sanctam Columbam de Burgis, Cornilianam, quæ propriæ Cluniacenſi Monaſterio datæ ſunt. Item in Nivernenſi Epiſcopatu Monaſterium de Albiniaco, quod ad Caritatem pertinet. In Francia Monaſterium de Cauſiaco, quod ad S. Martinum de Campis, Canonicalem Eccleſiam de Abbe-Villa. Item Eccleſiam de Rua, quæ ad Monaſterium de Abbe Villa pertinet. In Epiſcopatu de Caſtro. Eccleſiam S. Petri de Aliano. In Epiſcopatu Tuſculanenſi Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Peſulo. In Epiſcopatu de Urbeveteri Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Acquamola, & Eccleſiam S. Angeli.

Decretum ne infra Parochias ad eoſdem ſpectantes Eccleſia ulla, vel Capella conſtruatur ſine Abbatis aſſenſu:

Prohibemus autem ne intra Parochias ad jus Clun. Monaſterii pertinentes abſque Clun. Abbatis aſſenſu ullus Eccleſiam, vel Capellam ædificare præſumat, ſalva in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Inhibemus autem ne terras, ſeu poſſeſſiones alias, & theſauros Eccleſiarum veſtrarum liceat alicui vendere, ſeu alio modo alienare, vel loco pignoris obligare, vel alicui Fratrum veſtrorum, quo aliquo fidejubere, abſque conſenſu Abbatis, & Capituli veſtri, aut majoris, & ſanioris partis. Quod ſi factum fuerit decrevimus irritandum.

Item ne quid a Monaſt. Cluniacenſi auferatur, vel alienetur:

Confirmatio, & roboratio præſentis Diplomatis cum ſolitis clauſulis.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu aliquibus vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, aut ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona, hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe judicio Divino exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatinus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

EGO CLEMENS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi. *Clemen. PP. ſubſcriptio.*

Subſcriptiones Cardinalium S. R. E.

Ego Joannes Presbyter Card. Tit. Sancti Marci ſubſcripſi.

Ego Laborans Presb. Card. S. Mariæ Transtyberim Tit. S. Caliſti ſubſcripſi.

Ego Albinus Presbyter Cardinalis Tit. S. Crucis in Hieruſalem ſubſcripſi.

Ego Melior Presb. Card. SS. Jo: & Pauli Tit. Pammachii ſubſcripſi.

Ego Jacobus Diaconus Card. S. Mariæ in Coſmedin ſubſcripſi.

Ego Octavianus SS. Sergii & Bacchi Diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Gofredus S. Mariæ in Via Lata Diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Petrus S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Card. ſubſcripſi.

Ego Radulfus S. Georgii ad Velum Aureum Diac. Card. ſubſcripſi.

Datum Laterani per manum Moyſi Lateran. Can. Vices agentis Cancellarii, V. Kal. Martii. Indictione VI. Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXXVIII. Pontificatus vero Domini Clementis Papæ III. Anno Primo.

Dat. die 25. Februarii Anno Do. 1188. Pont. An. I.

III.

Privilegium conceſſum Scotorum Eccleſiæ, & Regi, quod a nullo poſſint excommunicari niſi a Papa, vel ab ejus de Latere Legato.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Willelmo illuſtri Scotorum Regi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Edidit Baron. ad ann. 1188.

CUm univerſi Chriſti jugo ſubjecti, ad Sedem Apoſtolicam patrocinium invenire debeant, & favorem, illos tamen ſpecialius convenit munimine protectionis confoveri, quorum fidem, ac devotionem in pluribus eſt experta, ut ad ipſius electionis favorem tanto amplius provocetur, & ejus reverentiæ devotiori affectione ſubdantur, quanto benevolentiæ ipſius, & gratiæ pignus ſe noverint certiùs aſſecutos.

Exordium.

Ea propter chariſſime in Chriſto fili reverentiam, ac devotionem, quam ad Romanam te habuiſſe a longis retrò temporibus Eccleſiam novimus, attendentes, præſentis ſcripti pagina duximus ſtatuendum, ut Scoticana Eccleſia Apoſtolicæ Sedi, cujus filia ſpecialis exiſtit nullo mediante debeat ſubjacere, in qua hæ Sedes Epiſcopales eſſe noſcuntur: Eccleſiæ videlicèt Sancti Andreæ Glaſeuenſis, Dunkeldenſis, Dublinenſis, Brehinenſis, Aberdonenſis, Moravienſis, Reſenſenſis, Katinenſis, & nemini liceat niſi Romano Pontifici, vel Legato ab ipſius Latere deſtinato in Regnum Scotiæ interdicti, vel excommunicationis Sententiam promulgare, & ſi promulgata fuerit decernimus non valere. Adiicimus, ut nulli de cætero, qui de Regno Scotiæ non fuerit, niſi quem Apoſtolica Sedes propter hoc de cor-

Scoticana Eccleſia Sedi Apoſt. immediate ſubjecta.

Privilegium, de quo in Summario.

pore ſuo ſpecialiter deſtinaverit, licitum ſit in eo Legationis officium exercere.

Cauſæ in Regno exortæ extra illud non aſportandæ &c.

Prohibemus autem, ut controverſiæ, quæ fuerint in Regno illo de poſſeſſionibus ejus exortæ, ad examen extrà Regnum poſitorum judicium non trahantur, niſi ad Romanam Eccleſiam fuerit appellatum. Si qua verò ſcripta contra hujus libertatis Statuta apparuerint impetrata, vel imposterum iſtius conceſſionis mentione non habita contigerit impetrari, nullum tibi, vel ipſi Regno circà hujus prærogativæ conceſſionem præjudicium generetur. Prætereà libertates, & immunitates tibi, vel eidem Regno, vel Eccleſiis in eo conſtitutis a Prædeceſſoribus Noſtris Romanis Pontificibus indultas, & hactenus obſervatas, ratas habemus, & illibatas futuris temporibus ſtatuimus permanere. Nulli ergò hominum liceat paginam noſtræ Conſtitutionis, & prohibitionis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Nota.

Datum Laterani tertio idus Martii Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1188. Pontif. An. I.

IV.

Sedis Epiſcopalis translatio à Civitate Wollin ad Camminenſem, ac confirmatio bonorum omnium ad illam ſpectantium.

Edidit Rangonus Origin. Pomeran. pagina 159.

Clemens Epiſcopus Romanus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Sigefrido Camminenſi Epiſcopo ſalutem.

(a) AUctoritate Apoſtolica ſtatuimus, ſancimus, & ordinamus, cum Civitas, quæ Wollin dicitur, in qua Sedes Epiſcopalis eſſe ſoleat propter Guerrarum incommoda deſerta eſſe proponatur, ut in Eccleſia Sancti Joannis Baptiſtæ, apud Civitatem Camminenſem, quæ populoſior eſt, & ſecurior habetur hæc ipſa Sedes Epiſcopalis ſit, & perpetuis temporibus inviolabiliter permaneat. Similiter privilegia, bona, & poſſeſſiones ejuſdem Eccleſiæ confirmamus, Civitatem nempe Camin. cum Taberna, & Foro, Villis, & omnibus earum appendiciis, Caſtra ſcilicet Demin, Triboſes, Ebozho Wollgaſt, Huznoym, Groſvvyn, Pyris, Stargard, Prentzlau cum Foro, & Taberna, & ſuis omnibus appendiciis. Tota Pomerania, vſque ad Lebam Fluvium cum Foris, & Tabernis decima Fori Sichem.

Datum Laterani per manum Moyſi Lateranenſis Canonici, Vicem agentis Cancellarii VI. Kalendas Maji Indictione VI. Incarnationis Dominicæ Anno MCLXXXVIII. Pontificatus vero, Domini Clementis Papæ Tertii Anno Primo.

Dat. die 26. Aprilis Anno Dom. 1188. Pontif. An. I.

(a) Vides hic Bullæ Fragmentum, de quo judicium nullum ſatis tutum dari poteſt; quæ enim deſiderantur, argumentum ſuſpicionis non ſunt.

V.

Decretum, quo cavetur, ne Canonici Regulares per Oppida vagentur.

Ex Cartario Archiep. Bituricen. edidit Martenne Theſaur. Anecdot. Tomo I. col. 631.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Henrico Bituricenſi Archiepiſcopo Aquitaniæ primati ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

CUm in Lateranenſi Concilio fuerit generaliter interdictum, ne Monachi, aut etiam Canonici Regulares ſingulis in Oppidis, vel aliis locis popularibus habitent; Sunt nonnulli, qui Cappellanorum vices agentes in Parochialibus Eccleſiis ſoli morantur, & ſuæ profeſſionis immemores converſari ſeculariter non formidant. Nos itaque providere volentes, ne quod provida fuit in Concilio deliberatione ſtatutum, pro privato aliquorum commodo irritetur, præſenti fraternitati tuæ ſcripto concedimus, ut Abbates eorum de i lis reducendis ad Clauſtrum, aut adimplendo quod in Decreto exprimitur, non differas diligentiùs commonere. Si vero Abbates commonitionem tuam fortaſſe contempſerint, tu quod ſcribimus auctoritate noſtra remoto appellationis obſtaculo exequaris. Ad hoc nihilominus tibi auctoritate Apoſtolica indulgemus, ut ſi Monachi, vel Canonici in tua Diœceſi conſtituti infra tres menſes ad Eccleſias, in quibus illis præſentatio competit, & ad te inſtitutio pertinet, non præſentaverint idoneos Cappellanos, tu non expectata diutiùs præſentatione illorum eaſdem Eccleſias appellatione remota canonice ordinandi liberam habeas facultatem. Sic tamen, ut ex hoc illis in poſterum nullum debeat præjudicium generari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

In Lateranenſi Concil. cautum ne Canonici Reg. per Oppida vagentur:

Abbates eos ad Monaſter. debent reducere:

Bituricenſi Archiep. conceditur collatio Eccleſiarum de jure Monach., vel Canonicor. ſi ii intra tres menſes de idoneo Preſbytero non providerint.

Datum Laterani V. idus Julii Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Dat. die 11. Julii 1188. Pontif. I.

VI.

Confirmatio, ſeu deſignatio Eccleſiarum Suffraganearum Archiepiſcopatus Bremenſis.

Inter Privilegia Archiepiſc. Hammaburg. edidit Lambec. apud Lindenbrog. Script. Septentrion. p. 164.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Hartvvico Bremenſi Archiepiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EX injuncto Nobis a Deo Apoſtolatus officio, Fratres, & Epiſcopos noſtros, tam vicinos, quam longè poſitos ſinceræ charitatis affectu debemus diligere, & Eccleſiis, in quibus auctore Domino militare noſcuntur ſuam dignitatem, & juſtitiam integram conſervare. Eapropter Ven. in Chriſto Frater tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, Eccleſiam ipſam, cui auctore Domino præſides, cum omnibus pertinentiis ſuis, Lubecenſem quoque Zvverinenſem, Racesburgenſem, & Ixſeclanenſem Epiſcopa-

Exordium.

Eccleſiæ Suffraganeæ.

ſcopatus, cum univerſis bonis tam ſpiritualibus, quam temporalibus, ſicut juſte, & ſine controverſia pollides, tibi, & Eccleſiæ tuæ auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſtatuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc noſtræ paginam confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 25. Septem. An. Dom. 1188. Pont. An. I.

Dat. Romæ apud Sanctam Mariam VII. Kalendas Octobris Pontificatus Noſtri Anno Primo.

VII.

Abbati Monaſterii Caſſinen. quod ſub protectione Sedis Apoſt. recipitur Primatus ſupra cæteros Ordinis, & Occidentis Abbates aſſeritur.

Ex Archiv. Monaſt. Caſſinen. edidit Margar. loc. cit. num. CCX.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Roffrido Abbati Monaſterii Sancti Benedicti Caſinenſis ejuſque Fratribus, tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

OMnipotenti Deo, cujus melior eſt miſericordia, ſuper vitas gratias agimus, quoniam glorioſus in Sanctis ſuis, atque mirabilis eſt, & virtutes ſuas, ubicumque vult, ineffabili bonitate oſtendit. Ipſe quippe, dignationis ſuæ potentia, Bmum Benedictum, Patrem omnium conſtituit Monachorum, ipſe enim Monaſticæ legislatorem, & operatorem vitæ eum eſſe diſpoſuit. Ipſe illius meritis, Caſinenſe Monaſterium, in quo, & ſanctisſime vixit, & glorioſiſſime obiit, omnibus per occidentem Monaſteriis clementi benignitate præfecit. Quoniam igitur dignum eſt, ut tam celebre, & ſolemne Monaſterium Apoſtolica Sedes ſpecialius amplectatur, Monaſterium ipſum ad exemplar Prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Romanorum Pontificum ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Præterea Prædeceſſorum noſtrorum Sanctæ memoriæ Urbani, & Calixti Romanorum Pontificum veſtigia ſequentes, veſtrum Cænobium cæteris per Occidentem Cænobiis præferendum aſſerimus. Et tam Te, quam Succeſſores tuos, in omni Conventu Epiſcoporum, ſeu Principum ſuperiorem omnibus Abbatibus conſedere, atque in judiciis, priorem cæteris ſui Ordinis juris Sententiam proferre ſancimus. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, Secularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam &c.

Prædeceſſorum more Caſſinen. Monaſt. ſub Sedis Apoſtol. protectione ſuſcipit.

Et cæteris per occidentem præferendum eſſe declarat.

Clauſulæ, & Concluſiones conſuetæ.

Dat. die 22. Novemb. An. Dom. 1188. Pontif. An. I.

Datum Laterani per manum Moyſi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Sub-Diaconi, Vicemagentis Cancellarii X. Kal. Decembris Indictione VIII. Anno Incarnationis Dominicæ MCLXXXVIII. Pontificatus Domini Clementis Papæ III. Anno Primo.

VIII.

Confirmatio Statutorum ab Urbano III. pro quiete, & diſciplina Monachorum Grandimont. uſuum.

Quæ decreverit Urbanus PP. lege ſuperius ad an. 1186.

Ex Gall. Chriſt. novæ edit. Tom. II, inter Inſtrumenta Eccleſiæ Lemovic. num. XXXV.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Fratribus Grandimontenſibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Apoſt. Sedis munus de dubiis in Religione decernere.

RAtionis ordo requirit, & conſuetudinis Eccleſiaſticæ norma commendat, ut quæ dubitationem, in obſervantia Chriſtianæ Religionis adducunt, proviſione moderationis Apoſtolicæ declarentur: Ne igitur de regula veſtra in poſterum quæſtio referatur; quam bonæ memoriæ Urbanus prædeceſſor noſter de conſilio, & aſſenſu Cardinalium, & multorum Epiſcoporum Italiæ præſentibus ex vobis tam Clericis, quam Converſis, ad ejus firmitatem, & perpetuam pacem per oſculum pacis aſſenſum præbentibus, noſcitur correxiſſe, ut in ejuſdem privilegio, & in ipſo plenius continetur, eam ſub ſigillo in præſentibus ſcriptis de verbo ad verbum duximus inferendam, quæ talis eſt: Quiſquis hanc Religionem &c. *uſque* ſalvus erit. Amen, ut autem prædicta regula perpetuis temporibus illibata conſiſtat, ipſam prout ab eodem Urbano prædeceſſore noſtro, ut ſuperius diximus, correcta eſt, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſtatuentes, ut nulli omnino liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere.

Confirmat, quæ decreverat Urbanus PP.

Dat. An. Do. 1188. Pontif. Anno I.

Datum Laterani Pontificatus Noſtri Anno Primo.

IX.

Canonizatio Beati Stephani Ordinis Grandimontenſis Inſtitutoris.

Ex Archiv. Vatic.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Gerardo Priori, & Fratribus Grandimontis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Proemium.

IDeo Sacroſanctam Romanam Eccleſiam Redemptor Noſter Caput omnium eſſe voluit & Magiſtram, ut ad ejus diſpoſitionem & nutum divina gratia precunte, quæ ubicumque à Fidelibus gerenda ſunt, ordinentur, & errata in melius corrigantur, & ad ejus conſilium in ambiguis recurratur: quod ipſa ſtatuerit, nemini quantumcumque de ſuis meritis glorietur, liceat immutare: ne ſi forte promiſcua daretur univerſalis licentia, quæcumque ſibi ſecundum voluntatem propriam occurrerent perpetrandi cenſura libertas cum ſecundum Perſonarum diverſitatem vota diſſentiant in aliorum aliquando ſcandalum ſine juſti deſcretione * libraminis commendanda ſuppримeret, & minus digna laudibus indebitis celebraret. Inde ſiquidem fuit, quod bonæ memoriæ Prædeceſſor Noſter Urbanus audita fama religionis, & vitæ commendabilis pu-

* *forte* diſcretione.

Legatis Apoſtolicis ab Urbano Papa commiſſum, ut inquirerent de Vita Stephani.

ritate, qua ſanctæ recordationis Stephanus Grandimontenſis Ordinis Inſtitutor emicuit, quantis etiam Miraculorum teſtimoniis Omnipotens Deus ipſius voluit muodo merita declarare, Legatis, quos ad partes illas direxit pro quibuſdam negotiis Eccleſiæ tractandis, plenam circa hæc inveſtigationem committere voluit, ut ea ipſorum, cæterorumque Virorum, quibos ſine dubitatione fides eſſet adbibenda, teſtimonio ad id agendum conſulto procederent: qood & Fidelium commodis, & ipſius Sancti Viri honori, qui hactenus velut in Sterquilinio gemma latuerat congrue videretur: Nos etiam ex teſtimonio chariſſimi in Chriſto filii noſtri Henrici Illuſtris Anglorum Regis, necnon Venerabilium fratrum noſtrorum Guillelmi Remenſis Sanctæ Sabinæ Presbyteri Cardinalis, Bartholomei Turonenſis & Heliæ Burdegalenſis Archiepiſcoporum, & Seibrandi Lemovicenſis Epiſcopi, & dilectorum filiorum noſtrorum Bobardi tunc Sancti Angeli, & Octaviani Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconorum Cardinalium, qui in partibus illis functi ſunt legationis officio, & aliorum multorum Epiſcoporum plenius inſtructi de vita meritis, & converſatione, qua ſupradictus Vir ſanctus aſſeritur floruiſſe, & quod multis modis Miraculorum indiciis divina voluit pietas eum illuſtrare: hujus executionem negotii dilecti filii noſtri Joannis Sancti Marci Presbyteri Cardinalis Apoſtolicæ Sedis Legati duximus arbitrio committendam per Apoſtolica illi ſcripta mandantes, ut ad locum veſtrum accedens, & convocatis adjacentium illarum partium Epiſcopis cæteriſque Viris Religioſis ipſum inter Sanctos auctoritate qua fungimur Nos, denunciet adſcripſiſſe: deinceps in Sanctorum Cathalogo numerandum, & per ipſius merita Redemptoris ſuffragia decreviſſe cum reliquorum Sanctorum interventionibus poſtulanda.

Quod commiſſum quoque a Clemente:

Qui eum SS. numero adſcribit.

Dat. die 21. Martii Anno Dom. 1189. Pont. An. II.

Datum Laterani duodecimo Kalend. Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Secuudo.

X.

Bonorum confirmatio, & Privilegiorom conceſſio Monaſterio Sublacen. quod ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipitur.

Ex Archiv. Monaſt. Sublacen. edidit Margarinus loc. cit. num. CCXII.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Beraldo Abbati Monaſterii Sublacenſis, ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium:

QUamvis univerſarom Eccleſiarum ex officio ſuſceptæ admioiſtrationis curam gerere teneamur; illarum tamen, quæ ad Romanam Eccleſiam oullo mediante reſpiciunt, ſolicitudinem nos habere coovenit, & earum paci, ac tranquillitati Domino auxiliante providere.

Monaſterium hoc ſub Sedis Apoſt. protectione ſuſcipit.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Soblaceoſe Monaſterium, quod Beati Petri juris exiſtit, in quo divino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſoſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo Monaſticus, qoi ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in eodem Monaſterio noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canooice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque Succeſſoribus, & illibata permaneaot. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locom ipſum in quo præfatum Monaſterium eſt cum omnibus pertinentiis ſuis. Specum in quo Beatus Benedictus in ſuæ converſionis exordio habitavit cum adjacenti Silva, & Monte toto circumcirca, & cum omoibus finibus aut pertinentiis antiquitus conſtitutis; Et ſub eodem ſpecu lacum, ſive Fluvium ex eo procedeotem: in quibus videlicet aquis nemini præter Abbatis, & Fratrum voluntatem, aut piſcari, aut molendinum ædificare liceat, uſque ad arcum, qui dicitur de Ferrata io Territurio Ruviano. De forma quoque antiqua, quæ ducit aquam de flumine ad Plebem Sancti Laurentii, de aqua, quæ vocatur Auguſta, nemini liceat præter voluntatem veſtram, aquam derivare, niſi quantum ſufficiat terris rigaodis, & replendo Fonte Baptiſmatis in eadem Eccleſia. Nec aquimolum quiſquam illic præter veſtram voluotatem ædificare præſumat, uſque ad ſupradictum arcum de Ferrata: ſi quis vero aliter egerit Banno Romanæ Curiæ diſtringatur, cujus Banoi medietas Sacro Noſtro Palatio, medietas eidem Monaſterio perſolvatur: Confirmamus etiam vobis, & veſtro Monaſterio Caſtellum quod Sublacum dicitur cum omnibus ſuis pertinentiis, ſicut a Prædeceſſoribus Noſtris conſtat eſſe conceſſum, cum Montibus, & Collibus, Fundis, & Caſalibus, cum omnibus Eccleſiis, & rebus ad eas generaliter, & in integrum pertioentibus. Fundum Canalis, & Fundum Gennæ, in integrum cum pertioentiis ſuis. Fundum Fraſſinum cum omnibus ſuis pertinentiis. Et locum, qui vocatur Fundi, ſicut extenditur uſque ad Petram Imperatoris, & vadit in Montem, qui vocatur Pionica, inde per ſerram in Monte Romano, & exit io Campum longum, inde in Campum Catinum; Deinde redit ad ſupradictam Petram Imperatoris. Locum qoi dicitur Semioariant, cum finibus ſuis, ſicut in Anteceſſorum Noſtrorum Privilegio continetur. Collem Altulum. Caſtellum Auguſtæ, cum fundis, & Caſalibus ſuis. Caſale Saoctæ Felicitatis, cum eadem Eccleſia, fundis, & Caſalibus ſuis, & cum omnibus ſuis pertinentiis; ſicut in eiſdem Privilegiis continetur. Roccam Cervariæ, cum Fundis, & Caſalibus ſuis, & cum omnibus pertinentiis ſuis. Roccam Iucimeratæ. Caſtellum Maranum, & Roccam Martini, & Roccam de Meſo cum omnibus eorum pertinentiis, cum veteri hæreditate Monaſterii. Caſtrum Camoraoum, cum Rocca ſua, & Fundis, & Caſalibus ſuis. Montem de Griffo. Vallem Frigidam. Montem de Meſo, & Finiſtellæ, cum omnibus eorum pertinentiis. Caſtrum Geranum cum Montibus, & Collibus, Fundis, & Caſalibus ſuis, com Maſſis, & omnibus pertinentiis, & com vetere hæreditate Monaſterii: Caſtellum Ampollonii, cum Montibus, & Caſalibus ſuis, & medietatem Caſtri Sancti Angeli, cum Eccleſiis, fundis,

Diſciplinam monaſticam ſecundum B. Benedicti Regulam ſervari mandat.

Eidem bona omnia confirmat.

In Monaſterii lacu piſcari, vel Molendina conſtruere ab que Abbatis licentia prohibet.

dis, & maſſis, & pertinentiis eorum. Roccam Sancti Stephani cum pertinentiis ſuis. Vallem de Anigno. Cellam de Occia, cum Montibus, & Collibus, Fundis, & Caſalibus ſuis. Toccianellum Fundum Orarum, Fundum Micromannum. Fundum Famanum. Fundum Convitellum. Fundum Aquævivæ; Et medietatem Montis Afilani cum omnibus eorum pertinentiis. Caſtrum Afilæ, cum Montibus, & Collibus, & medietatem Montis Afilani cum omnibus eorum pertinentiis. Caſtrum Pontiæ cum Montibus, & Collibus, & cum omnibus eorum pertinentiis. Caſtrum Roijate cum Rocca ſua. Præterea quæ es antiquo jure, & tam Romanorum Pontificum, quam etiam Imperatorum conceſſionibus, & privilegiis, ad idem Monaſterium Beati Benedicti pertinere noſcuntur; Sala Civitas, quæ vocatur Carſoli, cum maſſis, & fundis, & Caſalibus ſuis. Auricula. Roccam de Butte. Roccam Aprunii. Arſule. Rubianum, & aliud Rubianum. Et ſuper Fluvium Anticulum Sarsaciniſcum. Roccam de Miazi. Roccam de Sunici. Sambuci. Cierhanum. Medietas de Ilice. Maſſa Sancti Valerii. Piſcanum. Mons Caſalis. Civitella Olibanum cum omnibus fundis, & Caſalibus eorum. Oppidum Tuſculanum cum Rocca ſua, & cum omnibus ſuis pertinentiis. Caſtellum Pallicani cum Eccleſiis, Fundis, & Caſalibus, & omnibus pertinentiis ſuis. Confirmamus etiam Vobis Cellas ad idem Monaſterium pertinentes, videlicet Eccleſiam Sancti Angeli in Afila poſitam, Eccleſiam Sancti Georgii cum omnibus earum pertinentiis, & cum veteri hæreditate Beati Benedicti; Eccleſiam Sancti Stephani in Pilio; Eccleſiam Sancti Angeli in Petra lata; Sancti Sebaſtiani in Paliano; Eccleſias Sancti Quintini, & Sancti Blaſii in Anticulo; Eccleſiam Sancti Leucii in Babuco cum omnibus earum pertinentiis poſitis in Territorio Campanino. In Caſtorio Eccleſiam Sancti Petri in Camerata, & Sancti Petri de Aprunio. In Territorio Marſicano Sancti Petri in Nerſe; Sancti Benedicti in Rocca de Meruli; Sanctum Thomam de Tranſaquis, cum Eccleſia Sancti Nicolai in Villa polita cum earum pertinentiis. Sanctum Angelum in Albe, Sanctum Salvatorem in Avezano. Sanctam Mariam de Tufo cum ſuis pertinentiis. In Valle Sorana. Eccleſiam Sancti Pauli cum aliis tribus Eccleſiis, cum Villa juxta ſe polita, & cum omnibus earum pertinentiis. Sanctum Joannem de Peſculo. Sanctam Mariam de Anticulo. Sanctam Mariam de Rubiano. Sanctam Mariam de Artule. In Civitate Tyburtina Eccleſiam Sancti Antonini, Sanctæ Crucis, & Sanctæ Barbaræ cum omnibus earum pertinentiis. Aliam Cellam ad honorem Sanctæ Crucis in Quintiliano cum Oliveto ſuo, & cæteris ſuis pertinentiis, & ſex uncias de Eccleſia Sanctæ Mariæ in eodem Monte poſita. Fundum Calcianum cum Eccleſia Sancti Petri cum Terris, & Vineis ſicut per antiquos confines conſtat. Villa, quæ vocatur Papi cum Eccleſia Sanctæ Mariæ, cum Terris, & Vineis, & Monte, qui vocatur Manicula. Eccleſiam Sanctæ Mariæ, quæ ponitur in Porta. Eccleſiam Sancti Sebaſtiani cum omnibus ſuis pertinentiis. Aquimoli tres, unum in Caſtro veteri, alium foris Portam Majorem, & alium in Veſta. Juxta Caſtellum Gallicanum, Eccleſias Sancti Paſtoris, Sancti Angeli, Sanctæ Mariæ, Sancti Laurentii in Aqua alta cum omnibus earum poſſeſſionibus. Romæ Monaſterium Sancti Eraſmi, cum Domibus, & Hortis, & cæteris poſſeſſionibus ad ipſum pertinentibus. Ad hæc propter frequentes injurias, quæ ab Epiſcopis, vel ipſorum Miniſtris Monaſteriis ingeruntur, datam Veſtro Cœnobio facultatem a Noſtris Prædeceſſoribus, vobis quoque ratam manere decernimus, ut ad Eccleſias eum expedierit dedicandas, aut Clericos in Monaſterio, ſive in Cellis, ſive in Caſtellis, aut Villis Monaſterii ordinandos a nobis Epiſcopum poſtuletis. Quod ſi ad nos in tempore venire nequiveritis, quem malueritis Catholicum Epiſcopum adeatis, qui Apoſtolica fultus auctoritate, quæ poſtulantur exhibeat: nec a quoquam Eccleſiæ alicujus Epiſcopo ſuper hoc contradictionem, aut quærimoniam patiatur. Ea propter omnem cujuslibet Eccleſiæ Sacerdotem in præfato Beati Benedicti Monaſterio ditionem quamlibet præter Sedem Apoſtolicam habere prohibemus. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Succeſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem Fratres communi conſenſu, vel Fratrum pars conſilii ſanioris, ſecundum Dei timorem, & Sancti Benedicti regulam elegerint: Electus autem a Romano Pontifice conſecretur. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut poſſeſſiones ipſius auferre, vel ablatas retinere minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum conſervatione, gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Prænestini Epiſcopi conſueta juſtitia, in Pontia, vel Roiate, ſicut in Inſtrumento compoſitionis de utriuſque partis aſſenſu facto exinde continetur. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica perſona, ſive Secularis, hanc noſtræ Conſtitutionis paginam, ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe Divino Judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

De Epiſcopo Eccleſias dedicaturo, vel Ordinationes facturo.

De libertate a jure alieno.

De Abbatis electione per Monachos facienda.

Conſuetæ concluſiones, & clauſulæ.

EGO CLEMENS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Clemen. PP. ſubſcriptio.

Datum Laterani per manum Moyſis S.R.E. Subdiaconi vices agentis Cancellarii XII. Kal. Maji Indict. VII. Anno Dominicæ Incarnationis MCLXXXXIX Pontificatus vero Domini Clementis Papæ Tertii Anno Secundo. (a)

Dat. die 20. Aprilis Anno Dom. 1190 Pont. An. II.

XI. Cano-

(a) Ex hac cæteriſque Bullis patet, hunc Clementem non Quartum, prout eum vocat Annaliſta Malroleniſis, ſed Tertium appellandum: Gubertus ſiquidem, qui Gregorio VII. legitimo Pontifici a Schiſmaticis fuit ſuperinductus, & Clementis III. nomen uſurpavit, non Papa, ſed Pſeudopapa fuit, & Antichriſtus.

XI.

Canonizatio Beati Ottonis Epiſcopis Bambergenſis.

Ex Archiv. Vatic.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Merſeburgenſi, & Eiſtetteuſi Epiſcopis, & dilectis filiis Sancti Emmerammi Ratiſponenſi, & Schvvartzenſi Abbatibus Decano, & Scholaſtico Wirtziburgenſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

AD audientiam Apoſtolatus noſtri ea quarumdam ſerie literarum, & relatione multorum pervenit, quod Divina potentia per merita, & interventum Beati Ottonis, qui Bambergenſibus fuit Epiſcopus multam eſt operata ſalutem præcipue in Gente Pomeranica, ad quam fuit ab Apoſtolica Sede tranſmiſſus, & in ea compluribus Miraculis donavit illi Dominus coruſcare. Quoniam igitur juxta Divinæ Scripturæ teſtimonium lucerna non ſub modio, ſed ſuper Candelabrum eſt ponenda; Diſcretioni Veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus de vita ipſius, & Miraculis diligentius inquiratis, quæ Nobis fuerunt per multorum literas indicata. Et ſi non inveneritis aliquid quod obſiſtat ipſum Canonizatum auctoritate freti Apoſtolica ſolemniter, & publice nuntietis Anniverſarium diem ſui tranſitus facientes, & publice nunciantes ad honorem Dei, & ipſius Beati Viri memoriam ſolemnem haberi.

Dat. die 29. Aprilis Anno Dom. 1189. Pont. An. II.

Datum Laterani Tertio Kalendas Maji Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

XII.

Ad Bambergenſes de eadem re.

Ex Codic. Canonizat. Sanctorum Fontanini p. 25.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Ottoni Epiſcopo, & dilectis filiis Canonicis, & univerſo Clero, & Populo Babenbergenſi Montis Sancti Michaelis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

CUm Sedi Apoſtolicæ referuntur ea, quæ ad ſalutem pertinent Animarum, & devotionem Cleri, & populi manifeſtis indiciis reſpicere comprobantur, ea ſicut convenit, libenter audimus, & ut debeant in Domino promoveri, favorem, ut expedit, impertimur Apoſtolicum, & aſſenſum.

Hinc eſt, quod cum ad audientiam Apoſtolatus noſtri, quarumdam ſerie literarum, & multorum relatione pervenerit, quod Divina potentia per Miracula, & interventum Beati Ottonis, qui Babenbergenſis fuit Epiſcopus, ſit multorum operata ſalutem, præcipue in gente Pomeranica, ad quam fuit ab Apoſtolica Sede tranſmiſſus, in qua donavit illi Dominus Deus compluribus Miraculis coruſcare. His gratanter auditis, & pro tantis beneficiis Omnipotenti Domino gratiarum actionibus exſolutis veſtris piis deſideriis ad laudem Dei, ſatisfacere cupientes, Venerabilibus Fratribus Noſtris, Merſeburgenſi, & Eiſtettenſi Epiſcopis, & dilectis filiis, Sancti Emmerammi Ratiſponenſi, & Schvvartzenſi Abbatibus Decano, & Scholaſtico Wirtzeburgenſi dedimus in mandatis, quatenus de vita ipſius, & Miraculis diligenter inquirant, quæ nobis fuerunt per multorum litteras indicata. Et ſi non fuerit inventum aliquid quod obſiſtat, ipſum canonizatum prædictæ perſonæ debeant ſolemniter, & publice auctoritate freti Apoſtolica nonciare, anniverſarium diem ſui tranſitus facientes, & publice nunciantes ad honorem Dei, & ipſius Beati Viri memoriam ſolemnem haberi.

Datum Laterani Kalendis Maji Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Datum die 1. Maji An. Domini 1189. Pontif. An. II.

XIII.

Recens fundatum S. Thomæ de Erlesburen Parthenon confirmatur, & in Sedis Apoſtolicæ protectionem recipitur.

Ex Archiv. hujuſce Monaſter. tranſcripſit V. Cl. Frider. Schannat.

Clemens, Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus, Prioriſſæ Monaſterii Sancti Thomæ de Erlesburen, ejuſque Sororibus tam præſentibus, quam futuris, regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

PRudentibus Virginibus, quæ ſub habitu Religionis accenſis lampadibus per opera Sanctitatis jugiter ſe participant ire obviam Sponſo, Sedes Apoſtolica debet præſidium impertiri, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eas a propoſito revocet, aut robur, quod abſit, Sacræ Religionis infringat; Eapropter, dilectæ in Chriſto filiæ, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Monaſterium S. Thomæ de Erlesburen, in quo Divino eſtis obſequio mancipatæ ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, in primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, atque Inſtitutionem Ciſtercienſium Fratrum in eodem Monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur perpetuis, ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur.

Monaſterium ſub protectione S. Sedis Apoſtol. recipiendum.

Sancti Benedicti Regulam in eo ſervari mandat.

Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum &c. poteritis adipiſci, firma vobis, & eis, quæ vobis ſucceſſerint, & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfatum Monaſterium ſitum eſt, cum omnibus ſuis pertinentiis, Terras & Uſuaria, quæ Ludevvicus, Loci veſtri fundator, apud Erlesburen, Monaſterio Veſtro donavit, cum omnibus earum pertinentiis; Juſpatronatus Eccleſiæ de Dudenfelt, & quidquid habetis in locis ad ipſam pertinentibus; Nemus, quod dicitur Wylreſavven cum pertinentiis ſuis poſſeſſiones quas Theodoricus de Rulant, una cum Matre, & Cohæredibus ſuis, Vobis donavit in agris, in pratis, in plano, & boſco, & aliis ſuis pertinentiis, Terras, Domos, Vineas, agros, quæ habetis in Ratbeca Urteca, Witblica, Embilda, cum omnibus pertinentiis ſuis.

Bonaque omnia eidem confirmat.

Liceat quoque Vobis perſonas liberas, & abſolutas, è ſeculo fugientes ad converſionem recipere. Prohibemus autem, ut nulli Sororum veſtrarum, poſt factam in Monaſterio veſtro

Monialibus facultatem dat alias quoque perſonas in Monaſt. recipiendi.

pro-

Ab eo autem egredi omninò prohibet. Liberum autem Monaſterium ipſum ab omni violentia fore decernit.

profeſſionem, fas ſit abſque Prioriſſæ ſuæ licentia de eodem loco ſuo diſcedere; diſcedentem vero abſque communium literarum cautione nullus audeat retinere, paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna inpoſterum ſollicitudine providere volentes auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras Locorum veſtrorum nullus violentiam, vel rapinam, ſeu furtum facere temere audeat, vel præſumat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare &c.

Clemen. PP.

EGO CLEMENS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Et S. R. E. Card ſubſcriptiones:

Ego Albanus, Albanenſis Eccleſ. Epiſcopus.
Ego Octavianus, Hoſtienſ. & Velletrenſ. Epiſcopus.
Ego Joannes Preſ. Card. Tit. Sancti Marci.
Ego Pandulphus, Baſilicæ XII. Apoſtolorum, Presbyter Card.
Ego Petrus Presbyter Card. Tituli Sanctæ Cæciliæ.
Ego Petrus, Tit. S. Laurentii in Damaſo Presb. Card.
Ego Petrus, Preſ. Card. S.Petri ad Vincula Tit. Eudoxiæ.
Ego Jordanus, Preſ. Card. Sanctæ Pudentianæ, Tit. Paſtoris.
Ego Joannes Felix Tit. S. Suſannæ Preſ. Card.
Ego Jac. Diaconus Card. Sanctæ Mariæ in Coſmedin.
Ego Gratianus SS.Coſmæ & Damiani Diaconus Card.
Ego Goffredus, Sanctæ Mariæ in Via lata Diac. Card.
Ego Gregorius, Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.
Ego Joannes, S. Theodorici Diaconus Card.
Ego Gregorius, S. Mariæ in Aquiro Diac. Card.

Datum die 6. Junii An.Domini 1190. Pont. An.III.

Datum Laterani per manum Moyſi S.R.E. Subdiaconi, Vices agentis Cancellarii II. Non. Junii indict. VIII. Incar. Dom. MCXC. Pontificatus vero Domini Clementis Papæ III. Anno Tertio.

XIV.

Confirmatio Bonorum omnium Monaſterii Monialium S. Coſmæ de Talliacotio Marſicanæ Diœceſis; quod ab Ordinarii Juriſdictione etiam quoad Sacramentorum adminiſtrationem exemptum declaratur.

Non abſimile Privilegium huic Monaſterio conceſſit Alexander PP. III. anno 1171. in noſtro Bullar. Tom. II. pag. 418.

Ex Originali in Archivo edidit Gattula Hiſt. Caſſinen. Sæc. XII.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus Audoiſæ Abbatiſſæ Monaſterii S. Coſmæ de Talliacotio, ejuſque Sororibus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium:

QUotiens a nobis petitur quod religioni, & honeſtati convenire dignoſcitur, animo nos decet libenti concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri.

Monaſt. r. ſub protectione Sedis Apoſt. recipit:

Eapropter dilectæ in Domino filiæ veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Monaſterium, in quo Divino mancipatæ eſtis obſequio ad exemplar fel: rec: Alexandri Papæ Prædeceſſoris Noſtri ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, & his, quæ poſt vos ſucceſſerint, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis.

Eique bona omnia confirmat:

Eccleſiam Sancti Viti cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Joannis de Camerata cum pertinentiis ſuis, jus quod habetis in Eccleſia S. Andreæ, quæ eſt in Clereto, medietatem oblationum, quæ in Eccleſiis Caſtri de Talliacotio in ſolemnitatibus Paſquæ, & Natalis Domini, & medietatem de oblationibus Mortuorum, Sepulturam majorum hominum præfati Caſtri, ſepulturam Podii Buſaræ cum medietate oblationum Mortuorum, decimis Molendinorum, quæ ſunt in Vallæ Sanctorum Coſmæ, & Damiani, & in alveo ſuo triginta modios Sementariotius terræ, Vineas, Terras, Silvas, Domus, Caſularia, quæ in prædicto Caſtro habetis, duo Molendina, viginti duos pedes terrarum, de quibus homines veſtri Monaſterii fuit inteo lati, Eccleſia n Sanctæ Mariæ de Sorbo cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Ceciliæ cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Nicolai cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam S. Petri cum pertinentiis ſuis, extra præfatum Caſtrum, Eccleſiam S. Joannis de Camerata in Colle de Palanga, quicquid habetis in Eccleſia S. Andreæ. Præterea refutationem coram prædicto Prædeceſſore Noſtro promiſſam, quam nobilis Vir Bartholomæus de Talliacotio de pravis conſuetudinibus, quas a veſtro Monaſterio exigebat coram perſonis pluribus fecit ratam, & firmam habentes auctoritate Apoſtolica prohibemus, ne conſuetudines ipſas idem Bartholomæus, vel hæredes ejus aliquo tempore in Monaſterium exercere præſumant.

Vide Tom. II. pag. 418.

Ab Ordinarii Juriſdictione, a'iiſve Eccleſiaſticæ perſonæ eximit.

Statuimus etiam, ut nullus Marſorum Epiſcopus in eandem Eccleſiam, vel ejus Moniales, & Clericos aliquid Juriſdictionis exerceat. Nulli etiam Epiſcopo, vel Legato, qui a latere Noſtro, vel Succeſſoris noſtri ſpecialiter directus non fuerit, liceat ſuæ Legationis obtentu vos, vel ſuccedentes vobis, Eccleſiam, aut homines veſtros, aut ſervientes, in Eccleſia veſtra manentes ulla interdicti, vel excommunicationis Sententia prægravare, & nulli etiam fas ſit præter Romanum Pontificem, vel Legatum ab ejus Latere miſſum abſque ſpeciali mandato noſtro Moniales Domus veſtræ, vel Clericos excommunicationis, vel interdicti vinculo innodare: Et nulli Epiſcoporum, vel alicui perſonæ Eccleſiis veſtris, maxime Eccleſiæ S. Mariæ de Sorbo, quæ proprie juris veſtri exiſtit, liceat novas, & indebitas exactiones imponere, vel in eis procurationes, aut tallias, ſive demandas contra antiquam, & rationabilem conſuetudinem exercere, ſicut eſt ibidem hactenus obſervatum.

Quaslibet exactiones, aut decimam eidem imponi vetat:

Præterea decimas ad Eccleſias veſtras ſpectantes de manibus laicorum redimendi, & quibuſcumque rationabilibus

bilibus modis poteritis acquirendi vobis licentiam indulgemus; Prohibentes, ut nullus eaſdem decimas abſque conſenſu veſtro de laica manu recipiat. Statuimus inſuper, ut infra fines Parochiarum veſtrarum Eccleſiam, vel Cappellam, ſeu Altare contra Altare ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro nullus ædificet, vel erigat, ſalvis tamen privilegiis Romanorum Pontificum. Præterea nulli Sororum veſtrarum, vel Clericorum liceat poſt factam in eodem loco Profeſſionem aliqua levitate, ſine Abbatiſſæ ſuæ licentia de Clauſtro diſcedere, diſcedentem vero abſque communium literarum cautione nullus audeat retinere. Liceat autem Abbatiſſæ, quæ pro tempore fuerit, in eam de Sororibus ſuis, quæ vobis ignorantibus, aut invitis ab Eccleſia veſtra diſceſſerit, & ſecundo tertiove commonita ad Monaſterium redire contempſerit, regularem ſententiam promulgare. Eccleſia S. Petri in Caſtro quod dicitur Talliacozzo ſita & ejuſdem Cappellani in eadem libertate permaneat, quam tempore antiquo habuit, & nunc habere noſcitur. In eadem etiam libertate Capellam Sancti Ægidii ibidem ſitam volumus permanere. Medietatem Molendini Joannis Troctæ, quam Domina Aduiſa Abbatiſſa emit a Domino Philippo de S. Donato, & medietatem Silvæ capitis aquæ, & Silvam Collis de Coci. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis in Monaſterio veſtro clauſis januis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis Campanis ſubmiſſa voce Divina Officia celebrare; Statuimus inſuper, ut Abbatiſſis, quæ pro tempore fuerint, non liceat Terras, Eccleſias, ſeu poſſeſſiones alias, vel bona Eccleſiæ veſtræ ſine communi conſenſu Capituli veſtri, vel majoris, & ſanioris partis imminuere, vel alicui in beneficium, ſeu precariam perſonaliter, vel in perpetuum de cætero dare, aut modo aliquo alienare. Interdicimus etiam, ne ulla Monialis veſtra, vel Clericus, ſeu Converſus ſine licentia Capituli, vel etiam ipſa Abbatiſſa pro aliquo fidejubeat, quod ſi fecerit, nec Eccleſia veſtra, nec aliquis locus veſter ex illa fidejuſſione obligetur. Chriſma vero, Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi abſque omni contradictione, & appellatione a quocumque malueritis ſuſcipietis Epiſcopo; ſive ad Eccleſiam veſtram a vobis vocato, ſive in ſua propria, ſive in alterius Eccleſia licite celebrante, ſiquidem catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem Apoſtolicæ Sedis habuerit, ſicut eſt hactenus obſervatum.

Prohibet quoque, ne intra fines Paroch. ad illud ſpectantium Cappella ulla, vel Oratorium conſtruatur:

Item ne alicui Monialium liceat a Monaſter. diſcedere: concedendo Abbatiſſæ contra inobedientes huic Decreto omnimodam auctoritatem.

Nonnulla alia bona eidem confir. cum ſuis privilegiis.

In Generali Interdicto ſacra faciendi licentiam impertitur.

Abbatiſſis Monaſterii bona alienare non licere declarat;

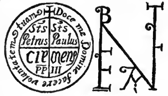
Nec fidejubere, quod Monialibus quoque interdicit.

Ordinis quoque pro lecticis, ac Olei Sacramenta, a quo maluerint Epiſcopo, recipiendi facultatem indulget.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed illibata omnia, & integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis pro futura, ſalva Sedis Apoſtolicæ authoritate, & Caſſinenſis Monaſterii debita juſtitia, & reverentia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe Divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Decret. immunitatis a quacumque moleſtia, vi &c.

EGO CLEMENS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi. *Clemens PP.*

Sigillum.

Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Octavianus Hoſtien., & Velletren. Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Joannes Presbyter Cardinalis Tit. S. Marci ſubſcripſi.
Ego Pandulfus Presbyter Cardinalis Baſilicæ XII. Apoſtolorum ſubſcripſi.
Ego Petrus Presbyter Cardinalis Tituli S. Ceciliæ ſubſcripſi.
Ego Petrus Tit. S. Laurentii in Damaſo Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Petrus Presbyter Cardinalis S. Petri ad Vincula Tit. Eudoxiæ ſubſcripſi.
Ego Jordanus S. Pudentianæ Tit. Paſtoris Preſbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Joannes Tit. S. Clementis Cardinalis Tuſcanus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Joannes Felix Presbyter Cardinalis Tit. S. Suſannæ ſubſcripſi.
Ego Jacobus Diaconus Cardinalis S. Mariæ in Coſmedin ſubſcripſi.
Ego Gregorius S. Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Ioannes S. Theodori Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Gregorius S. Mariæ in Aquiro Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Et S. R. E. Card ſubſcriptiones.

Datum Laterani per manum Moyſi Romanæ Eccleſiæ Subdiaconi Vicemgerentis Cancellarii II. nonas Junii, indictione VIII. Anno Dominicæ Incarnationis MCXC. Pontificatus Domini Noſtri Clementis PP. III. Anno Tertio.

Dat. die 4. Junii An. Domini 1190. Pont. An. III.

Con-

XV.

Confirmatio Concordiæ initæ inter Capitula Sancti Alexandri, & Sancti Vincentii Bergomen. Civitatis: qua ſtabilitur, ut unum Capitulum, unum Collegium, unaque ſit Bergomen. Eccleſia Cathedralis.

Ex Bartholomæo Zecchio edidit Ughell. Ital. Sac. ubi de Mediolan. Archiep.

Clemens Epiſcopns. Dilectis filiis Alderado Archidiacono Oberto Præpoſito, & univerſis Clericis Bergomeo. Eccleſiæ ſalutem.

Apoſt. Sedis cura in componendis Eccleſiarum, & Cleri diſcordiis.

EA, quæ poſt diſcordiam, & controverſiam habitam inter partes meliori conſilio ſubſecuto fuerint amicabili concordia terminata, ut inviolabilem obtineant firmitatem, & futuris temporibus nemo temeritate qualibet obviare præſumat, justa poſtulantium voluntatem conſentaneam rationi convenit ſic Apoſtolicæ auctoritatis robore communiri.

Concordiam ſuprad. confirmat.

Ea propter veſtris juſtis poſtulationibus annuentes pacem, & concordiam, & veſtri Collegii unionem inter vos prudenter conceptam, & unanimi volnntate receptam, atque redactam in ſcriptum, ſicut rationabiliter facta eſt, recepta pariter, & ſervata, de Fratrum Noſtrorum aſſenſu auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ad majorem vero firmitatem tenorem ipſius ſcripti de verbo ad verbum duximus inſerendum.

Tenor Concordiæ.

In Chriſti Nomine MCXC. quadam die menſis Decembris, quæ fuit decima Kal. Januarii Indictione 8. D. Alderadus Eccleſiæ Sancti Vincentii Archidiaconus in præſentia, & cum auctoritate Domini Lanfranchi Bergomen. Epiſcopi, & in præſentia, & conſenſu Domini Algiſii ejuſdem Eccleſiæ Archipresbyteri, & Dominorum Magiſtri Galli Primicerii Presbyterorum. Guillelmi, & Blaſii, & Petri de Burgo, Magiſtri Joannis Aſini, Magiſtri Lanfranchi de Caravaza, Lanfranchi Mazori, Beltrami de Foro, Oberti Mapellio, Engelerii Præpoſiti de Gratiaco ejuſdem Eccleſiæ Canonicorum, & nomine etiam aliorum Fratrum ejuſdem Eccleſiæ abſentium, elegit Dominum Obertum Eccleſiæ Sancti Alexandri Præpoſitum in fratrem Canonicum, & Præpoſitum, & Domnos Presbyterum Joannem de Bulgare Brunacum Magiſtrum Giraldum Guaſcum, Magiſtrum Joannem de Carvico, Magiſtrum Rogerium de Burdelo, Guillelmum de Zoppo, Giraldum de Rivula, Joannem Blancum, Guillelmum de Geroa, Albericum Guillel. Martini ejuſdem Eccleſiæ S. Alexandri Canonicos ibi præſentes, & cæteros Canonicos Sancti Alexandri, qui erant abſentes, in Fratres, & Canonicos Eccleſiæ S. Vincentii, ibique verſa vice ipſe Dominus Obertus Præpoſitus in præſentia, & cum auctoritate ſupradicti Domini Lanfranchi Bergomenſis Epiſcopi, & in præſentia, & conſenſu prædictorum Fratrum ſuorum ibi præſentium, & nomine aliorum Fratrum ſuorum abſentium elegit præfatum D. Adelardum Archidiaconum in Fratrem Canonicum, & Archipreſbyterum, & D. Aldigium in Fratrem Canonicum, & Archipresbyterum, & præfatos eorum Fratres tam ibi præſentes, quam abſentes in Fratres, & Canonicos Sancti Alexandri Eccleſiæ. Quas omnes electinoes in præſentia prænominati Domini Epiſcopi, & ejus auctoritate factas idem Dominus Epiſcopus ibidem confirmavit, ibique etiam & ipſi D. Archidiaconus, & D. Obertus Præpoſitus, & reliqui utriuſque Eccleſiæ ibi præſentes Fratres ſuo nomine, & abſentium in oſculis viciſſim ſe ibi in Fratres, ut ſupra legitur receperunt. Statuentes inter ſe viciſſim præfatus Domnus Archidiaconus, & reliqui ejus Fratres ibi præſentes ſuo nomine, & nomine aliorum Fratrum jam dictæ Eccleſiæ abſentium nomine ipſius Eccleſiæ Sancti Vincentii, & Domnus Obertus Præpoſitus, cæterique ejus Fratres ibi præſentes ſuo nomine, & nomine aliorum Fratrum jam dictæ. Abſentium nomine ipſius Eccleſiæ, ut unum ſit de cætero utriuſque Eccleſiæ Capitulum, unus Chorus, & unum Collegium, & unum Patrimonium, & ut quicumque erit de cætero Canonicus in una, ſit Canonicus in utraque, ut omnes ſint Canonici ejuſdem Capituli, & Chori, & Collegii, & ambæ præfatæ Eccleſiæ dicantur una Bergomenſis Eccleſia, & major pars Capituli, ſecundum quod ſuum eſt maneat apud Eccleſiam Sancti Vincentii: Ita tamen, ut ſecundum voluntatem Capituli, vel majoris partis de his, qui ſunt vel erunt pro tempore apud Sanctum Vincentium debeant venire, & manere apud Sanctum Alexandrum, & de his, qui ſunt, vel erunt apud Sanctum Alexandrum debeant venire, & manere apud Sanctum Vincentium, ſalvo honore, & reverentia, quem, vel quam Domnus Epiſcopus, & Canonici Sancti Vincentii, & Canonici Sancti Alexandri, & alii Clerici ſunt ſoliti exhibere Eccleſiæ Sancti Vincentii, & ſalvo honore, & reverentia, quem, vel quam Domnus Epiſcopus, & Canonici Sancti Alexandri, & Canonici Sancti Vincentii, & alii Cerici ſunt ſoliti exhibere Eccleſiæ Sancti Alexandri. Præterea Canonici Sancti Vincentii ibidem poſuerunt ſupradictum Domnum Præpoſitum in Sedem Præpoſiti, in Choro Eccleſiæ S. Vincentii, ut amodo ſit Præpoſitus totius ſupradicti conſtituti Capituli, & jam dictæ Bergomenſis Eccleſiæ; Conſtituerunt inſuper ibidem Domnus Archidiaconus, & reliqui prænominatæ Eccleſiæ Fratres Sancti Vincentii ibi præſentes ſe de cætero poſſidere bona; & res ipſius Eccleſiæ Sancti Vincentii tam nomine Eccleſiæ Sancti Alexandri, & nomine Canonicorum ejuſdem Eccleſiæ, quam nomine Eccleſiæ Sancti Vincentii, & ſuo, & è converſo præfatus Domnus Præpoſitus, & cæteri ſupranominati ejuſdem Eccleſiæ Canonici ibi præſentes conſtituerunt de cætero poſſidere bona, & res ejuſdem Eccleſiæ Sancti Alexandri tam nomine Eccleſiæ Sancti Vincentii, & nomine Canonicorum ejuſdem Eccleſiæ, quam nomine Eccleſiæ Sancti Alexandri, & ſuo. Supervenit etiam ibi Comes Landulfus dictæ Eccleſiæ S. Vincentii Canonicus in principio abſens, qui ab eodem Domno Præpoſito, & nomine aliorum Fratrum Eccleſiæ Sancti Alexandri in Fratrem, & Canonicum in Eccleſia Sancti Alexandri fuit in oſculo receptus, & ipſe Comes Landulfus eumdem Domnum Præpoſitum ſuo nomine, & nomine aliorum Fratrum Eccleſiæ Sancti Alexandri in Præpoſitum, & Fratrem Eccleſiæ S. Vincentii, ut fecerunt alii ejuſdem Eccleſiæ Canonici, in oſculo recepit. Ibidem ſtatutum eſt inſuper inter eos præfati D. Lanfranchi Epiſcopi con-

Digitized by Google

conſenſu, & auctoritate: ſi quis ex Fratribus apud Eccleſiam Sancti Alexandri pro tempore morantibus vita exceſſerit, & præfatum Capitulum ad eum ſepeliendum apud Sanctum Alexandrum convenerit poſt ejus ſepulturam ibidem in alio eius loco ſubrogando, & eligendo tunc Capitulum concors fuerit incontinenti ibi eum eligat ſi velit, alioquin ſi Capitulum in alio ſubrogando, & eligendo concordare non poterit, pro eodem negotio idem Capitulum apud Eccleſiam Sancti Vincentii conveniat, quod generaliter debet fieri, ſcilicet Capitulum debet convenire apud Sanctum Vincentium, & pro his negotiis, quæ omnium Fratrum conſenſum, ſive auctoritatem tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus deſiderant, conſtitutum eſt inter eos, ut ſupradictus Domnus Obertus, qui modo eſt Præpoſitus apud Sanctum Vincentium, vel apud Sanctum Aleſandrum ubicumque voluerit moraretur; Succeſſores vero ejus, qui Præpoſitalem poſt deceſſum ipſius Sedem obtinebunt, unuſquiſque tempore ſuæ Præpoſituræ apud Eccleſiam Sancti Aleſandri moretur, niſi fuerit de conſenſu illius, & Fratrum ibidem degentium, ut apud Eccleſiam Sancti Vincentii debeat morari. Addentes ſupradictis ſtatutis Dominus Archidiaconus cum jam dictis ſuis Fratribus, & Dominus Præpoſitus cum ſuis, ut quicumque es Fratribus ſupradicti Capituli ullo tempore convictus fuerit a modo ad jam dictæ unionis diviſionem laborare, debeat beneficio, ſive Præbenda in eadem Eccleſia ſibi conceſſa, vel aſſignata in perpetuum carere, de quo ſinguli, qui erant præſentes, a præfato Domno Lanfranco Epiſcopo interrogati affirmarunt ſibi placere, ſi quæ eidem Domno Epiſcopo convenere. Renuntiantibus Archidiacono cum ſupradictis ſuis Fratribus, & Præpoſito cum ſuis, omni ali ſpeciali juri, privilegio, uſanzæ, vel alterius, quod ullo tempore competit, vel competere poſſit alterutri ſupradictarum Eccleſiarum contra alteram. Actum in Choro Eccleſiæ Sancti Vincentii in præſentia jam dicti Epiſcopi, qui omnia ſupradicta ibidem confirmavit, & ejus auctoritatem præſtitit. Sfrundus de S. Alexandro, Lanfranchus de Monacha, Joannes de Deſenzano, Ottobonus de Amberzico, Albertus Guaſconis, Theutaldus de Tertio, Joannes de Petringo, Rogerius de Muzo, Albertus de Lalio, Scotus de Lazaronus, Greppus Suardi, Albertonius Zoſſo, Oddulirius de Squarzavacce, Maginfredus de Lalio, Lanfrancus Guaſconis, Giraldus filius Alberti Guaſconis, Federicus Colleonis, Gualbertus Braganiole, Sanzaminus de Zoſſo, & Valtaſcutus ibi teſtes fuerunt: Poſtea vero de menſe Januarii proximo ſequente ſcilicet quadam die Jovis, qui fuit XV. Kalendas Februarii in Lobia Canonicorum Eccleſiæ S. Alexandri Domnus Bucbo prædictæ Eccleſiæ Sancti Vincentii Canonicus, & Dom. Pincis, & Albericus Advocatus jam dictæ Eccleſiæ Sancti Alexandri ſupradicta omnia firmaverunt, & firma, & rata habuerunt præſentibus ibi teſtibus Ardilinno de Lorano, Zanello Ottefuſæ, & Alberto Scarpa.

Confirmatio. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum &c. Amen.

Clement. PP. EGO CLEMENS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi. *Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.*

Ego Octavianus Oſtien., & Vellitren. Epiſcopus ſubſcripſi.

Egn Joannes Presb. Cardinalis Tit. S. Marci ſubſcripſi.

Ego Pandulphus Baſilicæ XII. Apoſtolorum Presb. Card. ſubſcripſi.

Egn Petrus Presb. Cardinalis Tit. S. Ceciliæ ſubſcripſi.

Ego Petrus Presb. Card. S. Petri ad Vincula Tit. S. Eudoxiæ ſubſcripſi.

Egn Jordanus S. Pudentianæ Tit. Paſtoris Presb. Card. ſubſcripſi.

Ego Joannes Tit. S. Clementis Card. Tuſculan. Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Joannes Felix Prasb. Card. Tit. S. Suſannæ ſubſcripſi.

Ego Jacobus S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Gratianus Sanctorum Coſmæ, & Damiani Diac. Card. ſubſcripſi.

Ego Goffredus S. Mariæ in Via lata Diac. Card. ſubſcripſi.

Ego Gregorius S. Mariæ in Porticu Diac. Card. ſubſcripſi.

Ego Bernardus S. Mariæ Novæ Diaconus Card. ſubſcripſi.

Ego Gregorius S. Mariæ in Aquiro Diac. Card. ſubſcripſi.

Datum Laterani per manum Moyſi S.R.E. Sub Diaconi vicem agentis Cancellarii IX. Kalendas Julii Indictione VIII. Incarnationis Dominicæ MCXC. Pontificatus vero Domini Clementis Papæ III. Anno Tertio. *Dat. die 23. Junii An. Domini 1190. Pont. An. III.*

XVI.

Canonizatio Sancti Malachiæ Hiberniæ Epiſcopi.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filius univerſis Abbatibus ad Ciſtercienſe Capitulum convenientibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. *Ex Archiv. Vatic.*

IDeo Sacroſanctam Romanam Eccleſiam Redemptor Noſter Caput omnium Fidelium eſſe voluit, & Magiſtram, ut ad ejus diſpoſitionem, & nutum divina gratia preeunte, quæ ubique a Fidelibus gerenda ſunt ordinentur, & errata in melius corrigantur, & ad ejus conſilium in ambiguis recurratur, & quod ipſi ſtatuerit, nemini quantumcumque de ſuis meritis glorietur, liceat immutare, ne ſi forte promiſcua daretur univerſalis licentia quæcumque ſibi ſecundum voluntatem propriam occurrerint perpetrandi, confuſa libertas, cum ſecundum voluntatem Perſonarum vota diſſentiant in aliorum aliquando ſcandalum ſine juſti diſcretione libraminis commendanda ſupprimeret, & minus digna laudibus indebitis celebraret. Inde ſiquidem fuit quod dilectus filios Noſter Jordanus Sanctæ Pudentianæ Tituli Paſtoris Presbyter Cardinalis ad preces quorumdam veſtrum Vitam Sancti cujuſdam Viri nomine Malachiæ, qui apud Claravallem in Domino requieſcit a Beato Bernardo Primo Claravallenſi Abbate conſcriptam, & Miracula, quæ Dominus ob ipſius merita declaranda

Procemium. *Hujus Sancti Vita a S. Bernardo conſcripta.*

per

per ipſum dignatus eſt operari cum multorum veſtri Ordinis teſtimoniis Nobis devote præſentare curavit, ut auctoritate Apoſtolica, quid de ipſius meritis ſentire deberet Eccleſia, publice deberemus omnibus declarare. Viſis ergo tantorum Virorum teſtimoniis vita etiam ipſius, & Miraculis diligenter inſpectis, precibus etiam, & teſtimonio ipſius Cardinalis, & dilecti filii Abbatis Caſemarii, aliorumque quamplurium, quibus fidem omnimodam adhibendam credebamus, inducti, dictum Sanctum Virum Malachiam in Sanctorum Cathalogo de communi Fratrum noſtrorum conſilio duximus adſcribendum, & per ipſius merita Redemptoris ſuffragia cum reliquorum Sanctorum interventionibus a Chriſti fidelibus ſtatuimus poſtulanda. Volumus igitur, ut eam ſibi reverentiam, quæ Sanctis debetur, univerſus Ordo veſter, & alii fideles de licentia Sedis Apoſtolicæ devote exhibeant, & in Sanctorum numero ſecure conſcribant.

Sanctorum Albo adſcribitur.

Datum Laterani ſecundo Nonas Julii Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

Dat. die 6. Julii Anno Domini 1190. Pont. An. III.

XVII.

Reſponſio ad Conſultationes Epiſcopi Saguntini.

Ex Appendice Ad Concilium Lateran. III. Concil. To. 13. col. 637.

Clemens &c. Saguntino Epiſcopo.

PErvenit ad nos, quod in Epiſcopatu tuo ſæpe contingat, quod a Laico enormis, & intolerabilis injuria Clerico multis adſtantibus, & videntibus inferatur, vel plebe præſente in Eccleſia, eam Diabolicæ fraudis inſtinctu accidit horribiliter humano perfundi Sanguine, & ob hoc injuriantes in cauſam tracti negant ſe tantum facinus commiſiſſe, & cum læſus illatam ſibi injuriam eorum teſtimonio, qui præſentes extiterunt, & viderunt probare deſideret, ipſimet, licet veritatem cognoverint, contemnunt veritati teſtimonium perhibere. Sicque fit, quod Eccleſiaſtica juſtitia deperit, & ordo Clericalis vileſcit. Accidit etiam quod cum plures frequenter in Clericos temere violentas manus injiciant, ad Sedem Apoſtolicam plurimis nequeunt obſtaculis laborare, & quia ſuper his tua nos Fraternitas duxit conſulendos tuæ conſultationi taliter reſpondemus: quod hi, qui de rebus Eccleſiaſticis nolunt teſtimonium perhibere, ſi alias veritas nequiverit elici ad id ſunt per Eccleſiaſticam Cenſuram compellendi. Si vero Clerici paſſi injuriam, veritatem forte aliquorum teſtimonio nequiverint comprobare, licet juxta rigorem Canonum unius teſtimonio non ſit ſtandum: tamen juxta conſuetudinem Romanæ Eccleſiæ propter reverentiam Clericalis Ordinis, ipſorum juramento finem volumus adhiberi. Illos autem, qui valetudine præpediti pro abſolutionis beneficio ad Sedem Apoſtolicam nequeunt laborare, recepto ab eis ſicut moris eſt juramento poteris abſolvere: ita quod ſanitati priſtinæ reſtituti Apoſtolico ſe conſpectui repræſentent. Sexui vero Fœmineo, & Pueris, ac Senibus ſuper hoc ſatis te credimus poſſe libere diſpenſare. Eccleſiis inſuper quæ Sanguinis, vel Seminis ſunt effuſione pollutæ, Civitatis Clericis convocatis cum Proceſſione, & Aquæ benedictæ aſperſione, prout in Ordinario habetur adſcriptum, poteris emundare. De his etiam, quæ Clericis non enormem, ſed modicam, vel levem injuriam irrogaverint, Tuæ Fraternitatis arbitrio duximus relinquendum.

Cauſa ſcripta Decretalis.

In cauſis Eccleſiaſticis teſtes cogendi compellendi:

Et Clerici injuriam paſſi teſtimonio ſtandum.

Eccleſiæ pollutæ quomodo emundandæ.

COELESTINUS III.

PAPA CLXXV.

AN. ÆR. C. C. MCXCI.

HYacinthus Diaconus Cardinalis Sanctæ Mariæ in Coſmedin, natione Romanus, electus in Romanum Pontificem die 30. Martii anno 1191., & die 14. ſequentis Aprilis conſecratus, Cœleſtinus hujus nominis III. eſt appellatus. Sedit in Pontificatu annos VI menſes IX dies IX (*a*), imperantibus in Oriente Iſaacio Angelo mox Alexio Angelo, in Occidente vero Henrico V. Imperatoribus. Obiit ſiquidem die 8. Ja-

(*a*) Incluſis quindecim, qui defluxerant ab electione ad Conſecrationem, diebus, emortuali vero excluſa juxta Pagium Juniorem. Baronius vero hoc intermedium tempus juxta morem antiquorum Pontificum excludit, & Cœleſtino annos VI. menſes IX. minus diebus duobus aſſignat.

nuarii (*a*) anni 1198., & ſepultus eſt in Lateranenſi Baſilica, honorifice. Non vacavit Sedes (*b*),

---

I.

Ex Hiſt. Anglic. Script. X. ed. Selden. pagin. 1324.

Caſſantur, quæ Cantuarienſis Archiepiſcopus attentaverat contra Privilegia Monachorum Cantuarienſium.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Eccleſiæ Chriſti Cantuarienſis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Proemium.

SIcut ad Apoſtolatus noſtri debitum pertinere dignoſcitur iis, quæ rite, & recte ordinata conſiſtunt, vigorem conferre perpetuum, ita nimirum eis, quæ ſecus fiunt, quam decebat, vires detrahere enervare, & infirmare tenemur.

Geſta ab Archiepiſcop. contra Conventum hunc irritat.

Eapropter dilecti in Domino filii cum B. quondam Archiepiſcopus ſive motu proprio, ſive inſtinctu alieno vos, & Eccleſiam veſtram moleſtiis multis, & injuriis quandoque afflixerit, & ſcripta aliqua a Sede Apoſtolica in præjudicium juris veſtri falſa ſuggeſtione, ut dicitur impetraverit, quem magis tranquillitati veſtræ dare operam decuiſſet, paci veſtræ paterna volentes in poſterum ſollicitudine providere omnia, quæ per memoratum Archiepiſcopum circa vos vi, vel metu acta ſunt, Apoſtolica auctoritate revocamus in irritum, & nominatim ea, quæ Legato Romanæ Eccleſiæ præſente, & contradicente contra mandatum Sedis Apoſtolicæ facta dicuntur, ſicut in autentico ejuſdem legati &c. videlicet Anagnini quondam Presbyteri Cardinalis ob cauſam veſtram in Angliam directi continetur. & quæcumque contra jus veſtrum, vel privilegiorum veſtrorum tenorem idem Archiepiſcopus, impetravit viribus carere decernimus, ſtatuentes, ut nullus unquam hominum ea, quæ male geſſit, trahere audeat in conſequentiam: neque poſſint ea, quæ tacita veritate a Sede Apoſtolica impetravit, juri veſtro, aut privilegiis ullo unquam tempore in aliquo præjudicium generare.

Concluſiones ſolitæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum die 28. Maji Anno Dn. 1191. Pont. Anno I.

Datum Romæ apud S. Petrum V. Kal. Junii Pontificatus Noſtri Anno Primo.

(*a*) Hunc diem mortis Cœleſtini notat Innocentius III. in Encyclica quam ſcripſit initio ſui Pontificatus Epiſtola, & quam nos ſuo loco dabimus.

(*b*) Innocentius ſiquidem ſucceſſor electus eſt ſequenti die.

II.

Confirmatio Privilegiorum omnium Monaſterii S. Ramberti Juren. *Diœceſis*.

Edidit Guichenon. Hiſt. Brixien. p. 4. pag. 34.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Humberto Abbati Sancti Ragniberti Jurenſis ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis ſalutem perpetuam.

Exordium.

QUoties poſtulatur a nobis, quod Religioni, & honeſtati convenire dignoſcitur, omnino nos decet libenter concedere, & petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri.

Monaſterium hoc ſub Sedis Apoſtol. protectione ſuſcipit.

Eapropter dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Monaſterium, in quo Divino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Ordinem Monaſticum ſervari mandat.

Eidem bona confirmat, eaque enumerat.

Inprimis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, ac Beati Benedicti Regulam in eodem Monaſterio noſcitur inſtitutus, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione Fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque Succeſſoribus, & illibata permaneant: in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum in quo dictum Monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis, & cum Burgo adjacenti, Cellam de Chamou Eccleſiam Sancti Michaelis de Monte Andreco, Eccleſiam Sancti Petri de Villari Lagerio cum omnibus appendittis earum, Cellam de Villars Sales, Eccleſiam Sancti Juliani de Monte Majori cum omnibus appendittis earum, Cellam Sanctæ Mariæ de Graveriis, & Eccleſiam Sancti Petri de Sanciaco, Eccleſiam Sancti Petri de Aſperomonte, Eccleſiam Sancti Radulphi, Eccleſiam de Monaſco cum appendittis earum, Cellam Sanctæ Mariæ de Lueys, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Janua, Eccleſiam de Luziaco, Eccleſiam Sancti *Deſiderii*, Eccleſiam de Campanieu cum appendittis earum, Eccleſiam Sancti Petri de Benoncia. Eccleſiam Sancti Andreæ de Tenayo, Eccleſiam Sancti Mauritii de Argit, Eccleſiam Sancti Martini de Vangiis, Eccleſiam Sancti Laurentii de Onciaco, Eccleſiam Sancti Petri de Aranda, Cellam Sancti Michaelis de Rupe, Eccleſiam Sancti Mauritii de Langiis, Eccleſiam Sancti Hilarii de Torciaco, Eccleſiam Sancti Martini de Cleyſieu, Eccleſiam Sancti Martini de Varey, Eccleſiam Sancti Mauritii de Ambutriaco, Eccleſiam Sancti Mauritii de Meyri, Eccleſiam Sancti Andreæ de Regniaco, Cellam Sancti Petri de Vilieu, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Hoſpitalari, Cappellam Sanctæ Magdalenæ de Loyes, Cellam Sancti Chriſtophori de Burgo, Cellam Sancti Vincentii de Faramans, Eccleſiam Sancti Martini de Stingiaco, cum appendiitiis earum. Liceat quoque vobis Clericos, & Laicos liberos, & abſolutos de ſæculo fu-

lo fu-

Digitized by Google

Clericos, & Laicos recipiendi facultatem concedit.

lo fugientes ad converſionem recipere, & eos abſqoe contradictiooc aliqua retinere. Prohibemus ioſuper, ut nulli Fratrum veſtrorum poſt factam in eodem loco Profeſſionem ſine Abbatis ſui licentia niſi ſtrictioris Religionis obtentu fas ſit ab eodem diſcedere. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna ſollicitudine providere volentes authoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras locorum, ſeu granciarum veſtrarum nullus rapinam, ſeu furtum committere, ignem apponere, hominem capere, vel iotерficere, ſeu aliquam violentiam temere audeat exercere. Statuimus inſuper ut nullus infra Parochias veſtras Eccleſiam, vel Oratorium de novo ſine veſtra, & Diœceſani Epiſcopi licentia ædificare præſumat ſalvis indulgentiis Romanorum Pontificum.

Statuta nonnulla pro Regulari diſciplina, & quiete Monachorum.

Privilegia nonnulla elargitur.

Cum antem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis Januis excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis Campanis, ſuppreſſa voce Divina Officia celebrare; Chriſma, Oleom Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Monachorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, a Diœceſano Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam, atque communionem Apoſtolicæ Sedis habuerit, vobis ſine pravitate aliqua præcipimus exhiberi.

Concluſiones, & clauſ. conſuetæ.

Decernimus ergo, ut nulli omninò hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, vel ejus poſſeſſiones auferre, ablatas retinere, vel minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis pro futura ſalvis Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita niſi peccatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe Divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo judicio diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. die 5. Auguſti Anno Dom. 1191. Pont. An. I.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum per manom Ægidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis Nools Auguſti indictione nona, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo centeſimo nonageſimo primo, Pontificatus vero Domini Cœleſtini Papæ Tertii Anno Primo.

Cœleſtini PP.

EGO COELESTINVS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

S. R. E. Cardinalium ſubſcriptiones.

Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Octavianus Hoſtienſis, & Veliterrenſis Epiſcopus.
Ego Joannes Præneſtinus Epiſcopus.
Ego Joannes Tituli Sancti Clementis, Cardinalis Tuſculanus.
Ego Joannes Felix Tituli Sanctæ Suſannæ Preſbyter Cardinalis.
Ego Guido Presbyter Cardinalis Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Tituli Calixti.
Ego Hugo Presbyter Cardinalis Sancti Martini.
Ego Beraldus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.
Ego Gregorius Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis.
Ego Joannes Sancti Theodori Diaconus Cardinalis.
Ego Nicolaus Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis.

III.

Confirmatio Erectionis Epiſcopatus Zverinenſis.

Ex Lindenbrogii Scriptores Septentrion. p. 164.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Canonicis Zverinenſis Eccleſiæ tam præſentibus, quam futuris canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium.

APoſtolici moderaminis clementiæ convenit, Eccleſiaſticos Viros diligere, & eorum Loca pia protectione munire. Dignum namque & bonitati tali conveniens eſſe dignoſcitur, ut qui ad Eccleſiarum regimen aſſumpti ſumus, ea, & a pravorum hominum nequitia tueamur, & Apoſtolicæ Sedis patrocinio foveamus.

Eccleſiam hanc cum omnibus ſuis bonis ſub Sedis Apoſtol. protectione ſuſcipit.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & felicis recordationis Clementis Papæ Prædeceſſoris Noſtri veſtigiis inhærentes præfatam Zverinenſem Eccleſiam in honore Beatæ Dei Genitricis Mariæ, & Beati Joannis Evangeliſtæ dedicatam, & a Nobili Viro H. Duce dotatam, in qoa divino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; Satuentes, ot quaſcumque poſſeſſiones quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque Succeſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: io Brez.e XXX. manſos, in Ylovve IV. Villas, Cariviz, Mentina, Quazentiu, Iuſtiz: Io Svverin Villam unam, Lizcovve, quæ mutato nomine, Alia Villa vocatur. Io Silaſoe Zampe. In Sadelbandingen, Boriſt, ulterius Albiam, Virichim, II. Curiar apud Todendorp, Nauliz juxta Logouve, Navale Theloneum I. Ploie, Parochiam in Zverin cum omni jure. Medietatem decimæ in Sclize, tertiam partem decimæ in Mikelenburch, tertiam partem decimæ in Ylovve, tertiam partem decimæ in Zareze, tertiam partem decimæ in Warnovve, tertiam partem decimæ in Muriz, totam decimam in Villis veſtris per Zverinenſem Epiſcopatum. Ad Decanatum ejuſdem Eccleſiæ II. Marcas denariorum ex redditibus Epiſcopalibus, unam in Mikelenburch, aliam in Ylovve, & duas magnas meoſuras annonæ, quæ Vvichskepel appellantur, de Molendino in Aquilonari parte Zverinenſis Civitatis poſito,

Bonorum prædictor. enumeratio.

annua-

annuatim I. triticei braeii, alteram Siliginis. Ad Præpoſituram bannum totius Zvvertnenſis Provinciæ, per omnes Eccleſias, & in ipſa Civitate Zvverinenſi, excepta principali Synodo ejuſdem Civitatis. Ad luminaria Eccleſiæ novellæ theloneum in plone, & tertiam partem de redditibus in Nauliz. Præterea liberam electionem in eligendo Decanos, Præpoſitos, & Canonicos, & liberam diſpoſitionem in colligendis ſtipendiis, ſicut hactenus habuiſtis, vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ad exequias, & tricesimum, & ad anniverſarium, ad ſolvenda debita, ad ſervientes remunerandos; cujuslibet defuncti Canonici, in Eccleſia ſtipendium, quod vivus habuit, poſt ejus obitum ſicut Eccleſiæ veſtræ conſuetudinis eſt, per annum vacare decernimus. Honorem quoque, & dignitatem Pontificalis Sedis, quam Zverinenſis Eccleſia hactenus habuiſſe dignoſcitur, per præſentis ſcripti paginam eidem loco auctoritate Apoſtolica confirmamus. Univerſam quoque dotem ad uſum Epiſcopi aſſignatam, perpetua ſtabilitate ſæpedictæ Eccleſiæ nihilominus confirmamus; totam videlicet terram Buiiſovve, cum omni utilitate, & pertinentiis ſuis, ſex Villas in Ylovve, Moyſz, Ledarſiz, Gugulnoſci Jaztrove, Pancoviz, Gneſdiz, Liuzchou, & Goderac. In Kizin Woteneha prope Domin cum aliis quatuor Villis, Villam in Muriz, & aliam in Warnovve, Inſulam Zverin adjacentem uſque ad rivulum, & aliam Inſulam prope Dobin, quæ Libiz dicitur.

Eaſtrata omnia confirmat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus, ac commodis profutura ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur Eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe Divino Judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine divinæ ultioni ſubjaceat.

Clauſ. & concluſiones conſuetæ.

Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum per manum Ægidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis octavo Kalendas Novembris, indictione decima, Incarnationis Dominicæ anno millesimo centeſimo nonageſimo primo, Pontificatus vero Domini Cœleſtini Papæ Anno Primo.

Dat. die 25. Octob. Anno Dom. 1191. Pont. An. I.

IV.

Irritatio Sententiæ in Dunelmenſem Epiſcopum per Eboracenſem Archiepiſcopum inconſulto prolatæ.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Lincolnienſi, & Roffenſi Epiſcopis, & dilecto filio Abbati de Burgo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Ex Concil. Tomo XIII. col. 69. & Baronio ad an. 1191.

Sicut ea, quæ a Venerabilibus Fratribus Coepiſcopis noſtris circumſpectione provida, & ratione prævia ſtatuuntur, debemus illibata ſervare: ita quæ minus quoque conſiderate aguntur providentia pleniori corrigere, & in ſtatum debitum nobis imminet reformare.

Provide ab Epiſcopis ſancita, ſervanda.

Quæ vero minus provide, reformanda.

Cum itaque Venerabilis frater noſter Gaufridus Eboracenſis Archiepiſcopus in Venerabilem fratrem noſtrum Hugonem Dunelmenſem Epiſcopum, & quoſdam alios excommunicationis ſententiam promulgaſſet, & eorum nunciis ad noſtram præſentiam venientibus in Conſiſtorio noſtro fuiſſet hinc inde ſuper ea ſententia, & quibuſdam aliis articulis plenarie diſceptatum; nos cognoſcentes tam in ipſum, quam in alios jaculatam ſententiam inconſulte prolatam fuiſſe nullius cauſæ rationabilis munimine roboratam, eam de conſilio Fratrum Noſtrorum denunciavimus publice non tenere, irritantes eam ne quid auctoritatis habeat inhibentes. Ut itaque quod nos decrevimus per partes veſtras publice nuncietur, per Apoſtolica ſcripta vobis mandamus, ut eandem ſententiam per Eccleſias veſtras prædicetis auctoritate Sedis Apoſtolicæ irritatam, ut fidelium populus tam ipſi Epiſcopo, quam aliis una cum Epiſcopo injuſte ligatis, fraternæ commonitionis participium ſecure impendat, & ab illorum nullatenus propter hoc communione recedat.

Sententia Eboracen. Archiepiſcopi inconſulto prolata,

Irritatur.

Datum Laterani.

V.

Confirmatio Donationum ab Eugenio III., & Clemente III. Baſilicæ Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe factarum.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei.

Edidit Ughel. Ital. Sa. ubi de Præneſtinis Epiſcopis.

Deeſt initium.

Noſque ab hujuſmodi Collationibus quatenus ibidem hactenus eſt ſervatum præſenti pagina duximus abſolvendos. Ad hæc quia felicis recordationis Clemens Papa Prædeceſſor Noſter dum minori officio conſtitutus Præneſtinæ Sedi præſideret, in Eccleſia veſtra Palatium de proprio ſecerit fabricari, Præneſtino Epiſcopo, qui pro tempore fuerit, ipſum inhabitandi, aut alii concedendi, ſeu a vobis poſtulandi omnem interdixit qualibet occaſione facultatem, nec quis de noſtris Succeſſoribus alicui Palatium ipſum concedere, aut pro eo quod ipſum de proprio conſtrui fecerit, quidquam a vobis debeat poſtulare, ſed ipſum ita

Clemens III. Palatium Baſilicæ S. Mariæ Majori dedit.

ad

ad uſum communem libere habeatis in perpetuum, ſicut alias Domus obtinetis. Præterea.... qualiter apud Eccleſiam veſtram a pueritia educatus fuerit, atque uutritus plurimum in veneratioue, & reverentia locum ipſum habens, eum fel. record. Eugenius Papa III. de duodecim ancíis oblationum B. Petri, & miniſteriorum tres ancias Eccleſiæ Beati Petri conceſſerit, ipſe de conſilio Fratrum ſuorum de novem unciis earuudem oblationum, quæ Sedi Apoſtolicæ remanſerunt vobis, & per vos Eeeleſiæ ſupradictæ unam uneiam dedit conceſſit in perpetuum, & firmavit detractis tamen conſuetis expenſis, quas fieri oportebit pto ipſius modulo quantitatis. Nos vero ipſius veſtigiis inhærentes tam conſtitutionem, & conceſſionem Palatii, quam etiam donationem unciæ ipſius ratam habemus, & eam futuris temporibus illibatam manere ſancimus.

Donatio eidem ab Eugenio III. facta.

Eidem confirmantur.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat &c.

Concluſiones, & clauſ. conſuetæ.

Datum Laterani per manum Ægidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis II. nonas Januarii Indictione X. Incarnationis Dominicæ 1192. Pontificatus vero Domini Cœleſtini Papæ III. Anno I.

Datum die 4. Januarii Anno Do. 1192. Pont. An. I.

Cœleſtini Papæ.

EGO COELESTINUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Joannes Præneſtinus Epiſcopus.
Ego ....
Ego...
Ego Joannes Tit. Sancti Joannis.
Ego .... Tit. S. Euſebii Card.
Ego Romanus Tit. S. Anaſtaſiæ.
Ego Ugus Presbyter Cardinalis Sancti Martini Tit. Æquitii.
Ego Joannes Tit S. Stephani in Cælio Monte Presb. Cardinalis.
Ego Gregorius Sanctæ Mariæ in Porticu Diac. Card.
Ego Renaldus Sanctæ Mariæ Novæ Diaconus Card.
Ego Nicolaus S. Mariæ in Coſmedin Diac. Cardinalis.

VI.

Canonizatio Sancti Ubaldi Epiſcopi Eugubini.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri B. Epiſcopo, & dilectis filiis B. Priori, Clero, & Populo Eugubino ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Benedictus Deus in donis ſuis, & ſanctus in omnibus operibus ſuis, qui ſecundum multitudinem miſerationum ſuarum, illis, qui natura fuerant filii iræ, ſpiritum adoptionis, in quo clamamus Abba Pater, indulget. Et homines es lutea materia conſtitutos, in conſortium Angelorum & gloriam, ſua pietate, aſſumit, ſicut factum eſt temporibus noſtris de ſanctæ recordat. Ubaldo Pontifice veſtro. Qui cum pius & juſtus dum in carne viveret, haberetur, poſt tranſitum, a vicinis & longe poſitis, propter miracula, quæ per merita ejus operatus eſt Deus, Sanctus meruit extimari. Impletum eſt in ipſo, quod Propheta dixit in Pſalmo: Pro patribus tuis nati ſunt tibi filii, conſtitues eos Principes ſuper omnem terram. Memores erunt nominis tui Domine. Tu autem frater Epiſcope, apud Sedem Apoſtolicam conſtitutus, opportune, & importune in humilitate, qua decuit, inſtitiſti, ut memoriam prædicti Pontificis canonizare, & ipſum adſcribere Sanctorum Cathalogo auctoritate Apoſtolica deberemus, conſideratione habita ad religioſam vitam ipſius, & ad multa Miracula, quæ per eum poſtquam migravit a ſeculo, Omnipotens dignatus eſt operari.

Ubaldus religioſam vitam duxit, & miracul. claruit.

§. 1. Nos vero opus iſtud intuentes ſenſum, & intelligentias noſtras excedere, quia potius eſt divini judicii, quam humani, eum ipſe ſolus plene noverit, qui ſunt ejus; ſuſpendimus deſiderium tuum aliquandiu, ut nobis & fratribus noſtris, quid potius agendum eſſet, Spiritus Sancti gratia revelaret. Tua igitur tandem pia ſupplicatione inducti, & multorum Epiſcoporum, & aliorum teſtimoniis inclinati non de propriis meritis, ſed de miſericordia Creatoris potiſſimum confidentes, de communi Fratrum conſilio acquievimus votis veſtris. Et canonizantes prædictum Sanctum, auctoritate BB. Apoſtolorum Petri, & Pauli, qua fungimur, licet immeriti, decrevimus, ut Feſtum tranſitus ipſius, ſicut Beatiſſimi Confeſſoris apud vos perpetuo habeatur.

Et ideo SS. Confeſſorum Catalogo aſcribitur.

§. 2 Quapropter Univerſitatem veſtram monemus & exhortamur in Domino, quatenus non in vacuum gratiam iſtam recipiatis, ſed exemplo B. Viri, renovemini ſpiritu mentis veſtræ, & in reverentia Dei, & prædicti Sancti, & omnium aliorum, ferventiores ſolito exiſtatis. Et Feſtum ejus. XVII. Kalend. Junii hilariter annis ſingulis celebrantes, ſolicite operemini, quod veſtra circa Divinum cultum devotio profeciſſe merito videatur. Et alii de facto veſtro exemplum profectus aſſumant, & ipſe veſtris motus precibus, pro totius Eccleſiæ ſtatu, apud Omnipotentem Dominum intercedat.

Feſtumque pro die 16. Maji celebrari præcipitur.

Datum Laterani IV. nonas Martij 1192. Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Datum die 4. Martii 1192. Pont. An. II.

VII.

Deſcriptio, ac Deſignatio Finium Scalenſis Epiſcopatus.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Alexandro Scalenſi Epiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Ab exemplari edidit Ughell. Ital. Sac. To. VII. ubi de Scalen. Eccleſia.

In Apoſtolicæ Sedis Specula diſponente Domino conſtituti, fratres noſtros Epiſcopos tam vicinos, quam longe poſitos firma debemus caritate diligere, & eorum poſtulationibus effectum celerem indulgere.

Exordium.

Eapropter Venerabilis in Chriſto frater, tuis precibus annuentes Scalenſem Eccleſiam, cui Deo auctore præeſſe dignoſceris, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes ut

Scalenſem Eccleſiam ſub Sedis Apoſtol. protect. ſuſcipit.

quaſ-

Eidem bona omnia, ſeu potius fines confirmat.

quaſcumqne poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum largitione Regum, vel Principum, vel oblatione fidelium, vel aliis juſtis modis Deo opitulante poterit adipiſci firma tibi, tuiſque ſnccefforibus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis dnximus exprimenda vocabulis. Scalam majorem com pertinentiis ſuis uſque ad flumen quod dividit Scalam a Ra vello a parte Septentrionis ad lamam Cieini, & inde ad Sanctnm Angelum de Petrabene, ubi eſt finis inter Scalam, & Ravèllum a parte Occidentis totum montem Candirecti vſque ad petram Palumbariam ſicut vadit per planitiem, & montem Cerbellani, cum pertinentiis ſuis, vſque lactariam, a Meridie a Planello, quod eſt ſub Sancta Helena uſque ad Flumen Camneti, & vadit per Tabernatam, & Muntem Scanni, & arcnm Patalarum, & redit ad eundem Cerbellani, quicquid habetur in Civitate Amalphiæ Eccleſiam Sanctæ Barbaræ com Cellis, & omnibus pertinentiis ſuis, Obennte vero te nunc ejuſdem loci Epiſcopo, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ad candem Eccleſiam io Epiſcopum eligatur, niſi quem Canonici ejuſdem Eccleſiæ, vel eorum pars conſilii ſanioris ſecundum Deum providerint eligendum.

Epiſcopi election, ad Canonicos ſpectare decernit.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, ablatas retinere minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed illibata omnia, & integra conſerventur tibi, & tuis ſucceſſoribus pro quorum gubernatione, & ſubſtentatione conceſſa ſunt uſibus pro futura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Metropolitani tui debita reverentia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecnlariſque perſona hanc uoſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic bonæ actionis fructum accipiat, & apod diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniat. Amen. Amen.

Conclusiones, & clauſ. conſuetæ.

Cœleſtini Papæ.

EGO COELESTINUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus.

Ego Joannes Præneſtinus Epiſcopus.

Ego Pandulphus Baſilicæ XII. Apoſtolorum Presb. Card.

Ego Melior Sanctorum Joannis, & Pauli Presbyter Card. Tit. Pammachii.

Ego Joannes Tit. Sancti Clementis Card. Tuſculanus Epiſcopus.

Ego Joannes Tit. S. Stephani in Montecœlio Presb. Card.

Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Diamiani Diac. Card.

Ego Gerardus S. Adriani Diaconos Card.

Ego Sifredus Sanctæ Mariæ in Via lata Diaconus Card.

Ego Joannes Sancti Theodori Diaconus Card.

Ego Gregorius Sanctæ Mariæ io Aquiro Diac. Card.

Datum Laterani per manum Moyſi S.R.E. Subdiaconi Lateraoenſis Canonici tertio Idus Martii, Indictione X., Incarnationis Dominicæ Anno 1192. (a) Pontificatus vero Domini Cœleſtini Papæ Anno Primo,

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1192. Pont. An. I.

VIII.

Confirmatio Privilegiorum, ac libertatum Eccleſiæ Scotorum, quam à ſola Romaoa Eccleſia, ejuſque de latere Legato excommunicari decernitor.

Cœleſtinns Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Willelmo Illuſtri Scotorum Regi, ſalutem & Apoſtolicam benedictiooem.

Edidit Baronius To. XII.

Exordium.

CUm nniverſi Chriſti jugo, ſubiecti apud Sedem Apoſtolicam patrocinium invenire debeant & favorem; illos tamen ſpecialius convenit promotionis munimine confoveri, quorum fidem, & devotiouem in pluribus eſt experta, ut ad ipſius dilectionis favorem tanto amplius provocentur, & ejus reverentiæ devotiori affectione ſubdantur, quanto benevolentiæ ipſius & gratiæ pignus ſe noverint certius aſſecutos. Eapropter chariſſime in Chriſto fili, reverentiam, ac devotionem, quam ad Romanam te habuiſſe a longis retro temporibus Eccleſiam novimus, attendentes præſentis ſcripti pagina duximus ſtatuendum, ut Scoticana Eccleſia Apoſtolicæ Sedis, cujus filia ſpecialius exiſtit, nullo mediante debeat ſubjacere, in qua hæ Sedes Epiſcopales eſſe noſcuntur: Eccleſiæ videlicet Sancti Andreæ Glaſcuenſis, Dunkeldenſis, Dnblinenſis, Brehinnenſis, Aberdoneuſis, Moravienſis, Roſænenſis, Cathinenſis, & nemini liceat niſi Romano Pontifici, vel Legato ab ipſius latere deſtinato in Regnum Scotiæ interdicti, vel excommunicationis ſententiam promulgare, & ſi promulgata fuerit, decernimus non valere. Adiicimus, ut nulli de cætero, qui de Regno Scotiæ noo fuerit, oiſi quem Apoſtolica Sedes propter hoc de corpore ſuo ſpecialiter deſtinaverit, licitum ſit in eo Legationis officium exercere. Prohibemus autem, ut controverſiæ quæ fuerint in Regno illo de poſſeſſionibus ejus exortæ ad examen extra Regnum poſitorum Judicum non trahantur, niſi ad Romanam Eccleſiam fuerit appellatum. Si qua vero ſcripta contra hoc libertatis ſtatutum apparuerint impetrata, vel imposterum iſtius conceſſionis mentione non habita contigerit impetrari, nullum tibi, vel ipſi Regno circa hujus prærogativæ conceſſionem præjudicium generetur. Præterea libertates, & immunitates, tibi, vel ei Regno, vel Eccleſiis in eo conſtitutis, a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus indultas, & hactenus obſervatas ratas habemus, & illibatas futuris tempori-

Privilegium de quo ſupra tius.

(a) Vidimus ſuperius die 13. Martii anni 1191. Cœleſtinum Papam nondum fuiſſe electum: quare Scriptoris errorem apertiſſimum emendantes, hocce Diploma anno ſequenti 1192. conſignamus, quo potiſſimum anno juxta ſtatutam jam Indictionum methodum, Indictio X. in curſu erat.

Digitized by Google

poribus ſtatuimus permanere. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis, & prohibitionis infringere, vel ei aliquatenus contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ſe noverit incurſurum.

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1191. Pontif. An. I.

Datum Laterani tertio idus Martii Pontificatus Noſtri Anno Primo.

IX.

Privilegium Fiſcannenſi Monaſterio, cui præter cæteras immunitates ejus Monachos nonniſi ab Apoſtolica Sede excommunicari poſſe concceditur.

Ex Archiv. Monaſt. Fiſcannenſis.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, in quorum Parochiis Eccleſiæ Monaſterii Fiſcannenſis exiſtunt ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Hoc Monaſter. de ſpeciali jure B. Petri.

CUm Fiſcannenſe Monaſterium ſpecialiter Beati Petri juris exiſtat, nec dubium vobis debet exiſtere, nec incertum, quin injuriæ Fratrum in eo Domino famulantium ſpecialiter videantur ad Romanam Eccleſiam redundare: ideoque univerſitati veſtræ auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, ne Eccleſias prædictorum Fratrum diœceſana vobis lege ſubjectas ſine manifeſta, & rationabili cauſa ullus veſtrum interdicto ſupponat, & occaſione unius Eccleſiæ, a qua nonnunquam aliquid forte delinqueretur, aliæ ejuſdem Diœceſis ſicut à quibuſdam veſtrum hactenus perpetratum eſſe accepimus, ulla ſententia prægraventur. Ad hæc ſi aliquis Parochianus cujuſquam Eccleſiarum veſtrarum animadverſione fuerit canonica percellendus, nequaquam pro unius culpa tota Parochia divinorum celebratione fraudetur, niſi Dominus loci fuerit qui peccavit, vel in culpa ſua favorem habuerit aliorum. In Monachos autem ejuſdem Eccleſiæ nullus contra privilegia Sedis Apoſtolicæ excommunicationis, & interdicti ſententiam audeat promulgare: Scituri quod ſi contra hujus prohibitionis tenorem quiſquam veſtrum venire præſumpſerit, factum ejus impunitum nequaquam authore Deo relinquemus, & quod in Fratrum prædictorum gravamen fuerit perpetratum, firmitatem aliquam non habebit.

Eccleſiæ illi ſubjectæ non inconſulto excommunicandæ.

Pro culpa Parochi non tota ſuſpendenda Parochia.

Monachi vero non excommunicandi niſi a Sede Apoſtolica.

Dat. die 1. Aprilis Anno Dom. 1192. Pont. An. II.

Datum Lateraoi Kalendis Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

X.

Confirmatio Donationum omnium ab Hieroſolymitanis Regibus, aliiſque Terræ Sanctæ Principibus Piſanis factarum.

Edidit Ughel. Ital. Sac. Tomo 3.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Piſanis Civibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

SEdis Apoſtolicæ circumſpectio circa eos benigniori cura verſatur, & ipſorum commodis propenſius intendere conſuevit, quorum fidem, & devotionem certiori experimento cognovit, & ſtudium etiam plurium noſcit utilitatibus inſervire. Hac igitur conſideratione inducti nihilominus precibus inclinati, libertates & immunitates, ac cætera, quæ vobis dilectus filius noſter Nobilis Vir G. quondam Hieroſolymitanus Rex cum Sybilla uxore ſua per Regnum ipſius veſtro conſiderato multiplici ſtudio, & ſcripti ſui munime confirmavit. Quæ inſuper chariſſimus in Chriſto filius noſter Ricc. Illuſtris Anglorum Rex, & bonæ mem: C. quondam * Marchionus Montisferrati rata habuerunt, & firma ſicut ab eis conſulte, ac provide facta ſunt, & in ſcriptis exinde confectis plenarie continentur, auctoritate duximus Apoſtolica roboranda, & præſentis ſcripti patrocinio munienda.

Libertates, & immunitates, & cætera quæ G. quondam Rex Hieroſolymitanorum cum Sybilla Uxore ſua conceſſit confirmat.

Necnon ea, quæ Ricc. Anglorum Rex, & C. quondam Marchio Montisferrati.

* *Adde* filius.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ paginam communitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Concluſiones, & clauſ. conſuetæ.

Dat. die 8. Aprilis Anno Dom. 1191. Pontif. An. II.

Datum Laterani VI. Idus Aprilis Pontificatus Noſtri Aono ſecundo.

XI.

Canonizatio Sancti Bernvvardi Epiſcoupi Hildenesheimenſis in Sasonia.

Ex Archiv. Vatic.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Hildenesheimenſi Epiſcopo, & dilectis filiis Clero ejuſdem Civitatis, univerſis etiam Fidelibus per ſuam Diœceſim conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Proemium.

CUm univerſorum Conditor, & Creator mirabilis, & glorioſus in Sanctis ſuis frequenter appareat, & dignetur per eos ejus opera ſuis Fidelibus revelare; dignum duximus, & Omnipotenti pariter honorificum, quæ in celebris memoriæ Bernvvardo quondam Hildenesheimenſi Epiſcopo per ſuam voluit gratiam demonſtrare, ſuſcipere humiliter, & audire: ac propterea eum in Sanctorum Collegio numerare. Inde eſt quod de meritis ipſius, ac vita laudabili, ac Miraculis multiplicibus per dilectum filium noſtrum Centium tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbiterum Cardinalem, & Venerabilem fratrem noſtrum Moguntinum Archiepiſcopum, Sabinenſem Epiſcopum Conradum, & alios Epiſcopos, & dilectum filium Thidericum Abbatem Eccleſiæ Sancti Michaelis in Hildenesheim, & honeſtas perſonas, ac religioſas ejus Provinciæ certiores effecti, & famam illius celebrem, & commendandam memoriæ plenius cognoſcentes, fratrum noſtrorum deliberatione habita diligenti prædictum Reverendiſſimum Virum in Sanctorum Cathalogo dusimus numerandum: & venerandum Corpus ejus de terræ gremio erigendum, & inter Sanctorum Reliquias collocandum: ut ibi a Chriſtifidelibus aſſidua devotione officium debitæ venerationis accipiat, & ipſi per interceſſionem ejus felicem, & Domino complacentem ſuorum delictorum veniam conſequantur,

Per Delegatos Apoſt. inquiſitio prius de Sanctimonia B. Bernvvardi.

Sanctorum Albo deſcribitur.

Ideoque

Ideoque univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus quod de Sancto ipſo a Nobis tam celebriter inſtitutum eſt, vos publicantes eumdem Sanctum debitis obſequiis amodo prævenire curetis, ut veſtras votivas preces, quas omnium Creatori porrexeritis, per interceſſionem eius placabilem dignetur per ſuam miſericordiam exaudire.

Datum die 8. Januarii Anno Do. 1193. Pont. An. II.

Data Romæ apud Sanctum Petrum ſexto Idus Januarii Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

XII.

Ad Epiſcopos Angliæ Monitoria, Populum adhortentur, ut relictis peccatis, privatis compoſitis diſcordiis, a torneamentis ceſſet, & ad Dominum convertatur: eoſque, qui ſecus fecerint, excommunicatos declarent.

Ex Concil. tom. 13. col. 692.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Angliam conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Sedis Apoſt. aſſidua ſollicitudo pro recuperat. Terræ Sanctæ.

CUm ad propulſandam injuriam populi Chriſtiani, & communis notam fidei abolendam, quam ei Paganorum ſpurcitia in captione Sanctæ Terræ, quæ Domini eſt hæreditas nuncupata, perniciose, ac violenter impreſſit, & ad emendandam etiam Civitatem ſanctam, & Sepulchrum Dominicum ab Saracenorum, & aliorum inſuper occupantium immunditiis, ac auferendam illam per auxilium ſupernæ clementiæ a poteſtate illorum Sedes Apoſtolica ſuum debitum recognoſcens per diverſas mundi partes nuncios ſæpe a ſuo latere, ac commonitorias litteras deſtinaverit, & in divina confiſa clementia magnas illuc tendentibus impenderit indulgentias: licet, ut fraternitas veſtra poteſt perpendere, ad hæc agenda per exhortationes illius viriliter, ac devote plurimi ſe accinxerint, & tot in transmarinis partibus Chriſti fideles propter hæc ſæpe fuerint congregati, ut multitudo eorum oppugnantium numerum non modicum videretur excedere, & auxiliis, ac viribus etiam prævalere: non multum tamen proficere potuit, vel his, qui exadverſo contendebant, obeſſe pro eo, ſicut ex effectu datur intelligi, quod niſus, & actiones eorum, qui fuerant ad partes illas profecti, Domino pro parte magna diſplicebant. Unde merito aliorum peccaminum, quia non in Deo, ſed viribus propriis confidebant, & non erat ante ipſorum oculos timor Dei, ex præconcepta ſuperbia cor eorum permiſſum eſt obſcurari, ut alia inſuper agerent, quæ minime convenirent, Divinum contra ſe ſuis perverſitatibus judicium provocantes. Verum quia multæ ſunt miſericordiæ Domini, qui etſi ad malorum pervicaciam retundendam, & ſubdenda cervicoſorum hominum colla diſciplinæ manus quandoque ſuas medicinaliter aggravat, & ut elevet opprimit, & percutit, aut flagellat ut ſanet; ſi ad eum cum debita fuerimus humilitate reverſi, & de peccatis caſtigati, ac de obſervandis Creatoris de cætero ſtudio ferventiore mandatis firmum propoſitum aſſumpſerimus, abſque ulla poterimus hæſitatione ſperare, quod affluentius gratiuſque nobis aſſiſtet, & de inimicis nominis Chriſti plenam indulgebit de Cœlo victoriam, ita quod univerſa, quæ incurrimus hucuſque gravamina oblivioni tradantur omnibus converſis retrorſum, & merita confuſione ruentibus, qui oderunt Sion, & gentilibus præſumpſerunt contaminationibus maculare.

Poſtremis hiſce temporibus non recuperata propter fiduciam Chriſtianorum in ſuis viribus.

Meliora ſperanda ſi ad Dominum puro corde clametur.

Similia exempla in populo Iſraelitico.

Attendentibus autem, ac ſtudio diligenti ſcrutantibus, quales minas populo Iſraelis, cum ex promiſſione memoratam ſupra terram intraret, Divina poteſtas tulerit, non erit dubitationis ſcrupulus, quin hujuſmodi oppoſitioni opponat, quare noſtrum pro Deo inceptum conamen ſperatos non ſit conſecutum effectus: Dictum eſt enim illis, ut ab habitatorum illius terræ contagiis, & ſpurcitiis abſtinerent, & illorum vitia imitatione digna non ducerent, quæ ipſis poſſint accidere in ruinam: ſed legem Domini firmo propoſito, & omni animi, & intentionis niſu ſervarent. Quibus itaque monitis, ſi devote, ac humiliter obedirent, unus eorum mille vinceret, ac decem ex illis decem millia. Quæ certiori poſtmodum experimento noverunt, cum pauci de illis magnam ex illis, & infinitam quaſi multitudinem trucidarent, & dum devote divinis intenderent mandatis, non fuit civitas, vel munitio, quæ ipſorum poſſet evitare congreſſus, vel ipſorum ſubſtrahi conamine aliquo, vel conſilio & poteſtati. Quare tamen cum eorum filii, qui Dominum ut ibi dicitur, non noverunt, ab illorum, qui fuerant ſibi legali promulgatione injuncta temere cœpiſſent obſervatione deficere, inimici eorum adverſus eos cuneos obſtruentes, ſuæ illos potentiæ ſæpius ſubjugaverunt, quos denuo per divinum ſibi auxilium ſubegerunt, cum de commiſſis exceſſibus pœnitentes, ac reatum ſuum recognoſcentes, humiliter pia ſunt ad Deum devotione converſi. Satis autem indubitanter poteſtis agnoſcere, quod cum ex ſubortis diſcordiis proventus ſperatæ victoriæ, Chriſtianæ Militiæ auferretur, cauſa erat ſimultatum, & odiorum frequentia in exercitu pullulantium, quia Carnem poſuerant brachium ſuum, & a Domino receſſerant corda eorum.

Abſtinendum itaque a peccatis.

Si ergo volumus ſine magno labore in adverſariorum perniciem glorioſum per omnia obtinere triumphum: propter hucuſque perpeſſa gravamina non deficiamus animo, ſed requirentes cum humilitate, ac cordis contritione miſericordiam Creatoris in confuſionem eorum perpetuam inſuperabilem poterimus victoriam ex conſueta ſupernæ dignitatis merito benignitate ſperare. Hac itaque conſideratione inducti, univerſis orbis Principibus in remiſſionem injunximus peccatorum, ut Divini amoris, & propriæ ſalutis intuitu, ſi quis adverſus aliquem concepit qualibet occaſione rancorem, & ſi deſpexerit homini, Creatori dimittat, ne ulterius diſſentiendi ad invicem occaſio præbeatur, quæ hactenus, & victoriæ nobis, ut noſtis, proventus abſtulit, & maximæ multitudini abſque ullo commodo periculum mortis induxit, & toto animi ſtudio id inter ſe conſilii recipere procurent, quo, & interim valeat illud tantillum terræ Domini portionis, quæ adhuc ſub Chriſtianorum poteſtate tenetur nec perverſorum ma-

De primum offenſa inimicis remittenda, ut Dominus placat populo ſuo.

nibus

nibus occupatur, inconcuſſe ſervari, & contra impiorum impetus ſine aliquo pavore defendi, & accingatur denuo multitudo Fidelium, quæ illuc ſub debita, & devota humilitate itura, totam poſſit Terram, & Sepulchrum Dominicum, devicto, & conculcato penitus occupantium furore liberare.

Ad hæc etiam quia ex hoc nobis, & univerſo populo Chriſtiano nimium exuperat cauſa fletus, & triſtari debemus omnibus modis, non lætari; dum videlicet Terra, ubi ſteterunt pedes Domini, & ſalutis noſtræ ſunt Sacramenta patrata, gentilium occupationibus detinetur: torneamenta, quæ cauſa lætitiæ inventa fuerunt, & tironum exercendæ virtutis, penitus inhibemus, ut qui ſe voluerit exercere, ad Terram illam accedat, ubi, & animæ virtus viriliter poterit, ac ſalubriter demonſtrari. Taliter etiam unitati, & pacis concordiæ ad invicem procurent intendere, ut nullus ſit, qui adverſus alium guerram intendat, vel armis injuriam audeat propulſare. Sed communiter potius ſtudeant, quæ diſſidentium animos ſtudio, ac labore diligenti reforment.

Torneamenta relinquenda.

Particulares abiiciendæ diſcordiæ.

Si quis vero quod non credimus, Dei timore poſtpoſito, & reverentia noſtra, & Fidei Chriſtianæ contempta, contra hoc agere aliqua temeritate præſumpſerit, noverit nos vobis, & aliis Archiepiſcopis, & Epiſcopis diſtrictius injunxiſſe, ut eorum terras, qui contumaciter incæpto hujuſmodi duxerint inſiſtendum, interdicto Eccleſiaſtico ſupponatis, & perſonas etiam, ſi opus fuerit, excommunicationis vinculo aſtringatis, & faciatis utramque ſententiam inviolabiliter obſervari. Vobis ergo per Apoſtolica ſcripta diſtrictè præcipiendo mandamus quatenus ad ea, quæ prædiximus, celeriter adimplenda, omni tarditate, & contradictione poſtpoſitis, vos accingatis, & ſtudeatis per veſtras Diœceſes, dilatione, & appellatione ceſſante id executioni mandare.

Qui vero hiſce mandatis non obtemperaverint, excommunicandi.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum tertio idus Januarii Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

Dat. die 11. Januarii Anno Do. 1193. Pont. An. II.

XIII.

Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio S. Mariæ de Ferraria Ordinis Ciſtercien. Theanen. Diœceſis.

Ab Exemplari exſcriptum edidit Ughell. Ital. Sac. Tomo VI. ubi de Theanen. Eccleſia num. XIV.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Nicolao Abbati Sanctæ Mariæ de Ferraria, ejuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris in perpetuum.

Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos a propoſito revocet, aut robur (quod abſit) Sacræ Religionis infringat.

Exordium.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Ferraria, quæ in fundo a nobili viro Riccardo de Sangro pia vobis donatione conceſſo ad divinum obſequium conſtruxiſtis, ſed & cambium quod feciſtis cum venerabili fratre noſtro Matthæo Capuano Archiepiſcopo, & Eccleſia Capuana, a quibus recepiſtis duas Eccleſias dirutas, ideſt Eccleſiam Sancti Martini, in qua Ciſtercienſem Ordinem inſtituere ſtatuiſtis, & Sanctæ Luciæ cum omnibus Tenimentis earum, ſicut habetis in publico inſtrumento, & locum illum ubi eſt Eccleſia Sancti Angeli cum ipſa Eccleſia, & Tenimento ſuo in jus, & proprietatem Sancti Petri, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ ad inſtar felicis recordationis Lucii, & Clementis prædeceſſorum noſtrorum ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque Succeſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Prædia quæ contulit vobis Illuſtriſſimæ memoriæ VV. Com. Rex Siciliæ, ſcilicet ſtartiam de Camillant, ſtartiam de Palmenſo, & giardinum de Vallerari, ſtartiam S. Stephani, & Pantanolli, & rivum Jannli, & fontis Stellæ, & Sancti Petri in lacu ſancto, uſum paſcuorum, & omnium ſylvarum in eodem tenimento Vajani, ſtartiam de Flavi, & Pedis montis, quam dedit vobis Tancredus Illuſtris Siciliæ Rex in tenimento Theani: Tenimentum quod habetis intromonte, & in omnibus partibus ejus, & quidquid habetis in Vairano. Prædium quod contulit vobis Joannes Notarius juxta flumen Vulturani, & quicquid vobis contulit Ugo de Prata, quicquid habetis in Territorio Sancti Angeli, & omnia paſcua in Terra ejuſdem Ugonis, & quod habetis in Catalaſca, fundum de ſylva plana, quem habetis ex dono Gimundi. Terram quam contulit vobis Mulier nobilis Matthia, & prædictus Ugo in flumine Leſe, ubi habetis molendinum fullæ. Eccleſiam Sanctæ Crucis cum ſuo Tenimento: Rationes Eccleſiarum, quas habetis in Neapoli. Beneficium quod dedit vobis nobilis vir Joannes Comes Aliſiæ in eadem Civitate, & Domos, & Terras quas ibi habetis. Tenimentum VV. de Latina quod dedit vobis nobilis vir Goffredus de Monte Fuſculo. Prædium quod contulit vobis Comes VV. de Caſerta in Tenimento Teneſciæ, quod fuit Joannis Militis, Baſſi Molendinum, quod vobis contulit Comes Rogerius de Molina in Iſernia, & Molendinum de Piutima, quod dedit vobis Molgerius Torellus, & quod habetis in Petra, & in Martiano, & Iſernia, Domus Apothecam, & Terras, quas Joannes Riccardi dedit vobis in Capua, & Domos, quas dedit vobis Petrus Aliſiæ in eadem Civitate, & quod Sergius contulit vobis in Adverſam. Sane laborum veſtrorum, quos propriis manibus, vel ſumptibus colitis tam de Terris cultis, quam incultis &c. liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos &c. Prohibemus inſuper ne ulli fratrum veſtrorum &c. diſcedentem vero &c. quod ſi quis forte &c. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes prohibemus auctoritate Apoſtolica ne quis infra ambitum locorum, ſeu grangiarum veſtrarum furtum rapinamve committere, ignem apponere hominem capere, vel interficere, ſeu aliquam violentiam temere audeat exercere.

Eccleſiam S. Mariæ de Ferraria ſub Sedis Apoſtolicæ protectione recipit.

Eidem bona omnia confirmat.

A Decimarum ſolutione eximit &c.

Infra locorum, ſeu grangiarum ejuſdem Monaſterii ambitum quaslibet violentias exercens prohibet.

Illud inſuper Auctoritate Apoſtolica prohibemus, ne infra dimidiam leucam prope Abbatiam veſtram aliqua de novo habitatio fiat, de qua vobis debeat ſervatæ hactenus libertatis, & pacis aliquod præjudicium generari. Ordinationes vero Monachorum veſtrorum a Diœceſano &c.

Concluſiones, & clauſ. conſuetæ.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare &c. ſalva Sedis &c ſi qua igitur in futurum &c. Cunctis autem eidem loco ſua jura &c. Pax &c. Amen.

PERFICE GRESSUS MEOS IN SEMITIS ✠ TUIS. S. PETRUS, S. PAULUS.

CŒLESTINUS PAPA TERTIUS.

Cœleſtini PP. Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

EGO COELESTINUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Albinus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Octavianus Hoſtienſis, & Vellitrenſis Epiſcopus.
Ego Joannes Præneſtinus Epiſcopus.
Ego Petrus Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſcopus.
Ego Pandulphus, Baſilicæ XII. Apoſtolorum, Presbyter Card.
Ego Melior Sanctorum Joannis, & Pauli Presbyter Card. & Pam.
Ego Joannes tit. Sancti Stephani in Cælio Monte Presb. Card.
Ego Cenſius tit. S. Laurentii in Lucina Presbyter Card.
Ego Goffredus tit. S. Praxedis Presb. Card.
Ego Bernardus S. Petri ad Vincula Presbyter Cardinalis tit. Eudoxiæ.
Ego Gratianus SS. Coſmæ, & Damiani Diac. Card.
Ego Gregorius S. Mariæ in Porticu Diac. Card.
Ego Gregorius S. Mariæ in Aquiro Diac. Card.
Ego Gregorius S. Georgii ad velum aureum Diac. Card.
Ego Joannes S. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis.
Ego Nicolaus Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diac. Card.

Datum die 2. Martii 1191. Pont. An. II.

Datum Laterani per manum Ægidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis ſesto nonas Martii Indictione XI. Incarnationis Dominicæ MCXCII. (a) Pontificatus vero Domini Cœleſtini Papæ III. Anno II.

(a) Scriptoris certe incuria error irrepſit in hanc notam Chronologicam: Anno enim 1192. & quidem menſe Martio nec Undecima Indictio in curſu erat, nec ſecundus Pontificatus Cœleſtini annus numerabatur: quare juxta ſtatutam a nobis Pontificiam Chronologiam annus hic in nonageſimum tertium vertendus eſt.

XIV.

Confirmatio Bonorum omnium Finium, ac Privilegiorum Theanen. Eccleſiæ, ac præcipuè Diplomatis ejuſdem favore editi a quodam Guimundo de Rocca Romana.

Ab exemplari edidit Ughell. Ital. ſac. Tomo 6.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri noſtro Theodino Theanenſi Epiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium:

IN eminenti Apoſtolicæ Sedis ſpecula diſponente Domino licet immeriti conſtituti, fratres noſtros Epiſcopos, tam vicinos, quam longè poſitos fraterna debemus charitate diligere, & eorum quieti, & tranquillitati ſalubriter auxiliante Domino providere.

Prædeceſſorum more, univerſi Eccleſiæ Theanenſis fines conſervati decernit:

Eapropter Venerabilis in Chriſto frater Theodine Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus annuentes ad inſtar prædeceſſorum noſtrorum felicis recordationis Paſchalis, Adriani, Alexandri, Lucii, & Clementis Romanorum Pontificum præſentis ſcripti auctoritate ſancimus, ut univerſi Parochiæ fines, ſicut a Joannis fel. record. XVIII. Papæ Privilegio, quod Sandrario Epiſcopo indultum eſt determinati eſſe noſcuntur, ita omnino integri tam tibi, quam tuis Succeſſoribus perpetuo conſerventur, ſcilicet a primo latere, ſicut ingreditur aqua de Sexto in Fluvium Vulturnum, & ſicut ipſe fluvius deſcendit uſque ad montem Anezone, & quomodo aſcendit terra ipſius montis, & exit in finem de Melanico a ſecundo latere, quomodo vadit Terra de Monte, qui dicitur Molaria, & de Monte Majone, & deſcendit in decem pondera, & vadit in ſtaſilium, & deſcendit . . . . de ſcabello, & in ipſa rigazo mittit in Sagonem, ſicut idem Sagon vadit in locum, qui dicitur Balurum ubi ſe conjungere videtur rivi rivi, qui dicitur porti a tertio latere, quando aſcenditur ſurſum per ipſum Rivum uſque in Pontem de Cenſano, & revolvit perſolium invadit in pontem fractum, & aſcendit in Vallonem, & progreditur in Cartelera, & exit in vadum, qui dicitur Area, & aſcendit in Caſtellucum, & exinde pergit in rigaginem, quæ ducit juxta Eccleſiam Sanctæ Mariæ, quæ eſt in Baloneo majore, & ipſa bigago mittit in flumine de Gavigliano a quarto latere eſt idem fluvius, & aqua quæ dicitur Branta, & vadit in ſilicum, deindè pergit in furcam Sancti Martini, & exinde vadit per ipſos montes, & deſcendit per Vallem de Almagno in ſupradicta aqua de ſexto, intra quos fines Theanenſis Civitas, & Caſtella continentur hæc Petra Molaria, Rocca Romana, Riardus, Caſtrum Sancti Felicis Sajsnum, Caſtrum quod nominatur Petra Marzana, Bairanum, Peuſinæ, Præſentianum Minianum, Caminum Caſaſe Caſpuli, Rocca Banterani, Cucuruzium, Mertula, Gallucium, Rocca Sanctæ Crucis. . . . Terra Marzanellum Cajanum Colonia S. Joannis incluſas, ſeu alia nonnulla Monaſteria quoque, ſeu Eccleſiæ Clericorum, ſeu Monacorum. Prætere quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona ipſa Theanenſis Eccleſia in præſentiarum juſtè, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel

Eidem bona omnia confirmat.

Prin-

Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci firma tibi, tuiſque Succeſſoribus, & illibata permaneant. Porro ejuſdem Epiſcopatus Clericos cujuſcumque Ordinis ſint a Laicorum poteſtate ſubtractos ſub tuo jure præcipimus permanere. Ad hęc cum jam pridem inter bonæ memoriæ Petrum Prædeceſſorem tuum, & Clericos Manianenſes ſuper ſolutionem Cathedratici quæſtio mota fuiſſet, tandem felicis recordationis Lucius Papa Prædeceſſor noſter tunc tit. S. Praxedis Presbyter, & Joannes Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconi Cardinalis ex delegatione Romani Pontificis recognoverunt de cauſa, & receptis idoneis Teſtibus, quod Prædeceſſores ejuſdem Epiſcopi a ſingulis Presbyteris Manianenſibus duodecim Denarios per quadraginta annos nomine Cathedratici percepiſſet, & plurium aſſertione comperto, quod hujuſmodi conſuetudo in Capuanæ, & Beneventanæ, & aliis circumadjacentibus Provinciis ſervaretur Cathedraticum ipſum ſibi, & Succeſſoribus ſuis a Sacerdotibus præſcripti Caſtri ſecundum conſuetudinem ſolvendum, quam utique ſententiam ſicut ſub eodem Lucio a prædicto Cardinale prolata, & ſanctæ memoriæ Adriano, & dicto Lucio, atque Clemente Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus noſcitur confirmata, futuris cenſemus manere temporibus illibatam.

Clericos omnes ſub jure ejuſdem Eccleſiæ permanere præcipit.

Sententiam jam a Prædeceſſoribus ſuis confirmatam qua Presbyteri Manianenſes ſolvere Cathedraticum Epiſcopo Theanenſi confirmat.

Prætereà libertates, & immunitates a dilecto filio nobili viro Guimundo de Rocca Romana Theanenſi Eccleſiæ rationabiliter conceſſas, ſicut in ſcripto authentico confecto plenius continetur ratas, & futuris temporibus illibatas ſervari mandamus. Ad majorem vero firmitatem ſcriptum illud de verbo ad verbum huic præſenti paginæ juſſimus inſerendum, quod ſic ſe habet.

Libertates, & immunitates eidem Eccleſiæ à Guimundo de Rocca Romana conceſſas confirmat.

In Nomine Domini Noſtri Jeſu Chriſti. Amen. Incarnationis ejus 1189., & 23. anno Regni Domini noſtri ſecundi Guglielmi Dei gratia magnifici Regis menſe Februarii Indictione 7. Honori Sanctæ Matris Eccleſię, ejuſque juri quiſque Chriſtianus tanto propenſius debet inſiſtere, quanto in ipſius utero renaſcendi ſumit initium, & per eam vitæ perpetuæ præſtolatur eventum, ideſt quod nos Guimundus de Rocca Romana notum fieri volumus tam præſentibus, quam abſentibus, quod cum multiplices, & variæ quęſtiones, & ſuper diſtinctis capitulis inter Dominum Petrum venerabilem in Chriſto Patrem noſtrum Theanenſem Epiſcopum pro parte Eccleſiæ ſuæ &c. . . . . verterentur, tandem per communium amicorum colloquia ad pacis unitatem, & concordiam ſtuduimus pervenire, aſſerebat enim idem venerabilis Epiſcopus Præsbyteros, & Clericos in terra noſtra habitantes a nobis, & Balivis noſtris frequenter gravari, & opprimi in illicitis, & injuſtis exactionibus, & in tollagiis animalium ſuorum, de tertia quoque parte decimæ de Demanii noſtri quæſtionem movebat idem Dominus Epiſcopus, quod non permittebamus eum habere integre, & quiete, ſicut Pater noſter Dominus Andreas bon. mem. olim Roccæ Romanæ Dominus Eccleſiæ ſuæ conceſſerat, querebatur inſuper quod non permitteremus eum uti Eccleſia S. Joannis incluſa, ſecundum tenorem privilegii ſui, quod remiſſum eſt Theanenſi Eccleſiæ per prænominatum Dominum Andream Patrem noſtrum.

Tenor Conceſſionis libertatum, & immunitatum Eccl. Theanenſi a Guimundo de Rocca Romana conceſſarum.

Nos itaque ad bonum pacis, & concordiæ plenitudinem reformari cupientes, habito amicorum, & quorumdam fidelium noſtrorum conſilio, ſimulque pro animarum Avi, & Genitoris noſtri ſalute, atque pro redemptione peccatorum noſtrorum in præſentia Nicolai Theanenſis Judicis, & Petri Notarii, aliorumque ſubſcriptorum teſtium ad hanc ſuper prædictis capitulis concordiam, & pactionem ſtuduimus pervenire. Concedimus namque, & perpetua ſtabilitate firmamus, ut Presbyteri, & Clerici in terra noſtra habitantes, qui patrimonium, vel tenimentum laicale a nobis non habent, a nobis, vel a Balivis noſtris nullam in perſonis, vel rebus ſuis moleſtiam patiantur, ſed ab eis adjutorium exigatur: Sed ſi forte nobis ex gratia aliquid largiri voluerint, libere, & abſque inquietatione animi Deo, & Eccleſiæ ſervire permittantur. Si vero aliqui ſint qui patrimonium, aut tenimentum a nobis habeant, ſecundum quod exigimus a fratribus eorum, vel pro juribus patrimonii, ſeu tenimenti ab eis adjutorium exigatur. Si quis vero Clericorum, vel Sacerdotum criminaliter, vel civiliter, ſeu de rebus eccleſiaſticis amiſſarum, vel conventus ab Epiſcopo, vel ab alio apud Epiſcopum fuerint Epiſcopi, & Capituli Theanenſis examinatio, judicium, & caſtigatio. Si vero Clericus aliquis, vel Laicus aliquem Sacerdotum, vel Clericorum de terra noſtra apud Archiepiſcopum, qui in terra noſtra per Epiſcopum erit conſtitutus, vel amicabiliter apud Syndicum Congregationis noſtræ terrę convenire voluerit, ſi ibi potuerit diffiniri, liberè erit, ſi autem per eos terminari nequiverit, & per alterutrum ad majorem Eccleſiam fuerit appellatum, ſive ſententia fuerit retractanda ad cognitionem majoris Eccleſiæ referatur, in iis autem omnibus neque nos neque Balivi noſtri in judiciis, ſeu coercitionibus Clericorum, aut Sacerdotum nullatenus nos intermittemus. Clericos vero, & Sacerdotes terræ noſtræ cum proceſſione ſolemni in feſto Sancti Joannis ante portam latinam non ſolum accedere ad majorem Eccleſiam permittemus, verum etiam venire nolentes diſtrictione pleniſſima compellemus. Præterea laicos homines, & fideles Theanenſis Eccleſiæ in Caſali Anguillari, & Scarpato, ſeu in aliis adjacentibus locis habitantes, nullis oppreſſionibus, nullis gravaminibus, nullis exactionibus aliquo modo fatigabimus, aut fatigare faciemus ſecundum dominium eorum coercebo, & judicabo libera ſit. Theanenſis Eccleſiæ ejus Rectorum: etſi inteſtati deceſſerint, poſſeſſiones, & bona eorum liberè, & abſque conditione ad Theanenſem Eccleſiam devolvantur. Animalia quoque, & bona eorum non capiemus, nec capi faciemus, neque eos, neque Balivi noſtri de eis, vel de rebus eorum aliquatenus nos intermittemus hoc excepto, quod in Paſcha, & in Nativitate Domini in vexeniis ſecundum quod facere Anteceſſoribus noſtris conſueverunt viſitabunt, pro eo quod ipſi, & Eccleſiæ eorum ſecuritatem habent in terra noſtra, & commodum inde recipiunt in paſcuis, lingis, & aquis ſicut alii homines de terra noſtra, ſi verò in ultima voluntate affectu ſupremæ voluntatis de rebus mobilibus nos amplecti eorum aliquis voluerit, nobis aliquid reliquando, liberum eis ſit nobis, ſicut cuilibet alio extraneo re-

lin-

linquere ſecundum coactionem cauſam noſtram, vel Calivorum noſtrorum, tertiam verò partem decimæ Demanii noſtri liberè, & abſolute concedimus Theanenſi Eccleſiæ habendam ſecundum quod Domious Andreas Pater noſter cidem Eccleſiæ conceſſit. Poſtremo Eccleſiæ Sancti Joannis ad Cluſas ſecundum tenorem privilegii a Patre noſtro eidem Eccleſiæ collati liberè, & abſolutè dimittimus, ſalvo quod bonus homo Canonicus, qui ex conceſſiooe memorati Epiſcopi eandem Eccleſiam eſt adeptus in vita ſua pacificè, & quietè poſſideat, & aoniverſaria ſecundum tenorem privilegii noſtri a Canonicis prædictæ Eccleſiæ fiant. Prædicto autem bono homine defuncto Epiſcopus in Demanio Eccleſiam ipſam babeat, cumque liberè, & ſine coutradictione poſſideat. Hanc autem noſtram conceſſionem, & ſuper prædictis Capitulis, ſeu Conſtitutionibus ordinatione, & compoſitione in manibus tuis Domine Venerabilis Pater, Domine Theanenſis Epiſcope pro parte, & vice Eccleſiæ tuæ in præſentia memorati Judicis, & Notarii, & ſubſcriptorum teſtiom per contradictionem confirmamus obligantes nos, & noſtros hæredes, vobis qui ſupra venerabili Epiſcopo pro parte, & vice jamdictæ Eccleſiæ contra hanc noſtram concordiam, pactionem, atqoe conceſſionem nullo tempore venire. Nam ſi nos qui ſupra Guimundus, vel noſtri hæredes, vel aliquis pro parte, & vice noſtra, hoc ſcriptum de hoc, quod continet per qualecumque incendium dirumpere, vel removere, ſeu reformare conſeoſerimus, aut in quavis parte refutare tentaverimus centom biſantios pœnæ nos, & hæredes noſtros vobis qui ſupra venerabili Theanenſi Epiſcopo, cjuſque Succeſſoribus, & parte jamdictæ Eccleſiæ componere obligavimus, & omnia ſuptadicta complere: Et hæc carta ad hoc quod continet firma, & ſtabilis permaneat ſemper, & de his omnibus complendis. . . . . noſtro vobis qui ſopra Theanenſi Epiſcopo dedimus, & fidejuſſores inde poſuimus per convenientiam, nos ipſos, unde ſi neceſſe fuerit ad pignorandum obligavimus, nos, & noſtros hæredes vobis, veſtriſque Succeſſoribus, & partem dictæ Eccleſiæ de rebus noſtris mobilibus, & immobilibus pignorari licita, & illicita uſque ad legem, & taliter nos qui ſupra Guimundus de Rocca Romana qualiter nobis actum, & congruum fuit, qui ſupra Venerabili Patri Petro Theaoenſi Epiſcopo pro parte, & vice memoratæ Eccleſiæ Theanenſis notificemus, & te Petrum Notarium qui interfuiſti ſcribere rogavimos. Scripſi Ego Petrus Notarius, & interfui in Territorio Theanenſi, ubi dicitur Verclanicum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temerè pertorbare, vel ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia illibata, & integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſuot uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, Seculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temerè venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita niſi præſumptionem ſuam congrua ſatisfactione correxerit poteſtatis, honoriſve ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sanctiſſimo Corpore Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ jultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervaotibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & bic fructos bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Clauſulæ, & Concluſiones conſuetæ.

EGO COELESTINVS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Cœleſtini Papæ.

Ego Octavianus Oſtien., & Vellitren. Epiſcopus.

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Petrus Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſcopus.

Ego Pandulphus Baſilicæ XII. Apoſtolorum Presb. Card.

Ego Joannes Tit. S. Clementis Card. Tuſculan. Epiſcopus.

Ego Joannes Felia Presb. Card. Tit. S. Suſannæ.

Ego Romanus Tit. S. Anaſtaſiæ Presbyter Car-

Ego Guido Presbyter Cardinalis Tit. S. Mariæ Transtyberim.

Ego Hugo Presbyter Cardinalis SS. Silveſtri, & Martini Tit. Equitii.

Ego Gregorius Tit. S. Mariæ in Porticu Diac.

Ego Gregorius, S. Mariæ in Aquiro Diac. Card.

Ego Gregorios S. Georgii ad velum aureum Diac. Card.

Ego Lotharius SS. Sergii, & Bacchi Diac. Card.

Ego Nicolaus S. Mariȩ in Coſmedin Diaconus Cardinalis.

Datum Laterani per manum Ægidii Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconi Cardinalis 3. Kalend. Octobris Indictione XII. Incarnationis Dominicæ anno 1193. Pontificatus vero Domini Cœleſtini Papæ tertii aono tertio.

Dat. die 29. Septem. An. Dom. 1193. Pont. An.

X V.

Canonizatio S. Joannis Gualberti Abbatis, & Inſtitutoris Congregationis Vallis Umbroſȩ Monachorum Ordinis S. Benedicti.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis, Abbati, & Conventui Vallis Umbroſæ. Salutem & Apoſtolicam benedictionem.

Proœmium.

GLorioſus Deos in ſanctis ſuis, & in majeſtate mirabilis, miniſtros ſuos, qui ſibi veraciter, & ſincerè miniſtrant, noo ſolum immarceſcibili bravio, & æterno remunerat, verum etiam in præſenti vita per exhibitionem plurium miraculorum, commendabiles reddit, & ſecundum propheticum verbom, eos facit in ȩterna eſſe memoria, & abomnibos celebriter venerari. Nec enim quiſquam catholicus ambigit, cum & hoc Scriptura Sacra teſtetur, qood in ſanctis ſuis laodatur Dominus, & qui bonorat eos, ipſum Dominum prorſus honorat, ipſo atteſtante, qui dicit, qui vos honorat, me honorat, & qui vos recipit, me recipit. Et item, quod uni ex meis minimis feciſtis, mihi feciſtis. Et quidem ratiooi conſeotaneum eſſe probatur, ut quandoquidem Omoipotens Pater, Filii ſui cohȩredes, eo quo ipſum honore voluit inſigniri, ipſo orante, & dicente. Volo Pater, ut ubi ego ſum, illic ſit & miniſter meus. Et rurſum,

ſi quis

ſi quis mihi miniſtraverit, honorificabit cum Pater meus, qui in cęlis eſt. Homines qui es lutea materia ſunt, ipſius memoriam celebrent & venerentur in terris, cujus nomen creditur ſcriptum eſſe in cælis.

Supplicatio Congregationis Vallis Umbroſæ pro Canonizat. Joannis Gualberti ejus primi Abbatis.

§. 1. Hac nimirum conſideratione inducti, cum preces dilectorum filiorum noſtrorum Georgii Abbatis, & Conventus Paſſinianenſis Monaſterii, veſtramque teſtimonium recepiſſemus & literas, ut inclitæ recordationis Joannem quondam Abbatem Vallis Umbroſanæ Congregationis Inſtitutorem, qui Creatoris ſui ſervus prudens extitit, & fidelis, & familiæ ſibi commiſſæ in tempore tritici menſuram impendit, & quem quia fuit ſuper pauca fidelis, poſt obitum ſuum ſuper multa dominus ipſe conſtituit, & multis miraculorum privilegiis inſignivit, iſtis etiam temporibus, ut dicitur inceſſanter illuſtrat, ſanctorum Cathalogo annumerare, & aonſociare vellemus.

Canonizatio ejuſdem ſpræſtita hujus Pontificis verificatione de ſanctitate, & miraculis.

§. 2. Viſum itaque eſt nobis, & communi conſilio fratrum inſedit, ut vicinorum Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum Eccleſiæ, deberemus de converſatione ejuſdem boni viri, & miraculis, teſtimonia præſtolari. Demum vero cum Epiſcoporum, Abbatum, Priorum, Archidiaconorum, Plebanorum, Præpoſitorum Eccleſiaſticorum, & Monaſticorum Conventuum, atque aliorum, ſuper ejuſdem miniſtri Jeſu Chriſti, vita & converſatione, atque miraculis recepiſſemus teſtimonia & preces, ſuper canoniſando eodem, fratrum noſtrorum convenientia requiſita & habita, referentes gratias Creatori, qui Eccleſiam ſuam ſemper nova prole multiplicat, & tam roſarum, quam liliorum flore decorat, prænominatum Beatum Joannem canonizavimus, & numero Confeſſorum Chriſti decrevimus adjungendum. Confeſſorum omnium Regem prece humili depoſcentes, ut ejuſdem Confeſſoris, qui ſibi propter lucidas & conſpicuas placuit actiones, precibus & meritis recolendis, ab inſtantibus periculis eruamur, & in noſtris neceſſitatibus ipſius patrocinium ſentiamus.

Ejus feſtivitas recolenda.

§. 3. Veſtræ itaque devotioni per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quateous de tanti Patroni ſuffragio, quem genuit & nutrivit ipſa Italia ſpiritualiter gratulemini, & ejus memoriam certo die inter alios Confeſſores veneratione celebri recolatis, ipſius feſtivitatem colere ſtudeatis, in eo Divinam Omnipotentiam esaltantes. Si anim atteſtante voce Dominica, Deum diligere comprobatur, qui mandata ejus obſervat, a fructibus prænominati Sancti Viri cognoſeitur, quod apud Deum poſſit & debeat pro peccatoribus efficaciter exaudiri. Qui Evangelicæ prædicationis, non ſurdus auditor, mundi gaudia, tanquam ſtercora reputans dereliquit, & ſequens Chriſti veſtigia, non ſolum in veſtro Monaſterio monaſticham Religionem inſtituit, verum etiam ſeptem Monaſteria fabricavit, & ad ultimum Paſſinianenſe Monaſterium reparans, in eo præſentem vitam laudabili deceſſu finivit.

Relatio miraculi de inclinat. Crucifixi.

§. 4. Illud tamen inter ejus miracula primum & præcipuum invenitur, quod pro quodam opere miſericordiæ cuidam in ſe delinquenti, ante ipſum in modum Crucis proſtrato, provide & clementer exhibito, Imago Crucifiſi, ei adhuc in ſeculari militia eſiſtenti, caput dicitur inclinaſſe.

Datum Laterani ſecondo Nonas Octobris, Pontificatus noſtri Anno tertio.

Dat. die 6. Octobr. 1194. Pont. An. III.

XVI.

Privilegium Eborum Eccleſiæ indultum ſuper juribus, libertatibus &c. ejuſdem Eccleſiæ.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Simoni Decano, & Capitulo Eccleſiæ Sancti Petri Eborum, eorumque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Edidit Wilkins Concil. Britanniæ, & Hiberniæ vol. 4. pag. 705.

Exordium.

CUm Romana Eccleſia, cui dante Dominio præſidemos, juſtis poſtulantium votis pia ſemper conſueverit benignitate adeſſe, dignum eſt, & conſonum, ut illi de ſpeciali ejus præſidio, & protectione confidant, & ut poſſint ea contra malignorum incurſus, tamquam optatæ defenſionis clypeo præmuniri, quorum fides, & devotio in honore ipſius, & reverentia certo rerum experimento probatur.

Eccleſia hæc ſub S. Apoſtolicæ protectione ſuſcipitur.

Eapropter dilecti in Domino filii, juſtis poſtolationibus veſtris clementer annuimus & Eccleſiam veſtram, in qua divino eſtis mancipati obſeqnio, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſeotis ſcripti privilegio communimus. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum iuſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ant aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque Succeſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis dusimus exprimenda vocabulis, ſcilicet Villam de Dalton, cum pertineot: Villam totam, cum pertinentiis, Villam de Brothton cum Eccleſia Molendino, & aliis omnibus pertinentiis: Villam de Helperby cum pertinentiis: Terram de Ulfrikby cum pertinentiis: Terram de Giſpeſmarc, cum pertinentiis: Terram de Ledesham cum pertinentiis: Terram de Nuton cum pertinentiis: Terram de Ckerpiubek, cum pertinentiis: Eccleſiam de Burgo cum Cappella, & omnibus aliis pertinentiis; Eccleſiam de Lanum cum pertinent. Eccleſiam de Leſyngton cum pertinent.: Eccleſiam de Quetungkebur cum pertinent.: Eccleſiam Sancti Johannis ad Pontem Eborum Eccleſiam Sancti Johannis in Mariſco: Eccleſiam Sancti Laurentii in Walmegut cum pertinent. infra Civitatem, & estra, Eccleſiam Sancti Andreæ in Hæcmangergat: Eccleſiam S. Marci in Coyngeſtrete: Eccleſiam S. Mariæ oltra Uſam: Seſaginta ſolidos de Manerio de Patrington: duas marcas argenti de nundinis S. Petri ad Vincula in Eborum de Synodalibus quadraginta ſolidos ad Magiſtrum Scholarum ſpectantes. Antiquas quoque, & rationabiles Eccleſiæ veſtræ conſuetudines, & hactenus obſervatas, vobis, & veſtris Succeſſoribus confirmamus, & decernimos eas in Eccleſia veſtra futuris temporibus abſque contradictione cujuslibet firmiter obſervandas. Auctoritate Apoſtolica nihilominus prohibemus,

Eidem bona omnia confirmat.

ne Ar-

Prohibet ne Archiepiſcopus in Decanum, Canonicos &c. cenſuras promulget.

ne Archiepiſcopus veſter qui pro tempore fuerit, in Decanum, vel aliquam perſonam, Canonicos, vel eorum Miniſtos, ſive Clerici ſint, ſive Laici, aliquam excommunicationis, interdicti, ſeu ſuſpenſionis ſententiam contra immunitatem, quam Prædeceſſores veſtri, & vos hactenùs habuiſtis ſine aſſenſu Decani, & Capituli, vel eos a Choro arcere, vel ab Eccleſiarum ingreſſu: quod ſi forte præſumpſerit, eam decernimus non tenere.

A Decano Archiepiſcopo contra conſuetudinem Eccleſiæ homagium minimè faciendum.

Statuimus inſuper ne Decanus, qui ſecundum Deum in Eccleſia veſtra fuerit inſtitutus contra Eccleſiæ veſtræ ſolitam libertatem, & conſuetudinem hactenus obſervatam, homagium obtentu Beneficii Eccleſiaſtici Archiepiſcopo facere teneatur.

Capitulo Electionis Magiſtri Hoſpital. S. Petri jus confirmat.

Præterea paterno intuitu providere volentes ne in iis, quæ ad vos ſpectare noſcuntur, læſionem aliquam incurratis, electionem liberam Magiſtri Domus Hoſpit. Sancti Petri Eborum, ſicut eam ex antiqua, & approbata conſuetudine hactenus Eccleſia veſtra obtinuit vobis, veſtriſque Succeſſoribus confirmamus, ita quod qui ibi pro tempore fuerit aſſumendus nonniſi per electionem veſtram conſuetam, & canonicam aſſumatur.

Privilegia, immunitates &c. confirmat.

Et ne ſtatus Eccleſiæ veſtræ temeritate qualibet circa obſervantias rationabiles mutationes, ſeu turbationes incurrat, dignitates libertates, immunitates, quæ a Regibus, & Principibus, ſeu Archiepiſcopis veſtris, vobis, & Eccleſiæ veſtræ rationabiliter ſunt conceſſæ, & a Romanis Pontificibus approbatæ, ſeu etiam Regum, ſeu Principum, vel Archiepiſcoporum, necnon Epiſcoporum, Romanorum Pontificum autenticis continentur, ratas eſſe cenſemus, & eas perpetuam obtinere volumus firmitatem.

Prohibet ne ab Archiepiſcopo, vel ab alio Canonici &c. moleſtentur, ſeu graventur.

Prohibemus inſuper ne Archiepiſcopus, vel aliquis alius contra antiquam, & approbatam Eccleſiæ libertatem perſonas, ſeu Canonicos, aut Clericos, vel homines veſtros indebitis, & conſuetis excommunicationibus prægravare eos, pecuniaria pœna eos mulctare præſumat, nec ſic ſatisfactione debita, relaxare ſententias, quas Capitulum veſtrum ſecundum antiquam, & approbatam Eccleſiæ veſtræ conſuetudinem in invaſores rerum, ſeu poſſeſſionum ſuarum illicitos, ac temerarie detentos, & in veſtros homines graviter delinquentes, rationabiliter duxerit proferendas. Ordinationem quoque Canonicorum, ſeu perſonarum, ſicut ab ipſa fundatione loci hactenus eſt obſervatum, liberam eſſe decernimus, ut videlicet honeſta idonea perſona cui Archiepiſcopus veſter vacantem in Eccleſia veſtra Præbendam, vel dignitatem duxerit conferendam, ſecundum antiquam Eccleſiæ veſtræ conſuetudinem Decano, & Capitulo præſentetur. Receptus autem per Capitulum in Canonicum per librum, & panem, per manum Decani, & Capituli debeat inveſtiri: poſtmodum vero in oſculo Fratrum receptus de conſervanda fidelitate Eccleſiæ veſtræ, & libertatibus, & conſuetudinibus juri conſentaneis pro viribus defendendis: ſecretis Capituli non detegendis juramentum conſuetum, & debitum interponat, & tunc de mandato Decani, & Capituli per manum Cantoris, prout moris eſt inſtalletur. Si quis vero contra conſuetudinem antiquam, & approbatam in Eccleſia veſtra per aliquem fuerit introductus, nec pro Perſona, nec pro Canonico habeatur. Si vero Archiepiſcopus veſter, vacantem in Eccleſia veſtra Præbendam, vel Perſonatum ſecundum Lateranenſis Concilii formam præſcriptam idoneæ perſonæ, canonica admonitione præmiſſa non contulerit liceat vobis auctoritate Apoſtolica nullius contradictione, vel appellatione obſtante illam contra ejuſdem Concilii Statuta conferre.

Proviſi ab Archiepiſcopo, præſentandi Decano, & Capitulo.

A Receptis juramentum faciendum.

Concluſiones, & clauſulæ conſuetæ.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis pro futura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine divinæ ultioni ſubjaceat. Cuncti autem ejuſdem loci ſua jura ſervantes, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Decrevimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, confirmationis, prohibitionis, atque conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attemptare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 16. Junii An. Domini 1194. Pont. An. IV.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum decimo ſexto Kalendas Iulii Pontificatus noſtri anno quarto.

XVII.

Caſtella Duo Puliano, & Colle Alto Pennenſi Eccleſiæ ab Odone Epiſcopo acquiſita eidem confirmantùr.

Edidit Ughel. Ital. Sac. tomo 1. ubi de Pennenſibus Epiſcopis.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Odoni Pennen. Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

CUm a nobis petitur quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum,

Eapropter Venerabilis in Chriſto frater tuis juſtis precibus annuentes, duo Caſtella, videlicet Puliano, & Collealto cum omnibus pertinentiis ſuis, quæ tuo ſtudio, & diligentia Pennen. Eccleſiæ acquiſiviſti, ſic ea juſte, & ſine controverſia poſſides, & tibi, & per te Eccleſiæ tuæ auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat &c.

Dat. die 21. Julii An. Domini 1194. Pontif. An. V.

Datum Laterani 12. Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri Anno Quinto.

Ebo-

XVIII.

Eboracenſis Archiepiſcopus propter contumaciam in ſceleribus ſuſpenſus declaratur ab officio muneris Archiepiſcopalis, cujus adminiſtratio Decano Cathedralis illius Eccleſiæ demandatur.

Ex Concil. Tom. XIII. & Baronio.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Simoni Decano Eboracenſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

CUm univerſalis Eccleſiæ regimen nobis licet inſufficientibus divina favente gratia ſit commiſſum, & ſingularem ex eis caſibus præcavere teneamur, & utilitatibus providere: illud nobis eſt ſummopere præcavendum, ne inde Eccleſiæ in temporalibus, vel ſpiritualibus detrimentum incurrant, unde ipſarum honorem, & commodum credimus procurare. Cum enim penſatis perſonarum meritis, & diligenter inſpectis, aliquis juxta ſuorum exigentiam meritorum per nos fuerit dignitatis poteſtate ſuſpenſus, & ab Eccleſiarum prælatione ad tempus amotus: ne Subditis paſtoris cura privatis malignandi materia tribuatur, & occaſio litigandi, eis tali debemus providere perſona, quæ, & litigantium dirimere quæſtiones, & Subditorum exceſſus corrigere noverit; & quantum ſui officii debitum patitur, & diligat, & affectet.

Eboracenſis Archiepiſ. ſuſpenſus.

Inde eſt, quod cum Eboracenſis Archiepiſcopus ejus actibus exigentibus, & contumacia faciente, qui abuſus patientia noſtra neque a ſuis iniquitatibus deſiſtit, nec noſtro ſe conſpectui, indulto ſibi miſericorditer termino, præſentavit, ab uſu pallii, & Epiſcopatus officii executione, a miniſtratione quoque tam ſpiritualium, quam temporalium, & beneficiorum perceptione, noſtra ſit auctoritate ſuſpenſus;

Simoni Eboracenſi Decano adminiſtrationem Eccleſiæ in ſpiritualibus concedit.

Diſcretioni tuæ auctoritate præſentium duximus indulgendum, ut cum conſilio Canonicorum in Eboracenſi Eccleſia reſidentium, Clericorum Eboracenſis Diœceſis exceſſus corrigere valeas, & querelantium tam Clericorum, quam Laicorum Eboracenſis Diœceſis controverſias, quæ judicio exigunt Eccleſiaſtico terminari, canonice definire, canonica ſeveritate, appellatione remota percellens eum, qui ſuper hoc contumaciter duxerit reſiſtendum, donec eidem Eccleſiæ aliter fuerit ſollicitudine noſtra proviſum.

Concluſiones ſolitæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 22. Decemb. Anno Dom. 1194. Pont. An. V.

Datum Laterani Decimo Kalendas Januarii Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

XIX.

De eadem re ad Clerum Eboracenſem.

Ex Concil. Tom. XIII col. 700.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, & aliis Clericis, Comitibus, & Baronibus, & aliis in Eboracenſi Provincia conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Præfatio.

QUam miſericorditer Romana Eccleſia ſuper facto Eboracenſis Epiſcopi proceſſerit, videre licet, ſi litterarum noſtrarum tenorem, quas utraque partium à Sede Apoſtolica diverſis temporibus impetravit, diligenter attentis.

Querelæ contra Archiepiſcopum.

Cum enim ſignificantibus dilectis filiis Decano, & Capitulo Eboracenſi, & non paucis Abbatibus, Prioribus, & aliis Eccleſiæ Prælatis in Regno Angliæ conſtitutis, ad Apoſtolatus Noſtri audientiam perveniſſet, dictum Archiepiſcopum Paſtoralis officii debito prætermiſſo ſæcularibus negotiis implicari, & divinis obſequiis non Clericis ordinandis, non Eccleſiis dedicandis, non Synodis celebrandis, non benedicendis Abbatibus, ſed venationibus, & aucupio totius anni ſui ſtudium applicare, & exercere alia, quæ commiſſo ſibi officio Pontificali, & honori non modicum derogant; non ſtatim formavimus judicium contra eum, ſed inquiſitionem famæ ipſius

Commiſſio pro contra Archiep. inquiſitione.

Venerabili noſtro Lincolnienſi Epiſcopo, & dilectis filiis Archidiacono de Northamtun, & Priori de Ponte * Fracto duximus committendam, cupientes ipſum Archiepiſcopum per intimationem ſuſpenſionis, ſi de his, quæ nobis fuerant ſignificata, conſtaret, vel ſi ea legitime comprobari non poſſent per exhibitionem canonicæ purgationis, quam ei cum tribus Epiſcopis, & totidem Abbatibus feceramus indici; a ſuis exceſſibus deterrere, & ad veritatis tramitem revocare.

** al. Sancto.*

Idem Archiepiſc. ad Sedem appellat Apoſtolicam.

Verum quoniam idem Archiepiſcopus, antequam citatio eorumdem Judicum perveniſſet ad Sedem appellavit Apoſtolicam: dicti Judices juxta litterarum noſtrarum tenorem, ſpatio ei trium menſium indulto Kalendas Junii, quo appellationem interpoſitam proſequi non differret, ipſi procurarunt pro termino aſſignare.

Pontifex terminum appellationis prorogat.

Deinde vero, cum Archiepiſcopus ipſe iter arripuiſſet ad Sedem Apoſtolicam veniendi timens, ne propter inclementiam aeris aliquod ipſius periculum eveniret, a nobis litteris, & nunciis poſtulavit, ut ſtatutum ſibi terminum deberemus miſericorditer prorogare. Nos vero precibus ipſius annuentes, & credentes quod eo citius de ſuis exceſſibus pœniteret, quod nos ad audiendas petitiones ſuas magis propitios, & faciles inveniret, terminum uſque adoctavas Beati Martini proximo præterituras proſequendæ appellationis ad ipſum purgandum ſtatuimus, memoratis Judicibus dantes nihilominus in mandatis, ut ſi tunc inde Archiepiſcopus noſtro aſpectui neglexerit ſe præſentare, exinde juxta Priorum litterarum tenorem in cauſa procederent, & quæ ipſis per eaſdem litteras mandata fuerant exequi procurarent. Cæterum memorato termino jam tranſacto eum ad Romanam Eccleſiam, nec acceſſerit, nec aliquem miſerit

reſponſalem, qui abſentiam ſuam quolibet modo excuſaret: ipſius inobedientiam, & contumaciam attendentes, ipſum ab uſu Pallii, & Pontificalis officii executione, adminiſtratione etiam tam temporalium, quam ſpiritualium, ac perceptione beneficiorum duximus ſuſpendendum: memoratis Judicibus per Apoſtolica ſcripta mandantes, ut eum per totam Eboracenſem Diœceſim, & Provinciam ſuſpenſum a nobis publice ſtatuant nunciare, ideoque univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eidem Archiepiſcopo, vel Officialibus ejus, nec in ſpiritualibus, nec in temporalibus præſumatis aliquatenus reſpondere: Sed ſi quas inter aliquos veſtrum in Eboracenſi poſitorum quæſtiones oriri contingat, quæ Judicio Eccleſiaſtico debeant terminari, ad audientiam dilecti filii noſtri Simonis Eboracenſis Decani eaſdem controverſias deferatis ipſius Judicium recepturi humiliter, & firmiter ſervaturi: Scientes nos eidem Decano de ſolita Sedis Apoſtolicæ miſericordia indulſiſſe, ut cum conſilio Canonicorum ſuorum in Eboracenſi Eccleſia reſidentium exceſſus corrigat Clericorum, & eorum, ac Laicorum, qui Eccleſiaſticam audientiam exigunt, in Eboracenſi Diœceſi definiat quæſtiones.

Eumque propter contumaciam ſuſpenſum denunciari mandat.

Datum Laterani decimo Kalendas Januarii Pontificatus Noſtri Anno quinto.

Dat. die 22. Decemb. Anno Dn. 1194. Pontif. An. V.

X X.

Sequitur ad Lincolnienſem Epiſcopum, alioſque Delegatos Apoſtolicos pro executione ſuperallatarum Literarum.

Ex Concil. Tom. 13. col. 901.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Lincolnienſi Epiſcopo, & dilectis filiis Archidiacono de Northamptun, & Priori de Ponte Sancto ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

Cum Sacroſancta Romana Eccleſia ſuper immobile fundamentum lapidem ſcilicet angularem, & verum perpetua ſtabilitate fundata de ſe ipſa veritate dicente, ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, per Beati Petri merita Eccleſiarum omnium Magiſterium, & Primatum ad Principem Apoſtolorum Domino poſtulante, ſi diligis me paſce oves meas, & non ſolum corporum, ſed etiam animarum judiciariam accepit poteſtatem, eodem Apoſtolorum Principe audiente a Domino: Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum in cælis: nos quos non propria merita, ſed ſola divina miſeratio ad Summi Pontificatus apicem evocavit, ſi judicia noſtra recta volumus, & provida deliberatione formare, & poteſtate nobis tradita non abuti, illius debemus quantum humana permittit fragilitas exempla ſectari, in quo Sedes Apoſtolica fundata conſiſtit, & a quo cęterarum Eccleſiarum curam ſuſcepit, & ligandi, atque ſolvendi plenitudinem poteſtatis: mirabilis enim ſuper omnia Deus, & inſcrutabilis divini conſilii altitudo, licet incomprehenſibilia ſint judicia ejus, & inveſtigabiles viæ ipſius aliquid tamen ex his, quæ in inferioribus operatur ſic recte conſpicimus, nobis, & aliis Eccleſiarum Prælatis in forma Judicii innuit imitandum, qui cum ſterilem arborem de Vinea ſua juxta illud Evangelii præceperit ſcindendam, ne terram fertilem occuparet, præmiſit dicens: ecce tres anni ſunt ex quo venio quærens fructum in ficulnea hac, & non invenio; ſuccide ergo illam. Hoc ſiquidem nos, licet nemini, ſed humanæ fragilitatis ſubjacentes defectibus, intra nos ipſos aſſidua meditatione penſantes, auditis exceſſibus Eboracenſis Epiſcopi, & de inhoneſta vita, & de inutili converſatione ejus rumoribus in noſtra, & fratrum noſtrorum audientia recitatis non ſtatim formavimus judicium contra eum, ſed exemplo illius, cujus miſerationes ſuper cætera opera ejus, ut ſterilis arbor pullularet in fructus, & vigorem reciperet jam amiſſum, non modico temporis ſpatio ad correctionem ipſius multiplicatis litteris, & mandatis non deſtitimus laborare: nunc eum ad viam ſalutis noſtris monitis revocantes, nunc per interminationem ſuſpenſionis Officii, & Beneficii deterrentes ab iniquitatis ſuæ ſemitis, & erroris ſicut vobis, qui totam rei ſeriem, & proceſſum negotii quoad ordinem agnoviſtis, credimus manifeſtum.

Quid actum ſit cum Eboracenſi Archiepiſcopo.

Sane ad audientiam noſtram ex perſonarum, & Capituli Eboracenſis Eccleſiæ inſinuatione pervenit, & idipſum dilectorum noſtrorum Roberti de Eboraco, & Rogeri de Selebi, & aliorum undecim Abbatum Premonſtratenſis Ordinis teſtimonia manifeſte declarare videntur: quod Gaufridus Eboracenſis Archiepiſcopus Sacramenta injuncti ſibi officii vilipendens venatione, ancupio, & aliis militaribus curis inutiliter occupatus, ordinationi Clericorum, Eccleſiarum dedicationibus, aut Synodis celebrandis, nec manum, nec operam poſt ſui promotionem adhibuit, nec Abbatem aliquem benedixerit, licet tam contra Clericos, quam Abbates ad maledicendum, & excommunicandum linguam conſueverit juſta morem proprium indiſcretè laxare. Libertates Eccleſiæ ſuæ, ac conſuetudines approbatas evacuat, ac ſubvertit: Appellationes, quæ ſolent eſſe ad remedium oppreſſorum, ad Romanæ Sedis injuriam reduxit in contemptum, & plures pro eo quod ad nos appellationem emiſerant, vinculis fecit carceralibus vehementer adſtringi. Perſonas Eccleſiæ ſuæ poſt appellationem ad nos factam honoribus, & beneficiis ſpoliavit: quoſdam Canonicorum appellatione contempta excommunicationi ſubjecit: Privilegia Romanorum Pontificum, in ejus præſentia ſua omnino auctoritate fruſtrantur: & qui forte alias tutus eſſet, in oſtenſione privilegii noſtri, optati coram eo præſidii beneficium demeretur. Cum contingit aliquem ad ſubtractam ſibi Eccleſiam, vel poſſeſſionem per Judices delegatos auctoritate noſtra reſtitui eum, per quem judicium executioni mandari debebat, ſtatim ſentiet inimicum. Plures enim taliter deſtitutos deſtituit, & Eccleſias ſuas, per Miniſtros ſuos violenter aggrediens fores earum fregiſſe, & eos proponitur per violentiam expuliſſe: quamplures reatum perjurii fecit perniciose incurrere, ipſos ab obedientia, quam Archidiaconis ſuis canonice ſervandam juramento promiſerant quadam neceſſitatis violentia retrahendo. Præterea majorem Eccleſiam cum multitudine armatorum aggrediens, fores Capituli

Ejus exceſſus.

pituli per violentiam confringi, & aſportari fecit, & bona Canonicorum, & Clericorum plurium, qui res ſuas tam in Eccleſia, quam in Theſauraria ibi depoſuerant, fecit per potentiam detineri. Pro quibus omnibus Eboracenſe Capitulum ad noſtram præſentiam appellavit. Comperimus etiam ea teſtimonio prædictorum, quod Eccleſiis quandoque vacantibus, præſentatas ſibi ab his, ad quos præſentatio pertinet, perſonas idoneas non admittit; ſed eas aut pueris, aut minus honeſtis perſonis aſſignat, uſus pariter, & præſentantis, & inſtituentis officio, aut facit eas de ſola voluntate vacare, ut earum fructus uſibus ipſius applicentur, & quod ſuſtentationi alicujus honeſti Clerici debebatur, ſibi non metuit retinere. Adjecerunt etiam, quod cum ſpiritualia dona gratis debeant, & ſine pravitate diſtribui, frequenter donat Eccleſiam, aut eam ſcindit per partes contra Statuta canonica, vel in ea ſibi novam, & indebitam retinet penſionem, poſſeſſionem, & quamplures excommunicatos, vel ſuſpenſos, nonniſi pecunia interveniente abſolvit. Religioſi verò, & honeſti in conſpectu ejus deſpecti, & contemptibiles fiunt; viles, & ſuſpectæ perſonæ de facili familiaritatem ejus, & gratiam aſſequuntur. Nos vero de rumoribus tam profanis auditis non ſemel, ſed ſæpius tam prædictorum quam aliorum Prælatorum, in Regno Angliæ, & in Eboracenſi Provincia poſitorum litteris, noſtris auribus frequentius inculcatis volentes eum a ſuis exceſſibus deterrere, & ad exequendum Paſtoralis Officii debitum revocare: inquiſitionem famæ ipſius vobis duximus committendam, ut vocatis Abbatibus, & Prioribus, & Eccleſiaſticis Perſonis Eboracenſis Diœceſis inquireretis de præmiſſis diligentius veritatem, & ſi accuſatores legitimi procederent contra eum auditis quæ proponerentur hinc, & indè, & depoſitionibus teſtium redactis in ſcriptis eas ſigillorum veſtrorum ſignatas munimine ad Sedem Apoſtolicam tranſmittere deberetis, aſſignato partibus termino competenti quoad audiendam ſententiam noſtro ſe conſpectui præſentarent; Hoc etiam iiſdem litteris meminimus fuiſſe inſertum, ut deficientibus accuſatoribus, ſi fama publica faceret contra eum, purgationem ipſius cum tribus Epiſcopis, & totidem Abbatibus, ſublato appellationis obſtaculo; incidere curaretis. In qua ſi forte deficeret ipſum ab Archiepiſcopali officio, & adminiſtratione ſuſpenſum noſtro faceretis conſpectui præſentari: Si verò Archiepiſcopus memoratus, antequam citatio veſtra perveniret ad ipſum ad Sedem Apoſtolicam appellaret induciis ei trium menſium indultis, ſi intra eos interpoſitam appellationem proſequi negligeret, vel differret ipſum ab omni Pontificali officio, & Archiepiſcopatus adminiſtratione noſtra nunciaretis auctoritate ſuſpenſum. Quia vero idem Archiepiſcopus antequam per vos citaretur ad cauſam, ſicut nobis ſuis litteris, & nunciis intimavit Sedem curavit Apoſtolicam appellare, & vos ei ad proſequendam appellationem Kalendas Januarii pro termino aſſignaſtis: ipſius laboribus, & expenſis, ac timente * ſi æſtivo tempore ad Urbem accederet aliquod perſonæ ipſius ea aeris inclementia periculum proveniret, cum, ſicut nobis intimatum fuerat, iter arripuiſſet ad Sedem Apoſtolicam veniendi, & paratus extiterit de objectis ſibi criminibus reſpondere, de ſolita Sedis Apoſtolicæ benignitate proſequendæ appellationis ab ipſo uſque ad octavas Beati Martini proximo præterituras terminum duximus prorogandum; omnia, quæ fuerunt contra eum impetrata ad eundem terminum ſuſpendentes, & revocantes in ſtatum priſtinum, quidquid contra eum poſt appellationem ad nos interpoſitam priorum litterarum obtentu fuiſſet a nobis, vel aliis immutatum. Vobis etiam per Apoſtolica ſcripta diſtricte mandavimus, ut niſi in octavis Sancti Martini noſtro conſpectui ſe præſentaret, juxta formam primæ commiſſionis, ſublato cujuslibet contradictionis, & appellationis obſtaculo, procedere nullatenus differretis. Verum quoniam memoratus Archiepiſcopus abuſus patientia noſtra nec ad Romanam Eccleſiam acceſſit, nec reſponſalem aliquem deſtinavit, qui, vel ejus abſentiam excuſaret, cum eum non modicum ultra præfixum ſibi terminum miſericorditer curavit expectare, licet eo ipſo videatur confeſſus de crimine, quod noſtro ſe conſpectui præſentare negleserit, ipſum ab uſu pallii, & omnis Epiſcopalis officii executione, adminiſtratione quoque tam ſpiritualium, quam temporalium, & beneficiorum perceptione ipſius Eboracenſis Eccleſiæ, & Provinciæ duximus ſuſpendendum: ut ſic ſaltem a ſuæ iniquitatis pertinacia reſipiſcens canonicæ ſeveritatis cenſuram in ſe non exigat fortius exerceri. Idemque diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus quatenus eum per omnes Eccleſias Eboracenſis Diœceſis, & Provinciæ ſuſpenſum à nobis publicè nuncietis, omnibus Clericis, & Laicis ejuſdem Provinciæ ex parte noſtra firmius injungentes, ne ipſi Archiepiſcopo, vel Officialibus ejus in temporalibus, vel ſpiritualibus reſpondere præſumant donec de ipſo Archiepiſcopo aliud duxerimus ſtatuendum. Mandamus autem, & per vos volumus in Eboracenſi Diœceſi nunciari, ut ſi forſitan inter aliquos quæſtiones moveri contingat, quas Eccleſiaſtico Judicio conveniat terminari ad audientiam dilecti filii noſtri Simonis Eboracenſis Decani, qui cum conſilio Canonicorum in eadem Eccleſia reſidentium, & Clericorum exceſſus committimus corrigendos, & litigantium tam Clericorum quam Laicorum controverſias decidendas referant ipſius judicium ſuſcepturi humiliter, & firmiter ſervaturi. Ad hæc omnia, quæ auctoritate litterarum noſtrarum, antequam ad vos ſecundarum notitia perveniſſet ſuper negotiis eundem Archiepiſcopum contingentibus, tam reſtitutionibus ablatorum, quam de aliis providè, & rationabiliter ſtatuiſtis rata decrevimus permanere mandantes, ut auctoritate noſtra ſuffulti ad Eboracenſem Eccleſiam accedentes, juxta priorum litterarum tenorem, tam in inquiſitione famæ, quam reſtitutione ablatorum canonicis facienda nihilominus procedatis non impediente appellatione, vel abſentia Archiepiſcopi memorati, nec obſtantibus litteris in primarum litterarum præjudicium hactenus impetratis. Ad hæc præſentium vobis auctoritate injungimus quatenus ſententiam excommunicationis in quoſdam Canonicos, Vicarios, Clericos, & ſervientes Canonicorum Eboracenſis Eccleſiæ, ab eodem Archiepiſcopo poſt appellationem ad nos interpoſitam, promulgatam irritam judicetis peni-

Eboracenſe Capitul. contra Archiep. exceſſus ad S. Apoſtol. appellavit. Idoneis perſonis relictis, pueris, & inhoneſtis perſonis Eccleſias aſſignat. Eaſdem etiam ſua voluntate vacare facit, & earumdem fructus retinet.

Litteræ a Pontifice datæ pro inquirenda veritate.

* Forte, ne ſi

Sententia ſuſpenſionis in eum lata.

Præmiſſa a Judicibus peracta confirmat.

Canonicos excommunicatos, & alios ad cautelam abſolvi mandat.

penitus, & inanem: ita tamen ut dictos Canonicos, & alios in eadem ſententia nominatos ad majorem cautelam auctoritate Apoſtolicæ Sedis abſolvatis. Omnes autem illos, qui in Benedictum Clericum ſupradicti Decani, Gualterum Presbyterum Riechardum de Semare, & quinque de Caval Clericos, & alios Clericos Eboracenſis Eccleſiæ, manus temerarias injecerunt, vel qui eis violentiam præceperunt inferri, tamdiu nuncietis appellatione remota excommunicationis vinculo detineri, donec paſſis injuriam congrue ſatisfecerint, & cum veſtrarum teſtimonio litterarum ad Sedem veniant Apoſtolicam abſolvendi. Quod omnes his exequendis nequiveritis intereſſe, duo veſtrum ea nihilominus exequantur.

Dat. die 22. Decemb. Anno Do 1194. Pont. An.V. Datum Laterani decimo Kalendas Januarii Pontificatus noſtri Anno Quarto.

XXI.

Mandatum Archiepiſcopo Rothomagenſi, de publice jis excommunicandis, qui excommunicatos ad Eccleſiæ communionem admittebant.

Ex Concil. tom. 13. col. 712. Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Rothomagenſi Archiepiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Quam neceſſarium ſit, pœnis coercere malos. EOS qui contra Prælatos ſuos ſupercilium electionis aſſumunt, & in contumacia perdurantes, nec eorum ſententiam ſervant, nec monitis deferunt, vel mandatis non minus credimus debere puniri, quam devotorum, & humilium obedientia remunerari debet, & ab omnibus merito commendari. Niſi enim fuerit ſuperbia edomata, & Apoſtolicæ Sedis auctoritate depreſſa, ordo Eccleſiaſticus deperibit, & quibuslibet incentivum accreſcit, & materia delinquendi. Ad audientiam ſiquidem Apoſtolatus noſtri te ſignificante pervenit, quod cum quoſdam propter ſuos exceſſus excommunicationis vinculo innodaris, & ab omnibus decreveris evitandos, Religioſi, & alii quidam in tua Diœceſi conſtituti ipſos ad communionem ſuam recipere auſu temerario præſumpſerunt, & ad celebrationem admittere divinorum. Licet autem tales ipſo jure minori ſunt excommunicatione adſtricti, & ex hoc a Corporis, & Sanguinis Chriſti participatione amoti: ut tamen citius pæniteant, & a ſuis iniquitatibus reſipiſcant, niſi ad commonitionem tuam ſua voluerint præſumptione deſiſtere, & ad hoc quod hactenus attentarunt ſatisfactionem congruam exhibere, ut eos vinculo excommunicationis innodes, & communionem eis eccleſiaſticam interdicas, liberam tibi tribuimus auctoritate præſentium facultatem. Nulli ergo &c.

Dat. die 13. Januarii An. Dom. 1191. Pontif. An.V. Datum Laterani Idibus Januarii Pontificatus noſtri Anno Quinto.

XXII.

Priori, & Monachis Sancti Pancratii de Levves, de non promittendis Eccleſiis antequam vacent, pro jiſque penſionibus non ſolvendis.

Edidit Rymer Archiv. Anglic. to.1. pag.95. Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Monachis Sancti Pancratii de Levves, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium. QUæ in præjudicium Eccleſiarum præter juris ordinem, perperam attemptantur, auctoritate ſunt Apoſtolica corrigenda, & cum nobis immineat ex iniunctæ ſervitutis officio de ſingulis Eccleſiis per univerſum Orbem diffuſis paterna ſollicitudine cogitare, ipſarum debemus utilitati conſulere, & onera ſublevare tenemur.

Decretum. Accepimus ſiquidem quod ad inſtantiam quorumdam nobilium quibus favorem veſtrum non poteratis de facili denegare primas ſecundas, & tertias Vacantes Eccleſias, quibuſdam Clericis promiſiſtis, quibus interim certas ſolvitis penſiones, ex quarum ſolutione Eccleſia veſtra non modicum aggravatur; eapropter veſtris poſtulationibus favorem Apoſtolicum impendentes, vos & Eccleſiam veſtram ab hujuſmodi promiſſionibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate abſolvimus, & ad talium penſionum ſolutionem decernimus non teneri, diſtrictius inhibentes, ne Eccleſias, antequam vacent, alicui promittere præſumatis, vel de ipſis aliquem inveſtire. Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ abſolutionis, & inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beaturum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 27. Aprilis Anno Do 1195. Pont. An.VI. Datum Laterani quinto Kalendas Maji Pontificatus noſtri Anno Seſto.

XXIII.

Prior, & Fratres Sanctæ Mariæ de Rheno in Monaſterio Sanctæ Praxedis de Urbe degentes ob inobſervationem Regulæ, & inobedientiam eadem Eccleſia privantur.

Ex Archiv. Vatic. Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Sifredo Tituli Sanctæ Praxedis Presbytero Cardinali ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

CUm ex injuncto, quod licet indigni gerimus, Apoſtolatus officio nobis immineat omnium Eccleſiarum ſollicitudinem gerere, ad eas tenemur oculos ſpecialiter paternæ proviſionis extendere, quę in Urbe poſitæ ad nos ſpecialius ſpectare noſcuntur, & ad nullum alium ſicut condecet habentes reſpectum providentiæ noſtræ, & curam ſpeciali quadam prærogativa expectaverunt, & expectant favorabilis ſubventionis auxilium. Cum igitur Eccleſia Beatæ Praxedis Priori, & Fratribus Sanctæ Mariæ de Rheno.

no per bonę memorię Anaſtaſium Anteceſſorem noſtrum olim ordinanda, & diſponenda commiſſa fuiſſet, ut ordo canonicus per eos in ea perpetuis temporibus ſervaretur illæſus, deficiente tandem in ipſa Religionis vigore, & per injuriam fratrum, qui in eadem deſervirrant uſurariis debitis enormiter excreſcentibus inſtantius a nobis, & ſæpius poſtulaſti, ut reparationi ejuſdem Eccleſiæ paterna ſollicitudine deberemus intendere, & providere cautius, ne ad extremam exinanitionem deducta cogeretur omnimodis expirare. Tuis igitur inſtantiſſimis poſtulationibus prout debuimus annuentes, per fratres noſtros ad Eccleſiam ſupradictam deſcendimus, & contra nimium defectum, quo laborare dicebatur, reparationem neceſſariam cognoſcentes prædictos Priorem, & Fratres Sanctæ Mariæ de Rheno per litteras noſtras commonuimus, ut accederent ad præſentiam noſtram de bis quæ prædiximus reſponſuri. Quia igitur per annum circiter expectati in his, quæ per ſuos enormiter acta fuerant, nullum curaverunt emendationis remedium adhibere. Nos ſicut nec debuimus nolentes, ut ſæpedicta Eccleſia tam in ſpiritualibus quam in temporalibus prorsùs extenuata deficeret, ipſam de communi conſilio omnium Fratrum noſtrorum ab omni cura, ordinatione, ſubjectione, & obedientia ſæpedictorum Fratrum, & Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Rheno ſubtraximus tam privilegia quam ſcripta, omniaque de ipſa Eccleſia Sanctæ Praxedis eiſdem ab Eccleſia Romana indulta fuerant, ut omnem ordinationem, quam in ea fecerant, decernentes impoſterum viribus omnino carere, ipſam tibi, & Succeſſoribus tuis diſponendi, & ordinandi tam in ſpiritualibus quam in temporalibus liberam concedimus auctoritate Apoſtolica facultatem. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis, & Conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Incuria dd. Fratrum in Eccleſiæ hujùs adminiſtratione.

Eiſdem ſubtrahitur.

Et Cardinali Titulari conceditur.

Clauſulæ.

Datum Laterani ſecundo Kalendas Martii Pontificatus noſtri Anno Sexto.

Dat. die 28. Februarii Anno Do. 1196. Pont. An. VI.

XXIV.

Approbatio Congregationis Monacorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti.

Cœleſtinus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Gabrieli Abbati Monaſterii Sanctæ Mariæ Montis Virginis, ejuſque Monachis tam præſentibus quam futuris, regularem vitam profeſſis in perpetuum ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium; ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos à propoſito revocet, aut robur (quod abſit) Sacræ Religionis infringat.

§. 1. Ea propter dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuentes, præfatum Monaſterium Sanctæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ de Monte Virgine, in quo divino eſtis mancipati obſequio, ad exemplar Prædeceſſorum Noſtrorum fel. record. Alexandri III., & Lutii III. Romanorum Pontificum, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Monaſterium Montis Virginis ſub protectione recipit Apoſtolica.

§. 2. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & B. Benedicti regulam, in eodem Monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur.

§. 3. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis.

Bona omnia ei confirmat:

§. 4. Locum ipſum, in quo præfatum Monaſterium ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Juliani, cum Hoſpitali in Territorio Avellini, & in eodem Territorio terras, vineas, caſtaneta, & hortos. In Territorio Caſtri Submontis, terras, vineas, & caſtaneta. Caſtrum Mercuriani cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſias S. Nicolai, & S. Baſilij. Eccleſiam Sanctæ Margaritæ tam in oblationibus, quam in poſſeſſionibus. In Tenimento Avellini Eccleſias Sancti Marci, & Sancti Damiani. Quicquid juris habetis in Eccleſia S. Nicolai, & homines, & poſſeſſiones quas ibi habetis in eodem Tenimento. Poſſeſſiones, quas habetis in Monte Forti. In Tenimento Atripaldæ Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Agello, & alias poſſeſſiones, quas ibidem habetis. Homines, & alias poſſeſſiones, quas habetis in Candida. Poſſeſſiones quas habetis in Crypta. In Territorio Cicalæ Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Pleſco, & homines, & poſſeſſiones, quas ibi habetis. Homines, & poſſeſſiones quas habetis in Caſali Bajani. In Tenimento Palmæ, Eccleſiam Sanctæ Crucis, & homines, molendinum, & alias poſſeſſiones quas ibi habetis. In Tenimento Sancti Severini, Eccleſiam S. Andreæ, homines, molendinum, & alias poſſeſſiones, quas ibidem habetis. Homines, & poſſeſſiones, quas habetis in Tenimento Montorij. Domos, & poſſeſſiones, quas habetis in Salerno. Poſſeſſiones, quas habetis in Tenimento Averſæ, & in Caſale Caſecimiani. Poſſeſſiones, quas habetis in Tenimento Theani. Poſſeſſiones, quas habetis in Tenimento Capuæ. Poſſeſſiones, quas habetis in Tenimento Montis Fuſculi. Eccleſiam S. Joannis, Eccleſiam Sanctæ Mariæ, & Eccleſiam S. Bartholomæi cum hominibus & poſſeſſionibus quas ibidem habetis. Homines, molendinum & alias poſſeſſiones quas habetis in Tenimento Tuphi. Poſſeſſiones quas habetis in Tenimento Argentii. Poſſeſſiones quas habetis in Limatula. Homines, & poſſeſſiones quas habetis in Tenimento Paroliſii. Homines, domos, & poſſeſſiones quas habetis in Caſtro Cervinariæ. In Beneventana Civitate Eccleſiam Beatorum

Nonnulla que enumerat.

Apo-

Digitized by Google

Apoſtolorum Philippi, & Jacobi, domos, vineas, & alia tenimenta quæ ibidem habetis. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Petra Pollicina cum hominibus, & poſſeſſionibus & pertinentiis ſuis, & alia tenimenta, quæ ibidem habetis. Eccleſiam S. Petri a Palmaria cum pertinentiis ſuis, & alia tenimenta, quæ ibidem habetis. In Tenimento Lapiſii Eccleſiam S. Marthæ, & homines, & poſſeſſiones quas ibidem babetis. In Tenimento Tautaſis molendinum & alias poſſeſſiones. In Tenimento Frequenti, Eccleſiam S. Nicolai, & homines, & poſſeſſiones, quas ibidem babetis. In Tenimento Vici, Eccleſiam S. Joannis: homines, molendinum, & balcatoria, & alias poſſeſſiones. In Tenimento Biſacciæ Eccleſiam S. Petri, & alias poſſeſſiones. In Tenimento Aſculano, Eccleſiam S. Petri, & alias poſſeſſiones. In Tenimento Amandi, Eccleſiam Sanctæ Mariæ, & Eccleſiam S. Marci, & alias poſſeſſiones, domos, videlicet & vineas. In Maula Demericii, Eccleſiam Sanctæ Mariæ, & alias poſſeſſiones. In Caſtello Magno Eccleſiam S. Chriſtophori, & alias poſſeſſiones. Homines, molendinum, & alias poſſeſſiones, quas habetis in Tenimento Montellæ, & in Civitate Trojana. Domum, vineas, & terras, in loco, qui dicitur Sclavi, Eccleſiam Sancti Mauri, cum poſſeſſionibus, quas ibidem habetis. In Tenimento Celentiæ, Eccleſiam Sancti Spiritus, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Tenimento Maſſæ Eccleſiam S. Honuphrii, cum molendinis, vineis, & aliis poſſeſſionibus, & cum omnibus pertinentiis. In Tenimento Corneti Eccleſiam S. Heliæ, domos, vineas, & alias poſſeſſiones quas ibidem habetis. Poſſeſſiones, quas habetis in Tenimento Dianæ. In Tenimento Turbiæ Eccleſias Sanctæ Margharitæ, & Sanctæ Mariæ de Olivis, molendinum, vineas, & alias poſſeſſiones, quas ibi habetis. In Tenimento Sancti Clerici Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Angelis, homines, vineas, & alias poſſeſſiones. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Fontibus, vineas, & alias poſſeſſiones, quas ibidem habetis. In Tenimento Albani, & Tricarici, Eccleſiam S. Leonis, Chriſtophori, atque Iconii, domos, vineas, & poſſeſſiones. Eccleſiam S. Helenæ, cum vineis, & aliis poſſeſſionibus; Eccleſiam S. Martini cum poſſeſſionibus ſuis. In Caſtro S. Agathæ de Apulia domos, molendinum, olivetum, vineas, & alias poſſeſſiones, quas ibidem habetis. In Caſtro Cryptæ domos, & alias poſſeſſiones. In Civitate Ariani domos, vineas, & alias poſſeſſiones. Eccleſiam S. Sylveſtri, in tenimento Frequenti. In Tenimento Rocchæ Sancti Felicis Eccleſiam S. Cæſarii, & Eccleſiam Sancti Nicolai, & homines, & poſſeſſiones, quas ibidem habetis.

Exemptiones nonnullas, & Privilegia elargitur.

§. 5. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis animalium veſtrorum nullus a vobis decimas exigere, aut extorquere præſumat.

§. 6. Liceat quoque vobis clericos, vel laicos, liberos, & abſolutos è ſæculo fugientes, ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere.

§. 7. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in Monaſterio veſtro profeſſionem, fas ſit abſque ſui Abbatis licentia de eodem loco diſcedere, diſcedentem vero abſque communium Literarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere.

§. 8. Cum autem generale Interdictum terræ fuerit liceat vobis clauſis jannis, exclusis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina officia celebrare.

§. 9. Chriſma vero, oleum ſanctum, conſecrationes altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes clericorum, qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, & alia Eccleſiaſtica Sacramenta a Diœceſano ſuſcipietis, ſiquidem catholicus fuerit, & gratiam atque communionem Apoſtolicæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate qualibet exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis catholicum adire Antiſtitem, gratiam & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate vobis quod poſtulatis impendat.

§. 10. Libertatem quoque, quam in donatione Eccleſiarum veſtrarum, & receptionem mortuorum ad ſepulturam bonæ memoriæ Joannes Avellinenſis Epiſcopus, cum ſuorum clericorum aſſenſu rationali diſpoſitione conceſſit, nos etiam auctoritate Apoſtolica confirmamus, & firmam in poſterum decernimus permanere. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva videlicet juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur.

§. 11. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia ponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars, maioris & ſanioris conſilii, ſecundum Dei timorem, & B. Benedicti Regulam providerint eligendum. *De Abbatis electione.*

§. 12. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temerè perturbare, vel poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & diœceſani ejus, in quo fueritis, juſtitia. Si qua ergo in futurum Eccleſiaſtica, ſecularisvè perſona hanc temere conſtitutionis paginam ſciens, contra eam venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſq; ſui omni tempore careat; reumque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat: & à ſacratiſſimo corpore, ac ſanguine DEI, & Domini Redemptoris noſtri IESV CHRISTI aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubiaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini noſtri JESV CHRISTI, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen. *Clauſula.*

Perfice greſſus meos in ſemitis tuis.

Cœleſtini PP. & S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

EGO CEOLESINUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Octavianus Hoſtienſis, & Vellitrenſis Epiſcopus.

Ego

Egn Petrus Portnen., & S. Ruffinæ Epiſcopus.
Ego Petrus S. Cæciliæ Presb. Card.
Ego Jo. Tit. S. Clementis Card. Viterbien. & Tuſc. Epiſc.
Ego Guido Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Tit. S. Caliſti Presbyter. Cardinalis.
Ego Chrant. Tit. S. Laurentii iu Lucina Presb. Card.
Ego Jo: Tit. S. Priſcæ Presb. Card.
Ego Gratianus Presb. Card.
Ego Gregorius Presb. Card.
Ego Nicolaus Presb. Card.
Ego Berardinus Presb. Card.
Ego Lotharius Presb. Card.
Ego Gregorius Presb. Card.

Dat. die 4. Novemb. Anno 1197. Pont. Ann. VII.

Datum Lateran. per manum Centii Sanctæ Luciæ in Orthea Diac. Card. Domini Papæ Camerarii 11. Non. Novemb. Indictione tertia, Incarnationis Dominicæ anno 1197. Pontificatus Domini Cœleſtin. anno VII.

XXV.

Ad Decanum Rotomagenſem ſuper Nonnullis juris Articulis.

Prudentiam, *& infra*.

Ex Concil. Tom. XIII. col. 713.

SAne conſuluiſti nos utrum cum cauſa appellatione remota committitur, & reus coram eodem Judice Actorem convenerit, & actor ſuper reconventione appellationis obſtaculum interponit; an ſit hujuſmodi appellationi deferendum? Nos vero ita ſentimus quod cum Actoris, & rei eadem ſit conditio, & uno eodemque jure circa appellationis remedium debeat uterque cenſeri, ſicut deſiderat Actor, ut ſibi juxta mandatoris reſcriptum juſtitia fiat appellatione remota: eodem modo reconvenienti debet in ſua juſtitia reſpondere.

De remedio appellationis.

Secundo requiris, cum pluribus articulis in una commiſſione poſitis, in uno tantum contingit appellationem expreſſe vetari; utrum appellatio teneat, ſi ſuper aliis ſit appellatum? in quo tibi reſpondemus, quod cum ſecundum Beatum Gregorium verba intentioni deſerviant, & hæc ſit noſtra intentio, ut de omnibus articulis, qui in commiſſione ponuntur juſtitia ſuum conſequatur effectum; in omnibus appellatio intelligitur interdicta. Nihil enim intereſt utrum inhibeatur primo, an ſecundo, an medio, an in fine, cum, ſicut utriuſque juris argumenta docent, ea quæ in principio ad medium, & ad finem, illa vero quæ in medio ad finem, atque principium ſæpe referri contingat.

Tertio poſtulas edoceri, cum aliquis Judicem tanquam ſuſpectum recuſat: an cauſam ſuſpicionis debeat allegare, & eam, niſi manifeſta ſit, coram eodem Judice probare teneatur. Utrum etiam Judex poſſit in eodem judicio, & negotio procedere, ſi ille qui ſuſpicionem objicit, cauſam ejus aut non velit, vel non poſſit in jure probare. Conſultationi tuæ taliter reſpondemus, quod cum aliquis proponit Judicem ſe habere ſuſpectum ſuſpicionis cauſam coram eodem allegare tenetur: Sed partes, ut in aliquos non valde remotos conveniant, per eundem Judicem debent cogi: coram quibus ſi cauſa ſuſpicionis intra terminum competentem probata non fuerit, tum demum auctoritate ſua judex utetur. Quod ſi coram ipſis cauſa ſuſpicionis probata fuerit: cauſæ cognitioni ſuperſedere tenebitur recuſatus: ipſa namque ratio dictat, quia ſuſpecti, & inimici Judices eſſe non debent.

De Judice ſuſpecto.

Præterea quarto loco quæſtio talis acceſſit, quod quædam cella ejus voluit a ſubjectione, qua Matrici Domui tenebatur, *& infra*. Fratres illius Cellæ ſe confitentes in jure illi domui quondam fuiſſe ſubjectos, referebant ſubjectionem olim de hac ſubjectione fuiſſe motam, & tranſactione ſopitam eatenus, ut quemdam annuum cenſum Eccleſiæ Matrici reddentes eſſent a ſubjectione principalis domus exempti. Cæterum exadverſo Prior majoris domus duo pariter allegabat; unum ſcilicet quod ex quo confeſſi fuerant ſe dudum illi domui fuiſſe ſubjectos, & non ante tranſactionem eſſe exemptos, conſtabat eos fuiſſe rebelles, eo ipſo quod ante tranſactionem, & exceptionem ſe commendabant, vel contendebant ab ejuſdem juriſdictione eſſe ſubtractos, nec tranſactio ſubſequens eos poterat a tanto crimine inobedientiæ relaxare. Prior conſequenter pro majori Eccleſia proponebat, quod de Spirituali ſubjectione tranſigere non liceret.

Reſpondemus igitur, quod ex prædicta Fratrum confeſſione, contra eos Sententia procedere debeat, præſertim cum illa tranſactio licet nobis de illo, quod Cella determinate reddere tenebatur, conſtare nequiverit, iniquitatem Simoniacam continuiſſe putetur.

Quinto loco ſupplicas informari, utrum cum tribus cauſa committitur, ita quod ſi omnes intereſſe nequiverint, duo nihilominus eam exequantur: Si reus a duobus tantum fuerit convocatus venire neceſſario teneatur. Et ſi citatus a pluribus coram duobus comparuerit, tertio nec veniente per ſe, vel per literas, ut fieri ſolet, excuſante an duo præſentes in cauſa poſſint procedere, & eam Sententiæ calculo terminare? in hoc caſu taliter reſpondemus, quod cum aliquis Delegatorum Judicum per certum nuncium, vel excuſatorem literatorie deſtinatum non oſtenderit ſe intereſſe non poſſe, vel alias de eodem canonice conſtare non poterit: reſidui procedere ad cauſæ cognitionem non debent. Quod ſi proceſſerint nihil reputabuntur egiſſe. Illa quippe fuit antiqua Apoſtolicæ Sedis proviſio, ut huiuſmodi cauſarum recognitiones duobus, quam uni, tribus, quam duobus libentius delegaret, cum ſicut canones atteſtantur integrum ſit Judicium quod plurimorum Sententiis confirmatur.

De Judicibus delegatis.

Adjicimus etiam quod ubi fuerit in commiſſione appoſitum (ut ſi omnes intereſſe nequiverint duo eam nihilominus exequantur.) Si aliquis ex ipſis, cum poſſit, noluerit intereſſe, duo nihilominus in cauſa procedant, licet ille tertius graviſſime ſit arguendus pro eo, quod mandatum Apoſtolicum exequi ſubter fugiat, aut contemnat. Idem quoque per omnia ducimus obſervandum in cauſa quæ committitur duobus, eo appoſito, & ſi ambo adeſſe nequiverint, alter nihilominus exequatur.

Sexta

Sexta nobis propoſita ex parte tua quæſtio continebat, quod cum aliquibus Judicibus cauſa committitur, & quandoque contigit quod Reus actori obiicit, quod ſtare non poteſt in judicio, utpote vinculo excommunicationis adſtrictus, Si reus non velit ſtatim eum probare excommunicatum, ſiue non poſsit an Actor nihilominus audiri debeat, donec ſuper eo quod obiicitur rei veritas fieri patefacta.

Hanc dubitationem taliter removemus, quod ſi ille qui tale quid ſtatim, vel infra terminum competentem non probaverit legitime quod intendit, Actor permitti debet, ut ſine offendiculo quolibet audiatur. Cæterum ſi vel ex confeſsione Actoris, vel alio quolibet modo, legitime conſtiterit eſſe Actorem vinculo excommunicationis adſtrictum a Judicibus delegatis ſecundum formam Eccleſiæ valet abſolvi: itaut ſi propter aliam juſtam cauſam, & evidentem ab ordinario Iudice, vel delegato excommunicatus fuerit, ad excommunicatorem debet abſolvendus remitti: qui ſi malitioſe adhibuerit, delegati Judices id ritu Eccleſiaſtico libere exequantur; dummodo non ſit tale genus excommunicationis illius, cujus abſolutio Sedi Apoſtolicæ reſervetur. Explorati ſi quidem juris exiſtit, vt delegatis Judicibus, quibus principale committitur, & acceſſorium committatur.

Si vero ab his fuerit præſtitum juramentum quod ſtabit mandato Eccleſiæ, abſolutus rurſus interrogas, an coram eiſdem Delegatis, vel Ordinario a quo excommunicatus extitit, teneatur ſuper eadem cauſa, pro qua excommuoicatus fuerat, reſpondere, & quorum debeat Judicio, vel mandato ſtare? In quo caſu taliter reſpondemus, quod coram ipſis excommunicatoribus ſuper illa cauſa pro qua fuerat excommunicatus ſtare debet, & eorum ſeruare mandatum, niſi ſpecialiter fuerit illud aliis Judicibus a Sede Apoſtolica delegatum. Quod ſi excommunicatores malitioſe diſtulerint: tunc delegati eamdem Juriſdictionem quam in principali, & in acceſſorio exercebunt.

INNOCENTIUS III.

PAPA CLXXVI.

AN. ÆR. C. C. MCXCVIII.

INnocentius III. antea Lotharius, Traſimundi Filius, natione Italus, patria Anagninus, ex nobili Comitum Signiæ genere ortus, antea Diaconus Cardinalis SS. Sergii & Bacchi, electus eſt Romanus Pontifex die 8. (*a*) Januarii anno 1198. Dilata eſt (*b*) ejus ordinatio in Presbyterum uſque ad Sabbatum quatuor temporum, nono Kalendas Martii, & ſequenti Dominica (die ſcilicet 22. Februarii) fuit apud Sanctum Petrum in Epiſcopum conſecratus, & in ejuſdem Apoſtoli cathedra conſtitutus. Sedit in Pontificatu annos XVIII. menſes VI., dies

(*a*) Hanc ſuæ electioni diem aſſignat Innocentius in Epiſtola, quam ſcripſit de legitima ſui electione a nobis inſertus referenda: data eſt enim *Laterani V. Idus Januarii*.

(*b*) Sic legitur in Actis Vitæ Innocentii a Franciſco Boſqueto, ex vetere Collegii Fuxenſis MS. editis, & quorum exemplar aſſervatur Romæ in Bibliotheca Vallicelliana.

dies IX. (*a*) temporibus Alexii Angeli, Balduini, & Henrici Orientis, Othonis in Occidente Imperatorum. Obiit ſiquidem Peruſii die 16. Julii anni 1216. ibique ſepultus eſt in Eccleſia Cathedrali Sancti Laurentii. Vacavit Sedes per diem. (*b*)

I.

Ex Raynaldi Annal. & Baluz. Epiſt. Innoc. III. lib. 1. Epiſt. 1.

De legitima ſui Electione, quæ ut fauſta, reipublicæque ſalutaris exiſtat, omnes Deum orare jubet.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei.

Proemium.

INeffabilis ſapientia conditoris ſic omnia, quæ alto conſilio ſimul ab æterno prævidit, per labentium temporum vices mirabili quadam diſpoſitione diſpenſat, ut nec error in ordine, nec in opere ſit defectus: cum divina ſcriptura teſtante cuncta fecerit in numero, pondere, & menſura. Licet ergo nihil in terra ſine certa cauſa, propriaque ratione diſponat, imperfectum tamen conditionis humanæ non ſolum in cauſis operum deficit perſcrutandis, verum etiam in ipſis cauſarum operibus vix ſufficit admirari. Quod utique conſiderans Apoſtolus exclamabat: O altitudo divitiarum ſapientiæ, & ſcientiæ Dei, quam incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles viæ ejus. Quamvis enim univerſæ viæ Domini miſericordia & veritas, & omnia opera ejus judicia ſunt, teſtante propheta; uſque adeo tamen ſucceſſus hominum humiliationem, & exaltationem eorum dextera Domini, licet juſta, occulta tamen ratione procurat, ut cauſa nobis non modici ſtuporis exiſtat, quod in regimine poteſtatis, juniores quandoque ſenioribus anteponit. Ut juxta Prophetam, filii naſcantur pro patribus, qui ſuper omnem terram principes conſtituti, dominici nominis recordentur: ſicut de nobis ipſis a Domino factum eſt, & eſt mirabile in oculis noſtris. Sane fel: mem: Cœleſtino patre, ac Prædeceſſore Noſtro VI. Idus Ianuarii viam univerſæ carnis ingreſſo, & in Lateran. Baſilica (ſicut moris eſt) honorifice tumulato, fratres noſtri, videlicet Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales, & nos ipſi cum eis ſimul in unum ſeceſſimus, ut tanto licentius & tutius de ſubſtitutione Pontificis tractaremus, quanto tractatus ipſe majorem deliberandi copiam, & amplioris circumſpectionis conſilium requirebat. Cumque Miſſarum ſolemnibus in honorem Sancti Spiritus celebratis requiſitæ fuiſſent omnium voluntates, ad inſufficientiam noſtram oculos extenderunt: humano forſan æſtimantes arbitrio, in ſacculo Beniamin ſcyphum argenteum invenire. Licet plures ea ipſis ætatis, ordinis, & meriti ratione potuiſſent ad tantæ dignitatis apicem dignius evocari. Cujus ſiquidem dignitatis onus cum inſufficientia noſtra penitus recuſaret, utpote noſtris debilibus humeris importabile, ſub illius tamen confidentia, & exemplo, qui infirmitatem Beati Petri trina prius negatione probatam, poſt trinæ confeſſionis vocem in gubernatione ſuarum ovium confirmavit. Quod perſonæ noſtræ multiplex imperfectio denegabat, in ipſius contulimus voluntatem, fratrum noſtrorum acquieſcentes inſtantiæ: ne reluctatio diuturna diſſidii pareret detrimentum, aut diſpoſitioni divinæ videretur aliquatenus obviare: ſperantes quod ille, qui dat omnibus affluenter, & non improperat: qui noviſſimum fratrem virum utique ſecundum cor ſuum in Regem de poſtfœtantes aſſumpſit, de lapidibus ſuſcitabit filium Abrææ, vocans ea quæ non ſunt, tanquam ea quæ ſunt: ut infirma eligens fortia quæque confundat. Nos igitur eccleſiaſticæ proviſionis ſolicitudinem aſſumentes, & non modicum confidentes de vobis, quos nobis Dominus ad tantæ difficultatis onus levius perferendum ſolicitudinis noſtræ voluit eſſe participes: Univerſitatem veſtram rogamus, monemus, & exhortamur in Domino, quatenus inſufficientiam noſtram veſtris orationibus apud Dominum adjuvetis: & circa commiſſam nobis dominici gregis cuſtodiam diligenter, & utiliter vigilantes, defectum noſtrum humiliter ſupplere velitis: & injunctam nobis eccleſiaſtici oneris gravitatem vigilanti ſtudio comportare. Nos enim vos tamquam principalia membra Eccleſiæ honorare intendimus, & in neceſſitatibus veſtris (quantum Dominus permiſerit) adjuvare.

Obitus Cœleſtini PP.

Electio Innocentii.

Datum Lateran. quinto Id. Januarii.

Datum die 9. Januarii 1198 Pont. An. I.

II.

Ex Baluz. loc. cit. Epiſt. 38.

Confirmat Sententiam per Legatos Apoſtolicæ Sedis latam contra Marcovaldum libertatis Eccleſiaſticæ violatorem, & patrimonii Eccleſiæ invaſorem.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Epiſcopis per Marchiam conſtitutis.

Exordium.

ET zizania non avellere ante meſſem, evangelica doctrina præcipimur: & malos uſque ad ſententiam tolerare, canonica inſtitutione monemur: verum & zizania in manipulos colligata comburere debemus poſt meſſem, & iniquos poſt ſententiam evitare. Hoc ſiquidem attendentes licet Marcovaldus multa contra libertatem Eccleſiaſticam, & Eccleſiæ patrimonium præſumpſiſſet, eum tamen excommunicare diſtulimus, ne ſi admonitio non præcederet ad proferendam Sententiam, non zelo rectitudinis, ſed ex odio moveri potius videremur. Cæterum cum dilecti filii noſtri C. Tituli Sancti Laurentii in Lucina, & I. Tituli Sanctæ Priſcæ Presbyteri Card. Apoſtolicæ Sedis Legati

Longanimitas erga Marcovaldum adhibita.

(*a*) A die electionis, non conſecrationis deducendus.
(*b*) Excluſis extremis. Honorius ſiquidem ſucceſſor electus eſt die 18. Julii anni 1216. ut infra dicemus.

Google

de mandato noſtro Marchiam fuiſſent ingreſſi, & dictum Marcovaldum per ſuas literas attentius monuiſſent, nt ab Eccleſiarum incendio, Villarum, & Caſtrorum devaſtatione, quæ in eorum oculis perpetrabat, deſiſteret, & exercitum dimitteret; cujus occaſione tota fere Marchia vaſtabatur: nec ipſe eorundem Legatorum monitis paruiſſet, in eum propter contumaciam excommunicationis ſententiam protulerunt. Nos igitur, quod ab eiſdem Card. factum eſt, ratum habentes, ac volentes inviolabiliter obſervari, præſertim cum plura ſubſint, quare fuerit escommunicationis ſententia feriendus, utpote qui fidem Eccleſiæ multoties præſtitam violavit, qui patrimonium Eccleſiæ invadere, ac detinere præſumpſit, & illud ſæpe commonitus, reſtituere non curavit: fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus tam eum, quam complices ejus excommunicatos publice nuncietis, & faciatis per veſtras Diœceſes nunciari. Nos enim Prædeceſſorum Noſtrorum ſtatuta ſequentes, ac attendentes, quod magis oporteat Deo ſervire, quam hominibus, omnes, qui ei Marcovaldo fidelitate ſunt, vel Sacramento aſtricti, Apoſtolica auctoritate a Sacramento abſolvimus: & ne ipſi fidelitatem obſervent, modis omnibus prohibemus: cum fidelitatem, quam aliqui Chriſtiano Principi juraverunt, Deo, ejuſque Sanctis adverſanti, & eorum præcepta calcanti nulla mandentur auctoritate ſervare. Omnes autem, qui ei poſt denunciationem ipſam divina præſumpſerunt officia celebrare, vſque ad mandatum noſtrum ſuſpenſionis præcipimus ſententiæ ſubjacere. Ideoque præſentium vobis auctoritate mandamus, quatenus omnes, qui ei juramenti, vel fidei tenebantur religione aſtricti, denuncietis, & denunciari faciatis per Sedem Apoſtolicam abſolutos.

In contumacia perſiſtens a Legatis Sedis Apoſt. excommunicatur.

Sententia ab Innocent. confirmatus.

Pœnarum pœnæ.

III.

Confirmat regulas quaſdam a Canonicis Peruſinis mutuo aſſenſu factas ad quietem, & communem vitam in Capitulum inducendam.

Ex Palut. loc. cit. Epiſt. 46.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archipresbytero, & Canonicis Peruſinis.

Exordium:

AD tollendas lites illas, quas fraternum plerunque odium comitatur, per quas etiam quies, profectuſque clauſtralium impeditur, ſpeciali ſolicitudine intendere nos oportet, quanquam generaliter omnium fidelium amplecti pacem, & quærere ex iniunctæ nobis paſtoralis curæ officio teneamur. Ea ſiquidem conſideratione diligenter inducti, cum ad notitiam noſtram ſuper obſervatione ordinis in Eccleſia veſtra vobis diviſis ad invicem, & propter hoc ad Sedem Apoſtolicam laborantibus quæſtio perveniſſet, dilectum filium G. Sancti Adriani Diaconum Cardinalem vobia deſignavimus auditorem. Mediante itaque ipſius vigilantia ſtudioſa inter vos ſuper diſcordia illa per Dei gratiam amicabiliter conveniſtis: & certam inde Conſtitutionem mutuo conſenſu formaſtis: quæ futuris temporibus à vobis, & ſucceſſoribus veſtris perpetuo debeat conſervari. Eam autem nobis fecimus recitari, & auditam auctoritate curavimus Apoſtolica confirmare, rationabilem ipſam, & ſine pravitatis vitio cognoſcentes: unde ad majus judicium firmitatis Conſtitutionem eandem præſenti ſcripto duximus inſerendam. Eſt ergo in ipſius veſtræ compoſitionis principio conſtitutum, ut in Eccleſia veſtra ſint octo regulares Canonici, & Profeſſi, duo alij Clerici, qui in Subdiaconatus, vel Accolitatus Officio tam interius, quam esterius ſufficiant deſervire: in quorum ſervitio nullus omnino laicus admittatur: prædictorum autem octo major Archipresbyter erit, alius ordinarius, ſequens Camerarius fiet, ita quòd Archipresbyter inter omnes prælationis officium obtinebit, utpote cum ſit penes eum omnis circa domum ipſam auctoritas, & ipſo præſente cuncta ceſſent officia, & per eum, cum aſſenſu tamen omnium fratrum, vel maioris partis, cum neceſſe fuerit, diſponatur. Ordinarius vero clauſtrum debet es Officio cuſtodire, ſignare diligenter, & auſcultare à ſingulis lectiones: quia nullus debet legere, niſi lectio, quæ legenda eſt, prius ab eo fuerit auſcultata: divina officia in Eccleſia temperabit, & qua voce utendum ſit, ſervato moderamine providebit: Religionem faciet obſervari, vices Archipresbyteri in ipſius abſentia ſuppleturus: esceſſus quoque, ſi qui eſſent (quod abſit) in Capitulo referet: & cum conſilio Fratrum abſente Archipresbytero, pœnitentiam ſuper his imponet: libros debet nihilominus cuſtodire. Hæc omnia, quæ præmiſimus, ſi utrumque iſtorum abeſſe contigerit, per tertium debet ſine recuſatione ſuppleri. Camerarius ſiquidem omnia debet recipere, & etiam ei convenit reſignari quicquid ad manus devenerit aliorum. Ipſe vero quod cuique opus erit, juxta facultates domus provide diſpenſabit: mancias, & alia, quæ fuerint neceſſario danda, intus, & foris cum conſilio Archipresbyteri ſine murmure tribuet: quo abſente recipiet hoſpites, & eis hilariter miniſtrabit. Cum autem fuerit Archipresbyter eligendus, eligentur prius à Capitulo tres de ipſis fratribus bonæ opinionis, & vitæ, quorum unus ſit Presbiter, alius Diaconus, tertius Subdiaconus, qui esquiſita ſeorſum, & per ſcripturam Fratrum omnium voluntate illum eligent, & in Sede conſtituent, in quem majoris, & ſanioris partis vota concurrent. Quo facto eidem habenti Regulam Beati Auguſtini præ manibus, tribuent omnes obedientiæ manum. Erit autem talis electus, qui vel ſit Sacerdos, vel poſſit ad Sacerdotium promoveri. Ipſe vero Archipresbyter ordinarium, & camerarium, prius tamen aſſenſu Fratrum omnium, vel ſanioris partis requiſito ſeparatim, inſtituet: & ipſe Camerarius per unamquanque, hebdomadam ſuper datis, & receptis reddet coram Archipresbytero, & Fratribus in Capitulo rationem. Novitios quidem ad Regularis Ordinis obſervantias aſpirantes, Archipresbiter cum conſilio Fratrum, vel ſanioris partis recipiet. Sublato vero illo, quod de profeſſione dicitur, ad mandatum noſtrum cum ſubintelligatur non poſitum, & espreſſum ſoleat vitium generale. Cæterum novitii clauſtrum ingreſſi, in vltimo chori debent per manum Archipresbyteri inſtitui, ibique debent per octo die-

Regulæ Peruſini Capituli coram Delegato Apoſtolico compactæ.

Confirmantur.

Numerus Capitularium, & Officiorum distributio.

De electione Archipresbyteri.

Ejus muneris partes.

De Noviciis.

Digitized by Google

De Veſtitu Canonicor.

De Victu.

Aliæ Regulæ.

De Laicis ſervientibus.

Clauſulæ.

dlerum numerum reſidere. Poſtmodum ſi Sacerdos fuerit, in ultimo Sacerdotum ſtallo: ſi vero Diaconus, in ultimo ſui ordinis ponendus erit: & ita de cæteris ſtatuetur. Præterea circa neceſſitates Fratrum ita fuit de conſenſu mutuo diſpoſitum, & ſtatutum, ut videlicet quiſque Canonicorum duas habeat interius breves camiſias, & duas bracas, ſine quibus nunquam jaceat, & unam exteriorem camiſiam cum pelliceia; quæ duo uſque ad talos pertingant. Cortibaldum inſuper, ſubaros quoque in hyeme, ſotulares habeant in æſtate, caligas tam lineas, quam laneas, & ſcafones ſimiliter habeant duplicatos: cappas nigras ſinguli de mantellario habeant, vel nadivo: pelles agninas albas, duobus linteolis in lecto, & uno coopertorio ſint contenti: non tamen contra ordinem erit, ſi Archipresbyter, ſicut aliis plus laborat, & plus oneris ſuſtinet, plus conſequatur honoris. Camerarius vero, qui nova dat veſtimenta Canonicis, vetera recipiat in traditione novorum. Sane menſura Panis, & Vini reſervanda eſt Archipresbytero, & Cap. diſtinguenda, ſcilicet Archipresbyter pro duobus Canonicis portionem habebit, qui etiam a Camerario eleemoſynam dandam recipiet, habens cum Camerario ipſe donandi uſque ad viginti ſolidos facultatem. Sine aſſenſu vero communi, vel minoris partis, prædictam ei ſummam excedere non licebit. Præterea nulli Clericorum licitum erit ſtare in Refectorio, vel Choro præſente Conventu, niſi cappa, vel toga regulariter induatur: in quibus duobus locis continuum convenit ſilentium conſervari; ad quæ loca ipſis præſentibus nulli patebit laicorum ingreſſus. Sine licentia quidem Archipresbyteri, vel Ordinarii, ſi præſentes fuerint, Clauſtrum exire alicui Canonico non licebit: quibus abſentibus, ſufficit tantum, ut ab eo, qui major erit, licentia requiratur. Nunquam autem licebit alicui Canonico ſcholas adire, nec in hoc excuſabit eum licentia expetita, immo ſequetur excommunicatio præſumentem, nec poſt ad locum ſuum, vel officium admittetur, ſalva tamen Apoſtolicæ Sedis auctoritate. Cæterum cum Archipresbyterum, vel quemlibet de Fratribus ad aliquem locum traxerint negocia certa Domus, de manu Camerarii expenſas recipient, quarum ei reſiduum (ſi forte aliquid ſuperfuerit) reſignabunt: Archipresbyter cum ad aliquem locum ire voluerit, Fratris, quem elegerit, ſocietatem habebit. De exitu Fratrum à clauſtro, quod regula præcipit, obſervetur, ut videlicet ille eat, cui Archipresbyter duxerit injungendum. Dictum etiam fuit, quod quiſque Fratrum & etiam Camerarius faceret hebdomadam ſuam, niſi neceſſitas juſta impediat: & tunc officium ſuum per aliquem de fratribus exequatur. Ad hæc ſervientes laicos, qui ſunt, vel pro tempore neceſſarii erunt, removere, vel recipere ad officium Camerarii pertinebit: quibus etiam mercedem, præmiſſa in omnibus auctoritate, & conſilio Archipresbyteri pro recepto, vel recipiendo ſervitio ſolvet: & illi devote fratribus ſervient, qui devotius, & cum majori reverentia ſtudebunt tanquam majori, & digniori Archipresbytero famulari. Nulli ergo omnino hominum liceat hujus paginam Conſtitutionis, & noſtræ confirmationis infringere &c. *uſque ad verbum*, contraire; ſalva in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur &c.

Datum Laterani nonis Martii.

Datum die 7. Martii 1198. Pont. An. I.

IV.

Confirmato Piſanis Archiepiſcopis metropolitico jure ſuper Corſicanis Eccleſiis, eiſdem concedit Primatum ſuper Provincias Turritanam, Calaritanam, & Arborenſem.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Ubaldo Piſano Archiepiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium.

Si ſua cuique Jura illibata ſervamus, & eos, qui in Eccleſia Dei pro injuncto ſibi officio, & devotione ſincera plus aliis elaborant, dignæ retributionis viciſſitudine diligentius, ac ſpecialius honoramus: quod noſtrum eſt juxta commune debitum (ſicut debemus) exequimur, & Apoſtolicæ Sedis honorem integre cuſtodimus. Proinde cum felicis memoriæ Prædeceſſor noſter Innocentius Papa de diſcordia, & guerra, quæ inter Piſan, & Januen. Civitates extitit, multas hominum clades, & Chriſtianorum captivitates innumeras perveniſſe conſiderans, utriuſque partis ſaluti tam ſpiritualiter, quam temporaliter paterna ſollicitudine ſtuduerit providere, atque pro bono pacis, & recompenſatione Epiſcopatum, quos utique a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Eccleſiæ Piſanæ conceſſos, in Inſula Corſicæ a Prædeceſſore tuo bonæ memoriæ Archiepiſcopo Uberto accepit, in Galuren. judicatu duos Epiſcopatus Galtelio. videlicet, & Civitaten. & Populonien. Epiſcopatuum ſibi, ejuſque Succeſſoribus, & per eos Eccleſiæ Piſan. conceſſerit, & metropolitico jure ſubjecerit. Nos, qui in Sedis Apoſtolicæ adminiſtratione (licet indigni diſponente Domino) ſibi ſucceſſimus, eandem conceſſionem, anteceſſorum noſtrorum bonæ memoriæ Adriani, Alexandri, Clementis, & Cœleſtini Papæ veſtigiis inhærentes, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & ratam manere cenſemus. Prædeceſſorum quoque noſtrorum veſtigiis inhærentes, vobis primatus honorem Turritan. Provinciæ confirmamus. Ad majorem etiam honoris cumulum Piſan. Civitatis, ut Piſan. Eccleſia, cum univerſo ejuſdem Civitatis Populo in fidelitate, atque devotione Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ jugiter perſeveret, & in ipſa quotidie augumentetur, pro devotione quoque, & honeſtate tua Frater Ubalde Piſan. Archiepiſcope, perſonam tuam, & per te Piſan. Eccleſiam amplioris munimine volumus decorari. Tibi ergo, tuiſque Succeſſoribus Primatum ſuper Calaritan. & Arbonen. Provincias datum concedimus, & auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus: ita quidem, ut eos ad Concilium vocandi, exceſſus eorum corrigendi & in doctrina Apoſtolica confirmandi, atque cætera omnia, quæ ad jus primatus pertinent, in eos exercendi habeatis liberam facultatem. Verum tamen ſupradictarum duarum Provinciarum Archiepiſcopos ad Concilium

Innocentii II. Decretum de Corſicanis Eccleſiis.

Ab Innocentio III. confirmatur.

Piſani Archiepiſcopi Primatus ſuper Calaritanam, & Arboren. Provincias.

Item super Turritanam. non vocabitis Piſas, ſinè conſcientia Romani Pontificis. Super Turritan. vero Provinciam, dignitatem Primatus, ſicut a Prædeceſſoribus noſtris Eccleſiæ Piſan. conceſſum eſt, habeatis: Legationem quoque Sardiniæ a Prædeceſſore Noſtro Papa Urbano Prædeceſſoribus tuis conceſſam, & fel cis memoriæ Innocentii, & ſanctæ recordationis Eugenii, atque Anaſtaſii, & Cœleſtini Romanorum Pontificum privilegiis in perpetuum roboratam, tibi, tuiſque Succeſſoribus præſentis ſcripti pagina confirmamus, & confirmatiooem ipſam ratam, & inconvulſam perpetuis temporibus decernimus permanere. Denique ut Piſan. Civitas, quæ favore cœleſtis numinis de inimicis Chriſtiani nominis victoriam frequenter obtinuit, & eorum Urbes plurimas ſubjugavit, amplius honoretur, equo albo cum nacho albo in proceſſionibus utendi, & crucem, veaillum ſcilicet dominicum, per ſubjectas vobis Proviocias portandi, & per ſpacium illud Vulteran. Epiſcopatus, quo de Piſan. Epiſcopatu ad Populonen. tranſitur tibi, tuiſque Succeſſoribus licentiam damus. Pallii quoque uſum fraternitati tuæ concedimus, ut videlicet eo ſecundum conſuetudinem Piſan. Eccleſiæ perfruaris, & in conſecrationibus trium Epiſcoporum in Corſica, Alerien. videlicet, Ajacen. & Sagonen. ac prædictorum duorum in Sardinia, & Populien. Epiſcopi, quorum Metropolitanus eſiſtis, Si quis igitur io futurum &c.

Confirmatur quoque eidem Legatio Sardiniæ.

Alia Privilegia.

V.

Litteras Apoſtolicas ſub dimidia datas Bulla parem cum iis, quæ Bulla integra diriguntur, firmitatem habere, decernit.

Ex Baluz. loc. cit. Epiſt. 83.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Archiepiſcopis. & Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ perveoerint.

NE promotiools noſtræ primitias Domino negaremus, qui cum univerſa opera noſtra conſecrare tenemur, ſtatim poſt electionem noſtram tam pauperum, quam aliorum apud Sedem Apoſtolicam exiſtentium petitionibus inteudere cœpimus, & eorum oegocia promovere: ue ſi otio tanto tempore vacaremus, corpus, & animus ex otioſitate torperent. Verum quoniam inſolitum fuit hactenus, ut ſub dimidia Bulla ad tot, & tam remotas Provincias litteræ Apoſtolicæ mitterentur, & ex hoc litteræ ipſæ diutius, quam vellemus poſſint ea alicujus dubitatione ſuſpendi: ut quorum intereſt, parcamus laboribus, & expenſis, univerſas litteras, quæ ab electionis noſtræ die, uſque ad ſolemnitatem conſecrationis ſub Bulla dimidia emanarunt, pareio cum illis firmitatem obtinere decernimus, quæ in Bulla integra diriguntur. Nulli ergo &c.

Datum Laterani tertio nooas Aprilis.

Dat. die 3. Aprilis 1198. Pontif. An. 1.

VI.

Confirmat tranſactionem qosmdam initam inter Rothomagenſem Archiepiſcopum, & Ricchardum Angliæ Regem.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Waltero Rothumagenſi Archiepiſcopo.

Ex Baluz. Epiſt. 108.

CUm emergentium litigia quæſtionum vix poſſint ſine alterutrius litigantium læſione judicaliter diffiniri: ſi quando partes inter ſe ſuper mota quæſtione honeſtè conveniunt, tanto libentius compoſitioni eorum præſidium Apoſtolicum impertimur, quanto per hoc neutrum lædimus, & amplios utrumque jovamus. Intelleximus ſiquidem tam ex litteris tuis, quam Reverendiſſimi in Chriſto filii noſtri Ricchardi Angliæ Regis illuſtris, & plurium aliorum, quod ſuper diſcordia, quæ inter te, & eumdem Regem ſuper Villam Andeli cum Rupe, ac Inſula mota fuerat, regia ſereoitas Evangelicom illud attendens: Qui ſe humiliat, exaltabitur: & quanto major es, humilia te in omnibus: Humiliavit magnificentiam ſuam, & ſeveritatem regiam paſſus eſt emolliri, ut ad honorem ejus, cui ſervire regnare eſt, amicabilem tecom compoſitionem iniret, & in utilitatem Rothomagenſis Eccleſiæ Molendina, quæ habuit apud Ruthmagum cum Villis de Diepa, & Boteilles, & Manerio de Lovers cum omnibus pertinentiis, & libertatibus ſuis, & miniſterio de Lovers, & foreſta de Aliermont (ſicut in authentico ejuſdem Regis confecto exinde plenius continetur) tecum perpetuo commutaret. Nos igitur permutationem ipſam, ſicut amicabiliter facta eſt, & ab utraque parte recepta, & authentico ipſius Regis exprimitur, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ad majorem autem hujos noſtræ confirmationis evidentiam, authenticum ipſum de verbo ad verbum noſtris duximus litteris exprimendum, quod tale eſt. Ricchardus Dei gratia Rex Angliæ, Dux Normaniæ, Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, Prioribus, Comitibus, Baronibus, Juſtitiariis, Seneſcalcis, Vicecomitibus, Præpoſitis, Miniſtris, Ballivis, & omnibus fidelibus ſuis ſalutem. Cum Sacroſancta Eccleſia ſponſa ſit Regis Regum, & unica dilecta illius, per quem Reges regnant, & Principes guberoacula poſſident, tanto ampliorem ei volumus devotionem, & reverentiam exhibere, quanto certius non regiam tantum, ſed omnem à Domino Deo eſſe credimus poteſtatem. Unde ſicut Venerabilis Rothomagenſis Eccleſia, quæ inter univerſas terrarum noſtrarum plurima celebritate dignoſcitur enitere, pro rerum neceſſitate, vel temporum noſtris ducit otilitatibus opportuna diligentia conſulendum. Sic nos ejuſdem Matris noſtræ commodis, & augmentis digna compenſatione dignum ducimus reſpondere. Sane Villa Andeliaci, & quibuſdam aliis adjacentibus locis, quæ erant Rothomagenſis Eccleſiæ minus ſufficienter firmatis, inimicis noſtris in terram noſtram Normao. per eadem loca patebat ingreſſus, per qoæ incendiis, & rapinis, necnon & aliis hoſtilitatis ſævitiis in eandem terram nonnunquam

Exordium.

Permutatio facta.

Confirmatur.

Instrumentum permutationis.

nunquam licentius graſſabantur. Quocirca Venerabili Patre Vualtero Archiepiſcopo, & Capitulo Rothomagen. debitum habentibus ad noſtra, & prædictæ terræ noſtræ damna reſpectum, facta eſt hæc permutatio inter Eccleſiam Rothomagen. & Archiepiſopum Rotho. Walterum es una parte, & nos es altera parte de Manerio, de Andeli in hac forma, ſcilicet, quod idem Archiepiſcopus de conſcientia, & voluntate Domini Papæ Cœleſtini III. & de aſſenſu Capituli Rothomagen. Eccleſiæ, & Coepiſcoporum ſuorum, & Cleri ejuſdem Archiepiſcopatus, conceſſit, & in perpetuum quietum clamavit nobis, & hæredibus noſtris prædictum Manerium de Andeli cum novo Caſtello de Rupe, & cum Foreſta, & cum aliis omnibus pertinentiis, & libertatibus ſuis, exceptis Eccleſiis, & Præbendis, & feudis Militum, & escepto Manerio de Fraſinis, cum pertinentiis ſuis. Quæ omnia idem Archiepiſcopus Eccleſiæ Rothomagen. & ſibi, & ſucceſſoribus ſuis retinuit, cum omnibus libertatibus, & conſuetudinibus ſuis, & cum omni integritate ſua in perpetuum: ita quod tam Milites, quam Clerici, & omnes homines tam de feudis Militum, quam de Præbendis, ſequentur Molendina de Andeli, ſicut conſueverunt, & debent, & molitura erit noſtra: Archiepiſcopus autem, & homines ſui de Fraxinis molent, ubi idem Archiepiſcopus volet, & ſi voluerint molere apud Andeli, dabunt molituras ſuas, ſicut alii ibidem molentes. In eſcambium autem prædicti Manerii de Andeli, cum pertinentiis conceſſimus, & in perpetuum quieta clamavimus Eccleſię Rothomagen. & prædicto Archiepiſcopo, & ſucceſſoribus ſuis omnia Molendina, quæ nos habuimus Rothomagi, quando hæc permutatio integre facta fuit. cum omni ſequela, & molitura ſua, ſine aliquo retenimento eorum, quæ ad molendina pertinent, vel ad molituram: & cum omnibus libertatibus, & liberis conſuetudinibus, quas ſolent, & debent habere. Nec alii licebit molendinum facere ibidem ad detrimentum prædictorum molendinorum, & debet Archiepiſcopus ſolvere eleemoſynas antiquitus ſtatutas de eiſdem molendinis. Conceſſimus etiam eis Villam de Diepa, & Villam de Boteilles cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis conſuetudinibus ſuis, esceptis eleemoſynis conſtitutis in Manerio de Diepa a nobis, & Anteceſſoribus noſtris: quarum ſumma eſt trecentæ, & ſeptuaginta duæ libræ, quæ debent ſolvi per manum prædicti Archiepiſcopi, & ſucceſſorum ſuorum his, quibus aſſignatæ ſont. Conceſſimus etiam eiſdem Manerium de Lovers cum omnibus pertinentiis, & libertatibus, & liberis conſuetudinibus ſuis, cum miniſterio de Lovers, ſalvis ad opus noſtrum venatione noſtra, & deſtructione foreſtæ: ita tamen quod non ſit in reguardo. Conceſſimus etiam eis totam foreſtam de Aliermont cum feris, & omnibus aliis pertinentiis, & libertatibus ſuis, ſicut eam habuimus. Hæc autem omnia in eſcambium prædicti Manerii de Andeli, cum prædictis pertinentiis data habebunt Eccleſia Rothomagen. & prædictus Archiepiſcopus, & ſucceſſores ſui, in perpetuum cum omnibus libertatibus, & liberis conſuetudinibus ſuis, ſicut prædictum eſt. Homines autem prædicti Archiepiſcopi de prædicto eſcambio habebunt omnes libertates, & liberas conſuetudines, quas habuerunt homines de Andeli dum Manerium ipſum eſſet in manu ipſius Archiepiſcopi. Hæc etiam omnia, quæ idem Archiepiſcopus in hoc eſcambio recepit, warrantizabimus nos, & hæredes noſtri Eccleſiæ Rothomagen. & prædicto Archiepiſcopo, & ſucceſſoribus ſuis in perpetuum contra omnes homines: ita quod ſi aliquis eſcambium aliquod eſt recepturus pro aliquo prædictorum, quæ memoratus Archiepiſcopus hic recepit, nos vel hæredes noſtri faciemus illud eſcambium, & Eccleſia Rothomagen. hæc prædicta in perpetuum pacifice poſſidebit. Nos autem quantum Rex poteſt, excommunicamus, & concedimus, quod incurrat indignationem Omnipotentis Dei quicumque contra hoc factum venerit. Teſtibus his, Huberto Cantuarien. Archiepiſcopo, Joannem Vigornien. Hugone Conventren. Savarico Bathonien. Henrico Bayocen. Garino Ebroicen. Liſiardo Sagien. Willielmo Lexovien. Willielmo Conſtantien. Epiſcopis N. Abbate S. Trinitatis de Monte Rothomagen. Regino S. Wandreg. Victore S. Georgii, N. ulterioris portus, Osberto de Pratellis, N. de Augo, N. de Cornevillis Abbatibus, Joanne Comite Maurit. Othone Comite Pictaven. Balduino Comite de Albamare, Rad. Comite Augi. Wil. Mariſcallo Comite de Striguill. Willielmo filio Rad. Sen. Norm. Roberto de Tumehan Sen. Andrea, Willielmo de Humeto, Conſtabl. Norm. Giliberto filio Renif. Hugone Brun. Gaufrid. de Lezimaco. Willielmo de Rupibus, Rad. Camerario de Tancarvill. Willielmo Marcel. Rad. Teiſſim. Gaufredo de Sai, Roberto de Harecort, & multis aliis. Datum per manum Euſtachii electi Helien. tunc Agentis Vicescancellarii, apud Rothomagum, Anno ab Incarnatione Domini MCXCVII. 16. die Octobris: Anno Regni noſtri VIII.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum per manum Rainaldi Domini Papæ Notarii, Cancellarii vicem agentis ſexto Kalendas Maji Indictione I. Incarnationis Dominicę MCXCVIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. Anno I. *Dat. die 26. Aprilis 1198. Pont. An. I.*

VII.

Ratum habet fœdus initum inter Philippum Franciæ Regem, & Balduinum Comitem Flandriæ.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Philippo Illuſtri Regi Franciæ. *Ex Baluz. Epiſt. 130.*

Licet ex injuncto nobis Apoſtolatus officio cunctorum teneamur providere quieti, & pacem inter ſingulos exoptare, quietem tuam, & Regni tui tanto ſpecialius conſervare volumus, & debemus, & inter magnificentiam regiam, & homines tuos firmæ pacis exiſtere fœdera, ſtudioſius affectamus, quanto perſonam tuam ſpecialiori diligimus in Domino charitate, & pacem tuam, & Regni tui ad Eccleſiæ commodum cognoſcimus efficacius redundare. Eapropter chariſſime in Chriſto fili *Proœmium.*

tuis

tuis juſtis precibus inclinati, & petitionibus tuis quantum cum Deo poſſumus, gratum impertientes aſſenſum, felicis mem. C. Papæ Prædeceſſoris noſtri veſtigiis inhærentes, compoſitionem factam inter ſerenitatem tuam, & dilectum filium noſtrum Baldum Comitem Flandriæ pro pace perpetuo ſeruanda, ſicut rationabiliter facta eſt coram viris religioſis, & prudentibus, & ſcripto authentico roborata, & firmata pluribus juramentis, & ab utraque parte recepta, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ad majorem autem ipſius facti notitiam authenticum prædicti Comitis, de verbo ad verbum præſentibus literis apponi fecimus, & tranſcribi: cujus tenor talis eſt. Ego Baldus Comes Fland. & Hainen. notum facio univerſis præſentibus pariter, & futuris, quod ego conceſſi, & juravi Domino meo Ligio Philippo Illuſtri Regi Franciæ, quod omnibus diebus vitæ meæ bona fide, & ſine fictione ipſum juvabo contra omnes homines, qui poſſunt vivere, & mori præterquam de terra Hainen. contra Dominum meum Epiſcopum Leodicen. ſi ipſe vellet inquietare Regem Franciæ, vel Rex Franciæ enim, ſive contra Dominum Imperatorem de eadem terra, neque Regi Franciæ de hujuſmodi auxilio faciendo nunquam decro, quamdiu idem Dominus meus Rex Franciæ rectitudinem mihi facere voluerit in Curia ſua, & me facere judicari per eos, qui me judicare debent in Curia Regis Franciæ: & hoc faciam Domino meo Regi Franciæ aſſecurari per juramenta viginti hominum meorum de Hainen. quos elegerit Rex Franciæ in hunc modum. Ipſi jurabunt, & literas ſuas patentes Regi Franciæ inde dabunt, quod mihi conſulent, & volent, & efficient ad poſſe ſuum bona fide, ut hanc conventionem teneant Domino Regi Franciæ integre: & quod ſi ab hoc reſiliero, in captionem Domini Regis Franciæ ibunt Pariſios intra quadraginta dies, poſtquam id ſciverint, vel per ſe, vel per ſubmonitionem Regis Franciæ, niſi infra eoſdem quadragita dies Regi Franciæ emendatum fuerit: nec de captione Regis Franciæ exibunt, donec illud ſit emendatum, & quotieſcumque me continget ab hac conventione reſilire, toties Pariſios in captione Regis Franciæ ire, & captionem ei tenere tenebuntur ad eundem modum, qui prædictus eſt. Eandem ſecuritatem faciam fieri Domino Regi Franciæ contra omnes homines a quadraginta hominum de terra mea Fland. quam modo teneo, quos ipſe Rex Franciæ elegerit: & quam cito ad me venerit per jus meum terra, quam Comitiſſa Uxor quondam Avunculi mei N. Comitis Fland. Philippi tenet nomine dotalitii a quadraginta hominum eorum illius terræ, quos Rex Franciæ elegerit, eandem ſecuritatem fieri, & præſtari faciam Domino meo Regi Franciæ. Et quicumque morientur ex his, qui hanc fecerunt Regi Franciæ ſecuritatem, hæredes eorum eandem ſecoritatem præſtare Regi Franciæ faciam. Quicumque hominum meorum de utraque terra prædicta hujuſmodi ſecuritatem domino Regi Franciæ noluerint, terras ſuas eis auferam, nec reddam, donec Regi Franciæ dictam fecerint ſecuritatem. Et interim alios ad electionem Regis Franciæ faciam regi facere illam ſecuritatem: cæterum Dominum N. Remen. Archiepiſcopum, & N. Atrebaten. & N. Cameracen. & N. Tornacen. & N. Morinen. Epiſcopos rogabo, & bona fide requiram, quod quotieſcumque me a prædictis conventionibus reſilire contigerit, toties me excommunicent, & terram meam totam interdicto ſupponant, non obſtante aliqua appellatione, donec id emendatum ſit Regi Franciæ: & literas meas patentes tam Archiepiſcopo, quam dictis Epiſcopis dabo continentes me his conceſſiſſe, quod hanc juſtitiam poſſint in me exercere, non obſtante appellatione, ſi à dictis conventionibus reſiliero: & efficiam ad poſſe meum, quod ipſi litteras ſuas patentes ſuper hoc dabunt Regi Franciæ. Ita etiam quod quicumque ſucceſſerint Remen. Archiepiſcopo, & memoratis Epiſcopis ad idem faciendum ſuper me, & ſuper terram meam Domino Regi Franciæ tenebuntur: Dominum Papam etiam, & alios ſummos Pontifices Domini Papæ ſucceſſores rogabo, & litteras meas patentes, quas tradam Regi Franciæ, quatenus Domino Regi Franciæ ſuas ſuper hoc confirmationis dent litteras, & juſtitiæ in me, & terram meam exercendæ, ſi ab his reſiliero. Sciendum prætcrea, quod Domino meo Philippo Regi Franciæ, & hæredi ſuo quieto feudum Bolen. & feudum Gumar. & feudum Oſiaci, ſiquid in illis feudis habeo, quæ omnia juravi, & ſigillo meo rata firmavi. Nulli ergo &c.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum.

Confirmatio Fœderis de quo in Epitome.
Tenor Tractatus.
Clauſulæ.
Dat. An. 1198.

VIII.

De Palatio Judicum, & Tabellionum Beneventanæ Civitatis Statutum confirmat.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Conſulibus, Judicibus, & Populo Beneven.

Ex Baluz. Epiſt. 216.

IN dilectione Civitatis veſtræ, ac veſtra, prædeceſſorum noſtrorum volentes veſtigiis inhærere, ut & vos in progenitorum veſtrorum devotione, quam circa Sedem Apoſtolicam habuerunt, ferventius de cætero, & fidelius perſiſtatis: quæ ad profectum veſtrum proveniant, ſine honoris noſtri diſpendio gratis vobis, & tam libenter, quam liberaliter indulgemus. Sane exhibitum fuit quoddam ſcriptum, in præſentia noſtra, in quo Capitula quædam erant expreſſa, quæ de communi omnium veſtrum aſſenſu, noſtris petebatis literis confirmari: de quibus nos quædam excepimus, quæ juxta votum veſtrum vobis duximus concedenda. Cum ergo a vobis ſit communiter conſtitutum, ut Judices pro ſalario nihil accipiant, ultra vigeſimam litis, nec de ſubſcriptione teſtamentorum, vel aliis contractibus, Judices ipſi a civibus pluſquam duos tarenos, aut Notarii niſi unum: extra Civitatem autem Judicer centeſima, Notarii vero ducenteſima ſint eorum, quæ teſtamento legantur, aut quocumque modo veniant in contractum portione contenti: veſtris precibus annuentes, id (ſicut a vobis eſt communiter poſtulatum) concedimus, confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus: præſenti quoque confirmationi adjicimus, ut ſi quando curia ſub certo banno inhibuerit fieri aſſemblatas, hi, qui con-

Cauſa Privilegii.
Statuta.
Confirmantur.

travenire præſumpſerint, bannum ſine diminutione perſolvant: exceptis miniſterialibus curiæ, quos juxta mandatum Rectoris, qui pro tempore fuerit pro commodis Civitatis volumus, cum neceſſe fuerit, & Rector mandaverit, convenire: ſalva in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Nulli ergo &c.

Clauſulæ.

Datum Romę apud Sanctum Petrum quinto Idus Junii, Pontificatus noſtri Anno Primo.

Datum die 9. Junii An. Domini 1198. Pontif. An. I.

IX.

Canonicis Baſilicæ Sancti Petri de Urbe quemdam concedit redditum, & bona nonnulla confirmat.

Ex Baluz. Epiſt. 295.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Canonicis Baſilicæ Principis Apoſtolorum tam præſentibus, quam futuris canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium.

CUm in Lege veteri non ſolum laborum primitiæ, verum etiam hominum primogenita Domino mandentur offerri, nos, quos ipſe (licet immeritos) gratuito cœleſtis gratiæ rore perfuſos, ad Summi Pontificatus apicem ſublimavit, ut primogeniti ſimus in multis fratribus, cum omne opus noſtum teneamur Domino conſecrare, promotionis noſtræ primitias ipſi fideliter offerre decrevimus: ut in honorem Apoſtolorum Principis, cui (licet immeriti) non ſine magno quodam, & admirabili Sacramento, ſucceſſimus in officio Paſtorali, cum ea die ſimus in Sede Apoſtolica conſecrati, qua Beatus Petrus Apoſtolus in Epiſcopali fuit Cathedra collocatus, Sacroſanctam ejus Baſilicam licet tenuis alicujus, tamen muneris privilegio decorare; ſperantes, quod is, qui munus Habel, & minuta viduæ miſſa in Gazophilacium acceptavit, noſtræ quoque reſpiciat humilitatis affectum, non quantum, ſed ex quanto proferamus attendens: qui cum ſit Dominus omnium, & bonorum noſtrorum non egeat, quid digne poſſimus tribuenti retribuere non habemus: quia de ſuo reddimus, non de noſtro largimur. Eapropter dilecti in Domino filii, vobis tanquam ſpecialibus Principis Apoſtolorum Miniſtris, ob ipſius Apoſtoli reverentiam cupientes utiliter providere, attendentes etiam quod inter cæteras Eccleſias per univerſam Urbem diffuſas, Baſilicam Principis Apoſtolorum, utpote Sedem noſtram ſpecialius diligere, ac honorare tenemur, ſicut qui olim in ipſa vobiſcum pariter Canonici beneficium aſſecuti, nunc de filio in patrem ejus divina ſumus miſeratione promoti. Alteram quartam miniſteriorum ad honorem Dei, & Apoſtolorum Principis, ac ut ſollicitius, & devotius Divinis Officiis intendatis, de communi fratrum noſtrorum conſilio, vobis, & ſucceſſoribus veſtris perpetua donatione concedimus, & Apoſtolicæ Sedis privilegio communimus: itaut deinceps medietatem omnium miniſteriorum ſine diminutione qualibet habeatis. Ad hæc Eccleſias Sancti Jacobi, & Sancti Leonardi ſitas in Septiniano, quantum ad ſpiritualia pleno vobis jure ſubiicimus, ſuper jurepatronatus nemini præjudicium facientes. Ab Eccleſiis autem Sancti Michaelis, Sanctæ Mariæ in Saxia, & Sanctæ Mariæ in Tranſpadina, concedimus, & ſtatuimus in ſcrutinio, Baptiſmo, Proceſſionibus, & Chriſmatis confectione, vobis ſubjectionem, & reverentiam perpetuis imposterum temporibus exhiberi. Nullis obſtantibus privilegiis, cum hoc beneficium vobis de certa conſcientia conferamus: reſervantes nobis, & ſucceſſoribus noſtris in tribus prædictis Eccleſiis inſtitutionem, deſtitutionem, & correctionem omnium Clericorum. In cæteris autem Eccleſiis, quæ ſunt in Civitate Lenniana, & per ſtratam uſque ad montem malum, jus, quod hactenus habuiſtis, vobis, & ſucceſſoribus veſtris auctoritate Apoſtolica in perpetuum confirmamus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam Beati Petri temere perturbare &c. Si quis igitur &c.

Innocentius antea Canonicus hujus Baſilicæ.

Conceſſio eidem facta.

Clauſulæ.

Datum Laterani per manum Rainaldi Domini Papæ Notarii vicem agentis Cancellarii tertio Idus Martii, Indictione prima Incarnationis Dominicæ. Anno MCXCVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii. Anno Primo.

Dat. die 13. Martii Anno Dom. 1198. Pont. An. I.

X.

Ratum habet Statutum Legati Apoſtolici in Lombardia, quod Hæretici ad dignitates nec eligi, nec eligere poſſint.

Ex Baluz. Epiſt. 297.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Archidiacono Mediolanenſi.

Proœmium.

HIs, quæ ad ampliandam Fidem Catholicam, & reprimendam pravitatem hæreticam ſtatuuntur, auctoritatem noſtram libenter impendimus, & favorem. Sane, ſicut accepimus, dilectus filius noſter G. Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Cardinalis, dum legationis fungeretur officio in partibus Lombardię, de conſilio Venerabilium Fratrum noſtrorum Mediolanen. Archiepiſcopi, & Epiſcoporum, qui ad eum Veronæ convenerant, & quorumdam etiam ſapientum inſtituit, ut de cætero hæretici ad conſilia, & dignitates Lombardiæ nullatenus admittantur, nec eligendi alios eis arbitrium conferatur: nec in eligendis perſonis ad eas vocem debeant aliquam obtinere. Ad id autem ſervandum imposterum, Poteſtates, Conſules, Conſilia Lombardiæ aſtringen. conſtituit juratoria cautione, & te ad recipienda juramenta eorum in quibuſdam Civitatibus deputavit, indulta tibi libera facultate contumaces excommunicationis, & terras eorum interdicti ſententiis feriendi. Nos igitur, quod ab eodem Cardinali provida deliberatione ſtatutum eſt ratum habentes, ut juxta mandatum ejus à Civitatibus illis ſuper hoc exigas, & recipias juramenta, ad quas te ipſe duxeris deſtinandum, injungimus auctoritate tibi præſentium indulgentes, ut contradictores excommunicationis ſententia ferias, & terras eorum ſubjicias interdicto. Nulli ergo &c.

Decretum Legati Apoſt.

Eiuſdem confirmatio.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum decimoſeptimo Kalendas Julii.

Dat. die 16. Junii An. Domini 1198. Pont. An. I.

Digitized by Google

X I.

Confirmatio Regularium Inſtitutionum Canonicorum Præmunſtratenſium, quibus nonnulla conceduntur Privilegia.

Ex Baluz. Epiſt. 329.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Petro Abbati Præmonſtraten. & cæteris Abbatibus, & Canonicis Præmonſtraten. Ordinis tam præſentibus, quam futuris Regularem Vitam profeſſis in perpetuum.

Proemium.

IN eminenti Apoſtolicæ Sedis ſpecula (licet immeriti) diſponente Domino conſtituti, pro ſingulorum ſtatu ſoliciti eſſe compellimur, & ea ſincere tenemur amplecti, quæ ad incrementum Religionis pertinent, & ad virtutum ſpectant ornatum, quatenus Religioſorum quies ab omni ſit perturbatione ſecura, & a jugo mundanæ oppreſſionis ſervetur illæſa, cum Apoſtolica fuerit tuitione munita. Attendentes, itaque, quo modo Religio, & Ordo veſter multa refulgens gloria meritorum, & gratia redolens Sanctitatis, palmites ſuos a mari uſque ad mare extenderit, ipſum Ordinem, & univerſas Domos ejuſdem Ordinis Apoſtolicæ protectionis præſidio duximus confovendas, & præſenti privilegio muniendas. Eapropter dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus benignius annuentes, ad exemplar felicis recordationis Alexandri, Lucii, Urbani, & Clementis prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum, univerſas regolares inſtitutiones, & diſpoſitiones, quas de communi conſenſu, vel majoris, & ſanioris partis feciſtis, ſicut inferius denotantur, Auctoritate Apoſtolica roboramus, & præſentis ſcripti privilegio communimus: videlicet ut ordo canonicus, quemadmodum in Præmonſtraten. Eccleſia, ſecundum Beati Auguſtini regulam, & diſpoſitionem recol. memoriæ Norberti quondam Præmonſtraten. Ordinis Inſtitutoris, & ſucceſſorum ſuorum, in candido habitu inſtitutus eſſe dignoſcitur, per omnes ejuſdem Ordinis Eccleſias perpetuis temporibus inviolabiliter obſervetur, & ejuſdem penitus obſervantiæ. Iidem quoque libri, qui ad divinum officium pertinent, ab omnibus ejuſdem ordinis uniformiter teneantur: nec aliqua Eccleſia, vel perſona Ordinis veſtri, adverſus communia ipſius ordinis inſtituta privilegium aliquod poſtulare, vel obtentum audeat quomodolibet retinere, Nulla etiam Eccleſiarum ei, quam genuit, quamlibet terreni commodi exactionem imponat, ſed tantum Pater Abbas curam de profectu, tam filii Abbatis, quam fratrum domus illius habeat, & poteſtatem habeat ſecundum ordinem corrigendi, quæ in ea noverit corrigenda: & illi ei tanquam Patri reverentiam filialem humiliter exhibeant. Abbas autem Præmonſtraten. Eccleſiæ, quæ Mater eſſe dignoſcitur aliarum, non ſolum in his Eccleſiis, quas inſtituit, ſed etiam in omnibus aliis ejuſdem ordinis, & dignitatem, & officium Patris obtineat, & ei ab omnibus tam Abbatibus, quam Fratribus debita Patri obedientia impendatur. Præterea omnes Abbates ordinis veſtri, ſingulis annis, ad generale Capitulum Præmonſtraten. poſtpoſita omni occaſione conveniant: illis ſolis exceptis, quos a labore viæ corporis retardaverit infirmitas: qui tamen idoneum pro ſe delegare debebunt nuncium, per quem neceſſitas, & cauſa remorationis ſuæ capitulo valeat nunciari. Hi autem, qui in remotioribus partibus habitantes, ſine gravi difficultate ſingulis annis ſe nequiverint capitulo præſentare, in eo termino conveniant, qui in ipſo eis capitulo fuerit conſtitutus. Si vero quilibet Abbatum, aut Præpoſitorum, per contumaciam veſtrum capitulum frequentare deſierint, liceat Abbati Præmonſtratenſi, conſilio ſui capituli, eos uſque ad dignam ſatisfactionem ſententia percellere regulari: & ſententiam, quam præfatus Præmonſtraten. Abbas, ſive in generali capitulo, ſive extra capitulum conſilio Coabbatum, in Prælatos, & ſubditos totius ordinis veſtri canonice tulerit, nulli Archiepiſcoporum, ſeu Epiſcoporum, niſi forte de mandato Romani Pontificis, liceat relaxare. In generali igitur veſtro capitulo præſidente Abbate Præmonſtraten. cæteriſque conſidentibus, & in ſpiritu Dei cooperantibus de his, quæ ad ædificationem animarum, ad inſtructionem morum, & ad informationem virtutum, atque incrementum regularis diſciplinæ ſpectabunt, ſermo diligens habeatur. Porrò de omnibus quæſtionibus, & quærelis, tam ſpiritualibus, quam temporalibus, quæ in ipſo capitulo propoſitæ fuerint, illud teneatur irrefragabiliter, & ſervetur, quod Abbas Præmonſtraten. cum his, qui ſanioris conſilii, & magis idonei apparuerint, juſte, ac provide judicabit. Sane ſi Abbas aliquis veſtri ordinis infamis, vel inutilis, aut ordinis ſui prævaricator inventus fuerit, & prius per Patrem ſuum Abbatem, aut per nuncios ejus admonitus, ſuum corrigere, & emendare delictum neglexerit, aut cedere (ſi amovendus fuerit) ſponte noluerit, auctoritate generalis capituli deponatur: & depoſitus ſine dilatione ad domum unde exivit, ſeu ad aliam ejuſdem ordinis, quam elegerit, ſine ulla conditione temporalis commodi revertatur, in obedientia Abbatis, ſicut cæteri fratres ipſius domus firmiter permanſurus. Idipſum etiam alio tempore (ſi neceſſe fuerit) & capitulum, ſine ſcandalo, vel periculo expectare nequiverit, per Abbatem Præmonſtratenſem, & Patrem Abbatem, & alios Abbates, quos vocaverit fieri licebit, Quod ſi depoſitus in ſe datæ ſententiæ contumaciter contraire tentaverit, tam ipſe, quam principales ejus, qui de ordine veſtro fuerint in ſua contumacia fautores, ab Abbate Præmonſtraten. & cæteris Abbatibus cenſura Eccleſiaſtica, donec ſatisfaciant, arceantur. Verum cum aliqua Eccleſiarum veſtrarum Abbate proprio fuerit deſtituta, vel cum ibi Abbatis electio regulariter non fuerit celebrata, ſub Patris Abbatis poteſtate, ac diſpoſitione conſiſtat, & cum ejuſdem conſilio, qui eligendus fuerit, a Canonicis eligatur. Electo autem Fratres Eccleſiæ ſtatim obedientiam promittant: qui non quaſi abſolutus a poteſtate Patris Abbatis, vel ordinis ſui, Archiepiſcopo, vel Epiſcopo, in cujus Diœceſi fuerit, præſentetur, plenitudinem ab eo officii percepturus: ita tamen, quod poſt factam Archiepiſcopo, vel Epiſcopo ſuo, profeſſionem, occaſione illa non tranſgrediatur Conſtitutiones ordinis ſui, nec in aliquo ejus prævaricator exiſtat. Si quis etiam ex vobis canonice electus in Abbatem, Diœceſano Epiſcopo ſemel, & iterum

per

Omnes Regulares Ordinis hujus inſtitutiones confirmat.

Regulas eis imponit.

De electione, & Benedictione Abbatis.

per Abbates veſtri ordinis præſentatus, benedictionem ab eo non potuerit obtinere, nec Eccleſia, ad quam vocatus eſt, deſtituta, conſilio periclitetur, officio, & loco Abbatis plenarie, ſecundum ordinem fungatur in ea, tam in exterioribus providendis, quam in interioribus corrigendis, donec aut interventu generalis capituli veſtri, aut præcepto Romani Pontificis, ſeu Metropolitani, benedictionem ſuam obtineat. Porrò nulla perſona Eccleſiaſtica pro Chriſmate, aut conſecrationibus, & ordinationibus, aut pro ſepultura pretium, aut pro benedicendo Abbate, & deducendo in Sedem ſuam palefridum, aut aliquod aliud a vobis exigere, nullus veſtrum, etiam ſi exigatur, dare præſumat: quia & exigentem, & dantem nota, & periculum ſimoniacæ pravitatis involvit. Cæterum ſi aliqua Eccleſiarum veſtrarum Paſtoris ſolacio deſtituta inter fratres de ſubſtituendo Abbate diſcordia fuerit, vel ſciſſura ſuborta, & ipſi facile ad concordiam, vel unitatem revocari nequiverint, Pater Abbas conſilio Coabbatum ſuorum eis idoneam provideat perſonam, & illi eam ſine contradictione recipiant in Abbatem: quam ſi recipere contempſerint, ſententiæ ſubjaceant, quam Pater Abbas cum conſilio Coabbatum ſuorum in eos duxerit auctoritate ordinis promulgandam.

De Viſitatione Præmonſtraten. Eccleſiæ.

Ad hæc quoniam Præmonſtraten. Eccleſia prima Mater eſt omnium Eccleſiarum totius Ordinis, & Patrem ſuper ſe alium non habet, ſicut ad cautelam, & cuſtodiam ordinis ſtatutum eſt, per tres primos Abbates Laudunen. Floreſſien. Cuiſſiacen. annua ibidem viſitatio fiat: & ſiquid in ipſa domo corrigendum fuerit, abſque majori per eos audientia corrigatur. Quod ſi Abbas in corrigendo tepidus, & fratres ſæpius moniti incorrigibiles permanſerint, ad generale capitulum referatur, & ſicut melius viſum fuerit, conſilio generalis capituli emendetur, & ſententia in hac parte capituli ſine retractione aliqua obſervetur.

De Abbatibus infra curam Abbatiarum.

Quoties vero Eccleſia Præmonſtraten. ſine Abbate fuerit, ad præfatos tres Abbates ejus cura reſpiciat, & a Canonicis ipſius Eccleſiæ, cum eorum conſilio perſona in Abbatem idonea eligatur: ad conſilium ſuum quatuor aliis Abbatibus ad eandem Eccleſiam pertinentibus pariter advocatis, quos ipſi Canonici providerint advocandos. Liceat quoque unicuique Matri Eccleſiæ ordinis veſtri cum conſilio Abbatis Præmonſtraten. de Abbatibus Eccleſiarum, quæ ab ea proceſſiſſe noſcuntur, ſive etiam de alia ejuſdem ordinis inferiore Eccleſia, ſibi quemcumque voluerit (ſi tamen idoneus extiterit) in Abbatem aſſumere. Perſonam autem de alio ordine nulla Eccleſiarum veſtrarum ſibi eligat in Abbatem, nec veſtri ordinis aliqua in Abbatem Monaſterii alterius ordinis, niſi de auctoritate Romanæ Eccleſiæ, ordinetur.

Nonnulla Privileg. elargitur.

Nulli etiam Canonicos, vel converſos veſtros ſine licentia Abbatum recipere, aut ſuſceptos liceat retinere. Sane nulli Eccleſiaſtici veſtri ordinis liceat ad aliquam aliam profeſſionem temeritate qualibet ſe transferre. Si quæ vero Eccleſia Canonicorum alterius ordinis ad ordinem veſtrum venerint, ad Eccleſ. veſtri ordinis habeant ſine refragatione reſpectum, in qua veſtrum noſcuntur ordinem aſſumpſiſſe. Præterea ſi inter aliquas Eccleſias veſtri ordinis de temporalibus quæſtio emerſerit, non extra ordinem Eccleſiaſtica, vel ſecularis audientia requiratur, ſed mediante Præmonſtraten. Abbate, & cæteris, quos vocaverit, aut charitative inter eas componatur, aut auditis utrinque rationibus eadem controverſia juſto judicio terminetur. Ad majorem quoque ordinis veſtri pacem conſervandam, diſtrictius prohibemus, ne aliquis prælatorum, vel ſubditorum veſtrorum in his, quæ ad diſciplinam, & inſtituta ordinis ſpectant, audeat prout ſtatutum eſt in Lateranen. Concilio, appellare: ſed ſi quiſquam appellare tentaverit, nihilominus illi, quorum intereſt, regularem diſciplinam exercere debebunt. De cætero quoniam a ſtrepitu, & tumultu ſecularium remoti pacem, & quietem diligitis, grangias veſtras, & curtes, ſicut & atria Eccleſiarum, a pravorum incurſu, & violentia libera fore ſancimus, prohibentes, ut nullus ibi hominem capere, ſpoliare, verberare, ſeu interficere, aut furtum, vel rapinam committere audeat: Ob evitandas vero ſecularium virorum frequentias, liberum ſit vobis, ſalvo jure Diœceſanorum Epiſcoporum, oratoria in grangiis, & curtibus veſtris conſtruere: & in ipſis vobis, & familiæ veſtræ divina officia, (cum neceſſe fuerit) celebrare, & ipſam familiam, niſi aliqui ſint, qui in vicinia habeant propria domicilia, ad confeſſionem, communionem, & ſepulturam, cum veſtri ordinis honeſtate ſuſcipere. Liceat quoque vobis perſonas liberas, & abſolutas è ſæculo fugientes, ad converſionem recipere, & eas cum rebus ſuis ſine contradictione aliqua retinere. Infirmos quoque abſolutos, qui in extrema voluntate ad vos ſe transferri, aut apud vos ſepeliri deliberaverint, nullus impedire, ſeu res eorum legitimas detinere præſumat: ſalva tamen hæredum legitima portione, & canonica juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur.

Conſuetudines, & Conſtitut. Ordinis confirmat.

Ad majorem etiam ordinis veſtri reverentiam, & regularis diſciplinæ obſervantiam, vobis filii Abbates ſubjectos veſtros ligandi, & ſolvendi plenam concedimus facultatem. Quia vero ſingula, quæ ad religionis profectum, & animarum ſalutem ordinaſtis, præſenti abbreviationi nequivere annecti, nos cum his, quæ præſcripta ſunt, conſuetudines veſtras, quas inter vos religionis intuitu regulariter ſtatuiſtis, & deinceps auctore Domino ſtatueritis, auctoritate Apoſtolica roboramus, & vobis, veſtriſque Succeſſoribus, & omnibus qui ordinem veſtrum profeſſi fuerint, perpetuis temporibus inviolabiliter obſervandas decernimus: nec aliquæ literæ habeant firmitatem, quæ tacito nomine Præmonſtraten. Ordinis, contra libertates vobis ab Apoſtolica Sede indultas fuerint impetratæ.

Nonnul. concedit exemptiones.

Sane laborum veſtrorum, quos propriis manibus aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis veſtrorum animalium, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat, licet fundorum dominis pro rei proprietate aliquem cenſum, vel quotamlibet partem frugum reddatis. Interdicimus vero Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, niſi ſervato evectionis numero, in Lateranen. Concilio conſtituto, in veſtris Monaſteriis hoſpitari. Ad grangias autem veſtras, & ad curtes hoſpitandi gratia, nonniſi in magna neceſſitate divertant, & tunc contenti ſint ipſarum manſionum cibariis conſuetis cum honeſtate atque charitate exhibitis. Nulli autem

ſeculari perſonæ vel Eccleſiaſticæ io aliqua domorum veſtrarum liceat caroibus veſci, oiſi manifeſte ægritudinis cauſa, & hoc io ſolis Monaſteriis coovenctualibus veſtris. Prohibemus inſuper, ne aliqua perſoua fratres ordinis veſtri andeat ad ſecularia judicia provocare: ſed ſi quis adverſus eos aliquid ſibi crediderit de jure competere, ſub Eccleſiaſtici examine judicii experiendi habeat facultatem. Licitum præterea vobis ſit, in cauſis veſtris fratres veſtros idoneos ad teſtificandum adducere, & eorum teſtimonio (ſicut rectum fuerit) & propulſare violentiam, & juſtitiam vendicare. Prohibemus quoque ne cuilibet Eccleſiaſticæ, vel ſeculari perſonæ fas ſit io Eccleſiis veſtris contra ſtatuta Lateranen. Concilii tallias exercere, vel quaslibet alias vobis ineptas, & iniquas exactiones imponere. Interdicimus etiam vobis, ne feras, aves, carnea, ſues, & cætera bujuſmodi curioſitatis animalia a quolibet ad nutriendum, ſive cuſtodiendum in detractionem veſtri ordinis ſuſcipere præſumatis. Porro, ut quietius Deo ſervire poſſitis, & diſcurrendi a vobis neceſſitas auferatur, præſenti ſcripto duximus indulgendum, ut ſi Epiſcopis veſtris, aut malitioſe differentibus, vel pro juſto impedimento, non valentibus ordinatiooes, & cætera Eccleſiaſtica miniſteria vobis conferre, aliquem Epiſcopum, de cujus ordioatiooe, & officio plena ſit nobis notitia, hoſpitem vos habere contigerit, liberum ſit vobis ab eo & ordinationes, & cætera ſacramenta ſuſcipere: dum tamen præjudicium Diœceſano Epiſcopo non debeat generare. Præterea poſtulatione veſtra clementius inclinati, præſenti pagina doximus inhibendum, ne quis Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, aut eorum officiales Eccleſias veſtras, ſeu regulares perſonas eorum, abſque manifeſta, & rationabili cauſa interdicere, ſeu ſuſpeodere præſumat: ſed ſiquid in eis fuerit corrigendum, ad audientiam generalis Capituli Præmoſtraten. referatur, & ibi prout juſtitiæ, & honeſtati congruerit emendetur. Porro ſi qui Epiſcopi, aut eorum Officiales in perſonas veſtras, aut Eccleſias ſententiam aliquam contra libertatem eiſdem a Prædeceſſuribus noſtris, vel a nobis indultam, promulgaverint, eandem ſententiam, tamquam contra Apoſtolicæ Sedis indulta prolatam, ſtatuimus irritandam. Decernimus ergo &c. ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur &c.

Datum Reat., per manum Raynaldi Domini Papæ Notarii Cancellarii vicem agentis ſexto Kalendas Auguſti Indictione prima anno Dominicæ Incarnationis MCXCVIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Pap. III. Anno primo.

Dat. die 27. Julii An. Domini 1198. Pontif. An. I.

XII.

Confirmat Privilegia Peruſinæ Civitatis.

Ex Baluz. Epiſt. 313.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Joanni Poteſtati, & Populo Peruſin.

Exordium.

APoſtolica Sedes, quæ (diſponente Domino) cunctorum fidelium mater eſt, & magiſtra, ſpeciales filios ampliori conſuevit gratia honorare; ut eos, & ad devotionem ſuam ferventer accendat, & ad obſequium ſuum diligeoter invitet. Nos ergo, qui miſeratione divina huic Sanctæ Sedi (licet immeriti) præſidemus, devotionis, & fidei puritatem, quam erga matrem, & dominam veſtram Sancroſanctam Romanam Eccleſiam geritis attendentes, veſtris quoque precibus inclinati, quos inter alios fideles noſtros ſpeciali charitate diligimus, Civitatem Peruſin., quæ ad jus, & proprietatem ipſius pertinere dignoſcitur, cum pertinentiis ſuis, & nunc habitis, & in antea legitime acquirendis, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Eam vero nunquam alienabimus, ſed ſemper ad manus noſtras curabimus retinere. Conſulatum autem cum juriſdictione ſua vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus: concedentes, ut his, qui ſunt ipſius juriſdictioni ſubjecti, liberum ſit ad Poteſtatem, vel Conſulem, qui pro tempore fuerint legitime appellare. Conſuetudines quoque veſtras antiquas, & novas, rationabiles, & communiter obſervatas duximus approbandas. Salva io omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate pariter, & juſtitia, & Eccleſiarum omnimoda libertate. Nulli ergo &c. protect. conf. & conceſſ. &c.

Peruſium ad proprietatem S. A. pertinens.

Conſulatus ei & antiqua Privil. confirmantur.

Datum Tuderti ſexto nonas Octobris.

Dat. die 2. Octobr. 1198. Pont. An. I.

XIII.

De modo faciendi electiones Epiſcoporum io Regno Siciliæ.

Ex Baluz. Epiſt. 409.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Imp. Reginæ Siciliæ, ac Chariſſimo Filio Illuſtri Regi Siciliæ.

Siciliæ Regum bene de Sede Apoſt. meriti.

NEc novum, nec injuſtum exiſtit, ſi Regno Siciliæ gratiam facimus ſpecialem, qood inter univerſas, & ſingulas regiones, in quibus nomen colitur Chriſtianum, fere ſemper promptius, & devotius in Eccleſiæ Romanæ devotione permanſit: & ab eo ſpecialius meruit honorari. Reges ſiquidem, & Principes ejus in Apoſtolicæ Sedis fidelitate fortius roborati, uſque adeo ei fideliter, & familiariter adhæſerunt, ut ad ipſius exaltationem potenter intenderint, & ab ea nullius divelli potuerint impetu tempeſtatis, ſe io ipſa, & per ipſam exaltari credentes: & in ea (poſt Deum) ſuæ ſpei ponentes, & gaudii fundamentum. Specialiter autem inclytæ recordationis F. quondam pater, Vu. frater, & Vu. nepos tui filia Imperatrix Reges Siciliæ familiari eam venerati ſunt devotionis obſequio: & prædeceſſoribus noſtris uſque adeo noo minus in adverſis, quam proſperis adhæſerunt: ut cum fratribus noſtris vobis ob eorum memoriam, & conſtantiam ſinceritatis, quam ad nos vos habere cognovimus, per effectum, quantum cum Deo, & noſtra poſſumus honeſtate deferre velimus: & ſalva juſtitia, & Eccleſiarum canonica libertate, petitionibus veſtris aſſenſum facilem exhibere. Ne igitur ulla de cætero inter nos, & ſucceſſores noſtros, ac vos, & hæredes veſtros ſuper electionibus diſſenſio ſuſcitetur, modum faciendæ in poſterum electionis, præſentibus curavimus literis explicare: in quibus ſic in multis

Regiæ

Regiæ Serenitati deferimus, ut libertatem Eccleſiæ non lædamus. Sede vacante Capitulum ſignificabit vobis, & veſtris hæredibus obitum deceſſoris: deinde convenientes in unum invocata Spiritus Sancti gratia, ſecundum Deum eligent

Modus faciendarum electionum.

canonice perſonam idoneam, cui requiſitum a vobis præbere debeatis aſſenſum, & electionem factam non different publicare. Electionem vero factam, & publicatam denunciabunt vobis, & veſtrum requirent aſſenſum. Sed antequam aſſenſus Regius requiratur, non intronizetur electus, nec decantetur laudis ſolennitas, quæ intronizationi videtur annexa: nec antequam auctoritate Pontificali fuerit confirmatus, adminiſtrationi ſe ullatenus immiſcebit. Sic enim honori veſtro volumus condeſcendere, ut libertatem canonicam obſervemus: nullo prorſus obſtante reſcripto, quod a Sede Apoſtolica fuerit impetratum. Rogamus ergo Serenitatem Regiam, & attentius exhortamur, quatenus

Adhortatio ad Regem, ne libertatem violet electionis.

contra præſcriptam electionis formam nec vos veniatis de cætero, nec cogatis alios, nec patiamini qualibet occaſione venire: ſed taliter in hoc nobis ſtudeatis, & Eccleſiaſticæ libertati deferre, ut timorem ejus habere præ oculis videamini, per quem Reges regnant, & Principes dominantur, & ſponſam ejus Eccleſiam venerari.

Nulli ergo &c. hanc paginam noſtræ diſpoſitionis, & conſtitutionis &c.

Datum Lateran.

XIV.

Sequitur ad Archiepiſcopos, & Epiſcopos Regni Siciliæ.

Ex Baluz. Epiſt. 410.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, & univerſo Clero in Sicilia conſtitutis,

SI chariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ C. Imperatrici Reginæ una cum chariſſimo filio Illuſtri Rege Siciliæ in multis gratiam facimus ſpecialem, non eſt ab aliquibus in admiratione ducendum: cum Regnum Siciliæ ad jus, & proprietatem Eccleſiæ Romanæ pertineat, & in ejus fidelitate perſtiterit, ac permanſerit unitate. Noſtis etenim qualiter inclitæ recordationis R. Vu. & Vu. Siciliæ Reges Illuſtres in Apoſtolicæ devotionis fere ſemper permanſerint firmitate, qualiter Prædeceſſores Noſtros fuerint humiliter venerati, qualiter etiam in Eccleſia Romana poſt Deum ſuæ ſpei poſuerint, & gaudii fundamentum, & in ea, & per eam ſe crediderint exaltati. Noſtis etiam qualiter Prædeceſſores Noſtri Romani Pontifices Reges ipſos, ac Re-

Sicil. Regnum proprium Sedis Apoſtol.

gnum Siciliæ quadam ſemper prærogativa dilexerint, & ad augumentum ipſius, utpote quod peculiare (ſicut eſt) & proprium reputabant, intenderint, & quietem. Quia vero quantuncunque velimus eorum honori deferre, libertatem canonicam, & honeſtatem Eccleſiaſticam intendimus obſervare. Ne igitur ulla de cætero inter nos, & ſucceſſores noſtros, & prædictam Imperatricem, & filium ejus Siciliæ Regem Il-

luſtrem, vel hæredes eorum ſuper electionibus denuo diſſenſio ſuſcitetur, quæ hactenus inter Eccleſiam, & Regnum rancoris cujuſdam, & indignationis fomitem miniſtrabant, modum faciendæ in poſterum electionis præſentibus curavimus literis explicare: in quibus ſic Regiæ Serenitati deferimus, ut libertatem Eccleſiaſticam non lædamus. Sede vacante ſignificabit Capitulum eis, & eorum hæredibus obitum Deceſſoris &c. uſque ad verbum immiſcebit. Ideoque univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, & diſtricte præcipimus, quatenus cum aliquam Eccleſiarum veſtrarum Paſtore vacare contigerit, ſecundum præſcriptam electionis formam omni gratia, & timore poſtpoſitis procedatis: nec contra eam aliqua præſumatis accuſatione venire. Alioquin electiones taliter factas diligenti diſcuſſione præhabita dante Domino infirmare curabimus, & eligentium tranſgreſſionem animadverſione debita caſtigare. Volumus etiam nihilominus, & mandamus, ut de cætero ad Romanam Eccleſiam libere cum opus fuerit appelletis, & interpoſitis ad nos appellationibus curetis humiliter, & devote deferre. Nos etiam quoties neceſſitas poſtulaverit, Apoſtolicæ Sedis Legatos ad vos curabimus deſtinare: qui quæ plantanda ſunt plantent, & evellant, quæ fuerint evellenda, quorum obediatis monitis, & præceptis. Nullo prorſus in omnibus præſcriptis Capitulis obſtante privilegio, vel reſcripto, quod a Sede Apoſtolica fuerit impetratum. Ut autem, quæ præſcripta ſunt apud vos nulla poſſint oblivione deleri, mandamus, atque præcipimus, quatenus forma literarum iſtarum ad perpetuam memoriam in majoribus Eccleſiis tranſcripta ſervetur (a).

XV.

Ludenſi Eccleſiæ Primatus conceditur ſuper cæteras Regni Svetiæ Eccleſias.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Abſaloni Luden. Archiepiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Ex Baluz. Epiſt. 417.

IN eminenti Apoſtolicæ Sedis ſpecula diſponente Domino conſtituti ſalubriter injuncti nobis officii exequimur actionem, ſi ea, quæ per anteceſſores noſtros ad ſalutem fidelium inſtituta noſcuntur, conſenſu noſtro firmamus, & ne cuiſlibet temeritatis quatiantur incurſu, exactam diligentiam adhibemus. Cum enim Eccleſiæ ſuæ promiſerit Dominus, dicens, Pro Patribus tuis nati ſunt tibi filii conſtitues eos Principes ſuper omnem terram: illi bene videntur patribus ſucceſſiſſe, atque utiliter impoſitum gerere Principatum; qui non poteſtate lætantur, ſed ad ſalutem eorum, qui gubernandi ſunt cum timore, ac tremore creditæ poteſtatis au-

Proemium.

(a) Haſce Literas quamvis nullo notentur chronologico caractere non ultimo loco juxta ſervatum uſque adhuc morem repoſuimus, ſed huc conjicimus, anno, quo datas fuiſſe certum eſt, & ex ipſo Regiſtro patet.

ctoritatem exercent: ſtudentes ſemper Anteceſſoribus ſuis in bonis actibus conformari; & quæ laudabiliter ab eis facta ſunt, & ſervare in ſemetipſis, & aliis nihilominus ſervanda monſtrare. Hac itaque nos ſuſcepti officii conſideratione inducti, & felicis memoriæ Adriani Papæ anteceſſoris noſtris veſtigiis inhærentes, quod ipſe de confirmatione Regni Svetiæ cum fratrum ſuorum conſilio, & voluntate conſtituit, nos etiam firmum, & illibatum perpetuis temporibus decernimus permanere. Conſtituit enim quod Lunden. Archiepiſcopus, qui pro tempore fuerit ſuper Regnum illud, Primatum ſemper obtineat, & ordine quo ſubſequitur, debeat ei præeſſe: qui tanto frequentius, & utilius illi terræ, quæ ad ſalutem Fidelium pertinent, miniſtrabit, quanto neceſſitatem eorum, atque defectum e vicino plenius poterit intueri. Pallium enim Anteceſſori tuo tribuit, ut Archiepiſcopum in Regno Svetiæ, quam citius opportunitas occurrerit, ordinaret, & pallium, quod noſtra ei vice conferret, eo quidem ordine obſervato, ut videlicet is, qui per Lunden. Archiepiſcopum Metropolitanus ibi fuerit inſtitutus, gratiam conſecrationis per manum Archiepiſcopi Lunden. adeptus, ipſi, & Lunden. Eccleſiæ, ſalva fidelitate Romanæ Eccleſiæ, fidelitatem, & obedientiam juramento promittat. Pallium ſane taliter conſequetur: Nuncius Luden. Eccleſiæ ſiquidem cum Nuncio illius Eccleſiæ pro impetrando Pallio ad Eccleſiam Romanam accedat, & cum illud a Romano Pontifice impetraverit, ad Lunden. Eccleſiam reportabunt. Lunden autem Archiepiſcopus illud accipiens, Archiepiſcopo Svetiæ tribuet, & fidelitatem, & obedientiam Romanæ Eccleſiæ jurejurando promittet. Metropolitano vero ibi ad honorem Dei, & decorem Domus ſuæ ſaluteinque fidelium conſtituto, Lunden. Archiepiſcopus, & dignitate Primatus in perpetuum præſidebit, & ipſe ei reverentiam, & obedientiam tanquam ſuo Primati humiliter exhibere curabit. Quod utique in bonæ memoriæ Stephano quondam Upſalen., qui a Prædeceſſore tuo piæ recordationis Eſcillo Archiepiſcopo tempore felicis memoriæ Alexandri Papæ, eo præſente Senon. ratione jam dictæ inſtitutionis gratiam conſecrationis accepit, & ſub Anteceſſoribus noſtris bonæ memoriæ Lucio, & Clemente, ſecundum præſcriptum ordinem in Jo: & Petro ſupradictæ Eccleſiæ Epiſcopis, quos tua fraternitas in Archiepiſcopos conſecravit, & Pallium vice ipſorum Anteceſſorum veſtrorum contulit, dignoſcitur adimpletum. Quoniam igitur hoc ſicut à prænominato Adriano anteceſſore noſtro ſtatutum eſt, ita ſub te, & anteceſſore tuo effectum accepit, nos memorati Adriani, & felicis recordationis Alexandri, Lucii, Urbani, Clementis, & Cœleſtini prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis in tam laudabili opere inhærentes, noſtro, & fratrum noſtrorum favore proſequimur, & firmum, & illibatum perpetuis temporibus decernimus permanere. Nulli ergo &c. hanc paginam noſtræ confirmationis &c. ſalva Apoſtolicæ Sedis auctoritate. Si qua igitur &c.

Lunden. Archiep. Primas Regni Svetiæ.

Modus petendi Pallium.

Hæc omnia confirmantur.

Datum Laterani per manum Raynaldi Domini Papæ Notarii Cancellarii vicem agentis Nono Kalendas Decembris, Indictione Secunda Incarnationis Dominicæ Anno MCXCVIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ tertii Anno primo.

Dat. die 23. Novem. An. Dom. 1198. Pontif. An. I.

XVI.

Populo Tudertino antiqua confirmat Privilegia.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei; Conſulibus, & Populo Tudert.

Ex Regest. Epiſt. 424.

SAcroſancta Romana Eccleſia, quæ omnium Fidelium mater eſt, & magiſtra, illos propenſius diligere conſuevit, quos in devotione, ac fidelitate, ſua novit ferventius permanere; & ut liberius poſſint ab omnium incurſibus manere ſecuri, eos tanquam pia mater protectionis ſuæ munimine confovere. Eapropter dilecti in Domino filii devotionem, quam erga Nos, & Romanam Eccleſiam habere noſcimini attendentes, veſtris quoque precibus inclinati, Civitatem Tudertinam, quæ ad jus, & proprietatem Apoſtolicæ Sedis pertinere dignoſcitur, quam, & nos ad manus noſtras ſemper volumus retinere; ita quod ei, cui vices noſtras commiſerimus, ſecundum mandatum noſtrum debeatis integre reſpondere, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti pagina communimus. Conſulatum autem cum juriſdictione ſua vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus: concedentes, ut hi, qui ſunt ipſius juriſdictioni ſubjecti, liberum ſit ad Conſules, qui pro tempore fuerint legitime, appellare ita tamen quod appellationi ad Sedem Apoſtolicam interpoſitæ humiliter deferatur. Conſuetudines quoque antiquas veſtras, & rationabiles, & communiter obſervatas duximus approbandas. Salva in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate, pariter & juſtitia, & earum omnimoda libertate.

Exordium.

Civitas Tudertina juris Sedis Apoſt.

Conſulatus ei & antiquæ conſuetudines confirmantur.

Nulli ergo &c. noſtræ protectionis conf. &c. conc. &c.

XVII.

Fratribus Sanctæ Trinitatis Redemptionis Captivorum Regula datur juxta quam vivere debeant.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Johanni Miniſtro & Fratribus Sanctæ Trinitatis.

OPerante divinæ diſpoſitionis clementia in Sedis Apoſtolicæ ſpecula Conſtituti, piis debemus affectibus ſuffragari, & eos, cum a Caritatis radice procedunt, perducere ad effectum: præſertim ubi quod quæritur, Jeſu Chriſti eſt, & privatæ communis utilitas antefertur. Sane cum tu, dilecte in Chriſto fili Frater Johannes Miniſter, ad noſtram olim præſentiam acceſſiſſes, & propoſitum tuum, quod ex inſpiratione divina creditur proceſſiſſe, nobis humiliter ſignificare curaſſes, intentionem tuam poſtulans Apoſtolico munimine confirmari; nos ut deſiderium tuum fundatum in Chriſto, præter

Exordium.

ter quem poni non poteſt ſtabile fundamentum, plenius noſceremus, ad Venerabilem Fratrem noſtrum Epiſcopum, & dilectum filium Abbatem Sancti Victoris Pariſien. cum noſtris reduximus literis remittendum; ut per eos, utpote qui deſiderium tuum perfectius noverant, de intentione tua, & intentionis fructu ac inſtitutione Ordinis, & vivendi modo inſtructi, aſſenſum noſtrum tibi poſſemus ſecurius & efficacius impertiri. Quia igitur, ſicut ex eorum literis cognovimus evidenter, Chriſti lucrum appetere videmini plus quam veſtrum, volentes ut Apoſtolicum vobis adſit præſidium, regulam juxta quam vivere debeatis, cujus tenorem dicti Epiſcopus & Abbas ſuis nobis incluſum literis tranſmiſerunt cum his quæ de diſpoſitione noſtra, & petitione tua fili Miniſter duximus adjungenda, præſentium Vobis & ſucceſſoribus Veſtris auctoritate concedimus, & illibata perpetuo manere ſancimus. Quorum tenorem ut evidentius exprimatur, inferius juſſimus annotari.

Regulam ſervandam eis tradit.

Obedientia Miniſtro præſtanda.

§. 1. In Nomine Sanctæ & individuæ Trinitatis. Fratres domus Sanctæ Trinitatis ſub obedientia Prælati domus ſuæ, qui Miniſter vocabitur, in Caſtitate, & ſine proprio vivant. Omnes res, undecunque licite veniant, in tres partes dividant æquales, & in quantum duæ partes ſufficient, exequantur ex illis opera miſericordiæ, cum ſui ipſorum & eis neceſſario famulantium moderata ſuſtentatione, Tertia vero pars reſervetur ad Redemptionem Captivorum qui ſunt incarcerati pro fide Chriſti a Paganis, vel dato pretio rationabili pro redemptione ipſorum, vel pro redemptione Paganorum Captivorum, ut poſtea rationabili commutatione, & bona fide redimatur Chriſtianus pro pagano ſecundum merita, & ſtatum perſonarum. Cum vero pecunia data fuerit, vel aliquid aliud, licet ſpecialiter & proprie detur ad aliquid, ſemper de conſenſu illius, qui dederit, tertia pars ſeparetur, & aliter non recipiatur, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, nutrituris, & hujuſmodi. Fructus enim inde exeuntes, deductis expenſis, ſcilicet medietate remota pro expenſis in tres partes dividentur æquales; ſed quæ paucas vel nullas recipiant expenſas, omnes dividantur. Cum vero panni vel calceamenta, vel minuta hujuſmodi, quibus neceſſe ſit uti, quæ vendi vel conſervari non expedit, data fuerint, vel a ſe ipſis habuerint, non dividantur, niſi Miniſtro domus, & fratribus viſum fuerit expedire. De quibus ſingulis dominicis diebus, ſi fieri poteſt, in Capitulo deliberetur. Si tamen prædicta, ut panni, terræ, nutrituræ, ſive minuta venderentur, precium inde proveniens in tres partes ut ſupra dividatur.

Redituum diviſio.

Tertia pars ſemper in redemptiones faciendas irroganda.

Numerus FF. ad componendam Domum.

§. 2. Omnes Eccleſiæ iſtius ordinis intitulentur nomine Sanctæ Trinitatis, & ſint plani operis. Fratres poſſunt eſſe in una cohabitatione, tres Clerici, & tres Laici, & præterea unus, qui procurator ſit: qui non Procurator, ſed Miniſter, ut dictum eſt, nominetur, ut Frater N. Miniſter domus Sanctæ Trinitatis, cui fratres repromittere ac impendere obedientiam teneantur. Omnibus Fratribus ſuis, ſicut ſibimet, Miniſter fideliter adminiſtret. Veſtimenta ſint lanea, & alba; & liceat eis habere pellicias ſingulis ſingulas, & bracas, quas jacentes non deponant. Jaceant in laneis; ita quod plumea fulcra, vel Culcitras, niſi in ægritudine laborantes, in domibus propriis minime habeant. Cervical verò ad ſuſtentationem capitis permittantur habere. In Cappis Fratrum imponantur ſigna. Equos non aſcendant, nec etiam habeant, ſed Aſinos tantum liceat aſcendere, datos, vel accommodatos, vel de propriis nutrituris ſuſceptos.

De Veſtibus.

Equis uti non debent.

De Jejuniis.

§. 3. Vinum ſumendum a fratribus taliter temperetur, ut ſobrie ſumi valeat. Jejunent ab Idibus Septembris, ſecunda, quarta, & ſexta feria, & Sabbato, niſi ſolennis feſtivitas intervenerit, uſque ad Paſcha; Sic tamen ut ab Adventu uſque ad Nativitatem Dominicam, & a Quinquageſima uſque ad Paſcha, exceptis Dominicis diebus, in cibo quadrageſimali jejunent, & alia ſimiliter jejunia, quæ conſuevit Eccleſia celebrare. Poteſt tamen quandoque Miniſter jejunium cum diſcretione relaxare propter ætatem, vel viam, & aliam juſtam cauſam, vel facultate inſpecta etiam augmentare. Carnibus datis ab his qui foris ſunt, vel ſumptis de propriis nutrituris, veſci liceat tantum in Dominicis diebus a Paſcha, uſque ad Adventum Domini, & a Natali uſque ad Septuageſimam, & in Nativitate & Epiphania Domini, & in Aſcenſione Domini, & Aſſumptione & Purificatione Beatæ Mariæ, & in feſtivitate omnium Sanctorum. Nihil emant ad Victum, præter panem, & pulmentum, ſcilicet fabas, & piſa, & hujuſmodi legumina, olera, oleum, ova, lac, caſeos, & fructus. Sed neque carnes, neque piſces, ſive vinum liceat emere, niſi ad neceſſitatem infirmorum, vel minutorum, vel pauperum, aut in magnis ſolemnitatibus. Liceat tamen nutrituras emere, & nutrire. Cum vero in itinere ſive peregrinatione fuerint, liceat eis, ſed parce, vinum emere, & piſces in Quadrageſima, ſi neceſſe fuerit, & ſi quid eis datum fuerit, inde vivant, & reſiduum in tres partes dividant. Tamen ſi fuerint in via profecti ad redimendum Captivos, quicquid eis datum fuerit, totum debent ponere in Redemptionem Captivorum præter expenſas. In Civitatibus, in Villis, ſive Caſtellis, in quibus proprias domos habuerint, nihil omnino extra domos illas, niſi forte in domo Religioſis, etiamſi a quovis rogentur, comedant, vel bibant, niſi forte aquam in domibus honeſtis; nec pernoctare præſumant extra hujuſmodi domos. Nunquam in Tabernis vel in hujuſmodi locis inhoneſtis habitent, comedant, vel bibant. Qui autem hoc præſumpſerit, juxta arbitrium Miniſtri gravi vindictæ ſubjaceat.

De Victu ac præſertim uſu carnis.

Quæ ab iis cavenda ſint.

De Infirmis & hoſpitibus.

§. 4. Talis ſit Caritas inter Fratres, Clericos & Laicos, ut eodem victu, veſtitu, dormitorio, refectorio & eadem menſa utantur. Infirmi ſeorſum dormiant, & comedant: ad quorum Curam habendam converſus aliquis, Laicus, ſive Clericus, deputetur, qui ea quæ neceſſaria fuerint inquirat & miniſtret ſicut fuerit miniſtrandum. Moneantur tamen infirmi, ut lauta ſive nimium ſumptuoſa Cibaria non requirant, commodo potius & ſalubri moderatione contenti. Cura hoſpitum & pauperum, & omnium euntium & redeuntium uni de diſcretioribus & benignioribus fratribus injungatur, qui audiat eos, & ut expedire viderit, Caritatis ſolatium adminiſtret. Requirat tamen ab illis quos crediderit admittendos, ſi eis quæ fratribus apponuntur velint

eſſe

Google

eſſe contenti. Ad lauta quidem & ſumptuoſa cibaria non oportet quemquam admitti. Quæcunque tamen præſtanda ſunt, cum hilaritate præſtentur, & nulli maledictum pro maledicto reddatur. Si quis, & maxime religioſus, ad hoſpitandum advenerit, benigne ſuſcipiatur, & caritative juxta poſſe domus illi ſubminiſtretur. Avena tamen vel aliud in loco avenæ hoſpitibus non detur, ſi fuerint in Civitate, vel Oppido, vel ubi venalis inveniatur, niſi forte religioſi ſint hoſpites, vel tales, qui ad manum non habeant, & non emere poſſint. Si autem hoſpites venalem non invenerint, & in domo qua ſuſcepti fuerint inveniatur, congruenter eis præbeatur. Nullus frater Laicus, vel Clericus ſit, ſi fieri poteſt, ſine proprio officio, ſi quis vero laborare noluerit, & potuerit, locum ipſum deſerere compellatur, cum Apoſtolus dicat, qui non laborat, non manducat.

De Silentio.

§.5. Silentium obſervent ſemper in Eccleſia ſua, ſemper in Refectorio, ſemper in Dormitorio. De neceſſariis tamen liceat loqui in aliis temporibus aptis, & remiſſa voce, humiliter, & honeſte; & extra prædicta loca ubique ſermo eorum ſit honeſtus, & ſine ſcandalo. Similiter & eorum omnis ſtatus, geſtus, vita, actio, & omnia alia honeſta in eis reperiantur.

Capitula particularia ſingulis Dominicis habenda.

Capitulum, ſi fieri poteſt, ſingulis Dominicis diebus in ſingulis domibus Miniſter cum fratribus ſuis teneat, & de negotiis domus & domui ſive fratribus datis, ut ad Redemptionem Captivorum tertia pars deputetur, fratres Miniſtro, & Miniſter fratribus rationem fideliter reddant. Non ſolum fratribus. Sed & familiæ domus pro capacitate ſua ſimiliter ſingulis Dominicis diebus, ſi fieri poteſt, exhortatio fiat, & quid credere aut agere debeant, ſimpliciter moneantur: De omnibus rebus & clamoribus in Capitulo fratres judicentur.

Pœnę culparum.

Nullus fratrum fratrem ſuum in publico accuſet, niſi bene poſſit probare. Qui autem hoc fecerit pœnam ſubeat, quam reus ſubiret, ſi convinci potuiſſet, niſi Miniſter ea cauſa eum eo diſpenſare voluerit. Si qui ſcandalum, vel aliquid hujuſmodi fecerint vel (quod abſit) ſe invicem percuſſerint, juxta arbitrium Miniſtri, Maiori vel minori vindictæ ſubiaceant. Si quis frater in fratrem peccaverit, ideſt contra fratrem, ideſt, eo ſolo ſciente, qui injuriam paſſus eſt, ſuſtineat patienter, licet ſit innocens; & cum quieverit commotio animorum, benigne & fraterne commoneat, & corripiat eum uſque ter inter ſe & ipſum ſolum, & pœnitentiam agere de commiſſo, & a ſimilibus in poterum abſtinere. Quod ſi non audierit, dicat Miniſtro, & ille corripiat eum ſecreto ſecundum quod viderit ſaluti ejus expedire. Qui vero ſcandalum movit, & per ſe emendare voluerit, totum ante pedes ſcandalizati petens veniam ſe eſtendat; & ſi ſemel non ſufficit, uſque ter illud idem faciat. Si vero hoc in publicum venerit, quæcunque ſecutura fuerit pœnitentia hæc ſit prior, ſcilicet ante pedes Miniſtri petendo veniam totius corporis extenſione, & poſtea ſecundum ejus arbitrium emendetur.

De Capitulo Generali.

Generale Capitulum ſemel in anno celebretur. Quod fieri debet in octavis Pentecoſtes. Si pro neceſſitate domus debitum aliquod fuerit contrahendum prius in Capitulo fratribus proponatur, & cum eorum fiat conſilio, & aſſenſu ut ſic, & ſuſpiciones, & murmurationes evitentur. Si quiſquam de ſubſtantia domus violentiam fecerit, & ad judicem oportuerit referri, non ante hoc fiat, quam caritative ille a fratribus primo, poſt ab aliis vicinis ſimiliter moneatur.

De electione Miniſtri.

§.6. Electio Miniſtri per commune fratrum conſilium fiat; nec eligatur ſecundum dignitatem generis, ſed ſecundum vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam. Ille vero qui eligitur, Sacerdos ſit, vel Clericus ordinibus aptus, & ſit profeſſus: Miniſter vero, ſive maior, ſiue minor, Sacerdos ſit. Maior Miniſter confeſſiones fratrum omnium congregationum ejuſdem ordinis audire poteſt. Minor vero Miniſter omnium fratrum ſuæ Domus audiat confeſſiones; dummodo verecundia repetiti exceſſus occaſionem minime præbeat tardius Prælatis ſuis vel minus pure quam deceat conſitendi. ſolicite vero Miniſter prouideat, vt præcepta regulæ, ſicut ceteri fratres, per omnia teneat. Poſtquam vero electus fuerit ſi ex culpa deponi meruerit, per Maiorem Miniſtrum convocatis tribus vel quatuor Miniſtris minoribus deponatur, & alius, qui dignus ſit, loco eius ſubrogetur. Si vero pro remotione terrarum vel alia cauſa rationabili maior Miniſter hoc facere non poterit, Miniſtris minoribus magiſque religioſis committat; & quod illi fecerint auctoritate maioris ratum babeatur.

A quibus deponendus.

Maior vero Miniſter ſi pro exceſſibus corrigendus vel deponendus ſit, per quatuor, aut quinque Miniſtros ejuſdem ordinis magis religioſis hoc fiat, qui tunc auctoritate Generalis Capituli ad hoc eligi debent.

§.7. Si quis hujus ordinis frater eſſe voluerit, primo per annum eum expenſis ſuis, præter victum habitu ſuo, & omnibus ſuis retentis, in ordine pro Deo ſerviat, & poſt annum, ſi bonum & conveniens videatur Miniſtro domus & fratribus & illi, & locus vacaverit, recipiatur. Nihil tamen pro receptione ſua exigatur. Si quid tamen gratis dederit, recipiatur; dum tamen tale ſit de quo non videatur Eccleſiæ litigium imminere. Si vero de cujuſquam moribus viſum fuerit dubitandum, prolixior de eo probatio habeatur. Si ante receptionem aliquis ſe intemperanter habuerit, & impatiens diſciplinæ, & ad arbitrium Miniſtri non emendaverit mores ſuos, tribuatur ei modeſte licentia cum omnibus quæ attulit, recedendi. In ordine vero aliquis non recipiatur antequam annum videatur vigeſimum compleviſſe. Profeſſio vero in arbitrio Miniſtri relinquatur.

Quæ Fratribus facere non liceat.

§.8. Pignora non accipiant, niſi decimas cum licentia ſui Epiſcopi, de manu Laici. Juramenta non faciant niſi in magna neceſſitate, & cum licentia Miniſtri, vel juſſi ab Epiſcopo ſuo, vel ab alio vices Apoſtolicas gerente, & hoc pro honeſta & juſta cauſa. Si quod vitium in re, quæ venditur notum fuerit, indicetur emptori. Depoſitum auri, vel argenti vel pecuniæ non liceat eis ſuſcipere. Ipſa die qua infirmus venerit, vel apportatus fuerit, de peccatis ſuis confiteatur, & communicet. Omni ſecunda feria (præterquam in octavis Paſchæ, & Pentecoſtes & Nativitatis Domini, & Circomciſionis & Epiphaniæ, & præterquam in feſtivitatibus quæ ad colendum pronunciantur.) finita Miſſa pro fidelibus, fiat abſolutio fidelium defunctorum in Cæmiterio. Singulis quoque noctibus ad minus

Google

in hoſpitali coram pauperibus pro ſtatu & pace Sanctæ Romanæ Eccleſiæ & totius Chriſtianitatis, & pro Benefactoribus & pro his pro quibus generalis Eccleſia conſuevit orare communis fiat oratio.

Detrationibus.

§. 9. In regularibus horis morem B. Victoris obſervent; niſi forte pauſationes, vel aliæ prolixitates, vel Vigiliæ, occaſione laboris & paucitatis ſervientium de conſilio piorum & religioſorum Virorum fuerint remittendæ. Propter paucitatem etenim ſuam tantas pauſationes in pſallendo facere non tenebuntur, nec ita tempeſtive ſurgere. In raſura ſimiliter ordinem Sancti Victoris ſequantur Clerici, Laici vero Barbas non radant, ſed eas creſcere modeſte permittant.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis & Conſtitutionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 16. Decem. 1198. Pontif. An. I.

Datum Laterani XVI. Kalendas Januarii anno Incarnationis Dominicæ milleſimo centeſimo nonageſimo octavo. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Primo.

XVIII.

Canonizatio Sancti Homoboni.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſo Clero & Populo Cremonenſi.

Proœmium.

Quia pietas promiſſionem habet vitæ quæ nunc eſt & futuræ, juſtus & miſericors Dominus fideles ſuos, quos prædeſtinavit ad vitam, frequenter in hac vita glorificat, & ſemper in futura Coronat; quibus & per Prophetam promittit: Dabo vos in laudem, gloriam, & honorem in cunctis populis, & per ſe pollicetur: fulgebunt juſti ſicut Sol in Regno patris eorum. Mirabilis enim in ſe ipſo Dominus, mirabilis in Sanctis, mirabilis in omnibus operibus ſuis, verum nobis exhibet ſuæ virtutis indicium, & frigeſcentem jam in pluribus Caritatis igniculum, mirabilium ſuorum ſignis accendit, aſſumptis in gloriam ſuam qui certaverunt legitime in hoc mundo, ad memorias eorum innovat ſigna, & mirabilia juxta Prophetam immutat; ut qui Sanctus eſt apud ipſum, Sanctus etiam ab hominibus habeatur, & in hoc præſertim hæreticorum confundatur perverſitas, cum ad Catholicorum tumulos viderint prodigia pullulare. Licet autem juxta teſtimonium veritatis, ſola finalis perſeverantia exigatur ad Sanctitatem animæ in Eccleſia Triumphanti, quoniam qui perſeveraverit uſque ad finem, hic ſalvus erit, duo tamen virtus videlicet morum, & virtus ſignorum, opera ſcilicet pietatis in vita, & miraculorum ſigna poſt mortem, ut quis reputetur Sanctus, in militanti Eccleſia requiruntur. Nam quia frequenter Angelus Satanæ ſe in Lucis Angelum transfigurat, & quidam faciunt opera ſua bona, ut videantur ab hominibus, quidam etiam coruſcant miraculis, quorum tamen vita merito reprobatur (. Sicut de magis legitur Pharaonis.) & etiam Antichriſtus, qui electos etiam, ſi fieri poteſt, inducet miraculis ſuis in errorem, ad id nec opera ſufficiunt ſola nec ſigna, ſed cum illis præcedentibus iſta ſuccedunt, verum nobis præbent indicium Sanctitatis: nec immerito nos ad ipſius Venerationem inducunt quem Dominus ſuus oſtendit miraculis Venerandum. Hæc autem duo ex verbis Evangeliſtæ plenius colliguntur, ubi de Apoſtolis loquens ait: Illi autem profecti prædicabant ubique Domino Cooperante, & Sermonem confirmante ſequentibus ſignis. In eo namque quod ait Cooperante, eos operarios eſſe demonſtrans, & in eo quod ſequitur ſequentibus ſignis, eos exponens immo Dominum in eis miraculis claruiſſe. Hoc etiam Dominus uſque hodie operatur in Sanctis, & potentiam ſuam ſignis evidentibus manifeſtat, dum vivorum curat ægritudines ad memoriam mortuorum, & eos plus poſſe poſt mortem, & felicius vivere mortuos, qui in Domino moriuntur, quam qui vivunt in mundo demonſtrat. Sane veniens ad præſentiam noſtram Venerabilis Frater noſter Epiſcopus veſter, multis Viris religioſis & aliis honeſtis perſonis de ſua Diœceſi comitatus, cujuſdam Beati Viri & re & nomine Homoboni, vitam & actus necnon & modum tranſitus ejus, humiliter nobis aperuit; in quibus & Sanctæ ipſius deguſtavimus converſationis odorem, Deumque mirabilem & omnia opera ejus in fide cognovimus & prædicavimus glorioſa. Idem etenim Sanctus tanquam lignum, quod plantatum eſt ſecus decurſus aquarum, quod fructum ſuum dat in tempore ſuo, prout eorundem nobis aſſertio facta tam viva voce, quam aliorum plurium honeſtorum literis patefecit, adeo in lege Domini, meditabatur die ac nocte, ut ei ſerviens in timore & ſecundum Prophetam media nocte ſurgens ad confitendum ei, matutinis ſemper laudibus intereſſet. Miſſæ quoque officium & alias horas cum ſumma devotione frequentans, ita aſſiduis orationibus inſiſtebat, ut in certis horis aut inceſſanter oraret, aut horas ipſas aliquando præveniret, niſi forte ipſum ſolicitudo, quam ſuper pace reformanda per Civitatem tanquam pacificus Vir gerebat, aut occaſio eleemoſynæ pro pauperibus acquirendæ, ſeu alia juſta cauſa in illis operibus miſericordiæ detineret. Qui utinam ante Crucem Dominicam ex aſſuetudine ſe proſternens, opus quodlibet faciendo, ſtando, ſedendo, jacendo, ad orationem labia movere continuo videbatur. Inter alia vero pietatis opera quæ tam circa pauperes, quos ſecum in domo propria tenebat, & pariter procurabat, quam circa alios indigentes, quibus viventibus humanitatis officium, mortuis ſepulturæ beneficium conſueverat devotus impendere diligentius exercebat, ipſe a ſecularium hominum conſortio ſegregatus, inter quos virebat quaſi lilium inter ſpinas. hæreticorum, quorum pernicies partes illas infecit, auſterus extitit aſpernator. Deducto autem ſic vitæ ſanctæ curriculo, cum ad matutinale officium, prout dictum eſt, in feſtivitate Sancti Bricthi ſurrexiſſet, circa Miſſæ primordia idem ſe ante Crucem Dominicam more ſolito in oratione proſternens, dum

B. Homoboni Virtutes.

dum cantaretur hymuus Angelicus, beato fine quievit. Quæ veto, quot, & quanta miracula fuerint ſubſecuta, & quot advenientibus ad ſepulchrum ejus ſanitatis beneficia ſint impenſa, cum longum ſit enumerare per ſingula, unum inter cætera ad aſſertionem Catholicæ Fidei duximus expreſſius annotandum. Cum enim quædam dæmoniaca mulier ad ſepulchrum ejus deducta fuiſſet, ne aliqua fraus lateret, eadem primo fuit aqua non benedicta reſperſa; quæ ſe patienter aſpergi permittens, aquam ſecundo reſpuit benedictam. Et ut res evidentiori experimento pateret, oblatam non conſecratam abſque aliqua præſentia ſibi recipiens præſentatam, Euchariſtiam conſecratam ſubſequenter abhorruit, nec recepit: quæ & meritis ejuſdem Sancti liberata receſſit. Ut autem virtus morum, prout eſt ſuperius prælibatum, licet omnis dubitatio amoveri es ſubſecutione ſignorum per divinum judicium videretur, fide apud nos clareſceret pleniori, ne miraculorum etiam virtus aliqua fraude poſſet vel figmento juvari, veritatem rei ſolicitius duximus inquirendam. Fidem namque, quam ſuper converſatione ipſius abſque figmento hypochriſis fraudulento divinum judicium, ut dictum eſt, manifeſte oſtendere videbatur, per teſtimonium dilecti filii Osberti Presbyteri Sancti Egidii Cremonenſis præſentis cum Epiſcopo memorato, recepto ab eo firmavimus juramento: Sub cujus obteſtatione videlicet juramenti ipſe, qui patrinus ejus exiſtens per XX. annos & amplius confeſſionem ejus ſæpe receperat, quæ de illius Sancti converſatione præmiſimus cum ipſo Epiſcopo & aliis ſupradictis juratis ſimiliter aſſeroit eſſe vera, & de obedientia quam in orationibus, vigiliis, & aliis pœnitentiæ fructibus, quæ ſibi ab eo impoſita erat, plus injuncto ſatisfaciens exhibebat, nos reddidit certiores. Ea etiam quæ de miraculis ipſis fuerant nobis expoſita, per juramentum omnium prædictorum, qui propter hoc venerant, fide ſuſcepimus pleniori; aſſertione ipſius Epiſcopi ſub firmo verbu Sacerdotis requiſita in virtute obedientiæ concurrente: ut ſic divinum & humanum ſecuti judicium, cum majori procedere ſecuritate poſſemus. Cum igitur hæc omnia, tam de probitate morum, quam virtute ſignorum, ad favorem petitionis, pro qua Epiſcupus memuratus, & alii ſupradicti ex parte veſtra vehementer inſtabant, concurrere videremus, de Fratrum noſtrorum conſilio poſt multam deliberationem habitam cum eiſdem Archiepiſcopis, & Epiſcopis, quos ſuper hoc ad conſilium noſtrum admiſimus, de divina miſericordia, & ejuſdem Sancti meritis confidentes, ipſum Sanctorum Catalogo duximus aſcribendum; Statuentes ut in die depoſitionis ipſius, ejuſdem feſtivitas devote a vobis & aliis Chriſtifidelibus annis ſingulis de cætero celebretur. Inde eſt quod Univerſitatem veſtram rogamus in Domino & monemus, per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandantes, quatenus ejuſdem Sancti memoriam, prout dictum eſt, cum celebritate debita venerantes, ejus apud Deum ſuffragia humiliter imploretis, per cujus merita ad gaudia æterna pertingere valeatis.

Datum Laterani II. Idus Januarii.

Marginalia: Miracula. — Teſtes de ſupradictis rebus requiſiti. — Sanctorum Catalogo adſcribitur. — Dat. die 12. Januar. 1199. Pont. An. I.

XIX.

Flandriæ Comites ſub protectione Sedis Apoſtolicæ recipiuntur, nonnullaque eiſdem conceduntur Privilegia.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Baldoino Comiti Flandriæ, & Mariæ Uxori ejus.

Apoſtolica Sedes, quæ diſponente Domino, cunctorum fidelium mater eſt generalis, licet omnes teneatur paterno affectu diligere, in eos tamen uberius gratiam ſuæ dilectionis effundit, quos ad exhibenda ſibi grata devotionis obſequia invenit promptiores. Attendentes igitur dilectionis fervorem, quam Prædeceſſores Veſtri ad Romanam Eccleſiam habuiſſe noſcuntur, & devotionem nihilominus quam vos ad perſonam noſtram habere proponitis, firmo gerimus in propoſito voluntatis, perſonas Veſtras oculo benigniori reſpicere, & ſincerioris dilectionis, & gratiæ brachiis amplexari: ac in his, quæ a nobis ſecundum Deum duxeritis requirenda, gratanter vobis aſſenſum Apoſtolicum impertiri. Eapropter volentes vos tanquam ſpeciales Eccleſiæ filios protegere, pariter & tueri, perſonas Veſtras cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum &c. *uſque* ad verbum ſuſcipimus. Auctoritate præſentium diſtrictius inhibentes, ne aliquis ſine manifeſta, & rationabili cauſa, in perſonas Veſtras excommunicationis, aut in Terras Veſtras interdicti præſumat Sententias promulgare. Ad hæc adjicientes ſtatuimus, ut ſi vos in aliquo præſenſeritis aggravari, libere vobis liceat Sedem Apoſtolicam appellare. Si quis vero poſt appellationem ad nos legitime interpoſitam in vos, vel Terras Veſtras excommunicationis aut interdicti ſententias promulgaverit, ipſas decernimus non tenere.

Nulli ergo &c. protectionis, inhibitionis, & inſtitutionis &c.

Datum Lateran. IV. Kal. Maji.

Marginalia: Ex Regeſt. lib. 11. Epiſt. 41. — Exordium. — Dat. die 28. Aprilis 1199. Pont. An. II.

XX.

Nonnulla Fratrum de Calatrava Inſtituta, & Privilegia confirmantur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. N. Magiſtro, & Fratribus Ordinis de Calatrava tam præſentibus, quam futuris ſecundum Ordin. Ciſtercien. Fratrum viventibus.

Quoties a nobis petitur &c. *uſque* ad verbum Annuimus, & fel. rec Alexandri, & Gregorii prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, præfatum locum de Calatrava, & locum de Salva terra, in quo ad ſerviendum Deo divino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti pagina communimus

Marginalia: Ex Regeſt. lib. 11. Epiſt. 91. — Exordium. — Locum de Calatrava ſub protectione recipit Apoſtolica.

nimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut inſtitutio, quam Abbas, & fratres Ciſiercien. vobis in eodem loco morantibus, non ut familiaribus, ſed ut veris fratribus feciſſe dicuntur, perpetuis temporibus ibidem inviolabiliter obſervetur, videlicet, ut militaribus armis accincti contra Sarraceoos pro tuitioue Chriſtiani populi fideliter dimicetis. Præterea ea, quæ de victu, & veſtitu veſtro præfati Abbas, & Fratres Ciſtercien., & univerſum Capitulum ejuſdem Ordinis a vobis regulariter obſervanda ſanxerunt, vobis nihilominus confirmamus: videlicèt ut lineis in femorabilibus tantum vobis liceat uti: veſtes quoque moderatas, honeſtas, & commodas ſecundum conſilium Morimunden. Abbatis, & Magiſtri veſtri, cum ſcapulari pro habitu Religionis habebitis. Veſtiti, & cincti dormietis: & in Oratorio, Dormitorio, Refectorio, & in coquina ſilentium jugiter tenebitis. Cavebitis autem ne in qualicumque veſte, aut ſuperfluitatis argui, aut curioſitatis notari poſſitis. Tribus vero in hebdomada diebus, id eſt feria tertia, quinta, & die Dominica, cum præcipuis ſolemnitatibus vobis carnibus veſci licebit: uno tantum ferculo, & unius generis, quantum ad carnes pertinet, contenti eritis, & ad Menſam ubique ſilentium tenebitis. Ab exaltatioue quoque Sanctæ Crucis, uſque ad Paſcha tribus diebus, ſcilicet ſecunda feria, quarta, & ſexta, præter Natale Domini, Epiphaniam, Hypapante, & Feſtivitates omnium Sanctorum, & Apoſtolorum, omnes, qui præſentes domi fuerint, in ſeptimana qualibet jejunabunt. Qui autem in Caſtris militiæ fuerint, pro magiſtri arbitrio jejunia obſervabunt. Præterea quaſcunque poſſeſſiones &c. uſque ad verbum Vocabulis esprimenda. Calatrava cum pertinentiis ſuis, & quintis, & omnibus pertinentiis ſuis. Caſtellum de Caracui cum omnibus pertinentiis ſuis. Caſtellum Dolarcus cum pertinentiis ſuis. Caſtellum de Benevento cum omnibus pertinentiis ſuis. Caſtellum de Suſſera cum pertinentiis ſuis. Caſtellum de Malagon cum portaticis, & aliis pertinentiis ſuis. Caſtellum de Gualdaferza cum pertinentiis ſuis. Domum de Nombroca cum pertinentiis ſuis: Domos de Toleta cum tendis, Molendinis, Vineis, Terris, & Hortis; Eccleſiam Sancti Romani ultra Tagum cum pertinentiis ſuis. Domos de Talaveira cum Vineis, Olivetis, Hortis, molendinis, canalibus, & puteis, & cum aldeis, & aliis pertinentiis ſuis. Domos de Salamancella cum pertinentiis ſuis. Domos de Macheda cum Vineis, Hortis, tertis, & aliis pertinentiis ſuia. Mendeno cum ſuis pertinentiis. Sotello cum ſuis pertinentiis. Caſtellum de Aſſecha cum ſuis pertinentiis. Caſaſola cum ſuis pertinentiis. Alfondega cum ſuis pertinentiis. Figarola cum ſuis pertinentiis. Caſtellum de Cyrol cum ſuis pertinentiis. Caſtellum de Sorita cum portaticis, quintis, aldeis, & aliis pertinentiis ſuis. Caſtellum de Almogera cum portaticis, quintis, aldeis, & aliis pertinentiis ſuis. Balaga cum pertinentiis ſuis. Almonacir cum ſuis pertinentiis. Pengia cum ſuis pertinentiis. Onnon cum pertinentiis ſuis. Caſas de Collado, de Verniges, & Ova cum pertinentiis ſuia. Medietatem de Moracella cum pertinentiis ſuis. Caſtellum de Cogollndo cum aldeis, & pertinentiis ſuis. Hæreditatem de Mollin. cum domibus ſuis, & cum aldea de Merla, & pertinentiis ſuis. Eccleſiam Sancti Salvatoris de Soria. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Villares pardos cum omnibus domibus, aldeis, vineis, & earum pertinentiis. Caſtellum de Alcobella cum ſuis pertinentiis. Berezoſa cum Baldalbin, Eccleſiis, & pertineniiis ſuis. Caſtellum rubeum cum omnibus pertinentiis ſuis. Villam de Valvert cum pertinentiis ſuis. Burgell in Navarra cum Eccleſia, & aliis pertinentiis ſuis. Formella cum pertinentiis ſuis. Hoſpitale de Bellota, cum Eccleſia, & pertinentiis ſuis. Domum de Formoſella cum hæreditatibus, & pertinentiis ſuis. Quintanella de Borona cum ſuia pertinentiis. Hæreditatem de Alvellos cum domibus, & ſuis pertinentiis. Villas de Perros, & Canones in Campo de Monnio cum ſuis pertinentiis. Terradellos ibidem cum ſuis pertinentiis. Fontodra juxta Amaja cum pertinentiis ſuis. Palatia in Ripa de Piſorga cum ſuis pertinentiis. Medietatem de Avarcha cum Eccleſia ipſius loci, & pertinentiis ſuis. Famuſcu in Rivo de Aſageva cum pertinentiis ſuis. Vallorabona in Epiſcopatu Paleutin. cum pertinentiis ſuis. Sanctam Mariam Domino Ecna ſuper Rivum de Piſorga, & Villam Ramira in Alcordutella, & hæreditates in termino de Courel cum pertinentiis ſuis. Padellam cum Eccleſia Sanctæ Mariæ, & pertinentiis ſuis. Ravanal cum Eccleſia juxta Caſtrum Vert. & Val. in Ripa de Stola, & Navam cum pertinentiis ſuis. Caſo cum pertinentiis ſuis in Aſturus, cum Eccleſia, & pertinentiis ſuis. Villeſter juxta Bamba, pallos in Ripa de Doira, & Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Zamorra cum pertinentiis ſuis. Pinos in Gallitia, & Congeli in Gallitia juxta Allariz, Domum de Allariz, Domos de Troncoſo, & minium cum vineis, terris, & pertinentiis ſuis. Domum de Benevento ſuper Orvegun cum pertinentus ſuis. Vannexandines In terra de Aſtorga cum domibus, & pertinentiis ſuis. Eccleſiam de Majorica cum domibus, & pertinentiis ſuis. Elpererii inter Civitatem Rodrogo, & Tronchoſo cum omnibus poſſeſſionibus, & pertinentiis ſuis. Domos de Segobia cum tendis, vineis, & aliis pertinentiis ſuis. Erigerum cum omnibus pertinentiis ſuis. In Portugal in Civitate, quæ dicitur Eſtora, duos Alcazarel, vetus, & novum cum omni hæreditate Regia, & aliis pertinentiis ſuis. Caſtellum de Guluce cum pertinentiis ſuis. Domos de Scaren cum hæreditate Regia de Ortalogon, & pertinentiis ſuis, Caſtellum de Alcanethet, Alpedriz, Benameſi, Iurumenia, Alboſeira, Malſora, & Caſas de Ulisbona cum vineis, & aliis pertinentiis ſuis. Cszaraboton, Sanctum Vincentium, Bolvaidi, Oriz. In Aragona Caſtellum de Alcaniz cum Villa ſua, aldeis, & aliis pertinentiis ſuis. Medietatem de Maella cum Olivetis, & pertinentiis ſuis. Pomer cum pertinentiis ſuis. Salvam terram, Caſtellum de Domniſronda, Sanctum Silveſtrum, medietatem de Veilozeil, Contai, & Enforlopes. Caſtrum lege Eerraira, Cameles, & Ort. cum pertinentiis ſuis. Quintanella de Redofreſnos, S. Felicem, & Losbarros cum pertinentiis ſuis, & S. Nicolaum de Lamina, & Sequela cum pertinentiis ſuis. Sane laborum &c. Liceat quoque vobis Clericos &c. Prohibemus inſuper, ut nulli &c. Cum autem generale &c.

Inſtituta eis à Ciſtercienſibus tradita confirmat.

De Veſtibus.

De Victu.

De Jejuniis.

Bona omnia eis confirmat.

Nonnulla concedit privilegia.

Liceat etiam vobis in locis veſtris ſine manifeſto diſpendio vicinarum Eccl. Oratoria conſtruere, in quibus Fratres, & Familiæ veſtræ divinum audire Officium, & Chriſtianam habere valeant Sepulturam. Clerici quoque ordinis veſtri Clericum Priorem habeant, cui profeſſionem faciant, reverentiam, ac ſubjectionem impendant. Nihilominus vero præſenti decreto ſancimus, ut ſi quis in aliquem fratrum veſtrorum, temerarias manus injecerit, niſi rationabilis cauſa obſiſtat, excommunicationis ſententia ſit aſtrictus, & illud pro totela veſtra tam in ſententia, quam in pœna ſervetur, quod ſub Innocentio Papa de Clericorum tuitione noſcitur inſtitutum. Regulares, & antiquas conſuetudines Ordinis veſtri a Prædeceſſoribus veſtris, & & a vobis hactenus obſervatas aliqua levitate motari, ſeu etiam poſſeſſiones domorum veſtrarum alienari, niſi de Magiſtri providentia fiat, cum conſenſu Capituli, vel majoris, & ſanioris partis, auctoritate Apoſtolica prohibemus fieri. Prohibemus inſuper, ut infra fines Parochiarum veſtrarum, quas a Sarracenis acquiſiſtis, vel impoſterum acquiretis, Capellas, vel Oratoria, ſeu Eccleſias nullus audeat ſine aſſenſu veſtro conſtruere, ſi vos pro neceſſitate populi duxeritis conſtruendas: in quibus cum conſtructæ fuerint, liceat vobis Clericos eligere, & Epiſcopo præſentare: quibus ſi idonei fuerint, Epiſcopus curam animarum committat, ut ei de ſpiritualibus, vobis autem de temporalibus debeant reſpondere. Præterea novas, & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, aliiſve Eccleſiaſticis, ſecularibuſve perſonis, vobis omnino fieri prohibemus. Chriſma vero &c. Inhibemus adhuc ne interdictos &c Paci quoque &c. Ad hæc libertates &c. Decernimus ergo &c. Salva in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur &c

Dat. die 28. Aprilis 1199. Pont. An. II.

Datum Laterani per manum Rainaldi Domini Papæ Notarii Cancellarii Vicem agentis quarto Kal. Maji, indict. ſecunda, Incarn. vero Dom. Anno MCXCIX. Pontif. vero Domini Innoc. Papæ Tertii Anno Secundo.

XXI.

Turonenſibus Archiepiſcopis Primatus conceditur ſuper Eccleſiam Dolenſem.

Ex Baluz. Epiſt. 79.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Bartholomæo Turonen. Archiepiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonicè ſubſtituendis in perpetuum.

Proœmium.

Licet primum, & præcipuum Eccleſiæ fundamentum ſit Unigenitus Dei Filius Jeſus Chriſtus, juxta quod dicit Apoſtolus: Quia fundamentum poſitum eſt, præter quod aliud poni non poteſt, quod eſt Chriſtus Jeſus: ſecundum tamen, & ſecundarium Eccleſiæ fundamentum exiſtit beatiſſimus Apoſtolus Petrus, ad quem veritas ait: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam; qui ſicut a Chriſto petra dictus eſt Petrus ita etiam a Chriſto capite vocatus eſt caput, ipſo ſibi dicente; Tu vocaberis cephas, ut per hoc univerſi fideles agnoſcerent quod ad ipſum tamquam ad fundamentum, & caput, majores debeant Eccleſiarum cauſæ referri, quatenus quod ipſo tanquam a capite principali fuerit auctoritate ſtatutum, ab ipſo tanquam in fundamento ſtabili firmitate conſiſtat. Nobis ergo, qui (licet indigni) locum ejus in Apoſtolica Sede tenemus, incumbit ex debito paſtoralis officii de univerſali Eccleſia ſcandala tollere, ac jurgia reſecare: & tam emergentes de novo quæſtionum articulos, quam cauſas ab antiquo tractatas, ſed adhuc in antiquæ contentionis ſcrupulo remanentes, judicialis ſententiæ calculo terminare. Inter cæteras vero cauſas veteres, ac modernas, vetus illa quæſtio, quæ inter Turonen. & Dolen. Eccleſias vertebatur, Eccleſiam non modicum uſque ad hæc moderna tempora conturbabat: ad quam vel ſopiendam concordia, vel judicio terminandam, poſt multas prædeceſſorum noſtrorum citationes, nos tandem dilecto filio Joanne Dolen. electo ad Sedem Apoſtolicam accedente, termino utrique partium a bonæ memoriæ Cœleſtino Papa prædeceſſore noſtro præfixo, cum tu nonniſi nuncios minus ſufficienter inſtructos pro ſola dilatione petenda miſiſſes, partem citavimus Eccleſiæ Turonen. mandantes, ut quicquid de te quocumque modo contingeret, pars eadem per ſe, vel per procuratores idoneos ad Apoſtolicam Sedem accederet, noſtræ diſpoſitionis formam, vel juſtæ diffinitionis ſententiam receptura. Alioquin ex tunc nos ad horum alterum procedere curaremus. Dicto igitur electo Juliano, Rodulpho, & Hugone Canonicis Dolen. cum litteris de procuratione ipſis ſuper hac cauſa ſpecialiter ab Eccleſia Dolen. conceſſis, & dilectis filiis Gaufrido Cancellario, Senoreto, Joanne, Ernaudo Canonicis Turonen. & Gaufrido de Joviaco, cum litteris de rati habitione datis eis, tam a te, quam Eccleſia Turonen. in noſtra præſentia conſtitutis, frequenter per nos, interdum etiam per fratres noſtros audientiam plenam, & benignam indulſimus: & quæ fuerunt hinc inde propoſita intelleximus diligenter. Fuit autem propoſitum ex parte Dolen. Eccleſiæ, quod cum eadem Eccleſia longiſſimo tempore fuerit in poſſeſſione metropoliticæ dignitatis, ſicut ex geſtis quorumdam ſanctorum, & aliis ſcriptis apparere dicebat: tandem cum temporibus bonæ memoriæ Nicolai Papæ prædeceſſoris noſtri Feſtiniano tunc in Archiepiſcopum Dolen. promoto, uſum palli a Sede Apoſtolica poſtulaſſet, licet idem Nicolaus quod petebatur, ei non duxerit concedendum: quia litteras Apoſtolicæ Sedis, quas prædeceſſores ejus prædeceſſoribus ipſius Feſtiniani in pallii collatione tranſmiſerant, ei non fecerat præſentari: non tamen quod petebatur negavit expreſſe, ſed partes ad ſuam præſentiam convocavit: mandans Erardo tunc Archiepiſcopo Turonen. ut ad ipſum ſuum Legatum tranſmitteret: cum quo & Dolen. Eccleſia ſuos nuncios deſtinaret, ut utriuſque poſitis coram eo æqua lance cauſa librata, quæ eſſet ſedes metropolitica plenius appareret. Scripſit etiam idem Nicolaus, ſicut ex authentico ipſius apparet, Salomoni tunc Regi Britannorum, & Uxori ejus, ut idem Feſtinianus idoneum mitteret ad Romanam Eccleſiam es proprio clero legatum: qui ſcripta fidei catho-

Quæſtio inter Dolen. & Turonen. Eccleſiat.

Quid factum ſit ab Innocentio Papa ad eam componendam.

Partes audiuntur; rationeſque allatæ.

tho-

tholicæ documenta deferret, & eundem Feſtinianum ita credere, & ſervare de cætero juramento firmaret: quod niſi palleum ei diſpoſuiſſet per eundem legatum tranſmittere, non mandaſſet. Verum eodem Nicolao ſublato de medio, cum nuncii Dolen. Eccleſiæ ad Apoſtolicam Sedem acceſſiſſent, bonæ memoriæ Adrianus Papa, eidem Feſtiniano palleum cum privilegio deſtinavit; quod pars Dolen. Eccleſiæ per ſcriptum authenticum non probavit. Præterea quod temporibus Joannis VIII. Eccleſiæ Dolen. Archiepiſcopus præſideret, nixa eſt pars eadem comprobare per litteras ejus, quas Mayu. Archiepiſcopo deſtinavit, & cæteris Epiſcopis per Britanniam conſtitutis. Cæterum cum quidam juvenis felicis recordationis Gregorio VII. conſecrandus fuiſſet a Dolen. Eccleſia præſentatus, ipſe juvene illo propter minorem ætatem repulſo, I. tituli S. Melanii Abbatem in Dolen. Archiepiſcopum conſecravit: ei, & ſucceſſoribus ejus pallei uſum indulgens, & mandans Epiſcopis Britanniæ, ut ei tanquam Archiepiſcopo reverentiam, & obedientiam exhiberent. Quæ quoniam authenticum non habebat, per Urbani II. litteras voluit edocere: felicis etiam recordationis Urbanus II. R. Dolen. Archiepiſcopo juramento ab ipſo recepto, quod memoratus G. prædeceſſor ipſius. Prædeceſſori ejuſdem R. & ſucceſſoribus ejus uſum pallei conceſſiſſet, ſicut in tranſcripto litterarum ipſius G. quarum authenticum ſe habere juravit, erat expreſſum: munus pallei ex Apoſtolicæ Sedis liberalitate conceſſit. Licet ipſi mandaſſet, ut exhibere ſe nullatenus recuſaret ad diſcutiendam querimoniam, quam Turonen. Archiepiſcopus de ſubjectione Dolen. Eccleſiæ, & obedientia ſibi negata, tam apud ipſum, quam prædeceſſores ejus fecerat ſæpe proponi, Idem etiam eum in litteris, quas Principibus, & Populo Dolen. Eccleſiæ deſtinavit, pro juſtitiis ejuſdem Eccleſiæ duxit Archiepiſcopum nominandum, ſicut per ſcriptum authenticum pars eadem demonſtravit. Piæ quoque memoriæ Paſchalis II. Baldrico Dolen. Archiepiſcopo a Gerardo tunc Engoliſmen. Epiſcopo auctoritate Sedis Apoſtolicæ inſtituto, palleum, plenitudinem ſcilicet officii paſtoralis indulſit: ut eo ſecundum conſuetudinem prædeceſſorum ſuorum uteretur. Præterea in Synodo a bonæ memoriæ Calixto Papa celebrata Remis, B. Dolen. Archiepiſcopus cum duobus ſuffraganeis ſuis interfuiſſe legitur, & ad ipſam prius tanquam Archiepiſcopus evocatus. Honorius inſuper cum prædictum G. tunc Engoliſmen. Epiſcopum tanquam legatum ſuum, & Apoſtolicæ Sedis Vicarium deſtinaret, inter alios legitur B. Archiepiſcopo Dolen. ſcripſiſſe, ut eum reverenter ſuſciperet, & ipſi humiliter obediret; qui etiam B. quatuor ſuffraganeos habuiſſe probatur. Ad hæc felicis memoriç Innocentius Papa prædeceſſor noſter G. Dolen. Archiepiſcopum, & ſuffraganeos ejus ad Concilium, quod Piſis poſtea celebravit, legitur evocaſſe. & ad querimoniam ejus citaſſe Archiepiſcopum Turonen. ut ſuper ſubjectione, quam a Dolen. petebat, juſtitiam oſtenderet Eccleſiæ Turon. & eidem Dolen. de Alaten. diœceſi reſponderet. In quo etiam piæ memoriæ Cœleſtinus eundem prædeceſſorem ſuum Innocentium eſt ſecutus. Et licet bonæ memoriç Lucius Papa II. prędeceſſor noſter contra Dolen. Eccleſiam pro Turonen ſententiam promulgarit, ſemper tamen Dolen. Eccleſia in libertatis poſſeſſione permanſit: cum, ſicut in ſcripto etiam ab adverſa parte inducto perſpicitur contineri, conceſſum fuerit, ut G. tunc Dolen. Archiepiſcopus quandiu Eccleſiæ præeſſet eidem, uſum pallei non amitteret, nec alii, quam Romanus Pontifex ſubjaceret. Idem etiam G. cum ad Capuanæ Sedis metropolim aſpiraret, in via cum Turonen. Archiepiſcopo dicitur colluſiſſe, nec bene defendiſſe cauſam Dolen. Eccleſiæ, a qua tam corpore, quam animo diſcedebat, cum ſtatim poſt ſententiam tranſierit ad Eccleſiam Capuan. Oliverius quoque ſucceſſor ipſius electus, eoſdem ſuffraganeos, quos G. prædeceſſor ejus habuerat, habuit, & in Dolen. Eccleſia miniſtravit, ſicut per plures teſtes fuerat comprobatum. Adjecit etiam pars Dolen. quod proceſſu temporis bonæ memoriæ Eugenius Papa prædeceſſor noſter felicis record. B. Claræ-vallen. Abbatem ad ſopiendam inter eaſdem Eccleſias controverſiam deſtinavit: cujus ſtatutum ſervare noluit Eccleſia Turonen. Cæterum cum H. poſtmodum Dolen. electus propter illiteraturam ſuam Apoſtolico ſe timeret conſpectui præſentare, cum Cantore, & quatuor aliis Canonicis Dolen. Andegavis, quaſi eum Turonen. compoſiturus acceſſit: & exinde contra prohibitionem Cantoris, & alterius Canonici ſenioris, cum tribus junioribus Turonen. adiit civitatem: & corruptis aliis tribus Canonicis per collationem præbendarum, & ſalvo jure Dolen. Eccleſia jurare inductis, ſe ſervaturos, quod oblata eis chartula continebat, a Turonen. Archiepiſcopo munus conſecrationis accepit. Quod autem idem H. tres juvenes memoratos corruperit, uni ſcilicet Archidiaconatum, alteri præbendam conferens, & tertio præbendam ſuſceptam de manu laicali confirmans: quod cantor, & ſocius ejus eidem H. ne Turonis accederet, curaverint diſtrictius inhibere, quod iidem juvenes, ſalvo Dolen. Eccleſiæ jure juraverunt: quod idem H. adulterinum ſigillum habuerit, eadem pars per ſuos teſtes ſufficienter aſſeruit fuiſſe probatum. Adjectum eſt etiam, quod litteræ nomine Dolen. Cap. ſuper ipſius H. præſentatione confectæ, veræ non eſſent; utpote in quibus nomen præmittebatur Decani: cum Decanus nullum haberet in eadem Eccleſia perſonatum, ſed cantor primum locum potius obtineret. Idem etiam H. in profeſſione, quam fecit Archiepiſcopo Turonen. ſe non Epiſcopum, ſed Archiepiſcopum nominavit. Cæterum cum idem H. propter prædicta non fuiſſet a Dolen. receptus, ad Apoſtolicam Sedem accedens, a bonæ memoriæ Adriano Papa prædeceſſore noſtro ab obedientia fuit, quam Turonen. Archiepiſcopo in conſecratione ſua promiſerat, abſolutus. Sed hoc non potuit pars eadem per litteras authenticas demonſtrare. Cui cum Dolen. Eccleſia ab eodem Adriano Papa uſum pallei tum ex tenore concordiæ, quam inter ſe, & Turonen. Archiepiſcopum factam fuiſſe confitebatur, tum ex antiqua conſuetudine poſtularet: nuncii vero Turonen. Eccleſiæ compoſitionem quamdam factam per Abbatem de Fontanis, in qua Dolen. Eccleſia ſuffraganeis renunciaſſe dicebant, peterent confirmari, addentes quod ſic fuerat a præfato Lucio Papa prædeceſſore noſtro de fratrum con-

conſilio per ſententiam deffinitum, parte Dolen. Eccleſia prædictam compoſitionem, & ſententiam non tenere dicente: cum is, qui in Dolen. Eccleſia tunc præſulatus gerebat officium, dolum adhibuiſſet, & fraudem, utpote qui cum jam ad Capuanam metropolim aſpiraret, nihil ad commodum Dolen. Eccleſiæ allegavit: cum & Dolen. Eccleſia præſens in examinatione negocii non fuiſſet. Idem etiam Adrianus prædictam compoſitionem omnino caſſavit, & eam vires cenſuit non habere. Eidem H. pallei uſum indulgens, ac E. tunc Archiepiſcopo Turonen. præcipiens, ut aut cum eo ſuper ſuffraganeis conveniret, aut uſque ad feſtum Sancti Michaelis proximo tunc venturum plenam ei exhibiturus, & recepturus juſtitiam Apoſtolico ſe conſpectui præſentaret. Interim autem ipſum, vel Clericos ejus excommunicationis, vel interdicti ſententia non præſumeret aggravare. Iterum etiam idem Adrianus ad feſtum omnium Sanctorum citavit partem Eccleſiæ Turonen. & eundem H. frequenter in litteris ſuis Archiepiſcopum nominavit: quod ex ſcriptis authenticis pars eadem demonſtravit. Inſuper bon. mem. Alexander Papa eundem Adrianum prædeceſſorem ſuum poſtmodum imitatus dictum H. nominavit Archiepiſcopum, & te non ſemel, ſed & ſæpius, & tandem peremptorio evocavit, ut ad Apoſtolicam Sedem accederes, Roll. tunc Dolen. electo de ſuffraganeis reſponſurus. Aſſeruit etiam idem Alexander in ſuis litteris, ſicut ex earum inſpectione patebat, quod dictus Adrianus prædeceſſor ipſius quæſtionem illam, quæ inter Turonen. & Dolen. Eccleſias per ſententiam terminata fuerat, cœperat retractare. Unde volens plenius ſuper cauſa ipſa cognoſcere veritatem, cum utraque parte præſente, a Roll. tunc Dolen. electo teſtes recepiſſet inductos, & depoſitiones eorum ſuper quibuſdam capitulis admiſiſſet, G. tunc Senonen. H. Bajocen. & Abbati Sanctæ Genovefæ, & Decan. Bajocen. tam teſtes, quos ipſe receperat ſuper quibuſdam aliis capitulis audiendus, quam alios ab alterutra partium inducendos, recipiendos, & audiendos ſuper poſſeſſione ſubjectionis, in qua te tu frater Archiepiſcope eſſe dicebas, vel libertatis, in qua ſe idem tueri nitebatur electus ſuper capitulis certis commiſerit, quem Lucius etiam ſucceſſor ipſius in hoc imitatus N. Cenoman. Decanum, I. de Veteri ponte Archidiacono Rothomagen. N. Januen. Præpoſito Sanctæ Mariæ de Caſtell. per ſuas litteras idem injunxit: qui juxta mandatum Apoſtolicum procedentes receperunt teſtes ſuper prædictis capitulis inductos a partibus: & eorum depoſitiones redigentes in ſcriptis ſub ſigillis ſuis ad Sedem Apoſtolicam tranſmiſerunt. Ex his ergo concludens Dolen. Eccleſia poſtulabat, ut cum in libertatis ſemper poſſeſſione fuiſſet, dictum electum Joan., per dilectum filium noſtrum Jor. tituli Sanctæ Pudentianæ Presbyterum Cardinalem, tunc Apoſtolicæ Sedis Legatum Auctoritate Apoſtolica confirmatum, conſecrare in Archiepiſcopum, & ei uſum pallei curaremus de ſolita Sedis Apoſtolicæ benignitate conferre. Cæterum ex parte Turonen. Eccleſiæ fuit ad prædicta reſponſum, quod cum olim tota Britannia fuiſſet Turonen. Eccleſiæ tanquam metropoli ſuæ ſubjecta, Britannis tandem conſpirantibus contra Regem Francorum, & proprium ſibi conſtituentibus Regem, occaſione Beati Sanſonis, quondam Eboracen. Archiepiſcopi, qui dum in partibus Britanniæ pateretur exilium, in Dolen. Eccleſia cum Archiepiſcopalibus inſignibus miniſtrarat, Dolen. Eccleſia contra Turonen. ſupercilium elationis aſſumpſit, Britannis volentibus ſibi novum Archiepiſcopum, ſicut novum Regem creaverant, ſuſcitare. Unde bonæ memoriæ Nicolaus Papa prædeceſſor noſter Salomoni tunc Regi Britanniæ ſcribens, quod omnes Epiſcopi Regni ejus ſuffraganei eſſent Eccleſiæ Turonen. per litteras ſuas expreſſit: adjiciens tandem, ut ſi contentioſus agere vellet, ad Sedem Apoſtolicam deſtinaret: ut quæ eſſet ſedes metropolitica per ejus judicium appareret. In aliis etiam litteris directis eidem Turonen. Eccleſiæ metropolim eſſe Dolen. Eccleſiæ, ſicut ex prædeceſſorum ſuorum munimentis, & exemplis priorum patere dicebat, aſſeruit: & Feſtiniano Dolen. Antiſtiti ſcribens, quod Turonen. Eccleſia metropolis ejus eſſet ſe comperiſſe, ſicut ex litteris ejus apparet, deſcripſit: neceſſarium eſſe adjiciens, ut eam Dolen. Epiſcopi ſequerentur: & ipſam in negociis ſuis adirent: nec exquirere ipſius judicium detrectarent, ſicut per monimenta prædeceſſorum ſuorum, & exempla priorum dicebat oſtendi. Addito ut idem Feſtinianus ſe metropolitanum nullatenus appellaret, quouſque ſcripta Romanorum Pontificum, quæ in acceptione pallei ejus anteceſſores acceperant, deſtinaret: cum in regeſtis Siri, & Adriani nullatenus inveniſſet, quod Beſtovaldo, & Junemeno predeceſſoribus ejuſdem F. ſicut ſcripſerat, uſum pallei conceſſiſſent. Præterea Joannes Papa prædeceſſor noſter Epiſcopis Britanniæ interdixit, ne juri Eccleſiæ Turonen. reſiſterent, ſuper omnibus, quæ Turonen. Archiepiſcopus ad ſuam pertinere metropolim aſſerebat, donec utraque partium ad Apoſtolicam Sedem accederet, ut ibidem eadem cauſa finiretur. Adjiciens quod ſi aliter agerent, ſe ſcirent excommunicationis ſententiæ ſubjacere, & ab omni eccleſiaſtico beneficio eſſe ſuſpenſos. Quem piæ recordationis Leo Papa ſucceſſor ipſius poſtmodum imitatus, ſe in ſcriptis veterum reperiſſe aſſeruit omnes Epiſcopos Britanniæ Turonen. Archiepiſcopo ſubjacere. Adjiciens quod cum ad eum in Remen. Concilio ſuper hoc quæſtio delata fuiſſet, ſtatuerat, ut Dolen. pſeudo Archiepiſcopus cum ſuis ſubjectis Romano Concilio intereſſet, non ſolum ſuper hoc, ſed etiam de ſimonia etiam reſponſurus. Quod quia implere contempſit, eum, & omnes Epiſcopos, qui ei adhæſerant, excommunicationis ſententia innodavit: ſic ſcilicet, ut nec peragerent divinum officium, nec audirent, nec etiam benedicere attentarent. Tandem vero cum utraque partium ſuper hoc coram fel. rec. Gregorio Papa VII. prædeceſſore noſtro diutius litigaſſet, idem Gregorius poſt longam diſcuſſionem in Romana Synodo utraque parte præſente, & cauſa non ſine multo labore diſcuſſa, contra Dolen. Eccleſiam ſententiam promulgavit: ut niſi forte Britanni a ſubjectione ejuſdem Eccleſiæ ſe poſſent authentica Sedis Apoſtolicæ auctoritate tueri, Turonen. Eccleſiam Matrem ſuam, & metropolim recognoſceret, & eam quam decet metropolitanam ſubjectionem, & obedientiam Turonen.

Archie-

Archiepiſcopo exhiberet: uſu pallei tunc Dolen. electo reſervato, ſic tamen, ut nullus ſucceſſor ejus ad dignitatem hujuſmodi aſpiraret, ſed tam ipſi, quam cæteri Epiſcopi Britanniæ ſub Turonen. Archiepiſcopi magiſterio perpetuò permanerent. Ad quod melius cognoſcendum idem Gregorius Legatos Sedis Apoſtolicæ. in provinciam deſtinavit: qui congregato Concilio Xanctonis auditis propoſitis cum Dolen. Eccleſia nullum ad ſuæ defenſionis præſidium Apoſtolicæ Sedis privilegium induxiſſet, ſed quaſdam litteras potiùs ſub nomine Adriani Papæ confectas, quas P. Clericus Dolen. Antiſtitis ipſo audiente, ac tacente in regeſto Romanæ Eccleſiæ ſe mentitus fuerat reperiſſe: & quas idem Antiſtes falſatas eſſe in verſiculo, in quo de datione pallei fiebat mentio, recognovit, quod Gregorius ſub conditione ſtatuerat, pure curaverunt, & ſimpliciter diffinire: ſcilicet, ut tam idem Dolen. quam cæteri Britanniæ Epiſcopi, perpetuam deinceps ſubjectionem, & obedientiam exhiberent Archiepiſcopo Turonen. quod prædictus Dolen. in manu dicti Gregorii Papæ poſt datum judicium promiſerat ſe facturum: quamvis autem prædictorum Joannis, Leonis, Gregorii, & legatorum ejus pars eadem authentica non haberet, ea tamen authentica eſſe per bonæ memoriæ Urbanum II. authenticum demonſtravit. Cumque poſtmodum R. Dolen. Epiſcopus memorati Urbani Papæ ſe conſpectui præſentaſſet, juramento firmavit, quod prædictus Gregorius prædeceſſor ejus ſalva querimonia Turonen. Eccleſiæ, pallei uſum conceſſerat: ſic tamen, ut ſi etiam Dolen. Eccleſia in cauſa ſuccumberet, uſum pallei nihilominus retineret: quod per quaſdam litteras ejuſdem Gregorii oſtendere nitebatur, propter quod Urbanus ei pallium indulſit. Cæterum cum R. Turonen. Archiepiſcopus ad ejus præſentiam acceſſiſſet, & quod per eundem Gregorium, & legatos ejus diffinitum fuerat, demonſtraſſet, Idem Urbanus de conſenſu partium certum terminum partibus aſſignavit: ad quem ſiqua partium non veniret, cauſæ ſuæ periculum ſuſtineret. Unde Turonen. ad terminum veniente, Dolen. per nuncium vero ſuum excuſationes ſolummodo prætendente minus legitimas, cauſa cognita de conſilio fratrum ſuorum ſancivit, ut tam Dolen. quam cæteri Epiſcopi Britanniæ Turonen. Eccleſiam ſuam eſſe metropolim recognoſcerent, & debitam ei reverentiam exhiberent, nec ullo ulterius tempore poſt Roll. obitum ad uſum pallei Dolen. Epiſcopus aſpiraret, ſicut in ejus authentico perſpeximus contineri. Idem etiam Urbanus Epiſcopis Britanniæ ſuam ſententiam denuncians præcepit, ut Turonen. ſicut Archiepiſcopo ſuo impoſterum obedirent. Cum autem poſtmodum tempore bonæ memoriæ Lucii Papæ II. cauſa eadem fuiſſet ad Apoſtolicæ Sedis audientiam procurante Dolen. Eccleſia revocata, ipſe utraque parte præſente, latam ab eodem Urbano per ſententiam confirmavit: & Turonen. Eccleſiam ſuper Dolen. & aliorum Epiſcoporum Britanniæ obedientia per baculum inveſtivit: præcipiens, ut tam Dolen. quam cæteri Epiſcopi Britanniæ Turonen. Eccleſiæ tanquam propriæ metropoli ſubjacerent, & ei debitam obedientiam, & reverentiam exhibere curarent. Hac tamen moderatione habita, ut G. tunc Dolen. Epiſcopus retineret uſum pallei quoad viveret, & Romano tantum Pontifici ſubjaceret, ſed poſt ipſum nullus Dolen. Epiſcopus ad uſum pallei aſpiraret, ſicut in oſtenſo nobis ipſius authentico privilegio continetur. Qui etiam Briocen. & Trecor. Epiſcopos ab obedientia Dolen. abſolvit: & ut Turonen. Archiepiſcopo reverentiam, & obedientiam exhiberent injunxit: adjiciens, quod ſi mandati eſſent apoſtolici contemptores, ſententiam quam Turonen. proferret in eos, ratam haberet, & faceret inviolabiliter obſervari. Mandans etiam Comiti, & Baronibus Britanniæ, ut ſententiæ nullatenus obviarent, ſed eam paterentur executioni mandari. Alioquin ratam haberet ſententiam, quam Turonen. Archiepiſcopus in contradictorem quemlibet promulgaret. Hanc autem ejuſdem Lucii ſententiam Eugenius, & Anaſtaſius ſucceſſores ipſius auctoritate Apoſtolica confirmarunt: & idem Eugenius ratam habuit excommunicationis ſententiam, quam in Dolen. & Briocen. Clericos E. tunc Turonen. Archiepiſcopus propter eorum inobedientiam promulgarat. Tandem vero Dolen. Eccleſia ſententiæ parere coacta, Hugonem tunc electum ſuum conſecrandum per decem Dolen. Canonicos, & Clericos cum decreto capituli ſubſcriptiones Canonicorum omnium continente, abſolutione recepta ab Archiepiſcopo Turonen. eidem Archiepiſcopo præſentavit, & ei profeſſionem fecit, ſicut alii ſuffraganei Archiepiſcopo ſuo facere conſueverunt, ac rediens a Clero, & populo Dolen. fuit cum proceſſione receptus. Et licet idem H. poſtmodum, ſicut ab adverſa parte proponitur, pallium, & abſolutionem obedientiæ, quam in conſecratione ſua exhibuerat Eccleſiæ Turonen. tacita de latis ſententiis veritate, & falſitate ſuggeſta: ſcilicet quod ille, qui tunc in Dolen. Eccleſia Præſulatus gerebat officium, fraudem adhibuerat, nec ſufficienter partem Dolen. Eccleſiæ defenderat, à Sede Apoſtolica impetraſſet: rediens tamen eidem Archiepiſcopo debitam obedientiam exhibere curavit, & ſe teneri recognovit, eidem, ad concilium ejus vocatus acceſſit: & tam ei quam I. ejuſdem Archiepiſcopi ſucceſſori obedientiam, ſicut ſuo Metropolitano reverenter impendit, ſicut per teſtes fuerat legitime comprobatum. Qui cum tandem, quia tranſgreſſus fuerat proprium juramentum, ab eodem I. fuiſſet excommunicationis vinculo innodatus, tandem cæcitate percuſſus, pœnitens, & de perjurio ſponte confeſſus, abſolutionis ab eo beneficio impetrato, annulum etiam ei reſignavit: quod totum per teſtes fuerat comprobatum. Idem quoque Adrianus in litteris, quas pars adverſa ſuper pallio eidem H. conceſſo, inducit, inter cætera proteſtatur, quod quia ſuper controverſia propoſita, plenam non potuerat cognitionem habere: cum altera pars in negatione conſiſteret, & ſe non habere mandatum penitus affirmaret, nihil ab eo fuerat ſuper eodem negocio terminatum. Felicis etiam recordationis Alexan. Papa prædeceſſor noſter de ſententia Lucii, confirmatione Eugenii, & Anaſtaſii, concordia H., & pallio ipſi H. ab Adr. Papa conceſſo habita mentione, Turon. Eccleſiæ in Dolen. jus Metropolicum reſervavit: mandans Dolen. Capitulo, ut ſi forſan in perſonam idoneam conveniſſet, eam

Turon.

Turon. Archiepiſcopo confirmandam, & conſecrandam, ſi electionem factam inveniret canonice, præſentaret, & conſecraturus ei debitam obedientiam, & reverentiam ſecundum Eccleſiæ conſuetudinem exhiberet. Adiiciens, quod ſi per Legatos Sedis Apoſtolicæ eorum eſſet electio confirmata, & electus etiam conſecratus, nihilominus ad eundem Archiepiſcopum vocatus, accederet, & ei obedientiam exhiberet. Quod ſi forſan ab eo vocatus ad præſentiam ejus infra tres menſes accedere non curaret, ex tunc idem Alexander ipſum ab adminiſtratione temporalium, & executione officii, quod poſt electionem ſuſceperat, ſuſpendebat, ſicut per ejus authentica patuit manifeſte. Nec nocuit, nec nocere potuit Eccleſiæ Turon. quod idem Alex. forte in favorem Dolen. electi citavit partes, teſtes recepit, & aliis recipiendus commiſit: cum non in præjudicium alterutrius partium id intelligatur egiſſe: præſertim cum tibi etiam ad Turon. Metropolim evocato, Dolen. Diœceſis in pulſatione Campanarum, & cauſarum delatione detulerit, & Abbas Sancti Jacuti, qui eſt de Dolen. Diœc. ad Concilium tuum vocatus acceſſerit, & tibi etiam curaverit obedientiam exhibere. Nos ergo diligenter auditis, quæ fuerant hinc inde propoſita, & rationibus, & allegationibus partium cum inſtrumentis, & atteſtationibus ſufficienter inſpectis, de fratrum noſtrorum, & tam Archiepiſcoporum, quam Epiſcoporum exiſtentium, apud Apoſtolicam Sedem conſilio, petitionem Dolen. Eccleſiæ interlocuti ſumus non eſſe aliquatenus admittendam: cum probatum non eſſet Dolen. Eccleſiam in libertatis poſſeſſione, ſed Turonen. potius in ſubjectionis ipſius poſſeſſione manere. Ad abundantiorem autem cautelam ab eodem electo coram fratribus noſtris quæſivimus, ſi Dolen. Eccleſia jam probaſſet, vel adhuc poſſet probare dolum, quem præfatus G. Dolen. Archiepiſc. dictus eſt commiſiſſe, per quem pars Dolen. Eccleſiæ remanſiſſe propoſita fuerat indefenſa. Qui reſpondit, quod dolus ille nec probatus fuerat, nec poterat comprobari: cum ſæpe dictus G., & qui cum eo venerant in Apuliam tranſeuntes, nunquam poſtea remearint. Et quamvis cauſa non ſuper proprietate, ſuper qua ſæpe fuerat ſententialiter diffinitum, ſed ſuper poſſeſſione tantum ſubjectionis, & libertatis commiſſa ſub certa forma fuiſſet: ad omnem tamen occaſionem tollendam, liberam eis conceſſimus facultatem, ut ex his, quæ acta fuerant, adhuc ſummatim de proprietate proponeret, ſi quid poſſet rationabiliter allegare. Audientia ergo ſibi propter hoc publica in Conſiſtorio bis indulta, quia præter præmiſſa nihil ad commodum partis ſuæ potuit allegari: cum quaſi prænoſceret, quod debet in cauſa ſuccumbere, electioni renunciare voluit in manibus noſtris: & a commiſſa ſibi, & ſociis ſuis a Dolen. Capitulo ſuper eadem cauſa procuratione ceſſare. Nos autem nolentes hominum malitiis indulgere, nec renunciationem recepimus, nec paſſi fuimus, ut a commiſſo ſibi, & ſociis ſuis a Dolen. Eccleſia ſuper eadem cauſa procuratoris officio reſileret. Ipſo igitur nihil quod ad cauſam ſuam faceret poſtmodom proponente, cum ipſum negocium diu quidem cum multa diligentia nos, & fratres noſtri ſufficientiſſime diſcuſſimos, præmiſſis, & aliis multis rationibus per idoneos Advocatos, ab utraque parte prudenter inductis: quas propter prolixitatem ſuperfluam in hac pagina prætermiſimus annotare: de communi fratrum noſtrorum conſilio, auctoritate Dei Omnipotentis, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, & noſtra utraque parte præſente, prædictas Predeceſſorum noſtrorum ſententias confirmantes, decernimus, ſtatuimus, & ſancimus, ut Dolen. Eccleſia perpetuis ſemper temporibus ſuffraganea plene ſubjaceat Eccleſiæ Turonen., & debitam ei ſuæ veræ metropoli reuerentiam, & obedientiam cum aliis ſuffraganeis Eccleſiæ Turon. impendat: nec vnquam Dolen. Epiſcopus ad pallei vſum aſpiret. Et ne cauſa toties diffinita, de cætero valeat in contentionis ſcrupulum refricari, ſi qua poſt hac inſtrumenta, vel argumenta pro parte Dolen. Eccleſiæ poſſent quomodolibet inueniri, nos auctoritate Apoſtolica nihil ea penitus valitura cenſemus. Nulli ergo &c. diffinitionis &c.

Deceſſorum firmans decreta Dolenſ. Eccleſiam Turonenſi ſubjectam declarat

Datum Laterani per manum Rainaldi domini Papæ Notarii Cancellarii vicem agentis, Kalendas Junii, indictione ſecunda, Incarnationis Dominicæ anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ tertii anno ſecundo (a).

Datum die 1. Junii 1199. Pont. An. II.

XXII.

Privilegium Clericis Eccleſiæ SS. Sergii, & Bacchi de Urbe conceſſum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Romano Archipresbytero, & Clericis Sanctorum Martyrum Sergii, & Bacchi tam præſentibus, quam futuris in perpetuum.

Ex Reg. Epiſ. 94.

Licet omnium Eccleſiarum ſit nobis cura, & ſolicitudo commiſſa, illis tamen, quæ in urbe conſiſtunt, tanto ſolicitius nos convenit providere, & earum jura illibata ſervare, quanto amplius ad juriſdictionem noſtram noſcuntur ſpecialius pertinere. Eapropter dilecti &c. *uſque ad verbum* Annuimus. Et præfatam Eccleſiam Beatorum Martyrum Sergii, & Bacchi, in qua divino &c. *uſque ad verbum* Vocabulis. Medietatem arcus triumphalis, qui totus in tribus arcubus conſtat, de quo vnus de minoribus arcubus propinquior eſt veſtræ Eccleſiæ, ſupra quem vna ea torribus ædificata eſſe videtur: & medietatem de arcu majori, qui eſt in medio cum caminatis juxta minorem arcum cum introitibus, & exitibus ſuis, & aliis omnibus ſuis pertinentiis, quæ ſub his finibus concluduntur. A primo latere eſt altera medietas ejuſdem arcus triumphalis juris hæredom Cimini: a ſecundo latere eſt aliud clauſtrum ſupraſcripti Cimini, & curtis, & via publica: a tertio latere eſt curtis Eccleſiæ veſtræ: & a quarto latere eſt via publica, quæ pergit ante ſupradictam Eccleſiam: ſicut in inſtrumento locationis factæ a bonæ memoriæ Gregorio eiuſdem Eccleſiæ Diacono Cardinali plenius continetur. Eccleſiam Salvatoris de Statera cum pertinentiis ſuis: Eccleſiam

Exordium.

Bona huc Eccleſiæ confirmata.

(a) Vide Baronium ad annum 559.

ſiam Sancti Laurentii poſitam ſub Capitolio, cum cauſis, cryptis, hortis, & omnibus aliis ſuis pertinentiis. Omnes domos poſitas in Gallicia, quæ his finibus concluduntur. A duobus lateribus tenet Eccleſia veſtra: a tertio tenet Eccleſia Sanctæ Martinæ: a quarto latere via publica, quæ pergit ante dictam Eccleſiam. Omnes domos, quæ ſunt poſitæ in regione Piri, cum caſalinis, & hortis, & aliis pertinentiia ſuis, præter unum caſalinum juris Sancti Sabæ, & unam domum Pantalei addextratoria: Domum unam poſitam in regione Sancti Adriani juxta columnas Sancti Joannia ante Portam Latinam. Domum vnam poſitam juxta domum Joannis de Aſceſa. Quatuor cryptas, cum caſalinis ante ſe, uſque ad Viam publicam poſt Eccleſiam Salvatoris de Statera, quas emiſtis ab hæredibus Petri de Aſceſa. Unum Caſalinum in Regione Sancti Theodori in pede Canapariæ: duo Caſalina juata Columnam perfectiſſimam: unum Caſalinum juxta Domum Rogerii de Rozo, & juxta Domum Urb. turrim in Caſale Barbarian. cum terria, vineis, ſylvis, pratis, montibus, collibua paſcuis, ſalictis, arboribus fructiferis, & infructiferis, puteis, fontibua, rivis, ædificiis parietinia, & aliis ſuia omnibus pertinentiis: quæ infra ſubſcriptoa tarminos continentur. A primo latere Rivua de Luzan., & tenimentum hæredum Fuſci de Berta, & tenimentum Sanctæ Anaſtaſiæ: a ſecundo latere Via publica Ardeatina uſque ad foſſatum Sancti Nicandri: a tertio latere idem foſſatus inter vos, & Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Aventin., & tenimentum Sancti Georgii, & quatuor Sanctorum Coronatorum: a quarto latere tenimentum Sanctæ Mariæ Majoria, & tenimentum Monaſterii Sanctæ Mariæ in Campo Martis, uſque ad prædictum Rivum Luzan. Quatuor vinealia juxta Cantarum Alban. terram, quam habetis in Territorio Ariciæ ſupra Lacum de Nemo: duo fila Salinarum in Bordauaria, in loco, qui dicitur Caput Bovis juata filum Sancti Pancratii. Tenimentum Tuſculani vobis, & Eccleſiæ Sanctæ Mariæ in Porticu, a felicia recordationis Cœleſtino Papa prædeceſſore noſtro conceſſum: quod infra hoa fines concluditur. A primo latere Via Cavon., a ſecundo latere foſſatus, qui aſcendit ad columnam felleris uſqua in caput pantani: a tertio latere ſuper caput pantani uſque ad limitem majorem, & per eundem limitem vſque ad foſſatum Berardi Anagnini: a quarto latere per idem foſſatum uſque ad Viam Cavonis. Inferioris vero Camellariæ Parochiam, & ejuſdem Camellariæ proprietatem, ita quod nulla injuria inferatur habitatoribus ipſiua Camellariæ. Ab habitatoribus ſoperioris Camellariæ, hortum quoque Sancti Laurentii, ſive ſupra Sanctum Laurentium, Terram, quæ quondam fuit Olivetum a Cava uſque ad Salvatorem. Terram ſupra Olivetum uſque ad Baluneariam, ſive Vaſcam. Hortum Sancti Sergii, ſive poſt Sanctum Sergium, & Hortum inter Columnaa uſque ad Abſcidam, & uſque ad Cuſtodiam Mamortinam: ſuper quibus inter vos, & Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Capitolio quæſtio diutiua fuerat agitata, & ea delegatione felicia memoriæ Cœleſtini Papæ prædeceſſoria noſtri per dilectos filios I. Tit. Sancti Stephani in Cœlio Monte, & Sofr. Tit. Sanctæ Praxedis Presbyteros Cardinales amicabili compoſitione ſopita, ſicut in ſcripto eorundem Cardinalium exinde confecto plenius continetur: vobis, & per vos Eccleſiæ veſtræ auctoritate Apoſtolica confirmamus. Duas inſuper petiaa vinearum in Vivario infra muros urbia, & unam extra portam Sancti Pauli in Caſtaunola, & aliam petiam foris portam latinam cum cryptis, torcularibus, & aliis earum pertinentiis vobis nihilominus confirmamus. Decernimus ergo &c. ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si quia igitur &c.

Clauſulæ.

Dat. Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiſcopi Cancellarii vicem agentis ſexto nonas Julii, Indictione ſecunda, Incarnationis Dominicæ Anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. anno ſecundo.

Datum die 2. Julii 1199. Pont. An. II.

XXIII.

Compoſtellano Archiepiſcopo Ulixbonenſis, & Elborenſis Epiſcopatus ſubjiciuntur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Petro Compoſtellano Archiepiſcopo.

Ex Baluz. Epiſt. 59.

IN cauſa duorum Epiſcopatnum videlicet Uliabonen. & Elboren. quæ inter te, ac venerabilem fratrem noſtrum Bracaren. Archiepiſcopum vertebatur: cujus examinationem plenariam ſola ſententia Sedi Apoſtolicæ reſervata, felicis recordationis Urbanua Papa prædeceſſor noſter Vicedomino Brixien. & magiſtro I. Bergomen. commiſit in Hiſpaniam deſtinatis: te coram ipſo Vicedomino, altero jam collega poſt citationem defuncto, contra dictum Archiepiſcopum in initio propoſuiſſe cognovimus, quod Bracaren. Archiepiſcopua poſt litteras citationia recepias, poſt appellationem, & inhibitionem a te interpoſitas, ne in prædictis Epiſcopatibus aliquid in tuum præjudicium attentaret, electos illius temporis conſecravit. Unde te offenſum graviter querebaris: ubi a te nihilominua fuit propoſitum contra ipſum, quod ante invaſionem barbaricam Uliabona, & Elbora Civitates ad Emeriten. metropolim pertinebant: ſed ea poſtmodum captivata, & ipſæ cum ea captivæ fuerunt, donec dignitas ejus cum omni jure ſuo in Compoſtellana Eccleſia eſt tranſlata. Dictæ quoque civitates Chriſtianorum cultui ſunt faciente Domino reſtitutæ: de quibua uſqua ad tempora jam dicti Prædeceſſoris noſtri non fuit in dubium revocatum, quin ad Compoſtellanam Eccleſiam pertinerent: licet Rex Portugall. ad ſuggeſtionem Bracaren. Eccleſiæ jus Eccleſiæ Compoſtellan. pluries moleſtavit: pro cujus prohibitione ſecundus Elboren. electus in tantum diſtulit conſecrari, quod abſque conſecratione deceſſit: cujus ſucceſſor, & tertius Ulixbonen. electus præfato Rege vivente non fuerunt ab aliquo conſecrati. Hujus autem violentiam ſucceſſor filius ſuperavit: cogena Bracaren. Archiepiſcopum cogi volentem, ut jam dictos electos, quod pater nunquam fecerat, conſecraret. Contra quod ex parte tua prius fuerat ad Sedem Apoſtolicam appellatum: a qua commiſſionem, de qua præmiſimus impetraraa: proponens coram dicto Vicedomino Brixien. te illos duos Epiſcopatus poſſidere, ac poſſediſſe, atque ad tuam ipſos Eccleſiam pertinere:

Status controverſiæ inter Archiepiſcopum Compoſtellanum, & Epiſcopos Ulixbonen. & Elboren.

Quo jure hæ Eccleſiæ Archiepiſcopo Compoſtellano ſubjectæ.

Jura Archiepiſcopi violata.

nere: petens nihilominus ut Bracaren. Archiepiſcopus tibi de illatis injuriis ſatisfaceret, & cohiberetur de cætero, ne in prædictis Epiſcopatibus te libere uti juriſdictione metropolitica impediret, quos ad Eccleſiam tuam indubitatè ſpectare per Apoſtolicæ Sedis privilegia: concilia quoque diviſiones, & hiſtorias, & publicam famam, ſicut in cauſa quatuor Epiſcopatuum feceras oſtendere nitebaris, parte altera reſpondente Bracaren. Eccleſiam illos duos Epiſcopatus, & poſſidere tunc, & ab eo tempore poſſediſſe, quo per gratiam Dei, & virtutem A. Regis Portugalen. duæ Civitates prædictæ de manu paganorum fuerant liberatæ, atque ad cultum Fidei Chriſtianæ per Bracaren. Archiepiſcopi prædicationem redoctæ: & jure ſuo ſic uſum Archiepiſcopatum Bracaren. aſſerebat tibi aliquatenus injuriam non feciſſe. Ex his ergo circa injuriarum poſſeſſionis, & proprietatis articulos, intentionem tuam aſſerebas eſſe fundatam, & ad ſingulos articulos partem alteram reſpondiſſe. Ad injurias quidem, & poſſeſſionem expreſſe, ad proprietatem vero latenter: cum juxta canonicas ſanctiones quicquam ad ſuam cathedram pertinentia loca lucrari negligunt in catholicam unitatem, ſi poſt tempus canonicum id moniti non effecerint, ad eum perveniunt, qui poterit ea ſua prædicatione lucrari.

Ab Archiepiſcopo propoſita rationes.

Porro Bracaren. Archiepiſcopus reſpondebat, quod cum in præmiſſo judicio ſatisfactio tantum injuriarum petita fuiſſet, & ut cohiberetur Archiepiſcopus Bracaren. ne impediret te uti juriſdictione metropolitica in illis duobus Epiſcopatibus, ſicut ex forma libelli conjicitur manifeſtè: profecto nec proprietatem, nec poſſeſſionem ab eo jam petere poteras in præſenti judicio, præſertim cum te diceres poſſeſſorem; unde proprietatem, vel poſſeſſionem ab eo petere non valebas, quæ nonniſi a poſſidentibus repetuntur: adjungens, quod, & ſi ad proprietatem, vel poſſeſſionem aliquid pertinens a parte ſua coram nobis fuerit allegatum, cum jus ſuum fuerit proteſtata, non debebat in ejus diſpendium redundare. Interdictum quoque uti poſſidetis, quod in hoc caſu locum videbatur habere; cum utraque partium ſe poſſidere diceret, tibi non competere proponebat, cum te, ſicut dicebat, non probaveris poſſeſſorem, nec interdicto illo alius agere valeat, quam poſſeſſor; in quo ille debet per ſententiam obtinere, qui nec vi, nec clam, nec precario ab altero poſſidet.

Archiep. Bracaren. momenta.

Tu vero poſſeſſionem Eccleſiæ tuæ multipliciter oſtendere ſatagebas, tam per confeſſiones adverſæ partis, quam per electorum, & Epiſcoporum recognitiones, & profeſſiones, & obedientiam eorundem, quam etiam per executiones Romanorum Pontificum, quæ ſingula tam' inſtrumentis, quam teſtibus aſſerebas eſſe probata. Interrogatus enim in jure G. Bracaren. Archiepiſcopus proximus anteceſſor iſtius, ſi credebat aliquem prædeceſſorum ſuorum hos Epiſcopatus aliquando poſſediſſe, reſpondit: quidam dicunt ſic, quidam non, & ideo neſcio quibus credam, & addidit poſtea, nec inde certus ſum, nec incertus: quæ verba in id eum videbantur inducere, ut nullum prædeceſſorum ſuorum crederet poſſediſſe. Primus autem poſt liberationem Ulixbonen. Epiſcopus G. nomine, necnon & Alvarus ſucceſſor ipſius profeſſionem fecerunt in ſcriptis, & etiam manualem Compoſtellan. Archiepiſcopo, & ei ſicut metropolitano ſuo reverentiam, & obedientiam impenderunt. Tertius quoque, qui ſupereſt, dum adhuc eſſet electus, idem cum tota ſua Eccleſia recognovit, veniens ut confirmationem electionis, & munus conſecrationis reciperet ab Archiepiſcopo memorato, niſi de medio fere itineris per prohibitionem Regis ſui fuiſſet ad propria revocatus: ſicut per multos teſtes aſſerebas eſſe probatum. Executiones quoque Romanorum Pontificum, videlicet Alexandri, Lucii, & Cœleſtini, qui poſſeſſionem quam te habere, licet cum perturbatione, credebas, declarare voluerunt, demonſtrant, quod te in plenum juriſdictionis uſum inducere curaverunt facultatem tibi liberam tribuentes ſuſpendendi, excommunicandi, & electionem caſſandi], præcipientes etiam ſententias a te latas inviolabiliter obſervari, ſicut in eorundem litteris continetur. Pro juriſdictionis autem executione libere obtinenda in Elboren. Epiſcopatu, punitus eſt Bracaren. Archiepiſcopus in Epiſcopatibus Galletiæ tibi per Sedem Apoſtolicam aſſignatis, ſicut in litteris bonæ memoriæ Alexandri Papæ contineri dicebas. Ex litteris etiam Ulixbonen. Epiſcopi, quas oſtendebas bullatas, oſtendere nitebaris, quod Elboren. Epiſcopus ſententiam a te latam in ipſum incœperat obſervare.

Con. poſſeſſioni reſponſiones &c.

Bracaren. autem Archiepiſcopus reſpondebat profeſſiones prædictas non eſſe per teſtes approbatas, quandam ipſis teſtibus de ratione temporis impoſſibilitatem obiiciens; aſſerens etiam, quod per profeſſiones hujuſmodi clam ignorante Bracaren. Archiepiſcopo factas, non potuit Eccleſia Bracaren. ſua poſſeſſione privari: cum, & quædam earum factæ fuiſſe probentur, cum Ulixbonen. Epiſcopus exulabat, poſſeſſionem ſuam multo plenius, & efficacius ſatagens comprobare; cum omnes Epiſcopi a liberatione Civitatum illarum in illis duobus Epiſcopatibus per Bracaren. Archiepiſcopum fuerint conſecrati, qui ei tanquam ſuo Metropolitano reverentiam, & obedientiam impenderunt, venientes ad Concilia Bracaren. tanquam proprii Suffraganei, & querelas ſuas coram eodem Archiepiſcopo proponentes, ſicut per multos teſtes aſſerebat, & tuæ partis, quædam etiam inſtrumenta ſufficienter eſſe probatum. Litteras autem bonæ memoriæ Cœleſtini Papæ prædeceſſoris noſtri ſuper eodem negocio pro te contra Bracaren. Eccleſiam impetratas, in nullo ſibi poſſe præjudicare dicebat: cum lite pendente fuerint impetratæ, quando non licet etiam ſupplicare. Tu verò præter præmiſſa fortius allegabas, quod cum G. Bracaren. Archiepiſcopus, & M. Canonicus, & Clericus tuus olim eſſent in præſentia bonæ memoriæ Alexandri Papæ prædeceſſoris noſtri pariter conſtituti, eodem M. Clerico tuo firmiter præponente, quod Bracaren. Archiepiſcopus plures de Suffraganeis tuis, & præcipue Ulixbonen., & Elboren. Epiſcopos occupaverat: dictus Archiepiſcopus e contra reſpondens aſſeruit, quod præfatos Epiſcopos nullatenus detineret, nec ab eis obedientiam, vel reverentiam aliquam exigeret, nec etiam quomodolibet impediret, quo minus tibi, & Eccleſiæ tuæ obediant, & ſubjectionem impendant. Adiecit etiam quod cum Nobilis Vir Dux Portugallen. Civitatem Elboren.

ren. cepiſſet, nc in paganiſmum rediret, inſtantia ejus N. prædeceſſor ſuus ibidem Epiſcopum conſecravit. Sed tamen ab eo nullam obedientiam, vel reverentiam requiſivit, immo, ut Eccleſiæ Compoſtellanæ obediret mandavit, qui nondum propter paupertatem, & quia nimium remotus eſt, ad tuam acceſſit Eccleſiam. De aliis vero Epiſcopatibus quos idem M. Clericus tuus dicebat ad tuam Eccleſiam pertinere, dixit quod ad Eccleſiam ſuam ſpectant, & ſibi jure Metropolitico debent ſubeſſe, & ſuper hoc privilegia Romanorum Pontificum multa produxit. Cumque ab eodem nuncio tuo idem prædeceſſor noſter inſtantius requiſiſſet, ſi qua exinde privilegia Eccleſia tua haberet, & ipſe aſſeveraſſet ſe id omnino neſcire, ſtatuit ut Epiſcopi, quos Bracaren. non recognovit, ad te pertinerent: aſſerens ad Eccleſiam ſuam ipſos ſpectare, ei, & Eccleſiæ ſuæ, quouſque hoc judicio diffiniretur, obedientiam, & reverentiam impendant: & ipſe prædictos duos Epiſcopos liberè tibi, & Eccleſiæ tuæ obedire permittat. Licet autem Bracaren. Archiepiſcopus contra prædictas litteras allegaret, quod illa confeſſio ſibi præjudicare non poterat, cum in jure facta non fuerit; eo quod præfatus M. non procurator, aut reſponſalis, ſed Canonicus tantum, & Clericus in illis litteris appellatur, quia tamen ſæpe dictus Bracaren. Archiepiſcopus illas litteras impetravit, & eis pro ſe uſus eſt in judicio, magnumque de illis commodum acquiſivit: & tu quod per eundem M. Canonicum, & Clericum tuum ſuper hoc factum fuit ratum habes, & approbas. Unde iam ille non poteſt obiicere, quod nullus pro parte ſua ibi fuerit procurator: nam, & quod per falſum procuratorem agitur in judicio valet utique, ſi poſtea per Dominum approbatur: tum etiam præſumendum ſit pro facto Romani Pontificis: unde conicitur quod coram Alexandro Papa, qui ſtatutum illud emiſit, lis fuerit conteſtata. Nos attendentes quod forma petitionis, quam tu in hoc judicio porreſiſti, eadem eſt cum forma Conſtitutionis, quam dictus prædeceſſor noſter Alex. Papa feciſſe probatur, cum forma quoque aſſertionis, quam Bracaren. Archiepiſcopus coram eodem Alex. feciſſe dignoſcitur, ſuper quo teſtes in hoc judicio producti fuerunt, & atteſtationes etiam publicatæ. necnon, & ſuper ipſis atteſtationibus diſputatum, rationibus, & allegationibus utriuſque partis diligenter auditis, & cognitis, atteſtationibus quoque, ac inſtrumentis viſis, & intellectis, habito fratrum noſtrorum conſilio de communi deliberatione decernimus, & ſententialiter deffinimus, ut Bracaren. Archiepiſcopus, vel Eccleſia Bracaren. nullatenus te, vel Eccleſiam Compoſtellan. impediat, quo minus in prædictis duobus Epiſcopatibus plene, ac libere juriſdictionem Metropoliticam valeas exercere. Nulli ergo &c. Deffinitionis &c.

Datum die 2. Julii 1199. Pont. An. II.

Datum Lateran. ſexto nonas Julii.

XXIV.

Compoſtellana Eccleſia erigitur in Metropolitanam.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Petro Compoſtellano Archiepiſcopo eiuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Ex Baluz. Epiſt. 130.

Exordium.

IN eminenti Apoſtolicæ Sedis ſpecula diſponente domino conſtituti, &c. *uſque ad verbum* Aſſen. ad exemplar prædeceſſorum noſtrorum felicis record. Calixti, Anaſtaſii, Alexandri, & Lucii Rom. Pont. Compoſtellan. Beati Jacobi Eccleſiam, cujus in eo venerandiſſimum corpus eſt poſitum, Apoſtolicæ Sedis privilegio communimus, & ob ipſius a Deo electi Apoſtoli reverentiam Archiepiſcopalis cathedræ dignitatem, quam opulentiſſima quondam, & famoſi nominis Emeritana Civitas, prius quam peccatis exigentibus ab impia Sarracenorum tyrannide poſſideretur, habuiſſe dignoſcitur, præſentis ſcripti pagina in perpetuum confirmamus. Statuentes, ut eadem Emeritana Civitas, ſi ad poteſtatem Chriſtianorum Domino donante redierit, Epiſcopum habeat: qui Compoſtellano Archiepiſcopo ſicut Metropolitano ſuo debeat perpetuo ſubiacere. Omnem quoque Pontificalis officii plenitudinem, quam ipſius Emeritanæ Eccleſiæ Antiſtites antiquitus habuerunt, Compoſtellanus præſul Eccleſiæ integre ſemper obtineat & quiete. Suffraganei vero Epiſcopi Emeritan. Metropoli, qui per Luſitaniam provinciam, vel modo ſedes proprias obtinent, vel in futurum per Domini miſericordiam obtinuerint, Salaman. videlicet, Abulen. Caurien. Civitaten. Placentin. Pacen. Oſonoben. & præterea Lamecen. & Egitanien. necnon Ulisbonen. & Elboren. ſicut in noſtris ſententiis continetur: Compoſtellano Archiepiſcopo cuius conſecratio ad Rom. tantum Eccleſiam ſpectat, obedientiam, & reverentiam tanquam proprio Metropolitano prorſus exhibeant. Ipſe autem illos conſecrandi, ad ſua concilia convocandi, cum ipſis etiam Eccleſiaſtica negocia terminandi, & eorum Eccleſias diſponendi, auctoritate Sedis Apoſtolicæ liberam omnino habeat facultatem. Prohibemus autem, ut nulli Canonicorum ejuſdem Eccleſiæ Beati Jacobi, qui ad aliarum Eccleſiarum prælationem aſſumpti ſunt, vel in poſterum aſſumentur, honorem vel præbendam, ſeu canonicatum in ipſa Eccleſia liceat retinere, ſed alia idonea perſona in loco ipſius ſubrogetur, quæ ipſi Eccleſiæ deſerviat, & ejuſdem beneficium ſortiatur. Illum etiam cenſum, qui vota dicitur, quem Hiſpanorum Catholici Reges ex ſingulis boum paribus a flumine Piſorga uſque ad mare occidentale, & per totam Luſitaniam Provinciam, atque etiam in Toleto, & Transſerram annuatim perſolven. pro ſalute totius terræ liberaliter ſtatuerunt, eidem Eccleſiæ confirmamus, & omnimodo interdicimus, ut nulli fas unquam ſit eum ipſi Eccleſiæ qualibet occaſione ſubtrahere. Obeunte vero te, &c. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, & uſque ad verbum Vocabulis. Civitatem ipſam Compoſtellam cum Cauto ſuo, cum Eccleſiæ, & Monaſteriis infra eam,

Emeritæ ſi ad poteſtatem Chriſtian. redierit Epiſcopus reſtituendus.

Epiſcopatus Compoſtellano Suffraganei.

Bona ei confirmantur & redditus.

vel ejus Territorium conſtitutis, cum omni jure tam diœceſano quam regali, & cum terminis totius Epiſcop. videlicet cum Archipresbyteratibus de Morracio, & de inter ambos pontes de montibus utrinſque, de Taberiolis, & de Ciria, de Pilonio, & de Inſula Laonii, de utroque Coronato, de Dormian. & Superaddo, & Aranga, & Monte Jaurino qoomodo dividitur, cum Parrega de Pruciis, & de Biſauciis, cum tota interiacente diœceſi, a Caſtello Sancti Pelagii de Luco uſque Tranſancos: Monaſteria quoque omnia, & conventuales, ſeu alias Eccleſias, infra hos terminos conſtitutas, cum omni jure Parochiali, & quæ intra regalia Beati Jacobi continentur, cum omni ſeu patronatus, ſeu alio jure, quod ad reges pertineat, videlicet Monaſterium Sancti Pelagii de ante Altaria Monaſterium Sancti Martini de foris, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Sara, Monaſterium Sanctæ Mariæ de Canngio, Monaſterium Sancti Petri de Foris, Monaſterium Sancti Juſti de Luania, Monaſterium de Superaddo, de Arivario de Coleſeda, de Moſonzo, de Cinis, de Monteferro, de Borgondo, de Nogaria, de Solandres, de Calavario de Siavia, de Rivomalo, de Moriame, de Ozon, de Savarde, de portu Orij, de Nometi, de Civitio, de Briniis, de Meeis, de Dormian, de Calago, de Podio, de Lerze, de Armentaria, de Harcos, & Monaſterium Sancti Ioannis de Cavea, Sancti Criſtophori, Sancti Verexini, Sancti Georgii, Sancti Thomæ, de Pimario, & Sancti Jacobi de Ermello. Præterea regalem Cappellaniam, & Cancellariam, quam bonæ memoriæ Alfouſus Illuſtriſs. Hiſpaniæ Rex Eccleſiæ veſtræ conceſſit, & ſcripti ſui pagina roboravit Caſtrum quoque quod vocatur honeſtum & Iriam cum ſervis, & omnibus appendiciis ſuis, Caſtrum, quod vocatur Sancta Maria de Lanceata, cum Eccleſiis, & omnibus pertinentiis ſuis. Caſtrum, quod vocatur Ciria cum Eccleſiis, & omnibus pertinentiis ſuis. Caſtrum quod dicitur Cito facia, cum Eccleſiis, & omnibus pertinentiis ſuis. Caſtrum quod dicitur Cathobadi cum pertinentiis ſuis. Caſtrum Darauum, cum villis, & Eccleſiis, & omnibus pertin. ſuis. Caſtrum quod dicitur Luparia cum Eccleſiis, & pertinentiis ſuis. Territorium quod vocatur Amaca cum omnibus poſſeſſionibus, quas ibi habetis. Piſtomarcos cum ſervis, & poſſeſſion. quas in eo habetis. Biſetium cum ſervis, quos ibi habetis. Dubriam cum poſſeſſionibus quas ibi habetis. Lanias cum pertinentiis ſuis. Lucroſam cum ſervis, & pertinentijs ſuis. Montanos cum Eccleſiis & poſſeſſionibus, quas ibi habetis. Coronatum cum poſſeſſionibus. quas ibi habetis. Ventoſam cum Inſula de Laonio. Montes, quos quandoque Suarius Friolæ a veſtra Eccleſia tenuit, cum altera medietate integros. Burgum de Ponte Veteri cum pertinentiis ſuis: Taveiriolos cum Eccleſiis, & poſſeſſionibus, quas ibi habetis. Ripam Uliæ cum Eccleſiis, & poſſeſſionibus, quas ibi habetis. Deciam cum poſſeſſionibus, & Eccleſiis regalibus, & omnibus pertinentiis ſuis: Terram de Superaddo integram cum pertinentiis ſuis. In eadem Decia Monaſterium Sancti Laurentii de Carbonario, quod Eccleſiæ Compoſtellanæ ſecundum juspatronatus adjudicatum eſt per ſententiam dilecti filii noſtri G. S. Angeli Diaconi Cardinalis tunc Apoſtolicæ Sedis Legati. Medietatem Burgi de Faro cum pedagio navium, & jureſiſci. Villas de Cecia in Nemancos, & de Oca in Bregantin. de Leilojo, in Seja, de Avegundo Piaveladegio, Liure, & de Ruiis in Endis, de Tooure in Pruciis cum cautis Eccleſiis, & pertinentiis ſuis, & alias Eccleſias, ſeu poſſeſſiones, quas jure proprietatis extra fines regalium veſtrorum per eundem Epiſcopatum habetis. In Epiſcopatu quoque Mindunien. Eccleſiam Sancti Laurentii de Arbore cum Cauto, quod dicitur Villa de Maures, & Villam Petri cum Eccleſia ſua, & Eccleſias de Rino Auerſo, & Sanctæ Eolaliæ altæ, & de Radigoſa, & Sanctæ Mariæ de Turre, & Sancti Martini de Palatiis cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Lucen. Villas de Recelli, & de Ceſa. In Epiſcopatu Aurien. Villas de Amarante, de Iovin, & de Vite, & de Villari regis, & medietatem Souti de Parata. In Epiſcopatu Tuden. Cautum, quod dicitur de Molis cum omnibus Eccleſiis intra ipſum contentis, & Monaſterium de Cella, & Villas de Lazorio, Baldranes, Lamula, & Nugaria. In Epiſcopatu Bracaren. Villas de Cornelian. cum Eccleſiis ſuis, & Moaci, & Gandufi, cum Montibus, exitibus, & pertinentiis ſuis. In Valle Carceris Hoſpitale, quod dicitur Anglorum cum Eccleſia ſua, & aliam Eccleſiam, quæ ipſi ea eadem parte ſuperiacet: & Villas de Tabladelo, & de Parata. In Epiſcopatu Aſtoricen. Villas de Cacauell. cum Eccleſia ſua, & de Carvallial, & Eccleſiam Sancti Jacobi de Requeixo, de Sanabria. In Epiſcopatu Legionen. domos, quæ fuerunt Archidiaconi Thomæ. In ipſa Civitate Villam de Ledigos, cum Eccleſia ſua, & partem Villæ de Furones, cum omni jure, quod habetis in Eccleſia. In Ripa Eſtolæ, Villam Alexis, & Villam Leandri cum Eccleſiis ſuis, & iuxta Monaſterium Sancti Facundi Villam Cerame, In Epiſcopat Palentin. Eccleſiam Sancti Michaelis de Vallouria, & Villam dictam Savugelo de Raaces cum pertinentiis ſuis, & omoi jure regali, ſicut Alphonſus Illuſtriſs. Caſtellanorum Rex Eccleſiæ B. Jacobi, eam donaſſe dignoſcitur. In Epiſcopatu Oveten. in Villa Olerſida omnes Eccleſias, & in Benevento Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Ventoſa. In Aſturiis Eccleſias Sancti Joannis de Cerreda, & Villam Armillum cum Hoſpitali, quod eſt in Strata cum Montibus, & omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Zamoren. Villas, & Eccleſias de Arquilinis, & de Arcos, & Eccleſiam Sancti Jacobi de Zamora: Villas de Palatiis, & de Spino, & de Aldeola cum Eccleſiis ſuis. In Epiſcopatu Salamantin. Villam de Munigno, Aſnar cum Eccleſiis ſuis, & Villam, quæ dicitur Ecla, & Villam Bilveſtre cum jure regali, & Eccleſiam Sancti Martini de Ledeſma, & alias Eccleſias, vel poſſeſſiones, quas in prædictis Epiſcopatibus habetis. In Epiſcopatu Caurien. Caſtrum quod dicitur Attalaja Pelagii, videlicet cum terminis ſuis, & Eccleſiam de Granata, quæ dicitur Sancti Jacobi cum domibus, & piſcariis, & aliis poſſeſſionibus, quas ibi acquiſiſtis: Eccleſias quoque, & poſſeſſiones, quas in Vaſconia, & in Italia, & in aliis partibus Orbis per diverſos Epiſeopatus habetis.

Bonorum enumeratio.

Clauſulæ. Decernimus ergo &c. Salva in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate. Si qua igitur &c.

Da-

Dat. die 14. Julii 1199. Pont. An. II.

Datum Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiſcopi Cancellarii vicem agentis, ſecundo Idus Julii, Indictione ſecunda: Incarnationis Dominicæ anno MCXCIX. Pont. vero Domini Innocentii Papæ III. anno ſecundo.

XXV.

Ex Baluz. Epiſt. 132.

Quod rudiores Laici de Scripturis Sacris temere judicare, privatim convenire, & concionari, Sacerdotes & Eccleſiam contemnere non debeant.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus tam in Urbe Meten., quam ejus Diœceſi conſtitutis.

Proemium.

CUm ex injuncto Nobis Apoſtolatus officio facti ſimus ſecundum Apoſtolum ſapientibus, & inſipientibus debitores, pro univerſorum ſalute nos oportet eſſe ſolicitos, ut & malos retrahamus a vitiis, & bonos in virtutibus foveamus: tunc autem opus eſt diſcretione majori, cum vitia ſub ſpecie virtutum occulte ſubintrant, & Angelus Sathanæ ſe in Angelum lucis ſimulate transformat. Sane ſignificavit nobis Venerabilis Frater noſter Metenſis Epiſcopus per litteras ſuas, quod tam in Diœceſi, quam Urbe Meten. laicorum, & mulierum multitudo non modica tracta quodammodo deſiderio Scripturarum, Evangelia, Epiſtulas Pauli, Pſalterium, Moralia Job, & plures alios libros ſibi fecit in Gallico ſermone transferri.

Libri Sacri Gallice redditi.

Translationi hujuſmodi adeo libenter, utinam autem & prudenter intendentes, ut ſecretis conventionibus talia inter ſe laici, & mulieres tractare præſumant, & ſibi invicem prædicare: qui etiam aſpernantur eorum conſortium, qui ſe ſimilibus non immiſcent, & a ſe reputant alienos, qui aures, & animos talibus non apponunt.

Abuſus inde exorti.

Quos cum aliqui Parochialium Sacerdotum ſuper his corripere voluiſſent, ipſi eis in faciem reſtiterunt: conantes rationes inducere de ſcripturis, quod ab his non deberent aliquatenus prohiberi. Quidam etiam ex eis ſimplicitatem Sacerdotum ſuorum faſtidiunt: & cum ipſis per eos verbum ſalutis proponitur, ſe melius habere in libellis ſuis, & prudentius ſe poſſe id eloqui, ſubmurmurant in occulto. Licet autem deſiderium intelligendi divinas ſcripturas, & ſecundum eas ſtudium adhortandi reprehendendum non ſit, ſed potius commendandum, in eo tamen apparent merito arguendi, quod tales occulta conventicula celebrant, officium ſibi prædicationis uſurpant, Sacerdotum ſimplicitatem eludunt, & eorum conſortium aſpernantur, qui talibus non inhærent. Deus enim lux vera, quæ omnem hominem venientem in hunc mundum illuminat, in tantum odit opera tenebrarum, ut Apoſtolos ſuos in mundum univerſum prædicaturos Evangelium omni creaturæ miſſurus, eis aperte præcepit dicens: Quod dico vobis in tenebris, dicite in lumine: & quod in aure auditis, prædicate ſuper tecta: per hoc manifeſte denuncians, quod Evangelica prædicatio non in occultis Conventiculis, ſicut hæretici faciunt, ſed in Eccleſiis juxta morem catholicum eſt publice proponenda.

Prædicatio non in occulto, ſed publice facienda.

Nam juxta teſtimonium veritatis, omnis qui male agit, odit lucem: & ad lucem non venit, ne ejus opera arguantur. Qui autem facit veritatem, venit ad lucem, ut manifeſtentur opera ejus, quia in Deo ſunt facta: propter quod cum Pontifex interrogaſſet Jeſum de Diſcipulis ſuis, & de doctrina ejus, reſpondit; Ego palam locutus ſum mundo: ego ſemper docui in Synagoga, & in Templo quo omnes Judæi conveniunt, & in occulto locutus ſum nihil. Porro ſi quis objiciat, quod juxta præceptum dominicum non eſt Sanctum dandum canibus, nec margaritæ mittendæ ſunt ante porcos, cum & Chriſtus ipſe non omnibus quidem, ſed ſolis Apoſtolis dixerit: Vobis datum eſt noſſe myſterium Regni Dei, cæteris autem in parabolis: intelligat canes, & porcos non eos eſſe, qui Sanctum gratanter accipiunt, & margaritas libenter acceptant: ſed illos, qui Sanctum dilacerant, & margaritas contemnunt, quales ſunt qui Evangelica verba, & Eccleſiaſtica Sacramenta, non ut Catholici venerantur, ſed abhominantur potius ut hæretici, oblatrantes ſemper, & blaſphemantes: quos Paulus Apoſtolus poſt primam, & ſecundam commonitionem docet eſſe vitandos. Arcana vero Fidei Sacramenta non ſunt paſſim omnibus exponenda: cum non paſſim ab omnibus poſſint intelligi, ſed eis tantum, qui ea fideli poſſunt concipere intellectu: propter quod ſimplicioribus inquit Apoſtolus: Quaſi parvul. in Chriſto lac potum dedi vobis, non eſcam. Majorum eſt enim ſolidus cibus, ſicut aliis ipſe dicebat: Sapientiam loquimur inter perfectos, inter vos autem nihil iudicavi me ſcire niſi Jeſum Chriſtum, & hunc Crucifisum: Tanta eſt enim divinæ ſcripturæ profunditas, ut non ſolum ſimplices, & illiterati, ſed etiam prudentes, & docti non plene ſufficiant ad ipſius intelligentiam indagandam.

Arcana fidei non omnibus paſſim exponenda.

Propter quod dicit ſcriptura: Quia multi defecerunt ſcrutantes ſcrutinium. Unde recte fuit olim in lege divina ſtatutum, ut Beſtia, quæ montem tetigerit, lapidetur: Ne videlicet ſimplex aliquis, & indoctus præſumat ad ſublimitatem Scripturæ Sacræ pertingere, vel eam aliis prædicare ſcriptum eſt enim. Altiora te ne quæſieris. propter quod dicit Apoſtolus: Non plus ſapere quam oporteat ſapere, ſed ſapere ad ſobrietatem. Sicut enim multa ſunt membra corporis, omnia vero membra non eundem actum habent, ita multi ſunt ordines in Eccleſia, ſed non omnes idem habent officium: Quia ſecundum Apoſtolum: Alios quidem dominus dedit Apoſtolos, alios Prophetas, alios autem Doctores &c. Cum igitur Doctorum ordo ſit quaſi præcipuus in Eccleſia, non debet ſibi quiſquam indifferenter prædicationis officium uſurpare: Nam ſecundum Apoſtolum: Quomodo prædicabunt niſi mittantur: & veritas ipſa præcepit Apoſtolis: Rogate dominum meſſis, ut mittat operarios in meſſem ſuam.

Prædicationis officium non temere a quoquam uſurpandum.

Quod ſi forte quis argute reſpondeat, quia tales inviſibiliter mittuntur a Deo: & ſi non viſibiliter mittantur ab homine, cum inviſibiliter miſſio multo ſit dignior, quam viſibilis, & divina longe melior, quam humana. Unde Joannes Baptiſta non legitur miſſus ab homine, ſed a Deo, ſicut Evangeliſta teſtatur: quia fuit homo miſſus a Deo, cui nomen erat Joannes. Poteſt, &

& debet utique ratione prævia reſponderi, quod cum interior illa miſſio ſit occulta, non ſufficit cuiquam nude tantum aſſerere, quod ipſe ſit miſſus a Deo, cum hoc quilibet hæreticus aſſeveret: Sed oportet ut aſtruat illam inviſibilem miſſionem per operationem miraculi, vel per ſcripturæ teſtimonium ſpeciale. Unde cum Dominus vellet mittere Moyſem in Ægiptum ad filios Iſrael, ut crederetur ei quod mitteretur ab ipſo, dedit ei ſignum, ut converteret virgam in colubrum, & colubrum iterum reformaret in virgam. Joannes quoque Baptiſta ſuæ miſſionis ſpeciale teſtimonium protulit de ſcriptura, reſpondens Sacerdotibus, & Levitis, qui miſſi fuerant ad interrogandum quis eſſet, & quare baptizandi ſibi officium aſſumpſiſſet: Ego vos clamantis in deſerto: dirigite viam Domini: ſicut dixit Iſajas Propheta. Non ergo credendum ei, qui ſe dicit miſſum a Deo, cum non ſit miſſus ab homine, niſi de ſe ſpeciale proferat teſtimonium de ſcripturis, vel evidens miraculum operetur. Nam & de his, qui miſſi leguntur a Deo, Evangeliſta teſtatur. Quod ipſi profecti prædicabant ubique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis. Licet autem ſcientia valde ſit neceſſaria Sacerdotibus ad doctrinam, quia juxta verbum propheticum: labia Sacerdotis cuſtodiunt ſcientiam, & legem exquirunt ex ore ejus: non eſt tamen ſimplicibus Sacerdotibus etiam a ſcholaſticis detrahendum, cum in eis Sacerdotale miniſterium debeat honorari: propter quod dominus in lege præcepit: Diis non detrahes, Sacerdotes intelligens: qui propter excellentiam ordinis, & officii dignitatem, deorum nomine nuncupantur. Juxta quod alibi dicit de ſervo volente apud dominum remanere, ut dominus offerat eum diis. Cum enim juxta verbum Apoſtoli, ſervus ſuo domino ſtet, aut cadat, profecto Sacerdos ab Epiſcopo, cujus eſt correctioni ſubjectus, debet in manſuetudinis ſpiritu caſtigari, non autem a Populo, cujus eſt correctioni præpoſitus, in ſpiritu ſuperbiæ reprehendi: cum juxta præceptum dominicum pater, & mater non debeant maledici, ſed potius honorari: quod de ſpirituali patre molto fortius debet intelligi, quam carnali. Nec quiſquam ſuæ præſumptionis audaciam illos defendat exemplo, quod aſina legitur reprehendiſſe Prophetam, vel quod dominus ait: Quis ex vobis arguet me de peccato: & ſi male locutus ſum, teſtimonium perhibe de malo: cum aliud ſit fratrem in ſe peccantem occulte corripere: quod utique quiſque tenetur efficere ſecundum regulam evangelicam. In quo caſu ſane poteſt intelligi, quod Balaam fuit correctus ab Aſina: & aliud eſt, patrem ſuum etiam delinquentem reprehendere manifeſte, ac præcipue fatuum pro ſimplici appellare, quod utique nulli licet ſecundum Evangelicam veritatem. Nam qui etiam fratri ſuo dixerit fatue, reus erit gehennæ. Rurſus aliud eſt, quod prælatus ſe ſponte de ſua confiſus innocentia, ſubditorum accuſationi ſupponit. In quo caſu præmiſſum domini verbum debet intelligi: & aliud eſt, quod ſubditus non tam animo corripiendi, quam detrahendi exurgit temerarius in prælatum, cum eum potius maneat neceſſitas obſequendi. Quod ſi forte neceſſitas poſtularit, ut Sacerdos tanquam inutilis, aut indignus, a cura gregis debeat removeri, agendum eſt ordinate apud Epiſcopum, ad cujus officium tam inſtitutio, quam deſtitutio Sacerdotum noſcitur pertinere. Illud autem tanquam de ſupercilio Phariſæorum procedens, debet ab omnibus aſpernari: quod tanquam ipſi ſoli ſint juſti, cæteros aſpernantur, cum & hactenus ab initio naſcentis Eccleſiæ multi fuerint Viri Sancti, qui nec tales fuiſſe leguntur, nec talibus adhæſiſſe, cum de novo tales ſurrexiſſe legantur, qui niſi contenti ſint doceri potius, quam docere: ad illos forſitan pertinebunt, quibus dominus ait; Nolite fieri plures magiſtri. Nos ergo filii, quia paterno vos affectu diligimus, ne ſub prætextu veritatis in foveam decidatis erroris, & ſub ſpecie virtutum in laqueum vitiorum; Univerſitatem veſtram rogamus attentius, monemus, & exhortamur in Domino, in remiſſionem vobis peccatorum injungentes, quatenus ab his, quæ ſuperius reprehenſibilia denotavimus, & linguam, & animum revocetis, Fidem Catholicam, & regulam Eccleſiaſticam obſervantes, ne vos verbis fallacibus circumveniri, vel etiam circumvenire contingat: quia niſi correctionem noſtram, & admonitionem paternam receperitis humiliter, & devote, nos poſt oleum infundemus & vinum, ſeveritatem Eccleſiaſticam apponentes; ut qui noluerint obedire ſpontanei, diſcant acquieſcere vel inviti.

Datum Lateran.

Sacerdotum dignitas.

Sacerdos non a populo reprehendendus, ſed ab Epiſcopo.

Balaam quomodo ab Aſina correctus.

Adhortatio ad Chriſtifideles, ut ab enarratis abſtineant pravitatibus.

Datum Anno 1199. Pontif. II.

XXVI.

Confirmatio, & Conceſſio Privilegiorum Eccleſiæ S. Griſugoni de Urbe.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Clericis Sancti Griſogoni tam præſentibus, quam futuris canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Ex Balux. Epiſt. 144.

EA, quæ a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ratione prævia ſtatuuntur, tanto volumus firmius obſervari, quanto de maturiori videntur conſilio proceſſiſſe: & ne impoſterum alicujus valeant temeritate turbari, Apoſtolico ſunt munimine fulcienda. Sane cum bonæ memoriæ Joannes Crema Eccleſiæ veſtræ Presbyter Cardinalis in præſentia felicis recordationis Caliſti Papæ prædeceſſoris noſtri adverſus Clericos S. Salvatoris de Curte ſuam depoſuiſſet querelam, pro eo videlicet, quod tam ei, quam Eccleſię veſtræ debitam obedientiam ſubtraxiſſent, & jura parochialia denegarent, idem prædeceſſor noſter utraque parte ad ſuam præſentiam evocata, & rationibus utriuſque diligenter auditis, & cognitis, inſpectis etiam privilegiis bonæ memoriæ tam Joannis XV. Papæ, quod ſupradictam Eccleſiam Sancti Salvatoris de Curte in fundo Eccleſiæ veſtræ ſub cenſu annuo conſtitutam monſtrabat, quam Urbani II. In quo evidenter deffinitum agnovit, ut Clerici prædictæ Eccleſiæ Sancti Salvatoris eſſent in canonica ſubjectione, & facerent vobis, & Eccleſiæ veſtræ obedientiam, & deberent ſcrutinium, baptiſma, capitulum, proceſſiones, & clericorum ordinationes vobis, & Eccleſiæ veſtræ,

Exordium.

Controverſiam inter Clericos S. Griſogoni, & S. Salvatoris de Curte.

Urbanus II. Eccleſ. S. Salvatoris ſubjectam Eccleſiæ S. Griſogoni declaravit.

Google

ſtræ, ſicut proprio titulo eahibere: quæ idem Cardinalis ad tuitionem ſuæ cauſæ in medium producebat, fratrum ſuorum habito conſilio per ſententiam deffinivit, præfatam Eccleſiam Sancti Salvatoris debere in prædictis omnibus veſtræ Eccleſiæ reſpondere: quam videlicet ſententiam bonæ memoriæ Innocentius, & Lucius Papa Secundus poſtmodum confirmarunt, ſicut in eorum vidimus privilegiis contineri. Cumque poſtmodum prædicti clerici eandem nollent ſententiam obſervare, bonæ memoriæ Guido Eccleſiæ veſtræ Sancti Griſogoni Presbyter Cardinalis in præſentia felicis memoriæ Adriani Papæ anno ejus primo ſuam depoſoit quæſtionem: qui auditis, & cognitis, quæ proponebantur hinc inde, & inſpectis privilegiis bonæ recordationis tam Urbani, quam Calixti Romanorum Pontificum: & qualiter hanc eandem controverſiam, cum in ſuis temporibua inter ipſas Eccleſias emerſiſſet, deffinierit, controverſiæ ipſi debitum finem impoſuit: & eorum ſententias privilegii ſui pagina confirmavit; & clericos illius Eccleſiæ vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & Eccleſiæ veſtræ Beati Griſogooi parochialia jura, ſicut proprio titulo exhibere decrevit. Poſtmodum autem qninto anno Pontificatus ejuſdem Bonadies Presbyter Cardinalis Eccleſiæ veſtræ, cum prædicti clerici Sancti Salvatoris tanquam contumaces, & rebelles, ſubjectionem, & obedientiam facere noluerunt: acceſſit ad eundem Pontificem prædeceſſorem noſtrum Adrianum, & coram eo de illis ſuam depoſuit quæſtionem. Qui cum eandem cauſam cognoſcendam bonæ memoriæ Bernardo Portuen. Epiſcopo commiſiſſet: idem Epiſcopus prædeceſſoris noſtri Calixti ſententia diligenter inſpecta, de mandato ejuſdem pronunciavit, eandem ſententiam a dictis Clericis Sancti Salvatoris debere inviolabiliter obſervari: ſententiam ipſam proferens, ſicut in authentico ſcripto per manum Scrioiarii exinde facto continetur expreſſe: qua ad exhibitionem juris parochialis Joannem Œconomum prædictæ Eccleſiæ, & omnes ejuſdem Eccleſiæ clericos condemnavit, videlicet in ſcrutinio, baptiſmate, capitulo, proceſſione, & clericorum ordinatione: & præfatum titulum Eccleſiæ veſtræ Sancti Griſogoni ad omne jus parochiale reſtituit, ſicut in privilegiis veſtræ Eccleſiæ continetur. Cæterum cum tempore felicis recordationis Aleaandri Papæ III. ſæpedicti Clerici contumaces esiſterent, & rebelles, nec latæ ſententiæ vellent aliqua ratione parere, ad inſtantiam clericorum tunc Eccleſiæ veſtræ eos ad ſuam præſentiam evocavit: qui coram eo proponere curaverunt, quod ſententia illa non deberet aliqua ratione tenere, pro eo quod interpoſita fuerat appellatione ſuſpenſa, & etiam lata contra libertatem Eccleſiæ ſuæ per privilegium Apoſtolicæ Sedis indultam: in quo videlicet privilegio continebatur expreſſum, quod Eccleſia Sancti Salvatoris de Curte nulli alii, niſi Romanæ Eccleſiæ ſubjaceret. Quod quidem privilegium (ſicut in publico inſtrumento per manum Scriniarii exinde facto habetur) ab Œconomo Eccleſiæ veſtræ in controverſia illa, quæ agitata eſt coram prædicto Bernardo Epiſcopo Portuen. & alia ſimiliter privilegia, quæ pro libertate ſuæ Eccleſiæ prætendebant, ſunt falſitate penitus confutata: tum quia recens junctura, & incollatura evidentius apparebat, & multa in ſe mendacia continebant: tum quia nullis aliis temporibus viſa ſunt, vel exhibita. Auditis itaque, & cognitis utriuſque partis rationibus, & privilegiis prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum diligenter inſpectis, habito fratrum ſuorum conſilio, prædicti Epiſcopi ſententiam confirmavit: & perpetuis temporibus firmam manere ſancivit, quam etiam felicis recordationis Lucius Papa III. prædeceſſor noſter ratam habuit: cum duo es Clericis Salvatoris, quos ad ſuam propter hoc præſentiam evocarat, coram eo confeſſi fuiſſent, ſententiam fuiſſe prolatam, eandem ſe ſervaſſe, ac ſervare firmiter velle aſſerentes. Nos igitur eorundem prædeceſſorum noſtrorum Joannis, Urbani, Calixti, Honorii, Innocentii, Lucii, Adriani, & Aleſandri veſtigiis inhærentes, eandem ſententiam auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti pagina communimus. Vobis etiam, veſtriſque ſucceſſoribus, & per vos eidem Eccleſiæ veſtræ Sancti Griſogoni in perpetuum confirmamus: Eccleſias, & Capellas, quæ infra ejuſdem Beati Griſogoni parochiam continentur, videlicet ſæpedictam Eccleſiam Sancti Salvatoris de Curte: quæ etiam Felix aquila nuncupatur: Eccleſiam Sanctæ Bonoſæ, Eccleſiam Sanctæ Agathæ cum pertinentiis earum: Eccleſiam Sancti Stephani, quæ utroque jure, parochiali videlicet, & proprietatis ad veſtram dignoſcitur Eccleſiam pertinere, ut quicquid dignitatis, quicquid reverentiæ, quicquid parochialis juris matrix Eccleſia in ſuis habet Eccleſiis, & Capellis, hoc vos in iſtis per Dei gratiam habeatis, tam in ordinationibus clericorum per eaſdem Eccleſias collocandorum, ſive ad eccleſiaſticos ordines promovendorum, quam in ſcrutiniis, baptiſmatibus, proceſſionibus, capitulis, & in criminalium quæ publica ſunt judiciis. Nullus ergo Epiſcopus, nullus Cardinalis, nullus Abbas, nullus Archipresbyter in prædicti Beatu Griſogoni titulo in Capellis, & Territoriis earum parochialia ſibi jura audeat vindicare: nec Abbatum alicui facultas ſit parochianos veſtros, niſi forte ab eis deliberatum ſit, in ſuis Eccleſiis ſepelire. Quod ſi viventes adhuc religionis intuitu apud eos ſepeliri deliberaverint, cum veſtra quoque præſentia, ſalva matricis Eccleſiæ juſtitia tumulentur: ad hæc adjicientes vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & per vos Eccleſiæ veſtræ perpetuo confirmamus: Eccleſiam Sancti Juliani cum domibus, cellis, cryptis, hortis, vineis, & arenariis ſuis, cum terris cultis, vel incultis, ſylvis, pantanis, & pratis ſuis, cum ſuis aquimolis, in rivo, qui vocatur Arton: quæ quidem Eccleſia ſita eſt justa Caſtrum, quod vocatur de Guid. Caſale de Maliana cum turri, vineis, argis cultis, & incultis, pratis, ſylvis, aquis, & aquarum decurſibus. Vineas, quas in Marcello, in Roſario, & in pratis Papæ poſſidetis, cum pratis, & aliis pertinentiis ſuis: vineas etiam, & terras in Virgine: molam, quam in flumine Tyberis habetis, & quartam partem alterius molæ: Caſale in campo de Merulis, terras in Marcello, terras in Ventrebublo, cum aliis omnibus, quæ in præſentiarum juſte, & canonice poſſidetis, vel in futurum largiente Domino poteritis adipiſci. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hono-

Hæc ſententia a Succeſſoribus Pontificibus confirmata.

Validatur ab Innocentio.

Bona, & Iura eidem Eccleſiæ confirmat.

Clauſulæ.

honores, & bona ſæpefatæ Eccleſiæ vendere, in feudum dare, aut ab eadem Eccleſia modis quibuslibet alienare, ipſam Eccleſiam temerè perturbare &c. ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur &c.

Dat. die 23. Julii An. Domini 1199. Pontif. An. II. Dat. Lateran. per manum Rainaldi Acheruntini Archiepiſcopi Cancellarii vicem agentis decimo Kal. Auguſti, Indictione ſecunda, Incarnationis Dominicæ anno MCXCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III, anno ſecundo.

XXVII.

Marcovaldus a cenſuris ſolutus denunciatur.

Hunc Marcovaldum cenſuris ab hoc Pontifice innodatum vidimus ſuperius Conſlit.

Ex Baluz. Epiſt. Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archiepiſcopis, Epiſcopis, Comitibus, Baronibus, Civibus, & univerſo populo in regno Siciliæ conſtitutis.

AD reconciliationem, & receptionem Marcovaldi, & debitum officii paſtoralis, quo tenemur omnes ad viam rectitudinis revocare, ac redeuntes recipere nos induait, & optata regni tranquillitas invitavit: ut ſimul, & *Quare Innocentius Marcovaldum duxerit abſolvendum.* humiliaremus hoſtem, & humiliatum, & pœnitentem ejus reciperemus exemplo, qui non vult mortem peccatoris, ſed ut magis convertatur, & vivat: qui Cananæam, & Publicanum non ſolum vocavit ad pœnitentiam, ſed & traxit. Ut autem ſuper modo reconciliationis ipſius non poſſit ab aliquo dubitari, formam escommunicationis, & præceptionis præſentibus dusimus litteris eaplicandam. Forma eacommunicationis hæc fuit.

Eacommunicamus, & anathematizamus ex parte Dei Omnipotentis, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate, & noſtra, *Tenor excommunicationis antea in eum latæ.* Marcovaldum, & omnes fautores ejus tam Teutonicos, quam Latinos: ſpecialiter Diopuldum, Othonem, Siffredum, & Othonem de Lavian. Hermannum, & Caſtellanum Sorellæ, qui principaliter adhærent Marcovaldo: quia cum idem Marcovaldus a dilectis filiis noſtris C. Tituli Sancti Laorentii in Lucina, & I. Tituli Sanctæ Priſcæ Presbyteris Cardinalibus, Apoſtolicæ Sedis Legatis commonitus fuerit, ut ab Eccleſiarum, & villarum incendio, & vaſtatione ceſſaret, quæ in eorum oculis committebat, & exercitum dimitteret, cujus occaſione tota fere Marchia vaſtabatur, eorum monitis non ſatisfecit: propter quod ab eis eacommunicatus fuit: & quia juramentum multoties nobis præſtitum violare, ac patrimonium Eccleſiæ invadere, ac detinere præſumpſit: & nunc Regnum Siciliæ, quod ad jus, & proprietatem Beati Petri pertinere dignoſcitur, cujus Balium cum regis tutela illuſtris memoriæ C. Imperatrix nobis teſtamento reliquit, infeſtat, & innititur occupare. Omnes autem, qui ei fidelitatis, vel ſocietatis juramento tenentur, denunciamus penitus abſolutos. Siquis autem clericos cujuſcumque dignitatis, & ordinis officia Eccleſiaſtica, vel Sacramenta Divina ei, vel ſequacibus ſuis miniſtrare præſumeret, ſciat ſe dignitatis, & ordinis periculum incurriſſe. Item escommunicamus I. quondam electum Sanctæ Severinæ: qui eidem Marcovaldo adhærens, adminiſtrationem Salernitanæ Eccleſiæ de ipſius mano recepit.

Forma receptionis hæc fuit: Juravit Marcovaldus publice ſine pacto quolibet, & tenore ſuper Crucem, & Evangelia, quod ſuper omnibus, pro quibus excommunicatus *Marcovaldus ſpondet, ſe Papæ mandatis obtemperaturum.* exiſtit, ſine fraude mandatis noſtris obediet univerſis, quæ ſibi per nos, vel nuncios, aut litteras noſtras duxerimus facienda. Tenor vero mandati Apoſtolici fuit talis: Mandatum eſt ei ſub debito præſtiti juramenti, ut a Balio Regni, invaſione quoque, ac moleſtatione ipſius per ſe, ac ſuos omnino deſiſtat: nec ipſum, aut patrimonium Beati Petri per ſe, vel alium ullo modo moleſtet: univerſa, quæ de regno per ſe, vel ſuos invaſit, quæ detinentur ab ipſo, reſti- *Quæ ei mandaverit Innoc.* tuat, & ab omni prorſos obligatione abſolvat. Quæ vero detinentur ab aliis, pro poſſe ſuo reſtitui faciat bona fide. Super his autem, quæ nec ab ipſo, nec ſuis habentur, utpote ſuper damnis, & injuriis illatis præſertim nobis, & Monaſterio Caſinen. ſatisfaciat competenter, ſecundum diſpoſitionem noſtram, & proprias facultates. In clericos de cætero, & viros Eccleſiaſticos manus nec injiciat, nec injici faciat violentas. Cardinales, & Legatos Apoſtolicæ Sedis nec ſpoliet, nec ſpoliari, nec capi faciat, aut etiam obſideri, niſi forſan impugnatus ab eis, in defenſionem propriam id facere cogeretur: non quod id tunc ei licere dicamus, ſed quia hoc ei non interdicimus ex debito juramenti. Accedens igitur Marcovaldus Verulas ad præſentiam venerabilis fratris noſtri O. Oſtien. Epiſcopi, & dilectorum filiorum G. Tituli San- *Abſolvitur.* ctæ Mariæ Tranſtyberim Presbyteri, & H. Sancti Euſtachii Diaconi, Cardinalium. Legatorum Apoſtolicæ Sedis juxta modum eapreſſum ſuperius, publice juramentum eahibuit: & ſecundum Eccleſiæ formam beneficio abſolutionis obtento, mandatum ſub eodem tenore recepit, & ſe promiſit fideliter impleturum. Quod autem ei nihil ſuper terra illa mandavimus, quam antequam nunc ultimo regnum intraret, ex conceſſione fuerat Imperatoris adeptus, nullatenus admiremini: cum propter eam non fuerit excommunicatione notatus. De ipſa tamen dante Domino ad noſtrum, & chariſſimi in Chriſto filii noſtri F. Siciliæ Regis Illuſtr. honorem vobis ſcientibus utiliter diſponemus. Nullus igitur vos omnino ſeducat, nullus aliquatenus blandiatur, quod ſecundum aliam formam idem Marcovaldus juramentum præſtiterit, aut aliter fuerit receptus a nobis: nec turbentur in aliquo corda veſtra, ſed potius ſolidentur: cum ſi ſervaverit quod ei eſt ſub debito præſtiti juramenti mandatum, ad ſtatum totius regni, & tranquillitatem veſtram ſit non modicum proventurum. Si autem (quod non credimus) non ſervaverit, nihil ſit auctoritati noſtræ detractum, ſed ejus ſit potius potentia diminuta: & tam ex inclementia temporis, quam ex forma mandati, quam facimus, abſoluti fautores ejus jugiter ad propria revertantur. Nos quoque non ſolum pro commiſſis eaceſſibus, verum etiam pro reatu perjurii eum, & fautores ipſius, ſi forte contra factum, & receptum mandatum veniret, in eandem escommunicationis ſententiam reducere curaremus: & eſſet contra eum manus noſtra

ex

ex virtute divina validior, quam fuiſſet. Inſpiret autem ei, qui vult omnes homines ſalvos fieri, & neminem vult perire: ut ita fideliter mandatum noſtrum obſervet, ut nec Creatorem offendat, nec nos oporteat contra eum gravius commoveri. Monemus igitur univerſitatem veſtram, ac per Apoſtolica vobis ſcripta mandamus, quatenus circa devotionem Apoſtolicæ Sedis, & ejuſdem Regis fidelitatem ea hoc ferventiores effecti, ea, quæ honorem ipſius, quietem veſtram, & ſtatum Regni reſpiciunt, ſolicite procuretis: ab omnibus vobis præcaventes inſidiis, ne per ſecuritatem, aut fraudem aliquid vobis ſiniſtri valeat evenire. Nos enim, dante Domino, nec Regi, nec Regno, nec vobis ipſis aliqua occaſione deerimus, ſed ea curabimus promovere, quæ totius Regni reſpiciunt incrementum.

Siculos ad ſ. dem ſuo Regi ſervandam hortatur.

XXVIII.

Hortatur Gregorium Catholicum Armenorum, ad perſeverantiam in Fide Chriſtiana, & devotione Sedis Apoſtolicæ, ſubventionemque Terræ Sanctæ Hjeruſalem.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Gregorio Catholico Armenorum.

§.1. EX eo te radicatum in Fide Catholica, & eſſe Catholicum non tam nomine, quam merito experimur, quod Apoſtolicæ Sedis magiſterium recognoſcens, eam Eccleſiarum omnium matrem, & nos caput univerſorum Fidelium confiteris, ſicut ex tuarum nobis innotuit ſerie literarum. Noſti etenim privilegium Petri, quod ſibi Dominus univerſas oves ſuas paſcendas vocabulo tertio repetito, commiſit; Paſce (inquiens) oves meas, & ſuper univerſas ei ligandi, & ſolvendi contulit poteſtatem, dicens ad eum: Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis, & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis. Noſti etiam prærogativam Apoſtolicæ Sedis, quæ per merita B. Petri, etſi non tempore, auctoritate tamen inter Apoſtolos primi, non Conſtitutione Synodica, ſed Divina, inter omnes Eccleſias magiſterium obtinuit, & primatus fundamenta ſuper Immobili fundamento, de quo Paulus inquit Apoſtolus: Fundamentum poſitum eſt, præter quod aliud poni non poteſt, quod eſt Chriſtus Jeſus, & de quo Veritas in Euangelio inquit ad Petrum: Super hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam. Petrus ſiquidem poſt Chriſtum poteſt intelligi Paſtor unus, & Eccleſia univerſalis Ovile unum, de quibus Dominus in Euangelio proteſtatur, Alias, dicens, oves habeo, quæ non ſunt ex hoc ovili, & illas oportet me adducere, & vocem meam audient, & fiet unum Ovile, & unus Paſtor. Sane lapis ille angularis, quem reprobaverunt ædificantes, factus poſtmodum in caput anguli, faciens utraque unum, Judæorum populos, & gentium Nationes in unitate Chriſtianæ Fidei counivit, Eccleſiam ex utriſque conſtituens, non habentem maculam, neque rugam; quæ ne poſt Aſcenſionem ejus ſe careret in partes, & ne unitum in ejus fide divideretur ovile, uni commiſit Apoſtolorum Principi gubernandam, quem ſolum ſibi Dominus, & in officio Vicarium, & in magiſterio conſtituit ſucceſſorem.

Gregor. Primatum Sedis Apoſtol. confitetur.

§.2. Hoc autem tua fraternitas diligenter attendens, ac ſciens quod ſecundum Apoſtolum, Omnes unum corpus ſumus in Chriſto, ſinguli autem alter alterius membra, nos quos Dominus, licet immeritos Vicarios ſuos eſſe voluit, & Apoſtolorum Principis ſucceſſores, caput Eccleſiæ confiteris, & te ac fratres, & Coepiſcopos tuos, partem noſtri corporis recognoſcis, ſciens quod ſicut palmes non poteſt fructum facere a ſemetipſo, niſi manſerit in vite, ſic & membrum & ſenſu caret, & actu, ſi non in corporis permanſerit unitate.

Papam vero univerſalis Eccleſiæ caput.

§.3. Gaudemus ergo non modicum quod in Fide Catholica perſeverans, circa nos piæ geris devotionis affectum, & filium te eſſe Apoſtolicæ Sedis innuis, dum eam eſſe Matrem omnium proteſtaris, recognoſcens a nobis magiſterium Eccleſiaſticæ diſciplinæ, quam etſi receptam longo tempore prius, ex parte tamen per Ven. fratrem noſtrum Maguntinum Archiepiſcopum, Epiſcopum Sabinen. unum ex ſeptem Epiſcopis, qui nobis in Eccleſia Romana collaterales exiſtunt, ſuſcepiſſe te gaudes, & deſideras obſervare. Fuit autem & eſt magnum tuæ devotionis indicium, quod eumdem Archiepiſcopum magnifice recepiſti, & curaſti non modicum honorare, ſicut & tuæ literæ continebant, & ipſius nobis relatio patefecit.

De his gratulatur Innocentius.

§.4. Monemus igitur fraternitatem tuam, & exhortamur in Domino, ac per Apoſtolica tibi ſcripta mandamus, quatenus in devotione Sedis Apoſtolicæ firmiter perſeveres, & in lege Domini die mediteris, & nocte, quæ ſanæ doctrinæ congruunt prædicans, & quæ prædicaveris, quantum Dominus permittit adimplens, ut in te, nec opera verbis, nec verba operibus contradicant. Eſto circa ſubiectos Magiſter, ut doceas; ut corrigas Pater; Mater ut foveas; doceas minus doctos; ſuperbos corrigas; humiles foveas, & devotos; juſtitiam miſericordia temperans; & æquitatem in judicio non relinquens.

Eamque ad perſeverantiam hortatur:

§.5. Super ſubventione vero Hieroſolymitanæ Provinciæ noſſe te volumus, quod jam per Dei gratiam ad commonitionem noſtram multi Crucis ſignaculum receperunt, & plures Domino dante recipient, in defenſionem Orientalis Provinciæ opportuno tempore tranſituri. Jam etiam duo ex fratribus noſtris, de manibus noſtris vivificæ Crucis aſſumpſere veſillum, exercitum Domini præceſſuri. Confide igitur, & eſto robuſtus, quia citius forſitan, quam credatur, orientalis Provincia ſubſidium ſentiet expectatum.

Et ad ſubventionem Terræ Sanctæ.

Datum Laterani, nono kal. Decembris, anno ſecundo.

Dat. die 3. Novemb. Anno 1199. Pont. ſ. An. II.

Appro-

Digitized by Google

XXIX.

Approbatio Coronationis Leonis Regie Armenorum, cum adhortatione ad recuperationem Terræ Sanctæ.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Leoni Regi Armenorum ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Sedi Apoſtol. Primatus a Deo conceſſus.

IS Eccleſiam ſuam congregatam ex gentibus, non habentem maculam, neque rugam, ſuper gentes, & regna conſtituit, is extendit palmites ejus uſque ad mare, & uſque ad terminos terræ ipſius propagines dilatavit, cujus eſt Terra, & plenitudo ejus, Orbis terrarum, & univerſi, qui habitant in ea. Ipſe etiam Romanam Eccleſiam non ſolum univerſis Fidelibus prætulit, ſed ſuper ceteras etiam Eccleſias exaltavit, ut ceteræ ab ea non tam vivendi normam, & morum ſumerent diſciplinam, ſed & Fidei etiam Catholicæ documenta reciperent, & ejus ſervarent humiliter inſtituta In Petro enim Apoſtolorum Principe, cui excellentius aliis Dominus ligandi & ſolvendi contulit poteſtatem; dicens ad eum: Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis: & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis; Eccleſia Romana Sedes ejus, & ſeniores ipſius Romani Pontificis Succeſſores Petri, & Vicarii Jeſu Chriſti ſibi invicem per ſucceſſivas varietates temporum ſingulariter ſuccedentes, ſuper Eccleſiis omnibus, & cunctis Eccleſiarum Prælatis, imo etiam Fidelibus univerſis, a Domino primatum, & magiſterium acceperunt; vocatis ſic ceteris in partem ſollicitudinis, ut apud eos plenitudo reſideat poteſtatis. Non enim in Petro, & cum Petro ſingulare illud privilegium expiravit, quod Succeſſoribus ejus futuris, uſque in finem mundi Dominus in ipſo conceſſit, ſed præter vitæ ſanctitatem, & miraculorum virtutes, par ſit in omnibus Juriſdictio ſucceſſorum, quos etſi diverſis temporibus, eidem tamen Sedi, & eadem auctoritate Dominus voluit præſidere.

Rom. Pontifices eamdem habent poteſtatem, quam Chriſtus dedit Petro.

§. 1. Gaudemus autem, quod tu, ſicut Princeps Catholicus Apoſtolicæ Sedis privilegium recognoſcens, Venerabilem fratrem noſtrum Maguntinum Archiepiſcopum, Epiſcopum Sabinenſem, unum ex ſeptem Epiſcopis, qui nobis in Eccleſia Romana collaterales exiſtunt, benigne, ac hilariter recepiſti. Et non ſolum per eum inſtitutis ſalutaribus es inſtructus, quibus juxta continentiam literarum tuarum, totum Regnum tuum licet ampliſſimum deſideres informari, & univerſos Armenos ad Eccleſiæ Romanæ gremium revocare; ſed ad honorem, & gloriam Apoſtolicæ Sedis, quam conſtitutam eſſe noviſti ſuper gentes, & regna, diadema Regni recepiſti de manibus ejus, & eum curaſti devote, ac humiliter honorare, & nos per ipſum, & literas tuas, ad Orientalis terræ ſubſidium invitaſti.

Coronatio Regis Armenorum facta per Archiep. Maguntinum.

§. 2. Ei ergo, a quo eſt omne datum optimum, & omne donum perfectum, qui habet corda Principum in manu ſua, quas poſſumus gratias referentes, qui tantæ humilitatis animum inſpiravit, rogamus Seren. Regiam, & exhortamur in Domino, ac per Apoſtolica tibi ſcripta mandamus, quatenus in timore Domini, & Apoſtolicæ Sedis devotione perſiſtens, ad expugnandam barbariem paganorum, & vindicandam injuriam Crucifixi, tanto potentius & efficacius ſtudeas imminere; quanto fraudes, & verſutias hoſtium vicinius poſitus melius agnoviſti. Non in exercitus multitudine, aut virtute, ſed de ipſius potius miſeratione confidens, qui docet manus ad prælium, & digitos movet ad bellum, qui arcus fortium ſuperat, & robore accingit infirmos.

Eum ad perſeverantiam in fide, & ſubventionem Terræ Sanctæ hortatur.

§. 3. Jam enim per Dei gratiam ad commonitionem noſtram, multi Crucis ſignaculum receperunt, & plures Domino dante recipient in defenſionem orientalis Provinciæ, opportuno tempore tranſituri. Jam etiam duo ex fratribus noſtris, de manibus noſtris vivificæ Crucis aſſumpſere vexillum, exercitum Domini præceſſuri. Confide igitur, & eſto robuſtus, quia citius forſitan, quam credatur, Orientalis Provincia ſubſidium ſentiet expectatum.

Datum Lateran. ſeptimo Kalend. Decembris Anno ſecundo.

Dat. die 25. Novem. An. Dom. 1199. Pont. An. II.

XXX.

Deliberatio Domini Papæ Innocentii ſuper facto Imperii de tribus electis.

Ex Regiſt. Innocen. III. To. I. pag. 697.

Sedis Apoſt. cura de Imperio Romano-Germanico.

IN Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti. Intereſt Apoſtolicæ Sedis diligenter, & prudenter de Imperii Romani proviſione tractare, cum Imperium noſcatur ad eam principaliter & finaliter pertinere; principaliter, cum per ipſam, & propter ipſam de Græcis ſit translatum, per ipſam translationis actricem, propter ipſam melius defendendam: finaliter quoniam Imperator a Summo Pontifice finalem ſive ultimam manus impoſitionem promotionis proprie accipit, dum ab eo benedicitur, coronatur, & de Imperio inveſtitur. Quod Henricus optime recognoſcens a bonæ memoriæ Cœleſtino Papa prædeceſſore noſtro, poſt ſuſceptam ab eo Coronam, cum aliquantulum abſceſſiſſet, rediens tandem ad ſe, ab ipſo de Imperio per pallam auream petiit inveſtiri. Sicut autem nuper tres ſunt in Reges electi, puer * Philippus, & Otto, ſic tria ſunt circa ſingulos attendenda, quid liceat, quid deceat, quid expediat. Circa puerum quidem filium Imperatoris Henrici facie prima videtur, quod non liceat contra ejus electionem venire, quæ * juramento eſt Principum roborata. Nam etſi juramentum illud videatur violenter extortum, non eſt tamen ideo non ſervandum, cum licet juramentum quod Gabaonitis præſtiterunt filii Iſrael fuerit per fraudem ſubreptum, illud tamen nihilominus decreverunt obſervandum. Præterea etſi a principio fuerit ſic extortum, poſtmodum tamen Pater ejus intelligens ſe perperam proceſſiſſe, juramentum relaxavit Principibus, & litteras ſuper ipſius electione remiſit: qui poſtmodum puerum ipſum, patre abſente, ſponte, ac concorditer elegerunt, fidelitatem ei pene penitus omnes & quidam hominum exhibentes. Unde non

Henricus a Cœleſtino III. inveſtitus.

* Philippi jus in Imperium.

videtur

videtur licere contra licita juramenta venire. Videtur etiam non decere ut cum ipſe Apoſtolicæ Sedis ſit tutelæ commiſſus, & ſub ejus protectione receptus, per eam privetur Imperio, per quam in jure ſuo fuerat confovendus: maxime cum ſit ſcriptum; Pupillo tu eris adjutor. Quod non expediat contra ipſum venire, illa præſertim ratione videtur, quod cum idem Puer ad annos diſcretionis perveniens intellexerit per Romanam Eccleſiam Imperii ſe honore privatum, non tantum non exhibebit ei reverentiam conſuetam, ſed ipſam potius modis quibus poterit impugnabit, & Regnum Siciliæ retrahet a devotione ipſius, & negabit ei obſequium conſuetum. Verum contrarium e contra videtur, quod liceat, videlicet deceat, & expediat venire contra electionem ipſius. Quod liceat videtur ex eo quod juramenta illa fuerint illicita, & electio indiſcreta. Elegerunt enim perſonam non idoneam, necnon ſolum Imperio, ſed nec alicui officio congruentem, Puerum videlicet vix duorum annorum, & nondum Sacri Baptiſmatis unda renatum. Unde non videntur tam illicita & indiſcreta juramenta ſervanda. Nec obeſt quod de Gabaonitis objicitur, cum juramentum illud potuerit ſine Iſraelitici populi læſione ſervari, hæc autem ſervari nequeant abſque gravi jactura, non unius gentis, ſed Eccleſiæ damno, & diſpendio populi chriſtiani. Nec obſtat quod opponitur juramenta illa licita ſecundum intentionem jurantium extitiſſe. Intelligebant enim quod etſi eum tunc in Imperatorem eligerent, non tamen ut tunc imperaret, ſed poſtquam ad legitimam perveniret ætatem. Sed qualiter de ipſius idoneitate poterant judicare? Nonne potuiſſet eſſe ſtultus, vel uſque adeo improvidus, ut eſſet indignus minori etiam dignitate. Sed pone illos intellexiſſe, ut tandem imperaret cum eſſet idoneus ad Imperium gubernandum, interim autem Pater reipublicæ provideret. Caſus poſtmodum intervenit propter quem non poteſt nec debet juramentum hujuſmodi obſervari, de quo Principes nullatenus cogitabant, ſcilicet Patris deceſſus. Unde cum per Procuratorem non poſſit Imperium procurari, nec Imperator debeat fieri temporaliter, nec poſſit aut velit Eccleſia Imperatore carere, videtur quod liceat Imperio in alio providere. Quod non decet ipſum imperare, patet omnibus manifeſte. Numquid enim regeret alios, qui regimine indiget aliorum? Numquid tueretur Populum Chriſtianum qui eſt alienæ tutelæ commiſſus. Sed nec obſtat quod objicitur, ipſum eſſe tutelæ noſtræ commiſſum, cum non ſit nobis commiſſus, ut ei obtineamus Imperium, ſed Regnum Sicilię potius defendamus. Patet enim illud idem ex verbo ſcripturæ dicentis: Væ terræ cujus Rex puer eſt, & rurſus: cujus Principes mane comedunt. Quod non expediat ipſum Imperium obtinere, patet ex eo quod per hoc Regnum Sicilię uniretur Imperio, & ex ipſa unione confunderetur Eccleſia. Nam ut cætera pericula taceamus, ipſe propter dignitatem Imperii nollet Eccleſiæ de Regno Siciliæ fidelitatem, & dominium exhibere, ſicut noluit Pater ejus. Nec valet quod opponitur, quod non expediat venire contra electionem ipſius, ne poſtmodum moleſtet Eccleſiam, per quam Imperium ſe cognoverit amiſiſſe. Nunquam enim verè dicere poterit quod Eccleſia imperialem ei abſtulit dignitatem, cum potius Patruus * ejus non ſolum Imperium, ſed & paternam hæreditatem invaſerit, & maternam poſſeſſionem occupare per ſuos ſatellites machinetur, ad cujus defenſionem Eccleſia Romana non ſine multis laboribus & expenſis prudenter & potenter intendit. De Philippo videtur ſimiliter quod non liceat contra ejus electionem venire. Cum enim in electionibus circa Electores zelus, dignitas, & numerus attendatur, & de zelo non ſit facile judicare, cum ipſe a pluribus, & dignioribus ſit electus, & adhuc plures, & digniores Principes ſequantur eundem, juſte videtur electus, unde contra juſtam, & legitimam electionem non videtur licere venire. Quod non deceat videtur ſimiliter, ne videlicet videremur noſtrarum injuriarum ultores, ſi, quia Pater & frater ejus fuerunt Eccleſiam perſecuti, eum perſequi nos vellemus, & aliorum culpam in pœnam ejus præter officii noſtri debitum immutare: cum potius præcipiatur a Domino: Diligite inimicos veſtros, benefacite his qui oderunt vos & orate pro perſequentibus, & calumniantibus vos. Quod non expediat, patenter apparet. Cum enim potens ſit tam terra, quam opibus, & perſonis, non videtur expedire ut contra torrentem brachia dirigamus, tam potenti nos taliter opponentes, ut eum reddamus nobis, & Eccleſiæ inimicum, & ne majorem videremur diſcordiam ſuſcitare, fieretque noviſſimus error pejor priore, cum nos potius pacem inquirere & perſequi, & evangelizare aliis debeamus, quæ fovendo illum poſſet de facili provenire. Verum contra videtur quod liceat nos ei opponere. Fuit enim juſte ac ſolemniter per Prædeceſſorem noſtrum excommunicationis ſententia innodatus: juſte quia Beati Petri patrimonium partim per violentiam occuparat, partim [illegible] incendiis & rapinis, & ſuper hoc commonitus ſemel, & iterum per fratres noſtros ſatisfacere non curarat; ſolemniter, quoniam in celebratione Miſſarum in Eccleſia Beati Petri in feſtivitate non parva, quod ipſe poſtmodum recognovit, cum pro abſolutione ſua nuntium ad Sedem Apoſtolicam deſtinavit: & eum tandem per delegatos noſtros contra formam mandati noſtri poſt electionem ſuam ſe fecit abſolvi. Unde patet quod fuerit excommunicatus electus. Videtur quoque forſan aliquibus quod nondum ſit ab excommunicationis vinculo abſolutus, cum quondam Sutrinus Epiſcopus in abſolutione ipſius formam non ſervaverit ſibi datam, cum forma data eidem fuerit hæc, ut pro abſolutione Venerabilis Fratris noſtri Salernitani Archiepiſcopi, quem ante abſolutionem ipſius mandabamus ab ergaſtulo ſuæ captivitatis abſolvi, ei laborem itineris veniendi ad Sedem Apoſtolicam relaxaret, & poſtmodum recepto ab eo publice ſecundum formam Eccleſiæ juramento, quod ſuper iis, pro quibus excommunicatus fuerat, mandato noſtro pareret, munus ei abſolutionis impenderet: ſed ipſe nondum Archiepiſcopo abſoluto, & nullo ab eo juramento recepto, non in publico, ſed clam ipſum abſolvere de facto ſolummodo, quia de jure non potuit, eſt conatus; propter quem ejus exceſſum, cum ipſum rediens recognoverit, ab Epiſcopatu remotus, in Monaſterio

Rationes Imperium ei abjudicandi.

* idest Philippus.

Hæc de Friderico filio Regis Siciliæ.

Rationes pro Philippo adductæ.

Quæ verò contra eum ſint adducendæ.

naſterio diem clauſit eſtremum. Præterea cum nos Marcualdum, & omnes fautores ipſius tam Theutonicos quam Latinos excommunicationis ſententia ſæpius innodemus, & ipſe non ſolum fautor, ſed auctor iniquitatis ejus exiſtat, patet eum excommunicationis ſententiæ ſubjacere. Præterea cum notorium ſit ipſum juramentum fidelitatis Puero præſtitiſſe, & nunc Regnum Theutonicum, & quantum in eo eſt, imperium occupaſſe, conſtat eum perjurii eſſe reum. Sed objicitur quod ſi, quemadmodum ſuperius eſt expreſſum juramentum illud illicitum reputemus, quomodo dicimus eum reum eſſe perjurii, & tranſgreſſorem pręſtiti juramenti quod dicitur non ſervandum? Sed reſpondetur quod etſi juramentum illud illicitum fuerit, non tamen licebat ab eo temeritate propria reſilire. Sed noſtram prius debuiſſet conſulere voluntatem, ad exemplum illius juramenti, quod filii Iſrael Gabaonitis præſtiterant, quod licet fuerit per fraudem ſurreptum, non tamen ſua temeritate reſilierunt ab eo, ſed Dominum conſulere decreverunt. Præterea cum omne quod contra conſcientiam ſit, ædificet ad gehennam, quia ſecundum Apoſtolum: omne quod non eſt ex fide peccatum eſt, & idem Philippus ſuper hoc negotio taliter ſe excuſet, quod Regnum aliter nullatenus accepiſſet, niſi noſſet quod illud invadere alii diſponebant, patet eum crediſſe juramentum illud fuiſſe ſervandum, & ex eo quod venit taliter contra illud, ejus eſſe conſcientiam vulneratam. Sic ergo videtur quod licite nos excommunicato, & perjuro debeamus opponere, & ejus conatibus obviare. Quod ei nos opponere deceat manifeſte videtur ex eo quod ſi, prout olim Patri filius, ſic nunc immediate ſuccederet frater fratri, videretur Imperium ei non ex electione conferri, ſed ex ſucceſſione deberi, & ſic efficeretur hæreditarium quod debet eſſe gratuitum: præſertim cum non ſolum Federicus ſubſtituerit ſibi filium, ſed Henricus etiam filium ſibi voluerit ſubrogare, & per hoc forſan in poſterum abuſio traheretur in uſum. Quod autem expediat opponere nos Philippo liquet omnibus manifeſte. Cum enim perſecutor ſit & de genere perſecutorum fuerit oriundus, ſi non opponeremus nos ei, videremur contra nos armare furentem & ei gladium in capita noſtra dare. Henricus enim, qui primus imperium de genere hoc accepit, perſecutionem graviſſimam in Eccleſiam ſuſcitavit, & bonæ memoriæ Paſchalem Papam, qui eum coronavit, cum Epiſcopis Cardinalibus, & multis nobilibus Romanorum cæpit per violentiam & perfidiam, & tamdiu tenere præſumpſit donec pro liberatione non ſua, ſed eorum qui fuerant capti ſecum, quos minabatur mutilare Tyrannus, privilegium quodcumque voluit ei fecit. Cumque poſtmodum idem Paſchalis a detentionis ſuæ vinculis liberatus prædictum privilegium, quod dicendum erat potius * pravilegium, revocaſſet, dictus Henricus præter Cardinalium electionem hæreſiarchas quoſdam dati ſibi occaſione privilegii creavit, & idolum * contra Eccleſiam Romanam erexit; & extunc Schiſma uſque ad Calixtum tempore longo duravit. Huic de eodem genere ſucceſſit in Imperium Fridericus, qui cum Tyburtinos tunc rebelles poſt coronationem ſuam promiſiſſet ad ſubjectionem Eccleſiæ revocare, eos ſibi poſtmodum vendicavit, dicens quod Civitatem ipſam vellet in ſpecialem Imperii Cameram retinere; & ſic eos contra Eccleſiam Romanam armavit. Qui etiam eum bonæ memoriæ Alexander Prædeceſſor noſter, tunc Eccleſiæ Romanæ Cancellarius, ad eum a felicis recordationis Adriano Papa, qui eum coronaverat deſtinatus fuiſſet, lectis litteris in quibus continebatur, quod Imperator deberet Eccleſiæ Romanæ deferre, cum re ipſa ei coronæ beneficium contuliſſet, dicitur cum furore, & iracundia reſpondiſſe: Niſi eſſemus in Eccleſia jam ſcirent qualiter Theutonicorum enſes inciderent. Et protinus eum, infecto negotio, pro quo iverat, terram ſuam juſſit exire; & eundem Adrianum moliebatur, ſed fruſtra, cum quibuſdam deponere, opponens ei quod eſſet filius Sacerdotis. Ipſe idem poſtmodum contra eundem Alexandrum longo tempore Schiſmatizavit, & quoſcumque potuit contra eum conjurare coegit, in juramento opponens quod nullo tempore pœnitentiam reciperent de hujuſmodi juramento; & ipſe idem ſub eadem forma juravit. Ipſe quoque, cum Venetiis terram Cavalca Comitis, quam occupaverat, & alia quædam Eccleſiæ Romanę reſtituere per juramenta Principum promiſiſſet, ipſam poſtmodum fortius occupavit, & bonæ memoriæ Lucio Prædeceſſori noſtro accedenti in Lombardiam ſatis fraudulenter illuſit, ipſum & Succeſſorem ipſius apud Veronam quaſi obſeſſos tenens. Henricus autem filius, & ſucceſſor ipſius in Eccleſiæ perſecutionem ſuæ dominationis execravit primitias, cum Beati Petri patrimonium violenter ingreſſus, illud multipliciter devaſtavit; qui etiam quoſdam familiares Fratrum noſtrorum naſo fecit in injuriam Eccleſiæ mutilari. Ipſe occiſores bonæ memoriæ Alberti Leodienſis Epiſcopi, quem ipſe coegerat exulare, poſt interfectionem ipſius in multa familiaritate recepit, & publicè participavit eiſdem, & beneficia poſtmodum majora conceſſit. Ipſe Venerabilem Fratrem noſtrum Auximanum Epiſcopum, quia confeſſus eſt coram eo, quod Epiſcopatum per Sedem Apoſtolicam obtineret, alapis in præſentia ſua cædi fecit, & de barba ejus pilis avulſis ipſum inhoneſtè tractari. Conradus Muſca in cerebro Venerabilem Fratrem noſtrum Oſtienſem Epiſcopum cæpit, & in vinculis poſuit, & inhoneſte tractavit de mandato ipſius, ſicut idem Conradus publice teſtabatur, & ſicut melius apparuit ex poſt facto, cum non ſolum fuerit evitatus aut punitus ab ipſo, ſed honoribus, & poſſeſſionibus dilatatus. Ipſe poſtmodum Siciliæ Regnum adeptus, publice proponi fecit edictum ut nullus vel Clericus, vel Laicus ad Eccleſiam Romanam accederet nec ad eam aliquis appellaret, Philippus autem de quo agitur ab Eccleſiæ perſecutione incæpit, & adhuc in ea perſiſtit. Olim enim patrimonium Eccleſiæ ſibi uſurpare contendens, Ducem Tuſciæ & Campaniæ ſe ſcribebat, aſſerens quod uſque ad portas Urbis acceperat poteſtatem, & etiam illa pars Urbis, quæ Tranſtyberim dicitur, ejus erat juriſdictioni conceſſa, nunc etiam per Marcualdum Diupuldum & fautores eorum nos, & Eccleſiam Romanam perſequitur, & Regnum Siciliæ nobis auferre conatur. Si ergo id facit in arido, in viridi quid faceret? etſi adhuc aridus & exanguis,

* Vide Concil. Lateran. ann. 1215.

* Id eſt Burdinum ut ſupra diximus [illegible]

guis, utpote cujus adhuc eſt meſſis in herba, nos & Eccleſiam Romanam perſequitur, quid faceret ſi, quod abſit, Imperium obtineret? Videtur non irrationabiliter expedire ut prius nos ejus violentiæ opponamus quam amplius invaleſcat. Quod autem etiam in Regibus filii pro Patribus ſint puniti divina pagina proteſtatur. Nonne propter peccatum Saulis dictum eſt a Domino per Samuelem: Stulte egiſti, nec cuſtodiſti mandata Domini Dei tui, quæ præcepit tibi, quod ſi non egiſſes, jam nunc preparaſſet Dominus Regnum tuum ſuper Iſrael in ſempiternum; Sed nequaquam Regnum tuum ultra conſurget: Salomoni quoque legitur a Domino eſſe dictum: Quia non cuſtodiſti pactum meum & præcepta mea quæ mandavi tibi, dirumpens ſcindam Regnum tuum, & dabo illud Servo tuo; Veruntamen in diebus tuis non faciam, propter David Patrem tuum, de manu filii tui ſcindam illud: De Jeroboam ſimiliter dictum fuit a Domino per Ahiam: Ecce ego inducam mala ſuper domum Jeroboam, & percutiam te de Jeroboam mingentem ad parietem. Et ibidem legitur, quod interfecit Baaſa Nadab filium Jeroboam, & percuſſit omnem domum Jeroboam, non dimiſit nec unam quidem animam de ſemine ejus, donec deleret eam propter peccata Jeroboam quæ peccaverat, & quibus fecerat peccare Iſrael. & propter delictum quo irritaverat Dominum Deum Iſrael; De Baaſa quoque ſcribitur dixiſſe Dominus: Quia ambulaſti in via Jeroboam, & peccare feciſti populum meum Iſrael, ecce ego demetam poſteriora Baaſa, & poſteriora Domus ejus. Achab etiam dictum invenitur a Domino per Eliam: Ecce ego inducam ſuper te malum, & demetam poſteriora tua, & interficiam te Achab mingentem ad parietem. Nam & Dominus dicit: Ego ſum Deus zelotes, vindicans peccata Patrum in filios uſque in tertiam & quartam progeniem in his qui odarunt me, id eſt, in his qui circa me paternum odium imitantur. De Otthone

De Othone.

videtur quod non liceat ipſi favere, quoniam a paucioribus eſt electus; quod non deceat, ne videamur, non ob gratiam ejus, ſed alterius odium, ipſi favorem apoſtolicum exhibere; quod non expediat, quia reſpectu alterius videtur pars ejus debilis & infirma. Verum cum tot & plures ex his, ad quos principaliter ſpectat Imperatoris electio, in eum conſenſiſſe noſcantur, quot in alterum conſenſerunt, cum non minus idoneitas, ſeu dignitas electæ perſonæ, immo plus quam eligentium numerus ſit in talibus attendendus, nec tantum pluralitas quoad numerum, ſed ſalubritas quoad conſilium in eligentibus requiratur, & Ottho magis ſit idoneus ad regendum Imperium quam Philippus, cum Dominus etiam puniat peccata Patrum in filios uſque in tertiam, & quartam progeniem in his qui oderunt eum, id eſt, in his qui Patrum peccata ſequuntur, & Philippus Progenitorum ſuorum peccata in Eccleſiæ perſecutiona ſequatur, cum etſi non debeamus reddere mala pro malis, ſed benefacere malefacientibus nobis, non tamen debeamus honorem pro injuria in his, qui in ſolita perſeverant malitia, compenſare aut contra nos armare furentes, cum Dominus, ut confunderet fortia, humilia elegiſſe legatur, utpote qui David in Regem depoſt fœtantes accepit, videtur quod & liceat, deceat, & expediat ipſi favorem apoſtolicum exhibere. Abſit enim ut deferamus homini contra Deum, aut timeamus vultum potentis, cum ſecundum Apoſtolum non ſolum a malo, ſed ab omni ſpecie mala nos oporteat abſtinere. Scriptum eſt enim: Maledictus qui confidit in homine, & qui ponit carnem brachium ſuum. Nos igitur ex prædictis cauſis pro Puero non credimus inſiſtendum, ut ad præſens debeat Imperium obtinere. Perſonam vero Philippi propter impedimenta patentia penitus reprobamus, & obſiſtendum ei dicimus ne Imperium valeat uſurpare. De cætero vero agendum per legatum noſtrum apud Principes ut vel conveniant in perſonam idoneam, vel ſe judicio aut arbitrio noſtro committant. Quod ſi neutrum elegerint, cum diu expectaverimus, cum monuerimus eos ad concordiam, cum inſtruxerimus eos per litteras & Nuntium noſtrum, & conſilium noſtrum eis duxerimus exponendum, ne videamur eorum fovere diſcordiam & dicere cum Ezechia: Sit pax & veritas in diebus noſtris, ne ſi ſecuti fuerimus a longe ut videamus finem, cum Petro tandem veritatem, quæ Chriſtus eſt, negare cogamur, cum negotium iſtud dilationem non capiat, cum Ottho & per ſe devotus exiſtat Eccleſiæ, & ex utraque parte trahat originem ex genere devotorum, ex parte Matris de Domo Regum Angliæ, ex parte Patris de proſapia Ducum Saxoniæ, qui omnes Eccleſiæ fuere devoti, & ſpecialiter Lotharius Imperator proavus ejus, qui bis pro Apoſtolicæ Sedis honora Apuliam eſt ingreſſus, & in obſequio Eccleſiæ Romanæ deceſſit, ei manifeſte favendum, & ipſum recipiendum in Regem, & præmiſſis omnibus quæ pro honorificentia Eccleſiæ Romanæ debent præmitti, ad Coronam Imperii evocandum.

Ejus electio legitima.

Ejus qualitates.

Declarat Innocent. quid agendum ſit ab Electorib.

Othoni vero favendum omnino.

XXXI.

Sanctarum Virginum Canoni adſcribit B. Kunegundem Imperatricem.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Theumoni Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Babenbergenſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Edidit Fontaninus Cod. canoniz. Sanctor. pag. 73.

CUm ſecundum Evangelicam veritatem nemo accendat lucernam, & ponat illam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, ut omnes, qui in Domo ſunt videant; pium pariter, & juſtum eſt, ut quos Deus merito ſanctitatis coronat, & honorat in Cœlis, Nos venerationis officiis laudemus, & glorificemus in terris, cum ipſe potius laudetur, in illis, qui eſt laudabilis, & glorioſus in Sanctis. Pietas enim promiſſionis habet vitæ, quæ nunc eſt, & futuræ dicente Domino per Prophetam: Dabo vos cunctis populis in laudem, & honorem, & per ſe pollicente: Fulgebunt juſti, ſicut Sol in Regno Patris eorum. Nam ut ſuæ virtutis potentiam mirabiliter manifeſtet, & noſtræ ſalutis cauſam miſericorditer operetur, fideles ſuos, quos ſemper coronat in Cœlo, frequenter etiam honorat in mundo; ad eorum memorias ſigna faciens, & prodigia, per

Exordium.

quæ pravitas confundatur hæretica, & Fides Catholica confirmetur. Nos ergo, cariſſimi, quantas poſſumus, etſi non quantas debemus Omnipotenti Deo gratiarum referimus actiones, qui in diebus noſtris ad confirmationem Fidei Catholicæ, & confuſionem hæreticæ pravitatis evidenter innovat ſigna, & miracula potenter immutat, faciens eos coruſcare miraculis, quibus Fidem Catholicam tam corde, quam ore, necnon, & opere tenuerint.

Quid requiri debere in iis qui SS. Catalogo ſunt adſcribendi.

Inter quos Beatæ memoriæ Kunegundis Romanorum Imperatria Auguſta, quæ degens olim in mundo, magnis meritis præpollebat, nunc vivens in Cœlo multis coruſcat miraculis, ut ejus Sanctitas certis indiciis comprobetur. Licet enim ad hoc, ut aliquis Sanctus ſit apud Deum in Eccleſia triumphante, ſola ſufficiat finalis perſeverantia, teſtante veritate, quæ dicit: Quoniam, qui perſeveravit uſque ad finem, hic ſalvus erit: & iterum eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ, ad hoc tamen, ut ipſe Sanctus apud homines habeatur in Eccleſia militante duo ſunt neceſſaria, virtus morum, & virtus ſignorum: videlicet merita, & miracula, ut hæc, & illa ſibi invicem conteſtentur: Non enim, aut merita ſine miraculis, aut miracula ſine meritis plene ſufficiunt ad perhibendum inter omnes teſtimonium Sanctitati, cum interdum Angelus Satanæ transfiguret ſe in Angelum lucis, & quidam opera ſua faciant, ut ab hominibus videantur. Sed & Magi Pharaonis olim ſigna fecerunt, & Antichriſtus tandem prodigia operabitur, ut ſi fieri poſſit: in errores etiam inducantur electi. Verum, cum, & merita ſana præcedunt, & clara ſuccedunt miracula, certum præbent indicium Sanctitatis, ut nos ad ipſius venerationem inducant, quem Deus, & meritis præcedentibus, & miraculis ſubſequentibus exhibet venerandum. Quæ duo ea verbis Evangeliſtæ plenius colliguntur, qui de Apoſtolis loquens ajebat; Illi autem profecti prædicaverunt ubique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſubſequentibus ſignis.

Examen Sanctitatis Beatæ Kunegundis quibus fuerit commiſſum.

Sanè cum ad audientiam bon. mem. Cœleſtini Papæ Prædeceſſoris mei, merita, & miracula præfatæ Imperatricis vobis referentibus perveniſſent, ut ipſe de illis notitiam conciperet certiorem, inquiſitionem eorum Venerabilibus fratribus noſtris Auguſtenſi, & Eyſtettenſi, & bonæ memoriæ Wirtzburgenſi Epiſcopis, & dilectis filiis Eboracenſi, Lancheimenſi, & Hailsbrunnenſi Abbatibus per Apoſtolica ſcripta commiſit: poſt cujus obitum, uſque adeo manifeſtari experunt, & multiplicari miracula, ut ea evidentia pariter, & frequentia Sanctitas ejus ab omnibus quaſi notoria, prædicetur, ſicut ex multis teſtimonialibus literis Epiſcoporum, Abbatum, Præpoſitorum, & Principum, necnon & aliorum multorum nuper noſtro extitit Apoſtolatui reſeratum.

Miracula multa ab ea patrata.

Venientes igitur ad Apoſtolicam Sedem ex parte veſtra dilecti filii D. Abbas Michel-Veldenſis, Gundelus Decanus, Cunradus Cuſtos, Marcus Archidiaconus, Hermanus Subdiaconus Majoris Eccleſiæ veſtræ, Lupoldus Diaconus Sancti Stephani, Burchardus Diaconus Sanctæ Mariæ, Henricus Presbyter Sancti Michaelis, Henricus Subdiaconus Sanctæ Mariæ, nobis, & fratribus noſtris humiliter ſupplicarunt, ut ex plenitudine poteſtatis, quam Jeſus Chriſtus Beato Petro conceſſit prænominatam Imperatricem Sanctorum Catalogo dignaremur adſcribere decernentes ejus memoriam inter Sanctos ab univerſis Fidelibus de cætero celebrandam; cum hoc ſublime Judicium ad eum tantum pertineat, qui eſt Beati Petri Succeſſor, & Vicarius Jeſu Chriſti. Nos itaque cognoſcentes, quod hoc revera Judicium ſublimius eſt inter cætera Judicia judicandum, in ipſius examinatione plenariam voluimus adhibere cautelam, & ideo prænominatos jurisjurandi religione conſtrinximus, ut puram nobis ſuper hoc dicerent veritatem. Qui jurati dixerunt, quod, ſicut ex celebri fama, & ſolemni ſcriptura noverunt Beata Kunegundis Sancto Henrico Imperatori fuit matrimonialiter copulata, ſed ab eo non extitit carnaliter cognita. Unde cum Dominus Imperator ageret in extremis, Principibus, & Parentibus inquit de illa: qualem mihi eam aſſignaſtis, talem vobis eam reſigno. Virginem eam dediſtis, & Virginem reddo. Suam ergo virginitatem Domino conſecravit, & ſervavit intactam, ita quod cum aliquando, inſtigante humani generis inimico, ſuſpicio quædam contra ipſam fuiſſet exorta, ipſa ut ſuam innocentiam demonſtraret, ſuper ignitos vomeres nudis plantis inceſſit, & proceſſit illæſa. Item Sanctus Imperator Henricus, & hæc Imperatria egregia Kunegundis de propriis facultatibus Babenbergenſem fundaverunt Eccleſiam, & dotaverunt, quam cum ſuis omnibus pertinentiis ex fervore devotionis, quam ad Apoſtolicam Sedem habebant, Beato Petro Apoſtolorum Principi obtulerunt annuum ei cenſum ad indicium, quod juris ſit Eccleſiæ Romanæ, ſolventes, ſed & alia plurima beneficia piis locis, & Venerabilibus Eccleſiis contulerunt, Chriſtum ſibi facientes hæredem. Hæc & alia retulere de meritis: de miraculis aſſerentes, quod eis præſentibus, & videntibus ad memoriam hujus Virginis Cæci viſum, Claudi greſſum, Muti verbum: & Surdi recuperarunt auditum, aliiſque languoribus impediti frequenter, & evidenter plenam conſecuti ſunt ſanitatem: & quod mirabilis novitatis, & novi miraculi, pulvis de tumulo ejus aſſumptus ſæpe converſus eſt in frumentum. Nos ergo de meritis, & miraculis ejus multis & magnis non ſolum teſtimoniis, ſed & teſtibus certiores effecti, cum ſecundum Prophetam laudandus ſit Deus in Sanctis ſuis; de Fratrum noſtrorum Conſilio, & Pontificum multorum apud Sedem Apoſtolicam exiſtentium, ipſam Beatam Virginem Kunegundam Catalogo Sanctorum adſcripſimus, ejuſque memoriam inter Sanctos decrevimus celebrandam. Quapropter Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur in Domino per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus quod nos ſolemniter, & caute ſtatuimus, vos humiliter, & devote ſervetis, ut meritis ejus, & precibus apud miſericordiſſimum Judicem indulgentiam conſequamur. Collectam autem, & alias Orationes in commemoratione ejus dicendas edidimus, quas in hac pagina duximus ſubſcribendas.

Diligenter perquiſitione præmiſſa.

B. Kunegundis virtutes, & merita.

Miracula.

SS. Albo adſcribitur.

ORA-

ORATIO.

Orationes in Miſſa die ejus feſtivitatis dicendæ.

Omnipotens & miſericors Deus, qui a gloria tua nullum eacipis ſexum, nullamque conditionem escludis te ſuppliciter eaoramus, ut ſicut Beatæ Kunegundi Virgini tuæ poſt terreni culmen Imperii Cœleſtis Regni Solium contuliſti ita meritis eius & precibus, nobis quoque famulis tuis æternæ felicitatis præmia largiaris. Per Dominum &c.

Secreta.

Sacrificium laudis tuæ tibi, Domine Deus noſter tuam clementiam implorantes, ut per huius Sacramenti virtutem intercedente Beata Kunegunde Virgine tua, nos & a peccatis expedias, & a periculis tuearis. Per Dominum &c.

Complenda.

Sacramentum Redemptionis humanæ, quod in honore Beatæ Kunegundis obtulimus, tibi nos, Domine reddat acceptos, ut per hoc, quod & accepimus ipſi de tuo, & ſuſcepiſti de noſtro in tu ſemper unione vivamus. Qui cum Patre &c.

Datum die 3. Aprilis 1200. Pont. An. III. Datum Laterani tertio nonas Aprilis Pontificatus noſtri anno tertio.

XXXII.

Othoni in Imperatorem electo Regnum confirmatur.

Ex Baluz. loc. citat. Tom. I. pag. 700. Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Illuſtri Regi Othoni in Romanorum Imperatorem electo.

Proemium.

UT non ſolum diſpoſitio rerum, & temporum Omnipotentem Dominum demonſtraret, ſed ipſa quaſi conformitas operum, & eventuum ad ſe invicem eundem omnium pateretur auctorem, cœleſtibus Dominus terreſtria conformavit: ut dum mirabili quadam ſimilitudine reſpondere viderimus ima ſummis unum, & eundem factorem, & actorem omnium cognoſcamus. Ipſe etenim licet ſit magnus in magnis, ut mirabilis tamen etiam in minimis appareret, ſicut circa mundi creationem, & ſeculorum initia duo magna luminaria in firmamento Cœli conſtituit, unum quod illuminaret diem, alterum quod in tenebris radiaret, ſic proceſſu temporum ad firmamentum Eccleſiæ, quæ Cœli nomine deſignatur, duas magnas inſtituit dignitates, primam quæ illuminat diem, id eſt, in ſpiritualibus ſpirituales informet, & animas diabolica fraude deceptas a peccatorum catenis abſolvat, cum ea privilegio ſibi traditæ poteſtatis quos ipſa ligat, & ſolvit in terris, Deus ligatos habeat, & ſolutos in Cœlis; alteram quæ in tenebris radiet, dum in hæreticos mentis cæcitate percuſſos, & hoſtes Fidei Chriſtianæ, quos mundum oriens ex alto reſpexit, Chriſti, & Chriſtianorum punit injuriam, & ad vindictam malefactorum, laudem vero bonorum, materialis gladii poteſtatem exercet. Unde ſicut in eclypſi lunæ tenebræ amplius tenebreſcunt, & majoris caliginis obſcuritas invaleſcit, ſic ex Imperatoris defectu hæreticorum Veſania, & violentia Paganorum contra Catholicos & fideles perfidius, & crudelius malitia multiplicata conſurgunt. Hoc autem attendentes ſollicite, ac volentes malis imminentibus obviare, circa proviſionem Imperii ſolliciti fuimus, ſicut per frequentes litteras directas ad Principes, & Legatos tranſmiſſos ad eos omnibus credimus patuiſſe; in quo quantum celſitudini tuæ duxerimus deferendum, & tu ipſe noviſti, & res perhibet teſtimonium veritati. *Innocentii ſollicitudo de Imperio.*

Othonis dotes & in Sedem Apoſtolicam merita. Novimus enim qualiter inclitæ recordationis Lotharius Imperator Proavus tuus Eccleſiæ Romanæ devotus extiterit, qualiter pro defendendo ejus honore, non ſolum ſemel, ſed & ſecundo vocatus acceſſerit, qualiter in ipſius ſubſidio finierit dies ſuos, qualiter Avus, & Pater tuus ejus veſtigiis inhærentes Prædeceſſoribus noſtris exhibuerint ſe devotos, qualiter etiam Anglicana Domus ex qua es parte matris es ortus, in devotione Sedis Apoſtolicæ fere ſemper perſtiterit, & perſiſtat, & ei tempore grandis perſecutionis obſequium impenderit opportunum. In te igitur progenitorum tuorum devotionem ſuſcitare plenius, & abundantius remunerare volentes, credimus & quaſi pro certo tenemus quod non ſolum in ea te verum oſtendes hæredem eorum, & legitimum Succeſſorem, ſed tanto ipſas in hoc præcedes amplius, quanto te a nobis magis intelliges honoratum. Inſpiret autem cordi tuo is qui corda Principum habet in manu ſua, & per quem Reges regnant, & Principes obtinent Principatum, ut affectum noſtrum penſes plenius per affectum quam noſtro tibi explicemus, vel explicare poſſimus affatu, & ea quæ acta ſunt hactenus & aguntur, & adhuc dante Domino per nos circa te agentur impoſterum, fideliter in tuo corde reponas, & ita memoriæ recommendes, ut nec obliviosus videri valeas vel ingratus, ſed ad Apoſtolicæ Sedis exaltationem, & honorem potenter intendas, & ejus plene benevolentiam recognoſcas, quæ cum defeciſſent fere penitus vires tuæ, in tua dilectione non tepuit, nec te deſeruit in adverſis, ſed tamdiu fovit donec juxta tuum te deſiderium exaltaret. *Eum ad perſeverantiam in iis adhortatur.*

Nos enim Serenitatem tuam in eo de conſilio fratrum noſtrorum honorare volentes ultra quod in ſeculo ſecularis Princeps nequeat honorari, auctoritate Dei Omnipotentis nobis in Beato Petro collata te in Regem recipimus, & regalem tibi præcipimus de cætero reverentiam & obedientiam exhiberi; præmiſſiſque omnibus, quæ de jure ſunt, & conſuetudine præmittenda, regiam magnificentiam ad ſuſcipiendam Romani Imperii Coronam vocabimus, & eam tibi dante Domino humilitatis noſtræ manibus ſolemniter conferemus. *Regalem ei dignitatem confirmat ad Imperialem Coronam recipiendam.*

Monemus igitur Celſitudinem Regiam, & exhortamur in Domino quatenus ſpem tuam ponas in illo qui reprobato Saule, David elegit in Regem, & talem te ſtudeas exhibere, ut de te quoque dicere valeat: Inveni Virum ſecundum cor meum. *Pia ad eum monita.*

Ad hæc, Venerabilem fratrem noſtrum Præneſtinum Epiſcopum Apoſtolicæ Sedis Legatum &c. quos pro negotiis tuis ſpecialiter, & principaliter duximus deſtinandos, benigne recipias & pertractes, & honorificentiam eis, ſicut te decet & ipſos, impendes, dile- *Legatos ad eum mittit.*

ctum

ctum quoque filium Ægidium Acolythum noſtrum, cujus fidem & ſollicitudinem jam in pluribus es expertus, habeas propenſius commendatum.

Dat. die 1. Martii Anno Dom. 1201. Pont. An. IV.

Datum Laterani Kalend. Martii Pontificatus noſtri Anno Quarto.

XXXIII.

Seqnitur ad Imperii Principes de eadem re.

Ibid. pag. 703

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis tam Eccleſiaſticis quam Secularibus Principibus Alamanniæ.

ET ſi quidam Imperatores Romani Eccleſiam in multis afflixerint, multi tamen eam in pluribus honorarunt, ita quod per devotionem & liberalitatem ipſorum magnifica beneficia novimus Eccleſiæ proveniſſe. Unde non eſt aliquo modo credendum quod, ſicut peſtilentes aliqui mentiuntur volentes inter Eccleſiam & Imperium immortalem diſcordiæ materiam ſuſcitare, ad depreſſionem intendamus Imperii; per quod, ſi fuerit bene ordinatum Eccleſiam non ſolum defendi credimus, ſed etiam exaltari. Novimus etenim & vos noſtis, quod ejus proviſio principaliter & finaliter nos contingit; principaliter quidem, quia

Imperii proviſio ſpecialiter Pontifices contingit.

per Eccleſiam de Græcia pro ipſius ſpecialiter fuit defenſione translatum, finaliter autem, quoniam etſi alibi Coronam Regni accipiat, a nobis tamen Imperator Imperii recipit Diadema in plenitudinem poteſtatis. Attendentes autem olim quantum diſpendium ex defenſoris defectu pateretur Eccleſia, quantumque detrimentum ex Imperatoris carentia ſentiret religio Chriſtiana, licet expectaverimus expectantes, ſi forte vos ipſi ſaniori uſi conſilio tantis malis finem imponere curaretis, vel ad divinum & noſtrum ſaltem recurreretis auxilium,

Quæ hac pro re egerit, narrat Innocentius.

ut per Deum & nos veſtro ſtudio mediante tanta diſſenſio ſopiretur, quia vos ſuper hoc negligentes invenimus & remiſſos, ut noſtrum exequeremur officium, vos per literas noſtras paterna curavimus ſollicitudine commonere, ut timorem Domini habentes præ oculis, & Imperii zelantes honorem, ne vel annullaretur dignitas vel libertas deperiret ipſius, ad proviſionem ipſius melius intendere curaretis, alioquin, quia mora trahebat periculum ad ſe grave, nos quod expedire ſciremus utiliter procurantes, curaremus ei Apoſtolicum impertiri favorem quem crederemus majoribus ſtudiis & meritis adjuvari. Cum autem nobis ad literas iſtas, quas ad multos veſtrum novimus perveniſſe, nec verbo fuiſſet, nec facto reſponſum, expectavimus iterum donec audivimus, quod per ſtudium & ſollicitudinem bonæ memoriæ Conradi Archiepiſcopi Maguntini a noſtra præſentia redeuntis fuerit procuratum ut quidam veſtrum ad commune colloquium convenirent de proviſione Imperii tractaturi. Unde ne videremur ab incepto deſiſtere, literas noſtras ad vos per proprium Nuntium duximus deſtinandas, Conſilium noſtrum vobis exponentes fideliter, & ſuper iis quæ neceſſaria videbantur diligentius inſtruentes. Cæterum cum nec per expectationem diutinam, nec exhortationem honeſtam, ac inſtructionem plenariam fuerit diſcordiæ prioris incommodum ſequentis concordiæ commoditate purgatum, ne quid ex contingentibus omittere videremur, Venerabilem Fratrem noſtrum Præneſtinum Epiſcopum Apoſtolicæ Sedis Legatum, virum religione conſpicuum, præditum honeſtate, magnum Eccleſiæ Dei membrum, quem inter cæteros Fratres noſtros ſpecialis dilectionis brachiis amplexamur, & cum eo dilectum filium Magiſtrum Philippum Notarium noſtrum, virum providum & diſcretum, nobis & fratribus noſtris merito ſuæ probitatis carum admodum & acceptum, ad partes veſtras duximus deſtinandos, qui cum Venerabili Fratre noſtro Octaviano Oſtienſi Epiſcopo Apoſtolicæ Sedis Legato, primum locum poſt nos in Eccleſia Romana tenente, ſi tamen ipſe a negotiis illis quibus tenebatur in Regno francorum ſe poſſit utiliter expedire, ad vos ſimul accederent, & ex parte noſtra monerent ſalubriter & inducerent diligenter ut per vos ipſos cum eorum, ſi neceſſe foret, conſilio & præſidio ad concordiam intendere curaretis, vel ſi forte per vos deſiderata non poſſet concordia provenire, noſtro vos committeretis arbitrio vel conſilio, ſalva in omnibus tam libertate veſtra, quam Imperii dignitate, cum neminem magis quam Romanum Pontificem mediatorem in hoc vos habere deceret, qui voluntatibus & rationibus intellectis provideret, quod eſſet juſtum & utile, voſque per auctoritatem cælitus ſibi datam ſuper juramentis exhibitis quoad famam & conſcientiam liberaret, & ad quem negotium Imperii ex cauſis ſuperius aſſignatis non eſt dubium pertinere. Cæterum quoniam hactenus nec expectationis noſtræ modeſtia, nec exhortationis ſtudium, nec conſilii maturitas, nec inſtructionis diſcretio vos commovit, nec Legatorum noſtrorum uſque adeo ſollicitudo profecit, ut vel per vos ipſos ſepulta diſcordia, ſicut vos ſæpe monuimus, concorditer ad proviſionem intenderetis Imperii, vel conſilio aut arbitrio noſtro committere vos velletis, cum diſpendium Eccleſiæ, quæ diutius nec vult nec debet idoneo defenſore carere, ſuſtinere nolumus ulterius vel diſſimulare jacturam Populi Chriſtiani, cum alteri de veſtris electis favorem impendere non poſſimus, propter excommunicationem publicam, perjurium manifeſtum, & vulgatam perſecutionem, quam Progenitores ejus & ipſe in Apoſtolicam Sedem & Eccleſias exercere nullatenus dubitarunt, propter inſolentiam etiam, quam exercuerunt in Principes & alios ſibi ſubjectos, & ne libertas Principum in Imperatoris electione vileſcat, ſi non per electionem, ſed ſucceſſionem transferri a patribus in filios & in fratres a fratribus Imperium videatur, conſentire in alterum nos oportet. Fuit enim Nobilis Vir Philippus Dux Sueviæ a bonæ memoriæ Coeleſtino Papa Prædeceſſore Noſtro propter invaſionem & devaſtationem Patrimonii Beati Petri commonitione ſecundo præmiſſa publice ac ſolemniter excommunicationis ſententia innodatus, cum in Tuſcia moraretur, quod ipſe poſtmodum recognovit, dum per Nuntium

ſuum

ſuum ab ipſo Prædeceſſore Noſtro abſolutionis beneficium poſtulavit, & poſtmodum a tunc Sutrino Epiſcopo, quem cum Abbate Sancti Anaſtaſii pro liberatione Venerabilis Fratris noſtri Salernitani Archiepiſcopi miſeramus, contra formam mandati noſtri de facto ſolummodo, quia de jure non potuit poſt ſuam electionem apud Vvarmatiam occulte ſe fecit abſolvi. Unde patet quod fuerit excommunicatus electus, & videtur non immerito quod adhuc ſit ex eadem cauſa excommunicationis ſententia innodatus, cum prædictus Epiſcopus eum auctoritate ſua non poſſet abſolvere, auctoritate vero noſtræ delegationis nec plus, nec aliter liceret hoc ipſi quam quod ei fuerat ab Apoſtolica Sede conceſſum. Ex eo etiam excommunicationis Sententiæ ſubjacere creditur manifeſte quod cum perfidus Marcualdus Dei, & Eccleſiæ inimicus, cum univerſis fautoribus tam Theutonicis quam Latinis excommunicationis vulgatæ vinculis ſuæ iniquitatis meritis ſit aſtrictus, ſicut jam vobis per Litteras noſtras directas per P. Judicem Placentinum ipſius Philippi nuntium intimaſſe meminimus, quas ad ipſius Philippi audientiam credimus perveniſſe, ipſe nihilominus, quamvis id non tantum ex relatione ipſius judicis, ſed etiam per publicam famam ad notitiam ejus devenerit, eidem excommunicato non ſolum communicat, ſed eum in malitia ſua favet, & per nuntios, & litteras ſuas exacuit furorem ipſius ut chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Fridericum Siciliæ Regem Illuſtrem Nepotem ſuum, quem jam hæreditate paterna privavit, adhuc privet poſſeſſione materna. Idem etiam contra proprium juramentum, ſuper quo nec Conſilium a Sede Apoſtolica requiſivit, ambitionis vitio regnum ſibi uſurpare præſumpſit, non alium cauſa neceſſitatis in Regem eligere. Quod utcunque tolerabilius videretur, cum ſuper illo juramento Sedes Apoſtolica prius conſuli debuiſſet, ſicut & eam quidam conſulvere prudenter, apud quam ex inſtitutione divina plenitudo reſidet poteſtatis. Nec valet ad plenam excuſationem ipſius, ſi juramentum illud dicatur illicitum, cum nihilominus ſuper eo nos prius conſulere debuiſſet quam contra ipſum propria temeritate venire illo præſertim exemplo, quod eum Gabaonitæ a filiis Iſraël per fraudem ſubripuerint juramentum, ipſi tamen, cognita fraude, noluerunt contra illud ſua temeritate venire. Quod autem de genere perſecutorum exiſtat, vos non credimus dubitare, cum Henricus, qui primus Imperium de genere hoc accepit, bonæ memoriæ Paſchalem Papam Prædeceſſorem Noſtrum cum Epiſcopis Cardinalibus, & multis nobilibus Romanorum præſumpſerit captivare. Fridericus autem Pater ipſius Philippi contra felicis recordationis Alexandrum Prædeceſſorem noſtrum longo tempore Schiſma fovit. Henricus Frater ipſius Philippi qualiter ſe habuerit circa interfectores ſanctæ memoriæ Alberti Leodienſis Epiſcopi, quem ipſe prius coëgerat exulare, ac Conradus, qui prædictum Oſtienſem Epiſcopum cæperat, ſatis noſtis: qui etiam qualiter Venerabilem Fratrem noſtrum Auximanum Epiſcopum alapis cedi fecerit, & pilos de barba ejus avelli & tractari eum in pluribus inhoneſte, qualiter quoque quoſdam familiares Eccleſiæ Romanæ naſo fecerit mutilari, qualiter prædictum Salernitanum Archiepiſcopum captivarit, & quoſdam viros Eccleſiaſticos flammis torreri fecerit, quoſdam vero vivos in mare ſubmergi, ad veſtram credimus audientiam perveniſſe. Hæ ſunt paucæ de multis injuriis perſonales, quas Apoſtolicæ Sedi circa viros Eccleſiaſticos irrogarunt. Reales autem injurias ſubticemus, quas ei circa poſſeſſiones Eccleſiaſticas intulerunt, ne cui poſſet perverſe intelligenti videri, quod pro jure ac honore Imperii defendendo injurias hujuſmodi perpetrarint, cum nos jus & honorem Imperii conſervare velimus per omnia illibatum. Quod idem Philippus Eccleſiæ perſecutor extiterit & exiſtat, ex iis quæ præmiſimus ſatis patet. Quod Pater & Frater ejus vobis impoſuerint grave jugum, vos ipſi perhibete teſtimonium veritati. Nam ut cætera taceamus, hoc ſolum quod vobis in ſubſtitutione Imperatoris eligendi voluerint adimere facultatem, libertati & honori veſtro non modicum derogarunt. Unde ſi, ſicut olim Patri filius, ſic nunc immediate ſuccederet Frater Fratri, videretur Imperium non ex electione conferri, ſed ex ſucceſſione deberi. Nos igitur, quoniam duobus ad habendum ſimul imperium favere nec poſſumus nec debemus, nec credimus perſonæ in imperio, ſed imperio in perſona potius providendum, quia etiam ad hoc dignior reputatur, qui magis idoneus reperitur, ex cauſis prædictis, non amaritudinis ſed rectitudinis zelo, ſicut is novit qui renum eſt ſcrutator & cordium, perſonam Philippi, tamquam indignam quo ad imperium præſertim hoc tempore obtinendum, penitus reprobamus, & juramenta quæ ratione Regni ſunt ei præſtita decernimus non ſervanda, non tam propter Paternos vel Fraternos exceſſus quam propriam ejus culpam. Quamvis non ignoremus dictum a Domino. Ego ſum Deus Zelotes, vindicans peccata Patrum in filios uſque in tertiam & quartam Progeniem in iis qui oderunt me, Id eſt, in iis qui contra me paternum odium imitantur. Cum autem chariſſimus in Chriſto filius noſter Otto Vir ſit induſtrius, providus & diſcretus, fortis & conſtans, & per ſe devotus exiſtat Eccleſiæ, ac deſcendat ex utraque parte de genere devotorum, cum etiam electus in Regem, ubi debuit, & a quo debuit fuerit Coronatus, & ipſe ſuæ ſtrenuitatis & probitatis meritis ad regendum & exaltandum Imperium idoneus eſſe nullatenus dubitetur, nos auctoritate Beati Petri & noſtra eum in Regem recepimus, & regalem ei præcepimus honorificentiam exhiberi, ipſumque ad Coronam Imperii ſicut decet, vocare curabimus, & eam ipſi ſolemniter & honorifice miniſterio noſtro, *Domino concedente* conferre. Monemus igitur Univerſitatem Veſtram & exhortamur in Domino & in remiſſionem vobis injungimus peccatorum quatenus ei de cætero ſicut Regi veſtro in Romanorum Imperatorem electo reverenter & humiliter deferatis, regalem ei honorificentiam & obedientiam impendentes. Si enim ſalubribus monitis & conſiliis noſtris, quæ de corde puro & conſcientia bona & fide non ficta procedunt, prudenter ac reverenter curaveritis acquieſcere, nos cum eodem, & pro eodem. Rege ad honorem & exaltationem Imperii efficaciter intendemus, cum & ipſe nobis

Imperii Principes certiores facit de confirmato Othoni Imperio.

Eoſque, eum ut honorificent, hortatur.

cum

eum pariter & pro nobis ad honorem & exaltationem Eccleſiæ intendere debeat, ut ſperamus; ita quod & faciente qui eſt Rex Regum & Dominus Dominantium, Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, Regnum & Sacerdotium diebus noſtris mutuis ſubſidiis optatum recipient incrementum. Super primis etiam juramentis illud auctoritate Apoſtolica ſtatuemus, quod ad purgandam & famam & conſcientiam redundabit. Eis autem qui ſuper hoc monitis, conſiliis, & mandatis noſtris humiliter acquieverint, ſuper honoribus, dignitatibus, & poſſeſſionibus ſuis apud prædictum Regem, & ſuos curabimus utiliter providere. Quod ſi etiam idem nobilia Vir Philippus de plano acquieſcere vellet & Deo & Eccleſiæ ſatisfacere competenter paterna eum curaremus ſollicitudine confovere, & ad honorem & profectum eius intendere diligenter.

Dat. die, annoque eodem.

Datum Laterani Kal. Martii Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

XXXIV.

Ad Epiſcopos Franciæ de legitimatione prolis a Philippo Rege ea ſuperinducta ſuſceptæ.

Ex Baluz. loc. cit. pag. 634.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Regnum Franciæ conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Apoſtolicæ Sedis auctoritas legitimandi.

APoſtolica Sedes, quæ Deo diſponente cunctorum fidelium mater eſt, & Magiſtra, Prædeceſſorum noſtrorum temporibus diverſis cauſis inſpectis, cum quibusdam minus legitime genitis diſpenſavit etiam ex adulterio; procreatis, quod ad actus Spirituales legitimans in Pontifices quoque promoveri conceſſit. Cum igitur maior idoneitas in Spiritualibus, quam in Secularibus requiratur dubitari non debet, quin ipſa tales ad actus legitimare valeat ſeculares, præſertim ad petitionem eorum, qui præter Romanum Pontificem alium inter homines Superiorem minime recognoſcunt habentem hujuſmodi poteſtatem. Quoniam ergo chariſſimus in Chriſto Filius Noſter Philippus Rex Francorum præter Primogenitum ſuum, quem de conjuge prima ſuſcepit, aliorum prolem non habet niſi puerum, & puellam, quos ei nobilis Mulier quondam filia nobilis Viri Ducis Meraniæ peperit nuper defuncta, de ſua poſteritate provide cogitans a nobis humiliter poſtulavit, ut eos legitimare per favorem Sedis Apoſtolicæ curaremus, vehementer affirmans, quod poſtquam Venerabilis Frater noſter Guillelmus Remenſis Archiepiſcopus Sanctæ Sabinæ Cardinalis, tunc Apoſtolicæ Sedis Legatus, inter eum, & chariſſimam filiam noſtram Ingeburgem Reginam Francorum illuſtrem divortii ſententiam promulgavit, licet ipſa ſententia per Sedem Apoſtolicam poſtmodum fuerit revocata propter Judiciarium ordinem non ſervatum, nulla tamen ad ipſum de alia non ducenda prohibitio facta pervenit, & propter probationes affinitatis exhibitas coram eodem Archiepiſcopo, quas idem Rex veraa eſſe credebat vinculum conjugale, quamquam noſtra fuerit auctoritate compulſus, ut & ipſam dimitteret, & Reginam reciperet memoratam. Nos igitur attendentes in eo devotionis conſtantiam, & fidei puritatem quam a Progenitoribus erga Romanam Eccleſiam quaſi quodam hæreditario jure contraxit, ut tam honori Regiæ dignitatis, quam utilitati, & neceſſitati Regni Franciæ provide conſulamus, prædictos puerum, & puellam de ſpeciali gratia legitimationis titulo de communi Fratrum noſtrorum conſilio decoramus, ut nullus eis in naturalibus defectus obſiſtat, ita videlicet ut per hoc nullum eidem Regi, vel præfatæ Reginæ in Matrimoniali cauſa præjudicium generetur. Vos ergo quod ſuper hoc a nobis eſt provida deliberatione Statnium, & vos ipſi firmiter obſervetis, & ab aliis faciatis per cenſuram Eccleſiaſticam inviolabiliter obſervari; & cum ab eodem Rege fueritis requiſiti, ſecundum formam præſcriptam ſolemniter publicetis.

Philippus Rex filios ſuſcepit ex ſuperinducta.

Cur eos legitimet Innocentius.

Datum Anagniæ IV. Nonas Novembris Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Dat. die 2. Novemb. 1201. Pont. An. IV.

XXXV.

Decernit Regem, regnumque Armeniæ excommunicari aut interdici non poſſe niſi de ſpeciali mandato Papæ.

Ibid. pag. 616

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. L. Regi Armeniorum Illuſtri.

REgiæ Serenitatis devotio promeretur, & ſinceritas tuæ charitatis expoſcit, ut non ſolum tibi ſed etiam toti Regno tuo ſpecialem gratiam faciamus, & ob tuæ devotionis meritum totam Armenicam Eccleſiam honoremus. Tu enim præ ceteris Prædeceſſoribus tuis, quorum extat memoria, ſpecialius in noſtra, & Eccleſiæ Romanæ devotione periſtis, & Apoſtolicæ Sedis Primatum, & Magiſterium recognoſcens ad eam velut ad matrem tuam humiliter, & devote recurris: propter quod ab ea debes rationabiliter honorari. Accepimus autem ea literis, quas regia nobis Serenitas tua deſtinavit, quod cum Regnum Armeniæ obligatum Sedi Apoſtolicæ obedientiæ vinculis recognoſcas illud, ſicut non debebas, ita etiam non volebas obligari cuilibet alteri Eccleſiæ latinorum. Unde petebas tibi per literas Apoſtolicas indulgeri, ut præter Romanum Pontificem nullus Latinus in te, vel Regnnm tuum, vel Homines Regni, ſive Latinos, ſive alios cujuſcumque conditionis, excommunicationis, aut interdicti poſſit ſententiam promulgare. Volentes igitur quantum cum Deo poſſumus tuæ Serenitati deferre, & cum honeſtate noſtra petitiones regias exaudire tuis precibus inclinati, auctoritate præſentium diſtrictius inhibemus ne quis in te, vel Regnum tuum, aut homines Regni tui cujuſcunque conditionis exiſtant, qui mediantibus tamen ejuſdem Regni Prælatis Sedi Apoſtolicæ ſint ſubjecti, præter Romanum Pontificem aut ejus Legatum, vel de ipſius ſpeciali mandato, diſtrictio-

Armeniæ Rex optime de Romana Eccleſia meritus.

Privilegium ei conceſſum.

ſtionem Eccleſiaſticam audeat exercere. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis &c.

Datum die 1. Junii 1202. Pontif. An. V.

Datum Laterani Kalendas Junii.

XXXVI.

Declarat Ciſtercienſes nullo modo obligari poſſe, ut fugitivos ſui Ordinis recipiant.

Ex Baluz. pag. 648.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Abbati, & Conventui Ciſtercienſi.

Exordium.

CUm paci, ac quieti eorum qui Mariæ officium elegerunt paterna ſollicitudine providemus, officii noſtri debitam proſequimur actionem, qui quanto ferventius in Dei ſervitio perſeverare noſcuntur, tanto amplius, ne ab eo valeant revocari, debent in ſuo laudabili propoſito confoveri.

Privilegium, de quo in Summario.

Hinc eſt quod cum fugitivi Ciſtercienſis Ordinis ſuper receptione ſua aliquotiens literis impetratis contra debitum vos moleſtare præſumant, ob favorem Religionis, & Ordinis veſtri volumus, & mandamus, ut hujuſmodi Ordinis veſtri deſertores, ſi ſuper receptione ſua forte literas impetraverint, in quibus non contineatur, ut recipiantur ſalva ordinis diſciplina, vel ſi regulare fuerit & honeſtum, tales literæ, ne ipſarum occaſione poſitis a divinis laudibus revocari, nullam obtineant firmitatem, & ne earum obtentu ad fugitivorum receptionem aliquis vos compellat, auctoritate Apoſtolica prohibemus.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ prohibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 18. Junii 1202. Pontif. An. V.

Datum Laterani decimo quarto Kalendas Julii.

XXXVII.

Speciale Privilegium pro Monaſterio S. Laurentii de Averſa.

Ex Baluz. pag. 678.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Matthæo Abbati, & Fratribus Sancti Laurentii de Averſa tam præſentibus, quam futuris regulariter ſubſtituendis in perpetuum.

Proemium.

COmmiſſæ nobis Sanctæ, & Apoſtolicæ Sedis hortatur auctoritas, ut locis, & perſonis ipſius auxilium devotione debita implorantibus tuitionis præſidium impendere debeamus, quia ſicut injuſta poſcentibus nullus eſt tribuendus aſſenſus, ſic legitima, & juſta deſiderantium nulla eſt differenda petitio, præſertim eorum, qui cum honeſta, & laudabili morum compoſitione gaudent Omnipotenti Deo deſervire.

Eapropter, dilecti in Chriſto filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis, cœnobium Sancti Laurentii de Averſa in quo divino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, atque ab omni tam Eccleſiaſticæ, quam Sæcularis perſonæ jugo ita omnino liberum manere decernimus, ut ſoli Sanctæ, & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ nullo medio perenniter ſit ſubjectum. Statuimus quoque, ut illa Monaſteria, Eccleſiæ, ſive Cellæ, quæ Cœnobio veſtro conceſſa ſunt, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, quæ quidem hic nominibus annotantur, videlicet Cœnobium Sancti Laurentii de Averſa prædictum ſitum extra mœnia Civitatis Averſæ, cum Eccleſia Sancti Petri ſiſtente prope Portam ejuſdem Monaſterii, cum Burgo, quod eſt juxta dictum Monaſterium, ac cum alio Burgo, quod dicitur Verzalus cum omnibus juris rationibus, & pertinentiis *, *& plures alias Eccleſias, quas brevitatis cauſa prætermitto*. Quas quidem Eccleſias, ſive Parochiales, ſive populum non habentes cum ſuis juribus vobis, & eidem Cœnobio auctoritate Apoſtolica confirmamus, ipſas, etſi quas alias, cum ſuis hominibus, & Parochianis poteritis in futurum canonice adipiſci, in favorem religionis veſtræ, & ut quietius, & tranquillius omnium Creatori pro ſalubri ſtatu univerſalis Eccleſiæ ſerviatis ab omni Jure Epiſcopali eximimus de ſpeciali gratia, & plenitudine poteſtatis, ita quod in nullo Epiſcopali jure, ſeu contentioſa juriſdictione Monachi, ſeu Clerici Seculares, & Parochiani in veſtris Eccleſiis, ſive Cellis commorantes reſpondere Diœceſanis Epiſcopis teneantur neque coram eorum Ordinariis conveniri valeant, etiamſi in loco non exempto delinquant forſitan, contrahant, vel res religioſæ exiſtant: & in majorem veſtræ Religionis favorem ſimiliter indulgemus, ne quiſquam Epiſcopus, vel Archiepiſcopus Monaſterii veſtri Monachos, & homines domeſticos, ſervitores ipſius Laicos, pro ulla cauſa ullove modo ſine Romani Pontificis licentia ſuſpendere, aut excommunicare præſumat. Volumus etiam, ac perpetua ſtabilitate firmamus, ut nullus Epiſcoporum, vel Archiepiſcoporum audeat ædificare Eccleſiam, ſive Cappellam in locis quibus poſſit veſtro Monaſterio Eccleſiis, ſive Cellis, vel earum Parochianis aliquod præjudicium, vel ſcandalum generari. Confirmamus etiam vobis, & jam dicto Cœnobio privilegia donationis ipſarum Eccleſiarum inſtrumenta noſtro conſpectui, ut authentica, & legitima præſentaſtis Apoſtolico judicio approbanda, quibus diligenter viſis, & intellectis, ipſa approbavimus, & ratificavimus, & ex certa ſcientia confirmavimus; quibus etiam etſi quod forte injuria, ſeu negligentia minus firmitatis inſertum eſt, vires pleniſſimæ notionis, ex hac noſtra ſuſcipiant auctoritate. Nihilominus etiam confirmamus vobis, & prælibato cœnobio privilegium centenariæ præſcriptionis quod felicis memoriæ Urbanus Papa eidem Cœnobio de benignitate Apoſtolica indulſit, decernentes eos, qui poſſeſſiones, libertateſque ejuſdem Cœnobii Vaſſallorumque ſuorum jura, ſeu redditus detinuerint occupatos exinde fore

Monaſterium ſoli Apoſtolicæ Sedi ſubjectum declarat.

Bona ei confirmat.

Eximit a quocumque jure Epiſcopali.

Privilegia nonnulla elargitur.

Centenariam quoque concedit præſcriptionem.

fore penitus amovendos ipſiſque nullum omnino jus per deteotionem, vel poſſellionem bujuſmodi ſe poſſe acquirere, vel habere, ac nullum vobis propter boc, vel juri ipſius Cęnobii ſuper his præjudicium factum eſſe, vel poſſe in aliquo generari, niſi legitime conſtiterit detentores ipſos præſcriptione centenaria fore munitos. Statuimus etiam ut idem Monaſterium, & univerſæ ejus Eccleſiæ, & omnia, quæ ad ipſum pertineut quieta ſemper, & ab omni jugo mortalium libera ſub ſolius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ jure, ac perpetua defenſione permaneant, & conſiſtaut, ita quod ſuper his nullo unquam tempore debeatis impeti, vel modo quolibet moleſtari. Quod ſi aliquis contra hoc ſalubre præceptum ire tentaverit, & poſſeſſiones, & jura, libertates, vel alias res mobiles, ſeu ſtabiles veſtri Moaaſterii, vel ejus Eccleſiarum obedientiarum, oblatorum, ſeu etiam aliquorum hominum veſtro Monaſterio ſubjectorum abſtulerint, ſive ablata retinuerint, poſtquam ipſorum Ordinarii a vobis tertio admoniti juſtitiam Eccleſiaſticam de his facere noluerint a vobis admoniti ſemel, bis, & tertio, ſi non ſatiſfactione congrua, quod male egerint emendare ſiuduerint ea indulgentia Sedis Apoſtolicæ duximus concedendum, ut liceat tibi, Matthæe Abbas, tibique canonice ſuccedentibus Apoſtolica auctoritate ſuper eoſdem impetitores canonicam excommunicationis proferre ſententiam, & illos vicinis Epiſcopis eacommunicatos fore veſtris denuntiare apicibus: qui Epiſcopi illos pro excommunicatis habeant, & omnibus commiſſis, ut eacom nunicatos a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Chriſti ſeparatos evitari jubeant, eiſque Eccleſiaſticam denegent ſepulturam. Quod ſi auſu temerario, tranſactione, ſeu arbitrio aliquo interveniente per vos, vel Succeſſores veſtros, ſeu per quemvis alium contra tenorem hujuſmodi decreti abſque licentia Sedis Apoſtolicæ non faciente de immunitate hujuſmodi mentionem fuerit attentatum, ea nunc illud decernimus viribus omnino carere, & præfatum cænobium cum omnibus ſuis membris habitis, & habendis pleno jure Sedi Apoſtolicæ ſit ſubjectum. De abundantiori quoqoe gratia Sedis Apoſtolicæ concedimus vobis, & ſucceſſoribus veſtris, ut ſi aliquam de veſtris Eccleſiis, poſſeſſionibus, vel redditibus alicui Viro Eccleſiaſtico, ſive in beneficium, ſive ad annuum cenſum canonice conceſſeritis, quod licitum ſit vobis, veſtriſque ſucceſſoribus bona veſtri Cænobii poſt obitum ejuſdem perſonæ Eccleſiaſticæ, vel cum beneficium ipſum vacaverit a quoquam viro Eccleſiaſtico conceſſum fuerit, Beneficium ipſum, ſive redditus ad utilitatem veſtram retinere non obſtante ſuper hoc aliquo jure communi a nobis, vel a noſtris Succeſſoribus edito, vel edendo, ſeu litteris a Sede Apoſtolica, aut a ooſtris Legatis Cardinalibus ſuper boc impetrandis niſi de bujuſmodi privilegio expreſſam fecerint mentionem. Præterea quæcumque bona conceſſione Pontificum, & liberalitate Principum, vel oblatione fidelium veſtrum hodie Cænobium legitime poſſidet, vel in futurum canonice poſſidebit vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & eidem Cænobio auctoritate Apoſtolica nihilominus confirmamus. Chriſma Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum Ordinationes Monachorum, ſeu Clericorum tam in ipſo Cænobio, quam in adjacentibus Villulis, ac in Eccleſiis Civitatis, & Diœceſis Averſanæ, a quocumque malueritis Catholico accipiatis Epiſcopo. In aliis vero Monaſteriis, & obedientiis veſtris hæc a Diœceſano Epiſcopo prius poſtulabitis, ſiquidem gratiam, & communionem Sedis Apoſtolicæ habuerint, ut ea gratis, & abſque pravitate voluerit impartiri. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis adire Antiſtitem, qui noſtra fretus auctoritate quod poſtulatur indulgeat. Baptiſmum vero, ac Infirmorum Oleum viſitationes per vos, & per Clericos veſtros, ſeu Monachos in Oppidis veſtris, Caſtellis, ſeu Villis habeatis. Miſſas autem publicas ab aliquo Epiſcopo tam in Cænobio, quam in adjacentibus ejus Eccleſiis celebrari, citationes fieri Proceſſiones deduci abſque licentia Abbatis, & Priorum, ſeu Rectorum locorum voluntate omnimode prohibemus, ne in Servorum Dei receſſibus Secularibus occaſio præbeatur ulla Conventibus. Si quis autem adverſus prædictum Cænobium juſtam ſe putat habere querelam, ac apud ejuſdem Cænobii Abbatem, vel Monachus litem per ſententiam decidere, aut diffinire noluerit, ſtatuimus, ut ante Legatos noſtros querimonia deferatur, quatenus æquitate Judicii ſine perſonarum acceptione ſui cuique juſtitia Deo auctore ſervetur. Sepulturam quoque Cænobii veſtri, & omnium Eccleſiarum, ſeu obedientiarum veſtrarum liberam eſſe omnino cenſemus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus Mortuorum Corpora aſſumuntur. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Succeſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem Fratres commum conſenſu, vel Fratrum pars conſilii ſanioris ſecundum Dei timorem, & Beati Benedicti Regulam præviderint eligendum. Electus autem ad Romanum Pontificem benedicendus accedat.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatum Cœnobium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, vel injuſte datas ſuis uſibus vindicare, minuere, vel temerariis vexationibus fatigare: ſed omnia integre conſerventur eorum pro quorum ſuſtentatione, & gubernatione conceſſa ſunt uſibus pro futura. Salva in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate, ſi qua igitur in futurum Eccleſiaſtica Sæcularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita ſi non præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino Judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco juſta ſervantibus ſit pax ejuſdem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Blaſii S.R.E. Sub-

Monaſterium moleſtantes ab Abbate excommunicari poſſe vult.

Contra Privilegium hoc ſi quid attentari contingat, irritat.

De bonis Beneficiatorum Monaſterii eidem applicandis.

Alia conceſſa Privilegia.

Clauſulæ.

Dat. die 13. Julii 1202. Pontif. An. V.

Subdiaconi, & Notarii idibus Julii indictione quinta Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo ſecundo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Quinto.

XXXVIII.

Creatio Colojoannis in Regem Bulgarorum & Blachorum, cum donatione inſignium regalium, & poteſtate cudendi monetam. Et facultas Archiepiſcopi Iunovitan. ipſius Regis pro tempore ſucceſſores, Apoſtolica auctoritate coronandi.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Colojoanni Illuſtri Bulgarorum & Blachorum Regi, ejuſque poſteris, ei tam in Regno, quam in devotione Sedis Apoſtolicæ ſucceſſuris in perpetuum.

Romani Pontificis quæ ſit dignitas, quæ poteſtas.

REs Regum, & Dominus dominantium Jeſus Chriſtus Sacerdos in æternum, ſecundum ordinem Melchiſedech. cui dedit omnia Pater in manu, pedibus ejus ſubiiciens univerſa, cujus eſt terra & plenitudo ejus, Orbis terrarum & omnes habitantes in eo, uno cui flectitur omne genu, cœleſtium, terreſtrium, & infernorum, Summum Apoſtolicæ Sedis, & Romanæ Eccleſiæ Pontificem, quem in B. Petro, ſibi Vicarium ordinavit, ſuper gentes, & regna conſtituit, evellendi, deſtruendi, diſperdendi, & diſſipandi, & ædificandi, & plantandi ei conferens poteſtatem, loquens ad eum in Propheta, qui fuit de Sacerdotibus Ansthot: Ecce conſtitui te ſuper gentes & regna, ut evellas, & deſtruas, & diſperdas, & diſſipes, & ædifices, & plantes. Ut autem id expreſſius demonſtraret, non per alium, ſed per ſe ipſum cum pro hominibus carnem aſſumpſiſſet humanam, & calceamentum ſuum extendiſſet in Idumæam. ut ei Allophyli ſubderentur, & oves ſuas, quæ de hoc ovili non erant adduceret, & fieret unum Ovile, & unus Paſtor, in ſe qui eſt ſuper omnia Deus benedictus in ſæcula, univerſali Eccleſiæ poſuit fundamentum, ejuſque Apoſtolorum Principi Petro magiſterium contulit, & primatum, dicens ad eum: Tu es Petrus, & ſuper hanc petram ædificabo Eccleſiam meam, & portæ inferi non prævalebunt adverſus eam, & tibi dabo claves Regni Cœlorum. Ubi etiam conſequenter adiecit: Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in Cœlis; & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in Cœlis. Poſt paſſionem quoque ſuam aſcenſurus in Cœlum, Ovile ſuum, videlicet Eccleſiam, ei committens, & commendans in Ovibus, dixit ei, Paſce oves meas, vocabulo tertio repetito, per hoc patenter oſtendens, quod ad ejus Ovile non pertinent oves illæ, quæ ſe commiſſas, & ſubjectas eſſe B. Petro contumaciter denegarint, & ejus noluerint erudiri doctrina, & magiſterio ſubjacere. Siquidem Eccleſia eſt Arca illa, in qua paucæ animæ, pereuntibus cæteris in diluvio ſunt ſalvatæ. Unde ſicut omnes quos Arca non cæpit in diluvio perierunt, ſic omnes qui extra Eccleſiam inventi fuerint, in judicio damnabuntur. Arca enim Eccleſiam, cathaclyſmus judicium, & Paſtorem Eccleſiæ Petrum, Noe Rector Arcæ figurat. Ille cum Domino legitur ambulaſſe, hic autem ſuper undas maris, quod hunc Mundum ſignificat, ad Dominum ſcribitur perveniſſe. In quo etiam expreſſe notatur, quod Petro non ſpecialiter aliquis ſpecialis Eccleſia, ſed totus mundus commiſſus fuerit, & Eccleſia generalis. Nam ſicut aquæ multæ, ſunt populi multi; ſic mare magnum, & ſpatioſum, Mundum ſignificat univerſum. Unde vocatis cæteris in partem ſolicitudinis, hunc aſſumpſit Dominus in plenitudinem poteſtatis, cum inquit ad eum; Tu vocaberis Cæphas, quod Petrus interpretatur, & caput, ut Petrum caput Eccleſiæ demonſtraret, Qui ſicut unguentum quod a capite Aaron deſcendit in barbam, in membra diffunderet, ut nihil ſibi penitus deperiret, quoniam in capite viget ſenſuum plenitudo, ad membra vero pars eorum aliqua derivatur. Inſuper quærenti Petro ſi quoties peccaret in eum frater ejus dimitteret ei uſque ſepties, Dominus legitur reſpondiſſe: Non dico tibi uſque ſepties, ſed uſque ſeptuagies ſepties. Sane cum omne tempus, ſeptem dierum numero concludatur, multiplicatus in ſe ſeptenarius, in hoc loco notat univerſorum univerſa peccata, cum ſolus Petrus, non ſolum omnia, ſed omnium poſſit crimina relaxare. Ipſi enim & non alii dictum a Domino reperitur: Tu me ſequere, ideſt in veri Paſtoris officio, & poteſtatis Eccleſiaſticæ plenitudine imitare. Quia cum in officio Vicarium ſibi ſubſtituit Dominus, & in magiſterio ſucceſſorem, ſic hæreditatem, in cujus præclaris funes ejus ceciderant, transferens in eumdem, ut aliis poſt eum, & ſub eo quaſi partialia faceret de hæreditate legata.

Regium Diadema & Sceptrum Colojanni mittit Innocentius.

§. 1. Cum igitur licet immeriti ejus vices geramus in terris, qui dominatur in Regno hominum, & cui voluerit dabit illud, utpote per quem Reges regnant, & Principes dominantur, cum Petro, & ſucceſſoribus ejus, & nobis in eo, noverimus eſſe dictum: Ego pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, ſed tu aliquando converſus, confirmas fratres tuos, cum ex præcepto Domini oves ejus paſcere teneamur, Populis Bulgarorum, & Blachorum, qui multo jam tempore ab uberibus matris ſuæ alienati fuerant, in ſpiritualibus & temporalibus paterna ſolicitudine providere volentes, ejus auctoritate confiſi, per quem Samuel David in Regem inunxit, Regem te ſtatuimus ſuper eos, & per dilectum filium L. tituli S. Crucis Presbyterum Cardinalem apud Sedem Legatum virum providum, & honeſtum, nobis inter cæteros fratres noſtros acceptum, Sceptrum Regni, ac Regium tibi mittimus Diadema, ejus quaſi noſtris tibi manibus imponendum, recipiendo a te juratoriam cautionem, quod nobis & ſucceſſoribus noſtris, & Eccleſiæ Romanæ devotus & obediens permanebis, & cunctas Terras & gentes tuo ſubjectas imperio, in devotione, & obedientia Sedis Apoſtolicæ conſervabis.

Cudendique monetam dat facultatem.

§. 2. Ad petitionem inſuper Venerabilis fratris noſtri Blaſii Brandi, Ziberen. Epiſcopi, quem ad Sedem Apoſtolicam deſtinaſti, publicam in Regno tuo cudendi monetam tuo charactere inſignitam, liberam tibi concedimus facultatem.

Trinovitanam Eccleſiam

§. 3. Venerabili etiam fratri noſtro Archiepiſcopo Trinovitan. in terris, quibus imperas uni-

Primiali dignitate inſignit.

univerſis, privilegium concedimus, primatus. Qui & ſucceſſores ipſius, tuos in poſterum ſucceſſores, ſimili ab eis juramento recepto, Apoſtolicæ Sedis auctoritate coronent, & in terra tua primatus obtineant dignitatem, eiſque Metropolitani tam Bulgariæ, quam Blachiæ Provinciæ conſtituti ſubjaceant, & juxta formam canonicam, reverentiam primati debitam exhibeant, & honorem.

Regem adhortatur ad perſeverantiam in obedientia Sedis Apoſtolicæ.

§.4. Sic ergo fili chariſſime gratiam quam Apoſtolica Sedes mater tua tibi facit agnoſcas, ſic retribuas nobis pro omnibus, quæ tribuimus ipſi tibi, ſic Regnum tuum in Apoſtolicæ Sedis ſubjectione, ac devotione confirmes, ut cum ſub Petro in illius petræ fuerit firmitate fundatum, de qua inquit Apoſtolus, Petra autem erat Chriſtus nec pluviarum imbres, nec impulſus ventorum, nec fluminum formidet incurſus. Tu quoque præter auxilium Apoſtolicæ Sedis, quod juxta devotionem tuam ſenties in præſenti de temporali Regno, ad Regnum pervenias ſempiternum.

§.5. Decernimus ergo, ut nulli omnino &c. hoc privilegium noſtræ Conſtitutionis, & Conceſſionis infringere, vel ei &c. Si quis autem &c.

Dat. die 24. Febr. 1204. Pont. An. VII

Datum Anagniæ per manus Joannis S.R.E. Subdiaconi, & Not. ſexto Kalendas Martii, indictione ſeptima, Incarnationis Dominicæ, anno MCCIIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertio Anno Septimo.

XXXIX.

Quod Rex Bohemiæ à Sede Apoſtolica Rex de cætero nominetur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio N. Regi Bohemorum Illuſtri.

Romani Pontifices Regi Bohemiæ regium nomen dare.

LIcet ante tuæ promotionis tempora, multi fuerint in Bohemia, Regio Diademate inſigniti, numquam tamen potuerunt a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus obtinere, ut Reges eos in ſuis literis nominarent.

§.1. Nos quoque tum Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, tum conſiderantes ſolicite, quod a Nob. Vi. Ph. Duce Sveviæ te feceras coronari, qui cum coronatus legitime non fuiſſet, nec te, nec alium poterat legitime coronare, Regem te hactenus non duximus nominandum.

Regem vocari vult Innocentius.

§.2. Verum cum ad commonitionem Apoſtolicæ Sedis, & noſtram, relicto Duce Sveviæ, ad chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Illuſtr. Regem Othonem in Romanum Imperatorem electum, te converteris, uſus conſilio ſaniori, & ipſe habeat te pro Rege, tam intuitu precum ejus, quam tuæ devotionis obtentu, Regem te de cætero reputare volumus, & vocare.

§.3. Tu igitur taliter gratiam tibi factam agnoſcas, & ſic ingratitudinis vitium ſtudeas evitare, ut tua devotio mereatur, quod & gratia tibi detur ex gratia, & data gratis perpetuo conſervetur, proviſurus attentius, ut quamcitius poteris, ab eodem Rege Othone te facias ſolemniter coronari.

Dat. die 19. April. 1204. Pont. An. VII

Datum Laterani decimotertio Kalendas Maji Anno ſeptimo.

XL.

Erectio Hoſpitalis apud S. Mariam in Saxia de Urbe, ad egenos infirmos recipiendos & curandos. Et inſtitutio Fratrum Ordinis S. Spiritus, regularem vitam ibi degentium, Præfinitioque muneris ipſorum Fratrum, ac auctoritatis eorum Magiſtri, cum exemptionum, ac privilegiorum conceſſione.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Guidoni Magiſtro Hoſpitalium S. Mariæ in Saxia, & Sancti Spiritus in Monte Peſſulano, ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Hoſpitalitatis commendatio.

INter opera pietatis, quæ ſecundum Apoſtolum promiſſionem habet vitæ, quæ nunc eſt pariter & futuræ, hoſpitalitatem nobis ſpecialiter & frequenter divina ſcriptura commendat, utpote quæ illa omnia comprehendit, propter quæ Dominus in ultimę diſcuſſionis examine remuneraturum ſe bonos, & malos afferit puniturum. Hæc enim paſcit eſurientes, ſitientes potat, colligit hoſpites, nudos veſtit, & non ſolum infirmos viſitat, ſed eorum in ſe infirmitates aſſumens, infirmantium curam agit, in carcere poſitis ſubvenit, & quibus vivis in infirmitate communicat, participat in ſepultura defunctis. Per hanc quidam Angelis receptis hoſpitio placuere, cum Abraham & Loth hoſpitalitati vacantes, Angelos meruerint hoſpitari, per quos Abraham jam ſenex futuræ ſobolis promiſſionem accepit, & Loth fuit de incendio Sodomæ liberatus. Duo quoque Diſcipuli qui Jeſum hoſpitio coegerunt, quem in expoſitione ſcripturæ non noverant, in panis fractione noverunt. Per hanc ſuperflua divitum, quæ congregata forte ſervarentur ad mortem, in neceſſitates pauperum erogantur ad vitam. Per hanc terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna fœlici commercio commutantur, dum per manus pauperum theſaurizamus in Cœlis, ubi nec ærugo, nec tinea demolitur, & ubi fures non effodiunt nec furantur, & facimus nobis de mammona iniquitatis amicos, qui cum defecerimus in æterna tabernacula nos admittant.

Innocentius Hoſpitale S. Spiritus conſtruit.

§.1. Hæc igitur attendentes, non ſolum pro noſtra, ſed prædeceſſorum, & ſucceſſorum, & fratrum noſtrorum Epiſcoporum, Presbyterorum, atque Diaconorum Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, tam vivorum, quam etiam defunctorum ſalute, apud S. Mariam in Saxia, locum utique ſatis idoneum ad hoſpitalitatis officium exercendum, eleemoſynis Eccleſiæ Romanæ venerabile conſtruximus Hoſpitale, in quo futuris temporibus, dante Domino, recipiantur, & reficiantur pauperes, & infirmi, & exhibeantur alia opera pietatis.

§.2. Sta-

Regularem in eo vult ſervari Ordinem.

§.2. Statuentes ut regularis Ordo, qui ſecundum Deum, & inſtitutionem Fratrum Hoſpitalis Sancti Spiritus in eodem loco per nos inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur.

De ſervitio Eccleſiæ.

§.3. Hoc tamen adjecto ut in eadem Eccleſia quatuor ſemper ad minus ſint Clerici regulam ejuſdem Hoſpitalis profeſſi, qui pro nobis, & prædeceſſoribus, ac ſucceſſoribus, & fratribus noſtris, vivis pariter & defunctis ſpecialiter orantes, omnia ſpiritualia libere adminiſtrent, & ſuper iis nullius niſi Romani Pontificis correctioni ſubjaceant. Ad quem quoties expedierit, monitione præmiſſa, charitativa fiat a fratribus proclamatio propter Deum, ut ipſe cognita veritate, decernat quod ſuo prudenti conſilio duxerit providendum.

§.4. Ipſi autem victu, & veſtitu contenti, quem eis ſecundum eandem regulam præcipimus exhiberi, divinis vacent officiis, & intendant Eccleſiaſticis Sacramentis, ita quod de aliis Hoſpitalis negotiis, præter conceſſionem Magiſtri, ſe nullatenus intromittant, ſed omnia diſpoſitioni tuæ fili Magiſter & Succeſſorum tuorum, vel eorum qui per te, vel eos ad hoc fuerint deputati, ſine contradictione, ac murmuratione relinquant.

Huic Hoſpitali aliud apud Montem Peſſulan. unit.

§.5. Cæterum quoniam in Hoſpitali Sancti Spiritus diebus noſtris per Dei gratiam hoſpitalitas valde viget, illud iſti, & iſtud illi, de conſilio fratrum noſtrorum unimus, ut & iſtud illi tanto utilius munimenti impendat, quanto vicinius nobis exiſtens, defenſionem noſtram illi facilius poterit implorare. Illudque iſti tanto commodius ſubveniat in miniſtris, quanto perſonæ converſantes in illo ad hoſpitalitatis ſunt officium aptiores. Ita tamen per hanc unionem, prædictum Sancti Spiritus Hoſpitale juriſdictione Magalonen. Eccleſiæ minime ſubtrahatur, illa dumtaxat conſtitutione ſervata, quam inter eandem Magalonen. Eccleſiam, & prædictum Sancti Spiritus Hoſpitale decrevimus obſervandam.

De Magiſtro qui utrique præſit.

§.6. Statuimus inſuper, ut unus tantum Magiſter Hoſpitalibus præficiatur ambobus, qui utrumque viſitet annuatim, & quæ ſtatuenda vel emendanda viderit, ſtatuat & emendet, & transferendi fratres ubicumque fuerint, prout melius viderit expedire, liberam habeat facultatem. Qui ſi forſan apud Urbem, vel ubilibet citra Montes, viam fuerit univerſæ carnis ingreſſus, fratres Hoſpitalis Sanctæ Mariæ in Saxia, fratribus Sancti Spiritus, ejus non differant obitum nuntiare. Illique Romam, duos, vel tres de fratribus ſuis mittant, qui cum fratribus Hoſpitalis Sanctæ Mariæ in Saxia electionem celebrent regularem. Quod ſi forſan apud Montem Peſſulanum obierit, vel ubilibet ultra Montes, per fratres Sancti Spiritus, fratribus Sanctæ Mariæ ipſius obitus nuntietur, qui ut prædiximus, duos vel tres de fratribus ſuis Montem Peſſulan. tranſmittant, ad electionem regulariter celebrandam.

Ejuſque electione.

§.7. Cæterum cum Eccleſia S. Mariæ in Saxia, & Hoſpitale conſtructum ibidem, ad nos nullo pertineant medio (ſalvo quod Clerici ejuſdem Eccleſiæ debent ex noſtro mandato Baſilicæ Principis Apoſtolorum in Scrutinio, Baptiſmo, & Letania) ne diſparis conditionis homo præferatur eidem, & ſervus, qui alii Domino ſtet, aut cadat præponatur Hoſpitali prædicto, quod noſtræ tantum eſt juriſdictioni ſubjectum: perſonam tuam fili Magiſter & Succeſſorum tuorum a quorumlibet Prælatorum eximimus poteſtate. Ut nullus in te, vel eos, interdicti vel excommunicationis ſententiam, ſine mandato Apoſtolicæ Sedis audeat promulgare. Quam ſi aliter prolata fuerit decernimus non tenere.

Eum eximit ab omni ſubjectione.

De quæſtuis.

§.8. Licet autem prædicta Hoſpitalia uniamus, ne tamen hujuſmodi unio confuſionem inducat, cum & ſi unio Deo ſit placita, diſcretio tamen ei nihilominus ſit accepta, privilegio præſenti ſtatuimus, ut fratres qui colligendis eleemoſynis pro pauperibus Hoſpitalis S. Mariæ in Saxia fuerint deputati, tantum Italia, & Sicilia, & Anglia, & Ungaria ſint contenti, fratres autem Hoſpitalis Sancti Spiritus in Monte Peſſulano libere in Provinciis aliis, eleemoſynarum ſtatuant Collectores, ita quod utrique ſuis terminis ſint contenti, nec invadant alteri terminos aliorum. Nec eleemoſynæ, quæ pro Hoſpitali Sanctæ Mariæ in Saxia collectæ fuerint, ad Hoſpitale Sancti Spiritus transferantur, nec quæ fuerint illi fidelium devotione collatæ, occaſione qualibet deferantur ad iſtud.

Quomodo facienda in loco interdicto?

§.9. Si qui vero fratrum veſtrorum, qui deſtinati fuerint ad eleemoſynas colligendas in quamlibet Civitatem, Caſtellum, vel Vicum advenerint, ſi forte locus ille a divinis fuerit officiis interdictus, pro Omnipotentis Dei reverentia, in eorum adventu jucundo, ſemel in anno pulſatis campanis aperiantur Eccleſiæ, ut ſuper eleemoſynis acquirendis verbum exhortationis ad Populum in Eccleſia proponatur.

Receptores Collectarum ſub protectione S. Petri recipit.

§.10. Decernimus inſuper, ut receptores fraternitatum, ſive collectarum veſtrarum, ſalvo Iure Dominorum ſuorum, in Beati Petri & noſtra protectione conſiſtant, & pace in terris, in quibus fuerint potiantur.

§.11. Simili etiam modo ſancimus, ut quicumque in veſtra fuerit fraternitate receptus, ſi forſan Parochialis Eccleſia, cujus tempore Parochianus extiterit, a divinis fuerit officiis interdicta, cumque mori contigerit, ipſi ſepultura Eccleſiaſtica non negetur, niſi excommunicatus, vel nominatim fuerit interdictus.

Eximit a Decimis.

§.12. Decimas autem, de terris & vineis, quas ad opus infirmorum & pauperum propriis manibus, aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis animalium, ſeu de fructibus hortorum veſtrorum, nullus exigere, vel extorquere præſumat.

Oratorium & Cæmeterium concedit.

§.13. Liceat autem vobis in domibus veſtris, quas in præſentiarum habetis, vel in futurum eritis habituri ad opus veſtrum & familiæ veſtræ, necnon infirmorum & pauperum ibidem manentium, oratorium & cæmeterium ſine impedimento cujuslibet contradictionis habere.

Sacramenta eis per Ordinarios miniſtranda decernit.

§.14. Chriſma vero, Oleum Sanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a diœceſanis ſuſcipietis Epiſcopis, ſiquidem Catholici fuerint, & communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerint, & ea vobis ſine pravitate aliqua voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis adire Antiſtitem, gratiam, & communionem

Apo-

Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate, vobis quod poſtulatur impendat.

Nonnulla concedit Privilegia.

§.15. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat in Eccleſiis veſtris, clauſis januis, exclusis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina officia celebrare.

§.16. Liceat quoque vobis liberas & abſolutas perſonas e ſæculo fugientes ad converſionem recipere, & eas abſque contradictione aliqua retinere.

§.17. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum, poſt factam in locis veſtris profeſſionem, fas ſit abſque Magiſtri ſui licentia, inde diſcedere, niſi arctioris religionis obtentu. Diſcedentem vero abſque communium litterarum veſtrarum cautione, nullus penitus audeat retinere.

§.18. Si quis vero fratrum, poſt factam profeſſionem turbatores religionis veſtræ, vel inutiles fuerint fortaſſis inventi, liceat tibi fili Magiſter, & ſucceſſoribus tuis, eos cum aſſenſu & conſilio ſanioris partis Capituli amovere, ipſiſque dare licentiam ad alium Ordinem, ubi ſecundum Deum vivere valeant tranſeundi, & loco eorum alios ſubrogandi, qui unius anni ſpatio, in veſtra ſocietate probentur. Quo peracto, ſi mores eorum exegerint, & ipſi utiles fuerint, ad ſervitium Hoſpitalis inventi, profeſſionem faciant regularem.

§.19. Ad hæc, diſtrictius inhibemus ne a te fili Magiſter, vel ſucceſſoribus tuis, & fratribus Hoſpitalium eorundem, exigat ulla Eccleſiaſtica ſæcularisve perſona fidelitates, homagia, juramenta, vel ſecuritates reliquas, quæ a laicis frequentantur.

§.20. Poſtremo, decimas quas conſilio & aſſenſu Epiſcoporum a Clericis, vel Laicis potueritis obtinere, illaſque quas conſentientibus dioeceſanis Epiſcopis, & Clericis ad quos pertinent, acquiretis, Auctoritate Apoſtolica vobis confirmamus. Nulli ergo &c.

Succeſſores Pontifices adhortatur, ut hujus Hoſpitalis curam ſpecialiter incumbant.

§.21. De cætero ſucceſſores noſtros obſecramus & obteſtamur in Chriſto Jeſu, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos, ut loca veſtra cum perſonis & rebus ad hoſpitalitatis officium deputatis, tanquam ſpeciales patroni, ſpecialiter foveant, & defendant. Quoniam & ſi cæteris piis locis teneantur ex Apoſtolicæ ſervitutis officio providere, huic tamen Hoſpitali, quod de bonis Eccleſiæ Romanæ fundatum eſt, & donatum, & tam noſtris, quam ſucceſſorum noſtrorum diebus credimus ampliandum, curam debent impendere ſpecialem. Si qua igitur &c. Cunctis autem &c.

Dat. die 19. Junii 1204. Pont. An. VII

Datum Lateran. per manum Joannis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Subdiaconi & Notarii decimotertio Kalendas Julii, Indictione ſeptima, Incarnationis Dominicæ Anno MCCIV. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. anno ſeptimo.

XLI.

Confirmatio Ordinis Vallis Caulium, cui nonnulla præſcribuntur ſervanda.

Ex Gall. Chriſt. To. IV. in Appendice pag. 197.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Vallis Caulium ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

SOlet annuere Sedes Apoſtolica piis votis, & honeſtis petentium precibus favorem benevolum impertiri.

Hic ordo quomodo inſtitutus.

Ex litteris ſane Venerabilis Fratris noſtri G. electi Remenſis accepimus quod dum tranſiret per Dioeceſim Lingonenſem, vos invenit in Valle Caulium novellam inſtitutionem ordinis aſſumpſiſſe de cujus meritis diligenter inquirens nihil in eo niſi religioſum comperit, & honeſtum invenit, ſiquidem, prout eædem litteræ continebant, quod inter vos unus Monachorum, quem vos filii Monachi eligetis, debeat eſſe Prior, cui omnes Monachi videlicet, & converſi quorum Societas vigeſimum numerum non tranſcendet, tamquam ſpirituali Patri reverentiam, & obedientiam curabitis exhibere. Nullus veſtrum proprium poſſidebit. In conventu ſingulis diebus Miſſa, & horæ canonicæ cantabuntur, privataſque Miſſas qui voluerint celebrabunt. Capitulum tenebitis facturi duodecim lectiones temporibus conſtitutis, ſimul laborabitis, & ſimul in refectorio comedetis carnibus, & ſagimine non utentes. Prior vobiſcum, & in eodem Refectorio comedet ſimili cibo, & veſte contentus. A feſto Reſurrectionis Dominicæ, uſque ad Exaltationem Crucis bis comedetis in die, reſiduum temporis ſub jejuniorum abſtinentia tranſcurſuri, pane, & aqua, & vino pulmento contenti ſexta feria exiſtente. In die Nativitatis Domini non jejunabitis nec feria ſexta in æſtate, ubi feſtum intervenerit duodecim lectionum; Vivetis de redditibus ſilentium ſervaturi. Interiores terminos excepto priore niſi in cauſa ordinis, non tranſcendetis. Prior tamen ſi occupatus fuerit, vel ægrotans, vel urgens neceſſitas, vel evidens utilitas poſtularit, poterit unum quem voluerit deſtinare. Cilicia induetis ad carnem, eos, qui ferre non poterunt non cogentes, lineas, & cannabinas veſtes nullatenus induetis, groſſæ lanæ veſtes non tinctas, & pelliceas habituri, cum tunicis cingulo, & caligis omnes jacebitis, & præter hæc vos filii Monachi, cum cucul nuſquam, & nunquam ſuper culcitris quieſcentes erunt novitii veſtri in probatione per annum. Et vos filii Monachi a matutinis uſque ad horam laboris, & veſperis uſque ad occaſum Solis lectioni, orationi, & contemplationi vacabitis exceptis his quos Prioris diſcretio pro aliqua certa, & neceſſaria cauſa duxerit retrahendos. Nos autem veſtris juſtis poſtulationibus annuentes perſonas veſtras, & locum in quo divino eſtis obſequio mancipati, cum omnibus, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci ſub Beati Petri, & noſtra protectio-

Regulæ.

Veſtimenta deſtinat.

Locum ipſum ſub Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcipit.

Digitized by Google

Ordinemque confirmat.

tectione ſuſcipimus. Specialiter autem ordinem ipſum provida deliberatione de aſſenſu Epiſcopi Diœceſani ſtatutum auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 11. Febr. 1205. Pont. An. VII.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Incarnationis Dominicæ Anno MCCV. quarto idus Februarii Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

XLII.

Multa differens de translatione Conſtantinopolitani Imperii de Græcis ad Latinos indulgentiam impertitur iis, qui ad ipſum Imperium accedentes pro ſubſidio Terræ Sanctæ laboraverint.

Ex Archiv. Vaticano.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopo Remen. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato, & Suffraganeis ejus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

VIR unus de Ramatha duas ſibi Uxores copulavit, Annam videlicet & Phenennam, ſed quæ prius fuit prolis gloria decorata, cum ſuperbivit, ubi altera cœpit fœcunditate ſobolis in Domino exaltare, meruit infirmari ſicut ipſius Canticum manifeſtat.

Res in antiqua lege figuratæ in nova revelatæ.

Ea ſiquidem quæ ſub umbra legis biſtorialiter accidiſſe leguntur, cum ſecundum Apoſtolum omnia illis contigerint in figuram, ſpiritualiter eveniunt in Populo Dei tempore gratiæ revelatæ, ut a Moyſi facie ſublato velamine per Evangelicæ Doctrinæ fulgorem tenebroſa aqua in Nubibus aeris elucescat, & ſignificatum per ſignificans appareat evidenter. Mediator etenim Dei, & Hominum Homo Chriſtus Jeſus unus omnino non confuſione ſubſtantiæ, ſed unitate perſonæ duas convocans ad ſe gentes, Græcum videlicet Populum, & Latinum ipſos ſibi conjunxit per Fidei Sacramenta; ſed alter eorum videlicet Græcus, qui ſepteno Eccleſiarum numero gloriatur, de quibus & earum Angelus mentionem facit in Apocalypſi Joannes, ubi Latinorum Eccleſiæ vidit funiculos dilatari, quia ſtimulis invidiæ agitatus ab unitate diſceſſit: non attendens, quod cum Sponſus præmiſiſſet in Canticis Sexaginta ſunt Reginæ, & octoginta Concubinæ, & Adoleſcentularum non eſt numerus, ſtatim ſubjunxit: una eſt Columba mea, perfecta mea una eſt Matri ſuæ electa Genitrici ſuæ, viderunt eam filiæ Syon, & Beatiſſimam prædicaverunt Reginæ, & Concubinæ, & laudaverunt eam. Nam multæ filiæ congregaverunt divitias hæc autem ſupergreſſa eſt univerſas.

Error Græcorum de proceſſione Spiritus Sancti.

Poſtquam autem Græcorum Populus rupto vinculo Pacis ab unitate diſceſſit, elanguit etiam circa fidem renuens confiteri, quod Spiritus Sanctus, qui eſt unitatis equalitatiſque connexio, procedat a filio ſicut a Patre procedit, quia igitur circa Proceſſionem Spiritus Sancti profiteri renuit veritatem, merito tenebras mentis incurrit, cum ipſe Spiritus omnem doceat veritatem, ſicut filius in Evangelio proteſtatur. Spirituali etenim intellectu privatus quia peccavit in ſpiritum fermentum non ejecit a Domo, ut epularetur in Azimis ſinceritatis, & veritatis, ſed veteri fermento retento Corpus Chriſti, quantum in ipſo eſt, comedit fermentatum. Benedictus autem Deus, & Pater Domini Noſtri Jeſu Chriſti Pater miſericordiarum, & Deus totius conſolationis, qui ſuam volens Eccleſiam conſolari, ut Ephrahin convertatur ad Judam, & ad Jeruſalem Samaria revertatur, ſuper eumdem Populum, quia Montem Caliginoſum ſignum dignatus eſt mirabiliter elevare, ac ejus portas ſanctificati Domini ſunt ingreſſi, Græcorum Imperium a ſuperbis ad humiles, a ſuperſtitioſis ad Religioſos, a Schiſmaticis ad Catholicos, ab inobedientibus transferens ad devotos,

Narrationis Tranſlationis Imperii.

cum enim Chriſtianus exercitus illuc cum Alexio filio Yſatii adveniſſet, & capta Urbe Conſtantinopolis idem fuiſſet Alexius coronatus, dictus exercitus ibidem propoſuit hiemare, ſed quæ novus Imperator pro beneficiis ſibi ab eodem collatis retribuere ſtuduerit, longum eſſet præſenti pagina enarrare; verum ut multa brevius perſtringamus eorum malitia, quia Amorreorum iniquitate completa dextera Domini fecit virtutem, & exaltavit Exercitum Chriſtianum, illos digna ultione percutiens, ac eorum Terram auro, & argento, gemmiſque refertam Frumento, Vino, & Oleo ſtabilitam, & bonorum omnium copiis affluentum exercitui tribuens memorato: expulſis igitur de Conſtantinopoli Græcis, & eorum terra pariter ſubjugata chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Balduinum Comitem Flandriæ ac Hainum ad Imperii regimen voluntate communi, & unanimi ſublimarunt, ut videatur in illo completum quod fuerat de Cyro prædictum ſubjiciam, inquit, ante faciem ejus gentes, & dorſa Regum vertam, aperiam coram eo januas, & portæ non claudentur. Ego ante te ibo, & Glorioſos Terræ humiliabo, Portas æreas conteram, & vectes ferreos confringam, & dabo tibi theſauros abſconditos, & Arcana ſecretorum.

Alexius Conſtantinopoli coronatus.

Balduinus Flandriæ Comes ad hoc Imperium vocatur.

Hic igitur mirabiliter ſublimatus nobis humiliter ſupplicavit, ut apud Sedis devotos Clericos ſimiliter ac Laicos nobiles, & ignobiles cujuslibet conditionis, & ſexus Apoſtolicis dignaremur exhortationibus invitare, ut ad ipſius accedant Imperium ab eo ſecundum qualitates, & merita Perſonarum gratas divitias recepturi. Attendentes igitur quod mutatio hujus Imperii dexteræ mutatio ſit excelſi, & ab eo factum ſit iſtud qui tempora mutat, & transfert Regna, cum per illud Terræ Sanctæ poſſit utilius ſubveniri, quin potius cum per illud iſta credatur poſſe recuperari, de levi fraternitatem veſtram monemus, & exhortamur in Domino per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus tam Clericos, quam Laicos efficaciter inducatis, ut ad capeſſendas ſpirituales pariter & temporales divitias ad præfatum Imperatorem accedant, qui ut ejus verbis utamur cum ſufficiat univerſis, quos ad eum Chriſtianæ Religionis zelus adduxerit, ſingulos vult & poteſt ſecundum ſtatus ſuos varietatemque natalium, & augere divitiis & hono-

Mandat Apoſtolicus Legatis, Clericos, Laicoſque moneant, ut illuc ſe transferant.

honoribus ampliare, ut Conſtantinopolitano Imperio roborato, & in devotione Apoſtolicæ Sedis ibidem Eccleſia ſtabilita, idem Imperator ad expugnandas Barbaras Nationes, quæ Terram, in qua Deus Rex noſter ante ſecula noſtram dignatus eſt operari ſalutem, peccatis exigentibus detinent occupatam manu forti & brachio extento valeat properare, ſperantes in Domino Jeſu Chriſto, quod ipſe qui per eum jam cæpit mirabiliter operari opus inceptum ad laudem & gloriam ſui nominis mirabilius conſumabit. Nos enim hiis qui accedentes ad Imperium ipſum in Terræ Sanctæ ſubſidium laboraverint illam concedimus indulgentiam peccatorum, quam aliis crucefignatis Apoſtolica Sedes indulſit.

Et his indulgentiam impertitur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum octavo Kalendas Junii, Pontificatus noſtri anno octavo.

Dat. die 25. Maii 1205. Pontif. Anno VIII.

XLIII.

Sequitur de deſtinandis Religioſis Viris ad inſtruendum Imperium Conſtantinopolitanum, cum Miſſalibus & Breviariis juxta Ritum Romanæ Eccleſiæ.

Ex Archivo Vatic.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus univerſis Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis per Regnum Franciæ conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

MUltifarie multiſque modis clementia divina Nos excitat, ut de ſomno mortis evigilemus ad vitam, & de lacu miſeriæ in ſpem æternæ gloriæ reſpiremus. Exultamus ſiquidem & merito exultare debet omnis Sanctorum Eccleſia, quod viſitans viſitavit Nos Oriens ex alto, ut magna pars Orientalis Eccleſiæ Grecia videlicet pene tota, quæ a longiſſimis retro temporibus Matris ſuæ Sanctæ Romanæ Eccleſiæ contempſerat imitari veſtigia, noſtris temporibus facta ſit de inobediente obediens, & de contemptrice devota. Ad majorem etiam accedit affluentiam gaudiorum, quod Vir Chriſtianiſſimus = Chariſſimus in Chriſto filius noſter Balduinus Imperator Conſtantinopolitanus Illuſtris ad ea totis viribus ſatagit, & intendit, per quæ poſſit & debeat Chriſtiana Religio propagari, & ut edificium jam ex magna parte conſtructum non corruat ardenti laborat ſtudio, & ſollicitudine diligenti. Nuper ſiquidem devotionem ſuo plantatam in pectore in ramos bonæ operationis diffundens Nobis humiliter ſupplicavit, ut Viros Religioſos & providos de ordine Ciſtercien. Cluniacen. Canonicorum Regularium, aliarumque Religionum ad fundandam Fidei Catholicæ veritatem perpetuoque firmandam ad partes Conſtantinopolitanas faceremus tranſmitti, & ut illuc valeant pervenire a ſuis Prælatis in neceſſariis provideri. Poſtulavit etiam ut Miſſalia, Breviaria, cæteroſque libros, in quibus Officium Eccleſiaſticum ſecundum Inſtituta Sanctæ Romanæ Eccleſiæ continetur, ſaltem pro exemplaribus ad partes illas faceremus tranſmitti. Volentes igitur Imperatorem eumdem tanto benignius in ſuis petitionibus exaudire, quanto majorem in majoribus frequenter ſumus ejus fidei ſinceritatem experti Univerſitatem veſtram rogamus attente, & hortamur per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes quatenus pium ejus deſiderium, quantum in vobis fuerit promoventes, de ſingulis Ordinibus viros moribus, & ſcientia commendandos, ac in Religione ferventes ad partes illas deſtinare curetis, per quos novella illa plantatio in diſciplina Domini erudita fructum reddat ſuis temporibus opportunum, & quod in eis mirabiliter eſt inceptum, ad laudem, & gloriam Redemptoris mirabilius conſumetur. Mentionatos quoque libros, quibus non ſolum abundare ſed ſuperabundare vos novimus ad partes illas ſaltem pro exemplaribus mittere procuretis, ut, & veſtra abundantia illorum inopiam ſuppleat, & Orientalis Eccleſia in divinis laudibus ab Occidentali non diſſonet, ſed ſicut eſt unus Deus, & fides una, ita uno ore ipſum laudet, & glorificet oriens, & occaſus.

Multi Græci Rom. Eccleſiæ ſe univiſſe gaudet.

Balduini zelum pro Religione commendat.

Qui Viros Religioſos illuc mitti petit.

Tranſmittique eo Miſſalia, Breviaria &c.

Regulares ad hæc hortatur Pontifex.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum octavo Kalendas Junii Pontificatus noſtri Anno Octavo.

Dat. die, eoque eodem.

XLIV.

Populo Radicofani prohibet, ne Conſules abſque ſpeciali Sedis Apoſtolicæ licentia eligat.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis Filiis Fidelibus noſtris, & Populo Radicofanen. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

APoſtolicæ Sedis benignitas, quæ uſque ad exteras Nationes extenditur, tanto copioſius exuberare debet erga Domeſticos, & Vaſſallos, quanto ipſorum cura, & ſollicitudo ſibi familiarius eſt adnexa, & cum a filiis ſuis diligi appetat, potius quam timeri; eo quod ſibi ſervilis timor non placet, quem charitas foras mittit: licet a ſuis aliquando offendatur, ſi converti voluerint, parcere vult potius quam ulciſci, & eligit magis delinquentes corripere in ſpiritu lenitatis, quam ipſos ferire gladio ultionis, ut ſicut Infideles & extraneos ad devotionem ſuam manſuetudinis ſuæ clementia evocat & adducit, ita quoque domeſticos & fideles in fidelitate ſua ſtabiliat & confirmet. Quamvis igitur Nos hac vice non leviter offenderitis, & ad iracundiam Nos tanto amplius provocaverit factum veſtrum, quanto a Vobis, quos tamquam ſpeciales filios & devotos ſinceræ dilectionis brachiis amplexamur, minus credebamus offendi, quia tamen miſericordiam implorantes ad mandatum noſtrum humiliter acceſſiſtis juramenta, obſides, & fidejuſſores pro mille libris ſuper facto Conſulum exhibentes, ut in fidelitate noſtra veſtra devotio fortius accendatur vobiſcum mitius agere volumus, & preces veſtras quantum cum honore noſtro poſſumus benignius exaudire. Ideoque Conſulum Electionem quamdiu Nobis placuerit Vobis duximus concedendam, ita quod ex hoc Nobis nullum præjudicium generetur, per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandantes quatenus nunquam Conſules eligere præſumatis abſque noſtra vel Caſtellani noſtri con-

Exordium.

Radicofanenſium ſtatus.

Eis mandat ne Conſules eligant abſque Pontificis aſſenſu.

conniventia & aſſenſu, ſed cum Electionem ipſam celebrandam duxeritis noſtrum vel Caſtellani noſtri requiratis aſſenſum. Sed antequam ipſum aſſenſum mereamini obtinere, non præſumant Electi Conſules exercere officium Conſulatus Juraturi rationes & conſuetudines noſtras ſe fideliter ſervaturos, ſi vero quod abſit contra mandatum noſtrum facere præſumpſeritis perjurii notam & fidejuſſionis pœnam pariter incurratis.

Electi Conſules fidelitatis juramentum præſtare debent.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Kalendas Februarii Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. die 1. Febr. 1206. Pontif. Anno VIII.

XLV.

Coronatio Regis Aragonum Romæ in Monaſterio Sancti Pancratii, cum inſignium regalium conceſſione, ac licentia, quod ejus Succeſſores de cetero per Archiepiſcopum Tarraconen. auctoritate Apoſtolica coronari poſſint.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Petro Illuſtri Regi Aragonum.

Cum quanta gloria & honore, impendiis & applauſu, Regium Romæ de manu noſtra in Monaſterio B. Pancratii ſuſceperis Diadema, poſtquam per Venerabilem Fratrem noſtrum Petrum Portuen. Epiſcopum in Regem te fecimus coronari, tua ſublimitas non ignorat.

Rex ad Sanctum Pancratium coronatus.

§.1. Ut autem dilectionis affectum, quem ad tuam habemus perſonam, per exhibitionem operis, evidentius monſtraremus, regalia inſignia univerſa, Mantum videlicet, Colobium, Sceptrum, & Pomum, Coronam, & Mitram ad opus, dum non minus pretioſa quam ſpecioſa, fecimus præparari, & ea liberaliter tibi donavimus, in ſignum gratiæ ſpecialis.

Regalia ei data inſignia ab Innocentio.

§.2. Tu vero tanquam Princeps, & Catholicus Rex, ſuper Altare B. Petri Apoſtolorum Principis, Regnum tuum nobis, & per nos Apoſtolicæ Sedi cum multo devotionis affectu, per privilegii paginam obtuliſti, illud ei conſtituens in perpetuum cenſuale; firmiter promittendo, quod juramentum fidelitatis & obedientiæ, in coronatione tua nobis exhibitum, inviolabiliter obſervabis, & ad illud exhibendum, & conſervandum Succeſſores tuos obligari volebas.

Rex annuum cenſum promittit Sedi Apoſt.

§.3. Nos igitur gratiam tibi a nobis exhibitam, ad Succeſſores tuos derivari volentes, præſentium auctoritate concedimus, ut cum ipſi decreverint coronari, coronam a Sede Apoſtolica requirentes, de ſpeciali mandato per Tarraconenſis Archiepiſcopum apud Cæſarauguſtam ſolemniter coronentur, præſtita ſuper prædictis idonea cautione. Et quoniam jure civili ſtatutum eſt, ut mulieres maritorum honoribus decorentur, præſentium auctoritate concedimus, ut per manus ejuſdem Archiepiſcopi eas liceat coronari.

Pontifex concedit ut Reges, & Reginæ ſucceſſores ab Archiep. Tarraconen. coronentur.

§.4. Nulli ergo &c. noſtræ conceſſionis &c. Siquis autem &c.

Datum Ferentin. 15. Kal. Julii Pontificatus Noſtri Anno Nono.

Dat. die 17. Junii 1206. Pont. An. IX.

XLVI.

Ad Univerſos Poloniæ Chriſtifideles, ut Cenſum Romanæ Eccleſiæ debitum perſolvant.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Univerſis Chriſtifidelibus in Polonia conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Ex Archiv. Vatic.

Si memoriter teneretis Ananiæ, Zafiræque ſupplicium, qui pro culpa fraudati pretii, quod ex Agris acceperant, terribili ultione puniti ad pedes Apoſtolorum Principis repentino interitu corruerunt; In ſolutione Cenſus, quem Beato Petro debetis, fraudem vitaretis ut credimus adhibere. Ad noſtram ſiquidem audientiam noveritis pervenire, quod cum ex conſuetudine Regionis uſualis moneta per Annum apud vos tertio renovetur, & quæ prius in uſu fuerat, demum reddatur vilior, uſu alterius ſuccedente, vos eidem Apoſtolo Cenſum debitum illo differtis tempore perſolvendum, in quo monetæ, quam ſolvitis, vilior uſus erit. Licet ergo bonorum veſtrorum Omnipotens non indigeat, quia tamen pericoloſum eſt vobis, quod debetis eidem vel per fraudem minuere vel per ingratitudinem retinere, Univerſitatem veſtram monemus attente, & hortamur per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandantes, quatenus Cenſum ipſum ſine cujuslibet fraudis vitio more ſolito perſolvatis, alioquin Sententiam, quam Venerabilis Frater noſter Gneznen Archiepiſcopus in ejuſdem Cenſus vel Detentores ingratos vel temerarios fraudatores rationabiliter duxerit promulgandam, uſque ad ſatisfactionem condignam firmitatem decernimus debitam obtinere.

Fraus Polonorum in cenſu Sedi Apoſt. perſolvendo.

Eoſdem ad ejus ſolutionem hortatur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Nonis Januarii Pontificatus Noſtri Anno Nono.

Dat. die 5. Januarii 1207 Pont. An. IX.

XLVII.

Monachis Burgulienſibus datur certus modus vivendi, & regendi Monaſterium juxta correctionem a Delegatis Apoſtolicis factam.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Lucæ Abbati, & Conventui Burgulienſi.

Ex Baluz. lib. X. Epiſt. 14

Ad evellendum, & deſtruendum, ædificandum pariter, & plantandum, ſuper gentes, & regna diſponente Domino conſtituti, iis tenemur robur Apoſtolicum impertiri, quæ inter Viros Religioſos, pro reſecanda diſſolutionis materia, & virtutibus colendis, deliberatione provida ſtatuuntur, ut in odorem Unguentorum Domini pede currant adoleſcentulæ inoffenſo, & liberius ſecus pedes Domini ſedeant cum Maria. Ea propter, Dilecti in Domino filii, veſtris precibus inclinati, ea, quæ dilecti filii . . . de Savigneio, & . . . de Claromonte Abbates Ciſtercienſis ordinis, & P. de Butera Canonicus Andegavenſis, quibus correctionem Monaſterii veſtri duximus committendam, pro informatione Religionis, & utilitate Monaſterii veſtri vobis conſentientibus provide ſtatuerunt, auctori-

Exordium.

Correctionem ſupradictam confirmat.

P

ctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, conſtitutiones ipſas, prout in eorum Authentico continetur, ad evidentiam pleniorem de verbo ad verbum huic, noſtræ paginæ inſerentes. STATUIMUS pro bono pacis, & amore Religionis quod Abbas, qui plus debet prodeſſe quam præeſſe, & diſcipulos ſuos magis exemplo quam verbo docere, ſemper pauſet in Dormitorio, niſi fuerit infirmus aut minutus, vel aliqua manifeſta neceſſitas exegerit, vel magnum laborem ſubſtinuerit. Nec Abbas, nec aliquis Monachus habeat Coopertorium niſi de Agniculis vel Catis vel Vulpibus, & cum panno nigro vel albo ordinato. Sæpius comedat in Refectorio; & ſi in Camera comederit, comedat cum Fratribus ſive Clericis & Laicis. Longas autem Vigilias poſt completorium prohibemus. Nullus Monachus comedat in infirmaria ſine licentia Abbatis vel Prioris. Nullus Clericus vel Laicus comedat niſi in Hoſpitio; exceptis ſervientibus, qui comedere poterunt in ſuis officiis, niſi fuerint excellentes perſonæ. Abbas ſæpius interſit divinis officiis, & ſedeat in Clauſtro cauſa ædificationis. Non donet redditus vel poſſeſſiones, vel aliquid quod a Monacho bene, & ad utilitatem Eccleſiæ miniſtrari poſſit, parentibus ſuis vel aliis. Non ſit ſumptuoſus circa parentes ſuos vel alios in expenſis vel donis. In omnibus negotiis ſuis vel viſitandis obedientiis ſit contentus quinque æquitaturis, niſi forte aliquos bonos Viros cauſa conſilii vocaverit. Non exigat munera a Prioribus pro dono Prioratuum. Non amoveat aliquem de Prioratibus vel baliis dum bene fuerit, niſi cauſa eminentis utilitatis. Et hoc faciat cum Conſilio Seniorum. Non ſuſtineat deſtructorem, ſed amoveat, & puniat regulariter, ut cæteri terreantur. Provideat ordinare in omnibus neceſſariis omnibus fratribus, moderate, & honeſte, & non tamen ſuperflue, & provideri faciat a Prioribus: redditus, & poſſeſſiones collatas vel acquiſitas tam olim quam impoſterum non alienet a locis quibus dabuntur, ſine conſilio Capituli. Non donet penſionem alicui niſi de ſpeciali mandato Domini Papæ. Non accipiat mutuum ultra viginti quinque libras Andegavenſis monetæ ſine Sigillo, & conſcientia Capituli. Non faciat plegium pro aliquo. Non invadet Theſaurum vel poſſeſſiones Eccleſiæ niſi cum conſilio Seniorum, & convocatis Prioribus exterioribus infra unam dietam manentibus. Nec aliquam inſtitutionem faciat niſi in generali Capitulo, quod celebratur in feſto Apoſtolorum Petri, & Pauli. Si qua minora gerenda ſunt per annum, Conſilio Seniorum utatur; & quod melius judicaverit, faciat. Nullam obedientiam vel balivam teneat Abbas in manu ſua, ſed quam citius poterit, Priorem vel Bailium conſtituat idoneum. Præter hoſpitium, & Camerarium quæ ſibi poterit retinere, ſi voluerit. Non committantur alicui duo officia vel Prioratus, quamdiu quilibet Monachus eos utiliter adminiſtrare poterit, nec donet eos ad vitam vel ad certum terminum, nec donet eos extraneis Monachis. Omnes balivas tam in capite quam in membris, quæ per Monachos adminiſtrari poſſunt ad honorem, & utilitatem Eccleſiæ, Clericis vel Laicis Secularibus non committat, nec a Prioribus committi permittat. Quod vero per Monachos adminiſtrari non poteſt, per condonatos idoneos adminiſtretur. Omnes tam Priores quam Clauſtrales intus & exterius communitatem firmiter teneant in Monaſterio, in Dormitorio, in Refectorio. Nec aliquis in Refectorio ſumat niſi communes cibos. Infirmaria ſuos redditus habeat. Infirmarius & Piſcinarius Abbatiæ a Capitulo eligantur. De Priori Abbatiæ faciat Abbas ſecundum antiquam conſuetudinem. Sigillum Capituli ſtatuimus & præcipimus ut cuſtodiatur ſub tribus Clavibus, quarum unam habeat Abbas; duo electi in generali Capitulo & jurati alias duas cuſtodiant. Nec aliquid in eo ſigillent niſi de aſſenſu præſentis Capituli & hoc ipſum in ſequenti Capitulo generali recitetur. Abbas vel Prior Abbatiæ cum aliquo Monacho honeſto & diſcreto ad præceptum Abbatis ſingulis annis omnes ſemel obedientias viſitet: & ſi quid invenerit corrigendum, corrigat, & quod correxerit, vel corrigendum reliquerit, Abbati & Capitulo renuntiet generali. Singulis annis in generali Capitulo tam Abbas quam Balivi & Priores reddant rationem de ſtatu & debito officiorum ſuorum præteriti & præſentis anni, & ſtatus & debita in ſcriptum redigantur, & cum Sigillo Capituli cuſtodiantur: In Capitulo ſequentis anni recitanda. Nec Abbas nec aliquis de Prioribus aliquos redditus vendat vel invadiet niſi ad præſentem annum. Si fœdus vel alius redditus quoquomodo acciderit, non detur vel vendatur extraneis, ſed Cellario remaneat. Similiter ornamenta Sacriſtæ reddantur, libri armario. Ad accuſationem Secularium Clericorum vel Laicorum Monachi non condemnentur, niſi crimen ſit notorium. Nec aliquis niſi præſens judicetur, vel damnetur niſi fuerit contumax. Omnes condonati in habitu, & in Tonſura a Secularibus diſcernantur. Pueri non recipiantur infra quindecim Annos. Poſt quintum decimum annum per triennium in cuſtodia teneantur. Nullus Monachus induatur Camiſiis, ſed ſtaminiis tantum, nec utatur ſtivalibus attingentibus ultra genu.

Abbas ſemper pauſare debet in Dormitorio.

Ex communis vitæ regulas ſervare.

Conſtitutiones nonnullæ generales.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Concluſio.

Datum Laterani ſeptimo Idus Martii, Pontificatus noſtri anno decimo,

Dat. die 9. Martii 1207. Pont. An. X.

Con-

XLVIII.

Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum conceſſio Capitulo Eccleſiæ Sancti Aniani Aurelianen.

Ex Baluzo Epiſt. 95.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Decano Eccleſiæ Sancti Aniani Aurelianenſis, ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium.

CUm omnium Eccleſiarum attentam curam & ſollicitudinem ea injuncto nobis a Deo Apoſtolatus officio gerere debeamus, de illis tamen præcipue nos oportet eſſe ſollicitos, quæ ad jus, & proprietatem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſpecialius pertinere noſcuntur, & de Apoſtolicæ Sedis protectione ampliori devotione confidunt, & ne quorumlibet hominum in nobis, ſeu etiam dignitatibus temerariis auſibus fatigentur, auctoritatis noſtræ ſuffragio eas convenit pariter communiri. Ideoque, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & ad exemplar felicis recordationis Alexandri, & Lucii Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum præfatam Sancti Aniani Eccleſiam, in qua divino mancipati eſtis obſequio, ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſenti juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis Deo propitio poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus vocabulis exprimenda. Villam videlicet de Sentiliaco cum Eccleſia, Villam de Ruem cum Eccleſia, Villam de Tilliaco cum Eccleſia, Eccleſiam de Chalo, & Villam de Artenajo a bonæ memoriæ A. illuſtri Francorum Regina vobis commutatam pro Villa de Chalo in ea libertate, ac immunitate tenendam, in qua bonæ memoriæ L. quondam Illuſtris Francorum Rex, quemadmodum in ejus ſcripto continetur authentico, eam noſcitur habuiſſe. Medietatem quoque proventuum tam in minutis decimis, quam in oblationibus, & omnibus beneficiis vivorum & mortuorum in prædicta Eccleſia de Chalo, juxta quod vobis olim conceſſum eſt a bonæ memoriæ W. tunc Senonenſi, poſtmodum vero Remenſi Archiepiſcopo Sanctæ Sabinæ Cardinali, Apoſtolicæ Sedis Legato, & in ejus ſcripto authentico redactum eſt; eo tamen tenore, quod ſi plures in eadem Villa Parochiales Eccleſiæ conſtructæ fuerint, in omnibus quæ ibidem ſurreſerint id juris habeatis, quod in prædicta Eccleſia habuiſſe noſcimini & habere. Villam de Herbiliaco cum Eccleſia & omnibus decimis & pertinentiis ſuis, Eccleſiam Sancti Aniani Veteris, quæ Capella vocatur, & Eccleſiam Sancti Germani infra muros Civitatis. Quicquid habetis in Villa de Centolio, & Eccleſiam Villæ ejuſdem. Quicquid habetis in Villa de Fontenejo, & Eccleſiam ejuſdem Villæ cum decimis, & aliis redditibus ad jus veſtrum pertinentibus,

Ecclesiam hanc sub protectione recipit Sedis Apostol.

Eique bona omnia confirmat.

Aquam ligeris a muro veteris Civitatis uſque ad Sanctum Lupum, & Molendina omnia quæ in eadem aqua habetis cum piſcationibus ſuis. Quicquid habetis ultra ligerim, & in Sologne. Quicquid habetis in Gaſtineſio, Villam de Berziaco, cum omnibus pertinentiis ſuis. Quicquid habetis apud Oſcuras. Quicquid habetis in foreſta quæ Bolonia dicitur, & Villam de Caſellis. Quicquid pertinet ad Majoriam de Jarria, & Villam de Seteis, Molendina quoque quæ in Villis veſtris de novo feciſtis, & illud quod in loco qui Domitiacum appellatur habetis. In ſupradictis vero Parochialibus Eccleſiis, ſcilicet de Sentiliaco, de Ruem, de Tiliaco, de Fontenejo, de Centolio, de Herbiliaco & de Chalo, quas tenetis, Presbyteros eligatis, & Epiſcopis præſentetis: quibus ſi idonei fuerint, Epiſcopi curam animarum abſque venalitate committant, ut de plebis quidem cura eis reſpondeant, pro rebus vero temporalibus debitas vobis obedientias & conſuetam ſubjectionem exhibeant. In reliquis vero duabus Eccleſiis, videlicet Sancti Aniani, & Sancti Germani, & ad ſervitium Altaris Crucifixi Eccleſiæ Beati Aniani libere, & abſque alicujus contradictione, & præſentatione, ſicut hactenus, ita & deinceps liceat vobis ſubſtituere Sacerdotes. Liceat etiam vobis in Parrochialibus Eccleſiis veſtris vacantibus, uti conſuetum eſt, & ab antiquis hactenus temporibus obſervatum, Sacerdotes ponere ad ſuccurſum: qui donec conveneritis in perſonas idoneas, quæ inſtitui debeant in eis, Omnipotenti Deo famulentur. Ferias præterea in duabus ſolemnitatibus Beati Aniani ad luminaria ejuſdem Eccleſiæ concinnanda tam a bonæ memoriæ L. Illuſtri Rege Francorum, quam a Johanne quondam Aurelianenſi Epiſcopo, vobis & Eccleſiæ veſtræ conceſſas, & ſcripti ſui munimine roboratas, (quemadmodum in eorum ſcriptis authenticis continetur, auctoritate Apoſtolica confirmamus. Nihilominus præſenti decreto ſtatuimus, ut duæ præbendæ quæ antea deputatæ fuerant officio Confrariæ, ac tertia, quam ei provida pietate poſtmodum addidiſtis, & annuales Canonicorum, quocumque modo præbendæ mutentur, officio permaneant Confrariæ, Vineas inſuper, & omnia quæ præfatæ Confrariæ collata ſunt vobis, & per vos ipſi Confrariæ, prout communi aſſenſu Capituli ſtatutum eſt, & ſcripto firmatum, Apoſtolicæ Sedis munimine) roboramus, & conſtitutionem illam ratam, & inconvulſam futuris temporibus decernimus permanere. Chriſma vero, Oleum Sanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Canonicorum, ſeu Clericorum veſtrorum, qui ad Sacros ordines fuerint promovendi, a Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo; Siquidem Catholicus fuerit, & gratiam Apoſtolicæ Sedis habuerit, & ea gratis, & abſque pecunia vel exactione aliqua voluerit exhibere. Alioquin ad quemcumque malueritis Antiſtitem recurratis, qui noſtra fultus auctoritate, quod poſtulatur indulgeat. Præterea omnes libertates, ſeu etiam immunitates, ac regias conſuetudines a Francorum Regibus vobis, & Eccleſiæ veſtræ indultas, & ſcripti ſui munimine roboratas, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & illibatas perpetuo ſtatuimus permanere. Sancimus quoque, & præſenti decreto ſtatuimus, ut nulli Archie-

Privilegia nonnulla concedit Canonicis.

Sacramenta a Diœceſano recipienda præcipit.

Libertates omnes eis confirmat.

Digitized by Google

chiepiſcopo vel Epiſcopo, ſeu cuilibet perſonæ commiſſam vobis Eccleſiam, vel vos aut Clericos Chori veſtri, niſi Romano Pontifici, vel Legato ejus, aut etiam de ſpeciali mandato Apoſtolicæ Sedis excommunicare, ſeu a divinis officiis interdicere liceat. Viſitationem vero vel procurationem nullus ab Eccleſia veſtra niſi auctoritate Apoſtolicæ Sedis præſumat exigere, cum ei nullo medio ſit ſubjecta. Prohibemus inſuper, ut nulli Eccleſiaſticæ vel cujuſcumque ordinis perſonæ fas ſit indebitas exactiones Eccleſiis veſtris aut Capellis, vel Sacerdotibus earum imponere.

Clauſulæ.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare &c. uſque uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & in præfatis Eccleſiis de Sentiliaco, de Ruem, de Tiliaco, de Fontenejo, de Centolio de Chalo, & de Herbiliaco Diœceſanorum Epiſcoporum canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona &c. uſque ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus &c. uſque in finem.

Dat. die 21. Julii An. Domini 1207. Pontif. An. X.

Datum Viterbii per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii duodecimo Kalendas Auguſti, indictione nona Incarnationis Dominicæ Anno MCCVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno decimo.

XLIX.

Pœnæ contra Paterenos, eorumque fautores ſtatutæ.

Ex Baluz. Epiſt. 130.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis fidelibus noſtris per patrimonium Beati Petri Apoſtoli conſtitutis.

Hæretici ſeculari Curiæ tradendi.

AD eliminandam omnino de patrimonio Beati Petri hæreticorum ſpurcitiam, ſervanda in perpetuum lege ſancimus, ut quicumque hæreticus, & maxime Paterenus, in eo fuerit inventus, protinus capiatur, & tradatur Seculari Curiæ puniendus ſecundum legitimas Sanctiones. Bona vero ipſius omnia publicentur, ita ut de ipſis unam partem percipiat qui ceperit illum, alteram Curia quæ ipſum punierit, tertia vero deputetur ad conſtructionem murorum illius terræ ubi fuerit interceptus.

Quomodo puniendi.

Domus autem in qua hæreticus fuerit receptatus funditus deſtruatur, nec quiſquam eam reædificare præſumat: Sed fiat ſordium receptaculum, quæ fuit latibulum perfidorum. Credentes præterea, & defenſores ac fautores eorum quarta bonorum ſuorum parte multentur, quæ ad uſum reipublicæ deputetur, quod ſi vel hoc modo puniti, rurſus in ſimilem fuerint culpam prolapſi, de locis ſuis penitus expellantur, nec unquam revertantur ad illa, niſi de mandato Summi Pontificis, digna ſatisfactione præmiſſa. Proclamationes autem, aut appellationes hujuſmodi perſonarum minime audiantur, nec quiſquam eis in qualibet cauſa reſpondere cogatur, ſed ipſi cogantur aliis reſpondere. Judices autem, Advocati, & Notarii nulli eorum ſuum impendant officium. Alioquin eodem officio perpetuo ſint privati, Clerici vero non exhibeant hujuſmodi peſtilentibus Eccleſiaſtica Sacramenta, nec eleemoſynas aut oblationes eorum accipiant: Similiter Hoſpitalarii ac Templarii, & quilibet regulares. Alioquin ſuo priventur officio, ad quod nunquam reſtituantur abſque indulto Sedis Apoſtolicæ ſpeciali. Quicumque præterea tales, videlicet credentes, fautores, receptatores, & defenſores hæreticorum præſumpſerint Eccleſiaſticæ tradere ſepulturæ, uſque ad ſatisfactionem idoneam anathematis gladio feriantur. Nullus talium admittatur ad teſtimonium, nec ad aliquod publicum officium, vel commune conſilium aſſumatur. Et qui talem elegerit tanquam hæreticorum fautor prædicta pœna mulctetur. Statutum iſtud in Capitulari ſcribatur ad quod annuatim intrant Poteſtates, Conſules, ſeu Rectores; nec unquam removeatur ex illo, ut ſemper jurent ipſum Statutum ſe firmiter ſervaturos. Et quicumque contempſerit aut neglexerit illud ſervare, depoſitus a regimine, centum librarum pœnam incurrat ſolvendam cuicumque Summus Pontifex juſſerit aſſignari. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Pœnæ contra eorum fautores &c.

Sacramenta eis denegan da.

Et Eccleſiaſtica Sepultura.

Hoc Statutum a Poteſtatibus, & Conſulibus jurandum.

Clauſulæ.

Datum Viterbii nono Kalendas Octobris, Pontificatus noſtri anno decimo.

Dat. die 23. Septemb. An. Dom. 1207. Pont. An. X.

L.

Reſcindit Leges omnes in Eccleſiaſticos contra Canones a Laicis latas.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis tam Clericis, quam Laicis in patrimonio Beati Petri Apoſtoli conſtitutis.

Ibid. Epiſt. 131.

CUm ex officii noſtri debito teneamur tam Clericis, quam Laicis paterna ſollicitudine providere, ne contingat iſtos, aut illos injuriam perpeti, vel injuriam perpetrare, Conſtitutiones iniquas contra Leges & Canones a Laicis promulgatas, aut etiam promulgandas adverſus Eccleſias, ſeu Viros Eccleſiaſticos non ſolum ſpirituali, ſed etiam temporali auctoritate damnamus penitus, & caſſamus ſub debito fidelitatis, & interminatione anathematis inhibentes, ne conſtitutiones hujuſmodi nequiter obſervare præſumant, nos enim quicquid earum occaſione contra Eccleſias vel perſonas Eccleſiaſticas fuerit attentatum decernimus irritum, & inane, non obſtante aliquo juramento, quod ſuper earum obſervatione præſtitum eſſe dicatur, cum illud, tanquam illicitum non debeat obſervari. Judicibus autem, & tabellionibus inhibemus ne ſecundum hujuſmodi conſtitutiones damnatas ſuum præſumant officium exercere, ſi officii ſui cupiunt periculum evitare.

Datum Viterbii per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ

Digitized by Google

Dat. die 23. Sept. 1207. Pontif. An. X.

ctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii nono Kalendas Octobris, Incarnationis Dominicæ anno MCCVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno decimo.

LI.

Viterbienſi Eccleſiæ in Cathedralem erectæ jus aſſeritur ſupra Centumcellenſem, & Bledanenſem Diœceſes.

Ibid. Epiſt. 139.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Clero, & Populo Viterbienſi.

Viterbium Epiſcopatu inſignitum a Cœleſt. PP.

EX Privilegio felicis memoriæ C. Papæ Prædeceſſoris Noſtri cognovimus evidenter quod ipſe fidem, & devotionem veſtram attendens, de communi fratrum ſuorum conſilio Viterbienſe Oppidum honorabili Civitatis nomine inſignivit, & Pontificalis Cathedræ dignitate donavit auctoritate ſtatuens Apoſtolica, ut Viterbienſis Eccleſia cum Tuſcanenſi, Centumcellenſi, atque Blendanenſi Pontificalem obtineret deinceps dignitatem. Nos autem, qui fidem, & devotionem veſtram ipſa præſentia corporali certius ſumus experti, beneficium principale plenius interpretari volentes, illam Viterbienſi Sedi erga Centumcellenſem, & Bledanenſem Diœceſes honorificentiam confirmamus, quam circa ipſas Tuſcanenſis Sedes dignoſcitur hactenus habuiſſe, cui Viterbienſis Eccleſia ſpecialiter eſt unita. Statu tamen illarum Sedium Centumcellenſis videlicet & Bledanenſis in ſuo jure manente.

Ejus jus in Centumcellas, & Bledanum.

Nulli ergo &c. hanc paginam noſtræ interpretationis, & confirmationis &c. Si quis autem &c.

Clauſulæ.

Datum Viterbii quarto Idus Octobris Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

Dat. die 12. Octobr 1207. Pont. An. X.

LII.

Petri Regis Aragonum ceſſionem pro libertate electionum Epiſcopalium confirmat.

Ibid. Epiſt. 144.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archiepiſcopis & Epiſcopis & aliis Eccleſiarum Prælatis, & univerſis Clericis in Regno Aragoniæ conſtitutis.

Regis Aragonum Diploma pro libertate electionum.

SOlet annuere &c. *uſque* impertiri. In litteris ſiquidem char. in C. fil. n. Petri Illuſtris Regis Aragonum ſic de verbo ad verbum perſpeximus contineri. Petrus Dei Gratia Rex Aragonen., Comes Barchinonen., & Dominus Montis Peſſulani, Venerabilibus in Chriſto Terraconen. Archiepiſcopo, & univerſis Epiſcopis, Abbatibus, cæteriſque Eccleſiarum Prælatis, & eorum Conventibus in Regno, & Dominio noſtro conſtitutis æternam in Domino ſalutem. Regi Regum per quem Reges regnant, reverentiam debitam exhibentes, & Sponſæ ejus Sanctæ videlicet Eccleſiæ, integram libertatem conſervare volentes, peſſimam conſuetudinem a nobis hactenus obſervatam, qua electionem Prælatorum ſine noſtro Conſilio, & aſſenſu procedere non permittebamus, amore Dei & Sanctæ Eccleſiæ, & pro remedio Animæ noſtræ, & Parentum noſtrorum relaxamus, vobiſque & univerſis Succeſſoribus veſtris, & Conventibus in omni juriſdictione noſtra conſtitutis liberam eligendi facultatem per nos, & per omnes Succeſſores noſtros, aſſenſu Regio minime requiſito in perpetuum indulgemus, hoc ſolum nobis, & Succeſſoribus noſtris reſervantes, ut libere, & canonice electus in ſignum Regiæ fidelitatis nobis, & Succeſſoribus noſtris debeat præſentari. Nos igitur devotionem Regiam in Domino commendantes, & approbantes in hac parte Statutum ipſius illud auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Ratum habetur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Corneti tertio Kal. Novembris, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Decimo.

Dat. die 30. Octob. 1207. Pont. An. X.

LIII.

Indicitur Anniverſaria Statio in Eccleſia Sancti Spiritus in Saxia cum Indulgentiarum, & Privilegiorum conceſſione.

Ibid. Epiſt. 179.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Rectori & Fratribus Hoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia.

Proemium.

AD commemorandas nuptias ſalutares, quæ in converſione peccatoris moraliter celebrantur inter Spiritum hominis, & gratiam Conditoris, ex quibus affectus, & actiones tanquam filii, ac filiæ generantur, Dominica prima poſt octavas Epiphaniæ, quando illud legitur Evangelium quod Jeſus cum Diſcipulis ſuis in Cana Galilææ, ubi Mater ipſius erat, invitatus ad Nuptias, Aquam convertit in Vinum, ſolemnem apud Hoſpitale veſtrum inſtituimus Stationem, in quo vos ex inſtitutione noſtra divino eſtis obſequio mancipati, ea potiſſimum ratione, quod in illis Nuptiis ſex hydriæ ſecundum purificationem Judæorum fuiſſe narrantur. Et quidem in hoc Hoſpitali, tanquam in Cana Galilææ loco videlicet ubi zelus eſt tranſmigrandi de vitiis ad virtutes, poſitæ ſunt ſex hydriæ, id eſt, ſex opera miſericordiæ inſtituta, quæ ſunt paſcere eſurientem, potare ſitientem, colligere hoſpitem, veſtire nudum, viſitare infirmum, & incarceratum adire, apud purificationem utique Judæorum, ut per illa videlicet confitentes a vitiis expientur. Iſtæ vero ſex hydriæ uſque ad ſummum implentur, quando illa ſex opera miſericordiæ ad perfectum uſque geruntur; & ea Aqua fit Vinum, cum ex merito Eleemoſynæ vis accenditur caritatis. Quia vero Jeſus cum Diſcipulis ſuis ad has Nuptias in Cana Galilææ, ubi Mater ejus erat, legitur invitatus, ideirco rationabiliter inſtituimus, ut effigies Jeſu Chriſti

Statio apud S. Spiritum in Saxia.

Hujus Hoſpitalis dignitas.

a Beati

Effigies Chriſti è Vaticano huc transferenda.

a Beati Petri Baſilica per ejuſdem Canonicos ad dictum Hoſpitale ubi memoria Glorioſiſſimæ Matris ejus recolitur, infra capſam ex auro, & argento, & lapidibus pretioſis ad hoc ſpecialiter fabrefactam venerabiliter deportetur, fidelibus populis, qui ad has Nuptias celebrandas devote convenerint deſiderabiliter oſtendenda. Ut autem nos, qui Domino revelante venerandum aliis aperuimus Sacramentum, eo etiam inſpirante imitandum aliis præbeamus exemplum; Concedimus, ſtatuimus, & jubemus, ut pro mille pauperibus extrinſecus adventantibus, & trecentis perſonis intus degentibus decem & ſeptem libræ uſualis monetæ, ut ſinguli accipiant tres denarios, unum pro Pane, alterum pro Vino, aliumque pro Carne, ab Eleemoſynario Summi Pontificis annuatim vobis in perpetuum tribuantur, & Canonicis ſupradictis, qui præſcriptam effigiem Salvatoris proceſſionaliter deportabunt, ſingulis duodecim nummi, & Cereus unius libræ, qui deferatur accenſus, de oblationibus Confeſſionis Beati Petri præſtentur. Quia vero non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo quod procedit ex ore Dei, debet huic Stationi Romanus Pontifex cum ſuis Cardinalibus intereſſe, ut & Miſſarum Solemnia ibi celebret, & exhortatorium faciat de hac celebritate Sermonem, neve fidelis populus famelicus ab his Nuptiis revertatur, præter materialem, & doctrinalem, ſpiritualem quoque ſibi cibum impendat, remiſſionem unius anni de injunctis ſibi pœnitentiis indulgendo. Monemus igitur, & obſecramus Succeſſores noſtros per Jeſum Chriſtum, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos, ut hanc inſtitutionem, quæ ipſo teſte, de pietatis fonte proceſſit, faciant inviolabiliter obſervari, ſub atteſtatione divini judicii prohibentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, & juſſionis infringere &c. Si quis autem &c.

Eleemoſina ei ab Innocentio tributa.

Pontifex huic interest Stationi cum Cardinalibus.

De hac pia institutione servanda.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum tertio nonas Januarii Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

Dat. die 3. Januar. 1208. Pont. An. X.

LIV.

Confirmantur privilegia Eccleſiæ Trecenſi conceſſa per Regem Francorum.

Ex Regeſt. Epiſt. 216.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Herveo Trecenſi Epiſcopo.

SOlet annuere &c. ex litteris ſiquidem fraternitatis tuæ intelleximus evidenter quod licet inter te, ac chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Philippum Francorum Regem illuſtrem occaſione quorundam Archidiaconatuum, & Præbendarum, quas quibuſdam Clericis idem Rex Eccleſia tua vacante conceſſerat, emerſerit ſcrupulus quæſtionis, eodem Rege firmiter aſſerente donationes Præbendarum ad ſe, ipſa Eccleſia vacante, ſpectare, idem tamen Rex poſtmodum jus tuum, & libertatem Eccleſiæ recognoſcens Regia benignitate conceſſit, ut Archidiaconatus, Præbendæ, ac alia Beneficia, quæ ibidem vacare contigerit Eccleſia ipſa Paſtoris officio deſtituta, donationi ſubſtituendi Pontificis de cætero reſerventur, ſtatuens nihilominus, ut de Beneficiis, quæ nuper Sede vacante conceſſerat tuam faceres voluntatem libere profitendo ſe in ipſis nihil juris penitus habuiſſe. Poſſeſſiones inſuper, & quædam alia tam tibi, quam tuis Succeſſoribus ibidem Rex auctoritate Regia confirmavit; ſicut hæc omnia in privilegio præfati Regis plenius perſpeximus contineri. Cujus tenorem de verbo ad verbum præſentibus litteris duximus inſerendum.

Philippus Rex benefic. collationes Epiſcopo reſtituit.

In Nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis. Amen. Philippus Dei Gratia Rex Francorum. Noverint univerſi præſentes pariter & futuri quod chariſſimus quondam genitor noſter Ludovicus Matthæo tunc temporis Trecenſi Epiſcopo ejuſque Succeſſoribus, quæ ſubter annexa ſunt in perpetuum conceſſit, & confirmavit, videlicet Villam, quæ dicitur Sanctus Leo cum appendiciis ſuis, & quicquid juris idem Epiſcopus habebat in Villa, quæ dicitur Avenz, quicquid juris habebat in Villa quæ dicitur Lanes, quicquid juris habebat in Villa, quæ dicitur Angularia, & Inſulam, quæ juxta eam ſita eſt in Flumine Alba: Villam, quæ dicitur Aquis cum appendiciis ſuis, in ea libertate, quæ ipſi Trecenſi Epiſcopo a Dominis de Villa Mauri conceſſa eſt, videlicet ut cum Trecenſem Eccleſiam ſuo Antiſtite vacare contigerit, Domini Villæ Mauri, vel Miniſtri eorum de rebus Epiſcopi, vel ſuorum hominum juriſdictionis ejuſdem Villæ nihil accipient, ſed uſibus, & diſpoſitioni ejus, qui illic fuerit ſubrogandus Antiſtes in ſua incolumitate omnia conſerventur. Quicquid etiam idem Epiſcopus habebat in Villa quæ dicitur Gumerium, & in Villa nuncupata Summus fons, cum jure, & libertate quam in eiſdem locis habuerunt Anteceſſores ſui. Præterea libertatem ſibi, & Eccleſiæ ſuæ a bonæ memoriæ Comite Hugone conceſſam ſcilicet, ut qui ab eodem Epiſcopo ſervientes aliquod publicum officium obtinuerint, ab omni juſtitia, & exactione Comitum Trecenſium, ac ſuorum miniſterialium, quamdiu officium ipſum habuerint, liberi ſint, & immunes. Adjecit etiam bonæ memoriæ ſupradictus genitor noſter, ut Domus Epiſcopales, & Cortes cum omnibus in eis contentis in obitu Epiſcoporum illam libertatem obtineant, quam Comes Henricus ei conceſſiſſe, & confirmaſſe dignoſcitur. Ad hæc, unum modium frumenti quem idem Comes Henricus ei de Molendinis, quæ ſub Turræ ſita ſunt pro Hominibus apud Cortes Inſulæ habitantibus dedit in Vigilia omnium Sanctorum annuatim perſolvendum, & unum ſextarium frumenti in novis Molendinis juxta Eccleſiam Sancti Quintini pro cenſu quem debet Paganus de Tuſo. Furnum quoque in Burgo Epiſcopi in ea integritate libertatis quam ei memoratus Comes Henricus conceſſit, & ſcripto ſuo roboravit. Centum etiam ſolidos quos idem Comes Henricus dedit Matriculariis Eccleſiæ Sancti Petri in Theloneo ſuo Trecenſi ſingulis annis perſolvendos. Grangiam quoque Villæ Ceſtini cum appendiciis ſuis, quæ acquiſivit, & acquirere poſſet. Præterea honorem de Meriaco cum Caſamentis, Terris cultis, & incultis, fluviis, aquis, aquarumve decurſibus, pratis, paſcuis, & nemoribus, Servis, & Ancillis, ſicut Anteceſſores ejus ab ipſo genitore noſtro

Ejuſdem Regis Diploma.

Bona Trecenſ. Eccleſiæ data.

Exemptio a ſubjectione Comitis Trecen.

Aliæ conceſſiones.

noſtro, & ſuis Anteceſſoribus habuerunt. Caſamenta etiam quæ Domini de Triagnello Caſtrum videlicet de Veneſiaco, cum aliis, quæ ab Eccleſia Trecenſi habent. Caſamenta etiam, quæ Guido de Domniperta, & Hugo de Plancco hactenus ab Eccleſia Trecenſi tenuerunt. Caſamenta etiam, quæ Vice-Comes Senonenſis, & Dominus de Chaſcenejo apud Molendinum Leonis tenent. Caſamentum quod Odo de Avellejo ab Eccleſia Trecenſi tenet. Nihilominus etiam Caſamentum quod Vice Comes Sancti Florentini ab Eccleſia Trecenſi habet, cum aliis omnibus, quæ hactenus Eccleſia Trecenſis habuiſſe dignoſcitur. Nos igitur prædicta omnia ſicut in privilegio patris noſtri continentur confirmamus. Præterea de donatione Præbendarum, quæ vacarunt in Eccleſia Beati Petri Trecenſis, Vacante Sede illa, quia non inveniebamus aliquem qui vidiſſet quod nos eas dediſſemus, aut quod genitor noſter piæ recordationis Rex Ludovicus ipſa tempore Vacantis Sedis vacantes dediſſet, & quia etiam ex aſſertione plurium audivimus quod Præbendæ, Archidiaconatus, & alia Beneficia tempore illo vacantia futuro reſervarentur Epiſcopo Trecenſi ad conferendum quibus vellet, concedimus dilecto noſtro Herveo Trecenſi Epiſcopo, ut ea conferat, & donationem illorum habeat tam ipſe, quam Succeſſores ejus Epiſcopi Trecenſes. Concedimus autem eidem Epiſcopo, ut de donationibus quas ſuper iis fecimus, ſuam faciat voluntatem, utpote qui nihil juris in hujuſmodi donationibus habeamus. Ut autem prædicta omnia perpetuum robur obtineant, Sigilli noſtri auctoritate, & Regii nominis charactere inferius annotato præſentem paginam confirmamus.

Actum apud Sanctum Germanum in Loja, Anno Incarnationis Domini milleſimo ducenteſimo ſeptimo *, aſtantibus in Palatio Noſtro quorum omnia ſuppoſita ſunt & ſigna. Dapifero nullo. S. Guidonis Buticularii. S. Matthæi Camerarii. S. Droconis Conſtabularii. Datum Vacante Cancellaria.

Hæc omnia confirm. Pontifex.

Nos igitur devotionem Regiam propter hoc in Domino commendantes, & tam conceſſionem, quam Conſtitutionem, & confirmationem approbantes ipſius, eaſdem auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti paginam communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conceſſionis, Conſtitutionis, & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 8. Februarii Anno Do. 1208. Pont. An. X.

Datum Laterani ſeptimo Idus Februarii Anno milleſimo ducenteſimo ſeptimo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Decimo.

LV.

Cenſuræ contra interfectores Petri de Caſtro Novo, qui fuerat delegatus a Sede Apoſtolica in Provinciam contra Albigenſes: deque modo ſervando contra eoſdem hæreticos.

Ex Baluz. & Raynaldo.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Narbonenſi, Arelatenſi, Ebredunenſi, Aquenſi, & Viennenſi Archiepiſcopis, eorumque Suffraganeis.

Proœmium.

NE nos ejus tangeret increpatio, qui per hominis pigri Agrum & Vineam Viri ſtulti pertranſiens, quod totam urticæ repleverint exprobravit, primo quaſi mane noſtræ promotionis, ac deinde per ordinem Evangelicæ vicis exivimus, ut in dominicam vineam noſtræ culturæ commiſſam operarios mitteremus. Attendentes ergo jamdudum quod in Provincia nimis creverant plantaria vitiorum, ne ſpuria vitulamina radices mitterent altiores, Viros illuc idoneos deſtinavimus, qui de Vinea Domini Sabaoth avellerent inutilia & utilia propagarent, capientes Vulpeculas quæ moliuntur ipſam Vineam demoliri. Ipſi vero profecti repererunt ibi, ſecundum Apoſtoli verbum, homines peſtilentes, qui doctrinam, ſanam minime ſuſtinebant, ſed ad ſua potius deſideria Magiſtros coacervabant erroris. Propter quod nuntios veritatis ſuis eſſe contrarios operibus arbitrati, uſque adeo ſævierunt in illos, ut ipſos proculdubio videatur prænuntia Salvatoris conquæſtio tetigiſſe dicentis: Ecce ego mitto ad vos Sapientes & Scribas, & ex eis occidetis &c. Sane rem audivimus deteſtabilem & in communem luctum generalis Eccleſiæ deducendam, quod cum ſanctæ memoriæ frater Petrus de Caſtro Novo Monachus & Sacerdos, Vir inter Viros utique virtuoſos vita, ſcientia, & fama præclarus, ad evangelizandum pacem & aſtruendam fidem in eandem Provinciam & a nobis cum aliis deſtinatus, in commiſſo ſibi miniſterio laudabiliter profeciſſet & proficere non ceſſaret, quippe qui plene in Schola Chriſti didicerat quod doceret, & eum qui ſecundum doctrinam eſt fidelem obtinendo ſermonem, in ſana poterat exhortari doctrina & contradicentes revincere, paratus ſemper omni poſcenti reddere rationem, utpote Vir in fide Catholicus, in lege peritus, & in ſermone facundus, concitavit adverſus eum Diabolus Miniſtrum ſuum Comitem Toloſanum, qui cum pro multis & magnis exceſſibus, quos in Eccleſiam commiſerat & in Deum, ſæpe cenſuram Eccleſiaſticam incurriſſet, & ſæpe, ſicut homo verſipellis & callidus, lubricus & inconſtans, plenitudine ſimulata fuerit abſolutus, tandem odium continere non prævalens quod conceperat contra ipſum ex eo quod non erat in ejus ore verbum Domini alligatum ad faciendam vindictam in nationibus & increpationes in populis, ac eo fortius in eodem quo magis pro majoribus erat ipſe facinoribus increpandus tam eum, quam Collegam ipſius Apoſtolicæ Sedis Legatos ad Villam Sancti Ægidii convocavit, promittens ſuper cunctis quibus impetebatur Capitulis ſatisfactionem plenariam exhibere. Cum autem convenientibus illis in Villa prædicta præfatus Comes ſalu-

Albigenſes graſſantur in Provincia.

Illuc a Pontifice miſſus Petrus de Caſtro-Novo.

Comitis Toloſani fraude deceptus.

taria

Digitized by Google

taria monita ſibi facta modo velut verax & facilis, promitteret ſe facturum, & modo velut fallas & durus ea prorſus efficere recuſaret, volentibus illis demum ab eadem Villa recedere mortem eſt publice comminatus, dicens quod quocumque vel per terram diverterent vel per aquam, vigilanter eorum obſervaret egreſſum; & confeſtim factis dicta compenſans complices ſuos ad exquiſitas inſidias deſtinavit.

Delegat. Apoſtolicis Comes parat inſidias.

Cumque nec ad preces dilecti filii Abbatis Sancti Ægidii, nec ad inſtantiam Conſulum & Burgenſium furoris ſui mitigari veſania potuiſſet, ipſi eos invito Comite nimiumque dolente cum armatæ manus præſidio prope Ripam Rhodani deduxerunt ubi nocte quieverunt inſtante, quibuſdam ejuſdem Comitis Satellitibus ipſis prorſus ignotis hoſpitantibus cum eiſdem, qui ſicut apparuit in effectu ſanguinem inquirebant ipſorum. In craſtinum itaque mane facto, & Miſſa celebrata de more, cum innocui Chriſti milites ad tranſitum fluminis ſe pararent, unus de prædictis Sathanæ Satellitibus lanceam ſuam vibrans, prænominatum Petrum ſupra Chriſtum petram immobili firmitate fundatum, tantæ proditionis incautum, inter Coſtas poſterius vulneravit, qui pius in impium reſpiciens percuſſorem, & Chriſti Magiſtri ſui cum Beato Stephano ſecutus exemplum, disit ad ipſum, Deus tibi dimittat, quia ego dimitto, pietatis & patientiæ tantæ verbum ſæpius repetendo.

Ab ejus Satellitibus occiſus Petrus de Caſtro-Novo.

Deinde ſic transfixus, acerbitatem illati vulneris ſpe Cæleſtium eſt oblitus, & in inſtanti ſuæ pretioſæ mortis articulo eum miniſterii ſui ſociis quæ fidem promoverint, & pacem non deſinens ordinare, poſt multas demum orationes in Chriſto feliciter obdormivit. Qui profecto cum ob fidem & pacem, quibus nulla prorſus eſt cauſa laudabilior ad martyrium ſanguinem ſuum fuderit, claris jam, ut credimus, miraculis coruſcaſſet, niſi hoc illorum incredulitas impediret, de quorum ſimilibus in Evangelio legitur quod Jeſus non faciebat ibi virtutes multas propter incredulitatem eorum: quia quamquam linguæ non fidelibus ſed infidelibus ſint in ſignum, Salvator tamen præſentatus Herodi, qui teſte Luca valde gaviſus eſt viſo ipſo, pro eoquod ſignum aliquod videre fieri ab ipſo ſperabat, & facere dedignatus eſt ſignum & reddere interroganti reſponſum, ſciens quod in operatione ſignorum non credulitatis inductio, ſed vanitatis illum admiratio delectabat. Licet autem illa prava & perverſa generatio non ſit digna, ut tam citò, ſicut forſitan ipſa quærit, de ſuo ſibi Martyre detur ſignum, expediſſe tamen credimus ei, ut unus iſte pro ipſa, ne tota pereat, moreretur, quæ contagio hæreticæ pravitatis infecta per interpellantem occiſi ſanguinem a ſuo melius revocetur errore, quam vivus eam potuerit revocare. Hoc eſt enim vetus artificium Jeſu Chriſti, hoc miraculoſum ingenium Salvatoris, ut cum in ſuis victus eſſe putatur, tunc vincat fortius in eiſdem, & ea virtute qua ipſe mortem moriendo deſtruxit, a ſuperatis interdum famulis ſuis ſuperatores eorum faciat ſuperari. Niſi enim granum frumenti cadens in terram, mortuum fuerit, ipſum ſolum manet: cum autem mortuum fuerit, plurimum fructum affert. Sperantes igitur quod de morte hujus fœcundiſſimi grani multus ſit fructus in Chriſti Eccleſia proventurus, cum profecto ſit dure culpabilis & culpabiliter durus, cujus animam ipſius gladius non pertranſiit, neque unquam penitus deſperantes quin utilitas tanta debeat in ſanguine ſuo eſſe, quod ſuæ ſanctæ prædicationis initiis circa memoratam provinciam, pro qua ipſe in corruptionem deſcendit, optata Deus tribuat incrementa, fraternitatem veſtram monemus attentius, & propenſius exhortamur, per Spiritum Sanctum in virtute obedientiæ diſtricte præcipiendo mandantes quatenus verbum pacis, & fidei ſeminatum ab eo veſtræ prædicationis irriguis coaleſcere facientes, & ad expugnandam hæreticam pravitatem, ac Fidem Catholicam confirmandam, extirpando vitia & ſeminando virtutes, indefeſſæ ſtudio ſedulitatis inſtantes, jamdictum Dei famuli occiſorem & univerſos, quorum ope vel opera, conſilio vel favore, tantum facinus perpetravit, receptatores quoque vel defenſores ipſius es parte Omnipotentis Dei Patris & Filii & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus, ac noſtra excommunicatos & anathematizatos per univerſas veſtras Diœceſes nuntietis, & omnia loca prorſus ad quæ ipſi vel aliquis eorum devenerint, præſentibus eis interdicto faciatis Eccleſiaſtico ſubjacere ſingulis diebus Dominicis & feſtivis, pulſatis campanis, & candelis accenſis, donec ad Sedem Apoſtolicam accedentes per ſatisfactionem condignam mereantur abſolvi, ſententiam hujuſmodi ſolemniter innovantes.

Comitem ejuſque fautores in hoc ſcelere excommunicari mandat.

Illis autem qui Orthodoxæ Fidei zelo ſuccenſi ad vindicandum ſanguinem juſtum, qui de terra clamare non ceſſat ad Cœlum, donec ad confundendum ſubverſos & ſubverſores de Cœlo deſcendat ad terram Dominus ultionum, viriliter ſe accinxerint adverſus hujuſmodi peſtilentes, qui ſimul in unum & pacem & veritatem impugnant, ſuorum remiſſionem peccaminum a Deo, ejuſque Vicario ſecure promittatis indultam, ut eis labor hujuſmodi ad operis ſatisfactionem ſufficiat ſuper illis offenſis, pro quibus cordis contritionem & oris confeſſionem veram obtulerint vero Deo.

Præmia vero eis promittenda, qui contra hæreticos inſurrexerint.

Hujuſmodi ſiquidem peſtilentes non tantum, jam noſtra diripere, ſed nos perimere moliuntur; nec ſolum ad perimendum animas linguas acuunt, verum etiam ad perdendum corpora manus extendunt, perverſores animarum effecti & corporum peremptores. Licet autem præfatus Comes pro multis & magnis flagitiis, quæ longum eſſet per ſingula enarrare, jamdudum ſit Anathematis mucrone percuſſus, quia tamen certis indiciis mortis Sancti Viri præſumitur eſſe reus, non ſolum es eo quod publice comminatus eſt ei mortem & inſidias paravit eidem, verum etiam es eo quod ſicut aſſeritur, occiſorem ipſius in multam familiaritatem admiſit & magnis donis remuneravit eundem, ut de cæteris præſumptionibus taceamus, quæ nobis plenius innoteſcunt, ob hanc quoque cauſam anathematizatum eum publice nuntietis. Et cum juxta Sanctorum Patrum canonicas Sanctiones ei, qui Deo fidem non ſervat, fides ſervanda non ſit, a communione fidelium ſegregato, utpote qui vitandus eſt potius quam fovendus, omnes qui dicto Comiti fidelitatis ſeu ſocietatis aut fœderis hujuſmodi juramento tenentur aſtricti, Auctoritate Apoſtolica denuncietis, ab eo interim ahſolutos, & cuilibet Catholico Viro

Subditos vero Comitis a juramento fidelitatis abſolvendos.

licere,

licere, ſalvo jure Domini principalia non ſolum perſequi perſonam ejuſdem, verum etiam occupare ac detinere terram ipſius, illo præſertim obtentu, quod ab hæreſi per ſuam prudentiam fortiter expietur, qua per illius nequitiam fuit hactenus turpiter maculata: quia dignum eſt, ut manus omnium contra ipſum inſurgant cujus manua extitit contra omnea. Quod ſi nec ſic vexatio ſibi dederit intellectum, manus noſtras in eum curabimua fortius aggravare. Si quando vero ſatisfactionem promiſerit exhibere, procul dubio ipſum hæc pænitudinis ſuæ ſigna præmittere oportebit, ut de toto penitus poſſe ſuo depellat pravitatis hæreticæ ſectatores, & ſe paci ſatagat conciliare fraternæ, cum principaliter propter culpam quam in utroque noſcitur commiſiſſe, in eum Eccleſiaſtica fuerit prolata cenſura: quamquam ſi ſuas Dominua iniquitates voluerit obſervare, via poſſit congrue ſatisfacere, non tantummodo pro ſeipſo, ſed pro alia multitudine quam in laqueum damnationis induait. Quia vero ſecundum ſententiam veritatis timendi non ſunt qui corpus occidunt, ſed qui poteſt corpua & animam mittere in gehennam, confidimua & ſperamus in eo, qui ut a fidelibus ſuis timorem mortis auferret, mortuus die tertia reſurrexit, quod præfati hominis Dei mors Venerabili Fratri noſtro Conſeranenſi Epiſcopo, & dilecto filio Abbati Ciſtercienſi Apoſtolicæ Sedia Legatis, aliiſque Orthodoxæ Fidei ſectatoribus non ſolum timorem non inculcet, ſed accendet amorem, ut ejus exemplo qui vitam æternam temporali morte feliciter eſt mercatus, animas ſuas in tam glorioſo certamine, ſi neceſſe fuerit, pro Chriſto ponere non formident. Unde conſulimus & monemua preces præceptis & præcepta precibus inculcantes, quatenus legatorum ipſorum ſalubribus monitia & mandatis efficaciter intendentes, tamquam ſtrenui commilitones aſſiſtatis eiſdem in omnibua quæ propter hoc vobis duxerint injungenda. Scientes quod ſententiam quam ipſi, non ſolum in rebelles, ſed etiam in deſides, promulgaverint, nos ratam haberi præcipimus & inviolabiliter obſervari.

Que ab eo penitentiæ ſigna danda ſunt, ut abſolvatur.

De obedientia, & auxilio Legatis Apoſtolic. dando.

Datum Laterani octavo Idus Martii, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno undecimo.

Dat. die 8. Martii 1208. Pont. An. XI.

LVI.

Civibus Soranis libertates, & antiquas confirmat laudabiles conſuetudines.

Ex Baluz. lib. XI. Epiſt. 66.

Innocentius Epiſcopus Servua Servorum Dei. Civibus Soranis.

AD ubera Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Matris veſtræ tamquam devoti filii recurrentes, ipſiua vos decet dulci lacte nutriri, ut qui hactenua, novercante fortuna, onua portaſtia indebitæ ſervitutia, nunc opitulante gratia ſolamen inveniatis ſolitæ libertatis. Eapropter dilecti in Domino filii, veſtria juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, rationabiles libertates, bonos uſus, & conſuetudines approbatas, quas a tempore Illuſtris Regis Rogerii uſque ad obitum Willelmi Regum Siciliæ habuiſtis vobis paterna benignitate concedimus, & auctoritate Apoſtolica confirmamus, ut illia licenter vtamini fidem nobia integram obſervando.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, & confirmationis &c Si quis autem &c.

Datum Laterani Duodecimo Kalendas Maji Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno undecimo.

Dat. die 18. April. 1208. Pont. An. XI.

LVII.

Approbat concordiam quamdam inter Salzburgenſem Archiepiſcopum, & Capitulum Gurgenſe initam ſuper modo eligendi Epiſcopum Gurgenſem.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Decano, & Canonicis Gurgenſibua.

Ibid. Epiſt. 99.

TUrbulentiſſimam quæſtionem, & plurimum intricatam ſuper electione Pontificis in veſtra Eccleſia facienda inter vos, & Salzburgenſem Eccleſiam temporibus bonæ memoriæ Alexandri, & Lucii Prædeceſſorum noſtrorum non ſine magnia expenſia, & gravibus laboribus agitatam noſtris quoque temporibus contigit ſuſcitari, parte veſtra firmiter aſſerente, quod libertas eligendi vobia Pontificem ad vos tam de jure communi, quam antiqua conſuetudine, ac ſpeciali privilegio competebat. Unde procurator veſter poſtulavit a nobis, ut faceremua vos pacifica libertatis ipſius poſſeſſione gaudere, partem alteram compellendo a veſtra ſuper hoc indebita moleſtatione ceſſare. Cui cum ea altera parte quædam objiceretur ſententia, quæ ſuper hoc pro Salzburgenſi dicebatur Eccleſia promulgata, idem procurator aſſeruit nullam penitus ſuper hoc ſententiam fuiſſe prolatam. Verum exhibitis nobis quibuſdam litteria bonæ memoriæ Friſingenſis Epiſcopi, & Abbatis Sanctæ Crucia, quæ videbantur latam ab ipſis dictam ſententiam continere, idem propoſuit ſubſequenter, quod cum dicti Epiſcopus, & Abbaa non fuerint ordinarii Judices, nec conſtaret quod fuerint arbitri communiter electi a partibua, vel Judices a Sede Apoſtolica delegati, quod ſtatuerant, robur habere non poterat firmitatis, contendens vos hactenua libere vobis Pontificem elegiſſe. Quem uſum ſufficienter ſe aſſeruit probaturum. Cumque fuiſſet ei exadverſo reſponſum prędictos Judices ex delegatione jam dicti Alexandri Papæ Tertii prædeceſſoris noſtri habuiſſe auctoritatem negotium terminandi ſuper eligendi uſu, & commiſſione ipſa Venerabilibua Fratribus noſtria Brixinenſi, Friſingenſi, & Tergeſtino Epiſcopia receptionem teſtium quos alterutra partium vellet producere duximus committendam. Partibus autem poſtea in noſtra præſentia conſtitutia, & atteſtationes ſuper illia duobus articulis oſſerentibus nobis clauſas, procurator veſter fuit in judicio proteſtatus quod non credebat ſuper hoc ſententiam latam fuiſſe, & ſi forte fuiſſet lata, per metum utique fuerat contra veſtram Eccleſiam judicatum, quem ad

Capit. Gurgen. adjudicari ſibi petit Epiſcopi ſui electionem.

Rationes ex part. Salzburgen. Archiepiſcopi productæ.

Utriuſq; partis momenta examini ſubjecta.

nos ſecreto vocavimus, & de metus inquiſivimus qualitate. Sed cum nobis metum hujuſmodi expreſſiſſet qui ſufficienter probatus minime videbatur auferre adminiculum parti veſtræ, ac ſe nolle probare alium fateretur, poſtulans inducias ad metum quem expreſſerat comprobandum, nos ad concordiam intendentes tam ſibi, quam Procuratori partis alterius conſuluimus, ut adventum Venerabilis Fratris noſtri Salzburgenſis Archiepiſcopi expectarent, qui venturus tunc temporis ad Sedem Apoſtolicam ſperabatur. Qui cum nequaquam veniſſet diutius expectatus, & quidam ex vobis interim ad veſtram Eccleſiam acceſſiſſent, ſecum quoſdam teſtes redeuntes duxerunt, per quos alium metum, ſcilicet quod per Comitem Palatinum, & Germanos Salzburgenſis Archiepiſcopi, qui tunc erat compulſi fuerant contra ſe Gurgenſes Canonici confiteri, prædictus probare voluit procurator, tunc demum confitens ſententiam latam fuiſſe, proponens quod cum in jure civili habeatur expreſſum, quia quod vi metuſve cauſa geſtum eſt, Prætor nullo tempore ratum habeat, nec illo tempore rata debebat haberi ſententia, quæ occaſione metus lata fuerat a Judicibus memoratis, ad hoc idem probandum quaſdam alias rationes inducens. Idem præterea Procurator obtulit juramentum quod de novo in ſuam notitiam devenerat talis metus. Quare audiri debebat illa conſimili ratione, quod ſi quiſquam tempore contradicti matrimonii præſens fuit, nec tunc aliquid propoſuit contra ipſum, & illud velit proceſſu temporis accuſare, ac conſanguinitatem inter contrahentes exiſtere juraverit ſe poſtea didiciſſe, auditur accuſans. Item ex variatione hujuſmodi proponebat veſtram Eccleſiam non debere periculum ſuſtinere, quia nonnunquam Prætor variantem admittit, nec mutantis conſilium aſpernatur. Ad hæc propoſuit pars adverſa quod bonæ memoriæ G. Salzburgenſis Archiepiſcopus de conniventia, & conſenſu tam Apoſtolicæ Sedis, quam imperatoriæ Celſitudinis in quadam parte ſuæ Diœceſis Gurcenſem Epiſcopatum creavit, conſtituens, ut Gurcenſis Epiſcopus tam in ſpiritualibus, quam etiam temporalibus Salzburgenſis Archiepiſcopi perpetuus foret Vicarius. Unde cum electio Vicarii, ſicut & Vice Domini, ad eum ſolummodo de jure pertineat, cujus Vicarius efficitur, aut etiam Vice-Dominus, profecto Gurcenſem Epiſcopum aſſerebat ratione Patronatus, & Vicariæ Salzburgenſi fore Archiepiſcopo eligendum, adjiciens quod procurator ipſe audiri aliquatenus non debebat multiplici ratione, tum quia confeſſus fuerat quod metum, alium proponere non volebat, tum quia cum a principio latam ſententiam negaviſſet, per fraudem poſtmodum contrarium eſt confeſſus, tum etiam quia confeſſus fuerat vos Salzburgenſi Archiepiſcopo in talibus obedientiam præſtitiſſe poſt ſententiam memoratam, per quæ præſumebatur vos eandem ſententiam approbare. Propoſuit inſuper quod poſtquam vos præfato Lucio Tertio Prædeceſſori noſtro de ipſa ſententia querimoniam obtuliſtis, ab eo fuit eadem ſententia confirmata quodque vos ſponte per multos annos ſententiæ paruiſtis eidem. Quas rationes pars veſtra reſponſionibus diverſis elidens adjunxit, quod poſt translationem Archiepiſcopi memorati ad Eccleſiam Maguntinam Eccleſia veſtra ſupradicto Prædeceſſori Noſtro Lucio Papæ, quando potuit reclamare, ſuper violentia expoſuit quæſtionem: Sed ipſe, ſicut in privilegio quod ſuper electione, inſtitutione, ac conſecratione Gurcenſis Epiſcopi Felicis recordationis Alexander Papa Secundus dicebatur Salzburgenſi Eccleſiæ conceſſiſſe, ita & in Sententia circumventus aſſerens ſe diligenter examinaſſe, ac verum illud privilegium inveniſſe, quod nos falſum, vel falſatum reperimus manifeſte, eam vobis abſentibus confirmavit. Nos autem iis, & aliis intellectis, quæ coram nobis partes multipliciter allegarunt, interloquendo conceſſimus, ut procurator veſter probandi metum illum facultatem haberet. præſtito juramento ſe illum poſtea didiciſſe; Sicque teſtes produxit quos per dilectos filios noſtros Leonem Tit. Sanctæ Crucis Preſbyterum, & Gualam Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconum Cardinales examinari mandavimus, & eorum depoſitiones conſcribi. Cæterum quia prædicti Archiepiſcopi Procurator tam ſuper hoc, quam ſuper eo quod vos aſſeruit ſpontanea voluntate ſententiæ paruiſſe, necnon etiam quod tam metu, quam aliis coram ſæpedicto Lucio Papa in judicio allegatis idem prædeceſſor noſter per privilegii paginam præfatam ſententiam confirmavit; teſtes in veſtris partibus producere intendebat, præfato Epiſcopo Brixinenſi, & Aquilegenſi Præpoſito, & Scholaſtico Auguſtenſi dedimus in mandatis, ut teſtes quos utralibet pars ſuper præmiſſis articulis, & ſuper tranſactione, quæ poſt tempus ſententiæ dicebatur facta fuiſſe, aut in perſonas teſtium duceret producendos recipere procurarent, & atteſtationes redactas in ſcriptis nobis ſimiliter tranſmittentes, præfigerent tam vobis, quam parti adverſæ terminum competentem quo vos noſtro repræſentaretis conſpectui ſententiam recepturi, niſi forſan interim ad amicabilem concordiam venire poſſetis, quam utrique parti credebamus plurimum expedire. Qui juxta mandati noſtri tenorem recipientes teſtes utrinque productos, cum inclinare vos ad compoſitionem amicabilem nequiviſſent, Procuratores veſtros, & Partis adverſæ cum atteſtationibus, & ſcriptis authenticis ſub ſigillis propriis fideliter conſignatis ad noſtram præſentiam remiſerunt. Quibus poſtmodum in noſtra præſentia conſtitutis, nos univerſis atteſtationibus publicatis, & tam eis, quam ſcriptis authenticis utriuſque partis diligenter inſpectis, & intellectis attente, quæcunque procuratores ipſi proponere curaverunt, apud eoſdem pro amicabili concordia, ad quam ab ipſo litis exordio, vos & partem alteram induxiſſe dinoſcimur, inſtitimus diligenter. Quibus noſtris acquieſcentibus monitis, Præpoſitus Eccleſiæ veſtræ, ac Magiſter G. veſtras exhibuerunt litteras coram nobis; per quas conſtabat eoſdem a vobis recepiſſe mandatum, non ſolum agendi, & reſpondendi, ſed etiam componendi. Magiſter quoque Marcnaldus, & R. Salzburgenſis Archiepiſcopi Procuratores, etſi litteras Archiepiſcopi non exhibuerint per quas probarent ſe ſupra concordia facienda recepiſſe mandatum, in Conſiſtorio tamen publice juraverunt, quod ſuper hoc mandatum ab Archiepiſcopo memorato receperant juxta formam ſibi ab Archiepiſcopo eodem expreſſam nobiſque inſinuatam

ab

Marginal notes: Dies Archiepiſcopo dicta. — Ad Sedem Apoſt. non accedit. — Aliæ rationes. — Cauſa delegata.

ab ipſis, & quod præfatus Archiepiſcopus mandatum ipſum, eis ſcientibus ab eis nullatenus revocaret, quodque ipſi darent fideliter operam efficacem, ut compoſitionem faciendam a nobis idem Archiepiſcopus obſervaret. Nos igitur poſtmodum deliberato cum fratribus noſtris conſilio, attendentes tam vobis, quam adverſæ parti multipliciter expedire controverſiam ipſam concordia potius quam judicio terminari,

Juſſu PP. compoſitio fit inter Partes.

compoſitionem hujuſmodi de partium conniventia inter vos duximus faciendam, ut Epiſcopo veſtro defuncto, Salzburgenſis Archiepiſcopus vocatus a vobis ad Eccleſiam Gurcenſem accedat, & tres perſonas, unam videlicet de gremio ejuſdem Eccleſiæ, quam utiliorem bona fide crediderit tam ad regimen Præſulatus, quam etiam officium Vicariæ, & duas extraneas, vobis denominare procuret, vos vero ſeorſum ſuper denominatis vobis perſonis diligenti deliberatione tractetis, & vobis tandem, ac eodem Archiepiſcopo in Capitulo reſidentibus, is ex denominatis perſonis ab Archiepiſcopo primum in Epiſcopum, & Vicarium, & conſequenter a vobis in Epiſcopum eligatur, in quem omnes, vel ſaltem major pars veſtrum penitus conſenſiſſent, ac poſtmodum electione ipſa per Decanum, vel Præpoſitum, ſeu quemlibet alium Eccleſiæ veſtræ Canonicum ad hoc a Capitulo deputatum ſolemniter publicata electum ipſum Salzburgenſi Epiſcopo, utpote Metropolitano veſtro, præſentare euretis, ab eodem confirmationis beneficium recepturum, cum Metropolitanus ipſe ſine difficultate qualibet tam confirmationis, quam conſecrationis munus gratanter impendat. Ne vero cujuſquam machinationis aſtutia circa hoc aliquid in Eccleſiæ veſtræ diſpendium attentetur, auctoritate Omnipotentis Dei Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, ex parte quoque Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, ac noſtra, excommunicationis ſententiam interponimus, quam

Ejus obſervantia injungitur Salzburgenſi.

Salzburgenſis Archiepiſcopus, qui pro tempore fuerit, incurrat ſi quando de gremio Eccleſiæ veſtræ quemquam denominare præſumpſerit, niſi quem ad Præſulatus regimen, & officium Vicariæ ultiorem æſtimaverit bona ſide. Quam compoſitionem procuratores ipſi pariter approbantes, eandem humiliter receperunt. Nos etiam ad poſtulationem eorum compoſitionem eandem juxta præſcriptam formam factam a nobis, & ab ipſis Procuratoribus, ſicut præmiſſum eſt, approbatam, auctoritate Apoſtolica

Confirmatur ab Innocentio.

confirmamus, ſtatuentes, ut nec ſententia, nec privilegium, aut quodlibet aliud inſtrumentum huic compoſitioni unquam obſiſtat, quin etiam quantum ad hoc penitus ſint invalida, ut ipſa compoſitio ſine quovis obſtaculo, robur obtineat perpetuæ firmitatis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ compoſitionis, confirmationis,

Clauſulæ.

& Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum die 7. Junii 1208. Pont. An. XI.

Datum Anagniæ nonis Junii, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno undecimo.

LVIII.

Decernit Caput, & Magiſterium Ordinis Sancti Spiritus in Urbe Roma eſſe debere.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Fratribus Hoſpitalium Sancti Spiritus apud Urbem, & Montem Peſſulanum Domino famulantibus.

Ibid. Epiſt. 104.

Cauſa hujus Conſtitutionis.

DEfuncto Romæ felicis memoriæ Guidone, qui veſtrorum Hoſpitalium primus extitit Inſtitutor & Rector, cum quidam ex fratribus veſtris a Montepeſſulano directi, & alii venientes ab Urbe pro ſubſtitutione Rectoris, in noſtra eſſent præſentia conſtituti, de ipſorum conſilio, & aſſenſu, quia videbatur plurimum expedire, ſtatuimus ut Caput, & Magiſterium ordinis veſtri perpetuo perſeveret in Urbe

Magiſterium Ordinis Romæ eſſe debet.

apud Hoſpitale Sancti Spiritus in Saxia, ita quod Rector ipſius præſit univerſis fratribus ordinis veſtri tam præſentibus, quam futuris, omneſque ſibi teneantur impendere obedientiam, & reverentiam regularem. Cum autem Hoſpitalis quod eſt apud Montem Peſſulanum Rector fuerit eligendus, de conſilio, & aſſenſu Rectoris Hoſpitalis quod eſt apud Urbem regulariter eligatur.

Rector apud Montem Peſſulan. eligendus de conſenſu Magiſtri Romæ reſidentis.

Unde nos ſecundum formam Conſtitutionis hujuſmodi eligi fecimus dilectum filium fratrem P. de Granerio in ſummum Rectorem Hoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia firmiter injungentes, ut de ipſius conſilio, & aſſenſu in Hoſpitali Sancti Spiritus apud Montem Peſſulanum Rector idoneus eligatur. Quo circa Univerſitatem veſtram per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus quod a nobis eſt ſalubriter inſtitutum, a vobis & ſucceſſoribus veſtris, & nunc & ſemper inviolabiliter obſervetur. Cæteris in ſuo robore permanentibus, quæ in privilegio utique Hoſpitali a nobis indulto continentur expreſſa.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis, & juſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Dat. die 10. Junii 1208. Pont. An. XI.

Datum Anagniæ quarto idus Junii, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Undecimo.

LIX.

Monumentum conſecrati ab Innocentio Altaris in Monaſterio Foſſæ Novæ.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Abbati, & Conventui Foſſæ Novæ.

Ibid. Epiſt. 144.

Altarium Conſecratio in lege veteri.

SI olim in veteri Teſtamento Altaris Conſecratio celebris habebatur, quanto magis nunc in novo debet ſolemnis haberi, cum non minus inter illud, & iſtud, quam inter lucem, & umbram diſtet Altare. In illo ſane carnales, & irrationales hoſtiæ mactabantur, in iſto vero il-

Q 2 lud

Indominicum, & vivificum holocauſtum ſemper offertur, quod pro redemptione humani generis ſemel in Ara Crucis exiſtit victimatum, videlicet Unigenitus Dei Filius Jeſus Chriſtus, idem ipſe Sacrificium, & Sacerdos, qui & pretium ſe dedit in Cruce, ut moriens, fideles ſuos a morte redimeret, & Cibum ſe tribuit in Altari, ut vivens fideles ſuos alat ad vitam, incorporans ſibi ejus edentes, ut per hoc quod accepit ipſe de noſtro, & accipimus ipſi de ſuo, in unum corpus, caput, & membra inſolubiliter uniamur, ipſo rogante, ut omnes in ipſo ſicut ipſe in Patre ac Pater in ipſo ſi ut unum. Cum ergo magnum, & arduum ſit Sacramentum Altaris, utique longe majus quam non poſſimus ordiri, ad conſecrandum in Monaſterio veſtro novum Altare, quod in nova Baſilica ereſiſtis a vobis cum multa ſupplicationis inſtantia, multotiens invitati, ad Monaſterium ipſum deſcendimus, immo verius aſcendimus ad Montem Bethel, in quo degunt filii Prophetarum, utinam illo igne cælitus inflammati qui ſecondum præceptum dominicum ſemper debet in Altari ardere, ipſumque Sacroſanctum Altare cum honorabili cætu Epiſcoporum, & Cardinalium, aſſiſtente fidelium multitudine copioſa, quarto decimo Kalendas Julii ſolemniter propriis manibus conſecravimus, hanc expetentes, & expectantes a Chriſto mercedem, ut quotiens ſuper illud in Myſterio ſalutari mortis ejus memoria frequentabitur, ipſe ſit noſtri memor in bonum, ut per ſuæ mortis virtutem, & a morte culpæ nos liberet in præſenti, & a morte gehennæ nos eripiat in futuro, illorum piis precibos exoratus, qui pro ſalute vivorum ac defunctorum ſuper ipſum Altare holocauſtum ei offerent medullatum.

Hiſtoria conſecrati ab Innocentio Altaris.

Vt igitur ipſius Altaris conſecratio veneranda ſingulis annis devotius celebretur, univerſis qui ad celebritatem conſecrationis ipſius infra quindecim dies devote convenerint, de injunctis ſibi pænitentiis pro peccatis indulgentiam unius anni concedimus, de illius pietate confiſi qui eſt remiſſio peccatorum.

Indulgentiam illud die anniverſaria viſitantibus concedit.

Licet autem Monaſterium veſtrum juris, & proprietatis ſit Sedis Apoſtolicæ ſpeciale, quia tamen ex hoc juris, & proprietatis ipſius quaſi ſpecialius eſt effectum, nos illud ſub ſpeciali cura, & principali tutela Beati Petri ſuſcipimus cum omnibus rebus quas in præſentiarum juſto titulo poſſidet, aut in futurum juſtis modis poterit adipiſci, ut ſecundum privilegia prædeceſſorum noſtrorum ac noſtra ſemper eas ſine contradictione poſſideat, gaudens ubique privilegiis, & indulgentiis univerſis tam generalibus, quam etiam ſpecialibus a Sede Apoſtolica impetratis.

Monaſterium ipſum ſub Sedis Apoſt. protectione ſuſcipit.

Cunctos igitur ipſius jura ſervantes Apoſtolica Benedictio proſequatur, eoſque divina Majeſtas, & juſtificet in præſenti, & glorificet in futuro. Turbatores autem ipſius, niſi commoniti reſipuerint, reos ſe divino judicio de perpetrata iniquitate cognoſcant & munere Apoſtolicæ Benedictionis immunes, ſcientes quod ideo ſub Altare reliquiæ Martyrum reconduntur, ut ibi contra perſecutores ipſius loci vindicta juſti ſanguinis poſtuletur, ubi ſanguis juſtus commemoratur effuſus, juxta quod legitur: Vidi ſub Altare Dei animas occiſorum propter verbum Dei, & propter teſtimonium quod habebant, & clamabant dicentes: Uſquequo, Domine Sanctus & verus, non judicas & vindicas ſanguinem noſtrum de iis qui habitant ſuper terram. Omnibus autem eidem loco ſua jura ſervantibus conſolatio Sancti Spiritus tribuatur hic in ævum. Amen.

Datum apud Monaſterium Caſinenſe duodecimo Kal. Auguſti, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno undecimo.

Dat. die 20. Julii 1208. Pont. An. XI.

L X.

De modo utendi jure ab Apoſtolica Sede conceſſo conferendi Beneficia.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis, earumque Capitulis, & Conventibus, ſeu Collegiis tam exemptis, quam non exemptis, ac Patronis Clericis, ſeu Laicis præſentes Litteras inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Rer. Anglic. ſcript. veter. Tom. I. pagin. 318.

Poſtquam regimini generalis Eccleſiæ nos licet immeritos divina pietas voluit præſidere, & cordi ſemper habuimus, quod honeſtatem, & ordinem in omnibus ſervaremus, ac in proviſionibus faciendis haberemus illius providentiæ modum, per quem Eccleſiis, & Monaſteriis, ſeu aliis piis locis honor, & commodum proveniret. Quod autem contrarium quandoque accidiſſe dinoſcitur tum propter malitiam temporum, tum improbitatem nimiam petitorum, ſæpe nobis dolorem intulit, & cordi noſtro ſuſpiria cumulavit; Maxime, cum poſt multa diffugia, & excogitatæ reſiſtentiæ ſtudium, proviſiones quaſdam prorſus inviti fecerimus, quas potuiſſe vitare pro magno, & ſolemni gaudio duceremus.

Exordium.

Cum itaque dudum fuerimus mente vigiles, ut ſuper his adhibere poſſemus remedium opportunum, nos pro quiete mentis noſtræ, ac pro Eccleſiarum, Monaſteriorum & locorum prædictorum ſalute, duximus ſtatuendum, quod ſinguli veſtrum Canonias, & Præbendas, ac Beneficia, ſeu perſonatus, ac dignitates, cum cura, aut ſine cura, redditus, ac etiam penſiones, ad collationem, ſive electionem, ſeu præſentationem veſtram ſpectantia, quæ obtinentur a quibuſcumque oriundis extra Regna in quibus habentur Canonicatus, & Præbendæ, ac alia ſupradicta, ſive apud Sedem Apoſtolicam maneant, ſive alibi commorentur, ea tunc perſonis idoneis Deum habendo præ oculis conferre, vel eas ad ea eligere, ac electas confirmare, ſive præſentare, & præſentatas admittere, ſublato cujuslibet contradictionis, & appellationis obſtaculo valeatis.

Ad Beneficia perſonæ idoneæ præſentandæ.

Et ex tunc perſonæ ipſæ in eiſdem Canoniis, & Præbendis, ac Beneficiis, ſeu dignitatibus, & perſonatibus, redditibus, & penſionibus plenum, & inconcuſſum obtineant. Nec tamen de his priuſquam vacent ſe aliquatenus intromittant, ſed ea ipſa jure quam citius vacaverint aſſequantur, & ipſa intrandi, ac retinendi, nullius requiſito conſenſu liberam habeant facultatem. Iſta tamen quod illi, qui nunc ipſa obtinent, ea quouſque ceſſerint, vel deceſſerint, pleno jure pacifice habeant, & quiete, ac nul-

Non conferenda antequam vacent.

Google

ac nullum omnino ſuper his prætextu ejuſdem Statuti præjudicium patiantur. Volumus tamen, quod ſi ſub expectatione præbendarum in Eccleſiis in quibus proviſum fuerit dictis perſonis, prius ſint recepti aliqui, vel ſi ſuper proviſione ſua in eis Litteras Apoſtolicas impetrarunt, ſicut in receptione, vel impetratione, ſi in præbendarum aſſecutione perſonæ præferantur eiſdem, ſi vero aliqua perſonarum ipſarum, cui obtentu ejuſdem ſtatuti proviſum fuerit, vel ei per vos juxta modum inferius notatum contigerit, vel de veſtra liberali gratia provideri, cedat interim, vel decedat, licitum ſit vobis tam cito loco ſui aliam idoneam ſubrogare, ac ſucceſſive hoc facere, in cujus earundem ceſſione, vel obitu perſonarum: ſub divini tamen judicii obteſtatione præcipimus, quod perſonæ ipſæ poſt poſſeſſores dictorum Canonicatuum, & Beneficiorum, ac præbendarum, ſeu perſonatuum, & dignitatum, reddituum, ſeu penſionum nullas inſidias, aut fraudem, vel moleſtias, ſive quodcumque aliud inconveniens machinentur, alias autem hoc ipſo cadant ab omni jure eis ſuper proviſione hujuſmodi adquiſita. Cum dignum ſit, quod ſicut gratia pro virtute tribuitur, ita pœna pro vitio compenſetur. Pro malitiis autem cohibendis, quæ hujuſmodi forſan occaſione ſtatuti oriri poſſent in mentibus perverſorum, volumus, ut ſi aliquem cui ſurrogatio ex beneficio ejuſdem ſtatuti facta fuerit, quod abſit perimi contigerit quo quomodo, taliter ſubrogatus poſſeſſionem ſuæ proviſionis non habeat, nec aliquatenus apprehendat, niſi prius Apoſtolicas, vel Ordinarii, & aliquorum Religioſorum Virorum Deum timentium patentes literas obtinuerit, quod de morte ſic occiſi ſuſpectus nullatenus habeatur. Cæterum quia perſonis eiſdem in grave poſſet redundare tædium, quod vacationem Canonicatuum, & præbendarum, ac aliorum prædictorum per longa tempora exſpectarent ad hoc noſtra deſudat intentio, ut de Canoniis, Præbendis, ac Beneficiis, ſive perſonatibus, & dignitatibus, redditibus, & penſionibus ad veſtram collationem, aut electionem, vel præſentationem ſpectantibus, quæ præter hujuſmodi proviſionem veſtram vacant ad præſens, ſive vacare contigerit, dummodo nulli alio de jure competant, liberaliter, ac ſine mora provideatis eiſdem, & poſtmodum ipſorum loco alias perſonas idoneas quam citius ſubrogetis. Ad hæc ſtatutum prædictum, quamvis juri oppoſitum, quod pro cauſa legitima, & ſalubri ad nullius requiſitionem, vel inſtantiam proprio motu fecimus, plenam, & inviolabilem firmitatem volumus obtinere, ſi tamen ad alias collationes, & electiones, ſeu præſentationes quaſcumque de cætero fieri contigerit, idem ſtatutum nullatenus extendatur, nec Sanctionibus Canonicis propter ipſum in poſterum aliquod præjudicium generetur. Præterea nulla privilegia, vel indulgentiæ, ſive Literæ Apoſtolicæ Sedis, vel legatorum ejus ſub quacumque forma verborum de cætero impetranda, obſiſtant præfato ſtatuto, cum jam plenum jus per hujuſmodi collationem, aut electionem, ſive præſentationem adquiratur perſonis eiſdem, & illud eis tolli non poſſit, abſque divini offenſa nominis, & Sedis Apoſtolicæ injuria manifeſta. Nos enim nihilominus ſi aliquid ſuper his contra præfatum ſtatutum contigerit attentari, non ſolum irritum, & inane decernimus, ſed omnis qui contravenire præſumpſerit, divinæ maledictioni, ac noſtro volumus ſubjacere. Licitumque ſit vobis univerſis, & ſingulis tanquam noſtris in hac parte miniſtris noſtras, ſive legatorum noſtrorum lacerare Literas ſi quæ ſtatuto ipſi contraire, vobis, aut alicui veſtrum fuerint præſentatæ. Canonicatuum inſuper, & Præbendarum, ac Beneficiorum, & aliorum prædictorum poſſeſſio ſicut prædictum eſt, nihilominus intretur, ac retineatur libere non obſtantibus literis memoratis. Sæpe vero dictum ſtatutum ad Pontificatus, & Abbatias, ac alias regulares extendi volumus dignitates.

De expectativis.

Derogatio contrariis.

Data Laterani tertio Nonas Novembris Pontificatus noſtri anno undecimo.

Datum die 3. Novem. 1208 Pont. An. XI.

L X I.

Confirmatio Bonorum, & Privilegiorum Monaſterii S. Ægidii Tolnſan. cujus Monachis nonnulla præſcribuntur ſervanda.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto in Chriſto filio Pontio Abbati Monaſterii Sancti Ægidii, ejuſque ſucceſſoribus regulariter ſubſtituendis in perpetuum.

Ex Baluz. lib. XI. pagin. 172.

QVamvis Eccleſiarum omnium cura nobis, & ſollicitudo immineat, illis tamen locis atque perſonis quæ Beato Petro, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſpecialitus adhærere, & in ejus fidelitate atque obedientia devotius permanere noſcuntur, attentiori cura providere nos convenit. Ut autem pro Beati Ægidii Monaſterio, cui Deo auctore præeſſe dinoſceris, diligenti ſollicitudine vigilemus tanto amplior nobis neceſſitas eſt injuncta, quanto idem Locus ab exordio ſuæ fundationis ad jus, & Dominium ejuſdem Apoſtolorum Principis ſpecialiter dinoſcitur pertinere. Tuis itaque, dilecte in Domino fili Ponti Abbas, juſtis poſtulationibus benignum impertientes aſſenſum, ad exemplar Prædeceſſorum Noſtrorum Sanctæ recordationis Innocentii, Eugenii, & Adriani quarti Romanorum Pontificum, omnem libertatem ſeu immunitatem vobis, ac veſtro Cœnobio per Anteceſſorum noſtrorum privilegia contributam præſentis privilegii pagina roboramus, Statuentes ut nulli omnino Archiepiſcopo vel Epiſcopo liceat ſuper idem Cœnobium, vel Abbatem ſive Monachos ibidem Domino ſervientes manum excommunicationis aut interdictionis extendere. Sed tam vos quam Monaſterium cum Villa quieti ſemper ac liberi ab omni Epiſcopali exactione vel gravamine per Omnipotentis Dei gratiam maneatis. Monachos vero, & Presbyteros ſeu Clericos, qui in veſtris obedientiis commorantur, pro delectis ſuis a quibuslibet Laicis capi, verberari, aut ad redemptionem cogi penitus prohibemus. Præterea ſtatuimus ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis

Proemium.

Monaſterium hoc ad dominium S. Petri ſpectans.

Exemptiones eidem.

Et bona confirmantur.

præ-

præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi tuiſque Succeſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Abbatias videlicet Sancti Ægidii de Ungaria, & Sancti Euſebii de Provincia, Eccleſias Sancti Ægidii de Accio, Eccleſiam Sancti Ægidii de Duno, Eccleſiam Sancti Ægidii de Supervia cum Villa, Eccleſiam Sancti Euſebii de Longobardia, Eccleſiam Sancti Baudilii de Hiſpania, Eccleſiam Sanctæ Eulaliæ de Barbaſta, Eccleſiam de Revinas cum ſua Villa, Eccleſiam de Boccona cum Villa, Eccleſiam Sancti Andreæ de Lucapello, Eccleſiam Sancti Ægidii de Tolmone, Eccleſiam Sancti Ægidii de Creiſſaco, Eccleſiam Sancti Hyppoliti de Melſeo cum Villa, Eccleſiam Sancti Lupi, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Fraixeneto, Eccleſiam Sancti Johannis de Gardonenca cum Villa, Eccleſiam Sanctæ Crucis de Molazano, Eccleſiam Sancti Martini de Cerbario, cum ſua Capella, Eccleſiam Sancti Stephani de Corconna, Eccleſiam Sancti Amantii cum Villa, Eccleſiam Sancti Martini de Orianegues, Eccleſiam Sancti Martini de Cinciano, Eccleſiam Sancti Andreæ de Berniz. cum Capella ſua, Eccleſiam Sancti Saturnini de Seuza cum ipſa Villa, Villam de Bionz, Eccleſiam Sanctæ Ceciliæ de Stagello cum ipſa Villa, Eccleſiam Sancti Felicis de Aſpirano cum ipſa Villa, Eccleſiam Sanctæ Columbæ cum media Villa, Eccleſiam Sancti Andreæ de Campo Mariniano, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Saturaneis, Eccleſiam Sancti Ægidii de Milliniaco, Eccleſiam Sancti Stephani de Caſtlar cum Cappella, Eccleſiam Sancti Petri de Prevencheriis cum Villa, & Eccleſiis ſuis, Eccleſiam Sancti Andeoli de Robiaco cum Capella, & Villa, Eccleſiam Sancti Victorini, Eccleſiam Sancti Andreæ, Eccleſiam Sancti Petri de Vannis cum ipſa Villa, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Monte Alto cum Cappella, & Villa, Eccleſiam Sancti Baudilii de Somerio cum Capella, Eccleſiam Sancti Servii ultra Rhodanum cum Villa, Eccleſiam Sancti Petri, & Sancti Michaelis juxta Caſtrum Railianis, Eccleſiam Sancti Privati cum Villa, Eccleſiam Sancti Stephani de Mencrba cum Capellis, & Villa, Eccleſiam Sancti Chriſtofori de Vacheriis cum Cappella, & Villa, Eccleſiam Sancti Johannis de Albenatis cum Villa, & Parrochiali Eccleſia Sanctæ Mariæ, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Redoſe cum Villa, Eccleſiam Sanctæ Columbæ de Capingo, Eccleſiam Sancti Ægidii de Padernis, Eccleſiam Sancti Maximi de Medenis, Eccleſiam Sancti Petri de Inter-Montes cum ipſa Villa, Eccleſiam Sancti Petri de Trincatallis, Eccleſiam Sancti Johannis de Mejano, Eccleſiam Sancti Sebaſtiani de Montepeſato, Eccleſiam Sancti Petri de Launiaco, Eccleſiam Sancti Salvatoris de Caiſanigis, Eccleſiam Sancti Eugenii de Orbeſit cum Capella, Eccleſiam Sancti Geneſii de Mediogozez, Eccleſiam de Acione, Eccleſiam de Malboſe cum ſua Cappella, Eccleſiam de Rocca, Eccleſiam de Camponaz, Eccleſiam de Lardario cum Eccleſiis, & omnibus earum pertinentiis, Caſtrum de Monfort, Caſtrum de Lennatio, & quinque modiatas terræ, ac quatuor Candelas quotidianas, quæ quondam R. de Berjaco Monaſterio Sancti Ægidii teſtamento reliquit. Tranſactiones præterea quæ inter vos, & Johannem Nemauſenſem atque Raimundum Uzeticenſem Epiſcopos de Eccleſiarum quartonibus factæ ſunt, & authentico ſcripto firmatæ, vobis nihilominus confirmamus. Illud autem auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut nullus Abbas vel Monachus Theſaurum, honores vel poſſeſſiones præfati Monaſterii ſeu Cellarum ad ipſum pertinentium quæ aut modo habentur, aut in futurum largiente Domino acquirentur, alienare, diſtrahere, impignorare, vel in Feudum, Cenſum, ſeu Beneficium alicui Militi dare præſumat, niſi forte pro redemptione captivorum, pro communi, & graviori famis inopia, & pro emptione ſeu pro redemptione poſſeſſionum. Hoc ipſum autem ſi contigerit, totius fiat communi deliberatione Capituli; ut nihil dolo vel ſubreptione aliqua, ſed prædictarum neceſſitatum inſtantia committatur. Abbas vero vel Monachus qui hoc attentaverit, Abbas ſiquidem Abbatiæ regimine careat, & excommunicationis Sententia percellatur, Monachus autem a Monaſterio penitus, & ab ejus honoribus excludatur, & ejuſdem excommunicationis Sententia teneatur, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit. Prohibemus etiam ut infra Villam Sancti Ægidii, & circa eandem Villam uſque ad unam leugam nulli Hoſpitalariorum ſeu militum Templi, vel cuilibet alii perſonæ abſque Abbatis, & Capituli conſenſu liceat Religioſam Domum, Eccleſiam, Oratorium, ſeu munitionem conſtruere, Cimiterium habere, divina officia populo celebrare cum Villa ipſa ceſſaverit, ſigna pulſare, oblationes a populo in Miſſarum celebratione ſuſcipere, Baptizare, & Parrochianos veſtros ad officia divina ſuſcipere. Obeunte vero ejuſdem loci veſtri Abbate, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur niſi quem Fratres ipſius Monaſterii communi aſſenſu vel pars conſilii ſanioris ſecundum Deum, & Beati Benedicti regulam providerint eligendum. Electus autem ad Romanum Pontificem benedicendus accedat. Sane illam Toloſani Comitis nobilis memoriæ Raimundi abdicationem auctoritate Sedis Apoſtolicæ confirmamus. Siquidem Comes ipſe honores omnes ad Beatum Ægidium pertinentes tam in Valle Flaviana quam in extrinſecis, quicquid juſte vel injuſte videbatur tenere, omnes rectas ſive pravas conſuetudines quas ipſius Anteceſſores aut ipſe habuerant ob honorem Dei, & Beati Ægidii reverentiam apud Nemauſenſe Concilium in manu Prædeceſſoris Noſtri beatæ memoriæ Urbani Papæ jurans, Odiloni Abbati, & ejus fratribus noſcitur reliquiſſe, & ſe atque univerſos Succeſſores ſuos, ſi forte hoc donum irritum facere pertentarent, quod ad ſe erat, damnatione ac maledictione mulctavit, atque a præfato Anteceſſore noſtro excommunicationis inde Sententiam in Concilio dari fecit. Quia vero præfatus Adrianus Papa Prædeceſſor Noſter devotioni præfati Comitis annuens Apoſtolica auctoritate conſtituit neminem ſucceſſorum ejus aliquid de iis quæ a prædicto Comite Raimundo præfato Monaſterio Sancti Ægidii relicta ſunt ulla poſſe temporis longævitate præſcribere, ut maledictionem & damnationem evadat a præfato Comite conſtitutam, quod ab eo provide factum eſt auctoritate Apoſtolica confirmamus. Ad hæc adjicientes pro amplio-
ri

Ea vero nullo modo alienari prohibentur; ſub certa pœna.

Abbas a Monachis eligendus.

Comitis Toloſani teſtationem.

Ab Hadriano PP. confirmatam approbat.

ri Beati Ægidii veneratione ſtatuimus ut infra terminos a noſtris Prædeceſſoribus conſtitutos nemo prorſus aut ſuper ipſam Beati Ægidii Villam deprædationem vel aſſultum facere, aut graviorem perſonæ cuilibet inferre audeat læſionem.

Clauſulæ pro ejuſdem Monaſterii indemnitate.

Nulli ergo omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, vel minuere, ſeu aliquibus vexationibus fatigare; ſed illibata omnia & integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate & Diœceſanorum Epiſcoporum in ſupradictis Capellis Canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi præſumptionem ſuam congrua ſatisfactione correxerit poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore & Sanguine Dei & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Dat. die 12. Novem. 1208 Pont. An. XI.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii ſecundo Idus Novembris indictione duodecima, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo octavo Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno undecimo.

LXII.

Ibid. Epiſt. 125.

De ſubventione Terræ Sanctæ cum Indulgentiarum elargitione iis, qui ad ejuſdem recuperationem opem aliquam impenderint.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus per Lombardiam & Marchiam conſtitutis.

UTinam Dominus & nobis efficacem ſermonem & vobis ac aliis perfectum largiretur auditum; ut quod de Cœleſtis Regis obſequio ſuademus, ſaltem per parabolam inducamini Regis temporalis implere qui cum ſervorum ſuorum culpa regnum proprium amiſiſſet ad recuperationem ipſius auxilium ſæpe flagitavit eorum, quibus ei non ſolum illud impendere contumaciter recuſantibus, quin immo manus ſuas convertentibus hoſtiliter in ſe ipſos, ipſe demum propria recuperavit potentia Regnum ſuum. Num igitur quis ex vobis tam miſericors eſt vel demens, qui ſi vice Regis hujuſmodi fungeretur, accepto tempore juſtitiam judicandi ſervos tales, tamquam regios proditores & perfidos infideles, exilio vel incendio, ſuſpendio, ſive forſan alio duriori ſupplicio non puniret, ut malis male perditis, in eorum bona fideles alios ſubrogaret. Porro ſi ſic Rex faceret temporalis, qui ſolum in corpore poteſtatem haberet, quanto magis Dominus Jeſus Chriſtus Rex Regum & Dominus dominantium, qui & corpus & animam nobis contulit, & utrumque potens eſt mittere in gehennam, de ingratitudinis vitio & velut infidelitatis crimine ſuos ſervos poterit condemnare, ſi ei de terra quam pretio ſui Sanguinis comparavit, ob culpam profecto non ſuam, ſed ipſorum, ejecto, ad illam recuperandam neglexerint ſubvenire. Ecce ipſe de ſua hæreditate pro noſtris iniquitatibus pulſus exulat, ecce ad ſuam ſubventionem auxilium noſtrum quaſi exhæredatus implorat, nec eſt qui vel foveat exulem vel adjuvet implorantem. Expanſis in Cruce Brachiis iteratam quaſi crucifigentium ſe nobis inſinuat contumeliam, & pene penitus nullus eſt qui ad ejus debita moveatur devotione vindictam. Transfigitur lancea latus ejus, manus, & pedes clavis crudelibus configuntur, & neminis fere pectus compaſſio crudelitatis tantæ tranſverberat ut mortem ſibi retributurus quam tribuit ille pro ipſo, in adjutorium ejus exurgat. Aggravata ſunt etenim corda omnium, & eo jam fere ſpiritum emittente voce magna, qua clamat, nequeunt excitari. Oh quam omnes ſine pietate ſunt facti, & in crudeles univerſi mutati, quandoquidem puerpera virgo de paupere præſepii diverſorio cum puero Vagiente depellitur, & a nullo ſibi debito humanitatis ſtudio ſubvenitur; Væ genti peccatrici, væ populo pleno peccatis. Vere animi duri es, & ærea tua frons, ac nervus ferreus cervix tua. Dominus qui te fecit, & non ſolum tibi tribuit id quod habes; ſed etiam, & quod es, cæditur, & conſpuitur, blaſphematur, & flagellatur, quin potius jam cunctis ludibriis & ſuppliciis, quæ ſubſtinuit corporaliter, ſpiritualiter innovatis, non ſolum ad Crucem uſque deducitur, immo ipſa ſibi etiam Crux aufertur in hoc rabie modernorum Crucifixorum veterum Tyrannidem excedente quod cum illi nihil in Cruce dimiſiſſent eidem, iſti nec Crucem; & tu tantam tot diſſimulas ignominiam Creatoris? Heu Servos ingratos; Heu famulos indevotos, qui cum Cœli ac terræ Dominus ad recuperandum proprium patrimonium, non ſuis, ſed eorum culpis amiſſum, adjutorium implorat ipſorum, non ſolum illud impendere damnabiliter ſibi renuunt, verum etiam in ſe ipſos hoſtiliter arma convertunt? Proh dolor; quis furor eſt, & quæ licentia tanta ferri domeſticorum Cruorem per civilia bella condere, ac perfidas, & perferas nationes de Chriſti ſinere patrimonio triumphare? Numquid abbreviata, & parvula facta eſt manus ejus, ut non poſſit redimere, aut non eſt virtus ad liberandum in ipſo? Nonne ipſe, qui malefaceret in ſua increpatione deſertum, indueret Cœlos tenebris, & ſaccum poneret operimentum eorum, funiculum hereditatis ſuæ in ſolo poſſet oris ſui verbo ſalvare? Deus ſiquidem ſempiternus Dominus, qui terminos terræ creavit, qui dat lapſo virtutem, & iis qui non ſunt fortitudinem, & robur multiplicat, non deficiet, nec etiam laborabit, quin orientalem Provinciam quando voluerit, & ſicut voluerit de manibus eruat Impiorum: Sed in occupatione ac detentione ipſius peccata noſtra ſic forſitan punienda prævidit ut pena ipſa impænitentibus majorem

ver-

Google

verteretur in culpam, & pænitentibus proficeret ad Coronam: ut unde contumacium aggravaret exceſſus, inde remitteret humiliantium ſe reatus. Sciens etenim quod diligentibus ſe omnia cooperantur in bonum, non ut ſcientiam ſibi per experientiam compararet, cum univerſa noverit, & prævideret ab æterno, ſed nos ut nos de virtute vel infirmitate noſtra redderet certiores, & daret intelligi plenius, qui ſunt ejus. Salutiferæ Crucis ſignum in quo ipſe ſalus noſtra pependit, & terram nativitatis ſuæ, quam proprio ſanguine conſecravit, capi ab inimicis fidei Chriſtianæ permiſit, ſi quem forſan tangeret ejus injuria, ſi quem zelus divinæ legis accenderet, & ad vindicandam Crucis injuriam excitaret. Dormiebant etenim ſomnum ſuum omnes Viri divitiarum dormiebant, & in ſuis voluntatibus ac voluptatibus dormitabant, cum factus eſt repente de Cælo ſonus de inopinato Chriſti hæreditatis excidio, non ſolum excitans dormientes, ſed univerſos Chriſtianorum fines concutiens: ut quia nullus de Dei potentia dubitabat, id ſinguli ſuis criminibus imputarent, & ſic ſaltem reverterentur ad Dominum, & de ſuis pæniterent exceſſibus, qui prius in cordibus ſuis dixerant: Non eſt Deus. Cum igitur Dominus in hoc forſan occaſionem nobis voluerit præſtare ſalutis, immo ſalvationis cauſam præbere, Univerſitatem veſtram monemus attentius & exhortamur in Domino ac in remiſſionem vobis injungimus peccatorum, quatenus ante oculos cordis habentes exilium Crucifixi, qui potentes ſunt prælium Domini præliari, & Crucem & arma capeſſant, qui vero non ſunt habiles ad pugnandum, in expenſis ſuis ſecundum proprias facultates aliquos dirigant bellatores, nec ſit qui ſe ab hujuſmodi obſequio ſubventionis excuſet quin aliquid ſaltem modicum vel unum nummum imperialem propter hoc devote ac libenter impendat, cum ad mercandum Regnum Cœlorum interdum Calix ſufficiat aquæ frigidæ, ac pauper mulier in gazophylacium duo minuta mittendo laudetur plus ceteris obtuliſſe. Proinde cariſſimi filii, dum communis inſtat neceſſitas, ſimultates domeſticas deponatis, & operam quam eſſetis bellis aut guerris mutuis impenſuri, in Terræ Sanctæ vos juvet auxilium exercere, quæ pro peccatis noſtris viris & viribus, operatoribus & opibus deſtituta in tanta neceſſitate conſiſtit in quanta prorſus ab initio ſuæ viſitationis nequaquam noſcitur extitiſſe. Ut autem de veſtra jam quaſi retributione ſecuri laborem tam Sanctum confidentius aſſumatis, de Dei omnipotentis miſericordia & Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli auctoritate confiſi, ex illa quam nobis Deus, licet indignis, ligandi atque ſolvendi contulit poteſtate, omnibus qui laborem hujus itineris in propriis perſonis ſubierint & expenſis plenam peccatorum ſuorum, de quibus cordis & oris egerint pœnitentiam, veniam indulgemus, & in retributione juſtorum ſalutis æternæ pollicemur augmentum. Eis autem qui non in perſonis propriis illuc acceſſerint, ſed in ſuis tantum expenſis juxta qualitatem & facultatem ſuam viros idoneos deſtinarint illuc per annum moraturos ad minus, & illis ſimiliter qui licet in alienis expenſis, in propriis tamen perſonis aſſumptæ peregrinationis laborem impleverint, plenam ſuorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remiſſionis volumus eſſe participes juxta quantitatem ſubſidii & devotionis affectum omnes qui ad ſubventionem ipſius terræ de bonis ſuis congrue miniſtrabunt. Perſonas quoque ipſorum & bona ex quo crucem ſuſceperint, ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, necnon & ſub Archiepiſcoporum & omnium Prælatorum Eccleſiæ Dei conſiſtere defenſione jubemus, ſtatuentes ut donec de ipſorum obitu vel reditu certiſſime cognoſcatur, integra maneant & quieta conſiſtant. Quod ſi quiſquam contra præſumpſerit, per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcatur. Si qui vero proficiſcentium illuc ad præſtandas uſuras juramento tenentur aſtricti, Creditores eorum per Eccleſiarum Prælatos, ut remittant eis præſtitum juramentum & ab uſurarum exactione deſiſtant, eadem præcipimus diſtrictione compelli. Quod ſi quiſquam Creditorum ad ſolutionem eos coegerit uſurarum, ipſum ad reſtitutionem earum ſimili cogi animadverſione mandamus. Concedimus etiam Venerabilibus Fratribus noſtris Cremonenſi & Yporienſi Epiſcopis & dilecto filio Abbate de Tilieto, quibus ſpecialiter auctoritatem tradidimus inducendi vos ad opus hujuſmodi pietatis, necnon aliis Archiepiſcopis, & Epiſcopis in quorum diœceſibus permanetis; ut circa eos qui de bonis ſuis terræ ſanctæ voluerint ſubvenire, de diſcretorum Virorum conſilio, qualitate perſonarum, & rerum quantitate penſatis, & conſiderato nihilominus devotionis affectu, opus injunctæ pænitentiæ commutare poſſint in opus Eleemoſynæ faciendæ.

Fideles hortatur ad ſubventionem Terræ Sanctæ.

Antea vero ſimultates deponendas monet.

Auxilium præſtantibus indulgentias impertitur.

Datum Laterani IV. Idus Decembris Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno undecimo.

Dat. die 10. Decem. 1208. Pont. An. XI.

LXIII.

Confirmatio Bonorum Trecenſis Eccleſiæ, & Decretorum Romanorum Pontificum pro ejuſdem Eccleſiæ Capituli diſciplina, & Epiſcopi juriſdictione ſervanda.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Herveo Epiſcopo Trecenſi, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

CUm honeſtas tua, frater Epiſcope, ac devotio mereantur, ut apud nos in tuis debeas petitionibus exaudiri, tanto tibi libentius in iis, quæ ſecundum Deum duxeris requirenda, deferimus, quanto gratiam Apoſtolicæ Sedis comparaſſe tibi noſceris pleniorem. Ea propter, Venerabilis in Chriſto Frater Epiſcope, tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & ad exemplar felicis recordationis Alexandri Papæ prædeceſſoris noſtri Trecenſem Eccleſiam, cui auctore Deo præeſſe dinoſceris, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum

Exordium.

Eccleſiam Trecenſem ſub Apoſt. protectione ſuſcipit.

cum

cum largitione Regnum vel Principum, oblatione fidelium ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant; in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, Eccleſiam de Sancto Leone, & ipſam Villam cum appendiciis earum, Eccleſiam de Aquis, & Villam cum appendiciis, & pertinentiis ſuis. Decimam de Barbereio, Decimam Cappellæ Sancti Lucæ tam in annona quam in vino, Eccleſiam de Calixto, Eccleſiam de Villagruis, Eccleſiam de Nigella, Eccleſiam de Monte Porterii, Eccleſiam de Monte Gevoldi, Eccleſiam de Larbuſia, Eccleſiam de Pontibus, Eccleſiam de Nogento, Eccleſiam Sancti Petri, & S. Martini de Bocenajo, Eccleſiam de Avenz, Eccleſiam de Mariniaco, Eccleſiam de Caſtris, Eccleſiam Sancti Saviniani, Eccleſiam de Saveriis, Eccleſiam Sanctæ Mauræ, Eccleſiam de Corlavellejo, Eccleſiam de Verreriis, Eccleſiam de Luſinejo, Eccleſiam de Bulliaco, Eccleſiam de Villa Mauri, Eccleſiam Sancti Medardi, Eccleſiam de Bretteniaco, Eccleſiam de Fols, Eccleſiam de Barbona, Eccleſiam de Eſterniaco, Eccleſiam de Campo Guidonis, Eccleſiam de Buſſejaco, Eccleſiam de Curia Givoldi, Eccleſiam de Tombis, Eccleſiam de Sancto Juſto, Eccleſiam de Sancto Ferreolo, Eccleſiam de Arceis, Eccleſiam Troci de Sancto Baſolo, Eccleſiam Sancti Ulſi, Eccleſiam de Salona, Eccleſiam de Calderiaco, Eccleſiam de Allebanderiis, Eccleſiam de Viaſpero, cum Cappella Bonævicinæ, Eccleſiam de Grandivilla, Eccleſiam de Herbita, Eccleſiam de Villeriis, Eccleſiam de Semonia cum Capella Campi Grillanis, Eccleſiam de Ulmis, Eccleſiam de Eſtraellis, Eccleſiam de Bolegiis, Eccleſiam de Summovere, Eccleſiam de Septem Fontibus, Eccleſiam de Puellari Monaſterio, Eccleſiam de Poenz Eccleſiam de Nucerio, Eccleſiam de Dienvilla, Eccleſiam de Creſpejo, Eccleſiam de Subienis, Eccleſiam de Pignejo, Eccleſiam de Hiſpania, Eccleſiam de Loves, Eccleſiam de Sumpſeſio, Eccleſiam de Sancta Suſanna, Eccleſiam de Pipere, Eccleſiam de Guaſconia, Eccleſiam de Marcilliaco, Eccleſiam de Summofonte; Præterea Canonicales Eccleſias ad jus Trecenſis Eccleſiæ pertinentes, ſcilicet Eccleſiam Sancti Nicolai de Sezanna, Eccleſiam Sancti Remigii de Plejotro, Eccleſiam Sancti Blicherii de Breccis, Eccleſiam Sancti Flaviti de Villamauri, Eccleſiam Sancti Nicolai de Pugejo, Eccleſiam Sancti Laurentii de Plancejo, Eccleſiam quoque Sancti Stephani prope Civitatem Trecenſem, cujus curam Decani ejuſdem loci de manibus tuis debent ſuſcipere, cum omni obedientia, & ſubjectione quam tibi tuiſque ſucceſſoribus iidem Decani cum hominii tenentur exhibitione perſolvere, auctoritate Apoſtolica confirmamus. Ad inſtar præterea bonæ memoriæ Eugenii Papæ prædeceſſoris noſtri Abbatiam Sancti Lupi, Abbatiam Sancti Petri de Cella, Abbatiam Sancti Martini, Abbatiam Sancti Petri Arremarenſis, Abbatiam Sancti Petri de Nigella, Abbatiam quæ vulgo dicitur *Oja*, Abbatiam Sancti Sereni de Cantumerula, Abbatiam Sanctæ Mariæ de Arripatorio, Abbatiam Sanctæ Mariæ de Bullencurt, Abbatiam S. Mariæ de Recluſo, Abbatiam de Belloloco, Abbatiam de Cappella, Abbatiam de Baſſofonte, Abbatiam S. Mariæ, quæ ſita eſt in Suburbio Trecaſſino, Abbatiam quæ vocatur Paraclitus. Decimam de Molcejo, Decimam de Marineio, Decimam de Jardourio, Decimam de Summofonte, Decimam de Avant, Decimam de Villa Arduini, Decimam de S. Leone, Decimam de Martilejo, Decimam de Bretenajo, Decimam de Sancto Victore, Decimam de Claellis, Decimam de Novovico, Decimam de Fontebeton, & Decimam de Buſſeriis tibi, & Eccleſiæ tuæ auctoritate Apoſtolica confirmamus.

Eccleſiæ hujus bona nonnulla enumerat.

Ad hæc, cum prudentum, & Religioſorum Virorum conſilio bonæ memoriæ Matthæus prædeceſſor tuus ſtatuiſſe dicatur, ut in Trecenſi Eccleſia ſeptem Canonicorum ad minus Presbyteri, & ſeptem Diacones præter Archidiaconos, ſint aſſidui, quibus decedentibus nulli debeant ſubrogari niſi Presbyteri vel Diacones aut etiam alii in talibus ordinibus conſtituti, quod propinquioribus quatuor temporibus quæ occurrunt ad illos ordines aſſumantur, promiſſione ac profeſſione nihilominus præſtita de aſſiduitate in prædicta Eccleſia facienda, idem Aleaander Prædeceſſor noſter ejuſdem Epiſcopi petitionibus benigne prout decuit, annuendo, conſtitutionem ipſam ratam habens, & firmam, eandem perpetuis temporibus illibatam manere decrevit, adjiciens quod ſi eis inferiurum ordinum Clerici fuerint ſubſtitoti, & commoniti primis quatuor temporibus, illos ordines non reciperent, liceret dicto Epiſcopo, & ſucceſſoribus ſuis illis loca ſua, & fructus interdicere præbendarum, & ſi nec ſic in ſubſequentibus quatuor temporibus illos recipere procurarent, eis prorſus amotis, alios ſubrogandi liberam haberet auctoritate Apoſtolica facultatem.

De numero Canonicorum.

Qui Sacris ſtatim initiari debent.

Præterea de ipſius Epiſcopi conſcientia, & voluntate idem prædeceſſor noſter inſtituit, ut ſi qui Canonici Trecenſis Eccleſiæ in ejuſdem Epiſcopi vel ſucceſſorum ſuorum aut etiam in ejuſdem Eccleſiæ ſervitio forſan exiſterent, vel cum licentia jam dicti Epiſcopi, & capituli vacarent ſcholaſticis diſciplinis, aut eſſent infirmitate detenti, ſuarum nihilominus integros fructus reciperent præbendarum, alii vero Canonici, qui Eccleſiæ aſſidue non ſervirent, viginti tantummodo ſolidos perciperent annuatim.

De Servitio eorundem.

Inſuper idem Alexander prædeceſſor noſter adjecit, ut tam a præfato Epiſcopo quam a ſucceſſoribus ſuis in prædicta Eccleſia, cum Decano careret, in Decanum Presbyter Canonicus ſtatuatur, aut etiam Diaconus, qui primis quatuor temporibus quæ occurrerint in Presbyterum ordinetur, & ſi commonitus in eiſdem quatuor temporibus ordinem Presbyteri ſuſcipere forte neglexerit, fas præfato Epiſcopo, & ſuis ſucceſſoribus eſſet illi auctoritatem, & poteſtatem ipſius officii, & Sedem in Choro, & Capitulo interdicere, ac ſi nec ſic in ſubſequentibus quatuor temporibus ordinem Presbyteratus ſuſciperet, eo amoto libere alium ſubrogaret.

De Decano, ejus inſtallatione.

Nos igitur ejuſdem Prædeceſſoris noſtri veſtigiis inhærentes, quæ ab ipſo ſuper præmiſſis Articulis approbata vel ſtatuta ſunt approbando, eadem auctoritate Apoſtolica confirmamus. Ad hæc, ad inſtar ejuſdem Alexandri prædeceſſoris noſtri ſancimus, ut nec tibi, neque tuis ſucceſſoribus liceat præſcriptas Parrochiales Eccleſiaa ad menſam Epiſcopi ſpecialiter pertiuentes a Menſa veſtra

Parochias ad menſam Epiſcopalem pertinentes ab ea alienari non poſſe declarat.

ſine auctoritate Romani Pontificis aliquatenus alienare.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſticà, ſæculariſve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitàte cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Clauſulæ.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii decimo quinto Kalendas Februarii, indictione duodecima, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo duceteſimo octavo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Undecimo.

Dat. die 17. Januar. 1209. Pont. An. XI.

LXIV.

Chriſtifideles ſtudet inducere, & hortatur ad expugnationem Hæreticorum Provincialium.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Univerſis Fidelibus in obſequium Chriſti contra Provinciales hæreticos certaturis.

Ex Baluz. Epiſt. 130.

Benedicti vos in Domino, qui fecit cœlum & terram; quoniam cum committeret draco bellum, & Eccleſiam Sanctam Dei machinarum ſuarum molimine conquaſſaret, apprehendiſtis arma & ſcutum, & in ejus adjutorium ſurrexiſtis. Quia igitur omnis, qui in agone contendit, abſtinet ſe ab omnibus, ut unum certaminis ſui curſum eo melius quo liberius valeat conſummare, Univerſitatem veſtram rogamus attentius, & monemus per Apoſtolica ſcripta in remiſſionem vobis peccaminum injungentes, quatenus tam arduum, & tam ſanctum Dei obſequium aggreſſuri, poſtpoſitis omnibus, quæ hunc veſtrum ſanctum agonem impedire valerent, ante omnia, & in omnibus caveatis, ut illam ſervetis, & unitatis concordiam, & concordiæ unitatem, quod per aſtutiam Sathanæ, qui operibus pacis invidet, nulla diſcordia inter ipſos, nulla poſſit æmulatio ſuboriri, ita ſtrenue, ita caute in hoc negotio cum veſtro ſubſidio, & conſilio proceſſuri, quod illud poſſint feliciter, & ſalubriter conſummare; ne, ſi ſecus accideret, quod divinitus avertatur, in quo proficere poterat, Eccleſiæ cauſa deficeret, & hæretica peſtis unde poterat aboleri deterius inoleret. Eja igitur potentiſſimi Chriſti milites, eja ſtrenuiſſimi militiæ Chriſtianæ Tyrones. Opponite vos Antichriſti præambulis, & pugnate cum Serpentis antiqui miniſtris. Pugnaſtis fortaſſis hactenus pro gloria tranſitoria, pugnate jam pro gloria ſempiterna. Pugnaſtis pro corpore, pugnate pro anima. Pugnaſtis pro Mundo, pugnate pro Deo. Non enim pro præmio qualicunque ad tantum Dei ſervitium vos hortamur, ſed pro Regno Cœleſti, quod vobis ob hoc confidentiſſime pollicemur.

Fideles ad mutuam concordiam adhortatur.

Et ad ſtrenue certandum.

Datum Laterani tertio nonas Februarii, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Undecimo.

Dat. die 3. Februar. 1209. Pont. An. XI.

LXV.

Privilegium pro Eccleſia Athenienſi.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Berardo Athenienſi Archiepiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Ex Baluz. loc. cit.

Antiquam Athenienſis gloriam Civitatis innovatio gratiæ non patitur antiquari, quæ quaſi modernæ religionis figura in prima ejus fundatione præluſerit, cultum quem tribus diſtincta partibus tribus falſis numinibus impendebat, ſub tribus demum perſonis erga veram, & individuam Trinitatem convertit, ſtudioque mundanæ ſcientiæ in divinæ ſapientiæ deſiderium immutato, arcem famoſiſſimæ Palladis in Sedem humiliavit glorioſiſſimæ Genitricis, veri Dei nunc adſecuta notitiam, quæ dudum ignoto extruxerat Deo aram. Civitas quidem ipſa præclari nominis, ac perfecti decoris philoſophicam prius artem erudiens, & in Apoſtolica fide poſtmodum erudita, dum & Poetas Litteris imbuit, & Prophetas, de numine litteris intellexit, dicta eſt Mater artium, & vocata Civitas Litterarum. Hanc autem, ſi velimus interpretans in interpretatum convertere, Cariathſepher poſſumus appellare, quam quia Othoniel Imperio Caleb ſubdidit, filia ejus Aſa data in conjugem illi fuit. Subdita ergo Deo, Venerabilis in Chriſto Frater Archiepiſcope, hac egregia Civitate, ut ipſam in ejus ſubjectione conſerves, Sponſam in ea tibi ſpiritoali conjugio copulaſti, quam inſtar Axæ veluti a te monitam intelleximus ſuſpirando depoſcere, ut arentia ſua Apoſtolicæ Benedictionis irriguis perfundere dignaremur. Nos igitur non incongruum reputantes minus illuc Apoſtolici Patrocinii litteratorie deſtinare, unde copiam ſcientiæ litteralis in Orbem pene totum novimus effluxiſſe, juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Athenienſem Eccleſiam, cui favente Deo præeſſe dinoſceris, ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, ac præſentis ſcripti privilegio communimus; ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, quæcunque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſe aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma

Athenarum laus.

Hanc Eccleſiam ſub protectione recipit S. A.

Eique bona omnia confirmat.

firma tibi tuiſque Succeſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus vocabulis exprimenda. Caſalia, Procovenico, Vertipos, Triclini, Platan, Felin, Curiomonaſter, Caſſas, Meuidi, Ducheleos, Calixtes, Perſeeonar, Catraperſeta, Clazazundas, Chandebride, Alianaſtaſis, Pothamo, Pirgo, Hu, Marcton, Oargite, Largedo, Lalaconite, Vatia,, Literne, Mortar. Epiſcopatus quoque inferius annotatos Eccleſiæ tuæ ab antiquis temporibus Metropolitico jure ſubjectos tibi tuiſque Succeſſuribus nihilominus confirmamus, videlicet Epiſcopatum Agripontis, Cernopileuſem, Davalienſem, Abelonenſem, Zorconenſem Cariſtienſem, Coroniacenſem, Audrenſem, Megarenſem, Squirenſem, & Cheeoſem. In Cariſtienſi Epiſcopatu duo Caſalia, Lesboveries, Lepeſin, Leperiſtere, Lamarogna, Locarimera, Loinoni, Lochiehemi, Lopoliſtile, Cundegrat, Lapiſto, Vineas Conizari, Muſcarel, Catachephalar, Agiafroneſis. Quadringentas palicas, & ducentos papates commorantes Athenis, & centum palicas io Thebis, & eentum in Nigroponte. Molendina, Eccleſiæ, Hortos & Balnea, & Macella de Nigroponte, & Athenarum, & Flumina unde rigantur Horti, Abbatias Sancti Siriani, Sancti Michaelis, Sancti Joaunis, & Sancti Nicolai, Monaſteria Beati Nicolai de Cataperſica, Beati Nicolai de Columnis, & Sanctæ Mariæ de Blakernis. Monaſteria Cinoloitarum, Sancti Prothaſii, Sanctæ Trinitatis, Sancti Georgii, Sancti Dionyſii Areopagitæ, Sancti Theodori, Sanctorum Coſmæ & Damiaui, Beati Nicolai de Ducheleo, Beati Nicolai de Menide, Beati Philippi, Sancti Lucæ, Sancti Georgii de Juſula, Monaſterium de Coprcæ, & Sancti Blaſii. Uſum quoque Pallei ad Poutificalis officii plenitudinem tuæ fraternitati Apoſtolicæ Sedis liberalitate conecdimus, quo utique infra tuam Eccleſiam ad Miſſarum ſolemnia uti memineris eis diebus quibus prædeceſſores tuos uſos fuiſſe cognoſcis, videlicet io Nativitate Domini, Feſtivitate Protomartyris Stephani, Circumciſione Domini, Epiphania, Hypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Cœna Domini, Sabbato Sancto, Paſcha, Feria ſecunda poſt Paſcha, Aſcenſione, Peutecoſte, tribus Feſtivitatibus Sanctæ Mariæ, Natale Beati Joannis Baptiſtæ, Solemnitate omnium Apoſtolorum, Commemoratione omnium Sanctorum, Dedicationibus Eccleſiarum, Eccleſiæ tuæ principalibus Feſtivitatibns, Conſecrationibus Epiſcoporum, Ordinationibus Clericorum, & Anniverſario tuæ Conſecrationis die. Cimiteria inſuper Eccleſiarum tuæ Diœceſis, & Eccleſiaſtica beneficia nullus hæreditario jure poſſideat. Quod ſi quis hoc facere contenderit cenſura Canonica compeſcatur. Porro quia quidam Monachorum jus ſuum Epiſcopis auferre contendunt, auctoritate Apoſtolica prohibemus ne Monachi in Diœceſi Athenienſi Cappellanias teneant Sacerdotis, ſeu Cappellani Beneficium, aut officium ſine auctoritate Pontificali uſurpent, ſed Presbyteris Cappellanis integre conſerventur quæcnnque ad jus Cappellaniæ pertinere noſcuntur. Statuimus præterea, ut nullus cujuſquam ordinis Clericus Eccleſias in vita ſua tantum ſibi commiſſas ad jus Archiepiſcopi pertinentes ſine conſcientia, vel conſenſu tuo, vel ſucceſſorum tuorum faciat Cenſuales, aut in cujuſquam transferat poteſtatem, & ſi factum fuerit, irritum habeatur. Sed nec Monachi, aut Canonici, ſeu quilibet alii Clerici in Eccleſiis ad tuam Diœceſim pertinentibus ſine auctoritate tua inſtituere, vel removere audeat Cappellanos niſi forte Pontificum Romanorum privilegio, vel antiqua, & rationabili conſuetudine muniantur. Præterea quod a te communi aſſenſu Capituli tui, vel majoris partis ſanioris conſilii in tua Diœceſi canonice fuerit inſtitutum, ratum & firmum volumus permanere. Prohibemus autem ne Presbyteri, vel alii Cappellani Eccleſiarum ad Eccleſiæ tuæ jus pertinentium poſſeſſiones earum abſque conſenſu tuo, ſalvis tamen Canonicis inſtitutionibus, diſtrahere, vendere, vel obligare, ſeu alio quolibet modo alienare præſumant. Quod ſi factum fuerit, irritum habeatur. Apoſtolica inſuper anctoritate vetamus ne interdictos, vel excommunicatos tuos ad officium, vel communionem Eccleſiaſticam ſine conſcientia, & conſenſu tuo quiſquam admittat, aut contra Sententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire præſumat; niſi forte periculum mortis immineat, ut dum præſentiam tuam habere nequiverint, per alium ſecundum formam Eccleſiæ ſatisfactione præmiſſa oporteat ligatum abſolvi. Ad hæc, omnes libertates & immunitates, dignitates quoque, ac rationabiles & approbatas conſuetudines Eccleſiæ tuæ, necnon & exemptiones ſecularium exactionum a Regibus, ſeu Principibus, aut aliis fidelibus rationabiliter tibi, & Eccleſiæ tuæ, ac Clericis ejus indultas anctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Pallium concedit Archiepiſcopo.

Monachos in ea Diœceſi Capellanias tenere denegat.

Aliaque Statuta ſancit ad ejuſdem Eccleſiæ indemnitatem.

Ejuſque libertates confirmat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat Athenienſem Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Salvis ſemper in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate, reverentia, & mandato. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſeculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Clauſulæ.

Datum Laterani per manum Joannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii, Idibus Februarii, indictione undecima, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo duceuteſimo octavo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Undecimo.

Dat. die 13. Febr. 1209. Pont. An. XI.

LXVI.

Ricardo Comiti Sorano Caſtrum Vallis Montonis confirmat, eaque omnia, quæ ci locaraut Canonici Baſilicæ Lateranenſis.

Ex Baluz. lib. XII. epiſt. ſ. . ..

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Nobili Viro Ricardo Germano noſtro, Sorano Comiti,

Caſtrum Vallis Mont. ære alieno gravatum.

CUm Caſtrum Vallis Montonis pro multa.. & magna pecuniæ quantitate ſub gravibus eſſet pignoratum uſuris, itaut de alienatione ipſius multiformiter ageretur, nos præcavere volentes, ne ad illos forſitan perveniret, per quos tam Apoſtolica Sedes quam Lateranenſis Eccleſia, necnon & tota vicinia grande, ac grave incurreret detrimentum, cogitavimus emere idem Caſtrum. Sed cognoſcentes, quod Lateranenſi Eccleſiæ diſpendium generaretur, ſi Caſtrum ipſum immediate ad Sedem Apoſtolicam perveniret, ſicut etiam Prior, & Canonici ejuſdem Eccleſiæ a nobis conſulti ſunt multotiens proteſtati, nos habita deliberatione prudenti, ea omni parte providere volentes, Caſtrum ipſum de illorum fecimus emi conſenſu, partim de bonis tuis, & partim de noſtria, ad opus utique tuum, ſub nomine noſtro, ne venditionem ipſam forte contingeret ab æmulis impediri, qui de tuis ſucceſſibus typo invidiæ contabeſcunt.

Illud Ricardus emit ſua, & Pontificis pecunia.

Quia vero per Dei gratiam omnia fuerunt ſine turbatione completa, nos Caſtrum ipſum cum omnibus pertinentiis ſuis, ſalvo jure Lateranenſis Eccleſiæ tibi ad opus, & utilitatem tuam, & hæredum tuorum conceſſimus, aſſignavimus, & tradidimus, tali quidem tenore, ut pro pecunia, quam nos ad emptionem ipſius Caſtri contulimus, tu & hæredes tui de Caſtro ipſo interpoſito juramento pacem, & guerram ad mandatum Romani Pontificis contra quoslibet homines faciatis.

Præſtito fidelitatis juramento.

Tu vero in præſentia noſtra, & fratrum noſtrorum ſuper hoc juramentum corporaliter præſtitiſti. Et ut devotionem quam ad Romanam habes Eccleſiam plenius demonſtrares, de aliis quoque terris, quæ ad te proprietario jure pertinent exhibuiſti ſimile juramentum, ſicut per publicum inſtrumentum apparet quod Joannes de Sancto Laurentio Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Scriniarius de noſtro, ac fratrum noſtrorum mandato conſcripſit. Quia vero tu, qui germanus noſter exiſtis, apud Lateranenſem Eccleſiam, cui nos multa & magna bona contulimus inferioris conditionis eſſe non debes, quam illi fuerunt, quibus diverſis temporibus de mandato, & aſſenſu prædeceſſorum noſtrorum eadem Lateranenſis Eccleſia Caſtrum ipſum ſub certa forma locavit,

Statuit ut locatione finita alia favore ſucceſſorum Comitis locatio fiat.

juſſimus & ſtatuimus, ut cum finita fuerit illa locatio, ſecundum eandem formam tibi, & hæredibus tuis Lateranenſis Eccleſia relocet Caſtrum ipſum, niſi forſan in aliam formam ſuper ipſa locatione concordare poſſitis. Ne igitur in tuum, & hæredum tuorum diſpendium valeat redundare quod non ſolum ad veſtrum commodum, verum etiam tam Apoſtolicæ Sedis, quam Lateranenſis Eccleſiæ, ac totius viciniæ noſcitur procuratum, nos & ea, quæ præſcripta ſunt auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſenti Statuto decernimus, ut contra ea nullo unquam tempore quiſquam venire præſumat, itaut ſit irritum, & inane quicquid de ipſo Caſtro contra præſcriptam formam foret a quolibet attentatum. Si ergo Prior & Canonici Lateranenſis Eccleſiæ contra Statutum Apoſtolicum venientes locatione finita nollent præfatum Caſtrum tibi, vel tuis hæredibus relocare, vos nihilominus illud ex hac conceſſione Apoſtolica teneatis, ne pretium multum quidem & magnum, quod propter utilitatem communem pro emptione ipſius Caſtri partim a nobis, & partim a te datum eſt, amittatur. Ita tamen, ut parati ſitis locationem recipere ſecundum præcedentium locationum tenorem, & faciatis illi perſolvi annuam penſionem. Prælibati vero inſtrumenti tenorem ad majorem cautelam huic paginæ fecimus annotari, Quod quidem eſt tale.

Tenor Inſtrumenti locationis.

In Nomine Domini. Anno Incarnationis Dominicæ milleſimo ducenteſimo octavo, Pontificatus vero Domini Innocentii Tertii Papæ Anno undecimo, indictione undecima, menſe Octobris die ſexta, Acta publica ſi litterarum memoriæ tradita fuerint, nube oblivionis remota, perpetua inſpectione clareſcunt. Quapropter ego Joannes de Sancto Laurentio Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Scriniarius mandato, & præcepto Domini Innocentii Tertii Papæ juramentum præſtitum eidem Domino Papæ, ſucceſſoribuſque ſuis, & Eccleſiæ Romanæ in Palatio Epiſcopi Ferentini a Comite Ricardo, ſicut vidi, audivi, & interfui, publicis litteris ſcribere curavi, Comes Ricardus de Sora juravit fidelitatem, & fecit ligium homagium Domino Papæ Innocentio Succeſſoribuſque ſuis, & Eccleſiæ Romanæ in præſentia Dominorum Joannis Albanenſis, Joannis Sabinenſis, Nicolai Tuſculanenſis, Hugolini Hoſtienſis, Epiſcoporum Cynthii tituli Sancti Laurentii in Lucina, Cynthii tituli Sanctorum Joannis & Pauli, Benedicti tituli Sanctæ Suſannæ, Rogerii tituli Sanctæ Anaſtaſiæ, Petri tituli Sanctæ Pudentianæ Presbyterorum Cardinalium, & Joannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii, Joannis Sanctæ Mariæ in Via Lata, Pelagii Sanctæ Luciæ in Septem Soliis Diaconorum Cardinalium, Rainaldi Domini Papæ Acolythi, & Laicorum ſubſcriptorum. Pro Polo, & alia terra, quæ olim fuit Oddonis de Polo, quam ipſe tenet, eo ſalvo quod ſi aliqua perſona pro dicta terra præfato Comiti movere voluerit quæſtionem, ipſe Comes teneatur ei in Curia Eccleſiæ Romanæ juſtitiæ plenitudinem exhibere; Cæterum de Caſtro Vallis Montonis, de Sacco, de Plumbinaria, juravit facere guerram & pacem contra omnes homines ad mandatum eorum, & ad hoc hæredes, & ſucceſſores ſuos in perpetuum obligavit. De Comitatu vero Sorano juravit ſimiliter facere guerram & pacem ad mandatum ipſorum. Salva fidelitate, & ſalvo mandato Regis Siciliæ. Et idem Dominus Papa inveſtivit dictum Comitem per Cupam argenteam deauratam, præſentibus & conſentientibus, & approbantibus omnibus præſcriptis Epiſcopis, Presbyteris, Diaconibus, Cardinalibus, & injungentibus mihi Scriniario, ut hujuſmodi juramentum publicis Litteris exararem. Hi interfuerunt in Palatio Ferentini coram Domino Papa, Epiſcopis, Presbyteris, Diaconibus.

bus. Dominus Lotherius, Dominus Stephanus, Theobaldi, Dominus Romanus de Boroncho, Nobiles Cives Romani; Dominus Laudo de Colle de medio, Dominus Guido de Colle de medio, Benedictus de Averſa, & alii. Et ego Joannes de Sancto Laurentio S.R.E. Scriniarius, ſicut vidi, audivi, & interfui, ſcripſi, complevi, & abſolvi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, Conſtitutionis, conceſſionis, & inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire; Si quis autem &c.

Dat. die 24. Febr. 1209. Pont. An. XII. Datum Laterani ſexto Kalendas Martii, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Duodecimo.

LXVII.

Capitulo Strigonienſi confirmat Donationem quamdam ei factam ab Andrea Rege Hungariæ.

Ex Baluz. loc. cit. Epiſt. 38. Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archiepiſcopo, & Capitulo Strigonienſi.

IN authentico ſcripto chariſſimi in Chriſto filii noſtri Andreæ Illuſtris Regis Ungariæ nobis oſtenſo perſpeximus contineri, quod ipſe miſerationum Domini recordatus, quibus poſt tribulationes multas, & malas recognoſcebat ſe in Patrum ſuorum Solio reſidere, in ſuæ Coronationis memoriam, quam per manum tuam, frater Archiepiſcope, de ſurſum ſe receCeſſionem d. confirmat. piſſe fatetur, Eccleſiæ veſtræ Beati Adalberti Martyris religioſa devotione conceſſit, ut annuatim in Feſto ipſius Martyris Canonicis ſervientibus in eadem c. ntum argenti marcæ contradictione ſublata de regali ærario perſolvantur. Nos igitur veſtris precibus inclinati, conceſſionem ipſam, ſicut pie, ac provide facta eſt, & in prælibato authentico continetur, quod de verbo ad verbum præſenti paginæ duximus inſerendum, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; cujus tenor talis eſt:

Inſtrumentum conceſſionis. In Nomine Sanctæ Trinitatis, & individuæ unitatis, Andreas Dei gratia Hungariæ, Dalmatiæ, Choroaciæ, Ramæ, Serviæ, Galiciæ, Lodomiriæque Rex, in perpetuum. Cum ex Regiæ dignitatis officio quibuslibet Deo dicatis domibus teneamur manum pietatis clementer porrigere, & earum utilitati modis omnibus intendere, cupientes tamen aliquid in gazophylacium cum paupercula mittere, Veteris inſtar Teſtamenti, quo mellis, inter cætera, primitiæ poni videbantur in ſacrificio, benigniores Regiæ Serenitatis oculos illis accommodavimus quas a primis crudelitatis noſtræ cunabulis, & ampliori dignitate præminere, & ardentiori orationum affectione pro ſalute noſtra cognovimus aſſurgere. Sane miſerationum Domini, quibus poſt tribulationes multas & malas in Solio patrum noſtrorum ſedimus, recordantes, Eccleſiæ Beati Adalberti Martyris, quam matrem Regni eſſe, & Metropolim quamque patribus, & prædeceſſoribus noſtris cum inſignibus Fidei Sacramenta regalibus adminiſtraſſe conſtat, in noſtræ Coronationis memoriam, quam de ſurſum capiti noſtro per manum Venerabilis Patris Joannis Archiepiſcopi Strigonienſis Deus imponere eſt dignatus has donorum noſtrorum primitias, licet exiguum munus, attribuimus, ut annuatim in ſupradicti Martyris Chriſti feſtivitate Canonicis Deo illic deſervientibus centum marcæ argenti contradictione confuſa de regali offerantur ærario. Quod ut ratum, & ſtabile perſeveret in poſterum, præſentem paginam in argumentum noſtri muneris annotatam ſigilli noſtri roboravimus impreſſione. Datum per manus Gothfridi Orodienſis Præpoſiti Aulæ Regiæ Cancellarii Anno Dominicæ Incarnationis MCCVI. Venerabili Joanne Strigonienſi Archiepiſcopo exiſtente, Calano Quinqueeccleſienſi, Boleslao, Vacienſi, Petro Geurienſi Epiſcopis, Mochone Palatino, & Comite Bichorienſi, Chepano filio Mujabono, Benedicto Vayavodo, Chepano Comite Bacienſi, Smaragdo Zounkienſi, & Comite Curiæ, Gula Comite Budrugienſi, Marcello Suprunienſi, Tiburcio Albenſi, Poth Muſunienſi Comite.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere &c. Si quis autem &c. Clauſulæ.

Datum Laterani duodecimo Kalend. Maji Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Duodecimo. Dat. die 19. Aprilis 1209. Pont. An. XII.

LXVIII.

Strigonienſibus Archiepiſcopis confirmatur jus coronandi Reges Hungariæ.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Johanni Strigonienſi Archiepiſcopo, & Succeſſoribus ejus canonice ſubſtituendis in perpetuum. Ibid. Epiſt. 41.

JUſtis petentium precibus dignum eſt facilem nos præbere aſſenſum, & vota quæ a rationis tramite non diſcordant effectu proſequente complere. Cum ergo, Venerabilis in Chriſto Frater, poſtulaſſes a nobis, ut jus coronandi Hungaricos Reges, quod a te ac Succeſſores tuos aſſeris pertinere, tibi & illis Apoſtolico dignaremur privilegio confirmare, nos inſpecto regeſto felicis recordationis Alexandri Papæ prędeceſſoris noſtri, in eo perſpeximus contineri, quod cum Principes, & Barones Hungarici Regni ab eodem prædeceſſore noſtro cum multa precum inſtantia poſtularint, ut ſi bonæ memoriæ Laurentius prædeceſſor tuus juxta mandatum ipſius inclitæ recordationis Belam tunc in Regem Hungarorum electum contradiceret coronare, ipſi per alium imponi Regni facerct Diadema, ne Regno, & Eccleſiæ Hungaricæ gravia poſſent pericula provenire ſi dictus Bela celeriter unctionem non reciperet, & Coronam, idem prædeceſſor noſter præfato prædeceſſori tuo per Apoſtolica ſcripta mandavit, & in obedientiæ virtute pręcepit, ut ſupradictum electum in Regem omni dilatione, contradictione, & appellatione poſtpoſitis coronaret, aut ſi per ſeipſum cum forte pro debilitate corporis coronare non poſſet, bonæ memoriæ Colocenſi Archie-

Quomodo jus coronandi Hungariæ Reges derivatum ſit ad Strigonienſes Archiepiſcopos.

chiepiſcopo intimaret, nt enm abſqne præjudicio honoris, & dignitatis ipſius ac Strigonienſis Eccleſiæ, congregatis Epiſcopis Regni in loco ubi Reges coronari conſueverunt, in Regem innngeret, & ſibi coronam imponere non differret, recepto prins ab eodem electo in Regem ſcripto de conſilio, & aſſenſu ipſorum, & Principnm Regni aperte ſuo Sigillo bullato quod ex hoc nullum ei vel Strignnienſi Eccleſiæ præjudicium fieret, qno minus Hungarici Reges ab Archiepiſcopis ejuſdem Eccleſiæ ſemper debeant coronari, præfato Colocenſi dans nihilominus in præceptis, nt ſi prædictus prædeceſſor tuus coronare nollet eundem, nec in hac parte ipſi committere vices ſuas, idem auctoritate Apoſtolica fretus, contradictione ac appellatione poſtpoſitis, abſque præjudicio illius, & Strigonienſis Eccleſiæ non poſtponeret coronare, ita qnidem quod idem electus in Regem ante Coronationem ſuam Eccleſiæ ſæpefatæ ſcriptum faceret ſupradictum, quod idem ipſe fecit poſtmodnm in hæc verba. Ego Bela Dei gratia Hungariæ, Dalmatiæ, Croatiæ, Ramæque Rex divina diſponente Clementia ſuſcipio Coronam de manu Colocenſis Archiepiſcopi, ſed non in præjudicinm Strigonienſis Eccleſiæ, quo minus Hungarici Reges ab ejnſdem Eccleſiæ Archiepiſcopis ſemper debeant in poſterum coronari. Felicis quoque recordationis Clemens & Cœleſtinus ad inſtar præfati prædeceſſoris noſtri dignitatem Coronationis Regum Hungarorum deceſſoribns tnis & Eccleſiæ tibi commiſſæ, auctoritate Apoſtolica confirmarunt. Nos igitur

Confirmatur. eorundem prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærentes, præfatum jus, ut videlicet Hungarici Reges ab Archiepiſcopis Strigonienſibus ſemper debeant coronari, tibi & ſucceſſoribus tuis Auctoritate Apoſtolica confirmamus & præſentis ſcripti privilegio communimus. Salva ſemper Apoſtolicæ Sedis auctoritate, a qua Hungarici Regni Corona proceſſit.

Clauſulæ. Decernimus ergo ut nulli omnino hominnm liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Cunctis autem vobis ius idem ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti; quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem prœmia æternæ pacis inveniant.

Dat. die 15. Maji 1209 Pont. An. XII. Datnm Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii, Indictione duodecima Idibus Maji, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo dnceenteſimo nono. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno duodecimo.

LXIX.

Conceſſio Privilegiorum Ordini Fratrum Sanctiſs. Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Johanni Miniſtro, & Fratribus Ordinis Sanctæ Trinitatis, tam præſentibus, quam futuris, regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium. OPerante Patre luminnm (a quo omne datum optimnm, & omne donum perfectum, qui Solem ſuum oriri facit ſuper bonos & malos, etiam diebus noſtris, in quibns peccatis exigentibus, abundat iniquitas, & multorum charitas refrigeſcit) nonnulli faciente cum eis Domino ſignum in bonum (nnde inter alia beneficia, quæ nobis miſericorditer impertitur, ad gratiarum actiones propenſius invitamur) poſteriorum obliti, ad anteriora cum Apoſtolo ſe extendunt. Et exeuntes veterem hominem cum actibus ſuis, & novum, qui ſecundum Deum creatus eſt iudnentes, in vitæ tranſeunt novitatem, cnm relictis pro Deo, quæ poſſident, & non quæ ſua ſunt, ſed quæ Jeſu Chriſti, quærentes, voluntariam eligunt paupertatem, & divinæ ſe ſubiiciunt ſervitnti. Quorum deſideriis tanto eſt propenſius annuendum, quanto per opera pietatis gratiorem præſtant Altiſſimo famulatum.

Fratres hujus Ordinis ſub protectione recipit S. A. §. 1. Licet autem, ſecundum Apoſtolum, nec qui plantat, nec qui rigat ſit aliquid, ſed qui incrementum dat Deus; plantationem tamen veſtram novellam, Apoſtolicæ protectionis præſidio diſpoſuimus irrigare, quatenus Deo præſtante miſericorditer incrementum, fructum proferat exoptatum. Ea propter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatum Ordinem Sanctæ Trinitatis, ſub B. Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones,

Eiſque bona omnia confirmat. quæcumque bona idem Ordo in præſentiarum juſte ac canonice poſſident, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum vel Principum, oblatione fidelium, ſive aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci: firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant.

Poteſtatem facit Monaſteria ædificandi. §. 2. Si quando vero loca deſerta, fuerint eidem venerabili Ordini ab aliquo pia devotione collata, liceat vobis ædificare Villas, Eccleſias, Cœmeteria ad opus hominum ibidem morantium fabricare. Ita tamen ut illic vicinia, Abbatia, vel Religioſorum Collegia non exiſtant, quæ hoc valeat perturbare.

A Decimis eximit. §. 3. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, ſive de nutrimentis animalium veſtrorum, hortorum, vel pomorum fructibus, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat.

Fratreſque ab eis recipi poſſe concedit. §. 4. Liceat quoque vobis, Clericos, vel Laicos, liberos & abſolutos a ſæculo fugientes, ad converſionem recipere, & eos ſine contradictione aliqua retinere.

§. 5. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in Ordine veſtro profeſ-

ſionem

Digitized by Google

Profeſſor ab Ordine diſcedere vetat.

ſionem, fas ſit, abſque Miniſtri ſui licentia, niſi arctioris Religionis obtentu, de eodem Ordine diſcedere. Diſcedentem vero abſque communium literarum cautione, nullus audeat retinere.

Sacramenta eis per Ordinarium vult adminiſtrari.

§.6. Chriſma vero, Oleum Sanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum veſtrarum, Ordinationes Clericorum veſtrorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, & cætera Eccleſiaſtica Sacramenta, a Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam & communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate qualibet eshibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis catholicum adire Antiſtitem, gratiam & communionem Apoſtolicæ Sedis habeotem, qui noſtra fretus aoctoritate, vobis quod poſtulatis, impendat.

Privilegia nonnulla concedit.

§.7. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina Officia celebrare.

§.8. Sepulturam præterea locorum veſtrorum liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepelire deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat. Salva tameo juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus Mortuorum Corpora aſſumuotur.

Ordinis Miniſtrum a Fratribus eligi vult.

§.9. Obeunte vero te nunc ejuſdem Ordiois Miniſtro, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris, ſecundum Dei timorem canonice providerint eligendum.

§.10. Paci & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes, auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, ut infra clauſuram locorum veſtrorum nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere.

Clauſulæ.

§.11. Decernimus ergo, ut nulli omoino hominum liceat præfatum Ordinem temere perturbare, vel ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, omoia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis pro futura, Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia.

§.12. Si igitur in futurum, Eccleſiaſtica ſecularisve perſooa hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere uti tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatiſque ſuæ careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena ſit, atque in eſtremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat.

§.13. Cunctis autem eidem loco ſuo jure ſervientibus, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quateous, & hic fructum booæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Dat. Viterbii per manum Joannis S. Mariæ in Coſmedin Diaconi Card. S.R.E. Cancellarii, decimoquarto Kal. Julii, Indictione ſecunda, Incarnationis Dominicæ Aono MCCIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Duodecimo.

Dat. die 18. Junii 1209. Pont. An. XII.

LXX.

Nonnulla decernit præmittenda ab iis, qui ad Hæreticorum Provinciæ expugnationem ſe accinxerit, ſubſidiaque iis ab Eccleſiaſticis præſtaoda ſancit.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Arclatenſi Archiepiſcopo, & Suffraganeis ejus.

Ex Baluz. lib. XII. Epiſt. 136.

GLoriantes hactenus in malitia & in ſua iniquitate potentes deſtruere taodem incipiens manus Dei, miraculoſe jam fecit eos de ſuis tabernaculis emigrare, dum eo terram populi ſui miſericorditer emundante, peſtis hæreticæ pravitatis, quæ ſerpens ut cancer Provinciam pene totam infecerat, mortificata depellitur, captiſque in potentiſſima manu ſua numeroſis Caſtris & Civitatibus, quas per poſſeſſor a ſe Diabolus habitabat, in locis expulſorum hæreticorum Spiritui paraclito per repletos ab ipſo ſanctum habitaculum præparatur. Super quo laudes & gratias Omnipotenti referimus, quod in una eademque miſericordiæ ſuæ cauſa duo dignatus eſt juſtitiæ opera exercere, ita perfidis faciendo digoam ſupervenire perniciem, ut quam multi fideles meritam aſſequerentur ex ipſorum exterminatione mercedem, cum etſi eos in ſolo ſpiritu oris ſui potuiſſet quandocumque conterere, ſuorum tamen exercitui ſignatorum in illorum contritione dignatus ſit ſalutis cauſam, immo ſalvationis occaſionem præbere; quo nuper ſub noſtrorum magiſterio legatorum de ipſis mirabiliter triumphante, dilectus filius nobilis Vir Simon de Monteforti, Vir utique ſtrenuus & Catholicus, terris a quibus illi depulſi ſunt provida eſt deliberatione profectus, ut per prudentiam ejus in his quæ geſta ſunt, vel gerenda negotium pacis & fidei poſſit ibidem efficacius promoveri. Quia igitur etſi tantæ pietatis initia proſpere hucuſque proceſſerint fine tamen oon ſunt adhuc neceſſario ſolidata, fraternitatem veſtram rogandam duximus attentius, & monendam per Apoſtolica vobis ſcripta præcipiendo mandantes, quatenus apud ſubditos veſtros ſtudio ſedulæ prædicationis, & exhortationis inſtetis, ut ad reliquias hujus peſtis penitus extirpandas, cum ad ſimilitudinem Hydræ quæ locupletior fertur fieri damno Capitum, gravius poſſent, ſi neglectæ fuerint, reviviſcere, tam per ſe, quam per ſua obſequium Deo devotum, & auxilium Eccleſiæ opportunum impendant, ſcieotes remiſſionem peccaminum a Deo ejuſque Vicario univerſis indultam, qui Orthodoxæ fidei zelo ſuccenſi ſe ad opus accinxerint hujuſmodi pietatis, ut eis labor tam ſanctus ad operis ſatisfactionem ſufficiat ſuper illis offenſis pro quibus cordis contritionem, & oris confeſſionem veram obtulerint vero Deo. Cum autem

Hæretici Provinciales expulſi.

Simon de Monteforti Dux Exercitus contra eoſdem.

Indulgentia propoſita contra eos pugnaturis.

pro

pro fraterna defenſione pugnantes a fraternis deceat injuriis expediri, volumus & mandamus, ut ii qui nobilium, Clericorum, ſeu etiam Laicorum contra peſtilentes hujuſmodi procedentium ad præſtandas uſuras juramento tenentur aſtricti, Creditores eorum in veſtris Diœceſibus conſtitutos, cum ab ipſis fueritis requiſiti, per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compellatis, ut eos a juramento penitus abſolventes, ab uſurarum penitus exactione deſiſtant. Quod ſi quiſquam Creditorum ad ſolutionem ipſos coegerit uſurarum, cum ad reſtituendas ipſas, poſtquam fuerint perſolutæ, ſimili Cenſura ſublatu appellationis obſtaculo, coarctetis, Creditores talium quam diligentius potaritis inducentes, ut terminos ad ſolutionem debitorum præfixos, donec illi labori vacaverint hujuſmodi pietatis, elongent; quod ſic demum retributionis eorum gaudeant participio quorum certamen tali promoverint adjumento. Præterea cum non abſonum videatur, ut qui publicam cauſam gerunt, publicis ſtipendiis ſuſtententur, univerſos Clericos per veſtras Diœceſes conſtitutos efficaciter moneatis, in remiſſionem ſibi peccaminum ſuadentes, quatenus cum prædictæ terræ deſertæ ſint, & vaſtatæ, atque ad defenſionem ipſarum ſumptus ſint non modici neceſſarii, aliquotam de ſuis proventibus partem ad ejus ſuſtentationem tranſmittant, deputatis aliquibus viris providis, & fidelibus ad eleemoſynam hujuſmodi colligendam, qui collectam aſſignent ſicut prædicti legati duxerint diſponendum. Quia igitur apud eos diſtrictio forſan proficiet temporalis, a quibus ſuper hoc ſpiritualis inductio non admittitur, illos qui ſuper Judæos in veſtris Diœceſibus permanentes habere noſcuntur dominium temporale diligenter interducere procuretis, ut eos inducant, & tradita ſibi poteſtate compellant, quod ſuis debitoribus in hujuſmodi Dei obſequium profecturis omnino relaxent uſuras, & terminos ad exſolvendum ſortem præfixos, ſi fieri poteſt, prorogent competenter.

Eos ab uſuris liberat Innoc.

Collectamque ad exercitus ſubſtentationem Clericis imponi mandat.

Datum Laterani tertio idus Novembris Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno duodecimo.

Dat. die 11. Novem. 1209 Pont. An. XII.

LXXI.

Rex Daniæ ſuſcipitur ſub protectione Sedis Apoſtolicæ.

Ibid. Epiſt. 157.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Illuſtribus Regibus, & Principibus & univerſis Dei Fidelibus Regno Daciæ circumpoſitis Catholicam ſervantibus unitatem.

QUanto ſpecialius Regnum Daciæ ad Romanę Eccleſiæ noſcitur juriſdictionem ſpectare, tanto ad conſervationem ejus propenſiori ſtudio debemus intendere, quia non immerito multa reprehenſione digni exiſtere videremur, ſi quod eſt juris Romanæ Eccleſiæ pateremur imminui vel turbari. Inde eſt quod ad exemplar felicis recordationis Alexandri Papæ Prædeceſſoris noſtri ſub interminatione Anathematis diſtrictius inhibemus ne quis præſcriptum regnum invadere vel turbare præſumat, aut jura chariſſimi in Chriſto Filii noſtri Illuſtris Danorum Regis, vel hæredum ſuorum minuere audeat, vel ſibi quomodolibet uſurpare. Si qui autem hujus noſtræ prohibitionis tranſgreſſores extiterint, indignationem noſtram, & Romanę Eccleſiæ ſe noverint incurſuros, & Anathematis jaculo feriendos.

Exordium.

Decretum pro Regni Danię indemnitate.

Datum Laterani tertio Kalendas Februarii Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Dat. die 30. Januar. 1210. Pont. An. XII.

LXXII.

Confirmatio Bonorum Eccleſiæ Senenſis.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Bono Senenſi Epiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Ex Baluz. loc. cit.

IN eminenti Sedis Apoſtolicæ ſpecula, licet immeriti, diſponente Domino conſtituti, fratres noſtros tam propinquos, quam longe poſitos fraterna tenemur caritate diligere, & Eccleſiis quibus Domino militare noſcuntur ſuam dignitatem, & juſtitiam conſervare. Eapropter, Venerabilis in Chriſto frater Bone Epiſcope, tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & præfatam Eccleſiam, in qua Deo auctore præeſſe dinoſceris, prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Cœleſtini, Eugenii, Anaſtaſii, Adriani, Alexandri, & Clementis, Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes ut Eccleſiæ Xenodochia, & Caſtella cum omnibus bonis, & poſſeſſionibus, quæ in præſentiarum juſte Eccleſia tibi commiſſa, & legitime poſſidet, aut in futurum conceſſione &c. uſque permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Baptiſmales ſiquidem Eccleſias cum Prioratibus earum atque Cappellis, quæ ad Juriſdictionem Eccleſiæ tibi commiſſæ pertinere noſcuntur, plebem videlicet Sanctæ Agnetia cum omnibus antiquis pertinentiis ſuis, Plebem de Liliano, Plebem de Lornano, Plebem de Sciata, Plebem Sancti Andreæ de Bozone, Plebem Sancti Martini in Graina cum omni jure quod habes in eodem Caſtello, & in Villanova Plebem Sanctæ Chriſtinæ de Liciniano, Plebem de Sparena, Plebem Sancti Nazarii, Plebem de Siturniano cum omni jure quod habes in Eccleſia Sanctæ Mariæ, quæ eſt in Burgo Sancti Quirici in Ozania, & in circumadjacantibus locis, Plebem de Oppiano, Plebem de Ancajano, Plebem de Monte Codano, plebem Sancti Georgii in Valona, Plebem Sancti Valentini, Plebem de Coppiano, Plebem Sanctæ Innocentiæ, Plebem de Karli, & Murlo, Plebem de Creola, Plebem Sanctæ Chriſtinæ in Cajo, Plebem de Monte Alcino, Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Burgo, Sancti Quirici, Caſcianum etiam quod ſpecialiter ad tuam gubernationem, & providentiam pertinet, titulum Sancti Angeli de Treſſa, Plebem de Cortiano, Plebem de Ricenſa, Plebem de Ruſcia, Plebem de Pentulina, Plebem

Exordium.

Eccleſiam Senenſem ſub Apoſtolicæ protectione recipiens ei bona omnia confirmat.

bem de Suvicelle, Plebem de Folliano, Plebem Sancti Juſti in Caſciano, Plebem de Marmuraria cum omnibus rebus, & pertinentiis earum. Caſtellum de Porciano, Caſtellum de Pognia, Caſtellum de Monticlo, Caſtellum de Fercule, Caſtellum de Suvicelle, Caſtellom de Murlo, Caſtellum de Creole cum arce nominis ejuſdem, Caſtellum de Montecciano cum Curte ſua, & omnibus eorum pertinentiis. Quod habes in Caſtello Sylvulæ, quod habes in Montepiſcino, & in Valerano. Medietatem de Sylva, & Lacu de Verrano, medietatem de Lacu, & Palude de Vajano, quintam partem de Aquatico, quartam partem decimarum, & oblationum in Eccleſiis ad jus Senenſis Eccleſiæ pertinentibus, quintam partem de Monte Acutulo, qui eſt ſuper Fluvium de Ruſia, tertiam partem de Caſtello & Curte da Radi in Epiſcopatu Wlterrano, quartam partem de Caſtello & Curte de Valle aſpera in Epiſcopatu Maſſanenſi, cum omnibus pertinentiis partium ſupradictarum. Caſtella quoque, & poſſeſſiones, quæ a Traduto filio Bernardi Comitis tam in Comitatu Senenſi, quam Wulterrano, Florentino, & Feſulano, Senenſi Eccleſiæ conceſſæ ſunt. Illud quoque dedit Adalaſia de Bibiano, quod Rigertus filius Rainaldi dedit in Paterno putido, quod habes de hæreditate Rolandini Longobardi, poſſeſſiones quas habes in Comitatu Caſtelli felicitatis, quod habes in Caſtello de Strove, & in Caſtellione, Caſtella & poſſeſſiones omnes quas tu, vel alius per te tenet in Comitatu Senenſi, Wulterrano, Florentino, Faſulano, & Aretino. Ordinationes etiam Eccleſiarum, quæ ſunt in tua juriſdictione conſtitutæ, ſicut Prædeceſſores tui eas habuerunt, & tu ipſas hactenus habuiſti, devotioni tuæ auctoritate Apoſtolica confirmamus.

Clauſula. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum &c. *uſque* profutura. Salva nimirum per omnia Apoſtolicæ Sedis auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis &c. *uſque* ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura &c. *uſque* inveniant, Amen.

Datum die 3. Febr. 1210. Pont. An. XII. Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii tertio nonas Februarii, indictione tertiadecima, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo nono, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno duodecimo.

LXXIII.

Confirmantur Primatus Eccleſiæ Toletanæ, & cætera privilegia a Pontificibus ei conceſſa.

Ex Balut. Lib. XIII. Epiſt. 5. Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Roderico Toletano Archiepiſcopo Hiſpaniarum Primati, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium. SAcroſancta Romana Eccleſia, in Beato Petro Apoſtolorum Principe ab ipſo Salvatore omnium Domino Jeſu Chriſto, caput eſt Eccleſiarum omnium conſtituta: unde membra non decet a capite diſſidere, ſed eminenti ra-

tioni & ſupernæ proviſioni capitis obedire. Moderatrix autem diſcretio capitis, ſingulorum membrorum officioſas actiones conſiderans, unicuique jus & ordinem a natura conſtitutum conſervat, & quibuſcumque nobilibus venuſtatis ſuæ dignitatem ſine invidia ſociali charitate cuſtodit. Hac igitur ratione prudenter inducti, jura nobilis & famoſæ Toletan. Eccleſiæ Apoſtolicæ Sedis propriæ ac ſpecialis filiæ conſervare volentes; tuis venerabilis Frater Roderice, quem vara in Chriſto charitate diligimus, rationabilibus poſtulationibus paternæ pietatis affectu duximus annuendum. Ideoque per præſentem privilegii paginam, ad exemplar felicis recordationis Urbani, Gelaſii, Caliſti, Honorii, Eugenii, Adriani, Alexandri Primi, Alexandri Secundi, Alexandri Tertii, Urbani, & Cœleſtini prædeceſſorum noſtrorum, Primatus dignitatem per Hiſpaniarum Regna, tibi & Eccleſiæ Toletanæ Auctoritate Apoſtolica confirmamus. Teque Primatem Præſules Hiſpaniarum reſpicient, & ad te referent ſiquid inter eos dignum exortum fuerit quæſtione: ſalva tamen in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate. Verum perſonam tuam in manu noſtra propenſiori gratia retinentes, cenſemus, ut ſolius Romani Pontificis judicio ejus cauſa ſi qua fuerit decidatur. Sane Toletanam Eccleſiam præſentis privilegii ſtabilitate munimus. Complutenſem Parochiam & Concham ei tanquam Metropoli ſubditas eſſe decernimus, cum terminis ſuis; Necnon & Eccleſias omnes quas jure proprio ab antiquo poſſediſſe cognoſcitur confirmantes. Epiſcopales præterea ſedes quas in præſentiarum juſte & canonice poſſides. Scilicet Palentiam, Segobiam, Oxomam, Seguntiam. Reliquas vero quæ ab antiquis ei temporibus ſubjacebant, cum Dominus Omnipotens Chriſtianorum reſtituerit poteſtati ſuæ dignatione miſericordiæ, ad caput proprium referendas decreti hujus auctoritate ſancimus. Porro illarum Diœceſes Civitatum quæ Sarracenis invadentibus Metropolitanos proprios amiſerunt, eo tenore veſtræ ſubjicimus ditioni, ut quandiu ſine propriis Metropolitanis extiterint, tibi ut proprio debeant ſubjacere. Ita quidem, ut in ſedibus Epiſcopalibus liberam auctoritate noſtra habeas poteſtatem Epiſcopos, in Caſtellis vero, & Villis Presbyteros inſtituere: & prout tibi Dominus adminiſtraverit ordinare, tam in his Epiſcopatibus qui de antiquis Eccleſiæ tuæ terminis eſſe noſcuntur, quam in illis qui proprium non habuerint Metropolitanum. Si quæ autem Metropoles in ſtatum fuerint proprium reſtitutæ, ſuo quæque Diœceſis Metropolitana reſtituatur, ut ſub proprii regimine paſtoris ſuper divini collatione beneficii glorietur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona; prædicta Eccleſia Toletana impræſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Eccleſiam Sanctorum Juſti & Paſtoris. Abbatiam Sanctæ Leocadiæ. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Tocha. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Batres. Eccleſiam Sancti Vincentii de Monte. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Valle Eccleſia-

Toletanus Archiep. Hiſpaniar. Primas.

Eccleſiæ eidem ſuff. aſſignatæ.

Bona omnia ei confirmat.

rum. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Valadelmech. Eccleſiam de Calatrava. Caſtrum quoque Alcala. Caſtrum de Brioga. Caſtrum de Canales. Caſtrum Alfamin cum pertinentiis eorum. Domum Reginæ in Toleto cum hæreditate ſibi pertinente. Domum Sanciæ ſororis illuſtris memoriæ Regis Adelfonſi cum hæreditate Patris ſui Raymundi Comitis, quam ipſa conſenſu fratris ſui Eccleſiæ tuæ donavit, & ſcripto confirmavit. Caſtrum quoque Bencarentiæ, & Aldeam, quæ vocatur Azucuch cum pertinentiis ſuis, & Alcobrogam. Decimas quoque omnium regalium reddituum de Sancta Eulalia, de Maqueda, de Aſcalona. Statuimus etiam ut univerſi Parrochiæ tuæ fines, qui jam Deo authore a Chriſticolis habitantur, vel qui in futurum a Sarracenorum poteſtate auxiliante Domino eripientur, omnino integri tam tibi, quam tuis ſucceſſoribus in perpetuum conſerventur. Nomina vero Oppidorum quæ in tua Diœceſi a fidelibus incoluntur, in præſenti pagina duximus annotanda. Talavera Alfamin, Makeda, Sancta Eulalia, Hulmus, Canales, Majeritum Alcola, Wadalfajara, Fita, Pennafora, Belegna, Uzeda, Talamanca, Butracum, Calatalifa, Aſcalona, Zurita, Calatrava, Almogucra, & Alcolea. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura; ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

Clauſula.

Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona, hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus; ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti: Quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum die 4. Martii 1210. Pontific. Anno XIII.

Datum Lateran. per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Card. Sanctæ Romanę Eccleſię Cancellarii quarto nonas Martii, Indictione decimatertia, Incarnationis Dominicæ. Anno milleſimo ducenteſimo nono, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii. Anno decimotertio.

LXXIV.

Confirmat ordinem, & militiam B. Jacobi, & privilegia ab Alexandro Papa ei conceſſa.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Fernando Gondiſalvi Magiſtro Militię Beati Jacobi, ejuſque Fratribus Clericis & Laicis, tam præſentibus, quam futuris, communem vitam profeſſis in perpetuum.

Ibid. Epiſt. 11.

Proemium.

BEnedictus Deus in donis ſuis, & Sanctus in omnibus operibus ſuis, qui Eccleſiam ſuam nova ſemper prole fœcundat, & ſic pro patribus filios in ea facit exurgere, ſic a generatione in generationem notitiam nominis ſui, & lucem fidei Chriſtianæ diffundit, ut ſicut ante ortum Solis ſtellæ ſeſe ad occaſum in firmamento ſequuntur, ita in Eccleſiaſticis gradibus generationes juſtorum, antequam veniat dies Domini magnus & horribilis, & tenebras noſtras veri Solis ſplendor illuminet, per tempora ſibi ſuccedant. Et ſicut multi ſæpe per caudam Draconis dejiciuntur in terram, ita & per adoptionem ſpiritus, quotidiana fiat reparatio perditorum, & de profundo inferni ad quærenda multi cœleſtia erigantur, & ita corpore teneantur in terra, ut tanquam cives Sanctorum & domeſtici Dei cognatione ac deſiderio converſentur in cœlis. Hoc ſane temporibus felicis recordationis Alexandri Papæ prædeceſſoris noſtri in partibus Hiſpaniarum de divino factum munere gratulamur: Ubi nobiles quidam viri peccatorum vinculis irretiti, ex miſeratione illius qui vocat ea quæ non ſunt tanquam ea quæ ſunt, ſuperna gratia ſunt afflati & tacti ſuper multis tranſgreſſionibus ſuis dolore cordis intrinſecus, & præteritorum agentes pœnitentiam peccatorum, non ſolum poſſeſſiones terrenas, ſed & corpora ſua in extrema quæque dare pericula pro Domino decreverunt. Et ad exemplum Domini noſtri Jeſu Chriſti qui ait non veni facere voluntatem meam, ſed ejus qui miſit me patris, in habitu & converſatione religionis ſub unius magiſtri ſtatuerunt obedientia commorari, eo utique moderamine propoſitum ſuum & ordinem temperantes, ut quia univerſa turba fidelium in conjugatos continenteſque diſtinguitur, & Dominus Jeſus Chriſtus non ſolum pro viris, ſed & pro fœminis quoque de fœmina naſci voluit, & cum hominibus converſari: habeantur in ipſo ordine qui cœlibem ſi voluerint ducant vitam, & conſilium Beati Pauli ſequantur qui dicit. De virginibus autem præceptum Domini non habeo, conſilium autem do. Sint etiam qui juxta inſtitutionem Dominicam ad procreandam ſobolem, & incontinentiæ præcipitium evitandum conjugibus ſuis utantur, & una cum eis ad incolatum ſupernæ patriæ de convalle lacrymarum, & terrena tranſire peregrinatione nitantur, & lacrymis diluant, & operibus pietatis: ſi eos ſupra fundamentum ſuum, quod Chriſtus eſt, pro cura carnis, & affectibus liberorum, ligna, fenum, ſtipulam ædificare contingat; cum alii expeditiores & continentes ædificent, aurum, argentum, & lapides pretioſos; & iſti tamen, & illi militent uni Regi, & ſupremum fundamentum,

Inſtitutio Militiæ B. Jacobi.

cœle-

cœleſtem unam ædificent manſionem, promiſſione Pſalmiſtæ in Domino roborati: qui minora quoque membra Eccleſiæ confortat & dicit. Imperfectum meum viderunt oculi tui, & in libro tuo omnes ſcribentur. In horum autem fidelium Chriſti collegio, cum bonæ memoriæ P. Fernandi per voluntatem Dei Magiſterium ſuper alios & providentiam ſuſcepiſſet: cum quibuſdam fratrum ſuorum ad præſentiam ejuſdem noſtri prædeceſſoris accedens, cum humilitate qua debuit a Sede Apoſtolica requiſivit. Ut eos tanquam peculiares ſilios, in defenſionem ſuam; & locum in quo caput ordinis factum fuerit, in jus & proprietatem Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ recipere dignaretur. Cum igitur ipſe devotionem ſuam, & bonum attendens in Domino deſiderium, de communi fratrum ſuorum conſilio piæ petitioni eorum duxerit annuendum.

Eam validans confirmat quoque bona omnia eidem data & danda.

Nos humilibus veſtris precibus inclinati ad exemplar præfati prædeceſſoris noſtri, in ſpeciales ac proprios Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ filios vos recipimus: & ordinem veſtrum auctoritate Apoſtolica confirmantes, præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona in præſentiarum juſte & legitime poſſidetis, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Lodium & Monaſterium cum cauto & pertinentiis ſuis. Burgum de Ponte Minii contra Lodium cum ſuis pertinentiis. Creſcente, cum cauto & pertinentiis ſuis. Quintanella de Petro Heres, cum cauto & pertinentiis ſuis. Baria cum cauto & pertinentiis ſuis. Leutanio cum ſuis pertinentiis. Sanctum Salvatorem de Liſtriana, cum cauto & pertinentiis ſuis. Moſot, cum cauto & ſuis pertinentiis. Penagoſen, cum pertinentiis ſuis. Sanctam Mariam de Pinel cum ſuis pertinentiis. Ucles cum ſuis pertinentis. Alfarella cum ſuis pertinentiis. Orella cum ſuis pertinentiis. Mora cum ſuis pertinentiis. Moravega cum ſuis pertinentiis. Decimæ de Valera & de Portatgo cum ſuis pertinentiis. Alcazar cum ſuis pertinentiis. Almadana cum ſuis pertinentiis. Laruda cum ſuis pertinentiis. Lazarza cum ſuis pertinentiis. Sancimus præterea, ne occaſione antiquæ detentionis ſive ſcripturæ quiſquam vobis poſſit auferre, quæ ultra memoriam hominum ſub Sarracenorum detenta ſunt poteſtate, & de munificentia Principum, ſeu veſtro ſtudio & labore, aut jam obtenta ſunt, aut in futurum auxiliante Domino poteritis obtinere. Cum enim unica ſit vobis intentio, & ſingularis cura ſemper immineat, pro defenſione Chriſtiani nominis decertare, nec ſolum res, ſed & perſonas ipſas pro tuitione fratrum incunctanter exponere: plurimum poſſet hoc pium opus & laudabile ſtudium impediri, ſi labores, & ſtipendia veſtra, quæ in commune proficiunt, præriperentur ab aliis: & otioſi ac deſides, atque in laboribus ſuis non quæ Jeſu Chriſti, ſed quæ ſua ſunt requirentes, emolumenta illa perciperent, quæ pro tantis laboribus vobis & pauperum Chriſti uſibus ſunt proviſa, dicente Apoſtolo. Qui non laborat non manducet. Interea ſane, quod in profeſſionis veſtræ ordine ſtatutum eſt obſervari, primum eſt, ut ſub unius Magiſtri obedientia, in omni humilitate atque concordia ſine proprio vivere debeatis; illorum fidelium exemplum habentes, qui ad fidem Chriſtianam Apoſtolorum prædicatione converſi, vendebant omnia, & ponebant pretium ad pedes illorum, dividebaturque ſingulis prout cuique opus erat, nec aliquis eorum quæ poſſederat quicquam ſuum eſſe dicebat, ſed erant eis omnia communia.

Milites omnes uni Magiſtro ſubjicit.

Ad ſuſcipiendam quoque prolem quæ in timore Domini nutriatur, & infirmitatis humanæ remedium, juxta inſtitutionem Domini, & indulgentiam Apoſtoli, qui ait: Bonum eſt homini mulierem non tangere, propter fornicationem autem unuſquiſque Uxorem ſuam habeat, & ſimiliter Virum mulier ſuum, qui continere nequiverit conjugium ſortiatur, & ſervet inviolatam fidem Uxori, & Uxor Viro, nec thori conjugalis continentia violetur.

Uxores habendi eis dat facultatem.

Si autem Viri præmortui fuerint, & relictæ ipſorum quæ ordinem ſuſceperunt nubere voluerint, denuntietur hoc Magiſtro ſive Commendatori, ut cum illius conſcientia cui mulier ipſa vult nubat, ſecundum verbum Apoſtoli Pauli dicentis: mortuo viro ſoluta eſt mulier a lege viri, cui vult nubat tantum in Domino; quod etiam de viris intelligitur obſervandum. Una etenim utrique lege tenentur. Statuimus quoque, ut nullus fratrum, ſive ſororum poſt ſuſceptionem ordinis veſtri, & promiſſam obedientiam, vel redire ad ſæculum, vel ad alium ordinem ſine Magiſtri licentia audeat ſe transferre: cum ſint in ordine veſtro loca ſtatuta ubi quiſque diſtrictius valeat converſari.

Ab ordine vero diſcedendi denegat.

Diſcedentem vero nullus audeat retinere, ſed ad ordinem ſuum per Cenſuram Eccleſiaſticam qui diſceſſerit redire cogatur. Ut autem in ordine veſtro cum majori omnia deliberatione tractentur, ſtatutum eſt inter vos, ut locus aliquis ordinetur, in quo per ſingulos annos in ſolemnitate omnium Sanctorum Generale Capitulum teneatur; & ſit ibi Clericorum Conventus & Prior, qui eorum, & aliorum Clericorum qui de ordine veſtro fuerint curam poſſit habere, ac fratrum cum neceſſe fuerit provideat animabus.

Capitulum Gener. quolibet anno cogendum.

Sint autem & tredecim in ordine fratres, qui Magiſtro cum opus fuerit in conſilio & diſpoſitione domus aſſiſtant, & eligendi Magiſtri curam habeant competentem. Prior ſiquidem Clericorum, cum Magiſter de hac luce migraverit, de domo & ordine ſollicitudinem gerat, cui ſicut Magiſtro omnes obedientes exiſtent, donec per providentiam tredecim prædictorum fratrum Magiſtri electio celebretur.

Prior Clericorum Ordinis Præſes defuncto Magiſtro.

Is cum tranſitus Magiſtri fuerit auditus, & cognitus, tredecim illos fratres ſine dilatione aliqua convocabit: & ſi quiſquam eorum infirmitate, vel alia ex cauſa infra quinquaginta dies adeſſe nequiverit, cum aliorum conſilio qui præſentes fuerint alium abſentis loco conſtituet, ut Magiſtri electio ex aliquorum abſentia minime differatur.

Quę peragenda int Magiſterio vacante.

Illi vero tredecim fratres, ſi Magiſter qui pro tempore fuerit pernicioſus aut inutilis apparuerit, cum conſilio Prioris Clericorum & ſanioris partis Capituli majoris domus, corrigendi aut etiam admonendi eum habeant poteſtatem. Et ſi inter eum & Capitulum aliquid emerſerit quæſtionis, debitum ei finem imponant; ne per aliena judicia vel dilabatur ordo, vel temporalis ſubſtantia diſſipetur. In nul-

lam autem ex hoc fratres illi ſuperbiam eleventur, ſed Magiſtro ſuo devoti & obedientes exiſtant. Quod ſiquis eorum ex hac vita tranſierit, vel proculpa ſeu alia quacumque fuerit occaſione mutandus, Magiſter cum conſilio reliquorum aut majoris partis alium loco ejus ſubſtituat. In Capitulo autem, quod annis ſingulis diximus celebrandum, tredecim iſti Fratres, & Commendatores domorum, niſi evidens & magna eos neceſſitas detinuerit, ad ſtatutum locum incunctanter occurrant, & communiter tractent, quæ ad profectum ordinis, animarum ſalutem, & ſuſtentationem corporum fuerint ſtatuenda, ubi præcipue ad deffenſionem Chriſtianorum intendere moneantur; & diſtricte præcipiatur, ut in Sarracenos, non mundanæ laudis amore, non deſiderio ſanguinis effundendi, non terrenarum rerum cupiditate craſſentur, ſed id tantum in pugna ſua intendant, ut vel Chriſtianos ab eorum tueantur incurſu, vel ipſos ad culturam poſſint Chriſtianæ fidei provocare. Eligantur & tunc viſitatores idonei, qui domos fratrum per anni circulum fideliter viſiteot, & quæ ibi digna correctione invenerint, aut ipſi corrigant, aut ad generale Capitulum differant corrigenda. Clerici præterea veſtri ordinis, per Villas, & Oppida ſimul maneant, & Priori qui ſuper eos fuerit ordinatus obedientes exiſtant, & filios fratrum qui eis a Magiſtro commiſſi fuerint, inſtruant ſcientia litterarum, & fratribus tam in vita, quam in morte ſpiritualia ſubminiſtrent. Induentur autem ſuperpelliciis, & Conventum & Clauſtrum ſub Priore ſuo tenebunt, & humiliter facient quod ab ipſo illis ſecundum Deum fuerit imperatum. Ubi fratres quoque de quibus Magiſtro viſum fuerit converſentur, & non ſint otioſi, ſed vacent orationi, & aliis operibus pietatis. Clericis vero, de laboribus & aliis bonis a Deo præſtitis decimæ reddantur a fratribus, unde libros, & congrua Eccleſiarum faciant ornamenta, & in neceſſitatibus corporis convenienter ſibi provideant; & ſi aliquid ſuperfuerit ſecundum providentiam Magiſtri in uſus pauperum erogetur. *Ut autem concordia inter vos charitaſque ſervetur, & a peccato detractionis, & murmuris cuncti debeant abſtinere; qui Commendator in quolibet loco fuerit inſtitutus, pro facultate domus in ſanitate & ægritudine, quod cuique opus fuerit cum ea ſollicitudine ac benevolentia ſubminiſtret, ut neque in ſubſtantia parcitatem, nec in verbo amaritudinem gerere videatur. Sit vobis præcipua cura hoſpitum & indigentium, & neceſſaria illis pro facultate domus liberaliter conferantur. Exhibeatur Prælatis Eccleſiarum honor, & reverentia: ſubminiſtretur cunctis Chriſtifidelibus, Canonicis, Monachis Templariis, Hoſpitalariis, aliiſque in ſancta religionis obſervantia poſitis conſilium, & auxilium, quorumlibet etiam indigentia, ſi facultas fuerit, ſublevetur, ut & Deus in veſtris glorificetur operibus, & alii qui viderint, humilitatis & charitatis veſtræ provocentur odore. Ad hæc adjiciendum decrevimus, ut ſi locus aliquis in quo Epiſcopus eſſe debeat in veſtram venerit poteſtatem, ſit ibi Epiſcopus qui cum Eccleſiis, & Clero ſuo deſignatos ſibi redditus, & poſſeſſiones, & Epiſcopalia jura percipiat; reliqua vero cedant in uſus veſtros, & in veſtra diſpoſitione ſine cujuſquam contradictione perſiſtant. Profecto in Parrochialibus Eccleſiis quas habetis, nolumus Epiſcopos ſuo jure fraudari. Si autem in locis deſertis, aut ipſis terris Saracenorum, de novo Eccleſias conſtruxeritis, Eccleſiæ illæ plena gaudeant libertate, nec aliqua per Epiſcopos decimarum, aut alterius rei exactione graventur. Liceatque vobis, per Clericos veſtros idoneos eaſdem Eccleſias cum ſuis plebibus gubernare; nec interdicto per Epiſcopos, vel excommunicationi ſubdantur, ſed fas ſit vobis, tam in majori Eccleſia quæ caput fuerit ordinis, quam in illis etiam, excommunicatis & interdictis excluſis, divina ſemper officia celebrare. Præterea ne humanis vexationibus & calumniis a defenſione Chriſtianorum retrahi valeatis, Apoſtolica Auctoritate decernimus. Ne perſonas veſtras, præter Legatum Apoſtolicæ Sedis a latere Romani Pontificis deſtinatum, interdicere quiſquam, aut excommunicare præſumat, quod etiam de familiis & ſervientibus veſtris ſtatuimus, qui ſtipendia veſtra percipiunt donec juſtitiam parati fuerint exhibere; niſi forte talis fuerit culpa, ea qua ipſo facto Eccleſiaſticam Cenſuram incurrant. Chriſma vero, Oleum Sanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum veſtrorum qui ad ſacros ordines fuerint promovendi, a Dioceſano ſuſcipietis Epiſcopo; ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam atque communionem Apoſtolicæ Sedis habuerit, & ea gratis, & abſque ulla pravitate vobis voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis adire Antiſtitem, qui noſtra fultus auctoritate quod poſtulatur indulgeat. Liceat præterea vobis, in locis veſtris ubi quatuor vel plures fratres fuerint, Oratoria conſtruere, in quibus fratres & familiæ veſtræ tantum, & divinum audire officium, & ſepulturam Chriſtianam poſſint habere. Ita enim volumus neceſſitati veſtræ conſulere, ut non debeant ex hoc adjacentes Eccleſiæ injuriam ſuſtinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis januis, excluſis, excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare. Præſenti nihilominus decreto ſancimus: ut ſiquis in aliquem veſtrum fratrum videlicet vel ſororum violentas manus injecerit excommunicationis ſententia ſit aſtrictus, & illud idem pro tutela veſtra tam in ſententia, quam in pœna ſervetur quod ſub felicis memoriæ Papa Innocentio prædeceſſore noſtro, de tuitione Clericorum generali Concilio noſcitur inſtitutum. Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat jura vel poſſeſſiones veſtras temere perturbare, aut veſtra bona auferre, vel ablata retinere, minuere ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed illibata omnia & integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura: ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Ad indicium autem hujus a Sede Apoſtolica perceptæ libertatis, decem Malachinos nobis noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvetis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſecularisve perſona, hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate

careat,

Quæ tractanda ſingulis annis in Capitulo ſupradicto.

De Electione Viſitatorum.

De munere Clericorum.

De Hoſpitalitate.

Statuta alia.

Privilegia.

Clauſulæ.

Google

careat, reamque ſe divino judicio eriſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo Corpore ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem vobis veſtra jura ſervantibus, ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti. Quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum die 8. Martii 1210. Pontific. Anno XIII.

Datum Lateran. per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii, octavo Idus Martii, Indictione decimatertia, Incarnationis Dominicæ, anno milleſimo ducenteſimo nono. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii. Anno tertiodecimo.

LXXV.

Ad Epiſcopos Galliæ, de vitanda Simonia in receptione Monachorum, aut Sanctimonialium.

Edidit Martene Theſaur. Anecdot. Tomo I. col. 817.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Regno Franciæ conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Abuſus in Provinciis Galliæ.

MUltotiens audivimus, & a multis, quod in quibuſdam Monachorum, Monialium, & aliorum Religioſorum Monaſteriis per veſtras Diœceſes conſtitutis conſuetudo damnabilis, immo damnatus, & damnandus abuſus uſque adeo inolevit, ut pene penitus nulla perſona recipiatur in ipſis abſque labe ſimoniacæ pravitatis. Ne igitur clamorem totiens iteratum videamur, quod abſit, ſimulando fovere, univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quatenus ſemel in anno hujuſmodi Monaſteria per veſtras Diœceſes viſitantes ſub anathematis interminatione veteris, ne qua perſona de cætero recipiatur in eis per hujuſmodi pravitatem, ſemper in veſtris Synodis denunciantes hoc ipſum, & circa eas, quas ſic receptas invenietis Auctoritate Apoſtolica ſublato appellationis obſtaculo, ſtatuatis, quod ſaluti, & honeſtati videritis expedire.

Tollendum mandat ab Epiſcopis.

Dat. die 16. Aprilis 1210. Pontif. Anno XIII.

Datum Lateran. decimoquinto Kalendas Maji, Pontificatus noſtri anno decimotertio.

LXXVI.

Refert confeſſionem fidei Waldenſium ad fidem reverſorum, & eorum propoſitum, ſeu vitæ regulam confirmat.

Ex Baluz. lib. XIII. Epiſt. 78.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archiepiſcopo, & Suffraganeis Terraconenſis Eccleſiæ.

Exordium.

CUM ineſtimabile precium ſanguinis Jeſu Chriſti teneamur in animabus redemptis ex injuncto nobis Apoſtolatus officio cuſtodire; non ſolum veraciter pœnitentibus clementer impendere veniam nos oportet, verum etiam pertinaciter delinquentes inſtanter ad pœnitentiam provocare: ne ſi vel his paternam conſuetudinem, vel illis ſollicitudinem ſubtraxerimus paſtoralem; tot videamur ejuſdem pretii redemptioni ſubtrahere, quot in ſalvatione ipſius, noſtra potuiſſemus vigilantia conſervare. Quapropter venientes dudum ad Apoſtolicam Sedem dilectos filios Durandum de Oſca, & Guillelmum de S. Antonino, & Johannem de Narbona, & Ermengaudum, & Bernardum Biterren. & Raymundum de S. Paulo, & Ebrinum, ac ſocios eorum, paterna benignitate ſuſcepimus, & ea quæ nobis tam pro ſe, quam pro fratribus ſuis exponere curaverunt, pleno concepimus intellectu. Ex his ergo quæ nobis de articulis Fidei, & Sacramentis Eccleſiæ diligenter examinati dixerunt, cognovimus eos Fidem ſapere Orthodoxam, & Catholicam aſtruere veritatem. Ad majorem tamen expreſſionem, appoſitis Evangeliis, & ſcripto confeſſionis eorum impoſito ſuper illa, recepimus ab eis hujuſmodi juramentum. Ego, inquit, Durandus de Oſca inter manus tuas conſecratas, ſumme Pontifex Domine Innocenti, Deum invoco teſtem in animam meam, quod ita ſimpliciter & veraciter credo, ſicut in hoc ſcripto, per omnia continetur, & contrarium nunquam credam, ſed contrarium credentibus pro poſſe reſiſtam. Tibi vero tanquam Beati Petri Apoſtoli ſucceſſori, & Archiepiſcopis, & Epiſcopis aliiſque Prælatis, in quorum Diœceſibus vel Parrochiis commorabor, obedientiam & reverentiam exhibebo, tam debitam, quam devotam. Scriptum autem confeſſionis eorum eſt tale. Pateat omnibus fidelibus, quod ego Durandus de Oſca, & Guillelmus de S. Antonino, & omnes fratres noſtri, corde credimus, fide intelligimus, ore confitemur, & ſimplicibus verbis affirmamus. Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, tres perſonas eſſe, unum Deum, totamque Trinitatem coeſſentialem, & conſubſtantialem, & coeternalem, & coomnipotentem, & ſingulas quaſque in Trinitate perſonas plenum Deum: ſicut in credo in Dominum, & in credo in unum Deum, & in quicumque vult, continetur. Patrem quoque, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum, de quo nobis ſermo, eſſe Creatorem, Factorem, Gubernatorem, & Diſpoſitorem omnium corporalium, & ſpiritualium, viſibilium, & inviſibilium, corde credimus, & ore confitemur. Novi & veteris teſtamenti unum eundemque Auctorem eſſe Dominum credimus, qui in Trinitate, ut dictum eſt, permanens, de nihilo cuncta creavit. Joannemque Baptiſtam ab eo miſſum, eſſe Sanctum, & juſtum, & in utero Matris ſuæ Spiritu Sancto repletum. Incarnationem divinitatis, non in Patre, neque in Spiritu Sancto factam, ſed in Filio tantum, corde credimus, & ore confitemur. Ut qui erat in Divinitate, Dei Patris Filius Deus verus ex Patre, eſſet in humanitate hominis Filius homo verus ex Matre; veram carnem habens ex viſceribus Matris, & animam humanam rationabilem ſimul utriuſque naturæ, id eſt, Deus & homo una Perſona, unus Filius, unus Chriſtus, unus Deus cum Patre & Spiritu Sancto omnium auctor, & rector, natus ex Virgine Maria vera carnis nativitate;

Durandi de Oſca juramentum.

Ejuſdem, & Guillelmi de S. Antonino Fidei profeſſio.

man-

manducavit, & bibit, dormivit & fatigatus ex itinere quievit, paſſus vera carnis ſuæ paſſione, mortuus vera corporis ſui morte, & reſurrexit vera carnis ſuæ reſurrectione, & vera animæ ad corpus reſumptione: in qua poſtquam manducavit & bibit, aſcendit in Cœlum, ſedet ad dexteram Patris, & in eadem venturus eſt judicare vivos & mortuos. Corde credimus & ore confitemur, unam Eccleſiam, non hæreticorum, ſed ſanctam Romanam, Catholicam & Apoſtolicam, extra quam neminem ſalvari credimus. Sacramenta quoque quæ in ea celebrantur inæſtimabili atque inviſibili virtute Spiritus Sancti cooperante, licet a peccatore ſacerdote miniſtreotur, dum Eccleſia eum recipit, in nullo reprobamus, nec Eccleſiaſticis officiis, vel benedictionibus ab eo celebratis detrahimus, ſed benevolo animo tanquam a juſtiſſimo amplectimur: quia non nocet malitia Epiſcopi, vel Presbyteri, neque ad Baptiſmum infantis, neque ad Euchariſtiam conſecrandam, nec ad cætera Eccleſiaſtica officia ſubditis celebrata. Approbamus ergo Baptiſmum infantium, qui ſi defuncti fuerint poſt Baptiſmum antequam peccata committant, fatemur eos ſalvari, & credimus; & in baptiſmate omnia peccata, tam illud originale peccatum contractum, quam illa quæ voluntarie commiſſa ſunt dimitti credimus. Confirmationem ab Epiſcopo factam, id eſt, impoſitionem manuum ſanctam, & venerande eſſe accipiendam cenſemus. In Sacrificio Euchariſtię, quæ ante conſecrationem erant panis & vinum, poſt conſecrationem eſſe verum Corpus, & verum Sanguinem Domini Noſtri Jeſu Chriſti, firmiter & indubitanter corde puro credimus, & ſimpliciter verbis fidelibus affirmamus. In quo nihil a bono majos, nec a malo minus perfici credimus ſacerdote: quia non in merito conſecrantis, ſed in verbo efficitur Creatoris, & in virtute Spiritus Sancti. Unde firmiter credimus & confitemur, quod quantumcumque quilibet honeſtus religioſus, ſanctus, & prudens ſit, non poteſt, nec debet Euchariſtiam conſecrare, nec Altaris ſacrificium conficere, niſi ſit Presbyter, a viſibili & tangibili Epiſcopo regulariter ordinatus. Ad quod officiom tria ſunt, ut credimus, neceſſaria: Scilicet certa perſona, id eſt, Presbyter ab Epiſcopo, ut prædisimus, ad illud proprie officium conſtitutus, & illa ſolemnia verba quæ a ſanctis Patribus in canone ſunt expreſſa, & fidelis intentio proferentis. Ideo firmiter credimus & fatemur, quod quicumque ſine præcedenti ordinatione Epiſcopali, ut prædiximus, credit & contendit ſe poſſe Sacrificium Euchariſtiæ facere, hæreticus eſt, & perditionis Chore, & ſuorum complicum eſt particeps atque conſors, & ab omni ſancta Romana Eccleſia ſegregandus. Peccatoribus vere pœnitentibus veniam concedi a Deo credimus, & eis libentiſſime communicamus. Unctionem infirmorum cum oleo conſecrato veneramur. Conjugia carnalia eſſe contrahenda ſecundum Apoſtolum non negamus, ordinarie vero contracta disjungere omnino prohibemus. Hominem quoque cum ſua Conjuge ſalvari credimus & fatemur; nec etiam ſecunda vel ulteriora matrimonia condemnamus. Carnium perceptionem minime culpamus. Non condemnamus juramentum, immo credimus puro corde, quod cum veritate, & judicio, & juſtitia licitum ſit jurare. De poteſtate ſeculari aſſerimus, quod ſine peccato mortali poteſt judicium ſanguinis exercere, dummodo ad inferendam vindictam, non odio, ſed judicio, non incaute, ſed conſulte procedat. Prædicationem neceſſariam valde & laudabilem eſſe credimus, tamen ex auctoritate, vel licentia ſummi Pontificis, vel Prælatorum permiſſione, illam credimos exercendam. In omnibus vero locis ubi manifeſte hæretici manent, & Deum & fidem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ abdicant & blaſphemant; credimus quod diſputando, & exhortando modis omnibus ſecundum Deum debeamus illos confundere, & eis verbo Dominico, veluti Chriſti & Eccleſiæ adverſariis, fronte uſque ad mortem libera contraire. Ordines vero Eccleſiaſticos, & omne quod in Sancta Romana Eccleſia ſancitum legitur, aut canitur humiliter collaudamus, & fideliter veneramur. Diabolum non per conditionem, ſed per arbitrium malum eſſe factum credimus. Corde credimus & ore confitemur, hujus carnis quam geſtamus, & non alterius reſurrectionem. Judicium quoque per Jeſum Chriſtum eſſe futurum, & ſingulos pro his quæ in hac carne geſſerunt recepturos, vel pœnas, vel præmia, firmiter credimus & affirmamus: Eleemoſynas, ſacrificium, cæteraque beneficia, fidelibus poſſe prodeſſe defunctis credimus. Remanentes in ſæculo, & ſua poſſidentes, eleemoſynas, & cætera beneficia ex rebus ſuis agentes, præcepta Domini ſervantes, ſalvari fatemur & credimus, Decimas, primitias, & oblationes ex præcepto Domini credimus Clericis perſolvendas.

Quia vero non ſolum fides recta ſed bona etiam operatio exigitur ad ſalutem, quoniam ſicut ſine fide impoſſibile eſt placere Deo, ita fides ſine operibus mortua eſt. Propoſitum quoque converſationis eorum præſenti paginæ duximus annotandum: cujus tenor eſt talis.

Regulas eorumdem refert, & confirmat.

Ad honorem Dei, & ejus Eccleſiæ Catholicæ, & ad ſalutem animarum noſtrarum, Fidem Catholicam per omnia, & in omnibus integram & inviolatam corde credere, & ore propoſuimus confiteri, ſub magiſterio & regimine Romani Pontificis permanendo. Sæculo abrenontiavimus, & quæ habebamus, velut a Domino conſultum eſt, pauperibus erogavimus, & pauperes eſſe decrevimus: ita quod de craſtino ſolliciti eſſe non curamus, nec aurum, nec argentum, vel aliquid tale propter veſtimentum & victum quotidianum, a quoquam accepturi ſumus. Conſilia Evangelica, velut præcepta ſervare propoſuimus. Orationi juxta horas Canonicas ſepties inſiſtentes, dicendo quindecies Pater noſter; inſuper Credo in Deum, & Miſerere mei Deus, & Orationes alias. Cum autem ex magna parte Clerici ſimus, & pœnæ omnes litterati; lectioni, & exhortationi, doctrinæ, & diſputationi contra omnes errorum ſectas decrevimus deſudare. Diſputationes tamen a Doctoribus fratribus in Fide Catholica comprobatis, & inſtructis in lege Domini diſpenſentur: ut adverſarii Catholicæ & Apoſtolicæ fidei confundantur. Per honeſtiores autem, & inſtructiores in lege Domini, & in Sanctorum Patrum ſententiis, verbum Domini cenſuimus proponendum fratribus & amicis, cum Prælatorum conſcientia & aſſenſu; ita quod ab eis propter hoc

nec

nec Ecclesiarum frequentatio, nec Clericorum prædicatio poſponatur. Virginitatem vel caſtimoniam continuam inviolabiliter conſervando. Duas Quadrageſimas, & jejunia ſecundum Eccleſiaſticam regulam inſtituta, annis ſingulis facere propoſuimus. Religioſum & modeſtum habitum ferre decrevimus, qualem conſuevimus deportare; calceamentis deſuper apertis, ita ſpeciali ſigno compoſitis & variatis, ut aperte & lucide cognoſcatur nos eſſe ſicut corde, ſic & corpore a Lugdunenſibus, & nunc & in perpetuum ſegregatos, niſi reconcilientur Catholicæ unitati. Eccleſiaſtica Sacramenta ſuſcipiemus ab Epiſcopis & Sacerdotibus, in quorum Diœceſibus vel Parrochiis commorabimur, & eis obedientiam & reverentiam debitam impendemus. Siqui vero ſecularium in noſtro voluerit conſilio permanere: conſulimus ut exceptis idoneis ad exhortandum, & contra hæreticos diſputandum, cæteri in domibus religioſe & ordinate vivendo permaneant, res ſuas in juſtitia & miſericordia diſpenſando, manibus laborando, decimas, primitias, & oblationes Eccleſiæ debitas perſolvendo.

Nos igitur habito fratrum noſtrorum conſilio, per Apoſtolica vobis ſcripta mandavimus: ut recepto a cæteris fratribus ſimili juramento, reconciliaretis eos Eccleſiaſticæ unitati, & denuntiaretis eos vere Catholicos, ac recte fideles: in præſcriptis, & aliis ipſos ſecundum Deum ab omni ſcandalo & infamia ſervantes immunes, & in litteris teſtimonialibus, & aliis adminiculis ipſos propter Deum miſericorditer juvaretis. Quia vero ſicut accepimus occaſionis prætextu, quod mandatum hujuſmodi communiter ſuſcepiſtis, ad reconciliationem illorum, quæ ſub præſcripta forma reconciliari Eccleſiæ popoſcerunt, nondum a vobis fuit proceſſum uno ſe per alium excuſante: qua de cauſa multi qui humiliter petierunt intrare, hactenus remanſiſſe foras Eccleſiam aſſeruntur. Nolentes, ſicut etiam nec velle debemus, ut qui trahi gratia divina creduntur, per duritiam veſtram ab infinita Dei miſericordia repellantur: fraternitati veſtræ per iterata ſcripta mandamus, & diſtricte præcipimus; quatenus ſi non omnes his exequendis potueritis intereſſe, tu frater Archiepiſcope cum quolibet aliorum, conſtitutos in Terraconen. Provincia hujuſmodi pœnitentes, juxta præſcriptam formam appellatione remota reconciliare procures. Circa præfatum Durandum de Oſca, & Willelm. de S. Antonino, ac eorum ſocios, ſecundum præmiſſum mandatum nihilominus procedendo. Eis autem in fide recta, & ſana doctrina manentibus, exhortandi licentiam tribuentes competentibus horis & locis.

Eos reconciliari Eccleſiæ mandat per Epiſcopos.

Datum Lateran. quarto Idus Maji, Anno decimotertio.

Dat. die 10. Maji 1210. Pontif. Anno XIII.

LXXVII.

Confirmat propoſitum Bernardi primi Magiſtri Waldenſium converſorum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis ad quos litteræ iſtæ pervenerint.

Ibid. Epiſt. 94.

CUm inæſtimabile pretium Sanguinis Jeſu Chriſti, & cætera; require ſupra in littera ſcripta eodem quaterno per totum uſque. Quapropter venientes ad Apoſtolicam Sedem dilectos filios, Bernardum primum, & Willelmum Arnaldi, & quoſdam alios paterna benignitate ſuſcepimus, ac ea, quæ nobis &c., ut in eadem *uſque* intellectu. Eoſque diligenter examinatos, atque correptos, hoc modo reconciliavimus Eccleſiaſticæ unitati. Ego, inquit, Bernardus primus, appoſitis Evangeliis, & ſcripto confeſſionis impoſito ſuper illa; hoc præſto inter manus tuas Summe Pontifex juramentum, Deum invocando teſtem in animam meam, quod ita &c. Sicut in ipſa, *uſque* pro poſſe reſiſtam. Hoc autem profiteor non eſſe juramentum quale Chriſtus legitur prohibuiſſe in Evangelio, ſed quale a Sanctis Doctoribus Auguſtino, & aliis perhibetur eſſe præſtandum cauſa neceſſitatis, cum veritate, & juſtitia, & judicio. Scriptum autem confeſſionis eſt tale. Pateat omnibus fidelibus, quod, ego Bernardus primus, & omnes fratres mei propoſitis nobis Sacroſanctis Evangeliis corde credimus, fide intelligimus, ore confitemur, & ſimplicibus verbis, id eſt, ſine duplicitate, fideliter affirmamus, Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, tres perſonas eſſe, unum Deum, & ſicut in Credo in Deum, & in Credo in unum Deum, & in quicumque vult continetur confitemur eſſe per omnia ſentiendum. Item corde credimus, & ore confitemur, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum de quo nobis eſt ſermo, eſſe creatorem, & gubernatorem, ac diſpoſitorem omnium rerum viſibilium, & inviſibilium, corporalium, & ſpiritualium. Item, corde credimus, & ore confitemur, Patrem, & Filium, & Spiritum Sanctum, unum Deum, legem Moyſi dediſſe, & ipſum in Prophetis locutum fuiſſe, & Joannem Baptiſtam ab ipſo miſſum eſſe, Sanctum, & juſtum, & in utero Matris ſuæ Spiritu Sancto repletum. Item, corde credimus, & ore confitemur, incarnationem Domini noſtri Jeſu Chriſti, ut qui erat Filius Dei in Divinitate, Patri æqualis, fieret homo in utero S. Mariæ matris ſuæ veram carnem aſſumens, ex viſceribus Matris, qui natus eſt vera carnis nativitate, & manducavit, & bibit. &c. Dormivit, & fatigatus ex itinere quievit; & paſſus eſt vera carnis ſuæ paſſione, & mortuus eſt vera carnis ſuæ morte: & reſurrexit vera carnis ſuæ reſurrectione in qua, poſtquam veraciter manducavit, & bibit, aſcendit in Cœlum, & ſedet ad dexteram Dei Patris Omnipotentis, inde venturus eſt judicare vivos, & mortuos. Item, corde credimus, & ore confitemur, unam eſſe Eccleſiam Catholicam, & Apoſtolicam, ſanctam & immaculatam, extra quam neminem ſalvari fatemur. Sacramenta vero, quæ in ea celebrantur, inæſtimabili, atque invi-

Exordium.

Bernardi Fidei confeſſio.

inviſibili virtute Spiritus Sancti, licet a peccatore Sacerdote miniſtrentur, dum Eccleſia eum recipit, in nullo reprobamus, neque Eccleſiaſticis officiis, vel benedictionibus ab eo celebratis detrahimus, ſed benevolo animo, tanquam à juſtiſſimo amplectimur. Approbamus quoque Baptiſmum Infantium, & ſi defuncti fuerint poſt Baptiſmum, antequam peccata committant, fatemur eos ſalvari. Confirmationem quoque ab Epiſcopo factam, id eſt impoſitionem manuum ſanctam, & venerande accipiendam eſſe cenſemus. In ſacrificio Eucharistiæ, quæ fuerant Panis, & Vinum ante conſecrationem, poſt conſecrationem eſſe Corpus, & Sanguinem Jeſu Chriſti, ſimpliciter affirmamus, & credimus: in quo nihil à bono majus, nec à malo minus perficitur Sacerdote. Peccatores veraciter pœnitentes veniam à Deo conſequi concedimus, & eis libentiſſimè communicamus. Unctionem infirmorum cum Oleo conſecrato veneramur. Conjugia carnalia eſſe contrahenda ſecundum Apoſtolum Paulum non negamus, legitime vero contracta disjungere, omnino prohibemus. Ordines Eccleſiaſticos, id eſt Epiſcopatum, & Preſbyterium, ac cæteros, & omne quod in Eccleſia ordinabiliter ſancitum legitur, aut canitur, humiliter collaudamus, & fideliter veneramur. Item, corde credimus, & ore confitemur, reſurrectionem hujus carnis quam geſtamus, & non alterius; & vitam æternam, & unumquemque hominem ſecundum opera ſua eſſe recepturum. Eleemoſynas, & ſacrificium, cæteraque beneficia fidelibus defunctis prodeſſe, non dubitamus. Et quia fides ſine operibus mortua eſt, ut dicit Apoſtolus Jacobus, ſæculo abrenuntiavimus, & quæ habebamus velut a Domino conſultum eſt, pauperibus erogavimus, & pauperes eſſe decrevimus. Ita quod ſolliciti eſſe de craſtino non curamus, nec aurum, vel argentum, vel aliquid tale præter veſtimentum, & victum quotidianum a quoquam accepturi ſumus. Conſilia quoque Evangelica, velut præcepta ſervare propoſuimus. Remanentes autem in ſæculo, & ſua poſſidentes, & hanc fidem ſupradictam firmiter & integre credentes, præceptaque Domini ſervantes, ſalvari fatemur. Ad hæc in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti; & Beatiſſimæ Virginis Mariæ, ad ædificationem univerſalis Sanctæ Dei Eccleſiæ, & ad ſalutem animarum omnium, ad quorum aures pervenit, ſicut fideliter credimus corde, fidem prædictam, ore firmiter confiteri, & nuntiare propoſuimus, & uſque ad animam, & ſanguinem adverſus omnes ſectas hæreſium defendere viriliter. Confitentes ſub magiſterio, & regimine unius, & veri Magiſtri Domini Noſtri Jeſu Chriſti, ac piiſſimi Vicarii ejus Papæ Innocentii, & ſucceſſorum ejus ſemper permanentes, tam corpore, quam ſpiritu, in communione Sanctæ Romanæ, ac univerſalis Eccleſiæ, quam ſanctam, & Catholicam, & Apoſtolicam ſupra diximus. Quam credimus eſſe, omnes baptizatos in Nomine Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, niſi a ſupradicta fide receſſerunt, ubi boni cum malis conveniunt, permiata quippe eſt diverſitate filiorum, cui Eccleſiæ præfatum Dominum Innocentium Papam credimus præeſſe Paſtorem, & ipſum, & omnes Epiſcopos, & Sacerdotes, & cæteros ordinatos, fidem ſupradictam tenentes, in ipſa Eccleſia miniſtros eſſe fatemur, & credimus. Idcirco ab ipſis, & non ab aliis, petimus, & cupimus ſuſcipere Eccleſiaſtica Sacramenta. Specialiter autem de fractione panis, ſuper qua infamati ſumus, dicimus, & dicimus, quia nunquam factum fuit cauſa præſumptionis, nec cauſa contemptus ſacrificii Sacerdotis, ſed cauſa ardoris fidei, & charitatis, & cauſa deliberationis, ne indurarentur ſimplices fideles inter hæreticos permanentes, & Sacramentum Euchariſtiæ non accipientes, ſed nunc & in perpetuum abdicamus, & abjicimus, & abdicabimus a nobis, & ab omnibus nobis credentibus, ſecundum noſtrum poſſe ab opere, & a credulitate, corde credentes, & ore confitentes Sacramentum Corporis, & Sanguinis Chriſti, nec eſſe conficiendum, nec poſſe confici, niſi a Sacerdote per impoſitionem manus viſibilis Epiſcopi ſecundum morem Eccleſiæ viſibiliter ordinato. Habemus autem mandatum orare, ut Deus mittat operarios in meſſem ſuam; id eſt prædicatores in populum ſuum, qui debent benigne & humiliter impetrare ſibi dari, ex licentia ſummi Pontificis, & Prælatorum Eccleſiæ, ut poſſint admonere, & exhortari in doctrina ſana; & adverſus omnes hæreticos gratia Dei adjuvante, cum omni virtute animi, & ſtudio, ut eos ad Fidem Catholicam convertant, deſudare, & credentes eorum privatis, & publicis admonitionibus, ſicut decet, ab eorum credulitate, & hæreſi ſeparare, & Eccleſiæ ſupradictæ incorporare, & ab omnibus vitiis, & peccatis compeſcere, tam ſeipſos, quam ſuos auditores, a ſuperbia ſcilicet, & inani gloria, invidia, ira, cupiditate, & avaritia, guloſitate, luxuria, mendacio, detractione, blaſphemia, odio, fraude, perjurio, & homicidio. Et quamvis iſta nos prædicemus, tamen poteſtatem ſæcularem ſecundum leges officium ſuum in malefactores peragentem, non judicamus, neque ob hoc damnandum eſſe dicimus, vel credimus. Veruntamen ſicut filii Eccleſiæ reos ſanguinis defendimus piis interventionibus, quia ſcriptum eſt, reos ſanguinis defendat Eccleſia. Quamvis autem propter vitandum perjurium, non ſit appetendum juramentum, jurantes tamen ex deliberatione cauſa neceſſitatis cum veritate, & judicio, & juſtitia non culpamus, neque propter hoc credimus condemnandos. In omnibus vero Epiſcopatibus, Diœceſibus vel Parrochiis, in quibus ſumus, vel fuerimus, diſpoſuimus jejunare ſecundum morem, & conſuetudinem Prælatorum, & Catholicorum Virorum Orthodoxorum illarum Provinciarum, tam in vigiliis, quam in jejuniis quatuor temporum, & quadrageſimæ. Denique licet dicat Chriſtus, oportet ſemper orare, & non deficere, & Apoſtolus ſine intermiſſione orate; tamen quidam noſtrorum per viginti quatuor vices, inter diem ac noctem: alii quindecies, alii duodecies, qui autem minus ſepties pro omnibus hominibus ſecundum eorum gradus orant. Et quamquam officium noſtrum ſit præcipue, ut omnes diſcant, & omnes qui ſunt idonei exhortentur; tamen cum tempus ingruit, propriis manibus laboramus, ita dumtaxat ne pretium accipiamus conventum. Qui autem nobis credunt, a quibuſcumque aliquid per aliquam fraudem habuerint, neceſſe eſt ſi potuerint, & nobis acquieſcere voluerint, ut ipſis & non aliis reſtituant. Decimas ſiquidem,

& pri-

Google

& primitias, & oblationes, & cætera ſecundum uſum locorum ſervitia, Prælatis, & aliis Clericis, ſub quorum Diœceſibus victitaverint, fideliter perſolvant: quod omnibus fidelibus Chriſtianis efficaciter ſuademus. Licet autem in ſubſcriptis articulis, ſicut a quibuſdam accepimus, aſſererentur erraſſe: quod videlicet ſoli Deo eſſe obediendum, & ſi homini, ſoli juſto, qui Deum habet in ſe; ac licere laico, ac litterato ſine licentia cujuslibet hominis prædicare, bonumque laicum conficiendi Euchariſtiam poteſtatem habere, malum autem Sacerdotem nequaquam, & ejus Orationes, aut Miſſas Vivis, vel Mortuis non proficere. Ac Romanam Eccleſiam, nequaquam Eccleſiam Dei eſſe, necnon etiam juramentum in quolibet articulo ſub Eccleſiæ forma factum, peccatum eſſe mortale, dogmatizaſſe dicuntur. Ipſi tamen es præſcripta confeſſione, in qua tanguntur articuli prænotati, ſuper his ſuam innocentiam excuſarunt, illud inficiantes omnino, quod videlicet mulieribus Evangelium in Eccleſia licitum eſſe docere, ac indulgentias, quæ fiunt à Summo Pontifice, vel aliis Epiſcopis non proficere, juſtumque laicum confitentes ſibi abſolvere poſſe, quidam eos referunt aſtruxiſſe. Cæterum ſuper eo quod nonnullos Clericorum ſcandalizaſſe dicuntur, eis in plurimis detrahendo, ipſos aſpere redarguimus, in virtute obedientiæ, quam præſtiterunt nobis, diſtrictius injungentes eiſdem, quod & ipſi ſub eadem ſervare obedientia promiſerunt: ut Clericos in omni, qua convenit habentes reverentia, & honore, ab eorum omnino infamatione, ſeu detractione deſiſtant. Præcipientes eiſdem, ne paſſim ſibi præſumant prædicationis officium arrogare; ſed præterquam Eccleſiarum Rectores in fide recta, & ſana doctrina noverint eſſe probatos, licentiam eis tribuant exhortandi competentibus horis, & locis. Cumque continentiam repromiſerint, ſuſpectum mulierum conſortium prorſus evitent; qui ſuper his, & aliis promiſerunt devotam, & debitam nobis obedientiam exhibere. Nos igitur, habito fratrum noſtrorum conſilio, per Apoſtolica vobis ſcripta mandamus: quatenus recepto a cæteris fratribus ſimili juramento, Eccleſiaſticæ unitati reconcilietis eoſdem, & denuntietis ipſos vere Catholicos, ac recte fideles: in præſcriptis, & aliis eos ſecundum Deum ab omni ſcandalo, & infamia ſervantes immunes, & in litteris teſtimonialibus, & aliis adminiculis ipſos propter Deum miſericorditer adjuvetis.

Valdenſium errores.

Pœnitentia.

Mandatur Apoſt. Delegatis ut eos Eccleſiaſticæ concilient unitati.

Datum Lateran. decimo octavo Kal. Julii, Pontificatus noſtri, anno decimotertio.

Dat. die 14. Junii 1211. Pontific. Anno XIII.

LXXVIII.

Confirmatur Diploma Ricardi Secundi Fundani Comitis favore Eccleſiæ Fundanæ.

Ex Ughell. Ital. Sac. Tome I.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Fundano Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm nobis petitur quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis: ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Eapropter Venerabilis in Chriſto Frater Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, libertates, & immunitates, quas dilectus filius nobilis Vir Riccardus Fundanus Comes tibi, & Eccleſiæ tuæ pia devotione conceſſerat, ſicut in Ipſius Comitis authentico ſuper hoc confecto noſcitur contineri, ratas habentes Authoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; ad majorem autem cautelam inſtromentum ipſum de verbo ad verbum huic noſtræ paginæ duximus inſerendum, cujus tenor eſt talis.

Exordium.

Confirmatio laudati Diplomatis.

In Nomine Domini Dei æterni. Anno ab Incarnatione ejuſdem MCCII. menſe Julio Indictione decimaquarta regnante Domino noſtro Friderico Dei gratia Rege Siciliæ, Ducatus Apuliæ, Principatus Capuæ.

Diploma Riccardi Comitis.

Cui honor præeſt, Dominus & poteſtas eminet dominandi judicium debet dirigere, & juris æquitatem provida circumſpectione fovere, cum juſtitiam juſtus Dominus diligat, & vultus ejus videat æquitatem: Eccleſia namque Dei cum uti omnium Chriſtianorum mater piiſſima, a qua fidei Sacramenta, quibus Cœli janua aperitur, recipiunt univerſi fideles; juſtum, & juſtitia dignum eſt, ut honoretur a ſingulis, a Principibus exaltetur donis, & beneficiis dilatetur, ut palmites ſuos uſque ad mare dirigat, & extendat. Ideo nos Riccardus de Aquila eadem Regia gratia II. Fundanus Comes, cum jura Fundanæ Eccleſiæ, nos, & noſtri anteceſſores multoties conculcaverimus variis exactionibus, & moleſtiis ſuggerente humani generis inimico jam oppreſſimus fatigatum, ad mentem reducti volumus de cætero tangere, & poſſidere Dei Sanctuarium, quia a Deo poſſunt, ut Rota, & ſicut ſtipula evaneſcunt, qui Dei Sanctuarium hæreditate poſſidere nituntur. Hac itaque conſideratione inducta Fundanam Eccleſiam, quæ a nobis, & Anteceſſoribus noſtris, exactionibus, & moleſtiis hactenus jacebat oppreſſa, pro ſalute animæ noſtræ, & parentum noſtrorum ab ipſis exactionibus, & moleſtiis abſolutam reddimus penitus, & immunem, & nos exinde Roberto Dei Gratia Ven. Fundano Epiſcopo ejuſque Succeſſoribus, & Eccleſiæ cui divina miſeratione præeſſe dignoſceris, novum privilegium tranſactionis factæ tempore felicis memoriæ VV. II. Regis Siciliæ inter Joannem Fundanumque Epiſcopum, & Riccardum Comitem olim patrem noſtrum per ipſius Regis familiares continuatum, & unitum concedimus, ut liceat vobis, & ſucceſſoribus veſtris de cætero omnes Eccleſias Civitatis, & Fundani Epiſcopatus libere, & abſolute abſque requiſitione, & contradictione noſtra hæredum, & ſucceſſorum noſtrorum, vel cujuslibet alterius perſonæ ordinare, & inſtituere, præterquam ordinatio Archipresbyterorum de Caſtellis Fundani Epiſcopatus, quæ fient hoc modo. Mortuo Archipresbytero, Clerici Archipresbyteratus veniant ad Epiſcopum nuntiantes mortem Archipreſbyteri, & habita ab Epiſcopo licentia faciendi electionem, perſonam eligant, & electionem factam nobis nuntiabunt, quam electionem nullatenus poterimus, nec debebimus impedire, niſi contra electam perſonam crimen infidelitatis objiciemus, & illud infra quartum diem a tempore objecti criminis numerando in Curia

Epiſcopali probaverimus. Quod ſi infra quintum diem objectum crimen non probaverimus, liceat vobis, & ſucceſſoribus veſtris electam perſonam ſecundum Dei timorem, & officii veſtri prudentiam confirmare; Item jura Eccleſiarum, & omnium Clericorum, atque hominum ſuorum illibata ſervabimus, & ſi quis eas moleſtare, vel inquietare præſumpſerit, nos ſicut Eccleſiarum patroni curabimus defenſare. Conditiones vero, quæ haſtenus exigebant ab Eccleſia Sancti Archangeli. Sanctæ Mariæ de Brumann, Sancti Andreæ de Paſtina. Sancti Martini de Ennla, penitus remittimus, & perpetuo relaxamus: ab aliis autem Eccleſiis Fundani Epiſcopatus, a Prioribus, & Clericis earum adjutorium non exigemus, nec exigi faciemus, excepto quod ab illis ſecuritatem accepimus, juxta quod nos ſoliti ſumus aſſicurare. Clericos quoque Fundani Epiſcopatus, & Servientes eorum non capiemus, nec capi faciemus, nec verberabimus, nec verberare faciemus, nec in Curia noſtra ad juſtitiam cogemus, nec cogi faciemus, a terra noſtra non espellemus, nec expelli faciemus, nec auferremus bona eorum, nec faciemus auferri, nec eos moleſtabimus, nec faciemus moleſtare. Si quas vero poſſeſſiones Eccleſiarum nos, ſeu per homines noſtros occupatas tenemus, reſtituemus, & reſtitui faciemus, reſtitutas non auferremus, nec ab hominibus noſtris permittemus auferri. Epiſcopus Priores, & Clerici omnes Fundani Epiſcopatus res ſuas mobiles vendendi liberam habeant facultatem, & quo voluerint, præterquam ad loca a Regia Curia probibita abſque requiſitione, & contradictione noſtra tranſportandi. De rebus tamen ipſius Epiſcopi, ut dictum eſt, venditis, aut quoquam tranſmiſſis platenticum remittimus, nec illud ab emptoribus exigi faciemus. Paſcua vero Sylvas, & aquas terræ noſtræ hominibus Eccleſiarum, aut animalibus, eorum non prohibebimus, nec prohiberi faciemus, ſed eis utantur ſicut homines de terra noſtra. Ab hominibus Fundani Epiſcopatus, vel Eccleſiarum ejus a nobis non tenentibus; nihil exigemus præter ſecuritatem, & non capiemus eos, nec capi faciemus, nec ad juſtitiam in Curia noſtra cogemus, aut cogi faciemus, nec capiemus bona eorum, nec faciemus capi, etſi contigerit quod homines ipſarum Eccleſiarum foris fecerint hominibus noſtris, Prælati, & Bajuli ipſarum Eccleſiarum in Curia tenere debent, & ſi qua fuerit inde compoſitio facta, medietas ipſius compoſitionis erit noſtra, & reliqua medietas erit illius Eccleſiæ, cujus homo fuerit. De bannis autem, quæ generaliter mittuntur ſecundum conſuetudinem terræ, ſi aliquis hominum ipſarum Eccleſiarum in bannum inciderit, medietas ipſius banni ſit noſtra, & alia medietas ſit illius Eccleſiæ, cujus homo fuit, ita tamen quod non magis graventur homines Eccleſiarum, quam homines noſtri, & ſi de ipſis aliqui fuerint ſervientea ipſius Epiſcopi, vel prædictarum Eccleſiarum, nihil ab eis exigemus, niſi a nobis fuerint tenentes. A demaniis vero hominibus ipſius Epiſcopi a nobis non tenentibus, iſtud tamen habebimus videlicet: Centum quinquaginta tarenos Amalphiæ, quando nos generale adjutorium in terra noſtra poſuerimus, pro cauſa tantum Regiæ expeditionis, & pro ſorore, & noſtra filia maritandis, & non pro alio, & ipſos tarenos habere debemus per Epiſcopum, vel per Bajulos Fundanæ Eccleſiæ. Item homines Eccleſiæ Sancti Marci habitantes in poſtina, & alii demanii homines habitantes in Caſtello Monticelli, & in Caſtello Enuli, & etiam homines Eccleſiarum Civitatis Fundanæ præſtabunt, & facient nobis tria ſervitia, videlicet unam operam ad ſeminandum, aliam ad Vineam, & tertiam ad metendum, pro uno quoque tenimento, de quo ipſe Epiſcopus, & Priores Eccleſiarum per unamquamque ſeptimanam ſervitium unum habere debent. A demaniis vero hominibus ipſius Epiſcopi, qui habitant in Civitate Fundana, vel Caſtellis Baronum noſtrorum habere nihil debemus, niſi quod ſuperius exceptuatum eſt, videlicet 150. tarenos pro ſorore, vel filia maritandis. Verum ſi prædicti homines Fundani Epiſcopatus non tenentes a nobis extra Civitatem habitant, vel Caſtella, aut habitabunt, niſi fraude nihil ab eis exigemus, vel exigi faciemus: Volumus etiam, & concedimus, ut ſi quis de rebus ſuis immobilibus in Teſtamentis, vel oblationibus competenter offerre voluerit, non prohibebimus, nec permittimus ab aliquo prohiberi. Item volumus, & concedimus, ut cum homines noſtri cum hominibus Eccleſiarum matrimonia contrahere voluerint, liceat eis ſecundum conſuetudinem Civitatis Fundanæ dare de immobilibus ſuis abſque omni contradictione, & ſi quando homines noſtri de rebus ſuis immobilibus Clericis, & hominibus Eccleſiarum vendere, ſive pignorare voluerint, nos non prohibebimus, nec ab aliquo prohiberi faciemus. Item volumus, ut homines Sancti Viti liberi, & immunes ſint perpetuo ab omni ſervitio, & eos immunes ab exactionibus eſſe volumus, & eos in pace & quiete, ſicut unquam melius fuerunt; dimittimus, & ſi forte Villa Sancti Viti incurſu hoſtium, ſeu conturbatione, quod abſit, deleta fuerit, reædificationem ipſius, nos, nec noſtri hæredes prohibemus, nec prohiberi ab aliquo permittemus; Homines ejuſdem Villæ, qui ibi habitant, vel de cætero habitabunt, Sylvis, Paſcuis, aquis libere, & abſque contradictione alicujus utantur. Concedimus etiam, ut terræ de Caſa nova, quæ continentur in præcepto Sancti Viti, quas per Eccleſias Sancti Viti tenent homines Monticelli, ad decimam, & ſervitium, quoties ſine hæredibus diſceſſerint libere in demanium ipſius Eccleſiæ reducantur, ut ſi quæ ex eis tali modo alienatæ, vel ſubſtractæ fuerint, Eccleſiæ reſtituemus: Decimas namque Civitatis Fundanæ, & Caſtellorum de demanio noſtro nos Eccleſiis Fundani Epiſcopatus, quibus reddere conſuevimus, ſine moleſtia annuatim perſolvemus, & Barones, & cæteros homines noſtros decimas ipſas Eccleſiis, & Clericis perſolvere, ſicut expedierit cogemus. Homines de terra noſtra, vel aliunde volentea ad Molendina Fundanæ Eccleſiæ, aut Eccleſiarum ejus cauſa molendi venire non prohibemus, nec prohiberi faciemus, nec a molendinariis undecumque ſint, aliquid exigemus, nec eos in curia noſtra cogemus, nec cogi faciemus, pro his, quæ ſpectant ad Molendina. Omnes homines volentes terras, & Vineas Fundani Epiſcopatus, vel Eccleſiarum ejus, aut Clericorum eorum laborare nos non prohibebimus,

nec

nec faciemus prohiberi. Piſcariam, & Piſcatores Fundani Epiſcopatus, & Piſces Piſcariæ, & partem de Saſſone non capiemus, nec capi faciemus, nec aliquam moleſtiam inferemus, nec inferri permittemus, ab hominibus noſtris. Si quando vero inter nos, & prædictum Epiſcopum diſcordia orietur, propter hoc conſanguineos, aut bona eorum non capiemus. Item prædictus Epiſcopus Sylvis Fundani Comitatus Eccleſiis, & propriis domibus ipſarum Eccleſiarum reparandis, vel faciendis, & paſcuis pro ſuis propriis animalibus, ſic utetur, ſicut unquam melius uſus eſt. Ut autem hæc noſtra donatio, conceſſio, & remiſſio ſponte, & liberaliter facta perpetua gaudeat firmitate, necnon ad perennem memoriam futurorum præſens privilegium per manum Riccardi Subdiaconi, & Vicarii Civitatis Fundanæ fieri juſſimus, & tam ſubſcriptione propria quam Baronum, & militum noſtrorum fecimus communiri. In anno, menſa, & indictione ſupradicta.

Clauſula.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 5. Julii 1211. Pontif. An. XIV.

Datum Laterani ſexto idus Auguſti Pontificatus noſtri anno decimoquarto.

LXXIX.

Confirmatio nonnullorum Statutorum Monaſterii Grandimonten.

Ex Balut. lib. XIV. Epiſt. 144.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Priori Grandimontenſi.

Cum quædam Capitula in authentico noſtro contenta per litteras tuas, quæ coram nobis recitatæ fuerant, ad majorem duſceris evidentiam exponenda non attendentes de illa, & intellexiſſe fideliter, & ſalubriter explanaſſe, devotioni tuæ præſentium auctoritate mandamus, quatenus ipſa ſecundum expoſitionem hujuſmodi facias obſervari. Ad majorem vero cautelam expoſitiones illas de verbo ad verbum præſenti ſcripto juſſimus annotari, quarum tenor eſt talis.

De pulſatione Campanæ ad collationem.

Quia de pulſatione ad collationem prima fiebat quæſtio, taliter videtur determinare privilegium quod procurator Domus ſecundum tenorem mandati Apoſtolici debet propria manu pulſare, cum in Domo præſens fuerit hora ſtatuta a Priore, niſi infirmitas corporis manifeſta, vel neceſſitas inevitabilis ipſum detinuerit, ne collationi valeat intereſſe. Si vero intereſſe nequiverit, alius converſus, quem Prior ſtatuerit pulſet hora conſtituta a Priore. Ita ſiquidem, ut de negligentia jure non valeant reprehendi. Prior autem Clericum inſtituet, qui procuratori vel alteri converſo hora ſtatuta præcipiat, ut pulſetur, vel ſi Clericus negligens fuerit, hoc idem injungat alius Clericus loco ejus, per quod manifeſte datur intelligi quod Clericus auctoritatem habet injungendi converſo, ut pulſet hora ſtatuta, vel ſi forte hora tranſierit, converſus tenetur pulſare ad denuntiationem Clerici ſine dilatione qualibet, vel quæſtione, & ſi quilibet horum negligens fuerit vel contemptor de mandato Summi Pontificis tanquam tranſgreſſor puniatur.

De Viſitatorum officio.

Viſitatores computationes audiant de receptis pariter, & expenſis, eo modo quo Prior computationes conſuevit audire, quem modum quamvis ſatis notus ſit univerſis, plene coram nobis in Capitulo Generali expoſuimus.

De Hebdomadario.

Si Clericis placuerit, ut exeant ad laborem cum converſis exeant, & cum eis pariter revertantur. Sed ſemper hebdomadarius in cella remaneat. Cujus nomine intelligimus interiorem ambitum, vel clauſuram, vel ſi clauſura non fuerit, loca adjacentia officinis. Si vero Clerici, vel converſi exceſſerint exeundo, quod intelligimus ſi nimis frequenter, & ſine cauſa honeſta, in Capitulo proclamentur a Clerico vel converſo, & per hebdomarium regulariter, & rationabiliter judicentur. Cætera vero expoſitione aliqua indigere non videntur, cum mutationes Clericorum de voluntate Prioris cum conſilio Clericorum diſcretorum fieri debeant, & cum mutati fuerint, nihil prorſus ſecum ferre debeant niſi pannos ſimplices, nec ſcripturam, nec quodlibet aliud, nec converſi pariter ſine ſpeciali permiſſione, vel mandato Prioris, cum ſicut aperte ſonat privilegium, nihil ſibi proprium debeant vindicare. Quia vero computationis Capitulum, fili Prior minime fuit in tuis litteris explanatum, illud nos in aliis litteris noſtris plenius duximus explanandum.

Dat. die 6. Januar. 1212. Pontific. Anno XIV.

Datum Laterani 8. Idus Januarii Pontificatus noſtri anno quartodecimo.

LXXX.

Confirmatur concordia inter Eccleſias Strigonien. & Colocen. inita.

Ibid. Epiſt. 156.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Illuſtri Regi Hungariæ.

Exordium.

Illa te, fili chariſſime, charitatis prærogativa diligimus, cum inter alios mundi Principes erga perſonam noſtram, & Sacroſanctam Romanam Eccleſiam devotiſſimum te ſciamus, quod preces, & petitiones ex parte tua nobis oblatas intendimus libenter admittere, quantum eum noſtra poſſumus honeſtate. Inde ſiquidem fuit, quod venerabilem Fratrem noſtrum Veſprumienſem Epiſcopum ad Sedem Apoſtolicam accedentem paterna benignitate ſuſcipimus, & quæ tam per eum, quam per tuas nobis litteras intimaſti pleno concepimus intellectu.

Veſprumienſis Epiſcopus ad Sedem Apoſt. miſſus pro obtinenda confirmatione Concordiæ.

Qui denique inter cætera propoſuit coram nobis, quod cum de pace perpetuo ſtatuenda inter Strigonienſem, & Colocenſem Eccleſias diu fuerit te mediante tractatum, tandem Venerabilis frater noſter Strigonienſis Archiepiſcopus de conſenſu, & voluntate ſuffraganeorum Strigonienſis Eccleſiæ, videlicet Agrienſis Georienſis, & præfati Veſprumienſis Epiſcoporum ex parte una, & dilectus filius Colocenſis electus de voluntate ſuffraganeorum Colocenſis Eccleſiæ, Waradienſis videlicet, Cenadienſis, & Ultraſilvani Epiſcoporum ex altera incertam for-

mam concordiæ devenerint, quam per prefatos Georienſem, & Veſprumienſem Epiſcopos redigi mandaverunt in ſcriptis, cum illam in ſcriptis redactam in medium produxiſſent, & ſuper ea fuiſſet diutius diſputatum: tandem ita correcta extitit, & conſcripta, quod eam pars approbavit utraque, & tam Strigonienſis Archiepiſcopus, quam Colocenſis electus cum Eccleſiarum ſuarum ſuffraganeis ad Sancta Dei Evangelia juraverunt, quod formam pacis, quæ continebatur in illo ſcripto poſito coram eis firmiter obſervarent, & laborarent ad hoc nihilominus bona fide, ut nos compoſitionem confirmaremus eandem. P. quoque Quinqueccleſienſis Præpoſitus ab Epiſcopo ſuo miſſus pro eo, & Benedictus Præpoſitus Sancti Thomæ necnon, & Jacobus Scholaſticus Strigonienſis pro Capitulo ejuſdem Eccleſiæ, a quo ſub debito juramento ſe aſſeruerunt habere mandatum, & Hubaldus Poſonienſis Præpoſitus juraverunt etiam illud idem. Pro Colocenſi vero Eccleſia Jacobus Colocenſis, & Hoſmundus Sancti Laurentii Præpoſiti præſtiterunt conſimile juramentum. Unde præfatus Epiſcopus ex parte tua nobis humiliter ſupplicavit, ut compoſitionem eandem, quam ſigillorum prædictorum electi, & Varadienſis, Cenadienſis, Ultraſilvani, Agrienſis, & ipſius Veſprumienſis Epiſcoporum, necnon Capitulorum Colocenſis, & Bacchienſis nobis exhibuit munimine roboratum auctoritate dignaremur Apoſtolica confirmare; cujus tenor talis eſt: In Nomine Patris, Filii, & Spiritus Sancti. Amen. Hæc eſt forma pacis inter Strigonienſem, & Colocenſem Archiepiſcopos. Prima Coronatio Regum Hungariæ ſpecialiter ſpectat ad ſolam Strigonienſem Eccleſiam. Verumtamen ſi Strigonienſis Archiepiſcopus non poſſet, vel malitioſe nollet Regem coronare, vel Strigonenſis Eccleſia vacaret, coronet Regem Colocenſis, nullum ex tali coronatione jus ſibi vindicando in prima coronatione, ſecunda coronatio ei deinceps æqualiter pertineat ad utramque. De proventu monetæ decima pertineat ad Eccleſiam Strigonienſem, ubicunque in Regnu Hungariæ evadatur, quod ſi cudi de fierit generalis moneta totius Hungariæ, quicquid loco generalis monetæ ſucceſſerit, decimam habeat Strigonienſis Eccleſia, Strigonienſis Archiepiſcopus renuntiat omni juriſdictioni, & juri ſpirituali, quod habebat, vel habere videbatur in Provincia Colocenſi; præter decimam monetæ, ſi ibi contingeret fabricari. Judicium officialium Domus Regiæ quilibet Epiſcopus habeat in ſua Parochia. Exhibitio Sacramentorum Regibus, & Reginis, & eorum liberis tam ad ipſos Archiepiſcopos, quam ad alios Epiſcopos in ſuis Parochiis pertineat pro voluntate Regis. In omnibus aliis utrique Eccleſiæ jura ſua conſerventur illæſa, & conſuetudines antiquæ. Si qua autem privilegia, vel reſcripta quandocunque prolata fuerint contra hanc formam, vires non habeant. Salva in omnibus auctoritate Apoſtolica. Quod ſi Papa non approbaverit res ſit in eo ſtatu in quo nunc eſt. Juraverunt ambo Archiepiſcopi, & eorum Suffraganei, qui præſentes erant, necnon, & Præpoſitus Quinqueccleſienſis, qui vice Domini ſui Epiſcopi intererat, necnon, & procuratores Capitulorum utriuſque Eccleſiæ, quod ſecundum formam præſcriptam bona fide pacem præſcriptam obſervabunt, & ſine fraude ad confirmationem laborabunt.

Delegati a Strigonien. & Colocen. Epiſcopis pro firmanda concordia.

Concordiæ tenor.

Cumque ſuper his cum fratribus noſtris deliberare vellemus, dilecti filii Jacobus Scholaſticus, & Nicolaus Canonicus præfati Archiepiſcopi Nuntii, & M. Theſaurarius, & Jo: Archidiaconus Strigonienſes procuratores ejuſdem loci Capituli, petierunt a nobis audientiam ſibi dari. Qua ipſis de more conceſſa, Nuntii propoſuere prædicti, quod inter præfatos Archiepiepiſcopum, & Colocenſem electum, & eorum Suffraganeos talis compoſitio intervenit, ut prima coronatio Regum Hungariæ, ubicunque in ipſo Regno eos primum contingeret coronari, ſolius Strigonienſis Eccleſiæ juris eſſet, & monetæ ubicunque cuderentur in Regno, vel illius quod loco colligeretur monetæ decima ad eandem pertineret, ac tu, & chariſſima in Chriſto filia Hungarorum Regina per veſtras a nobis litteras peteretis, quatenus primam Sedem, primamque vocem cum juribus ſupradictis, quæ tu, & dicta Regina, necnon & pars Colocenſis publice præfatæ Strigonienſi recognoviſtis Eccleſiæ, ipſi perpetui dignaremur privilegii monimine roborare, ſuper aliis vero de quibus inter eos eſſe videbatur contentio propter bonum pacis ſic extitit ordinatum, ut nec Colocenſis in Strigonienſi Provincia, nec Strigonienſis in Colocenſi præter prædicta ſibi juris aliquid vindicaret, auctoritate in omnibus Apoſtolicæ Sedis, ſalva, ita quod ſi hæc non approbarentur a nobis, res in eo ſtatu, in quo tunc fuerat, remaneret. Unde quicquid ſit ſcriptum, vel juratum eſſe dicatur, hoc autem, & intellectum eſſe a partibus aſſerebant, & illud ex parte Archiepiſcopi confirmari a nobis ſuppliciter poſtulabant, aſſerentes ſic actum, & intellectum fuiſſe idem Archiepiſcopus, & præfati Agrienſis, & Geurienſis Epiſcopi ſuis litteris declararant. Procuratores vero Strigonienſis Capituli propoſuere conſtanter, quod tam illa compoſitio, quam redactam in ſcriptis præfatus Epiſcopus nobis exhibuit, quam illa in quam præfati Nuntii dixerunt Archiepiſcopum conſenſiſſe, inita fuerat ſine aſſenſu Capituli, & in enorme diſpendium Strigonienſis Eccleſiæ redundabat, unde contradicentes utrique, nobis ſuppliciter ſupplicarunt, ut auctoritate Apoſtolica caſſaremus utramque. Nos igitur attendentes, quod olim nobis multa precum inſtantia ſupplicaras, ut ſuper jure coronandi Reges Hungariæ Strigonienſi Eccleſiæ privilegium concedere dignaremur, noſque tuis precibus inclinati ei ſuper hoc privilegium conceſſerimus Fratrum noſtrorum ſubſcriptionibus roboratum, conſiderantes etiam, quod ſi poteſtas coronandi Regis Hungariæ penes diverſas Eccleſias reſideret, toti Regno grave periculum, & hæredibus tuis grande poſſet diſpendium generare, cum ſicut plenius ipſe noſti, frequenter inter Regum Hungariæ cohæredes ſuper obtinenda Regni corona ſcandalum ſit exortum, quod utique poſſet facilius ſuboriri, ſi eos diverſos coronatores contingeret invenire, propter contradictiones, & rationes præſcriptas compoſitionem hujuſmodi non potuimus, ſicut nec debuimus confirmare. Super Epiſcopatu quoque de novo creando apud Cibinienſem Eccleſiam in Ultraſilvana Diœceſi, qui Metropoli Colocenſi ſubdatur, petitionem regiam nequi-

vimus

Compoſitio hujuſmodi PP. ſignificata.

Additis precibus eam ut approbaret.

Strigonienſe Capitulum contra eamdem reclamat.

Regum Coronatio Strigonien. Archiepiſcopo adjudicata.

vimus exaudire; quoniam ſive Apoſtolicæ Sedi, ſicut tu ipſe firmiter proteſtaris, ſive Strigonienſi Metropoli, ſicut procuratores ipſius fortiter aſſerebant. Cibinienſis Præpoſitura ſit in Spiritualibus immediate ſubjecta, id abſque dubio in alterutrius præjudicium redundaret, ſed, & quidam qui ſe nuntium Venerabilis Fratris noſtri Ultraſilvani Epiſcopi faciebat contradicebat omnino, gravem, & enormem Ultraſilvani Epiſcopatus diminutionem allegans, Serenitatem igitur regiam rogamus, monemus, & exhortamur attentius quatenus ad duritiam nobis non imputes, quod compoſitioni prædictæ robur non attribuimus firmitatis, ſed tam providentiæ, quam juſtitiæ id aſcribas, quibus Regni, & hæredum tuorum indemnitatibus duximus præcavendum, & juris ordinem obſervandum, cum omnibus facti ſumus in juſtitia debitores: Sciturus pro certo quod in nullo unquam a nobis patieris repulſam in quo quiſquam Principum debeat exaudiri. (a)

Dat. die 12. Februar. 1212. Pontific. Anno XIV.

Datum Laterani ſecundo Idus Februarii Pontificatus noſtri Anno quartodecimo.

LXXXI.

Irritatur quidquid contra Clericos, vel Eccleſias ſtatutum eſt ab Othone Imperatore, ac præſertim ſententia ab eodem lata contra Epiſcopum Cumanum.

Ex Reim. lib. XV. Epiſt. 31.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Epiſcopo Taurinenſi, & Præpoſito Sancti Gaudentii Novarienſis.

Proœmium.

SIcut ea, quæ a catholicis, & devotis Principibus rationabiliter ordinantur, firma debent, & illibata ſervari, ſic ea, quæ a perfidis Tyrannis improbe ſtatuuntur, illo maxime tempore, quo excommunicationis vinculo tenentur aſtricti, carere debent robore firmitatis, cum tales legitime nequeant juriſdictionis officium exercere ab unitate Fidelium ſeparati. Cum igitur Otho non jam nominandus Imperator, ſed impius perſecutor cum fautoribus anathematis ſit vinculo innodatus, & a debito fidelitatis ipſius abſoluti ſint univerſi, nos omnia, quæ idem excommunicatus, vel aliquis ejus Officialis contra Clericos, vel Eccleſias ſtatuit, aut ſtatuerit, ſive contra Principes, aut eorum fautores, qui memorato Tyranno ſuum ſubtraxerit obſequium, et libertatem, & juſtitiam tam Eccleſiæ, quam Imperii tueantur, denuntiamus irrita, & inania, eaque de communi fratrum noſtrorum conſilio auctoritate Apoſtolica omnino caſſamus. Specialiter autem ſententiam, quam

Statuta ab Othone contra libertatem Eccleſ. infirmat.

idem Otho contra venerabilem fratrem noſtrum Cumanum Epiſcopum ſuper cauſa, quæ vertitur inter ipſum, & Capitaneos de Arzago, pro eo quod ad ipſius excommunicati præſentiam idem Epiſcopus non acceſſit, cum vocatus fuiſſet ab eo, nequiter promulgavit; decernimus nullam eſſe, nec per eam aliquod Cumanæ Eccleſiæ in poſterum præjudicium generari. Quo circa diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus quatenus Capitaneos ipſos, ut dictum Epiſcopum, vel ejus Eccleſiam occaſione ipſius ſententiæ non aggravent, vel moleſtent monitione præmiſſa per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota cogatis.

Re præcipuè Sententiam contra Cumanum Epiſc. ab eodem latam.

Datum Laterani nonis Aprilis Pontificatus noſtri Anno decimo quinto.

Datum die 5. Aprilis 1213. Pontific. Anno XV.

LXXXII.

Theſſalonicenſes Archiepiſcopi Regni Primates, ac perpetui Sedis Apoſtolicæ Legati declarantur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Theſſalonicenſi Archiepiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Ibid. Epiſt. 18.

QUantæ dignitatis Theſſalonicenſis Antiſtes fuerit ab antiquo per authentica ſcripta prædeceſſorum noſtrorum evidenter apparet. Quod ut plenius declaretur pauca de multis in medium duximus proponenda: ſcribens enim ſanctæ memoriæ Leo Papa Anaſtaſio Antiſtiti Eccleſiæ Theſſalonicenſis ſic ait: De perſona conſecrandi Epiſcopi, & de Cleri, plebiſque conſenſu Metropolitanus Epiſcopus ad fraternitatem tuam referat, quodque in provincia bene placuit ſcire te faciat, ut ordinationem rite celebrandam tua quoque confirmet auctoritas, quæ rectis diſpoſitionibus nihil moræ, aut difficultatis debebit afferre, ne gregibus Domini diu deſit cura Paſtorum. Metropolitano vero defuncto, cum in loco ejus fuerit alius ſubrogandus, provinciales Epiſcopi ad Civitatem metropolim convenire debebunt, ut omnium Clericorum atque omnium civium voluntate diſcuſſa ex Presbyteris ejuſdem Eccleſiæ, vel ex Diaconibus optimus eligatur, de cujus nomine ad tuam notitiam Provinciales referant Sacerdotes. Impleantur vota conſentium cum, quod ipſis placuit, tibi placuiſſe cognoverint. Sicut enim juſtas electiones nullis dilationibus volumus fatigari, ita nihil permittimus te ignorante præſumi. De conciliis autem Epiſcopalibus non aliud indicimus, quam Sancti Patres ſalubriter ordinarunt, ut ſcilicet bini Conventus per annos ſingulos habeantur, in quibus de omnibus querelis, quæ inter diverſos Eccleſiæ ordines naſci aſſolent, judicet, ac ſi forte inter ipſos, qui præſunt de majoribus quod abſit peccatis cauſa naſcitur, quæ Provinciali nequeat examine diffiniri, fraternitatem tuam de totius negotii qualitate Metropolitanus curabit inſtruere, ut ſi coram poſitis partibus, nec tuo fuerit res ſopita judicio, ad noſtram cognitionem quicquid illud eſt transferatur. Præterea

Exordium.

Theſſalonicenſis Eccleſiæ dignitas.

Jura ei aſſerta a S. Leone Magno.

(a) Scriptum eſt Capitulo Strigonienſi ſuper hoc in eundem fere modum, videlicet. Venerabilis Frater noſter Veſpremienſis Epiſcopus in noſtra propoſuit præſentia conſtitutus, quod cum de pace perpetuo ſtatuenda &c. *uſque* non potuimus, ſicut nec debuimus confirmare.

In eundem fere modum ſcriptum eſt Strigonienſi Archiepiſcopo. Venerabilis Frater noſter Veſpremienſis Epiſcopus in noſtra propoſuit præſentia conſtitutus, quod cum de pace &c. *uſque* nec debuimus confirmare.

ſerea in diffinitione quondam fidei orthodoxæ Joannes Theſſalonicenſis Antiſtes primus poſt Apoſtolicæ Sedis Legatos, & quatuor Patriarchas, quorum aliqui per ſe ipſos, & alii per ſuos Vicarios affuerunt ſic legitur ſcripſiſſe: Joannes Dei miſericordia Epiſcopus Theſſalonicenſis Antiſtes, & Vicarius Apoſtolicæ Sedis Romæ legatus diffiniens ſubſcripſi. Licet autem præfatus Antiſtes ſatis profecto fuerit ex Eccleſiæ ſuæ dignitate conſpicuus, magis tamen utique fuit ex Apoſtolicæ Sedis familiaritate præclarus; ſicut etiam ex ſcriptis oſtenditur Pontificum Romanorum, qui ſæpiſſime vices ſuas eidem Antiſtiti commiſerunt. Nicolaus enim Papa inter cætera ſcribens Michaeli Imperatori, ſic ait:

Nicolai I. de eodem ex ad Michaelem Imperatorem.

Oportet imperiale veſtrum decus, quod in omnibus Eccleſiaſticis utilitatibus vigere audivimos, ut antiquum morem quem noſtra Eccleſia habuit veſtris temporibus reſtaurare dignemini: quatenus vicem quam noſtra Sedes per Epiſcopos veſtris in partibus conſtitutos babuit, videlicet Theſſalonicenſem, qui Romanæ Sedis vicem per Epirum veterem, Epirumque novam atque Illyricum, Mecedoniam, Theſſaliam, Achajam, Baciam, Kiperenſem, Daciam, Mediterraneam, Miſiam, Dardaniam, & Prævalim Beato Petro Apoſtolorum Principi contradicere nullus præſumat, quæ anteceſſorum noſtrorum temporibus, ſcilicet Damaſi, Siricii, Innocentii, Bonifacii, Cœleſtini, Siſti, Leonis, Hilarii, Simplicii, Felicis, atque Ormiſdæ Sanctorum Pontificum ſacris diſpoſitionibus agebatur. Præfatus quoque Leo ſcripſit ſupradicto

Alię S. Leonis literæ.

Anaſtaſio in hæc verba: quamia fraternitati tuæ a Beati Petri auctoritate commiſſa ſunt, & qualia etiam noſtro tibi favore ſunt credita, ſi vera ratione perſpiceres, & juſto examine ponderares, multum poſſemus de injunctæ tibi ſollicitudinis devotione gaudere, quoniam ſicut prædeceſſores mei, prædeceſſoribus tuis, ita etiam ego dilectioni tuæ, priorum ſecutus exemplum vices mei moderaminis delegavi, ut curam quam univerſis Eccleſiis principaliter, & divina inſtitutione debemus, imitator noſtræ manſuetudinis effectus adjuvares, & longinquis a nobis provinciis præſentiam quodam modo noſtræ viſitationis impenderes. Cæterum, etſi præfata Theſſalonicenſis Eccleſia a devotione, ac familiaritate Sedis Apoſtolicæ ſe ſubduxerit per ſchiſma illud diutinum, quo Eccleſia græcorum a via veritatis ad erroris invium declinavit, quia tamen hoc tempore per Dei gratiam ad devotionem priſtinam eſt reverſa, & ipſam in eadem te ſtudioſius operante credimus permanſuram, cum familiaritatis gratia ſpecialiter tenearis aſtrictus, utpote in Diaconem, & Presbyterum per manuum noſtrarum impoſitionem promotus, & in Epiſcopum noſtræ humilitatis miniſterio conſecratus, necnon, & palleo pontificalis videlicet officii plenitudine inſignitus, poſtulationem ab eadem Eccleſia de te factam, inquiſitione ſuper ea præhabita diligenti, ratam, & gratam

Vicariatus Apoſtolicę Sedis eidem confirmatur: Palliumque Archiepiſcopo conceditur.

habentes, ipſam auctoritate curavimus Apoſtolica confirmare, palleum quoque de corpore Beati Petri ſumptum, inſigne pontificalis officij, fraternitati tuæ de Apoſtolicæ Sedis libertate conceſſimus; quo utique infra tuam Eccleſiam ad Miſſarum ſolemnia uti memineris illis diebus quibus prædeceſſores tuos uſos fuiſſe cognoſcis, videlicet in Nativitate Domini, feſtivitate Protomartyris Stephani, Circumciſione Domini, Epiphania, Hypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Cœna Domini, Sabatho Sancto, Paſcha, feria ſecunda poſt Paſcha, Aſceoſione, Pentecoſte, tribus feſtivitatibus Beatæ Mariæ, Natali Beati Joannis Baptiſtæ, ſolemnitatibus omnium Apoſtolorum, commemoratione omnium Sanctorum, dedicationibus Eccleſiarum conſecrationibus Epiſcoporum, ordinationibus Clericorum, Eccleſiæ tuæ principalibus feſtivitatibus, ſolemnitate Beati Demetrii, & conſecrationis anniverſario tuæ die. Ad hæc ipſi Theſſaloniceoſi metropoli ſuam confirmamus provinciam, in qua ſubſcriptos Epiſcopatus ſpecialibus nominibus duximus exprimendos, videlicet Citrenſem, Berienſem, Campavienſem, Guardarienſem, Servienſem, Petrenſem, Platomonenſem, Langardenſem, Adramerienſem Neriſienſem, & Caſſandrienſem. Jura quoque, ac bona ejus, dignitates, & libertates ipſius, necnon antiquas, & rationabiles conſuetudines auctoritate Apoſtolica roboramus, & tam tibi quam eidem Eccleſiæ firma, & illibata manere ſancimus. Cimiteria quoque earumque beneficia nullus hæreditario jure poſſideat, quod ſi quis hoc facere contenderit cenſura canonica compeſcatur. Prohibemus autem ne Presbyteri Cappellani Eccleſiarum ad jus Eccleſiæ tuæ pertinentium poſſeſſiones earum abſque aſſenſu tuo, ſalvis tamen Canonicis inſtitutionibus, diſtrahere, vendere, vel obligare, ſeu alio quolibet modo alienare præſumant, quod ſi factum fuerit irritum habeatur. Prohibemus inſuper ne interdictos vel excommunicatos tuos ad officium, vel communionem Eccleſiaſticam ſine conſcientia, & conſenſu tuo quiſquam admittat, aut contra Sententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire præſumat; niſi forte periculum mortis immineat, aut dum præſentiam tuam habere nequiverit, per alium ſecundum formam Eccleſiæ ſatisfactione præmiſſa oporteat ligatum abſolvi. Porro Dominicæ Crucis vexillum per tuam dioceſim, & Epiſcopatus tibi ſubditos, ante te deferendi fraternitati tuæ licentiam impertimur.

Eccleſiæ ei ſubjectæ.

Privilegia ei concedit Innocentius.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat præfatam Theſſalonicenſem Eccleſiam temere perturbare &c. uſque omnibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum &c. uſque diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco &c. uſque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Clauſulæ.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis S. R. E. Cancellarii vii. Idus Aprilis. Indictione xv. Incarnationis Dominicæ anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III, Anno Decimoquinto.

Dat. die 7. Aprilis 1213. Pont. An. XV.

Reges

LXXXIII.

Ibid. Epiſt. 84.

Reges, ac Regnum Portugallenſe ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipiuntur, eiſque confirmatur quidquid de Saracenorum manibus fuerit per ipſos acquiſitum,

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. A. Illuſtri Regi Portugalenſi, & hæredibus ejus in perpetuum.

Reges Portugallenſes de Religione catholica optime meriti.

MAnifeſtis probatum eſt argumentis, quod inclitæ recordationis Alphonſus Avus tuus per ſudores bellicos, & certamina militaria inimicorum Chriſtiani nominis intrepidus expugnator, & propagator, diligens fidei orthodoxæ ſicut devotus filius, & Princeps catholicus multimodo obſequia impendit Sacroſanctæ Eccleſiæ matri ſuæ, dignum nomen, & exemplum imitabile poſteris derelinquens. Æquum eſt autem ut quos ad populi regimen, & ſalutem diſpenſatio cœleſtis eligit Apoſtolica Sedes ſincero proſequatur affectu, & in juſtis poſtulationibus ſtudeat efficaciter exaudire. Proinde nos tuam attendentes perſonam ornatam prudentia, juſtitia præditam, atque ad Regni gubernationem idoneam, eam ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & Regnum Portugallenſe cum integritate honoris Regni, & dignitate, quæ ad Reges pertinet, necnon, & omnia loca, quæ cum auxilio celeſtis gratiæ de Sarracenorum manibus eripueris, in quibus jus ſibi non poſſunt Chriſtiani Principes circumpoſiti vendicare, ad exemplar felicis memoriæ Alexandri Papæ Prædeceſſoris Noſtri, qui hæc præfato avo tuo per privilegii paginam conceſſiſſe dignoſcitur tuæ ſublimitati concedimus, & auctoritate Apoſtolica confirmamus: Ut autem ad devotionem, & obſequium Beati Petri Apoſtolorum Principis, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ vehementius accendaris, hæc ipſa hæredibus tuis duximus concedenda, eoſque ſuper his quæ conceſſa ſunt Deo propitio pro injuncto nobis Apoſtolatus officio defendemus. Tua itaque intererit fili chariſſime, ita circa honorem, & obſequium Matris tuæ Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ humilem, & devotum exiſtere, & ſic te ipſum in opportunitatibus, & dilatandis Chriſtianæ Fidei finibus exercere, ut de tam devoto, & glorioſo filio Sedes Apoſtolica gratuletur, & in ejus amore quieſcat. Ad indicium autem, quod præſcriptum Regnum Beati Petri juris exiſtat pro amplioris reverentiæ argumento, progenitorum tuorum veſtigiis inhærendo ſtatuiſti duas marcas auri annis ſingulis, nobis, noſtriſque ſucceſſoribus perſolvendas, quem utique cenſum ad utilitatem noſtram, & ſucceſſorum noſtrorum Bracarenſi Archiepiſcopo, qui pro tempore fuerit, tu, & ſucceſſores tui curabitis aſſignare.

Eos ſub Apoſtol. recipit protectione.

Cenſus annuus ab eis S. A. perſolvendus.

Clauſulæ.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum liceat perſonam tuam, aut hæredum tuorum, vel etiam præfatum Regnum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare. Si qua igitur &c. uſque diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem Regno, & Regi ſua jura ſervantibus &c. uſque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ] Romanæ Eccleſiæ Cancellarii XVI. Kalendas Maji, Indictione XV. Incarnationis Dominicæ Anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Decimoquinto.

Dat. die 15. April. 1213. Pont. An. XV.

LXXXIV.

Ibid. Epiſt. 56.

Confirmatio bonorum omnium Philippenſis Eccleſiæ, quæ variis aucta Privilegiis ſub Apoſtolicæ Sedis protectione recipitur,

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Willelmo Philippenſi Archiepiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum,

Exhortatio ad Philippen. Archiepiſcopum.

SI humilitatis exemplum ſtudueris imitari Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ matri tuæ reverentiam, & obedientiam impendendo ſicut Philippenſes Apoſtolus exhortatur. Hoc inquiens in vobis ſentite, quod & in Chriſto Jeſu, qui cum in forma Dei eſſet non rapinam arbitratus eſſe ſe æqualem Deo, exinanivit ſe, formam ſervi accipiens, factus obediens uſque ad mortem, mortem autem crucis, abſque dubio exaltaberis apud eum, qui ſuperbis reſiſtit, humilibus autem dat gratiam: propter quod exaltavit illum Deus, & donavit illi nomen quod eſt ſuper omne nomen, ut in nomine Jeſu omne genuflectatur celeſtium, terreſtrium, & infernorum, quia Dominus Jeſus eſt in gloria Dei Patris. Hanc igitur formam doctrinæ quam Apoſtolus tradidit Philippenſibus, tu eorum factus Antiſtes diligenter obſerva, ne ab obedientiæ bono, ad quod nuper Philippenſis Eccleſia eſt reverſa, de cætero avertatur memor ſemper illius gratiæ ſpecialis quam tibi dignanter impendimus, cum a Nazorocenſi Eccleſia te tranſtulimus ad Metropolim Philippenſem, teque propriis manibus conſecravimus in Pontificem, & palleo inſignivimus, Pontificalis videlicet officii plenitudine, ut nihil tibi ex aliqua parte deſit, quod ad metropoliticam pertineat dignitatem. Quia vero Venerabilis Frater in Chriſto nos ſuppliciter exoraſti, ut eandem Philippenſem Eccleſiam, cui Deo auctore præeſſe dignoſceris dignaremur Apoſtolici privilegii munimine roborare nos tuis juſtis poſtulationibus annuentes eam ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones, & quæcunque bona eadem Eccleſia &c. uſque illibata permaneant. In quibus hæc &c. uſque vocabulis. Locum ipſum &c. uſque pertinentiis ſuis. Caſale quod dicitur Candaca cum omnibus pertinentiis ſuis, abbatias, piſcaturas terras, & vineas quas habet apud Chriſopolim, Caſale quod dicitur ſtravo, Caſale quod dicitur Pravicareſta, Caſale quod dicitur, Domus quæ dicitur Platon, Caſale quod dicitur Careſta, cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſias quas habet in Caſtro Chriſtopo-

Eccleſiam hanc ſub Ap. Sedis protectione ſuſcipit.

Ejuſque bona omnia confirmat.

ſtopoli Epiſcopatus quoque inferius annotandos Eccleſiæ tuæ Metropolitico jure ſubjectos tibi tuiſque ſucceſſoribus nihilominus confirmamus, videlicet Eleutheropolim, Caſtropolim, Poliſtrios, ViliKios Morenos. Palleo vero quod tibi ex Apoſtolica benignitate contulimus infra tuam Eccleſiam ad Miſſarum ſolemnia uti memineris, his diebus videlicet Nativitate Domini, feſtivitate promartyris Stephani, Circumciſione Domini, Epiphania, Hypapanti, Dominica in ramis Palmarum, cœna Domini, Sabbatho Sancto, Paſcha, feria ſecunda poſt Paſcha, Aſcenſione, Pentecoſte, tribus feſtivitatibus Beatæ Mariæ, Natali Beati Joannis Baptiſtæ, ſolemnitatibus omnium Apoſtolorum: Commemoratione omnium Sanctorum, dedicationibus Eccleſiarum, conſecrationibus Epiſcoporum, ordinationibus Clericorum, Eccleſiæ tuæ principalibus feſtivitatibus, & conſecrationis tuæ anniverſario die, jura quoque ac bona ejus, dignitates, & libertates ipſius, necnon antiquas, & rationabiles conſuetudines auctoritate Apoſtolica confirmamus, & tam tibi, quam eidem Eccleſiæ firma, & illibata manere ſancimus, Cimiteria quoque Eccleſiarum, earumque beneficia &c. uſque cenſura canonica compeſcatur. Prohibemus inſuper ne Presbyteri Capellani Eccleſiarum &c. uſque irritum habeatur. Prohibemus inſuper ne interdictos, vel excommunicatos tuos &c. uſque oporteat ligatum abſolvi.

Pallium Archiepiſcopo concedit.

Clauſula.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum &c. uſque uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum &c. uſque diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco &c. uſque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. die 20. Maji 1213. Pont. An. XV.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii xi. Kalendas Junii Indictione xv. Incarnationis Dominicæ anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Decimoquinto.

LXXXV.

Delegatis Apoſtolicis mandat, ut Conſtitutionem quandam Henrici Conſtantinopolitani Imperatoris, contra libertatem Eccleſiaſticam editam, elargitioneſque erga Eccleſias impedientem irritam declarent.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Cardicen. & Sidonien Epiſcopis, & Archidiacono Davalien.

Quæ fuerit Henrici Conſtitutio.

AD noſtram noveritis audientiam perveniſſe, quod chariſſimus in Chriſto filius noſter, Henricus Conſtantinopolitanus Imperator Illuſtris, Conſtitutionem cum ſuis Baronibus edidit, quæ vergit in periculum animarum, & eſt contraria prorſus Eccleſiaſticæ libertati, videlicet, ut nullus poſſit de ſuis poſſeſſionibus in vita, vel ultimo Teſtamento, aliquid Eccleſiis elargiri.

Mandatum de ejus irritatione.

Cum igitur Conſtitutio hujuſmodi tam divinis, quam humanis ſit legibus inimica, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſam auctoritate noſtra decernatis, frivolam, & inanem, & nullo modo ſervandam.

Dat. die 23. Maji 1213. Pont. An. XV.

Datum Laterani 10. Kal. Junii Anno Decimoquinto.

LXXXVI.

Confirmatio bonorum ac Privilegiorum conceſſio Eccleſiæ Corinthienſi.

Ex Baluz. lib. XV. Epiſt. 58.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Gualtero Corinthienſi Archiepiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Exordium.

QUanto diligentius, & utilius vas electionis, & Doctor gentium Corinthiorum inſtruxit Eccleſiam ſicut ejus ad illos Epiſtolæ miſſæ declarant tanto ſtudioſius, & cautius nos oportet inſiſtere, ut eam in ipſius forma doctrinæ ſub Apoſtolicæ Sedis magiſterio conſervemus, quæ nuper eandem ad ipſius obedientiam revertentem affluenti benignitate ſuſcepit. Quo circa Venerabilis Frater in Chriſto propter ſpecialem ipſius Corinthienſis Eccleſiæ charitatem tuam volentes perſonam propenſius honorare propriis manibus conſecravimus in Pontificem, & palleo inſignivimus, pontificalis videlicet officii plenitudine, ut nihil tibi ex aliqua parte deſit, quod ad Metropoliticam pertinet dignitatem. Quia vero nos ſuppliciter exoraſti, ut eandem Corinthienſem Eccleſiam cui Deo auctore præeſſe dignoſceris, dignaremur Apoſtolici privilegii munimine roborare, nos tuis juſtis poſtulationibus annuentes, eam ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus ſtatuentes, ut quaſcunque poſſeſſiones &c. uſque illibata permaneant. In quibus hæc &c. uſque vocabulis locum ipſum &c. uſque pertinentiis ſuis, Caſale quod dicitur Enoria, Caſale quod dicitur Petricia, Caſale quod dicitur Palagia, Caſale quod dicitur Caleſinata, Caſale quod dicitur Cyrilla, Caſale quod dicitur Succhyna, Caſale quod dicitur Sorados, Caſale quod dicitur Lavenicia, Caſale quod dicitur Clenna, Caſale quod dicitur Sarman, Caſale quod dicitur Crata, Caſale quod dicitur Quarrata, & Caſale quod dicitur Sandyca, cum omnibus pertinentiis eorundem, Epiſcopatus quoque inferius annotandos Eccleſiæ tuæ metropolitico jure ſubjectos tibi, tuiſque ſucceſſoribus nihilominus confirmamus, videlicet Cephalonenſem, Jacint. Demelant. Malaſevia, Argos, Gilas, & Gimenes. Palleo vero quod tibi ex Apoſtolicæ Sedis benignitate contulimus infra tuam Eccleſiam &c. uſque ſolemnitatibus Beatorum Theodori, & Stratilatis Martyrum, & conſecrationis tuæ anniverſario die ad hæc ipſi Corinthienſi Metropoli ſuam Provinciam confirmamus. Jura quoque, ac bona ejus, dignitates & libertates ipſius, necnon antiquas, & rationabiles conſuetudines auctoritate Apoſtolica roboramus, & tam tibi, quam eidem Eccleſiæ firma, & illibata manere ſancimus. Cimiteria quoque Eccleſiarum, earumque Beneficia &c. uſque

Corinthienſem Eccleſiam ſub Apoſt. ſuſcipit protectione.

Eique bona omnia confirmat.

Privilegia ei concedit.

Digitized by Google

uſque cenſura canonica compeſcatur. Prohibemus autem ne Presbyteri Capellani &c. uſque irritum habeatur. Prohibemus inſuper ne interdictos, vel excommunicatos &c. uſque oporteas ligatum abſolvi.

Clauſula.

Decernimus ergo ut nulli omnino hominum &c. uſque uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate: Si qua igitur in futurum &c. uſque diſtricta ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco &c. uſque præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. die 21. Maji 1213. Pont. An. XV.

Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cancellarii 12. Kalendas Junii Indictione xv. Incarnationis Dominicæ anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii Anno Decimoquinto.

LXXXVII.

Ex Reluz. Epiſt. 114.

Caſtrum Nimphæ ad Romanam Eccleſiam pertinens Jacobo Papæ Conſobrino, ejuſque Mareſcalco in Feudum conceditur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Nobili Viro Jacobo Conſobrino, & Mareſcalco Noſtro.

Exordium.

CUm ejus vices geramus in terris, qui unicuique ſecundum ſua merita legitur redditurus, his qui Apoſtolicæ Sedis obſequio, & pro ea etiam pericula ſe exponunt magnifice debemus, & volumus reſpondere, quatenus ſic labores eorum remuneremus in ipſis, ut alios ad noſtrum ſervitium inducamus. Olim ſiquidem cum Marcualdus Dei, & Eccleſiæ inimicus in devotos Apoſtolicæ Sedis, & chariſſimi in Chriſto filii noſtri Federici Siciliæ Regis illuſtris fideles quaſi deſæviret impune, ac Siciliam ex multa parte ferro flammaque vaſtaret, Regnum ſibi uſurpare diſponens, ut eidem Regi, quem inclitæ recordationis Conſtantia Imperatrix tutelæ noſtræ commiſit, & Regno cujus Balium nobis teſtamento reliquit, neceſſarium, & expectatum diutius ſubſidium præſtaremus militibus, quos pecunia noſtra conduximus, te duximus præferendum, & in Siciliam curavimus deſtinare; tu ergo de mandato noſtro Regnum ingreſſus, poſt multas anxietates, ſollicitudines, & labores, de Frederico in Calabria, & Marcualdo in Sicilia faciente Domino mirabiliter triumphaſti, memoriale comparans nomen tibi, & famam Apoſtolicæ Sedis extollens, quam prædictus iniquus nitebatur in illis partibus abolere.

Jacobus Militiæ Pontificiæ Præfectus.

De Apoſt. Sede optime meritus.

Cumque per viarum diſcrimina ſub inclementia temporis, & æris intemperie victor ad noſtram præſentiam rediviſſes, eam gratiam in fratrum noſtrorum oculis inveniſti, ut diligentius attendentes, quantum pro te Apoſtolicæ Sedi acceſſiſſet honoris, laboribus tuis magnifice reſpondendum aſſererent, & non ſolum conſulerent, ſed cum inſtantia plurima poſtularent, ut tibi curaremus manifice reſpondere. Nos ergo tuis reſpondere laboribus, & utilitatibus providere volentes, Caſtrum Nimphæ, quod quondam inclitæ recordationis Cencio Frajapani, & O. & E. nepotibus ejus bonæ memoriæ Eugenius Papa prædeceſſor noſter pro octingentis libris denariorum Lucenſium obligarat, & nos ab eorum hæredibus jam pridem recollegimus pecunia conſignata, & apud nobilem Virum Bononem de mandato Senatus Judiciaria auctoritate depoſita, pro qua fuerat obligatum, cum omnibus pertinentiis, & utilitatibus tibi pro ſumma mille librarum provenientium de Senatu, de fratrum noſtrorum conſilio obligavimus tamdiu tam a te quam tuis hæredibus detinendum donec prædicta pecunia tibi, vel eis eſſet integre perſoluta ea tunc ad Romanam Eccleſiam libere reverſurum. Ne autem ſi fructus quos ex eodem Caſtro perciperes computare cogereris in ſortem, plus ad incommodum, quam commodum tuum hæc obligatio redundaret, vel ſi aliud faceres pro temporali lucro animæ diſpendium patereris, cum ſis obſequiis noſtris in Mareſcalciæ officio deputatus, prædictum Caſtrum tibi tamquam Mareſcalco noſtro de ſolita Sedis Apoſtolicæ libertate conceſſimus; ita tamen, quod hæc noſtra conceſſio nec nobis, nec ſucceſſoribus noſtris præjudicium generaret, quominus illud recolligere valeremus, feudo tamen tua vita durante. Cum igitur tibi perſolverimus pecuniam prætaxatam, & tu nobis legitimam refutationem feceris ſuper ea, ne ſuper feudo ipſo propter hoc valeas moleſtari, illud tibi juxta prædictæ conceſſionis tenorem auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Caſtrum Nimphæ quo jure ad Apoſt. Sedem pertineat.

Sub quibus conditionibus Jacobo conceſſum.

Clauſula.

Nulli ergo &c. conceſſionis, & confirmationis &c. uſque incurſurum.

Datum die 8. Junii 1213. Pont. An. XV.

Datum Laterani ſexto idus Junii, Pontificatus noſtri anno decimoquinto.

LXXXVIII.

Ibid. Epiſt. 120.

Confirmatio Bonorum, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio S. Coſmæ de Vicovario, quod ſub Apoſtolica recipitur protectione.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Abbati Sancti Coſmæ de Vicovario ejuſque Fratribus tam præſentibus quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Proœmium.

QUotiens poſtulatur a nobis, quod Religioni, & honeſtati convenire dignoſcitur, animo nos decet libenti concedere, & juxta petentium voluntatem conſentaneum rationi congruum ſuffragium impertiri. Ea propter dilecti in Domino Filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Monaſterium ipſum Sancti Coſmæ, quod ad jus, & proprietatem Beati Petri ſpecialiter pertinet, ad exemplar felicis memoriæ Cœleſtini Papæ Prædeceſſoris noſtri ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Monaſticus &c. uſque illibata permaneant in quibus hæc &c. uſque vocabulis. Locum ipſum in quo præfatum Monaſterium ſitum eſt cum omnibus pertinentiis ſuis, Sanctæ Mariæ de Marciancllo, Sancti Petri de Ferrata, Sanctæ Ma-

Monaſterium ſub S. A. protectione ſuſcipit.

Suiſque in bonis confirmat.

Mariæ de Cantalupo, & Sancti Felicis Eccleſias, cum omnibus pertinentiis ſuis, jus quod habetis in Eccleſiis Sancti Salvatoris, & Sancti Nicolai de Cantalupo, Eccleſiam Sancti Angeli Roccæ. In Vicovario Eccleſiam Sanctæ Luciæ cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam Sancti Januarii de Catiniano cum pertinentiis ſuis, Eccleſiam Sanctæ Eugeniæ cum pertinentiis, quinque denarios Papienſes quos a Monaſterio Sancti Clementis Tyburtini percipere debetis, Caſalem Cerriti Plani, & Caſalem in Martianello cum pertinentiis ſuis ad hæc ſtatuimus, ut idem Monaſterium veſtrum nulli niſi Romano Pontifici ſit ſubjectum, nec ab eo quicquam ab alio aliquo Clerico, ſeu Laico exigatur, excepto uno prandio, quod Tyburtino Epiſcopo cum ſeptem tantum perſonis ſemel in anno ſi ipſum ad Monaſterium veſtrum forte venire contigerit perſolvetis. Chriſma vero Oleum Sanctum &c. *uſque* quod poſtulatur impendat. Præterea quatuor molendina de Precis, quæ ſedent in pede Ripæ Sanctorum Coſinæ, & Damiani, molendinum quod ſedet ſub fonte Piccicaroli, ſedium molendini in rivo de Runci, molendinum in eodem loco, quod habetis cum Johanne de Runci, & terram quam habetis in tenimento Sambuci, vobis nihilominus auctoritate Apoſtolica confirmamus. Sepulturam præterea ipſius loci &c. uſque nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decernimus ergo &c. *uſque* uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Ad indicium autem hujus perceptæ a Sede Apoſtolica libertatis duas libras ceræ nobis, noſtriſque ſucceſſoribus annis ſingulis perſolvetis. Si qua igitur in futurum &c. *uſque* diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco &c. *uſque* præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. die 13. Junii 1213. Pont. An. XV. Datum Laterani per manum Johannis Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalis S. R. E. Cancellarii Idibus Junii, Indictione decima quinta, Incarnationis Dominicæ Anno MCCXIII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Tertii anno decimoquinto.

LXXXIX.

Confirmatio ſententiæ a Delegatis Apoſtolicis latæ contra Priorem Monaſterii de Charitate Antiſiodorenſis Diœceſis.

Ibid. Epiſt. 144. Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Trecenſi, & Meldenſi Epiſcopis, & Abbati Latiniacenſi Pariſienſis Diœceſis.

Quæſtionis ſtatus. EX parte Cluniacenſis Abbatis fuit propoſitum coram nobis, quod cum ipſe ad probandam coram dilecto filio Abbate Sanctæ Genoefæ Pariſienſis, ac conjudicibus ſuis Monaſterii de Charitate læſionem enormem, quam in alienatione poſſeſſionum ſuarum incurrerat, & inveniendam pecuniam Templariis refundendam diligenter, & ſollicite laboraret, jamque magnam partem pecuniæ ſine ipſius Monaſterii gravamine inveniſſet, ac ſpem concepiſſet de inveniendo reſiduo meliorem, Gaufridus tunc Prior ejuſdem Monaſterii Antiſiodorenſis Diœceſis, ne ipſius Abbatis ſtudium ſuper hoc ſortiretur effectum nequiter ſtuduit impedire. Nam cum Abbas præcepiſſet eidem, ut de his, & aliis, quæ ad ordinem pertinent tractaturus ad Capitulum generale accederet, quod inſtabat ipſe quendam Clericum Abbatem apud Sazanniam ad appellandum tranſmiſit, ſicut idem Clericus aſſerebat. Tunc Abbas prædictus per hujuſmodi machinationes, & ſtudia videns ſuper probationes læſionis enormis, & ſolutione Templariis facienda necnon, & aliis utilibus procurandis impediri proceſſum, diſciplinamque monaſticam diſſolvi penitus, & elidi verſus idem Monaſterium, licet jam inſtaret dies celebrandi Capituli generalis, duxit celerius feſtinandum, volens ſuper hoc cum ejuſdem loci Conventu habere tractatum, ac de mandato noſtro corrigenda, corrigere, ac ſtatuere ſtatuenda, præſertim cum de novo noſtris fuiſſet litteris redargutus, quod ſe in corrigendis exceſſibus Subditorum, in Abbatiis, & Prioratibus ſibi ſubjectis exhiberet tepidum, & remiſſum, ac nos mandaſſemus eidem, ut appellatione remota corrigeret, & reformaret in illis, quæ correctionis, & reformationis officio cerneret indigere. Verum Gaufridus prædictus captato favore ſervientium nobilis viri Comitis Nivernenſis prævenit Abbatem, & Conventum ſuis mendaciis circumvenit, in Capitulo aſſerens quod Abbas de Monaſterio ipſo omnes proponebat eicere, & de Cluniaco inducere alios numero pauciores. Cum ergo Abbas prædictus per ſervientem ipſum cum injuria eſpellentes, Villæ, & Clauſtri Portas firmiter obſeraret, & cum illic Abbas poſtmodum adveniſſet ipſi, & aliis viris religioſis, qui comitabantur eundem Villæ imprudenter, & Clauſtri denegarunt ingreſſum. Verum tamen quidam de Monachis Monaſterii antedicti zelo devotionis accenſus, quandam portam Villæ poſtquam Abbas, & Socii ipſam, & alios circumierant, reverenter reſeravit eidem, quam iidem ingreſſi primam partem Clauſtri, quam quidam Monachi eodem zelo ducti aperire curarunt, ſecundum conſuetudinem Ordinis intraverunt, hoc comperto Gaufridus, & Monachi, ac ſarvientes armati, quos idem Gaufridus ad hanc præparaverat victimam, de Campanilibus, & eminentioribus locis in Abbatem, & Socios lapides grandes, & denſos crudeliter projecerunt. Verum tamen miſericors Dominus miraculoſe Abbatem ſervavit illæſum, licet in equum ejuſdem plures magni ponderis projecti lapides extitiſſent adeo quod idem equus in quatuor locis apparuit vulneratus. Tunc Abbas tam atrocibus affectus injuriis cum illi projicere lapides non ceſſarent cenſuit furori cedendum, & equo laxato fugam petiit, & ſe recepit in Villam, quam quidam Burgenſis errantem inveniens, & quaſi de mortis periculo erutum trementem totis artubus, & pallentem miſericordia motus duxit in domum ſuam, & curam ejus egit filialiter, & devote, in illo autem conflictu, quando Abbatem, & Socios lapidibus voluerunt obruere, quidam Servientes, & Monachi majorem portam cum gladiis, & fuſtibus exeuntes Sarcinulis oneratos retinere tres equos, uno de Abbatis Servientibus vulnerato, ſed & iis Gaufridus, & ejus complices non contenti, quin immo malis adicientes pejora Balivos Comitis memorati in grave præjudicium

Abbatis Monaſterii de Charitate ſævitia in Abb. Cluniac.

cium Monaſterii; atque Villæ ad ſuorum defenſionem facinorum, & juris oppreſſionem, necnon Abbatis, & Ordinis advocarunt quorum præſentia, & favore Campanilia, & alia loca editiora armis, arcubus, baliſtis, & lapidibus munierunt de nocte, ita celebrantes excubias cornibus, cantilenis, fiſtulis, & clamore, ac ſi caſtrum obſeſſum ab hoſtibus cuſtodirent; quamquam Abbas per violentiam irrumpere Clauſtrum, etſi poſſet, nullatenus noluiſſet sed nobis vindictam potius reſervare. Attendens igitur idem Abbas, quod Gaufridus, & ſui nullam admonitionem admitterent, ſemper Clauſtri Curiæ, ac majoris Eccleſiæ, necnon omnibus aditibus obſeratis per quos ad eos haberi poſſet acceſſus, habito virorum religioſorum conſilio ipſius Gaufridi, & complicum ejus culpis clareſcentibus evidenter, ipſum tanquam inobedientem, rebellem contumacem, & dilapidatorem ſententialiter amovit a regimine Prioratus; & tam ipſum, quam omnes ſibi taliter adhærentes vinculo excommunicationis innodans, Eccleſiam ſuppoſuit interdicto, donec redeuntes ad cor condigne ſatisfacerent de tam enormibus exceſſibus, & offenſis; Ipſi vero ſemper proniores ad pejus; Sententias in eos ſic latas rationabiliter non ſervantes, pulſatis Campanis divina præſumunt ſolemniter celebrare. Cæterum cum equi ducerentur ad aquam ab hominibus Comitis antedicti, quos introduxerunt in Villam contra ipſius, & Monaſterii libertatem ſeptem ex eis capti fuerunt, reliquis effugatis. Idem etiam ceperunt Servientes Abbatis in Villa, in qua Comes præfatus nullam habet juſtitiam, licet in nullo præfati exceſſerint ſervientes, omnes præterea Villæ portas, & aditus per quos intratur in eam, poſtmodum obſtruxerunt non patientes intrare quempiam peditem, vel equitem ad Abbatem. Quod ſi quiſquam ingrederetur ignotus, cuſtodes perquirebant ipſum, ne ferret litteras, vel mandatum. Abbas igitur taliter impeditus, & affectus tædio, ac languore, quoniam Cluniaci Capitulum annuum non poterat celebrare, in quo de ſæpedicti Monaſterii reformatione potiſſimum, & pecunia Templariis refundenda, tractare, ac ordinare cum Abbatibus, & Prioribus diſpoſuerat, ne tunc Abbates, & Priores inaniter laboraſſent, neve propoſitum ejus circa relevationem ejuſdem Monaſterii ſuo privaretur effectu, vocatis ad ſe Abbatibus, & Prioribus idem Capitulum apud Charitatem celebrare decrevit, credens auctoritate, ac præſentia tantorum Virorum poſſe præfatos rebelles a ſua pertinacia revocari. Venerabilis quoque frater noſter Gebennenſis Epiſcopus, & H. Remenſis Archidiaconus, ſicut ſuis nobis litteris intimarunt, acceſſerunt Cluniacum ad Capitulum Generale, ſed cum Abbas ſe per ſuas litteras excuſaſſet, quod illuc ire nequiverat a Priore, ac Monachis de Charitate, quos inobedientes, & rebelles invenerat graviter impeditus, & Deffinitores Capituli ad Charitatem cum congregatis ibidem Prioribus, evocaſſet, ut ibi tam de rebellione Prioris, & Monachorum, quam de aliis agendis communiter tractaretur, iidem Diffinitores cum Prioribus ad mandatum Abbatis, & Epiſcopus, & Archidiaconus ad preces ipſorum cum ipſis, uſque ad Caſtrum quod Marchia dicitur acceſſerunt ibidem Deffinitoribus, & Prioribus remanentibus, iidem Epiſcopus, & Archidiaconus ad præfatam Villam iverunt, de pace cum ſæpedicto Abbate, & Priore, ac Monachis ipſius Monaſterii locuturi, ſed invenerunt januas obſeratas rogaverunt autem eos quos viderant ſupra muros, ut ipſos permitterent introire. Qui reſponderunt eiſdem quod ſine Prioris mandato nullatenus ipſis pateret ingreſſus. Cum ergo quidam Serviens Comitis memorati interrogaſſet, qui eſſent, & ipſis reſpondentibus didiciſſet, rogatus ab eis ad Priorem acceſſit, ut ipſis ingrediendi licentiam impetraret. Quo moram diutius protrahente, idem Archidiaconus divertit ad aliam Villæ portam, tentans ſi alium ingreſſum poſſent habere, ſed nihil omnino profecit. Ad ultimum vero poſt expectationem non modicam Serviens Comitis reſponſum hujuſmodi reportavit, quod non ingrederentur ullo modo, eo quod ad Capitulum acceſſerant generale, ſic ergo paſſi repulſam, ad Marchiam redierunt. Die vero ſequenti præfatus Epiſcopus, Magiſtrum Philippum Nivernenſem Officialem rogavit, ut Priorem adiret, & ſibi, & Archidiacono impetraret ingreſſum, quia loqui de pace cum eo, & ſuis fratribus affectabant. Ipſe vero cum Priore locutus ſic reſpondit eiſdem, quod Prior ipſos nullo modo intrare permitteret, nec ipſe ad Epiſcopum iret, neque loqueretur cum eo. Tertia quoque die cum Diffinitores, & Priores ad ſæpedictam Villam ſimul propoſuiſſent accedere, tentaturi ſi cum Priore ac Monachis poſſent loqui, & habere ad Abbatem acceſſum, Servientes ſæpedicti Comitis advenerunt, inhibentes eiſdem ne ad Villam accederent ſæpedictam in perſonis, & equis eorum gravia pericula intentando. Adiecerunt etiam quod, ſi poſſent eoſdem Epiſcopum, & Archidiaconum introducerent, ſed ſi cum Diffinitoribus, & Prioribus irent nullo modo permitterentur intrare. Ipſis igitur illuc venientibus occurrit Theſaurarius Turonenſis, & ad quandam portam duxit eoſdem ad quam poſt expectationem non modicam cum difficultate maxima ſtipatus militibus, & Servientibus, equis armatis, & Monachis magnos ferentibus baculos venit Prior; cui propoſuerunt præſentibus Theſaurario ſupradicto, Bituricenſi Cantore, Antiſſiodorenſi, Archidiacono, aliis pluribus, verbum pacis oſtendentes damna, quæ poterant ex hac diſcordia provenire, & quam gravis infamia occaſione diſſentionis ipſius, non ſolum eis, ſed & religioſis aliis imminebat. Ad hæc obtulerunt eidem ex parte Diffinitorum ipſorum, quod parati erant corrigere, ſi qua eſſent tam circa ipſum Abbatem, quam eoſdem Priorem, & Monachos corrigenda cum auctoritate Capituli Generalis per Sedem Apoſtolicam approbati poteſtatem haberent corrigendi exceſſus tam in capite, quam in membris. Ipſe vero reſpondit quod de Diffinitorum correctione, vel Generalis Capituli non curabat, cum nonniſi coram nobis, ad quem appellaverat, ut dicebat, de ſpiritualibus reſponderet, & de temporalibus nonniſi coram Comite memorato, in cujus erat cuſtodia conſtitutus, nec aliquod verbum pacis, aut compoſitionis alicujus admitteret quamdiu Abbas in eadem Villa maneret. Aſſerit enim, quod Monaſterium Cluniacenſe aliquando gravarat eoſdem, & ipſi Priori extiterat nuntiatum quod

Pene in eum inflicta ab Abbate Cluniacenſi.

Non reſipiſcit.

Quid actum poſtea ſit, ut rediret ad nos

Abbas illum a Prioratu propoſuerat amovere, & Monachos in domibus aliis collocare. Propter quod ipſum illic noluerunt recipere venientem. Ad hæc autem rogarunt eundem, ut ipſos loqui permitteret cum Abbate. Qui poſt multa conſilia dixit eis, quod ipſum Epiſcopum ſolum loqui cum eo præſentibus ſuis, & Comitis Servientibus pateretur, ita quod quandocunqoe ipſi vellent exiret. Porro extra Villam præfato Archidiacono remanente ad Abbatem ſolus Epiſcopus acceſſit, proponens eidem, quæ ſibi videbantur in facto hujuſmodi expedire. Abbas vero reſpondit quod Monachos ejuſdem Monaſterii tanquam bonus Pater in ſpiritu manſuetudinis paratus erat recipere ſi tanquam boni filii venirent ad ipſum, & cum eis quantum ſecundum Deum poſſet, cum Religioſorum virorum diſpenſaret, atroces injurias quas eidem intulerant remiſſurus, cum enim pro ipſorum utilitate ad eorum acceſſerit Monaſterium, portas Villæ ſibi clauſerunt, quibus per quoſdam ex fratribus reſeratis, cum Monaſterium ſicut Paſtor Eccleſiæ, ac Villæ Domious ingredi voloiſſet violenter a Monachis eſt repulſus, qui equos capientes ipſius, & a turribus Monaſterii cum ingentes lapides jacentes equum ſuum graviter vulneraverunt, ipſum divina miſericordia protegente, ac tres Servientes capti a Servientibus Comitis Villam cum Monachis obſervantibus extiterunt: unde ad Domum cujuſdam Burgenſis, in qua manebat declinaverat neceſſitate compulſus. Præterea aſſeruit plurimum ſe dolere quod executio mandati Apoſtolici de alienatis poſſeſſionibus revocandis, extiterat impedita, cum propter hoc ad deliberandum, & tractandum cum ipſis ſpecialiter acceſſiſſet proponens ſe jam magnam partem pecuniæ, niſi ſtaret per eos ſine difficultate, ac damno Monaſterii inveniſſe: Audito igitur Abbatis reſponſo ad Priorem, & Monachos redit in Curia Monachorum, & verbum pacis illis propoſuit diligenter dicens quod benignum reſponſum receperat ab Abbate, ac ex parte Generalis Capituli dixit eis quod libenter corrigerent circa eundem Abbatem, vel ipſos ſi eſſet aliquid corrigendum. Monachi vero dixerunt quod de Abbate, vel Diffinitoribus, ſeu Generali Gapitulo non curabant, nec pacem ipſorum, vel per eos etiam requirebant. Prior vero addidit, ſicut prius, quod quandiu Abbas eſſet in Villa, ſive in Prioratus officio remaneret, ſive removeretur ab illo nullum admitteret verbum pacis. Cum igitur aliud a Priore, ac Monachis reſponſum habere dictus Epiſcopus nequiviſſet. Priorem interrogavit eundem ſi ab ipſo, & ſuis eſſent ſecuri ad ſuum Abbatem Monachi venientes. Ipſe vero reſpondit, quod guerram nemini faciebat, & cum idem Epiſcopus inſtitiſſet, ut ſibi plenius reſponderet ſic ait, quod ſecuritatem alicui non præſtabat. Et ſtatim Lethericus Serviens Comitis antedicti, ipſo Priore præſente, nec contradicente, ſubjunxit quod ſi Cluniacenſes Monachi de cætero tangerent Villæ portas, & equos amitterent, & perſonis periculum immineret: prohibens nihilominus, ne amplius apud Marchiam ejuſdem Comitis Caſtrum, in quo prius hoſpitati fuerant, remanerent; egreſſus igitur Villam Epiſcopus antedictus, ad Diffinitores, & Priores rediit cum Archidiacono memorato; a quibus interrogati ſi boni aliquid inveniſſent, aut profeciſſent in aliquo commonendo, expoſuerunt eiſdem quod fecerant diligenter. Ipſi vero juxta muros Villæ ſedentes ſuum Capitulum ordinarunt, & habito diligenti tractatu ſuam ſententiam formaverunt, quam Diffinitores redactam in ſcriptis, præfatis Epiſcopo, & Archidiacono convocatis, & audientibus promulgarunt, Gaufridum Priorem ejuſdem Monaſterii, quia vocatus Generale Capitulum venire contempſit, & Abbatem ſuum accedentem ad idem Monaſterium non admiſit, ſed cum armis violenter rejecit, & eoſdem illuc correctionis gratia properantes portis turpiter repulit obſeratis, auctoritate Dei, & ſua necnon Generalis Capituli, propter inobedientiam, rebellionem, & contumaciam manifeſtam, ac cauſas alias excommunicationis vinculo innodantes, & deponentes a regimine Prioratus, Sigilla ejuſdem pariter, & Conventus ejuſdem Monaſterii condemnando, & omnes complices ſuos pari excommunicationis ſententia involvendo niſi infra ſeptem dies a præſumptione hujuſmodi non reſipiſcerent, & regulariter emendarent. Et ne ipſius Monaſterii negotia deperirent dilectum filium W. Cluniacenſem Priorem præfecerunt eidem, ipſius ſibi adminiſtratione conceſſa. Ne igitur tantæ præſumptionis exceſſus remaneant incorrecti diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus quatenus ad locum ipſum perſonaliter accedentes, & inquiſita ſuper iis plenius, & cognita veritate ſcientem inveneritis ita eſſe probatam in ſæpedictum G. depoſitionis ſententiam a Regimine Prioratus auctoritate Apoſtolica confirmantes, & approbantes nihilominus, quod de ſubſtitutione Prioris, & Sigillorum damnatione per præfatos Diffinitores eſt factum excommunicationis ſententiam in præfatum G., ac ejus complices promulgatam faciatis appellatione poſtpoſita uſque ad ſatisfactionem condignam firmiter obſervari, contradictores quoslibet, aut rebelles, ſive Monachi, vel Clerici fuerunt, ſive Laici per Cenſuram Eccleſiaſticam ſublato cujuslibet contradictionis, & appellationis obſtaculo compeſcendo. Et quoniam audivimus præfatum Gaufridum multas ſibi pecunias congregaſſe, volumus nihilominus, & mandamus quatenus ad reſignationem earum per diſtrictionem Eccleſiaſticam appellatione remota compellatis eundem, facientes ipſas pecunias in ſolutionem debitorum converti, vel in aliam utilitatem Monaſterii memorati. Eos vero quos excommunicatos conſtiterit temere celebraſſe divina pœna canonica percellatis. Teſtes autem, qui fuerunt nominati &c. *uſque* ſubſtraxerint, per cenſuram eandem appellatione ceſſante cogatis veritati teſtimonium perhibere. Nullis literis veritati, & juſtitiæ præjudicantibus a Sede Apoſtolica impetratis. Quod ſi non omnes &c. duo veſtrum &c,

Delegatis Apoſt. mittitur cognitio cauſæ, & confirmatio ſententiæ in Priorem de Charitate latæ.

Datum Signiæ quarto Kalendas Julii Pontificatus noſtri Anno decimoquinto.

Dat. die 28. Junii 1213. Pont. An. XV.

Con-

X C.

Conceduntur Privilegia nonnulla Dominis Caſtri Scuriæ quod de ſpeciali Sedis Apoſtolicæ jure eſſe declaratur.

Ibid. Epiſt. 188.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Nobilibus Viris Viviano, Gaillardo, & aliis Dominis Scurienſis Caſtri.

Caſtrum Scuriæ juris S.R.E.

MAnifeſtum eſt Caſtrum quod Scuria dicitur temporibus Sanctæ memoriæ Silveſtri Papæ, ſicut ex inſpectione litterarum anteceſſoris noſtri felicis recordationis Sergii Papæ cognovimus regia liberalitate per manus ejuſdem Beato Petro quondam fuiſſe collatum, & a Vediano quondam ejuſdem Caſtri Domino memorato prædeceſſori noſtro Papæ Sergio per innovationem ſub annuo cenſu decem ſolidorum Raimundenſis monetæ fuiſſe recognitum, & oblatum. Idem etiam Caſtrum Humbertus Raymundus, & Sicardus Domini ipſius loci prædeceſſori noſtro Beatæ memoriæ Papæ Calixto, & per manum ipſius Beato Petro, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ recognoverunt, & obtulerunt. Nos itaque eorundem anteceſſorum noſtrorum Sergii, Calixti, Innocentii, & etiam Adriani Romanorum Pontificum, qui Caſtrum ipſum ad jus, & proprietatem Beati Petri pertinens ſub Sedis Apoſtolicæ protectione, ac munimine receperunt veſtigiis inhærentes præfatum Caſtrum ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſtatuentes, ut neque Comiti, neque alicui perſonæ facultas ſit ipſum Caſtrum auferre, minuere, infeſtare, vel ſuis uſibus vendicare; ſed quietum, & integrum vobis in fide Catholica, & fidelitate Apoſtolica permanentibus ſicut a jam dictis prædeceſſoribus noſtris, & a nobis conceſſum eſt ſub Beati Petri jure, ac defenſione conſiſtat, ſane ſi quis veſtrum gravius aliquid, quod abſit forte commiſerit pro ejus culpa ſicut a præfato prædeceſſore noſtro Alexandro Papa ſtatutum eſt, niſi, & alii ejuſdem iniquitatis participes fuerint ipſi, & honores eorum minime a divinis interdicantur officiis, quod & de ſubjectis militibus veſtris præcipimus obſervari, ſtatuimus etiam, ut nulli niſi Dominis, & hominibus ejuſdem Caſtri liceat infra terminos tenimenti veſtri Caſtrum ædificare, vel munitionem conſtruere; Si qua vero Eccleſiaſtica ſecularisve perſona adverſus homines ejuſdem Caſtri querimoniam depoſuerit apud Metropolitanum veſtrum, vel Legatum a latere Romani Pontificis deſtinatum, quod juſtum fuerit experiri procuret. Nos autem a dilecto filio nobili viro Ademaro uno Dominorum ejuſdem Caſtri ad noſtram præſentiam accedente pro ipſo Caſtro fidelitatis recepimus juramentum, & ab aliis per manum dilecti filii Magiſtri Petri Marci Subdiaconi noſtri olim correctoris noſtrarum litterarum, & Archidiaconi Forojulienſis, receſſi viva voce mandamus. Si quis igitur Clericus, ſive Laicus temere, quod abſit adverſus iſta venire tentaverit, ſecundo tertiove commonitus ſi non ſatisfactione congrua emendaverit, honoris, & officii ſui patiatur periculum, aut excommunicationis ultione plectatur. Qui vero conſervator extiterit Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus gratiam conſequatur.

Privilegia ejus Dominis conceſſa.

Innocentius juramentum fidelitatis accipit.

Datum Laterani tertio Idus Novembris Pontificatus Noſtri Anno decimoquinto.

Dat. die 11. Novem. 1213 Pont. An. XV.

XCI.

Univerſis Cluniacen. Ordinis Abbatibus, & Prioribus ut Monaſteria eorum gubernationi commiſſa reformare ſtudeant.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Abbatibus & Prioribus Cluniacen. Ordinis ad Generale Concilium convenientibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex Regeſt. Vatic.

Exordium.

SI diligenti meditatione penſabitis, qualiter vita Monaſtica ſub primis Ordinis Patribus pullulavit, & palmites longe lateque producens ad mortifera circumquaque venena pellenda flores bonorum operum protulit, & boni nominis effudit odores; pervigili cura ſtudebitis eorum inhærere veſtigiis, per quos in deſerto Mundi hujus plantata eſt, & fructificavit in pluribus Vitis monaſticæ honeſtatis. Hi nimirum monaſtica frugalitate contenti, & optimum ponentes in paupertate principium aſſequuti ſunt in Domino totius ſufficientiæ complementum, Eccleſiarum Prælatis accepti, ante Reges, & Præſides vita, ac merito glorioſi. Nunc autem quod merentes dicimus & ſi non a cunctis in omnibus a pleriſque tamen ex vobis in pluribus dicitur declinatum in tantum, quod veſtri Ordinis Regulam manu nimis avida colligentes ubi forſitan non ſparſiſtis, dum loculos proprios replere nitimini, bona Eccleſiarum, quæ veſtro committuntur regimini vacuatis ſic ambitioni vacantes, quod in locis quibus præeſtis terrenæ paupertatis opes quæritis non opem impenditis conſilii ſalutaris. Ecce inter alia loca veſtra Præſidentium culpa depreſſa Prioratus de Charitate, qui olim in ſpiritualibus florens in temporalibus abundat tanta corruptela marceſcit, & tam arida deprimitur paupertate, quod niſi aliorum relevetur auxilio, vix adjicere poterit ut reſurgat. Alias etiam ſicut accepimus tam in vobis, quam aliis curæ veſtræ commiſſis adeo pernicioſi facti eſtis exemplo, quod antiquis Patribus loco tantum, & habitu non prærogativa virtutum videmini ſucceſſiſſe, ſed eo plures contagio corruptionis inficitis, quo pluribus illi, quorum loca tenetis correctionis exempla vitæ magiſterio exhibebant. Ne vero indigne illorum privilegiis gaudeatis, quorum non ſervatis in moribus diſciplinam, per Apoſtolica vobis ſcripta mandamus, quatenus incipientes facere quod politis liberius edocere in vobis, & ſubditis hæc, & his ſimilia corrigatis, tantoque plus luceant opera veſtra bona coram Hominibus, ut glorificent Patrem veſtrum, qui eſt in Cœlis, quanto magis mala præterita facti evidentia publicavit, & ubi major ruina præceſſit, ibi majoris reparationis ſollicitudo ſequatur, & damnum quod divulgata malitia intulit manifeſtæ bonitatis ſuffragio reſtauretur. Quia vero integrum conſuevit eſſe judicium,

In Monaſteriis Ord. Cluniac. dilapſa diſciplina.

Abbatibus mandat reformationem.

[quod

quod plurimorum ſententiis confirmatur, & quæ profectum communem reſpiciunt, tractari ſolent melius in communi; annuatim intereſſe Capitulo Generali omni occaſione poſtpoſita ſtudeatis, quæ ibidem ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam fuerint inſtituta firmiter ſervaturi, & tam in his, quam in aliis dilecto filio Abbati Cluniacen. tamquam devoti filii Patri, & membra convenientia capiti obedientiam, & reverentiam debitam impendentes, circa reformationem Prioratus de Charitate manum auxilii & conſilii apponatis, tantaque in præmiſſis diligentia vigiletis, quod nec in vobis per culpam, nec in ſubjectis per negligentiam offendentes corrigatis impoſterum, quod in præterito commiſiſtis. Vos denique filii Abbates ſuper vobis ipſis, & credito vobis grege taliter vigilare procuretis extirpando vitia & plantando virtutes, ut in noviſſimo diſtricti examinis die coram tremendo Judice qui reddet unicuique ſecundum opera ſua dignam poſſitis reddere rationem.

Capitulum generale quolibet anno tenendum.

Datum Laterani Idibus Martii, Pontificatus noſtri anno ſextodecimo.

Dat. die 15. Martii 1214. Pontif. Anno XVI.

XCII.

Ad univerſos Chriſtifideles per Maguntinam Provinciam conſtitutos de negocio Terræ Sanctæ.

Ex Baluz. lib. XVI. Epiſt. 28.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus per Maguntinenſem Provinciam conſtitutis.

Exordium.

QUia major nunc inſtat neceſſitas quam unquam extiterit, ut Terræ Sanctæ neceſſitatibus ſuccurratur, & de ſuccurſu ſperatur major quam unquam provenerit utilitas proventura, ecce reſumpto clamore clamamus ad vos, & pro illo clamamus qui moriendo voce magna clamavit in Cruce, factus obediens Deo Patri uſque ad mortem Crucis, clamans, ut nos ab æternæ mortis eriperet cruciatu, qui clamat etiam per ſeipſum, & dicit, ſi quis vult venire poſt me, abneget ſemetipſum, & tollat crucem ſuam, & ſequatur me. Ac ſi diceret manifeſtius: Qui vult me ſubſequi ad Coronam, me quoque ſubſequatur ad pugnam, quæ nunc ad probationem proponitur univerſis. Poterat enim Omnipotens Deus terram illam, ſi vellet, omnino defendere, ne in manus traderetur hoſtiles. Poſſet & illam, ſi vellet, de manibus hoſtium facile liberare, cum nihil poſſit ejus reſiſtere voluntati. Sed cum jam ſuperabundaſſet iniquitas, refrigeſcente charitate multorum, ut fideles ſuos a ſomno mortis, ad vitæ ſtudium excitaret, agonem illis propoſuit, in quo fidem eorum velut aurum in fornace probaret, occaſionem ſalutis immo ſalvationis cauſam præſtando: ut qui fideliter pro ipſo certaverint, ab ipſo feliciter coronentur; & qui ei noluerint in tantæ neceſſitatis articulo debitæ ſervitutis impendere famulatum, in noviſſimo diſtricti examinis die juſtam mereantur damnationis ſententiam ſuſtinere. Oh quanta jam provenit utilitas ex hac cauſa: quam multi converſi ad pœnitentiam pro liberatione Terræ Sanctæ mancipaverunt ſe obſequio Crucifixi, & quaſi per agonem martyrii Coronam gloriæ ſunt adepti, qui forte in ſuis iniquitatibus periiſſent, carnalibus voluptatibus, & mundanis illecebris irretiti: Vetus eſt hoc artificium Jeſu Chriſti, quod ad ſuorum ſalutem fidelium diebus iſtis dignatus eſt innovare. Si enim Rex aliquis temporalis a ſuis hoſtibus ejiceretur de Regno, niſi Vaſſalli ejus pro eo non ſolum res exponerent, ſed perſonas, nonne cum Regnum recuperaret amiſſum, eos velut infideles damnaret, & excogitaret in eos inexcogitata tormenta, quibus perderet male malos? Sic Rex Regum Dominus Jeſus Chriſtus, qui corpus & animam, & cætera vobis contulit bona, de ingratitudinis vitio & infidelitatis crimine vos damnabit, ſi ei quaſi ejecto de Regno, quod pretio ſui ſanguinis comparavit, neglexeritis ſubvenire. Sciat ergo ſe culpabiliter durum, & dure culpabilem quicumque in hoc neceſſitatis articulo ſuum negaverit obſequium Redemptori. Nam & quomodo ſecundum præceptum divinum diligit proximum ſicut ſeipſum qui ſcit fratres ſuos fide ac nomine Chriſtianos apud perfidos Sarracenos ergaſtulo diri Carceris detineri, ac jugo deprimi graviſſimæ ſervitutis, & ad liberationem eorum efficacem operam non impendit, tranſgrediendo illius naturalis Legis mandatum, quod Dominus in Evangelio declaravit: Quæcumque vultis ut faciant vobis homines, & vos facite illis. An forte neſcitis, quod apud illos multa millia Chriſtianorum in ſervitute, ac carcere detinentur, qui tormentis innumeris cruciantur: & quidem omnes pene Sarracenorum Provincias uſque poſt tempora Sancti Gregorii Chriſtiani Populi poſſederunt; ſed ex tunc quidam perditionis filius Machometus pſeudopropheta ſurrexit, qui per ſeculares illecebras, & voluptates carnales multos a veritate ſeduxit: cujus perfidia etſi uſque ad hæc tempora invaluerit, confidimus tamen in Domino, qui jam fecit nobiſcum ſignum in bonum, quod finis hujus Beſtiæ appropinquat, cujus numerus ſecundum Apocalypſin Johannis intra ſexcenta ſexaginta ſex clauditur, ex quibus jam pene ſexcenti ſunt anni completi. Certe præter priores injurias grandes & graves Redemptori noſtro pro noſtris offenſis a perfidis Sarracenis illatas, nuper in Monte Thabor, ubi diſcipulis ſuis futuræ glorificationis ſpeciem demonſtravit, iidem perfidi Sarraceni quamdam munitionis arcem in confuſionem Chriſtiani nominis erexerunt, per quam Civitatem Accon ſibi valde vicinam de facili cogitant occupare, ac deinde ſine omni contradictionis obſtaculo reſiduum terræ hujus invadere, cum ſit viribus & opibus penitus deſtituta. Eja igitur, dilectiſſimi filii, diſſenſiones & æmulationes fraternas in pacis & dilectionis fœdera commutantes, accingimini ad obſequium Crucifixi, non dubitantes pro illo res exponere, ac perſonas qui pro vobis animam ſuam poſuit & ſanguinem ſuum fudit, certi pariter & ſecuri quod ſi vere pœnitentes fueritis, per hunc temporalem laborem, quaſi quodam compendio, ad requiem pervenietis æternam. Nos enim de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli auctoritate confiſi, ex illa quam nobis Deus, licet indignis, ligandi atque ſolvendi contulit poteſtate omnibus, qui laborem iſtum in propriis perſonis ſubierint & expenſis plenam ſuorum peccaminum,

Utilitates ex Sacro Bello deductæ.

num, de quibus veraciter fuerint corde contriti & ore confeſſi, veniam indulgemus, & in retributione juſtorum ſalutis æternæ pollicemur augmentum. Eis autem qui non in perſonis propriis illuc acceſſerint, ſed in ſuis dumtaxat expenſis juxta facultatem & qualitatem ſuam Viros idoneos deſtinarint, & illis ſimiliter qui licet in alienis expenſis, in propriis tamen perſonis acceſſerint, plenam ſuorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remiſſionis volumus & concedimus eſſe participes juxta quantitatem ſubſidii & devotionis affectum omnes qui ad ſubvantionem Terræ Sanctæ de bonis ſuis congrue miniſtrabunt. Perſonas quoque ipſorum & bona ex quo Crucem aſſumpſerint ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, nec non & ſub Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, & omnium Prælatorum Eccleſiæ Dei defenſione conſiſtant, ſtatuentes ut donec de ipſorum obitu vel reditu certiſſime cognoſcatur, integra maneant & quieta conſiſtant. Quod ſi quiſquam contra præſumpſerit, per Eccleſiarum Prælatos appellatione poſtpoſita, Cenſura Eccleſiaſtica compeſcatur. Si qui vero proficiſcentium illuc ad præſtandas uſuras juramento tenentur aſtricti, creditores eorum per Eccleſiarum Prælatos, ut remittatur eis præſtitum juramentum, & ab uſurarum exactione deſiſtant, eadem præcipimus diſtrictione compelli. Quod ſi quiſquam creditorum eos ad ſolutionem coegerit uſurarum, eum ad reſtitutionem earum ſimili cogi animadverſione mandamus. Judæos vero ad remittendas ipſis uſuras per ſecularem compelli præcipimus poteſtatem, & donec illas remiſerint, ab univerſis Chriſtifidelibus tam in mercimoniis, quam in aliis per excommunicationis ſententiam eis omnino communio denegetur. Ut autem Terræ Sanctæ ſubſidium diviſum in plurimos facilius impendatur, obſecramus omnes & ſingulos, per Patrem & Filium & Spiritum Sanctum, unum ſolum verum, unum æternum Deum poſtulantes, vice Chriſti, pro Chriſto, ab Archiepiſcopis & Epiſcopis, Abbatibus, & Prioribus, & tam Cathedralium, quam aliarum Conventualium Eccleſiarum Capitulis, & Clericis univerſis, necnon Civitatibus, Villis & Oppidis, competentem numerum bellatorum cum expenſis ad triennium neceſſariis ſecundum proprias facultates. Et ſi ad hoc unum quodlibet non ſuffecerit, plura conjungantur in unum. Quia pro certo ſperamus, quod perſonæ non deerunt, ſi expenſæ non deſint. Poſtulantes hoc ipſum a Regibus & Principibus, Comitibus, & Baronibus, aliiſque Magnatibus, qui forſitan per ſeipſos perſonaliter non acceſſerint ad obſequium Crucifixi. A Civitatibus vero maritimis navale ſubſidium poſtulamus: & ne aliis onera gravia & importabilia imponere videamur, quæ digito noſtro movere nolimus, proteſtamur veraciter coram Deo, quia quod ab aliis exigimus faciendum, hoc ipſi prompto animo faciemus, Clericis autem ad hoc negotium neceſſariis providimus indulgendum, ut omni contradictione ceſſante beneficiorum ſuorum proventus propter hoc valeant uſque ad triennium pignori obligare. Quia vero ſubſidium Terræ Sanctæ multum impediri vel retardari contingeret ſi ante ſuſceptionem Crucis examinari quemlibet oporteret an eſſet idoneus & ſufficiens ad hujuſmodi votum perſonaliter proſequendum, concedimus, ut regularibus perſonis exceptis, ſuſcipiant, quicumque voluerint ſignum Crucis; ita quod cum urgens neceſſitas aut evidens utilitas poſtulaverit, votum ipſum de Apoſtolico poſſit mandato commutari, aut redimi, vel differri. Et propter eandem cauſam remiſſiones & indulgentias hactenus a nobis conceſſas procedentibus in Hiſpaniam contra Mauros vel contra Hæreticos in Provinciam revocamus; maxime cum illis conceſſæ fuerint ad tempus quod jam ea toto præterit, & iſtis ob cauſam quæ jam ex majori parte ceſſavit, utroque negotio per Dei gratiam adeo proſperato, ut vehementem inſtantiam non requirat; etſi forte requireret nos ingruenti neceſſitati proſpicere curaremus. Concedimus tamen, ut hujuſmodi remiſſiones, & indulgentiæ apud Provinciales remaneant, & Hiſpanos. Cæterum quia Curſarii, & Piratæ nimis impediunt ſubſidium Terræ Sanctæ capiendo, & ſpoliando tranſeuntes ad illam, & revertentes, ab illa nos eos, & principales adjutores, & fautores eorum excommunicationis vinculo innodamus, ſub interminatione Anathematis inhibentes ne quis cum eis ſcienter communicet in aliquo venditionis vel emptionis contractu, & injungentes Rectoribus Civitatum, & Locorum ſuorum, ut eos ab hac iniquitate revocent, & compeſcant. Alioquin quia nolle perturbare perverſos nihil eſt aliud quam fovere, nec caret ſcrupulo Societatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare, nos in perſonas, & terras eorum ſeveritatem Eccleſiaſticam curabimus exercere, cum tales non minus quam Sarraceni adverſentur nomini Chriſtiano. Innovamus præterea excommunicationis ſententiam in Lateranenſi Concilio promulgatam adverſus eos qui Sarracenis arma, ferrum, & lignamina deferunt galearum, quique in piraticis Sarracenorum navibus curam gubernationis exercent; eoſque rerum ſuarum privatione multari, & capientium ſervos, ſi capti fuerint, fore cenſemus; præcipientes, ut per omnes Urbes maritimas diebus Dominicis, & feſtivis hujuſmodi ſententia publice innovetur. Verum cum longe plus de divina clementia, quam de humana potentia confidere debeamus, oportet nos in tali conflictu non tam corporalibus armis, quam ſpiritualibus dimicare. Ideoque ſtatuimus, & mandamus ut ſingulis menſibus ſemel fiat generalis proceſſio ſeorſum virorum, ac ſeorſum, ubi fieri poterit, mulierum, in humilitate mentis, & corporis, cum devota orationum inſtantia poſtulantium, ut miſericors Deus auferat a nobis hoc confuſionis opprobrium, liberando terram illam in qua univerſa redemptionis noſtræ Sacramenta peregit de manibus Paganorum, reſtituendo eam ad Laudem, & Gloriam Nominis ſui Sancti Populo Chriſtiano, proviſo prudenter, ut ſemper in ipſa proceſſione Verbum ſalutiferæ Crucis cum diligenti exhortatione populo proponatur. Orationi vero jejunium, & eleemoſyna conjungantur; ut iis quaſi alis facilius, & celerius ipſa volet oratio ad piiſſimas aures Dei, qui nos clementer exaudiat in tempore opportuno. Singulis quoque diebus intra Miſſarum ſolemnia, poſt pacis oſculum; Cum jam pro peccatis mundi offerenda vel ſumenda eſt Hoſtia ſalutaris, omnes tam Viri, quam

Mu-

Digitized by Google

Mulieres humiliter proſternantur in terram, & a Clericis pſalmus iſte, Deus venerunt gentes in hæreditatem tuam, alia voce cantetur, quo cum hoc verſu devote finito, exurgat Deus, & diſſipentur inimici ejus, & fugiant a facie ejus qui oderunt eum, Sacerdos qui celebrat, orationem iſtam ſuper Altare decantet.

Deus qui admirabili providentia cuncta diſponis, te ſuppliciter exoramus, ut terram quam Unigenitus Filius tuus proprio Sanguine conſecravit de manibus inimicorum Crucis eripiens, reſtituas cultui Chriſtiano, vota fidelium ad ejus liberationem inſtantium miſericorditer dirigendo in viam ſalutis æternæ. Per eumdem Dominum noſtrum &c.

In illis autem Eccleſiis in quibus conveniet proceſſio generalis, truncus concavus ſtatuatur tribus clavibus conſignatus, una penes honeſtum Presbyterum, alia penes devotum Laicum, & tertia penes aliquem regularem fideliter conſervandis, in quo Clerici, & Laici, Viri, & Mulieres, Eleemoſynas ſuas ponant in Terræ Sanctæ ſubſidium convertendas ſecundum diſpoſitionem eorum quibus hæc fuerit ſollicitudo commiſſa. Porro ſuper proceſſu, & tranſitu modeſto, & ordinato, congruo loco, & tempore faciendo, nondum oportet aliquid diffinire, donec exercitus Domini Cruce ſignetur; ſed tunc penſatis undique circumſtantiis, quæcumque viderimus opportuna de prudentum Virorum conſilio ſtatuemus. Ad hæc igitur exequenda dilectos filios . . . de Salem &c. quondam de Novocaſtro Abbates, & C. Decanum Spirenſem, & Præpoſitum Auguſtenſem, Viros utique probatæ honeſtatis & fidei, deputamus; qui aſſcitis ſecum Viris providis & honeſtis, auctoritate noſtra ſtatuant & diſponant, quæcumque ad hoc negotium promovendum viderint expedire, facientes quæ ſtatuerint in ſingulis Diœceſibus per viros idoneos ad hoc ſpecialiter deputatos fideliter ac ſollicite procurari. Quocirca univerſitatem veſtram rogando monemus, & obſecramus in Domino, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, & in virtute Spiritus Sancti injungentes, quatenus eis pro Chriſto legatione fungentibus tales vos exhibere curetis, neceſſaria miniſtrantes eiſdem, quod per vos, & in vobis fructum faciant exoptatum. *(a)*

(a) In eumdem modum per Magdeburgenſem & Bremenſem Provincias. In eumdem modum per Colonienſem Provinciam. In eumdem modum per Sardiniam. In eumdem modum per Salzeburgenſem Provinciam. In eumdem modum per Dalmatiam. In eumdem modum per Trevirenſem Provinciam. In eumdem modum per Ravennatem. In eumdem modum per Poloniam. In eumdem modum per Mediolanenſem & Januenenſem Provincias conſtitutis. In eumdem modum per Svetiam. In eumdem modum per Marchiam Anconitanam. In eumdem modum per Lundenſem Provinciam. In eumdem modum per Hungariam. In eumdem modum per Angliam. In eumdem modum Pragenſi Epiſcopo, & Abbatibus, Prioribus, & univerſis Chriſtifidelibus, per Bohemiam conſtitutis. In eumdem modum per Tuſciam. In eumdem modum per Iberniam. In eumdem modum per Norvvegiam. In eumdem modum per Calabriam. In eumdem modum per Scotiam. In eumdem modum univerſis per Regnum Franciæ conſtitutis.

XCIII.

Indictio Sacri & Oecumenici Concilii Lateranenſis, pro prima die Novembris 1215.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, & Prioribus, Decanis, & Archidiaconis per Teutonicas Provincias conſtitutis.

Infelix Eccleſiæ ſtatus.

Vineam Domini Sabaoth, multiformes ſatagunt beſtiæ demoliri; quarum incurſus adeo invaluit contra ipſam, ut ex parte non modica, pro vitibus ſpinæ ſuccreverint, & quod gemebundi referimus, ipſæ jam vites proferant pro uva labruſcam, infectæ multipliciter, & corruptæ.

PP. de ea ſollicitudo.

§.1. Illius ergo teſtimonium invocamus, qui teſtis eſt in Cœlo fidelis, quod inter omnia deſiderabilia cordis noſtri duo in hoc ſæculo principaliter affectamus, ut ad recuperationem videlicet Terræ Sanctæ, ac reformationem univerſalis Eccleſiæ valeamus intendere cum effectu. Quorum utrumque tantam requirit proviſionis inſtantiam, ut abſque gravi & grandi periculo ultra diſſimulari nequeat, vel differri.

§.2. Unde ſupplicationes, & lacrymas effundimus coram Deo, humiliter obſecrantes, quatenus ſuper his ſuum nobis beneplacitum revelaret, inſpiraret affectum, accenderet deſiderium, & propoſitum confirmaret, facultatem & opportunitatem præſtando, ad ea ſalubriter exequenda.

Ad hoc indicandum Concilium.

§.3. Quapropter habito ſuper his cum fratribus noſtris, & aliis viris prudentibus, frequenti & diligenti tractatu, prout tanta ſollicitudo exigebat, hoc tandem ad exequenda prædicta de ipſorum conſilio providimus faciendum; ut quia hæc univerſorum fidelium communem ſtatum reſpiciunt, Concilium juxta priſcam conſuetudinem Sanctorum Patrum convocemus, propter lucra ſolum animarum opportuno tempore celebrandum: In quo ad extirpandum vitia, & plantandas virtutes, corrigendos exceſſus, & reformandos mores, eliminandas hæreſes, & roborandam fidem, ſopiendas diſcordias, & ſtabiliendam pacem, comprimendas oppreſſiones, libertatem fovendam, inducendos Principes, & Populos Chriſtianos ad ſuccurſum & ſubſidium Sanctæ Terræ, tam a Clericis, quam à Laicis impendendum, cum cæteris, quæ per longum eſſet per ſingula enumerare, provide ſtatuantur inviolabiliter obſervanda circa Prælatos, & ſubditos regulares, quæcumque de ipſius approbatione Concilii viſa fuerint, expedire, ad laudem & gloriam nominis ejus, ad remedium & ſalutem animarum veſtrarum, ac profectum & utilitatem populi Chriſtiani.

Quæ in eo ſint tractanda.

Quæ præmiſerit Innocentius.

§.4. Quia vero ante biennium univerſale non poſſet Concilium commode celebrari, diſpoſuimus interim per viros prudentes in ſingulis Provinciis plenius explorare, quæ Apoſtolicæ proviſionis limam expoſcant, & præmittere viros idoneos ad Terræ Sanctæ negotium procurandum, ut ſi exigente neceſſitate Sacrum Concilium approbaverit, nos ipſum negotium

per-

Digitized by Google

perſonaliter aſſumamus efficacius promovendum.

§. 5. Credentes igitur hoc ſalutare propoſitum ab illo deſcendere, a quo eſt omne datum optimum, & omne donum perfectum, univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipimus, quo vos taliter præparetis, quod a præſenti Dominicæ Incarnationis MCCIII. anno, uſque ad duos annos, & dimidium, præfixos vobis pro termino Kal. Novembris ad Sedem Apoſtolicam accedatis cum modeſtia & cautela, ita quod in veſtra Provincia, ſi neceſſitas poſtulaverit, duo vel tres de Suffraganeis Epiſcopis valeant remanere, pro Chriſtianitatis miniſteriis exequendis, & tam illi, quam alii, qui canonica præpeditione detenti venire nequeunt, idoneos pro ſe dirigant reſponſales. Perſonarum, & evectionum mediocritate ſervata, quam Lateranenſe Concilium definivit, ut nullus omnino plures, aut pauciores ſecum adducere poſſit. Nec quiſquam faciat ſuperfluas & pompoſas, ſed neceſſarias tantum & moderatas expenſas, oſtendendo ſe actu & habitu verum Chriſti cultorem, cum non ſæcularis applauſus, ſed ſpiritualis profectus in hoc negotio ſit requirendus.

Indictio Concilii.

§. 6. Interim autem per vos ipſos, & per alios viros prudentes, univerſa ſubtiliter inquiratis, quæ ſtudio correctionis, aut reformationis indigere videntur, & ea fideliter conſcribentes, ad Sacri Concilii præfati examen, erga ſubventionem Terræ Sanctæ neceſſaria, ubi Deus noſter Rex ante ſæcula ſalutem in medio terræ operari dignatus eſt, opem & operam efficaciter impenſuri, aſſiſtendo fideliter & prudenter, his quos ad hoc negotium duxerimus ſpecialiter procurandum deſtinare.

In eo tractandum de ſubventione Terræ Sanctæ.

§. 7. Nullus itaque fallaciter ſe excuſando ab executione tam ſancti operis ſubtrahat, ſi canonicam vult effugere ultionem. Nemo diſſeſſionum obſtacula, vel itinerum impedimenta cauſetur, quæ Domino faciente ſignum in bonum ex magna jam parte ceſſare cœperunt. Nam & quanto majora imminent pericula, tanto potiora remedia convenit adhiberi. Nunquam enim navigabit per æquora, qui ſemper expectat, ut mare non excitet in ſe fluctus. Propter hæc autem ad vos dilectum filium N. cum juſſione Apoſtolica deſtinamus, quem habeatis pro reverentia commendatum.

Adhortatio ad concordiam.

XCIV.

Confirmatio Privilegiorum ab Adriano, Joanne IX. & Marino Summis Pontificibus Nonantulano Monaſterio conceſſorum.

Ex Reluc. lib. XVI. Epiſt. 61.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Abbati & Conventui Nonantulanis.

EXhibita nobis ex parte veſtra quædam fel. memoriæ Adriani, Joannis, atque Marini prædeceſſorum noſtrorum authentica ſcripta diligenter inſpeximus, & per dilectum filium Henricum Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Scriniarum juſſimus fideliter exemplari: qui ea, quæ de ipſis ſcriptis papyris ex quadam parte præ nimia vetuſtate conſumptis colligere potuit, in publicam formam redigere procuravit: quibus nos Apoſtolici favoris præſidium impendentes, in hac pagina fecimus ſub Bulla noſtra conſcribi, ſupplendo quædam, quæ ſecundum litteræ circumſtantias in integris præſumebantur originibus fuiſſe deſcripta, quæ cauſa diſcretionis mandavimus in hac charta tonſis literis exarari.

Privilegia hujuſmodi juſſu PP. exemplata.

In Nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti. Amen. Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo duceniteſimo decimo tertio, Pontificatus vero Domini Innocentii III. Papæ anno ejus ſexdecimo, Indictione prima, menſe Januarii exeunte, die quartadecima, Privilegium Domini Adriani Papæ domibus atque famulis, ſervis originalibus, ſimulque rebus atque poſſeſſionibus, necnon aquimolis, olivetis, vel quidquid, in quibuſcumque locis habere vel tenere videtur, vel ſi quid in poteſtate legaliter donatum vel largitum fuit, aut quolibet modo juſte evenerit, tenere & poſſidere ſine qualibet controverſia perpetuis temporibus valeat, & nulli unquam liceat Regum, Epiſcoporum, Ducum, vel Actorum parvæ vel magnæ perſonæ in prædicto Venerabili Monaſterio, vel in eis quæ eidem Venerabili Monaſterio pertinere...... ſtabilitate permaneant. Interdicentes omnino Epiſcopo, in cujus Parochia eſſe videtur ſupradictum Monaſterium conſtitutum....... contra tenorem præſentis decreti pia poſtulatione indulti quicquam attentet, neque ullo modo ejus Baptiſmales Eccleſias ſibi vendicet, neque ipſe ſuique Succeſſores præſumant prohibita contingere. Sed neque Miſſarum ſolemnia ibidem perſolvere præſumat, niſi ab Abbate ſupraſcripti Monaſterii fuerit invitatus; neque ordinationem Sacerdotum quilibet Epiſcoporum in præfato Monaſterio, vel ejus in re... celebrare audeat, niſi, ut prædictum eſt, ab Abbate fuerit invitatus; Chriſma igitur, vel quidquid ad Sacra miniſteria pertinet, ſi a Patre Monaſterii fuerit poſtulatus a quocunque præviderit concedimus tribuenda. Sed neque decimas uſquam dare concedimus niſi Eccleſiis ſupradicti Venerabilis Monaſterii ad noſtram Diœceſim pertinentis. Sed & hoc ſtatuimus, & inviolabili ſanctione auctoritate Apoſtolica firmamus, ut nullus aliquando in prædicto Monaſterio de aliis Monachis, ſeu quibuſcunque Eccleſiis.... Abbas.... divina vocatione Abbas præfati Monaſterii pertranſierit, & reſolutionis tempus advenerit, de propria ſemper Congregatione eligatur Abbas, qui ab omni.....

Par Privilegii ab Adriano PP. conceſſi.

Johannes Epiſcopus Servus Servorum Dei. Benedicto Religioſo Abbati Monaſterii Sancti Silveſtri de Nonantula, & in eodem Venerabili Monaſterio in perpetuum... Salvatoris noſtri Jeſu Chriſti pertinere noſcuntur, & ad ſtabilitatem Venerabilium Locorum reſpiciunt cum magno ſollicitudinis ſtudio nos convenit Apoſtolica, & rationali cenſura procurare; quatenus ex hoc juges eidem propitiatori noſtro Domino Deo efficacius perſolvi poſſint carminum laudes, & nobis, qui, licet immeriti, divina tamen gratia præveniente, paſtoralis regiminis curam gerimus, opima in ſidereis arcibus remunerationis præmia aſcribantur. Igitur quia conſtat tuam nobis Religioſitatem detuliſſe præceptum prædeceſſoris noſtri Domini Adriani, & Johannis, ſive Stephani reverendæ memoriæ Pontificum de præfato Monaſterio, & omnibus ei pertinen-

Privilegium Joannis PP.

Digitized by Google

tibus locis, ac poſſeſſionibus, quæ petiiſtis, ut per noſtri privilegii paginam, confirmaremus. Unde nos precibus veſtris inclinati, & a præſenti quartadecima indictione in perpetuum prædictum Monaſterium ſucceſſorum tuorum Abbatum ditione, & poteſtate cum omnibus ſibi pertinentibus confirmantes irrefragabili jure decernimus permanenda, ideſt Monaſterium Sancti Silveſtri de Nonantula Territorio Mutinenſi. Quapropter auctoritate Beati Petri Apoſtoli, cui a Domino Deo noſtro Cælorum Regni Claves traditæ ſunt, & poteſtas ligandi, atque ſolvendi cælo terraque tradita eſt, promulgantes decernimus, & firma ſtabilitate, & cenſura ſtatuimus, ut ipſum Venerabile Monaſterium cum omnibus locis..., fundis, caſis, caſalibus, domibus, atque familiis, ſervis originalibus, ſimulque rebus & poſſeſſionibus, necnon aquiſmolis, olivetis, vel quicquid in quibuſcumque locis... habere, vel tenere videtur. Vel ſi quid in poteſtate legaliter donatum, vel largitum fuerit, aut quolibet modo juſte evenerit, tenere & poſſidere ſine qualibet controverſia perpetuis temporibus valeat, & nulli unquam liceat Regum, Epiſcoporum, Ducum, & Actorum parvæ vel magnæ perſonæ in prædicto Monaſterio, vel in eis quæ eidem Monaſterio pertinere noſcuntur quocunque modo incumbere..... invaſionem facere, aut quiſpiam Sacerdotum ibidem præſumat accedere, vel Miſſarum ſolemnia celebrare. Et neque Epiſcopus, neque Abbas, vel Comes, aut qualibet magna parvaque perſona in præfato Monaſterio, vel in ejus Cellis aut Eccleſiis manſiones facere, aut expenſas expetere, aut aliquod per poteſtatem ſervitium præter peregrini, & legitimi Hoſpites; ſed neque colloquium qualecunque, aut placitum in ipſo Monaſterio, aut in ejus prænominatis locis eſſe quis audeat, niſi ab Abbate fuerit invitatus, Quatenus hoc quod ad laudem Dei, & ſtabilitatem prædicti Monaſterii ſtatuimus firma ſtabilitate permaneat. Interdicentes omnino Epiſcopo in cujus Parochia eſſe videtur, ſupradictum Monaſterium conſtitutum, ut nihil contra tenorem præſentis decreti pia poſtulatione induiti quicquam attentet, neque ullo modo Baptiſmales Eccleſias ſibi vindicet, neque ipſe, ſuique ſucceſſores præſumant prohibita contingere. Sed neque Miſſarum ſolemnia ibidem perſolvere præſumat, niſi ab Abbate ſupraſcripti Monaſterii fuerit invitatus: neque ordinationem Sacerdotum quilibet Epiſcoporum in præfato Monaſterio, vel ejus jure, aut de ſuo Clero celebrare audeat, niſi ut prælatum eſt, ab Abbate fuerit evocatus. Chriſma igitur, vel quicquid ad Sacra miniſteria pertinere, ſi a Patre Monaſterii fuerit poſtulatus, quibuſcumque prævideris concedimus..., niſi Eccleſiis ſupradicti Venerabilis Monaſterii ad noſtram Diœceſim pertinentia. Sed & hoc ſtatuimus, & inviolabili ſanctione Apoſtolica auctoritate firmamus, ut nullus aliquando in prædicto Monaſterio de aliis Monachis, ſeu quibuſcumque Eccleſiis,.... eſſe præſumat, neque a quacunque poteſtate in poſtero ducantur, Sed cum divina vocatione Abbas præfati Monaſterii perſtrinxerit, & reſolutionis tempus advenerit, de propria ſemper Congregatione eligetur Abbas, qui ab omnium Monachorum.... eorum pro Dei amore ſtantium monaſtico ordine militantium, Nihilominus omnibus huic noſtri Pontificii interdictione inhibemus aliquam ſcripturam, vel confirmationem de prædicti Monaſterii rebus, vel de prænominata Abbatia quo ingenio contra hoc præceptum petere: Si qua ſcriptura, vel petitio impetrata fuerit, aut in reliquo apparuerit, has irritas eſſe vacuaſque omni robore jubemus: Si quis præterea quod non credimus præſumpſerit hoc noſtrum privilegii conſtitutum in aliquo tranſgredi, aut contemnere, ſciat ſe auctoritate Beati Petri, & Pauli Apoſtolorum Principum anathematis vinculo eſſe innodatum, & a Regno Dei penitus ſegregatum. Porro qui obſervator & cuſtos extiterit benedictionis gratiam a miſericordiſſimo Deo noſtro, & vitam perpetuam fideliter conſequatur. Scriptum per manum Sergii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Scrinarii in menſe Januarii, indictione ſupraſcripta. Bene valete. Ego Sergius. Dat. idus Januarias per manum Anaſtaſii Primicerii defenſoris S. Sedis Apoſtolicæ, Anno Deo propitio Pontificatus Domini Johannis Summi Pontificis, & univerſalis noni Papæ in Sacratiſſima Sede Beati Petri Apoſtoli ſecundo, indictione ſecunda.

Marinus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Theodorico Religioſo Abbati Venerabilis Monaſterii Sancti Silveſtri,.. Territorio Mutinenſi, necnon omnibus ſubjacentibus, & in perpetuo.. .... quæque ad laudem Redemptoris Dei, & Domini Salvatoris Noſtri Jeſu Chriſti pertinere noſcuntur, & ad ſtabilitatem Venerabilium locorum reſpiciunt, cum magno ſollicitudinis ſtudio nos convenit Apoſtolica, & rationabili cenſura procurare; quatenus ex hoc juges eidem propitiatori noſtro Domino Deo efficacius perſolvi poſſint carminum laudes, & nobis, qui licet imperiti, divina tamen gratia præveniente, paſtoralem regiminis curam gerimus, opima in ſidereis arcibus remunerationis præmia adſcribantur. Igitur quia conſtat religioſitatem tuam nobis detuliſſe præceptum prædeceſſoris noſtri Domini Adriani, & Johannis Reverendæ memoriæ Pontificum de prædicto Monaſterio, & omnibus ei pertinentibus locis, ac poſſeſſionibus, quæ petiſtis, ut per noſtri Apoſtolici privilegii paginam confirmaremus. Unde nos precibus veſtris inclinati, & a præſenti prima indictione in perpetuum; Sæpedictum Monaſterium ſucceſſorum tuorum Abbatum ditione, & poteſtate cum omnibus ſibi pertinentibus confirmantes irrefragabili jure decernimus permanenda, ideſt Monaſterium Sancti Silveſtri Epi... a Nonantula Territorio Mutinenſi. Quapropter auctoritate Beati Petri Apoſtoli cui a Domino Deo noſtro Cælorum Regni Claves traditæ ſunt, & poteſtas ligandi, atque ſolvendi Cælo terraque conceſſa eſt promulgantes decernimus, & firma ſtabilitatis cenſura ſtatuimus, ut ipſum Venerabile Monaſterium cum omnibus locis, manſis, fundis, caſis, Caſalibus, Domibus, aquiſmolis, olivetis, vel quicquid in quibuſcunque,.... videtur, vel poteſtate legaliter donatum, vel largitum fuerit, aut quolibet modo juſte evenerit, tenere & poſſidere ſine qualibet controverſia perpetuis temporibus valeatis. Et nulli unquam liceat Regum... Epiſcoporum..... vel Actorum parvæ, vel magnæ perſonæ in prædicto Venerabili Monaſterio, vel in eis, quæ eidem

Marini Privilegium.

dem Venerabili Monaſterio pertinere videntur quocunque modo incumbere, aut invaſionem facere .... accedere, vel Miſſarum ſolemnia niſi ab Abbate fuerit invitatus; quatenus hoc quod ad laudem, & ſtabilitatem ſupradicti Sancti Monaſterii ſtatuimus firma ſtabilitate permaneat. Interdicentes omnino Epiſcupo in cujus Parochia eſſe videtur ſupradictum Monaſterium conſtitutum, ut nihil contra tenorem præſentis decreti pia poſtulatione indulti quicquam attentet; ſed neque ullo modo Baptiſmales Eccleſias ſibi vindicet. Ego Henricus Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Scriniarius, una cum Bartholomæo Clerico Sancti Petri ad Vincula horum ſupradictorum exemplorum authentica Privilegia Dominorum videlicet Adriani, Johannis, atque Marini Papæ videns, & perlegens, ut in eis continebatur; Sic in ſupraſcriptis continetur exemplis, & ea fideliter exemplavi, & ſignum feci.

Legalizatio horum exemplorum.

Nulli ergo &c. conſcriptionis &c, *uſque* incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Laterani Idibus Junii Pontificatus noſtri Anno ſextodecimo.

Dat. die 15. Junii 1213. Pontific. Anno XVI.

XCV.

Confirmatio Diplomatis Urbani PP. II. quo Regnum Aragonum ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſuſcipitur.

Ex Regeſt. Vatic.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Philippo Illuſtri Regi Aragonum ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

IN privilegio felicis recordationis Urbani Papæ Secundi Prædeceſſoris noſtri de verbo ad verbum proſpeximus contineri.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei, Chariſſimo filio Petro Pampilonen. & Aragonen. Regi ejuſque ſucceſſoribus in eadem Beati Petri fidelitate permanſuris in perpetuum. Cum univerſis Sanctæ Eccleſiæ filiis ex Apoſtolicæ Sedis auctoritate, ac benevolentia debitores exiſtamus illis tamen Perſonis, quæ familiarius, ac devotius Romanæ adhærent Eccleſiæ propenſiori nos convenit ſtudio imminere. Quia igitur bonæ memoriæ Patris tui Santii, cujus Regno temporaliter ſucceſſiſti, fidem quoque, ac devotionem erga Romanam Eccleſiam efficaciter ſequeris; Nos eadem benignitate, qua Patris tui poſtulationem implevimus, tuæ quoque petitioni adeſſe curamus. Te enim tamquam Regem Beato Petro devotiſſimum, & omne tuum Regnum in tutelam Sedis Apoſtolicæ ſpeciali dilectione ſuſcipimus. Conſtituimus ergo auctoritate Apoſtolica ſancientes, ut omnes tui Succeſſores Regnum illud de manu noſtra noſtrorumve ſucceſſorum accipiant, eumdem cenſum ſcilicet quingentorum Mancuſorum rependant, & ſe Beati Petri Reges, Miniſtros, ac famulos recognoſcant. Quapropter nullus deinceps viventium, & Fidem Chriſtianam tenentium Regnum illud temere perturbare, invadere, aut diminuere qualibet occaſione præſumat, nec moleſtiam ullam tibi tuiſve ſucceſſoribus, qui in eadem Sedis Apoſtolicæ fidelitate permanſerint inferre audeat, ne Dei, & Apoſtolorum ejus indignationem incurrat. Tuam vero Perſonam in Beati Petri, & noſtræ manus tutelam ita omnino ſuſcipimus, ut nulli Epiſcoporum, nulli Archiepiſcoporum, nulli etiam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Legato liceat ſine certo præcepto noſtro adverſum te, vel tuam Conjugem excommunicationis, aut interdictionis proferre ſententiam. Tu igitur fili in Chriſto chariſſime in ea, quam cæpiſti, devotione perſiſtens ita Regnum ſeculare ſub Cœleſtis Juſtitiæ lege coerce, ita ſemper tuæ, & Catholicorum omnium Matris Romanæ Eccleſiæ gratiam excole, ut & in præſenti annuente Domino majora merearis, & in futuro Sanctorum Apoſtolorum interceſſionibus æterni Regni gloriam conſequaris. Sane ad indicium hujus perceptæ à Romana Eccleſia libertatis Quingentos Jaccen monetæ mancuſos aureos per annos ſingulos Lateranenſi Palatio, ut ſuperius dictum eſt, perſolvetis. Hoc igitur noſtræ privilegium Sanctionis, ſi quis in craſtinum agnoſcens Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, Imperator, aut Rex, Princeps, Dux, vel Marchio, Comes, aut Vicecomes, Judex, aut Perſona quælibet Secularis, vel Eccleſiaſtica contra eam temere venire tentaverit, & Regni tui bona, quæ in præſenti ex paterna poſſeſſione retines, ſeu quæ in futurum largiente Domino juſte acquirere poteris, invadere, moleſtare, vel ſuis uſibus applicare præſumpſerit ſecundo tertiove commonitus ſi non ſatisfactione congrua emendaverit à Chriſti eum, & Eccleſiæ corpore auctoritatis Apoſtolicæ poteſtate ſegregamus, & honoris ſui periculo ſubjacere decernimus. Conctis autem conſervantibus hæc pax a Deo, & miſericordia præſentibus, ac futuris ſeculis conſervetur. Amen. Datum Placentiæ per manum Johannis Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Diaconi Cardinalis decimo ſeptimo Kalendas Aprilis Indictione tertia, Anno Dominicæ Incarnationis milleſimo nonageſimo quinto Pontificatus autem Domini Urbani Papæ Secundi Anno octavo.

Urbani PP. Privilegium.

Cum autem adeo Perſonam tuam dilexerimus, & diligamus in Domino Charitate ſincera, quod noſtris manibus coronavimus te in Regem, tuis petitionibus quantum cum Deo poſſumus favorabiliter impartientes aſſenſum, prædictum privilegium ratum habemus, & præcipimus inviolabiliter obſervari. Tu ergo ne unde naſcantur injuriæ, unde jura naſcuntur talem te circa uſum præſcripti privilegii ſtudeas exhibere, præſertim circa id quod de interdicti, & excommunicationis ſententiis eſt prædictum, ne per abuſum quod abſit privari ejuſdem privilegii beneficio merearis, quia juſta Canonicas Sanctiones privilegium meretur amittere, qui permiſſa ſibi abutitur poteſtate.

Innoc. Philippum coronat in Regem.

Confirmat ſupradictum Privilegium.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ præceptionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Laterani quarto nonas Julii Pontificatus noſtri Anno ſextodecimo.

Dat. die 2. Julii 1213. Pontific. Anno XVI.

Digitized by Google

XCVI.

Validatio Pacis inter Regem, & Anglicanam Eccleſiam.

Ex Regeſt. Vaticano.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Dublinen. Archiepiſcopo, & Norvvicen, & Wintonien. Epiſcopis, & dilectis filiis Nobilibus Viris Willelmo Sareſberien. G. filio Petri Eſerie R. Bolonie R. Ceſtrie W. Warannie W. Mareſcallo Preabrotie R. Libiger Norfolciæ W. Arundelli W. de Ferraria, & Saero Wintoniæ Comitibus, & R. filio Rogeri W. Brigerte R de Roſ. G. filio Ranfredi R. de Mortuomari P filio Herberti, & W. de Albiniaco ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

IN forma concordiæ, quam cum multa deliberatione providimus pro reformanda pace inter chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Johannem Anglorum Regem Illuſtrem, & Eccleſiam Anglicanam, hoc inter cætera continetur expreſſum, quod idem Rex veram pacem & plenam ſecuritatem præſtabit Venerabilibus Viris Stephano Cantuarien. Archiepiſcopo W. Londonien. E. Elien. E. Horefordien. I. Rathonien. & H. Lincolnien. Epiſcopis, Priori quoque, & Monachis Cantuarien. & Roberto filio Walteri, ac Euſtatio de Veſti, necnon cæteris Clericis & Laicis hoc negotium contingentibus, præſtando ſimiliter coram Legato vel Delegato noſtro publice juramentum, quod ipſos cum ſuis non lædet, nec lædi faciet, vel permittet in perſonis vel rebus, eiſque omnem indignationem dimittet, & in gratiam ſuam eoſdem recipiet, ac bona fide tenebit. Quodque præfatus Archiepiſcopum, & Epiſcopos non impediet nec faciet, aut permittet aliquatenus impediri, quo minus ipſi libere ſuum exequantur officium, & plena ſuæ juriſdictionis auctoritate, prout debent, utantur, & ſuper his tam nobis, quam ipſi Archiepiſcopo, & ſingulis Epiſcopis ſuas patentes literas exhibebit, faciens ab Epiſcopis, & Comitibus, ac Baronibus ſuis quot, & quos præfati Archiepiſcopus, & Epiſcopi poſtulaverint juramenta, & eorum patentes litteras exhiberi, quod ipſi bona fide ſtudebunt, ut hæc pax, & ſecuritas firmiter obſervetur. Et ſi forte, quod Deus avertat, idem Rex per ſeipſum, vel alios contravenerit, ipſi pro Eccleſia contra Violatores ſecuritatis, & pacis mandatis Apoſtolicis inhærebunt, ac dictus Rex perpetuo cuſtodiam vacantium Eccleſiarum ammittat. Sane intelleximus pro præſcripta ſecuritate, ac pace vos juraſſe, veſtraſque patentes litteras tradidiſſe. Unde per Apoſtolica vobis ſcripta mandamus, quatenus ad conſummandam, & conſervandam formam ejuſdem ſecuritatis, & pacis diligens ſtudium impendatis, & operam efficacem. Ne quis autem ex hujus vinculo cautionis occaſionem aſſumat contra præfatum Regem aliquam turbationis materiam ſuſcitandi, cum per eam, ſic illis ad neceſſariam ſecuritatem & pacem velimus eſſe proviſum, quod iſti ad gravamen indebitum vel incommodum non redundet, præſentium vobis auctoritate præcipimus, quatenus ſi quid forſan emerſerit, quod contra præſcriptam ſecuritatem & pacem facere proponatur, non ante cujuſquam inſtinctu adverſus eumdem Regem aliquatenus moveamini, quam conſulto Romano Pontifice ipſius recipiatis cum reſponſo mandatum, qui omnia conſuevit æquo libramine moderari, cum hoc ipſum in prædicta forma contineatur expreſſum, quod vos pro Eccleſia contra Violatores ſecuritatis, & pacis debetis mandatis Apoſtolicis inhærere.

Rex Clero ſuo pacem, libertatemque promittit.

Patenteſque ſe daturum ſuper hoc literas.

Ad Pacta ſervanda Eccleſiaſticos adhortatur Innocentius.

Et nihil contra Regem agendum inconſulto Romano Pontifice.

Datum Laterani ſecundo Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri anno ſextodecimo.

Dat. die 31. Octob. 1213. Pontif. Anno XVI.

XCVII.

Angliæ Regnum B. Petro oblatum Regi concedit ſub annuo cenſu mille Marcharum auri Rom. Eccleſiæ perſolvendo.

Ex Regeſt. Vatic.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Johanni Regi Anglorum Illuſtri, ejuſque de ſua Uxore liberis Hæredibus in perpetuum ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

REX Regum, & Dominus Dominantium Jeſus Chriſtus Sacerdos in æternum ſecundum ordinem Melchiſedech, ita Regnum, & Sacerdotium in Eccleſia ſtabilivit, ut Sacerdotale ſit Regnum, & Sacerdotium ſit Regale, ſicut in Epiſtola Petrus & Moyſes in lege teſtantur, unum præficiens univerſis, quem ſuum in Terris Vicarium ordinavit, ut ſicut ei flectitur omne genu Cœleſtium, Terreſtrium, & Infernorum, ita illi omnes obediant, & intendant, ut ſit unum Ovile, & unus Paſtor. Hunc itaque Reges ſeculi propter Deum adeo venerantur, ut non reputent ſe rite regnare niſi ſtudeant ei devote ſervire. Quod tu fili chariſſime prudenter attendens illo miſericorditer inſpirante, in cujus manu ſunt corda Regum, & quo voluerit vertit illa, Te ipſum, & tua etiam temporaliter ei ſubjicere decreviſti, cui noveras ſpiritualiter eſſe ſubjecta, ut in unam Vicarii Chriſti Perſonam quaſi Corpus, & Anima Regnum & Sacerdotium uniantur ad magnum utriuſque commodum & augumentum. Ille itaque hoc dignatus eſt operari, qui cum ſit Alpha & Omega, finem retulit ad principium, & principium protraxit ad finem, ut illæ Provinciæ, quæ olim Sacroſanctam Romanam Eccleſiam propriam in ſpiritualibus habuere Magiſtram, nunc etiam in temporalibus Dominam habeant ſpecialem. Tu quippe, quem Deus ad hoc idoneum Miniſtrum elegit tam te, quam etiam Regna tua Angliæ videlicet, & Hiberniæ cum omni jure, ac pertinentiis ſuis devota & ſpontanea voluntate, ac communi conſilio Baronum tuorum Deo, & Sanctis Apoſtolis ejus Petro & Paulo, Sanctæque Romanæ Eccleſiæ, nobiſque ac ſucceſſoribus noſtris in jus & proprietatem ſub annuo mille Marcharum cenſu offerens conceſſiſti, ſicut in tuo continetur authentico ſcripto, cujus de verbo ad verbum talis tenor exiſtit.

Regum obſervantia erga Pontifices.

Angliæ Rex Sedi Apoſtolicæ offert Regnum.

Johannes Dei gratia Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normandiæ, & Aquitaniæ, Comes Andegaviæ, omnibus Chriſtifidelibus præſentem chartam inſpecturis ſalutem.

Inſtrumentum prædictæ oblationis.

Uni-

Univerſitati veſtræ per hanc chartam noſtram ſigillo noſtro munitam volumus eſſe notum, quia, cum Deum, & Matrem noſtram Sanctam Eccleſiam offenderimus in multis, & proinde divina miſericordia plurimum indigere noſcamur, nec quid digne offerre poſſimus pro ſatisfactione Deo, & Eccleſiæ debita facienda, niſi nos ipſos habeamus, & Regna noſtra, volentes nos ipſos humiliare pro illo, qui ſe pro nobis humiliavit uſque ad mortem, gratia Sancti Spiritus inſpirante, non vi inducti, nec timore coacti, ſed noſtra bona, ſpontaneaque voluntate, ac communi conſilio Baronum noſtrorum, offerimus, & libere concedimus Deo, & Sanctis Apoſtolis ejus Petro, & Paulo, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Matri noſtræ, ac Domino noſtro Papæ Innocentio, ejuſque Catholicis Succeſſoribus totum Regnum Angliæ, & totum Regnum Hiberniæ, cum omni iure, & pertinentiis ſuis pro remiſſione peccatorum noſtrorum, & totius generis noſtri tam pro vivis, quam defunctis, & ex modo illa a Deo, & Eccleſia Romana tamquam feudatarius recipientes, in præſentia prudentis Viri Pandulphi Domini Papæ Subdiaconi, & familiaris fidelitatem exinde prædicto Domino noſtro Papæ Innocentio, ejuſque Catholicis Succeſſoribus, & Eccleſiæ Romanæ ſecundum ſubſcriptam formam facimus, & juramus; & homagium, ligium in præſentia Domini Papæ, ſi coram eo eſſe poterimus, eidem faciemus. ſucceſſores, & hæredes noſtros de Uxore noſtra in perpetuum obligantes, ut ſimili modo Summo Pontifici, qui pro tempore fuerit, Eccleſiæ Romanæ ſine contradictione debeant fidelitatem præſtare, & homagium recognoſcere. Ad indicium autem hujus noſtræ perpetuæ obligationis, & conceſſionis volumus, & ſtabilimus, ut de propriis, & ſpecialibus redditibus prædictorum Regnorum noſtrorum pro omni ſervitio, & conſuetudine, quod pro ipſis facere deberemus, ſalvo per omnia denario Beati Petri, Eccleſia Romana mille Marchas ſterlingorum percipiat annuatim, ſcilicet in feſto Sancti Michaelis quingentas marchas, & in Paſcha quingentas marchas, ſeptingentas ſcilicet pro Regno Angliæ, & trecentas pro Regno Hiberniæ; ſalvis nobis, & hæredibus noſtris juſtitiis, libertatibus, & regalibus noſtris. Quæ omnia ſicut ſupra dicta ſunt, rata eſſe volentes perpetuo, atque firma, obligamus nos, & ſucceſſores noſtros contra non venire. Et ſi nos, vel aliquis ſucceſſorum noſtrorum hoc attentare præſumpſerit, quicumque fuerit ille, niſi rite commonitus reſipuerit, cadat a jure Regni, & hæc charta oblationis, & conceſſionis noſtræ, ſemper firma permaneat.

Juramentum fidelitatis Joannis Regis.

Ego Johannes Dei gratia Rex Angliæ, & Dominus Hiberniæ ab hac hora in antea fidelis ero Deo, & Beato Petro, & Eccleſiæ Romanæ, ac Domino meo Papæ Innocentio, ejuſque ſucceſſoribus catholice intrantibus. Non ero in facto, dicto, conſenſu, vel conſilio, ut vitam perdant, vel membra, vel mala captione capiantur. Eorum damnum, ſi ſcivero, impediam, & remanere faciam, ſi potero alioquin eis quam citius potero intimabo, vel tali perſonæ dicam, quam eis credam pro certo dicturum. Conſilium quod mihi crediderint per ſe, vel per Nuncios, ſeu litteras ſuas ſecretum tenebo, & ad eorum damnum nulli pandam me ſciente. Patrimonium Beati Petri, & ſpecialiter Regnum Angliæ, & Regnum Hiberniæ, Adjutor ero ad tenendum, & defendendum contra omnes homines pro poſſe meo. Sic Deus me adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia, Teſte me ipſo, apud domum Militiæ Templi juxta Doveram coram Domino Henrico Archiepiſcopo Dublinenſi, Domino Johanne Epiſcopo Norvvicenſi, Galfrido filio Petri Comitis Eſſex Juſtitiario noſtro, Willelmo Comite Sareſberienſi Fratre noſtro, W. Mareſcallo Comite Pembroc, R. Comite Bonon. W. Comite Warennæ. G. Comite Wintonienſi, W. Comite Arundell. W. Comite de Ferrariis. W. Broubert, Petro filio Herberti, Warino filio Geroldi, decimoquinto die Maji anno Regni noſtri decimoquarto.

Donationem accipit Innocentius;

Nos autem oblationem, & conceſſionem hujuſmodi pie ac provide factas, gratas & ratas habentes, Perſonam tuam, & perſonas hæredum tuorum cum prædictis Regnis, & pertinentiis eorumdem, & omnibus bonis aliis rationabiliter nunc poſſeſſis, & impoſterum poſſidendis ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, tibi, & ipſis ſecundum præſcriptam formam de communi conſilio Fratrum noſtrorum ſupradicta Regna concedentes in feudum, & præſenti privilegio confirmantes, ita quod quilibet hæredum tuorum cum Regni Coronam acceperit feudum hujuſmodi Summo Pontifici, & Romanæ Eccleſiæ publice recognoſcat, & eis fidelitatis exhibeat juramentum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Regnumque Joanni concedit in feudum

Clauſulæ.

Dat. die 4. Novem. 1213 Pontific. Anno XVI.

Dat. Laterani per manum Raynaldi Acolythi, & Cappellani Domini Innocentii Papæ Tertii ſecundo Nonas Novembris Indictione ſecunda, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo decimo tertio, Pontificatus vero ejuſdem Domini Innocentii Anno ſextodecimo.

XCVIII.

Confirmatio bonorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio Gemblacenſi.

Ex Baluz. lib. XVI. Epiſt. 146.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Willelmo Abbati Gemblacenſis Monaſterii, ejuſque Fratribus tam præſentibus quam futuris Religioſam Vitam profeſſis in perpetuum.

Proemium.

Religioſis deſideriis dignum eſt facilem præbere conſenſum, ut fidelis devotio celerem ſortiatur effectum. Ea propter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Innocentii, Eugenii, & Cœleſtini Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes præfatum Monaſterium in quo divino mancipati eſtis obſequio ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes ut quaſcumque

Monaſterium hoc ſub Apoſtolica protectione recipit

Digitized by Google

que poſſeſſiones quæcunque bona &c. *uſque* & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Ipſum videlicet Monaſterium in Beatorum Petri & Exuperii honore fundatum, quod utique ipſius Burgi principalis Eccleſia eſſe dicitur, cum Capella ſua, quæ vocatur Sancti Salvatoris, juxta providentiam tuam & ſucceſſorum tuorum, fili Abbas, tam in temporalibus quam in ſpiritualibus libere, & abſque contradictione aliqua diſponenda ſalvo nimirum jure debito Leodienſis Epiſcopi. Similiter etiam Villas & Capellas de Coreis, de Eſnsgia, & de Salveniriis, & de Lircil, & de Arentin, ad prædictum locum tam Parochiali quam Seculari jure pertinentes. Præterea fundum ipſius Burgi, & Terras adjacentes, cum banno & juſtitia, percuſſura monetæ, mercato, & teloneo, fonagio vini, cambatico, & materia, poſitione Villici ſive ſcabinorum atque cæterorum Officialium ad eundem locum pertinentium. Piſcarias & Vivaria, cum molendinis, terris, cultis & incultis, pratis, paſcuis, & ſylvis, ac partem allodii Gemblacenſis, quæ fuit Ægidii & Johannis Fratrum de Corcis & comparticipum ſuorum. Eccleſiam quoque de Caſtris, Pictam Villam, Villam quæ dicitur Eineis, Vicum qui dicitur Boſerolus, Vicum qui dicitur Maiſnil, Cenſum de Roſeriis, Villam quæ dicitur Soe cum Eccleſia, banno, juſtitia, terris, ſylvis, pratis, paſcuis, & piſcaria. Cenſum Villæ quæ dicitur Templiacus, cum tribus placitis annualibus, Villam quæ dicitur Ferolt, Villam de Monterivo cum Eccleſia, Villam Sancti Gaurerici cum Eccleſia, Villam de Niele cum Eccleſia, allodium de Walchem, Villam de Bellorivo, Montem qui dicitur Sancti Wiberti cum Eccleſia & appendiciis ſuis, decimas quorundam Sariorum de Sumbreſia, Villam de Diona cum Eccleſia, terris, pratis, & ſylvis, allodium de Jandrenolio, apud Puceium viginti duus ſolidos Leodienſis monetæ, Eccleſiam de Boſſuth, Eccleſiam de Baverechireum cum terris ad eam pertinentibus, Villam de Stirs. Apud Leodium duos manſos, unum in Inſula juxta Sanctum Paulum, altera apud S. Lambertum, & Vineam unam apud Viuiacum, apud Namucum aliam Vineam, Villam de Soiiri cum Eccleſia. Heremom Sanctæ Mariæ apud Brenam cum Eccleſia in Epiſcopatu Cameracenſi, Villam de Turp cum Eccleſia. Adjicientes vigeſimam partem totius allodii de Bevenchin, quam tenetis de Eccleſia Sancti Lamberti ſub annuo cenſu vigintiquinque ſolidorum Leodienſis monetæ. Eccleſias quoque de Boſſuth, & de Bavenchin. Cum omni jure quod habetis in eis tam ex patronatu, quam ex donatione piæ recordationis Alberti Leodienſis Epiſcopi, quam vobis ſpecialiter Sedes Apoſtolica confirmavit. Decimam Sartorum totius ſylvæ Epiſcopi Leodienſis apud Bavenichen. Decimam quoque in Villa Smirci, quadraginta bunuariorum terræ & amplius, cum decimis quas habetis in Monte Sancti Wiberti a Parochianis manſionariis veſtris: medietatem Eccleſiæ de Vuares cum dominio dotis & terræ & ccuſus & Gallianorum. Præterea libertatem, donationes, & poſſeſſiones, ab illuſtri quondam Viro Imperatore Othone & Wilbodone Leodienſi Epiſcopo rationabiliter eidem Venerabili loco collatas, & prædeceſſoris noſtri bonæ memoriæ Benedicti Papæ privilegio roboratas & uſque ad hanc diem quiete a veſtro Monaſterio habitas, nos quoque vobis concedimus & firmamus, ſicut in eorum ſcriptis & privilegiis authenticis continetur. Sane novalium veſtrorum &c. *uſque* exigere vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis Clericos vel Laicos &c. *uſque* contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper &c. *uſque* nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum &c *uſque* divina officia celebrare. Chriſma vero, Oleum Sanctum &c. *uſque* voluerit exhibere. Alioquin liceat vobis &c. *uſque* quod poſtulatur impendat, adjicimus etiam ut ſi quando in aliquo negotio vos gravari ſenſeritis, Sedem Apoſtolicam vobis libere liceat appellare. Quotiens etiam Sanctam Romanam Eccleſiam pro gravaminibus veſtris aut certa utilitate adire volueritis, idipſum faciendi facultatem liberam habeatis. Sancimus etiam ut bonæ atque Canonicæ conſuetudines quæ in veſtro Monaſterio actenus viguerunt, eidem Venerabili loco in perpetuum illibatæ ſerventur. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate &c. *uſque* providerint eligendum.

Bonaque omnia ei confirmat.

Privilegia nonnulla elargitur.

Decernimus ergo &c. *uſque* omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum &c. *uſque* diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco &c. *uſque* pacis inveniant.

Clauſulæ.

Datum Laterani per manum Raynaldi Acolythi, & Capellani Domini Innocentii Papæ III. xvii. Kal. Decembris, indictione ſecunda Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo tertiodecimo Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ III. anno ſextodecimo.

Dat. die 14. Novem. 1213 Pon. An. XVI

Confirmat quoq; eidem Donationes omnes.

XCIX.

Confirmatio Concordiæ, initæ inter Monaſterium Virziliacenſe, & Herveum Comitem, ac Mathildem Comitiſſam Nivernenſes.

Ibid. Epiſ. 159.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Abbati, & Conventui Virziliacenſi.

CUm litigantium utilitatis interſit, ne ſopitæ judicio vel concordia quæſtiones iterum ſuſcitentur, ſi ea, quæ provida ſunt deliberatione firmata, auctoritatis noſtræ robur expoſcant, eis grato concurrentes aſſenſu, favoris Apoſtolici præſidium impertimur. Sane poſtulaſtis a nobis, ut concordiam, quæ inter vos ex parte una, & Comitem ac Comitiſſam Nivernenſes ex altera ſuper procurationibus, damnis, & injuriis intervenit, ſicut per litteras veſtras accepimus, quas de verbo ad verbum juſſimus præſentibus annotari, dignaremur Apoſtolico munimine roborare. Tenor autem litterarum talis exiſtit. Sanctiſſimo Patri, & Domino reverendo Innocentio Dei gratia Summo Pontifici, devoti & humiles filii frater Galterius dictus Abbas, & Conventus Virziliacenſis, devota pedum oſcula. Noverit Sanctitas Veſtra quod Dominus Herveus Comes, & Mathildis Comitiſſa Nivernenſes fecerunt nobis authenticum inſtrumen-

Exordium.

Monachorum Virziliacen. Literæ ad Innocentium PP.

men-

Digitized by Google

mentum, cujus tenor eſt talis: Univerſis Chriſtifidelibus ad quos præſens ſcriptum pervenerit. Herveus Comes, & Mathildis Comitiſſa Nivernenſes ſalutem in Domino. Noverit univerſitas veſtra quod cum inter nos ea una parte, & Abbatem, & Conventum Monaſterii Virziliacenſis ex altera, ſuper quibuſdam procurationibus annuis, damnis, & injuriis quæſtio verteretur, tandem mandavimus Domino Papæ, quod per omnia volebamus in hac cauſa ipſius obtemperare mandatis. Ipſe vero communicato fratrum ſuorum conſilio ſcripſit in hunc modum. Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei Venerabili fratri Epiſcopo, & dilectis filiis Abbati Sancti Victoris, & Cancellario Pariſienſi ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum pro quæſtione quæ inter Nobilem Virum Herveum Comitem Nivernenſem ex parte una, & dilectos filios Abbatem, & Conventum Monaſterii Virziliacenſis Diœceſis Eduenſis ex altera ſuper quibuſdam procurationibus annuis, damnis, & injuriis vertebatur, ipſius nobilis, & partis alterius procuratores ad noſtram præſentiam acceſſiſſent, & in ea fuiſſet aliquandiu coram nobis prudenter, & provide diſputatum, tandem ex parte nobilis antedicti relatione ſuorum procuratorum accepimus, quod ipſe volens per omnia complacere noſtro beneplacito voluntatis, paratus erat in hac cauſa noſtris obtemperare mandatis. Nos autem communicato fratrum noſtrorum conſilio hoc duximus injungendum, ut cum ipſe & ſucceſſores ſui Comites Nivernenſes in feſto Paſchali ad Monaſterium acceſſerint memoratum, nomine procurationis centum librarum uſualis monetæ, quæ pro tempore curret, ſint ſumma contenti, tantundem in feſto Beatæ Mariæ Magdalenæ procurationis nomine recepturi ſi ad Monaſterium acceſſerint ſupradictum, ad protectionem ejuſdem Monaſterii, ſecundum quod de jure tenentur, dantes operam efficacem. Ut ergo ſuper hoc nulla poſſit inpoſterum via patere calumniæ, mandavimus ut prædictus Nobilis, & Uxor ipſius per authenticum Inſtrumentum Abbati, & Conventui Monaſterii ejuſdem promittant ſe id firmiter ſervaturos, ſuos nihilominus ſucceſſores ad hujus rei obſervantiam obligantes, & ad majorem cautelam faciant hoc per chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Illuſtrem Regem Francorum auctoritate Regia confirmari, ideoque diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus quatenus poſtquam Nobilis memoratus & Uxor ſui litteras ſecundum formam conceſſerint ſupradictam, eundem Nobilem juxta formam Eccleſiæ ab excommunicationis vinculo abſolvatis quo propter idem negotium noſtra eſt auctoritate ligatus, injungentes eidem ſub debito præſtiti juramenti ut ad impetrandam ſuper hoc confirmationem Regiam det operam bona fide. Abbatem vero & Conventum prædictos ab omni decrevimus impetitione ceſſare, omnemque remittere quæſtionem, quæ ipſis adverſus Nobilem ſæpedictum ſuper damnis & injuriis competebat: decimis de Dornitiaco dumtaxat exceptis, ſuper quibus eis ſatisfieri volumus, & mandamus. Quod ſi non omnes &c. Datum Laterani ſecundo Idus Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Sextodecimo.

Nos autem, ut promiſimus, volentes, ſicut decuit, mandatum Apoſtolicum adimplere, mediante Venerabili Patre Roberto Tituli Sancti Stephani in Cælio Monte Presbytero Cardinale Apoſtolicæ Sedis Legato, ſolemni coram eo præſtito corporaliter Sacramento conceſſimus, quod pacem præſcriptam cum maxima deliberatione a Domino Papa, & Cardinalibus ordinatam obſervabimus bona fide, & litteris præſentibus ad prædictæ pacis obſervationem ſucceſſores, & hæredes noſtros in perpetuum obligamus, volentes modis omnibus, & liberaliter concedentes ut ſupraſcriptæ pacis forma a nobis & ſucceſſoribus & hæredibus noſtris in æternum firmiter & inviolabiliter penitus obſervetur. Ut igitur quæ prædicta ſunt maiori gaudeant firmitate, iſta omnia filia ..... noſtra laudavit, & nos ea præſenti ſcripto, & ſigillorum noſtrorum appoſitione roboravimus. Actum apud Leignacum Caſtrum anno gratiæ milleſimo CCXIII. menſe Octobris. Inde eſt quod Sanctitatem Veſtram, quo humilius poſſumus exoramus quatenus pacem iſtam per vos, & a vobis factam ita dignemini confirmare, quod firma & ſtabilis permaneat in æternum.

Nos igitur precibus veſtris favorem benivolum impendentes, id auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Nulli ergo &c. confirmationis &c. Si quis autem &c.

Datum Laterani iv. Non. Januarii Pontificatus Noſtri Anno Decimoſexto.

Instrumentum Comitis Nivernenſis.

Innoc. Literæ quibus delegat cognitionem cauſæ inter Monaſt. Virziliacenſ. & Comitem Nivernen.

Delegatiſque mandat, ut Comitem abſolvant ab excommunicatione.

Comes jurat ſe ſervaturum Concordiam ab Innocentio mandatam.

Hæc confirmari petunt Virziliacen.

Confirmat Innocentius.

Dat. die 2. Januar. 1214. Pon. An. XVI.

C.

Confirmatio bonorum omnium, libertatum, immunitatum, ac Privilegiorum Monachorum Montis Sancti, qui ſub Apoſtolica protectione recipiuntur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Sancti Athanaſii cæteriſque Abbatibus & Monachis Montis Sancti.

RElatione Illuſtrium, & Magnorum Virorum noſtro eſt Apoſtolatui declaratum, quod ille, qui eſt mons domus Domini præparatus in vertice montium, ut ad eum confluant omnes gentes, Sanctus videlicet Sanctorum, qui Eccleſiæ fundamenta in Sanctis Montibus collocavit, Montem veſtrum ſuper mare ſitum ad inhabitandum ſuis fidelibus prælegit; qui effectum ſui nominis, & numinis in ſe habens, licet aridus ſit & aſper ac temporalis fertilitatis gratia deſtitutus, eſt tamen inter alios mundi Montes maxima ſpiritualium ubertate mirabiliter fœcundatus. Nam cum trecentis Monaſteriis, & glorioſa Religioſorum Virorum multitudine arctam, & pauperem vitam ducentium decoretur, tanta uſque modo refloruit excellentia honeſtatis, tanta religionis eximiæ claritate refulſit, ut de ipſo cum Jacob recte poſſit quis dicere admirando: Vere Sanctus eſt iſte locus; quia hic eſt Domus Dei, & quædam quodammodo porta Cœli, ubi multitudo Cœleſtis exercitus, tamquam Caſtrorum Acies ordinata, & parata ſuſcitare Leviatam, victorioſe pugnat jugiter cum Dracone, pſallens Domino ſapienter. Propter quod cum jam dudum fama

Ibid. Epiſt. 168.

Monaſterii hujus Status.

Digitized by Google

fama veſtri nominis, quæ fuerat effuſa ſicut Oleum circumquaque multos populos ad ſe traxerit in odorem unguentorum veſtrorum, ipſos currere faciens a remotis, Eccleſiarum Prælati, & Imperatores Conſtantinopolitani pluresque Principes Sæculares per privilegia ſua multa olim tantæ libertatis præeminentia vos dotarunt ut poſt Deum, cui vos volebant libere famulari, nullius unquam eſſetis jurisdictioni ſubjecti. Cæterum peccatis exigentibus nunc es parte has infregit mundana potentia libertates per quendam Dei, & Eccleſiæ inimicum, qui Latrunculis congregatis in quodam Caſtro, quod idem in Monte veſtro conſtruxerat per auxilium Brachii ſecularis, non ſolum Eccleſias veſtras tamquam prædo ſacrilegus, & crudelis, auro, argento, & ornamentis omnibus ſpoliavit, verum etiam ut pecuniam exhauriret, quam vos credebat ille perditionis filius congregaſſe tamquam inſanus carnifex atque tortor peremit crudeliter quoſdam veſtrum multiplici genere tormentorum, ſed tandem ſua prava intentione fruſtratus, quam in camino cupiditatis ignis avaritiæ ſuccendebat exinde juſtitia exigente per Imperatoris potentiam eſt dejectus. Unde ne cujuſquam præſumptoris audacia volentis juriſdictionem aliquam ſuper vos ſibi temere uſurpare veſtra pax, & tranquillitas de cætero perturbetur, nobis humiliter ſupplicaſtis, ut veſtris vobis libertatibus confirmatis ſub Beati Petri ac noſtra protectione vos ſuſcipere dignaremur. Volentes igitur paci & quieti veſtræ paterna ſollicitudine providere, veſtris juſtis poſtulationibus inclinati, perſonas, & locum in quo divino eſtis obſequio mancipati, poſſeſſiones etiam, & omnia bona veſtra, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, vel in futurum juſtis modis dante Domino poteritis adipiſci, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus. Libertates autem, & immunitates rationabiles, & antiquas ac etiam approbatas prout in veſtris privilegiis dicitur contineri, vobis & per vos Monaſteriis veſtris auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Privilegia ei a Principibus conceſſa.

Diminutum, afflictumque Monaſterium a quodam perdito homine.

Illud ſub Apoſtolica ſuſcipit protectione, libertates omnes eidem confirmans.

Nulli ergo &c. noſtræ protectionis & confirmationis &c. Si quis autem &c.

Datum Laterani xvi. Kalend. Februarii Pontificatus Noſtri Anno Sextodecimo.

Dat. die 17. Januar. 1214. Pon. An. XVI.

CI.

Confirmatio Bonorum omnium ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio Beatæ Mariæ Virginis de Alderſpach.

Edidit Hundius Hiſt. Saliſburg. Tom. II. pag. 41.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ludovico Abbati de Alderſpach, ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

RElligioſam vitam eligentibus Apoſtoli cum convenit adeſſe præſidium ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos a propoſito revocet, aut (quod abſit) Sacræ Religionis infringat.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Monaſterium Sanctæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ in quo divino mancipati eſtis obſequio ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo monaſticus qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, atque Inſtitutum Ciſterciensem Fratrum in eodem Monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino adipiſci poterit, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum in quo præfatum Monaſterium ſitum eſt cum omnibus pertinentiis ſuis. Grangiam ſtrazze, Grangiam Wiſling, Grangiam Gumprechtingen, Grangiam Atzenperge, Grangiam Prennebach, & Grangiam Gneunſendorf, poſſeſſiones, quas habetis in Revute in Pentzing, in Celle, in Batrichſperge, in Kaſte, in Cirknarn, cum pratis, vineis, terris, nec moribus, uſuagiis, & paſcuis, in boſco, & planu, in viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis. Sane laborum veſtrorum, quos propriis manibus, aut ſumptibus colitis, tam de terris cultis, quam incultis, ſive de hortis, & virgultis, & piſcationibus veſtris, vel de nutrimentis animalium veſtrorum nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & abſolutos e ſæculo fugientes ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli Fratrum veſtrorum poſt factam in Monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit abſque Abbatis ſui licentia de eodem loco diſcedere. Diſcedentem vero abſque communium litterarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Quod ſiquis retinere præſumpſerit licitum vobis ſit, in ipſus Monachos, vel converſos regularem ſententiam promulgare. Illud diſtrictius inhibentes ne terras, ſeu quodlibet Beneficium Eccleſiæ veſtræ collatum liceat alicui perſonarum dari, ſive alio modo alienari abſque conſenſu totius Capituli, vel majoris, aut ſanioris partis ipſius. Si quæ vero donationes, vel alienationes aliter, quam dictum eſt factæ fuerint eas irritas eſſe cenſemus. Ad hæc etiam prohibemus, ne aliquis Monachus, ſive Converſus ſub profeſſione veſtræ domus aſtrictus, ſine conſenſu, & licentia Abbatis, & majoris partis Capituli veſtri pro aliquo fidejubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra pretium Capituli veſtri providentia conſtitutum niſi propter manifeſtam domus veſtræ utilitatem, quod ſi facere frater præſumpſerit, non teneatur Conventus pro his aliquatenus reſpondere. Licitum præterea ſit vobis in cauſis propriis, ſive civilem, ſive criminalem contineant actionem Fratrum veſtrorum teſtimoniis uti, ne pro defectu teſtium jus veſtrum in aliquo valeat deperire. Inſuper auctoritate Apoſtolica inhibemus, ne ullus Epiſcopus, vel alia quælibet perſona, ad Synodos, vel Conventus

Monaſt. ſub tutela recipit S. A.

Bona omnia ei confirmat.

Eoque a decimarum ſolutione eximit.

Clericos ejus inde prohibet diſcedere.

Quidquam ab eo alienari vetat.

Nonnulla concedit Privilegia.

tus forenſes vos ire, vel judicio ſæculari de veſtra propria ſubſtantia, vel poſſeſſionibus veſtris ſubjacere compellat, nec ad domos veſtras cauſa ordines celebrandi, cauſa tractandi, vel aliquos Conventus publicos convocandi venire præſumat, nec regularem electionem Abbatis veſtri impediat, aut de inſtituendo, vel removendo eo, qui pro tempore fuerit, contra ſtatuta Ciſtercienſis Ordinis ſe aliquatenus intromittat. Si vero Epiſcopus, in cujus Parochia domus veſtra fundata eſt, cum humilitate, & devotione, qua convenit acquiſitus ſubſtitutum Abbatem benedicere, & alia quæ ad officium Epiſcopale pertinent, vobis conferre renuerit, licitum ſit eidem Abbati, ſi tamen Sacerdos fuerit, proprios Novitios benedicere, & alia quæ ad officium ſuum pertinent, exercere, & vobis omnia ab alio Epiſcopo percipere, quæ a veſtro fuerint indebite denegata: illud adjicientes, ut in recipiendis profeſſionibus, quæ a benedictis, vel benedicendis Abbatibus exhibentur, ea ſint Epiſcopi forma, & expreſſione contenti, quæ ab origine Ordinis noſcitur inſtituta, ut ſcilicet Abbates ipſi ſalvo ordine ſuo profiteri debeant, & contra Statuta Ordinis ſui nullam profeſſionem facere compellantur. Pro conſecrationibus vero Altarium, vel Eccleſiarum, ſive pro Oleo Sancto, vel quolibet alio Eccleſiaſtico Sacramento nullus a vobis ſub obtentu conſuetudinis, vel alio modo quicquam audeat extorquere: ſed hæc omnia gratis vobis Epiſcopus Diœceſanus impendat. Alioquin liceat vobis quemcumque volueritis Catholicum adire Antiſtitem gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate vobis quod poſtulatis impendat. Quod ſi Sedes Epiſcopi vacaverit, interim omnia Eccleſiaſtica Sacramenta a vicinis Epiſcopis accipere libere, & abſque contradictione poſſitis. Sic tamen ut ex hoc impoſterum propriis Epiſcopis nullum præjudicium generetur: Quia vero interdum propriorum Epiſcoporum copiam non habetis, ſi quem Epiſcopum Romanæ Sedis, ut diximus gratiam, & communionem habentem, & de quo plenam notitiam habeatis, per vos tranſire contigerit, ab eo benedictiones Vaſorum, & Veſtium, conſecrationes Altarium, ordinationes Monachorum auctoritate Apoſtolicæ Sedis accipere valeatis. Porro ſi Epiſcopi, vel alii Eccleſiarum Rectores in Monaſterium veſtrum, vel perſonas inibi conſtitutas, ſuſpenſionis, vel excommunicationis, vel interdicti ſententiam promulgarint, ſive etiam in mercenarios veſtros, pro eo quod decimas non ſolvitis, ſive aliqua occaſione eorum, quæ ab Apoſtolica benignitate vobis indulta ſunt, ſeu benefactores veſtros pro eo, quod aliqua vobis beneficia, vel obſequia ex charitate præſtiterint, vel ad laborandum adjuverint in illis diebus, quibus vos laboratis, & alii feriantur, eandem ſententiam protulerint ipſam tamquam contra Sedis Apoſtolicæ indulta prolatam duximus irritandam. Nec litteræ ullam firmitatem habeant, quas tacito nomine Ciſtercienſis Ordinis, & contra tenorem Apoſtolicorum Privilegiorum conſtiterit impetrari. Præterea cum commune interdictum terræ fuerit, liceat vobis nihilominus in veſtro Monaſterio excluſis excommunicatis, & interdictis divina officia celebrare. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuram locorum, ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere. Præterea omnes libertates, & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Ordini veſtro conceſſas, necnon & libertates, & exemptiones ſæcularium exactionum a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit ſecundo, tertiove commonita niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit poteſtatis honoriſque ſuo dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Sacramenta a Diœceſano accipienda Epiſcopo.

Abbates contra Ordinis Statuta profeſſionem facere non compellendi.

Quæ Epiſcopi propria ſunt, a quo accipienda Sede Epiſcopali vacante.

Nonnulla alia concedit Privilegia.

Clauſulæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum per manum Raynaldi Domini Innocentii Papæ Tertii Acolyti, & Capellani decimo Kalendas Aprilis Indictione ſecunda Incarnationis Dominicæ Anno MCCXIV. Pontificatus vero ejuſdem Domini Innocentii anno ſeptimo decimo.

Dat. die 23. Martii 1214. Pontific. Anno XVII.

CII.

Commiſſio Apoſtolicæ Sedis Delegatis, ut Angliæ Regni Barones Regi ſuo rebelles excommunicatos denuncient.

Edidit Matth. Pariſ. Hiſtor. Angl. pag. 250.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. P. Wintonienſi Epiſcopo Abbati de Redinge, & Pandulpho Eccleſiæ Romanæ Subdiacono ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Miramur plurimum, & movemur, quod cum chariſſimus in Chriſto filius noſter Joannes Illuſtris Rex Angliæ ſupra ſpem Domino, & Eccleſiæ ſatisfecerit; & præſertim Fratri noſtro Stephano Cantuarienſi Archiepiſcopo, & Epiſcopis ejus, quidam eorum minus, quam oportuerit, & decuerit ad Sanctæ Crucis negotium Apoſtolicæ Sedis mandatum, & fidelitatis præſtitæ juramentum debitum immo nullum habentes reſpectum, & contra perturbatores Regni, quod ad Romanam Eccleſiam ratione Dominii pertinere dignoſcitur, auxilium

Cantuarienſis Archiep. cum Baronibus ſuo Regi infeſtis.

non præſtiterint, vel favorem quaſi conſocii, ne dicamus Socii conjurationis iniquæ: quia non caret ſcrupulo Societatis iniquæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare. Ecce qualiter Patrimonium Romanæ Eccleſiæ Pontifices præfati defendunt? qualiter Cruce ſignatos tuentur, imo qualiter ſe opponunt his, qui deſtruere moliuntur negotium Crucifixi? pejores procul dubio Saracenis exiſtentes, cum illum conantur a Regno depellere, de quo potius ſperabatur quod deberet ſuccurrere Terræ Sanctæ. Unde ne talium inſolentia non ſolum in periculum Regni Angliæ, verum etiam in perniciem aliorum Regnorum, & maxime in ſubverſionem totius negotii Crucifixi valeat prævalere, nos ex parte Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti authoritate quoque Apoſtolorum ejus Petri, & Pauli, ac noſtra omnes hujuſmodi perturbatores Regis, ac Regni Angliæ, cum complicibus, & fautoribus ſuis, excommunicationis vinculo innodamus, & terras eorum Eccleſiaſtico ſubjicimus interdicto: præfato Archiepiſcopo, & Epiſcopis ſuis in virtute obedientiæ diſtrictiſſime injungentes quatenus noſtram ſententiam ſingulis diebus Dominicis, & feſtivis pulſatis campanis, & candelis accenſis ſolemniter per totam Angliam publicare procurent, donec ſatisfecerint Domino Regi de damnis, & injuriis irrogatis, & ad ejus obſequium fideliter revertantur. Univerſis inſuper ejuſdem Regis Vaſſallis in remiſſionem peccatorum ex parte noſtra injungentes, ut contra perverſores hujuſmodi præfato Regi tribuant conſilium, & juvamen. Si qui autem Epiſcoporum hoc noſtrum præceptum neglexerit adimplere, ſciat ſe ab Epiſcopali officio ſuſpenſum, & ſubjectorum obedientiam eſſe ſubtractam, quia juſtum eſt ut eis inferiores non obediant, qui Superiori ſuo obedire contemnunt. Ne igitur mandatum alicuius tergiverſatione valeat impediri, excommunicationis cauſam prædictorum, cum cæteris quæ ad hoc negotium pertinuerint, vobis duximus committendum: per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes quatenus protinus omni appellatione poſtpoſita procedatis ſicut videritis expedire. (a)

Et negotium Terræ Sanctæ impedientes, — *Excommunicantur.* — *Executio ſententiæ Delegatis Apoſtolicis commiſſa.*

CIII.

Ex Rymer. Tom. I. pagin. 197.

Confirmatur Diploma a Joanne Angliæ Rege datum pro libertate electionum Eccleſiis ſui Regni.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei Venerabilibus fratribus, & dilectis filiis univerſis Eccleſiarum Prælatis per Angliam conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

Dignis laudibus attollimus magnificentiam Creatoris, quod poſtquam idem, qui eſt mirabilis, & terribilis in conſiliis ſuper filios hominum, aliquandiu toleravit, ut perflando diſcurreret per areolam horti ſui ſpiritus tempeſtatis, quaſi ludens taliter in orbe terrarum, ut ſic oſtenderet infirmitatem, & inſufficientiam noſtram nobis, ſtatim, cum voluit, Aquiloni dixit ſiſte, & auſtro noli prohibere, imperanſque ventis, & mari; ſtatuit procellam in auram, ut nautæ portum quietis inveniant peroptatum.

Cum enim inter Regnum, & Sacerdotium Anglicanum non ſine magno periculo, atque damno, ſuper electionibus Prælatorum gravis fuerit controverſia diutius agitata, illo tandem cui nihil eſt impoſſibile, quique, ubi vult, ſpirat mirabiliter ex mera, & ſpontanea voluntate de conſenſu communi ſuorum Baronum, pro ſalute animæ ſuæ, ac prædeceſſorum, & ſucceſſorum ſuorum, vobis conceſſit, & ſuis litteris confirmavit, ut de cætero in univerſis, & ſingulis Eccleſiis, ac Monaſteriis, Cathedralibus, & Conventualibus totius Regni Angliæ in perpetuum libere fiant electiones quorumcumque Prælatorum majorum etiam, & minorum.

Joannes Rex dat libertatem Electionum.

Nos igitur hoc gratum, & ratum habentes conceſſionem hujuſmodi vobis, & per vos Eccleſiis, & ſucceſſoribus veſtris, prout in ejuſdem Regis, litteris perſpeximus contineri auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Quod confirmat Innocentius.

Ad majorem autem firmitatem, & perpetuam memoriam hujus rei præfatas Regis litteras, ſuper hoc confectas, præſentibus inſeri fecimus, quorum tenor eſt talis.

Joannes, Dei gratia, Rex Angliæ, Dominus Hiberniæ, Dux Normanniæ, & Aquitaniæ, & Comes Andegaviæ Archiepiſcopis, Epiſcopis, Comitibus, Baronibus, Militibus, Ballivis, & omnibus, has litteras viſuris ſalutem.

Joannis Regis Diploma.

Quoniam inter nos, & Venerabiles Patres noſtros Stephanum Cantuarienſem Archiepiſcopum, totius Angliæ Primatem, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem, Vvilelmum Londonienſem, Euſtachium Elyenſem, Egidium Herefordenſem, Jocellinum, Bathonienſem, & Glaſtonienſem, & Hugonem Lincolnienſem, Epiſcopos, ſuper damnis, & ablatis eorum, tempore interdicti, per Dei gratiam, de mera, & libera voluntate utriuſque partis, plene convenit, volumus, non ſolum eis quantum ſecundum Deum poſſumus ſatisfacere, verum etiam toti Eccleſiæ Anglicanæ ſalubriter, & utiliter in perpetuum providere.

Inde eſt quod, qualiſcumque conſuetudo temporibus noſtris, & prædeceſſorum noſtrorum hactenus in Eccleſia Anglicana fuerit obſervata, & quicquid juris nobis hactenus vindicaverimus, quæ in electionibus quorumcumque Prælatorum, nos ad ipſorum petitionem pro ſalute animæ noſtræ, & prædeceſſorum, ac ſucceſſorum noſtrorum Regum Angliæ liberaliter mera, & ſpontanea voluntate de communi aſſenſu Baronum noſtrorum conceſſimus, & conſtituimus, & in hac præſenti charta noſtra confirmavimus, ut de cætero, univerſis, & ſingulis Eccleſiis, Monaſteriis, Cathedralibus, & Conventualibus totius Regni noſtri Angliæ, liberi ſint in perpetuum electiones quorumcumque Prælatorum majorum, & minorum, ſalva nobis, & hæredibus noſtris cuſtodia Eccleſiarum, & Monaſteriorum vacantium, quæ ad nos pertinent.

Promittimus etiam quod, nec impediemus

(a) Matthæus Pariſius haſce Innocentii literas refert ad annum 1214.

mus, nec impediri permittemus per noſtros, nec procurabimus, quin in ſingulis, & univerſis Eccleſiis, & Monaſteriis memoratis, poſtquam vacaverint Prælaturæ, quemcumque voluerint libere ſibi præficiant electores Paſtorem, petita tamen prius a nobis, & hæredibus noſtris licentia eligendi, quam non denegabimus, nec differemus.

Et ſi forte quod abſit, denegaremus, vel differremus, nihilominus procedent electores ad electionem Canonicam faciendam, & ſimiliter poſt celebratam electionem noſter requiratur aſſenſus quem non denegabimus niſi aliquid rationabile propoſuerimus, & legitime probaverimus propter quod non debeamus conſentire.

Quare volumus, & firmiter jubemus ne quis vacantibus Eccleſiis, vel Monaſteriis contra hanc noſtram conceſſionem, & Conſtitutionem in aliquo veniat, vel venire præſumat: Si quis vero contra hoc aliquo unquam tempore venerit maledictionem Omnipotentis Dei, & noſtram incurrat.

Teſtibus.

P. Wintonienſi Epiſcopo.
W. Comite Warennæ.
R. Comite Ceſtriæ.
S. Comite Wintoniæ.
G. de Mandevilla Comite.
Glonceſtriæ, & Eſſexiæ.
W. Comite de Ferrariis.
W. Brivver.
W. Filio Geroldi.
W. de Cantilupo.
H. de Nevillis.
Roberto de Vere.
W. de Hunteingefeld.

Datum per manum Magiſtri Ricardi de Mariſcis Cancellarii Noſtri, decimo quinto die Januarii apud novum Templum London Anno Regni noſtri decimo ſexto.

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtram confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 30. Martii 1215. Pontific. Anno XVIII. Datum Laterani tertio Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno decimo octavo.

CIV.

Edidit Catelius Hiſt. Occitan. lib. V. Vide quoque Annales Raynaldi.

Infeudatio Comitatus Melgorii, ſeu Montisferraut favore Guillelmi Epiſcopi Magalonen. ſub annuo cenſu 20. Marcharum arg. Sedi Apoſtolicæ perſolvendo.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerando Patri Guillelmo Epiſcopo Magalonæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium. Apoſtolicæ Sedis benignitas proinde penſans merita ſingulorum, iis quos ſibi fideles ſpiritualiter invenit, & devotos, ſpiritualem conſuevit gratiam exhibere, ut & ipſi grata ſuæ devotionis præmia ſe gaudeant accepiſſe, ac alii ad ejus obſequia eorum exemplo merito provocentur. Hinc eſt quod devotioni, quam tu, & Magalonenſis Eccleſia retroactis temporibus ad Apoſtolicam Sedem noſcimini habuiſſe, ac habere in futurum ſperamini, attendentes Comitatum Melgorii, ſive Montisferrant, qui juſte ad proprietatem Eccleſiæ noſcitur pertinere, cum omnibus pertinentiis ejus in feudum concedimus tibi, ac ſucceſſoribus tuis ſub annuo cenſu viginti Marcharum argenti nobis, & ſucceſſoribus noſtris in feſto Reſurrectionis Dominicæ perſolvendo, ſalvo nihilominus alio cenſu, quem pro alia cauſa Eccleſiæ Romanæ debetis. *Infeudatio Caſtri.* Itaque tu, & ſucceſſores tui nobis, & ſucceſſoribus noſtris fidelitatem propter hoc ſpecialiter facietis, & per Romanam dumtaxat Eccleſiam ipſum recognoſcetis, & tenebitis Comitatum, & de ipſo facietis guerram, & pacem ad mandatum ipſius, nec caſtrum Melgorii, ſeu Caſtrum Montisferandi, cum ſint Comitatus caput ejuſdem infeudare, ſeu quomodolibet alienare ullatenus præſumetis abſque Apoſtolicæ Sedis licentia ſpirituali; minora etiam feuda quæ ad ipſum pertinent Comitatum nulli concedetis omnino extra Magalonenſem Diœceſim commoranti. *Conditiones.*

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 14. Aprilis 1215. Pontific. Anno XVIII. Datum Laterani decimo octavo Kalendas Maji Pontificatus noſtri anno octavodecimo.

CV.

Ad Galliæ Epiſcopos.

Ex M. S. Michaelis in Periculo maris edidit Marten. Theſaur. Anecdot. Tom. I. col. 817.

De vitanda Simonia in receptione Monachorum, aut Sanctimonialium.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis in Regno Franciæ conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Multoties audivimus, & a multis, quod in quibuſdam Monachorum, Monialium, & aliorum Religioſorum Monaſteriis per veſtras Diœceſes conſtitutis conſuetudo damnabilis, immo damnatus, & damnandus abuſus uſque adeo inolevit, ut pene penitus nulla perſona recipiatur in ipſis abſque labe ſimoniacæ pravitatis. Ne igitur clamorem toties iteratum videamur, quod abſit, ſimulando fovere, Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quatenus ſemel in anno hujuſmodi Monaſteria ſinguli per veſtras Diœceſes viſitantes ſub anathematis interminatione vetetis, ne qua perſona de cætero recipiatur in eis per hujuſmodi pravitatem, ſemper in veſtris Synodis denunciantes hoc ipſum, & circa eas quas ſic receptas inveneritis auctoritate Apoſtolica ſublato appellationis obſtaculo ſtatutis, quod ſaluti, & honeſtati videritis expedire.

Dat. die 17. Aprilis 1215. Pontif. Anno XVIII. Datum Laterani decimoquinto Kal. Maji Pontificatus noſtri Anno decimo octavo.

CVI.

Ex Pariſio loc. cit. pag. 266. Vide etiam Rymer. Tom. I pag. 203.

Irritatio Conceſſionum omnium ab Angliæ Rege Magnatibus in præjudicium Regni factarum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus hanc paginam inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

ET ſi Chariſſimus in Chriſto Filius noſter Joannes Rex Anglorum Illuſtris, Deum, & Eccleſiam vehementer offenderit, unde nos eum vinculo excommunicationis innodavimus, & Regnum ejus Eccleſiaſtico ſubjecimus interdicto, ipſe tamen (illo miſericorditer inſpirante) qui non vult mortem peccatoris, ſed ut convertatur, & vivat tandem converſus ad cor Deo, & Eccleſiæ humiliter ſatisfecit, intantum quod non ſolum recompenſationem pro damnis, reſtitutionem exhibuit pro ablatis, verum etiam plenariam libertatem contulit Eccleſiæ Anglicanæ. Quinimo utraque Sententia relaxata, Regnum ſuum tam Angliæ, quam Hiberniæ Beato Petro, & Eccleſiæ Romanæ conceſſit: recipiens illud in feudum ſub annuo cenſu mille marcarum, fidelitatis nobix inde præſtito juramento, ſicut per privilegium ejus aurea Bulla munitum. Adhuc etiam Omnipotenti Deo amplius placere deſiderans ſignum vivificæ Crucis reverenter acceſſit, profecturus in ſubſidium Terræ Sanctæ, ad quod ſe magnifice præparabat. Sed humani generis inimicus, qui ſemper conſuevit bonis actibus invidere, ſuis callidis artibus adverſus eum Barones Angliæ concitavit, ita ut ordine perverſo in illum inſurgerent, poſtquam converſus Eccleſiæ ſatisfecit, qui aſſiſtebant eidem quando Eccleſiam offendebat. Orta ſiquidem inter eos diſſentionis materia, cum plures dies ſtatuti fuiſſent ad tractandum de pace, utrumque interim ſolemnes nuncii ad noſtram fuerunt præſentiam deſtinati. Cum quibus habito diligenti tractatu, poſt plenam deliberationem ſcripſimus per eoſdem Stephano Cantaurienſi Archiepiſcopo, & Epiſcopis Anglicanis præcipiendo mandantes, ut ad reformandam inter utroſque veram, & plenam concordiam diligens impenderent ſtudium, & operam efficacem, omnes conjurationes, & conſpirationes, ſi quæ fuerant forte præſumptæ a tempore ſubortæ diſcordiæ inter Regnum, & Sacerdotium, apoſtolica denunciantes auctoritate caſſatas, & per excommunicationis Sententiam inhibentes, ne talia de cætero præſumerentur a quoquam, Magnates, & nobiles Angliæ monendo prudenter, & efficaciter injungendo, ut per manifeſta devotionis, & humilitatis indicia ipſum Regem ſibi placere ſtuderent: ac deinde ſi quid ab eo ducerent poſtulandum, non inſolenter, ſed humiliter implorarent; regalem conſervantes ei honorem, & exhibentes ſervitia conſueta, quæ ipſi, & prædeceſſores eorum ſibi, & prædeceſſoribus ſuis impenderunt: cum ex eis ipſe Rex non debeat abſque judicio ſpoliari, ut ſic quod intenderent, poſſent facilius obtinere. Nos enim eundem Regem per litteras noſtras rogavimus, & monuimus, & per præfatos Archiepiſcopum, & Epiſcopos nihilominus rogari, & moneri mandavimus in remiſſionem ſibi peccaminum injungentes, quatenus prædictos Magnates, & nobiles benigne tractaret, & juſtas eorum petitiones clementer admitteret, ut & ipſi congaudendo cognoſcerent eum in meliorem ſtatum divina gratia eſſe mutatum, ac per hoc ipſi, & hæredes eorum ſibi, & hæredibus ſuis deberent promptius, & devotius famulari: plena eis in veniendo, morando, & recedendo ſecuritate conceſſa; ita quod ſi forte nequiret inter eos concordia provenire in curia ſua per partes eorum, ſecundum leges, & conſuetudines Regni ſuborta diſſentio ſopiretur. Verum antequam nuncii cum hoc provido, & juſto mandato rediiſſent, illi juramento fidelitatis omnino contempto: cum & ſi Rex eos injuſte gravaſſet, ipſi tamen non debuiſſent ſic agere contra eum, ut in cauſa ſua iidem judices, & executores exiſterent, Vaſſalli contra Dominum, & Milites contra Regem publice conjurantes; non ſolum cum aliis, ſed cum ejus manifeſtiſſimis inimicis præſumpſerunt contra eum arma movere, occupantes, & devaſtantes terras illius ita quoque; quod Civitatem Londinenſem, quæ ſedes eſt Regni, proditione ſibi traditam invaſerunt. Interim autem præfatis nunciis revertentibus, Rex obtulit eis ſecundum formam mandati noſtri juſtitiæ plenitudinem exhibere, quam ipſi omnino ſpernentes cœperunt manus extendere ad pejora. Unde Rex ipſe ad audientiam noſtram appellans, obtulit eis exhibere juſtitiam coram nobis, ad quem hujus cauſæ judicium ratione Dominii pertinebat, quod ipſi ſunt penitus aſpernati. Deinde obtulit illis, ut tam ab ipſo, quam illis quatuor viri eligerentur prudentes qui una nobiſcum ſubortam inter eos diſcordiam terminarent promittens, quod ante omnia revocaret univerſos abuſus, quicumque fuiſſent in Anglia ſuo tempore introducti: Sed nec hoc illi dignati ſunt acceptare. Tandem illis Rex propoſuit, quod cum Regni Dominium ad Romanam Eccleſiam pertineret, ipſe non poterat, nec debebat abſque noſtro ſpeciali mandato quicquam de illo in noſtrum præjudicium immutare. Unde rurſus ad noſtram audientiam appellavit; Seipſum, ac Regnum cum omni honore, ac jure ſuo Apoſtolicæ protectioni ſupponens. Sed cum nullo modo proficeret, poſtulavit ab Archiepiſcopo, & Epiſcopis, ut noſtrum exequerentur mandatum, jus Eccleſiæ Romanæ defenderent, ac tuerentur eundem ſecundum formam privilegii Cruceſignatis indulti. Porro cum ipſi nihil horum facere voluiſſent, videns ſe omni auxilio, & conſilio deſtitutum; quicquid illi auſi ſunt petere, non eſt auſus ipſe negare. Unde compulſus eſt per vim, & metum, qui cadere non poterant in virum etiam in conſtantiſſimum, compoſitionem inivit cum ipſis, non ſolum vilem, & turpem, verum etiam illicitam, & iniquam in nimiam derogationem, ac diminutionem ſui juris pariter, & honoris. Quia vero nobis a Domino dictum eſt in Propheta: Conſtitui te ſuper gentes, & Regna, ut evellas, & deſtruas, ædifices, & plantes. Item quæ per alium Prophetam. Diſſolve colligationes impietatis ſolve faſciculos deprimentes. Nos tantæ malignitatis audaciam diſſimulare nolentes in Apoſtolicæ Sedis contemptum, Re-

Joannis Regis pœnitentia.

Et voluntas proficiſcendi in Terram S.

Barones contra eum inſurgunt.

Cura de hoc Innocentii.

Fruſtra vero laborat.

Juſta promittit Rex rebellibus.

Nil proficit.

Iniquam cum iis init compoſitionem.

galis

Digitized by Google

galis juris diſpendium, Anglicanæ gentis opprobrium, & grave periculum totius negotii Crucifixi, quod utique immineret, niſi per auctoritatem noſtram revocarentur omnia, quæ a tanto Principe Crucesignato taliter ſunt exorta, & ipſo volente ea ſervare, ex parte Dei omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, auctoritate quoque Apoſtolorum Petri, & Pauli ac noſtra de communi Fratrum noſtrorum conſilio compoſitionem hujuſmodi reprobamus penitus, & damnamus ſub intimatione anathematis prohibentes, ne dictus Rex eam obſervare præſumat, aut Barones cum complicibus ſuis ipſam exigant obſervari: tam chartam, quam obligationes, ſeu cautiones quæcumque pro ipſa, vel de ipſa ſunt factæ irritantes penitus, & caſſantes; ut nullo unquam tempore aliquam habeant firmitatem.

Eam caſſat Pontifex.

Datum Anagniæ nono Kalendas Septembris, Pontificatus noſtri anno decimo octavo.

Dat. die 23. Augu. 1215. Pontific. Anno XVIII.

CVII.

Indictio belli, & Cruciatæ contra Saracenos, pro recuperatione Terræ Sanctæ Hjeruſalem, cum Indulgentiarum, & Privilegiorum conceſſione pro Crucesignatis ad illud proficiſcentibus, aut aliter ſubſidium præſtantibus.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei.

AD liberandam Terram Sanctam de manibus impiorum ardenti deſiderio aſpirantes, de prudentium virorum conſilio, qui plene noverunt circumſtantias temporum, & locorum, ſacro approbante Concilio definimus, ut ita Crucesignati ſe præparent, quod in Kalendas Iunii ſequentis poſt proximum, omnes qui diſpoſuerunt tranſire per mare conveniant in Regnum Siciliæ, alii ſicut oportuerit, & decuerit apud Brunduſium, & alii apud Meſſanam, & partes utrobique vicinas, ubi & nos perſonaliter, Domino annuente, diſpoſuimus tunc adeſſe; quatenus noſtro conſilio, & auxilio Exercitus Chriſtianus ſalubriter ordinetur, cum Benedictione Divina, & Apoſtolica profecturus.

Locus conveniendi & tempus.

§.1. Ad eumdem quoque terminum ſe ſtudeant præparare, qui propoſuerunt per terram proficiſci, ſignificaturi hoc interim nobis, ut eis ad conſilium, & auxilium Legatum idoneum de noſtro latere concedamus.

§.2. Sacerdotes autem, & alii Clerici, qui fuerint in exercitu Chriſtiano, tam ſubditi quam Prælati, orationi & exhortationi diligenter inſiſtant, docentes eos verbo pariter & exemplo, ut timorem, & amorem ſemper habeant divinum ante oculos, nequid dicant aut faciant, quod Divinam Majeſtatem offendat. Etſi aliquando lapſi fuerint in peccatum, per veram poenitentiam mox reſurgant, gerentes humilitatem cordis & corporis, & tam in victu, quam in veſtitu mediocritatem ſervantes, diſſenſiones, & æmulationes omnino vitando, rancore ac livore a ſe penitus relegatis. Ut ſic ſpiritualibus, & materialibus armis muniti, adverſus hoſtes fidei ſecurius prælientur, non de ſua præſumentes potentia, ſed de divina virtute ſperantes.

Clericorum munus in eo exercitu quale ſit.

§.3. Ipſis autem Clericis indulgemus, ut beneficia ſua integra percipiant per triennium, ac ſi eſſent in Eccleſiis reſidentes, & ſi neceſſe fuerit, ea per id tempus pignori valeant obligare.

Eis fructus concedit ſuorum beneficiorum.

§.4. Ne igitur hoc ſanctum propoſitum impediri vel retardari contingat, univerſis Eccleſiarum Prælatis diſtricte præcipimus, ut ſinguli per loca ſua illos, qui ſignum Crucis diſpoſuerunt reſumere, ac tam ipſos, quam alios Crucesignatos, & quos adhuc ſignare contigerit, ad reddendum vota ſua Domino diligenter moveant, & inducant, & ſi neceſſe fuerit, per excommunicationis in perſonas, & interdicti ſententias in terras eorum, omni tergiverſatione ceſſante, compellant, illis dumtaxat exceptis, quibus tale impedimentum occurrerit, propter quod ſecundum Sedis Apoſtolicæ providentiam, votum eorum commutari debeat merito vel differri.

Epiſcopis mandat Crucesignatos moneant de his.

§.5. Ad hæc, ne quid in negocio Ieſu Chriſti de contingentibus omittatur, volumus & mandamus, ut Patriarchæ, Archiepiſcopi, Epiſcopi, Abbates, & alii qui curam obtinent animarum, ſtudioſe proponant ſibi commiſſis verbum Crucis, obſecrantes per Patrem & Filium, & Spiritum Sanctum, unum ſolum verum æternum Deum, Reges, Duces, Principes, Marchiones, Comites, & Barones, alioſque Magnates, necnon Communitates Civitatum, Villarum, Oppidorum, ut qui perſonaliter non acceſſerint in ſubſidium Terræ Sanctæ, competentem conferant numerum bellatorum, cum expenſis ad triennium neceſſariis, ſecundum proprias facultates, in remiſſionem peccatorum ſuorum, prout in generalibus litteris eſt expreſſum, & ad majorem cautelam etiam inferius exprimemus. Hujus remiſſionis volumus eſſe participes, non ſolum eos qui naves proprias exhibent, ſed etiam illos, qui propter hoc opus, naves ſtuduerint fabricare.

Alioſque ad ſubſidia præſtanda inducant.

§.6. Renuentibus autem, ſi qui forte tam ingrati fuerint Domino Deo Noſtro, ex parte Apoſtolica firmiter proteſtentur, ut ſe ſciant ſuper hoc nobis in noviſſimo diſtricti examinis die, coram tremendo judicio reſponſuros. Prius tamen conſiderantes, qua conſcientia, quave ſecuritate confiteri poterunt coram Unigenito Dei Filio Ieſu Chriſto, cui omnia Pater dedit in manus, ſi ei pro peccatoribus crucifixo ſervire renuerint in hoc negocio quaſi proprie ſibi proprio, cujus munere vivunt, cujus beneficio ſuſtentantur, quin etiam cujus ſanguine ſunt redempti.

Renuentibus vero Dei judicium comminentur.

§.7. Ne vero in humeros hominum onera gravia & importabilia imponere videamur, quæ digito noſtro movere nolimus, ſimiles illis qui dicunt utique, ſed non faciunt; ecce nos de his, quæ ultra neceſſarias & moderatas expenſas potuimus reſervare, triginta millia librarum in hoc opus concedimus & donamus, præter navigium, quod Crucesignatis de Urbe atque vicinis partibus conferimus aſſignatur, nihilominus ad hoc ipſum tria millia marcarum argenti, quæ apud nos de quorumdam fidelium eleemoſynis reman-

Quæ det Innocentius pro hac expeditione.

Digitized by Google

remanſerint, aliis in neceſſitates & utilitates prædictæ Terræ per manus fel. mem. Abbatis Hieroſolymitani Patriarchæ, ac Magiſtrorum Templi, & Hoſpitalis fideliter diſtributis.

Vigeſimam Eccleſiaſticis imponit.

§.8. Cupientes autem alios Eccleſiarum Prælatos, necnon Clericos univerſos, & in merito, & in præmio habere participes & conſortes, ex communi Concilii approbatione ſtatuimus, ut omnes omnino Clerici, tam Subditi, quam Prælati, vigeſimam partem Eccleſiaſticorum proventuum uſque ad triennium conferant in ſubſidium Terræ Sanctæ, per manus eorum qui ad hoc Apoſtolica fuerint providentia ordinati. Quibuſdam dumtaxat Religioſis exceptis, ab hac prætaxatione merito eximendis. Illis ſimiliter qui aſſumpto vel aſſumendo Crucis ſignaculo ſunt perſonaliter profecturi.

Cardinalibus autem decimam.

§.9. Nos autem & Fratres noſtri S. R. E. Cardinales plenarie decimam perſolvimus, ſciantque ſe omnes ad hoc fideliter obſervandum, per excommunicationis ſententiam obligatos, ita quod illi qui ſuper hoc fraudem ſcienter commiſerint, ſententiam excommunicationis incurrant.

Privilegia dat Crucesignatis.

§.10. Sane quia juſto judicio cæleſtis Imperatoris obſequiis inhærentes, ſpeciali decet prærogativa gaudere, cum tempus proficiſcendi annum excedat in modico, Crucesignati a collectis vel taliis, aliiſque gravaminibus ſint immunes. Quorum perſonas & bona poſt Crucem aſſumptam, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, ut ſub Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum Prælatorum Eccleſiæ defenſione conſiſtant. Propriis nihilominus Protectoribus ad hoc ſpecialiter deputandis, itaut donec de ipſorum obitu vel reditu certiſſime cognoſcatur, integra maneant & quieta. Et ſi quiſque contra præſumpſerit, per cenſuram Eccleſiaſticam compeſcatur.

§.11. Siqui vero proficiſcentium illuc ad præſtandas uſuras juramento tenentur aſtricti, creditores eorum, ut remittant eis præſtitum juramentum, & ab uſurarum exactione deſiſtant, eadem præcipimus diſtrictione compelli. Quod ſi quiſquam creditorum eos ad ſolutionem coegerit uſurarum, eum ad reſtitutionem earum ſimili cogi animadverſione mandamus. Judæos vero ad remittendas uſuras per ſæcularem impelli præcipimus poteſtatem, & donec illas remiſerint ab univerſis Chriſtifidelibus per excommunicationis ſententiam eis omnino communio denegetur. His autem qui Judæis debita ſolvere nequeunt in præſenti, ſic Principes ſæculares utili dilatione provideant, quod poſt iter arreptum, uſquequo de ipſorum obitu vel reditu certiſſime cognoſcatur, uſurarum incommoda non incurrant. Compulſis Judæis proventus pignorum, quos interim ibi perceperint, in ſortem, expenſis deductis neceſſariis computare, cum hujuſmodi beneficium non multum videatur habere diſpendii, quod ſolutionem ſic prorogat quod debitum non abſorbet. Porro Eccleſiarum Prælati qui in exhibenda juſtitia Crucesignatis, & eorum familiis negligentes extiterint, ſciant ſe graviter puniendos.

Excommunicat adjutores Piratarum.

§.12. Cæterum quia Curſarii, & Piratæ nimium impediunt ſubſidium Terræ Sanctæ, capiendo & expoliando tranſeuntes ad illam, & redeuntes ab ipſa nos ſpeciales adjutores, & fautores eorum, excommunicationis vinculo innodamus. Sub interminatione anathematis inhibentes, ne quis cum eis ſcienter communicet aliquo venditionis vel emptionis contractu, & injungentes Rectoribus Civitatum & locorum ſuorum, ut eos ab hac iniquitate revocent & compeſcant. Alioquin, quia nolle perturbare perverſos, nihil aliud eſt quam fovere, nec caret ſcrupulo ſocietatis occultæ, qui manifeſto facinori deſinit obviare, in perſonas & terras eorum per Eccleſiarum Prælatos ſeveritatem Eccleſiaſticam volumus & præcipimus exerceri.

Et inimicis Chriſtianor. arma, ligna &c. ferentes.

§.13. Excommunicamus præterea & anathematizamus illos falſos & impios Chriſtianos, qui contra ipſum Chriſtum & Populum Chriſtianum Saracenis arma, ferrum & lignamina deferunt galearum. Eos etiam qui galeas eis vendunt, vel naves, quique in piraticis Saracenorum navibus curam, & gubernationem exercent, vel in machinis, aut quibuslibet aliis aliquod eis impendunt auxilium, conſilium, vel favorem in diſpendium Terræ Sanctæ, ipſarum rerum ſuarum privatione mulctari, & capientium ſervos fore cenſemus. Præcipientes ut per omnes Urbes maritimas diebus Dominicis & feſtivis hujuſmodi ſententia innovetur, & talibus gremium non aperiatur Eccleſiæ, niſi totum quod ex ſubſtantia tam damnata perceperint, & tantumdem de ſua ſubſidium prædictæ Terræ tranſmiſerint, ut æquo judicio, in quo deliquerint, puniantur. Quod ſi forte ſolvendo non fuerint, alias hic reatus talium caſtigetur, quod in pœna ipſorum aliis interdicatur audacia ſimilia præſumendi.

Prohibet inſuper ne Chriſtiani ſuas naves mittant in partes Saracenorum.

§.14. Prohibemus inſuper omnibus Chriſtianis, & ſub anathemate interdicimus, ne in Terras Saracenorum, qui partes orientales inhabitant uſque ad quadriennium tranſmittant, aut tranſeant naves ſuas, ut per hoc volentibus transfretare in ſubſidium Terræ Sanctæ major navigii copia præparetur, & Saracenis prædictis ſubtrahatur auxilium, quod eis conſuevit ex hoc non modicum provenire.

A Torneamentis vult abſtineri.

§.15. Licet autem torneamenta ſint in diverſis Conciliis ſub pœna generaliter interdicta, quia tamen hoc tempore Crucis negocium ea plurimum impeditur, nos illa ſub pœna excommunicationis firmiter prohibemus, uſque ad triennium exerceri.

Pacemque generalem per quadriennium indicit.

§.16. Quia vero ad hoc negocium exequendum, eſt permaxime neceſſarium, ut Principes & Populi Chriſtiani ad invicem pacem obſervent; ſancta univerſali Synodo ſuadente ſtatuimus, ut ſaltem per quadriennium in toto Orbe Chriſtiano ſervetur pax generaliter, ita quod per Eccleſiarum Prælatos diſcordantes reducantur ad plenam pacem, aut firmam treguam inviolabiliter obſervandam. Et qui acquieſcere forte contempſerint, per excommunicationem in perſonas & interdictum in terras arctiſſime compellantur, niſi tanta fuerit injuriarum malitia, quod ipſi, tali non debeant pace gaudere. Quod ſi forte cenſuram Eccleſiaſticam vilipenderint, poterunt non immerito formidare, ne per auctoritatem Eccleſiæ, circa eos tamquam perturbatores negocii Crucifixi, ſæcularis potentia inducatur.

§.17. Nos igitur Omnipotentis Dei miſericordia & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli aucto-

Indulgentiam Cruce ſignatis, & ſubſidium quomodolibet præſtantibus elargitur.

auctoritate confiſi, ex illa quam nobis (licet indigne) Deus ligandi atque ſolvendi contulit poteſtatem, omnibus qui laborem propriis perſonis ſubjerint & expenſis, plenam ſuorum peccaminum, de quibus liberaliter fuerint corde contriti & confeſſi, veniam indulgemus, & in retributione juſtorum, ſalutis æternæ pollicemur augumentum. Eis autem qui non in perſonis propriis illuc acceſſerint, ſed in ſuis dumtaxat expenſis juxta facultatem & qualitatem ſuam viros idoneos deſtinarint; & illis ſimiliter qui licet in alienis expenſis, in propriis tamen perſonis acceſſerint, plenam ſuorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remiſſionis, volumus, & concedimus eſſe participes, juxta qualitatem ſubſidii, & devotionis affectum, omnes qui ad ſubventionem ipſius Terræ de bonis ſuis congrue miniſtrabunt, aut conſilium & auxilium impenderint opportunum. Omnibus etiam pie proficientibus in hoc opere, in communi univerſalis Synodus omnium beneficiorum ſuorum ſuffragium impartiantur, ut eis digne proficiat ad ſalutem. Amen.

Dat. die 14. Decem. 1215 Pontif. Anno XVIII.

Datum Laterani decimonono Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno decimo octavo, *alias* 8. (a)

(a) Cum in nonnullis ex ſuperallatis Innocentii Conſtitutionibus non conveniat Indictio cum anno Pontificatus, afferenda ultimo loco videntur Baluzii verba de hac re. Baluzius ſiquidem in Præfatiuncula, quam editioni ſuæ Epiſtolarum hujus Pontificis, unde majorem, melioremque Collectionis noſtræ hauſimus partem, hæc notat - Inſignis eſt difficultas in libro decimo, quam diſſimulare non licet. Certum eſt enim Indictionem decimam concurrere cum Anno Decimo Pontificatus Innocentii. Et tamen in libro decimo, quoties Indictio ponitur in Epiſtolis anno illo datis, toties occurrit nona, quam conſtat decimam tum fuiſſe . . . . . . Adeoque concludi debet ſignum illud non eſſe ſuppoſitionis – Idem ſentiendum ergo erit de Literis, vel Conſtitutionibus ejuſdem Pontificis aliis annis datis, notatiſque Indictione cum his annis non convenienti. Colligi ſiquidem ex anno decimo poteſt hunc errorem per alios quoque annos invaluiſſe inter Scriptores Apoſtolicos.

HONORIUS III.

PAPA CLXXVII.

AN. DOM. MCCXVI.

HOnorius Tertius patria Romanus, ex gente Sabella, antea Centius Presbyter Cardinalis SS. Joannis, & Pauli Tit. Pammachii, electus eſt Peruſii die 18. Julii 1216., & conſecratus eſt ibidem in Eccleſia S. Petri die Dominica 24. ejuſdem. Sedit in Pontificatu annos X. menſes VII dies XXIV. *(a)* imperantibus in Oriente Henrico, Petro, mox Roberto, in Occidente vero Othone, ac deinde Friderico II. Imperatoribus. Obiit Romæ die 18. Martii anno 1227, & ſepultus eſt in Eccleſia Sanctæ Mariæ Majoris prope Altare Præſepis. Non vacavit Sedes.

Con-

(a) A die conſecrationis, non electionis computandos.

I.

Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio Caſſinenſi.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Stephano Abbati Monaſterii Sancti Benedicti Caſſinenſis, ejuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

OMnipotenti Deo, cujus melior eſt miſericordia ſuper vitas, gratias agimus copioſas, quoniam glorioſus in Sanctis ſuis, atque mirabilis eſt, & virtutes ſuas ubicumque vult ineffabili bonitate demonſtrat. Ipſe quippe dignationis ſuæ potentia Beatiſſimum Benedictum Patrem conſtituit Monachorum, ipſum monaſticæ legis latorem, & operatorem eſſe diſponens, ut merito Caſſinenſe Monaſterium in quo, & ſanctiſſime viſit, & glorioſiſſime obiit, omnibus per occidentem Monaſteriis dignitatis privilegio antecellat. Quoniam igitur dignum eſt, ut tam celebre, ac ſolemne Monaſterium Apoſtolica Sedes ſpecialius amplectatur, Monaſterium ipſum, ad exemplar felicis memoriæ Clementis, & Innocentii Romanorum Pontificum prædeceſſorum noſtrorum ſub Beati Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut idem Monaſterium, & omnia, quæ ad ipſum pertinent pleno jure quieta ſemper, & ab omni jugo mortalium libera ſub ſolius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ jure, ac perpetua defenſione conſiſtant. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtris ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. In primis Monaſterium Domini Salvatoris poſitum ad pedem Caſini Montis, Monaſterium Sanctæ Genitricis Dei Virginis Mariæ quod vocatur Plumbarola, Monaſterium Sanctæ Mariæ in Cingla, Cellam Sancti Benedicti in Canna, cum Cellis, & pertinentiis ſuis, Sancti Angeli ad formam cum Cellis, & pertinentiis ſuis, Sancti Johannis Puellarum, Sancti Rufi, S. Benedicti Pizoli, Sancti Angeli ad Odaldiſcos, S. Agathæ in Averſa, Sanctæ Cæciliæ, & Sancti Dimitrii in Neapoli. In Civitate Beneventana Eccleſiam Sancti Benedicti ad Portam Rufini, Sancti Nicolai in Civitate nova, Sancti Benedicti in Pantana, Sancti Nicolai in Petra Pulcina, S. Georgii in Fenuclo, Sancti Johannis in Turlecuſo, Sancti Petri in Roſſano, S. Angeli in Capraria, Sancti Januarii prope Beneventum, Sancti Martini ibidem, Sancti Dionyſii in Ponte S. Anaſtaſii, Sanctæ Mariæ in Canneto juxta Fluvium Trinium, Sancti Laurentii in Salerno, Sancti Liberatoris in Marchia, cum omnibus ſuis pertinentiis, S. Benedicti in Marſi, S. Mariæ in Luco, S. Coſmatis in Civitella, Sancti Angeli in Barcio cum omnibus pertinentiis ſuis, Sanctæ Mariæ Ancillarum Dei in Civitate Coſentina, Sancti Petri de Lacu, Sancti Petri de Avellana, cum Cellis, & pertinentiis ſuis, Sancti Eraſmi, & S. Benedicti, & Sanctæ Scholaſticæ in Gajeta, Sancti Manni in Fundis cum Cellis, & pertinentiis ſuis, Sanctæ Agathæ, & Sancti Benedicti, & Sancti Stephani in Terracina, Sancti Petri in Foreſta cum Cellis, & pertinentiis ſuis, S. Heliæ in Ambriſiæ, Sancti Pauli in Foreſta S. Mariæ, & S. Vincentii in Ponte-curvo cum Cellis, & pertinentiis ſuis, Sancti Benedicti in Bagnarola, S. Mariæ, & S. Luciæ in Rivo Matricio, Sancti Nicolai, & S. Petri in Caſtello, Sancti Johannis in Carrica, Sancti Angeli, & S. Nicandri, & Sancti Thomæ in Troja, S. Euſtaſii in Pantaſia. S. Benedicti in Alarino, S. Benedicti in Pectinari, Sanctæ Mariæ in Caſali Plano, Sanctæ Illuminatæ in Caſtello Lemuſano, Sanctæ Trinitatis, & Sancti Georgii in Termole, Sancti Focati in Leſina cum Fauce, & Piſcaria, S. Benedicti in Aſculo. Sancti Euſtachii in Petrahabundanti, Sancti Euſtachii in Vipera, Sanctæ Mariæ in Barruttano, S. Scholaſticæ in Pinnis, S. Salvatoris in Tave, S. Nicolai juxta Fluvium Trutinum in Aprutio cum pertinentiis ſuis, Sancti Johannis ad Scurſionem, Sancti Benedicti in Trunto, Sancti Benedicti in Tiſino Fluvio, Sancti Apollinaris in Firmo, qui dicitur ad Oplanis, Sanctæ Mariæ in Arboſcla, Sancti Marini in Salino, S. Angeli in Marano, & SS. Septem Fratrum, & Sancti Laurentii, Sancti Benedicti in Ripaurſa. In Comitatu Aquinenſi Cellam Sancti Gregorii, & Sancti Mauritii, & S. Pauli, Sancti Conſtantii, S. Chriſtophori, Sancti Nicolai, & S. Mariæ in Albaneto, Sancti Nicolai in Ciconia, Sancti Benedicti in Clia, S. Nazarii in Comino, & Sancti Valentini, & Sancti Martini, S. Urbani, S. Angeli, S. Pauli, S. Felicis, & S. Salvatoris, Sancti Angeli in Valle Luci, S. Michaelis in Oliveto, S. Nicolai in Pica cum Cappellis ſuis, Sancti Honuphrii, & S. Mariæ de Ægypti, S. Angeli in Cannutio, Sancti Johannis de Peſclo, S. Mariæ in Verule, S. Petri in Eſeleta, S. Luciæ, & S. Petri in Curoli, & Sancti Nicolai de Francavilla, S. Johannis de Pantano, S. Silveſtri, & S. Martini, & S. Luciæ in Arpino, S. Mariæ de Caſtello Supponis, S. Benedicti in Colle de Inſula, S. Mariæ in Babuco, Sancti Nicolai in Turrice, S. Juliani Friſilone, Sancti Valentini in Ferentino. In Anagna S. Cæſarei, Sancti Angeli in Algido, S. Marci in Ceccano, S. Agathæ in Tuſculano, & S. Hieruſalem, S. Benedicti in Albano: In Roma Monaſterium Sancti Sebaſtiani, quod dicitur Palladia: In Lucano Cellam S. Georgii, S. Salvatoris in Civitella. In Ducatu Spoletino S. Germani in Sora, S. Benedicti in Peſcheſana, S. Petri in Morinis, Sancti Angeli in Peſco Canali, S. Patris in Formis, Sancti Angeli in Albe, S. Eraſmi in Pomperano, S. Mariæ in Cellis, In Benafra S. Benedicti, & S. Nazarii, & Sancti Martini in ipſa Furca, & Curtem S. Mariæ in Sala, & S. Benedicti Piozuli. Ibidem Sancti Benedicti in Cæſima, S. Jacobi de Pace, Sancti Benedicti, & Sancti Leonis in Sueſſa, & Curtem, quæ dicitur Lauriana, & Phæudum, quod fuit Pandulfi de Patricio, Sancti Johannis in currenti. S. Benedicti in Theano, Sanctæ Mariæ in Calvo, & S. Agapiti in Territorio Calvi, Sancti Nazarii in Anglona, Sancti Adjutoris, & S. Benedicti in Aliphas,

Monaſterium Caſſinen. ſub Apoſt. recipit protectione, & jure.

Eique bona omnia confirmat.

San-

Sancti Domnini in Teleſia, Sancti Martini in Vulturno, S. Petri in Sexto. Io Amalphi Sanctæ Crucis, & Sancti Nicolai, Sanctæ Crucis in Seruia, S. Marci in Carpinone, S. Mariæ in Calena, Sancti Benedicti in Trani, S. Benedicti in Bari, S. Petri Imperialis in Tarento. In Calabria Cellam S. Anaſtaſiæ, Caſtellum Tellæ, & Eccleſias Selletani, Sanctæ Mariæ in Tropea, Sanctæ Euphemiæ in Marchia. Item Civitatem, quæ dicitur Sancti Germani poſitam ad pedem ipſius Montis, Pontem Curvum, & Caſtellum Sancti Petri, quod ab antiqnis dictum eſt Caſtrum Caſini, Caſtellum S. Angeli Pinnatarium Terami, Plumbarola, Peſdemonte, & Villam Pedemontis, Caſtellum Sancti Stephani, Caſtellum Sancti Georgii, Caſtellum S. Apollinaris, Caſtellum Sancti Ambroſii, Caſtellum S. Andreæ, Vallisfrigida, Caſtellum novum, Fractæ, & Eccleſiam Sancti Martini, Mirtula cum ipſa Curte, quæ dicitur Caſa fortina, Roccam de Bantra cum omnibus pertinentiis ſuis, Sugium, Turrem ad Mare, juxta Fluvium Garilianum, Sancti Salvatoris, qui vocatur Cuenruzzo. Bantra Comitalis, Vantra Monaſtica, Caminum juncturam, Torocelum, Cervarium, S. Victorem, S. Petrum in fine, Sanctum Heliam, Vallem Rotundam, Saracinſcum, Caſtrum Atini, cum omnibus pertinentiis ſuis, Cardetam, Aquamfundatam, Vitigoſum. Eccleſiam Sancti Martini in pede Arcis, Caſtrum Cetrariæ, cum omnibus Eccleſiis, & pertinentiis ſuis. In Marchia Theatina Caſtellum Laſtinianum, Montem Alberici, Mucelam, S. Quiricum cum Portu Friſani, S. Juſtam. In Comitatu Eſculano Caſtellum, quod dicitur Octavum, & poſt Montem Cimanum, Trivilianum, & Cavinum. In Principatu Caſtellum Ripæ Urſæ, Montembellum, Petra fracida. In Comino Vicumalbum. In Territoriu Carſeolano Caſtellum Mauricula. Pireium Roccam in Cameratam Foſſam cecam, & Capriatam, In Amalfi Fundicum. In Territorio Trojano Caſtellionem de Baroncello, S. Juſtam, Villam Sancti Nicolai, quæ de Gallieiano dicitur. In Monte Sancti Angeli Hoſpitale, in Territorio Capuano, Gualdum de Liburia. In Comitatu Theanen. Curtem S. Felicis cum Eccleſia Sancti Hippolyti. In Comitatu Aretino Monaſterium Sancti Benedicti. Io Territorio Piſanæ Civitatis S. Silveſtri, & S. Benedicti de Crema. In Regno Francorum Eccleſiam Sancti Mauri in Floriaco cum Cellis, & pertinentiis ſuis. In Sardinia Inſula Eccleſiam Sanctæ Mariæ in Tergo, S. Heliæ in Monte, & S. Heliſæi cum omnibus earum pertinentibus, Sanctæ Mariæ de Sabucclo, Sanctæ Mariæ de Toralbo, Sanctæ Mariæ de Tanede, Sancti Petri de Tricinglo, Sancti Nicolai, & Sanctæ Mariæ in Solio cum pertinentiis earum, S. Nicolai de Talaſa, S. Michaelis in Ferueiſi. Sancti Georgii in Ticillo, Sancti Petri de Simbrano, Sancti Petri in Norchi, S. Nicolai de Ugolfuſi, Sancti Johannis, & Sancti Heliæ de Sitin. Præterea Patrum noſtrorum beatæ memoriæ Urbani, & Caliati, dictorum Clementis, & Innocentii Romanorum Pontificum veſtigia ſubſequentes, veſtrum Cœnobium cæteris per occidentem Cœnobiis præferendum aſſerimus, & iam te, quam ſucceſſores tuos in omni Conventu Epiſcoporum, ſeu Principum ſuperiores omnibus Abbatibus conſedere, atque in judiciis priorem cæteris veſtri Ordinis juris ſententiam proferre ſancimus.

Caſinenſe Monaſt. ejus que Abbatem cæteris per Occidentem præfert.

Uſum quoque compagorum, Chirotecarum, Tunicæ, Dalmaticæ, ac Mitræ, Virgam paſtoralem, & quotidianum uſum annuli, tam tibi fili Abbas, quam ſucceſſoribus tuis auctoritate Apoſtolica indulgemus.

Annuli, Mitræ &c. uſum Abbatib. concedit.

Saue tam in ipſo Venerabili Monaſterio, quam in Cellis ejus cujuslibet Eccleſiæ Epiſcopum, vel Sacerdotem præter Romanum Pontificem ditionem quamlibet, aut excommunicandi, aut interdicendi; atque ad Synodum provocandi præſumere prohibemus. Itaut niſi ab Abbate, vel Priore loci fuerit invitatus, nec Miſſarum ſolemnia inibi audeat celebrare.

Monaſterium a qualibet eccleſiaſtica poteſtate liberum declarat.

Liceatque ipſius Monaſterii, & Cellarum ejus Fratribus Clericos, cujuſcumque ordinis, vel Laicos de quocumque Epiſcopatu, e ſeculo fugientes liberos, & abſolutos ad converſionem venientes abſque alicujus contradictione ſuſcipere. Liceat quoque abſque cujuslibet Secularis, vel Eccleſiaſticæ poteſtatis inhibitione ſubiectos Monaſteriis ſuis tam Monachos, quam Sanctimoniales Fœminas judicare.

Nonnulla alia concedit Privilegia.

Liceat etiam Fratribus per Cellas in Civitatibus conſtitutas ad divina Officia quandocumque voluerint ſigna pulſare, populum Dei tam in ipſum Cœnobium, quam in Cellas ejus ad Dei verbum audiendum ingredi, nullus Epiſcopus excepto pro communi totius Civitatis, vel Parochiæ interdicto prohibeat. Chriſma vero, Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Monachorum, ſeu Clericorum, a quocumque malueritis Catholico accipiatis Epiſcopo. Baptiſmum vero, & infirmorum Viſitationes in Oppidis veſtris, aut Villis ad vos pertinentibus pleno jure per Clericos veſtros agetis. Ad perpetuum etiam hoſpitium tibi fili Abbas, tuiſque ſucceſſoribus Palladii Cellam concedimus, ut de veſtra illic Congregatione, quem volueritis ordinetis, quem ſi forte Romanum in Abbatem promovere placuerit, omni tamen tamquam veſtræ Congregationis Monachum ſub veſtra decernimus diſpoſitione perſiſtere:

Palladii Cellam in Urbe concedit ad hoſpitium.

redditum quoque qui ab Officialibus noſtris apud Oſtiam, vel Portum de navibus exigi ſolet, navi veſtræ, ſi qua eo venerit relaxamus.

A nonnullis eximit datiis.

Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia proponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum pars conſilii ſanioris de Collegio veſtro, vel alieno ſi ibidem idoneus repertus fuerit ſecundum Dei timorem, & Beati Benedicti Regulam providerint eligendum. Electus vero ad Romanum Pontificem benedicendus accedat.

Abbatem de gremio a Monachis eligendum ſtatuit.

Ad hæc tam præſentium, quam futurorum avaritiæ, ac nequitiæ obviantes omnes omnino ſeditiones quas levas dicunt, ſeu direptiones in cujuſcumque Abbatis morte, aut electione fieri auctoritate Apoſtolica interdicimus. Sepulturam ſane loci veſtri, & Monaſteriorum veſtrorum liberam omnino eſſe cenſemus, ut eorum qui illic ſepeliri deliberaverint, devotioni, & extremæ voluntati, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint nullus obſiſtat, ſalva juſtitia illarum Eccleſiarum a quibus Mortuorum corpora aſſumuntur.

Sepulturæ concedit libertatem.

Præterea cum vobis tam in capite, quam in membris ab Apoſtolica Sede ſit conceſſa libera Sepultura eorumdem prædeceſſo-

rqm noſtrorum Clementis, & Innocentii veſtigiis inhærentes, vobis duximus indulgendum, ut quotiens pro corporibus Mortuorum in proceſſione vos exire contigerit, Crucem, Incenſum, & Aquam benedictam portandi juxta morem terræ liberam, nullius contradictione, vel appellatione obſtante habeatis de noſtra licentia facultatem. Ad exemplar quoque dictorum prædeceſſorum noſtrorum Clementis, & Innocentii licentiam concedimus tibi, ac legitimis ſucceſſoribus tuis, ut ſi quis ejuſdem Monaſterii veſtri, & Cellarum ejus poſſeſſiones, aut res violenter abſtulerit poſtquam ipſorum Epiſcopi a vobis tertio invitati juſtitiam de eis facere omnino noluerint, vos ſuper eoſdem raptores ſecundo tertiove commonitos, canonicam excommunicationis ſententiam proferatis. Ea vero, quæ Monaſterium veſtrum a quadraginta retro annis bona fide noſcitur pacifice poſſediſſe vobis, & eidem Monaſterio auctoritate Apoſtolica confirmamus. Ita quidem quod ſuper his nullo unquam tempore impediri debeatis, vel quomodolibet moleſtari.

De modo deferendi mortuos.

Contra bonorum Monaſt. detentores excommunicationem ferre concedit &c.

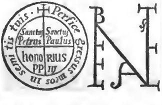
Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed illibata omnia, & integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, Secularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita niſi præſumptionem ſuam condigna ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Noſtri Redemptoris Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Clauſulæ.

Honorii PP. ſubſcriptio

✠ EGO HONORIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

& ſigillum.

Subſcriptiones Cardinalium S. R. E.

Ego Nicolaus Tuſculanus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Hugo Oſtienſis, & Velitren. Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Pelagius Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Cinthius S. Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Leo tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Robertus tituli Sancti Stephani in Monte Celio Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Stephanus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Petrus tituli Sancti Laurentii in Damaſo Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Thomas tituli Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Octavianus Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Raynerius Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Romanus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Datum Peruſii per manus Vulli Sacræ Romanæ Eccleſiæ Notarii ſecundo Idus Auguſti indictione quarta, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo decimo ſexto, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ tertii Anno primo.

Dat. die 12. Aug. 1216. Pont. Anno I.

II.

Approbatio Ordinis B. Dominici ſub Regula S. Auguſtini.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Dominico Priori Sancti Romani Tholoſanenſis, ejuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

RElígioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos a propoſito revocet, aut robur (quod abſit) Sacræ Religionis infringat.

Prioratum S. Romani Toloſan. recipit ſub protectione S. A.

§. 1. Eapropter dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eccleſiam S. Romani Toloſanenſis, in qua divino mancipati eſtis obſequio, ſub B. Petri & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Canonicus, qui ſecundum Deum, & B. Auguſtini Regulam in eadem Eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur.

Facultatem dat poſſidendi bona.

§. 2. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia, in præſentiarum juſte & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant.

Nonnulla recenſet.

§. 3. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, ſcilicet. Locum ipſum in quo præ-

præfata Eccleſia ſita eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam de Prulliano, cum omnibus pertinentiis ſuis. Villam de Caſſenolio, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Mariæ de Leſcura, cum omnibus pertinentiis ſuis. Hoſpitale Toloſanen. quod dicitur Arnaldi Berardi, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Trinitatis de Lobens, cum omnibus pertinentiis ſuis. Decimas a Venerabili fratre noſtro Fulcone Toloſanenſe Epiſcopo, de aſſenſu Capituli ſui vobis pia, & provida liberalitate conceſſas, prout in eorumdem literis plenius continetur.

Novalia a Decimis eximit.

§.4. Sane Novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, vel ſumptibus colitis, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat.

Clerici & Laici addiſcendi in Ordinem.

§.5. Liceat quoque vobis, Clericos vel Laicos, liberos & abſolutos, e ſeculo fugientes, ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere.

Votis obſtrictus ab Ordine diſcedere nequit.

§.6. Prohibemus inſuper, ut nulli Fratrum veſtrorum, poſt factam in Eccleſia veſtra Profeſſionem, fas ſit ſine Prioris ſui licentia, de eodem loco, niſi arctioris Religionis obtentu diſcedere. Diſcedentem vero abſque communi literarum veſtrarum cautione, nullus audeat retinere.

Ad Parochias Sacerdotes eligendi.

§.7. In Parochialibus vero Eccleſiis quas habetis, liceat vobis Sacerdotes eligere, & Diœceſano Epiſcopo præſentare, quibus, ſi idonei fuerint, Epiſcopus curam animarum committat, ut ei de ſpiritualibus, vobis vero de temporalibus, debeant reſpondere.

Exemptiones.

§.8. Statuimus præterea, ut nulli liceat Eccleſiæ veſtræ novas, & indebitas exactiones imponere, aut in vos vel prædictam Eccleſiam veſtram, ſine manifeſta, & rationabili cauſa, excommunicationis vel interdicti ſententias, promulgare. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis, clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina Officia celebrare.

Chriſma, Ordinationes &c. a quibus accipienda.

§.9. Chriſma vero, & Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, a Diœceſano ſuſcipiatis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam & communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate aliqua exhibere. Alioquin liceat vobis, quemcumque malueritis Catholicum adire Antiſtitem, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate vobis quod poſtulatis impendat.

Sepultura omnibus libera.

§.10. Sepulturam quoque ipſius loci, liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint (niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint) nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus Mortuorum corpora aſſumuntur.

Quomodo Priores eligendi.

§.11. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Priore, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia, præponatur, niſi quem Fratres communi conſenſu, vel Fratrum pars majoris & ſanioris conſilii, ſecundum Deum, & B. Auguſtini Regulam, providerint eligendum.

§.12. Libertates quoque, & immunitates antiquas, & rationabiles conſuetudines, Eccleſiæ veſtræ conceſſas, & hactenus obſervatas, ratas habemus, & eas perpetuis temporibus illibatas permanere ſancimus.

Clauſulæ.

§.13. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione, & ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis pro futura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica ſæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a ſacratiſſimo Corpore, ac Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat.

§ 14. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti: quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen.

Honorii PP. Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones:

EGO HONORIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Nicolaus Tuſculanen. Epiſcopus.
Ego Guido Prænestin. Epiſcopus.
Ego Ugolinus Hoſtien., & Velletren. Epiſcopus.
Ego Pelagius Albanen. Epiſcopus.
Ego Cinthyus tituli S. Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis.
Ego Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyter Cardinalis.
Ego Robertus tituli S. Stati in Monte Cælio Presbyter Cardinalis.
Ego Stephanus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter Cardinalis.
Ego Gregorius tituli S. Anaſtaſiæ Presb. Card.
Ego Petrus tit. S. Laurentii in Damaſo Presbyter Cardinalis.
Ego Thomas tit. S. Sabinæ Presbyter Card.
Ego Guido S. Nicolai in Carcere Tulliano Diac. Cardinalis.
Ego Octavianus SS. Sergi, & Bacchi Diac. Card.
Ego Joannes SS. Coſmæ, & Damiani Diac. Card.
Ego Gregorius S. Theodori Diaconus Card.
Ego Raynerius S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis.
Ego Romanus S. Angeli Diac. Cardinalis.
Ego Stephanus S. Adriani Diac. Cardinalis.

Dat. die 22. Decem 1216. Pont. An. I.

Datum Romæ apud S. Sabinam, per manum Raynerii Prioris S. Fridiani Lucanæ Diœceſis S. R. E. Vice-Cancellarii 11. Kal. Januarii Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo decimo ſexto, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ III. Anno Primo.

III.

Ex Regeſt. Vaticano.

Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis Beati Guillelmi Epiſcopi Bituricenſis.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo Autiſſiodoren., & dilectis filiis Boni-Radii, & Callovien. Ordinis Ciſtercien. Abbatibus Autiſſiodoren., & Bituricen. Dioceſis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Bituricenſes Innocentio ſupplicant de B. Guillelmo inter Sanctos referendo.

VEnerabilis frater noſter Archiepiſcopus, & dilecti filii Capitulum Bituricen. firmiter eſtimantes piæ recordationis Guillelmum prædeceſſorem ipſius Archiepiſcopi, cui Sanctitatis, ut aſſerunt teſtimonium perhibent Miracula poſt ejus de hoc mundo tranſitum ſubſequta, Sanctorum aſcribi debere Cathalogo venerandum, & attendentes quod juxta divinum præceptum judicium difficile, ac ambiguum, ad locum quem elegit Dominus, referri debeat, & ab his, qui eidem præſident, requiri judicii veritatem, ac tenentes pro certo, quod Dominus Apoſtolicam Sedem elegerit, & ipſam omnium Eccleſiarum Caput conſtituerit, & Magiſtram, per Nuncios ſuos ad eamdem pluries acceſſerunt felicis recordationis Innocentio Papæ prædeceſſori noſtro ſupplicantes inſtanter, ut ipſum cenſeret Sanctorum Cathalogo aſcribendum, ne tanta lucerna ſub modio remaneret abſcondita, ſed illuminaret potius eos, qui ſunt in Domo ſuper candelabrum conſtituta. Ipſe vero prædeceſſor noſter ſollicite cogitans quod hujuſmodi judicium divinum ſit potius quam humanum, eſſeque difficile mortalem hominem judicare de illis, qui veſte mortalitatis exuti cum Chriſto creduntur vivere, ac regnare, petitionem ipſorum protinus non admiſit, ſed ad tempus cenſuit expectandum, ut interim magis, ac magis miraculis Sanctitas ejus clareſceret, & ipſe ſic ſecurius procedere poſſet ad tam arduum judicium proferendum. Cum igitur ex parte ipſorum aſſerentium quod Dominus poſtmodum illum plurimis decoravit miraculis, & adhuc per ea ipſius Sanctitas eluceſcit idipſum nunc a Nobis fuerit poſtulatum. Nos attendentes quod licet ad hoc, ut aliquis fidelis Sanctus ſit apud Deum, meritum ſufficiat vitæ ſolum, ad hoc tamen, ut Sanctus apud homines habeatur neceſſaria ſint miracula cum eodem de utroque duximus inquirendum, eo quod alterum non ſufficit ſine altero, videlicet vitæ meritum, ſi miracula non fuerint ſubſequta, neque miracula, ſi ea vitæ meritum non preceſſit, cum multi dicturi ſint in die illa Domine Domine nonne in Nomine tuo prophetavimus, & in Nomine tuo Demonia ejecimus, & virtutes fecimus in nomine tuo multas: Quibus quia non novi eos: Diſcedite a me operarii iniquitatis, Dominus prout ipſe teſtatur in Evangelio reſpondebit. Unde oportet quod approbentur miraculis opera, & operibus miracula fulciantur. Quo circa diſcretioni veſtræ, de qua plenam fiduciam obtinemus per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus de prædicti Viri præclari vita, & converſatione, ac meritis a viris honeſtis, & fide dignis, qui de prædictis habent notitiam, necnon, & miraculis, quæ poſt ejus obitum ſubſequta dicuntur, ac circumſtantiis univerſis pertinentibus ad utrumque inquiratis diligentiſſime veritatem, & quæ inveneritis fideliter redigentes in ſcriptis, ea ſub veſtris ſigillis ad noſtram præſentiam tranſmittatis, ut per veſtram relationem inſtructi in negotio ipſo auctore Domino procedamus, prout ille, qui dat omnibus affluenter, & non improperat nobis ad ſui nominis honorem, & gloriam inſpirabit. Quod ſi non omnes his exequendis potueritis intereſſe tu ea frater Epiſcope cum eorum altero nihilominus exequaris:

Innocentius differendum ſtatuit.

Quid ſit neceſſarium ut quis Sanctus proponatur inter homines.

Inquiſitionem de virtutibus, & miraculis ejuſd. Beati committit.

Datum Laterani ſextodecimo Kalendas Februarii Pontificatus Noſtri Anno primo.

Dat. die 17. Jan. 1217. Pont. An. I.

IV.

Ex Ughell. Ital. Sac. Tomo I.

Confirmatio Bonorum omnium ac Privilegiorum Eccleſiæ Terracinen. ac unionis cum eadem Eccleſiarum Privernatis & Setinæ.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Simeoni Terracinenſi Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuum.

Exordium.

HOrtatur nos, & admonet cura ſuſcepti Regiminis &c.

Eapropter Venerabilis in Chriſto Frater Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Terracinenſem Eccleſiam, cui Auctore Deo præeſſe dignoſceris ad exemplar felicis memoriæ Alexandri II. Urbani II. Paſchalis II. Caliſti II. Alexandri III. Cœleſtini III. & Innocentii Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, e quibus hęc propriis duximus exprimenda vocabulis; Caſale in integro, quod vocatur Autiſanum cum aquimolo ſuo, & Teruuiam cum aquimolis ſuis, & juxta fundum Cardiculum, Colonia quæ poſita eſt in . . . . . Caſale, quod vocatur Doranſa, Coloniam, quæ vocatur Roſetum, Coloniam, quæ vocatur Ruſlizam, Caſale quod vocatur Caſamartii. Caſale quod eſt poſitum in Silana, Caſale quod vocatur . . . . . Sylva quæ vocatur Siguhara, & Leneiſeum. Duo Caſalia in Circeyo fundum quod vocatur penſum, Caſale quod vocatur Are, fundum qui vocatur Belazam, Propeſianum, Pratum vineatum juxta Balneum, & Cannetum cum Dracinia, uſque in portam Sancti Laurentii, fundum caſaricum, Vinea poſita in cepollato, Vineam ſitam in porta Albini, Coloniam quæ vocatur Pacianianum, Caſale quod vocatur Fruſilianum, ſive Fluxum, cum aqua de Ponte Manneti uſque in lucum, Caſale quod vocatur Jubelle in Territorio Fundano, Coloniam, quæ vocatur Agre, Coloniam,

Eccleſiam hanc ſub protectione Sedis Apoſt. ſuſcipit.

Eique bona omnia confirmat.

quæ

Digitized by Google

quæ vocatur Villa magna, Coloniam, quæ vocatur Papiniana, Coloniam quæ vocatur Opsſcra, fundum Flamminianum, Coloniam quæ poſita eſt in Anculiano, Coloniam juxta Sanctum Stephanum, Coloniam in Foſſa Nova Territorio Priverni, Caſala quod poſitum eſt in Ciliaria, ſea uncias de Caſale ſito in Antico, Coloniam, quæ poſita eſt in Anculiano, cum Eccleſia Beati Creſcentiani Chriſti Martyris, in Setiam Piſcaria, quæ vocatur Altura, Piſcariam quæ poſita eſt in Maſſa Flaviana, Piſcariam quæ vocatur ad duas fauces, Piſcariam quæ vocatur Arulier, Piſcariam in integro, quæ vocatur Bitectola, Piſcariam quæ vocatur Lenciſcum, Piſcariam, quæ vocatur Suare, Piſcariam quæ vocatur Struntula, ſeptem uncias Piſcariæ in Ponte Militum, item Piſcariam, quæ vocatur Sanguiniana, uncias quatuor, ſea uncias de Piſcaria, quæ vocatur Paſinum cum omnibus ad eas pertinentibus, & Piſcariam quæ vocatur Carſum. Præterea Eccleſiam Sancti Andreæ, & omnes poſſeſſiones Rutelli, cum aquis, & omnibus pertinentiis, & adjacentiis ſuis, tibi, & Eccleſiæ tuæ Auctoritate Apoſtolica confirmamus, de quibus cum coram felicis recordationis Aleaandro Papa Prædeceſſore noſtro inter Pivernum, & bonæ memoriæ Hugonem quondam Terracinenſem Epiſcopum quæſtio mota fuiſſet, viſis, & cognitis publicis, & antiquis Eccleſiæ inſtrumentis, idem Prædeceſſor noſter præfatas poſſeſſiones Epiſcopo memorato, & Eccleſiæ adjudicavit, fecitque tam eum, quam Eccleſiam in corporalam poſſeſſionem induci, ſicut in ejus privilegio exinde confecto manifeſtius continetur. Sane ſi quæ poſſeſſiones aliæ cultæ, vel incultæ, molendina, tenimenta, atque Piſcariæ quæ quondam forte particulariter tuæ Eccleſiæ fuerunt, ſive per temporum intervalla, ad aandem Eccleſiam jure legitimo pervenerunt, aut juſtis modis in antea Domino largiente pervenerint eas tibi, & eidem Eccleſiæ manere decernimus, futuris temporibus illibatas. Præterea prædictorum Prædeceſſorum noſtrorum veſtigia ſubſequentes, Privernen. & Setinam Eccleſias eidem Terracinenſi Eccleſiæ in perpetuum unitas manere decernimus cum omnibus juribus earum, rebus, ac pertinentiis, Eccleſiis, Monaſteriis, Præſidiis, Rocchis, atque Caſtellis, quæ ſunt Sumninum, Roccha Sicca, Roccha Angurgæ, Magentia Aſpianum, Treve, Sarminetum, Aquapuzza, Baſſianum cum finibus, & adjacentiis ſuis, cunctiſque illarum Eccleſiarum, facultatibus mobilibus, & immobilibus, de ſeque moventibus, ut quidquid de omnibus prædictarum Eccleſiarum, ſeu Monaſterinrum rebus, vel de omnibus ad eas generaliter pertinentibus, canonice ordinare provideris, iam tuo, quam univerſi in prædicto Terracinenſi Epiſcopatu tibi canonice ſucceſſuris liberam habeatis in perpetuum modis omnibus facultatem. Decernimus ergo &c. Si qua igitur &c. Cunctis autem &c. Amen.

Unionem quoque Eccleſiarum Privernat. & Satinç.

EGO HONORIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Honorii PP. & S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Cinthius tit. S. Laurentii in Lucina S. R. E. Presbyter Cardinalis.

Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyter Cardinalis.

Petrus S. Pudentianæ tit. Paſtoris Presbyter Cardinalis.

Robertus tit. S. Stephani in Monte Cœlio Presb. Cardinalis.

Stephanus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presb. Card.

Gregorius tit S. Anaſtaſiæ Presbyter Cardinalis.

Petrus tit. S. Laurentii in Damaſo Presbyter Cardinalis.

Thomas tituli Sanctæ Balbinæ Presbyter Cardinalis.

Robertus tit. SS. Johannis, & Pauli Presbyter Cardinalis.

Nicolaus Tuſculanenſis Epiſcopus.

Guido Præneſtinenſis Epiſcopus.

Hugo Oſtienſis, & Veliirenſis Epiſcopus.

Pelagius Albanenſis Epiſcopus.

Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis.

Octavianus SS. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis.

Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis.

Raynerius S. Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis.

Romanus Diaconus Cardinalis.

Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.

Alebrandinus S. Euſtachii Diaconus Cardinalis.

Datum Laterani per manum Raynerii Prioris Sancti Fridiani Lucani S. R. E. Vice-Cancellarii 16. Kalendas Februarii Indictione quinta Incarnationis Dom. Anno 1217. Pontificatus vero Domini Honorii anno primo.

Dat. die, annoq; eodem.

V.

Indictio Cruciatæ pro ſubſidio Terræ Sanctæ in Partibus Lombardiæ, & Tuſciæ cum Indulgentiarum elargitione.

Ex Regeſt. Vaticano.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis & Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus Prioribus, & aliis Eccleſiarum Prælatis, Poteſtatibus, Conſulibus, & univerſis fidelibus per Lombardiam, & Tuſciam conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

TEmpus acceptabile inſtat, & dies ſalutis advenit, ut hi, qui ære peccatorum ſe Diabolo vendiderunt, tamquam in novi Jubilei jubilo ammiſſam recuperent libertatem, & per novæ redemptionis remedium Animas redimant fraude diabolica captivatas; eſurgat ergo nunc qui dormit, & ab operibus excitetur, ut illuminet ſibi Chriſtus, & currat quilibet in ſplendore fulgoris Armorum Domini accinctus ad ipſius prelium preliandum, qui coronam legitime certantibus repromittit, & quia non eſt in homine, ut Domino poſſit retribuere, qui pro nobis formam ſervi accipiens in mortem tradidit ſemetipſum, ſaltem pro eo retributionis æquitate penſata paratus ſit bibere Calicem paſſionis; ignominia eſt namque Populo Chriſtiano, quod Rex ille Regum, qui creavit omnia, & ea quæ Cœli ambitu continentur, a propria Sede depulſus

Admonitio ex materia ipſa deſumpta.

pulſis pro noſtris facinoribus amiſit terram, quæ funiculus eſt hæreditatis ſuæ, quam non auro, & argento, ſed ſuo pretioſo Sanguine comparavit, confuſio eſt etiam univerſis, qui ſub Chriſto Principe gloriantur, quod Princeps noſter amiſit terreni gloriam Regni ſui, & terram Nativitatis, in qua corporaliter viſus eſt cum hominibus converſando, ac filii Ancillæ, qui non ſunt hæredes, cum filio liberæ illam detinent miſerabiliter occupatam, ſed ubi eſt indignatio Moyſi cum dixit, qui Domini eſt accingatur mecum, & ponat quilibet gladium ſupra femur ſuum contra Gentes idolatras, & Populum murmurantem ubi eſt Finees, qui Judæum, & Madianitam coeuntes pugione transfixit, ubi eſt magnanimitas Mathathiæ, qui videns Sancta Domini prophanari proſilivit, ut legem & patrias obſervantias tueretur? Accingantur ergo Fideles, & ſint filii potentes, tempus eſt enim, ut faciant vindictam in nationibus in gentibus ſcilicet detinentibus, & contaminantibus Terram Sanctam in his, qui ſtultam faciunt gloriam Crucis Chriſti, & exprobrant ignominiam Dominicæ Paſſionis. Properare igitur neceſſe eſt ad tantæ felicitatis bravium, & tollat fidelis quilibet Crucem ſuam, & ſequatur vexillum gloriæ ſummi Regis, nec excuſet ſe aliquis a ſervitio Jeſu Chriſti, qui vult regnare cum ipſo quin potius abneget ſemetipſum, & exeat de Terra, & cognatione ſua in manu illius dimittens omnia, qui contulit univerſa. Cæterum, Nos juxta Statutum Sacri Concilii Generalis Perſonas, & bona eorum qui Crucis ſunt charactere inſigniti recipientes ſub protectione Sedis Apoſtolicæ ſpeciali omnibus, qui laborem iſtum in propriis perſonis ſubierint, & expenſis plenam ſuorum peccaminum de quibus fuerint veraciter corde contriti, & ore confeſſi veniam indulgemus, & in retributione Juſtorum ſalutis æternæ pollicemur augumentum; eis autem, qui non in propriis Perſonis illuc acceſſerint, ſed in ſuis dumtaxat expenſis juxta facultatem, & qualitatem ſuam Viros idoneos deſtinarint, & illis ſimiliter, qui licet in alienis expenſis in Perſonis propriis tamen acceſſerint plenam ſuorum concedimus veniam peccatorum, hujus quoque remiſſionis volumus, & concedimus eſſe participes juxta quantitatem ſubſidii, & devotionis affectum omnes, qui ad ſubventionem ipſius Terræ de bonis ſuis congrue miniſtrabunt aut circa prædicta conſilium, & auxilium impenderint opportunum. Et cum pernecessarium credimus negotio Terræ Sanctæ, ut Principes & Populus Chriſtianus pacis gaudeant unitate adeo, quod ſtatutum eſt Sancta, & univerſali Synodo ſuadenti, ut ſaltem per quadriennium in toto Orbe Chriſtiano pax generaliter obſervetur, ita quod per Eccleſiarum Prælatos diſcordantes reducantur ad plenam pacem aut firmam treguam inviolabiliter obſervandam, & qui acquieſcere forte contempſerit per excommunicationem in Perſonas, & Interdictum in terras arctiſſime compellantur. Nos qui ad liberationem Terræ illius ardenti deſiderio aſpiramus ac pacem diligimus, & eam inquirimus puro corde, tam pro exhortatione verbi Crucis, quam pro pacis ſeu treguarum fœdere propagando, & pro aliis quæ limam correctionis expoſcunt mittimus ad Vos Venerabilem Fratrem noſtrum Ugolinum Oſtien. Epiſcopum Virum utique ſecundum cor noſtrum Deo, & Hominibus acceptum potentem in opere, & ſermone præcipuum Eccleſiæ Dei membrum, quem inter alios Fratres noſtros ſpeciali prærogativa diligimus charitatis commiſſo ei plene legationis officio, ut evellat & deſtruat ædificet & plantet & inſerat, quæ in agro Domini viderit inſerenda. Univerſitatem itaque veſtram monemus, & exhortamur attente per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandantes, quatenus ipſum immo Nos in ipſo recipientes hilariter, & benigne monitis, ſtatutis, & mandatis ipſius humiliter intendatis. Nos enim ſententiam quam in contumaces, & Rebelles duxerit proferendam faciemus auctore Domino inviolabiliter obſervari.

Proficiſcentibus indulgentia elargitur.

Pacem generalem per quadriennium indicit.

Legatum mittit.

Obedientia ei præſtanda.

Datum Laterani decimo Kalend. Februarii Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 23. Januar. 1217. Pont. An. I.

VI.

Approbatio Regulæ Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Ex Regeſt. Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Joanni Miniſtro, & Fratribus Ordinis Sanctæ Trinitatis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

OPerante divinæ diſpoſitionis clementia in Sedis Apoſtolicæ ſpecula conſtituti piis debemus affectibus ſuffragari, & eos cum a charitatis radice procedunt perducere ad effectum præſertim, ubi quod quæritur Jeſu Chriſti eſt, & privatæ communis utilitas antefertur. Sane cum bonæ memoriæ Frater Joannes Miniſter veſter ad felicis recordationis Innocentii Papæ Prædeceſſoris Noſtri olim præſentiam acceſſiſſet, & propoſitum ſuum, quod ex inſpiratione divina creditur proceſſiſſe dicto Prædeceſſori Noſtro humiliter ſignificare curaſſet intentionem ſuam poſtulavit Apoſtolico munimine confirmari. Idem Prædeceſſor Noſter, ut deſiderium prædicti Miniſtri fundatum in Chriſto præter quem poni non poteſt ſtabile fundamentum, plenius noſceret, ad bonæ memoriæ Epiſcopum, & dilectum filium Abbatem Sancti Victoris Pariſien. cum ſuis eum duxit literis remittendum, ut per eos, utpote qui deſiderium ejus perfectius noverant de intentione ſua, & intentionis fructu ac intentione Ordinis, & vivendi modo inſtructus aſſenſum ſuum ſibi poſſet ſecurius, & efficacius impertiri. Quia igitur ſicut dictus Prædeceſſor Noſter ex eorum literis evidenter cognovit, Chriſti lucrum appetere videmini pluſquam veſtrum, Nos volentes, ut Apoſtolicum vobis adſit præſidium ad exemplar ejuſdem Prædeceſſoris Noſtri Regulam, juxta quam vivere debeatis, cujus tenorem dicti Epiſcopus, & Abbas ſuis eidem Prædeceſſori Noſtro incluſum literis tranſmiſerunt cum iis quæ de diſpoſitione ipſius, & petitione Miniſtri præfati diſpoſuit adjungenda præſentium Vobis, & ſucceſſoribus veſtris auctoritate concedimus, & illibata perpetuo permanere ſancimus quorum tenorem, ut evidentius exprimatur inferius juſſimus annotari: In Nomine Sanctæ, & Individuæ Trinita-

Exordium.

Ordo hic ab Innocent. III. approbatus.

Confirmatur quoque ab Honorio.

Regula.

Digitized by Google

nitatis. Fratres Domus Ordinis Sanctæ Trinitatis.

Cætera legi poſſunt in Conſtitutione Innocentii III. num. XVII. pag. 76.

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, & conſtitutionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 9. Febru. 1217. Pont. An. I. Dat. Laterani quinto Idus Februarii Pontificatus noſtri anno primo.

VII.

Coronatio Imperatoris Conſtantinopolitan. & Uxoris ejus Romæ in Coenobio Sancti Laurentii extra Muros.

Ex Regeſt. Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Patriarchæ Conſtantinopolitan. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proemium. QUi ſtatuit terminos gentium ſecundum numerum Angelorum, & utrorumque miniſteria ordine miro diſpenſat, ſicut Choros Angelorum variis Dignitatibus, quæ propriis vocabulis Teſte Apoſtolo appellantur, mirabiliter inſignivit, ſic & Eccleſiam adhuc militantem in terris diverſis tam ſpiritualium, quam temporalium diſtinxit titulis poteſtatum, penes unum videlicet Romanum Pontificem Chriſti Vicarium, & Apoſtolorum Principis Succeſſorem omnium Magiſterio pro firmamento fidei remanente, ut pulchra fidelibus, & infidelibus terribilis apparens, ut Caſtrorum acies ordinata, procedat proſpere, donec Regina tandem a dextris ſummi Regis veſtitu ſedeat deaurato feliciter in perpetuum regnatura. Unde cum conſtet, quod omnis a Domino eſt poteſtas, qui ſolus poteſtatem habet in Regno hominum, & quæcumque vult ſuſcitat ſuper illud, nemo illi temere debet reſiſtere, ne ſecundum Apoſtolum poteſtati divinæ reſiſtere videatur, quin potius tenetur quilibet in operibus manuum Domini exaltare, quę ſemper juxta Prophetam miſericordiam, & judicium eſſe conſtat. Sane factum eſt nuper a Domino, quod Imperio Conſtantinopolitan. vacante vocatus ad illud chariſſimus in Chriſto filius noſter P...... Antiſſiodoren. Comes ad Sedem Apoſtolicam cum nobili Muliere Y... Uxore ſua ex inſperato veniens nobis opportune importune in omnimodæ humilitatis ſpiritu ſupplicavit multiplicatis interceſſionibus plurimum non ſolum exorantium, ſed & obteſtantium in Nomine Jeſu Chriſti, ut dignaremur ipſum in Imperatorem, & Uxorem ſuam in Imperatricem de noſtræ poteſtatis plenitudine coronare. Nos autem licet id pluries denegaſſemus eiſdem, ne quis poſſet quamvis de ſuperfluo ſuſpicari, quod id in Eccleſiæ Conſtantinopolitan. præjudicium faceremus, quia tamen timebatur a multis, ne ſi ſic a nobis confuſus abſcederet, non ſolum ſibi, ſed univerſo imperio grave diſpendium immineret. Condeſcendentes tandem ipſos ſine tuo, vel alterius præjudicio, vel contemptu in Eccleſia Beati Laurentii foris muros Urbis duximus ſolemniter coronandos, quod ad hoc divino nutu credimus eſſe actum, ut cum Imperatores Conſtantinopolitani, qui fuerunt pro tempore cornu ſuperbiæ contra Romanam Eccleſiam erigentes dedignati fuerint recognoſcere ipſam Matrem omnium Chriſtifidelium generalem, propter quod ab eis Imperium eſt translatum, nec in Eccleſia generali veſtigium appareat perfidiæ præcedentis, iſto tamquam devoto, & humili filio a Summo Pontifice coronato, quin potius generatio, & generatio laudent opera Domini, qui ſuſcipiens manſuetos uſque ad terram humiliat peccatores. Cum igitur beneplacitis noſtris te tamquam honorabile membrum capiti obſequi deceat humiliter & devote, Fraternitatem tuam rogamus, & monemus attente per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus quod per nos actum eſt, immo per miniſterium noſtrum Dominus voluit operari, gratanter acceptans Imperatorem prædictum ad ſolium ſuum cum noſtræ gratiæ plenitudine accedentem ſuſcipias hilariter & benigne, paternum affectum, & effectum erga ipſum omnimodis exhibendo, ſperamus, quod & ipſe qui Vir Catholicus extitit nunc a Domino exaltatus tanto Deum, & Eccleſiam ſtudebit humilius revereri, quanto ſe recognoſcet potiorem gratiam accepiſſe, & qui hactenus per magnanimitatis virtutem, & operum magnificentiam ſe dignum exhibuit Imperii dignitate, provectus de virtute proficiet in virtutem ad honorem & gloriam Jeſu Chriſti, & totius Populi Chriſtiani. Noveris autem, quod nos eidem injunximus, quod tibi, & Eccleſiæ tuæ de omnibus juribus, & conſuetudinibus debeat plenarie reſpondere.

Imperator Conſtantinopol. ab Honorio petit coronari.

Quare diſtulerit Honorius.

Tandem eum coronat.

De his Patriarcham C. P. certiorem facit.

Dat. die 12. Aprilis 1217. Pontif. An. I. Datum Laterani ſecundo Idus Aprilis Pontificatus noſtri Anno primo.

VIII.

Infeudatio nonnullorum Locorum ex donatione Comitiſſæ Mathildis provenientium favore Salinguerræ de Ferraria.

Ex Regeſt. Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio nobili Viro Salinguerræ de Ferraria ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. COnſuevit providentia Sedis Apoſtolicæ manum libertatis extendere ad devotos, ut devotiores efficiat de devotis, & ad bonum devotionis alliciat indevotos. Eapropter dilecte in Domino fili Salinguerra nos de fratrum noſtrorum conſilio felicis memoriæ Innocentii Prædeceſſoris noſtri veſtigiis inhærentes in feudum tibi concedimus illas Terras de Podere Comitiſſæ Mathildis, quas idem Prædeceſſor noſter tibi conceſſit in feudum per Vexillum Beati Petri te inveſtiendo de illis, videlicet Medicinam, duas partes Argellatæ cum proventibus ſuis, Carpenetam, Beſinacum, Mandriam, Bibianellum, Caſtrum Arianum, Foldundum, Muzole, Bundeuum, Arduini, Pigognagiam

Infeudatio dd. locorum.

cum

cum univerſis Curiis & pertinentiis, juribus & honoribus omnium prædictorum Caſtrorum & Locorum ſalvo jure per omnia, quod habet Monaſterium Sancti Benedicti de Laron in Piguguaga, Carpum, & Mombarazon cum Plebanatu Sanctæ Mariæ, ſalva tamen diſpoſitione noſtra circa ipſum Carpum, & Mombarazon. Inſuper cuncta jura & redditus, reſponſiones & juriſdictiones, honores, uſus, & albegarias quæ ſunt dicti Poderis in feudum tibi conceſſi, & in his locis ſpecialiter, ſive pertinentiis, videlicet in Sablono, Cazolo, Fellegaria, Rioltorto, Dinazano, Caſali magno, Caſali Zigonio, Tregaſſo, Pregnano, Caveſiano, Runcaliis, Planzo, Caſtro Canuſiæ, ejuſque Curia, Fontana, Campogaliano, Sancto Martino de Rio Suſtiliolo, Pradis, Corregia, Foſſa Canulis, Miliarnia, Gurgacellis Foſſulis, Budriono, Soleria, & in toto eo quod eſt ejuſdem Poderis, quod detinebatur a te, quando illud Sedi Apoſtolicæ reſignaſti in Epiſcopatibus Bononien. Mutinen. Regien. pariter & Parmen. Tu vero pro feudo ipſo Nobis, & Eccleſiæ Romanæ quadraginta marchas argenti in feſto omnium Sanctorum nomine Cenſus annuatim exolves. Serviturus nihilominus in Lombardia, & Romania cum centum Militibus in Valle Spoletana, vel Marchia cum quinquaginta. Ab Urbe autem, & infra verſus Maritimam per Campaniam, & totum Regnum Siciliæ cum viginti per menſem integrum ſingulis annis quandocumque fueris requiſitus tempore veniendi, & recedendi minime computato ac deinde quantum Eccleſiæ Romanæ placuerit in ejuſdem tamen expenſis. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire, ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Cenſus annuus S. A. ſolvendus.

Clauſulæ.

Datum Laterani per manum Raynerii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii quintodecimo Kalendas Maji Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo decimoſeptimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno primo.

Dat. die 17. April. 1217. Pont. An. I.

IX.

Ex Regeſt. Vatic.

Confirmatio Privilegiorum Eccleſiæ Januen. ejuſque Civitati medietatis Inſulæ Corſicæ conceſſio ſub annuo cenſu unius libræ Auri.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Octoni Januen. Archiepiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proemium.

SUperna, & ineffabilis providentia Majeſtatis Sacroſanctam Romanam Eccleſiam omnium Eccleſiarum Matrem inſtituit & Magiſtram, ut prælata cæteris merita reſpiceret ſingulorum, & ad ſimilitudinem æterni & juſti Judicis unicuique pro meritorum qualitatibus reſponderet. Unde & eadem Sancta Eccleſia eos, quos fideles filios reperit, clementiori tractare gratia conſuevit, & quos ferventiores circa ſuum obſequium intuetur, multiplici prærogativa honoris eſt ſolita ſublimare. Nos igitur qui in Sede Apoſtolica Beato Petro Apoſtolorum Principi licet non ſuffragantibus meritis ex divina diſpoſitione ſucceſſimus, reverentiam, devotionem & ſedulitatem obſequii, quam Januen. Eccleſia, & tota Civitas Eccleſiæ Romanæ tempore neceſſitatis exhibuit, diligenter attendentes, conſiderantes etiam quanta nobis, & ſucceſſoribus noſtris incrementa, & commoda per Januenſem Civitatem poterunt provenire, & Anteceſſoris noſtri felicis memoriæ Innocentii Papæ veſtigiis inhærentes, qui Januenſem Eccleſiam Archiepiſcopalis Dignitatis excellentia ſublimavit ad honorem, exaltationem, & gloriam præfatæ Civitatis, quæ Beato Petro, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ fideliſſima, & ad ſerviendum ei, ſicut dictum eſt, promptiſſima perſeverat, & de cætero idem ſe facturam propenſius pollicetur, ad exemplar tam ipſius Innocentii, quam felicis recordationis Alexandri, Clementis, Cœleſtini, & Innocentii Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum eamdem Dignitatem tibi & ſucceſſoribus tuis communi Fratrum noſtrorum conſilio duximus confirmandam. Quod enim jam dicti Anteceſſores noſtri Innocentius, Alexander. Clemens, Cœleſtinus, & Innocentius Januenſem Civitatem inſignem reddiderunt gratia ampliori nos ratum habentes, & auctoritate Apoſtolica roborantes, tres Epiſcopatus in Corſica, Maranen. videlicet Nebolen. & tertium, cujus Sedem memoratus Innocentius Eccleſiam Sancti Petri de Atho conſtituit, & cui unam Plebem de Maranna. & aliam de Aleria conceſſit Bobienſem quoque Epiſcopatum, & illum de Brugniate cum Eccleſiis ſuis, quas circa & in Caſtellis ſuis habet, quem idem Anteceſſor noſter de novo conſtituit, tibi tuiſque Succeſſoribus, ſicut & ipſe Anteceſſor noſter feciſſe dignoſcitur, metropolitico jure ſubjicimus. Veruntamen Epiſcopatum Januenſem, & te videlicet, ac poſteros tuos ab omni emancipatos ſubjectione in manu propria libere retinemus. ſtatuentes ut Januenſis Archiepiſcopus a Suffraganeis ſuis Epiſcopis conſecretur, Pallium Pontificalis ſcilicet officii plenitudinem a Sede Apoſtolica recepturus. Præterea illam ſinceriſſimam devotionem tam tuam, quam Civitatis tuæ multimoda obſequiorum ſervitia, quæ Romanæ Eccleſiæ fideliter ac liberaliter impendiſtis, in memoria retinentes, ut Januenſis Clerus & Populus ad ſervitium & honorem Eccleſiæ tanto ferventius accendatur, quanto Eccleſiam & Civitatem Januenſem a Sede Apoſtolica cognoverit amplius honorari, communicato Fratrum conſilio ad exemplar jam dictorum Alexandri, Clementis, Cœleſtini, & Innocentii Prædeceſſorum noſtrorum legationem tranſmarinam tibi tuiſque ſucceſſoribus in perpetuum duximus concedendam, ita quidem ut ſingulis octenniis cum Epiſcopo, vel Cardinali Romanæ Eccleſiæ illuc accedere debeatis a Catholicis Succeſſoribus noſtris eamdem auctoritatis, & poteſtatis plenitudinem recepturi, quam Epiſcopus, vel Cardinalis habuerit, qui a nobis vel ſucceſſoribus noſtris illuc de corpore Eccleſiæ fuerit deſtinatus. Monaſterium quoque quod in Inſula Galliinaria ſitum eſt, ad jus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ ſpecialiter pertinens,

Januenſes de Rom. Eccleſ. optime meriti.

Archiepiſcopalis dignitas eis confirmatur.

Eccleſ. Corſicanæ eis ſubjectæ.

Archiepiſc. legatio tranſmarina committitur.

Eidem dat Monaſt. in Inſula Galliinaria.

Digitized by Google

nens, & Eccleſias in Caſtro, & Suburbio Portus Veneris a juriſdictione Lunen. Epiſcopi esimentes tibi, & his qui poſt te ſucceſſerint in perpetuum Apoſtolica Auctoritate concedimus, & præſenti privilegio confirmamus. Albinganenſem inſuper Epiſcopatum tibi, & ſucceſſoribus tuis ad exemplar jam dictorum Anteceſſorum noſtrorum Alexandri, Clementis, Cœleſtini, & Innocentii concedimus nihilominus, & confirmamus. Denique ut Januen. Civitas, quæ Cœleſtis Numinis adjuta favore de inimicis Crucis Chriſti triumphum frequenter & victoriam reportavit, & plurimas eorum Urbes mira quadam, & invincibili potentia ſubjugavit, ampliori honoretur faſtigio dignitatis, Equo albo cum nacho albo in Proceſſionibus uti, & Crucem, Vexillum videlicet Dominicum per ſubjectam vobis Provinciam portandi, ſicut prænominati Anteceſſores noſtri conceſſiſſe noſcuntur tibi tuiſque ſucceſſoribus licentiam damus, & liberam vobis concedimus facultatem. Ad hæc Januenſi Civitati medietatem Inſulæ Corſicæ ad exemplar eorumdem Prædeceſſorum noſtrorum concedimus, ita ſcilicet ut nobis noſtriſque ſucceſſoribus Januen. Populus cum eamde fuerit requiſitus fidelitatem juret, & pro penſione unam libram Auri ſingulis annis nobis & ſucceſſoribus noſtris eſolvat, ſalvis nimirum feudis tam veſtris, quam Piſanorum, ſicut a decem annis & ſupra obtinuiſſe noſcuntur. Pallio vero infra Eccleſiam perfruaris bis diebus in Cœna Domini, Paſcha, Aſcenſione Domini, Pentecoſte, in feſtivitate Apoſtolorum Petri, & Pauli, & Sancti Johannis Baptiſtæ, Sancti Laurentii, tribus feſtivitatibus Beatæ Mariæ, in ſolemnitate omnium Sanctorum, Sancti Siri, & Beati Confeſſoris Nicolai, Natale Domini, Epiphania, & in Anniverſario tuæ Conſecrationis die; in conſecrationibus quoque Epiſcoporum, Baſilicarum, & Ordinationibus Clericorum. Abbatiam quoque de Tiro ad meliorationam, ſalva Sanctæ Romanæ Eccleſiæ proprietate, ac cenſu, ſicut prædicti Anteceſſores noſtri Innocentius, Alexander, Clemens, Cœlaſtinus, & Innocentius feciſſe noſcuntur, tibi Frater Archiepiſcope, tuiſque ſucceſſoribus duximus committendam. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo eſamine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Nonnulla ei concedit privilegia.

Civitati vero medietatem Inſulæ Corſicæ.

Pallium autem Archiepiſcopo.

Clauſulæ.

Datum Laterani per manum Raynerii Sanctæ Romanę Eccleſiæ Vicecancellarii octavo Kalendas Maji, Indictione ſexta, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo decimoſeptimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno Primo.

Dat. die 24. Aprilis 1217. Pont. Anno I.

X.

Diſſolutio Unionis de Domo Sancti Spiritus in Saſia de Urbe Hoſpitali Montiſpeſſulan. factæ cum nonnullarum gratiarum præfatæ Domui confirmatione.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Cinthio Magiſtro Hoſpitalis Sanctæ Mariæ in Saxia de Urbe ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem Vitam profeſſis in perpetuum ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex Regeſt. Vatic.

INter opera pietatis, quæ ſecundum Apoſtolum promiſſionem habet vitæ, quæ nunc eſt pariter & futuræ, Hoſpitalitatem nobis ſpecialiter, & frequenter divina Scriptura commendat, utpote quæ illa omnia comprehendit, propter quæ Dominus in ultimæ diſcuſſionis examine remuneraturum ſe bonos, & malos aſſerit puniturum. Hæc enim paſcit eſurientes, ſitientes potat, colligit Hoſpites, nudos veſtit, & non ſolum infirmos viſitat, ſed eorum in ſe infirmitatem aſſumens, infirmantium curam agit, in carcere poſitis ſubvenit, & quibus vivis in infirmitate communicat, participat in ſepultura defunctis. Per hanc quidem Angelis receptis hoſpitio placuerunt, cum Abraham & Loth hoſpitalitati vacantes Angelos meruerunt hoſpitari, per quos Abraham jam ſenex futuræ ſobolis promiſſionem accepit, & Loth fuit de Incendio Sodomæ liberatus. Duo quoque Diſcipuli, qui Jeſum hoſpitio ceperunt, quem in expoſitione Scripturæ non noverant, in panis fractione noverunt. Per hanc ſuperflua divitum, quæ congregata forte ſervarentur ad mortem, in neceſſitates pauperum erogantur ad vitam. Per hanc terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio commutantur, dum per manus pauperum theſaurizamus in Cœlis, ubi nec ærugo, nec tinea demolitur, ubi fures non effodiunt, nec furantur, & facimus nobis de mammona iniquitatis amicos, qui cum defecerimus, in æterna tabernacula nos admittant. Hæc igitur attendentes, Hoſpitale veſtrum, quod non ſolum pro noſtra, ſed Prædeceſſorum, ac Succeſſorum, & Fratrum noſtrorum Epiſcoporum, Presbyterorum, atque Diaconorum Romanæ Eccleſiæ Cardinalium tam vivorum, quam etiam defunctorum ſalute apud Sanctam Mariam in Saxia, locum utique ſatis idoneum ad hoſpitalitatis officium exercendum eleemoſynis Eccleſiæ Romanæ ſolemniter eſt conſtructum, in quo recipiuntur, & reficiuntur Pauperes, & infirmi, & exhibentur alia opera pietatis; ad exemplar felicis recordationis Innocentii Papæ Prædeceſſoris noſtri ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes ut Regularis Ordo qui ſecundum Deum, & Inſtitutionem Fratrum Hoſpitalis Sancti Spiritus ibidem inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis temporibus inviolabiliter obſervetur. Hoc tamen adjecto, ut in eadem Eccleſia quatuor ſemper ad minus ſint Clerici Regulam ejuſdem Hoſpitalis profeſſi, qui pro nobis, & Prædeceſſoribus, ac Succeſſoribus, & Fra-

Hoſpitalitatis encomium.

Hoſpitale S. Spiritus in Saxia recipit ſub protectione S. A.

De numero Clericorum ibidem ſervientium.

Digitized by Google

tribus noſtris vivis pariter, ac defunctis ſpecialiter obſecrantes omnia ſpiritualia liberaliter amminiſtrent, & ſuper his nullius niſi Romani Pontificis correctioni ſubjaceant, ad quem quoties expedierit, monitione præmiſſa, charitativa fiat a Fratribus proclamatio propter Deum, ut ipſe cognita veritate decernat quod ſuo prudenti conſilio duxerit providendum. Ipſi autem victu & veſtitu contenti, quem eis ſecundum eamdem Regulam præcipimus exhiberi, divinis vacent officiis, & intendant Eccleſiaſticis Sacramentis, ita quod de aliis Hoſpitalis negotiis præter conceſſionem Magiſtri ſe nullatenus intromittant, ſed omnia diſpoſitioni tuæ fili Magiſter & ſucceſſorum tuorum vel eorum, qui per te, vel per eos ad hæc fuerint deputati, ſine contradictione, ac murmuratione relinquant.

Eorumque officio.

Diſſolvit ab eo Hoſpitale Montiſpeſſulan.

Cæterum cum unionem ejuſdem Hoſpitalis, & Sancti Spiritus in Montepeſſulan. vobis, & Hoſpitali veſtro in ſpiritualibus & temporalibus perniciosam cognovimus & damnoſam, ipſam de Fratrum noſtrorum conſilio providimus diſſolvendam. Statuentes ut nec iſtud illi, nec illud iſti in aliquo teneatur, nec vobis & illis aliquid ſit commune non obſtante privilegio dicti Prædeceſſoris noſtri, vel noſtro, ſi quod ſuper unione ipſa apparuerit impetratum. Cæterum cum Eccleſia Sanctæ Mariæ in Saxia, & Hoſpitale conſtructum ibidem ad nos nullo pertineat mediante, ſalvo quod Clerici ejuſdem Eccleſiæ debent ex noſtro mandato Baſilicæ Principis Apoſtolorum in Scrutinio, Baptiſmo, & Letania, ne diſparis conditionis præferatur homo eidem, & Servus, qui alii Domino ſtet, aut cadat, præponatur Hoſpitali prædicto, quod noſtræ tantum eſt juriſdictioni ſubjectum: Perſonam tuam fili Magiſter, & ſucceſſorum tuorum a quorumlibet Prælatorum eximimus poteſtate, ut nullus in te vel eos interdicti, vel excommunicationis ſententiam ſine mandato Apoſtolicæ Sedis audeat promulgare, quam ſi aliter prolata fuerit, decernimus non tenere.

Magiſtrum ſoli Romano Pontifici ſubjectum declarat.

Si qui vero fratrum veſtrorum, qui deſtinati fuerint ad eleemoſynas colligendas, in quamlibet Civitatem, Caſtellum, vel Villam advenerint, ſi forte locus ille a divinis fuerit officiis interdictus, pro Omnipotentis Dei reverentia in eorum adventu jucundo ſemel in anno pulſatis Campanis aperiantur Eccleſiæ, ut ſuper eleemoſynis acquirendis verbum exhortationis ad Populum in Eccleſia proponatur. Decernimus inſuper ut Receptores Fraternitatum, ſive collectarum veſtrarum ſalvo jure Dominorum ſuorum in Beati Petri, & noſtra protectione conſiſtant, & pace in terris quibus fuerint potiantur. Simili etiam modo ſancimus, ut quicumque in veſtra fuerit fraternitate receptus, ſi forſan Parochialis Eccleſia, cujus ipſe Parochianus extiterit, a divinis fuerit officiis interdicta, eumque mori contigerit, ipſi Sepultura Eccleſiaſtica non negetur, niſi excommunicatus vel nominatim fuerit interdictus. Decimas autem de Terris, & Vineis, quas ad opus infirmorum, & pauperum propriis manibus aut ſumptibus colitis de terris habitis ante Concilium generale, ſive de nutrimentis Animalium, ſeu de fructibus hortorum veſtrorum nullus exigere vel extorquere præſumat. Liceat autem vobis in domibus veſtris, quas in præſentiarum habetis, vel in futurum eritis habituri ad opus veſtrum, & familiæ veſtræ, necnon infirmorum, & pauperum ibidem manentium, Oratorium & Cimiterium ſine impedimento cujuslibet contradictionis habere. Chriſma vero, Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad Ordines fuerint promovendi, a Dioceſanis ſuſcipietis Epiſcopis ſiquidem Catholici fuerint, & Communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerint, & ea vobis ſine pravitate aliqua voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antiſtitem, gratiam & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate vobis quod poſtulatur impendat. Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat in Eccleſiis veſtris clauſis januis, excluſis excommunicatis & interdictis, non pulſatis Campanis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare. Liceat quoque vobis liberas, & abſolutas perſonas e ſeculo fugientes ad converſionem recipere, & eas abſque contradictione aliqua retinere.

Fratribus in loca interdicto ſubjecta venientibus pulſandi campanas dat facultatem: aliaque concedit privilegia.

Prohibemus inſuper ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in locis veſtris profeſſionem fas ſit abſque Magiſtri ſui licentia inde diſcedere niſi arctioris Religionis obtentu. Diſcedentem vero abſque communium litteratum veſtrarum cautione nullus penitus audeat retinere. Si qui vero Fratrum veſtrorum poſt factam profeſſionem turbatores Religionis veſtræ, vel inutiles fuerint fortaſſis inventi, liceat tibi fili Magiſter, & ſucceſſoribus tuis eos cum aſſenſu, & conſilio ſanioris partis Capituli amovere, ipſiſque dare licentiam ad alium Ordinem, ubi ſecundum Deum vivere valeant tranſeundi, & loco eorum alios ſubrogandi, qui unius anni ſpatio in veſtra ſocietate probentur, quo peracto, ſi mores eorum exegerint, & ipſi utiles fuerint ad ſervitium Hoſpitalis inventi, Profeſſionem faciant Regularem.

De Fratribus amovendis.

Ad hæc diſtrictius inhibemus ne a te fili Magiſter, vel ſucceſſoribus tuis, & Fratribus Hoſpitalis ejuſdem exigat ulla Eccleſiaſtica ſecularisve Perſona fidelitates, homagia, juramenta, vel ſecuritates reliquas, quæ a laicis frequentantur. Poſtremo decimas, quas conſilio & aſſenſu Epiſcoporum a Clericis, vel Laicis potueritis obtinere, illaſque quas conſentientibus Dioceſanis Epiſcopis, & Clericis ad quos pertinent, acquiretis, Auctoritate vobis Apoſtolica confirmamus & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat prædictum locum temere perturbare, vel poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate.

Decret. immunitatum.

De cætero ſucceſſores noſtros obſecramus, & obteſtamur in Chriſto Jeſu, qui venturus eſt judicare vivos & mortuos, ut locum veſtrum cum perſonis & rebus ad hoſpitalitatis officium deputatis tamquam ſpeciales Patroni ſpecialiter foveant & defendant, cum etſi cæteris piis locis teneantur ea Apoſtolicæ ſervitutis officio providere: huic tamen Hoſpitali quod de bonis Eccleſiæ Romanæ fundatum eſt & dotatum, & tam noſtris, quam ſucceſſorum noſtrorum diebus credimus ampliandum, curam debent impendere ſpecialem.

Rom. Pontifices adhortatur, ut ei propitii ſint.

Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica,

Clauſulæ.

ſtica, ſæcularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. die 11. Maji 1217. Pontific. Anno I.

Dat. Laterani per manum Raynerii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii tertio Idus Maji Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo decimoſeptimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno Primo.

X I.

Ibid.

Exhortatio ad omnes Galliarum Prælatos, ut pro Anniverſariis adimplendis in Cathedralibus, & Conventualibus Eccleſiis diebus Feſtis, & aliis alia Miſſa decantanda prætermitti non debeat.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & univerſis aliis Eccleſiarum Prælatis, & Clericis per Franciam conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

Cum Creatura non habeat quid pro meritis reſpondeat Creatori, qui ut eam de corruptionis eriperet ſervitute, ac in libertatem filiorum vocaret, Servi formam ſuſcipiens tradidit ſemetipſum, nec deſinit ei naturalia, & gratuita beneficia elargiri; non eſt, unde quis ſe debeat ab obſequiis excuſare divinis, præſertim ad quæ pro certis ſtipendiis, quæ recepit, ſe profeſſione facta ſpecialiter obligavit, quæve fideliter exequendo, quamvis ſolvat debitum, ſalutis propriæ profectum proſequitur incomparabile ſibi exinde meritum comparando. Nam etſi dives in omnibus Dominus non niſi pro nobis egeat bonis noſtris; beneplacitum tamen eſt ei, ut Creatura ſe totam impendat in laudibus Creatoris, quia de perceptis beneficiis gratias exhibens potiora beneficia ſumere mereatur: ſecus agentibus reputatis ingratis, quorum ſpes tanquam lanugo tabeſcit, & quaſi ſpuma gracilis, quæ degitur a procella. Cæterum licet omnes omnino cujuſcumque conditionis ætatis, vel ſexus teneantur nomen Domini collaudare, Clerici tamen ad id ita ſpecialiter ſunt aſcripti, quod non ſolum ſuas, ſed etiam Populi vices in hoc exequi quaſi ſtipendiario jure teneantur, utpote qui facti funiculus hæreditatis Domini Eccleſiaſtica beneficia, quæ Chriſtus in ſuo Sanguine acquiſivit propter hoc præcipue aſſequuntur aſſequuti majora, ſi injunctum ſibi miniſterium exequi ſtudent fideliter & devote, non ſubducentes ſe a divinis obſequiis, ut remiſſis cum maledictus ſit homo, qui opus Domini fecerit negligenter. Sane accepimus, ſed minime acceptamus, quod in partibus veſtris multiplicatis Anniverſariis Defunctorum, ex quibus ea celebrantibus commodum obvenit temporale, quidam in Cathedralibus, & Conventualibus Eccleſiis prætextu Miſſæ ſemel in die pro Anniverſario celebratæ Sacra Miſſarum ſolemnia, quæ ratione diei, vel feſti ſolent ſolemnius celebrari, culpabili negligentia prætermittunt, quaſi non ſint obligati Domino ad utrumque, ne inde bis ſibi præjudicium generetur, vel Dominus forte pro tantis obſequiis non ſufficeret eis æqua viciſſitudine reſpondere. Certe verendum eſt, ne qui tam nequam negligentia laborare noſcuntur in obſtinatam malitiam prolabentes, & ſi non voce quod eſt gravius facto, dicant: Quis eſt Dominus, ut ſerviamus ei; tamquam teſta contra ſigulum cogitet, & contra levantem eam virgula elevetur. Cum igitur Eccleſia Gallicana per Dei gratiam tamquam lucerna ſuper Candelabrum poſita luceat aliis per exemplum, qui videntes opera ejus bona glorificant Patrem Cœleſtem; Ne quod abſit tantæ negligentiæ tenebris obumbretur, & alias conſequenter obumbret; Univerſitatem veſtram rogandam duximus, & monendam per Apoſtolica vobis ſcripta firmiter præcipiendo mandantes, quatenus univerſi, & ſinguli proinde attendentes quod ſervire Deo regnare eſt; nullum in vos torporem negligentiæ, ſicut hactenus, obrepere permittatis, quo minus, & pro Anniverſariis Defunctorum, & pro Feſto, vel Feria ſecundum temporum congruentiam Miſſarum ſolemnia conventualiter celebretis, & faciatis conventualiter celebrari, ut ſic quodammodo ſine intermiſſione orantes ab eo mereamini exaudiri, qui adeſt omnibus in veritate invocantibus nomen ſuum.

Decretum.

Datum Anagniæ quarto nonas Julii Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Dat. die 2 Julii 1217. Pontif. An. I.

X I I.

Edidit Muratorius Antiquitat. Eſtenſ. Parte I. Cap. XLII.

Infeudatio Marchiæ Anconitanæ Azzoni VII. Marchioni Eſtenſi ſub annuo cenſu centum librarum Pruvinien. monetæ Apoſtolicæ Sedi perſolvendo.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Azzoni Anconitano, & Eſtenſi Marchioni ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

Sinceritas devotionis, & fidei, quam ad nos, & Romanam Eccleſiam claræ memoriæ Azzo Marchio pater tuus probatus eſt habere, promeruit, ut ad tuum commodum, & honorem efficaciter intendamus, cum per illius diſcretionis prudentiam, & ſtrenuitatis virtutem eidem Eccleſiæ commoda magna provenerint, & per tuæ quoque probitatis induſtriam multa ſperentur authore Domino proventura. Ut ergo te ad ejus obſequium fortius aſtringamus, de communi fratrum noſtrorum conſilio Marchiam Anconitanam in rectum tibi Feudum concedimus, in qua iſtæ ſunt Civitates, cum Comitatibus, ſeu Diœceſibus ſuis, Ancona, Aſculum, Humana, Firmum, Camerinum, Auximum, Heſis, Senogallia, Fanum, Penſaurum, Callis, & Forum Sempronii. Quæ omnia

Infeudatio de qua ſupra.

ſicut prædictum eſt cum juriſdictione, Diſtrictu, honore, & Dominatu, & aliis ad nos temporaliter pertinentibus, in rectum tibi Feudum concedimus, ſub annuo cenſu centum librarum Pruvinienſis monetæ Sedi Apoſtolicæ perſolvendo, ita quod quandocumque, ac ubicumque per totum ipſius Eccleſiæ patrimonium a Mari uſque ad Mare, & a Radicoſano uſque ad Ceparanum requiſitus fueris, nobis cum centum Militibus ſumptibus tuis uno integro menſe per annum tempore veniendi, & recedendi minime computato.... ipſamque Marchiam a Sede dumtaxat Apoſtolica recognoſces, cujus juris, & proprietatis exiſtit, & de illa contra omnem mortalem facies pacem, & guerram ad mandatum ipſius. Nos ergo dilectum filium Nobilem Virum Othonem Ramberti procuratorem tuum ad hoc ſpecialiter deſtinatum, pro te de Marchia ipſa ſolemniter inveſtivimus per veſillum, ita quod tempore congruo ad noſtram accedas præſentiam ligium nobis in manibus noſtris facturus, dominium, & fidelitatis juramentum perſonaliter præſtiturus. Ne igitur hæc noſtra conceſſio in dubium revocetur, ſed debitam potius obtineat firmitatem eam per præſentis privilegii paginam confirmamus. Statuentes, ut nulli omnino hominum hanc paginam noſtræ conceſſionis, & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Conditiones, ſeu Pacta.

Firmitas conceſſionis.

EGO HONORIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Honorii PP.

Ego Nicolaus Tuſculanus Epiſcopus.
Ego Peregrinus Albanenſis Epiſcopus.
Ego C.... Th. Portuenſis, & S. Rufinæ Epiſc.
Ego Leo tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem Presbyter Cardinalis.
Ego Petrus Sanctæ Pudentianæ tituli Paſtoris Presbyter Cardinalis.
Ego Robertus tituli Sancti Stephani in Monte Cœlio Presbyter Cardinalis.
Ego Stephanus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter Cardinalis.
Ego Gregorius tituli S. Anaſtaſiæ Presb. Card.
Ego Thomas tituli Sanctæ Sabinæ Presb. Card.
Ego Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis.
Ego Octavianus Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis.
Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis.
Ego Raynerius Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis.
Ego Romanus Sancti Angeli Diaconus Card.
Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Card.
Ego Aldebrandinus S. Euſtachii Diaconus Card.
Ego Ægidius Sanctorum Coſmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis (a).

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

(a) Quamvis Chronologici deſiderentur caracteres, ab ipſo tamen Infeudationis hujuſmodi Inſtrumento, ab eodem Muratorio relato *loc. cit.*, confectoque coram S.R.E. Cardinalibus, in cujus fronte hæc verba leguntur: Anno a Nativitate D. N. J. C. MCCXVII. eodem anno datum crediderim Pontificium Diploma ab Honorio PP. III., qui quadriennio poſt; anno ſcilicet 1221. *Rectoribus, & Populis Anconitanæ, & Humanatis Civitatum, & Racanatenſis, Caſtelli Ficardi, Cinguli, & Montis ſiculi Caſtrorum ejuſdem Marchiæ Anconitanæ* literas dedit, ut *Azzoni tamquam Domino, & Vicario, ac Nunciis ejus...., de juſtitiis ſuis ſine difficultate* reſponderent. Laudatum Infeudationis Inſtrumentum ſubjicio.

In Nomine Domini, Amen.

Anno a Nativitate Domini Noſtri Jeſu Chriſti milleſimo duceteſimo decimoſeptimo, Pontificatus Domini Honorii Papæ Tertii primo, die decimotertio intrante menſe Aprilis, Indictione quinta, in præſentia, & teſtimonio rogatorum teſtium infraſcriptorum, coram Cardinalibus ſcilicet Dominis G. P. Albanenſi, & C. Portuenſi Epiſcopis, necnon Domino L. tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem, Domino P. Sanctæ Pudentianæ, Domino S. Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum, Domino R. tit. Sancti Stephani in Cœlio Monte, Domino Th. tituli Sanctæ Sabinæ, & Domino J. de Columna tituli Sanctæ Praxedis Presbyteris Cardinalibus, & Domino G. Sancti Nicolai in Carcere, Domino Sancti Theodori, Domino S. Sancti Adriani, Domino R. Sancti Angeli, Domino Aldebrandino Sancti Euſtachii, Domino Ægidio Sanctorum Coſmæ, & Damiani Diaconis Cardinalibus Dominus Honorius Papa Tertius de conſenſu, & conſilio fratrum ſuorum prædictorum Cardinalium inveſtivit per vexillum Beati Petri Othonem Ramberti de tota Marchia Guarnerii, nomine, & vice Marchionis Azzonis Eſtenſis recipientem pro eo procuratoris nomine, ſicut inveſtiti fuerunt Pater, & Frater dicti Azzonis per Eccleſiam Romanam, cum omnibus rationibus, & libertatibus, juribus, & honoribus ejuſdem Marchiæ, ſcilicet ad voluntatem dicti Marchionis, & Matris ſuæ Comitiſſæ.... de ſpiritualibus ab eadem Marchia perceptis debeat reſpondere Domino Papæ, & Eccleſiæ Romanæ, de omnibus vero temporalibus fructibus debeat reſpondere dicto Marchioni, & Matri ſuæ, & quod dictam Marchiam tenebit, & ſalvabit ad voluntatem dicti Marchionis, & Matris ſuæ pro Eccleſia Romana. Et cum dictus Marchio ad majorem acceſſerit ætatem, quod ipſe in propria perſona debeat viſitare Curiam Romanam, & jurare fidelitatem Domino Papæ, & Eccleſiæ Romanæ pro dicta Marchia: & hæc omnia attendere, & obſervare dictus Oddo tacto Libro corporaliter juravit.

Teſtes rogati.

Dom. Willelmus Marchio Montisferrati.
Dom. Salinguerra de Ferraria.
Dom. Johannes Capotius Romanus.
Dom. Paganus de Saviola.
Dom. Suxinellus de Ferraria.
Dom. Ugolinus Sancti Johannis.
Dom. Presbyter de Placentia.
Dom. Guido Niſnelli de Regio.
Dom. Alizius de Regio.
Petrus Capotius Hoſtiarius Domini Papæ.
Petrus Nicolaus Sono ſuo.
Zapulinus Notarius de Ferraria.

Actum in Palatio Lateranenſi in Conſiſtorio feliciter.

Ego Thomas, qui vocor Aizardus, Domini Othonis Imperatoris Notarius interfui, audivi, & ſcripſi.

Con-

XIII.

Confirmatio jurium omninm, ac Privilegiorum a Romanis Pontificibus Albanen. Eccleſiæ conceſſorum,

Ex Regeſt. Nicolai IV. edidit Vghell. Ital. Sac. Tomo I.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Pelagio Albanenſi Epiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

ET ſi omnes unum corpus ſumus in Chriſto ſingulis autem alter alterius membra, qnia tamen non omnia membra actum habent eundem, ſed capiti ſuo alterius vicibus, & variis officiis obſequuntur, iis tamquam principalibus honor eſt abundatior deferendus, quæ capiti ſunt ipſa corporis diſpoſitione vicina, & interiorem mentis conceptum facilius, & expeditius per exteriores actiones exponunt. Sane licet Sedes univerſos, quos Epiſcopalis apea dignitatis extollit, in partem creditæ ſibi ſollicitudinis evocavit eo tamen, qui tibi collaterales exiſtunt, ſuo ſpecialius obſequio deputavit, quibus ſua ſæpius ſecreta communicans cum ipſis interdum, & interdum per ipſos in ſpiritualibus, & temporalibus exequetur vices ſuas.

De Epiſcopis Pontifici collateralibus.

Cum igitur Albanenſis Civitatis Antiſtes magnum locum obtineat inter eos, & ex inſtitutione prædeceſſorum noſtrorum, & conſuetudine approbata Romano Pontifici familiaris ſemper, & collateralis exiſtat, te qui ex vocatione divina Civitatis ipſius Cathedram conſcendiſti ſpecialins honorare proponimus, & in tuis te petitionibus exaudire. Eapropter venerabilis frater in Chriſto tuis precibus annuentes ad exemplar felicis recordationis Innocentii Papæ Prædeceſſoris noſtri Civitatem * Albanenſem cum Burgo Thermis, Monte qui dicitur Sol, & Luna, Palatio, & omnibus appenditiis ſuis ad jus, & proprietatem Sedis Apoſtolicæ pertineotibus, immo etiam cum omni jure noſtro tam in Comitatu Caſtellania, & muneta, quam fidelitatibus, & dominio, futuris bannis, placidis, plateatico, guerra, pace, hoſte, cavalcada, glandatico, herbatico, ruſpatico, pratis, vineis, nemoribus, terris cultis, & incultis, & aliis manualibus noſtris ſiva in terris, ſive in aquis, & jure quod habemus in Eccleſiis ejuſdem Civitatis pro caratis vini, & ſi quæ alia ad regalia noſtra pertiuere noſcantur, tibi, & ſucceſſoribus de fratrum noſtrorum conſilio concedimus, confirmamus. & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Jura Albanen. Eccleſiæ confirmat.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Albanenſem Eccleſiam temere perturbare &c. Si qua igitur in futurum &c. uſque præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Clauſulæ.

Honorii PP.

EGO HONORIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Guido Præneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Cynthius Portuenſis, & Sanctæ Rufinæ ſubſcripſi.
Ego Petrus Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Leo tituli Sanctæ Crucis in Hieruſalem Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Robertus tituli Sancti Stephani in Monte Cœlio Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Gregorius tituli Sanctæ Anaſtaſiæ Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Stephanus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Thomas tituli Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Guido Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Octavianus Sanctorum Sergii, & Bacchi Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Aldebrandinus Sancti Euſtachii Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Datum Ferentini per manum Raynerii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice-Cancellarii nono Kalendas Auguſti, Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo decimoſeptimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii, Anno Secundo.

Dat. die 25. Julii 1217. Pontific. Anno II.

XIV.

Publicatio Proceſſuum contra Fanenſes Eccleſiaſticæ libertatis perturbatores, ac Epiſcopalis Dignitatis invaſores.

Ex Regeſt. Vaticano.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Epiſcopis per Marchiam Anconitanam conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

PRophani Fanenſium actus innuunt, immo manifeſte declarant illos eſſe timore, ac amore divini nominis vacuos, & quod inviti ac dolentes dicimus reprobos circa fidem, cum in Eccleſias ac in Eccleſiaſticos Viros ſævitias illas exerceant a quibus abſtinet etiam feritas Paganorum. Illi enim Loca Sancta cum peccatis exigentibus traduntur in manibus eorumdem ſine reverentia tenent, & forte rituum ſuorum polluunt immunditiis, hi autem ea penitus diſſipant, & evertunt, ſicut ruinæ Foroſemproniensis Eccleſiæ proteſtantur. Cum vero expectaremus, ut iidem Fanenſes recurrentes ad proprias conſcientias, & offenſam Dei, ac Sedis Apoſtolicæ cogitantes ſaluti animarum ſuarum conſulere, ut ſatisfaciendo de impietatis hujuſmodi ſacrilegio, & abſolvi ab excommunicationis ſententia, quam propter hoc ſunt ligati humiliter poſtulando, ipſi quaſi contra Deum, & ſalutem propriam conjurarint, ecce manus impias converterunt in viſcera Fanenſis Eccleſiæ Matris ſuæ primo Eccleſiæ ipſius hominibus exactiones indebitas, & inſolitas imponere molientes, & eamdem Eccleſiam, quæ illos in libertatem filiorum Dei quantum in ipſa eſt genuit ſatagentes ſubjicere ſervituti. Cumque Venerabilis Frater noſter Fanenſis Epiſcopus Albergettum Poteſtatem, & Communitatem Fanenſem rogaret, ac moneret benigne, ut ab hujuſmodi gravaminibus abſtinerent, cum ejuſdem Eccleſiæ homines ab eorum collectis permanſiſſent hacte-

Fanenſium flagitia.

Foroſempronien. Eccleſiam excindunt.

Fanenſis Eccleſiæ ledunt libertatem.

hactenus liberi, & immunes, & ipſe qui Cruceſignatus aſt gaudere deberet immunitatis privilegio Cruceſignatis indulto, monitionibus prædictis adjiciens, ut juxta Statuta Generalis Concilii revocarent ſanctiones iniquas præſumptas contra Eccleſiaſticam libertatem; præfatus Albergettus obturans ejus juſtis, & ſalubribus monitis aures ſuas, ac totos ſenſus ſuos exacuens in ejuſdem Epiſcopi injuriam, & gravamen, quemdam ipſius bajulum, qui pro eo quod in commiſſa ſibi amminiſtratione ſe infideliter geſſerat, ad dandum eidem quamdam pecuniæ quantitatem ſemetipſum aſtrinxerat, datis fidejuſſoribus, & præſtito juramento novo potentiæ genere ab ipſo juramento abſolvit, fidejuſſoribus datis ab eo nihilominus abſolutis, ac deinde fecit per Civitatem voce præconis interdici, ne quis ipſi Epiſcopo vel ejus familiæ loqueretur, aut eis quidquam vendere attentaret, & ſic coegit eumdem cum tota familia ſua viginti duobus diebus quaſi obſeſſum in ſolis vivere leguminibus nullo audente coquere ſibi panem aut aliquid miniſtrare, ipſiſque non audentibus Palatium egredi metu mortis. Fama igitur per partes vicinas hujus impietatis ſævitiam nunciante, Venerabiles Fratres noſtri Anconitanus, & Senogallien. Epiſcopi, ac Prior Fontis Avellanæ, aliique Viri Religioſi moti compaſſionis affectu ad Civitatem prædictam perſonaliter acceſſerunt, in quorum manus, & arbitrium poſt longos tractatus concordiæ idem Epiſcopus præciſe ponere noluit totam hujuſmodi quæſtionem, ſed dictus Albergettus hæc, & alia, quæ præfati Epiſcopi, & Religioſi rationabiliter proponebant prorſus audire contemnens, iterum præſente dicto Senogallien. Epiſcopo fecit per Civitatem præconis voce clamari, ut nullus loqueretur jam dicto Fanen. Epiſcopo, aut aliquod exerceret commercium cum eodem, & præſumptioni præſumptionem, ac furori furorem adjiciens inhibuit ſub pœna Banni, & vinculo juramenti, ut nullus Miſſam, Prædicationem, vel Officium aliquod audiret Epiſcopo ſæpedicto præſente, ut ſic ordine perturbato, ipſum Epiſcopum excommunicaſſe quodammodo videretur. Videns ergo idem Epiſcopus locum amplius diſſimulationi non eſſe, cum dictus Albergettus de die in diem fieret inſolentior, & gravaminibus gravamina cumularet in ipſum & Judicem, ac totam familiam ejus excommunicationis, & in Civitatem prædictam interdicti ſententias promulgavit. Porro cum dilectus filius Andreas Subdiaconus, & Cappellanus noſter tunc in partibus illis officium Legationis exercens, præfato Epiſcopo, & quibuſdam aliis convocatis in ipſos Fanen., & eorum complices pro deſtructione prædictæ Foroſempronien. Eccleſiæ excommunicationis ſententiam protuliſſet, ſæpedictus Albergettus per Nuncios ſuos mandavit ipſi Epiſcopo a præſentia dicti Legati reverſo, ut excommunicationis, & interdicti ſententias, quas in ipſum, & Judicem, ac familiam ſuam, & Civitatem Fanen. protulerat, ac aliam quoque latam in mulierem quandam pro eo, quod quandam Eccleſiæ ſuæ domum contra juſtitiam detinet violenter, ſine conditione qualibet relaxaret, nec impediret, quo minus ipſius Eccleſiæ homines impoſitam ſibi collectam exolverent, & de ſtatutis Concilii toto tempore ſui regiminis intentionem non faceret, vel in aliquem ejus juriſdictioni ſubjectum excommunicationis ſententiam promulgaret. Cumque idem Epiſcopus nolens ejus malitiæ conſentire, offerret eidem, quod ſuper his omnibus in aliquos Viros Eccleſiaſticos compromitteret, & eorum arbitrium ſine refragatione qualibet obſervaret dictus Albergettus verbis juſtitiam, vel æquitatem ſonantibus obturans aures, & animum more, ac de malo in pejus corruendo demonſtrans ſe ſuper talentum plumbi cum iniquitate ſedere, Sacriſtiam Fanenſis Eccleſiæ, in qua erant Corpora Sanctorum, indumenta, libri, & cætera Eccleſiaſtica ornamenta cum Cappella, & quibuſdam aliis rebus ipſius Epiſcopi, ac Hoſtis univerſa canonice ſecuribus frangi fecit, ac res ibidem inventas conſcribi, & Canonicos de ipſa Canonica ejici ſubtractis eiſdem omnibus alimentis. Deinde Miniſtri ejuſdem in Epiſcopale Palatium irruentes, & Cameram ipſius Epiſcopi frangentes ſecuribus ſcrinia, in quibus Privilegia, & Inſtrumenta Epiſcopatus poſita erant, penitus confregerunt, ac expulerunt Cappellanum, & omnes Servientes ipſius Epiſcopi de Palatio, & ſolo inter Sathanæ Satellites remanente, quorum unus adhuc humanitatis aliquid retinens ſibi dixit in aure, quod præfatus Albergettus eum mutilare firmiter propoſuerat, ſi ea nocte in ipſo Palatio remaneret, unde idem Epiſcopus de vito iniquitatis merito iniqua præſumens, ſtatim fugit ad Altare Majoris Eccleſiæ veſtimentis, & calceamentis omnibus quod etiam dicere pudor eſt ſpoliatus: ibique cum ſeptem de ipſius loci Canonicis, & eorum familia permanſit tribus diebus, & noctibus ſine pane, vino, aqua, & omnibus alimentis, valvis Eccleſiæ confixis clavis ferreis de foris, ne ipſis pateret egreſſus, & cuſtodibus deputatis circa ipſam Eccleſiam ne per feneſtras panis, aut edulium aliud inferretur. Poſtremo idem Epiſcopus in hujuſmodi mortis anguſtia poſitus facta proteſtatione coram ipſo Altari, & Canonicis antedictis, ne præjudicaret Eccleſiæ quod tam certo mortis metu facere cogebatur conſenſit, ut mortem effugeret dicti Albergetti petitionibus ſupradictis. Prælatus vero Legatus cum hæc ad aures ejus impietas perveniſſet ad Senogallienſem Civitatem feſtinus accedens in ipſum Poteſtatem, & totum Conſilium Civitatis Fanenſis ſolemniter promulgavit excommunicationis ſententiam, ſalva ea quam pro facto præfatæ Foroſempronienſis Eccleſiæ tulerat in eoſdem. Licet igitur pœna ſeverior tantis deberetur exceſſibus, Nos tamen mitiori utente ad præſens præfati Legati ſententiam auctoritate Apoſtolica roboramus, & Civitatem prædictam diſtrictiſſimo ſubjicimus interdicto. Adjicientes, ut præfatus Albergettus, & complices ejus etiam finito ſui regiminis tempore, nihilominus eadem ſententia teneantur, nec ab ea poſſint abſolvi, niſi perſonaliter propter hoc ad Sedem venerint Apoſtolicam, niſi forſan in mortis articulo conſtituti: Uxorem quoque, ac familiam ejus ſententiæ ſubjicimus interdicti, auctoritate præſentium inhibentes, ut quandiu ſæpedictus Albergettus in aliqua Civitate, Caſtello, ſeu Villa perſonaliter fuerit, nullus ibi divinum præſumat Officium celebrare, & ſi quis ei alicujus obligationis vinculo eſt

aſtri-

Monito ab Epiſcopo poteſtati, & populo facta vana.

Nova ſcelera.

Epiſcopus Civitatem interdicto ſupponit.

Pertinax flagitia flagitiis addit.

Epiſcopi conſtantia.

Legatus Ap. excommunicatos declarat Fanenſes.

Sententiam confirmat Pontifex.

aſtrictus non teneatur eidem ſic ligato aliquatenus reſpondere. Ad hæc ſub pœna excommunicationis diſtrictiſſime inhibemus, ne aliqua Civitas, Caſtellum, ſeu Villa ſæpedictum Albergettum ullo unquam tempore in Rectorem, ſeu Poteſtatem aſſumat, ſententias ſi quas forte idem, vel aliquis auctoritate ipſius protulerit, quamdiu fuerit ſic ligatus, decernentes irritas, & inanes, nullo unquam tempore valituras: ſub pœna etiam excommunicationis diſtrictius inhibemus, ne quis cum Fanenſibus antedictis, donec ſuper præmiſſis eidem Epiſcopo, & Fanenſi Eccleſiæ congrue ſatisfecerint, aliquod præſumat commercium exercere. Ideoque Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta in virtute obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus ſinguli per Civitates, & Dioceſes veſtras ſingulis diebus Dominicis, & Feſtivis per vos, & ſubditos veſtros hæc ſolemniter publicantes ea præcipiatis, & faciatis, quantum in vobis fuerit firmiter obſervari. Denuntietis etiam eiſdem Fanenſibus quod ſi diu in ſua contumacia perduraverint poterunt non immerito formidare ne Civitatem ipſorum Epiſcopali Dignitate privemus, ut in quo deliquerunt juſto judicio puniantur, & eorum inſolentiam comprimamus potentia brachii ſecularis.

Epiſcopis mandat, ut hanc publicent ſententiam.

Datum Ferentini ſeptimo Kalendas Octobris Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Dat. die 24. Septem. 1217 Pontific. Anno I.

X V.

Ibid.

Confirmatio Privilegiorum, & libertatum Judæis conceſſorum.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto filiis fidelibus Chriſtianis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Baronius;

SIcut Judæis non debet eſſe licentia in Synagogis ſuis, ultra quam permiſſum eſt lege præſumere, ita in his, quæ eis conceſſa ſunt nullum debent præjudicium ſuſtinere. Nos ergo licet in ſua magis velint duritia perdurare, quàm Prophetarum verba, & ſuarum Scripturarum arcana cognoſcere, atque ad Chriſtianæ Fidei, & ſalutis notitiam pervenire, quia tamen defenſionem noſtram, & auxilium poſtulant, ex Chriſtianæ pietatis manſuetudine Prædeceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Calixti, Eugenii, Alexandri, Clementis, Cœleſtini, & Innocentii Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes, ipſorum petitionem admittimus, eiſque protectionis noſtræ clypeum indulgemus. Statuimus etiam, ut nullus Chriſtianus invitos, vel nolentes eos ad Baptiſmum per violentiam venire compellat, ſed ſi eorum quilibet ſponte ad Chriſtianos fidei cauſa confugerit, poſtquam voluntas ejus fuerit patefacta, Chriſtianus abſque aliqua efficiatur calumnia. Veram quippe Chriſtianitatis Fidem habere non creditur, qui ad Chriſtianorum Baptiſma non ſpontaneus, ſed invitus cognoſcitur pervenire. Nullus etiam Chriſtianus eorum perſonas ſine judicio poteſtatis terræ vulnerare, aut occidere, vel ſuas illis pecunias auferre præſumat, aut bonas, quas hactenus in ea, in qua habitant Regione, habuerint conſuetudines immutare. Præterea in feſtivitatum ſuarum celebratione quiſquam fuſtibus vel lapidibus eos ullatenus non perturbet, neque aliquis ab eis coacta ſervitia exigat niſi ea, quæ ipſi præteritis facere temporibus conſueverunt; Ad hæc malorum hominum pravitati, & avaritiæ obviantes decernimus, ut nemo Cæmeterium Judæorum mutilare, vel minuere audeat ſive obtentu pecuniæ corpora humata effodere. Si quis autem decreti hujus tenore cognito temere, quod abſit, contraire tentaverit, honoris & officii ſui periculum patiatur, aut excommunicationis ultione plectatur, niſi præſumptionem ſuam digna ſatisfactione correxerit. Eos autem dumtaxat hujus protectionis præſidio volumus communiri, qui nihil machinari præſumpſerint in ſubverſionem Fidei Chriſtianæ.

Protectionem ſuam Judæis ſpondet Honorius.

Eos nonniſi volentes ad Baptiſmum admitti ſtatuit.

Moleſtias eis inferri vetat.

Firmitas decreti hujus.

Datum Laterani per manum Raynerii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii ſeptimo Idus Novembris Indictione quinta, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo decimoſeptimo, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno ſecundo.

Dat. die 7. Novem. 1217 Pont. Anno II.

X VI.

Exhortatio ad Archiepiſcopum Arborenſem, ejuſque univerſos Eccleſiarum Provinciæ ſuæ Prælatos, ut orationibus & auxiliis opportunis pro Terræ Sanctæ liberatione deſudent.

Ibid.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiſcopo Alboren., & univerſis Epiſcopis, ac omnibus Eccleſiarum Prælatis tam exemptis, quam aliis per Alboren. Provinciam conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

ADverſus Hoſtes viſibiles inviſibilibus armis ideſt orationibus dimicare veteribus exemplis inſtruimur, quæ noſtris quoque temporibus innovata, quando exercituum Dominus Infidelium multitudinem bello Hiſpanico tradidit in manus paucorum fidelium gloriam; Ecce autem tempus quo univerſi fideles ad hæc debent Arma concurrere: Ecce tempus quo cinere debent aſpergere caput ſuum; Ecce tempus quo debent in Cœlum lacrymatum, & orationum vocibus exclamare, ut ille qui non in multitudine dimicat innovatis ſignis, & mirabilibus immutatis ſecundum omnipotentiam ſuam multitudinem in paucitate devincat. Chariſſimi etenim filii Noſtri A. . . Hungariæ Rex Illuſtris, & Auſtriæ ac Moraviæ Duces Viri utique dignitatis honore conſpicui, ſed non minus fidei devotione præclari cum nonnullis Comitibus, Baronibus, & alio Comitatu ſuo Dei munere ventis uſi felicibus littora Hieroſolymitanæ Provinciæ feliciter attigerunt, qui attendentes, quod non eſt differentia in conſpectu Dei Cœli liberare in multis aut paucis, quia non in exercitus multitudine, ſed de Cœlo victoria miniſtratur, Terram Babiloniæ in multitudine quidem parva, ſed ſtrenua de ſuperno confiſi auxilio ſint ingreſſi, quis fidelis hoc audito lacrymis, & orationibus indulgere non debeat ac ad Dominum ore, & cordis vocibus exclamare, cum pars corporis noſtri, quod eſt Eccleſiæ corporis

Adverſus fidei hoſtes orationibus prius dimicandum.

Hungariæ Rex in Babiloniam penetrat.

Digitized by Google

poris, cujus caput eſt Chriſtus Corporis, cujus ſumus ſinguli membra forſan hac ipſa hora glorioſa pro fide Chriſti certamina ineat ſuiſque diffidens viribus, ac de ſola divinæ virtutis miſeratione confidens ad eam facilius impetrandam noſtrarum ſuffragia orationum expoſcat. Sane Nos cum ad noſtram pervenit notitiam illos terram prædictam intraſſe, animam noſtram effudimus coram Deo, illum pro eis in lacrymarum affluentia deprecantes, & quia de meritorum noſtrorum qualitate diffidimus tam

Habitæ a Pontifice cum Clero preces ſolemnes.

Clerum, quam Populum Urbis convocavimus in Baſilica Salvatoris, atque inde ad venerandam glorioſæ Matris ejus Eccleſiam prælatis capitibus Beatorum Apoſtolorum Petri & Pauli pedibus nudis proceſſionaliter ivimus, ut præfatis Jeſu Chriſti Atletis ejus Genetricis obtentu ſupremum impetraremus auxilium, ad quod noſtra non ſufficere merita ſciebamus. Verum quia per eos totius Populi Chriſtiani negotium geritur; quare dignum eſt, ut ad exorandum pro eis Chriſtianus quilibet in oratione humiliter proſternatur, ſolemnes propter hoc proceſſiones in ſingulis Civitatibus, & aliis locis, in quibus eſt frequentia Populorum, prima ſexta feria cujuſlibet menſis providimus faciendas ſperantes,

Eas fieri mandat in omnibus Eccleſiis.

quod ille qui dictatam in Ninivitis ſententiam eorum humiliatione inſpecta miſericorditer revocavit, quique uno Moyſe orante pro Populo Iſrael convertit Amalechitas in fugam, & Solem Joſue precibus ſtare fecit, qui denique ſuos ad ſe de quacumque tribulatione clamantes ſe auditurum ineffabili pietate promiſit, devote pulſatus tot fidelium ſuorum clamoribus nequaquam continebit ſuæ viſcera pietatis, ſed propter ſemetipſum inclinabit ad preces ſervorum ſuorum propitius aures ſuas, & effundens iram ſuam in gentes, quæ non noverunt eum, & in Regna, quæ non invocant nomen ejus, ad laudem & gloriam ſuam confringet cornua peccatorum. Ideoque charitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus hæc cum devotione debita fieri faciatis, ita ut quilibet veſtrum niſi juſto impedimento excuſetur, interſit ſuis indutus inſignibus, & pedibus nudis, quatenus exemplo veſtro ad idem provocetur devotio ſubditorum. Religioſi autem in locis ſolitariis commorantes hæc in Clauſtris ſuis eo devotius exequantur, quo magis a mundanis tumultibus ſunt immunes ſubditos vero veſtros tam mares, quam mulieres ſollicite moneatis, ut ad hæc facienda non in veſte pretioſa, ſeu in alio inani cultu conveniant, ſed in eo, per quem ſe ipſos ad devotionem mutuo provocant, ac humiliationem internam exterioris habitus humilitate demonſtrent. Memores quod Ninivitæ, de quibus jam ſermo proceſſit, in humiliatione ſua ſe ſaccis a minore uſque ad maximum induerunt, adeout ipſe Rex abjecta Regali purpura ſe ſacco indueret, & aſperſerit cinere, propter quod apud eum, qui humilia reſpicit, meruerunt miſericordiam invenire. Ad hæc Crucesignatos omnes ad celerem ſuccurſum illorum ſedulis exhortationibus animetis, & faciatis per alios ad hoc idoneos animari, ita quod in inſtanti Paſſagio Deo Duce tranſeant univerſi: Hiis veſtrum qui muniti ſunt Crucis ſignaculo cum illis pariter profecturis in Nomine Domini Jeſu Chriſti. Ut

Cruceſignati ut eo ſe conferant monendi.

autem de ſtatu Terræ vos certiores reddamus, & ad providendum, quæ ſunt neceſſaria, cautiores, tenorem literarum, quas nuper a Magiſtro Domus Militiæ Templi recepimus præſentibus de verbo ad verbum duximus inſerendum, qui talis eſt: Reverendiſſimo in Chriſto Domino, & Patri Honorio Dei providentia Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Summo Pontifici ſuorum Subditorum devotiſſimus Frater W...... de Carnoto Pauperis Militiæ Templi Magiſter humilis debitam cum oſculo pedum reverentiam, & obedientiam Paternitati Veſtræ ſtatum Terræ Sanctæ, quam Dominus proprio ſanguine ſuo conſecravit præſentibus duximus intimandum.

Magiſtri Templariorum ad Honorium literæ de Statu Terræ Sanctæ.

Hoc igitur vobis conſtet, quod ad diſceſſum præſentium innumera Peregrinorum multitudo tam militum, quam ſervientium vivificæ Crucis inſignita charactere ab Alamanici Imperii, & aliorum Regnorum variis partibus confluens apud Accon adventarat Sephedinus vero Magnus Soldanus in Terra Babilonis commorans ibidemque exiſtens immobilis de ſe minime confidebat. Reverebatur etenim Regis Hungariæ, & Ducum Auſtriæ & Moraviæ adventus qui cum copioſa multitudine Militum ac Servientium Cleri, & Populi apud Accon applicuerunt timebat etiam dictus Sephedinus Navigium Friſonum, quod apud Accon in proximo applicaturum ferebatur Coradinus vero filius ejus in Marchiis nobis adjacentibus iter ſuum direxerat, & acceſſus. Et hoc vobis intimamus, quod annis pluribus retroactis non recolimus Paganiſmum in ſtatu fuiſſe debiliori, quam nunc extat, quem Pater Omnipotens de die in diem permittat pejorari, ſed in partibus noſtris frumenti, & hordei, & omnium humanæ ſuſtentationis neceſſariorum caritudo eſt maxima, Seges autem fallens Agricolam in hoc anno in minima quantitate fuit recollecta: expectabant indigenæ etiam, quod ſeges de partibus afferretur tranſmarinis, ſed minimum in hoc anno fuit apportatum. Eſt & aliud incommodum videlicet ſuper æquitaturis adeo grave, quod æqui nullo modo poſſunt venales inveniri. Quocirca univerſis Cruceſignatis ac ſignandis bona fide conſulatis quatenus de prædictis ſe ſtudeant premunire de quibus in partibus noſtris nullum invenient conſilium vel juvamen. Cœterum ſciatis, quod ante adventum Regis Hungariæ, & Ducis Auſtriæ proviſum fuit a Domino Patriarcha, & Rege, & Peregrinis, & Fratribus Hoſpitalis, & nobis quod verſus Neapolim Syriæ iter arriperemus cum Coradino ſi nos expectaret pugnaturi. Poſt adventum vero prædictorum Magnatum in hoc omnes unanimiter aſſenſum exhibuimus, quatenus in manu forti per Mare, & Terram in Babiloniam proficiſceremur ad obtinendum Damiatam, ut ſic cautius, & proviſius verſus Sanctam Terram Hieroſolymitanam. Iter præpararemus omnes igitur Cruceſignati, ſeu Cruceſignandi ſollicite moneantur, ut quam majorem poterunt ſecum ducant copiam victualium, & equorum.

Datum Laterani octavo Kalendas Decembris Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 24. Novem. 1217 Pont. An. II.

Con-

XVII.

Ex Regeſt. Vatic.

Conditiones Pacis ſervandæ inter Piſanos, & Januenſes.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Poteſtatibus, & Populis Piſanis, & Januenſibus ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

Miſerator & miſericors Dominus, qui non obliviſcitur miſereri, exurgat nunc imperaturus ventis & flatibus, ut fiat ex commotione tranquillitas, procella turbationis miteſcat in auram, & ſileant fluctus ejus, cum diei malitia, & pericula temporis invaleſcunt: ita ut quos prædixit Apoſtolus dies noviſſimos ſentiamus inſtare, ac tempus advenit, in quo qui amici ſunt ſponſi, ſponſæ ulciſcuntur injurias, ut jugum tollatur captivitatis noſtræ ac captivæ filiæ Syon vincula dirumpantur, Unde cum Vos ad invicem dudum commoverit fremitus tempeſtatis, utamini jam beneficio pacis quia homini pacifico ſunt reliquiæ & pacifici Dei Filii vocabuntur, & cum inter alios Chriſti Athletas neceſſarii ſitis ſuccurſui Terræ Sanctæ potenter accingimini contra Crucis blaſphemos, cum jam ſit revelatio improperiorum noſtrorum in januis, ut ſperamus.

Inter Piſanos & Januenſes pacem curat Honorius.

Sane Nos, qui ejus in Terris vicem gerimus, qui pacem ſuis diſcipulis nunciavit, & eam mundo reliquit, ad reformandam inter Vos pacem laboravimus, & inſtitimus bona fide, utpote qui Animarum ſalutem, & Civitatum veſtrarum honorem diligimus, & optamus: ad quod melius peragendum olim de latere noſtro Venerabilem Fratrem noſtrum Hugonem Epiſcopum Hoſtien. ad Vos duximus deſtinandum, qui a vobis, quod ſuper hoc mandatis noſtris omnibuſque faceremus per Nos ſeu Nuncios vel literas pareatis, juramento recepto, & utriuſque partis voluntate plenius intellecta, vobis injunxit, ut Nuncios & Procuratores idoneos, qui mandata noſtra reciperent, ad noſtram præſentiam mitteretis, & ipſe poſtmodum ad Apoſtolicam Sedem rediens Nobis, & Fratribus noſtris expoſuit plene ac fideliter univerſa.

Legatum ad hoc mittit.

Nos igitur per ejus fidelem relationem inſtructi Nunciis, & Procuratoribus veſtris videlicet Nobilibus Viris Giſberto Albigo, & Leon pro vobis Piſanis, & Huberto Spinulæ, Fulconi Caſtelli, Daniele Doriæ, & Hugone Cancellario pro vobis Januenſibus ad Nos ſuper iis ex parte veſtra tranſmiſſis in noſtra præſentia conſtitutis, vobis ſub debito juramenti de communi Fratrum noſtrorum conſilio præcipimus, quæ ſequuntur.

Procuratores utraque ex parte Romam miſſi.

Pacis conditiones a Pontifice propoſitæ.

Vos itaque Januenſes poſtquam Nuncii veſtri ad propria remeabunt infra menſem cuſtodiam Caſtri Bonifatii Nobis, & Romanæ Eccleſiæ aſſignetis, tenendi uſque ad beneplacitum noſtrum per eos, quos ad hoc duxerimus deputandos, ita ut per hoc nullum Romanæ Eccleſiæ præjudicium generetur* & vos Piſanorum Nuncii ſtatim nomine omnium Piſanorum prædictis Nunciis Januen. pro Januenſi Civitate, & omnibus Civibus Januenſibus, & pro univerſis, qui ſunt de eorum diſtrictu in terra & mari, & vos Piſani pro vobis, & veſtris omnibus poſtquam Nuncii veſtri redierint Januenſibus, & ſuis omnibus veram plenam, & firmam pacem reddatis, & impoſterum conſervetis, & hoc præcipimus ſalvis omnibus aliis mandatis noſtris ſuper iis, quæ ad pacem facere dignoſcuntur, ut per nos univerſis demum diſcordiis infra tempus præfigendum a nobis Domino cooperante ſopitis pax inter vos perpetua valeat conſervari, & vos Piſani pacem eamdem omnibus veſtris curetis abſque moræ diſpendio nuntiare, voſque Januenſes Nuncii nomine omnium Januenſium dictis Piſanorum Nunciis pro Civitate Piſana Piſanis, & omnibus ſuis, & vos Januenſes pro vobis, & veſtris omnibus ſicut in Piſanis eſt dictum eadem per omnia faciatis.

* *Legendum crediderim & vos Januen. Nuncii ſtatim nomine omnium Januen. prædictis Nunciis Piſanorum pro Piſana Civitate, & omnibus Civibus Piſanis,*

Ad hæc præcipimus vobis Piſanis, ut Nobili Viro Judici Turritan., & ejus filio rebuſque ipſorum in terra, & mari veram firmam, & plenam pacem reddatis, atque ſervetis. Omnia vero, quæ a tempore nobis præſtiti juramenti ſunt hinc inde ablata, vel deinceps auferri contigerit; reſtituere vos Piſani, & Januenſes damnum paſſis, & patientibus procuretis, & ad id plenius exequendum poſt ſuſceptionem præſentium infra menſem vos Piſani duos Cives Januenſes, & vos Januenſes totidem Piſanos pacis amatores diſcretos, & providos eligatis, quos poſt eorum electionem infra triduum, quod de manifeſtis infra quadraginta, & de dubiis vero poſt querelam propoſitam infra ſexaginta dies pronuncient, & Poteſtates, Rectores, ſeu Conſules veſtros, qui pro tempore fuerint, ut id quod ab illis pronunciatum fuerit faciant poſt pronunciationem intra viginti dies exequtioni mandari, aſtringatis vinculo juramenti. Hæc autem vobis ad præſens ſalvis omnibus aliis mandatis noſtris duximus injungenda. Volumus etiam vobis Januenſibus jus pignoris, quod in Judicatu Arboreæ vos habere proponitis, ſalvum fore, ita ut nihil conſequamini ultra ſortem, & ea percepta vel ſi jam percepiſtis eamdem, ipſa contenti dictum pignus abſolutum abſque difficultate aliqua dimittatis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hujus noſtri præcepti paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Laterani Kalendis Decembris Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 1. Decem. 1217. Pont. An. II.

XVIII.

Ibidem.

Confirmatio Donationis cujuſdam Eccleſiæ per Angliæ Regem Hoſpitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe factæ.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro, & Fratribus Hoſpitalis Sanctæ Mariæ in Saxia, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Donatio a Joanne Rege facta.

CLaræ memoriæ Joannes Rex Anglorum ad preces, & exhortationes felicis memoriæ Innocentii Papæ prædeceſſoris noſtri Eccleſiam de Wintele, quæ ratione patronatus pertinebat ad ipſum, in puram, & perpetuam Eleemoſynam ad uſum, & ſuſtentationem Infirmorum ac Pauperum Hoſpitali veſtro donavit ſtatuens & concedens, ut donec ipſa vacet Eccleſia, centum marcas annuatim ad ſaccarium in feſto Sancti Michaelis idem percipiat Hoſpitale. Nos igitur ad exemplar memorati Prædeceſſoris noſtri in favorem Hoſpitalitatis donationem, & conceſſionem ipſam ratam habentes, eamdem Eccleſiam ſalvo Epiſcopali jure, vobis, & per vos eidem Hoſpitali auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus: ſtatuentes, ut poſtquam ab eo, qui nunc poſſidet illam, canonice fuerit abſoluta, vos per idoneum Vicarium deſerviatis eidem, & aſſignata ſibi de proventibus ejus congrua portione cæteros ad Hoſpitalitatis uſum percipiatis ſine contradictione cujuſquam: Ad majorem vero certitudinem hujus rei tenorem literarum donationis, & conceſſionis ejuſdem Regis de verbo ad verbum huic paginæ duximus inſerendum:

Eam confirmat Pontifex.

Literæ Joannis Regis.

Joannes Dei gratia Rex Angliæ, Dominus Hyberniæ Dux Normanniæ, & Aqoitsniæ, & Comes Andegaven, omnibus ad quos præſens charta pervenerit ſalutem: Sciatis Noxdivinæ pietatis intuitu, & pro ſalute Animæ noſtræ, & Animarum Anteceſſorum, & Hæredum noſtrorum, & ob reverentiam Domini Papæ Innocentii, cujus preces ſuper hoc recepimus conceſſiſſe, & præſenti charta confirmaſſe Hoſpitali, quod idem Dominus Papa conſtruxit apud Eccleſiam Sanctæ Mariæ in Saxia, quæ Anglorum dicitur, & Anglorum fuit Hoſpitio deputata ante Baſilicam Beati Petri poſitam ſecus ſtratam, centum marcas annuatim percipiendas ad ſaccarium noſtrum in termino Sancti Michaelis quouſque Eccleſia de Wintele, quam dedimus prædicto Hoſpitali in puram, & perpetuam Eleemoſynam ad uſus, & ſuſtentationem Infirmorum, & Pauperum ejuſdem Hoſpitalis, vacaverit: Et cum vacaverit prædicta Eccleſia ceſſabimus in ſolutione prædictarum centum marcarum Teſtibus Domino Herimanno Archiepiſcopo Cantuarien., Erneſto Helyen, Joanne Horvvicen. & Willelmo Londonien Epiſcopis, Guillelmo filio Petri Comitis Eſſexini, Comite Willelmo Mareſciallo, Roberto Comite Leyceſtrie. Datum per manum Sifridi Præpoſiti Beverlacen., & Archidiaconi Wellen. apud Weſtien. vigeſima quinta die Martii anno Regni noſtri quinto.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, & Conſtitutionis infringere vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 13. Januar. 1218. Pont. An. II.

Dat. Laterani tertio nonas Januarii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XIX.

Ibidem.

Portugalliæ Rex, ejuſque Hæredes, & Regnum ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipiuntur, cum ſolutione Cenſus duarum marcarum auri ſingulis annis.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Aldefonſo Illuſtri Portugallenſi Regi, ejuſque Hæredibus in perpetuum, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

Aldefonſus Rex de Eccleſia Rom. optimé meritus.

MAnifeſtis probatum eſt argumentis, quod per ſudores bellicos, & certamina militaria Inimicorum Chriſtiani nominis intrepidus extirpator, & propagator diligens Fidei Chriſtianæ, ſicut bonus filius, & Princeps Catholicus multimoda obſequia Matri tuæ Sacroſanctæ Eccleſiæ impendiſti, dignum memoria nomen, & exemplum imitabile Poſteris derelinquens. Æquum eſt autem, ut quos ad regimen, & ſalutem Populi ab alto diſpenſatio celeſtis elegit, Apoſtolica Sedes affectione ſincera diligat, & in juſtis poſtulationibus ſtudeat efficaciter exaudire. Proinde Nos attendentes Perſonam tuam prudentia ornatam, juſtitia præditam, atque ad Populi regimen idoneam eam ad exemplar felicis recordationis Alexandri, & Clementis Prædeceſſorum noſtrorum Pontificum Romanorum ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & Regnum Portugalliæ cum integritate honoris Regni & dignitate, quæ ad Reges pertinet, necnon & omnia loca, quæ cum auxilio cœleſtis gratiæ de Saraceɔorum manibus eripueris, in quibus jus ſibi non poſſunt Chriſtiani Principes circumpoſiti vendicare, Excellentiæ tuæ concedimus, & auctoritate Apoſtolica confirmamus. Ut autem ad devotionem, & obſequium Beati Petri Apoſtolorum Principis, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ vehementius accendaris, hæc ipſa præfatis Hæredibus tuis duximus concedenda, eoſque ſuper iis, quæ conceſſa ſunt, Deo propitio pro iniuncto nobis Apoſtolatus officio defendemus. Tua itaque intererit fili chariſſime ita circa honorem, & obſequium Matris tuæ Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ humilem, & devotum exiſtere, & ſic te ipſum in ejus opportunitatibus, & dilatandis Chriſtianæ Fidei finibus exercere, ut de tam devoto & glorioſo filio Sedes Apoſtolica gratuletur, & in ejus amore quieſcat. Ad indicium autem, quod præſcriptum Regnum Beati Petri juris exiſtat, pro amplioris reverentiæ argumento ſtatuit Illuſtris memoriæ Rex Alphonſus Avus tuus duas marcas auri

Sub protectione S. A. ſuſcipitur, ejuſque Regnum confirmatur.

Cenſus annuus eidem Sedi perſolvendus.

annis

Digitized by Google

annis ſingulis nobis noſtriſque ſucceſſoribus perſolvendas. Quem utique Cenſum ad utilitatem noſtram, & ſucceſſorum noſtrorum Bracharen. Archiepiſcopo, qui pro tempore fuerit, tu & ſucceſſores tui curabitis aſſignare.

Clauſula.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat Perſonam tuam aut hæredum tuorum, vel etiam præfatum Regnum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut aliquibus vexationibus fatigare. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica Sæculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit ſecundo tertiove commonita niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem eidem Regi, & Regno ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Ieſu Chriſti quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. die 11. Januar. 1218. Pont. An. II.

Datum Laterani tertio Idus Januarii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XX.

Quod Fratres Ordinis Carthuſien. ab eorum ſolitudine per neminem diſtrahantur, vel teſtimonium ferre, juramentumve calumniæ ſubire compellantur.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis in quorum Diœceſibus ſunt Domus Carthuſien. Ordinis conſtitutæ ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm dilecti filii Fratres Carthuſien. Ordinis, acceptis pennis columbæ in mentis ſolitudinem evolarint, illicque pro ſuis, & aliorum peccatis gemendis in ara cordis, mactatis carnalibus deſideriis, holocauſtum offerentes Domino ſemetipſos, ne pedes, quos laverant, cogantur iterum inquinare, Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus quilibet veſtrum Parochianos ſuos, qui eos præſumpſerint temere moleſtare, ut ſuper hoc eis debitam ſatisfactionem impendant, monitione præmiſſa per cenſuram eccleſiaſticam appellatione remota compellat.

Et quoniam iidem, ut credimus, ad calumniam projecerunt, auctoritate præſentium inhibemus, ne quis Priores, ſeu Fratres Ordinis memorati ſubire compellat calumniæ juramentum, nec iidem ad ferendum teſtimonium cogantur inviti.

Dat. die 9. Febru. 1218. Pont. An. II.

Datum Lateran. quinto Idus Februarii, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXI.

Interamnenſi Cathedrali Eccleſiæ, quæ per Romanos Pontifices Spoletanæ fuerat unita, Epiſcopalis dignitas reſtituitur.

Ex Regeſt. Vaticano edidit Vghell. Ital. Sac. Tomo I.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Petro Priori, & Clericis Interamnen. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Capituli Interamnen. preces ad Innocentium PP. pro reſtitutione dignitatis Epiſcopalis.

VEn. Fratri noſtro Benedicto Epiſcopo cum quibuſdam Canonicis Spoletanis, & tibi fili Prior cum Clericis Sanctæ Mariæ Interamnen. in bon. mem. Innocentii Papæ Prædeceſſoris noſtri præſentia conſtitutis pro eadem Eccleſia ſupplicabatur humiliter: & cum Cathedralis fuit ab antiquo, ita quod inter alios glorioſos Martyres Valentinum, & Proculum, & Anaſtaſium confeſſorem meruit habere Pontifices, non obſtante quod aliquanto tempore propter inopiam langueret proprii Paſtoris deſtituta ſolatio, reſtaurare dignaremur in ipſa Epiſcopalis dignitatis honorem; quia cum per Dei gratiam, & populus ſatis abundet, & adeo ferveat ejus devotio, quod plena manu conferentibus omnibus in commoni de competenti dote, ac idoneis ædificiis providetur contra damnum, quod rerum defectus hactenus intulit, deberet ſuffragante jam copia reſtaurari, ſic ceſſante cauſa, ceſſet effectus. Sed ad hæc objecta fuerunt primo longinquitas temporis, quo Interamnen. Spoletana poſſedit Eccleſia tanquam ſuam, cujus dicebatur memoria non extare; ſecundo conceſſiones quorumdam Romanorum Imperatorum, quorum unus Comitatum Civitatis Interamnenſis, & alius Monaſteria, & quaſdam Eccleſias Civitatis ejuſdem Spoletanæ videbatur Eccleſiæ conceſſiſſe. Tertio, confirmationes quorumdam Romanorum Pontificum, qui conceſſiones Imperatorum, & ſpecialiter plebis Sanctæ Mariæ Interamnenſis, ut privilegiorum verbis utamur, inter alia Spoletano Epiſcopo conſervabant. Quarto, quod olim inter Spoletanum Epiſcopum, & Clericos Eccleſiæ veſtræ talis compoſitio intervenit, ut nullum ad beneficium, ſive partem beneficii reciperent, ſine ipſius aſſenſu, & quod eadem annuatim hoſpitia duo darent, ut ſtuderent, aut prædicarent, ut Interamnenſes Laici ſolverent decimas, & mortuaria Epiſcopo Spoletano, & quæ tria, tam in Eccleſiis, quam Clericis, & Laicis jus Epiſcopale recognoſci eidem Epiſcopo dicebatur.

Rationes a Spoletano Epiſcopo in contrarium prolatæ.

Ad quæ fuit à vobis reſponſum. Primo, quod ſi Spoletanus Epiſcopus, Interamnenſem Eccleſiam Spoletanæ ſubjectam ab antiquo fuiſſe, proponeret, præteriti curſum quantumcumque temporis allegaret, quaſi obſtaculum præſcriptionis opponens, cum res ſuas nemo præſcribat, & nullorum acquirat in proprio ſervitutem: quod ſi eam tenuit commendatam, ſicut interdum Conſtantius Narnienſis fuit Epiſcopus, quia commendatarius ſibi nomine poſſedit, & per conſequentiam non præſcripſit, cum in talibus, ſecundum canonicas ſanctiones, bona fides, juſtus titulus, & continua poſſeſſio requirantur. Secundo, quod Imperialis conceſſio nihil ſpiritualis juris auferre potuit, vel

Series reſponſionum Interamnenſium.

adferre cum Laicis, quantumcumque Religioſis, diſponendi de rebus Eccleſiaſticis nulla ſit attributa facultas. Quapropter is, qui loca Religioſa voluiſſe conferre videtur, nil contulit; cum regulariter quantum juris in alium, quis habeat, transferre non poſſit, & ſic quamvis donationis verba protulerit, effectum conferre nequivit, nec in generali comitatus donatione, ſi etiam in temporalibus tenuiſſet, cum eo tempore terram illam per uſurpationem contra Eccleſiam, Imperium poſſideret, quod ſpiritualis juris exiſtit, dici debet, quaſi cum univerſitate tentaſſe, quoniam nec particulariter, nec cum toto habere potuit id donator. Tertio, quod per confirmationes Romanorum Pontificum generales, nihil videtur adjectum, cum firmum non præceſſerit, quod ſic potuerit confirmari, quia per eas novum jus non conſuevit acquiri, ſed robur adjicitur legitime acquiſitis. Unde in privilegiis continebatur exhibitis clauſula conſueta, videlicet, ſicut juſte, ac canonice poſſidetis. Quarto, quod etſi forte præfatis clericis allegata compoſitio præjudicium aliquod potuiſſet adferre, poſteris non nocebat, cum enormc diſpendium vacantis Eccleſiæ fuerit attentatum, præſertim cum, & quilibet Epiſcopus alius, cui recommendata fuiſſet Eccleſia, potuiſſet percipere talia ſine præjudicio libertatis. Pro Spoletanis autem fuit propoſitum, quod ſi haberent neceſſe recurrere ad præſcriptionis auxilium, nec commendatam, nec ſuam fuiſſe Interamnenſem Eccleſiam allegarent, ſed poſſediſſe pro ſua, & ab eo tempore, cujus memoria non extabat, unde etiam ſi qui præſcribere cœperat ab initio bonam fidem non habuerit, potuit poſtea bona fide poſſidere ſucceſſor, a quo ultra tempus illud effluxit, quod exigitur ad præſcriptionem quadragenariam confirmandam; præterea per conceſſiones Imperatorum, & confirmationes Romanorum Pontificum, ſi forte jus plenum Spoletana Eccleſia non fuiſſet adepta, titulum tamen probabilem habuit, ut ſic Interamnenſem Eccleſiam poſſidendo pro ſua, præſcriptionem canonicam bona fide, ac juſto titulo conſumaret. Cæterum ſi Cathedralis fuerat, non latuit illos Romanos Pontifices, qui inter Eccleſias alias Sanctam Mariam Interamnenſem Eccleſiam per authentica privilegia confirmarunt Eccleſiæ Spoletanæ, & ſic conſenſu tacito, imo facto talis expreſſo, eam ſubjicere videbantur, cum illa cui confirmatur major haberi conſueverit confirmata, & conſequenter Interamnenſem Eccleſiam Epiſcopali dignitate privatam fecerunt, quoniam alias ſatis eſſet ridiculum, ut Epiſcopalis Epiſcopali ſubjecta dicatur, unde non abſque cautela, cum eadem confirmata fuit Eccleſia, plebs extitit nominata, quaſi nollet eam fore Cathedralem inpoſterum confirmator. Compoſitio non allegata ſuperior, non ſolum præteritis, ſed etiam præſentibus, & futuris dicebant præjudicium generaſſe, cum ſucceſſores illarum, cum quibus inita fuerat, ſic in emolumenta, ſic & in damna ſucceſſerunt, tempore nihilominus tanto ſilentes, quod etiam ſi qua illis contra compoſitionem eandem actio competere potuiſſet, fuit omnino præſcritione ſublata. His autem ſic fides adimi videbatur; eſt quidem cautum in jure, quod ubi Epiſcopatus certi ſunt limites præſcribi non poſſunt, ne ſtatus Provinciarum, ſive Diœceſum confundantur. Multo ergo minus Epiſcopalis dignitas præſcriptione non tollitur, ex qua nimia confuſio ſequeretur.

Spoletani Præſcriptioni immemorabili innituntur.

Porro Spoletanus nequivit Epiſcopus Interamnenſem Eccleſiam per præſcriptionem hujuſmodi, Pontificali dignitate privare, cum ſua debuerit eſſe contentus, & alienam poſſidere, vel quaſi poſſidere nequiverit, ut diceretur unus, vel ſimplex Epiſcopus duas dignitates Epiſcopales habere, ac ratione unius major, & ratione alterius minor haberi ut novo jure, nec Metropolitanus, nec ſimplex Epiſcopus haberetur; nec obviat, ut dicatur non dignitas, ſed Epiſcopalis locus præſcriptus, cum nec dignitas propter prædicta, nec locus dignitati connexus potuit Sede Vacante præſcribi. Præterea cum Interamnenſis Eccleſia proprio gaudebat Pontifice, immediate Romano Pontifici ſubjacebat, contra quem ſola centenaria currit præſcriptio, de qua Spoletanus Epiſcopus per tempora ſchiſmatum, quæ aliquando per 40. annos, & aliquando 10. & 8. duraſſe noſcuntur, idem medio ſubducantur, prout debent de jure deduci; docere non poſſet, cum tot annorum teſtes idoneos invenire nequiret, & ſic compoſitio illa non obviat, ut Eccleſiæ Romanæ præjudicet, quando de mera juſtitia Cathedralem ibi reſtauret honorem, & obedire cogantur Clerici, qui pro tempore fuerit Cathedrato, quoniam ſi etiam componentes aliquod præjudicii ad poſteros tranſtuliſſent, ſed vacanti nocere non poterat, & futuro præjudicare Paſtori, alioquin poſſent ſubjecti, cum vellent juga ſuorum Prælatorum excutere, ſi ſic prælationis electio ſubjaceret arbitrio ſubjectorum. Sanius quia pro non dato habetur, quod ab eo datur, qui dandi non habuit poteſtatem, & dici non debet juſtum poſſeſſionis titulum contuliſſe, qui poſſidere nequivit: nullum probabilem titulum citra ſpiritualia per conceſſionem Imperialem Spoletanus Epiſcopus fuit aſſecutus. Hæc confert, ſi forſitan erravit, quaſi juris ignarus, talia de manu recipiens laicali, cum ſtultus melioris conditionis eſſe non debeat, quam peritus. Per confirmationes quoque Romanorum Pontificum novum poſſeſſionis titulum Spoletanus non acquiſivit Epiſcopus, cum ea tantum modo confirmarint, quæ juſte, ac canonice poſſidebat. Porro licet plebem Sanctæ Mariæ Interamnenſis videatur inter alias Eccleſias in ſuis privilegiis confirmaſſe, non propter hoc ſequitur, quod de Eccleſia intellexerint Cathedrali, cum non ſimpliciter Interamnenſem Eccleſiam dixerint, ſed plebem Sanctæ Mariæ Interamnenſis, & forte non abſque cautela, nec ideo, quod ſciebat Cathedralem Interamnen. fuiſſe, ſequitur, quod ſciverint talem hanc eſſe, quam plebs ſimpliciter inter alias vocabat, per quod plus impetrantis notatur objectio, quam liberalitas confirmantis, cum confirmationes hujuſmodi ſuſpicione non careant, ubi nomen ſupprimitur dignitatis. Cæterum, ſi etiam tacitus poſſet præſumi conſenſus, non deberet ſufficere talis præſumptio, maxime in manifeſtæ præjudicium libertatis, quia cum omnis res per quaſcumque cauſas contrahitur, per eaſdem regulariter diſſolvitur. In talibus, quæ ſpeciali privilegio ſummo ſunt Pontifici reſerva-

Iterata Interamnenſium reſponſiones.

ta,

ta, ſicut in concedendo, ſic & in auferendo expreſſus deſideratur aſſenſus. Interim verò prænominato prædeceſſore noſtro ſublato de medio apud nos inſtetiſtis ſuppliciter, & ſupplicaſtis inſtanter, ut jam finem dignaremur dare negotio. Cum per eumdem non contentioſo judicio, ſed cognitione ſummaria uſque adeo fuit ad ipſius negotii conſummationem proceſſum, quod ſuper hoc demum deliberatum extitit a Fratribus in communi, nec ſuperfuit aliud, niſi publicatio voluntatis ejuſdem, quæ tantum facto videbatur expoſita, cum idem per cives Interamnenſes Eccleſiæ veſtræ ad opus futuri Paſtoris in domibus poſſeſſionibus, & aliis pro majori parte fecerit providere. Nos autem præter prædicta, conſiderantes commodum animarum, quod habitatoribus loci per ſpecialem Epiſcopum facilius poterit provenire, attendentes nihilominus, quod tempore noſtro Interamnenſis Communitas per adjectionem non modicam pro Epiſcopali menſa plene providit, ne Divinæ gratiæ videamur ingrati, quæ ad talem ſtatum Interamnenſem reduxit Eccleſiam, ut proprium poſſit rehabere Paſtorem, & neceſſe non habeat, alicui ſuffragia mendicare in eadem de communi Fratrum noſtrorum conſilio, Epiſcopalis dignitatis reſtauramus honorem, ſtatuentes, ut nulli, niſi Romano Pontifici ſit ſubjecta.

Mortuo Innocentio res acta coram Honorio.

Qui epiſcopalem dignitatem Interamnenſibus reſtituit,

Datum Laterani Id. Januarii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 13. Januar. 1218. Pont. An II.

XXII.

Ex Fontanino Cod. Canoniz. pag. 49.

Sanctorum Confeſſorum Pontificum Canoni adſcribitur Beatus Willhelmus Bituricen. Archiepiſcopus cum decreto ut ejus feſtivitas a Chriſtifidelibus aoois ſingulis celebretur.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectus filiis Clero, & Populo Bituricenſi ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

ETſi electi dicantur pauci reſpectu multitudinis vocatorum, non eſt tamen aliquatenus dubitandum, quin ea tanto fidelium numero eligatur maxima multitudo, nam, & Prophetæ conquerenti ſe ſolum eſſe relictum, omnibus aliis interemptis eſt reſponſum a Domino: reliqui mihi ſeptem millia virorum, qui ante Baal genua non curvaverunt. Et Beatus Evangeliſta Ioannes, cum revelatum ſibi numerum ſignatorum ex duodecim Tribubus conſpexiſſet, vidit Turbam magnam, quæ dinumerari non poterat, amictam ſtolis candidis, & tenentem palmam in manibus coram Domino. Porro juſtus, & miſericors Dominus fideles ſuos, quos prædeſtinavit ad vitam, omnes quidem coronans in patria, quoſdam eorum ſecundum altitudinem divitiarum ſapientiæ, & miſericordiæ ſuæ, glorificat, & in via, ut frigeſcentem jam in pluribus charitatis igniculum accendat, mirabilium novitate ſignorum, & pravitatem confundat hæreticam, dum ad Catholicorum tumulos faciens miracula pullulare manifeſte demonſtrat eos habuiſſe, dum viverent, fidem rectam. Ipſo igitur piæ recordationis Willhelmum Bituricenſem Archiepiſcopum, quem in vita non ſolum virtutibus, ſed etiam ſignorum oſtenſionibus inſigniverat faciente poſt obitum crebrioribus miraculis coruſcare, Venerabilis Frater noſter Archiepiſcopus, & dilecti filii Canonici Bituricenſes ipſum per Apoſtolicam Sedem adſcribi Sanctorum catalogo inſtanti devotione, ac devota inſtantia multoties petierunt.

B. Villhelmus miraculis clarus.

Cum autem neceſſaria maturitate diu ſuſpenſa fuiſſet petitio eorumdem, eo quod, cum hujuſmodi judicium Divinum ſit potius, quam humanum, difficile eſt mortalem hominem judicare de illis, qui veſte mortalitatis exuti, cum Chriſto creduntur vivere, ac regnare; demum ipſis propter miraculorum frequentiam petitionem prædictam humiliter replicantibus, nos ne miniſterium noſtrum divinæ dignationi, mirificanti Servum ſuum, ſubtrahere videremur, Venerabili Fratri noſtro Antiſſiodorenſi Epiſcopo, & dilectis filiis Boniradii, & Callavienſi Abbatibus Ciſtercienſis ordinis dedimus in mandatis, ut cum opera pietatis in vita, & miraculorum vita poſt mortem: ad hoc quod quis reputetur Sanctus in militanti Eccleſia requirantur, licet ad Sanctitatem animæ opera ſola ſufficiant in Eccleſia triumphanti, diligentiſſimo inquirerent de utroque, & quæ invenirent fideliter redigentes in ſcripta ea nobis tranſmitterent ſub ſuorum munimine ſigillorum: quatenus per eorum relationem inſtructi, & in negotio ipſo, ſecurius Domino inſpirante procedere valeremus: qui primo juxta mandati noſtri tenorem, de illius converſatione, ac vita, ac deinde de miraculis inquiſitionem facientes per legitimos teſtes, & omni exceptione majores, adſtrictos jurandi vinculo diligentem invenerunt, ipſum Sanctæ converſationis odorem aliis fuiſſe dum viveret, & inſignium miraculorum multitudine poſt obitum claruiſſe, quæ tum quia vobis nota ſunt, tum quia pro ſui multitudine non poſſent ſub brevitate narrari, præſenti paginæ non duximus inſerenda melius æſtimantes ſcripturo glorioſam ejus Hiſtoriam univerſa relinquere, quam paucis auctoritatem Bullæ noſtræ appoſitione præſtando eam reliquis quodammodo derogare. Ipſius autem miraculis, quæ inquiſitores prædicti nobis ſub ſuis ſigillis incluſa, prout in mandatis receperant, tranſmiſerunt examinatis per quos de fratribus noſtris penitus, & diligenter, ea demum in pleno conſiſtorio fecimus ſolemniter recitari, & cum Sanctitatem morum, & ſignorum virtutem ad favorem petitionis, pro qua prædicti Archiepiſcopus, & Canonici una cum Epiſcopis, & Prælatis Bituricenſis Provinciæ aliiſque quam plurimis vehementer inſtabant concurrere videremus, divinum, & humanum ſequuti judicium, de fratrum noſtrorum conſilio poſt multam deliberationem habitam cum eiſdem necnon Archiepiſcopis, & Epiſcopis tunc exiſtentibus apud Sedem Apoſtolicam, quos ad conſilium noſtrum admiſimus de Divina miſericordia, & ejuſdem Sancti meritis confidentes ipſum Sanctorum catalogo duximus adſcribendum, ſtatuentes, ut in die depoſitionis ipſius ejuſdem feſtivitas devote, a vobis, & aliis Chriſtifidelibus annis ſingulis de cætero celebretur.

Commiſſus in partibus Proceſſus.

SS. Catalogo adſcribitur.

Quo

Digitized by Google

Quo circa devotionem veſtram monemos in Domino, & hortamur per Apoſtolica vobis ſcripta præcipiendo mandantes quatenus ejuſdem Sancti memoriam cum celebritate debita venerantes ejus apud Deum ſuffragia humiliter imploretis.

Dat. die 16. Maji 1218. Pont. An. II.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum decimo ſexto Kalendas Junii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXIII.

Commiſſio de Bohemiæ Rege a Cenſuris abſolvendo, dummodo de damnis Pragenſi Eccleſiæ illatis ſatisfaciat.

Ex Regeſt. Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo Ratisbonen. & dilectis filiis de Ebra, & de Waltſaſen. Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis Herbipolen., & Ratisbonen. Diœceſum ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

CHariſſimus in Chriſto filius noſter Bohemiæ Rex Illuſtris ſuas Nobis literas deſtinavit continentes, quod Venerabili Fratri noſtro Pragen. Epiſcopo paratus erat de omnibus, ſuper quibus de ipſo, & Baronibus ſuis conqueritur, pro reverentia noſtra ſatisfactionem congruam exhibere, petens, ut aliquem de latere noſtro propter hoc uſque Pattaviam cum ipſo Epiſcopo mitteremus. Quia vero idem Epiſcopus de prudentum Virorum Conſilio non duxit laborem hujuſmodi ſubeundum, donec plenius diſquiſitum extiterit, qualem poſſit ſatisfactionem habere de damnis, & injuriis ſibi, & Clero ſuo hactenus irrogatis, quamque habere valeat cautionem, ne attententur ſimilia in futurum. Nos ipſum Regem per noſtras rogamus literas, & hortamur, ut in manibus veſtris præſtet, & a Nobilibus terræ ſuæ præſtari faciat idoneam cautionem dimittendi de cætero ipſi Epiſcopo inſtitutiones, & deſtitutiones, & judicia quælibet Clericorum, ac alia, quæ noſcuntur ad jus Pontificalis officii pertinere. Ad hæc ipſum Epiſcopum, & Procuratores ſuos reſtituat in Epiſcopatus ſui poſſeſſionem liberam, & quietam, & de proventibus ſubtractis ſibi, ac iis, qui adhæſerunt eidem congruam ſatisfactionem exhibeat, & a ſuis faciat ſubditis exhiberi per unum veſtrum Nobis plene, ac plane reſcribens quidquid ſuper reſtitutione poſſeſſionis ipſius Epiſcopatus, ac ſatisfactione damnorum, & aliis ſupradictis duxerit faciendum, ut tam ſcripto ſuo, quam relatione illius e vobis, qui ad Nos venerit hac de cauſa facti ſuper iis omnibus certiores hujuſmodi negotio dignum finem imponere valeamus. Sane ſalutem ejuſdem Regis zelantes ipſi conſulimus, ut ſuper eo quod Clericum quemdam ad ſuſpendium judicavit, licet rejecto, ut dicitur Clericali habitu, Clericali videretur privilegio ſe privaſſe abſolutionis recipiat beneficium ad cautbelam. Quo circa diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ipſum Regem ad exhibendam cautionem prædictam, & ad faciendum eam a ſuis ſubditis exhiberi, ac ad reſtitutionem ipſius Epiſcopi, & alia, quæ præmiſimus monentes prudenter, & efficaciter inducentes eius ſuper iis literas requiratis ad Nos per veſtrum aliquem deferendas, relaxaturi ſententiam interdicti promulgatam in Regnum ſi ſuper reſtitutione ipſius Epiſcopi, & aliis fecerit, quæ hortamur, & impenſuri eidem ſi voluerit, ut prædictum eſt abſolutionis beneficium ad cauthelam pro ſuſpenſione Clerici memorati. Quod ſi non omnes iis exequendis potueritis intereſſe, tu, frater Epiſcope cum eorum altero nihilominus exequaris.

Dat. die 15. Maji 1218. Pont. An. II.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum Idibus Maji Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

XXIV.

Confirmatio Infeudationis Comitatus Melgorii, ſeu Montis Ferrandi ſub annuo cenſu viginti Marcharum Argenti favore Eccleſiæ Magalonen.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo Magalonen. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

IN regeſto Cenſuali felicis recordationis Innocentii Papæ Prædeceſſoris noſtri contineri perſpeximus in hunc modum = Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo Magalonen. ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Apoſtolicæ Sedis benignitas provide penſans merita ſingulorum iis &c. *prout in Innocentio III. Conſtit. num. CIV. pag. 171.*

Nos igitur tuis juſtis precibus inclinati, quod per eumdem Prædeceſſorem Noſtrum factum eſt in hac parte ratum habentes illud auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 26. Maji 1218. Pont. An. II.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum ſeptimo Kalendas Junii Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Com-

XXV.

Ibidem.

Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis Beati Willelmi Abbatis.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Lunden., & Epiſcopo Roſcilden., ac dilecto filio Abbati de Hervvado Ciſtercien. Ordinis ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

Licet Angelus Sathanæ ſe quandoque in lucis Angelum transfiguret, & plerique impietatem ſuam velantes ſub vellere pietatis tamquam parietes dealbati per falſam Religionis ſpeciem, quam prætendunt, ignominioſe nomen ſibi ſanctitatis uſurpent, & fallentes opinionem hominum, & ſe ipſos Deum, qui non irridetur, non fallant, ſed juſto ejus judicio relinquatur. Iſque, qui novit ſolus abſcondita tenebrarum, hujuſmodi perverſorum malitiam ab eorum fructibus eſſe docuerit cognoſcendam, ut tamen inter lepram, & lepram melius diſtinguamus, & quæ munda fuerint, & immunda ſciamus diſcernere ſeparandum pretioſum a vili; ſolet Dominus vitam ſanctam eorum, qui ſeminaverunt in lacrymis, id quod metunt in benedictionibus abbundanter plerumque miraraculis confirmare ſigniſque ſequentibus indicare, quod eis ſplendorem pro meritis dederit ſempiternum. Hac igitur ratione cum tu frater Archiepiſcope nobis ſæpius intimaſles, quam pie ſobrie, atque juſte felicis recordationis Willelmus Abbas de Paraclito vixerit in hoc mundo, quantaque Sanctorum ſuorum mirabilis ſplendor Deus, ne qui forſitan propter eos qui habentes faciem euntis in Hieruſalem in diſſimilitudinis Regionem, prout ſupra diximus, abeunt, ſcandalizarentur, in ipſo operetur miracula, per eumdem languorem multorum relegando languentium, qui devote auxilium ejus implorant, nobiſque devotiſſime ſupplicaſſes, ut & canonizaremus eumdem, & Sanctorum Cathalogo annumerari faceremus, tanto maturiori conſilio circa ea cenſuimus procedendum, quanto in his citius, quam in aliis mole carnis gravatus humanæ conſiderationis intuitus poteſt falli. Quapropter prudentiæ veſtræ, de qua fiduciam gerimus pleniorem per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus inquiratis tam de vita ipſius Abbatis, quam de Miraculis ſupradictis diligentius veritatem, & quod ſuper his inveneritis ſub ſigillis noſtris nobis remittatis incluſum, ut præeunte divina gratia, & ſequente, ſtatuamus exinde quod fuerit ſtatuendum.

B. Villelmus miraculis clarus.

Commiſſio de qua in Summario.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum quinto Kalendas Junii, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Dat. die 28. Maji 1218. Pont. An. II.

XXVI.

Demandatur Inquiſitio ſuper Vita, & Miraculis Joannis Eremitæ Prioris Conventus S. Mariæ de Gualdo.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Dragonarien. & Lutherin. Epiſcopis, ac dilecto filio Priori Sancti Fortunati Beneventan. Diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

INeffabilis Sapientia Deitatis omnia tempora, vel momenta in ſua retinens poteſtate, temporalium etiam habet ſola perfectam notitiam actionum, quæ quo fiant animo non ignorans opera quantumcumque videantur hominibus grata reprobat niſi ea vivificet piæ operationis affectus. Sicut etenim Angelus Sathanæ ſe quandoque in lucis Angelum transfigurat, ſic plerique impietatem ſuam velantes ſub vellere pietatis tamquam parietes dealbati per falſam Religionis ſpeciem, quam prætendunt, ignominioſe nomen ſibi Sanctitatis uſurpant, & fallentes opiniones hominum, & ſeipſos Deum qui non irridetur non fallunt, ſed juſto ejus judicio relinquuntur. Licet igitur is qui ſolus novit abſcondita tenebrarum hujuſmodi perverſorum malitiam ab eorum fructibus eſſe docuerit cognoſcendam, ut tamen inter lepram & lepram melius diſtinguamus, & quæ munda fuerint vel immunda ſciamus diſcernere ſeparando pretioſum a vili ſolet Dominus vitam ſanctam eorum, qui ſeminaverunt in lacrymis, id quod metunt in benedictionibus abundanter plerumque miraculis confirmare, ſigniſque ſequentibus indicare, quod eis ſplendorem pro meritis dederit ſempiternum. Hac igitur ratione, cum nobis dilecti filii Prior, & Conventus Sanctæ Mariæ de Gualdo fideliter retuliſſent, quam pie, ſobrie, atque juſte felicis recordationis Joannes Eremita Prioris ejuſdem Prædeceſſor vixerit in hoc Mundo, quantaque Sanctorum ſuorum mirabilis ſplendor Deus, ne qui forſitan propter eos, qui habentes faciem eundi in Hieruſalem in diſſimilitudinis Regionem, prout ſupra diximus, abeunt, ſcandalizarentur, in ipſo operetur miracula, per eumdem ſuſcitando mortuos, & languorem quorumlibet relegando languentium, qui devote auxilium ejus implorant, Nobiſque devotiſſime ſupplicaſſent, ut & canonizaremus eumdem, & Sanctorum Cathalogo annumerari faceremus, tanto maturiori conſilio circa ea cenſuimus procedendum, quanto in iis citius, quam in aliis mole carnis gravatus humanæ conſiderationis intuitus poteſt falli. Quapropter prudentiæ veſtræ, de qua fiduciam gerimus pleniorem, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus inquiratis tam de vita ipſius Eremitæ, quam de Miraculis ſupradictis diligentius veritatem, & quod ſuper iis inveneritis ſub ſigillis veſtris Nobis remittatis incluſum, ut præeunte divina gratia, & ſequente ſtatuamus eainde quod fuerit ſtatuendum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum tertio nonas Junii Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

Dat. die 3. Junii 1218. Pont. A. II.

Eabor-

Digitized by Google

XXVII.

Exhortatio ad Mediolanenſes omnes, ut contra Piſanos quoſdam Sardiniæ occupatores, quæ juris Apoſtolicæ Sedis exiſtit, aſſurgant, cum Indulgentiarum elargitione.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Chriſtifidelibus per Mediolanenſem Provinciam conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm Eccleſiarum omnium jura es injuncto nobis officio defendere teneamur, graves, & intolerabiles Eccleſiæ Romanæ injurias diſſimulare, ſalva conſcientia non valemus. Hinc eſt quod ad veſtram cogimur perferre notitiam, quod Ubaldus & Lambertus frater ejus Cives Piſani, cum quibuſdam Complicibus ſuis Terram Sardiniæ, quæ juris, & proprietatis Apoſtolicæ Sedis exiſtit, Dei timore poſtpoſito, invadentes partem occupaverunt ipſius, & ad aliam occupandam anhelaot in gravem Eccleſiæ Romanæ injuriam, & contemptum; nec eos ab iniquitate hujuſmodi aliquatenus revocare potuimus, licet multis monitionibus benigne inſtiterimus apud eos, unde ipſorum exigente contumacia in eos, & fautores eorum coacti ſumus excommunicationis ſententiam promulgare. Monemus igitur Univerſitatem veſtram, & obſecramus in Domino per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, & injungentes in veſtrorum remedium peccatorum, quatenus Romanæ Eccleſiæ Matri veſtræ in hac ſua cauſa propria ſicut devotionis filii viriliter aſſiſtentes, dilecto filio Nobili Viro Mariano Judici Turritano, qui cum aliis, quos ad ejus excitamus auxilium magoifice ſe accingit ad prædictorum excommunicatorum violentiam repellendam, Bellatorum ſuccurſum in iſtanti Martio terras mittatis, ut defendentes jura Beati Petri Regni Cœlorum Clavigeri, eum in diſtricto judicio invenire propitium merito debeatis. Nos autem de Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus qui cum devotione ad præfatam Eccleſiæ terram defendendam acceſſerint, quartam partem de injunctis ſibi pœnitentiis relaxamus.

Dat. die 10. Novem. 1218 Pont. An. II.

Datum Laterani quarto Idus Novembris Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

XXVIII.

Confirmatio Privilegiorum Regni Scotiæ.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Alexandro Illuſtri Scotorum Regi ejuſque Succeſſoribus in perpetuum ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

CUm univerſi fideles apud Sedem Apoſtolicam patrocinium invenire debeant, & favorem; illos tamen ſpecialius convenit ejus protectionis munimine confoveri, quorum fidem, ac devotionem in pluribus eſt experta, ut ad ipſius dilectionis fervorem tanto amplius provocentur, & ejus reverentiæ devotiori affectione ſubdantur, quanto benevolentiæ ipſius, & gratiæ pignus ſe noverint certius aſſequutos.

Scotiana Eccleſia Romanæ ſpecialis filia.

Eapropter chariſſime in Chriſto fili reverentiam, ac devotionem, quam ad Romanam Eccleſiam à longis retro temporibus te, ac Prædeceſſores tuos habuiſſe cognovimus attendentes, præſentis ſcripti pagina ad exemplar felicis recordationis Cœleſtini, & Innocentii Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum diſtrictius inhibemus, ut cum Scoticana Eccleſia Sedi Apoſtolicæ ſicut filia ſpecialis nullo medio ſit ſubjecta, in qua hæ Sedes Epiſcopales eſſe noſcuntur, Eccleſia videlicet Sancti Andreæ Dumblenen., Eccleſia Glaſcuen., Dunkelden., Brecinen., Eccleſia Aberden., Eccleſia Mureven., Eccleſia Roſen., & Eccleſia Katen. nemini liceat niſi Romano Pontifici, vel Legato ab ipſius Latere deſtinato in Regnum Scotiæ interdicti, vel excommunicationis Sententiam promulgare, & ſi promulgata fuerit decernimus non valere. Adjicimus etiam, ut nulli de cætero, qui de Scotiæ Regno non fuerit, niſi quem Apoſtolica Sedes propter hoc de corpore ſuo ſpecialiter deſtinaverit licitum ſit in eo legationis officium exercere. Prohibemus autem, ut controverſiæ, quæ fuerint in Regno ipſo de poſſeſſionibus ejus exortæ, ad examen extra Regnum poſitorum Judicum non trahantur, niſi ad Romanam fuerit Eccleſiam appellatum. Si qua vero ſcripta contra hujus libertatis ſtatutum apparuerint impetrata, vel imposterum iſtius conceſſionis mentione non habita contigerit impetrari, nullum tibi, tuiſve ſucceſſoribus, vel ipſi Regno circa hujus prærogativæ conceſſinnem præjudicium generetur. Præterea libertates & immunitates tam tibi, quam Regno tuo. & Eccleſiis in eodem Regno conſtitutis ab Eccleſia Romana conceſſas, & hactenus obſervatas ratas habemus, & eas futuris temporibus illibatas manere ſancimus. Salva tamen Sedis Apoſtolicæ auctoritate.

Eccleſiæ ei ſubjectæ.

Privilegia ei confirmata.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, prohibitionis, & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Amen.

Dat. die 22. Novem. 1218 Pontific. Anno II.

Datum Laterani per manum Raynerii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice-Cancellarii undecimo

mo Kalendas Decembris Indictione ſeptima, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo duocenteſimo decimo octavo Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii Anno Tertio.

XXIX.

Ex Dacherii Spicileg. Tomo III.

Confirmatio Inſtituti, ac Regularum Hoſpitalis Noviomenſis a Stephano Epiſcopo hujuſce Civitatis nuper erecti.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectori, & Fratribus Hoſpitalis Noviomenſis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

JUſtis petentium deſideriis dignum eſt nos facilem præbere conſenſum, & vota, quæ a rationis tramite non diſcordant, affectu proſequente complere. Sane autem, cum referentibus vobis didicimus..... Venerabilis frater noſter Stephanus Noviomenſis Epiſcopus, datis in Hoſpitali veſtro de approbatis Religionibus, Ordine, ac Regula ſuper numero Fratrum Hoſpitalis ipſius, & modo recipiendi eos, ac, & aliis, quæ regularem ſapiunt honeſtatem, certa, & ſalubria ibidem ediderit inſtituta. Nos autem veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu ſtatuta hujuſmodi ſicut ab eodem Epiſcopo provide, & ſalubriter facta ſunt, & ipſius litteris dicitur contineri, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Epiſcopus Noviomenſis regulas a ſe conſtitutas dat Hoſpitali, quas confirmat Pontifex.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnium hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 10. Decem. 1218 Pont. An. III.

Datum Laterani quarto Idus Decembris Pontificatus noſtri Anno Tertio.

XXX.

Ex Regeſt. Vatic.

Quod Privilegia, & Indulta Ciſtercienſi Ordini hactenus a Sede Apoſtolica conceſſa, ſalva Generalis Concilii moderatione, in viridi habeantur obſervantia.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos literæ iſtæ pervenerint ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

BEnefaciens Dominus bonis, & rectis corde dilectos filios fratres Ciſtercien. Ordinis in via mandatorum ipſius inoffenſe currentes, tamquam Populum acceptabilem ſibi numero, & merito ampliavit, eiſque de rore Cœli, & Terræ pinguedine benedicens dilatavit locum tentorii ejuſdem Ordinis, & pelles tabernaculorum ejus extendit, ſed quod dolentes referimus in via hac, qua ambulant ſuperbi contra eos laqueos eſtendentes, imo velut torrentes iniquitatis irruentes in eos ipſos bonis ſuis, quæ ſoli Deo ſunt dicata non ſolum nequiter defraudare cum filii hujus ſæculi prudentiores filiis lucis in generatione ſua ſint; verum etiam iniquitate potentes violenter ſpoliare nituntur, & quod gravius eſt nonnulli de iis, qui eos debuerant in Chriſti viſceribus charius amplexari, & favorabilius confovere ipſos immanius perſequentes Privilegia, quæ ipſis a Sede Apoſtolica ſuis exigentibus meritis ſunt indulta, geſtiunt penitus enervare, dicendo illa fuiſſe omnino in Concilio Generali revocata, vel alias intellectum privilegiorum ipſorum ita maligna interpretatione ad libitum pervertendo; quod niſi os iniqua loquentium obſtruatur, nil reſtet quin prædicti Fratres privilegiorum ſuorum pene penitus fructu fruſtrentur, per quod illi non tam eiſdem fratribus, quam Nobis injuriari probantur, dum contra Sedis Apoſtolicæ Indulgentias memoratas fratres temere perturbare præſumunt, molientes contra noſtræ plenitudinem poteſtatis dum Indulta noſtra irreverenter impugnant. Nos igitur, qui prædictos Fratres ſpeciali prærogativa dilectionis, & gratiæ amplexamur, utpote, qui jugiter offerentes Domino ſuorum vitulos labiorum, non ſolum Nobis, ſed etiam univerſali Eccleſiæ piis interceſſionibus incomparabiliter ſuffragantur, nolentes hujuſmodi vexationibus eorum Sabbathi amaricari quietem, quos potius tenemur omnimodis conſolari; Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente, ac per Apoſtolica ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus ſupradictos Fratres ob reverentiam divinam, & noſtram habentes in viſceribus charitatis eis privilegia, & indulgentias Apoſtolicæ Sedis eiſdem conceſſas inviolabiliter conſervetis, & faciatis ab aliis conſervari. Salva moderatione Concilii Generalis, videlicet, ut de alienis terris a tempore prædicti Concilii acquiſitis, & de cætero acquirendis eſolvant Decimas Eccleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſolvebantur, niſi aliter cum eis duxerit componendum. Alias quoque prædictos Fratres ab incurſibus malignorum taliter defendatis, quod defenſores juſtitiæ, ac pietatis probemini amatores, Deumque vobis propitium, & nos reddatis exinde favorabiles, & benignos.

Clauſa edentes de hujus Conſtitutionis.

De obſervandis privilegiis Ciſtercienſibus a Sede Ap. conceſſis.

Dat. die 31. Decem. 1218 Pont. An. III.

Datum Laterani ſecundo Kalendas Januarii Pontificatus noſtri Anno Tertio.

XXXI.

Ex Regeſt. edidit Ughell. Ital. Sac. Tomo I.

Confirmatur Donatio a Populo Interamnenſi facta ſuæ Eccleſiæ.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri noſtro Raynerio Interamnenſi Epiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

JUſtis petentium deſideriis dignum eſt nos facilem præbere conſenſum, & vota, quæ a rationis tramite non diſcordant, effectu conſequente complere. Eapropter Ven. in Chriſto

Chriſto Frater Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu conceſſiones, redditus, jura, & omnia, quæ Interamnenſis Communitas Epiſcopatui aſſignavit in dotem, ſicut ea omnia juſte poſſides, & quiete, & inſtrumento inde confecto plenius continetur, tibi, ac ſucceſſoribus tuis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus: Ad rei autem evidentiam pleniorem, tenorem ipſius inſtrumenti præſentibus de verbo ad verbum fecimus annotari, qui talis eſt.

Bona hujus Eccleſiæ ab Interamnenſibus data, confirmat eidem.

In Dei Nomine. Anno Domini MCCXVIII. tempore Domini Honorii Papæ III. indictione ſeſta menſe Februarii. Hoc namque tempore nos Petrus Capitonus Poteſtas, & Jacobus Petri Camerarius cum conſilio, conſenſu, & auctoritate Conſiliariorum Civitatis Interamnenſis non vi, nec dolo ducti, ſed noſtra bona propria, ac ſpontanea voluntate, præſente Magiſtro Gratia Capellsno Domini Papæ primo ad ordinandum dotem Epiſcopatus Interamnenſis, & ſecundo ad incathedrandum ipſum Dominum Epiſcopum, & aſſignandum eidem Domino Epiſcopo poſſeſſiones, & redditus, & jura Epiſcopatui conceſſa a Domino Papa Honorio deſtinato, & verbum inde concione ad populum proponente, & populo univerſo reclamante, & aſſentiente pro nobis, & ſucceſſoribus noſtris, & communantia, & populo Interamnenſi, damus, donamus, tradimus, concedimus, atque largimur Eccleſiæ Interamnæ ad opus Epiſcopatus, & vobis Domino Raynerio Epiſcopo Interamnæ, & per vos, & veſtris ſucceſſoribus in eadem Eccleſia in perpetuum in dotem omnia infraſcripta tenimenta, & poſſeſſiones Terrarum, Vinearum, Canapinarum, & Jardini, ſicut ſuis finibus clauduntur, videlicet totum tenimentum Canapinarum, quæ habent hos fines, a primo palstium, & palatium, & via, quæ vadit ad portam . . . . . a ſecundo murus Civitatis; a tertio, forma, a quarto Terra, & Vinea Canonicæ, & iſtæ poſſeſſiones conſiſtunt infra murum, & extra murum Civitatis, & totum jardinum, quod eſt infra palatium, ita quod nulla domus circa palatium habeat exitum, vel proſpectum de intra in ipſum Jardinum excepto, quod domus, & cryptæ Guidonis Thebalduccii habeant oſtia, & feneſtras, ſicut modo habent, ſalvo quod ipſe Guido faciat a via jardini verſus domus, & cryptss ſuas murum fieri ita alium uſque ad feneſtram ipſius domus altiorem, quę modo ibi eſt, ita quod non fiat in prænominato jardino proſpectus, & totum tenimentum, quod inſiſtit extra formam, & habet ſuos fines, a primo, formam, a ſecundo Arderado, ſecundum quod recte vadit iter a forma per illud, quod fuit Arderadi uſque in viam, a tertio, via publica, a quarto filii Oderiſii, per quod vadit via, qua itur ad Pontem Sancti Martini, & totum tenimentum poſitum in vocabulo Sancti Martini, & habet fines, a primo, ſecundo, & tertio, via, a quarto Petrus Raynutii, & Joannes Jordani, & totum tenimentum terræ poſitæ in vocabulo Canneti, vel Crucis Sancti Fortunati, & habet ſuos fines, a primo forma, ſive foſſatum, a ſecundo via, quæ vadit ad Collem Lunæ, a tertio, Thomaſo Matthæi, & Joannes Berardutii Bai, & Augelus de Mselatu, & filia de Scroſono, & Aſſalc, & Raynutius de Benencaſa, & limes Canniti, & Sinibaldus Matthæi, ſicut recte deſcendit a limite inferiori per illud, quod fuit dicti Sinibaldi, & filii Laurentii, & Carboncellus, & Thomas de Ductalevo, & filia de Benencaſa de Pagano uſque in viam canneti, a quarto, via canneti, & Bai de Benencaſa, & Paulus in Golano, ſicuti recte venit inferius per illud, quod fuit ipſius Pauli, & filii Padei Joannis Camello, & Terra Sancti Petri Licon., & Baii Rinaldi, & filius Nicolæ de Caſſa, & Paulus Baii, uſque in prænominatum foſſatum, ſive formam, per quem campum labitur forma de foris, & quinque cannas ad juſtam menſuram, qua menſuratur circa Eccleſiam Sancti Fortunati, undique, & totum tenimentum vinearum, & terræ, quod eſt poſitum in vocabulo Sancti Savini, & dolii, & habet fines a primo, & a ſecundo, & a tertio via, a quarto Falco Bonæfidæ, & filii Tallacozzi, & Bolletta, & totum ſpatium terræ poſitæ ibidem ab alia parte videlicet, quæ fuit Matthæi Gottifredi, & habet hos fines, a primo, & ſecundo via, a tertio, filii de Franco Ghislerii, & a quarto, dictus Gottifredus, reſervato jure eundi, & redeundi cum ſuis neceſſariis ad Gottifredum, & filios per dictam terram ſine malitia, & eorum hæredes, & totum tenimentum vinearum, & terræ poſitæ ad Sanctam Mariam de Rocca, & habet ſuos fines a primo, & a ſecundo, via, a tertio, poſſeſſio Sancti Nicolai foris portam, & Donadeus Berardi, a quarto, filii Joannis Berardi ſicut recte venit inferius in viam per illud, quod fuit filiorum Joannis Berardi, & aliud petium terrę poſitum ibidem, & habet fines, a primo, vis, a ſecondo, tertio, & quarto, terra prædictæ Eccleſiæ, & nucem de Calcaja, cum terra ſibi ſubjacente, & totum tenimentum terræ poſitum in flumine, & habet hos fines, a primo Paulus Falconus, a ſecundo forma, a tertio poſſeſſio Canonic. a quarto Fuſſatellum, infra quos fines, & in jam dictis vocabulis damus, donamus, tradimus, atque largimur vobis Domino Raynerio Epiſcopo Interamnenſi ſupradicto, & veſtris ſucceſſoribus, & ipſius Eccleſiæ Interamnæ memoratæ in perpetuum in dotem omnia ſuprascripta tenimenta, & poſſeſſiones Terrarum, Vinearum, Canapinarum, & Jardini cum introitibus, exitibus, & omnibus uſibus, & utilitatibus ſuis, & cum omnibus infra ſe, val ſuper ſe habentibus, & habendis, ad habendum, tenendum, poſſidendum, & quidquid vobis, & veſtris ſucceſſoribus deinceps placuerit faciendum; Item damus, ſimiliter donamus, concedimus, atque largimur vobis Domino Raynerio Epiſcopo Interamnæ, & veſtris ſucceſſoribus in perpetuum in dotem omnes redditus ſubnotatos, & jura per ſubſcripta capitula declarata, ſcilicet, de qualibet ſarcina lignorum ad ignem, quæ intrabit in Civitate Interamnæ, recipiat Epiſcopus, vel ejus Nuncius ad voluntatem ſuam. Item quicumque eſt, vel erit venditor piſcium publice in Civitate Interamnæ, vel in ejus burgis, in qualibet hebdomada dabit unum piſcem Epiſcopo, non majorem, nec minorem, ſed mediocrem. Item de quolibet clibano Civitatis, vel burgi, qui eſt, vel erit, & his qui ſunt inter Mormam, & Flumen, habeat Epiſcopus

Inſtrumentum Donationis.

Digitized by Google

ſcopus quolibet Sabatho unum paneio boni frumenti de bis, quos hauuerit Clibanarius pro fornatico. Item quicumque eſt, vel erit Macellarius, in vigilia Nativitatis Domini dabit unam ſpellam porcinam, & integram cum eute Epiſcopo Interamnenſi. Item quicumque eſt, vel erit, qui habeat Molendinum ad partem, vel coptumum dabit in feſtivitate Sanctę Marię Auguſti unum raſerium annonæ Epiſcopo Interamnenſi ad raſerium Communitatis noſtræ, cum quo publice venditur, & emitur. Item ſi Domious Molendini retinuerit Molendinum, ita quod non det aliis ad partem, vel coptumum, ſimiliter ſolvat unum raſerium anoonæ Epiſcopo Interamnæ prædicto tempore, item quicumque eſt, vel erit Ferrarius, qui habeat focinam, dabit unum par de ferris cum elavis Epiſcopo Interamnæ ad volnntatem Epiſcopi omni anno, eaceptis quatuor de Ferrariis ſi maluerit Epiſcopus, qui dabunt ei quatuor cultellos ioter omnes quatuor. Item quicumque eſt, vel erit Pandarius Lanæ, dabit Epiſcopo annuatim mediam libram ceræ io vigilia Nativitatis Domini. Item quicumque eſt, vel erit Mercator, qui vendat res ſuas ad pondus librę, dabit annuatim Epiſcopo quartam partem piperis in vigilia Nativitatis Domini: Item quicumque eſt, vel erit Calſolarios, dabit annuatim Epiſcopo unum par ſutellarum ad ſenſum Epiſcopi. Item quicumque eſt, vel erit Magiſter Lapidum, vel Lignorum, dabit Epiſcopo ſingulis annis unam operam ſine fraude ad volentatem Epiſcopi, & cum eapenſis Epiſcopi, videlicet comeſtionis. Item de quolibet Bove, vel Vacca ad arandom habeat Epiſcopus, in vigilia omnium Sanctorum duodecim Lucenſes. Item quicumque erit Teator, vel Teſtria Canaparii in Civitate, vel Burgis ſolvat annuatim io vigilia omnium Sanctorum Domino Epiſcopo, qui pro tempore erit, mediam libram piperis, ſalvo quod ſi plures eſſent textores, vel textrices ſimiles in una domo, & in una familia non ſolvat niſi unus eorum. Item quicumque eſt, vel erit Pelliparius, det, & ſolvat omni anno in vigilia omnium Sanctorum Domino Epiſcopo mediam libram ceræ. Item de omnibus acceptis, ſive intratis, quæ Communitas Interamnenſis habebit, teneatur Communitas dare Domino Epiſcopo decimam, quam decimam Camerarius, qui pro tempore erit, ſolvere teneatur, excepto quod de collectis, quæ univerſaliter per Civitatem colligent, & de condemnatis, & condemnandis ad murum Civitatis faciendum non fuit permiſſa decima; & quicumqua ſupraſcripta non obſervaverit, requiſitus teneatur ſolvere pœnam dupli, & pœna ſoluta nihilominus perſolvat. Item conſtituimus, & ordinamus, quod Epiſcopus non conſtringatur aliquo bando de vendendo, vel extrahendo blada, vel vino, vel quidquid de fructibus terræ voluerit intra in Civitate, vel extra, prout ſibi placuerit. Item conſtituimus, & ordinamus, quod Epiſcopus, & Canonici non teneantur ſolvere ſalarium pro cauſis, quas habuerint in Curia Interamnenſi rerum Canonicatus, & Epiſcopatus. Item conſtituimus, & ordinamus, quod nulli eacommunicato ab Epiſcopo, & denunciato juſtitia fiat in curia communitatis Interamnæ, niſi prius ſatisfecerit, & hæc capitula conſtituimus, & volumus per nos, noſtroſque ſucceſſores, & per Populum Interamnenſem firma, & rata perpetuo teneri. Item conſtituimus, & ordinamus, quod de omnibus espenſis, quas fecerit Epiſcopus in cauſis eatra Civitatem pro retinendo, & recuperando Epiſcopatu, & jura ipſius Epiſcopatus cum hominibus qui non ſunt Cives Interamnæ, Communitas ipſa teneatur facere espenſas pro tertia parte, & hoc uſque ad decem annos, quia hæc omnia ſupraſcripta ſunt ob reverentiam Sanctæ Eccleſiæ, & veſtram, veſtrorumque ſucceſſorum, noſtra mera bona, propria, ac ſpontanea voluntate oobis placuit dare, tradere, & conſtituere, ac ordinare. Inſuper promittimus, & obligamus oos, noſtroſque ſucceſſores in hoc officio extituros, & Populum Interamnenſem vobis Domino Raynerio Epiſcopo Interamnæ, & veſtris ſucceſſoribus præſente Magiſtro Gratia Capellano Domini Papæ ſupradicto, verbum io concione ſuper prædictis, & aliis ad populum proponente, & unanimiter populo conſentiente hanc chartam, & dationem dotis omnium prædictarum rerum, poſſeſſionum, reddituum, ac ſtatutorum ſemper in perpetuum firmam tenere, & contra nullo modo venire. Quod quidem ſi hanc chartam, & ea quæ ſupra dicta ſunt rumpere, vel falſare, aut in aliquo immutare voluerimus, aut ſi hæc prædicta in Curia, vel extra Curiam litigando, aut alias moleſtando venire tentaverimus, vel ſi res prædictas quandocumque, & ubicumque neceſſe fuerit ab omni homine, jure, & etiam per vim non defenderimus, quia noluerimus, aut non potuerimus, componemus ipſas res, quæ evincerentur in duplum nomine cæuæ, & pœna ſoluta, hæc charta, & omnia ſupradicta nihilominus firma ſemper, & illibata permaneant. Nos Petrus Capitanus Poteſtas, & Jacobus Camerarius prædicti cum conſilio, & authoritate Conſiliariorum Interamnenſium, ſicut ſupra legitur, ſcribi rogavimus. Ego Joannes Imperiali Curia Notarius, de mandato, & precibus, & authoritate omnium ſupradictorum hanc chartam, & omnia ſupradicta ſcripſi, & in publicam formam redegi.

Nulli ergo omnino hominum &c. Clauſulæ.

Datum Lateraoi ſecundo Idus Februarii Pontificatus noſtri anno tertio. Dat. die 12. Febr. 1219. Pont. An. III.

XXXII.

Reformatio Ordinis Grandimonten. in Regno Francorum. Ex Regeſt. Vat. ic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Grandimonten. ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem Vitam Profeſſis in perpetuum ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AD ſopiendam materiam jurgiorum, quæ veſtræ Religionis quietem longo jam tempore turbaverunt, plures tam a nobis, quam a felicis recordationis Urbano, Clemente, Cœleſtino, Innocentio, & aliis Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Indulgentiæ, ac Exordium.

Privilegia emanarunt, quorum multitudinem ad compendium duximus redigendam, ſingula eorum capitula præſentibus complectendo quibuſdam exceptis per obreptionem, ut videtur obtentis, quæ vel Regulæ veſtræ contraria, vel inter ſe invicem diſſona videbantur, ac aliis de novo adjectis, prout paci & tranquillitati veſtræ vidimus expedire. In primis ergo ſtatuimus ut Prior, qui pro tempore fuerit, plenam in ſpiritualibus & temporalibus habeat poteſtatem, &

Priori plenam in omnibus dat facultatem.

omnes Clerici & Converſi tam capitis, quam membrorum ei obediant abſolute, idemque ſpiritualia cum Clericis, & temporalia cum Converſis diſponet. Verumtamen in ordinatione ſpiritualium & temporalium licebit ei Clericos & Converſos, quos voluerit, & magis idoneos viderit advocare & habere conſilium eorumdem. Ipſe quoque Prior cuilibet cellæ Ordinis unum præficiat Sacerdotem, quem ad hoc idoneum reputaverit, penes quem de ipſius Prioris mandato cura ſpiritualium tam circa Clericos, quam Laicos omnino reſideat, & omnes eidem reverenter obediant & intendant. Idemque Sacerdos corrigendi tam Clericorum, quam Laicorum exceſſus plenam habeat poteſtatem, ita tamen quod nec curioſum a cura temporali deponere, nec aliquem ab ordine poterit removere; ſed hoc ſoli Prinri ſervetur. Quicumque autem ſive Clericus, ſive Laicus, ſive etiam ipſe curioſus ejus correctionem recipere recuſaverit, tri-

Pœnæ exceſſuum.

bus diebus continuis ad terram commedat groſſiori pane & aqua, unoque tantum pulmento contentus, & ſi perſeveraverit ad Priorem mittatur ejus arbitrio puniendus. Porro ipſe Corrector ſemper diebus dominicis & feſtivis poſt primam; pro feſtis vero diebus in hyeme poſt tertiam, & poſt primam in æſtate Capitulum te-

Correctoris officium.

neat, ad quod ſingulis diebus conveniant omnes Clerici, & Converſi qui poterunt convenire. Dominicis vero & feſtivis diebus conveniant omnes tam Clerici, quam Laici, eiſque omnibus Corrector in ipſo Capitulo præſit, ubi proponat ipſe Corrector, ſeu alius verbum Dei exponendo aliquod Capitulum Regulæ aut aliud, quod ad animarum ædificationem pertineat proponendo, idemque Corrector corrigat & diſciplinet, cum opus fuerit omnes tam Clericos, quam Laicos, & Statuta Ordinis faciat ab omnibus obſervari, quæ omnia in ipſo capite adimpleri volumus per Priorem vel per illum, cui Prior ipſe id duxerit injungendum hoc moderamine in correctionibus obſervato, ut correctio illorum deliclorum dumtaxat, quorum emendatio ſine Priore ſecundum ſtatuta veſtri Ordinis fieri poteſt per ipium Correctorem fiat, itaut juxta ejus providentiam Clerici per Clericos, & Converſi per Converſus diſciplinentur, ubi hoc exceſſus exegerint, & Ordinis inſtituta requirent, nec ullus Laicorum Fratrum in confeſſionibus, pænitentiis, divinis officiis celebrandis, & corrigendis exceſſibus Clericorum aliquam ſibi auctoritatem uſurpet, ſed hæc omnia per Priorem

De Confeſſionibus.

& Correctorem, ſicut prænotatum eſt, impleantur. Quæcumque peccata aliquis Fratrum commiſerit alicui Sacerdoti, qui cum eo fuerit in ſua cellula, ea confitebitur, nec oportebit eum de neceſſitate cellulam occaſione dicendæ confeſſionis exire, & Sacerdoti licebit illi pænitentiam injungere his peccatis exceptis, de quibus ſecundum Statuta veſtri Ordinis nonniſi ſolus Prior poteſt pænitentiam injungere, de quibus tamen ſi manifeſta non fuerint, Presbytero, qui ſecum io cella morabitur, licebit injungere pœnitentiam confitenti. Hæc autem volumus illibata ſervari non obſtante conventione illa, quæ in præſentia chariſſimi in Chriſto filii noſtri Philippi Regis Francorum Illuſtris, & Baronum ſuorum inter quoſdam Clericos & Converſos veſtri Ordinis facta fuit com ea Statutis Apoſtolicæ Sedis in pluribus adverſetur, & ideo eam vires nullas volumus obtinere. Curam vero

Cura temporalium cui committenda.

temporalium Prior uni Converſorum, quem diſcretiorem, & ad hoc magis idoneum viderit in qualibet domorum exteriorum committat, qui eleemoſynas, & alia bona domus recipiat, & ea in pios uſus, ac neceſſitatem Domus provida conſideratione convertat, hoc adhibito moderamine, ut curioſus ipſe majora negotia utpote ædificationes, venditiones, emptiones, obligationes, ac debitorum ſolutiones nunquam faciat ſine Correctoris conſilio & aſſenſu. Idem quoque Curioſus de commiſſis ſibi curis, & receptis omnibus ac expenſis, reddat ad minus ſingulis menſibus rationem omnibus Fratribus in communi vel ſi nequiverint omnes commode intereſſe prudentioribus, quos Corrector & Curioſus duxerint advocandos, redditurus nihilominus rationem Priori, cum audire voluerit & eis, quibus idem Prior in hoc vices ſuas duxerit committendas. Clerici per Converſos manſionem non mutabunt, immo eorum mutatio de ſola fiet voluntate Prioris, licebit tamen Converſo curioſo exceſſus Clerici qui ſecum debet nunciare Priori, & ſimiliter licebit Clerico exceſſus Laici nunciare Priori, ut quod Prior mandaverit impleatur. Ad amputandum quoque plenius audaciam excedendi, ſtatuimus ut Pres-

De Viſitationibus Domorum.

byteri, qui de mandato Prioris in Domibus de Vicenis de Boſco Raerii, & de Podio Caprarii cellis veſtri Ordinis per tempora Correctoris officium obtinebunt, ſint Viſitatores Grandimonten. Eccleſiæ ſpeciales, iique ſemel in anno viſitent ipſam Domum & corrigant in ea tam in capite, quam io membris, quæ corrigenda invenerint ſecundum Deum, & Grandimontenſis Ordinis Inſtituta, & audiant de receptis & expenſis omnibus rationem, & eorumdem Viſitatorum conſilio annuatim Prior, ſicut moris eſt, in generali Capitulo provideat Presbyteros idoneos, & diſcretos ad viſitationem ſemel in anno per totum Ordinem generaliter faciendam, qui bini & bini uno Converſo aſſumpto omnes cellas Ordinis cum tanta poteſtate, quantam eis Prior conceſſerit viſitantes corrigant & reforment, qui ſecundum Regulam & Inſtituta Ordinis, ac Apoſtolicæ Sedis Statuta correctionis

De Statutis in Generali Capitulo factis.

& reformationis officio viderint indigere. Statuta vero quæ fient in Generali Capitulo ab omnibus obſerventur proviſo, ut nulla fiant contra tenorem præſentis Privilegii, vel Regulæ Inſtituta, Correctores & Curioſi ſingularum cellarum annuatim conveniant in Grandimonte ad Capitulum generale. Appellationes au-

Appellationes contra Statuta non admittendæ.

tem quæ fuerint contra Statuta Regularia interjectæ, præcipimus non admitti, Domui vero Grandimontenſi, quæ Caput eſt Ordinis ad arbitrium Prioris, & trium principalium Viſitatorum provideatur taliter de bonis mobilibus

alia-

aliarum domorum, ut Fratres de aliis domibus venientes alibi neceſſaria quærere non cogantur. Domo vero Grandimontenſi deſtituta Priore omnes tam Clerici, quam Laici totius Ordinis prædictis tribus Viſitatoribus ipſius Domus humiliter obediant & intendant, donec alius ſecundum Regulam Bulla noſtra munitam fuerit ſubſtitutus. Hique interim curam ipſius Domus & totius Ordinis Vice-Prioris ita prudenter & fideliter gerant, ut dignam rationem reddere poſſint Deo, & etiam ſubſtituto Priori ſi duxerit exigendam, non tamen poteſtatem aliquam habeant aliquem de Fratribus a locis ſuis interim amovendi. Sane hi, qui relicto ſæculo ad Ordinem veſtrum confugerint Priori, qui pro tempore fuerit & Succeſſoribus ejus Catholicis, vel ſi Prior non fuerit futuri Prioris nomine dictis Viſitatoribus obedientiam, & reverentiam abſolute permittant. Liceat quoque vobis Clericos & Laicos liberos & abſolutos e ſæculo fugientes, dummodo juxta Statuta Regulæ veſtræ vigeſimum annum attigerint ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in eodem loco Profeſſionem, fas ſit abſque Prioris ſui licentia de eodem loco diſcedere. Diſcedentem vero abſque communium litterarum cautione, nullus audeat retinere, quod ſi quis forte retinere præſumpſerit licitum ſit vobis in ipſos Clericos, vel Converſos proferre Sententiam Regularem.

De Fratribus recipiendis.

Nullus præterea Clericus vel Converſus unquam proprium habeat nec etiam arcam, Depoſita vero in ordine veſtro deinceps recipi prohibemus, Prior lectum ſuum habebit in Dormitorio, & dormiet cum fratribus, dum ſanus fuerit. Illud vero diſtrictius inhibemus, ne aliquis Clericus Ordinis veſtri niſi Prior, vel qui hoc fecerit de mandato Prioris Fratres ſuos excommunicare præſumat.

Proprium nil Fratres habeant.

Silentium vero tam in capite, quam in membris in Eccleſia in Clauſtro in Refectorio, & in Dormitorio ab omnibus continue obſervetur, & tam in capite, quam in membris, in quibus Conventus fuerit, Clauſtrum ita ſervetur, ut nullus exeat, nec loquatur alicui ſine licentia Prioris vel ejus, cui commiſerit vices ſuas; In ipſo etiam Clauſtro ſub eadem obſervantia reſideant Laici diebus Dominicis, & feſtivis. Tranſgreſſor autem in Capitulo verberetur, & pane, & aqua ſit ipſa die contentus, & ut quæ de ſilentio præmiſſa ſunt commodius valeant obſervari.

De ſilentio ſervando.

Statuimus ut habeatis de cætero certa ſigna, quibus cum expedierit, poſſit unus alteri ſine ſilentii læſione, ſuam innuere voluntatem cura ſignificandi horas in ſingulis Cellis, ſicut & in capite alicui Fratri Clerico cummittatur, qui ita provideat, ut omnia horis competentibus compleantur, & Fratres qui fuerint in laboribus, ad collationem convenire valeant competenter. Ad quam collationem necnon ad refectionem idem Clericus campanam pulſet: Vaſorum quoque Altaris & Sacrarum Veſtium penes Clericos erit conſervatio eorum, videlicet quæ ad quotidianum uſum pertinent; alia vero Vaſa, & Sacræ Veſtes in cuſtodia unius Clerici, & unius Converſi conſiſtant, quos Prior ad hoc magis idoneos elegerit: librorum omnium penes Clericos erit conſervatio. Regulæ veſtro, & præſentis privilegii, ut nihil poſſit addi vel minui, unum volumen volumus eſſe penes Clericos, & aliud penes Converſos, & tertium in Capitulo Prioris, & Clericorum erit Eccleſiaſtici Officii ordinatio.

Nonnullæ aliæ regulæ.

Præterea domum, & loca veſtra cum omnibus, quæ in præſentiarum juſte, & pacifice poſſidetis ſecundum veſtræ Regulæ inſtituta, vel in futurum ſecundum eamdem conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis parante Domino, poteritis adipiſci vobis, & ſucceſſoribus veſtris confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes ut ea firma vobis, veſtriſque ſucceſſuribus, & illibata permaneant.

Loca omnia eis confirmantur.

Præterea Priori veſtro, qui pro tempore fuerit, tonſurandi Fratres veſtros Clericos, & pannos eorum benedicendi licentiam indulgemus.

Priori Clericos tonſurandi dat facultatem.

Cæterum ſi Rex, vel Archiepiſcopus, aut Epiſcopus, ſeu aliquis Princeps cellas veſtri Ordinis intrare voluerit, ſecum quatuor Viros minime ſuſpectos introducere poſſit. Communitas & æqualitas ſit omnibus vobis tam Clericis, quam Converſis in cibo, & potu in Refectorio, & in Dormitorio, & de communibus pannis ſine differentia veſtiemini, eleemoſynæ, & eleemoſynarum quantitas, earumque datores dicentur publice in ſingulis quibus datæ fuerint cellulis, & in ſequenti die, quo datæ fuerint, & tali hora in qua poſſint omnes Fratres tam Clerici, quam Laici convenire.

Communis vita ſervanda.

In nulla vero Cella de cætero unus tantummodo Frater Clericus collocetur, ſed ea potius in hoc adhibeatur diſcretio, ut ubi ſex Converſi fuerint, tres Clerici, ubi octo Converſi, quatuor Clerici, ubi decem Converſi, quinque Clerici, ubi duodecim Converſi ſex ad minus Clerici ſtatuantur, ubi vero duodenarium numerus exceſſerit Converſorum in arbitrio Prioris exiſtat multiplicare Clericos, & Converſos, prout viſum fuerit expedire. Hoc autem dicimus, ſi in ordine veſtro tot poterunt Clerici reperiri, ſi vero Clericis placuerit, ut exeant ad laborem exeant cum Converſis, & cum eis pariter revertantur, ſemper tamen Corrector, vel Sacerdos loco ejus dimiſſus in cella remaneat, ne deſit aliquo modo Sacerdos, quod ſi forſan Clericus contra Regularem ſtatutum exceſſerit exeundo contra eum, vel a Clerico, vel Converſo in Capitulo proclametur, ubi tandem non judicetur per Laicum, ſed per Correctorem Presbyterum regulariter corrigatur.

De numero Converſorum in Domibus ponendorum.

Prohibemus inſuper ne Clerici a cellis, in quibus fuerint ſine cauſa transferantur honeſta, & hoc ipſum cum fuerit faciendum, fiat provide a Priore adhibito ſine præjudicio auctoritatis ipſius diſcretorum conſilio Clericorum. Si qui autem ex juſta cauſa fuerint transferendi, nec librum nec ſcripturam, nec aliquid penitus ſecumferant, niſi quantum eis fuerit de Prioris conceſſione permiſſum, ſed nec Converſi cum eos mutari contigerit aliquid ſecumferant ſine Prioris licentia ſpeciali. Sane laborum veſtrorum quos infra metas veſtras propriis manibus, aut ſumptibus colitis de terris habitis ante Concilium generale, necnon de Novalibus nullus a vobis decimas exigere, aut extorquere præſumat.

Non aliæ eximit a decimis.

Pro Conſecrationibus vero Altarium vel Eccleſiarum, & Ordinationibus Clericorum, ſive pro Oleo Sancto, vel quolibet Eccleſiaſtico

Sacramenta a Diœceſano Epiſcopo ſtatuit recipienda.

Sacra-

Sacramento nullus a vobis ſub obtentu alicujus conſuetudinis, vel alio modo quidquam audeat extorquere, ſed hæc omnia gratis vobis a Diœceſanis Epiſcopis impendantur, alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antiſtitem, gratiam atque communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate vobis quod poſtulatur impendat. Porro ſi Epiſcopi, vel alii Eccleſiarum Rectores in Eccleſias veſtras, vel Perſonas inibi conſtitutas excommunicationis vel interdicti ſententiam promulgaverint, ſive etiam in mercenarios veſtros pro eo, quod ſicut dictum eſt, decimas non perſolvitis, ſeu aliqua occaſione illorum, quæ a benignitate vobis Apoſtolica ſunt indulta, ſeu Benefactores veſtros pro eo, quod vobis aliqua beneficia vel obſequia ex charitate præſtiterint, vel ad laborandum adjuverint in illis diebus in quibus vos laboratis, & alii feriantur &c. decernimus irritanda. Sane cum locus veſter longe ſit ab hominum habitatione ſemotus, vobis pagina præſenti concedimus, ut cum generale terræ fuerit interdictum, liceat vobis unius Campanæ pulſatione fratres veſtros competentibus horis de laboribus ad Eccleſiam convocare. Hoc autem, & in aliis locis veſtris concedimus obſervari, quæ a Civitatibus, Caſtris, ac vicis adeo ſeparantur, ut in eis ſonus Campanæ veſtræ minime audiatur; ad hæc omnibus Regulam veſtram ſervantibus, laborem loco pœnitentiæ, & peccatorum ſuorum remiſſione injungimus quem in ipſa obſervantia patiuntur. Vobis autem firmiter injungimus ut ſitis contenti Statutis Regulæ veſtræ, & hoc privilegio tantum, nos enim alia Privilegia, ſive Indulgentias decernimus non tenere. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Domum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integre conſerventur eorum, pro quorum gubernatione & ſubſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem Domui jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Excommunicationes ſine juſta cauſa contra eos latas irritat.

Clauſula.

Datum Laterani per manum Raynerii Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii Kalendis Martii Indictione ſeptima Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo decimonono, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii anno tertio.

Dat. die 1. Martii 1219. Pont. An. III.

XXXIII.

Confirmatio Statutorum Ordinis Vallis-Scholarium Ordinis Ciſtercien.

Ex Gall. Chriſt. n. e. tom. 4.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Vallis-Scholarium ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EXhibita nobis ex parte veſtra petitio continebat, quod cum de prudentum Virorum conſilio certam vivendi formam elegeritis juxta Beati Auguſtini Regulam obſervandam, de approbatis Religionibus quaſdam inſtitutiones proinde aſſumpſeritis, quod tu ſcilicet fili Prior, & ſucceſſores tui, omnibus Eccleſiæ tui Ordinis, de more Ciſtercienſium viſitationis officium, ſine ulla rerum temporalium exactione impendatis, & tres primæ filiæ ipſius Ordinis viſitandi matrem de more Ciſtercienſium Fratrum habeant facultatem, & quod Priores Fureſeci ſemel in anno tempore ſtatuto apud Eccleſiam veſtram convenientes in unum celebrent more dictorum Ciſtercien. Capitulum generale; necnon etiam ut ſcapularia Fratres deferant laborantes, Camiſias autem lineas non habeant, nec in Dormitorio culcitras, ſani carnibus non veſcantur, niſi debiles, & ægroti. Unde nobis humiliter ſupplicaſtis, ut inſtitutiones prædictas Apoſtolico dignaremur munimine roborare. Nos autem veſtris poſtulationibus inclinati perſonas veſtras, & loca in quibus divino eſtis obſequio mancipati cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum juſtis modis præſtante Domino, poteritis adipiſci ſub protectione Beati Petri ſuſcipientes, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Regulæ Vallis-Scholarium.

Confirmantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, & confirmationis infringere, aut ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

Datum Laterani nonis Martii Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

Dat. die 7. Martii 1219. Pont. An. III.

XXXIV.

Innovatio quorumdam Capitulorum ſuper reformatione Caſſinenſis Cœnobii quolibet menſe recitandorum.

Ex Regeſt. Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Caſſinen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm bonæ memoriæ Innocentius Papa Prædeceſſor noſter ad reformationem Monaſterii veſtri curam, & ſolicitudinem debitam adhibens Capitula quædam ſtatuerit per, quæ fideliter obſervata Monaſterium ipſum auctore Domino, & temporalibus commodis, & ſpiritualibus proficiet incrementis; Nos ad profectum ipſius non minori deſiderio aſpirantes

Innocentius PP. ſtatuta nonnulla Caſſinatibus præcepit.

tes eadem ipſius inhærendo veſtigiis quibuſdam tamen adjectis duximus innovanda. In primis igitur, ut membra capite ſano facilius convaleſcant, & ad Prælati exemplum Subditi componantur,

Ea renovat Honorius.

ſtatuimus quatenus Caſſinenſis Abbas utatur calciamentis, & veſtibus ſecundum Beati Benedicti Regulam. Pannis videlicet, quibus bonæ memoriæ Raynaldus, & Petrus de Inſula aliiſque ipſius loci Religioſi Abbates uſi

De victu & veſtitu Abbatis.

eſſe noſcuntur, & abſtineant prorſus a carnibus niſi cum minutus, vel medicinatus, aut infirmus, ſeu valde debilis fuerit, & in Capitulo quando Superior in Monaſterio moram fecerit, niſi evidens cauſa præpediat, ſingulis diebus interſit, ac ſemper cum illis Hoſpitibus comedat quos oportet, & decet ſui præſentia honorari, & tunc nihilominus ipſe, ac Monachi comedentes cum eo carnibus non veſcantur, nec ibi, aut in aliis locis ubi Abbas reficitur admittantur ullatenus Hiſtriones, qui ſi quando ſe forſan ingeſſerint importune, detur eis cibus extra menſam Abbatis ſolummodo propter Deum, quo contenti a geſticulationum, ſeu verborum ineptiis abſtinere penitus compellantur,

Hiſtriones non admittendi.

nec Abbas, vel Monachus aues, aut canes venaticos habeat, nec azolum, ſive aurum in ſellis habere præſumat, aut frenis utatur ullatenus deauratis, nec ullus obedientialis Monaſterii numerum duarum Equitaturarum, & totidem Servientum excedat. Porro Abbas cum pro emergentibus negotiis equitabit, ducat moderatam familiam, & honeſtam, & tam apud Sanctum Germanum, quam apud alia Monaſterii Caſtra, in quibus ipſum manere continget, tres

Moderatio ab Abbate ſervanda.

aut duo de ſenioribus Monachis vitæ probatæ Religionis, & famæ ſemper in una Camera jaceant cum eodem, aliis Monachis, qui ſecum fuerint in uno loco comedentibus, & jacentibus, ita quod nullus cameram habeat ſpecialem, ut ſic melius Sathanæ obvietur aſtutiis, & ora iniqua loquentium facilius obſtruantur.

De communi vita.

Monachi vero in Monaſterio conſiſtentes tam obedientiales, quam alii in communi Dormitorio jaceant, & communi commedant Refectorio, nec quiſquam illorum obedientialium, aut alius Superior in Monaſterio ſervientes habeat ſpeciales, nec ſpecialia ſibi faciat fercula præparari, ſed omnes pulmentis utantur communibus, Infirmis dumtaxat exceptis, qui & ipſi omnes ſimul in Infirmatorio comedant, niſi forſan, qui tanta debilitate laborant, ut a lectis diſcedere ſine difficoltate non poſſint: ſub Infirmario

De cura infirmorum.

autem alius ſtatuatur Monachus bonæ converſationis, vel Laicus, qui aſſiduam in Infirmatorio faciens reſidentiam die, ac nocte Infirmorum ſingulorum, & omnium coram gerat: Hoſpitale quoque reſtitutis ſibi omnibus ſubtractis eidem taliter reformetur, ut Infirmi, & Pauperes confugientes ad illud ſolatia ibi recipiant

De Hoſpitali.

conſueta; ſub Hoſpitalario nihilominus alio Monacho, vel Religioſo laico conſtituto, qui de die in Hoſpitali permanens, & de nocte fideliter Pauperibus amminiſtret. Monachis vero aliorum Monaſteriorum cum ad ipſum Monaſterium declinaverint, benigne ſicut ipſius loci fratribus miniſtretur. In Superiori etiam Sacriſtia conſtituatur aliquis Monachus providus, & honeſtus, qui res ſacras cuſtodiat diligenter, nec a miniſterio removeatur hujuſmodi, quamdiu

De Sacrorum cuſtodia.

bene, ac laudabiliter miniſtrabit: Sacerdotes ordinentur de ſenioribus ad hoc officium exequendum idoneis, ut non ſit in Monaſterio penuria, ſed copia Sacerdotum. Simon de Collealto, Joannes de Collimento, & illi etiam Monachi, qui præſumpſerunt cum Adinulfo quondam Abbate conjurare, vel rebellare contra Romanam Eccleſiam, ſeu Monaſterium Caſſinenſe ſemper in Conventu morentur, ita quod nulla obedientia committatur eiſdem, donec emendaverint in melius vitam ſuam. Quia vero quidam ex vobis in Animarum ſuarum perniciem habere proprium non verentur, ſtatuimus, ut illud reſignare in uſus Monaſterii convertendum ſub religione juramenti, ſi neceſſe fuerit, compellantur, & ſi de cætero aliquis ipſius loci Monachus proprium habere fuerit deprehenſus, ſine ſpe reſtitutionis a Monaſterio expellatur: cum nos omnes hujuſmodi Proprietarios decreverimus excommunicationis ſententiæ ſubjacere. Si vero apud aliquos in morte proprium contigerit inveniri, Eccleſiaſtica careant Sepultura.

Pœnæ contra Proprietarios.

Cæterum ſi alicui Monachorum aliquid a quocumque ſpecialiter datum fuerit, illud Abbati, vel Decano reſignet, ſed ipſe Abbas, vel Decanus neceſſitatibus ejus inde faciat provideri, ſicut viderit expedire, nec ea, quæ ſunt ad refectiones, aut veſtes, ſeu aliis Monachorum neceſſitatibus deputata inter eos de cætero dividantur, ſed conſerventur per illos, quibus fuerit hæc ſollicitudo commiſſa, & pro ipſorum Monachorum neceſſitatibus utiliter expendantur. Nec Clauſtralium aliquis præbendas, vel redditus habeat extra Clauſtrum, & eis, qui noſcuntur habere penitus auferantur, Decanus quoque habere duplicia veſtimenta, & ſpecialia cibaria non præſumat, & Monachus vetera reddat, quandocumque nova receperit indumenta. Et cum apud vos jam quaſi pro conſuetudine dicitur obtinere, ut cum Monachum aliquem religioſum, aut garrulum, inobedientem, aut etiam impudicum in veſtro contigit Collegio inveniri, Abbas ejus ſeditiones evitans obedientias, Eccleſias, & alia bona Monaſterii det eiſdem, unde mali quaſi de ſua malitia commodum reportantes prolabuntur, ſæpius ad pejora, & alii quoque ad diſſenſiones, & ſcandala incitantur, volumus & mandamus, ut Abbas Viros honeſtos, obedientes, religioſos, & graves ſincera tractare ſtudeat charitate. Inhoneſtos vero, ac inobedientes, diſſolutos, & leves, cum Decani, & ſeniorum conſilio juxta Monaſtica puniat Inſtituta, ut ſic boni de bono provocentur ad melius, & mali a ſua malitia revocentur.

Et contra malè viventes.

Clauſtralibus autem abſque manifeſta, & neceſſaria cauſa exeundi a Clauſtro licentia nullatenus tribuatur, cum periculuſum ſit talibus ſæcularium cœtibus admiſceri, nec ſub conſanguinitatis prætextu infra Monaſterii ambitum colloquium habere cum mulieribus Iuniores Monachi permittantur niſi præſentibus, ad minus duobus Monachis ſenibus, & honeſtis.

Colloquia mulierum evitanda.

Ad imitationem quoque felicis memoriæ Lucii Papæ Prædeceſſoris noſtri ſtatuimus, ut Abbas poſſeſſiones demanii Monaſterii alienare, vel infeudare non poſſit, adiicientes ut idem tam Molendina, quæ bonæ memoriæ Abbas Roffridus in gravem alienavit Monaſterii læſionem, quam alia, quæ de ipſius Monaſterii demanio

Nil de bonis Monaſterii alienandum.

alie-

Digitized by Google

alienata ſunt illicite, vel diſtracta, ſeu male conceſſa ad opus ejuſdem ſtudeat legitime revocare. Præpoſituram vero Eccleſiarum ſuarum conferat Monachis prudentibus, & honeſtis, quos faciat juramento firmare, quod non alienabunt ipſorum poſſeſſiones, & jura, quod ſi forte præſumpſerint ipſos perpetuo a miniſterio ſine ſpe reſtitutionis decernimus amovendos, alias graviter puniendos. Dicti autem præpoſiti ſinguli certos modeſtos, & conſuetos redditus reddant Monaſterio annuatim ſecundum Eccleſiarum, quibus præfuerint facultates, & ut ſicut mali de malitia pœnam ita boni de bonitate præmia conſequantur, Abbas Præpoſitos ipſos a Præpoſituris, in quibus eos bene adminiſtraſſe conſtiterit non amoveat abſque neceſſitate, vel utilitate Monaſterii manifeſta. Monachos vero de Caſtris, & Villis ad Clauſtrum præcipimus revocari, niſi forte ad cuſtodiam illarum munitionum, quæ fuerint in finibus Abbatiæ ſint aliqui neceſſarii, quos ibi pro tempore tolleramus, quibus Abbas injungat in virtute obedientiæ, ut quantum poterunt religioſe viventes perſonam in judicio non accipiant, ſed æqualiter juſtitiam faciant pauperi, ac diviti, debili, ac potenti. Eos vero, qui declinabunt ad dexteram, vel ſiniſtram debita ſeveritate puniat ipſe Abbas, in quorum pœna ſi negligens fuerit, aut remiſſus Apoſtolicæ correctionis experiatur ſententiam in ſe ipſo. Ipſe vero nullum invitum agere, vel accuſare compellat, nec præponat judiciis venditores Juſtitiæ, ſed Viros timentes Deum, & peritos in jure, qui ſine acceptione perſonarum exhibeant juſtitiam conquærentibus interdicto penitus, ne aliquod fiat pactum, ut aliquid Curiæ Monaſterii ſerviatur pro juſtitia facienda. Clericos autem Abbatiæ in ſpiritualibus, & temporalibus ad forum trahi non faciat Sæculare, ſed ad Eccleſiaſticum potius, ne patiatur Sacriſtiam ab eis exigere ultra duas procurationes in anno ſicut olim fieri conſuevit. Præterea cum conſilio Conventus, vel majoris & ſanioris partis eligat duos de ipſo, qui jurati proventus obedientiarum quæ conſueverant teneri per Monachos a Balivis diligenter recipiant, & de mandato Abbatis cum conſilio Conventus, vel majoris partis ipſius eos in debitorum ſolutione convertant reddituri coram Abbate, ac Conventu Balivis præſentibus de receptis, & expenſis ſingulis menſibus rationem. Et tam Monachi quibus Caſtra, quam illi quibus Eccleſiæ committuntur perſonaliter ad Clauſtrum in Feſto Dedicationis Monaſterii annuatim accedant rationem villicationis ſuæ coram Abbate Decano, & aliis reddituri. Quod obſervandum ſtatuimus etiam circa ipſius Monaſterii Theſaurarium, Cellerarium, Infirmarium, Hoſpitalarium, & Sacriſtam, ut qui laudabiliter egerint debita fratrum commendatione lætentur, qui vero male confuſione, ac ignominia perfundantur. Ad hæc Theſaurarius, Cellerarius, & Infirmarius ſingulis diebus Sabbathi ad Monaſterium ſecundum conſuetudinem antiquam, & approbatam accedant in Clauſtro cum Fratribus uſque ad ſecundam feriam moraturi, quod & Abbas facere ſtudeat cum poterit competenter. Supradicta ergo Capitula præcipimus inviolabiliter obſervari, & ne quis ſe per ignorantiam valeat excuſare volumus, & mandamus ut ea ſingulis menſibus in Abbatis, & Fratrum præſentia recitentur. Quod ſi in obſervantia prædictorum inventi fueritis tepidi, vel renuiſſe, cum fructum ea Vinea vobis commiſſa faciemus requiri perditis male malis, Vineam ipſam aliis Agricolis profecto locabimus, qui reddant Domino temporibus ſuis fructum, cum jam non reſtet aliud Vineæ faciendum. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

De Præpoſitis, & Abbatis in eos auctoritate.

De male viventibus puniendis.

Clerici ad forum ſæculare non trahendi.

Ratio de adminiſtrationibus reddenda.

Hæc Statuta ſervanda.

Clauſulæ.

Datum Laterani ſecundo nonas Aprilis, Pontificatus noſtri anno tertio.

Dat. die 4. April. 1219. Pont. An. III.

XXXV.

Commiſſio ſuper inquiſitione Vitæ, ac Miraculorum Beati Hugonis Epiſcopi Lincolnienſis.

Ex Regeſt. Vaticano.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Cantuarien. Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinali, & Epiſcopo Conventren. & dilecto filio Abbati de Fontibus Ciſtercien. Ordinis Eboracen. Diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

UT juventus Eccleſiæ, ſicut Aquilæ renovetur cum ſimus, in quos fines ſæculorum ſecundum Apoſtolum devenerunt, innovat ſigna Dominus, & immutat mirabilia magnifice mirificans Sanctos ſuos ad confirmandam Catholicæ Fidei puritatem, & pravitatem hæreticam confutandam, ad convertendum incredulos, ad juſtorum ſcientiam, & corda fidelium in ſui conditoris amorem ſuaviter accendendum. Sic enim fulgura in pluviam, facit Dominus cum miraculorum coruſcationibus glorioſis Eccleſiam ſuam Sanctam dignatur ſalubriter fœcundare. Quis enim videns electos Eccleſiæ poſt finem hujus vitæ felicem novis coruſcare miraculis, Capiti ejus Chriſto videlicet non cupiat inſeparabiliter adhærere, ut unus ſpiritus ſit cum eo, aut quomodo ei obſequi denegabit, qui ſibi obſequentibus dans virtutes tanta præmia elargitur, ut hæredes quidem Dei, cohæredes autem Chriſti effecti gloriæ Regni cæleſtis inſignia, quam feliciter obtinent miraculoſe revelent in terris, & quidquid petierint fiat eis. Sane gratias agimus gratiarum omnium largitori, quod ſicut ex veſtris Fratres Archiepiſcope, & Epiſcope, ac Venerabilis Fratris noſtri Eboracen. Archiepiſcopi necnon aliorum omnium aliorum Epiſcoporum Angliæ litteris fuit expoſitum coram nobis, gratiam, & gloriam dans Dominus tanta ſanctæ memoriæ Hugonem Lincolnienſem Epiſcopum prævenit, & ſubſequutus eſt gratia, ut multas per eum in vita ipſius virtutes dignaretur mirabiliter operari, & nunc diebus iſtis tanta eum clarificavit gloria, ut ad dandam ſcientiam primæ ſtolæ beatæ immortalitatis ipſius ſepulchrum, ubi corpus requieſcit, ejuſdem ſtola tandem beatificandum

Miracula ad ſepulchrum B. Villhelmi patrata.

ſecun-

Digitized by Google

ſecunda divinis faciat coruſcare miraculis, ita quod ejus inter alios Sanctos non invocari ſuffragia ſit indignum, cum lucerna ſuper candelabrum ſit ponenda, ut omnes, qui ſunt in Domo ipſius gaudeant beneficio claritatis. Quare nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut eum Sanctorum Cathalogo faceremus adſcribi, vel ſaltem ſuper præmiſſis inquiri diligentius veritatem. Licet igitur tot, & tantorum teſtimoniis plenam fidem nos deceat adhibere; Volentes tamen in tam arduo facto cum omni maturitate procedere diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus tam ſuper vita prædicti Sancti, quam miraculis ante mortem, & poſt mortem, necnon aliis hujuſmodi negotii circumſtantiis inquiratis diligentius veritatem, & quæ inveneritis, nobis fideliter reſcribatis, ut per veſtram relationem inſtructi procedamus exinde, prout ſecundum Deum viderimus procedendum. Quod ſi non omnes his exequendis potueritis intereſſe, duo veſtrum ea nihilominus exequantur.

Dat. die 27. Aprilis 1219. Pont. An. III.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum quinto Kalendas Maji, Pontificatus noſtri anno tertio.

XXXVI.

Ex Regeſt. Vatic.

Jacobo Aragonum Regi, ejuſque Regno, & bonis Apoſtolicæ protectionis clypeus indulgetur.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Christo filio Jacobo Aragonum Regi Illuſtri ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

SAcroſancta Romana Eccleſia pia Mater devotos & humiles filios ad pietatis ſuæ gremium recurrentes, non ſolum honorat amplexibus; verum etiam maternæ conſolationis nutrit uberibus, & exaltat, illos dumtaxat diligentiori ſtudio refovens, quos magis ſuæ recreationis cernit ſolatio indigere. Hujus nempe matris dulcedinem non immerito guſtare deſiderant Reges, & Principes Orbis Terræ pro certo ſcientes, quod ſi ejus prudenter receperint diſciplinam, ut & benedictionis ſuę mereantur gratia confoveri, nulla eis poterit nocere adverſitas, quin procedant proſpere, atque regnent. Hac itaque conſideratione inductus Nobis fili chariſſime ſupplicaſti, ut te ſub alarum noſtrarum umbra dignaremur protegere, ac protectionis Apoſtolicæ clypeo communire. Nos igitur claræ devotionis, & fidei puritatem, quam ad Deum, & ipſam Eccleſiam Progenitores tuos habuiſſe didicimus recolentes; Attendentes quoque, quod te inclytæ recordationis M. . . . . Regina Aragonum Mater tua cum Terra, & aliis bonis tuis eidem Eccleſiæ commendavit; Agens dudum apud Sedem Apoſtolicam in extremis, noſtræ tibi dilectionis præcordia dignum duximus aperire, quatenus qui

Regem, Regnumq; Aragon. ſub protectione S. A. ſuſcipit.

in ætate tenera eſſe dignoſceris conſtitutus, dum favoris Apoſtolici brachiis ſubſtentatus fueris, roborari adjuvante Domino valeas, & ſuſcipere incrementum. Regiis itaque ſupplicationibus inclinati Perſonam tuam Regnum Aragoniæ, Terram Cathaloniæ, Villam & Terram Montis Peſſulani cum omnibus aliis bonis tuis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſides, vel in futurum juſtis modis præſtante Domino poteris adipiſci ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum octavo Idus Maji, Pontificatus noſtri anno tertio.

Dat. die 8. Maji 1219. Pont. An. III.

XXXVII.

Facultas Archiepiſcopo Saliſburgen. conceſſa erigendi novum Epiſcopatum in Eccleſia Sechovvien.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Ebraudo Saliburgen. Archiepiſcopo ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Saliſburgen. Archiepiſcopi paſtoralem curam commendat.

QUod non tua, ſed quæ Chriſti, vel potius quæ Chriſti & tua ſunt ſedula meditatione requiras, opera tua teſtimonium perhibent evidenter, dum commiſſo tibi gregi prodeſſe deſiderans, potius quam præeſſe, Animarum lucrum, ſicut decet Domini Sacerdotem præfers quæſtui temporali, quin etiam ne non tam eas paſcere, quam depaſcere videaris, carnalia, quæ poſſes metere in eiſdem voluntarius offers ſpiritualia ſeminanti, ſicque fit ut Miniſtrum Chriſti, & diſpenſatorem Miniſtrorum Dei te faciens extimari, tuum honores in Domino miniſterium, teque reddas omnibus honorandum, & favorem noſtrum ex his eo ſpecialius tibi vindices, quo noſtris beneplacitis expreſſius te coaptas. Prudenter enim recogitans quod Saliſburgen. Diœceſis uſque adeo eſt diffuſa, quod non ſufficias univerſis habitantibus in eadem paſtorali ſollicitudine imminere, timenſque ne non ſit, qui parvulis lac doctrinæ vel provectis cibum ſolidum amminiſtret, aut quod infirmum eſt in eis conſolidet, aut alliget quod confractum, olim per dilectum filium Carolum Friſacen. Præpoſitum per litteras tuas nobis humiliter ſupplicaſti, ut in Sechovvien. Eccleſia tuæ Diœceſis Epiſcopalem Sedem creandi tibi licentiam concedere dignaremur. Parato de aſſenſu Capituli tui unam dietam ei, & dimidiam in Diœceſi, & trecentas marchas in redditibus aſſignare, itaut per omnia ipſius Sechovvien. Eccleſiæ jure ſalvo, nihil de bonis ipſius ad Epiſcopalem Cathedram transferatur, nec ullum exinde in dignitatibus, libertatibus, & conſuetudinibus, ac rationibus Saliſburgenſi Capitulo præjudicium generetur. Unde licet forſan eo minus ad hoc inſufficiens debeas reputari quo inſufficientiam alligas inſtantius; nos tamen tuum propoſitum dignis in Domino laudibus commendantes, & precibus tuis eo favorabi-

Quibus de cauſis, ſtibuſve conditionibus erigi Eccleſiam velit.

lius annuentes, quo rarius eis ſimiles, & frequenter vobis diſſimiles, vel potius contrariæ porriguntur, ut res tam ardua ſine omni offenſione procederet Venerabili Fratri noſtro Friſingen. Epiſcopo,& dilectis filiis Brixinen. Electo, & Abbati Admunten, noſtris dedimus litteris in mandatis, ut hujuſmodi negotii circumſtantias ſollicite inquirentes, & ſpecialiter ſi hoc Salisburgenſi Eccleſiæ expedire viderent, & ad id Capituli ejuſdem aſſenſus accederet, necnon ſi Sechovvien. Eccleſia ex hoc ſervaretur indemnis, & utrum eſſet ſufficiens, & idonea futuri Epiſcopi proviſio prætaxata, diligentius indagantes reſcriberent nobis ſuper his omnibus fideliter veritatem, qua cognita de conſilio fratrum noſtrorum procederemus Auctore Domino inoffenſe. Epiſcopus vero, & Abbas prædicti, ſicut ſuis nobis litteris intimarunt, quia prædictus Electus Cruceſignatus in procinctu quaſi peregrinationis poſitus huic negotio intereſſe non poterat, ad Salisburgenſem Eccleſiam perſonaliter accedentes conſenſum Capituli ad hoc invenere paratum, & quantum tam ibi, quam alibi ſuper hoc poterant edoceri, didicerunt hoc Salisburgenſi Eccleſiæ abſque dubio expedire. Præpoſitum quoque, & Capitulum Sechovvien. perſonaliter alloqui acceperunt reſponſum, quod, & Sechovvien. Eccleſia illæſa remaneret penitus & indemnis, & ut eorum verbis utamur terminos novæ Diœceſis extendi uſque ad dietam, & dimidiam invenerunt, Parochiam videlicet Chumibenz cum omnibus ſuis pertinentiis, in qua ſita eſt Eccleſia Sechovvien. uſque ad finem Parochiæ Sancti Laurentii in longo. Eccleſiam vero Sanctæ Mariæ in Bracher uſque ad finem Parochiæ Lemſuiz in latum cum omnibus Eccleſiis, mediis, & earum pertinentiis & Cappellis, quæ ſunt in earum terminis conſtitutæ. Redditus autem futuro Epiſcopo aſſignandos invenerunt Eccleſiam Vanſtorf, & triginta Manſos de nemore, quod eſt apud Fluvium qui vocatur Gerol, Eccleſiam Libenz, Eccleſiam Vogan, Eccleſiam Rabe cum omnibus pertinentiis earumdem, ſalvo tamen jure Perſonarum, quæ ibi hactenus Domino ſervierint, Curiam quoque decimalem in Saccah, & Domum in Friſaco quam a nobili Muliere Emma, & Domum in Civitate Salisburgen. quam ab Henrico Cive Salisburgen. emiſti, ex quibus omnibus ſecundum æſtimationem bonorum Virorum trecentarum marcarum redditus plenarie provenire creduntur, de quibus futurus Epiſcopus honorifice poterit ſuſtentari. Unde nobis per eumdem Præpoſitum, & litteras tuas iterum cum inſtantia ſupplicaſti, ut cum paratus ſis, & Diœceſim, & redditus, ſicut ſuperius eſt expreſſum futuro Epiſcopo aſſignare tibi facultatem creandi novum Epiſcopatum in prædicta Sechovvien. Eccleſia traderemus, ita quod Electio, ac Inveſtitura ejuſdem Epiſcopi ad te, ac Succeſſores tuus abſque omni contradictione pertineat, de quorum bonis idem Epiſcopatus dotatus noſcitur & ditatus. Gurcen. autem Epiſcopus, qui Vicarius Salisburgenſis Antiſtitis in ſua Diœceſi eſſe dignoſcitur, in illo quoque ſit Epiſcopatu Vicarius, quantum Archiepiſcopalis exigit Juriſdictione in hoc etiam jus ipſius grave diſpendium patiatur. Nos igitur habito fratrum noſtrorum conſilio, quia tuum in hac parte propoſitum ad divini Nominis gloriam, & Chriſtianæ Religionis augumentum intelleximus pertinere, favore illud apoſtolico proſequentes poſtulata concedimus, ſicut ſuperius ſunt expreſſa ſine juris præjudicio alieni. Nulli ergo hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Quæ præmiſerit Honorius antequam petitis annueret

Quæ Diœceſis Eccleſiæ erigendæ fuerit aſſignata.

Gurcenſi Epiſcopo nullum damnum illatum.

Erectionem fieri conceditur.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum per manum Rayneri Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii decimo Kalendas Julii Indictione * octava, Incarnationis Dominicæ milleſimo duceenteſimo decimonono, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii anno * ſecundo.

Dat. die 22 Junii 1219 Pont. An. I

** Lege ſeptima.*

** Lege tertio*

XXXVIII.

Annullatio quorumdam Statutorum a Fulginatibus contra libertatem Eccleſiaſticam editorum, ac relaxatio ſententiarum contra eorumdem fautores.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Poteſtati, Conſiliariis, & Populo Fulginatibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

ROmana Eccleſia quæ illius exemplo, a quo Magiſterium obtinet, & Primatum, in ſuis membris offenditur, & contemni eam contigit, & ſperni, dolorem ex cauſa conceperat, cum vos membrum ejus videlicet Fulginatenſem Eccleſiam ignominia, & confuſione replentes, ſtatuta quædam in ipſius ſubverſionem feceritis libertatis: & quidem cum eſſe ſciatis eamdem Fulginatenſem Eccleſiam Matrem veſtram, a cujus magiſterio animas non eximitis corporibus digniores, cavendum vobis fuerat ne ipſam, quæ ſacri vos regeneravit unda Baptiſmatis, & cujus eſtis eruditi doctrina, ſtatutis hominum ſubderetis. Porro cum ſicut fuit vobis deſuper inſpiratum Ven. Fratri noſtro Hugoni Hoſtien. Epiſcopo tunc Apoſtolicæ Sedis Legato, dum per vos reditum faceret, quod ſuper his noſtris ſtaretis beneplacitis, & mandatis juramentum exhiberetis, & mille librarum Lucenſis monetæ fidejuſſoriam cautionem ſolveretis, & to fili Poteſtas nomine Fulginatis Civitatis propter hoc noſtro te conſpectui præſentaſſes, nos ſub diſſimulatione ſuſtinere nolentes, divinis obviantia Inſtitutis in ſubverſionem libertatis Eccleſiaſticæ attentata, per quæ maternum perſequimini uterum exiſtentes maledictionis filii, & doloris leges iniquas, & ſtatuta illicita præſumpta per vos contra juriſdictionem, & honorem Sedis Apoſtolicæ, ac Eccleſiaſticam libertatem, cum ad res Eccleſiaſticas extenderitis manus veſtras, de quibus nullis Laicis diſponendi reperitur attributa facultas, penitus irritamus ea fore caſſa, & inania decernentes. Quocirca præſentium vobis auctoritate ſub ejuſdem debito juramenti, & prædicta pœna diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus dicta ſtatuta, quorum tranſcripta vobis ſub Bulla noſtra tranſmittimus in-

Dolet de Fulginatum audacia.

Dicta iis die

Statutaque iis contra libertatem Eccleſiaſticam irritata.

Digitized by Google

introcluſa, ubicumque ſcripta fuerint, abradatis, & deſtruatis omnino, ea nullo tempore obſervantes, & ſimilia de cætero non facturi, & ad hoc ipſum Poteſtates, & Conſules veſtros, qui pro tempore fuerint, juramenti vinculo aſtringentes id poni, & contineri ſemper in veſtris Conſtitutionibus faciatis, ſiquid etiam præter hęc fuerit, quod forſitan occultaſtis, redundans in libertatis Eccleſiaſticæ detrimentum, faciatis ſimiliter aboleri; quod ſi ſecus, quod non credimus,

Ea quæ obſervare volentes excommunicati.

ageretis præſumendo ſimilia facere, aut prædicta reſumere, vel ſervare, omnes Actores, Conſiliatores, & Obſervatores eorum præter perjurii reatum, & pœnæ periculum ſuperius annotatæ, Sententiam Excommunicationis incurrant, & caſſa, & irrita ſtatuta quæ fecerint vel reſumpſerint habeantur. Quia vero diſſolvendæ ſunt colligationes impietatis, & faſciculi deprimendi, ne ſub velamine præſtiti juramenti a vobis de ſervandis ſtatutis iniquis, quod potius perjurium eſt dicendum poſſitis excuſationem aſſumere in peccatis; Nos illud vergens in veſtrarum Animarum diſpendium, relaxantes vos ad ejuſdem obſervantiam juramenti, a quo nunciamus penitus abſolutos, dicimus non teneri. Volumus etiam, auctoritate vobis præſentium ſub debito præſtiti juramenti, & eadem pœna firmiter injungentes, ut infra quindecim dies poſt reditum tui fili Poteſtas pignora quingentarum librarum Lucenſis monetæ Venerabili Fratri noſtro Aſſiſinati Epiſcopo nomine noſtro pro facienda reſtitutione ablatorum, & ſatisfactione plenius exhibenda Venerabili Fratri noſtro Epiſcopo, & dilectis filiis Clericis, & Eccleſiis Fulginatibus, ſalvis aliis omnibus mandatis Apoſtolicis, aſſigneris.

Dat. die 26. Auguſt. 1219 Pont. An. IV.

Datum Reate ſeptimo Kalendas Septembris Pontificatus noſtri anno quarto.

XXXIX.

Ex Ughel. Ital. Sac. Tomo I.

Tuſculanis Epiſcopis conceditur Eccleſia Sanctæ Mariæ in Monaſterio in Urbe ad habitaculum.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Nicolao Epiſcopo Tuſculano, ejuſque ſucceſſoribus canonice inſtituendis in perpetuum.

Exordium.

ETſi de univerſis Fratribus, & Coepiſcopis noſtris curam, & ſollicitudinem gerere teneamur, & eorum commoda quantum commode poſſimus relevare, ſpiritualiter tam circa illos, qui locum in Eccleſia Romana ſortiti nobiſcum ſuſcipere ſollicitudinis onera jugiter patiuntur, exuberare debet noſtræ charitatis affectus, quatenus ſentiens honorem ex onere, ac ad exemplar ordinum ſupernorum, quanto vicinius nobis aſſiſtere meruerunt, tanto amplius in noſtra mutuo ferveant charitate.

Hinc eſt Venerabilis Frater, quod cum Tuſculanus Epiſcopus habitaculum in Urbe non habuerit hactenus opportunum, Nos volentes tam tuis, quam ſucceſſorum tuorum incommoditatibus, quæ ex hoc provenire poterunt obviare, Eccleſiam Sanctæ Mariæ in Monaſterio de conſilio Fratrum noſtrorum Epiſcopatui tuo concedimus auctoritate præſentium ſtatuentes, ut Eccleſia ſupradicta, cum perſonis, & omnibus bonis ſuis, tibi, ac ſucceſſoribus tuis ea lege ſubjaceat; quæ aliis Fratribus noſtris Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, ſuæ noſcuntur Eccleſiæ ſubjacere.

Conceſſio.

Clauſulæ.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, &c. uſque perpetua &c. ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate &c. Si qua igitur in futurum &c. uſque hanc noſtrę conceſſionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, eique &c., atque præmia æternæ pacis inveniat. Amen.

Dat. die 19. Novem. 1219 Pont. An. IV.

Datum Viterbii 13. Kalend. Decembris, indictione prima anno IV.

Datum per manum Raynerii Patriarchæ Antiocheni Cancellarii Vicemagentis.

XL.

Edidit Martene Theſaur. Anecdot. Tomo I. col. 875.

Ad Prælatos Hiberniæ, ut pullulantem inter ſubditos Hæreſim propugnent abuſus tollant Statutaque Concilii Generalis faciant obſervari.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & dilectis Filiis Cæteris Eccleſiarum Prælatis, & Capitulis per Hiberniam conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Invehit contra Epiſcoporum negligentiam in rebus fidei.

EXpectavimus hactenus, expectantes ſi monitis, & Statutis Concilii generalis, exculta Domini Sabaoth vinea floruiſſet, ſi Aron virga turgentibus gemmis erupiſſet in flores, & dilatatis foliis amigdala produxiſſet, ſi geminaſſent mala punica, & ficus produceret groſſos ſuos: quia ficus præcoquas anima Sponſi deſiderat, & ſponſa diligit botros Cipri. Sed ecce dolentes dicimus ante Meſſem Seges effloruit, & vinea fere tota, & ficus, ac virga magis aruit, & vindemiator manum ad carcallum non revocat: ſed ſic ſemper vindemiat, quod poſt vindemiatores racemos aliquos colligere vix valemus. Nam unuſquiſque fere in viam ſuam abjit, & ad ſuam negotiationem revolat a regiis nuptiis damnabiliter ſe excuſans. Tamquidem Miniſtri Altaris ſicut Jumenta non ſolum in ſtercore computreſcunt; ſed peccatum ſuum velut Sodoma prædicare nec abſcondunt, facti ruina, & laqueus Populorum. Quidam etiam Eccleſiarum Prælati, qui gladios ancipites in ſuis manibus acceperunt, ad faciendam vindictam, & increpationes in populis, errantes non corrigunt, membra putrida non ſcindunt, a Caulis oves contagioſas, & morbidas non excludunt, vulnus, livorem, & plagam tumentum non ligant, nec curant, neque fovent oleo, vel amplaſto; propter quod, quia cicatrix populi non obducitur, in Galaad non cenſetur eſſe medicus, vel reſina. Proinde in conſilium ſubditorum venire anima prælatorum convincitur, dum iidem proximorum vitiis non reſiſtunt: ſicque manus mulierum miſericordium parvulos ſuos coquunt. Hi etiam

bona

bona ſibi commiſſa diſſipant, & conſumunt, diſpergunt Sanctuarii lapides in capite omnium platearum, indignos promovent, pernicioſis ſtipendia Eccleſiaſtica largiuntur, in ſuis Eccleſiis conventicula de ſanguinibus congregantes. Tales utique non attendunt, quod Eli filios ſuos palpans de cella retrorſum cecidit, & principes

Mala inde exorta deplorat.

populorum, quia non cohibebant Hebræos initiantes Beelphegor, & cum Madianitis in eorum oculis coeuntes præcepto Domini ſuſpenſi ſunt in patibulo contra ſolem. Quia cum de manibus Prælatorum negligentium ſanguis requiratur pereuntium ſubditorum, dum fortioribus inſtat fortior cruciatus, fit durum judicium eis qui præſunt. Clauſtrales quam plurimi qui fregerunt jugum, ruperunt vincula, quin etiam ſicut ſtercus Terræ jam contemptibiles ſunt effecti, ſe non corrigunt, ſubditos non caſtigant, capitula juxta Concilii generalis ſtatutum non celebrant, ne in lucem prodeant opera tenebrarum, & a lumine arguantur. Propter hoc ſiquidem hæreſes invaleſcunt: quia cum per pauci hodie murus æneus vel columna ferrea ſint Prælati, vix eſt qui ſe opponat murum pro domo Domini aſcendentibus ex adverſo: eo quod conſcientia remordente, dum canes muti projectum in terra ramunculum in eos habent, & ſint quaſi baculus arundineus jam confractus; nec latratu, nec baculo arceat lupos dilacerantes Eccleſiam, & in ipſam ululatus validos emittentes. Cum igitur non poſſimus diſſimulare de cætero, vel conniventibus oculis pertranſire tantum Cleri contagium, & populi Chriſtiani diſcrimen, quod procedit, & proficit ex negligentia Prælatorum evacuantium per injuriam, & torpores ſanctiones canonicas, & Statuta ſalubria concilii generalis, increpatis ſecurim comminantem excidium nunc radicibus infructuoſæ arboris applicamus, confoſſæ ficulneæ cophinum ſtercoris apponentes antequam maledictionis gladio feriatur, & areat, ſi fructum non fecerit in futurum, quem jam diutius expectat. Quo circa univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, & diſtricte præcipimus, quatenus præteritam negligentiam novo ſtudio redimentes, per ſollicitudinem geminatam ſic præfati ſtatuta Concilii, & illa præſertim quæ ſalutem animarum reſpiciunt, deinceps conſervetis, & faciatis a veſtris ſubditis inviolabiliter obſervari, quod poſſitis exinde laudem conſequi, & æterna præmia promereri, nec quemquam veſtrum pœnam oporteat formidare, ad quam ex nunc potenter accingimur, contra deſides & remiſſos. Invigiletis autem propenſius ad hæreticam pravitatem è veſtris finibus ſi forſan irrepſerit, penitus extirpandam: Quia ſerpit ut cancer, capita ut hydra multiplicat, & ut draco ſtellas de cęlo detrahit, & mulieri tendit inſidias, cupiens filium, quem concepit devorare. Ponat etiam unuſquiſque gladium ſuper femur per medium Caſtrorum tranſiens de porta in portam, nec parcat fratri, proximo vel amico, qui ſtatutis Concilii vilipenſis morum vel vitæ abjicit honeſtatem, vel

De obſervandis Statutis Concilii Generalis.

Pluralitas Beneficiorum vitanda.

non obſervat in tonſura veſtibus, & aliis modeſtiam Clericalem. Præcaventes ſollicite, ne beneficia conferatis indignis, nec quemquam permittatis habere plures Perſonatus, ſeu Parochiales Eccleſias habitas poſt Concilium generale quibus cura ſit animarum annexa, niſi forſan ſuæ hoc habeat indulgentiam Sedis Apoſtolicæ ſpecialem. Abbates vero Nigri Ordinis celebrare hoc anno provincialia concilia non ommittant, prout exiſtit in præſcripto Concilio ſtabilitum, & ut bonorum ſtudium commendare poſſimus, & punire negligentiam perverſorum; ſuper hoc ab illis certiorari volumus & mandamus. Sane cum olim vas aureum manna plenum Chriſti Corpus Deitatem continens præfigurans, in arca fęderis auro tecta infra Sancta Sanctorum fuerit collocatum, ut munde in loco venerabili ſervaretur; dolemus plurimum, & triſtamur, quod in Provinciis Sacerdotes ſanctiones canonicas immo Divinum judicium contemnentes; Sanctam Euchariſtiam incaute cuſtodiunt, & immunde, & indevote contrectant, quaſi nec Creatorem timeant, vel Recreatorem diligant, aut judicem omnium expaveſcant: quamquam Apoſtolus terribiliter comminetur deteriora illum mereri ſupplicia, qui filium Dei conculcaverit, vel ſanguinem teſtamenti pollutum duxerit, aut ſpiritui gratiæ contumeliam fecerit, quam tranſgreſſores legis Moſaicæ, qui mortis ſententia plectebantur. Ne igitur de cætero propter incuriam Sacerdotum in indevotos divina indignatio gravius exardeſcat, diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus a Sacerdotibus Euchariſtia in loco ſingulari; mundo etiam, & ſignato ſemper honorifice collocata devote, ac fideliter conſervetur. Sacerdos vero quilibet frequenter doceat plebem ſuam, ut cum in celebratione Miſſarum elevatur Hoſtia ſalutaris, quilibet reverenter ſe inclinet, idem faciens cum ipſam portat Presbyter ad infirmum: quam in decenti habitu ſuperpoſito mundo velamine ferat, & referat manifeſte, & honorifice ante pectus cum omni reverentia & timore; ſemper tamen lumine procedente, cum ſit candor lucis æternæ, ut ex hoc apud omnes fides & devotio augeatur. Prælati autem hujuſmodi mandati graviter punire non differant tranſgreſſores, ſi & ipſi divinam & noſtram volunt effugere ultionem. Attendat igitur unuſquiſque, ut ſic mandatum noſtrum juxta ſuſceptum officium exequatur, quod nemo coronam ejus accipiat, vel de ſuo loco ejus candelabrum amoveri contingat; ſed potius coronari gloria, & honore mereatur.

Dolet de irreverentia erga SS. Euchariſtiam.

De modo Viaticum portandi.

Datum Viterbii 13. Kalendas Decembris Pontificatus noſtri anno quarto.

Dat. die 19. Novem. An. Dom. 1219. Pont. An. IV.

Con-

XLI.

Conceſſio Eccleſiæ Sancti Sixti de Urbe Fratribus Ordinis Prædicatorum.

Ex Regeſt. Vaticano.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis de Pruliano, & de Fanojovis, & de Lamoſo Fratribus & Sororibus, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ligna pomifera plantare in Eccleſiæ Paradiſo, ac fovere plantata juxta, quod ex officii noſtri tenemur debito, cupientes, dilecto filio Fratri Dominico, & Fratribus ſui Ordinis Eccleſiam Sancti Sixti de Urbe, duximus concedendam ſperantes in Domino, quod tam ipſe, quam fratres ſui poma nova, & vetera, quæ ſponſus legitur ſponſæ ſervaſſe, miniſtraturi ſint eſurientibus animabus. Quocirca Univerſitatem veſtram monendam duximus, & hortandam, quatenus cum ab eodem Fratre Dominico fueritis requiſiti ad prædictam Eccleſiam, prout ipſe mandaverit accedatis Domino, ibidem in ordine veſtro devotum obſequium impenſuri.

Dat. die 17. Decem. 1219. Pont. An. IV. Datum apud Civitatem Caſtellanam ſexto decimo Kalendas Januarii Pontificatus noſtri anno quarto.

XLII.

B. Hugo Lincolnien. Epiſcopus Sanctorum Cathalogo adſcribitur; cum Decreto, ut die depoſitionis ipſius, ejuſdem feſtivitas annis ſingulis celebretur.

Edidit Pariſius Hiſt. Ang. pag. 309.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Chriſtifidelibus præſentem paginam inſpecturis, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. Divinæ dignatio pietatis, Sanctos, & electos ſuos in Cœleſtis Regni felicitate locatos adhuc in Terra miraculorum coruſcatione clarificat, ut fidelium per hoc excitata devotio eorum ſuffragia digna veneratione depoſcant. Cum igitur ſanctæ recordationis Hugonem Lincolnienſem Epiſcopum, quem ſicut nobis plenarie conſtat, divini muneris

S. Hugo SS. albo adſcriptus. largitas tam in vita, quam etiam poſt veſtem mortalitatis exuam, inſignium miraculorum multitudine illuſtrarit, Sanctorum Cathalogo adſcripſimus; Univerſitatem veſtram monemus, exhortamur in Domino, quatenus ejus apud Deum patrocinia devote imploretis. Ad hæc ſtatuentes, ut die depoſitionis ipſius ejuſdem feſtivitas annis ſingulis devote de cætero celebretur.

Dat. die 18. Febru. 1220. Pont. An. IV. Data Viterbii 13. Kalendas Martii Pontificatus noſtri anno quarto.

XLIII.

Abolitio quorumdam Statutorum per Bononienſes, contra libertatem Scholarium editorum.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Populo Bononien., ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex Regeſt. Vaticano.

Ex relatione Venerabilis fratris noſtri Ugolini Epiſcopi Hoſtien. devotione quam ad Romanam Eccleſiam geritis intellecta, tanto ad ea, quæ veſtram ſalutem reſpiciunt, & honorem, ferventius aſpiramus, quanto vos tamquam obedientiæ filios ad ejuſdem obediendum mandatis cognoſcimus proniores, vos ab iis retrahere ſatagentes, quæ & famam veſtram obnubilant, & afferre vobis poſſent incommodum, & jacturam. Sane cum ex ſtudio literarum præter infinita commoda, quæ ſentitis, ex eo veſtra Civitas inter alias ſit famoſa, & in univerſo mundo nomen annuncietur ipſius, factaque ſit altera Bethleem domus videlicet panis, qui parvulis frangitur, in eadem, ex qua exeunt Duces, qui regant Populum Domini, quoniam in ſtudio eruditi aſſumuntur ad

Cauſa faciendæ Conſtitutionis. regimen Animarum, non ſolum debetis a Scholarium gravaminibus conquieſcere, verum etiam illos honoribus prævenire. Attendentes quod ipſi gratuito ad ſtudendum veſtram præelegerunt Civitatem, quæ cum prius eſſet humilis, per eos ibidem congregatis divitiis fere ſupergreſſa eſt Civitates Provinciæ univerſas. Verum vos ad hæc, ſicut ex parte univerſitatis ipſorum fuit propoſitum coram Nobis, debitum non habentes reſpectum gratiam ipſorum in debitum, & libertatem in ſervitutem molientes reducere ſtatuiſtis, ut ſi quis inventus fuerit ſectam, pactionem, vel conſpirationem pro ſtudio a Civitate Bononien. ad locum alium transferendo facere vel feciſſe, & ſi Scholaris quiſpiam, vel alius quemquam Scholarem aſtrinxerit modo quolibet, quo præcipere poſſit ei, ut

Statuta a Bononienſibus edita. cauſa ſtudii eamdem exeat Civitatem perpetuo banniatur, & omnia bona ejus, quæ Bononiæ vel in ejus diſtrictu habuerit, publicentur, & eorum tribuatur medietas accuſanti. Præterea Societatem vel * Rectores Scholares non permittantur habere, niſi hoc Capitulum in eorum Juramento ponatur videlicet, quod non dabunt operam, ut ſtudium ad locum alium transferatur, nec cuiquam Scholari præcipient, ut gratia ſtudii abſcedat a Civitate prædicta, & nunquam hujuſmodi mutabunt Capitulum cum conſilio, vel ſine conſilio eorumdem, ac ſi aliquis contrafecerit, modo ſimili banniatur, & bona publicentur ipſius. Poteſtas quoque infra duos menſes ab ingreſſu ſui regiminis teneatur prædictum Capitulum jurari facere a Rectoribus Scholarium, ſi qui fuerint, vel infra quindecim dies, ex quo extiterint Rectores electi, & in Societatem Scholarium ſcriptis poni, nec permittat Bononienſem aliquem vel extraneum, niſi primo juraverit, quod non leget, alibi extra ordinariam aliquam legere lectionem. Unde ex iis dilectus filius Nobilis Vir Willelmus de Puſterula Poteſtas veſter occaſione aſſumptæ in eos indebitam Juriſdictionem uſurpans libertatem ipſo-

* *Puto legendum Lecturas.*

Digitized by Google

ipſorum infringere nititur, & contra eamdem prætextu ipſorum pro quorum obſervatione aſſerit ſe juraſſe, illos in pluribus aggravare. Verum quia ſtatuta hujuſmodi proculdubio ſunt iniqua, & manifeſte obviant Scholaſticæ libertati, & Juramentum ſuper obſervatione ipſorum præſtitum non eſt, utpote illicitum, obſervandum cum nec judicium habeat, nec juſtitiam eumdem Willelmum monendum duximus, & hortandum Apoſtolicis ſibi dantes literis in præceptis; ut Scholares prædictos contra libertatem hactenus habitam occaſione Statutorum ipſorum, quæ velut iniqua duximus reprobanda, de cætero non moleſtet libertatem eamdem modo quolibet infringendo, ut ſtudium eorum impediri non poſſit; ſed potius floreat ad Dei honorem, ac profectum ſtudentium, necnon ad ipſius gloriam Civitatis: ne ſi ſecus attentare præſumpſerit, Nos ſuper hoc cogamur aliud cogitare. Quocirca univerſitatem veſtram monemus, & exhortamur attente quatenus conſideratis utilitatibus, & honore ex Scholaribus vobis, & Civitati veſtræ provenientibus ipſos charitatis brachiis amplexemini, & prætextu Statutorum ipſorum, quæ dicenda ſunt potius deſtituta contra libertatem antiquam, & habitam hactenus, ipſos nullatenus moleſtetis, nec faciatis per Poteſtatem eumdem remiſſo ſibi juramento prædicto de cætero moleſtari, permittentes eoſdem ſolita libertate gaudere, ut quieto animo poſſint inhęrere Scholaſticis diſciplinis, & Nos devotionem veſtram poſſimus in Domino commendare, ne ſi ſecus egeritis, quod non credimus contra voluntatem noſtram cogamur faciem noſtram vobis oſtendere duriorem.

Libertati Scholarium contraria: — Reprobantur.

Datum Viterbii octavo Idus Aprilis Pontificatus noſtri anno quarto.

Datum die 6 Aprilis 1220. Pont. An. IV.

XLIV.

Exhortatio ad omnes Ordines Religioſos, ut pro ſalute Populorum Livoniæ ad Catholicam Fidem noviter converſorum, Fratres ſuos eo deſtinare procurent.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus Præpoſitis Prioribus tam Ciſtercien., quam aliorum Ordinum, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

ETſi non ſit noſtrum noſſe tempora vel momenta, quæ Pater in ſua poſuit poteſtate, veriſimiliter tamen a multis conjicitur, quod ecce nunc hoſtio magno aperto in Domino ad Chriſti fidem intret gentium plenitudo, dum ad ſummi Patris familias cęnam poſt cęcos & claudos, Pagani, velut de infidelitatis ſepibus compelluntur intrare, ac oves, quæ nondum de Chriſti ovili fuerunt, adducuntur ab ipſo ut ſit unum Ovile, ſicut onus eſt Paſtor. Unde qui Chriſti eſt, gaudere, ac cooperari debet, ut augeatur numero, & merito Populus Chriſtianus, & ad convertendas ei barbaras Nationes, & converſas in ejus fide ſervandas modis omnibus quibus debet impendere ſemet ipſum, ut Animas Domino lucrifaciens Animæ ſuæ lucretur gloriam ſempiternam. Sanę cum ſicut Venerabiles Fratres noſtri Livonien., Selonien. & Lealen. Epiſcopi noſtris auribus intimarunt in Partibus Livoniæ duritia cordium Paganorum, tamquam terra vaſtæ ſolitudinis imbre Gratiæ Divinæ compluta, & ex parte vomere ſanctæ prædicationis exculta in eis ſemen verbi Dei feliciter in ſegetem pullulet, quin etiam albæ ſint jam Regiones ad Meſſem, quæ quidem Domino dante benignitatem, multa eſt, operarii vero pauci; expedit, ut alii mittantur illuc metere, quod alii ſeminarunt, quatenus ſecundum Evangelicam veritatem, qui ſeminant ſimul gaudeant, & qui metunt. Cum igitur per Dei gratiam in ordine veſtro, ſint multi ad hujuſmodi opus idonei; Charitatem veſtram rogamus attentius, & hortamur per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus Monachos, & Converſos, quos prædicti Epiſcopi, vel miſſi ab eis a vobis duxerint poſtulandos illuc ad opus miniſterii hujus non ſolum permittatis accedere, verum etiam tranſmittatis, ut & ipſi erudientes plurimos ad ſalutem mereantur, tamquam Stellæ in perpetuas eternitate lucere, ac vos retributionis eorum, quam ſine vobis nequeunt promereri, participium promerentes poſſitis apud Deum, & homines commendari.

Datum Viterbii quartodecimo Kal. Maji Pontificatus noſtri Anno quarto.

Dat. die 18. Aprilis 1220. Pont. An. IV.

XLV.

Exhortatur Chriſtifideles omnes Pruſſiæ ad Fidem Catholicam noviter converſos, ut alios ad eamdem amplexandum excitent, eiſque Sedis Apoſtolicæ patrocinium pollicetur.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Epiſcopo, & dilectis filiis univerſis Chriſtifidelibus noviter Baptizatis Pruſſiæ, ſalutem & Apoſtolicam benedictionem.

GRatias agimus Largitori omnium gratiarum, qui propria gloria, & virtute vos de variis errorum tenebris in admirabile lumen Fidei advocavit, & in regione habitantibus aliquando umbræ mortis revelavit vobis per Spiritum Sanctum eum, qui eſt lux Mundi filium ſuum Dominum Jeſum Chriſtum, ut in agnitione ipſius vias vitæ certiſſimæ ambulantes, qui aliquando non Populus Dei fuiſtis, nec Populus Dei ſitis, & qui non conſequti miſericordiam, nunc miſericordiam conſequi, poſſitis in adoptione filiorum Dei merito gloriari, hæreditatem incontaminatam in Cœlis, & immarceſcibilem adepturi. Quapropter univerſitatem veſtram monemus in Domino, & hortamur, quatenus vos ipſos dignos divinæ vocationi reddentes, cum omni timore Domini ſtetis in fide viriliter, & conſtanter exercendo fidei opera in virtute, non contriſtati aliquibus tribulationibus, quæ ad tempus ſunt, ſed lętati potius, quod digni habiti eſtis pro nomine Jeſu con-

Cum Pruſſis gratulatur de eorum converſione ad Fidem.

Digitized by Google

contumelias ſuſtinere: fidelis enim Deus non patietur vos tentari, ultra quam ſuſtinere poſſitis, ſed faciet cum tentatione proventum, quia quod momentaneum eſt, & leve tribulationis immenſum vobis pondus gloriæ operatur. Sic enim clarificabitur Chriſtus in vobis, ſi vos irreprehenſibiles conſervantes gentem veſtram ſecundum carnem ad æmulationem provocaveritis veritatis, ut in eo quod nunc de vobis tamquam de malefactoribus forte detractat; tandem ex bonis operibus vos conſiderans ad Dominum convertatur, & vos lucrifacientes animas multas Deo coronam gloriæ mereamini potiorem. Nos autem, qui vos tamquam filios benedictos a Domino gerentes in viſceribus charitatis confidimus, quia qui cœpit in vobis opus bonum, perficiet, uſque in diem Domini Jeſu Chriſti, vobis in omnibus, quibus poſſumus, libentiſſime aſſiſtemus, omne vobis ſolatium, & auxilium impenſuri, & cum in libertatem vocati eſtis adepti gratiam filiorum, vos converſos, & ceteros ad Dominum convertendos in omni conſervabimus libertate, aliaſque dignis favoribus proſequemur, quia non commodum rerum temporalium, quod cito periret, ſed lucrum, quod erit perpetuum, in vobis quærimus animarum. Super eo vero, quod non omnes omnino petitiones, quas nuper Nobis dilectus filius Henricus Frater tuus ex parte tua, Venerabilis Frater Epiſcope, deſtinavit, potuimus exaudire, non turbetur cor veſtrum, neque formidet, quia cum ad ſuccurrendum Terræ Sanctæ de neceſſitate totaliter nunc intendere compellamur, non expedit, ut Cruceſignatorum auxilium dividatur, ne diviſum inveniretur inutile, quod ſperatur efficaciſſimum auctore Domino adunatum: ſed quia, ſicut in Domino confidimus, negotium Terræ Sanctæ in proximo finem accipiet glorioſum, tunc tota virtute in veſtrum adjutorium intendemus, & vobis, & pro vobis militabit Eccleſia Generalis. Ne igitur ii, qui nondum ad agnitionem veræ fidei pervenerunt, alicujus dubietatis ſcrupulo retardentur, quo minus ad agnoſcendam veri luminis claritatem corde pariter, & animo convertantur, Devotionem veſtram rogandam duximus, & monendam per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus univerſis hominibus veſtræ gentis, qui vobis conſanguinitate, vel quacumque notitia ſunt conjuncti, & etiam omnibus tam longe, quam prope poſitis, prout vobis poſſibilitas aderit, intimetis, Nos firmum habere propoſitum, tam Converſos, quam etiam favente Domino convertendos in omni libertate fovere, & ab injuriis omnium moleſtias eiſdem inferentium vel gravamen, quantum gratia divina permittet, protectionis Apoſtolicæ munimine defenſare, & quod eos, quantum in Nobis eſt, nunquam, alicujus gravari dominio, vel jugo patiemur ſubjici ſervitutis.

Protectionem eis Apoſtolicæ Sedis pollicetur.

Eamque ut convertendis promittant docent.

Datum Viterbii octavo Idus Maji, Pontificatus noſtri anno quarto.

Dat. die 8. Maji 1220. Pontific. Anno IV.

XLVI.

Commiſſio Delegatis Apoſtolicis, ut Epiſcopos, qui Regni Svetiæ invaſorem, appellatione ad Sedem Apoſtolicam non obſtante, inunxerant, ad eamdem Sedem accedere compellant.

Ex Regeſtro Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Lubicen. Szerinen. & Raskeburgen. Epiſcopis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CHariſſimus in Chriſto filius noſter Waldemarus Rex Danorum Illuſtris Nobis inſinuare curavit, quod claræ memoriæ Enrico Rege Svetiæ rebus humanis exempto, nobilis Vir Joannes Regnum Svetiæ ad defuncti filium dicti Regis Danorum Nepotem jure hæreditario devolvendum, quorumdam Magnatum ejuſdem Regni favore ſuffultus violenter invaſit. Porro idem Rex intellecto, quod Venerabiles fratres noſtri Archiepiſcopus Upſalen. & Suffraganei ejus in Regem volebant inungere nobilem ſupradictum, ne id facerent, inhibuit appellando præfatum Nepotem ſuum, & omnia jura ejus Apoſtolicæ protectioni ſupponens, ac præfigens terminum, quo per ſe, vel per Nuncios ſuos in noſtra comparerent præſentia his, qui venirent pro tuenda dicti Nepotis ſui juſtitia reſponſuri; ſed ipſi legitima ejus appellatione contempta in Regem inunxerunt nobilem antedictum in præfati Nepotis ſui Pupilli, ac etiam poſt patris obitum nati graviſſimum præjudicium, & contemptum noſtrum, ac Sedis Apoſtolicæ manifeſtum. Nolentes igitur hujuſmodi præſumptionis exceſſum ſub diſſimulatione tranſire, cum debitæ pœnæ remiſſio audaciam tribuat delinquendi, per Apoſtolica vobis ſcripta mandamus, quatenus inquiſita plenius veritate, ſi vobis conſtiterit dictum Archiepiſcopum, & Epiſcopos ad inunctionem hujuſmodi poſt appellationem legitimam proceſſiſſe, auctoritate noſtra firmiter injungatis ipſi Archiepiſcopo, & uni Epiſcoporum, qui aſtiterunt eidem, ut infra competentem terminum ſibi præfigendum a vobis cum Procuratoribus aliorum Apoſtolico conſpectui perſonaliter ſe præſentent, de hujuſmodi ſatisfacturi contemptu, ipſos ad id ſi neceſſe fuerit per Cenſuram Eccleſiaſticam appellation poſtpoſita compellentes. Quidquid autem inde feceritis Nobis per litteras veſtras veraciter intimetis. Quod ſi non omnes his exequendis potueritis intereſſe, duo veſtrum ea nihilominu exequantur.

Svetiæ Regnum Joannes quidam invadit;

Daniæ Rex filii Regis defuncti nomine ad S. A. appellat;

Invaſorem inungunt Epiſcopi.

Diem eis indici jubet Honorius.

Datum Reate ſeptimo Idus Auguſti, Pontificatus noſtri anno quarto.

Dat. die 7. Auguſt. 1220 Pon. An. IV.

XLVII.

Ex Regeſtro Vatic.

Commiſſio Apoſtolicæ Sedis Delegato, ut nomine ejuſdem Sedis Terram Comitiſſæ Mathildis, quam Imperator reſignari mandaverat, recipiat, eamque Perſonis Eccleſiaſticis, & Romanæ Eccleſiæ fidelibus committat.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Alatrino Subdiacono, & Cappellano noſtro, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

PEr tuas nobis litteras intimaſti chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Fridericum Illuſtrem Regem Siciliæ in Romanorum Imperatorem electum Venerabili Fratri noſtro Meten. Epiſcopo Imperialis Aulæ Cancellario injunxiſſe, ut tibi Terram claræ memoriæ Comitiſſæ Mathildis faciat reſignari. Cum igitur cum ipſo Cancellario venias, ſicut eiſdem nobis litteris intimaſti, præſentium tibi auctoritate mandamus, quatenus nomine noſtro recipias terram ipſam, eamque Perſonis Eccleſiaſticis committas Eccleſiæ Romanæ fidelibus, & devotis Romanæ Eccleſiæ nomine conſervandam, donec ſuper diſpoſitione ipſius mandatum noſtrum receperint ſpeciale, ac deinde ad præſentiam noſtram dilatione poſtpoſita revertaris. Quod ſi forte contingeret, te hujuſmodi occaſione moram trahere longiorem, ea quæ ante Regis adventum ad notitiam noſtram expedit pervenire Nobis ſecreto ſignifices per præſentium Portitorem.

Dat. die 12. Junii 1220. Pon. An. IV.

Datum apud Urbem Veterem ſecundo Idus Junii, Pontificatus noſtri anno quarto.

Ex copia authentica penes me.

Sequitur Fragmentum Deſcriptionis allatæ recuperationis Terrarum à Comitiſſa Mathilde Romanæ Eccleſiæ conceſſarum.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis præſentes litteras inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

NE rerum geſtarum memoria cum tempore labente labatur, & in oblivionem veritas veniens vagetur incerta, ſi ei fuerit fides adempta, inventum eſt authenticarum remedium ſcripturarum, quæ factorum perpetuantes memoriam indubitatam fidem faciant veritati, quæ ſua luce clareſcens non patitur juſtitiam falſis calumniis obumbrari. Unde ad univerſorum volumus notitiam pervenire, quod cum magna pars Comitatus Comitiſſæ Mathildis, qui totaliter ad Romanam Eccleſiam pertinet pleno jure, a multis, & variis perſonis detineretur indebite occupata, & tam Cives Spoletani, quam fere totus Ducatus Spoletanus nobis nullatenus reſponderent, nos in illo ſpe noſtra totaliter poſita, qui adeſt in veritate invocantibus nomen ejus, quamquam infinitis, & arduis eſſemus negotiis inevitabiliter occupati ad recuperanda jura Eccleſiæ ſollicite intendentes, Venerabili Fratri noſtro..... Hoſtien. Epiſcupo tunc Legationis fungenti officio in partibus Lombardiæ dreximus ſcripta noſtra, ut duo Caſtra, videlicet Medicinam, & Argillatam, quæ Bononienſes tunc temporis detinebant, ad Dominium Sedis Apoſtolicæ revocaret, quod juxta mandatum noſtrum illa recipiens dilecto filio Henrico de Paragrano Subdiacono noſtro, quamdiu nobis placeret, commiſit fiducialiter gubernanda, & Homines Caſtrorum ipſorum eidem nomine noſtro fidelitatis juramenta præſtantes ei de rationibus noſtris reſpooderunt integre, ac reſpondent. Deinde cum inter Spoletanos, Narnienſes, Cocojonenſes, & adjutores eorum ex parte una, & Interamnenſes, Todertinos, Fulginates, & adjutores eorum ex altera gravi guerra ſuborta, ita quod præter ſtragem virorum, & multimoda rerum damna, & quod eſt gravius animarum pericula, quæ utraque pars incurrerat, multi detinerentur hinc inde captivi, nos eis paterno compatientes affectu, licet quidam ex illis viderentur filialem obedientiam abjeciſſe, dilectum filium Pandulphum Subdiaconum, & Notarium noſtrum illuc curavimus deſtinare, ut omnes ad pacis fœdera inienda tam ſpirituali, quam temporali diſtrictione compellens captivos utrinque faceret liberari, qui mandatum noſtrum diligenter adimplens ſtuduit in manu forti corripere inquietos, & puſillanimes conſolari, & quorumdam rebellium pertinacia congrue caſtigata, & captivis redditis libertati, Poteſtatibus Civitatum, & Caſtrorum fere omnium de Ducatu, quos apud Bevaniam ad ſuam præſentiam evocarat, ſub debito fidelitatis, & pœna mille librarum injunxit, ut in Octavis Apoſtolorum Petri, & Pauli quælibet Poteſtas cum tribus, vel quatuor de Communitate ſua vicem omnium habentibus ſe apud Urbem Veterem noſtro conſpectui præſentaret, quibus in præfixo termino in noſtra præſentia conſtitutis poſt tractatum diutinum tam ſuper pace inter ipſos plenius reformanda, quam ſuper Ducatu ad manus Eccleſiæ retinendo, quod & cum prædicto Subdiacono tractaverant diligenter, tandem Peruſini, Aſſiſinates, Fulginates, Nucerini, & Interamnenſes juxta mandatum noſtrum Munitiones, Caſtra, & Regalia, ſicut ea umquam habuit aliquo tempore claræ memoriæ Dux Conradus, in noſtris manibus libere reſignarunt, & licet Spoletani ſuper iis, quæ de Ducatu Demanio detinebant, exhibuerint ſe difficiles, aſſerentes quod ſi prædictus Dux ea poſſedit, aliquando poſſeſſor fuerat violentus; tandem tamen ſuper iis noſtris paruerunt beneplacitis, & mandatis, & ſic toto Ducatu ad manus Sedis Apoſtolicæ revocato tam Ducatui, quam Aſſiſii, & Nuceræ Comitatibus dilectum filium noſtrum Raynerium Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconum Cardinalem præfecimus in Rectorem, qui omnia, quæ in iis ad Romanam Eccleſiam pertinent obtinens pacifice, ac quiete, cuncta pro voluntate ſua diſpoſuit, & juramentis fidelitatis ab Hominibus Ducatus, & Comitatuum ſine difficultate receptis. Ad hæc cum quidam Theutonicus Mareſciallus Caſtrum Præten. detinuiſſet diutius occupatum, Nos miſſis illuc Nunciis noſtris, amoto exinde Mareſciallo prædicto recuperavimus Caſtrum

ipſum

Marginal notes: Comitatus Comitiſſæ Mathildis ad Romanam Eccleſiam pertinens. — Ejus recuperationi ſtudet Honorius. — Caſtra Medicinæ, & Argillata. — Ducatus Spoletanus. — Caſtrum Prætenſe.

ipſum nniverſis habitatoribos ejus dilecto filio S. . . . . Camerario noſtro ad hoc a ooſtro latere deſtinato, & ab eis honorifice, & devote recepto nomine noſtro fidelitatis exhibentibns juramenta. Unde Nos tam idem Caſtrum, quam Radicôſanum, & Aquapendentem dilecto filio Muſcæ Poteſtati Viterbien. fideli noſtro commiſimus, quamdiu nobis placuerit gubernanda. Prætcrea cum eharisſimus in Chriſto filius noſter F. . . . Romanorum Imperator tune Rex veniens ſuſceptorus de manibus noſtris Imperii Diadema, Venerabilem Fratrem noſtrum Metenſem Epiſcopom Imperialis Aulæ Cancellarinm in Italiam præmiſiſſet, miſimus ad eum dilectum filium Raynaldum Munaldi Subdiaconnm, & Cappellanum ooſtrum, ut ei vice noſtra Comitatom Comitiſſæ Mathildis libere reſignaret, ſicut a Rege ipſo fuerat ſibi juſſum. Et licet Caocellarins ipſe petitionem ejuſdem Subdiacooi uſque ad adventom Regis circa partes Bononiæ diſtuliſſet (*a*); tandem tamen idem Rex tam de Caſtro Gonzagæ, quam de aliis Caſtris, ſcilicet Pepugnano, Bondeno veteri, & Bondeno novo, necnoo de toto Comitatu, & Podere; ac Terris Comitiſſæ prædictæ Magiſtrum Alatrinnm Subdiaconum, & Cappellanum noſtrum, qui erat eum eo, & eumdem Raynaldum Eccleſiæ Romanæ nomine inveſtivit, & eos conſtituit poſſeſſores; mandans ipſos per Venerabilem Fratrem noſtrum Epiſcopum Taurinenſem Vicariom ſuum in corporalem poſſeſſionem induci, & præcipiens tam omnibus Militibus, & Habitatoribus Caſtrorum ipſorum, quam aliis Vaſſallis de ipſo Comitatu, ſeu Terris, & Poderis, ut omnes ab omni juramento, qoo ipſi tenebantur ratione terrarum ipſarum, penitus abſoluti eiſdem Cappellanis, vel eorum alteri, ſeu cuilibet alii ab Eccleſia Romana miſſo fidelitatis juramenta præſtarent, & abjorarent alia iis contraria juramenta: quod ſi non facerent, ſcirent ſe ex tunc omnibus bonis Comitatus, ſive Poderis, ſeu Terrarum ab ipſis poſſeſſis Regia ſententia, perpetuo eſſe privatos. Præterea injunxit firmiter, & mandavit Poteſtatibus, Conſulibus, & Rectoribus Civitatum ſub pœna mille marcarum, ut omnes poſſeſſiones Comitatus prædicti deteotas ab ipſis ſine difficultate, ac mora qualibet reſtituerent, & abſolverent omnes de Comitato, & Terris prædictis ab omni juramento, diſtrictu, & obligationibus, quibus ratione alicujns Juriſdictionis, quam in eis hactenus exercueraot, teoerentur eiſdem, & removerent Conſules, & Rectores, Bajulos, & ſi quos Officiales ipſis præfecerant, & extraherent quoſcumque poſuerant de terris eiſdem, & de cætero memoratis Cappellanis, vel eorom alteri, ſeu cuilibet alii a Sede Apoſtolica deſtinato ad retinendam poſſeſſionem, quam habent, & recuperandam, qoam non habent, præſtareot conſilium, auxilium, & favorem. Et ſic factum eſt, quod multi Barones, Milites, & alii terrarum ipſarnm eiſdem Cappellanis oomine noſtro fidelitatis juramenta præſtantes recognoverunt, ſe omnia, quæ de Comitatu prædicto tenebant, per Romanam Eccleſiam poſſidere. Verum qnia Nobiles Viri filii . . . . .

Præterea licet Marchiam Anconitanam ad manus ſuas Eccleſia Romana pro majori parte teneret; nihilominus tamen prædictus Imperator . . . . . . nobis omoino quietantias, & refutationem faciens, prout in ipſius litteris plenius continetur; præcepit omnibus de Marchia, ut nobis tamqnam Domino ſuo de cætero plenarie reſponderent. Cumque nos poſtmodum dilecto filio Nobili Viro Marchioni Eſten. eam in Feudum duxerimus concedendam præſente Imperatore inveſtientes eumdem de ipſa Marchia per veſillum, nos prænominatum Pandulfum Subdiaconum, & Notarium noſtrum, & Imperator Venerabilem Fratrem noſtrum Patriarcham Aquilejenſem illuc curavimus deſtinare, ut in poſſeſſionem Marchiæ eum inducentes ei facerent de omnibus rationibus ſuis integre reſponderi; Civitate tamen Anconitana qnamdiu Nobis placuerit in noſtris manibus reſervata, & uoiverſo Patrimonio B. Petri a Ponte Ceperani, uſque Radicoſanum poſſeſſo, & diſpoſito pacifice, ac qniete pro noſtræ beneplacito voluntatis, ... (*a*)

Datum apud Urbemveterem quinto idus Julii Pontificatus noſtri anno quarto.

Radicoſanum & Aquapendens.

Fridericus Ep. Metenſi mandat Comitatum Com. Mathildis Papæ reſignet.

Peracta hujuſmodi reſtitutio.

Deſiderantur hic aliqua in M.S.

Marchia Anconitana.

XLVIII.

Confirmatio Legom pro Immunitate, Libertate, & Juriſdictione Eccleſiaſtica editarum a Friderico Secundo Romanorum Imperatore.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei.

HAs Leges a Friderico Romanorum Imperatore filio ooſtro eharisſimo pro otilitate omoium Chriſtianorum editas, laudamus, & approbamus tamquam in æternum valituras.

Et ſi quis auſu temerario, inimico humani generis ſuadente, quocumque modo bas infringere tentaverit, Indignationem Dei Omnipotentis, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, ſe noverit incorſurum &c.

Sequitur tenor dictorum Legum Friderici Secundi.

Fridericus Dei Gratia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus, Marchionibus, Comitibus, cunctiſque Populis, quos elemen-

Leges a Friderico latas validat.

(*a*) De Metenſi Epiſcopo variis pollicitationibus dilationibuſque rem illudente vide quæ notat Raynaldus hoc anno §. 17.

(*a*) Quamvis argui hinc poſſit, reſtitutam hoc anno Romanæ Eccleſiæ ditionem Terrarum Com. Mathildis; rem tamen anno ſequenti dumtaxat confectam fuiſſe apparet ex laudato Raynaldo, qui ann. 1221., & quidem §. 29. hæc refert -- Hoc igitur anno Fridericus ſolemnibus habitis Capuæ Comitiis, lataque Pontificis monitis ſententia in detinentes jura Comitatus Mathildis ad Rom. Eccleſiam pertinentia, illa omnia in ejus ditionem revocanda decrevit.

Digitized by Google

tiæ noſtræ regit Imperium, ſalutem, & gratiam.

Promulgatio legum.

In die, qua de manu Sacratiſſimi Patris noſtri Summi Pontificis recepimus Imperii Diadema; curavimus ad Dei, & Eccleſiæ ſuæ honorem, edere quaſdam leges, quas in præſenti pagina juſſimus annotari, per totum noſtrum Imperium publicandas, per Imperialia vobis ſcripta præcipiendo mandamus, quatenus eas quiſque litteras, in ſuo diſtrictu irrefragabiliter, & inconcuſſe ſervet, & ſunt hæ leges.

Ad decus, & honorem Imperii, & laudem Romani Principis, nihil omnino magis videtur accedere, quam ut expurgatis quibuſdam erroribus, & iniquis quorumdam ſtatutis penitus deſtitutis, de cętero Eccleſia Dei plena quiete vigeat, & ſecura gaudeat libertate. Sane adeo infidelium quorumdam, & injuſtorum Iniquitas abundavit, ut non dubitent contra Apoſtolicam Diſciplinam, & Sacros Canones Statuta ſua confingere contra Eccleſiaſticas Perſonas, & Eccleſiæ libertatem. Cum ergo, diſpoſitione divina favente nihil velit Eccleſia, quæ nihil debet præter bonum appetere, quod nobis eodem concurſu, & eadem non placeat voluntate: Nos Fridericus Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus, hac edictali lege irritamus, & irrita nunciamus omnia ſtatuta, & conſuetudines, quæ Civitates, vel Loca, Poteſtates, Conſules, vel quæcumque aliæ Perſonæ, contra libertatem Eccleſiæ, vel Eccleſiaſticas Perſonas edere, vel ſervare, adverſus Canonicas, vel Imperiales Sanctiones præſumpſerint. Et ea de Capitularibus ſuis mandamus infra duos menſes poſt hujus publicationem Edicti, penitus aboleri. Et ſi de cętero ſimilia attentaverint; ipſo jure decernimus eſſe nulla, & eos ſua Juriſdictione privatos, ſuperiori protinus applicanda. Necnon locum ubi deinceps talia præſumpta fuerint, banno mille marcarum præcipimus ſubjacere, Poteſtates vero, Conſules, Rectores, Statutarii, & Scriptores dictorum Statutorum, necnon & Conſiliarii locorum ipſorum, qui ſecundum ſtatuta, vel conſuetudines memoratas judicaverint, ſunt ex tunc ipſo jure infames. Quorum ſententias, & actus alios illegitimos præcipimus aliquatenus non tenere. Quod ſi per annum hujus noſtræ Conſtitutionis inventi fuerint contemptores, bona eorum per totum noſtrum Imperium, mandamus impune ab omnibus occupari. Salvis nihilominus aliis pœnis contra tales in generali Concilio promulgatis.

Damnantur Statuta contra Eccleſiaſticos, eorumve libertatem edita, vel edenda.

Impoſitiones Collectarum &c. ſuper eoſdem.

Item nulla poteſtas, vel perſona publica, vel privata, collectas, ſive exactiones, angarias, vel parangarias, Eccleſiis, vel aliis Piis Locis, aut Eccleſiaſticis Perſonis imponere, aut invadere bona Eccleſiaſtica præſumat. Quod ſi fecerint, & requiſiti ab Eccleſia, vel ab Imperio, emendare contempſerint; triplum refundant, & nihilominus banno Imperiali ſubjaceant, quod abſque ſatisfactione debita nullatenus remittatur.

Inſordeſcentes per annum in excommunicatione banno Imperiali ſupponuntur.

Item quæcumque Communitas, vel Perſona per annum in excommunicatione facta propter libertatem Eccleſiæ perſtiterit; ipſo jure Imperiali banno ſubjaceat, a quo nulla tenus extrahatur, niſi prius ab Eccleſia abſolutus fuerit.

Item Statuimus, ut nullus Eccleſiaſticam Perſonam in Criminali quæſtione, vel Civili, trahere ad Judicium ſæcolare præſumat, contra Conſtitutiones Imperiales, & Canonicas Sanctiones. Quod ſi fecerit actor a jure ſuo cadat, & Judicatum non teneat, & Judex ſit ex tunc Judicandi Poteſtate privatus. Statuimus etiam, ut quis Clericis, vel Perſonis Eccleſiaſticis Juſtitiam denegare præſumpſerit, tertio requiſitus, ſuam Juriſdictionem amittat.

Eccleſiaſtici ad ſæcolaria Tribunalia non trahendi.

Catharos, Patarenos, Leoniſtas, Speroniſtas, Analdiſtas, Circumciſos, & omnes Hæreticos utriuſque ſexus quocumque nomine cenſeantur, perpetua damnamus infamia, diffidamus, atque bannimus. Præcipientes ut bona talium confiſcentur, nec ad eos ulterius revertantur; ita quod filii eorum ad ſucceſſiones pervenire non poſſint, cum longe gravius ſit æternam, quam temporalem offendere Majeſtatem. Qui autem inventi fuerint ſola ſuſpicione notabiles (niſi ad mandatum Eccleſiæ juxta conſiderationem ſuſpicionis, ac qualitatem perſonæ propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint) tanquam infames, & banniti ab omnibus habeantur. Ita quod ſi ſic per annum manſerint, ex tunc eos ſicut Hæreticos condemnamus.

Damnantur quoque hæretici cum deſtinatione pœnarum eis infligendarum.

Statuimus etiam hoc Edicto in perpetuum valituro, ut Poteſtates, Conſules, ſeu Rectores, quibuſcumque fungantur officiis, pro defenſione Fidei præſtent publice Juramentum, quod de Terris ſuæ Juriſdictioni ſubjectis, univerſos hæreticos ab Eccleſia denotatos, bona fide pro viribus exterminare ſtudebunt. Ita quodammodo quandocumque fuerit quis in poteſtatem, ſive perpetuam, vel temporalem aſſumptus, hoc teneatur Capitulum juramento firmare. Alioquin nec pro Poteſtatibus, nec pro Conſulibus habeantur, & eorum ſententias irritas ex tunc decernimus, & inanes.

Juramentum ſuper his præſtandum a rectoribus Civitatum &c.

Si vero Dominus temporalis, requiſitus, & admonitus ab Eccleſia, Terram ſuam purgare neglexerit ab hæretica pravitate, poſt annum a tempore admonitionis elapſum; Terram illius ipſis exponimus Catholicis occupandam, qui eam exterminatis hæreticis, abſque ulla contradictione poſſideant, & in fidei pietate conſervent. Salvo jure domini principalis, dummodo ſuper hoc nullum præſtet obſtaculum, nec aliquod aliud impedimentum apponat. Eadem nihilominus lege ſervata, contra eos, qui non habent dominos principales.

Pœnæ contra Dominos temporales ſi hæreticos non expulerint.

Credentes præterea receptatores, defenſores, & fautores hæreticorum bannimus, firmiter ſtatuentes, ut ſi poſtquam quilibet talium fuerit ab Eccleſia excommunicatione notatus, ſatiafacere contempſerit infra annum; ex tunc ipſo jure ſit factus infamis, nec ad publica officia, ſeu conſilia, vel ad eligendum aliquos ad hujuſmodi, neque ad Teſtimonium, admittatur. Sit etiam inteſtabilis, ut nec teſtandi liberam habeat facultatem, nec ad hæreditatis ſucceſſionem accedat. Nullus præterea ei ſuper quocumque negocio, is id ipſe aliis reſpondere cogatur. Quod ſi forte Judex extiterit, ejus ſen-

Et contra eorum receptatores, fautores &c.

ten-

tentia nullam habeat firmitatem, nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit Advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si Tabellio, inſtrumenta per eum confecta, nullius penitus ſint momenti. Navigia quocumque locorum pervenerint, ſi quo caſu contingenti rupta fuerint, vel aliter ad terram pervenerint, tam navigia, quam navigantium bona illis integre reſerventur, ad quos ſpectabant antequam navigium illud periculum incurriſſet. Sublata omnium locorum penitus conſuetudine, quæ huic adverſatur ſanctioni; niſi talia ſint navigia, quæ pyraticam exerceant pravitatem, aut ſint nobis, vel Chriſtiano nomini inimica.

Naufragantium bona ſuis Dominis reſtituenda.

Tranſgreſſores vero hujus noſtræ Conſtitutionis bonorum ſuorum publicatione mulctentur. Et ſi res exegerit, eorum audacia juxta mandatum noſtrum modis aliis compeſcatur.

De peregrinis, & advenis.

Omnes peregrini, & advenæ, libere hoſpitentur ubi velint, & hoſpitati, ſi teſtari voluerint de rebus ſuis, ordinandi liberam habeant facultatem, quorum ordinatio inconcuſſa ſervetur. Si qui vero inteſtati deceſſerint, ad hoſpitem nihil perveniat; ſed bona ipſorum per manus Epiſcopi loci tradantur hæredibus (ſi fieri poteſt) vel in pias cauſas erogentur. Hoſpes vero ſi aliquid de bonis talium, contra hanc Conſtitutionem noſtram habuerit, triplum Epiſcopo reſtituat, cui viſum fuerit aſſignandum, non obſtante ſtatuto aliquo, ſeu conſuetudine, ſeu privilegiis, quæ hactenus contrarium inducebant. Si qui autem contra præſumpſerint, eis de rebus ſuis teſtandi interdicimus facultatem; ut in eo puniantur, in quo deliquerint, alias prout culpæ qualitas exegerit, puniendi.

Securitas Agricultor.

Agricultores & circa ruſticationem occupati, dum Villis inſident, dum Agros colunt, ſecuri ſint quacumque parte Terrarum; itaut nullus inveniatur tam audax, qui Perſonas, vel boves, agrorum inſtrumenta, aut ſi quid aliud ſit, quod operam ruſticalem pertinet, invadere, capere, aut violenter auferre præſumat. Si quis autem hujuſmodi ſtatutum auſu temerario violare præſumpſerit, in quadruplum ablata reſtituat, infamiam ipſo jure incurrat Imperiali animadverſione nihilominus puniendus.

I L.

Comminatio pœnarum contra Daciæ Regnum invadentes, perturbantes, ejuſque jura temere uſurpantes.

Ex Regeſt. Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimis in Chriſto filiis Illuſtribus Regibus, & dilectis filius Principibus, & univerſis Dei Fidelibus Regno Daciæ circumpoſitis Catholicam ſervantibus unitatem ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Daciæ Regnum juris S. R. E.

QUanto ſpecialius Regnum Daciæ ad Eccleſiæ Romanæ noſcitur juriſdictionem ſpectare, tanto ad conſervationem ejus propenſiori ſtudio debemus intendere. Quia non immerito multa reprehenſione digni exiſtere videremur, ſi quod eſt juris Eccleſiæ Romanæ pateremur imminui, vel turbari. Inde

eſt quod ad exemplar felicis memoriæ Alexandri, & Innocentii Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum vobis omnibus ſub interminatione Anathematis arctius inhibemus, ne quis præſcriptum Regnum invadere, vel turbare præſumat, aut jura chariſſimi filii noſtri Illuſtris Danorum Regis, vel Hæredum ſuorum minuere audeat, vel ſibi quomodolibet uſurpare. Si qui autem hujus noſtræ prohibitionis Tranſgreſſores extiterint indignationem noſtram, & Eccleſiæ Romanæ ſe noverint incurſuros, & Anathematis vinculo feriendos.

Anathematizantur ejuſdem perturbatores.

Datum Laterani ſextodecimo Kalendas Decembris Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Dat. die 16. Novem 1220 Pont. An. IV.

L.

Infeudatio quorumdam Locorum de Terra Comitiſſæ Mathildis favore Comitis de Mangono ſub annuo Cenſu unius Aſturis, & duorum Braccorum, ſalvo tamen Eccleſiarum jure.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Alberto Comiti de Mangono ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ibid.

AD communem notitiam volumus pervenire, quod fidelitatis a te juramento recepto pro Terra Valleſe, Rocca Gonfienti, Monticelli, Bargi, Ebrigaza, Pidierla, Caſi, Rocca de Vico, Caſtirola, Limango, Greta, Mocono, Palliano, Monticello, Foſſato Torri, Bacti, & Savignano cum omnibus earum pertinentiis, quæ fuerint de terra claræ memoriæ Comitiſſæ Mathildis, & quæ Pater tuus noſcitur tenuiſſe, te de fratrum noſtrorum conſilio, & conſenſu inveſtivimus de eiſdem Nobis de Imperiali voluntate libere reſtitutis ea in feudum tibi, tuiſque legitimis hæredibus concedendo Eccleſiarum omnium jure ſalvo; ſingulis autem annis Nobis, & Succeſſoribus noſtris dabis unum Aſturem, & duos Braccos in feudi recognitionem prædicti, & cum fueris requiſitus ſemel in anno venies cum quatuor Militibus in ſervitio, ſeu exercitu Eccleſiæ per octo dies in tuis moraturus expenſis veniendi, ac redeundi tempore minime computato. In hujus autem rei memoriam præſentes litteras tibi conceſſimus Bullæ noſtræ munimine roboratas.

Loca Comiti infeudata, pro quibus præſtitit juramentum.

Cenſus.

Datum Laterani nonis Decembris Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Dat. die 5. Decem. 1220 Pont. An. V.

 Alia

Digitized by Google

L I.

Alia ſimilis Infeudatio Azzoni de Fregnano ſub annuo Canone unius Aſturis, & duorum Braccorum, Eccleſiarum jure in omnibus ſemper ſalvo.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Azzoni de Fregnano ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AD communem notitiam volumus pervenire quod Nos fidelitatis a te juramento recepto pro Caſtro Roſen. cum Plebanaſu, & Curte, Labanto, Caſtello novo, Fuſiano, Arimannis, Roſiano, Calvezano, Curte de Pratis, Sancto Petro, Monteſe, Montaltu, & Monte Torturæ cum omnibus earum pertinentiis, quæ fuerunt de Terra claræ memoriæ Comitiſſæ Mathildis, & quæ Pater tuus noſcitur tenuiſſe te de fratrum noſtrorum conſilio, & conſenſu inveſtimus de eiſdem Nobis de Imperiali voluntate libere reſtitutis ea in feudum tibi tuiſque legitimis hæredibus concedendo Eccleſiarum omnium jure ſalvo: ſingulis autem annis Nobis, & Succeſſoribus noſtris dabis unum Aſturem, & duos Braccos in feudi recognitionem prædicti, & cum fueris requiſitus ſemel in anno venies cum quatuor Militibus in ſervitio, ſeu exercitu Eccleſiæ per octo dies in tuis moraturus expenſis veniendi, ac redeundi tempore minime computato. In hujus autem rei memoriam præſentes litteras tibi conceſſimus Bullæ noſtræ munimine roboratas.

Dat. die, anno, eodem. Datum Laterani nonis Decembris Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

LII.

Confirmatio Privilegiorum, & Immunitatum a Bohemiæ Rege Eccleſiis, & Eccleſiaſticis Regni ſui conceſſarum, ac reſtitutarum.

Ibid.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus, Præpoſitis, Decanis, & univerſis Clericis per Bohemiam conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

QUæſtione ſuper Juriſdictione, Decimis, & aliis diverſis articulis inter Venerabilem fratrem noſtrum Pragenſem Epiſcopum, & dilectum filium Magiſtrum Joannem Procuratorem Illuſtris Regis, & Baronum Bohemiæ coram nobis diutius agitata. Idem Procurator ipſorum Regis, & Baronum nomine recognovit, & dimiſit eidem Epiſcopo, & Eccleſiæ ſuæ omnem libertatem, & omnem Juriſdictionem, quæ ſunt Eccleſiæ Bohemiæ ſive de jure ſive per privilegia, ſive per approbatam conſuetudinem acquiſitæ, & ſpecialiter illas, quas iſte Rex per privilegia ſua Eccleſiæ jam dictæ conceſſit, promittens quod de Juriſdictione ruſticorum ad Eccleſias ſuæ Diœceſis pertinentium, coram dilecto filio noſtro Gregorio S. Theodori Diacono Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato, vel alio, cui hoc committendum duxerimus, exhibebit Juſtitiæ complementum. Dimiſit etiam, & recognovit memorato Epiſcopo, & Eccleſiæ Bohemiæ omnia ſpiritualia, inſtitutiones, ſalvo Patronis Jurepatronatus, & deſtitutiones, correctiones, & judicia Clericorum, & omnia alia ſpiritualia, inter quæ Viſitationem intelligimus, & volumus comprehendi, eo ſalvo quod de Boleslavien. Melvicen., & Littomiricen. Præpoſitis exhibebitur Juſtitiæ plenitudo coram Legato ipſo, vel alio cui fuerit ab Apoſtolica Sede commiſſum. De decimis vero promittit Regis nomine, ac Baronum; quod plene, ac integre ſolvent eas præfato Epiſcopo, & Eccleſiæ ſuæ, ac aliis Eccleſiis, & Perſonis Eccleſiaſticis, ſicut de jure debentur, Juſtitia de Populi Decimis tam præteritis, quam futuris coram eodem Legato, vel alio, cui hæc commiſerimus facienda. Omnia quoque Privilegia tam Romanorum Pontificum, quam Imperatorum & Regum Bohemiæ, ac Ducum, vel aliorum Eccleſiis conceſſa Bohemicis, ſi extant, reſtituentur eis, quorum fuiſſe noſcuntur cum poſſeſſionibus, quæ ad Pragenſem, & alias Eccleſias, & Perſonas Eccleſiaſticas pertinere, & eſſe ablata noſcuntur. Quod ſi Privilegia ipſius Regis, vel Prædeceſſorum ſuorum non extant, vel ſunt forte deperdita, Rex ante relaxationem ſententiarum excommunicationum, & interdicti, quæ ſunt in ipſum, & Barones, ac Regnum ejus prolatæ, eadem reſtaurabit ſecundum tenorem, quem dictus Epiſcopus ſuo expreſſerit juramento. Si vero ea, quæ non ſunt ſua, vel Prædeceſſorum ſuorum ſunt deperdita, vel deſtructa, dabit operam bona fide, ut eadem reſtaurentur. Pro iis autem in perpetuum obſervandis ante relaxationem ſententiarum ipſarum præſtabitur ex parte Regis, & Baronum ſufficiens cautio, ſecundum mandatum noſtrum, quod Legato fecimus ſæpedicto, qua præſtita dictæ Sententiæ relaxentur. Nos autem habentes rata prædicta, ne quid eis deſit ad robur plenariæ firmitatis, de conſilio fratrum noſtrorum auctoritatem noſtram adjecimus, decernentes ea in perpetuum valitura.

Bohemiæ Rex libertates Eccleſiis ſui Regni reſtituit.

Ac ſimul Privilegia.

Hæc omnia validat Honorius.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 11. Januar. 1221. Pont. An. V. Datum Laterani tertio Idus Januarii Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

Quod

L I I I.

Quod Eccleſia Sancti Joannis in Laterano de Urbe, centenaria gaudeat præſcriptione, ſicut Eccleſia Romana.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis, Priori, & Conventui Lateranen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. SEdis Apoſtolicæ circumſpectio, quæ circa omnes Eccleſias ſuæ providentiæ conſuevit adhibere cautelam, illarum indemnitatibus propenſiori debet ſtudio præcavere, quæ ipſi tamquam membra capiti cohærentes, ſpecialis ſibi neceſſitudinis vinculo ſunt aſtrictæ.

Inde eſt, quod cum Lateranenſis Eccleſia ſpeciale membrum, & Romani Pontificis propria Sedes exiſtat; Privilegium centenariæ præſcriptionis. ſtatuimus, & ſancimus, ut ſicuti contra Romanam Eccleſiam, non, niſi centenaria, currit præſcriptio, ſecundum Conſtitutiones Canonicas, & legitimas ſanctiones, ita quoque ipſi Eccleſiæ minoris temporis præſcriptio non obſiſtat. Nulli ergo omnino &c. Si quis autem &c.

Dat. die 21. Febr. 1221. Pont. An. V. Datum Laterani nono Kalendas Maji, Pontificatus noſtri Anno Quinto.

L IV.

Quod Judæi diverſitate habitus diſtinguantur a Chriſtianis, illiſque miniſterium publicum non committatur.

Ex Regeſt. Vatic. Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus fratribus Archiepiſcopo Burdegalen., & Suffraganeis ejus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Judæi debent habitu diſtingui a Chriſtianis. AD noſtram noveritis audientiam perveniſſe, quod Judæi quidam in Provincia Burdegalen degentes ſigna, per quæ a Chriſtianis diverſitate habitus diſtinguantur, prout ſtatutum eſt in Concilio Generali, deferre contemnunt. Quare præter alia enormia, quæ inde contingunt, Chriſtiani Judæis Mulieribus, & Judæi Chriſtianis nefarie commiſcentur. Nobiles quoque ipſius Provinciæ minime attendentes, quod Chriſti blaſphemi libenter, cum poſſunt, opprimunt Chriſtianos, eis, ut Chriſtianis officiant efficaciter, publica committunt officia exercenda, & ut Servi Dominis dominentur, ipſos contra Concilii prædicti Statuta in Caſtris præficiunt, & in Villis. Cum igitur non ſolum ſit impium, verum etiam abſurdum, ut Judæi taliter inſoleſcere permittantur, Neque publica officia eis committenda. Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus circa hæc prædicti Statuta Concilii facientes inconcuſſa ſervari, Judæos, ut a Chriſtianis diverſitate habitus ſe diſtinguant per ſubtractionem communionis, & Nobiles ne illis publica officia exequenda committant, vel alias eos Chriſtianis præficiant, modo præmiſſo per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota cogatis.

Dat. die 27. Febr. 1221. Pont. An. V. Datum Laterani Tertio Kalendas Maij Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

L V,

Ibidem. Quod nemo ex Civitate Beneventana Domos alterius occupare præſumat, ſub pœna confiſcationis bonorum; neque ibi Collectæ imponantur niſi de Rectoris, & totius Populi conſenſu.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Judicibus, Conſulibus, & Populo Beneventan. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Beneventum juris S. Petri. AD tranquillitatem veſtram tanto diligentius intendentes, quanto Civitas veſtra inter cæteras, quæ juris Beati Petri exiſtunt, noſcitur præminere; præſentium auctoritate ſtatuimus, ut ſi quis de Civitate ipſa Domos, vel Turres alterius de cætero per violentiam ceperit, niſi eas ad mandatum noſtrum, vel Rectoris, qui pro tempore in ipſa fuerit Civitate, infra tres dies libere reſignaverit, ex tunc univerſa bona ipſius noſtris Regalibus applicentur, Decretum, prout in Rubrica. ita quod de illis ſatisfactio ei, qui fuerit paſſus injuriam, Apoſtolica Sedes de reſiduo ſicut de cæteris Regalibus libere pro ſua voluntate diſponat: ſi Clericus vero fuerit officio, & beneficio ſit privatus. Ad hæc diſtrictius inhibemus, ne quis Civitatem ipſam præſumat aggravare Collectis, niſi cum Rector, Judices, Conſules, & Octonarii totius Populi accedente conſenſu id pro Communibus ipſius terræ negotiis viderint expedire.

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 14. Maji 1221. Pontific. Anno V. Datum Laterani ſecundo Idus Maji Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

L V.

Ibidem. Confirmatio Infeudationis Terræ Partuſelli ſub annua præſtatione duarum Marcharum Argenti favore Comitis Bertoldi.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Comiti Bertoldo ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm terram, quæ dicitur Partuſelli a Romana Eccleſia recognoſcens, dilecto filio Magiſtro Bartholomeo Subdiacono, & Cappellano Noſtro Apoſtolicæ Sedis Legato nomine noſtro fidelitatis præſtiteris juramentum, obligans te, ac tuos hæredes quod Nobis, & Succeſſoribus noſtris duas Marchas argenti ſingulis annis pro terra ipſa perſolves; Nos tuis precibus inclinati Terram ipſam ſicut eam juſte poſſides, & quiete auctoritate tibi Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel

ei

Digitized by Google

ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 22. Septem. 1221 Pont. An. VI.

Datum Laterani decimo Kalendas Octobris Pontificatus Noſtri Anno Sexto.

LVII.

Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis Hugonis Abbatis Bonæ Vallis Ordinis Ciſtercien.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Vienen. & Epiſcopo Gratianopolitan. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

QUI ſua incommutabili providentia cuncta diſpoſuit ab æterno, licet in operibus primæ Creationis mirabilem ſe oſtenderit, & mirabiliorem in exhibitione Redemptionis humanæ; adhuc tamen miſericordias ſuas mirificare non deſinens variis miraculorum inſignibus Eccleſiam ſuam ornat, dum electos ejus, quos in Eccleſiæ fidei veritate renatos provehit in augumentum virtutum, dat miraculis coruſcare, ut ſic magis, & magis fides in Chriſto credentium roboretur Spes proficiat & Charitas accendatur, ut confundantur, & revereantur Eccleſiæ inimici, qui vitam ejus inſaniam æſtimantes eidem detrahere multipliciter moliuntur. Sane gaudemus in Domino, & in ejus laudibus gloriamur, quod, ſicut dilecti filii Abbas, & Conventus Bonæ Vallis Ciſtercienſis Ordinis ſuis nobis Nunciis, & litteris, adhibitis quoque multorum Prælatorum teſtimoniis intimarunt, felicis memoriæ Hugo quondam eorum Abbas pie, ac juſte in hoc ſæculo vivens, multa obtinuit a Domino Miracula fieri manifeſta, & nunc anima ejus in Sanctorum ſplendoribus habitante corpus ipſius multis fulget mirabilibus glorioſum. Quare nobis ſupplicarunt inſtanter, ut cum valde deputetur indignum, eum, quem pro ſuæ merito ſanctitatis conſtat a Domino in triumphanti Eccleſia taliter honorari; ab hominibus ſine debita veneratione in Eccleſia militanti relinqui, eumdem Sanctorum cathalogo aſcribi faceremus. Nos igitur licet ſupplicationes hujuſmodi libentiſſime amplectamur: ne tamen in hoc aliquid de contingentibus videamur omittere. Fraternitatem veſtram, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, rogamus, & monemus attente per Apoſtolica ſcripta vobis mandantes, quatenus tam de vita, quam miraculis Sancti prædicti pleniſſime inquirentes reſcribatis nobis ſuper his fideliter veritatem, qua cognita procedamus exinde, prout ſecundum Deum viderimus procedendum.

Hugonis corpus miraculis clarum.

Inquiſitio demandatur de iis.

Dat. die 2. Decem. 1221 Pont. An. VI.

Datum Laterani quarto nonas Decembris Pontificatus noſtri anno ſexto.

LVIII.

Confirmatio Concordiæ inter Cypri Reginam, & Prælatos ejuſdem Regni, quodque Græci in locis Ritus Latini degentes ſuos Epiſcopos habere minime poſſint, Latinis tamen ſubeſſe teneantur Epiſcopis.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimæ in Chriſto filiæ A..... Illuſtri Reginæ Cypri ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

LIcet diligentiam, quam adhibuit Venerabilis Frater noſter Amachoſtanus Epiſcopus in tuis negotiis promovendis, non eſſet neceſſarium commendare, quia ſicut credimus, expertam habes circumſpectionem ipſius commodum & honorem tuum devote, ac fideliter procurantis; ut tamen plenius de ſua providentia, & ſinceritate præſumas, eum tibi ſuper hoc reddimus commendatum. Quia vero compoſitione nuper a te cum Regni tui Prælatis inita, nobis per eumdem Epiſcopum præſentata, & ipſius tenore diligenter inſpecto perpendimus, quod non ſolum Eccleſiis debita jura decimarum, quæ ſunt egentium animarum tributa, reſtituis; ſed tamquam benedictionis filia oves errantes ad Domini Caulas ſtudes adducere, devotionem tuam in Domino commendamus, cum in ſexu fragili virile robur induas & amorem, quem erga Deum geris in animo devotis operibus repræſentes: propter quod tuis, & prædictorum Prælatorum precibus inclinati compoſitionem ipſam auctoritate Apoſtolica duximus confirmandam, magnificentiam tuam monentes, & per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatenus compoſitionem eamdem obſerves in omnibus, & ab aliis facias quantum in te fuerit obſervari, ita quod bonum pacis, & concordiæ inter te, ac prædictos Prælatos firmius radicetur, & devotionis affectus, quem ad Deum geris, & Eccleſias clarius agnoſcatur. Cum autem in Prælatorum Latinorum Diœceſibus Regni tui quidam Græci Romanæ inobedientes Eccleſiæ, & Eccleſiis Latinorum tamquam Pontifices commorentur, pro quibus nobis humiliter ſupplicaſti, ut in dictis Diœceſibus, prout ſunt, remanere permitteremus eoſdem. Nos licet tibi, & Regno tuo deferre quantum cum honeſtate noſtra valemus, & Græcos ad obedientiam Sedis Apoſtolicæ revertentes fovere, ac honorare velimus, mores, & ritus Græcorum ipſorum, quantum cum Deo poſſumus ſuſtinendo: in his tamen, quæ periculum generant animarum, & Eccleſiaſticæ derogant honeſtati, apud nos eſſe non debet acceptio Perſonarum. Quare talia de cætero ſuſtinere nolentes, cum monſtruoſum eſſet, ſicut in Conſtitutionibus dicitur Concilii generalis, unam, & eamdem Diœceſim diverſos habere Pontifices: tamquam diverſa Capita unum corpus haberet, Venerabilibus Fratribus noſtris Patriarchæ Hieroſolymitan. & Tyren & Cæſarien. Archiepiſcopis noſtris damus litteris in mandatis, ut eos morari de cætero, velut Præſules in dictis Diœceſibus nullatenus patiantur, Sacerdotibus, & Diaconibus Græcis prædicti Regni nihilominus firmiter

Amachoſtanum Epiſcopum Reginæ commendat.

Compoſitionem dictam confirmat, ſervarique mandat.

In eadem Diœceſi duo eſſe non debent Epiſcopi.

ter injungentes, ut præfatis Archiepiſcopo, & Epiſcopis Latinorum, prout ſunt, & fuerint in eorum Diœceſibus conſtituti; canonicam obedientiam juxta compoſitionem faciant ſupradictam, ſe tamquam obedientiæ filii conformantes Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Matri ſuæ, ut ſit de cætero unum Ovile, ac etiam unus Paſtor. Ad quod tamquam devotam Eccleſiæ filiam, opem, & operam te volumus fideliter impertiri, quia per eos de facili quidem contingeret, quod proceſſu temporis non ſolum a Romanæ Eccleſiæ obedientia & magiſterio, ſed ab hæredum tuorum, & Latinorum dominio ſe totum Regnum ſubtraheret memoratum.

Græcos Latinis Epiſcopis ſubjectos fore vult.

Datum Laterani tertio Kalendas Januarii Pontificatus noſtri anno ſexto.

Dat. die 30. Decem. 1221 Pont. An. VI.

LIX.

Quod Beatus Robertus, cujus Corpus multis coruſcans Miraculis in Eccleſia Monaſterii Moliſmen requieſcit, tamquam Sanctus veneratione per Monachos ejuſdem Cœnobii habeatur.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Abbati, & Conventui Moliſmen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm olim nobis per litteras, & Nuncios veſtros ſupplicaſſetis inſtanter adjuti teſtimoniis, & interceſſionibus plurimorum, ut ſanctæ memoriæ Beatum Robertum, cujus Corpus in veſtra requieſcens Eccleſia multis, magnis miraculis coruſcabat, Sanctorum cathalogo aſcribere deberemus; nos ne in tanto negotio videremur uti aliqua levitate, tam de Vita ipſius, quam de Miraculis per Venerabiles Fratres noſtros Lingonen. & Valentinen. Epiſcopos mandavimus diligenter inquiri, cum ad hoc, ut aliquis habeatur Sanctus in Eccleſia militanti neceſſe ſit, ut & veræ Fidei, quæ per dilectionem operatur, ſana merita cum perſeverantia finali præcedant, & clara miracula ſubſequantur, nec alia ſine aliis plene ſufficiant ad indicium Sanctitatis, eo quod nonnulli faciunt opera ſua, ut videantur ab hominibus, & nonnunquam Angelus Sathanæ ſe in lucis Angelum transfigurans hominibus frequenter illudit, ſicut de Magis legitur Pharaonis. Cum itaque Inquiſitores prædicti nobis ſuper his plene reſcripſerint veritatem, quia licet nobis quædam Miracula, quæ poſt mortem feceras intimarint, de his tamen, quæ in vita feciſſe dicitur, fidem plenariam non fecerunt: nos ne precibus veſtris videremur omnino deeſſe, concedimus vobis, ut eum tamquam Sanctum in veſtra Eccleſia venerantes etiam apud Dominum ſuffragia fiducialiter imploretis.

Inquiſitum prius de Vita, & Miraculis B. Roberti.

A Moliſmenſibus tanquam Sanctum venerari concedit.

Datum Laterani ſexto Idus Januarii Pontificatus noſtri anno ſexto.

Dat. die 8. Januar. 1222. Pont. An. VI.

LX.

Confirmatio Indulgentiarum pro die Conſecrationis Baſilicæ Sanctæ Mariæ Majoris a Sixto Tertio, & Clemente etiam Tertio conceſſarum.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Chriſtifidelibus præſentem paginam inſpecturis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

DEvotio, quam habemus ad Glorioſiſſimam Dei Genitricem Mariam ſemper Virginem, nos inducit, ut ea quæ ad honorem ſtatuuntur ipſius, totis viribus amplexemur. Unde ne unius anni, & quadraginta dierum a felicis recordationis Sixto Tertio in die Conſecrationis Baſilicæ Sanctæ Mariæ Majoris, ac unius anni, & quadraginta dierum a Clemente Tertio in ſolemnitate Conſecrationis ejuſdem, qui Lapidem Altari Majori ſuperpoſuit conſecratum ab ipſo feſto Conſecrationis uſque ad octavas Aſſumptionis ejuſdem Beatæ Dei Genitricis Mariæ Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, necnon & unius anni, & quadraginta dierum a nobis veſtigiis inherentibus eorumdem ab eodem feſto Conſecrationis uſque ad dictas Octavas omnibus ſingulis devote accedentibus ad Eccleſiam memoratam conceſſæ Indulgentiæ poſſint ab aliquibus proceſſu temporis in dubium revocari, eaſdem indulgentias præſenti paginæ præcepimus annotari, & eas Auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Confirmantur ſupradictæ Indulgentiæ.

Datum Laterani quartodecimo Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri anno ſexto.

Dat. die 19. Julii 1222. Pont. An. VI.

LXI.

Abſolutio ab Excommunicationis Sententia Civitati, & Populo Lucanis ſub certis conditionibus impendenda.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Epiſcopo, & dilectis filiis Priori Sancti Frediani, & Magiſtro Petro Canonico Lucanis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

LÆſa olim libertas Eccleſiaſtica a Lucanis enormiter ad juſtitiæ præſidium lacrymoſa confugit, & eam ut ſuum ſibi conferret auxilium imploravit, quæ importune apud Nos pro ejuſdem defenſione libertatis inſiſtens, ac neceſſariis argumentis oſtendens ſe lædi graviter, ſi prædictæ non proſequeremur injuriam libertatis, de rigore tandem juris obtinuit, ut eorumdem Lucanorum temeritatem ſeve-

Lucani Cenſuris innodati ob Eccleſiaſticæ libertatis violationem.

ſeveritate debita puniremus. Coacti ergo a jure proceſſimus contra illos excommunicantes Parentium tunc eorum Poteſtatem, & Conſilium, necnon omnes, qui eumdem Parentium pro Poteſtate tenerent, & Civitatem Lucanam Eccleſiaſtico interdicto ſupponentes. Ipſi tandem tamquam de ſua ſalute, ac honore ſolliciti attendentes auditum non fuiſſe a ſæculo de Lucanis, quod Eccleſiaſticam libertatem deprimerent, quam velut devotionis filii præ cæteris circumpoſitis Populis extulerant, & ſervarant, ad cor recedendo ab immutante illud malitia redeuntes, & ſano uſi conſilio recurrere ad miſericordiæ remedium decreverunt. Ad eam igitur de tribulatione clamantes, ut eos eriperet de ſuis neceſſitatibus, in quas ipſos ſuggeſtio maligna induxerat, poſtularunt, obtinendo dumtaxat ipſis, quod eis ad percutientem ſe redire liceat, & a vulneratore ſui opem vulneris implorare. Illa itaque pro Lucanis proponente præfatis, quod cum geramus illius vices in terris, qui præfert Sacrificio pietatem, & cum iraſcitur non obliviſcitur miſereri, non poteramus pænitentibus veniam denegare, converti nunc ad illos cogimur ſe ad nos humiliter convertentes, & eis ad nos redeuntibus pietatis gremium aperire. Cum igitur ſicut tu Frater Epiſcope, ac Clerus Lucanus veſtris nobis litteris intimaſtis eiſdem Lucanis beneplacitis, & mandatis noſtris expoſitis, dilectus filius nobilis Vir Prudentius Poteſtas eorum, qui de ſinceritate devotionis, & fidei a te Epiſcope, ac Clero prædicto, unde gaudemus, plurimum commendatur, & nonnulli ex ipſis de ſtando mandatis noſtris præſtiterint juramentum, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus a reſiduis omnibus ſimili juramento recepto eis, qui excommunicatione tenentur abſolutionis beneficium impendatis, & relaxetis ſententiam interdicti. Quia vero dignum eſt ut iidem Lucani ad exaltationem, & conſervationem Eccleſiaſticæ libertatis intendant, quam deprimere nitebantur; volumus & mandamus, quod abſolutis Excommunicatis, & interdicti ſententia relaxata ſub debito juramenti ex parte noſtra, ſalvis aliis mandatis noſtris injungatis eiſdem, ut ſtatuta omnia, & conſuetudines, quæ ſunt contra Eccleſiaſticam libertatem, & quibus Canonicis, & Imperialibus Sanctionibus derogatur, penitus revocent, & eis de cætero non utantur, latis poſt Clericorum exitum contra ipſos, & eorum Eccleſias ſententiis irritatis, revocatis, poſſeſſionum, & aliorum bonorum eccleſiaſticorum aſſignationibus, & caſſatis, confectis contra Clericos exilii ſui tempore Inſtrumentis, Caſtra, Villas, Loca, Poſſeſſiones, ac cætera bona, & jura Eccleſiaſtica ab omni datione, turpi onere publica functione violenta exactione, angaria, & perangaria ſecundum legalia, & Imperialia ſtatuta libera perpetuo conſervabunt. Non invadent Bona Eccleſiaſtica, ſed potius pro poſſe ſuo eorum Invaſoribus ſe opponent libertatis Eccleſiaſticæ tam Apoſtolica, quam Imperialia Privilegia inviolabiliter ſervaturi. Poteſtati quoque, ac Conſilio ſupradicto ſub debito juramento mandetis, quod & ipſi prædicta obſervent, & faciant inviolabiliter obſervari, ac ſcribi in Conſtitutionibus Civitatis nullo unquam tempore removenda, & Succeſſores ipſorum ad eorum obſervantiam, & ad faciendum ea obſervari ſimiliter teneantur. Ablata Eccleſiis, & Perſonis Eccleſiaſticis prædicti Poteſtas, & Populus reſtituant, & reſtitui faciant univerſa, neque propter hoc alicui earumdem Eccleſiarum, & Perſonarum gravamen aliquod inferent, vel inferri permittent, ſeu diminuent aut ſubtrahent Jura Eccleſiaſtica, ſive diminui, vel ſubtrahi patientur. Licet autem per alias litteras tranſmiſſas tibi Epiſcope mandaverimus, ut ii, qui auctoritate noſtra ſunt excommunicationis vinculo innodati ad noſtram mitterentur præſentiam abſolvendi. Attendentes tamen, quod memorati Lucani ſemper in devotione Sedis Apoſtolicæ perſtiterunt, quamquam nuper ipſos ab ea ſeducendo ſubduxerit Inimicus, ac volentes mitius agere cum eiſdem ipſis gratiam faciendo; volumus, & mandamus, ut tantummodo violatores Sacrorum Locorum, & Altaris præcipue Sanctæ Crucis, ac eorum Conſiliarii, necnon ſpoliatores Clericorum, ac illi etiam qui tempore Parentii Officiales erant, cum ſpoliaverint, nec cuſtodierint Eccleſias, ad noſtram præſentiam cum veſtris litteris Perſonarum, & viarum ſecuritate habita tranſmittantur. Præterea cum ſuper ſatisfactione damnorum facienda nobili Viro G.... Lucano Civi ſpeciales vobis litteras deſtinemus, nos, qui tenemur ejus exemplo, qui eſt pacis amator, & auctor pacis conſilia cogitare volentes, ut habitæ inter eumdem nobilem, ac quoſdam alios Concives ſuos inimicitiæ, quę creviſſe hujus diſcordiæ occaſione dicuntur, ex hujuſmodi ſatisfactione ſedentur, nolumus vos in ſatisfactionis facto procedere, niſi prius nobilis ipſe cum eiſdem ſuis Concivibus ad firmæ pacis redierit unitatem, dum tamen de illatis injuriis ei congruam ſatisfactionem impendant: ſuper aliis vero, quæ contingunt negotium memoratum inſpectis ejuſdem circumſtantiis diligenter agatis, prout ſecundum Deum animarum tam Cleri, quam Laicorum Civitatis prædictæ ſaluti videritis expedire.

Datum Laterani nonis Novembris, Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Reſipiſcunt, & veniam petunt.

Commiſſio de eis abſolvendis.

Conditiones eiſdem præſcriptæ.

Nonnulli excommunicati Romam tranſmittendi.

Dat. die 5. Novem. 1222 Pont. An. VII.

LXII.

Commiſſio Inquiſitionis ſuper Vita, & Miraculis Beati Willhelmi Archiepiſcopi Eboracenſis.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo Elyen. & dilectis filiis de Fontibus, & de Riavalle Abbatibus Ciſtercienſis Ordinis Eboracen. Diœceſis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

DIvinæ diſpenſatio pietatis, quæ nunc terribilium ſuorum virtutes oſtendens, quaſi quibuſdam minis, & increpationibus ad pœnitentiam conterit peccatores, nunc autem ſuæ ſuavitatis abbundantiam exhibens tamquam blanditiis, & promiſſis quoslibet ad Chriſti allicit charitatem, quæ totis eſt affectibus a cunctis fidelibus veneranda. Nuper namque

in

in pluribus locis Dominus terram tangens, & faciens eam tremere multos conterruit ad ſalutem, & in diverſis partibus novs miracula ſuſcitans, multis ſalutis gaudia cœlitus irroravit. Ut enim fidem Eccleſiæ ſuæ roboret, & confirmet, ſpem erigat & exaltet, charitatem continuet & accendat, ut confutet pravitatem hæreticam, perfidos ad viam advocet veritatis, & ad pœnitentiam revocet peccatores, mirificat Sanctos ſuos, qui legitime certantes in hac Eccleſia militanti ad cœleſtem patriam pervenerunt, ubi animabus glorificatis feliciter ſtolam primam adepti, confidentes in illum intelligunt veritatem, & fideles in dilectione acquieſcunt eidem ſecundam ſtolam felicius adepturi, quando ſcilicet incinerata nunc Corpora glorificanda reſurgent fulgida, agilia, ſubtilia, & impaſſibilia perpetuo cum Domino regnatura. In cujus rei evidentiſſimum, & infallibile argumentum glorioſus Dominus, quorum animas jam glorificavit in Cœlo, nonnunquam Corpora in terra clarificat faciens ea, quaſi participantia divinæ gloriæ, divinis miraculis corruſcare, quibus ad venerationem eis debitam exhibendam, eorumque imploranda ſuffragia, merito invitemur. Unde gaudemus in Domino, & in ejus laudibus delectamur; quod ſicut Venerabilis frater Archiepiſcopus, & dilecti filii Decanus, & Capitulum Eboracen., nec non quamplures Eccleſiarum Prælati de partibus illis ſuis Nobis litteris intimarunt, felicis recordationis

Miracula ad Sepulchrum B. Vuilhelmi patrata.

Willhelmus quondam Eboracen. Archiepiſcopus tanta vivens fulſit gratia meritorum quod poſt felicem ejus obitum ad oſtendendam ipſius gloriam Sanctitatis Dominus ad Sepulchrum ejus multa, & magna miracula operatur. Verum licet opportune importune nobis totis affectibus ſupplicarint, ut cum lucerna non ſit ponenda ſub modio, ſed ſuper Candelabrum ſtatuenda; eum, quem Dominus honorat in Eccleſia triumphanti, nos in militanti Eccleſia Sanctorum cathalogo aſcribere deberemus; Nos tamen provide attendentes, quod in tam ſancto negotio non eſt, niſi cum maturitate plurima procedendum, ad majorem evidentiam veritatis diſcretioni veſtræ, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus habentes præ oculis ſolum Deum, qui non indiget mendaciis alicujus, tam de vita, quam de miraculis Sancti prædicti perquirentes

Inquiſitio de his facienda demandatur.

ſollicite veritatem, quæ inveneritis per veſtras nobis litteras intimetis, ut ex veſtra relatione ſufficienter inſtructi procedamus exinde, prout ſecundum Deum viderimus procedendum. Quod ſi non omnes iis exequendis potueritis intereſſe, duo veſtrum ea nihilominus exequantur.

Datum die 5. Aprilis 1223. Pont. An. VII.

Datum Laterani nonis Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

LXIII.

Inſularum Rex cum omnibus rebus, & bonis ſuis recipitur ſub protectione Sedis Apoſtolicæ cum annua reſponſione duodecim Marcharum Sterlingorum.

Ex Regeſt. Vaticano.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Reginaldo Regi Inſularum Illuſtri ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

PRomptæ fidei, & pronæ devotionis affectus, quem erga Romanam Eccleſiam ſtudes in effectu laudabiliter exhibere, digne meretur, ut Perſonam tuam ſincera benevolentia complectentes, te ſpeciali Sedis Apoſtolicæ gratia proſequamur, tuis ſupplicationibus favorabiliter annuendo. Sicut enim tranſmiſſæ nobis tuæ litteræ proteſtantur, bonorum, quæ fiunt in Eccleſia Romana particeps eſſe cupiens, ad exhortationem Venerabilis fratris noſtri Nortuvicenſis Epiſcopi tunc electi, & Apoſtolicæ Sedis Legati, ei Eccleſiæ Romanæ nomine, ac noſtro Inſulam de Man, quæ ad te jure hæreditario pertinebat, nullumque de ipſa ſervitium facere tenebaris, donaſti liberaliter, & irrevocabiliter tradidiſti, recipiens eamdem Inſulam ab Eccleſia Romana in feudum, & pro ea nobis fidelitatis, & humagii exhibens juramentum. Ad recognitionem quoque Dominii Eccleſiæ Romanæ, tu & hæredes tui annuatim duodecim Marcas Sterlingorum in Anglia apud Monaſterium de Furnis in Feſto Purificationis Beatæ Virginis perſolvetis. Quæ omnia juraſti te fideliter ſervaturum.

Rex Inſularum ſua donat Romanæ Eccleſiæ, cui jurat homagium, & annuum cenſum

Nos igitur habentes hæc rata, & grata tuis ſupplicationibus inclinati Perſonam & Terram tuam cum omnibus, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſides, aut in futurum juſtis modis præſtante Domino poteris adipiſci ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Eum recipit Pontifex ſub ſua protectione.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 23. Maji 1223. Pontific. Anno VII.

Datum Laterani decimo Kalendas Junii Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

LXIV.

Conceſſio decem, & ſeptem Librarum uſualis monetæ Hoſpitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe pro Pauperum alimonia, ac Inſtitutio Proceſſionis Sanctiſſimi Salvatoris in die Stationis ejuſdem Eccleſiæ cum Indulgentiarum elargitione.

Ibidem.

Vide in Innocentio III.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectori, & Fratribus Hoſpitalis Sancti Spiritus in Saxia ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

AD commemorandas Nuptias ſalutares, quæ in converſione Peccatoris moraliter celebrantur inter ſpiritum Hominis,

& gratiam Conditoris, ea quibus affectus, & actiones tamquam filii, ac filiæ generantor; Dominica prima poſt octavam Epiphaniæ, quando illud legitur Evangelium, quod Jeſus cum

Indictio Stationis ad S. Spiritum in Saxia.

Diſcipulis ſuis in Chana Galileæ, ubi Mater ipſius erat, invitatus ad Nuptias aquam convertit in vinum, ſolemnem apud Hoſpitale veſtrum inſtituimus Stationem, in quo vos ea Inſtitutione noſtra divino eſtis obſeqnio mancipati, ea potiſſimum ratione, quod in illis Nuptiia ſeaHydriæ ſecundum purificationem Judęorum fuiſſe narrantur. Et quidem in hoc Hoſpitali

Encomium Hoſpitalis.

tamquam in Chana Galileæ, loco videlicet nbi zelus eſt tranſmigrandi de vitiis ad virtutes, poſitæ ſunt ſex Hydriæ, ideſt ſea opera miſericordiæ inſtituta, quæ ſunt paſcere eſurientem, potare ſitientem, colligere hoſpitem, veſtire nudum, viſitare infirmum, & incarceratum adire. Ad purificationem utique Judæorum, nt per illa videlicet confitentes a vitiis eapientur. Iſtæ vero ſex Hydriæ uſque ad ſummum implentur, quando illa ſea opera miſericordiæ ad perfectom uſque geruntur, & ex aqua fit vinum, cum es merito eleemoſynæ jus accenditur charitatis. Quia vero Jeſus eum Diſcipulis ſuis ad has Nuptias in Chana Galileæ, ubi Mater ejus erat, legitur invitatus, idcirco rationabiliter inſtituimus, ut effigies Jeſu Chriſti a Beati Petri Baſilica per ejuſdem Canonicos ad dictum Hoſpitale,

Indicitur quotannis ſolemnis Proceſſio.

ubi memoria Beatiſſimæ Matris ejus recolitur, intra capſam ea auro, & argento, & lapidibus pretioſis ad hoc ſpecialiter fabrefactam venerabiliter deportetur, fidelibus Populis, qui ad has Nuptias celebrandas devote convenerint, deſiderabiliter oſtendenda. Ut autem nos, qui Domino revelante venerandum aliis aperuimus Sacramentum, eu etiam inſpirante imitandum aliis præbeamus esemplum; Concedimus, ſtatuimus, & jubemus, ut pro mille pauperibus extrinſecus adventantibus, & trecentis Perſonis intus degentibus decem, & ſeptem libræ uſua-

Conceſſio ei facta ab Honorio Papa.

lis monetæ, nt ſinguli accipiant tres denarios, onum pro pane, alterum pro vino, aliumque pro carne, ab Eleemoſynario Summi Pontificis annuatim vobis in perpetuum tribuantur, & Canonicis ſupradictis, qui præſcriptam effigiem Salvatoris proceſſionaliter deportabunt, ſingulis duodecim nummi, & cærens unius libræ, qui deferatur accenſus de oblationibus Beati Petri præſtentur. Quia vero non in ſolo pane vivit homo, ſed in omni verbo, quod procedit ea ore Dei; debet huic Stationi Romanus Pontifca cum ſuis Cardinalibus intereſſe, ot & Miſſarum ſolemnia ibi celebret, & exhortatorium faciat de hac celebritate ſermonem. Neve fidelis Populus famelicus ab iis Nuptiis revertatur, præter materialem, & doctrinalem ſpiritualem quoque ſibi cibum impendat remiſſionem unius anni de injunctis ſibi pœnitentiis indulgendo. Monemus igitur, & obſecramus Sue-

De obſervantia hujus Statuti.

ceſſorea noſtros per Ieſum Chriſtum, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos; ut hanc inſtitutionem, quæ ipſo teſte de pietatis fonte proceſſit, faciant inviolabiliter obſervari, ſub obteſtatione divini Judicii prohibentes, nt nulli omnino hominum liceat paginam noſtræ conceſſionia, Conſtitutionis, & juſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum,

Datum Signiæ tertio nonaa Julii Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

Dat. die 5. Julii 1223. Pont. An. VII

LXV.

Animadverſio contra illos, qui falſas præferentes Reliquias, & litteras, nomine Sancti Antonij eleemoſynas doloſe a Fidelibus extorquent.

Ibidem.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectia filiis aliis Eccleſiarum Prælatis ad quos litteræ iſtæ pervenerint ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

GRave gerimus, & indignum quod, ſicut nobis relatom eſt, multoties a multis, imo, ſicut jam pene univerſalis Eccleſia non ignorat, prætextu ſimulatæ Religionis, quin potius damnandæ cupiditatis obtentu, quidam nomine Sancti Antonii quaſdam Regiones percurrunt, qui mendicantes ad opus Pauperum eleemoſynas, ſeu verius ad luum proprium extorquentes prævaricando graviter quod oblata ſuſcipiunt, ſed gravius offendendo per cauſas, quibua ſimplices ad offerendum in-

Fraudes hujuſmodi reliquiis aſportantium.

ducunt, dum falſa confingendo miracula, & ignota oſſa pro Sanctis Reliquiis oſtendendo cum falſis literia non ſolummodo Magnatum, & Regum; verum etiam Apoſtolicis, & aliorum Eccleſię Prælatorum ſeſe in ſtratis publicis objiciunt Peregrinis, & locum in quo Sanctum Antonium aſſerunt requieſcere inacceſſibilem pro latronum inſidiis eſſe dicentes, præripiunt oblationes eorum, quos deceptoria ſuffragiorum, & orationum promiſſione ſolantur. Sæpe vero menſam linteo coopertam exponunt, & impoſitis ſuper ea luridis manibus, leu pedibus crematorum ad offerendum in ea, tamquam in re aliqua venerabili devotione credulorum alliciunt, miſericordias Dei multas ex hoc ipſo teſtantes, quod conſumpti non ſunt, & patientiam ejus magnam eſſe probantes, quod de crematis hujuſmodi divinæ illudendo virtuti ipſi ultionis ejua divino Judicio non cremantur, ut de aliis abhominationibus taceatur, quas circa præſcriptam materiam committere referuntur.

De his attendis monenda agentes.

Quia igitur abuſionis tantæ flagitium, & tantorum flagitiorum abuſum nec volumus, nec debemus ulterius ſuſtinere; Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, & diſtricte præcipimus, quatenus per Parochias veſtras denunciare ſolemniter procuretis, ne quæſtoribus bujuſcemodi, qui proponunt talia, vel oſtendunt, vel impertiantur auditum, vel beneficium largiantur, quin potiua eos ſicut fures, & deceptores ſacrilegos, & blaſphemos confundant, & humilient univerſi. Proviſo prudenter, ne dum viri ſic peſtiferi repelluntur, veria quæſtoribus pietatis viſcera præcludatur. Quia ſic volumus eis auditum, vel beneficium denegari, ne viris miſericordiæ fidelium eleemoſynas ad opus Pauperum Beati Antonii cum humilitate, ac veritate petentibus, pius favor, & charitativa

pro-

Digitized by Google

propter hoc ſubſidia ſubtrahantur. Ea vero, quæ nomine Beati Antonii noveritis eſſe collata, conſignari ejus Eccleſiæ, prout convenit, faciatis, Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam ſublato appellationis obſtaculo compeſcentes.

Dat. die 14. Julii 1223. Pon. An. VII. Datum Signiæ ſecundo Idus Julii Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

LXVI.

Ex Cod. Biblioth. Colbertina edidit Baluzius circa finem lib. XVI. Epiſtol. Innocent. III.

Approbatio Compoſitionis initæ inter N. V. Gaufridum de Villa Arduini Principem Achajæ, & Clericos, ac Capitula Eccleſiarum ejuſdem Principatus.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & dilectis filiis Capitulis eorumdem in Terra Nobilis Viri Gaufridi de Villa Arduini Principis Achajæ citra paſſum Megaræ Corinthienſis conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. SEdis Apoſtolicæ circumſpectio conſtituta ſuper gentes & regna, ut evellat & deſtruat, ædificet atque plantet, ubique retinens moderamen, interdum rigore, interdum manſuetudine utitur, interdum conſideratis circumſtantiis temporum & locorum, medium faciens ex utroque, aſpera in vias planas & prava dirigit in directa & lite confuſionis implicita explicans & dirimens, litem ipſam ad certas imaginem & rectitudinis normam provida diſtinctione reducit, ut quæ ſunt Cæſaris Cæſari, & quæ ſunt Dei Deo congrua diſpenſatione reddantur.

Abuſus in Romaniam invectus res Eccleſiæ uſui Principum applicandi. Sane cum ex Principum Imperii Romaniæ inſolentia confutanda, hujuſmodi confuſionis inoleverit corruptela, ut nunc iidem bona conferrent Eccleſiis, & nunc ea ipſis auferrent pro ſuæ libito voluntatis, & collata præcipue Abbatiis juxta beneplacitum ſuum propriis uſibus applicarent, ac Greci Prælati receptis muneribus indifferenter quoslibet ad Sacerdotium promoverent, & dilectus filius Nobilis Vir G. de Villa Arduini Princeps Achajæ innixus hujuſmodi corruptelæ Abbatias & poſſeſſiones Eccleſiaſticas in ſuis manibus retinens, & fructus earum propriis uſibus applicans, & quibus volebat pro libito tribuens, Papates tamquam ruſticos retineret, quia monitus ab abolenda corruptela prædicta nolebat deſiſtere, ipſum contingit excommunicationis laqueo innodari; ſed tactus ab eo qui tangit montes & fumigant, ſe mandatis Eccleſiæ obtulit ſaniori uſus conſilio pariturum.

Guillelmus ex propter excommunicatus reſipiſcit. Et quia humiliter redeuntibus non eſt Eccleſiæ aditus præcludendus, juxta formam Eccleſiæ intra caſtra ipſius obtinuit per humilitatem reduci, a quibus ejectus fuerat per contumaciam & contemptum. Nos ergo non minus ipſius Principis ſaluti, quam Eccleſiarum utilitatibus providere volentes, ſibi præcepimus, ut vel reſignationem Ravenicæ auctoritate Sedis Apoſtolicæ ampliatam reciperet, vel pacem, quam Eccleſiaſtici inierunt, Conſtantinopolitani Barones, qui erga Romanam Eccleſiam majorem devotionem habentes in ſervitiis defenſionis Imperii potius ſunt gravati. Verum licet reſignationem prædictam, quæ gravior videbatur, dictus Princeps ſe dixerit recepiſſe, quia tamen eam nullatenus effectui mancipavit, ſed vobiſcum compoſitionem iniit valde illicitam & penitus inhoneſtam, nos de ipſius ſalute ſolliciti, ipſumque de confuſione conſilii Achitofel volentes eruere, & ad devotionem Eccleſiæ revocare, duximus concedendum, ut per Venerabilem Fratrem Pelagium Albanenſem Epiſcopum, & dilectos filios noſtros Thomam Tituli Sanctæ Sabinæ, & Joannem Tituli Sanctæ Praxedis Presbyteros Cardinales cum dilectis filiis Clericis Eccleſiarum veſtrarum apud Sedem Apoſtolicam exiſtentibus, necnon P. de Altomagno milite, ac Nuntio Principis memorati, inter Principem ipſum ac Clericos memoratos pax tractaretur honeſta, & eiſdem Epiſcopo & Cardinalibus mediantibus, poſt tractatum diutius habitum, in pacem hujuſmodi convenerunt, ampliata reſignatione Ravenicæ de aſſenſu veſtro, deducta terra nobilis Viri Oddonis de Roccha Domini Athenarum taliter moderata, ut videlicet omnes Eccleſiæ veſtræ, omnes poſſeſſiones ſuas, quas obtinent in præſenti, vel habuiſſe aliquando dignoſcuntur a tempore Coronationis Alexii Bambacoratii ab omni exactione, ac juriſdictione liberas habeant Laicali, ſalvis juſtis, & debitis acroſticis ſecundum moderationem inferius adnotatam, non obſtantibus compoſitionibus ſi quæ reperiantur factæ perpetuo, ne illis ſuper quibus non apparent aliqua inſtrumenta niſi a vobis, & ſubditis veſtris eorum aliquæ merito acceptentur; ita tamen quod ſuper poſſeſſionibus quas in præſenti eædem tenent Eccleſiæ, nulla eis prorſus a quoquam quæſtio moveatur.

De mandato PP. conventionem ineunt cum Eccleſiaſticis.

Conventionis Articuli. In Caſali vero XXV. & ultra uſque ad LXX. Lares habenti duo erunt Papates cum uxoribus, filiis, & familiis ſuis, niſi forte filii manſerint extra domos paternas ſub Eccleſiarum Dominio a Laicali juriſdictione omnino liberi & immunes. Quilibet vero Papas unum ennicarium in ſcatia ſua liberum habeat, ſi illum nunc habet vel habuerit a tempore ſupradicto. Quod ſi larium numerus ſeptuagenarium exceſſerit, in Caſali quatuor Papates erunt in illo liberi & immunes cum ſingulis ennicariis, ſicut ſuperius eſt expreſſum. Quod ſi ultra centenarium & vigeſimum quintum exceſſerit numerus Papatum excreſcet in ſextum. Et ſic deinceps Papates addentur cum libertate præſcripta. At ſi Caſalis XXV. Lares non habeat, de vicinioribus Caſalibus ſeu locis tot adjungantur eidem, quod præfatus XXV. numerus impleatur; & ſic erunt duo Papates in illo præſcripta libertate gaudentes. Cæterum reliqui rurales Papates cuncta ſervitia & auxilia conſueta & præſtita hactenus Laicis exhibebunt; eo tamen ſalvo, quod ipſorum Dominus temporalis & ſui in perſonas eorum manus mittere non audebunt, nec permittent, quod in terra contra Latinorum Clericorum celebretur voluntatem. Papates vero ſeu Clerici Græci Eccleſiarum Cathedralium viventes a tempore, quo mandatum Apoſtolicum emanavit, ad quod reſignationem Ravenicæ dictus Princeps dicitur recepiſſe, erunt omnino liberi, ut de aliis ſuperius eſt expreſſum. Sed & circa reliquos Papates Civitatum illud

idem ſervetur quod eſt de ruralibus ordinatum. Prælati quoque de Laicorum hominibus contra voluntatem ipſorum tam in Eccleſiis Cathedralibus, quam in aliis Civitatum, ſeu Caſalium de cætero aliquem non inſtituent, nec ad ordines promovebunt ultra Papatum numerum præraxatum. Sed & Papates a juriſdictione liberi Laicorum debitum, & antiquum acroſticum, ſi quod debent pro terris, quas nunc tenent, ex illis, quas a prædicto tempore tenuerunt, Laicis ſine difficultate perſolvent. Sæpedictus vero Princeps & Latini ſibi ſubjecti decimas integre ſolvent, & facient a Græcis ſibi ſubditis, & non rebellantibus ſimili modo perſolvi. Porro vos eidem Principi, & ſuis Eccleſiarum Theſauros, & alia mobilia veſtra necnon & injurias irrogatas, præter perſonales, remittetis omnino. Verumtamen de perſonalibus fructibuſque perceptis & damnis datis tempore, quo Princeps ipſe fuit a dilecto filio noſtro Joanne Tituli Sanctæ Praaedis PresbyteroCardinale, nunc Apoſtolicæ Sedis Legato excommunicationis ſententia innodatus, necnon de perceptis fructibus ex poſſeſſionibus & bonis Eccleſiaſticis & damnis illatis a tempore, quo mandatum emanavit prædictum, Princeps ipſe ac ſui vobis competentem ſatisfactionem impendent, & dimittent vobis, ſi in aliquo reputant ſe offenſos, ac in recompenſationem omnium prædictorum veſtris Cathedralibus Eccleſiis, deducta Argolicenſi Eccleſia pro parte Nobilis memorati, mille Hyperperorum annuum redditum aſſignare curabunt: ita quod cuilibet Cathedrali Eccleſiæ ſors, quæ ipſam continget, videlicet centum ſeptuaginta Eccleſiæ Patracenſi, Corinthienſi totidem, necnon centum quinquaginta Lacadamonenſi & Amiclenſi Eccleſiis, Coronenſi quoque centum quinquaginta, & totidem Mothonenſi, necnon Olenenſi Eccleſiæ totidem; & Argolicenſi Eccleſiæ ſexaginta octo certo loco & congruo in ejus Diœceſi aſſignetur, niſi forte eadem Eccleſia in Acroſtico teneatur, quod pro quantitate ipſius eadem ſibi reputabit in ſortem; ſi quid ex ipſa defuerit, loco idoneo de aliis ſuppleturi. Quod ſi ſæpefatus Princeps ad ſui ab Eccleſiis Acroſticum duxerit exigendum, de ipſo & quantitate ipſius, niſi jam ſit remiſſum, erit prius veritas inquirenda. Et cum conſtiterit de illo, & quantitate ipſius, inquiri debet nihilominus, utrum poſſeſſiones, & bona pro quibus illud debetur Acroſticum, deteriorata ſint propter malitiam temporis ſeu etiam imminuta, & juxta quantitatem deteriorationis vel diminutionis illorum Acroſticum pro illis debitum minuatur; reliquis in ſuo robore remanentibus in prædicta reſignatione Ravenicæ ac prædicto mandato Apoſtolico comprehenſis, necnon & privilegio, quod ſuper Eccleſiarum & Clericorum libertatibus voluntarie Princeps ipſe conceſſit. Ipſe quoque, ac ſui & illi, quibus de novo terra dabitur vel baliva, pacem præſcriptam ſervare bona fide jurabunt, ac contra ipſam penitus non venire. Quod ſi eidem Principi vel ſuis quiſquam ſubjectus contravenire præſumpſerit, & ob hoc laqueo excommunicationis ligatus ſuper eo non ſatisfecerit infra annum, dictus Princeps vel ille, cui noſcitur immediate ſubeſſe, compellet ad ſatisfactionem competentem & debitam exhibendam, quam tamquam excommunicatum ipſe & ſui in omnibus evitabunt, præterquam in perceptione ſervitii, quod ſibi vel illis exhibere tenetur. Cum igitur vos ea parte una necnon & memoratus Princeps ac ſui ex altera præſcriptam pacem ſponte duxeritis acceptandam, & tam ex parte veſtra, quam ſua fuerit nobis humiliter ſupplicatum, ut eamdem dignaremur Apoſtolico munimine roborare, nos veſtris & ipſius precibus inclinati, ne negotium poſſit iterato in labyrintum confuſionis immergi, pacem ipſam ſive concordiam prædictis Epiſcopo & Cardinalibus mediantibus auctoritate noſtra provide factam, & ultro receptam, gratam & ratam habentes auctoritate Apoſtolica confirmamus & præcipimus firmiter obſervari. Ad majorem autem evidentiam ſæpedictam reſignationem Ravenicæ, prout exinde confecto authentico continetur, huic noſtræ paginæ de verbo ad verbum fecimus adnotari. Eam confirmat Pontif.

In Nomine Domini. Amen.

Ad honorem Dei & Sanctæ Matris Eccleſiæ & Domini Papæ Innocentii III.

Instrumentum reſignationis factæ à Gulielmo Principe.

Hoc eſt pactum, ſive conventio ſuper univerſis Eccleſiis poſitis, ſive ſitis, vel fundatis in Theſſalonica uſque Corinthum, quod intervenit inter Dominum Thomam Dei gratia Conſtantinopolitanæ Eccleſiæ Patriarcham & Archiepiſcopos Athenienſem, Lariſſenſem, Neopatrenſem, & Epiſcopos infraponendos, & Barones inferius propriis nominibus declarandos. Renuntiaverunt quidem Domini Nameus Roffredus Comeſtabulus Regni Theſſalonici, Otto de Roccha Dominus Athenarum, Guido Marchio, Ravanus Dominus Inſulæ Nigripontis, Raynerius de Traval, Albertinus de Canoſa, Thomas de Stromomort, Comes Bertuldus, Nicolaus de Sancto Omer, Guillelmus de Blanel, Guillelmus de Arſa pro ſe & hominibus ſuis & fidelibus & Vaſſallis, in manibus ſupradicti Domini Patriarchæ recipientis pro Eccleſia nomine Domini Papæ & ſuo & Archiepiſcoporum & Epiſcoporum infra dictos terminos poſitorum & Eccleſiarum cunctarum, omnes Eccleſias & Monaſteria, poſſeſſiones, redditus, mobilia & immobilia bona, & univerſa jura Eccleſiæ Dei, volentes & firmiſſime promittentes dictas Eccleſias & Monaſteria cum omnibus rebus ſuis habitis & habendis, & perſonas in eis poſitas & ponendas, & Clauſtra Eccleſiarum & ſervientes & ſervos & ancillas & homines & univerſa ſuppellectilia & bona libera & abſoluta per ſe ſucceſſoreſque ſuos, homines, milites, Vaſſallos, fideles, ſervientes & ſervos in perpetuum permanere ab omnibus angariis & parangariis, taliis, ſervitiis, & ſervitutibus univerſis, excepto Acroſtico tantum, quod eis debent cuncti ſive Latini ſive Græci, tam in dignitatibus, quam in minoribus officiis & ordinibus conſtituti propter terras, quas tenent ab ipſis, ſi quas tenent vel tenuerunt, quod tempore captionis Civitatis Regiæ Conſtantinopolitanæ ſolvebatur a Græcis, & nihil aliud debent, & nihil aliud præfati Barones per ſe, ſucceſſores ſuos, Vaſſallos, homines, fideles, ſervien-

Digitized by Google

vientes & ſervos, ſibi in prædictis Eccleſiis ſive Monaſteriis vendicare, nihilque in poſterum uſurpare, ſed ſi qui ex prædictis Clericis tam Prælatis, quam cæteris Eccleſias, vel Monaſteria deſtruere voluerint, debent quantum eis licuerit repugnare decenter, & turbare ne compleant quod oequiter conceperunt. Si qui vero fuerint de Clericis Latinis, vel Græcis, ſive Monachis, Papatibus, vel Calogeris, in dignitatibus vel minoribus ordinibus, vel officiis conſtituti, qui dictorum Baronum terras detineant, & laborent, & Acroſticum ſolvere noluerint termino inter eos Statuto, niſi ſolverint quod tenentur, poteſtatem habeant nominati Barones accipiendi de bonis eorum tantum, quod eorum debitum & nihil amplius perſolvatur; ſed in cunctis abſoluti & liberi, quantum ad perſonas & res ipſorum & Eccleſiarum, quæ ſuperabundant debitum, perpetuo inpoſterum perſeverent. Hæredes qooque, ſive filios Clericorum, ſive Papatom, & uaores eorum non capiant, vel detineant, vel faciant detineri, vel capi, quamdiu ad mobilia eorum ſuas poterint extendere manus, ſive de eorum mobilibus eis poterit ſuper debiti quantitate ſatisfieri competenter; filii quoque Laicorum Græcorom, ſive Clericorum ſeu Papatum in Baronum ſervitio juxta morem ſolitum perſeverent, niſi per Archiepiſcopos, vel Epiſcopos, vel de eorum licentia fuerint ordinati. Poſt ordinationem vero eodem privilegio gaudeant, quo fruuntur Clerici in obedientia Romanæ Eccleſiæ conſtituti. Si qui vero Papatum, vel Monachorum Græcorum Baronum detinuerint, & laboraverint terras, quæ ad Eccleſiarum vel Monaſteriorum non pertineant jura, eodem modo prædictis reſpondeant Dominis, quo fecerint Laici, qui eorum terras detinent & laborant. Alioquin ſi præfati Barones contra jam dicta venerint vel aliquod præmiſſorum, poſt admonitionem per ſuos excommunicentur Prælatos, & tamdiu in excommunicatione perſiſtant, quamdiu de damnis & injuriis canonice ſatisfecerint irrogatis. Ut autem præmiſſis fides pleoior habeatur de voluntate, & conſenſu & auctoritate Dominorum Thomæ Patriarchæ, & Imperatoris Henrici Conſtantinopolitan. & Archiepiſcoporum, & omnium Baronum in præſenti chartula poſitorum appenſa ſigilla conſiſtunt. Salvis in omnibus Domini Papæ auctoritate, reverentia, & honore: Acta ſunt hæc apud Ravenicam anno Domini MCCX. indictione XIII. præſentibus Archiepiſcopis & Epiſcopis & Electis & Clericis & Militibus, videlicet Heracliensi, Atheniensi, Lariſſenſi, Neopatrenſi, Archiepiſcopis, Avallonenſi, Fermopilenſi, Davalienſi, Zaratorienſi, Caſtorienſi, Sidonienſi, Epiſcopis, Nazarienſi Citrenſi electis, de quorum conſenſu & voluntate & auctoritate ſunt præmiſſa peracta, & præſentibus Cantore Leonardo, Jacobo Presbytero, Henrico, Magiſtro Bonifacio Canonico Eccleſiæ Sanctæ Sophiæ de Conſtantinopoli, & Priore Cruciferorum Bononiæ, Archidiacono Thebano, Decano Davalienſi, Domino Arduino & Arnuldo Capellanis Imperatoris præfati, & præſentibus Guifredo Mareſcalco totius Imperii Romaniæ, & Rolandino de Canoſa, & Raynerio de Gumbulla, & Guillelmo de Sarz, & Bonnz de Sancto Sepulchro, & Gerandino de Gummula, & Jacobo de Aſſeſſo, & Hugone de Settengoen, Albuin de Plonges, & Philippo de Mombis & aliis pluribus. Hæc autem completa ſunt menſe Maji die ſecundo intrante.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis & juſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 4. Septem. 1223 Pon. An. VIIJ

Datum Signiæ ſecundo nouas Septembris Pontificatus noſtri anno octavo.

LXVII.

Approbatio Regulæ & Ordinis Fratrum Minorum S. Franciſci.

Hoorius Epiſcopus Servns Servorum Dei. Dilectis filiis Fratri Franciſco, & aliis Fratribus de Ordine Fratrum Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictiunem.

Exordium:

SOlet annuere Sedes Apoſtolica piis votis, & honeſtis petentium deſideriis favorem benevolum impartiri. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris piis precibus inclinati, Ordinis veſtri regulam a bonæ memoriæ Innocentio Papa prædeceſſore noſtro approbatam, annotatam præſentibus, auctoritate vobis Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Quæ talis eſt.

Approbatur Regula.

In Nomine Domini.

Incipit Regula, & Vita Fratrum Minorum.

C A P. I.

Regula & Vita Fratrum Minorum hæc eſt, ſcilicet Domini Noſtri Jeſu Chriſti Sanctum Evangelium obſervare, vivendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate. Frater Franciſcus promittit obedientiam, & reverentiam Domino Papæ Honorio, ac Succeſſoribus ejus canonice intrantibos, & Eccleſiæ Romanæ. Et alii Fratres teneantur Fratri Franciſco, & ejus ſucceſſoribus obedire.

C A P. II.

De recipiendis in Ordine.

Si qui voluerint hanc vitam accipere, & venerint ad Fratres noſtros, mittant eos ad ſuos Miniſtros Provinciales, quibus ſolummodo & non aliis, Fratres recipiendi licentia concedatur. Miniſtri vero diligenter examinent eos de Fide Catholica, & Eccleſiaſticis Sacramentis. Etſi hæc omnia credant, & velint ea fideliter confiteri, & uſque in finem firmiter obſervare, & uxores non habeant, vel ſi habent, & Monaſterium jam intraverint, uxores, vel licentiam eis dederint, auctoritate Diœceſani Epiſcopi voto continentiæ jam emiſſo, & illius

ſint

Digitized by Google

ſint ætatis uxores, quod non poſſit de eis oriri ſuſpicio, dicant illis verbum Sancti Evangelii, quod vadant, & vendant omnia ſua bona, & ea ſtudeant pauperibus erogare. Quod ſi facere non potuerint, ſufficit eis bona voluntas. Et caveant Fratres, & eorum Miniſtri ne ſoliciti ſint de rebus ſuis temporalibus, ut libere faciant de rebus ſuis quicquid Dominus inſpiraverit eis. Si tamen conſilium requiratur, licentiam habeant Miniſtri, mittendi eos ad aliquos Deum timentes, quorum conſilio bona ſua pauperibus erogentur. Poſtea concedant eis annos probationis, videlicet duas tunicas ſine capucio, & cingulum, & brachas, & caparonem uſque ad cingulum, niſi eiſdem Miniſtris aliud ſecundum Deum aliquando videatur. Finito vero anno probationis, recipiantur ad obedientiam; promittentes vitam iſtam, & Regulam ſemper obſervare. Et nullo modo licebit eis de iſta Religione exire juxta mandatum Domini Papæ. Quia ſecundum Sanctum Evangelium nemo mittens manum ad aratrum, & aſpiciens retro aptus eſt Regno Dei. Et qui jam promiſerunt obedientiam, habeant unam tunicam cum capucio, & aliam ſine capucio, qui voluerint habere. Et qui neceſſitate coguntur, poſſint portare calciamenta. Et Fratres omnes veſtimentis viſibus induantur, & poſſint ea repetiare de ſaccis, & aliis petiis cum Benedictione Dei. Quos moneo, & exhortor, ne deſpiciant, neque judicent homines: quos mollibus viderint veſtimentis, & coloratis indutos, uti cibis, & potibus delicatis: ſed magis unuſquiſque judicet, & deſpiciat ſemetipſum.

Prohibetur Fratribus ſolicitudo de bonis Novitiorum.

Habitus Novitiorum.

Profeſſus retrocedere nequaquam poſſit.

Habitus Profeſſorum.

Non deſpiciendi divites.

CAP. III.

Clerici faciant Divinum Officium ſecundum ordinem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, excepto pſalterio, ex quo habere poterunt Breviaria. Laici vero dicant vigintiquatuor Pater Noſter pro Matutino; pro Laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, Nona, pro qualibet iſtarum ſeptem; pro Veſperis autem duodecim, pro Completorio ſeptem, & orent pro Defunctis. Et jejunent a feſto omnium Sanctorum, uſque ad Nativitatem Domini. Sanctam vero Quadrageſimam, quæ incipit ab Epiphania Domini uſque ad continuos quadraginta dies, quam Dominus ſuo Sancto Jejunio conſecravit, qui voluntarie eam jejunant, benedicti ſint a Domino, & qui nolunt, non ſunt adſtricti, ſed aliam uſque ad Reſurrectionem Domini jejunent. Aliis autem temporibus non teneantur Fratres niſi feria ſexta jejunare; tempore vero manifeſtæ neceſſitatis non teneantur Fratres jejunio corporali. Conſulo vero, moneo, & exhortor Fratres meos in Domino Jeſu Chriſto, ut quando vadunt per mundum, non litigent, neque contendant verbis, nec alios judicent. Sed ſint mites, pacifici, & modeſti, manſueti, & humiles, honeſte loquentes omnibus ſicut decet. Et non debeant equitare, niſi manifeſta neceſſitate, vel infirmitate cogantur. In quamcumque domum intraverint, primum dicant. Pax huic domui. Et ſecundum Sanctum Evangelium de omnibus cibis qui apponuntur eis liceat manducare.

De divino officio, & jejunio, & quomodo Fratres ire debeant per mundum.

Qu... itinerantibus ſervanda.

CAP. IV.

Præcipio firmiter Fratribus univerſis, ut nullo modo denarios, vel pecuniam recipiant, per ſe vel per interpoſitam perſonam. Tamen pro neceſſitatibus infirmorum, & aliis Fratribus induendis, per amicos ſpirituales, Miniſtri tantum, & Cuſtodes, ſollicitam curam gerant ſecundum loca, & tempora, & frigidas regiones, ſicut neceſſitati viderint expedire. Eo ſemper ſalvo, ut, ſicut dictum eſt, denarios vel pecuniam non recipiant.

Quod Fratres non recipiant Pecuniam.

CAP. V.

Fratres illi, quibus gratiam dedit Dominus laborandi, laborent fideliter & devote, ita quod excluſo ocio animæ inimico, Sanctæ orationis & devotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deſervire. De mercede vero laboris, pro ſe & ſuis Fratribus neceſſaria corporis recipiant, præter denarios, vel pecuniam, & hoc humiliter, ſicut decet Servos Dei, & paupertatis Sanctiſſimæ Sectatores.

De modo laborandi.

Quid pro labore recipiendum.

CAP. VI.

Fratres nihil ſibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, ſed tamquam peregrini, & advenæ in hoc ſæculo, in paupertate & humilitate domino famulantes, vadant pro eleemoſyna confidenter. Nec oportet eos verecundari, quia Dominus pro nobis ſe fecit pauperem in hoc mundo. Hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ vos cariſſimos Fratres meos, hæredes & Reges Regni Cœlorum inſtituit, pauperes rebus fecit, virtutibus ſublimavit. Hæc ſit portio veſtra, quæ perducit in terram viventium, cui dilectiſſimi Fratres totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine Domini Noſtri Jeſu Chriſti in perpetuum ſub Cœlo habere velitis. Et ubicumque ſunt, & ſe invenerint Fratres, oſtendant ſe domeſticos invicem inter ſe, & ſecure manifeſtet unus alteri neceſſitatem ſuam. Quia ſi mater diligit & nutrit filium ſuum carnalem, quanto diligentius quis debet diligere, & nutrire Fratrem ſuum ſpiritualem? Et ſi quis eorum in infirmitate ceciderit, alii Fratres debent ei ſervire, ſicut vellent ſibi ſerviri.

Quod nihil ſibi approprient Fratres & de eleemoſyna petenda, & de Fratribus infirmis.

CAP. VII.

Si qui Fratrum inſtigante inimico mortaliter peccaverint, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter Fratres, ut recurratur ad Miniſtros Provinciales, teneantur prædicti Fratres ad eos recurrere quam citius poterunt ſine mora. Ipſi vero Miniſtri ſi Presbyteri ſunt, cum miſericordia injungant illis pœnitentiam. Si vero Presbyteri non ſunt, injungi faciant per alios Sacerdotes Ordinis, ſicut eis ſecundum Deum melius videbitur expedire. Et cavere debent, ne iraſcantur, & conturbentur propter peccatum alicujus, quia ira, & conturbatio, in ſe & in aliis impediunt charitatem.

De pœnitentia peccantibus imponenda.

CAP.

Digitized by Google

CAP. VIII.

De electione Generalis Miniſtri.

Univerſi Fratres unum de Fratribus iſtius Religionis teneantur ſemper habere generalem Miniſtrum, & ſervum totius Fraternitatis, & ei teneantur firmiter obedire. Quo decedente electio ſucceſſoris fiat a Miniſtris Provincialibus, & Cuſtodibus in Capitulo Pentecoſtes, in quo Provinciales Miniſtri teneantur ſemper insimul convenire, ubicumque a generali Miniſtro fuerit conſtitutum. Et hoc ſemel in tribus annis, vel ad alium terminum majorem, vel minorem, ſicut a prædicto Miniſtro fuerit ordinatum. Et ſi aliquo tempore appareret univerſitati Miniſtrorum Provincialium, & Cuſtodum, prædictum Miniſtrum non eſſe ſufficientem ad ſervitium, & communem utilitatem Fratrum, teneantur prædicti Fratres quibus electio data eſt, in nomine Domini alium ſibi eligere in Cuſtodem. Poſt capitulum vero Pentecoſtes Miniſtri, & Cuſtodes poſſint, ſi voluerint & eis expedire videbitur, eodem anno in ſuis Cuſtodiis ſemel Fratres ſuos ad capitulum convocare.

Ineptus Miniſterio deponendus.

IX.

Prædicatores cum beneplacito Epiſcopi prædicent.

Fratres non prædicent in Epiſcopatu alicujus Epiſcopi, cum ab eo illis fuerit contradictum. Et nullus Fratrum populo penitus audeat prædicare; niſi a Miniſtro generali hujus Fraternitatis fuerit examinatus, & approbatus, & ab eo officium prædicationis ſibi conceſſum. Moneo quoque, & eoſdem Fratres, ut in prædicatione quam faciunt, ſint examinata, & caſta eorum eloquia, ad utilitatem & ædificationem populi, annunciando eis vitia, & virtutes, pœnam, & gloriam, cum brevitate ſermonis, quia verbum abbreviatum fecit Dominus ſuper terram.

CAP. X.

De admonitione, & correctione Fratrum.

Fratres, qui ſunt Miniſtri & ſervi aliorum Fratrum, viſitent, & moneant Fratres ſuos, & humiliter & caritative corrigant eos, non præcipientes eis aliquid, quod ſit contra animam ſuam, & regulam noſtram. Fratres vero, qui ſunt ſubditi, recordentur quod propter Deum abnegaverunt proprias voluntates. Unde firmiter præcipio eis, ut obediant ſuis Miniſtris, in omnibus, quæ promiſerunt Domino obſervare, & non ſunt contraria animæ, & regulæ noſtræ. Et ubicumque ſunt Fratres, qui ſcirent & cognoſcerent ſe non poſſe regulam ſpiritualiter obſervare, ad ſuos Miniſtros debeant, & poſſint recurrere. Miniſtri vero caritative, & benigne eos recipiant, & tantam familiaritatem habeant circa ipſos, ut dicere poſſint eis, & facere ſicut Domini ſervis ſuis; nam ita debet eſſe, quod Miniſtri ſint ſervi omnium Fratrum. Moneo quoque, & exhortor in Domino Jeſu Chriſto, ut caveant Fratres ab omni ſuperbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & ſollicitudine hujus ſæculi, detractione, & murmuratione. Et non curent neſcientes litteras diſcere, ſed attendant, quod ſuper omnia deſiderare debent habere ſpiritum Domini, & ſanctam ejus operationem, orare ſemper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, patientiam in perſecutione, & in infirmitate, & diligere eos, qui nos perſequuntur, reprehendunt, & arguunt, quia dicit Dominus, Diligite inimicos veſtros, & orate pro perſequentibus, & calumniantibus vos; Beati qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quoniam ipſorum eſt Regnum Cœlorum, qui autem perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.

Non curandum omnium de litteris.

CAP. XI.

Quod Fratres non ingrediantur Monaſteria Monacharum.

Præcipio firmiter Fratribus univerſis ne habeant ſuſpecta conſortia, vel conſilia mulierum. Et ne ingrediantur Monaſteria Monacharum, præter illos quibus a Sede Apoſtolica conceſſa eſt licentia ſpecialis. Nec fiant compatres virorum, vel mulierum, ne hac occaſione, inter Fratres, vel de Fratribus ſcandalum oriatur.

CAP. XII.

Idoneis concedenda licentia eundi in terras Infidelium.

Quicumque Fratrum divina inſpiratione voluerint ire inter Saracenos, & alios Infideles, petant inde licentiam a ſuis Miniſtris provincialibus. Miniſtri vero nullis eundi licentiam tribuant, niſi eis quos viderint idoneos ad admittendum.

Ad hæc, per obedientiam injungo Miniſtris, ut petant a Domino Papa unum de Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus, qui ſit gubernator, & protector, & corrector illius Fraternitatis, ut ſemper ſubditi, & ſubjecti pedibus ejuſdem Sanctæ Eccleſiæ ſtabiles in Fide Catholica paupertatem, & humilitatem, & Sanctum Evangelium Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quod firmiter promiſimus, obſervemus.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem &c.

Datum Laterani tertio Kalendas Decembris Pontificatus noſtri anno octavo.

Dat. die 29. Novem. 1223 Pon. An. VIII.

Sequitur hic Teſtamentum B. Franciſci.

§.1. DOminus dedit mihi fratri Franciſco ita incipere facere pœnitentiam, quia cum eſſem in peccatis, nimis mihi videbatur, amarum videre leproſos: ſed ipſe Dominus conduxit me inter ipſos, & fecit miſericordiam cum ipſis; & recedente me ab ipſis, id quod videbatur mihi amarum, converſum fuit mihi in dulcedinem animæ & corporis. Et poſtea parum ſteti, & exivi de ſæculo.

S. Franciſci Converſionis initium.

§.2. Et Dominus dedit mihi talem fidem in Eccleſiis, ut ita ſimpliciter adorarem, & dicerem. Adoramus te Sanctiſſime Domine Jeſu Chriſte, & ad omnes Eccleſias tuas, quæ ſunt in toto mundo, & benedicimus tibi, quia per Sanctam Crucem tuam redemiſti mundum.

Modus Orandi.

§.3. Poſtea dedit mihi Dominus, & dat tantam fidem in Sacerdotibus, qui vivunt ſecundum formam Sanctæ Romanæ Eccleſiæ propter Ordinem ipſorum, quod ſi facerent mihi perſecutionem, volo recurrere ad ipſos. Et ſi haberem tantam ſapientiam quantam Salomon habuit,

Reverentia erga Clericos.

buit, & invenirem pauperculos Sacerdotes hujus ſæculi in Eccleſiis in quibus morantur, nolo prædicare ultra voluntatem ipſorum. Et ipſos, & omnes alios volo timere, amare, & honorare ſicut meos Dominos, & nolo in ipſos conſiderare peccatum, quia filium Dei diſcerno in eis, & Domini mei ſunt, & propter hoc facio, quia nihil video corporaliter in hoc ſæcolo de ipſo Altiſſimo Filio Dei, niſi Sanctiſſimum Corpus, & Sanctiſſimum Sanguinem ſuum quem ipſi recipiunt, & ipſi ſoli aliis adminiſtrant.

Et erga Myſteria divina.

§.4. Et hæc Sanctiſſima Myſteria ſuper omnia volo honorare, & venerari, & in locis prcioſis collocare.

§.5. Sanctiſſima nomina & verba ipſius, ubicumque invenero in locis illicitis, volo colligere, & rogo quod colligantur, & in locis honeſtis collocentur.

§.6. Necnon omnes Theologos, qui miniſtrant nobis verba divina, debemus honorare, & venerari, ſicut qui miniſtrant nobis ſpiritum & vitam.

Vita ſecundum Evangelium.

§.7. Et poſtquam dedit mihi Dominus de fratribus, nemo oſtendebat mihi quid deberem facere, ſed ipſe Dominus revelavit mihi, quod deberem vivere ſecundum formam ſancti Evangelii, & ego paucis verbis & ſimplicibus feci ſcribi.

§.8. Et Dominus Papa confirmavit mihi. Et illi, qui veniebant ad recipiendum vitam iſtam, omnia quæ habere poterant, dabant pauperibus. Et eramus contenti tunica una, intus, & foris repeciata, qui volebant, & cingulo, & brachiis.

§.9. Officium dicebamus nos Clerici ſecundum alios Clericos, Laici dicebant Pater noſter, & ſatis libenter manebamus in Eccleſiis, & eramus idiotæ, & ſubditi omnes.

Fugari vult otioſitatem.

§.10. Et ego manibus meis laborabam, & volo laborare, & omnes alii fratres mei firmiter volo quod laborent de laboritio quod pertinet ad honeſtatem. Et qui neſciunt diſcant, non propter cupiditatem recipiendi precium laboris, ſed propter bonum exemplum, & ad repellendam ocioſitatem.

§.11 Et quando non daretur nobis precium laboris, recurramus ad menſam Domini, petendo eleemoſynas hoſtiatim.

§.12. Salutationem mihi Dominus revelavit, ut diceremus. Dominus det tibi pacem.

Servari paupertatem in ædificiis.

§.13. Caveant ſibi Fratres, ut Eccleſias & habitacula, quæ pro ipſis conſtruuntur, penitus non recipiant, niſi eſſent ſicut decet ſanctam paupertatem, quam in Regula promiſimus obſervare, ſemper ibi habitantes ſicut peregrini, & advenæ.

§.14. Præcipio firmiter per obedientiam fratribus univerſis, quod ubicumque ſunt, non audeant petere aliquam literam in Curia Romana, per ſe, vel per interpoſitam perſonam, neque pro Eccleſia, neque pro aliquo loco, neque ſub ſpem prædicationis, neque pro perſecutione ſuorum corporum; ſed ubicumque non fuerint recepti, fugiant in aliam terram ad faciendam pœnitentiam cum benedictione Dei.

Commendat obedientiam erga Prælatos.

§.15. Et firmiter volo obedire Miniſtro generali hujus fraternitatis, & illi Guardiano quem ſibi placuerit mihi dare, Et ita volo eſſe captus in manibus ejus, ut non poſſim ire, vel facare contra voluntatem ſuam, quia Dominus meus eſt.

§.16. Et quamvis ſim ſimplex & infirmus, tamen volo ſemper habere Clericum, qui mihi faciat officium ſicut in Regula continetur. Et omnes alii fratres teneantur per obedientiam obedire Guardianis ſuis, & facere officium ſecundum Regulam.

§.17. Et qui inventi eſſent, quod non facerent officium ſecundum Regulam, & vellent alio modo variare, aut non eſſent Catholici, omnes Fratres ubicumque ſunt teneantur per obedientiam, quod ubicumque invenerint aliquem ipſorum, proximiori Cuſtodi illius loci, ubi ipſum invenerint, debeant præſentare, & Cuſtos teneatur per obedientiam ipſum cuſtodire fortiter, ſicut hominem in vinculis, die, noctuque, ita quod non poſſit eripi de manibus ſuis, donec repræſentet eum in manibus ſui Miniſtri. Miniſter vero teneatur per obedientiam mittere eum, per tales Fratres, qui die, noctuque cuſtodiant eum ſicut hominem in vinculis, donec repræſentet eum coram Domino Hoſtienſe, qui eſt Dominus protector, & corrector iſtius fraternitatis.

Et obſervantiam hujus teſtamenti.

§.18. Et non dicant Fratres, hæc eſt alia Regula, quia hæc eſt recordatio, admonitio, & exhortatio, & meum teſtamentum, quod ego Frater Franciſcus parvulus veſter facio vobis Fratribus meis benedictis, propter quod, Regulam quam Domino promiſimus, catholice obſervemus.

Obſervanda Regula ſine gloſſa.

§.19. Et Generalis Miniſter, & omnes alii Miniſtri, & Cuſtodes teneantur per obedientiam, in iſtis verbis non addere, vel minuere; ſed hoc ſcriptum ſemper habeant juxta Regulam, & in omnibus Capitulis quæ faciunt, quando legunt Regulam, legant & iſta verba. Et omnibus Fratribus meis Clericis & Laicis præcipio firmiter per obedientiam, ut non mittant gloſſas in Regula, nec iſtis verbis dicendo, ita volunt intelligi, ſed ſicut dedit mihi Dominus ſimpliciter & pure, dicere, & ſcribere Regulam, & iſta verba, ita ſimpliciter & pure ſine gloſſa intelligatis, & cum ſancta operatione obſervetis uſque in finem.

§.20. Et quicumque hæc obſervaverit, in cælo repleatur benedictione Altiſſimi Patris cœleſtis, & in terra repleatur benedictione Filii ſui, cum Sanctiſſimo Spiritu Paraclito, & omnibus virtutibus cœlorum, & omnibus Sanctis.

Et ego Frater Franciſcus parvulus veſter, & ſervus, quantumque poſſum confirmo vobis intus & foris, iſtam ſanctiſſimam benedictionem. Amen.

San-

LXVIII.

Ex Regeſt. Vatic. edidit Fontanin. codex Canoniz. pag. 43.

Sanctorum Confeſſorum Canoni adſcribitur B. Willhelmus Canonicus Regularis Congregationis Sancti Victoris Pariſien. & Abbas Roſchildenſis in Dania.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus per Regnum Daciæ conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

SAcroſancta Eccleſia divina luce perfuſa per Orbem Terrarum longe, lateque radios ſuæ illuſtrationis emittit, dum in Sanctis ſuis mirabilis Dominus vitam ſanctam eorum, qui ſeminaverunt in lacrymis, miraculorum virtute confirmat, ſigniſque ſequentibus indicat, quod eis ſplendorem pro meritis tribuit ſempiternum, oſtendens theſauri ſui divitias in vaſa miſericordiæ, juſtificando prædeſtinatos, & glorificando juſtos, quos in gloriam præparavit.

Petitio Pontifici facta de B. Vvillhelmo SS. albo adſcribendo.

§. 1. Cum ergo jamdudum ſanctæ recordationis Willhelmus Abbas Monaſterii S. Thomæ, quod dicitur in paraclito, & quod quodam felici præſagio, hujuſmodi videtur ſortitum vocabulum ex eventu, cum vere Spiritus Paracliti donum fuerit, quo idem Domini famulus ſtola beatitudinis eſt indutus, poſt mortem cujus diſpendium fides devota non patitur, domo lutea in cœleſte habitaculum commutata. Quis eſſet apparuit, & in præmium meriti præcedentis, quia lumen in tenebris latere non poterat, neque Civitas poſita ſupra Montem abſcondi, multis cœpit coruſcare miraculis, ut Sanctus ab omnibus haberetur. Expoſitis nobis, vitæ, & converſationis ipſius, & quæ Dominus operabatur per eum, miraculorum inſigniis, cum debita fuit a Venerabilibus Fratribus quondam Lundenſi Archiepiſcopo, & Abſolenſi, & Scarienſi Epiſcopis, inſtantia publicatum, ut, quia non erat, quod tanto nunciabatur judicio negligendum, & canonizaremus eumdem, & Sanctorum annumerari cathalogo faceremus.

Inquiſitio de ejus vita, & miraculis facta.

§. 2. Quia vero aliquando vita ſub ſpecie virtutum occulte ſubintrat, & Angelus Sathanæ ſæpe ſe in lucis Angelum ſimulate transformat, de prædicti famuli Domini vita, fama, & miraculis per prædictum quondam Lundenſem Archiepiſcopum, approbatæ vitæ Virum, timoratum, & juſtum, cui merito erat ſuper hoc adhibenda fides, ac per Venerabilem Fratrem noſtrum R. Roſquildenſem Epiſcopum, & dilectum filium Abbatem de Ervado Ciſtercienſis Ordinis, inquiri mandavimus diligenter, qui de vita, & fama certi, ac ipſis tam per ſe, quam per alios, & de miraculis tam per eos, in quibus facta fuerant, quam per Teſtes fide dignos, juratos, veritate cognita certos nos reddere curaverunt, eis inter alia exponentibus, quod tanta in iſto gratia divinæ benedictionis effulſit; ut ejus ſuffragiis leproſi mundentur, ſanentur ægroti, liberentur dæmoniaci, aperiatur lingua mutorum, & quod eſt mirabilius, jam idem ſit plurium mortuorum almificus ſuſcitator.

§. 3. Gaudeat itaque Mater Eccleſia, quod cæleſtis fabricatur Jeruſalem, ſuperni ædificii ſtructura conſurgit, nova in Templo Dei columna erigitur, novumque produxit miſericordia Domini florem, quem cœleſti rore uberius irrigatum mira, & ſuavi ubertate fructuum fœcundavit. Lætari quoque patria veſtra debet, & cum jucunditate in laudes aſſurgere Creatori, quod tanto eſt exaltata Patrono, talemque apud Deum meruit interceſſorem habere per quem nominis ſui fama fit celebris, latiuſque diffunditur, & per cujus ſuffragium quo vicinus habitatores ſui poſſunt facilius veniam promereri. Cantet propterea novum Domino canticum Eccleſia Sancti Thomæ de Paraclito, quæ ſplendore novi luminis Confeſſoris ipſius, requieſcentis ibidem, pulchra facta eſt, & apparuit ſpecioſa. Decet etiam matrem Eccleſiam, ab illius laudibus, quem vitæ beatitudine, ſigniſque, ac miraculis beatificum adeo eſſe conſtat in gloria non vacare, ſed ei potius debitum honorem exſolvere, ac votis impendere Sacramenta. Quare nos, quibus licet immeritis a Domino eſt Eccleſia gubernanda commiſſa ſuper vita, fama, & miraculis præfati Viri Domini, per dilectum noſtrum G. Sancti Theodori Diaconum Cardinalem, qui Legationis officium in partibus illis exercuit, certiores effecti, ne velle videremur quod lateret lucerna ſub modio, quæ ſupra candelabrum eſſe debet, ſicque inutiliter Chriſti eſſemus Vicarii, ſi non faceremus, ut venerarentur fideles, illum, quem Sanctorum ſplendor Dominus toti, & tantis fulgentem miraculis ineffabili diſpoſuit providentia venerandum, ipſum de fratrum noſtrorum, & multorum Prælatorum apud Sedem Apoſtolicam conſiſtentium, canonizavimus conſilio, & Sanctorum ſtatuimus cathalogo adſcribendum.

Eum canonizat Honorius.

Cultus illi a Danis dandus.

§. 4. Quo circa Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſcilicet attendentes, quantum terram veſtram Dominus honoravit, & ſpeciali quadam prærogativa decoris Regnum Daciæ inſignivit, dum mundo poſito in maligno, & malitia hominum excreſcente, Virum ſibi exinde Sanctum, qui pro peccatis omnium interceſſor fieret, prælegit, vos, in quorum partibus tam Sacri muneris Theſaurus habetur, cum ex hoc tota patria noſtra, tamquam ſibi peculiaris, ejus ſit ſuffragiis ſpecialius commendata, prænominatum Sanctum Domini Confeſſorem tota devotione, totoque ſtudio venerari curetis, eum dignis tanto Confeſſore laudum præconiis extollentes; ita quod ipſe devoti ſibi populi ſe gaudeat eſſe Patronum, & vos ejus mereamini apud Deum interceſſionibus adjuvari, docentes alios per exemplum, quantum eſſe debeat celebris apud illos Confeſſoris memoria glorioſa, & quidem ſi diligenter attenditis hunc honorem, gratiarum exſolvetis aſſiduas largitori bonorum omnium actiones, uti ex impenſa Patriæ veſtræ tantæ benedictionis gratia poteſtis merito, & debetis vos cognoſcere debitores.

Datum Laterani duodecimo Kalendas Februarii Anno Octavo.

Dat. die 21. Januar. 1224. Pontific. Anno VIII.

LXIX.

Ex Regeſt. Vatic.

Conceſſio Locorum utriuſque Bundeni ad triginta annos Epiſcopo Reginen. facta ſub annuo cenſu triginta librarum.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Epiſcopo Reginen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm Bundenum de Runeulis, & Bundenum de Arduino, quæ ex donatione Comitiſſæ Mathildis ad Romanam ſpectant Eccleſiam in tua ſint Diœceſi conſtituta; Nos de communi fratrum noſtrorum aſſenſu, ea cum pertinentiis tibi, & Succeſſoribus tuis uſque ad triginta annos tenenda concedimus, ſub triginta librarum provenientium cenſu Romano Pontifici, qui pro tempore fuerit, perſolvendo pro Inveſtitura locorum ipſorum a te nobis, & eiſdem Fratribus noſtris trecentis libris provenientibus perſolutis. Termino autem veniente prædicto, quod inter Romanam Eccleſiam ſuper hoc, & te, & ſucceſſores tuos convenerit, obſervetur, quod ſi nihil convenerit, loca eadem, ſolutis primo Eccleſiæ Reginen. expenſis utilibus, & neceſſariis, libere ad Sedem Apoſtolicam revertantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 23. Febr. 1224. Pontific. Anno VIII.

Datum Laterani ſeptimo Kalendas Martii Pontificatus noſtri Anno octavo.

LXX.

Ibidem.

Confirmatio Privilegiorum, Bonorum, & Jurium Eccleſiæ Ravennaten.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Simeoni Ravennati Archiepiſcopo, ejuſque Succeſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium.

ETſi univerſis Sanctæ Eccleſiæ filiis debitores ex collato nobis a Deo Apoſtolatus officio exiſtamus, illis tamen perſonis & locis providere Nos convenit diligentiori ſollicitudine, ac propenſiori ſtudio charitatis, quæ ad Sedem Apoſtolicam noſcuntur ſpecialius pertinere. Quocirca Venerabilis in Chriſto Frater Archiepiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & nobilem, ac famoſam Ravennatenſem Eccleſiam, cui auctore Deo præeſſe dignoſceris ad exemplar felicis recordationis Calixti, Gregorii, Honorii, Gelaſii Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Imperatorum, Regum, aut Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis parante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfata Eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentiis ſuis Parmen. Regien. Mutinen. Bononien. Imolen. Faventin. Forolivien. Foropopulien. Cæſenaten. Bobien. Cervien. Comsclen. & Adrien. Epiſcopatus, Monaſterium Galiaten. Monaſterium Sancti Appollinaris in Claſſe, Monaſterium Sancti Severi, Monaſterium Sancti Laurentii foris murum, Monaſterium Sanctæ Mariæ Rotundæ, Monaſterium Sanctæ Mamæ, Monaſterium Sancti Appollinaris Novi, Monaſterium Sancti Joannis Evangeliſtæ, Monaſterium Sanctæ Mariæ in Coſmedin, Monaſterium Sancti Mercurialis, Monaſterium Sancti Vitalis, & Monaſterium Sancti Andreæ, & Canonicam Sanctæ Mariæ in Portu, ſalva compoſitione, quæ in præſentia noſtra inter te, ac ipſam Eccleſiam intercellit, & jus, quod habes in Monaſterio Sanctæ Mariæ de Urano, & in Canonica Sancti Clementis, Canonicam Sancti Georgii in Tabula non longe a Muris Urbis Ravennæ ſitam, Eccleſiam Sancti Bartholomæi de Mauriano, Plebem Sanctæ Mariæ, quæ vocatur in Portu, Plebem Materii, Plebem Sancti Viti, Plebem Sancti Venantii de Capite Canneti, Plebem Sancti Appollinaris de Comitatu Rodigii cum Cappellis ſuis, Monaſterium Sancti Petri in Maon. In Comitatu Penſaurien. Caſtrum Gazolæ, Caſtrum Ligabizæ, & Caſtrum Granarolæ cum Curtibus, juriſdictione & pertinentiis ſuis. In Comitatu Ariminen. Caſtrum Montis Columbi cum juriſdictione temporali, & aliis pertinentiis ſuis. Caſtrum Montis Crucis cum Curtibus, juriſdictione temporali, & pertinentiis ſuis. Diſtrictum Ravennat. Urbis, Ripam integram, monetam Teloneum, Muros, & omnes Portas Civitatis, Comaclenſem Comitatum cum honoribus, & pertinentiis ſuis. In Civitate Ariminen. Monaſterium Sancti Thomæ Apoſtoli, & Sanctæ Euphemiæ Virginis, Montem Caſtri Ubaldi, Montem Cerni, Caſtrum Offaniæ, & Caſtrum Montis Boddi, & alias Poſſeſſiones, quas Eccleſia tua habet in Marchia per diverſos Comitatus. In Comitatu Ariminen. Montem Genianum, Marazanum, Villam Corlianam, Caſtrum Savignani, Caſtrum Montiliani, Caſtrum Montis Novi. In Epiſcopatu Cæſenaten. Caſtrum Subrivolæ, Caſtrum Montiſeuechi, Caſtrum Salliani, Caſtrum Montis Gerardi, Caſtrum Serzani, & Flarbani. Caſtrum Deuleguardi, & Caſtrum Caſalecchi, & Rudiliani, & Caſtrum Stagnani, Villam Rotæ, & Caſtrum Rivarſani, Caſtrum de Monte, & Caſtrum Ronchi cum Curtibus, juriſdictione, & pertinentiis ſuis. In Epiſcopato Populien. Caſtrum Novum, Caſtrum Tuderani, Caſtrum Quilliani, Caſtrum Bagnoli, Caſtrum Molini Veteris, & Caſtrum Montis Bovarii cum Curtibus, juriſdictione, & pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Faventin. Caſtrum Aorioli, Caſtrum Taibani, & Villam Sancti Pontii. In Comitatu Imolen. Villam Lucii cum Curtibus, juriſdictione, & pertinentiis ſuis. In Territorio Ravennæ Rovendulam Villam Sancti Pancratii, & Villam Sancti Archangeli, Villam Ruſſi, & Caboy, & Caſtrum Caſemurate cum Curtibus, juriſdictio-

Eccleſiam Ravennaten. ſub Apoſtolica ſuſcipit protectione.

Bonaque omnia ei confirmat.

ctione, & pertinentiis ſuis, & Comitatum Argentæ, ideſt ipſam Argentam cum Pado, Ripis, Paludibus, & Piſcariis ſuis, Stratis, Viis, Paſcuis, Sylvis, & Publicariis univerſis, & cum integro Comitatu Argentæ, videlicet Villam Portus, & totum Plebanatum ejus, ſcilicet Caput Sandalis, Graſalum, Ripam Perſici, Vergundinum, Portum Veterariæ, Sandalum, Materium, Cavallum, & Curtem de Podio cum placito, diſtrictu, & omni juriſdictione a principio Comitatus Argentæ uſque Ravennam. Uſum quoque Pallei, plenitudinem videlicet Pontificalis Officii tuæ Fraternitati Apoſtolicæ Sedis liberalitate largimur, quo infra Eccleſiam tuam utaris diebus inferius annotatis, videlicet in Nativitate Domini, Feſtivitate Prothomartyris Stephani, Circumciſione Domini, Epyphania, Ypapanti, Dominica in Ramis Palmarum, Cæna Domini, Sabbatho Sancto, feria ſecunda poſt Paſcha, Aſcenſione, Pentecoſten, tribus Feſtivitatibus Beatæ Mariæ, Natali Beati Joannis Baptiſtæ, Solemnitatibus omnium Apoſtolorum, Commemoratione omnium Sanctorum, Dedicationibus Eccleſiarum, Anniverſario tuæ Conſecrationis die, Eccleſiæ tuæ principalibus feſtivitatibus, Conſecrationibus Epiſcoporum, & Ordinationibus Clericorum. Ad hæc adjicientes arctius inhibemus, ne quis Cimiteria Eccleſiarum, & Eccleſiaſtica Beneficia hæreditario jure poſſideat, quod ſi quis facere forte præſumpſerit, Cenſura Canonica compeſcatur. Præterea quod communi aſſenſu Capituli tui, vel partis Conſilii ſanioris in tua Diœceſi per te, vel ſucceſſores tuos fuerit canonice inſtitutum, ratum, & firmum volumus permanere. Prohibemus inſuper, ne excommunicatos, vel interdictos tuos ad officium, vel communionem Eccleſiaſticam ſine conſcientia, & conſenſu tuo quiſquam admittat, aut contra ſententiam tuam canonice promulgatam aliquis venire præſumat; niſi forte periculum mortis immineat, aut dum præſentiam tuam habere nequiverint, per alium ſecundum formam Eccleſiæ ſatisfactione præmiſſa, oporteat ligatum abſolvi. Sacrorum quoque Canonum auctoritatem ſequentes, ſtatuimus, ut nullus Archiepiſcopus, vel Epiſcopus abſque tuo, vel ſucceſſorum tuorum aſſenſu Conventus celebrare, cauſas etiam, vel Eccleſiaſtica negotia in Ravennaten. Diœceſi, niſi per Romanum Pontificem, vel ejus Legatum fuerit eidem injunctum, tractare præſumat. Illam quoque abuſivam conſuetudinem, vel potius abhominabilem corruptelam, qua Cives Ravennates, Archiepiſcopo decedente, bona mobilia Archiepiſcopatus tamquam ad eos jure ſucceſſionis pertineant, rapiunt, & aſportant, inhibentes Electo ne ingrediatur Archiepiſcopale Palatium, niſi prius juret ſe illorum conſuetudines ſervaturum, penitus abolemus ſub interminatione Anathematis prohibentes ne talia de cætero attententur. Porro conſuetudinem, quam in portanda Cruce, & Tintinnabulo cum Prædeceſſoribus tuis uſque ad hæc tempora ſervaviſti, videlicet ut quocumque iveritis excepta Urbe, & tribus milliariis prope, & tribus milliariis a loco ubi fuerit Romanus Pontifex Crucem, & Tintinnabulum ſine contradictione qualibet de Sedis Apoſtolicæ licentia deferatis, & ſignare, ac ſignando benedicere, ubicumque cum

Pallium quoque Archiepiſcopo.

Et antiqua Privilegia.

Pravas abolet conſuetudines

Bonas firmat.

prædictis inſignibus fueritis, ſine præſumptionis nota, poſſitis Auctoritate Apoſtolica confirmamus; ſalva tamen moderatione Concilii generalis. Libertates quoque, & rationabiles, ac approbatas conſuetudines Eccleſiæ tuæ in Civitate, Diœceſi, vel Metropoli ejus tam circa ſpiritualia, quam temporalia, ſicut eas juſte, ac pacifice obtinet, confirmamus. Ad hæc diſtrictius inhibemus, ne quis Terras, aut Homines ipſius Eccleſiæ ubicumque conſiſtant, indebitis, & inſolitis ſervitiis, vel exactionibus aggravare præſumat. Præterea quia Eccleſia tua gravia frequenter dicitur incurriſſe diſpendia, ex eo, quod Prædeceſſores tui non adhibitis teſtibus conſueverunt ſuos celebrare contractus; Volentes indemnitati ejus impoſterum præcavere; diſtrictius inhibemus, ne contractus ipſius Eccleſiæ ſine adhibitione teſtium de cætero celebrentur, & ſi qui amodo facti fuerint viribus careant tamquam contra inhibitionem Apoſtolicam attentati. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſubſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit; poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere, de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Contractus ſine teſtibus factos invalidat.

Clauſula.

Datum Laterani per manum Magiſtri Guidonis Domini Papæ Notarii ſecundo Idus Maji Indictione duodecima Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo vigeſimoquarto, Pontificatus vero Domini Honorii Papæ Tertii anno octavo.

Dat. die 14. Maji 1224. Pontific. Anno VIII.

LXXI.

Quod Abbates, ſeu Priores Ordinis Camaldulen a Monaſteriorum regimine amovendi, ſeu de exceſſibus eorum corrigendi, ad appellationes interponendas minime admittantur,

Ibidem;

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Camaldulen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem,

EX parte veſtra fuit propoſitum coram nobis, quod frequenter accidit, quod cum aliquos veſtris Abbates, ſeu Priores Ordini veſtro ſubjectos amovere a Monaſteriorum regimine, vel de ſuis exceſſibus caſtigare, ſicut

ejuſdem exigunt Ordinis Inſtituta, iidem ut Canonicam correctionem eludant in vocem appellationis frivole mox prorumpunt, occaſione hujuſmodi vos, & Monaſteria, quæ a vobis tenentur multis expenſis, & laboribus fatigantes. Quare humiliter ſupplicaſtis, ut cum illi ad defenſionem iniquitatis uſurpent, quod ad præſidium innocentum dignoſcitur inſtitutum, eis appellandi taliter aditum præcludere dignaremur; quia ergo ſicut nec Prælati valent ſine cauſa gravare ſubjectos, ſic nec ſubditi pro ſola voluntate ſub appellationis obtentu correctionem poſſint eludere Prælatorum, veſtris ſupplicationibus inclinati auctoritate præſentium diſtricte inhibemus, ne contra vos a regulari correctione prędicti Abbates, & Priores appellationis obſtaculum temere interponant. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei; ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 15. Maji 1224. Pontific. Anno VIII.

Datum Laterani Idibus Maji Pontificatus Noſtri anno octavo.

LXXII.

Ex Authographo in Archivo Eccleſ. hujus edidit Ughell. Ital. Sac. Tom. II.

Confirmatio Bonorum omnium, ac limitum Foroſempronienſis Eccleſiæ, ac cujuſdam Sententiæ ejuſdem favore ab Alexan. PP. III. latæ.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Monaldo Foroſemp. Epiſcopo, ejuſque ſucceſſoribus canonice ſubſtituendis in perpetuum.

Proemium.

IN eminenti Apoſtolicæ Sedis ſpecola diſponente Domino conſtituti fratres noſtros Epiſcopos, tam propinquos, quam longe poſitos fraterna debemus charitate diligere, & commiſſas eorum gubernationi Eccleſias patrocinio Sedis communire, quo ex ſuſcepti executione officii tanto vigilantiores poſſint ſemper exiſtere, quanto a pravorum incurſibus ſecuriores ſe viderint permanere.

Eccleſiam hanc ſub tutela S. A. recipit:

Eapropter Venerabilis in Chriſto Epiſcope tuis juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Foroſempronienſem Eccleſiam, cui auctore Deo præeſſe dignoſceris, ad exemplar præceſſorum noſtrorum felicis memoriæ Victoris, Alexandri Secundi, Gregorii Septimi, Paſchalis, Innocentii, Eugenii, Anaſtaſii, Adriani, Alexandri III., Lucii, & Innocentii Romanorum Pontificum ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus: ſtatuentes, ut quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, & canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma tibi, tuiſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant, in quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis.

Eique bona omnia confirmat.

Civitatem ipſam Foroſempronienſem cum aliis, & omnibus ſuis pertinentiis, Plebem Sancti Martini cum Cappellis, & aliis pertinentiis ſuis, Plebem Sancti Hippolyti, cum ipſo Caſtro, quod dicitur Caſtrum Sancti Hippolythi, cum Cappellis, & aliis pertinentiis ſuis, Plebem Sancti Floriani cum Caſtro ipſius Plebis, & Cappellis, & aliis pertinentiis ſuis, Plebem Sancti Petri in Caruco, cum Cappellis, & aliis pertinentiis ſuis, Caſtrum quod dicitur Sancti Andreæ cum omnibus pertinentiis ſuis, Caſtrum Montis Blondi, cum pertinentiis ſuis, Caſtrum Montis Ceraſoli, cum pertinentiis ſuis, Caſtrum Paraſacchi cum pertinentiis ſuis, Caſtrum Scarleoi cum Curte, & aliis pertinentiis ſuis, Montem Feleinum cum pertinentiis ſuis, Montem Oraſi cum Caſtro Montis converſorum, & omnibus aliis ſuis pertinentiis, Montem, qui olim dicebatur Caſtrum Salvatoris cum pertinentiis ſuis, Caſtrum Vallis cum omnibus pertinentiis, Caſtrum Carpineti cum pertinentiis ſuis, Caſtrum Leviſſi torquati cum Curte, & omnibus ſuis pertinentiis, Caſtrum Serbilongi cum omnibus ſuis pertinentiis, Caſtrum Caſpiſſæ cum Curte, & aliis ſuis pertinentiis, Caſtellarium, quod dicitur Roſſundum cum omnibus ſuis pertinentiis, Manſum unum, quem tenat hæres Raynerii de Girardo in Curte de nubilaria, cum omnibus pertinentiis, Monaſterium Sancti Chriſtophori de Caſtellaro cum Caſtro, & omnibus ſuis pertinentiis, Monaſterium Sanctæ Fauſtinæ cum omnibus ſuis pertinentiis, Monaſterium Sancti Maurentii, Monaſterium de Aſtreto, Monaſterium Sancti Terentii cum omnibus pertinentiis. Inſuper in Comitatu Fani Montem, qui dicitur mons Calvus cum ſuis pertinentiis, & Montem qui dicitur Mons Fani, cum pertinentiis ſuis, Cappellam Sancti Petri cum toto ipſo Caſtro de Plano, cum tota ipſa Maſſa de Plano, cum vivorum, ac defunctorum redditibus univerſis, & aliis pertinentiis ſuis. In Comitatu Foroſempronienſi terram in integrum, quanta juris noſtri Palatii fuit, necnon & totum publicum, qui Sacræ Romanæ Eccleſiæ pertinuit. In Comitatu Callienſi Caſtrum quod dicitur mons Catulus, cum aquis, Molendinis, ſuiſque aliis pertinentiis, Plebem Sancti Joannis in Sorbitulo cum Cappellis, & Caſiellis omnibus, quæ ſunt in tota Maſſa de Sorbitulo cum decimis, & oblationibus vivorum, & defunctorum redditibus, & conſecrationibus univerſis, cum ſilvis, aquis, molendinis, pratis, vineis, terris, cultis, & incultis, & aliis omnibus eorum pertinentiis, Cappellam Sancti Andreæ de Loreto, cum Caſtro, & aliis ſuis pertinentiis. Monaſterium Sanctæ Mariæ in Portuno, cum omnibus ſuis pertinentiis, Caſtrum Montis Aldani, cum omnibus ad ſe pertinentibus, de quibus ſupradictis annis ſingulis Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ Biſantium unum cenſus nomine Sempronienſis Eccleſia teneatur exſolvere. Ut autem majori parte gaudere poſſis, in poſterum fines Epiſcopatus Foroſempronienſis tibi, tuiſque ſucceſſoribus confirmamus; ſicut finibus ipſis idem Epiſcopatus diſtinguitur, & prædeceſſores tui eos uſque ad hæc tempora rationabiliter poſſediſſe noſcuntur, utique fines tales ſunt, incipiunt ex parte Fani a Rivo majori, ubi intrat in Metaurum ſub Ponte Sancti Cipriani, & aſcendit per ipſum Rivum uſque ad Trivium Suſſanariæ, &

Fines ejuſdem deſigna

deſcen-

Digitized by Google

deſcendit in Rivum putridum, aſcenditque per eumdem Rivum uſque ad alium Rivum, qui vocatur Dulce, & per ipſum Rivum uſque ad Montem Aldi, & ſic aſcendit per Theſanum, uſque ad terram Urbinatam, deſcendentes per Pontem Maurum veterem, aſcenduntque uſque ad Rivum candiliani, & ſic durat per ipſum Rivum uſque in focem Petræ pertuſæ, & tranſilientes per Montem Ferri tranſeunt uſque ad Spougiam, & vadunt uſque ad Rivum Montis Caſuli, & traoſeunt per Caſtrum Noricle ad Sanctum Blaſium, & hinc aſcendunt ad Sanctum Petrum, & Campum, & deſcenduot ad Apicem Albelli, aſcenditque per Foſſam Sancti Marci, uſque ad Crucem Sancti Martini, inde deſcendont per foſſam Dulionis, & Faraſti, aſcendunt ad foſſam Varangulæ, & ſic durans aſcenden. uſque ad terram Salatam, emergunt ad Senum Centuæ, & aſcendunt tu Neulam Bruogalenſem, & hinc uſque ad Suſannum Fluvium, tranſeuntes per Camajorem aſcendunt in terram Boccabelli, & ſic duraos uſque in Montem Bilii, & tranſeunt per trovetum in Forratum longi uſque ad triviom Poeſſi, & aſcendunt ad Crucem Sancti Bartoli, & ſic per terram Morellam deſceodunt in Rivum Callii, ſic uſque in Metaurum, qui primos finis eſt. Jus autem Epiſcopale in Eccleſiis, & Cappellis, ſive in Monaſteriis, Caſtris, & Villis, quæ infra hos fines continentor, tibi, & ſucceſſoribus tuis dusimus confirmandum, ſicut juſtum anteceſſores tui juſte percipere conſueverunt. Præterea ſententiam quam piæ recordationis Prædeceſſor noſter Alexander Secuudus de Plebe Sancti Joannis, quæ dicitur de Sorbitulo, com cæteris Eccleſiis de Maſſa Sorbituli inter bonæ memoriæ Benedictum Prædeceſſorem tuum Foroſempronienſem, & Guillelmum Senogallienſem Epiſcopos protulit, & eam privilegii moonimine roboravit ratam habentes, camdem Plebem eum præfatis Eccleſiis, decimis, oblatiooibus vivorum, ac defunctorum, & conſecratiooibus univerſis, tibi, & Eccleſiæ tuæ Apoſtolica auctoritate confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus; Ad majorem autem Eccleſiæ tuæ cautelam ipſius ſententiæ formam ſicut in ejus authentico continetur, cujus tenor talis eſt.

Sententia Alexandri II. PP. de Plebe de Sorbitulo.

Cum in Dei Omnipotentis nomine, & reverentia in Sacroſancto Lateranenſi Palatio Dominus Papa Alexander cum quam plurimis reſideret Epiſcopis, quorum hic ſunt nomina, quæ ſequuntur. In primis Domious Ildebrandus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Archidiacuous, necnon & Dominus Petrus Daoianus Oſtienſis Eccleſiæ Epiſcopus, & D. Bonifacius Albanenſis Epiſcopus, & Dominus Mainardus Sutrienſis, & D. Hugo Eugubinenſis Eccleſiæ Epiſcopus, & Dominus Mainardus Urbinaten., & Dominus Arduinus Fanenſis Epiſcopus, & D. Guillelmus Humanenſis Epiſcopus, & Dominus Hugo Callieoſis Epiſcopus, & Dominus Dominicus Piſaurenſis Epiſcopus, & D. Lotharius Aotimanenſis Eccleſiæ Epiſcopus, & alii quamplures, in quorum omnium præſentia ſurgens Guillelmus Senogallienſis Epiſcopus, inquit, Domine Pater Reverende Veſtræ Sanctiſſimæ conqueror pietatis ſuper Fratre noſtro Benedicto Foroſempronienſi Epiſcopo, qui quandam Eccleſiam noſtræ Diœceſis, cujus vocabulum eſt Joannis, quæ dicitur io Sorbitulo, com ſuis Eccleſiis eidem Maſſæ, quam nobis, noſtræ Eccleſiæ Sacra conteodit, & ſibi temere uſurpare præſumpſit, unde veſtram deprecor pietatem, ut noſtræ Eccleſiæ juſtitiam facere dignemini. Tnoe Dominus Petrus Damiauus cæpit exponere quatenus Dominus Victor Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Aotiſtes Foroſempronienſi Eccleſiæ motus pietate paupertatis ejuſdem cum decimis, & oblationibus oniverſis miſeraodo conceſſerit, ſuoque dominio mancipaverit ejuſdem Maſſæ Eccleſiæ univerſas iiſdem redditibus prælibatis, quo referente idem cæteri proteſtati ſunt, quod hæc vera eſſet aſſertio. Quod audiens Dominus Papa Alexander cunctis audientibus, placido ore inquit, quod a Prædeceſſore noſtro bonæ memæ Domino Victore vobis referentibus ſtatutum agnovimus, firmum, & ratum eſſe cenſemus, & præcipimus, ut deinceps D. Guillelmus Senogallienſis Epiſcopus, nec illius ſucceſſores inquietare audeant Benedictum Foroſemproniеnſem Epiſcopum, vel ejus ſucceſſores in perpetuum. Quod ſi amplius inquietare tentaverit, ſit in pœna ducentorum ſolidorum aureorum medietatem Eccleſiæ ſupradictæ. Actum eſt hoc menſe Maji, die vero decima, Indictione decima tertia. Ego Sergius Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Scrinarius, hæc acta ſcripſi.

Decernimus ergo &c. Si qua igitur &c. cunctis autem &c. Amen.

Honorii PP. Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

EGO HONORIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.

Ego Hugo Hoſtienſis, & Veliternen. Epiſcopus.

Ego Pelagius Albanenſis Epiſcopus.

Ego Nicolaus Tuſculanenſis Epiſcopus.

Ego Leo tit. S. Crucis in Hieruſalem Presbyter Card.

Ego Guala Sancti Martini Presbyter Cardinalis.

Ego Stephanus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter Cardinalis.

Ego Gregorius tituli Sanctæ Anaſtaſiæ Presbyter Cardioalis.

Ego Thomas S. Sabinæ Presbyter Cardinalis.

Ego Joanoes Sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis.

Ego Dec. SS. Sergii, & Bacchi Diaconus Cardioalis.

Ego Gregorius Sancti Theodori Diaconus Cardinalis.

Ego Romanus Sancti Aogeli Diaconus Cardinalis.

Ego Stephanus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.

Ego Petrus S. Georgi ad velum aureum Presbyter Cardinalis.

Dat. die 19. Maji 1224. Pontific. Anno VIII.

Datum Lateraoi per manum Magiſtri Guidonis Domini Papæ Notarii XIV. Kalen. Junii Iodictione XII., Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo ducenteſimo vigeſimo quarto, Pontificatus vero Domioi Honorii Papæ Tertii Anno Octavo.

Con-

LXXIII.

Exemptio Ordinis Ciſtercienſis Monachorum S. Beuedicti a ſolutione deeimarum.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribos Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Officialibus, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos iſtæ litteræ pervenerint ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ciſtercienſes ad monita Innocentii componunt cum Eccleſiarum Prælatis de Decimis.

CUm Abbates Ciſtercien. Ordinis tempore Concilii generalis, ad commonitionem felicis mem. Innocentii Papæ prædeceſſoris noſtri, ſtatuerint, ut de cætero Fratres ipſius Ordinis, ne occaſione privilegiorum ſuorum Eccleſiæ ulterius gravarentur, de alienis terris, & ab eo tempore acquirendis, ſi eas propriis manibus, aut ſumptibus colerent, decimas perſolverent Eccleſiis, quibus ratione prædiorum antea ſolvebantur, niſi cum eiſdem Eccleſiis aliter dncerent componendum, idem prædeceſſor noſter, quia ſperabat, ut Eccleſiarum Prælati proniores, & efficaciores eſiſterent ad eahibendum eis de ſuis malefactoribus juſtitiæ complementum hujuſmodi, ratum habens, & gratum, hoc ipſum ad alios Regulares, qui gaudent ſimilibus privilegiis eatendi voluit, & mandavit.

Inquietantur ab eiſdem.

§. 1. Sed quod dolentes referimus, in contrarium res eſt verſa, quia, ſicut es allata quærela Abbatum ipſius Ordinis frequenter audivimus, nonnulli Eccleſiarum Prælati, & alii Clerici, eorum privilegia temere contemnentes, & contendentes malitioſe ipſorum pervertere intellectum, eos multipliciter inquietant. Nam cum ſit ipſis indultum, ut de novalibus, quæ propriis manibus, aut ſumptibus eacolunt, ſive de hortis, virgultis, & piſcationibus ſuis, vel de ſuorum animalium nutrimentis, nullus ab eis decimas esigere, vel extorquere præſumat; quidam perverſo intellectu confıcto, dicentes quod non poſſunt intelligi, niſi de his, quæ ſunt ante dictum Concilium acquiſita, ipſos ſuper his multiplici exactione fatigant.

Ideoque a novalium ſolutione liberi declarantur.

§. 2. Nos igitur eorum quieti paterna ſollicitudine providere volentes, univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Abbates, & Fratres ejuſdem Ordinis, a præſtatione Deeimarum, tam de poſſeſſionibus habitis ante Concilium memoratum, & de novalibus, ſive ante, ſive poſt idem Coneilium acquiſitis, quæ propriis manibus, ac ſumptibus excolunt, quam de hortis, virgultis, piſcationibus ſuis, ac de ſuorum animalium nutrimentis, ſinguli veſtrum omnino ſerventur immunes.

Dat. die 9. Novemb. Anno Domini 1224. Pont. An. IX.

Datum Lateran. quinto Idus Novembris Pontificatus noſtri Anno nono.

LXXIV.

Alia conſimilis esemptionis conceſſio.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus, & Fratribus Ciſtercien. Ordinis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm aliquando cogente neceſſitate, vel utilitate propria requirente, terras veſtras ante generale Concilium acquiſitas, conceſſeritis aliis eacolendas, ne pro eo quod de poſſeſſionibus poſt idem Concilium acquiſitis, decimas ſolvitis, ſi ad manus veſtras taliter conceſſæ redierint, a quoquam vexari poſſitis, ut nullos a vobis de hujuſmodi terris, quæ ad vos taliter redierint, ſi eas manibus propriis, aut ſumptibus colitis, occaſione Concilii memorati, decimas esigere, vel extorquere præſumat, auctoritate præſentium inhibemus.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum Lateran. ſeptimo Kalend. Decembris Pontificatus noſtri Anno nono. Dat. die 25. Novem. 1224. Pont. An. IX.

LXXV.

Unam Præbendam in ſingulis Franciæ Eccleſiis reſervat pro neceſſitatibus Eccleſiæ Romanæ. Ex Marten. Anecdot. Tomo I. col. 91.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis univerſis Eccleſiarum Prælatis per Regnum Franciæ conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

SUper muros Hieruſalem cuſtodes poſiti, quanto eminentiorem ſpeculum dignitatis attendimus, tanto in eminentiori debito ſollicitamus officii, ut vigilanti cuſtodia nobis quoque per meritum, aliis per eaemplum, quatenus in conſpectu Altiſſimi conſcientiæ puritas conſervetur, & in facie propriæ famæ integritas non lædatur. Multum enim cedit ad commodum, ut & conſcientiam fama non deferat, & famam conſcientia contemui non exponat, ſed potius mutuis promoveantur ſuffragiis, & mutuis ſibi promotionibus ſuffragentur, propter quod in veſtibus Aron mala punica cum tintinnabulis dependebant. Porro dum attendimus, quid onus honoris eapoſcat, quid ſarcina dignitatum deſideret, multa nos cura ſollicitat, multæ nos ſollicitudinis urgemur inſtantia, qualiter Deo ſatisfaciamus, & homini, & ſi non ut volumus, & debemus, ſaltem prout permittimur, & valemus. Sane multos multoties & audivimus, & vidimus murmurantes propter expenſas, quas venientes ad Sedem Apoſtolicam faciebant. Scimus autem quid ex talibus inferebat præſumptio detractorum, quid labia doloſa, quid lingua magniloqua præſumebant, cum nonnulli ſermones in publico monſtrantes, & mittentes periculoſius jacula in occulto, Romanam niterentur mordere Eccleſiam, parari non ſolum ea, quæ vigor juſtitiæ; ſed etiam quæ judicium

Nonnullorum murmurationes propter expenſas Curiæ Romanæ.

dicium æquitatis, necnon benignitatis gratia, conſumabat ſuis loquutionibus depravare, præſertim apud eos, qui aures paricntes habebant, & graves, & erectas ad malum. Illos quoque

Refelluntur.

in talibus frequenter experti ſumus oſtendere, qui miſſi procurare negotia, dum ea quæ illis ad neceſſarias deputabantur expenſas, ſuis voluptatibus applicabant, ad miſerabile ſubſidium mendscii recurrentes, alienis moribus impingebant, quod proprie defraudsverant. Quia vero in iis contra Sedem Apoſtolicam detractis obrepebat occaſio, & Eccleſiis, & Eccleſiarum Prælatis, necnon & aliis videbatur imminere gravamen; cum fratribus noſtris diligenter curavimus habere tractatum, quo ſtudio, qua cautela, ſecondum Deum, & hominem inveniremus in talibus ſalubrem proviſionis effectum, & tandem, prout Domino placuit, communi, & unanimi deliberatione conſilii rem non novam, nec inexcogitatam a prædeceſſoribus noſtris ſumus aggreſſi, volentes quod illi ſalubri

Unam Præbendam in ſingulis Eccleſiis reſervat pro S. R. E. neceſſitatibus.

conſilio providerent efficaci opere conſumare, videlicet, ut ad opus Sedis Apoſtolicæ in ſingulis Cathedralibus Eccleſiis, & aliis præbendalibus ſingulæ præbendæ reſerventur, & interim donec id fiat, competentes in eis redditus aſſignentur. In Monaſteriis vero, & cæteris Domibus Regularibus, ac aliis Collegiatis Eccleſiis, necnon de bonis Epiſcoporum ſecundum facultates ſuas, conſtituantur certi redditus præbendas æquantes, quorum proventus in commune recepti, tam in noſtras, quam Fratrum noſtrorum neceſſitates, Cappellanorum, necnon Cancellariæ Oſtiariorum, aliorumque Sedis Apoſtolicæ Officialium convertantur, ut ſic & provideantur noſtris in vita neceſſariis, & gratis

Omnia vero gratis datum iri ſpondet.

omnibus omnia pro quibuſcumque venientibus negotiis miniſtrentur; nec ſit qui per ſe, vel per alium, expreſſe, vel tacite aliquid exigat, vel etiam ſponte oblata recipiat, præter Villæ redditum conſuetum. Quod ſi Gieziacus tantæ copiditati animam audebit exponere, tantæ pœnæ duritiæ ſubjacebit, quod præter publicæ confeſſionis opprobrium, culpam in pæna cognoſcet. Quis igitur Frater gratiæ, quis devotionis filius, quis ſponſi, & ſponſæ dilectus, ad hujuſmodi fratrum Eccleſiæ conſilium & auxilium non aſſurget? An non licet, non decet, non expedit,

Superiora rationibus, & monitis urget

ut ſic filiæ dextram porrigant ad ſubſidia Matris, quæ occupationibus multis, & magnis involvitur pro neceſſitatibus filiorum. Nonne id quamplures Eccleſiarum Prælati, magnique teſtimonii veri tempore generalis concilii ſua dabant? Nonne ad id toto videbantur deſiderio aſpirare? tnoc tamen Sedes Apoſtolica diſtulit, ne videretur ad hoc concilium evocaſſe. Ne igitur tam pii, tam ſancti propoſiti conſummatio retardetur, per quod creſcere poterit decor Eccleſiæ Dei, multaque ſubtrahi occaſio detrahen-

Adhortatio ad Franciæ Epiſcopos.

di: Univerſitatem veſtram monemus, rogamus, & exhortamur in Domino per Apoſtolica ſcripta vobia mandantes; quatenus ad executionem proviſionis hujuſmodi, tam in Cathedralibus, quam in aliis Eccleſiis, ut dictum eſt, impendentes ſic opera, ut operam efficacem, quod interprete facto monſtretur qosntum Domus Dei vos decor alliciat, quantum multorum relevatio moneat, quantumqoe utilitas generalis inducat. Cæterum cum ad relevanda Eccleſiarum onera, & gravamina Prælatorum, prout poſſumus, intendamus, de præbendis Clericis Romanis, vel aliis a Sede Apoſtolica conceſſa duximus, providendum; ut poſtquam fuerint ſupradicta completa, cum eos vacare contigerit, ad proprias Eccleſias revertantur, ne ſi ſucceſſive conferantur extraneis, ſicut aliquando conſuevit, filiis Eccleſiarum, qui niſi continuo ſervitio reſideant, redderentur inutiles, & voluntate quodammodo fierent alienæ.

Datum Laterani qointo Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno nono.

Dat. die 28. Januar. 1225. Pont. An. IX.

LXXVI.

Publicatio Proceſſuum, aliarumque pœnarum Conſtitutio contra S. R. E. Cardinsles invadentes, ſeu eos alias quomodolibet injuria afficientes.

Ex Regeſt. Vatic.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Univerſis præſentes litteras inſpecturis
ſalutem, & Apoſtolicam
Benedictionem.

Proemium.

SUmmi providentia Principis peculiarem Populum, quem prætulerat aliis gratiæ privilegio, ſpecialis fovebat Manua miſericordiæ, ac rigoris virga regebat beneficiis affluens ultionibus non remiſſus, amicus etiam Domini Moyſes pro eodem Populu Vitulum obtulit labiorum, & manuum ſacrificium non omiſit poſt ſupplicationis hoſtiam, holocauſto ſatiſfactionis oblato cauſam Populi coram Domino precibus, & Dei cauſam io Populo gladus proſequutus. Sane in maligno poſiti mundi malitia, dum impunitis exceſſibus per campum licentiæ diſcurrit effrenis, clauſtra juris infringit, aditum pandit injuriis, legem damnat honeſti, privilegium promittit errori, & dum ſpem impunitatis ad alios prorogat, ad culpam nonnullos invitat, ſicque fit pænalis impunitas, cum pænis reſervet majoribus puniendos, & per impunitæ tranſgreſſionis exemplar blandiatur aliis ad offenſam. Unde interdum utcumque tirannice parcitur, & miſericorditer deficitur, cum publicæ utilitatis interſit, ut exceſſus vindicta coerceat, & pæna ſit limes offenſæ. Hinc eſt, quod propter præſumptam in quoſdam de Fratribus noſtris temeritatis audaciam; nos, ne Cœleſtis Regis contumeliam, qui honoratur & ſpernitur io Miniſtris, diſſimulationi relinquere, ac Chriſtianæ Religionis opprobrium, dum Chriſtos Domini, quos ad Chriſtianorum omoium ſalubre ſervitium Apoſtolica Sedes aſſumit, crudeliter impetunt, dare negligentiæ videamur, non tanquam injuriarum ultorea noſtrarum, ſed honoris Sponſæ Chriſti, & Immonitatis Domus Domini zelatorea, de communi

S. R. E. Cardinales percutientes, eorumque fautores, conſiliarii &c. banno puniendi, ac beneficio teſtandi privi.

Fratrum noſtrorom conſilio hac in perpetuum valitura Conſtitutione ſancimus, ut ſi quis in hoc ſacrilegii genus irrepſerit, quod Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalem hoſtiliter fuerit inſequutus, vel percuſſerit, aut cæperit, vel ſocius fuerit facientis, aut fieri mandaverit, vel factum ratum habuerit, aut conſilium dederit, vel favorem, aut poſtea receptaverit, vel de-

ſen-

ſenſaverit ſcienter eumdem, ſicut reus læſæ criminis Majeſtatis perpetuo ſit infamis, diffidatus nihilominus & bannitus ſit inteſtabilis, ut nec Teſtamenti liberam babeat factionem, nec ad alicujus bona ex Teſtamento, vel ab inteſtato vocetur, quatenus ab omni ſucceſſione repulſus, publicaque repulſa confuſus minus inveniat ſuæ malitiæ ſucceſſorem. Fiant omnes habitationes ejus deſertæ, ut non ſit qui eas inhabitet, dentur cuncta ipſius ædificia in ruinam, & ut perpetuæ notam infamiæ perpetua ruina teſtetur, nullo tempore reparentur. Nullus ei debita reddere, nullus reſpondere in judicio teneatur: quidquid etiam in bonis invenietur ipſius, Fiſci, vel Reipublicæ dominio applicetur, ut ex illis nil tranſmittat ad poſteros, ſed potius cum ipſo quodammodo damnentur & ſua. Si quæ vero feuda, locationes, officium, vel beneficium ſpirituale vel temporale ab aliquibus Eccleſiis obtinet, ſit eis ipſo jure privatus, quæ ſic libere ad Eccleſias revertantur, quod Eccleſiarum Rectores de ipſis pro ſua voluntate diſponant: Quod ſi filium habet Clericum non Prælatum Eccleſiaſticum Beneficium obtinentem illo privetur ſpe collationis alterius omnino ſublata. Nulli præterea talium filiorum, atque nepotum ex virili ſexu deſcendentium ab eiſdem alicujus aperiatur janua dignitatis, aut honoris Eccleſiaſtici, vel mundani ad alicujus loci regimen non audeat: ſit ei poſtulandi negata facultas: ſit notarie judicatus, & quodlibet aliud officium, ſeu miniſterium publicum interdictum.

Aliæ pœnæ.

Declarantur excommunicati ipſo facto.

In judiciis ejus aſſertio contra quemquam nihil fidei, nihil credulitatis inveniat, ut ad teſtimonium prorſus reddatur indignus: ſit ei ad Ordines aſcenſus inhibitus: ſit ad beneficium, vel officium Eccleſiaſticum negatus acceſſus, & ut magis famoſa ſit ejus infamia, ad actus legitimos nullus ei pateat aditus, nulla porta panditur eidem ſuper aliquo præmiſſorum omni ſpe diſpenſationis adempta. Præſenti nihilominus adjicimus Sanctioni, ut ex inſequtione prædicta, ſicut ea injectione manuum violenta, ipſo facto excommunicationis ſententiam quis incurrat, & tam inſequtor, quam alii ſupradicti tanti mali participes, quamdiu in ſua contumacia perdurarint, ſingulis diebus Dominicis, & feſtivis pulſatis Campanis, & Candelis accenſis per omnes illius loci Eccleſias, in quo tantum fuerit facinus attentatum, necnon Civitatum, & Diœceſum vicinarum, eacommunicati publice nuncientur, nec ab alio, quam a Romano Pontifice cum fratrum ſuorum, & injuriam paſſi conſenſu poſſint abſolutionis beneficium obtinere, niſi dumtaxat in mortis articulo conſtituti. Cum autem fuerint abſolvendi, primo ſufficienter, & idoneè caveant, quod inferendæ pœnæ parebunt, & auxiliante Domino pœnitentiam peragent injungendam.

Pœnitentia injungenda reſipiſcentibus.

Deinde per omnes illius loci Eccleſias principales, vicinorumque locorum diebus Dominicis, & ſolemnibus incedant nudi coram Populo femoralia tantum habentes, & virgas ferentes in manibus, cum quibus per eaſdem Eccleſias publice ſuſtinentur: ituri poſtmodum ultra mare, & ibidem acturi pœnitentiam per tres annos ad minus, nec exinde poſtmodum reverſuri abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali. Verum cum tales gratiam reconciliationis meruerint, beneficio abſolutionis obtento indulgeatur ei licentia, ut ſua, & ſuorum injuriam proſequatur, & debitorum illorum, quæ contracta fuerint de poſtmodum acquiſitis repetitio non negetur. Illud autem non duximus omittendum, quod ſi quis fuerit in præmiſſis nudo conſilio, vel ſimplici favore culpabilis Judex in talem pœnam metiatur ex culpa, ut ſecundum quod exceſſus exegerit vindicta procedat.

Varia p[…] ſecunda[…] licti qu[…] tem.

Præmiſſis etiam dignum cenſuimus annectendum, ut ſi quiſquam aliquo prædictorum exceſſuum quemquam de Clericis, vel Religioſis noſtræ familiæ, vel Cardinalium afficere forte præſumpſerit, proportionetur pœna delicto, ita quod vindicta ex æquo eacceſſui reſpondente, ab offenſa noſtrorum cohibeantur deinceps manus temerariæ formidine ultionis quas Dei, vel noſtra, ſeu fratrum noſtrorum reverentia non cohercet. Si quis vero per ſe, vel per alium quod abſit occiderit Cardinalem, vel evidendentem dederit cauſam mortis, ultra quam præmiſſa contineant, ſic in eum poteſtas Juriſdictionis inſurgat, ſic rigor ultionis inſiliat, quod contra vitæ ſubſidium mortis ſolatium invocet vivens pœnæ nou culpæ vindictæ ſpeculum non offenſæ.

Pœna c[…] eoſdem [Car]dinales [occi]dentem.

Per hæc quoque ſæcularibus poteſtatibus non adiminus facultatem utendi legibus contra tales, quas adverſus ſacrilegos Catholici Principes ediderunt. Quis enim locus regiminis poterit eſſe tutus? Quis Rector ſecuritate gaudebit, ſi Romana Eccleſia, quæ omnium Eccleſiarum diſponente Domino Caput eſt, & Magiſtra caſibus iſtis ſubjicitur? ſi ejus filii ſpeciales hujuſmodi periculis exponuntur, quem Eccleſiæ filium, quem fidei zelatorem contumelia tanta non tangeret, & confuſio tam aſpera non moveret? Porro, qui filius eſt dolebit, qui fidelis matre fidei læſa ſedetur? Quapropter ſi Princeps, Senator, Conſul, Poteſtas, vcl alius Dominus, ſeu Rector quocumque nomine cenſeatur contra præſumptores prædictos præſentis Conſtitutionis tenorem non fecerit obſervari, tam ipſe, quam officiales ipſius infra menſem poſtquam res ad notitiam eorum pervenerit excommunicatione notentur.

Excom[…] cantur [… …]que Ju[…] has pœ[…] linquen[…] non inſ[…] tes.

Quod ſi Populus fuerit circa iſta remiſſus, & ad ſatisfaciendum Rectores, & Officiales ejus non compulerit, Romanus Pontifex cum ſuis fratribus omnibus infra menſem exeat locum illum, ſi eum ibidem contingerit tunc morari, & antequam plenarie ſatisfiat, minime revertatur, niſi forſan inevitabilis Eccleſiæ neceſſitas immineret, propter quam exitus ejus, & fratrum periculoſus proculdubio redderetur. Præterea ſi Populus Rectorem ſic excommunicatum tertio monitus ſicut poterit commoneri, a regimine amovere contempſerit, ſubjiciatur Civitas interdicto uſquequo congrue ſatisfiat.

Datum Reate duodecimo Kalendas Decembris Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

Dat. […] Novem. Pont. A.

Cano-

LXXVII.

Canonizatio S. Laurentii Archiepiſcopi Dublinenſis, Regis, ac Reginæ Hiberniæ filii, ejuſque relatio in numerum Sanctorum Confeſſorum, & Feſtivitatis ejuſdem præfinitio pro die decimaquarta menſis Novembris quotannis celebrandæ.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus in Rothomagen. Provincia conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Principio Eccleſiam Deus miraculis clarificavit.

INeffabilis providentia Dei, congruentia ſingulis quibuſque temporibus ordinate diſpenſans, in ſplendoribus Sanctorum, Eccleſiam ſuam quaſi ex utero genuit, dum eos in exordio ipſius naſcentis Eccleſiæ crebra miraculorum coruſcatione mirificans, & in ipſorum miraculorum fulgore obſtupefaciens gentes, ac prædeſtinatos in fide generans Jeſu Chriſti, in cujus hæc fieri nomine, ac virtute videbant, ipſos filiorum adoptionis numero aggregavit.

Sed propter Chriſtianorum pericula miraculis intermiſſis inſignivit Doctores.

§.1. Deinde creſcente fidelium numero, & multitudine, populi vocati de tenebris, ambulantes juſta ipſius vaticinium in lumine Domini Dei ſui, mirabilis diſpenſator in pluviam fulgura ſua fecit, dum ſignis, ſive miraculis, quæ non erant jam fidelibus neceſſaria, intermiſſis, ſuper novos populos, Paſtores, qui eos paſcerent ſcientia & doctrina, ſicut per os Hieremiæ promiſerat, ſuſcitavit. Doctores Eccleſiæ ſcilicet, qui terram cordis fidelium imbre doctrinæ compleverant, & extirpatis ſentibus vitiorum, eam ad proferendum virtutum germen, & fructum boni operis fœcundarent.

Sed interdum ſigna innovat.

§.2. Cæterum quia charitate frigeſcente ab exercitio hujuſmodi boni operis torpet Catholicus, errore devio abducente delirat hæreticus, cæcutit velamine adhuc ſuper cor permanente Judæus, & in tenebris ambulat ſidere lucis nondum ſibi oriente Paganus: miſericors Dominus, qui neminem vult perire, ſigna interdum innovat, & mirabilia miſeratus immutat, ex numero illorum, quos in Eccleſia triumphante glorificat, aliquorum fidem & merita in militante miraculis declarando. Ut per ea Catholici, mentis torpore diſcuſſo, ad boni operis excitentur inſtantiam, hæretici errore dimiſſo, ab invio reducantur ad viam, Judæi atque Pagani, vero lumine cognito, de tenebris & umbra mortis currant ad Chriſtum, lucem, viam, veritatem, & vitam.

Patratis a Deo per interceſſionem B. Laurentii miraculis petitur ejus Canonizatio.

§.3. Sanctæ igitur mem. Laurentio Dublinen. Archiepiſcopo apud Eccleſiam S. Mariæ de Augo Rothomagen. Diœceſ., ubi corpus ejus feliciter requieſcit, claris divino munere coruſcante miraculis, Ven. frater noſter Archiepiſcopus, & dilecti filii Capitulum Rothomagen., una cum Abbate, & Conventu Eccleſiæ ſupradictæ, multiſque aliis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Abbatibus, & Religioſis Viris, ejus venerabilis vitæ inſignia, & coruſcantia miracula ſuis nobis litteris intimantes, humiliter ſupplicarunt, ut ipſum Sanctorum cathalogo adſcribere curaremus, quatenus auctoritate Apoſtolica, dignus honor illi exhiberetur in terris, qui ſic claris ſignis, & evidentibus argumentis apparet honoratus in Cælis.

Commiſſa de his, & de ejus vita inquiſitio.

§.4. Licet igitur quos divina honorat dignatio, humana devotio prompto affectu debeat honorare; volentes tamen in hujuſmodi negocio, ſecundum conſuetudinem Apoſtolicæ Sedis cum digna maturitate procedere, præfato Archiepiſcopo, & N. Decano, & N. Theſaurario Rothomagen. dedimus in mandatis, ut ſuper dicti Viri vita, & miraculis inquirerent diligentiſſime veritatem, & eam nobis fideliter intimarent: ut ea plene comperta, pio ſupplicantium deſiderio, ſecurius annuere valeremus.

Hinc adhibitæ perquiſitiones, ſerioque inveſtigatum.

§.5. Ipſi autem mandatum noſtrum cum diligentia exequentes, quia de præfati Viri converſatione, ac vita, per homines de partibus illis certificari nequibant, eo quod per partes illas tranſitum faciens in Eccleſia prædicta correptus infirmitate decubuit, & infra octavum diem ab hac luce migravit, ſcripſere Venerabili Fratri noſtro Archiepiſcopo Dublinen., ut veritatem ſuper hoc inquiſitam, eis per ſuas litteras intimaret. Qui citra mare Hibernicum illuſtris Regis Anglorum negociis occupatus, non valens inquirere id per ſe ipſum, Venerabilibus Fratribus noſtris Daren. Epiſcopo Suffraganeo ſuo, ac Priori Sanctæ Trinitatis Dublinen. commiſit in hujuſmodi negocio vices ſuas. Ac demum eorum litteras, ſanctitatem vitæ, & converſationis, ſæpe dicti viri plenius continentes, ſuo & ipſorum ſigillis munitas deſtinavit eiſdem. Quas una cum depoſitionibus teſtium ſuper miraculis receptorum, nobis ſub ſigillis propriis tranſmiſere.

B. Laurentii genus, & primordia.

§.6. Collegimus autem ea ipſarum ſerie litterarum, quod ſæpedictus Vir, Regis & Reginæ Hiberniæ filius extitit, & ab infantia ſacris litteris eruditus, ſenilem geſſit in juventute gravitatem, & mundanarum illecebras vanitatum, a ſe ultra quam ætas illa ſolebat abdicavit.

Ejus virtutes.

§.7. Deinde in Archiepiſcopum Dublinen. aſſumptus, ſic in virtutem de virtute profecit; ut in oratione aſſiduus, auſterus in maceratione proprii corporis, ac in eleemoſynarum largitione profuſus, ſe totaliter Domino dedicarit.

Miracula.

§.8. Per depoſitiones vero teſtium prædictorum conſtitit evidenter, ſanctam vitam ejuſdem eſſe tot ſequentibus miraculis comprobatam: quot non parvam texet hiſtoriam, qui volet ea ſingula ſcribere ſeriatim. Sed ut prætereamus, quod claudi greſſum, cæci viſum, ſurdi auditum, muti loquelam, leproſi mundationem, & variis afflicti languoribus, ſanitatem ad invocationem ejus nominis receperunt, & hæc ſola, quæ inter cætera emicuere miracula.

Mortui ſuſcitati.

§.9. Idem Sanctus, immo Dominus ob ipſius merita glorioſa, ſeptem mortuos, quorum unus triduanus erat mirifice ſuſcitavit.

SS. cathalogo adſcribitur.

§.10. De ipſius igitur ſanctitate tantis certificati miraculis, divinumque ſecuti judicium, per quod ejus glorificatio nobis tam evidentibus innotuit argumentis, eumdem Beatum Virum cathalogo Sanctorum adſcripſimus, & annumerandum decrevimus Sanctorum Collegio Confeſſorum, ac inter eos a Chriſtifidelibus venerandum.

Ejus celebranda feſtivitas.

§.11. Statuentes, ut ejus veneranda feſtivitas de cætero annis ſingulis octavo decimo Kalendas Decembris ſolemniter celebretur. Monemus autem Univerſitatem veſtram, & hortamur

in Domino, quatenus Deum devotis mentibus collaudantes, & ſtudentes proficere tantæ virtutis exemplo ejuſdam glorioſiſſimi Confeſſoris apud Dominum ſuffragia humiliter imploretis.

Conceſſio Indulgentiarum

§. 12. Nos autem de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli auctoritate confiſi, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad præfatam Eccleſiam in die ſolemnitatis ejuſdem glorioſiſſimi Confeſſoris, vel infra octavas cum devotione acceſſerint ejus orationum ſuffragia petituri, viginti dies de injunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer relaxamus.

Dat. die 11. Decem. 1225 Pont. An. X.

Datum Reate tertio Idus Decembris anno decimo.

LXXVIII.

Approbatio Regulæ Ordinis Fratrum Eremitarum Beatæ Mariæ de Monte Carmelo.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Eremitis de Monte Carmelo ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Approbatam regulam ſervandam.

UT vivendi normam, regulariter a bonæ memoriæ Hieroſolymitano Patriarcha editam, quam ante generale Concilium vos dicitis humiliter ſuſcepiſſe, in poſterum vos & Succeſſores veſtri, quantum eum Dei adjutorio poteritis, obſervetis, in remiſſionem vobis injungimus peccatorum.

Dat. die 30. Januar. 1226. Pont. An. X.

Datum Reate tertio Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno decimo.

Regulæ prædictæ tenor ſubſequitur.

Prologus Regulæ.

Albertus Dei gratia Hieroſolymitanæ Eccleſiæ vocatus Patriarcha, dilectis in Chriſto filiis, Brocardo & cæteris Eremitis, qui ſub ejus obedientia juxta fontem, in Monte Carmeli morantur, ſalutem in Domino, & Sancti Spiritus benedictionem. Multifarie, multiſque modis Sancti Patres inſtituerunt, qualiter quiſque in quocumque Ordine fuerit, vel quemcumque modum religioſæ vitæ elegerit, in obſequio Jeſu Chriſti vivere debeat, & eidem fideliter de cor de puro, & bona conſcientia deſervire. Verum quia requiritis a nobis, ut juxta propoſitum veſtrum, tradamus vobis vitæ formulam, quam tenere in poſterum debeatis.

CAP. I.

De Priore.

Illud in primis ſtatuimus, ut unum ex vobis habeatis Priorem: qui ex unanimi omnium aſſenſu, vel majoris & ſanioris partis, ad hoc officium eligatur, cui obedientiam promittat quilibet aliorum, & promiſſam ſtudeat operis veritate ſervare.

CAP. II.

Cellulis.

Præterea juxta ſitum loci, quem inhabitare propoſueritis, ſinguli veſtrum ſingulas habeant cellulas ſeparatas, ſicut per diſpoſitionem Prioris ipſius, & de aſſenſu aliorum Fratrum, vel ſanioris partis, eædem cellulæ cuique fuerint aſſignatæ.

CAP. III.

Mutatione eorum.

Nec liceat alicui Fratrum, niſi de licentia Prioris, qui pro tempore fuerit deputatum, ſibi locum mutare, vel cum alio permutare.

CAP. IV.

Cellula Prioris.

Cellula Prioris ſit juxta introitum loci, ut venientibus ad eumdem locum primus occurrat: & de arbitrio, & diſpoſitione ipſius, poſt modum quæ agenda ſunt, cuncta procedant.

CAP. V.

Manſione in Cellulis.

Maneant ſinguli in cellulis ſuis, vel juxta eas, die ac nocte in lege Domini meditantes, & orationibus ſuis vigilantes, niſi aliis juſtis occaſionibus occupentur.

CAP. VI.

Oratione.

Hi, qui litteras noverunt, & legere Pſalmos, per ſingulas horas eos dicant, qui ex inſtitutione Sanctorum Patrum, & Eccleſiæ approbata conſuetudine ad horas ſingulas ſunt deputati. Qui vero litteras non noverunt, viginti-quinque vicibus dicant Pater, in nocturnis Vigiliis. Exceptis Dominicis, & ſolemnibus diebus, in quorum Vigiliis prædictum numerum ſtatuimus duplicari, ut dicatur Pater noſter vicibus quinquaginta. Septies autem eadem dicatur Oratio in laudibus matutinis. In aliis quoque horis ſepties ſimiliter eadem ſigillatim dicatur Oratio: præter Officia veſpertina, in quibus ipſam quindecies dicere debeatis.

CAP. VII.

Proprietate.

Nullus Fratrum ſibi dicat aliquid eſſe proprium: ſed ſint vobis omnia communia. Et ex his, quæ vobis Dominus dederit, diſtribuatur unicuique per manum Prioris, id eſt, per hominem ab eo ad idem officium deputatum, prout unicuique opus fuerit, inſpectis ætatibus, & neceſſitatibus ſingulorum. Ita tamen, ut ſicut præmiſſum eſt, in deputatis cellulis ſinguli maneant, & ex his, quæ ſibi diſtributa fuerint, ſingulariter vivant.

CAP. VIII.

Oratorio, & Miſſa.

Oratorium, prout commodius fieri poterit, conſtruatur in medio cellularum, ubi mane per ſingulos dies ad audienda Miſſarum ſolemnia convenire debeatis, ubi hoc commode fieri poterit.

CAP. IX.

Capitulis, & correctione.

Dominicis quoque diebus, vel aliis, ubi opus fuerit, de cuſtodia Ordinis tractetis. Ubi etiam exceſſus, & culpæ Fratrum, ſi qui de aliquo deprehenſi fuerint, charitate media corrigantur.

CAP. X.

Jejunio.

Jejunium ſingulis diebus, exceptis Dominicis, obſervetis, a feſto Exaltationis S. Crucis

uſque

uſque ad diem Dominicæ Reſurrectionis: niſi infirmitas, vel debilitas corporis, aut alia juſta cauſa jejunium ſolvi ſuadeat, quia neceſſitas non habet legem.

CAP. XI.

Eſu Carnium.

Ab eſu carnium ſemper abſtineatis, niſi pro infirmitatis, aut nimiæ debilitatis remedio ſint ſumendæ.

CAP. XII.

Armis ſpiritualibus.

Quia vero militia eſt vita hominis, & omnes, qui pie volunt vivere in Chriſto, perſecutionem patiuntur: Adverſarius quoque veſter diabolus tamquam leo rugiens circuit, quærens quem devoret, omni ſollicitudine ſtudeatis indui armatura Dei, ut poſſitis ſtare adverſus inſidias inimici.

Accingendi ſunt lumbi veſtri cingulo caſtitatis. Muniendum eſt pectus cogitationibus ſanctis. Scriptum eſt enim: Cogitatio ſancta ſervabit te.

Induenda eſt Lorica juſtitiæ: ut Dominum Deum veſtrum ex toto corde, & ex tota anima, & ex tota virtute diligatis, & proximum veſtrum tamquam voſmetipſos.

Sumendum eſt in omnibus ſcutum fidei, in quo poſſitis omnia tela nequiſſimi ignea extinguere. Sine fide enim impoſſibile eſt placere Deo. Et hæc eſt victoria, quæ vincit mundum, fides veſtra.

Galea quoque ſalutis imponenda eſt capiti, ut de ſolo Salvatore ſperetis ſalutem, qui ſalvum facit populum ſuum a peccatis eorum.

Gladius autem ſpiritus, quod eſt verbum Dei, abundanter habitet in ore, & in cordibus veſtris. Et quæcumque vobis agenda ſunt, in verbo Domini fiant.

CAP. XIII.

Aſſiduitate in opere.

Faciendum eſt vobis aliquod operis, ut ſemper vos diabolus inveniat occupatos, ne ex otioſitate veſtra aliquem intrandi aditum ad animas veſtras valeat invenire. Habetis ad hoc Beati Pauli Apoſtoli magiſterium pariter & exemplum, in cujus ore Chriſtus loquebatur. Qui poſitus eſt, & datus a Deo prædicator, & doctor gentium in fide & veritate: quem ſi ſecuti fueritis, non poteritis aberrare: In labore (inquit) & fatigatione fuimus inter vos nocte, ac die operantes, ne quem veſtrum gravaremus. Non quaſi nos non habeamus poteſtatem; ſed ut noſmetipſos formam daremus vobis ad imitandum nos. Nam cum eſſemus apud vos, hæc denunciabamus vobis: quoniam ſi quis non vult operari, non manducet. Audivimus enim inter vos quoſdam ambulantes in quiete, nihil operantes. His autem, qui ejuſmodi ſunt, denunciamus, & obſecramus in Domino Jeſu Chriſto, ut cum ſilentio operantes, ſuum panem manducent. Hæc via ſancta, & bona: ambulate in ea.

CAP. XIV.

Silentio.

Commendat vobis Apoſtolus ſilentium, cum in eo præcipit operandum. Et quemadmodum Propheta teſtatur: Cultus juſtitiæ, ſilentium eſt. Et rurſum: In ſilentio, & ſpe erit fortitudo veſtra. Ideoque ſtatuimus, ut ab hora veſpertina, uſque ad horam tertiam ſequentis diei ſilentium teneatis; niſi forte neceſſitas, vel cauſa rationabilis, aut licentia Prioris ſilentium interrumpat. Alio vero tempore, licet ſilentii non habeatur obſervatio tanta, diligentius tamen a multiloquio caveatur. Quoniam ſcriptum eſt, & non minus experientia docet; In multiloquio non deerit peccatum: & qui inconſideratus eſt ad loquendum, ſentiet mala. Item, qui multis utitur verbis, lædit animam ſuam. Et Dominus in Evangelio: De omni verbo otioſo, quod locuti fuerint homines, reddent rationem de eo in die judicii. Faciat ergo unuſquiſque ſtateram verbis ſuis, & frænos rectos ori ſuo, ne forte labatur, & cadat in lingua ſua, & inſanabilis ſit caſus ejus ad mortem. Cuſtodiens cum Propheta vias ſuas, non delinquat in lingua ſua. Et ſilentium, in quo cultus juſtitiæ eſt, diligenter, & caute ſtudeat obſervare.

CAP. XV.

Humilitate Prioris.

Tu autem Brocarde, & quicumque poſt te inſtitutus fuerit Prior, illud ſemper habeatis in mente, & ſervetis in opere, quod Dominus ait in Evangelio: Quicumque voluerit inter vos major eſſe frater, erit veſter miniſter: & quicumque voluerit inter vos primus eſſe, erit veſter ſervus.

CAP. XVI.

Et veneratione erga illum.

Vos quoque cæteri Fratres, Priorem veſtrum honorate humiliter: Chriſtum potius cogitantes, quam ipſum, qui poſuit illum ſuper capita veſtra. Et Eccleſiarum Præpoſitis etiam ait: Qui vos audit, me audit, & qui vos ſpernit, me ſpernit, ut non veniatis in judicium de contemptu, ſed de obedientia mereamini vitæ æternæ mercedem.

Hæc breviter ſcripſimus, vobis converſationis veſtræ formulam ſtatuentes, ſecundum quam vivere debeatis. Si quis autem ſupererogaverit, ipſe Dominus cum redierit, reddet ei. Utatur tamen diſcretione, quæ virtutum eſt moderatrix.

Ex Achon, Idus Januarii Anno Domini MCLXXI.

Digitized by Google

LXXIX.

Ex Regeſt. Vaticano.

Ordinis Prædicatorum, & Sancti Franciſci Fratribus apud Infideles degentibus, ut habitum mutare, barbam, & comam nutrire, ac pecunias tractare valeant, indulgetur.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filus Fratribus Prædicatoribus, Fratribuſque Minoribus in Regno Marochitano de mandato Sedis Apoſtolicæ commorantibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EX parte veſtra fuit propoſitum coram nobis, quod cum ad mandatum Sedis Apoſtolicæ voluntarie vos diſcrimini obtuleritis ob multorum ſalutem, provido uſi conſilio interdum mutatis habitum, barbam nutritis, & comam, non tam ad declinandum ad tempus gentis barbaræ feritatem, quæ in Chriſtianis crudelius debacchatur, quam etiam ut prodeſſe pluribus, & liberius viſitare Chriſtianos in carceribus, & locis aliis valeatis ad injungendum eis pœnitentiam, dandum ſalutis monita, exhibendum Eccleſiaſtica Sacramenta. Cumque in terra illa gratis non poſſitis victualia invenire, pro eo, quod non panis, ſed pecunia conſuevit ibidem Pauperibus in ſubſidium erogari, urgens neceſſitas vos compellit charitative recipere, ſed parce denarios expendere, & tantummodo propter cibum, & veſtes: Unde cum hæc ſint contra veſtri Ordinis inſtituta, licet videatur vos ab his excuſare inevitabilis neceſſitas, ac grandis, & evidens utilitas aliorum, quia tamen cum Job veremini omnia veſtra opera diſtricti examen Judicis recolentes, humiliter poſtulaſtis veſtræ ſuper his per Sedem Apoſtolicam ſubveniri conſcientiæ, atque famæ. Cum igitur ex Cauſa David coram Abimelech legatur habitum commutaſſe, ac Dominum ſe junxiſſe in ſpecie Peregrini Diſcipulis in Emmaus in fractione panis eis poſtmodum revelatum, qui etiam tam dictos Pueros ſuper eo, quod in neceſſitate comederant Panes Sanctos, quos eos contingere non licebat, quam Apoſtolos excuſavit, dum ipſos Pharisæi arguerent, quod eſurientes alienas non lotis fricantes ſpicas manibus comedebant. Nos laudabile opus veſtrum, piumque propoſitum attendentes veſtris ſupplicationibus inclinati, ſuper prædictis vobiſcum in illis regionibus, quamdiu præſcripta vos arctat neceſſitas, & invitat utilitas, miſericorditer diſpenſamus, dummodo tamen fraus non interveniat, ſive dolus, vel ſinceritatem veſtram cupiditas non ſeducat.

Cauſa conceſſionis hujus.

Diſpenſatio.

Dat. die 17. Martii 1226. Pont. An. X.

Datum Laterani ſextodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno decimo.

LXXX.

Edidit Fontanin. Codex Canoniz. pagin. 57.

In Sanctorum Confeſſorum Pontificum numerum refertur B. Willhelmus Eboracen. in Anglia Archiepiſcopus.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & aliis Eccleſiæ Prælatis, & Clericis, ac Laicis per Anglism conſtitutis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Prœmium.

QUi ſtatuit terminos gentium ſecundum numerum Angelorum, ut ruinam prævaricatorum ſpirituum rectorum hominum ſuppletione reſtauraret, volens diverſitatem gentium in confeſſione ſui nominis adunare, coæternum ſcilicet, & conſubſtantialem filium in uterum immaculatæ Virginis cælitus irroravit: qui ſiquidem ea ex humana carne dignanter aſſumpta, Fons Dei, & hominum mediator Eccleſiam de omnibus gentibus aggregans, & qui de latere ſuo formans eam in Sanguine ſuo redemit, & lavit, ipſamque, ut ſororem diligens, & ut Sponſam, eamdem ſibi junxit invincibili charitate: quæ utique nova ſemper prole fœcunda, donec impleatur numerus electorum, partim in terra contra hoſtes multiplices militans, partim in cœlo cum Chriſto triumphans, hic gratia Redemptoris adjuta meretur. Unde ibi feliciter coronatur, hic contemplatur per ſpeculum in enigmate, quidquid facie ad faciem ibi cernit; & quia tanto ibi flagrant ardentius charitate, qui divinæ fruuntur dulcedine viſionis, quanto eum, qui charitas eſt, vicinius intuentur, etiam hi certantes non ſolum ſuis orationibus adjuvant apud Deum verum, & miraculorum ſignis obtinent confortari, quibus ipſi magnifice coruſcantes, divinæ gloriæ participes ineffabiliter ſe oſtendunt, & dum de fide ad ſpem, & de ſpe ad rem charitate nullatenus decedentes, ſed potius augumentata exhibent ſe feliciter perveniſſe, datur promiſſi præmii certantibus certitudo, & ſic finalem in bono perſeverantiam efficaciter ſuadent. Quis enim videns electos Eccleſiæ poſt finem hujus vitæ felicem, novis coruſcare miraculis, capiti ejus, Chriſto videlicet, non cupiat inſeparabiliter adhærere, ut unus ſpiritus ſit cum eo? aut quomodo ei obſequium denegabit, qui ſibi obſequentibus dans virtutes, tanta præmia elargitur, ut hæredes quidem Domini, cohæredes autem Chriſti effecti gloriæ Regni cœleſtis, inſignia quæque feliciter obtinentes, miraculoſe revelentur in terris, & quidquid petierint, fiat eis? confundantur ergo Judæi, confiteantur hæretici, erubeſcant pagani, & peccatores ad pœnitentiam convertantur; dum fidem in Chriſto credentium tanta remunerari donorum conſpiciunt largitione.

Petitio de B. Vuilhelmo canonizando.

Sane Venerabilis frater noſter Archiepiſcopus, & dilecti filii Decanus, & Capitulum Eboracenſe apud nos per litteras, & per Magiſtros G. Pœnitentiarium, & Heliam Bernardi Eboracenſem, & Laurentium. Aquilegenſem Canonicos opportune, importune pluries inſiſtere, ut ſanctæ memoriæ Willhelmum, quondam Archiepiſcopum, ſicut ex multorum fide digno-

Digitized by Google

AN. CH. 1226.

dignorum teſtimoniis apparebat tanta fulſit gratia meritorum, quod multa per eum Dominus dignatus eſt glorioſa miracula operari, & poſt deceſſum ipſius corpus ejus multo pluribus dedit mirabilibus coruſcare, Cathalogo Sanctorum adſcriberemus in Eccleſia militanti, cum non eſſet dubium, ipſum in triumphanti a Domino multipliciter honorari. Verum licet fidem teſtimoniis adhibentes, & famæ jugiter de ipſo creſcenti credulitatem minime denegantes, libenter vellemus annuere precibus ſupplicantium; quia tamen in tam ſancto, & divino negotio non erat niſi cum maturitate plurima procedendum, pluries per viros electos, tam ſuper vitam, quam ſuper miraculis Sancti prædicti inquiſitionem fieri fecimus diligentem, cum etſi ad ſanctitatis exiſtentiam, ſufficiat perfectio charitatis, ad oſtenſionem tamen ipſius miraculorum exhibitio exigatur, eo quod, & nonnulli juſtitiam ſuam faciunt, coram hominibus, ut videantur ab eis, & nonnunquam diabolus ſe in lucis Angelum transfigurans illud hominibus fraudulenter; unde cum inquiſitores prædicti receptis ſuper his quampluribus teſtibus fide dignis, & examinatis, ſicut oportuit, diligenter, nobis ipſius Sancti ſanctiſſimæ vitæ ordinem, & multa, & magna miracula, quibus poſt deceſſum ejus, ipſum Dominus magnifice illuſtravit, plene, ac plane fideliter retuliſſent, nos provide attendentes, quod non erat tanta lucerna ponenda ſub modio, ſed ſuper candelabrum ſtatuenda, cum præter alia miracula, quæ longum eſſet per ſingula enarrare, Sepulchrum ejus olei ubertate pingueſcat, quo ægri quam plures inuncti a ſuis infirmitatibus ſunt ſanati, & quod non eſt prætereumdem ſilentio tres mortuos mirifice ſuſcitarit, & quinque cæcos illuminans, uni ex eis, qui in duello devictus . . . . . damnatus, cum ad Sepulchrum ipſius Sancti clamaret inſtanter, & peteret confidenter, ut ei oculos reſtitueret, quibus injuſte ipſum ſciebat orbatum, alios oculos novos reddiderit mirabili novitate, ipſum de communi fratrum noſtrorum, & aliorum Prælatorum, qui præſentes erant concilio adſcripſimus, vel potius adſcriptum denunciavimus Sanctorum Cathalogo Confeſſorum, ſtatuentes, ut in anniverſario ejus annuatim Feſtum ſolemniter celebretur.

Inquiſitio de ejus vita, & miraculis facta.

SS. albo adſcribitur.

Igitur, ut tantæ gratiæ gratos, ſicut convenit vos reddatis, Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus ejuſdem Sancti Feſtum, & memoriam veneratione debita recolentes ipſius apud Deum virtutum ſuffragia pro vobis, & aliis Chriſtifidelibus fiducialiter imploretis. Nos enim de gratia divina, & prædicti Sancti meritis confidentes omnibus ad Eccleſiam Eboracenſem in Feſto ejus devote convenientibus quadraginta dies de injuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxamus.

Ejus colenda celebritas.

Datum Laterani decimo quinto Kalendas Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

Dat. die 18. Martii 1226. Pont. An. X.

GREGORIUS IX.

PAPA CLXXVIII.

AN. DOM. MCCXXVII.

Altera ab Honorii obitu die, decimanona ſcilicet Martii anno 1227. electus eſt in Romanum Pontificem Ugo S.R.E. Cardinalis Epiſcopus Oſtienſis, natione Campanus, patria Signinus, patre ex Comitibus Signiæ, & Gregorii nomen ſumpſit: Dominica autem ſequenti die 21. nimirum ejuſdem menſis intronizatus eſt. Sedit in Pontificatu annos XIV. menſes V. dies III. (a), imperantibus in Oriente Roberto, mox Balduino II., in Occidente vero Friderico II. Imperatoribus. Obiit ſenio curiſque gravioribus confectus die 21. Auguſti 1241. & ſepultus eſt ad S. Petrum: Vacavit Sedes fere ad duos menſes.

Quod

(a) Incluſis extremis.

Digitized by Google

I.

Ex Regeſt. Vatic.

Quod Cremonenſis Eccleſia de cætero Suffraganea ſit, & eſſe intelligatur Archiepiſcopalis Eccleſiæ Mediolanen., cui reverentiam, & obedientiam conſuetas eahibere debeat.

Gregorius Epiſcopus Servos Servorum Dei. Venerabili fratri Archiepiſcupo, & dilectis filiis Capitulo Mediolanen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Quibus de cauſis Cremonen. Eccleſia a Mediolanenſis ſubjectione ſe ſubtraxerit.

Licet Mediolanenſis Eccleſia ſemper quantum eſt in memoria hominum, Apoſtolicæ Sedi fuerit obediens, & devota; felicis tamen memoriæ Innocentius Papa Prædeceſſor noſter ob culpam Civium Mediolanenſium Civitatem eorum ſubjiciens interdicto mandavit Suffraganeis ipſius Eccleſiæ, ut eidem nequaquam intenderent, quamdiu dicti Cives in ſua contumacia perdurarent. Super quo Venerabilis frater noſter Cremonenſis Epiſcopus, qui fuit apud Sedem Apoſtolicam conſecratus, ſpeciale mandatum dicitur recepiſſe. Proceſſu vero temporis dictis Civibus ad mandatum Eccleſiæ cum humilitate reverſis, bonæ memoriæ Honorius Papa Prædeceſſor noſter de communi fratrum ſuorum conſilio, Tibi frater Archiepiſcope tunc electo mandavit, ut ad ejus veniens præſentiam ſine mora Conſecrationis munus cum reſtitutione Suffraganeorum Mediolanenſis Eccleſiæ recepturus, ac demum tibi munere Conſecrationis impenſo, Suffraganeis ipſius Eccleſiæ abſolute ſine qualibet diſtrictione mandavit, ut eidem Eccleſiæ tamquam Metropoli ſuæ intenderent, & obedirent humiliter, ac devote illam reverentiam tibi, & Eccleſiæ ſine detractione aliqua eahibentes, quam ipſi, ſeu prædeceſſores ipſorum conſueverant vobis antiquitus eshibere. Innovavit etiam ipſius Eccleſiæ privilegium in quo inter cæteras ipſius Eccleſiæ Suffraganeas Cremonenſem Eccleſiam numeravit. Nuper autem Venerabiles fratres noſtri Ipporegien. & Brixien. Epiſcopi, ac dilectus filius Fulco Mediolanenſis Canonicus a vobis ad Sedem Apoſtolicam deſtinati propoſuerunt, quod cum dictus Epiſcopus a te frater Archiepiſcope pluries ob rationabiles cauſas, ac demum ad Synodum evocatus venire penitus contempſiſſet, tu in eum ſententiam excommunicationis promulgaſti; quare petierunt humiliter, & inſtanter eamdem ſententiam per Sedem Apoſtolicam confirmari, & eidem Epiſcopo nihilominus præcipi, ne tibi frater Archiepiſcope, vel Mediolanenſi Eccleſiæ ſe contumacem exhiberet de cætero, vel rebellem. Cæterum dilectus filios Rogerius Canonicus Cremonenſis Procurator ejuſdem Epiſcopi eadverſo proponens, quod dicta eacommunicationis ſententia in ſupradictum Epiſcopum, qui de non obediendo tibi frater Archiepiſcope dicti prædeceſſoris noſtri mandatum ſpeciale receperat poſt appellationem ad Apoſtolicam Sedem legitime interpoſitam fuerat promulgata, illam petiit irritam nunciari, & prænotatum præceptum ad præſens de gratia pro ſcandalo evitando differri. Cumque hujuſmodi gratiam multis ſupplicationibus poſtulatam obtinere non poſſet, eo quod non videbatur gratiæ locus eſſe, ubi petebatur inſtantius. Juſtitia eadverſo demum aſſeruit Cremonenſem Eccleſiam eſſe a Juriſdictione Mediolanen. exemptam, ac propter hoc præceptum non debere fieri ſupradictum, nec jamdictam confirmari ſententiam; ſed irritari prorſus, vel potius irritam nuntiari. Licet ergo id falſum prima facie videretur, eo quod non erat veriſimile exemptionem hujuſmodi, ſi facta forte fuiſſet, noſtram, & fratrum noſtrorum memoriam effugiſſe; Volentes tamen ſic per ſemitas ambulare Juſtitiæ, ut nulli daremus occaſionem aliquam murmurandi deliberavimus certum eidem Epiſcopo terminum aſſignare, quo ſe noſtro conſpectui præſentaret, allegatam exemptionem ſi poſſet per Apoſtolicæ Sedis Privilegium probaturus, ipſi Procuratori ejus publice proteſtantes, quod ſi in hujuſmodi probatione deficeret ſæpedictum Epiſcopum parti alteri, cum per præaſſignatas rationes fundata eſſet ejus intentio in legitimis condemnaremus expenſis. Interim autem idem Procurator ſicut vir fidelis, & providus videns, quod eidem Epiſcopo tutum non erat ſubire onus probationis hujuſmodi ab eo, quod propoſuerat de eaemptione probanda, ſpontaneo, & proculdubio provida voluntate receſſit, & rediit ad poſtulandum gratiam ſæpius poſtulatam; nihilominus humiliter poſtulando, ut ſuper prædicta escommunicationis ſenteutia memorato Epiſcopo dignaremur ſalubriter providere. Nos igitur attendentes quod cum jactura juris alieni non eſt gratia facienda, petitionem Procuratoris ejuſdem ſuper jamdicti dilatione mandati quantumcumque Civitatem Cremonen. tamquam unam de nobilibus, & magnis Civitatibus mundi ſincero diligamus affectu, non duximus admittendam; ſed de communi conſilio fratrum noſtrorum ſtatuimus, ut ſæpedictus Epiſcopus, & ſucceſſores ipſius, & Eccleſia Cremunen. tibi frater Archiepiſcope, & ſucceſſoribus tuis, ac Mediolanenſi Eccleſiæ illam reverentiam, & obedientiam curent eahibere de cætero, quam alii ejuſdem Eccleſiæ Suffraganei vobis eahibent, & eshibere ſunt ſoliti ab antiquo.

Eidem ab Honorio reſtitutæ.

Cremonenſis Epiſcopus inobediens.

Mediolanen. Archiepiſcopo ſubjecitur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

Datum Laterani nono Kalendas Maji Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Dat. die 23. Aprilis 1227. Pont. An. I.

Quod

II.

Ex Regeſt. Vatic.

Quod Popoli noviter ad Fidem Catholicam converſi nulli, niſi Romanæ Eccleſiæ ſubjecti eſſe intelligantur, ſub cujus protectione recipiuntur.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Converſis ad Fidem Chriſtianam ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

ECcleſia Romana, qoæ vos in Chriſto Jeſu per Evangelium noſcitur genuiſſe, pro peculiari Popolo ſibi vos propoſuit retinere, gaudens, & exultans, quod vos, qui ſicut adoleſcentior filius peregre in regionem profecti longinquam eratis peccati mortui, revixiſtis, & eſtis, qui perieratis, inventi transformati ſecundum miſericordiæ divitias in vaſa gratiæ, qui vaſa iræ acta in interitum fueratis. Cum ergo vocati ſitis in libertatem filiorum Dei, & ex aqua, & Spiritu Sancto renati, & ubi Spiritus eſt, debet eſſe libertas, ac valde indignum exiſteret, ut deterioris conditionis haberemini Converſi ad Fidem, quam Infideles eſſetis, cum potius ſecundum Apoſtolum diligentibus Deum omnia cooperentur in bonum. Perſonas veſtras, & aliorum, quos ex veſtra, ſeu alia quacumque gente in partibus illis converti ex gratia divina contigerit ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimos ſtatuentes, ut in libertate veſtra manentes nulli alii ſitis, quam ſoli Chriſto cujus efficimini acquiſitionis Populus, & obedientiæ Eccleſiæ Romanæ ſubjecti.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominom liceat hanc paginam noſtræ protectionis, & Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 13. Maji 1227. Pont. An. I.

Datom Laterani tertio nonas Maji Pontificatus Noſtri Anno Primo.

III.

Ibidem.

Confirmatio conceſſionis Caſtrorum Carpi, & Montis Baronzon per fel. recor. Honorium Papam Tertium alias Civitati Mutinen. factæ ſub annuo Cenſu ſexaginta Librarum.

Gregorios Epiſeopos Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Poteſtati, & Populo Mutinen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

SEdis Apoſtolicæ providentia provide penſans cauſas locorum & temporum, & diligenter attendens merita ſingulorum iis, qui firmius conſueverunt in ejus devotione perſiſtere uberius conſuevit gratiam exhibere, ut & devotos ſibi beneficiis reddat magis obnoxios, & illorum exemplo ad devotionem ſuam provocet indevotos. Hinc eſt quod bonæ memoriæ Honorius Papa Prædeceſſor noſter recolens ſinceræ devotionis affectum, quem hactenus habuit ad Eccleſiam Romanam Civitas Mutinen. & attendens obſequia, quæ ſibi exhibere poterit in futurum, Carpi, & Montis Baronzon Caſtra, quæ fuerunt claræ memoriæ Comitiſſæ Mathildis, cum Curtibus, & aliis pertinentiis ſuis vobis tempore ſuo cuſtodienda ſub certa forma commiſit. Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati ſimiliter cuſtodienda vobis committimus Caſtra prædicta, ita videlicet quod ea illis ad mandatum noſtrum guerram facietis & pacem, & Apoſtolicæ Sedis Legatos recipietis honorifice, ac honeſte tractabitis in eiſdem, & rationabiles, & antiquas conſuetudines, quibus homines ipſorum locorum uſque ad hæc tempora ſunt gaviſi, ſervabitis illibatas. Domos autem non cogetis eos in Civitate facere, quos etiamſi ad hoc obligaſtis, eoſdem ab obligatione hujuſmodi abſolvetis: quod ſi contra prædicta, vel aliquod eorom feceritis, incurretis tercentarum Marcharum pœnam, ad quam vos Nobis, & Sedi Apoſtolicæ obligaſtis. Inſuper Cameræ noſtræ ſexaginta libras provenien. Senatus in Feſto Beati Michaelis menſis Septembris ſolvetis Cenſus nomine annuatim.

Infeudatio per Honorium III. PP. facta.

Confirmatur ſub iiſdem conditionibus.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejos ſe noverit incurſurum.

Dat. die 15. Maji 1227. Pont. An. I.

Datum Laterani Idibus Maji Pontificatus Noſtri Anno Primo.

IV.

Quod quicumque Religioſi ad Eremum Ordinis Camaldulen. tranſire poſſint.

Honorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Priori Camaldulenſi ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

FErvor, & integritas Religionis, quæ in domo tua, & præſertim in Eremo per beneplacitum Conditoris, vigere cognoſcitur, inducit nos propenſios, & hortatur, ut petitiones tuas, quantum cum Deo poſſumus, prompto velimus animo exaudire.

Conceſſio.

§.1. Hac itaque ratione inducti, Tibi & Fratribus tuis auctoritate Apoſtolica indulgemus, eos qui de aliis Congregationibus venientes in Eremo veſtro, dummodo elegerint, & promiſerint ſub Ordine, & habitu veſtro, in Eremo perpetuo deſervire, libere ſine cujuſque contradictione, retinere poſſitis, ita tamen quod non permittantur in ſacris ordinibus, niſi de ipſorum ordinatione certi fueritis, miniſtrare. Nulli ergo omnino hominum &c. Si quis autem hoc attentare &c.

Dat. die 23. Junii 1227. Pont. An. I.

Datum Anagniæ nono Kalendas Julii Pontificatus noſtri anno primo.

Con-

Digitized by Google

V.

Confirmatio Statutorum, & Libertatum Ordinis Sanctæ Mariæ Theutonicorum, ejuſdemque Ordinis ſuſceptio ſub Apoſtolicæ Sedis protectione.

Ex Regiſtro Vatic.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Hermanno Magiſtro Religioſæ Fraternitatis Hoſpitalis Sanctæ Mariæ Theutonicorum Hieroſolymitan. ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

ETſi neque qui plantat, neque qui rigat ſit aliquid, ſed qui incrementum dat Deus; humana tamen diligentia impenſioris curæ ſollicitudinem debet impendere circa plantas, quæ adhuc novellæ fructus uberes afferunt, & uberiores ſuo tempore repromittunt. Cum igitur veſtræ Religionis novella plantatio flores, & fructus odoris, & honeſtatis tempeſtiva fecunditate produxerit, & Deo incrementum dante, ſic inceperit expandere ramos ſuos, & copiam promittere videatur; Nos qui Cuſtodes in Dominica vinea poſiti, & cultores circa virtutum plantaria debemus diligentioris culturæ, ac curæ ſtudium adhibere novellam plantationem veſtram, roræ Apoſtolicæ gratiæ irrigare proponimus, & fœcunditatem bonorum operum, quo viget ad præſens, & vigebit divina favente gratia in futurum, vigilantis curæ impendio adjuvare. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & domum veſtram, ſeu Hoſpitale in quo eſtis ad Dei laudem, & gloriam, atque defenſionem ſuorum fidelium, & liberandam Chriſti Eccleſiam congregati, cum omnibus poſſeſſionibus, & bonis ſuis, quæ in præſentiarum legitime habere cognoſcitur, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, ad exemplar felicis memoriæ Honorii Papæ Prædeceſſoris noſtri ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ſtatuentes, ut perpetuis futuris temporibus ſub Apoſtolicæ Sedis tutela, & defenſione conſiſtant. Statuimus etiam, ut Ordo Fratrum Hoſpitalis Hieroſolymitan. circa Pauperes, & Infirmos. Ordo vero Militiæ Templi circa Clericos, & Milites, ac alios fratres perpetuis ibidem temporibus obſervetur.

Hoſpitale cum bonis omnibus ſub Apoſtolica tutela ſuſcipit.

Ad hæc ſtatuimus, ut cum pro tuenda Catholica Eccleſia, & ea, quæ eſt ſub Paganorum tyrannide, de ipſorum ſpurcitia eruenda intrepide laboretis, liceat vobis libere in uſus veſtros convertere ea, quæ de ſpoliis ipſorum cæperitis Paganorum, & ne de iis contra velle veſtrum portionem alicui dare cogamini prohibemus.

Et Paganorū ſpolia applicat.

Præſenti quoque decreto ſancimus, ut fratres in domo veſtra Domino ſervientes, caſte, & ſine proprio vivant, & profeſſionem ſuam dictis, & moribus comprobantes Magiſtro ſuo, aut quibus ipſe præceperit ſubjecti, & obedientes exiſtant.

Fratribus obedientia, & paupertas injungitur.

Præterea quemadmodum domus ipſa veſtræ Sanctæ Inſtitutionis, & Ordinis fons, & origo eſſe promeruit: ita omnium locorum ad eam pertinentium caput, & magiſtra in perpetuum habeatur. Ad hæc adjicientes præcipimus, ut obeunte te dilecte in Domino fili Hermanne domus jam dictæ Magiſter, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ejuſdem domus fratribus præponatur niſi Militaris, & Religioſa Perſona, quæ veſtram Religionem, & habitum ſit profeſſa, nec ab aliis niſi ab omnibus fratribus inſimul, vel a majori, & ſaniori parte eorum, qui præponendus fuerit eligatur.

Domus Hieroſolymitana Ordinis caput

De electione Magiſtri.

Porro nulli Eccleſiaſticæ, ſæculariſve Perſonæ infringere, vel minuere liceat conſuetudines ad veſtræ Religionis, & Officii obſervantiam a Magiſtro, & fratribus ſalubriter inſtitutas. Eaſdem quoque conſuetudines a vobis aliquanto tempore obſervatas, & ſcripto firmatas, niſi ab eo, qui Magiſter exiſtit conſentiente tamen ſaniori parte Capituli non liceat immutari. Prohibemus inſuper, & omnimodo interdicimus, ut ulla Eccleſiaſtica ſæculariſve Perſona a Magiſtro, & fratribus ejuſdem domus exigere audeat fidelitates, hominia, juramenta, ſeu ſecuritates reliquas, quæ a ſæcularibus frequentantur; Fratribus quoque veſtris poſt factam in domo veſtra profeſſionem, & habitum Religionis aſſumptum revertendi ad ſæculum omnem interdicimus facultatem, nec alicui eorum fas ſit poſt factam profeſſionem, & ſemel aſſumptam Crucem habitum veſtræ profeſſionis abjicere, vel ad alium locum majoris, ſive minoris Religionis obtentu, invitis, ſive inconſultis fratribus, aut eo qui Magiſter exiſtit, tranſmigrare. Nullique Eccleſiaſticæ ſæculariſve Perſonæ, ipſos ſuſcipere liceat, vel tenere.

Ejuſque Fratrum libertate.

Facta profeſſione ab Ordine diſcedere non licet.

Sane laborum veſtrorum, quos propriis manibus, aut ſumptibus colitis de poſſeſſionibus habitis ante Concilium generale, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis, nullus a vobis Decimas exigere, vel extorquere præſumat. Ad hæc Decimas quas conſilio, vel aſſenſu Epiſcoporum de manu Clericorum, vel Laicorum habere poteritis quaſve conſentientibus Epiſcopis, & eorum Clericis acquiretis auctoritate vobis Apoſtolica confirmamus.

Exemptio, & Privilegiorum conceſſio.

Ut autem vobis ad curam animarum veſtrarum, & ſalutis plenitudinem nihil deſit, atque Sacramenta Eccleſiaſtica, & Divina Officia veſtro Sacro Collegio valeant commodius exhiberi ſancimus, ut liceat vobis honeſtos Clericos, & Sacerdotes ſecundum Deum quantum ad veſtram ſcientiam ordinatos undecumque ad vos venientes ſuſcipere, & tam in principali domo veſtra, quam etiam in obedientiis, & locis ſibi ſubditis vobiſcum habere, dummodo ſi e vicino ſint eos a propriis Epiſcopis expetatis iidemque nulli alii profeſſioni, vel ordini obnoxii teneantur. Quod ſi Epiſcopi vobis concedere forte noluerint, nihilominus tamen eoſdem ſuſcipiendi, & retinendi auctoritate Sanctæ Romanæ Eccleſiæ licentiam habeatis. Si vero aliqui horum poſt factam profeſſionem turbatores veſtræ Religionis, aut domus fuerint fortaſſe inventi liceat. Vobis eos cum ſaniori parte Capituli amovere ipſiſque tranſeundi ad alium ordinem, ubi ſecundum Deum vivere velint, & valeant dare licentiam, & loco ipſorum alios idoneos ſubrogare, qui etiam unius anni ſpatio in veſtra Societate probentur, eoque

pera-

peracto ſi mores eorum exegerint, & utiles fuerint ad ſervitium domus veſtræ inventi, tum demum profeſſionem faciant Regularem promittentes ſe Regulariter vivere, ac Magiſtro proprio obedire; ita tamen, quod eumdem vobiſcum victum habeant, & veſtitum necnon Lectiſternia hoc excepto, quod clauſa veſtimenta portabunt, ſed nec ipſis liceat de Capitulo, vel cura domus veſtræ ſe temere intromittere, niſi quantum fuerit eis a vobis injunctum. Præterea nulli perſonæ extra veſtrum Capitulum ſint ſubjecti, tibique dilecte in Domino fili Magiſter, tuiſque ſucceſſoribus tamquam Magiſtro, & Prælato ſuo deferant ſecundum veſtri ordinis Inſtituta.

Ordinationes aliaque Sacramenta ab Ordinario recipienda.

Conſecrationes vero Altarium, ſeu Baſilicarum Ordinationes Clericorum, qui ad Sacros Ordines fuerint promovendi, & cætera Eccleſiaſtica Sacramenta a Diœceſanis ſuſcipietis Epiſcopis, ſiquidem Catholici fuerint, & gratiam atque Communionem Apoſtolicæ Sedis habuerint, & ea gratis, & abſque pravitate aliqua vobis voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis Catholicum quemcumque malueritis adire Antiſtitem, qui noſtra fultus auctoritate, quod poſtulatur impendat.

Facultas acceptandi Donationes.

Si quando vero loca deſerta fuerint eidem Venerabili Domui ab aliquo pia devotione collata, liceat vobis ibidem ædificare Villas, Eccleſias, & Cæmeteria ad opus hominum ibidem manentium fabricare, ita tamen, ut in vicinia illa Abbatia, vel Religioſorum Virorum Collegium non exiſtat, quæ ob hoc valeat perturbari. Cum autem Terræ cultæ vobis quolibet juſto titulo conferentur, facultatem, & licentiam habeatis ibidem ad opus tranſeuntium, & eorum tantum, qui de menſa veſtra fuerint, conſtruendi Oratoria, & Cæmeteria faciendi. Eſt enim indecens, & periculo proximum Animarum Religioſos fratres occaſione adeundæ Eccleſiæ ſe Virorum turbis, & mulierum frequentiæ immiſcere. Quicumque ſane in veſtro Collegio ſuſcipientur ſtabilitatem loci, converſionem morum, ſeque militaturos Domino diebus vitæ ſuæ ſub obedientia Magiſtri veſtri poſito ſcripto ſuper Altare, in quo contineantur iſta, promittant.

Donantibus privilegia conceſſa.

Decernimus ergo, ut Receptores veſtrarum Fraternitatum, ſive Collectarum ſalvo jure Dominorum ſuorum in Beati Petri, & noſtra protectione conſiſtant, & pace in Terris, quibus fuerint potiantur; ſimili quoque modo ſancimus, ut iis, qui fuerint in veſtra Fraternitate recepti, ita quod Ordini veſtro adhuc manentes in ſeculo ſint oblati mutato habitu ſeculari, vel vobis inter vivos dederint bona ſua retento ſibi quamdiu in ſeculo vixerint uſufructu, ſi forſan Eccleſiæ ad quos pertinent a divino fuerint officio interdictæ, ipſoſque mori contigerit, ſepultura Eccleſiaſtica non negetur apud veſtras, vel aliorum non interdictas Eccleſias, quibus elegerint ſepeliri, niſi excommunicati, vel nominatim fuerint interdicti.

De Fraternitatum, & Collectarum receptoribus.

Tales quoque Confratres, ſi eos Eccleſiarum Prælati non permiſerint, apud ſuas Eccleſias ſepeliri, apud veſtras deferre poſſitis Eccleſias tumulandos. Præterea ſi qui fratrum veſtrorum ad recipiendas eaſdem Fraternitates, vel Collectas a vobis miſſi fuerint in quamlibet Civitatem Caſtrum, vel Villam in eadem Civitate Caſtro, vel Villa una tantum Eccleſia ipſius ordinis fratribus in eorum jocundo adventu, ſemel aperiatur in anno, ut excluſis excommunicatis, & nominatim interdictis, divina ibidem officia celebrentur.

Quod extendi tempore generalis interdicti.

Statuimus etiam, ut nulli Epiſcopo in Eccleſiis vobis, utroque jure ſubjectis interdicti, vel excommunicationis ſententiam liceat promulgare. Verumtamen ſi Generale interdictum Terræ fuerit in locis illis prolatum excluſis excommunicatis, & nominatim interdictis clauſis Januis abſque ſignorum pulſatione vos Divina Officia celebretis.

Decernimus inſuper auctoritate Apoſtolica, ut apud quemcumque locum vos venire contigerit ab honeſtis, atque Catholicis Sacerdotibus Pœnitentiam, Unctionem, ſeu alia quælibet Eccleſiaſtica Sacramenta vobis ſuſcipere liceat, ne forte ad perceptionem Spiritualium bonorum aliquid vobis deſit. Quia vero omnes unum ſumus in Chriſto, & non eſt perſonarum differentia apud Deum, tam remiſſionis peccatorum, quam alterius beneficentia, atque Apoſtolicæ benedictionis, quæ vobis indulta eſt tam familiam veſtram, quam veſtros participes eſſe volumus ſervientes.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat prædictum locum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare; ſed omnia integra conſerventur veſtris, atque aliorum Dei Fidelium uſibus omnimodis profutura ſalva in omnibus Apoſtolicæ Sedis auctoritate. Si quis igitur hujus noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonitus, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis honoriſque ſui careat dignitate, reumque ſe Divino Judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti alienus fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Conſervantes autem hæc Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus benedictionem, & gratiam conſequantur. Amen. Amen. Amen.

Dat. die 28. Julii 1227. Pon. An. I.

Datum Anagniæ per manum Magiſtri Sinibaldi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice Cancellarii quinto Kalendas Auguſti indictione quintadecima Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo vigeſimoſeptimo, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ IX. anno primo.

VI.

Ibidem.

Eccleſia Sancti Theodori de Trebis, cum alĳs tam loci ejuſdem, quam Caſtrorum Filectini, & Vallispetrarum Eccleſiis, omni contradictione ceſſante, Anagnini Epiſcopi juriſdictioni ſubjecta declaratur.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Alberto Epiſcopo Anagnino, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proemium.

LIcet generalis ſollicitudinis noſtræ labor debeat ad omnes extendi, quia ſapientibus ſumus, & inſipientibus debitores; pro quiete tamen Eccleſiarum, quæ de Patrimonio Apoſtolicæ Sedis exiſtunt, quo viciniores ei ſunt, & ſpecialius ad ipſam pertinent, ſollicitius laborare debemus, ut tranquillitate habita in ſpiritualibus, & temporalibus ſuſcipiant incrementum, cum parvæ res creſcant concordia, & magnæ diſcordia dilabantur. Dudum ſiquidem tempore felicis recordationis Innocentii Papæ Prædeceſſoris noſtri, Venerabilis Frater noſter Epiſcopus quondam Anagninus Prædeceſſor tuus, contra Eccleſiam Sancti Theodori de Trebis, ſuper ſubjectione ipſius, & aliarum Eccleſiarum tam loci ejuſdem, quam Caſtrorum Filectini, & Vallispetrarum moverat quæſtionem, quæ cum remanſerit indeciſa; tempore tandem bonæ memoriæ Honorii Papæ Prædeceſſoris noſtri extitit ſuſcitata repetente omnia jura Epiſcopalia in Eccleſiis ſupradictis, & reſpondente parte contraria, quod non recognoſcebat Diœceſanum ſuum fore Anagninum Epiſcopum, etſi ſuus eſſet legitima erat præſcriptione munita. Cumque multipliciter niſus fueris tuam intentionem fundare, ac pars adverſa in defenſionem ſuam, inter cætera propoſuerit. Quod Eccleſia Sancti Theodori olim fuerat Cathedralis, & ad ipſam aliæ prædictæ Eccleſiæ pertinebant multi teſtes, hinc inde producti fuerunt plura Inſtrumenta exhibita, & diverſæ rationes, & variæ introductæ. Porro cum partes, quæ longo tempore laboribus, & expenſis fuerant fatigatæ; adhuc coram Nobis ſuper hoc ducerent contendendum, demum ad commonitionem noſtram ſaniori uſi conſilio, ſe proviſioni noſtræ poſito in manibus noſtris toto negotio ſubmiſerunt. Nos itaque utrique parti volentes dare quietem, attendentes quoque, quod a tempore, cujus non extat memoria, Anagnina Eccleſia, ſemper in Eccleſiæ Romanæ devotione permanſit, a qua nulla eam potuit adverſitas ſeparare; & quod prædicta Eccleſia Sancti Theodori, licet forte aliquando Cathedrali honore præfulſerit, propter paupertatem redditaum, & raritatem Populi Epiſcopali non convenit dignitati, dignum inſuper reputantes ſi Prædeceſſores noſtros Romanos Pontifices non ſolum imitemur; ſed etiam ſuperemus in gratia, quam fecerunt eidem Eccleſiæ Anagninæ pro eo quod de Civitate Anagnina ortum trahimus, & olim fuimus ejuſdem Eccleſiæ filius, licet modo ſimus pater ipſius: de Fratrum noſtrorum conſilio præfatam Eccleſiam Sancti Theodori, & omnes alias ſupradictas Eccleſias tibi; & ſucceſſoribus tuis, tamquam Diœceſanis Epiſcopis de providentia conſtituimus, quoad correctionem reformationem, inſtitutionem, & deſtitutionem, & ad omnia alia jura Epiſcopalia perpetuo eſſe ſubjectas, quarta parte decimarum excepta, quam Abbas Sancti Theodori quiete percipiat in Eccleſiis prænotatis; Anagninus tamen Epiſcopus apud Eccleſiam eamdem Sancti Theodori in expenſis ejuſdem Eccleſiæ, ſicut conſuevit hactenus, commoretur, & ut etiam idem Abbas habeat ampliorem honorem, inter alios Eccleſiarum Diœceſis Anagninæ Prælatos, cum ad Eccleſiam Anagninam venerit, honoretur, prout conſueverat honorari, & in Sancti Laurentii, & Sancti Nicolai Treben. inſtitutionem obtineat de Epiſcopi Anagnini, qui pro tempore fuerit generali mandato, aliis omnibus juribus Epiſcopalibus, præter quartam decimarum eidem Epiſcopo reſervatis. Cæterum tam in Sancti Theodori, quam in aliis dictorum locorum Collegiatis Eccleſiis Prælatorum electio ad Collegia examinatio vero, & confirmatio ad te, ac tuos pertineat ſucceſſores.

Anagninus Epiſcopus jus ſupra haſce Eccleſias portendit.

Reſpondetur ex adverſo.

Eccleſiæ ſupradictæ Anagnino Epiſcopo ſubjiciuntur.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ proviſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Anagniæ Idibus Auguſti Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 13. Aug. 1227. Pont. Anno I.

VII.

Ibidem.

Quod appellatione ad Sedem Apoſtolicam interpoſita non obſtante, Epiſcopi procedant ad ulteriora in correctione Eccleſiaſticorum fornicationi addictorum, niſi in literis ejuſdem facti ſeries ſpecialiter habeatur.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis univerſis ad quos literæ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſa dandi Decreti.

DEſiderantes plurimum, ut mundentur qui ferunt vaſa Domini, cum per fornicationis contagium honeſtas Eccleſiæ nimium inquinetur, pro correctione Clericorum maxime ſuper incontinentiæ vitio vobis ſub certa forma direximus ſcripta noſtra. Quia vero jacentium in fornicatione ſunt aliqui, qui tamquam jumenta computreſcentes in ſtercore ſuo, correctionem nullo modo recipiunt, eligendo perire potius, quam parere; quorum quidam, ut hoc effugiant, interponentes ad Sedem Apoſtolicam appellationis obſtaculum, aliqui autem citra appellationem in forma communi literas obtinent ab eadem, per quas eos, a quibus corriguntur, de hujuſmodi vitio indebite inquietant: Nos ne vel tales correctionem ſuper hoc eludere valeant, vel vos hac occaſione vexari poſſitis providere volentes, cum ad peccatorum defenſionem trahi non debeat, quod ad innocentum, & oppreſſorum præſidium eſt ſtatutum,

nec

Digitized by Google

nec deceat inde defendi crimina, unde conſueverunt gravamina relevari, auctoritate vobis præſentium indulgemus, ut per hujuſmodi litteras, nequaquam conveniri poſſitis, nec etiam teneamini a correctione ceſſare; niſi ſeriem facti contineant, & plenam de ipſo fecerint mentionem.

Decretum.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 28. Auguſt. 1227. Pont. An. I.

Datum Anagniæ quinto Kalendas Septembris Pontificatus noſtri anno primo.

VIII.

Ibidem.

Vide Raynaldum an. 1228 n. 1.

Litteræ Proceſſus contra Fridericum Romanorum Imperatorem publicatæ die Cœnæ Domini, ac abſolutio Subditorum ejus a juramento fidelitatis, niſi reſipuerit.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis aliis Eccleſiarum Prælatis, & Clericis per Apuliam conſtitutis, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

QUanto nobilius membrum in Eccleſiæ corpore læditur, tanto acrioribus doloribus cruciamur, qui Cephæ locum licet inſufficientibus meritis obtinemus. Verum quia tectum vulnus, ſi dimittatur intactum, ſolet in ſcandalum corporis latius evagari: Nos olim viſo, quod Fridericus Romanorum Imperator ſalutem propriam negligebat, dum ſalubre votum, quod Domino Deo voverat additis juramentis detrectabat exolvere non ſine detrimento fidei, & gravi ſcandalo totius Populi Chriſtiani, quia juxta ſapientis edictum, vulnera dum ſanas, dolor eſt medicina doloris, medicinalem Petri gladium in eum exervimus in ſpiritu lenitatis excommunicationis ſententiam publicando, quam ipſe in ſe voluntarius fecerat promulgari; niſi ſtatuto termino transfretaret in Terræ Sanctæ ſubſidium, & alia promiſſa fideliter adimpleret, ſperantes, ut percuſſus dolens ad percutientem ſe, in humilitate rediret Dominum exercituum requirendo, ſed quod dolentes referimus, indurato corde medicinam exhorrens, & increpationem abhominans diſciplinæ, immo malleum velut ſtipulam reputans non ſolum nulla penitudine ſe correxit; verum etiam adiciens peccata peccatis contra ſe Dominum audacter irritat, ultra quam recenſere nos deceat, ne videamur in ejus convitiis delectari, qui converſionem deſiderabiliter expectamus. Inter alia namque claves contemnens Eccleſiæ, quibus Dominus Beato Petro, & Succeſſoribus ejus ligandi, & ſolvendi contulit poteſtatem, ſibi facit celebrari, vel potius quantum in ipſo eſt prophanari divina in enormius Animæ ſuæ periculum, & enervationem totius Eccleſiaſticæ diſciplinæ. Unde timentes ne plaga ejus fieret penitus deſperabilis, ſi male permitteremus obduci neglecti vulneris cicatricem, & eo inſanabile, quo inſenſibile redderetur, malagma ſtuduimus apponere ſanativum, utinam ſtudium noſtrum optatum habuiſſet effectum. Cum enim piæ recordationis Honorius Papa Prædeceſſor noſter per bonæ memoriæ Tuſculanum, & Sabinenſem Epiſcopos, & dilectum filium Magiſtrum Gualterum Notarium noſtrum, & Roſridum Clericum Cameræ Noſtræ, & Abbatem Sancti Martini Viterbien., Ciſtercien. Ordinis eumdem Imperatorem diverſis temporibus, ſuper diverſis articulis, in quibus Deum, & Eccleſiam graviter offendebat, diligenter commoneri feciſſet; Nos adhuc humiliantes vim auctoritatis Eccleſiæ ad præſentiam ejus dilectos filios Thomam Tituli Sanctæ Sabinæ Presbyterum, & Othonem Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconum Cardinales curavimus deſtinare, ut eum ſuper præmiſſis, & ſubſequentibus vice noſtra ſalubriter commonerent. Qui licet de contingentibus nil omiſerint; nequaquam tamen eum potuerunt ad pœnitentiam revocare, utinam ad nequiora nequaquam manus illicitas extendiſſet. Quare ne videremur deferre homini contra Deum, ecce juſtitiam in judicium convertentes in proximæ prærerito feſto Cœnæ Dominicæ in prædictum Imperatorem excommunicationis ſententiam ſolemniter duximus promulgandam, tum pro eo quod, ut præmiſſum eſt, non transfretavit in ſubſidium Terræ Sanctæ, nec promiſſum numerum militum in expenſis ſuis tenuit, vel tranſmiſit, nec pecuniam, quam promiſerat deſtinavit, tum quia Venerabilem Fratrem noſtrum Tarentinum Archiepiſcopum ad Sedem propriam accedere non permittens, eum Populum ſuum non patitur viſitare, tum etiam quia Templarios, & Huſpitalarios bonis mobilibus, & immobilibus, quæ habebant in Regno, temere ſpoliavit, & quia compoſitionem factam inter ipſum, & Comites Celanen., & Raynaldum de Averſa pro cujus obſervatione Romana Eccleſia ad precum ejus inſtantiam fidejuſſit, ſervare contemnit: Et quia Comitem Rogerium Cruceſignatum ſub Apoſtolicæ Sedis protectione receptum, Comitatu, & aliis terris indebite ſpoliavit, & filium ejus in captivitate detentum ad mandatum Apoſtolicum ſæpius iteratum reddere denegavit. Adjecimus quoque, ut loca quælibet, ad quæ ipſe pervenerit, Eccleſiaſtico ſubjaceant interdictu, ut quamdiu præſens fuerit ibidem, nulla divina officia celebrentur officio, beneficioque privantes omnes cujuſque profeſſionis, vel Ordinis, qui ei poſtquam denunciatus fuit excommunicatus a Nobis, divina ſibi auſu temerario celebrarunt, & antequam ad mandatum Eccleſiæ redeant de cætero celebrabunt. Illud etiam non duximus omittendum, quod ſi de cætero ſe officiis divinis ingeſſerit, contra eum, tamquam contra Hereticum, & Clavium Eccleſiæ contemptorem ſeveritate debita procedemus, & ſi ab Eccleſiarum, & Eccleſiaſticarum Perſonarum oppreſſionibus non deſiterit, aut non ceſſaverit a conculcatione Eccleſiaſticæ libertatis, vel excommunicatione contempta redire non curaverit ad mandatum Eccleſiæ, omnes qui ſunt ei juramento fidelitatis aſtricti, & ſpecia-

Fridericus excommunicatus ſub conditione.

Non reſipiſcit, votaque fruſtratur.

Potius indureſcit flagitiaque addit flagitiis.

Quanto ſtudio ejus ſalutem curaverit Sedes Apoſtolica.

Sed fruſtra.

Excommunicatus declaratur a Gregorio in die C. D.

Cauſæ excommunicationis latæ.

Sacris interdicitur, eique ea miniſtrantes excommunicantur.

cialiter homines Regni a juramento, quo ſibi tenentur abſolvemus, & denunciabimus abſolutos, quia juxta decretum felicis recordationis Urbani Papæ Secundi Prædeceſſoris noſtri fidelitatem, quam Homines Chriſtiano Principi juraverint, Deo, ejuſque Sanctis adverſanti, & eorum præcepta calcanti, nulla auctoritate perſolvere cohibentur. Et ſi non ceſſaverit ab oppreſſione Pupillorum Orphanorum, & Viduarum ſeu Nobilium, & aliorum hominum Regni, vel ejus deſtructione, quod ad Romanam Eccleſiam ſpecialiter noſcitur pertinere, pro quo etiam Prædeceſſoribus noſtris, & Eccleſiæ Romanæ juramentum fidelitatis exhibuit, & homagium præſtitit, merito poterit formidare ſe jure feudi privandum. Ideoque Univerſitatem veſtram monemus, attente per Apoſtolica vobis ſcripta præcipiendo mandantes, quatenus ſinguli prædictam ſententiam ſolemniter publicantes denuncietis eam ſingulis diebus Dominicis, & feſtivis.

Si permanſerit contumax abſolvendi a juramento fidelitatis Subditi: *Ipſeque Regno privandus.*

Dat. Laterani duodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno primo. (a)

Dat. die 21. Martii 1226. Pont. An. I.

IX.

Ibidem.

Caſtrum Avillani a Comite Sabandiæ Sedi Apoſtolicæ donatum eidem Comiti conceditur in Feudum.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Nobili Viro Comiti Sabandiæ, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

SInceritatem tuam in Domino commendamus, quod ſemper fuiſti Apoſtolicæ Sedis devotus, & in devotione hujuſmodi continuo creſcere ſtuduiſti. Nunc etiam te devotiorem exhibens ex devoto Romanam Eccleſiam Matrem, & Dominam deſideras ſpecialem habere, paratus fidelis, & Vaſſallus ipſius fieri, & dare ſibi Caſtrum Avillani, quod juris tui, & proprietatis exiſtit, & illud in Feudum recipere ab eadem. Quare veſtris deſideriis annuentes dilecto filio noſtro Georgeo Tituli Sancti Marci Presbytero Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato noſtris damus literis in mandatis, ut Eccleſiæ Romanæ nomine a te, tam juramentum fidelitatis, quam dictum Caſtrum, ſine præjudicio juris alieni recipiat, & illud tibi vice noſtra concedat in Feudum.

Datum Romæ apud Sanctum Petrum quarto Idus Aprilis Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 10. Aprilis 1228. Pont. An. II.

(a) Patet hinc computatos a Gregorio Pontificatus ſui annos a die inthronizationis, non autem electionis.

X.

Commiſſio Epiſcopo, & duobus Canonicis Capituli Cenomanen., ut confirment ſententiam excommunicationis in Ducem Britanniæ, & interdicti in Terras ejus latam: & ſi non reſipuerit, Vaſſallos ejus ab obedientia illi debita abſolvant.

Ex Marten. Theſaur. anecdot. Tom. I. col. 947.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri M. Epiſcopo, & Magiſtris de la Valle, & R. de Danfront Canonicis Cenomanenſibus, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

SI Nobilis Vir Comes Britanniæ potentiam recognoſceret a Domino ſæculorum, ſtuderet utique ipſam in ejus beneplacitis exercere diligendo, quæ diligit, diligentes ſe, & ſectando quæ ad omnia valet pietatem; Sed dolentes referimus, gratiæ gratia ingratus, quaſi de induſtria receſſit a Deo, nec attendens, quod ſit malum, & amarum Dominum reliquiſſe, nec ejus apud ipſum eſſe timorem, cor ſuum contra ipſum pertinaciter elevavit, & ſpiritu ad ſuperbiam obfirmato ſe contra Omnipotentem patenter erexit, eique manifeſte rebellans, non ſolum tetendit contra eum damnabiliter manum ſuam, verum etiam alios ad rebellandum iniquis conjurationibus ſibi colligans animavit. Cum enim ſciat, vel ſcire debeat, quod unica Chriſti Sponſa cum Sponſo unum eſt corpus, nec alteri ſine altero injuria, vel moleſtia valeat irrogari: Dictus Comes ut Sponſam provocet Eccleſiam liberam utique, utpote Sanguine Chriſti redemptam nititur de terra ſua damnabiliter ancillare, non attendens, quod non eſt dignus cum filiis liberæ teſtamento patris hæres adſcribi, qui matrem geſtit ſubjicere ſervituti, alias quaſi filius degenerans in privignum, matrem multipliciter tribulat, & affligit. Præciſos ſi quidem ab Eccleſiæ corpore per excommunicationis ſententiam ſibi quaſi gratanter incorporans, non ſolum eis gratanter communicat, ſed alios communicare compellit, quis in curia ſua illos ad agendum admittit, nec patitur, ut eis excommunicationis ſententia opponatur. Quin etiam quemcumque in excommunicatione perdurantem, monitum ab Eccleſia redire ad unitatem Eccleſiæ compellere parvipendit, nec a Baillivis, vel Subditis ſuis, compelli permittit. Et ſic contemptis Eccleſiæ clavibus, enervatur in partibus illis vigor Eccleſiaſticæ diſciplinæ, in enorme diſpendium Fidei, & grave ſcandalum Eccleſiæ generalis; Cum autem Venerabiles Fratres noſtri, Rhedonenſis, Macloviensis, Dolenſis, Briocenſis, & Trecorenſis Epiſcopi proinde attendentes, quod ſi non annuntiarent impietatem ſuam impio, ille quidem in impietate ſua moreretur, ſanguis autem ejus requireretur de manu eorumdem, ipſum monuerunt diligenter, ut ad Eccleſiæ ſuæ rediens unitatem, ab hujuſmodi ejus præſumptionibus abſtineret: ille renuens accipere diſciplinam, eligenſque perire potius quam parere, non ſolum monitis nullatenus acquievit, ſed exinde gravius indignatus novas nocendi maneries adinvenit. Ut enim alios in errorem ſuum

Deplorat ſuperba Comitis Britanniæ. *Corripitur a Prælatis.* *Sed indignatur.*

ſuum alliceret multos complices, cum Baronibus, & aliis militibus apud Rothonenſe Monaſterium colloquium celebravit, multis inique ſuggeſſit, quod Eccleſia gravabat eumdem, excommunicans ſere ne faveat prohibendo, aſtruens quoque fallaciter omnes Laicos ab Eccleſia multipliciter aggravari, & ſpecialiter in tertia parte judicii defunctorum, necnon in decimis ſubtrahendis de manibus laicorum, ſophiſticum, impium, & nequiſſimum juramentum præſtitit, & recepit ab eis, quod ſervabunt feſſivas ſuas, nec de cætero Eccleſiaſticorum ſopriſas tolerabunt; ut ſic ſub velamento juſtitiæ, quod de bonis Eccleſiaſticorum habent, inique retinerent, & qui tenentur reddere, non perſolvant. Conjuratores autem hujuſmodi ſe reputant obligatos ad excommunicatos minime devitandos, nec compellendos quantocumque tempore in excommunicatione perſtiterint indurati, & ad tertiam partem judicii defunctorum Eccleſiis Parochialibus non reddendam, laudabilem conſuetudinem pietate fidelium nequiter infringendo, & ad alia multa teneri ſe credunt, quæ vergunt in periculum animarum. Ballivi vero, & Seneſcalli Comitis ſupradicti juramentum prænotatum a militibus, & aliis hominibus ejus, qui apud Rothonenſe Monaſterium non convenerant extorquentes, eos expreſſe ad prædictos articulos obligarunt. Quare prædicti Epiſcopi nolentes, ſicut nec debebant tantam nequitiam contra Deum, & Eccleſiam concinnatam æquanimiter comportare, in omnes illos qui præſtiterant, vel præſtarent hujuſmodi Sacramentum, ſeu præſtitum in Eccleſiarum præjudicium obſervarent, generalem excommunicationis ſententiam pertulerunt excommunicantes nihilominus Comitem nominatum, pro eo quod quaſi contemnens claves Eccleſiæ excommunicatos non ſolum non vitat, ſed nec vitare permittit, eos paſſim ad agendum, & ad alios actus ..... admittendo compellit, ut tenetur, vel compelli permittit redire ad Eccleſiæ unitatem. Licet prædictus Redonenſis Epiſcopus in perſonam ejuſdem Comitis excommunicationis, & interdicti in terram, quam tenet de Demanio in Diœceſi Redonenſi, ſententias promulgaſſet pro damnis, & injuſtitiis, quas ſibi, & capitulo Redonenſi ſuper hominibus, & poſſeſſionibus ſuis temere irrogaret; propter quod etiam idem Epiſcopus ad vos noſtras litteras impetravit, ut eaſdem ſententias facientes firmitus obſervari, illos qui eidem Comiti faverent in crimine cenſura percellatis eadem, nec permitterentur prædictos Epiſcopum, & Capitolum, ab eodem Comite, vel fautoribus ſuis temere moleſtari, moleſtatores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo: conteſtaturi nihilominus, quod niſi Comes ad cor rediens mala attentata celeriter revocaret, & Deo, & hominibus ſatisfaceret competenter, nos abſolveremus a fidelitate Vaſallos ipſius. Cęterum quamvis mandatum Apoſtolicum fideliter exequentes, ſæpedictum Comitem ſuper iis monueritis diligenter, ipſe tamen nolens intelligere, ut bene agat, non ſolum memoratis Epiſcopis, & Capitulo ſatisfacere, & alia revocare, quæ contra Eccleſiam egerat, non curavit: verum etiam factus de protervo protervior, eoſdem Redonenſem, Briocenſem, Trecorenſem Epiſcopos ſuis redditibus ſpoliatos ab Eccleſiis ſuis exulare compellit, propter quod exules ipſi in prædictum Comitem excommunicationis ſententiam promulgantes, ſinguli Diœceſes ſuas ſuppoſuerunt Eccleſiaſtico interdicto; At dictus Comes percuſſus non dolens, imo malleum velut ſtipulam reputans, Eccleſias, & Eccleſiaſticas perſonas odio proſequitur nequiori, quia ſi qui de terra ſua injuriantur eiſdem quod frequentius, & tutius faciunt, ſcientes ſe illi placere, non ſolum injuriam paſſis defenſionis auxilium denegat requiſitus; verum etiam favens injuriantibus non patitur decimas trahi de manibus Laicorum, nec permittit eos in foro Eccleſiaſtico ſuper decimis conveniri: & pietatis invidor terrarum eleemoſynas Eccleſiis non ſuſtinet fieri conſuetas: Eccleſias modis omnibus quibus poteſt evacuat, & enervat; Clericorum autem parentes, & alios conſanguineos, ſeu Laicos ſuper aliquibus juribus auctoritate Apoſtolica, ſeu Metropolitica extra ſuam Diœceſim trahunt in cauſam Comes, & Ballivi ejus, capi faciunt, & a ſubditis ejus capi permittunt, & tam diu detineri captivos, donec renuntient quæſtioni: alias Eccleſias breviter intolerabilibus cruciat injuriis, & jacturis ſicut nobis prædictorum Epiſcoporum lacrymoſa querela, & aliorum Prælatorum fide dignorum ſolemnis inſinuatio patefecit. Cum igitur tanta ſævitia, vel perfidia non ſit ulterius toleranda, cum etſi ex ſe minus ſit enormis, multo tamen propter exempli perniciem exiſtens enormior, facile poſſet in ſubverſionem fidei, & Eccleſiaſticæ libertatis exterminium redundare: Diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus prædictas excommunicationis, & interdicti Sententias ſolemniter publicantes, & facientes per partes publicari vicinas renovetis eaſdem ſingulis Dominicis diebus, & feſtivis, & faciatis auctoritate noſtra ſubmoto appellationis obſtaculo, uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari, totamque terram ejus, necnon loca ad quæ idem Comes pervenerit ſuper ponentes Eccleſiaſtico interdicto; ita quod ibi nullum divinum officium celebretur præter pœnitentiam morientium, & baptiſmata parvulorum, donec idem Comes ſuper præmiſſis omnibus ſatisfaciat competenter *. Prænotatum autem juramentum apud Rothonenſe Monaſterium celebratum quod præſumptum illicite ſervari non poteſt, mutantes juratores, ut id abjurent appellatione remota per cenſuram Eccleſiaſticam compellatis. Clericos quoque in ejus ſervitio familiariter commorantes, ut ab ipſo recedant, monitione præmiſſa, per ſubtractionem beneficiorum, & excommunicationis ſententiam appellatione remota cogatis. Alios quoque complices, & fautores, niſi moniti reſipuerint ſententia ſimili percellatis. Quod ſi forte dictus Comes, nec ſic ad cor redierit, ut Deo, & Eccleſiæ, & injuriam paſſis ſuper præmiſſis omnibus intra quatuor menſes, poſtquam a vobis monitus fuerit, ſatisfactionem exhibeat competentem, Vaſallos & confederatos ejus a fidelitatis, & confederationis ipſius juramentis penitus abſolvatis. Quodſi non omnes iis exequendis poteſtis intereſſe: tu ea Frater Epiſcope, cum eorum altero nihilominus exequaris. Verum

Alios impellit ad flagitia.

Excommunicatur cum ſuis ab Epiſcopis.

De mandato Sedis Apoſt. monitus ut ad cor rediret.

Sed nova poſtea ſecuta.

Delegatis Apoſtolicis committitur, ut ſententias excommunicationis in eum, & fautores lacas publicent, & ſervari faciant.

Digitized by Google

rum quia medicinalem Petri gladium non formidantes, ſæculari ſunt gladio comprimendi, ne de ſua malitia glorientur; ſerenitatem regiam rogamus, monemus, & exhortamur attente, quatenus prudenter attendens, quod niſi præfatus Comes in hujuſmodi protervia confundatur, gravia inde pericula poſſent formidari, fidei zelo ſuccenſus, & parentum ſuorum exemplis inhærens, illum, ut ad Eccleſiæ redeat unitatem tradita tibi cælitus poteſtate compellas, ita proſecuturus Com. . . Chriſti, quod ea inde propitiationem divinam uberius merearis, & nos ſinceritatem tuam debeamus merito commendare.

Dat. die 29. Maji 1228. Pontific. Anno II.

Datum Aſſiſii quarto Kalend. Junii Pontificatus noſtri anno ſecundo,

---

X I.

Ex Dacherii Spicileg. tomo 6. pag. 30.

Approbatio Statutorum Abbatum Ordinis Sancti Benedicti in Provincia Narbonen. ad reſtaurandam Regularem diſciplinam.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus tam exemptis, quam non exemptis Provinciæ Narbonenſis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

De Capitulis Provincialibus a Regularibus quotannis cogendis.

CUm pro reformatione Regularis Ordinis fuerit a felicis recordationis Innocentio Papa Prædeceſſore noſtro in Concilio generali ſtatutum, ut in ſingulis Regnis, ſive Provinciis deberent Regularium Capitula celebrari, & ex eo quod ii, qui præſidere debeant Capitulis, cogendi rebelles non videbantur habere aliquam poteſtatem nonnulli Abbates, & Priores deſpiciebant ad hujuſmodi Capitula convenire, bonæ memoriæ H. Papa Prædeceſſor noſter eis, qui præſiderent Capitulis poteſtatem coactionis indulſit. & Capitula eadem annis ſingulis celebrari conſtituit, cum hoc crederet plurimum expedire. Propter quod dilectis filiis B. ... Graſſenſi, & A.... Sancti Hilarii, & G..... Sancti Pontii de Tomeriis Abbatibus præſidentibus Capitulo Provinciæ Narbonenſis ſuper celebrando in ea Capitulo ſuper certa forma ſuas litteras deſtinavit, qui juxta directum ſibi mandatum, advocatis duobus Ciſtercienſis Ordinis vicinis Abbatibus quædam edidere ſtatuta, quæ noſtro fuerunt examini deſtinata, & ſuppliciter extitit poſtulatum, ut dignaremur ea corrigere, ac correcta ſalubriter approbare, quatenus eorum devotio concepta ex iis, quæ prædicti Prædeceſſores noſtri ſuper Ordinis reformatione ſtudioſius nutriatur, & noſtris ſalubribus exortationibus irrigata fructum proferat ſalutarem. Cum itaque dictus Abbas Craſſenſis, qui propter hoc ad præſentiam noſtram venit prudenter, ac diligenter nobis expoſuerit ſtatuta prædicta, & etiam quædam alia, quæ reformationem veſtri Ordinis impediunt, vel retardant; necnon etiam difficultates quas quidam veſtrum eſſe in quibuſdam ſtatutorum ipſorum articulis aſſerebant, ſuper reddenda videlicet pleniſſime ratione de adminiſtrationibus, & ſpontanea reſignatione adminiſtrationum ipſarum annis ſingulis facienda, & reſidentia trium Monachorum in adminiſtrationibus extra Monaſteria conſtitutis, & abſtinentia carnium tam diſtricta; Nos ſtatuta eadem diligenter examinari, & corrigi fecimus, & correcta, ac approbata a nobis, vobis ſub Bulla noſtra duximus remittenda, & ea inviolabiliter obſervari mandamus: volentes atque præcipiendo mandantes, ut Præſidentes veſtro Capitulo, & Viſitatores Monaſteriorum jam dictæ Provinciæ, omni contradictione excuſatione, ac appellatione remotis, ipſa faciant in ſingulis ejuſdem Provinciæ Monaſteriis, & Prioratibus Monachorum, & Monialium veſtri Ordinis irrefragabiliter obſervari, ſecundum ſtatutum prædicti Concilii vice noſtra viſitantes, corrigentes, & reformantes, quæ correctionis, & reformationis officio viderint indigere.

Gregorio ſupplicatum, ut ea approbaret, quod præſtat.

Eorumque præcipit obſervantiam.

Monemus itaque charitatem veſtram, & hortamur in Domino, quatenus ſollicite, ſicut convenit, attendentes, quod ſuave eſt jugum Domini, & onus ipſius leve, ſervituti divinæ fiducialiter colla ſubdatis, quia licet incipientibus anguſtæ viæ Domini videantur; paulatim tamen aſſueti currunt hilariter in mandatorum ſuorum ſemitis ſervi ejus. Tenor autem Statutorum ipſorum talis eſt,

Statuta.

In Nomine Domini. Amen.

Anno gratiæ milleſimo ducenteſimo vigeſimo ſexto, ſeptimo idus Decembris.

Cum univerſi Abbates Monachorum nigrorum Provinciæ Narbonenſis apud Monaſterium Sancti Tiberii Agatenſis Diœceſis ſecundum mandatum Apoſtolicum pro reformatione Ordinis ad celebrandum Provinciale Capitulum conveniſſent; Nos Frater B. Dei permiſſione dictus Abbas Craſſæ, & A. Sancti Hilarii Abbas de aſſenſu Venerabilis Fratris G. Dei gratia Abbatis Sancti Pontii de Thomeriis, qui in gravi infirmitate poſitus nobis vices ſuas commiſerat in hac parte, advocatis nobiſcum Venerabilibus Patribus B. Fontiſfridi, & R. Valliſmagnæ Abbatibus Ordinis Ciſtercienſis, auctoritate Apoſtolica qua fungimur in hac parte, habito diligenti tractatu, & ipſo Capitulo approbante, invocata Spiritus Sancti gratia, ad correctionem, & reformationem Ordinis proceſſimus in hunc modum.

Abbates, Priores &c. reddant rationem ſuæ adminiſtrationis in Capitulo Generali cujuſque Monaſterii.

I. Statuimus, ut in ſingulis Abbatiis, & Prioratibus Conventualibus, certa dies generalis Capituli aſſignetur, in qua tam ipſe Abbas, quam omnes Obedientiarii, & Priores reddant in ſcriptis de ſuis adminiſtrationibus pleniſſimam rationem; ita quod omnes, qui adminiſtrationes aliquas tenuerint, reddant computum tam de receptis, quam de expenſis anni præcedentis, & renuntient abſolute, omni excuſatione, dilatione, ac contradictione remotis, etiam non requiſiti, in manu ſui Abbatis adminiſtrationibus ſuis, nihil penes ſe, vel alium penitus retinentes. Abbates tamen eos reſtituant, quos invenerint, fideliter, & humiliter miniſtraſſe, ut ſic ſervetur, & devota humilitas in ſubjectis, & utilis providentia in Prælatis. Si quis hujus Statuti tranſgreſſor fuerit, de proprio Monaſterio expellatur, & in alio Monaſterio detrudatur: nec aliqua ratione in proprio Monaſterio recipiatur uſque ad nutum Capituli generalis.

Quales eligi debeant Priores Clauſtrales.

II. Statuimus, ut Priores Clauſtrales inſtituantur providi, & diſcreti; ſecundum quod in Congregatione inveniri poterunt aptiores.

Quod

Digitized by Google

Quod ſi forte in ſuis Monaſteriis non inveniuntur - . . . aſſumantur.

Lectio Regulæ in Capitulo.

III. Item ſtatuimus, ut quotiens ſententia regulæ pronunciatur in Capitulo a Præſidente, vel ab eo, cui juſſerit ille, qui præſidet, exponatur.

Silentium quibus in locis præſertim tenendum.

IV. Item ſtatuimus, ut ſilentium teneatur ſemper in Oratorio Monaſterii, Refectorio, & Dormitorio, & in Clauſtro niſi horis ad loquendum ſtatutis. In Monaſteriis vero, in quibus vota fidelium concurrunt, loquendi licentia cum moderamine perſonis neceſſariis ſit permiſſum.

Iterfacientes Breviarium habeant.

V. Item ſtatuimus, ut Monachi in Sacris Ordinibus conſtituti in longo itinere profecturi ſine Breviario, vel Pſalterio non mittantur.

Sine licentia Superioris de Monaſt. non exeant Monachi.

VI. Item, quod Monachi non exeant Clauſtrum aliquo modo, vel aliqua occaſione, ſine licentia Abbatis, vel Prioris, & niſi expreſſerint cauſam itineris. Quod ſi præſumpſerint, redeuntes ſine ſatisfactione non admittantur. Eadem pœna infligatur iis, qui de obedientiis ad Monaſterium redierint ſine licentia Superioris, & ſuarum teſtimonio litterarum: ac per hoc Abbates non ſint faciles in concedenda licentia Clauſtralibus exire de Monaſterio; nec in paternis Domibus, vel Laicorum quorumlibet diutius immorari, ne inter ſeculares habeant materiam evagandi.

Quid obſervandum in recipiendis tum infantibus, tum aliis, & quando profeſſionem emittere debeant.

VII. Item ſtatuimus, quod infantes, qui recipiuntur in Monaſteriis, & quotidie audiant Regulam exponi, & Scholam non exeant, donec legitimæ ſint ætatis, & tunc profeſſionem faciant, & benedictionem accipiant ſecundum formam Regulæ. Illi vero, qui in perfecta ætate intrant Monaſterium, ſive ſint Laici, ſive Clerici poſt annum profeſſionem faciant, & benedictionem accipiant. Qui vero profiteri, vel benedici noluerint, tunc recedant. Abbates vero, qui circa hoc extiterint negligentes, ſint in pane, & aqua ſeptem Feriis ſextis continuis. Si vero in prædicta pœnitentia fuerint negligentes in ſequenti Capitulo gravius puniantur.

Non minus quam tres Monachi in quolibet Prioratu.

VIII. Item ſtatuimus, & firmiter volentes obſervari, ut minus quam tres Monachi non ſint reſidentiam facientes in aliquo Prioratu, vel aliqua obedientia, ſeu qualibet adminiſtratione extra Monaſterium conſtitutis. Et ſi redditus alicujus Eccleſiæ non ſufficiunt ad ſuſtentationem ipſorum, aliæ Eccleſiæ in qua reſiderint adjungantur, ita quod ſint eidem Eccleſiæ annexæ, & ſint ſub cura, & adminiſtratione illius, cui per Abbatem cura, & amminiſtratio ejuſdem conceſſa fuerit Prioratus.

Nullus aliquid recipere, vel proprium habere præſumat ſine Superioris permiſſu.

IX. Item ſtatuimus, ut nullus Monachorum, ſeu Converſorum utriuſque ſexus de cætero proprium habere præſumat per ſe, vel per alium nomine doni, vel commandæ, ſeu exenii, vel æulogii, vel alio aliquo modo, niſi quod juſſerit, vel permiſerit Abbas, & ſi quis forte aliquid proprii habet, vel alius pro eo, ſine contradictione incontinenti reſignet Abbati, ſeu Priori Abbatem proprium non habenti: nec aliquid præſumat aliquo modo dare, vel accipere, neque etiam literas ſine juſſione, ſeu permiſſione Abbatis. Si autem monitus retinere præſumpſerit aliquid, a domo propria penitus expellatur, & in alio Monaſterio retrudatur, nec aliqua ratione in proprio Monaſterio recipiatur uſque ad nutum Capituli generalis. Apud quem vero proprietas in morte inventa fuerit, in ſignum ſuæ perditionis in ſterquilinio ſubterretur: ſub eadem pœna expreſſe injungimus, ut obedientiarii cedentes adminiſtrationibus nihil de ipſa adminiſtratione retineant, ſed omnia integre reſtituantur Abbati.

Quas artes, & quibus conditionibus exercere Monachi poſſint.

X. Item ſtatuimus, ne Monachi fiant, in cauſis aliquibus advocati, niſi in cauſis ſui Monaſterii, & ſui Ordinis, & cum licentia Superioris. Tranſgreſſores vero animadverſione congrua puniantur. Medici vero, Scriptores, vel alii artifices Monaſterii cum omni humilitate, & reverentia faciant, ſi Abbas permiſerit ipſas artes. Quod ſi aliquis ex eis pro ſcientia artis ſuæ ſuperbierit, eo quod aliquid conferre Monaſterio videatur; hic talis ſecundum regulam ab artis ſuæ officio donec humiliatus fuerit evellatur.

De mutuo recipiendo, & de donationibus.

XI. Item ſtatuimus, quod Abbates, & Priores abſtineant ab immoderatis, & illicitis donationibus. Monachi autem ſive ſimplices fuerint, ſive officiales ab omni prorſus abſtineant donatione ſine licentia Abbatis proprii, nec pecuniam mutuo accipiant, nec aliquod depoſitum ſine conſenſu Abbatis, vel Prioris. Si autem officiales fuerint, non poſſint ultra centum ſolidos ſive integraliter, ſive particulariter accipere mutuo ſine conſenſu ſpeciali ſui Superioris.

Viſitatores audiant computa Monaſteriorum.

XII. Item ſtatuimus, ut Viſitatores audiant computum ab Abbatibus, & Abbatiſſis, & a Prioribus, & Abbates proprios non habentibus ſuper debitis, & ſtatu domus.

Hoſpites cum maxima charitate recipiantur.

XIII. Item ſtatuimus, ut Hoſpitibus, & Religioſis præcipue ab his, qui præſunt congruus honor, & humanitas in hoſpitalitate exhibeatur. Alioquin, qui circa hoſpitalitatem contemptor, aut negligens inventus fuerit, & maxime ſi ſupervenientes non admiſerit, is cujus culpa hoc evenerit, tribus diebus in pane, & aqua abſtineat, & expenſas illius diei reſtituat hoſpitibus non receptis.

Qui cibi Hoſpitibus apponendi ſint.

XIV. Item ſtatuimus, quod hoſpitibus in Monaſteriis, & Prioratibus carnes nullatenus præbeantur niſi die Dominica, & tertia, & quinta feria: tamen circa Epiſcopos, & excellentiores perſonas, & ſupervenientes infirmos diſpenſare liceat ſecundum arbitrium Præſidentis.

Monachi carnibus prorſus abſtineant, quæ tamen infirmis permittantur.

XV. Item ſtatuimus, ut omnes Monachi ab eſu carnium abſtineant, niſi fuerint debiles, vel ægroti, & hoc deligentia Abbatis, vel Prioris ſi Abbas defuerit. At ubi meliorati fuerint, a carnibus abſtineant. Illas vero carnium refectiones, quæ ſanis in quibuſdam Monaſteriis certis temporibus in infirmariis exhiberi conſueverant penitus amputamus: mandantes, ut redditus, qui ad hoc fuerant deputati, in neceſſitatibus Fratrum, atque debilium miſericorditer expendantur: Abbates vero infirmitatis, vel debilitatis cauſa in ſuis Cameris, ut ſecretius, & honeſtius poterunt carnibus uti poſſint, advocatis ſecum aliquibus de Conventu debilibus, vel infirmis. Sane Abbas, vel Monachus in itinere conſtitutus ad vicina divertat Monaſteria, ſi debilitate, vel infirmitate fuerit occupatus: Si vero non poterit, ut ſecretius, & honeſtius poterit, carnibus uti poſſit. Idem in Prioratibus, & obedientiis, & adminiſtrationibus

bus

bus extrinſecis de abſtinentia, & eſu carnium decernimus obſervandum. Tranſgreſſores vero hujus Conſtitutionis tam favorabilis pro qualibet comeſtione carnium in pane, & aqua abſtineant una die. Si autem correcti noluerint emendare, ſecundum qualitatem, & quantitatem tranſgreſſionis gravius puniantur. Abbates vero ſi circa correctionem, & obſervationem hujuſmodi fuerint negligentes pœna ſimili percellantur.

Veſtes quales eſſe debeant.

XVI. Item ſtatuimus, ut indumenta Monachorum clauſa ſint, & non ſint in colore, & ſciſſura, nec in menſura reprehenſibilia, nec ſumptuoſa, & recipientes nova, vetera ſemper reddant veſtiario, pauperibus eroganda. Illas quidem veſtes, quæ vulgo Balandrava, & ſuper toti vocantur, & cellas rubeas, & fræna, & calcaria deargentata penitus amputamus. Tranſgreſſoribus autem veſtimenta, & ornamenta hujuſmodi inordinata per Abbates ſuos, vel Viſitatores, qui hæc comperermt, auferantur; & ſi incorrigibiles fuerint, Obedientiarii ſuis obedientiis priventur, & clauſtrales regulariter puniantur. Illud autem duximus prohibendum, ne Monachis detur pro victu pecunia, vel veſtitu, vel occaſione hujuſmodi aſſignentur redditus alicui, & ſi forte hucuſque fuerant aſſignati, ab eo penitus auferautur. Si qua vero fuerint legata, vel relicta pietatis intuitu ſive communiter, ſive perſonaliter, illud totum in communes uſus cedat, ne alicui detur occaſio proprium retinendi.

Conſpiratores, & fures a Monaſter. expellantur.

XVII. Item ſtatuimus, ne aliquis præſumat aliquem defendere conſpirando. Conſpiratores vero manifeſti, fures, & enormiter percuſſores a ſuis Monaſteriis penitus excludantur, ac in aliis detrudantur, nec in ſuis Monaſteriis admittantur, niſi communicato conſilio Capituli generalis.

Tertio correctus ſi non emendaverit, ab adminiſtratione dejiciatur.

XVIII. Item ſtatuimus, quod ſi quis ex obedientiariis Monaſterii, quocumque nomine cenſeatur, quandocumque repertus fuerit, ſi tertio correctus non emendaverit, dejiciatur ab adminiſtratione, & alter in loco ejus, qui dignus fuerit, ſubrogetur.

De Sigillo Conventus.

XIX. Item ſtatuimus ſub eadem pœna, quod nullus Monachus occaſione cujuſcumque adminiſtrationis, vel officii ſigillum habeat niſi tantummodo Abbas, & Prior Conventualis.

Officiales pecuniam non retineant ad uſus privatos.

XX. Item ſtatuimus, ut Cellerarii Veſtiarii, & cæteri officiales Domus, qui aliquibus adminiſtrationibus præſunt infra Monaſterium, vel extra quod fuerit reſiduum, computatis redditibus, & expenſis, refundant in communem utilitatem Monaſterii, prout Abbas decreverit refundendum.

Profeſſis tantum Prioratus committendi.

XXI. Item ſtatuimus, ut Prioratus, Decanatus, Præpoſitura, Sacriſtia, Cameraria, Infirmaria non committantur de cætero Monachis, niſi profeſſis ſolemniter; & ſi qui non profeſſi hucuſque adminiſtrationes hujuſmodi tenuerint, ſi commoniti profiteri noluerint, vel ad Sacros Ordines promoveri, ſecundum Superioris providentiam adminiſtrationes amittant.

Neceſſaria Monachis provideant Abbates, & Priores.

XXII. Item ſtatuimus, ut Abbates, & Priores Conventuales, & alii ſufficienter neceſſaria ſuis Monachis adminiſtrent in victu pariter, & veſtitu conſiderata facultate loci, & temporis qualitate. Totam ipſe Abbas, quam Fratres in viam redigendi benedictionem accipiant in eundo, & redeundo.

Qui non adfuerint Capitulo Generali qua pœna mulctandi.

XXIII. Item ſtatuimus, ut Abbates, & Priores, qui ad primam diem Capituli non venerint, & excuſationem canonicam non miſerint, ſint in pane, & aqua omni ſexta feria extra Stallum ſuum ſemper ſuſpenſi, donec veniant apud Monaſterium, ubi extiterit Provinciale Capitulum celebratum cum propriis expenſis, ibi moram faciendo ſine onere, & ſine expenſis illius Monaſterii, & ponant ibi partem ſuam communium expenſarum in quadruplo, ad arbitrium Abbatis ejuſdem loci in neceſſitatibus Capituli diſtribuendum. Illi vero qui miſerint, & non ſufficienter ſe excuſaverint, ad dictum locum veniant infra ſpatium ſibi a Præſidentibus Capitulo aſſignatum, antequam inde recedant in expenſis communibus poſituri in duplo.

Collectæ ſint ad ſubventionem Monaſteriorum.

XXIV. Item ſtatuimus pro neceſſitatibus, & utilitatibus Monaſteriorum promovendis, & gravaminibus, & oppreſſionibus evitandis. Abbates, & Priores ad arbitrium Præſidentium Capitulo prout neceſſe fuerit collectas faciant, cum quibus Viſitatores de conſilio Præſidentium poſſint dirigere Nuncios ad Apoſtolicæ Sedis examen, vel ad Principes, ſeu Prælatos ſecundum quod viderint expedire, quæ collectæ a Viſitatoribus colligantur.

De reſtauranda diſcipl. Monaſteriorum.

XXV. Item ſtatuimus, ut Viſitatores plenariam habeant poteſtatem de Monaſteriis Religioſis ubi melior fuerit diſciplina, Monachos Religioſos aſſumere de aſſenſu tamen Abbatum ſuorum, eoſque in Monaſteriis minus Religioſis ponere, ut ibi ordinem doceant, & reforment, ſed poſtea ad proprii Abbatis arbitrium revocentur. Quos vero rebelles, vel nocivos in Monaſteriis invenerint, ad alia Monaſteria hos tranſmittant, & hoc Viſitatores facere non omittant, ſi voluerint graviſſimam pœnam evitare.

Defunctorum nomina ad Capitulum deferenda.

XXVI. Qui ſola miſericordia comes eſt defunctorum, ſtatuimus quatenus annis ſingulis breves ad Provinciale Capitulum apportentur, in quibus contineantur dies, & nomina Fratrum inter duo Capitula defunctorum, ut ibi abſolvantur, & eis ſua debita perſolvantur. Tenor autem brevium eſt talis: Die tali obiit in tali loco ille noſtræ Congregationis Monachus, Levita, vel Sacerdos, vel etiam Converſus.

Datum Peruſii Kalendis Julii Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

Dat. die 1. Julii 1228. Pont. An. II.

XII.

Canonizatio Sancti Franciſci de Aſſiſio, ejuſque relatio in numerum Sanctorum Confeſſorum, cum ſuæ Feſtivitatis inſtitutione, pro die quarta Octobris.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris, Archidiaconis, Decanis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

Mira circa nos divinæ pietatis dignatio, & inæſtimabilis dilectio charitatis, qua

qua filium pro ſervo tradidit redimendo, dona ſuæ miſerationis non deferens, & vineam dexteræ ejus plantatam continua protectione conſervans, in illam qui ſalubriter ipſam excolant, evellentes ſarculo, ac vomere, quo Samgar ſexcentos Philiſtæos percuſſit, ſpinas, & tribulos ex eadem, operarios etiam in undecima hora transmittit, ut ſuperfluitate palmitum reſecata, & vitulaminibus ſpuriis radices altas non dantibus, necnon ſentibus extirpatis, fructum ſuavem afferat, & jucundum, qui prælo patientiæ defæcatus, in æternitatis cellarium transferatur. In pietate profecto velut igne ſuccenſa, & frigeſcente charitate multorum, in ejuſdem maceriam diruendam, irruentibus Philiſtæis potius terrenæ cadentibus voluptatis.

B. Franciſcus a Deo ſuſcitatus ad converſionem multorum.

§. 1. Ecce in hora undecima Dominus, qui cum diluvii aqua terram deleret, Juſtum per lignum, contemptibilem gubernavit, ſuper ſortem juſtorum virgam peccantium non relinquens, excitavit ſervum ſuum Beatum Franciſcum, Virum utique ſecundum cor ſuum, apud cogitationes divitum lampadem quidem contemptam, ſed paratam ad tempus ſtatutum, illam in vineam ſuam mittens, ut ex ipſa ſpinas, & vepres evelleret, proſtratis illam impugnantibus Philiſtæis, illuminando patriam, & reconciliari Deo, exhortatione ſedula commonendo.

Simplici ſua prædicatione multos ad viam ſalutis reduxit.

§. 2. Qui audita interius voce invitantis amici, impiger ſurgens, mundi vincula blandientis, quaſi alter Samſon, gratia divina præventus dirupit, & ſpiritu ferveris concepto, aſinique arrepta mandibula, prædicatione ſiquidem ſimplici, nullis verborum perſuaſibilium humanæ ſapientiæ coloribus adornata, ſed tamen Dei virtute potenti, qui infirma mundi eligit, ut fortia quæcumque confundat, non tantum mille, ſed multa millia Philiſtinorum, eo qui tangit montes, & fumigant, faciente, proſtravit, & in ſpiritus ſervitutem redegit, carnis illecebris antea ſervientes. Quibus vitiis mortuis, & Deo viventibus, jam non ipſis, quorum pars peſſima periit, ex mandibula ipſa egreſſa copioſa eſt aqua, reficiens, abluens, & fœcundans lapſos ſordidos, & arentes, quæ in vitam æternam ſaliens abſque argento, & commutatione aliqua poteſt emi, cujus rivuli longe, lateque diffuſi, vineam irrigant uſque ad mare palmites, & uſque ad flumen propagines extendentem.

Pauperem vitam egit, jejuniis, vigiliis, & nuditate carnem maceravit, multiſque virtutibus emicuit.

§. 3. Hic denique Patris noſtri Abrahæ imitatus veſtigia, mente de terra & cognatione ſua, necnon domo Patris ejus egrediens, iturus in terram, quam ſibi Dominus, divina inſpiratione monſtrarat, ut expeditius curreret ad bravium vocationis cœleſtis, & per anguſtam portam poſſet facilius introire, ſarcinam terrenæ ſubſtantiæ depoſuit, ſe illi conformans, qui cum dives eſſet, pro nobis factus eſt pauper, eamque diſperſit, dedit pauperibus, ut ſic ejus juſtitia in ſæculum ſæculi permaneret. Et in terram viſionis accedens, ſuper unum ſibi montium demonſtratum, videlicet excellentiam fidei, carnem ſuam, quaſi filiam unigenitam, quæ ipſum interdum deceperat, cum Jepte Domino in holocauſtum obtulit, igne ſuppoſito charitatis, illam fame, ſiti, frigore, ac nuditate, vigiliis multis, & jejuniis, macerando, quam cum vitiis, & concupiſcentiis crucifixa, dicere poterat cum Apoſtolo: Vivo ego, jam non ego, vivit autem in me Chriſtus: quoniam jam non ſibi vixerat, ſed Chriſto potius, qui pro peccatis noſtris mortuus eſt, & reſurrexit propter juſtificationem noſtram, ut nullatenus peccato ulterius ſerviamus. Vitia quoque ſupplantans, & contra mundum, carnem, & poteſtates aerias, luctamen aſſumens viriliter, Uxore, Villa, Bobus, a cœna magna retrahentibus invitatos, penitus abdicatis, cum Jacob Domino jubente ſurrexit, & gratia ſpiritus ſeptiformis accepta, octoque ſibi aſſiſtentibus Beatitudinibus Evangelicis, Bethel domum Dei, quam ſeipſum præparavit eidem, per quindecim gradus virtutum, qui myſtice in pſalterio continentur, aſcendit. Et ibidem altare cordis Domino conſtruens, aromata devotarum orationum obtulit ſuper eo, per manus Angelicas in conſpectu Domini deferenda, Concivis Angelicus mox futurus.

Religionemque Fratrum Minorum, Monialium & Tertiariorum inſtituit.

§. 4. Ne vero ſibi ſoli proficeret in monte, tantummodo Rachel amplexibus inhærendo, contemplationi pulchræ quidem, ſed ſterili, ad Liæ interdictum deſcendit cubiculum, minaturus gregem gemellis fœtibus fœcundatum ad interiora deſerti, pro vitæ paſcuis perquirendis, ut illic ubi manna cœleſtis dulcedinis reficit, a ſæcularium ſtrepitu ſegregatos, cum lacrymarum effuſione ſemina ſua mittens, cum exultatione manipulos, ad æternitatis horrea reportaret, cum populi ſui principibus collocandus, corona juſtitiæ coronatus. Qui nimirum non quæ ſua ſunt quærens, ſed potius quæ ſunt Chriſti, & eidem velut apis argumentoſa deſerviens, necnon quaſi ſtella matutina in medio nebulæ, ac quaſi Luna plena in diebus ſuis, & ſicut Sol in Eccleſia Dei fulgens, lampadem, & tubam in manus aſſumpſit, ut lucentium operum documentis humiles attraheret ad gratiam, & protervos a noxiis retraheret exceſſibus, dura increpatione terrendo. Ac ſic virtute charitatis afflatus, in Caſtra Madianitarum, Eccleſiæ judicium declinantium, per contemptum, eo juvante, qui dum virginali utero clauderetur, mundum ſuo circuibat imperio univerſum, intrepidus irruit, & abſtulit arma, in quibus confidebat fortis armatus, atrium ſuum cuſtodiens, & diſtribuit ſpolia, quæ tenebat, ejuſque captivitatem captivam reduxit in obſequium Jeſu Chriſti.

Et tandem obdormivit in Domino.

§. 5. Hoſte itaque triplici in terra poſitus ſuperato, Regno Cœlorum vim intulit, & illud rapuit violenter, & poſt hujus vitæ quamplura glorioſa certamina, mundum triumphans, feliciter migravit ad Dominum, multos præveniens ſcientia præditos ſcienter neſcius, & ſapienter indoctus.

Miraculiſque pluribus claruit.

§. 6. Sane licet ejus vita tam ſancta, tam ſtrenua, & præclara ſibi ſufficeret, ad obtinendum conſortium Eccleſiæ triumphantis; quia tamen militans, quæ ſolummodo videt in facie, non præſumit de his, qui de ſuo foro non ſunt, auctoritate propria judicare, ut illos pro vita tantum venerandos aſſumat, præſertim quia nonnumquam Angelus Sathanæ in lucis Angelum ſe transformat; Omnipotens, & miſericors Deus, de cujus munere venit, quod prædictus famulus Chriſti, digne ſibi, & laudabiliter deſervivit, tantam lucernam, abſconditam ſub mo-

dio remanere non patiens, ſed eam volens ſuper candelabrum collocari, his qui ſunt in domo luminis, ſulatium præbituram, vitam ejus ſibi fuiſſe acceptam, & ipſius memoriam eſſe a militanti Eccleſia venerandam, multis & præclaris miraculis declaravit.

Cathalogo SS. Confeſſorum adſcribitur.

§.7. Cum igitur glorioſæ vitæ ipſius inſignia ex multa familiaritate, quam nobiſcum habuit in minori officio conſtitutis, plene cognita nobis eſſent, & de miraculorum coruſcatione multiplici, per teſtes idoneos nobis facta fuerit plena fides, confidentes per Dei miſericordiam, nos, & gregem nobis commiſſum, ejus ſuffragiis adjuvari, & quem familiarem habuimus in terris, habere patronum in Cœlis; habito fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, ipſum adſcribi decrevimus Sanctorum cathalogo venerandum.

Ejus celebranda feſtivitas.

§.8. Statuentes, ut quarto Nonas Octobris, die videlicet quo a carnis ergaſtulo abſolutus, ad ætherea Regna pervenit, ab univerſali Eccleſia, natalitia ejus devote, ac ſolemniter celebreotur.

Omnes ad ejus venerationem ſollicitantur.

§.9. Quocirca univerſitatem veſtram, rogamus, monemus, & hortamur in Domino, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus die prædicto in commemoratione ipſius, divinis laudibus alacriter inſiſtentes, ejuſdem patrocinis humiliter imploretis, ut ipſius intercedentibus meritis, ad ejus mereamini conſortium pervenire: illo præſtante, qui eſt benedictus, in ſæcula ſæculorum. Amen.

Dat. die 19. Julii 1228. Pontific. Anno II.

Datum Peruſii decimoquarto Kalend. Augſti, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XIII.

Ex Regeſt. Vaticano.

Innovatio Indulgentiarum pro certantibus contra Hæreticos Albigenſes cum aliarum gratiarum, & indultorum elargitione.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabilibus Fratribus Remen. Senonen. Rothomangen. Turonen. Bituricen. Burdegalen. Auxitan. Narbonen. Lugdunen. Ebredunen. Taranthaſien. Biſuntin. Aquen. Arelaten. & Vieunen. Archiepiſcopis, & eorum Suffraganeis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Capitulis, & aliis Eccleſiarum Prælatis in eorumdem Diœceſum conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Indulgentias innovat.

ARdenti deſiderio aſpirantes ad purgandum terram Albigen. ab hæretica fœditate, Indulgentias olim ab Apoſtolica Sede conceſſas Crucesignatis, vel ſignandis fidelibus ad hoc laborantibus innovamus, & dilectum filium noſtrum Ricardum Sancti Angeli Diaconum Cardinalem Apoſtolicæ Sedis Legatum, ſcientem hujuſmodi naturam negotii, & circumſtantias, utpote qui alia vice in eo efficaciter laboravit, Virum conſilio, & diſcretione conſpicuum diligentem honorem Regni Francorum, & in negotio ipſo ferventem, qui quantomcumque nobis pernecesſarius eſſet apud Sedem Apoſtolicam, & ejus præſentia opportuna, quia res ipſa propter ſui arduitatem talis, & tanti Viri diligentiam exigebat ad partes veſtras propter dictum negotium, & alia, quæ ibi habet Sedes Apoſtolica pertractare de noſtro latere duximus deſtinandum.

Et Legatum Apoſtol. deſignat.

De Omnipotentis itaque Dei miſericordia, & Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli auctoritate confiſi, ex illa, quam nobis licet indignis, Deus ligandi, atque ſolvendi contulit poteſtatem, omnibus, qui laborem iſtum in propriis perſonis ſubjerint, & expenſis plenam ſuorum peccaminum, de quibus veraciter fuerint corde contriti, & ore confeſſi, veniam indulgemus, & in retributione juſtorum ſalutis æternæ pollicemur augumentum.

Diſtributio Indulgentiarum, ac diſtinctio.

Eis autem, quod non in propriis perſonis illuc acceſſerint; ſed in ſuis dumtaxat expenſis juxta facultatem, & qualitatem ſuam Viros idoneos deſtinarint, & illis ſimiliter, qui licet in alienis expenſis, in propriis tamen perſonis acceſſerint, plenam ſuorum concedimus veniam peccatorum. Hujus quoque remiſſionis volumus, & concedimus eſſe participes juxta quantitatem ſubſidii, & devotionis affectum omnes, qui ad ſubventionem ejuſdem negotii de bonis ſuis congrue miniſtrabunt, aut circa prædicta conſilium, & auxilium impenderint opportunum.

Concedit quoque Privilegia nonnulla.

Sane quia juſto judicio Cœleſtis Imperatoris obſequiis inhærentes, ſpeciali debent prærogativa gaudere, volumus, & mandamus; ut ſi qui illuc proficiſcentium ad præſtandas uſuras juramento tenentur aſtricti, creditores eorum, ut remittant eis præſtitum juramentum, & ab uſurarum exactione deſiſtant, Eccleſiaſtica diſtrictione cogatis. Quod ſi quiſquam Creditorum eos ad ſolutionem coegerit uſurarum, ad eorum reſtitutionem, ſimili cenſura compellatis eoſdem. Præterea Judæos ad remittendum uſuras per ſæcularem faciatis Poteſtatem compelli, & donec eas remiſerint, communionem ſibi fidelium denegari. Porro ſi qui Crucesignatorum Judæis ſolvere debita nequeunt, in præſenti laborare curetis, ut Judices ſæculares ſic eis de utili dilatione provideant, quod poſt iter peregrinationis arreptum, quouſque de ipſorum obitu, vel reditu certiſſime cognoſcatur uſurarum incommoda non incurrant, compellendis nihilominus Judæis proventus pignorum, quos interim ipſi perceperint, in ſortem, expenſis deductis neceſſariis, computare. Debitores quoque Crucesignatorum ad ea, in quibus tenentur, eiſdem cogatis uſuris ceſſantibus perſolvenda, Creditores ipſorum ad prorogandum terminos ſolutioni debitorum præfixos, prout neceſſe fuerit, inducentes. Quia vero nonnulli aſſumptam Crucem contra dictos Hæreticos auctoritate propria depoſuiſſe dicuntur, illos eam reſumere compellatis.

Hæc populis ſignificanda.

Monemus igitur diſcretionem veſtram, & hortamur in Domino Jeſu Chriſto, præſentium vobis auctoritate mandantes, quatenus Populis vobis ſubditis diligenter exponentes omnia ſupradicta, eiſque ad impendendum præfato negotio in rebus, perſoniſque ſuccurſum ſedulis exhortationibus animantes in ſingulis articulis ſupradictis exequamini ſinguli, quod ad ſollicitudinem veſtram noſcitur pertinere, ita vos exhibentes ſollicitos, & attentos, quod proximos ipſe ardor veſtræ charitatis accendat, voſque in præſenti a nobis gratiam, & in futurum poſſitis a Deo præmium expectare.

Dat. die 21. Octob. 1228. Pont. An. II.

Datum Peruſii duodecimo Kalendas Novembris, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Ar-

XIV.

Archiepiſcopo Colocen. conceditur facultas erigendi Monaſterium de Cuchet in Sedem Epiſcopalem attenta vaſtitate ſuæ Diœceſis, cum aſſignatione congrua, & opportuna pro Epiſcopo eligendo.

Ibidem.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Archiepiſcopo Colocen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Vaſtitas Colocen. Diœceſis.

JAmdudum provide cogitans, quod Colocenſis Diœceſis adeo eſt diffuſa, quod ipſam non vales justa officii tui debitum commode viſitare, ne Gregi Dominico deeſſet cura Paſtoris, nobis humiliter ſupplicaſti, ut in Monaſterio de Cuchet tuæ Diœceſis Epiſcopalem Sedem noviter crearemus, cum paratus eſſes, creando ibidem Epiſcopo, tum de propriis tuis, tum de ipſius Monaſterii proventibus trecentas, & de bonis Eccleſiæ tuæ triginta marcas in annuo reddita aſſignare. Unde licet oobis tuæ intentionis propoſitum non immerito placuiſſet, ne tamen io tanto negotio ſubito procedere videremur, nequaquam moa tuis ſupplicationibus dusimus annuendum, ſed Venerabilibus fratribus noſtris Cenadien. & Ultraſilvan. Epiſcopis noſtris dedimus litteris in mandatis, ut ſuper re hujuſmodi, & ejus circumſtantiis inquirentes plenius veritatem, quæ invenirent nobis fideliter intimarent, ut ex eorum relatione ſufficienter instructi, procederemus eainde justa divinæ beneplacitum voluntatia. Qui mandatum Apoſtolicum exequuti propoſitum tuum multipliciter commendantes, ut illud optato proſequeremur effectu, nos ſupplieiter esorarunt. Tu quoque io noſtra præſentia conſtitutus, illud idem multiplicatis interceſſionibus inſtantius poſtulaſti. Nos igitur attendentes pii propoſiti puritatem, cum nonnulli ſoleant potius ad non habita minus licite inhiare, quam licite habita taliter diſpertiri, ne contra te dici valeat meſſis quidem multa; Operarii vero pauci: tuis ſupplicationibus annuentes, & ſperantes, quod non ſolum præmiſſa promiſſa complebis; verum etiam alia ſtudebis adjicere opportuna, novam Sedem Epiſcopalem in prædicto Monaſterio ſtatuendi auctoritate tibi præſentium concedimus facultatem. Quocirca fraternitatem tuam monemus attente, per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus prudenter attendens, quod Epiſcopalis Dignitas facile quidem ex tenuitate viloſcit, ne operis tanti defectus imputetur opifici; Epiſcopalem Sedem ita ſtudeas rebus neceſſariis congrue ſtabilire, quod eainde tibi cumulus æternæ retributionis accreſcat, & nos providam munificentiam, & munificam providentiam tuam debeamus merito commendare. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Qua diligentia ad erectionem proceſſum.

Concedit Colocen. facultas Epiſcopalem Sedem conſtruendi.

Clauſulæ.

Datum Peruſii tertiodecimo Kalendas Februarii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 21. Januar. 1229. Pontific. Anno II.

X.V.

Quod Hoſpitale Sancti Spiritus in Saxia de Urbe ſuper omnes alias totius Ordinis Domus præeminentiæ, ac magiſterii locum obtineat confirmatur.

Ibidem.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Joanni Magiſtro, & Fratribus Hoſpitalis Sancti Spiritus, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Hoſpitale hoc ab Innoc. III. fundatum, totiuſque Ordinis caput conſtitutum.

FElicis recordationis Innocentium Papam Prædeceſſorem noſtrum pietatia affectus, & charitatis debitum induxerunt, quod Hoſpitale veſtrum, in quo pietatis opera jugiter exercentur, conſtruxit Eccleſiæ Romanæ ſumptibus, & dotavit, & ei privilegia gratiæ ſpecialis indulſit, ſtatuendo inter alia, ut ibi caput, & magiſterium totius Ordinis veſtri perpetuo perſeveret, ita quod Magiſter Hoſpitalis ipſius præſit univerſia fratribus tam præſentibus, quam futuris Ordinis memorati, omneſque ſibi teneantur impendere obedientiam, & reverentiam regularem. Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati, Statutum hujuſmodi auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Quod confirmat Gregorius.

Datum Peruſii Idibua Martii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 15. Martii 1229. Pont. An. II.

X V I.

Confirmatio libertatum Sveſſanæ Civitatis ad Romanæ Eccleſiæ fidelitatem reverſæ, quæ ſub Apoſtolicæ Sedis protectione ſuſcipitur.

Ibidem.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Civibus Sveſſanis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

SEdes Apoſtolica, veluti pia Mater, quæ filiorum uteri ſui oblviſci non poteſt, intrante ſæpe in conſpectu ſuo gemitu tribulationum multarum, quarum tempeſtas vos, & alios homines Regni graviter huc uſque depreſſerat, & pene demerſerat in profundum, materno affectu compatiens afflictionibus filiorum, qui quaſi in luto, & latere coacti fuerant deſervire, deſiderio deſideravit, ut jugo ab eorum cervicibus tam duræ ſervitutis excuſſo, finem his dare Dominus dignaretur. In effectu quoque producens, quod in affectu gerebat, in ſe ſuſcepit negotium, & ſubmiſit humeros ad portandum, pro quo quidem expoſuit ſe laboribus, & expenſis innumeris, & perſonis etiam ſuorum fidelium non pepercit, languores per hoc ferens, & portans dolores hominum prædictorum. Cum igitur reducti ſitis ad fidelitatem, & dominium Romanæ Eccleſiæ, ad quam non erat dubium vos ſpectare, adhærentes, ſicut ſubjecti, & fideles eidem, cujus ſuave jugum, & onus ejus eſt

Sveſſani per Sedem Apoſt. calamitatibus liberati.

leve, ac per hoc non illius, quæ in ſervitute generat, ſed liberæ filii exiſtatis dignum eſt, ut ab uberibus conſolationis Sedis Apoſtolicæ Matris, & Dominæ veſtræ amodo retrahemini gaudentes cum lætitia, qui in triſtitia extitiſtis. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris commodis providere volentes, cum Romana Eccleſia clementer proſpicere conſueverit utilitatibus ſubjectorum, veſtris ſupplicationibus inclinati, de fratrum noſtrorum aſſenſu, vos, & Civitatem veſtram cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum concellione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci, ſub Beati, & noſtra protectione ſuſcipimus; ſtatuentes auctoritate præſentium Civitatem prædictam in fidelitate Sedis Apoſtolicæ perſiſtentem in ejus demanio, ſicut Anagniam, & alias Civitates Campaniæ ſalvis ſervitiis, & redditibus Curiæ debitis, perpetuo retinendam. Inſuper concedimus vobis, ut in præficiendis vobis Rectoribus, & in contractibus venditionis, emptionis, ac aliis habeatis ad inſtar prædictarum Civitatum Campaniæ libertatem. Laudabiles præterea conſuetudines veſtras, & hactenus approbatas, necnon & alias, quæ venerabilis frater noſter Epiſcopus Albanen. Apoſtolicæ Sedis Legatus provide vobis indulſit, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, ſalvo in omnibus Apoſtolicæ Sedis mandato. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, conſtitutionis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Eos ſub Apoſtolica protectione ſuſcipit.

Privilegia eis concedit, antiquaſque conſirmat conſuetudines.

Clauſula.

Datum Peruſii quartodecimo Kalendas Junii, Pontificatus noſtri anno tertio.

Dat. die 19. Maji 1229. Pontific. Anno III.

XVII.

Similis conceſſio Civitati Cajetanæ.

Ibid.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Civibus Cajetanis fidelibus noſtris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

SEdes Apoſtolica &c. *prout in præcedenti Dilectis filiis Civibus Sueſſanis uſque ad verbum extitiſtis.* Eapropter dilecti in Domino filii veſtris commodis providere volentes, cum Romana Eccleſia proſpicere conſueverit utilitatibus ſubjectorum, veſtris ſupplicationibus inclinati de communi fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu concedimus in præficiendo Poteſtates, Conſules, & Rectores, & in omnibus aliis libertatem quam habet a Sede Apoſtolica Civitas Anagnina. Immunitatem quoque per totum Regnum a præſtatione Paſſagii Pedagii Falangatici, ac dationis, quæ directus vulgariter dicitur ad Curiam pertinentium, & medietatem eorum, quæ pro offenſis debentur cum Magiſtratu protentiatus Galearum a Poli Caſtro, uſque Cajetam de gratia vobis concedimus liberali cudendi etiam monetam argenteam, ubi ex una parte Imago Capitis Beati Petri cum ſubſcriptione Civitatis veſtræ, ex alia vero in medio Papæ, & in circulo ſuperſcriptio noſtri nominis habeantur, & amplíandi Civitatem veſtram, vel ædificandi novam in Monte Sancti Martini prope poſito, liberam vobis tribuimus facultatem: ita quod pro moneta quolibet anno cum eam cudi contigerit quinquaginta tarenos auri nobis, & noſtris ſucceſſoribus perſolvetis. Inſuper omnes libertates, omneſque laudabiles conſuetudine, quas habuiſtis tempore claræ memoriæ Guillelmi Regis in creandis Conſulibus, Judicibus, & aliis Officialibus annois, ac Notariis in cognitione, ac terminatione cauſarum, necnon & in Duana Salis, in Portubus quoque ſcilicet in Patria, & ab ea uſque Cannetum in vendendo ſcilicet in eis Salem, & emendo, & extrahendo inde victualia, & in deferendo libere Cajetam labores hæreditatum, quas vos, & Eccleſiæ Civitatis veſtræ habetis in Comitatu Fundano, ac in defendendo vos ab inimicis veſtris extra Regnum, & pacem faciendo cum ipſis, Pontianam etiam Inſulam, Palmariam, Sennonem, Pantateram, & Sanctum Martinum cum Piſcariis, & tenimentis ſuis, ſicut tempore memorati Regis habuiſtis eaſdem, & generaliter omnes bonas conſuetudines veſtras ſalvis omnibus juſtitiis, & redditibus Curiæ debitis, pro quibus recipiendis, aliquis de terra veſtra ponetur per Sedem Apoſtolicam idem, vel alius annuatim vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ubique per Regnum ſalvi ſint Cives veſtri, quos naufragium pati contigerit, & ne offendantur in perſonis, vel rebus diſtrictius prohibemus. Interdicimus etiam ne in Civitate veſtra, vel extra in tenimentis ipſius Caſtrum, ſeu munitio aliqua conſtruatur. Quandocumque autem Romana Eccleſia ſtolium facere voluerit, Civitas veſtra ei tenebitur pro una Galea ſufficientem dare numerum armatorum. Corpus vero Galeæ cum apparatu ipſius mercedem, & alia neceſſaria hominum Sedes Apoſtolica, juxta Regum conſuetudinem exhibebit. Salva in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate, ac ſalvis Eccleſiarum libertatibus, & juribus earumdem.

Privilegia.

Jus cudendi monetam.

Conditiones appoſitæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, Conſtitutionis, conceſſionis, confirmationis, & inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

Datum Peruſii undecimo Kalendas Julii Pontificatus noſtri Anno Tertio.

Dat. die 21. Junii 1229. Pontific. Anno III.

XVIII.

Innovatio Privilegiorum, & Immunitatum conceſſio pro Civitate Sorana de jure Sedis Apoſtolicæ ſub cujus patrocinio recipitur.

Ibid.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Populo Sorano Fidelibus noſtris, ſalutem. & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm reducti ſitis per Dei gratiam ad fidelitatem, & dominium Romanæ Eccle-

Exordium.

Eccleſiæ Matris veſtræ, ad quam non erat dubium vos ſpectare, per quod jam non illius, quæ in ſervitutem generat, ſed liberæ filii exiſtatis; Dignum eſt, & conveniens, ut commodis veſtris Apoſtolica Sedes provideat, quæ clementer conſuevit proſpicere utilitatibus filiorum.

Sorani ſub protectione S. Ap ſuſcipiuntur.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris ſupplicationibus inclinati, de fratrum noſtrorum conſilio vos, & Civitatem veſtram cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidetis, aut in futurum juſtis modis præſtante Domino poteritis adipiſci, ſub protectione Apoſtolicæ Sedis, & noſtra ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Civitatem quoque prædictam in fidelitate Romanæ Eccleſiæ perſiſtentem providimus in ejus demanio de cætero retinendam. Concedentes vobis eam, quam habent Civitates Campaniæ libertatem, medietate ſervitiorum in frumento, videlicet vino, annona, ferris, clavis, & calceis, ac omnibus exeniis, quæ ſalutes vulgariter nuncupantur, ac aliis juſtitiis Curiæ debitis, & mandato Apoſtolicæ Sedis ſalvis.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, proviſionis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 29. Augusti 1229. Pont. An. III.

Datum Peruſii quarto Kalendis Septembris Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

XIX.

Ibid.

Cives Maſſilienſes recipiuntur ſub tutela Sedis Apoſtolicæ cum annua præſtatione centum obulorum aureorum, ab ipſis ſponte oblatorum.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Civibus Maſſilienſibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

GAudentes in Domino quod eo inſpirante reverſi eſtis ad devotionem Eccleſiæ, a qua ſeducti fallaciis tentatoris fuiſtis averſi, & ut creſcat veſtræ devotionis affectus; Volentes vos Apoſtolicæ Sedis beneficiis provocare, veſtris ſupplicationibus inclinati Civitatem Maſſilienſem cum Perſonis, & bonis ipſius, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Auctoritate præſentium vobis nihilominus indulgendo, ut Univerſitas veſtra ſine manifeſta, & rationabili cauſa non valeat excommunicationis, vel interdicti ſententia innodari. Ad indicium autem hujuſmodi protectionis ab Apoſtolica Sede perceptæ centum obulos aureos ſponte oblatos nobis, & ſucceſſoribus noſtris annis ſingulis Cenſus nomine perſolvetis.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 23. Martii 1230. Pont. An. IV.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

XX.

Ibidem.

Lucanis ob Garfagnani occupationem de jure Sedis Apoſtolicæ excommunicationis vinculo jam innodatis præfigitur terminus ad reſipiſcendum, quo elapſo niſi reſipuerint Sedis Epiſcopalis amotio aliæque graviores decernuntur pœnæ.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Archiepiſcopo Piſano ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

VEremur, ne Cives Lucani, qui opere deberent alludere nomini lucendo per devotionis, & fidei puritatem, vera ſint luce privati, in quibus alligare, quod factum erat, Paſtorali diligentia niſi ſumus, & reducere, quod abjectum, ſed in eorum plaga, quæ longo tempore jam duravit obfirmatum, invenimus firmamentum, ita quod non inconvenienter de ipſis poſſumus conqueri cum Propheta dicentes: Curavimus Babilonem, & non eſt ſanata; quin imo inſtigante illo, qui malorum omnium eſt incentor, ſic in ſuis iniquitatibus duruerunt, quod contriti non dolent, & percuſſi non recipiunt diſciplinam. Sane dicti Cives ſpiritu furoris, & ſtimulis ſuperbiæ concitati Sedis Apoſtolicæ Patrimonium, Terram videlicet Garfagnani contra monita, obſecrationes, & inhibitiones noſtras multiplices invadere præſumpſerunt, eam ancillare volentes, & ſuæ ſubjicere ſervituti, propter quod eos ab injuria noſtra, & a futura confuſione ſua revocare curantes, ipſos excommunicavimus, & Terram eorum Eccleſiaſtico ſuppoſuimus interdicto. Iidem vero contemptis excommunicationis, & interdicti ſententiis proterviores effecti prolapſi ſemper in deterius pejora de die in diem prioribus commiſerunt. Unde contra eos manus Sedis Apoſtolicæ aggravantes; in majorem confuſionem ipſorum præfatam Terram Garfagnani a ditione Lucani Epiſcopi duximus ſubducendam, quod ipſi parvipendentes, ſicut & cenſuram Eccleſiaſticæ diſciplinæ noluerunt a via ſua mala reverti; ſed eis fortius obſtinatis, & indurantibus, faciem ſupra petram incredibiliter nunc creverunt iniquitates eorum, quibus multiplicatis ſanguis videtur ſanguinem tetigiſſe, propter quod ad illam neceſſitatem ſuis nos operibus induxerunt, ut etiamſi velimus, eiſdem impœnitentibus parcere non poſſimus, ac impietas videatur ſuper impietatibus ſuis pietatem habere. Nuper namque Terram prædictam hoſtiliter deſtruentes, & crudelitatem nimiam exercentes inter alia nefanda, quæ commiſerunt ibidem, impie prophanatis Dei Sanctuariis diruerunt, & in cinerem, & favillam redegerunt Eccleſias, & Altaria etiam ſuffoderunt. Quare digno judicio agitur, ut illorum creſcente contemptu creſcat & pœna, & quoniam Apoſtolicæ gratiæ ſe reddunt prorſus ingratos, quaſi ejus beneficium aſpernantes, non remaneat gratia cum ingratis, ut eam, quam non cognoverunt habendo, ſaltem ammittendo cognoſcant, il-

Lucanorum obſtinatio.

Quare excommunicati.

Corruunt in pejora.

lam-

Digitized by Google

lamque ſe doleant amiſiſſe. Aſperiori ergo medicamento periti medici more utentes, qui ferrum vulneribus adhibet eum fomenturum non ſentiunt medicinam. Attendentes etiam quod nihil eſt juſtius, quam quod in eo quis puniatur, in quo noſcitur deliquiſſe, de conſilio fratrum noſtrorum ſtatuimus, niſi præfati Cives ad mandatum noſtrum uſque ad proxime venturum Feſtum Aſſumptionis Beatæ Virginis revertantur ſuper iis, pro quibus excommunicati ſunt, & interdicti ſatisfactionem plenariam impenſuri, eos Epiſcopali honore, quo ſe reddiderunt indignos, & Eccleſiæ Cathedralis Canonicos dignitate, ſi quam habeant ab Apoſtolica Sede, privandos, ut ſic demum doleant datum alienis honorem ipſorum, & in labores ſuos extraneos introiſſe, nobis tunc cum Sapiente dicturis: Vocavi, & renuerunt, extendi manus meas, & non fuit, qui aſpiceret, deſpexerunt omne conſilium meum, & increpationes meas penitus neglexerunt. Quo circa fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus Statutum hujuſmodi non differas publicare. Et ſi memorati Cives uſque ad præta xatum terminum non redierint, tamquam præ magnitodine culpæ divino Judicio reprobati ſententias prolatas tam in Cives prædictos, quam in fautores eorum innovare procures totamque terram ipſorum arctiſſimo ſupponere Interdicto, ita quod præter pœnitentias Morientium, & Baptiſmata Parvulorum nulla ibi Sacramenta Eccleſiaſtica conferantur. Præterea Populis circumpoſitis ſub pęna excommunicationis, quam ipſo jure contemptores incurrant, diſtrictius interdicas, ne aliqua commercia exerceant cum eiſdem, vel ad Poteſtariam, aut aliquod alind officium quemquam aſſumant de Civitate Lucana, nec quiſquam ipſorum quodcumque officiom recipiat in eadem; Statuta quoque, quæ Poteſtas Lucana ſuique Officiales ediderint, & ſententias quas tulerint Judices, ac Inſtrumenta, quæ conficient Tabelliones poſt terminum prænotatum nullius eſſe momenti auctoritate noſtra decernas; paratus nihilominus partem quam tibi, & Eccleſiæ Piſanæ conceſſerimus de prædicta Diœceſi inter vicinos Epiſcopos dividenda cum a nobis fueris requiſitus recipere, ac receptam ſicut alia jura Piſanæ Diœceſis defenſare.

Minatur eis Gregor. ſuppreſſionem Dignitatum, & honorum.

Piſano Archiepiſ. mandat, ut eoſdem admoneat de apoſtibus.

Datum Laterani quinto nonas Julii Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Dat. die 3. Julii 1230. Pont. An. IV.

XXI.

Ibid.

Reconciliatio Friderici Romanorum Imperatoris cum Romana Eccleſia, quibuſdam poſitis conditionibus pro ejuſdem Eccleſiæ debita ſatisfactione.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Friderico Romanorum Imperatori ſemper Auguſto, & Regi Siciliæ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

SI Anna diſceſſum Tobiæ filii ſui non ſuſtinens patienter mox lacrymis effluebat, ſi more impatiens, exiliens quotidie circuibat vias omnes, per quas remeandi fiducia videbatur, redditum anxie præſtolando, & tandem in ſupercilio Montis ſedens viſo de longinquo filio redeunte, inexplicabili gaudio exultavit; quanto nunc tripudio hilareſcat Mater Eccleſia, quæ filium excelſum præ Regibus Terræ de regione diſſimilitudinis, ad ſe recipit redeuntem. Quis valeat verbis, vel litteris explicare, cum non ſit hominis etiam affectus proprios perfecte poſſe deprimere per affatus. Magnificat ſiquidem anima noſtra Dominum, & exultat ſpiritus noſter in Domino ſalutari, qui deprecationem noſtram, & miſericordias ſuas a nobis non amovens cordi tuo miſericorditer inſpiravit, ut animæ tuæ ſaluti, dignitatis honori, & multorum quieti provide conſulens, ad piæ Matris gremium devote redires, quæ inexpectatione tui maternis affectibus cruciatibus cruciata ſæpe pro tua converſione thus orationis Domino ſuppliciter adolevit, & immolavit lacrymabiliter vitulos labiorum multorum filiorum periculum perhorreſcens. Nunc autem quia Matris gaudium eſt Angelis Dei ſuper uno peccatore pœnitentiam agente, quam ſupra nonagiota novem Juſtos, qui ſe authumant pœnitentia non egere, jubilat Eccleſia Generalis, eo quod tenebroſus turbo, qui pene involverat omnem Terram, luci cedit optatæ, fragorque horridæ tempeſtatis, quæ multis excidium minabatur, arridente ſerenitatis gratia ſubſileſcit. Nos etiam ſalutis, & honoris tui profectum ſinceris affectibus cupientes Altiſſimi miſericordiam humiliter imploramus; ut qui te revocavit ad vitam det virtutis conſtantiam revocato, quatenus ubi abundavit delictum abundet & gratia, & præcedens lapſus te reddat in omnibus cautiorem, quia procul dubio non eſt amor, qui poſſit æquari materno, nec ullus efficacior erga te, quam Eccleſiæ affectus gratiæ valeat inveniri. Ipſe quoque fili chariſſime parti tuæ adeſto ſollicitus, ne de cætero patiaris te abduci, vel ſeduci pravis conſiliis perverſorum, qui non quæ tua, ſed quæ ſua ſunt inique quærentes, faſcinare, te geſtiunt, ut exaſperes Matrem tuam; Cæterum cum in ſolemnitate tam celebri, tam ſolemni, quando te quaſi in novum hominem reformato gloriatur Cœleſtis Curia, & ſæculum jocundatur, magnificentiam tuam munificis deceat affluere beneficiis pietatis, eo quod non ſolum Chriſtiani Principes, ſed etiam Pagani, qui veram Dei notitiam non habebant, in ſuis ſolemnitatibus tenebantur liberare captivos; Nos qui pro captivis, & afflictis orare tenemur, precum noſtrarum primitias affectione pleniſſimas Imperiali manſuetudini duximus deſtinandas pro ſpeciali munere poſtulantes, & adjurantes per illum Angelum, quem Dominus ad Animæ, ac corporis tui cuſtodiam deputavit, ne quod abſit contriſtes eumdem, qui præcipue de tua converſione lætatur, quatenus in hac ſolemnitate, quæ ſpecialis, & feſtivitas Angelorum Comitis Thomæ, & quondam Raynaldi de Averſa filios nobis liberaliter largiaris, eos ad noſtram præſentiam remittendo; Quia licet ſecundum formam pacis, a Principibus acceptatam de ipſorum liberatione non fuerit dubitatum, ſi nunquam tamen tractatum fuiſſet, nequaquam eos Eccleſiæ negare te decet, qui tibi poteſt in longe majoribus reſpondere. Ut quid enim illi affligantur ulterius, cum te jam non oporteat in aliquo

Lætitiam Eccleſiæ exponit de pœnitentia Friderici.

Legatos Apoſtol., ut a captivitate ſolvat Fridericum hortatur Pontifex.

aliquo dubitare, qui habens manum Eccleſiæ adjutricem ubique, ac undique ſecurs potes gaudere quiete; Nobis ſiquidem principaliter atrocem irrogari reputaremus injuriam, ſi contra te, quod abſit, contingeret aliquid attentari.

Dat. die 18. Auguſti. 10. Pont. An. IV.

Datum Anagniæ quinto Kalendas Septembris Pontificatus noſtri Anno Quarto.

XXII.

Ejuſdem.

Declaratio Regulæ Fratrum Minorum, eiſdem a Sancto Franciſco Inſtitutore traditæ, cum reſponſionibus dubiis per eoſdem Fratres alligatis.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Miniſtris, ac Cuſtodibus, cæteriſque Fratribus Ordinis Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

QUo elongati a ſeculo, ut Columbæ pennis aſſumptis in ſeceſſum contemplationis ſuper vos ipſos altius evolaſtis, & conſpectius peccatorum jacula prævidetis, & plura, per quæ conſpicuus ſalutis impediri profectum, cordis veſtri oculus perſcrutatur. Unde quæ tecta ſunt aliis, in conſcientiis veſtris quandoque ſpiritus manifeſtat, ſed ſplendore intelligentiæ ſpiritalis caligine humanæ infirmitatis obducto ſcrupulus, interdum dubitationis inducitur, & difficultates quaſi inextricabiles ingeruntur. Sane conſtitutis nuper in præſentia noſtra Nunciis, quos vos filii Provinciales miſiſtis, qui eratis in Generali Capitulo congregati, & te fili generalis Miniſter perſonaliter comparente fuit Nobis expoſitum, quod in Regula veſtra quædam dubia, & obſcura, & quædam intellectu difficilia continentur, ſed ſanctæ memoriæ Beatus Confeſſor Chriſti Franciſcus nolens regulam ſuam per alicujus Fratris interpretationes exponi mandavit circa ultimum vitæ ſuæ, cujus mandatum ipſius dicitur teſtamentum, ut verba ipſius Regulæ non gloſſentur, & ut verbis utamur ejuſdem, quod ſic, vel ſic intelligi debeant non dicatur. Adjiciens quod Fratres nullo modo aliquas litteras ab Apoſtolica Sede petant, & alia quædam interſerens, quæ non poſſent ſine multa difficultate ſervari. Propter quod hæſitantes an teneamini ad obſervantiam Teſtamenti prædicti, dubietatem hujuſmodi de conſcientiis veſtris, & fratrum veſtrorum per nos amoveri petiſtis, & eum ex longa familiaritate, quam idem Confeſſor nobiſcum habuit, plenius noverimus intentionem ipſius, & in condendo prædictam Regulam, & obtinendo confirmationem ipſius per Sedem Apoſtolicam ſibi aſtiterimus, dum adhuc eſſemus in minori officio conſtituti, declarari ſimiliter poſtulatis dubia, & obſcura Regulæ ſupradictæ, necnon ſuper quibuſdam difficilibus reſponderi. Sane quamvis prædictum Chriſti Confeſſorem piam intentionem in præfato mandato habuiſſe credamus, & vos juſtis votis ejus, & deſideriis ſanctis affectetis omnimode conformari. Nos tamen attendentes animarum periculum, & difficultates quas propter hoc poſſetis incurrere, dubietatem de veſtris cordibus amovendo ad mandatum, illud vos dicimus non teneri, quod ſine conſenſu fratrum, & maxime miniſtrorum quos univerſos tangebat obligare nequivit, nec ſucceſſorem ſuum quomodolibet obligavit, cum non habeat imperium par in parem. Ad hæc ſicut per prædictos Nuncios intelleximus dubitatur ab aliquibus fratrum veſtrorum, ne tam ad conſilia, quam ad præcepta Evangelii teneantur, tum quia in Regulæ veſtræ habetur principio Regula, & Vita Minorum Fratrum hæc eſt ſcilicet Domini Noſtri Jeſu Chriſti Sanctum Evangelium obſervare vivendo in obedientia ſine proprio, & in caſtitate, tum quia in fine ipſius Regulæ continentur hæc verba, Paupertatem, & humilitatem, & Sanctum Evangelium Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quod firmiter promiſimus, obſervemus. Unde ſcire deſiderant, an ad alia Evangelii teneantur conſilia, quam ad ea, quæ in ipſa Regula præceptorie, vel inhibitorie ſunt expreſſa: præſertim, cum ipſi ad alia non ſe obligare intenderint, & vix vel nunquam omnia poſſint ad litteram obſervari. Nos autem breviter reſpondemus, vos ad alia conſilia Evangelii non teneri per regulam, niſi ad ea, ad quæ vos obligaſtis in ipſa. Ad cætera non tenemini, ſicuti cæteri Chriſtiani, & eo magis de bono, & æquo, quo vos obtuliſtis holocauſtum Domino medullatum per contemptum omnium mundanorum. Item cum in eadem Regula ſit inhibitum, ne fratres recipiant per ſe, vel per alios denarium, vel pecuniam ullo modo, & ipſi hoc in perpetuum obſervare deſiderent certiorari requirunt, ſi aliquibus timentibus Dominum fideles aliquos per quos ipſi ſubveniant neceſſitatibus eorumdem, ſine offenſione Regulæ audeant præſentare, ac ad fideles eoſdem pro neceſſitatibus ipſis ſecura recurrere conſcientia, cum denarios, aut pecuniam eos noverint accepiſſe. Quos tamen denarios, vel pecuniam auctoritate propria non intendunt facere conſervari, nec nomine depoſiti exigere ab eiſdem. Super quo duximus reſpondendum: quod ſi rem ſibi neceſſariam velint fratres emere, vel ſolutionem facere pro jam empta poſſunt, vel Nuncium ejus a quo res emitur, vel aliquem alium volentibus ſibi eleemoſynas facere, niſi idem per ſe, vel per proprios Nuncios ſolvere maluerint, præſentare, qui taliter præſentatus a fratribus non eſt eorum Nuncius, licet præſentetur ab ipſis, ſed illius potius, cujus mandato ſolutionem facit, ſeu recipientis eamdem. Idem tamen Nuncius ſolvere ſtatim debet, ita quod de pecunia nihil remaneat penes eum. Si vero pro aliis imminentibus neceſſitatibus præſentetur, eleemoſynam ſibi commiſſam poteſt, ſicut & Dominus apud ſpiritualem, vel familiarem amicum fratrum deponere, per ipſum loco, & tempore pro ipſorum neceſſitatibus, ſicut expedire viderit, diſpenſandam. Ad quem etiam fratres pro hujuſmodi neceſſitatibus poterunt habere recurſum, maxime ſi negligens fuerit, vel neceſſitates ignoraverit eorumdem. Præterea cum in ipſa Regula contineatur expreſſe, quod fratres nihil ſibi approprient, nec domum, nec locum, nec rem aliquam, ac ipſi proceſſu temporis contaminari timeant ordinis pauperta-

tem

Miſſi a Miniſtris Nuncii ad Pontificem.

Quædam dubia in Regula S. Franciſci.

An teneantur Fratres ad ejus obſervantiam.

An ad Evangelica conſilia.

Quomodo gerere ſe debeant in receptione pecuniarum.

Digitized by Google

tem præſertim, cum jam dixerint aliqui proprietatem mobilium pertinere ad totum Ordinem in communi; Nobis fuit humiliter ſupplicatum, ut in hoc Animarum dignaremur providere periculis,& totius ordinis puritati. Dicimus itaque, quod nec in communi, nec in ſpeciali debent proprietatem habere, ſed utenſilium, & librorum, & eorum mobilium, quæ licet habere, Ordo uſum habeat, & fratres ſecundum quod Generalis Miniſter, vel Provinciales diſponendum duxerint, iis utantur ſalvo locorum, & domorum dominio illis, ad quos noſcitur pertinere, nec vendi debent mobilia, vel extra ordinem commutari, aut alienari quoquomodo, niſi Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, qui fuerit Ordinis Gubernator, Generali, ſeu Provincialibus Miniſtris auctoritatem, ſuper hoc præbuerit, vel aſſenſum. Quia vero in quodam ejuſdem Regulæ Capitulo continetur, ut ſi qui fratrum inſtigante humani generis inimico mortaliter peccaverit, pro illis peccatis de quibus ordinatum fuerit, ut recurratur ad ſolos Miniſtros Provinciales,teneantur fratres ad eos recurrere quamcitius poterunt, ſine mora, ipſi pie dubitant, utrum hoc de peccatis publicis tantum intelligi debeat, an de publicis pariter, & privatis. Reſpondemus igitur prædictum Capitulum ad manifeſta tantum, & publica pertinere volentes, ut Generalis Miniſter conſtituat, vel conſtitui faciat tot per Provincias, quot earum Miniſtri viderint expedire, de maturioribus, & diſcretioribus Sacerdotibus, qui ſuper privatis audiant pœnitentes, niſi fratres Miniſtris, aut Cuſtodibus ſuis ad loca eorum declinantibus maluerint confiteri. Cæterum cum prohibente Regula nulli fratrum liceat Populo prædicare, niſi a Miniſtro Generali fuerit examinatus, & approbatus, & ſibi officium Prædicationis ab ipſo conceſſum: certificari petiſtis utrum pro laboribus fratrum, & periculoſis diſcurſibus evitandis Generalis Miniſter dictam examinationem,approbationem, & commiſſionem officii Prædicationis diſcretis aliquibus committere valeat pro examinandis generaliter illis, qui in Provinciis ſunt ſtatuti, vel ſpecialiter pro quibuſdam. Ad quod damus tale reſponſum, quod hæc Generalis Miniſter, nulli poteſt abſenti committere; ſed qui examinatione indigere creduntur, mittantur ad ipſum, vel cum Miniſtris Provincialibus conveniant propter hoc in Capitulo generali: ſi qui vero examinari non egent pro eo, quod in Theologica facultate, & prædicationis officio ſunt inſtructi, ſi ætatis maturitas, & alia, quæ requiruntur in talibus,conveniant in eiſdem,poſſunt, niſi quibus Miniſter Generalis contradixerit, & modo quo dictum eſt Populo prædicare. Super eo autem, quod dubitant Fratres, ac Vicarii Provincialium Miniſtrorum, quos ipſi ſibi ſubſtituunt, cum ad Capitulum veniunt generale, poſſint ad ordinem recipere venientes, vel ejicere jam receptos, dicimus,quod non poſſunt,quia nec hoc Miniſtris ipſis permittitur, niſi eis ſpecialis ſuper hoc licentia concedatur, quibus etiam Generalis Miniſter, ſicut concedere, ſic negare poteſt licentiam ſupradictam; & cum juxta eamdem Regulam, aliis quam Miniſtris Provincialibus fratrum receptio committi non valeat; multo minus poteſtatem habeant Provinciales Miniſtri hoc aliis committendi, quibus id, & non aliis eſt commiſſum. Inſuper dubitantibus vobis, an pro eo quod in Regula dicitur, ut decedente Generali Miniſtro a Provincialibus Miniſtris, & Cuſtodibus in Capitulo Pentecoſtes fiat electio ſucceſſoris,omnium Cuſtodum multitudinem oporteat ad generale Capitulum convenire, an ut omnia cum majori tranquillitate tractentur, ſufficere poſſit, ut aliqui de ſingulis Provinciis, qui vocem habeant aliorum interſint; taliter reſpondemus, ut ſingularum Provinciarum Cuſtodes unum ex ſe conſtituant, quem cum ſuo Provinciali Miniſtro pro ipſis ad Capitulum dirigant, voces ſuas committentes eidem. Quod etiam cum ſtatueritis per vos ipſos,ſtatutum hujuſmodi duximus approbandum. Denique quia continetur in Regula ſupradicta, quod fratres non ingrediantur Monaſteria Monialium, præter illos quibus a Sede Apoſtolica conceſſa fuerit licentia ſpecialis, quamquam hoc de Monaſteriis Pauperum Monialium incluſarum fratres hactenus intelligendum eſſe crediderint, cum earum Sedes Apoſtolica curam habeat ſpecialem, & intellectus hujuſmodi per Conſtitutionem quamdam tempore datæ Regulæ, vivente adhuc Beato Franciſco,per Provinciales Miniſtros fuiſſe credatur in generali Capitulo declaratus;certificari nihilominus poſtulaſtis, an hoc de omnibus generaliter, cum Regula nullum excipiat; an de ſolis Monaſteriis intelligi debeat Monialium prædictarum. Nos utique, generaliter id eſſe prohibitum de quarumlibet Cœnobiis Monialium, reſpondemus, & nomine Monaſterii volumus Clauſtrum, Domos, & Officinas interiores intelligi pro eo, quod ad alia loca, ubi etiam homines ſæculares conveniunt, poſſunt fratres illi cauſa prædicationis, vel eleemoſynæ petendæ accedere, quibus id a Superioribus ſuis pro ſua fuerit maturitate, vel idoneitate conceſſum, exceptis ſemper prædictarum Monaſteriis incluſarum, ad quæ nulli datur accedendi facultas ſine licentia Sedis Apoſtolicæ ſpeciali.

Datum Anagniæ ſextodecimo Kalendas Novembris Pontificatus noſtri anno quarto.

An rei cujuſquam maneat penes Ordinem proprietas.

Qualiter recurrere debeant peccantes ad Miniſtros.

Quomodo examinandi, & inſtituendi Prædicatores.

Qui poſſint Fratres recipere, & ejicere.

Qui concurrant ad electionem Generalis Miniſtri.

Quid intelligendum circa ingreſſum in Monaſteria Monialium.

Dat. die 17. Octob. 1230. Pont. An. IV.

XXIV.

Quod Tyrones infra tempus probationis habitum dimittere, & ad ſæcularia vota remeare abſque Apoſtaſiæ nota libere, & licite poſſint, & valeant.

Ibidem.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Cauſa dandæ Conſtitutionis.

QUia nonnullos loca Religioſa abſque proteſtatione intrare contingit, & infra tempus probationis exire, ad ſæculum redeuntes Apoſtaſiæ criminis arguuntur, ſuper quo fuit hactenus a pluribus dubitatum, quia cum tempus probationis conceſſum continere in ſe videatur liberam optionem eligendi alterum e duobus, vel in Monaſterio tales remaneant, aut abſcedant liberi, etiam poſt promiſſam de ſtabilitate perſeverantiam, ſicut in Beati

Be-

Benedicti Regula continetur. Varia quoque probationis tempora ea diverſitate Perſonarum cauſarum, & conditionum fuerint inſtituta, quibus quandoque triennium in habitu ſæculari, quandoque biennium fuit Statutis Canonicis, ac Sanctione legalis proviſionis indultum, & tandem ex præfata Regula, & Beati Gregorii Papæ prohibitione nihilominus interdictum, ne ante unius anni probationem aliquis in Monachum admittatur; Perſonæ hujuſmodi Apoſtatæ non videntur, præſertim cum a Prædeceſſoribus noſtris pluries dicatur eſſe reſponſum; Novitios ante ſuſceptum Religionis habitum in probatione poſitos ne ad ſtatum priſtinum redire valeant prohiberi. Licet autem Prædeceſſores noſtros ſuper hoc diverſa ſenſiſſe aliquibus videatur; credendum tamen non eſt, quod injicere voluerint laqueum animabus, quæ a diverſis, & variis irruentibus mortis occaſionibus ſunt potius eruendæ, cum ex imperitia, ſeu negligentia in hoc ſimpliciores maxime facile caperentur. Et quod de proteſtatione facienda ſcriptum eſt, conſilii eſſe potius creditur, quam præcepti, quia & ſi videatur alicubi ommiſſa proteſtatio præſumptionem converſionis inducere, ne liceat ommittenti illam ad ſæculum poſtmodum remeare, non tam proteſtationis ommiſſio, quam aſſumptio habitus Religionis, qui datur Profeſſis, de quo mentio ſpecialiter habetur ibidem, facultatem adimit ad ſæculum redeundi. Nos autem animarum ſaluti providere volentes, & amovere materiam ſcandalorum, de conſilio fratrum noſtrorum præſenti decreto ſtatuimus, Novitios in probatione poſitos ante ſuſceptum Religionis habitum, qui dari profitentibus conſuevit, vel ante profeſſionem emiſſam, ad priorem ſtatum redire poſſe libere infra annum, niſi evidenter appareat quod tales abſolute voluerint vitam mutare, & in Religione perpetuo Domino deſervire, cum quilibet renunciare valeat ei, quod pro ſe noſcitur introductum. Ad ambiguitatem omnem penitus amputandam, nihilominus ſtatuentes, ut cum in quibuſdam locis Religioſis Novitiorum habitus non diſtinguatur ab habitu Profeſſorum, Profeſſionis tempore benedicantur veſtes, quæ profitentibus conceduntur, ut Novitiorum a Profeſſorum habitu diſcernatur.

Tyrones infra tempus probationis habitum dimittentes non ſunt Apoſtatæ.

Dubia nonnulla ſuper hoc explicantur.

Novitii itaque libertatem habent ad priſtinum ſtatū redeundi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Laterani quintodecimo Kalendas Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Quarto.

Dat. die 18. Martii 1231. Pont. An. IV.

XXIV.

Confirmatio Concordiæ inter Sanctorum Laurentii in Damaſo, & Euſtachii de Urbe Capitula initæ ſuper nonnullarum Eccleſiarum Juriſdictione.

Ibidem.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Archipresbytero, & Clericis Eccleſiæ Sancti Euſtachii de Urbe, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EA quæ Judicio, vel Concordia terminantur, firma debent, & illibata conſiſtere; & ne in recidivæ contentionis ſcrupulum relabantur, Apoſtolico convenit præſidio communiri.

Exordium.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris devotis precibus inclinati compoſitionem, quæ inter vos ex parte una, & Priorem, & Clericos Eccleſiæ Sancti Laurentii in Damaſo de Urbe ex altera, ſuper Inveſtitura Sacerdotum Scrutinio, Baptiſmate, & Capitulo quatuor Cappellarum Sancti Pantaleonis videlicet, Sancti Sebaſtiani, Sancti Benedicti, & Sancti Silveſtri amicabiliter intervenit, ad inſtar felicis recordationis Aleaandri Papæ Prædeceſſoris noſtri, ſicut ſine pravitate provide facta eſt, & ab utraque parte ſponte recepta, & in ejus litteris ſuper hoc confectis proſpeximus contineri; auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ad majorem vero cauthelam tenorem litterarum ipſarum præſentibus duximus inſcrendum, qui talis eſt: Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Petro Archipresbytero, & Clericis Sancti Euſtachii, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem. Cum inter Eccleſiam veſtram, & Eccleſiam Sancti Laurentii in Damaſo de Inveſtitura Sacerdotum Scrutinio Baptiſmate, & Capitulo Quatuor Cappellarum Sancti Pantaleonis videlicet, Sancti Sebeſtiani, Sancti Benedicti, & Sancti Silveſtri controverſia ſit aliquandiu agitata tandem inter vos, & Clericos Sancti Laurentii in Damaſo de conſenſu, & auctoritate dilectorum filiorum noſtrorum Petri tituli ejuſdem Eccleſiæ Sancti Laurentii Presbyteri, & Ugolini Eccleſiæ veſtræ Diaconi Cardinalium ſuper his amicabiliter compoſitio interceſſit, quam ut futuris temporibus inviolabiliter obſervetur, præſentibus litteris duximus annotandam. Sane Sacerdotes præſcriptarum Cappellarum ad Eccleſiam veſtram pertinentium Scrutinium, ſolemnem Baptiſmum qui fit in Sabbato Sancto, Capitulum in majori Hebdomada, & duo alia Capitula, ad quæ infra annum vocati fuerint, eidem Eccleſiæ Sancti Laurentii ſine contradictione exhibebunt. Ita quidem quod ſinguli, qui in aliqua prædictarum Cappellarum pro tempore fuerint ordinati, hæc dumtaxat Eccleſiæ Sancti Laurentii ſicut diximus exhibebunt. Criſma vero, & Oleum Sanctum ſupradictæ Cappellæ ab Eccleſia Sancti Laurentii tantum recipient ſi gratis, & abſque omni pravitate dare voluerit. Si quis autem prædictorum Presbyterorum hæc, ut ſtatutum eſt, & nominatim expreſſum, Eccleſiæ Sancti Laurentii noluerit exhibere, Clerici Sancti Lau-

Status quæſtionis.

Compoſitio facta tempore Alexandri III. PP.

Confirmatoriæ ſuper hoc quidem Alexandri litteræ.

Quæ fuerit Concordia.

Laurentii denunciabunt vobis, ut eum quæ dicta ſunt eidem Eccleſiæ Sancti Laurentii exhibere compellatis, & ſi contemptor extiterit, & tribus vicibus vocatus non ſatisfecerit, ſpatio viginti dierum elapſo Eccleſia Sancti Laurentii ipſum interdicendi, & poſtmodum excommunicandi liberam habeat poteſtatem. In hoc ſiquidem Eccleſia veſtra ſine fraude juvabit Eccleſiam Sancti Laurentii. Et ſi Populus interdicto, vel excommunicato favorem præſtare volnerit, Eccleſia Sancti Laurentii ſine fraude juvabit Eccleſiam veſtram, vel ad removendum contumacem ab Eccleſia, vel ad cogendum ipſum ad ſatisfactionem, prout Eccleſia veſtra elegerit: Eccleſia autem Sancti Laurentii nihil ultra in prænominatis Cappellis, ſeu a Cappellanis earum de cætero poſtulabit, vel ſibi vindicare præſumet, per quod jus, & conſuetudines Eccleſiæ, veſtræ, quas in eiſdem Cappellis habet, in aliquo minuantur. Præterea prædicti Cappellani ea, quæ in ipſis Capitulis ad honorem Eccleſiæ Sancti Laurentii tractabuntur, obſervabunt: Ita tamen quod ſi quid fuerit in ipſis Capitulis ad diminutionem juris, & conſuetudinum Eccleſiæ veſtræ, vel Cappellarum ipſarum tractatum, obſervare nullo modo cogantur. Verumtamen nulla earumdem Cappellarum interdictum, vel excommunicatum ab Eccleſia Sancti Laurentii recipiet; imo pro excommunicato, & interdicto ipſum tenebit. Omnem autem ordinationem, & diſpoſitionem ſuper jamdictis Cappellis, libere, ac pacifice abſque alicujus contradictione Eccleſia veſtra de cætero habeat, ſalvo tenore conventionis. Inſuper etiam pro bono pacis interdictum, aut excommunicatum in ſua Juriſdictione a Capitulo Eccleſiæ veſtræ Eccleſia Sancti Laurentii non recipiet; imo eum pro interdicto, & excommunicato tenebit. Et hoc idem faciet Eccleſia veſtra de interdicto, & excommunicato ab Eccleſia Sancti Laurentii. Ne igitur controverſia, quæ amicabilem finem ſuſcepit, iterum ſuſcitetur, præſcriptam conventionem ratam habemus, & firmam, eamque ad petitionem utriuſque partis, auctoritate Apoſtolica confirmantes præſentis ſcripti patrocinio communimus. Statuentes, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Datum Anagniæ quartodecimo Kalendas Auguſti.

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 9. Aprilis 1231. Pont. An. V. Datum Laterani quinto idus Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

XXV.

Innovatio Privilegiorum, aliorumque Indultorum a Zacharia Papa Sacro Caſſinenſi Cænobio conceſſorum. *Ibidem.*

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monaſterii Caſſinen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Zacharias Caſſinatibus concedit Diploma. CUm multa precum inſtantia devote, ac humiliter nuper poſtulaſtis a nobis, ut bonæ memoriæ Zachariæ Papæ Prædeceſſoris noſtri Privilegium Monaſterio veſtro conceſſum propter vetuſtatem ipſius, maxime cum filum, cui Bulla adherebat pro majori eſſet parte confractum, & alterius formæ foret ejuſdem littera quam moderna, mandaremus ſub Bulla noſtra litteris annotari. Nos igitur eodem Privilegio diligenter inſpecto, ne jus poſſet ejuſdem Monaſterii deperire, Privilegium illud præſentibus de verbo ad verbum annotari fecimus ad cauthelam Apoſtolici favoris ei præſidium impendendo; ita quod per hoc nihil plus juris accreſcat eidem Monaſterio, quam ei per dictum Privilegium fuiſſet indultum; cum per id conſervare jus antiquum, non novum ei concedere intendamus. Tenor autem ejuſdem Privilegii talis eſt: Confirmatur.

Zacharias Epiſcopus Servus Servorum Dei &c.

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ annotationis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 10. Aprilis 1231. Pont. An. V. Datum Laterani quarto Idus Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

XXVI.

Præſcribuntur nonnulla Statuta, & Ordinationes pro bono regimine Univerſitatis Studii Generalis Pariſien. a Magiſtris, ejuſdemque Scholaribus ſervanda. *Ibidem.*

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Magiſtris, & Scholaribus Pariſien. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Encomium Studii Pariſienſis. PArens ſcientiarum Pariſiis, velut altera Cariathſepher Civitas litterarum cara claret, magna quidem, ſed de ſe majora facit optari docentibus, & diſcentibus gratioſa, in qua utique, tamquam in Officina Sapientiæ ſpeciali habet argentum venarum ſuarum principia, & auro locus eſt, in quo rite conflatur, ex quibus prudentes eloquii myſtici murenulas aureas vermiculatas argento cudentes, & fabricantes monilia ornata lapidibus pretioſis, imo

nulli

Digitized by Google

nulli pretio comparandis Sponſam Chriſti decorant, & decorent: Ibi ferrum de terra tollitur, quia dum terrena fragilitas fortitudine ſolidatur, lorica fidei, gladius, ſpiritus, & cætera, inde fit Chriſtianæ militiæ armatura potens adverſus aereas poteſtates, & lapis calore ſolutus in æs vertitur, quia corda lapidea Sancti Spiritus afflata fervore, dum ardent, incendunt, & fiunt prædicatione ſonora præconantia laudes Chriſti. Quare non eſt dubium, quin Deo, & hominibus graviter diſpliceret, quiſquis in Civitate prædicta gratiam tam inſignem niteretur ullatenus diſturbare, vel diſturbantibus ſe pro viribus potenter non apponeret, & patenter. Unde cum ſuper diſſenſione ibi Diabolo inſtigante ſuborta, ſtudium enormiter diſturbante, quæſtiones ad nos delatas audiverimus diligenter, eas potius proviſionis moderamine, quam judiciali ſententia de fratrum noſtrorum conſilio duximus ſopiendas; Circa ſtatum itaque Scholarium, & Scholarum hæc ſtatuimus obſervanda, videlicet quod quilibet Cancellarius Pariſien. vocatis ad hoc, & præſentibus pro Univerſitate Scholarium duobus Magiſtris in ſua inſtitutione jurabit, quod ad regimen Theologiæ, ac Decretorum bona fide ſecundum conſcientiam ſuam loco, & tempore ſecundum ſtatum Civitatis, & honorem, ac honeſtatem facultatum ipſarum, nonniſi dignis licentiam largietur, nec admittet indignos Perſonarum, & Nationum acceptione ſubmota. Ante vero quam quemquam licentiet infra tres menſes a tempore petitæ licentiæ, tam ab omnibus Magiſtris Theologiæ in Civitate præſentibus, quam aliis Viris honeſtis, & litteratis, per quos veritas ſciri poſſit, de vita, ſcientia, & facundia, nec non propoſito, & ſpe proficiendi, ac aliis, quæ ſunt in talibus requirenda, diligenter inquirat, & inquiſitione ſic facta quid deceat, & quid expediat bona fide det, vel neget ſecundum conſcientiam ſuam petenti licentiam poſtulatam. Magiſtri vero Theologiæ, ac Decretorum quando incipient legere, præſtabunt publice juramentum, quod ſuper præmiſſis fidele teſtimonium perhibebunt. Cancellarius quoque jurabit, quod conſilia Magiſtrorum in malum eorum nullatenus revelabit Pariſien. Canonicis libertate, ac jure in incipiendo habitis in ſua manentibus firmitate. De Phiſicis autem, & Artiſtis, ac aliis Cancellariis bona fide promittet examinare Magiſtros, & nonniſi dignos admittens repellet indignos. Cæterum quia ubi non eſt ordo, facile repit horror, Conſtitutiones, ſeu Ordinationes providas faciendi de modo, & hora legendi, & diſputandi de habitu ordinato, de mortuorum exequiis, necnon de Bachellariis, qui, & qua hora, & quid legere debeant, ac hoſpitiorum taxatione, ſeu etiam interdicto, & rebelles ipſis Conſtitutionibus, vel Ordinationibus per ſubtractionem Societatis congrue caſtigandi vobis concedimus facultatem; Et ſi forte vobis ſubtrahatur hoſpitiorum taxatio, aut quod abſit vobis, vel alicui veſtrum injuria, vel exceſſus inferatur enormis, utpote mortis, vel membri mutilationis, niſi congrua monitione præmiſſa, infra quindecim dies fuerit ſatisfactum, liceat vobis uſque ad ſatisfactionem condignam ſuſpendere lectiones, & ſi aliquem veſtrum indebite incarcerari contigerit, fas ſit vobis niſi monitione præhabita ceſſet injuria, ſtatim a lectione ceſſare, ſi tamen id videbitis expedire. Præcipimus autem, ut Pariſienſis Epiſcopus ſic delinquentium caſtiget exceſſus, quod Scholarium ſervetur honeſtas, & maleficia non remaneant impunita, ſed occaſione delinquentium non capiantur ullatenus innocentes, imo ſi contra quemquam ſuſpicio fuerit orta probabilis, honeſte detentus idonea cautione præſtita ceſſantibus Carcerariorum exactionibus dimittatur; quod ſi forte tale crimen commiſerit, quod incarceratione ſit opus, Epiſcopus in carcere culpabilem detinebit Cancellario habere proprium carcerem penitus interdicto. Prohibemus inſuper ne Scholaris pro contracto debito de cætero capiatur, cum hoc ſit Canonicis, & legitimis Sanctionibus interdictum, ſed nec Epiſcopus, vel Officiales ejus, ſeu Cancellarius pœnam pecuniariam pro Excommunicationis amenda, vel alia qualibet Cenſura requiret, nec Cancellarius a licentiandis Magiſtris juramentum, vel obedientiam, ſeu aliam exiget cautionem, nec aliquod emolumentum, ſeu promiſſionem recipiet pro licentia concedenda juramento ſuperius nominato contentus. Porro vacationes æſtivæ non extendantur, de cætero ultra menſem, ſed vacationum tempore Bachellarii ſi voluerint, ſuas continuent lectiones. Inhibemus autem expreſſius, ut Scholares per Civitatem armati non vadant, & turbatores pacis, & ſtudii Univerſitas non defendat, & illi, qui ſimulant ſe Scholares, nec tamen Scholas frequentant, nec Magiſtrum aliquem profitentur, nequaquam Scholarium gaudeant libertate. Ad hæc jubemus, ut Magiſtri Artium unam lectionem de Priſciano, & unum poſt alium ordinarie ſemper legant, & libris illis naturalibus, qui in Concilio Provinciali ex certa cauſa prohibiti fuere, Pariſiis non utentur, quouſque examinati fuerint, & ab omni errorum ſuſpicione purgati. Magiſtri vero, & Scholares Theologiæ, in facultate, quam profitentur, ſe ſtudeant laudabiliter exercere, nec Philoſophos ſe oſtentent, ſed ſatagant fieri Theodocti, nec loquantur in lingua Populi, & Populi Linguam Hebræam cum Azotica confundentes, ſed de illis tantum in Scholis quæſtionibus diſputent, quæ per libros Theologicos, & Sanctorum Patrum tractatus valeant terminari. Præterea de bonis Scholarium, qui inteſtati decedunt, vel rerum ſuarum ordinationem aliis non committunt, ſic duximus providendum, videlicet ut Epiſcopus, & unus de Magiſtris, quem ad hoc Univerſitas ordinaverit recipientes omnia bona defuncti, & in loco tuto, & idoneo deponentes ſtatuent certum diem, quo illius obitus in patria ſua valeat nunciari, & illi, ad quos bonorum ejus eſt ſucceſſio devoluta, poſſint Pariſiis accedere, vel idoneum Nuncium deſtinare, & ſi venerint, vel miſerint, reſtituentur eis bona cum cauthela, quæ fuerit adhibenda. Si vero non comparuerit aliquis, ex tunc Epiſcopus, & Magiſter bona ipſa pro anima defuncti, prout expedire viderint, erogabunt; niſi forſan ex aliqua juſta cauſa venire nequiverint ſucceſſores, & tunc erogatio in tempus congruum differatur. Verum quia Magiſtri, & Scholares, qui damnis, & injuriis laceſſiti juramento invicem ſibi præſtito a Civitate Pariſien. diſſipato ſtudio diſceſſerunt, viſi ſunt,

Juramentum a Cancellario præſtandum de licentiandis.

Inquiſitio de iis facienda ante licentiam dandam

Privilegia nonnulla conceduntur Magiſtris.

Epiſcopi Pariſien. jus in Scholares delinquentes.

Exemptiones eiſdem conceſſæ.

De vacationibus æſtivis.

De Magiſtris Artium.

De Magiſtris Theologiæ.

De bonis Scholarium obeuntium.

ſunt, cauſam agere non tam propriam, quam communem, nos generalis Eccleſiæ neceſſitate, ac utilitate penſata, volumus, & mandamus, ut poſtquam a chariſſimo in Chriſto filio noſtro Illuſtri Rege Francorum Magiſtris, & Scholaribus Privilegia exhibita fuerint, & de ipſorum malefactoribus amendæ taxatæ, Pariſius licite ſtudeant, nulla prorſus de mora, vel reditu, infamia, vel irregularitate notandi.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Proviſionis, Conſtitutionis, Conceſſionis, Prohibitionis, & Inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 13. Aprilis 1231. Pont. An. V.

Datum Laterani Idibus Aprilis Pontificatus noſtri anno quinto.

XXVII.

Ibidem.

Quod a Clero in Eccleſiis Urbis ſervetur Ordo videlicet, ut Presbyteri Diaconis præferantur, iſti vero Subdiaconis præcedant.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectoribus Fraternitatis, & univerſo Clero Urbis ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

UT univerſalis Eccleſiæ pulchritudo membris effigiata diſtinctis, quæ non eumdem actum habentia, invicem ſibi unanimi charitate miniſtrant, non ſolum ſervetur integrius, verum etiam officioſius operetur, inſtar Curiæ Regni cœleſtis ordinum varietate diſtinguitur, & inſignitur titulis dignitatum, quibus Viri digni decorati decenter ſecundum differentes datas a Domino gratias in ea, qua vocantur vocatione, digne ſtudeant famulari. Unde ne membrum in corpore ſcandalum facere videatur, expedit, ut qui minores ſunt ordine, nequaquam poſtponi majoribus dedignentur, cum alias ridiculum videretur, ſi provecti ad ordines altiores in locis inferioribus remanerent. Ut igitur in Eccleſiis Urbis ſingula quæque locum teneant ſortita decenter, volentes ut Apoſtolicæ Sedi, cujus ſunt membra, ſicut convenit, conformentur, de fratrum noſtrorum conſilio præſenti decreto ſtatuimus, ut de cætero in qualibet Eccleſia Presbyteri primum locum, Diaconi ſecundum, Subdiaconi tertium, & ſic de reliquis obtineant ordinatim, etiamſi poſterius admittantur. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Gradus in Eccleſia diverſi.

*Locus cuilibet aſſignatus

Dat. die 12. Maji 1231. Pont. An. V.

Datum Laterani quarto Idus Maji Pontificatus noſtri anno quinto.

XXVIII.

Ibidem.

Confirmatio Regulæ Ordinis S. Marci Mantuan. cujus Prioribus indulgetur, ut Laicos, qui apud eos Regularem habitum receperint, ad primam Tonſuram promovere valeant.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Prioribus, & Collegiis Eccleſiarum Ordinis Sancti Marci Mantuan. tam præſentibus, quam futuris hanc Regulam profeſſis in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

PIæ poſtulatio voluntatis effectu debet proſequente compleri, ut & devotionis ſinceritas eniteſcat, & utilitas poſtulata vires indubitanter aſſumat.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris poſtulationibus inclinati Regulam, quam deliberatione provida ſtatuentes communiter approbaſtis, a felicis recordationis Innocentio Papa Prædeceſſore noſtro vobis fratribus Sancti Marci dudum roboratam ante Concilium Generale, ac de mandato bonæ memoriæ Honorii Papæ Prædeceſſoris noſtri in quibuſdam correctam, ſecundum quod vobis magis expedire proſpeximus, ad petitionem veſtram fecimus emendari, eamque vobis, & omnibus eamdem Regulam profiteri volentibus auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, cujus tenorem præſentibus litteris annotari fecimus, qui eſt talis.

Regulam ab eis emendatam confirmat.

Regulæ text

Quoniam favente Deo, Nos Priores, & Conventus Eccleſiarum Ordinis Sancti Marci de Mantua uni Domino ſervire, unique Regi diſponimus militare, volentibus nobis Sanctorum Patrum imitari veſtigia, unum præcipue neceſſarium eſt, ut omnibus nobis ſit cor unum, & anima una in Domino, & unius moris habitemus in Domo Domini militanti, ut ſic pervenire mereamur ad illam unam, quam Propheta in triumphanti Domo Domini poſtulat poſſidere. Quod quidem, ut poſſimus facilius obtinere, ad honorem Dei, ac Virginisglorioſæ, aliorumque Sanctorum Regulam Canonicam, prout inferiùs deſcripta eſt, ordinavimus a nobis noſtriſque ſucceſſoribus ſecundum infirmitatem noſtram perpetuo obſervandam. Fratres, & Sorores intra Canonicas ſuas ſilentium teneant ab ultimo ſigno Completorii uſque ad conſtitutum ſignum poſt laudes Matutinas. In Choro quoque, Dormitorio, Clauſtro, & Refectorio continuum ſilentium teneatur, niſi forte pro neceſſitate, vel utilitate, loquendi licentia conceſſa fuerit a Priore. Licet tamen Priori dum ad menſam ſteterit, vel eo abſente tenenti locum ejus aliquid pro utilitate cum aliquo leniter dicere. Si quid autem opus fuerit alicui, ſigno petatur non verbo: Officialibus quoque in ordine deſignatis, & etiam aliis Fratribus, & Sororibus, quibus Prior duxerit concedendum, ſilentii tempore cum gravitate, ac moderatione loqui liceat in locis, quæ in Capitulo determinata fuerint ab eodem. Ubique etiam loqui liceat univerſis, ſi videatur imminere periculum Incendii vel Latronum: Infirmi etiam in Infirmito-

De concordia ſervanda.

Obſervanda quæ regula.

Silentio.

mitorio commorantes ſub hac lege ſilentii minime aſtringantur. Ipſi tamen ſibi ſint lex, & timeant oculos Dei offendere, qui bonos, & malos in locis omnibus contemplantur. Nemo noſtri Ordinis ex quo profeſſionem fecerit

Proprietate.

proprium aliquid habeat, vel ſuum eſſe aliquid etiam dicat, nihilque liceat ei dare abſque Prioris ſui licentia, aut accipere aliquid quod, quamcitius commode poterit, non exponat voluntati Prioris; cum nec propria corpora, nec voluntates etiam habere debeant in propria poteſtate.

Jejunio.

Ab octavis Paſchæ, uſque ad Exaltationem Sanctæ Crucis, ſecunda, quarta, & ſexta feria Canonici, & Sorores jejunent. Converſi vero teneantur tantum in ſextis feriis, & jejuniis ſolemnibus jejunare. Ab Exaltatione autem Sanctæ Crucis, uſque ad Paſcha, exceptis diebus Dominicis, continuum jejunium obſervetur. Converſi tamen, qui gravioribus occupantur laboribus, quartis, & ſextis feriis, & in ſolemnibus jejuniis, & per totum Adventum teneantur ſimiliter jejunare, ſed cum agunt opera leviora omni tempore, ſicut Canonici, ſecundum Prioris arbitrium jejunare ſimiliter teneantur.

Cum quibus diſpenſandum.

Liceat tamen Priori ab octavis Paſchæ, uſque ad Kalendas Octobris relaxare jejunia, cum id viderit expedire. Debilibus quoque, & Senibus, & Adoleſcentibus omni tempore cum Priori expedire videbitur rigor jejunii relaxetur. Minutis etiam liceat bis ſe reficere, prima, ſecunda, & tertia die minutionis, niſi præcipuum jejunium tunc occurrat. Qui eques eundo de conſenſu Prioris fuerint in itinere conſtituti; ab Octavis Paſchæ, uſque ad Exaltationem Sanctæ Crucis niſi in ſexta feria, & in præcipuis jejuniis jejunare minime teneantur. Illis autem, qui pedes vadunt, omni tempore liceat bis ſe reficere, excepto in Adventu, & in præcipuis jejuniis, & dum in aliquo loco moram pertraxerint; ſi fieri poterit ſine gravamine ſociorum. Infirmi autem, qui talem infirmitatem habent, quæ appetitum non multum turbet, nec eos multum debilitet lectum, & cibaria Conventus, & jejunia non immutet. Si tamen in aliquo cum talibus Priori videbitur diſpenſandum, indulgeat moderate. Alii autem infirmi, qui ægritudine gravi, & grandi debilitate minime moleſtantur, in præcipuis jejuniis, & per totum Adventum ſecundum conſiderationem Prioris jejunent.

Cibis.

A carnibus, & ſagimine omni tempore fratres omnes, & Sorores abſtineant, præter omnino debiles, & ægrotos, quibus uſus earum ex infirmitate, ac pro reparatione concedi poterit in Infirmitorio a Priore, vel etiam alibi, ubi ipſe cum deliberatione Capituli pro evidenti neceſſitate, vel rationabili cauſa viderit expedire; ſed cum ita convaluerint, quod convenienter aliis poterunt uti cibis, ceſſent ad voluntatem Prioris, & ſciant licentiam eamdem ſibi ulterius interdictam. Uſus autem caſei, & ovorum omnibus ubique conceditur, excepto quod Fratribus, & Sororibus Sancti Marci prædicti intra diſtrictum Mantuæ denegatur, niſi ea diſpenſatione, ſicut de carnibus eſt expreſſum, ne violetur favorabilis conſuetudo per Sedem Apoſtolicam approbata, quam hactenus ſervaverunt. In omnibus autem ſextis feriis, & præcipuis jejuniis, & per totum Adventum omnes ubique ab ovis, & caſeo debeant abſtinere, niſi ex diſpenſatione, ſicut de carnibus ſuperius continetur. Sane Conventui duo cocta pulmenta in die ſufficiant, ſive una ſit refectio, ſive duæ. Si quid autem addendum videbitur, moderate fiat ſervata in omnibus parcitate. A Paſcha, uſque ad Exaltationem Sanctæ Crucis Clerici pauſent in lectis ſuis poſt prandium, vel poſt ſextam, quando jejunant uſque ad nonam, niſi forte a Priore, vel tenenti vicem ejus aliquando abſolvantur; eodem etiam ordine quieſcant in lectis ſuis Sorores:

Veſtibus, & Lectulo.

ſufficiat cuilibet Clericorum una Cappa, una Cotta linea, duo Scapularia lanea, duæ Tunicæ, unum Scapulare Pelliceum, ſive una Pellis, & unum Pelliceum ſine Juppa. Verumtamen in arbitrio ſit Prioris pro Juppa tertiam Tunicam fratribus providere, & nulla veſtis pellicea habeatur, niſi Ovina, vel Agnina mediocriter groſſa. Item duæ Stamineæ: poterit tamen Prior pro ſtamineis Camiſias de panno ſtuppeo groſſo concedere, quibus viderit expedire. Item duo femoralia, duæ caligæ laneæ, & quatuor laneæ ſine pedulibus, quatuor ſcuſſones, & duo ſubtelares, & duæ bottæ filtratæ, & duo pilei lanei, vel pellicei. Sufficiant autem cuilibet unus ſaccus, & unum capitale de plumis, qui duorum pedum longitudinem non excedat, duo linteamina lanea, coopertorium ovinum, ſeu lena, ſive cultra non curioſa, ſed ſimpliciter operata. Converſis prædicta ſufficiant veſtimenta, & eiſdem ſtramentis lectorum, & calciamentis, & pileis ſint contenti; Cottam tamen & bottas non habeant, niſi pro aliqua rationabili cauſa bottæ concedantur alicui a Priore: ſingulis tamen eorum pro bottis par unum conceditur Cappellorum. Sufficiant etiam cuilibet Sororum una clamis, duæ bindæ, tunica una ſuperior cum caputio, & duæ inferiores, unum ſcapulare laneum, una guarnacia pellicea; Camiſias vero, vel ſtamineas, & lectiſternia, atque calciamenta, & pileos, ita eis habere liceat, ſicut Clericis licitum eſt habere. Omnia vero lanea indumenta ſint naturalis coloris, & non tinctæ: de colore vero, vel groſſitudine veſtium, nullus murmuret, vel cauſetur, nec interdicimus veſtimenta de panno, lana, linoque contexta. Infirmis autem in Infirmitorio jacentibus, & etiam iter agentibus linteaminibus laneis, & lectis plumeis uti licebit. Liceat etiam Priori ſuperaddere aliquid de veſtibus, vel lectiſterniis, ſive capitum operimentis, ſeu etiam calciamentis, non juxta curioſorum voluntatem, ſed ſecundum honeſtatem, vel neceſſitatem etiam evidentem. In hac tamen, ſeu alia qualibet diſpenſatione non attendat Prior malam voluntatem invidentium, ſed paterno affectu neceſſitatibus indigentium condeſcendat, quia ſecundum exemplum Apoſtolicum dividendum eſt omnibus cum timore Domini, prout cuique opus erit.

Uſu Cottarum.

Canonicis vero non liceat uti Cottis, niſi tantum in Capitulo, & in Choro in Divinis Officiis, & in obſequiis circa Altaria exhibendis, & cum ad opus Dei in Eccleſiam vadunt; ſeu inde redeunt, & in afferendo ignem, & aquam, & alia quæ neceſſaria ſunt Divinis Officiis. Et ſi egrediatur quiſquam cum Cotta, non cogatur eam deponere, quamdiu agitur opus Dei. Cottas nimis ſubtiles, vel etiam ſumptuoſas nullus faciat, nec ab aliis recipiat etiam gratis datas. Priori etiam, & aliis omnibus omnino interdicitur, ut

nuſ-

nuſquam ſedeant Cotta induti ſine Cappa cum mulieribus ad loquendum. Cæterum quia otioſitas eſt animæ inimica, ordinamus, ut Canonici certis temporibus in labore manuum occupentur certis item horis in lectione divina. Ideoque ſtatuimus, ut poſtquam de Capitulo egreſſi fuerint uſque ad ſignum horæ tertiæ, aut poſt nonam uſque ad ſignum veſpertinæ horæ, ſecundum conſiderationem Prioris in labore manuum occupentur, plus etiam laborare teneantur ad voluntatem Prioris, ſi evidens neceſſitas, vel utilitas hoc expoſcat. Ipſe autem Prior ſic laborem diſponere, ac moderare procuret, ut & animarum ſaluti videatur intendere, & Fratribus tollatur juſta occaſio murmurandi. Si quis vero talis fuerit, ut non velit, aut non poſſit meditari, vel legere, injungatur ei opus quod faciat, ut non vacet. Fratribus vero Infirmis, debilibus, & etiam delicatis talis opera injungatur cum debuerint laborare, ut nec otioſi ſint, nec laboris violentia opprimantur, quorum conſideranda erit imbecillitas a Priore. Converſi autem, & Sorores quotidie laborent exceptis diebus Dominicis, & ſolemnitatibus, in quibus non tenentur ſecundum ordinem laborare. In quibus tamen diebus, ſive ſolemnitatibus ſi quidpiam operis pro rationabili cauſa eis injunctum fuerit, non negligant obedire: excipimus autem ab hac lege laboris eos, quos pro utilitate temporali, vel ſpirituali, vel alia rationabili cauſa Prior duxerit eximendos. Si quis autem cum vacaverit a labore in proferendis fabulis, & ſcurrilitatibus, & otioſis ſermonibus repertus fuerit vitioſus, & ſæpe correctus, ſe neglexerit emendare ad Prioris arbitrium dignæ ſubjaceat ultioni. Nullus uſurarius, vel ſuſpectus de hæreſi, vel detentor alienarum rerum recipiatur ad profeſſionem, aut etiam ad ſepulturam niſi congrue ſatisfecerit, iuxta poſſe. Hoc autem de illis intelligatur, de quibus ad notitiam Fratrum pervenerit ſollicita prius diligentia, & inquiſitione præmiſſa Frater, aut Soror noviter ad Religionem veniens ad minus ſit quatuor, aut tribus diebus, ut hoſpes, & ei converſationis qualitas exponatur: prædicentur ei dura, & aſpera, per quæ itur ad Deum, & ſi dixerit ſe velle ſtare ibidem, ducatur in Capitulum, ubi veniam petat, & miſericordiam poſtulet, ut recipiatur. Surgens autem ſi ad interrogationem Prioris dixerit ſe velle probare ordinem, & uſque ad finem vitæ ſuæ ſtare ibidem, recipiatur in Congregatione, & probetur in patientia, & doctrina. Completo autem tempore probationis illius ſi velle ſtare ſe dixerit, legantur, vel exponantur ei Capitula Regulæ, quæ ſervare debet, quibus perlectis, vel expoſitis dicatur ei: Ecce Regula quam tenere debebis. ſi vis eam ſervare ingredere, ſi non vis, liber diſcede. Quam ſi ſe velle ſervare dixerit, veniat in Capitulum; & ſicut prius miſericordiam poſtulet, & coram Altari faciat profeſſionem in manibus Prioris Deo, & illi Eccleſiæ offerens ſe metipſum & promittens illius loci ſtabilitatem, & perpetuam caſtitatem, & vivere ſine proprio, & obedientiam ſecundum Deum, & Regulam iſtam Priori præſenti, & Succeſſoribus ſuis fideliter ſervaturum. Verumtamen ſi quis res temporales habuerit, prius de illis, quod ſibi placuerit, ordinet, vel diſponat, quando profeſſionem emittat nihil ſibi omnino reſervans. Nullus autem ad profeſſionem recipiatur ante annum probationis impletum, niſi eſſet Regularis Perſona, vel niſi tranſacto dimidio anno de aliqua certa Perſona pro aliqua evidenti utilitate viſum fuerit Priori, & Capitulo diſpenſandum. Nullus tamen ad profeſſionem prius recipiatur, quam perlectis, ut dictum eſt Capitulis Regulæ interrogetur ſecundum ordinem ſupradictum. Si qua tamen Perſona minus ſecura, & idonea Collegio videretur, & completo anno probationis ipſius Prior cum deliberatione Capituli illius emendationem miſericorditer adhuc expectare voluerit, & ſine læſione Domus fieri poterit minime prohibemus. Hoc etiam de Perſona idonea fieri concedimus, non tamen ad ipſius voluntatem, niſi evidens neceſſitas, & utilitas expoſcere videatur. Nullus maſculus intra ſextumdecimum annum, vel fœmina intra quartumdecimum ad probationem aliquatenus aſſumatur, niſi prius ſpecialiter de licentia duorum Priorum noſtri Ordinis fuerit hoc conceſſum: Vaſſallos, vel Advocatos, aut Vice-Dominos, vel Patronos non habeamus ſine Sedis Apoſtolicæ, ac Capituli Generalis Ordinis noſtri licentia ſpeciali, quia plurimi violenter bona Eccleſiarum diripiunt, & moliuntur cum tyrannide uſurpare. Si vero alicui Eccleſiæ noſtri Ordinis quavis occaſione jus devenerit Vaſſallorum Prior, & Capitulum illius quam citius commode poterit ſe, & Eccleſiam ipſam de ipſis expedire procurent. Prior, vel Sacerdos, cui licentiam ipſe præſtiterit, audiat confeſſiones Sororum ad feneſtram ferream, & non alibi, niſi in præſentia ſeptem Sororum ad minus, vel niſi Soror confitens ægrotaret. Si Prior, vel prædictus Sacerdos pro qualibet utilitate, vel occaſione debeat ingredi Portam Sororum, niſi cum Viris pluribus introiret, ſint ad minus tres Sorores bonæ opinionis, quæ eum ingredientem ſtantem, & exeuntem, ſemper & ubique videre poſſint, niſi forte, & alii intrarent de licentia Prioris pro aliquo neceſſario labore, vel opere faciendo, vel niſi latronum, aut incendii videretur periculum imminere, vel niſi etiam Prior, aut dictus Sacerdos intraret loquutorium cum aliqua Perſona, quæ vellet aliquam de Sororibus viſitare. Si quod abſit Frater aliquis, aut Soror in manifeſtum fornicationis vitium lapſus fuerit, etiam quod Deus avertat, ſi ipſe Prior fuerit, a Domo ſine ſpe reverſionis ſententialiter a Conventu privetur, nec ultra ei obediatur, nec ab aliquo cum eo participetur, donec manſerit in eadem Domo. Nulla fœmina prægnans, vel de conceptu ſuſpecta Sororum Collegio ſocietur, & ſi ſociata fuerit excludatur. Nullus Fratrum, vel Sororum ſuſcipiat Perſonam aliquam ad docendum in aliqua arte, ſeu in ſcientia Litterarum, niſi ſui ſexus ſit Perſona, quæ doceri debet, & niſi ſit de Collegio, ſeu Ordine noſtro. Ut autem ea, quæ in præſenti Regula conſcripta ſunt intemerata, & incorrupta conſiſtant, ſtatuimus, ut præcepta & correctiones, quæ per Viſitatores Ordinis noſtri ſecundum formam viſitationis a nobis provide inſtitutam facta fuerint, tam a Priore, quam a Fratribus, & Sororibus univerſis rata habeantur, & inviolabiliter obſerventur. Et quia omnia, quæ neceſſaria ſunt non poſſunt in præſenti Regula

com-

Labore manuum.

De admittendis ad profeſſionem.

Advocatis, Vice-Dominis &c.

Colloquio cum Sororibus &c.

Obſervantia reformationis a Viſitatoribus faciendarum.

comprehendi, ordinamus, ut ea, quæ per Priorem, & Capitulum cujuslibet Eccleſiæ noſtri Ordinis fuerint rationabiliter inſtituta, tam ab ipſo Priore, quam a Fratribus, & Sororibus ejuſdem Eccleſiæ univerſis, ſalva correctione Sedis Apoſtolicæ, obſerventur. Nos itaque præſcriptam Regulam approbantes Prioribus veſtri Ordinis Apoſtolica auctoritate concedimus, ut Laicos litteratos, qui apud eos habitum receperint Regularem in Clericos valeant ionſurare; & tam ipſis, quam Fratribus quos idoneos noverint, liceat fidelibus advenientibus verbum Domini prædicare. Si Epiſcopus quoque Diœceſanus ordinationem celebraverit, Fratres recipiant Ordines ab eo, qui fuerint ordinandi; ſi autem non celebraverit, liceat eis de mandato Prioris ſui ad quemcumque maluerint pro aſſumendis Ordinibus Catholicum adire Antiſtitem, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate ipſis quod poſtulatur impendat. Hæc autem Regula ſemel in menſe coram Fratribus perlegatur.

Confirmata Regula nonnulla Priori Pontifex concedit Privilegia.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ emendationis, confirmationis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire, Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 1. Septem. 1231 Pont. An. V.

Datum Reate Kalendis Septembris Pontificatus Noſtri Anno Quinto.

XXIX.

Oblati Ordinis Carthuſienſis gaudent omnibus ejuſdem Ordinis prærogativis, & indultis,

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Capitulo Carthuſien. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

QUoties a nobis petitur, quod religioni, & honeſtati convenire dignoſci-tur, animo nos decet libenti concedere, & juſtis petentium deſideriis favorem benevolum impertiri

Conceſſio.

§.1. Cum igitur, ſicut veſtra petitio, nobis exhibita, continebat, ſeptem oblaios, qui redditi vulgariter appellantur, in qualibet domo veſtri Ordinis habeatis agriculturæ veſtræ operi deputatos, & ipſi relicto ſæculo continentiæ voto adſtricti, promiſſa loci ſtabilitate, ſub obedientia ſine proprio vivere teneantur. Nos veſtris precibus inclinati, eoſdem ſub Beati Petri. & noſtra protectione ſuſcipimus, auctoritate vobis præſentium indulgentes, ut ipſi eiſdem libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quibus gaudent Fratres Ordinis antedicti.

Clauſulæ.

§.2. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, & conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe ooverit incurſurum.

Dat. die 3. Febr. 1232. Pont. An. V.

Datum Reate tertio nonas Februarii, Pontificatus noſtri anno quinto.

XXX.

Quod Prælati Eccleſias ſuas, quibus præſunt alienis debitis gravare minime poſſint,

Ex Regeſt. Vatic.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, aliiſque Eccleſiarum Prælatis præſentes litteras inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſæ Decreti.

SI quorumdam Prælatorum præſumptionem inolitam Deo, & Hominibus exhorrendam juſte penſare vellemus, pene non eſſet adhibenda dilatio; ſed in tranſgreſſores celeris vindictæ ſeveritas exercenda. Sicut enim ad nos valido, & ſtupendo clamore pervenit, quidam non contenti, quod propriis commodis inhærentes, & quærentes potius quæ ſua ſunt, quam quæ Chriſti, commiſſas ſibi Eccleſias enormiter dilapidant, & conſumunt, dum novo alienationis, & dilapidationis genere adinvento eas præſumunt alienis debitis onerare. Sigilla ſua, ſeu litteras ſigillatas de contrahendo mutuo quibuſdam amicis ſuis Clericis, & Laicis concedendo, quarum occaſione prædictæ Eccleſiæ in tanta obligarunt pecuniæ quantitate, ad cujus ſolutionem poſtea compelluntur, quod via, aut nunquam liberari poſſunt ab onere debitorum;

Decretum.

Volentes igitur Eccleſiarum indemnitatibus paterna ſollicitudine providere, præſentium auctoritate firmiter inhibemus, ne quis præſumat de cætero Eccleſiam ſibi commiſſam, ut præmiſſum eſt, pro alienis gravare debitis, aut litteras alicui, ſeu ſigilla concedere, quibus poſſint Eccleſiæ obligari.

Pœnæ inobedientium.

Decernentes ſi ſecus, quod non credimus, fuerit attentatum, ad ſolutionem talium debitorum Eccleſias non teneri. Si quis enim contra præmiſſa de cætero venire præſumpſerit, ab adminiſtratione ſpiritualium, & temporalium noverit ſe ſuſpenſum.

Dat. die 11. Febr. 1232. Pont. An. V.

Datum Reate tertio Idus Februarii, Pontificatus noſtri anno quinto,

---

XXXI.

Canonizatio Sancti Antonii de Padua nuncupati, Profeſſoris Ordinis Fratrum Minorum Conventualium Sancti Franciſci, ejuſque relatio in numerum SS. Confeſſorum, cum inſtitutione ejus feſtivitatis pro die 13. menſis Junii.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, & aliis Eccleſiarum Prælatis, præſentem paginam inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

CUm dicat Dominus per Prophetam: Dabo vobis cunctis populis in laudem & gloriam & honorem; & per ſe polliceatur, quod juſti ſicut Sol in conſpectu Dei fulgebunt; pium & juſtum eſt, ut quos Dominus merito ſan-

Digitized by Google

ſanctitatis coronat, & honorat in cœlis, nos venerationis officio laudemus & glorificemus in terris; cum ipſe potius laudetur, & glorificetur in illis, qui eſt laudabilis, & glorioſus in ſæcula, & in ſanctis. Ut enim ſuæ virtutis potentiam mirabiliter manifeſtet, & noſtræ ſalutis cauſam miſericorditer operetur, fideles ſuos, quos ſemper coronat in cœlo, frequenter & honorat in ſæculo, ad eorum memorias ſigna faciens & prodigia, per quæ pravitas confundatur hæretica, & fides catholica confirmetur, fideles mentis torpore diſcuſſo, ad boni operis excitentur inſtantiam; hæretici depulſa in qua jacent cæcitatis caligine, ab invio reducantur ad viam, & Judæi, atque Pagani vero lumine cognito, currant ad Christum, lucem, viam, veritatem, & vitam.

B. Antonius de Padua virtutibus, & miraculis clarus.

§.1. Unde nos chariſſimi, etſi non quantas debemus, quantas tamen poſſumus gratias agimus gratiarum omnium largitori, quod diebus noſtris ad confirmationem catholicæ fidei, & ad confuſionem hæreticæ pravitatis evidenter innovat ſigna, & mirabilia potenter immutat, faciens illos coruſcare miraculis, qui fidem catholicam tam corde, quam ore, necnon & opere roborarunt. De quorum numero ſanctæ memoriæ Beatus Antonius de Ordine Fratrum Minorum, qui olim degens in ſæculo, magis pollebat meritis, nunc vivens in Cœlo multis coruſcat miraculis, ut ejus ſanctitas certis indiciis comprobetur.

Paduani inſtant Pontifici pro ejus Canonizatione.

§.2. Cum enim dudum venerabilis frater noſter Epiſcopus, & dilectus filius N. Poteſtas, & Communitas Paduana nobis per Nuncios ſuos, & litteras humiliter ſupplicaſſent, ut cum Dominus eidem Sancto tantam contulit gloriam, ut ad dandam ſcientiam primæ ſtolæ immortalitatis ipſius, & experimentum evidens de ſecunda, ſepulchrum ejus tot, & tantis daret coruſcare miraculis, quod ejus inter alios Sanctos non invocari ſuffragia eſt indignum, de ipſius miraculis teſtes recipi mandaremus.

Data commiſſio pro examine teſtium.

§.3. Nos attendentes, quod licet ad hoc ut aliquis ſanctus ſit apud Dominum, in Eccleſia triumphante, ſola ſufficiat finalis perſeverantia, juxta illud: Eſto fidelis uſque ad mortem, & dabo tibi coronam vitæ: ad hoc tamen ut ſanctus habeatur apud homines in Eccleſia militante, duo ſunt neceſſaria; virtus morum, & veritas ſignorum, merita videlicet, & miracula, ut hæc & illa ſibi ad invicem conteſtentur, cum nec merita ſine miraculis, nec miracula ſine meritis plene ſufficiant ad perhibendum inter homines teſtimonium ſanctitatis. Sed dum merita ſana præcedunt, & clara ſuccedunt miracula, certum præbeant indicium ſanctitatis, ut nos ad ipſius venerationem inducant, quem Deus ex meritis præcedentibus, & ſignis ſubſequentibus exhibet venerandum. Quæ duo ex verbis Evangeliſtæ plenius colliguntur; Illi autem profecti prædicaverunt ubique Domino cooperante, & ſermonem confirmante ſequentibus ſignis: eidem Epiſcopo, & dilecto filio fratri Jordano Sancti Benedicti, & I. Sancti Auguſtini, Prioribus Ordinis Fratrum Prædicatorum Paduan. receptionem teſtium de miraculis ejuſdem Sancti duximus committendam.

§.4. Nuper autem tam per relationem prædictorum Epiſcopi, & Priorum, quam per depoſitiones Teſtium ſuper hoc receptorum, de ipſius virtutibus, & miraculorum inſigniis certiores effecti, & experti aliquando per nos ipſos ſanctitatem vitæ, & admirabilem converſationem ipſius, utpote qui apud nos fuit aliquandiu laudabiliter converſatus, eiſdem Epiſcopo, & Poteſtate, & Communitate prædictis, per ſolemnes Nuncios ſuos, & litteras, nobis cum inſtantia denuo ſupplicantibus, quod eumdem Fratrem Sanctorum cathalogo adſcribere curaremus, ut auctoritate ſicut convenit Apoſtolica, dignus honor illi exhiberetur in terris, qui ſicut claris ſignis, & evidentibus argumentis apparet, honoratur in cœlis. Ipſum, qui corporaliter diſſolutus, cum Chriſto eſſe meruit in cœleſtibus, ne illius honori debito, & gloriæ detrahere quodammodo videremur, ſi glorificatum a Domino permitteremus ulterius humana devotione privari; de Fratrum noſtrorum conſilio, & Prælatorum omnium tunc apud Sedem Apoſtolicam exiſtentium, cathalogo Sanctorum duximus adſcribendum.

Cathalogo Sanctorum adſcribitur.

§.5. Cum igitur ſecundum Evangelicam veritatem, nemo accendat lucernam, & ponat eam ſub modio, ſed ſuper candelabrum, ut omnes, qui in domo ſunt, lumen videant, & prædicti Sancti lucerna ſic arſerit hactenus in hoc mundo, quod per Dei gratiam jam non ſub modio, ſed ſuper candelabrum meruerit collocari, Univerſitatem veſtram rogamus, monemus attentius, & hortamur, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus devotionem fidelium ad venerationem ejus ſalubriter excitantes, feſtivitatem ipſius Idibus Junii annis ſingulis celebretis, & faciatis eadem die ſolemniter celebrari: ut ejuſdem precibus Dominus exoratus, gratiam in præſenti, & gloriam nobis tribuat in futuro.

Ejus feſtivitas die 13. Junii celebranda.

§.6. Nos autem cupientes ſepulchrum tanti Confeſſoris, qui miraculorum fulgoribus illuſtrat Eccleſiam generalem, congruis honoribus frequentari, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, illud in feſtivitate ipſius, uſque ad octavum diem, annis ſingulis cum reverentia debita viſitantibus, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, annum unum de injuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxamus.

Indulgentia ejus ſepulchrum viſitantibus conceſſa.

Datum Spoleti tertio nonas Junii, Pontificatus noſtri anno ſexto.

Dat. die 3. Junii 1232. Pont. An. VI.

XXXII.

Præmonſtratenſium Canonicorum Ordinis Reformatio.

Ex Regeſt. Vatic.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Sancti Alexii de Urbe, & de Antuergia, & de Midelburgo Abbatibus Præmonſtraten. Ordinis Trajecten., & Cameracen. Diœceſis, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

Collapſa in Præmonſtratenſibus diſciplina.

AUdivimus, & audientes non potuimus non dolere, quod illam Vineam Domini Sabaoth, quæ a mari uſque ad mare palmites ſuos extendit, adeo ille ferus ſingularis

ſuis

ſuis eſt venenatis morſibus demolitus, quod nec canum latratu, nec ſpeculatoris cuſtodia vigilantis potuerunt hactenus ipſius ſpuria vitulamina radicitus estirpari. Ecce, quod Deo teſte libenter ſubticere vellemus, doloris vehementia dicere nos compellit: videlicet, quod dudum novella plantatio Præmonſtrateoſis Ordinis, qoæ in univerſas Mundi partes quaſi forma diſciplinæ Regularis conſueverat derivari, iniquo homine ſoperſeminante zizania, quaſi lentiu facta dicitur vitiorum. Proh dolor ubi eſt illa Religionis honeſtas, diſcretionis virtus, puritas veritatis, & talaris Joſeph Tunica edi ſanguine a fratribus veſtris minime cruentata: quæ claris late titulis de Perſonis ejuſdem Ordinis ſolebant hactenos prædicari; mutatus eſt color optimus, Vinum mixtum eſt aqua, & argentum in ſcoriam eſt converſum, quin imo veremur ne ſimulatioois amictu, & perizomate foliorum, quæ ad modicum ſolis radium deſiccantur, pudenda velaverint, quæ ſunt conſumpto momentaneo velamine denudata. Omnes quidem declinaverunt a regularibus diſciplinis, ſubditi videlicet, & Prælati, omneſque ſimul inutiles ſunt effecti, ita quod vix inveniatur in eis, qoi bonum faciat, & quod omne caput ſit languidum, & omne cor mærens, & a plania pedis, uſque ad verticem in eis ſanitas non exiſtat. Licet igitur plaga hujuſmodi facta pene deſperabilis videatur, quia tamen non eſt abbreviata manus Domini, ut ſalvare non poſſit, compatientes es intimo cordis ſuper contritione Joſeph, curationi ejus ex animo inſiſtentes: ad reformationem ejuſdem Ordinis, & obſervantiam Regularem de fratrum noſtrorum conſilio duximus ſtatuendom; Ut com per incuriam ſeu negligentiam Diffinitorum, & Viſitatorum ipſius Ordinis exceſſus escedentium remaneant incorrecti, quolibet anno in generali Capitolo, Diffinitores, & Viſitatores ſupradicti mutentur, novis, qui religione, ac diſcretione præmineant veteribus ſubrogatis, ita quod Viſitatores ipſi de una Circaria ad aliam Circariam aſſumantur illa cauthela adhibita, ut neſciatur a quo viſitandus in ſequenti anno debeat viſitari: Dicti aotem Viſitatores ad Eccleſiam viſitandam perſonaliter accedentes, & habentes præ oculis ſolum Deum non ſummatim, & in publico, ſicut hactenus fieri conſuevit; ſed ſecreto & ſingillatim inquirant, quæ correctione digna noverint indigere corrigendo per eos, quæ corrigenda fuerint, & referendo fideliter, quæ ad generale Capitulum fuerint referenda. Proviſo ut cum Abbates illos præcipue perſequantur, & interdum faciant exulare, qoi in viſitationibus, vel alias pro utilitate domus, & Ordinis honeſtate loqnuntur, præfati Viſitatores cum ad aliquam Eccleſiam viſitandam acceſſerint, diligenter inquirant, ſi quis Canonicorum, vel Converſorum eodem anno, & ob quam cauſam ad aliquam Eccleſiam ſit emiſſos, ut ſi cauſam minus rationabilem forſan invenerint, ipſum ad Eccleſiam, de qua emiſſus fuerat, faciant revocari, Abbati pro exceſſu hujuſmodi pœna impoſita competenti. Ad hæc quia in quibuſdam locis Abbatum Electiones minus canonice celebrantur, quod ex eo contigit ut dicitur, quod Abbas Pater interdum carnem ſequens, & ſangoinem nonnunquam etiam mundano favore, ſeu familiaritate devictus, electi a Capitulis, magis idoneis reprobatis promovet minus dignos, volomus & mandamus, ut ſuper hoc per Viſitatores eoſdem inquiſita diligentius veritate, ſi prædictus Pater Abbas in hoc fuerit repertus culpabilis, in ſequenti generali Capitulo deponatur. Quia vero nonnulli Abbatum ſani carnes, & ipſi comedunt, & ſanis Canonicis, & Converſis concedendas concedunt contra ejuſdem Ordinis inſtituta; Abbas, qui de hoc confeſſus, vel convictus fuerit, deponatur Canonicis, & Converſis gravi culpæ ſubdendis. Cum enim ſecundum eadem inſtituta pulmenta intra ſepta Monaſterii ſemper ſint ſine carne, & ſanguine præparanda, niſi propter omnino debiles, & infirmos, ſtatuta ipſa præcipimus inviolabiliter obſervari. Nonnulli etiam Abbatum, & Officialium Canonicorum, & Converſorum veſtibus delicatis, & pretioſis calciamentis quoque ſtrictis cum Naſtulis, & aliter inordinatis utentes in Refectorio pulmentis communibus non veſcuntur, ſed Abbati & Majoribus pulmenta lautiora parantur, quæ omnia de cętero fieri firmiter inhibemus ſtatuentes, ot de eodem veſtiario, & pannis ejuſdem pretii tam Prælati, quam ſubditi veſtiantur, & ſubtellaribus rubeis non naſtulos, ſed ligaturas habentibus horis nocturnis exceptis penitus ſint contenti, omneſque in Refectorio eodem pane pulmentis eiſdem, & eodem potu veſcantur ſalva pitantia, quæ Abbati, vel alii majorem menſam tenenti ex certa cauſa deferri regulariter conſuevit, Abbatibus Canonicis, vel Converſis etiam in Infirmitorio nullis ſecularibus ſerviturís; Abbates quoque ſecundum inſtituta præfati Ordinis in communi Refectorio comedant, & in Dormitorio cum aliis jaceant omni prorſus excuſatione ceſſante, illis cauſis dumtaxat esceptis, quæ in inſtitutis ejuſdem Ordinis exprimontur. Vaſis argenteis, & decuratis frenis ſellis pectoralibus, & calcaribus deargentatis, aut aliam ſuperfluitatem habentibus, ſed ſimplicibus ſolummodo, & abſque fimbriis, ac ornatu aliquo non otantor. Nullus Abbas præterea Canonicus, vel Converſus ſervieotem Equitem habeat ſecularem, nec alicui Abbati excepto Præmonſtratenſi, cui quinque vel ſex habere liceat, ſit licitum ultra tres æquitaturas habere. Porro cum hoſpitalitatem nobis ſpecialiter, & frequenter divina ſcriptura commendet, utpote quæ illa omnia comprehendit, propter quæ Dominus in ultimo diſcuſſionis esamioe remuneraturum ſe bonos, & malos aſſerit puniturom, & in quibuſdam Eccleſiis ejuſdem Ordinis hoſpitalitas non ſervetur, nec eleemoſynę fiant ibi juxta facultates earum, volumus, & mandamus, ut io qualibet memorati Ordinis Eccleſia loci ejuſdem Abbas, vel negligente Abbate proprio Pater Abbas, aut utroque ceſſante Viſitatores, qui pro tempore fuerint ſecundum poſſibilitatem locorum hoſpitalitatem ordinent, & eleemoſynas faciendas certo hoſpitio ad recipiendos Pauperes, & Miniſtro idoneo, qui eis deſerviat, deputatis. Illod interdicentes espreſſe, ne quis Abbatum alicui Conſanguineorum ſuorum non egeno, ſeu etiam pauperi, dum tamen in gravamen Eccleſiæ mobilia, vel immobilia Eccleſiæ ſuæ concedat. Qui vero contra præſumpſerit ab Ec-

Diſciplina in hoc ordine collapſa.

De Definitoribus, & Viſitatoribus.

Eorum jus in puniendis Abbatis Generalis exceſſibus.

De cibis.

Et Veſtibus.

De vita communi.

Et paupertate.

Æquitaturis.

Hoſpitalitate, & eleemoſynis.

Non alienandis bonis mobilibus, vel immobilibus.

Eccleſia amoveatur eadem, Prioribus, & Officialibus ſi talia eos commiſiſſe conſtiterit, a locis ſuis, & officiis prorſus amotis, alias prout culpæ qualitas exegerit, graviter puniendis. Prohibemus præterea, ne quis Abbatum recipiat de cętero aliquem in Canonicum, vel Converſum, qui vigeſimum ætatis annum non egerit, cum ex eo quod pueri, & alii non plenæ ætatis homines in Canonicos conſueverunt admitti, grave ſcandalum, & infamia Ordinis ſint ſequta, tranſgreſſoribus, ſi qui fuerint, a ſuis adminiſtrationibus in generali Capitulo removendis: ſed nec Abbates aliquos recipiant in Canonicos, & in Fratres Prioris, & Subprioris, & aliquorum majorum de domo irrequiſito conſilio, & aſſenſu. Illi vero receptionem bonorum nullatenus impedire præſumant. Sane cum omnium malorum incentor Deo dilectis animabus nequiter invidens ad rapiendum eas, vel maculandum conſcientias, aut famam earum, infinitis fraudibus machinetur, ac per hoc omnis ſit ei occaſio ſubtrahenda, firmiter interdicimus, ut nullus Regularis, ſeu Secularis domos Sororum ejuſdem Ordinis intrare præſumat, ſi quando vero fuerit eis verbum Domini proponendum ſedeat in hoſtio prædicator; interpoſito tamen velamine inter ipſum, & Sorores eaſdem, ne ipſum videre, vel videri valeant ab eodem. Clauſtrum quoque, & Refectorium, Dormitorium etiam, & Infirmitorium Canonicorum, nulla mulier omnino permittatur intrare. Quod ſi forſan aliquam intrare contigerit, Officialis, per hoſtium cujus intraverit, pro qualibet vice ſeptem diebus in pane, & aqua jejunet; ſi autem intraverit Abbate, vel Priore mandante, ille, qui hoc mandaverit, exceptis Eccleſiarum Conſecrationibus, & Indulgentiis, in quibus quibuſdam Mulieribus gratia fit ſpecialis, deponatur. Denique cum Abbates providi Paſtoris veſtigia imitantes vigilare debeant ſollicite ſupra gregem, ſine cauſa utili, & neceſſaria non diſcurrere, vel vagari volumus, ut in clauſtro cum fratribus ſedeant, & divinis interſint officiis cum eiſdem, niſi eos infirmitas, vel alia valeat neceſſitas excuſare: ſtatum quoque domus, quantitatem receptorum, & expenſarum, ſummam quoque debitorum, & nomina creditorum, cauſas etiam propter quas contracta ſunt debita, & in quas utilitates converſa in Capitulo ſuo bis in anno in craſtino videlicet omnium Sanctorum, & Pentecoſtes, & ipſi exponant, & ſibi faciant diligenter exponi: Abbas vero, vel Præpoſitus, qui debita ſupradicta ſuppreſſerit ab adminiſtratione, quam obtinet, penitus repellatur. Et quia Abbates ſigillum commune ſuum, & Capituli deferentes plerumque debita contrahunt in ſuarum Eccleſiarum præjudicium ignorante Conventu hoc de cętero fieri prohibemus. Decernentes ipſas Eccleſias ad illa debita non teneri, quæ abſque conventu contraxerit ſolus Abbas, nec valeat Inſtrumentum ſuper hoc confectum, quod duobus ſigillis Abbatis ſcilicet, & Conventus non fuerit communitum. Et licet ad augumentum decoris unicæ ſponſæ Chriſti proveniat, quod varietatibus eſt amicta; quia tamen ubi diſparitas deformis occurrit, merito eſt vitanda, volumus & mandamus, ut uniformitas librorum tam in Canto, quam Lectionibus, & Regularibus Inſtitutis, ubique ſervetur; Abbas vero, qui infra annum, ſibi ad hoc indultum in Eccleſia ſua id adimplere neglexerit; ex tunc, quouſque hoc adimpleat, ſit ſuſpenſus Silentium quoque in locis, & horis ſtatutis, ac laborum Regularis Inſtitutio, & diſciplina Capituli obſerventur. Quia vero væ ſoli Salomone dicente, quia ſi ceciderit non habet ſublevantem, diſtrictius inhibemus, ut Canonici ſinguli per Villas, & Oppida aut per Eccleſias non ponantur, nec ſoli inter ſeculares homines ſpiritualium hoſtium conflictum expectent; Abbates præterea, & ſubditi balneis non utantur, niſi evidens infirmitatis, vel debilitatis neceſſitas hoc expoſcat, Advocatos, vel Phiſicos de ſua familia non habeant ſeculares. Nullæ inſuper picturæ in domibus ejuſdem Ordinis præter Imaginem Salvatoris in Refectoriis habeantur deletis penitus, quæ fuerunt hactenus in eiſdem. Quia vero ad reformationem ejuſdem Ordinis modis omnibus ex animo aſpiramus, de circumſpectione veſtra plenam in Domino fiduciam obtinentes, mandamus, & diſtricte præcipimus, quatenus ad generale Præmonſtratenſe Capitulum accedentes, præmiſſaque ſtatuta ſolemniter publicantes, & Vos ipſi ſervetis, & faciatis ab aliis inviolabiliter obſervari corrigendo, & reformando, tam in capitibus, quam in membris, quæ correctionis, & reformationis officio noveritis indigere, reddituri Domino, in cujus conſpectu omnia nuda ſunt, & aperta, in extremo die diſtricti examinis rationem, ſi omnem ſollicitudinem, & diligentiam, quæ ſuper iis adhibendæ fuerint neglexeritis adhibere, contradictores autem per cenſuras Eccleſiaſticas appellatione poſtpoſita compeſcendo. Quod ſi non omnes iis exequendis potueritis intereſſe duo veſtrum ea nihilominus exequantur.

Datum Spoleti nono Kalendas Julii Pontificatus noſtri anno ſexto.

De recipiendis in Ordine.

Colloquio cum Sororibus, vel aliis mulieribus.

Ratione de administrationibus reddenda.

Uniformitate in omnibus.

Silentio, & Regularibus inſtitutis,

Commiſſio Delegatis Apoſtol. ſuper hujuſmodi reformatione adimplenda.

Dat. die 23. Junii 1232. Pontific. Anno VI.

XXXIII.

Adhortatio ad Germanum Patriarcham Conſtantinopolitanum, ut ad gremium matris Eccleſiæ revertatur, ac de Primatu Sanctæ Romanæ Eccleſiæ.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiſcopo Græcorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

§. 1. FRaternitatis tuæ litteris, nobis & fratribus noſtris per tuum Nuncium præſentatis, qua decuit benignitate receptis, earumque tenore plenius intellecto; diſpoſuimus Viros Religioſos vitæ laudabilis, & probatæ ſcientiæ, ad tuam præſentiam deſtinare, qui verba vitæ deferent, & noſtram, & fratrum noſtrorum plenius voluntatem exponent.

Nunciat ſe ejus litteras recepiſſe, & ad eam mittere Viros Religioſos.

§. 2. Verum quia de comedente exivit cibus, & de forti eſt egreſſa dulcedo, ne ex ore leonis mortui non ſine rubore ſcribentis a patre favus exhibitus contemnatur, quædam du-

aimus

ximus reſcribenda, ne videantur ſcripta deſpici, ſi contigerit non reſcribi: quia audiens ſapiens ſapientior erit, & intelligens gubernacula poſſidebit.

Primum fundamentum Eccleſiæ Chriſtus.

§.3. Licet autem Chriſtus, juxta quod tuæ ſeries Epiſtolæ retexebat, primum ſit & præcipuum fundamentum fidei, quod fatemur, præter quod aliud poni non poteſt;

Secunda Apoſtoli.

§.4. Secunda tamen, & ſecundaria fundamenta legimus Apoſtolos, & Prophetas, quia fundamenta Eccleſiæ in Montibus Sanctis, & Cives ſupernæ Hieruſalem, ſupra fundamentum Apoſtolorum, & Prophetarum, ſuperædificati leguntur.

Quorum primus B. Petrus:

§.5. Inter quos primus, & præcipuus Beatiſſimus Petrus non ſine cauſa, ſed ex prærogativa ſpeciali a Domino audire meruit: Tu vocaberis Cephas, quod interpretatur caput: ut ſicut in capite ſenſuum plenitudo conſiſtit, a quo ad ſingula membra occultis meatibus pars aliqua, tamquam a fonte rivulus derivatur: ſic tres fidelium ordines, in Eccleſia, Noe, Daniel, & Job, Prælati videlicet continentes, & conjugati, quos Ezechiel vidiſſe legitur in viſione ſalvandos, a Petro petra, ſuper quam non domum ſaltus Libani, non porticum columnarum, nec domum filiæ Pharaonis, ſed Eccleſiam ſuam ædificavit Dominus fidelibus, velut de omni genere piſcium in ejus rete concluſis, tamquam a primate primatum, qui de fonte dominici pectoris fluenta potavit, & ſuæ ſalutis debent poſtulare remedia, & cum omni patientia, & doctrina non contentioſe, vel ſuperbe in aliquo reſiſtentes, a mentis ſuæ tenebris dubietatis ſcrupulos removeri.

Quo ſenſu Paulus dicatur Petro in faciem reſtitiſſe.

§.6. Nec obſtat, quod aſſeris, ſi tempora, locumque diſtinguas, Paulum Petro in faciem reſtitiſſe; cum diſpenſative ab Orthodoxis Patribus hoc factum eſſe legatur, dum Petrus legem Moſaycam profitendo, Judæos, & Paulus circumciſionem evitans, totis viribus lucrifacere ſtuduerit ex hujuſmodi ſimulatione gentiles. Alioquin & Paulum perambulantem Syriam, & Ciliciam cum perveniſſet Derben, & Liſtram, ex eo argues, quod Timotheum ex patre gentili ortum fidelis viduæ filium circumcidit. Secundo autem & tertio, vel te vel Paulum reprehendes, qui cum navigaſſet Syriam, & cum eo eſſent Priſcilla & Aquila, & caput timore Judæorum totondiſſet in Cenchris, quia comam quam ex voto nutrierat, quod Nazaræi qui ſecundo voverant, juxta præceptum Moyſi facere conſueverant, ibidem totondit ex lege? Si Frater chariſſime dignitatis myſterium, & auctoritatis officium pleno intellectu diſtinguens, & Petri & Pauli zelum conſideres, qui animas tantummodo ſitiebant; eos nec in morte, quos eadem fides, & paſſio vere fecit eſſe germanos, nec dum viverent in doctrina invenies fuiſſe diſcordes.

Petrus, & Paulus ſemper in doctrina concordes.

§.7. Licet enim Petrus pro duræ cervicis judaico, & Paulus pro gentili populo, lac parvulis, & eſcam provectis exhibens, diverſis linguis, & ritibus laborarint; cum jam plenitudo temporis adveniſſet, unum Dominum, unam Fidem, unum Baptiſma, & alios fidei articulos ſecundum gratiam ſibi collatam a Domino, in uno, eodemque ſpiritu prædicavit uterque.

§.8. Fuit enim Paulus ex verbo Domini, Petro & cęteris Apoſtolis univerſaliter ſic dicentis: Quorum remiſeritis peccata remittuntur eis, & quorum retinueritis retenta ſunt, cum Petro myſterium dignitatis exercens, & ex verbis ejuſdem auctoritatis, ſingulariter Petro propoſitis: Quodcumque ligaveris ſuper terram, erit ligatum & in cælis, & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum & in cælis, in Petro auctoritatis officium recognoſcens, & ideo ad eum tamquam primatem, & Evangelii Dominici fontem venit Hieroſolymam, & poſtmodum cum ipſo, & alijs ſecundum revelationem contulit Evangelium, ne in vacuum curreret, vel etiam cucurriſſet.

Paulus Petri Primatum cognovit.

Amplius Primatus veritas confirmatur expreſſius.

§.9. Quod iterum ex verbo Domini confirmatur, cum ſoli Petro, ſi frater ſuus in ſe peccaverit, non tantum ſepties; ſed etiam ſeptuagies ſepties pręcipitur dimittendum, ipſi ſoli oves ſuas indiſtincte committens, qui tam ſpeciali miraculorum virtute pollebat, quod per plateas in lectulis, & grabatis poſiti ad umbram ejus ſanabantur infirmi, Cujus auctoritas ex ejuſdem Domini verbis expreſſius roboratur, cum ſibi ſoli dictum eſt: Duc in altum, & pluraliter ſubinfertur: Laxate retia in capturam, Si ergo Petrus propter excellentiam fidei, qua in uno Chriſto duas naturas veraciter recognoſcens, cum dixit: Tu es Chriſtus Filius Dei vivi, Claves regni cæleſtis in terris ſolus accepit; cum unus ſit Dominus, una fides, unum baptiſma, unum principium, unum corpus Eccleſiæ militantis, & corpus cum pluribus capitibus monſtruoſum, & ſine capite acephalum cenſeretur.

Ad Romanam ergo Eccleſiam omnis quæſtio fidei referenda.

§ 10. Reſtat ut ad regimen generalis Eccleſiæ, quam ipſe cum Paulo, & ceteris de gentibus, Græcis, Latinis, Barbaris, congregavit, caput ejuſdem, ſuumque Dominus per ea, quæ præmiſſa ſunt, manifeſte oſtenderet ſucceſſorem. Prævidens autem Dominus, quod Eccleſia Dei conculcaretur a tyrannis, laniaretur ab hæreticis, & a ſchiſmaticis ſcinderetur, ait: Pro te rogavi Petre, ut non deficiat fides tua, & tu aliquando converſus confirma fratres tuos. Ex quo colligitur evidenter, quod ad Sedem Petri omnis ſit quæſtio fidei referenda.

Ab ejus unione Græci cum diſceſſerunt, in ſervitutis jugum ſunt lapſi.

§.11. Sed quod dolentes referimus, ut Epiſtolæ tuæ verbis utamur, præſumptuoſe quidem non per manus militum, ſed Eccleſiaſticarum perſonarum ſenſus, veri Joſeph talaris tunica, & inconſutilis eſt paſſa ſciſſuram. Sed quis ſciderit videatur: cum enim Græcorum Eccleſia a Romanæ Sedis unitate receſſit, ſtatim privilegio caruit Eccleſiaſticæ libertatis, & quæ fuerat libera, facta eſt ſæcularis poteſtatis ancilla, ut juſto Dei judicio, quæ noluit divinum recognoſcere in Petro primatum, tolleret invita ſæculare dominium. Sub quo non modica contemnens, paulatim decidens, fidem informem profitens, & a fraterna charitate tepeſcens, licentius per campum licentiæ non refrænatè diſcurrit, ut ſine alicujus reprehenſione, licitum ſub illicito palliaret, & a Templo Petri recedens, a Domino quaſi attritum foris eijcitur, quod virga ſua Joannes prohibente Domino non metitur: quoniam datum eſt illud gentibus, & hoc jam cognoſcis viſibiliter conſumatum.

Id in Samaria præfiguratum.

§.12. Quod Samaria, quæ a Templo Domini, & a Juda, ac veræ fidei confeſſione recedens, facta Idolatra præfigurans, bellorum cladibus con-

Digitized by Google

continuatis attrita, & peccatorum gravata pondere, licet Elias, & Eliſæus, tamquam magna luminaria ibi velut in loco caliginoſo refulſerint, data eſt gentibus, projecta foris in ultionem fornicationis, & idololatriæ, quibus ſe a Domino ſeparavit.

§. 13. Quod ſi Paulum Græcorum Eccleſia ſe habere proponit, exhibeat, vel a ſucceſſore Petri, & Vicario Jeſu Chriſti in Apoſtolorum Baſilica, quæ a Conſtantino conſtructa eſt, cum Petro exhibitum recognoſcat. Officii etiam notavit myſterium, licet litteris tuis, quaſi ſub forma reprehenſionis inſertum fuerit, quod Petrus ab oſtiaria ter commotus, ad galli cantum excitatus, factus eſt oſtiarius Paradiſi, ut videlicet qui præeſſe debuerat, pati ſciret & compati, & ex auctoritatis officio, cui ter dictum eſt ſingulariter, paſce, & non paſcite, oves meas, non alienas, ad ſucceſſores tranſmiſſo veri paſtoris exemplo, ſubditorum exceſſus ad unitatem Eccleſiæ redeuntium, in ſpiritu lenitatis corrigeret, & cultum Chriſtiani nominis ſponte profeſſos, ab Eccleſia oberrantes exigente contumacia, juxta verbum Apoſtoli, tradendo hujuſmodi Sathanæ in interitum carnis, ad ovile reduceret vel invitos.

Petri peccatū ſucceſſores docet alienis compati infirmitatibus.

§. 14. Si vero ex compaſſionis affectu ad Apoſtolicæ Sedis primatem, & judicem, tamquam verus Iſraelita recurris, & ſuper contritione Joſeph de ſciſſura tunicæ inconſutilis, mota ſunt tuæ pietatis viſcera, paſſioni tuæ compatimur, & dolori tuo cum Apoſtolo condolemus, eique ad grates aſſurgimus, qui aperuit oculos cæci nati, humiliter poſtulantes, ut qui per collirium ex felle piſcis Tobiæ illuminavit oculos, Eccleſiæ Græcorum corda cum tuo illuminet, & noſtris, tuiſque temporibus ad unum ovile, unumque paſtorem providentia divina reducat. Librum igitur de quo dictum eſt Joanni in Apocalypſi: Accipe frater chariſſime, ac devora illum, & ſi amaricare faciat ventrem tuum, propter contritionis aculeos, qui in principio pungunt; tamen in ore tuo erit dulcis tamquam mel, cum ſonus confeſſionis advenerit dulcis ad inſtar mellis, juxta verbum ſponſi dicentis in Canticis: Sonet vox tua in auribus meis, vox tua dulcis, & tuæ prudentiæ conſcientiam ſine aliqua ſuperſtitione regira, & illuminatus invenies, quod Eccleſia Romana, quæ omnium Eccleſiarum caput eſt, & magiſtra, in ſpeculo a te propoſito, Evangelii videlicet, & Epiſtolarum, & doctrina aliorum Doctorum, nihil contrarium invenit, quod interpretative, vel diſpenſative ſecundum ſtatuta Sanctorum Patrum in unitate fidei, & ſpiritus non concordet. In cujus libri aperitione invenies, quod Romanus Pontifex omnibus omnia factus, ut omnes ſalvi fiant, non turpis lucri cauſa, vel voluntarie, ſed a fratribus ſuis divina inſpiratione vocatus, ſtatim ſervus ſervorum Dei effectus, murum pro fratribus, & Coepiſcopis ſuis, eorumque ſubditis contra hæreticos, ſchiſmaticos, & tyrannos, ad tuitionem Eccleſiaſticæ libertatis, cum ſuis fratribus ſe opponit. Et licet aliqui latenter ſubrepant, publice tamen quaſi ab omnium incurſibus modernis temporibus Eccleſia Romana reſpirat.

Patriarcham hortatur, ut hæc agnoſcat, & profiteatur.

Eccleſia Romana omnium Eccleſiarum mater, & Magiſtra in unitate fidei, & ſpiritus concors.

§. 15. Sed ſi Græcorum Eccleſia patienter ſuſtineat, ut tuis verbis utamur, verba quæ mordeant, præter animarum pericula quæ ex eorum ſciſſura provenerunt, hactenus, & proveniunt; ſatis eis vexatio dediſſe debuerat intellectum, in quorum manibus ordo Eccleſiaſticus per adverſus Orientis nationes in diverſa partitus confunditur, Eccleſiaſtica libertas deprimitur, & Sacerdotalis dignitas conculcatur, nec eſt qui conſoletur eam ex omnibus caris ejus, quia tamquam acephali ad caput Eccleſiæ recurrere contempſerunt.

Mala ex diviſione orta commorat.

§. 16. Revertere igitur Sunamitis, revertere ut intueamur te, quia tunc recte poterit frater a fratre juvari, ſi filius, qui omnia conſumpſit diſſolute vivendo, a Domino inſpiratus ſurgat, & dicat: Pater peccavi in Cælum, & coram te, jam non ſum dignus vocari filius tuus, fac me ſicut unum de mercenarijs tuis. Tunc enim pater non ut mercenario, ſed ut filio revertenti occurrens, primam ſtolam proferet, occidetque vitulum ſaginatum, & generale convivium faciens, univerſis Chriſtifidelibus cum exultatione annonciabit, & gaudio, quod & frater, & filius qui mortuus fuerat, jam revixit, & drachma, quæ perierat eſt inventa, & ſi, te in gremio Matris Eccleſiæ cum honore recepto, veritatem manifeſte videbis in ſpeculo puritatis, quam Eccleſia Latina ſervat in fidei unitate, quæ non recipit maculam, neque rugam.

Admonetque ut ad Eccleſiæ gremium revertatur.

Datum Reat. ſeptimo Kal. Auguſti Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Dat. die 26. Julii 1232. Pon. An. VI.

Sequitur altera ad eumdem Epiſtola.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiſcopo Græcorum, ſalutem & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm juxta teſtimonium veritatis, occaſio ſit errorum ignorantia ſcripturarum, cunctis expedit illas legere, vel audire, quia quæ in eis inſpiratio divina repoſuit pro doctrina ſequentium, ad cauthelam trahere voluit modernorum.

§. 1. Sane ſub Jeroboam, qui peccare fecit, ut legitur, Iſraelem, præſumpta diviſio tribuum patenter ſignat ſchiſma Græcorum: & multitudo abominationum Samariæ, diverſas hæreſes multitudinis a veneratione veri Templi Domini Romanæ videlicet Eccleſiæ reverentia ſeparatæ. Quod Chriſoſtomus, Nazianzenus, magnus Baſilius, & Cyrillus emicuerint in cœtu diſſentientium, eadem fuit cæleſtis altitudo conſilij, qua degere voluit inter idolatras, Heliam, Heliſeum, & filios Prophetarum.

Schiſma Græcorum in V. T. præfiguratum.

§. 2. Nunc igitur quia in aliis litteris, quas dudum tibi remiſimus, latius hanc, & alias auctoritatum, & rationum, quæ pro Romanæ primatu Eccleſiæ faciunt, materias explicavimus, illud tantum adiicimus, quod utrumque gladium ad Romanum pertinere Pontificem, ex Evangelica lectione tenemus. Etenim loquenta JESV diſcipulis de acquiſitione gladii ſpiritalis, illi duos ibi poſitos oſtenderunt, quos Dominus dixit ſufficere, ad cobibitionem videlicet ſpiritalis, & corporalis offenſæ. Si materialem gladium pertinere concedis ad potentiam temporalem, attende quod in Matthæi Evangelio Dominus dicat Petro: Converte glaudium tuum in locum ſuum, dicendo tuum, materialem ſigna-

Explicatio duorum gladiorum, eorumque uſus.

ſignavit gladium, quo percuſſerat ille ſervum Principis Sacerdotum. De ſpiritali nemini venit in dubium, cum ei, ideſt Petro, per cujuſdam ſpecialitatis apicem, ligandi, & ſolvendi commiſerit poteſtatem. Uterque igitur gladius Eccleſiæ traditur, ſed ab Eccleſia exercendus eſt unus, alius pro Eccleſia, manu ſæcularis principis eximendus, unus a Sacerdote, alius ad nutum Sacerdotis adminiſtrandus a milite. Propter hoc ergo, & alia, quæ poſt diligentem veritatis indaginem, ordinatam te ſentire faciant charitatem, latores præſentium, Hugonem & Petrum de Prædicatorum; Alymonem, & Rodulphum de Minorum Ordinibus fratres, viros virtute, religione conſpicuos, morum honeſtate præclaros, & ſcripturarum ſacrarum ſcientia præditos, juxta quod tibi per memoratas litteras intimare curavimus, ad te duximus deſtinandos: ut ſi cum eis de omnibus, quæ in quæſtionem veniunt, tractare fideliter, & ſocialiter conferre decreveris; in rota, quæ infra rotam Ezechieli oſtenſa eſt, vocem poteris audire tonitrui, & in mari vitreo ſpeculari, quod unus Adam collocatus ad opus, & cuſtodiam Paradiſi, unam eſt ſortitus uxorem, unum Dominum Jeſum Chriſtum, in juſtitia, & veritatis ſanctitate creatum, & unicam ſponſam ejus Eccleſiam præfigurans, quod Lamech, qui humiliatum ſonat, dum uxorem unam diviſit in duas, ſanguinarius factus eſt, & virum in ſuum vulnus occidit, quod alia præter unam, arca non legitur, quæ cuncta vaſtante diluvio ſub unius Patriarchæ regiminis potentatu, paucas animas ſub perfectionis numero reſeravit, quod legem Dominus ſecundo dedit, non alteram, ſed eamdem, quod duorum Cherubim, qui propitiatorium obumbrabant, non aliorſum verſi, ſed reſpicientes erant vultus ad unum. Et unam Joſeph tunicam fuiſſe talarem, & noſtri Salvatoris inconſutilem veſtem unam.

Legatos ſe miſiſſe dicit Pontifex.

De Eccleſiæ unitate multa docet.

§. 3. Verumtamen ſi dubietatis ſenſum circa Euchariſtiæ Sacramentum, veſter diverſus a noſtro ritus inducit; attende, quod non ſit aliud, nec diverſum unius Domini Jeſu Chriſti prius in aſſumpta propter nos carne paſſibilis, poſt ſicut a morte ſic ab omni paſſibilitate prorſus immunis, a Græcis pariter, & Latinis noſtræ ſalutis myſterium frequentatur. Græcus ad fidem cum diſcipulo juniore præcurrens, & tantæ gratiæ non ingratus, illius dignationis, qua Deus compaſſus miſeriæ humanæ homo voluit eſſe paſſibilis, eligens quotidie reminiſci hoſtiam offerri conſtituit fermentatam, ut Apoſtolo dicente, quod ex fermento maſſa corrumpitur, in fermento corruptionis, cui ante reſurrectionem corpus Dominicum ſubjacere potuit, oſtendatur. Latinus vero cum Petro Seniore ſecutus litteræ monumentum, de qua procedit ſpiritualis ſenſus, prior introivit, & linteamina poſita, quæ Sacroſanctum Corpus, quod Eccleſiam ſignat, involverant, ſeparatumque ſudarium, quod fuerat ſuper caput aſpexit. Sacramentum glorificati Corporis celebrare mirificentius in azimis ſinceritatis elegit. Sed utique panis ſimplex ante ſacrificium panis eſt. Tranſubſtantiatione vero facta per verba Dominica, panis non eſt, & ideo nec fermentatus, nec azimus dici poteſt. Sed ille potius creditur eſſe panis vivus, qui deſcendit de Cœlo, & tribuit vitam mundo. Hæc & his ſimilia docuit Petri ſedem unctio ſpiritus, & ſanitas intellectus.

Et de diverſo ritu in Sacramento Euchariſtiæ.

§. 4. Utinam, & tu tandem aliquando juniorem diſcipulum, qui vidit, & credidit ſecutus introeas, ut omnibus intellectis nobiſcum vere pſallas illud Davidicum: Ecce quam bonum, & quam jucundum, habitare fratres in unum.

Datum Laterani decimo quinto Kalendas Junii Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Dat. die 18. Maji 1233. Pontific. Anno VII.

XXXIV.

Quod in poſterum nulla Laicorum Confraternitas in Urbe abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali erigatur, minuſque obſervetur forma illarum, quæ irritæ declarantur, circa aſſociationem Cadaverum Defunctorum.

Ex Regeſto Vatic.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Dilectis filiis Rectoribus Fraternitatis
Urbis, ſalutem, & Apoſtolicam
Benedictionem.

AD noſtram noveritis audientiam perveniſſe, quod Laici quidam de Urbe habentes, ſed non ſecundum ſcientiam zelum Dei ſine Apoſtolicæ Sedis licentia quaſdam Fraternitates adinvenire ſibi temeritate propria præſumpſerunt, quarum occaſione ſolemnitates quaſdam circa corpora defunctorum præter generalem conſuetudinem hactenus in talibus obſervatam, pro ſua faciunt voluntate propriis Rectoribus, & Theſaurariis ſibi creatis, quibus obediunt frequenter convenientes, ut ſtatuta ſervent eorum, convivia certis temporibus celebrando in derogationem Fraternitatis Clericorum Urbis a longis retro temporibus approbatæ; quia vero propter Fraternitates hujuſmodi Laicorum licet ſuperficialem apparentiam habeant honeſtatis, eſt merito dubitandum, ne ſub earum prætextu ſimplices protrahi valeant ad errorem; univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus fraternitates hujuſmodi denuncietis penitus non ſervandas, Clero Urbis, ne de cætero in ſuis Eccleſiis eaſdem admittant, neque ſepeliant corpora mortuorum cum ſolemnitatibus, quæ introductæ ſunt occaſione ipſarum diſtrictius inhibentes. Statuimus etiam, ut nulla alia præter memoratam Fraternitatem Clericorum de cætero fiat in Urbe Fraternitas ſine licentia Sedis Apoſtolicæ ſpeciali; Clericos vero qui ſecus præſumpſerint, & Eccleſias, in quibus hujuſmodi Fraternitates Laicorum fuerint celebratæ, ſupponatis ſententiæ interdicti, quæ ſine ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ nullatenus valeat relaxari.

Cauſa ſanciendi Decreti.

Decretum.

Datum Anagniæ ſeptimo Kalendas Novembris Pontificatus noſtri anno ſexto.

Dat. die 26. Octob. 1232. Pont. An. VI.

Refor-

XXXV.

Reformatio Monachorum Cluniacenſium Ordinis Sancti Benedicti.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Cluniacenſi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſa faciendæ reformationis.

Behemoth non contentus quaſi bos comedere paleas, ſed eſcas ejectas avide concupiſcens, venatur inſtanter animas delicatas; non ſolum ſimpliciter gradientibus ponendo pedicas, & laqueos in capturam, ſed etiam contemplationis gratia in ſolitudinem advolantibus prætendendo decipulas, & retia extendendo. Sane dolore confodimur in occulto, & rubore perfundimur in aperto, quia cum Ordo Cluniacenſis in Eccleſiæ Paradiſo dextera divina plantatus, a mari, uſque ad mare protenſis palmitibus, gratos flores, & uberes fructus producere ſoleret honeſtatis, nunc in amaritudinem alienæ vitis averſus, producit labruſcas ſtuporem dentibus facientes, factus in laqueum, & ruinam, in lapidem offenſionis, & petram ſcandali duabus domibus Iſrael, contemplativis videlicet, & activis. Domus quoque veſtræ in multis locis deſolatæ ſunt ſicut in vaſtitate hoſtili, & multæ derelictæ ſunt ſicut umbraculum in vinea, & ſicut tugurium in cucumerario, & velut Civitas, quæ vaſtatur.

Capitulum Gener. apud Cluniacum quotannis celebrandum, in eoque tractanda præſcribit.

§. 1. Quare cupientes deformatum ordinem reformare, & inſtaurare collapſum, in primis ſtatuimus, ut generale Capitulum Abbatum, & Priorum tam Conventualium, quam Minorum Cluniacenſis Ordinis, ſive immediate, ſive aliquo medio ſint ſubjecti, apud Cluniacum annis ſingulis celebretur. Ubi ſine perſonarum acceptione, ſecundum Deum, & B. Benedicti Regulam, & Cluniacenſis Ordinis Inſtituta, delinquentium corrigantur exceſſus, & de ſalute animarum, & de conſervatione Ordinis Cluniacenſis, & domorum indemnitate tractetur, & ſtatuatur, quod fuerit regulariter ſtatuendum. Nec in hoc Priores, vel Camerarii invicem ſibi parcant, ſed unuſquiſque quod viderit in alio corrigendum, timorem Dei habens præ oculis, in Capitulo publice, vel privatim (prout melius viderit expedire) in charitate proponat. Et correctus hoc moleſte non ferat, ſed correctionem fratris accipiat patienter. In hoc autem Capitulo nullæ fiant exactiones ab aliquo, nulla dentur munera, vel accipiantur, ſeu etiam promittantur, ſed omnia in ſinceritate procedant, & ad inſtar Ciſtercienſis Ordinis celebrentur.

Definitores, & Viſitatores Provinciarum in eo eligendi.

§. 2. Et in eo Deffinitores de Abbatibus, & Prioribus Cluniacenſis Ordinis ſtatuantur, & Viſitatores per ſingulas Provincias ordinentur, viſitationis forma, & correctionis modo, juxta Ciſtercienſem conſuetudinem obſervatis. Huic quoque Capitulo tres Priores Carthuſienſes volumus intereſſe, non ut aliquam juriſdictionem exerceant; ſed ut ipſos inſtruant, & dirigant, & diligentiam ipſorum vel negligentiam reſcribant Sedi Apoſtolicæ annuatim.

De cauſis nondum definitis.

§. 3. Omnes cauſæ, quæ inter perſonas Ordinis Cluniacenſis emerſerint, & per Abbatem Cluniacenſem non fuerint terminatæ, delatæ ad Capitulum per Definitores ſtatutos (prout fit in Ciſtercien. Capitulo) terminentur.

§. 4. Et ea ſtatuantur, quæ provenire ad conſervationem, & reſtrictionem, non ad relaxationem Ordinis, vel Regulæ videbuntur.

Capituli Statuta bis in anno recitanda.

§. 5. Omnes vero Abbates, & Priores annis ſingulis ad Capitulum venientes, definitiones (ſi quæ factæ fuerint) in ſuo reditu habeant, bis in anno in ſuis Capitulis, & Viſitationis tempore nihilominus recitandas, ut nullus prætextu ignorantiæ ſe valeat excuſare.

Viſitatores nonniſi expenſas moderatas recipiant.

§. 6. Viſitatores etiam a perſonis, & locis, quæ viſitant, præter moderatas expenſas victui neceſſarias recipere nihil omnino præſumant, ſed excutientes ab omni munere manus ſuas, cum paucis incedant, ſecundum quod in ipſo Capitulo fuerit ordinatum.

Qui ad hujuſmodi Capitulum accedere teneantur.

§. 7. Prima enim vice omnes Abbates, & Priores conveniant ad Capitulum, recepturi reformationem præſentibus annotatam, & poſtmodum illi, qui sunt ultra Mare Angliæ, vel ultra Alpes uno anno intermiſſo, cum moderato familiæ, ac equitaturarum Comitatu, ne domus, ad quas eos venire contingет, aggraventur, accedant: ſuper his in primo Capitulo ſuperfluitate qualibet reſecanda, & certo nihilominus moderamine adhibendo.

In eo quatuor eligendi pro viſitatione, & reformatione Monaſt. Cluniacenſis.

§. 8. Statuimus inſuper, ut quolibet anno in Capitulo per Definitores quatuor perſonæ diſcretæ, ac Deum timentes, videlicet duo Abbates, & duo Priores Clun. Ordinis eligantur, qui ſemel in anno ſtatuto termino ad Cluniacenſe Monaſterium accedentes, tam de perſona Cluniacenſis Abbatis, quam de Monaſteriorum, & locorum circumadjacentium ſtatu in ſpiritualibus, & temporalibus diligenter inquirant, & quæ corrigenda invenerint ad ipſorum conſilium corrigantur. Ea vero, quæ majori conſilio indigent, referantur ſingulis annis ad Capitulum Generale, ut Cluniacenſis Eccleſia in bono ſtatu per viſitationem hujuſmodi perſeveret. Et ſi Abbatis exigerent merita (quæ celari non debent) per Viſitatores moneatur, ut cedat, & liceat Viſitatoribus, & Conventui Cluniacenſis hujus recipere ceſſionem. Quod ſi forte Abbas ſibi ceſſionis remedio noluerit providere, quæ de ipſo Viſitatorum inquiſitio comprehendet, ad Sedem Apoſtolicam referat.

Beneficia abſque illicita pactione conferenda.

§ 9. Cæterum quia ex mala ordinatione Prioratuum, & obedientiarum, & frequenti mutatione Priorum multa eveniſſe detrimenta noſcuntur, diſtricte præcipimus, ut Prioratus, Decanatus, & omnes aliæ adminiſtrationes conferantur gratis abſque venalitate, ac aliqua pactione, & Prioratus Conventuales nonniſi Sacerdotibus committantur. Hæc autem nolumus ad illas grangias, ſeu adminiſtrationes extendi, quæ curam animarum non habent, & laicis conſuevere committi. Si quis autem propter hæc dediſſe, vel recepiſſe aliquid convictus extiterit; ex tunc numquam in Ordine Cluniacenſi dignitatem habeat, vel honorem. Et ſi adverſus aliquem ſuper hoc apud Viſitatores, vel Definitores vehemens habeatur præſumptio, ipſum per eos a Prioratu, vel adminiſtratione ſic obtenta volumus amoveri. Et ſi quis ponens carnem brachium ſuum, per interventum ſæcularium perſonarum committi ſibi obedientiam, vel Prio-

ratum

ratum popoſcerit, numquam illud obtineat, ſed nec alium infra annum.

Priores Conventuales quando amovendi.

§.10. Conventuales quoque Priores quamdiu in ſpiritualibus, & temporalibus bene adminiſtraverint, nonniſi ex certis cauſis debent amoveri, videlicet ſi dilapidatores, vel inobedientes, aut rebelles, ſeu infames, vel incontinentes extiterint, ſeu ad majorem dignitatem fuerint promovendi: quod etiam de minoribus Prioribus volumus obſervari. Nulluſque litteras confirmationis habeat, quod de ſuo Prioratu, vel obedientia non debeat amoveri.

Quæ forma in remotionibus ſervanda.

§.11. In deſtitutione vero Abbatum, vel Priorum Conventualium, videlicet octo Monachorum, & ſupra, modus, forma, & cauſa ſerventur, quæ conſueverunt circa Abbates Ciſtercien. Ordinis obſervari, & qui removetur ſe inclinet humiliter, nec appellet. Quod ſi abſque juſta cauſa remotus extiterit, & hoc per alios innoteſcat Capitulo generali, tam amoventes, quam conſentientes more Ciſtercienſis Ordinis puniantur. Et quidem ut plenum adhibeatur huic morbo remedium, ita duximus providendum, videlicet, quod ſingulis annis in generali Capitulo Definitores ſcribant, & retineant nomina ſingulorum Abbatum, & Priorum, qui tunc in eodem fuerint congregati, & in ſequenti Capitulo lectis eorum nominibus, in quibus Eccleſiis ſint Abbates, vel Priores mutati, diligenter attendant, & qui mutaverint, cauſam mutationum proponant. Quæ ſi juſta fuerit, approbetur ab ipſis, alioquin mutatoribus pœna ſecundum Ciſtercien. Ordinis conſuetudinem infligatur. Si quis fuerit ab Abbatia, vel Prioratu ſua culpa remotus, ad illud Monaſterium, in quo digne defleat quod commiſit, Superioris providentia tranſmittatur. Et ſi propter ſenectutis defectum, aut aliam cauſam honeſtam ſpontaneus ceſſerit, revertatur ad Clauſtrum, illo ſibi quod eligere maluerit deputato.

Inſtitutio Priorum Conventualium quomodo facienda.

§.12. Ad inſtitutionem namque Priorum Conventualium abſque duorum Priorum Conventualium conſilio minime procedatur, quatenus talis præficiatur, qui noverit, & poſſit præeſſe pariter, & prodeſſe, cum in Ciſtercien. Ordine abſque Abbatum conſilio non inſtituatur aliquis in Abbatem. Verum quia interdum Monaci Abbatum, vel Priorum ſuorum delicta revelare formidant, ne ad ignotas, & remotas Provincias quaſi in exilium relegentur, huic morbo ſic duximus providendum, quod videlicet Viſitatores cum acceſſerint ad Monaſteria viſitanda, diligenter inquirant, ſi quis Monachus fuerit illo anno a Monaſterio, cui officium Viſitationis impendunt emiſſus, & propter quam cauſam. Et ſi cauſa rationabilis extiterit, approbetur; alioquin & revocetur Monachus, & qui eum emiſit Viſitatoris arbitrio puniatur.

Plures Præbendæ in Ordine non retinendæ.

§.13. Adhuc diſtrictius inhibemus, ut nullus plures Prioratus, ſeu Prioratum cum Abbatia ejuſdem Ordinis, vel alterius habere præſumat. Nec Abbas Cluniacenſis, vel aliquis alius Abbas, vel Prior ejuſdem Ordinis aliquem de ſubjectis ſibi Prioratibus ad manum ſuam retineat, ſed ſingulis Prioratibus Priores ſinguli deputentur.

Ad Prioratus vero nonnisi de Ordine promovendi.

§.14. Nec aliquis, qui Ordinem Cluniacen. non fuerit profeſſus, hunc ejuſdem Ordinis Prioratum obtineat.

In Prioratu plures Monachi collocandi.

§.15. Nec in aliquo Prioratu unus ſolus Monachus commoretur, ſed ei qui ſolus eſt, unus, vel plures Monachi ſocii adjungantur, ſi loci ſuppetant facultates; alioquin revocetur ad clauſtrum, proviſo quod in eodem loco divina celebrentur honeſte.

Cibus omnibus idem.

§.16. Circa qualitatem vero ciborum, & potus ſervare præcipimus, ut omnes Monachi in uno reficiantur refectorio de eodem pane, & potu, ac una coquina, niſi forte ipſorum aliquem comedere cum Abbate, vel Priore, ſeu in infirmaria contingat. Abbas autem, vel Prior in refectorio cum Fratribus comedat, niſi propter hoſpites mutet locum. Et in infirmaria nullus comedat, niſi propter infirmitatem, vel debilitatem illuc fuerit deſtinatus.

Carnibus veſci non liceat.

§.17. Præcipimus etiam (juxta quod in Beati Benedicti Regula continetur) ut nullus Monachus in quovis loco, vel domo Cluniacenſis Ordinis, aut extra, niſi tantum in infirmaria (ut prædictum eſt) carnes manducare præſumat. Quod qui præſumpſerit, ſi clauſtralis fuerit gravi pœnæ ſubdatur, vel ſi dignitatem, vel adminiſtrationem habuerit, privetur eadem.

De Veſtibus, earumque modeſtia.

§.18. Illud quoque obſervari præcipimus, ut Monachi ſicut in Clauſtro, ita & foris honeſte ſe habeant, nec incedant ſine cuculla, & floco, vel ſine cuculla, & cappa regulari, non bicia, non ſumptuoſa, ſed tali, quæ triginta ſolidorum precium non excedat. Et nullus Abbas, vel Prior ſine poſtella & ſella regulari, non tamen precioſa, equitare præſumat, nec aliquis Monachus equitans cappellis filtreis, vel aliis omnino cappellis, ſeu calceis, non corrigiatis utatur. Nec quiſquam in quovis loco tunicis, vel coopertoriis de bruneto, aut pellibus ſylvaticis, ſeu camiſiis, vel linteaminibus lineis uti præſumat, nec deferat veſtes ſciſſas ante, vel retro, nec aliquis clauſtralis habere propriam cappam pluvialem, vel equitaturam ſibi deputatam attentet.

De Equitaturis.

§.19. Circa equitaturas namque, & familiam omnem ſuperfluitatem amputare volentes; mandamus, ut Abbas Cluniacenſis equitaturis ſexdecim contentus exiſtat: & alii Abbates ejuſdem Ordinis, ac Prior de Charitate octo: Prior S. Martini ſex: Priores alii Conventuales tribus, vel quatuor, & cæteri Priores minores duabus evectionibus ſint contenti. Abbas, vel Priores, ſervientes non pueros, non nobiles, non veſtibus ſumptuoſis, ſive diverſi coloris, ſed maturos habeant, & honeſtos.

Contrahendi, & rationis reddendæ forma.

§.20. Quia vero ad deſolationem domorum plurimum operatur laxa debita poteſtas contrahendi, & quod ratio non reddatur de debitis vel receptis; præcipimus, ut ſinguli Abbates, & Priores de conſilio Fratrum & Familiæ quibus præſunt, cum teſtimonio bonorum virorum, qui ad locum pertinent, cum contrahendum, vel innovandum eſt mutuum, ita id faciant diligenter, quod omnibus liqueat quanta ſumma, quibus perſonis, quibus conditionibus, quibus terminis debeatur, & in quos uſus contractum mutuum ſit converſum. Et ut domorum ſtatus certior habeatur, ſingulis duobus menſibus coram Abbate, vel Priore (ſi non eſt ibi Abbas) & ſenioribus, reddant ſinguli officiales de ſuis officiis rationem, de omnibus receptis, & expenſis, computationem fideliter facientes,

Digitized by Google

tes. Abbas qooqoe Cluniacenſis, & cæteri Abbates & Priores, quater in anno ſtatum ſuæ domus in ſuo Capitulo, & etiam coram Viſitatoribos cum venerint, plene declarent. Nec aliquis Abbas, vel Prior Prioratum, vel granciam aliquam, venditionis, aut donatioois, ſeu aliquo alio titulo alienare, abſque Abbatis Patris, vel Patris Prioris, & Cooventus ſui de verbo, & conſenſu præſumat.

Proprietariorum pœna. §. 21. Monachis proprietariis etiam pœna, justa morem Ciſtercien. Ordinis infligatur, & in proprietarios excommunicationis ſententia promulgetur, niſi Mooachus proprietarius depoſita reſtituerit, quæ ſois fuerint Monaſteriis reſignanda.

Prælatis exactiones, & extorſiones interdicuntur. §. 22. Ad hæc, quooiam Abbas Cluniacenſis, necnon Abbates, & Priores ejuſdem Ordinis Prioratus ſibi ſobjectos exactionibus, & extorſionibus conſueverunt adeo aggravare; quod in eiſdem Prioratibus antiquus, & conſuctos Monachorum numerus eſt nimium diminutus, nos id de cætero fieri ſub atteſtatione divini judicii prohibemus, cum liqueat Prioratus ipſos non ad deſtroctionem, ſed ad conſervationem Ordinis, & correctionem ſibi eſſe ſubjectos, & eiſdem Prioratibus pro ſuſtentatione Monachorum inibi Domino famolantium, poſſeſſiones pia devotione fidelium fuiſſe conceſſas.

De ætate recipiendorum. §. 23. Cæterom quia non eſt io primogenito bovis arandum, diſtrictius inhibemus, ne pueri ante quintumdecimum annum completum in Monachos admittaotur, illis dumtaxat exceptis, qoibus in Cluniacen. Monaſterio ex antiqua conſuetudine, certum eſt officium deputatum.

§ 24. Mulieribus ingreſſu Clauſtri, vel Chori penitus interdicto.

Regula S. Benedicti ſervanda. §. 25. Et cum ſecundom Evangelicam veritatem, qui mandata Dei propter traditiooes traoſgrediuntur humanas, a Domino arguantur, ſtrictiſſime interdicimus, ne propter traditiones, vel conſtitutiones noſtras, regularia Statuta Beati Beoedicti aliqoatenus omittantur.

Hortatio ad obſervantiam hujus reformationis. §. 26. Ut ergo mandatum lucerna ſit vobis, & lex lux, & via vitæ increpatio diſciplinæ, univerſitatem veſtram moucmus attente per Apoſtolica vobis ſcripta, & in virtute obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus quodcumque neceſſe eſt provide cupientes, præſcripta ſtatuta ſtudeatis inviolabiliter obſervare, ut ad frugem melioris vitæ converſi, aſcenſiooibus in corde diſpoſitis, de gratia in gratiam, & de virtute proficiſcentes ſalubriter in virtotem, bonus in omni loco efficiamini odor Chriſti, Noſque io veſtris meritis delectati, ad profectus veſtros merito ioteodere debeamus.

Dat. die 13. Januar. 1233. Pontific. Anno VI. Datum Avinione, Idibus Januarii, Pontificatus Noſtri Anno ſexto.

XXXVI.

Ex Regeſt. Vaticano.

Prohibitio, ne Judæi, Mancipia, Nutrices, & Famulas Chriſtianas in propriis Domibus habeant, aliaqoe contra eoſdem decernuntur quoad conſortium cum Chriſtifidelibus.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorom Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis aliis Eccleſiarum Prælatis per Theutoniam conſtitotis, ſalutem, & Apoſtolicam Beocdictionem.

Eccleſiæ Chriſtianæ in Judæos benignitas. SUfficere debuerat perfidiæ Judæorum, quod eos Pietas Chriſtiana ſolius humanitatis intuitu receptat, & ſuſtinet, quos hi, qui Fidem Catholicam perſeqouotur, & Nomen Domini non noverunt, in ſuam cohabitatiooem, & conſortium non admittunt. Ipſi enim ingrati gratiæ, ac beneficiorum obliti nobis pro gratia contumeliam exhibent, & de benignitate impia retributione cootemptum, qui ex ſola miſericordia in noſtram familiaritatem admiſſi, ſuæ deberent agnoſcere jugum ex culpa propria perpetoæ ſervitutis. *Ingratos ſe præſtant.* Accepimus ſiquidem, qood non ſine dolore narramus, & ſcribimus cum pudore, quod Jodæi per Theutoniam conſtituti facti ſunt adeo inſolentes, ot illos exceſſus committere io contomeliam Chriſtianæ Fidei non paveſcant, quod non ſolum dicere, ſed etiam eſt nefarium cogitare. *Eorum exceſſus.* Habent etiam Mancipia Chriſtiana, quæ circumcidi faciuot, & jodaizare compellunt: nonnulli etiam non re, ſed ſolo nomine Chriſtiani ſponte ſe transferentes ad ipſos, & eorum ritum ſectantes circumcidi permittunt, & Judæos ſe publice profitentur. *Aliæ Decretis hujus cauſæ.* Et cum in Toletano Concilio ſit ſtatutum, & in generali nihilominus innovatum ne Chriſti blaſphemus publicis præferatur, com oimium ſit abſurdum, ut talis io Chriſtianos vim exerceat poteſtatis; nihilominus eis Dignitates ſæculares, & publica officia committuntur, quorum occaſione io Chriſtianos ſæviunt, & oonnullos ſervare faciunt ritum ſuum. Habent præterea Nutrices, & Famulas in Domibus propriis Chriſtianas, quæ apud eos illa committunt enormia, quod abhominatioui ſuot aodientibus, & horrori. Et licet in eodem generali Concilio caveatur, ut Judæi utriuſque ſexus in omni Chriſtianorum Proviocia, & omni tempore qualitate habitus ab aliis diſtinguantor, ſic io quibuſdam Theutoniæ partibus ioolevit confuſio, quod nulla differentia diſcernuntur. Cum igitur nefas ſit, ut Sacri Baptiſmatis unda renatus, infidelium ritu, vel converſatione fœdetur, ac Religio Chriſtiana perfidorum prematur dominio, ſi blaſphemus Sanguine Chriſti redemptum obnoxium detineat ſervituti, Univerſitati veſtræ præcipiendo mandamus, quatenus ſinguli veſtrum in Diœceſibus, Eccleſiis, & Parrochiis ſuis præmiſſos, & conſimiles Judæorum exceſſus omnino reprimi faciatis, ne cervicem perpetuæ ſervitutis jugo ſubmiſſam præſumant erigere in contumeliam Redemptoris, diſtrictius iohibentes ne de ſide, vel ritu ſuo com Chriſtianis præſumant aliquatenus diſpotare, ne ſub prætextu diſputationis hujuſmodi in erroris laqueum, qood *Cum Chriſtianis de Fide diſputare eis interdicitur.* abſit,

Digitized by Google

abſit, ſimplices elabantur, invocato ad hoc, ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis: contradictores Chriſtianos videlicet per Cenſuram Eccleſiaſticam; Judæos vero per ſublationem communionis fidelium appellatione poſtpoſita compeſcendo.

Dat. die 5. Martii 1231. Pont. An.VI.

Datum Anagniæ tertio nonas Martii Pontificatus noſtri anno ſexto.

XXXVII.

Ibidem.

Erectio Studii Generalis in Civitate Toloſana, cum exemptionibus, & libertatibus quibus Pariſienſes Scholares fruuntur, & gaudent.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Univerſitati Magiſtrorum, & Scholarium Toloſan. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Studium Toloſanum a Legato S. A. erectum.

OLim operante illo, qui vult omnes homines ſalvos fieri, & neminem vult perire per miniſterium dilecti filii noſtri Romani Portuen. Electi tunc in illis partibus Apoſtolicæ Sedis Legati, inter Eccleſiam, & Nobilem Virum Comitem Toloſanum pace præeunte divina gratia reformata; Idem Legatus tam provide, quam prudenter attendens quod fides Catholica, quæ pene penitus videbatur de illis partibus profligata inibi reflorere valeret; ſi illic litterarum ſtudium crearetur duxit provide ſtatuendum, ut in Toloſana Civitate cujuslibet licitæ facultatis Studia plantarentur, quorum Magiſtris, ut liberius poſſent vacare ſtudiis, & doctrinis, a jam dicto Comite fuit promiſſum certum ſalarium, & ſtatutum. Nos igitur quod ſuper præmiſſis factum eſt gratum, & ratum habentes, ut eadem libertate qua gaudent Pariſienſes Scholares, vos, & omnes, qui vobis ſucceſſerint in hac parte perpetuo gaudeatis, devotioni veſtræ duximus concedendum. Nihilominus, ut Cives Toloſani Domos vacantes ad inhabitandum Scholaribus locare ſub competenti pretio taxando a duobus Clericis, & totidem Laicis Viris diſcretis Catholicis, & juratis communiter electis a vobis locare cogantur, & ut Scholares Theologiæ ſtudiis inſiſtentes, ac univerſi Magiſtri in Civitate commorantes præfata Beneficiorum, & Præbendarum ſuarum proventus, ac ſi in Eccleſiis, in quibus eadem obtinent, reſiderent quotidianis diſtributionibus, quæ illis, qui Divinis interſunt officiis, aſſignantur, dumtaxat exceptis concedantur integre ſtatuentes. Sancimus præterea, quod nulli Magiſtri, Scholares, vel Clerici, ac Servientes eorum ſi, quod abſit, contigerit eos in quocumque maleficio deprehendi ab aliquo Laico judicentur, vel etiam puniantur, niſi forſitan judicio Eccleſiæ condemnari ſæculari Curiæ relinquantur, & ut Laici teneantur in cauſa qualibet ſtudentibus coram Eccleſiaſtico Judice reſpondere ſecundum conſuetudinem Eccleſiæ Gallicanæ, nec non, & ut Comes jam dictus Cives Toloſani Balivi ejuſdem Comitis, & Barones, Terræ, Perſonis, & rebus Scholarium, ac etiam Nunciis eorumdem ſecuritatem, & immunitatem ſub jurejurando promittere compellantur, & a ſuis ſubditis fieri faciant illud idem. Et ſi qui eos, vel eorum Nuncios in Terris ipſorum pecunia, vel rebus aliis ſpoliaverint, ipſi, vel emendari faciant, vel emendent. Et ut quicumque Magiſter ibi examinatus, & approbatus fuerit in qualibet facultate, ubique ſine alia examinatione regredi liberam habeat poteſtatem. Ad hæc cum ſæpefatus Comes in reformatione pacis ſe obligaverit præſtito juramento, ut certum ſalarium uſque ad certum tempus certo numero Magiſtrorum exolvat; ſtatuimus, ut illud ſine diminutione qualibet perſolvat, uſque ad terminum conſtitutum, & plenarie ſatisfaciat de ſubtractis.

Privilegia facultatis Pariſien. eidem concedantur.

Nonnulla ampliat.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, & Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 27. Aprilis 1233. Pont. An. VII.

Datum Laterani quinto Kalendas Maji Pontificatus Noſtri Anno Septimo.

XXXVIII.

Prohibitio alienandi Terras, Caſtra, & alia loca Sedis Apoſtolicæ, abſque conſenſu Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium.

Eccleſiæ res non alienandas decrevit S. Leo Conſtit. IX. Tom. I. pag. 39.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis ſcripta præſentia inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

REx excelſus Summi Regis, Deus & Homo Chriſtus Jeſus, quem legi neceſſitas non ſubjecit, factus eſt voluntate ſub lege, formam relinquens Vicario, ut licet præ cæteris libertatem in excellentia dignitatis acceperit, recognoſcat tamen cum cæteris quamdam in officii debito ſervitutem, ſacrarum obſervantiæ ſanctionum, gratuito alligans utrumque, necneceſſitatem voluntariam, & neceſſariam voluntatem; ut dum prælationem ſic ſubiicit, major appareat ex hujuſmodi ſubjectione prælatus. Auctoritatis eſt quoque poſſe ſtatuere, ſed virtutis, ut quis ſe ſubjiciat ſuo ſtatuto, per alterum potens in ſubditis, per reliquum potentior in ſe ipſo. Præſertim cum efficacius ſtatuat, dum exponit apertius ſuæ proſecutioni ſtatutum, eo quod lingua manus interpres quaſi præco ſemitam verbo parat.

Symmachi ſimile decretum. *Vide Bullar. hoc Tom. I. pag. 76.*

§. 1. Sane fel. record. Symmachus Papa volens quodammodo legi ſubiicere poteſtatem, in Eccleſiæ prædiis alienandi licentiam interdixit, ut quod licere non expedit, licitum non putetur.

Prohibitio de qua in rubrica.

§. 2. Nos autem ſuper hoc illius veſtigiis inhærentes, unanimi Fratrum deſiderio, & petitione concordi, hac in perpetuum valitura Conſtitutione ſancimus, ut de patrimonialibus ſine communi Fratrum conſilio & aſſenſu, alienatio nulla fiat, ſitque uni facultas, quod ex cauſa legitima obſtaculum libere contradictionis opponat. Quod ſi forte fuerit in alienatione proceſſum,

ceſſum, factum ipſo jure non teneat, per Succeſſorem, quatenus Prædeceſſor de facto proceſſerit, & eo ipſo quod proceſſum ſic fuerit revocandum, de alienaotis vita conſentientium numero, & ſolemnitate ſcripturæ nullum adminiculum tali ſuſcipiente contractu.

Nonnulla loca S.R.E. ſpeciatim nominat.

§.3. Cæterum ad canthelam quædam loca ſpecialioris inhibitionis vinculo adſtringenda ſpeciali expreſſione nominum præſenti paginæ fecimus annotari, videlicet. In Campania Caſtrum Fumon. Palian. Serron. & Larian. In Maritima Aquam Putridam, Oſtiam, quam Epiſcopus Oſtien. tenet a Romana Eccleſia, in omnibus ipſius Epiſcopi jure ſalvo. Ariciam, Nympham Tolan. Coram, Ciſternam, & Terracin. In Thuſcia, Montem Flaſcon. Orlele, Montem Altum, Radicophanum, Pien. Aquam Pendentem, & Bulſen. cum tota Valle Laci. In Ducatu Spoletan. Roccam de Ceſis, & Roccam de Gualdo. In Epiſcopatu Spoletan. Roccam Sacrati, Bruſin. Lorin., & Roccam de Saao. In Epiſcopatu Narnien. Caſtrum Sancti Gemini, Caſtrum Stronconis, Mirandan., & Caſtrum Oriculii. In Sabinia, Roccam Antiquam, & totam Sabiniam cum omnibus Caſtris, & Villis. In Marchia Anconitana, Roccam de Plorago, Serravalle, & Turrim. de Parma.

Clauſulæ pœnales.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 16. Januar. 1234. Pont. An. VII

Dat. Lateranen. 17. Kalen. Februarii Pontificatus noſtri Anno Septimo.

XXXIX.

Quod Principes, aut Nobiles, ſeu Eccleſiarum Prælati, occaſione Juriſpatronatus, Advocatiæ, Cuſtodiæ, aut aliter a Monaſteriis Ordinis Ciſtercienſis quidquam exigere, vel taliis gravare non poſſint.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati Ciſtercii, & univerſis Coabbatibus Ciſtercien. Ordinis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſa Decreti.

QUia refrigeſcente charitate multorum, adeo iniquitas abundavit, ut quorumdam ſuccenſa velut ignis impietas, contra Eccleſias, & perſonas Eccleſiaſticas, tanto validius inflammetur, quanto rariores, qui eas tueantur, contra pravorum incurſus, invenit objectores; nos, quibus ipſarum cura, & ſollicitudo incumbit, ibi fortius inſurgere cogimur, ubi perſecutorum immanitas periculoſius exardeſcit.

Ciſtercienſes a Principibus, & Prælatis gravati.

§.1. Sicut enim nobis ex parte veſtra gravis eſt oblata querela, nonnulli Principes, ac Nobiles, occaſione Juriſpatronatus, Advocatiæ, ſive Cuſtodiæ, quam in Monaſteriis, Grangiis, Cellariis, vel domibus veſtris, ſe habere proponunt, interdum etiam pro ſuæ libito voluntatis, & quidam Eccleſiarum Prælati, a quibus deberetis non gravamen, ſed ſolamen potius expectare: bladum, vinum, evectiones, animalia, & res alias, pro ædificatione, ac munitione Caſtrorum, & Villarum, necnon pro tyrociniis, torneamentis, expeditionibus, & aliis uſibus eorumdem, a vobis exigunt, & extorquent. alias vos taliis, & exactionibus indebitis multipliciter aggravando. Præterea quidam ex ipſis, & alii, carnes comedere in veſtris domibus, ac mulieres etiam eaſdem domos ingredi, contra Inſtituta veſtri Ordinis non verentur, propter quod, & quies Monaſtici Ordinis perturbatur, & grave commiſſis vobis Monaſteriis imminet detrimentum. Quare nobis humiliter ſupplicaſtis, ut ſuper his, paterna providere ſollicitudine dignaremur.

Ab hujuſmodi gravaminibus levantur.

§.2. Nos igitur, & veſtræ providere quieti, & moleſtantium malitiis obviare volentes, auctoritate præſentium diſtrictius inhibemus, ne quis a vobis præmiſſa exigere, vel extorquere, aut in veſtris domibus uti carnibus, ſeu mulierem aliquam eas intrare præſumat, contra Ordinis Inſtituta.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ inhibitionis, & conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 23. Januar. 1234. Pont. An. VII

Datum Laterani decimo Kalendas Februarii Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

XL.

Canonizatio Sancti Dominici Inſtitutoris Ordinis Fratrum Prædicatorum, ſub Regula Sancti Auguſtini, ejuſque adſcriptio in Cathalogum Sanctorum Confeſſorum, cum feſtivitatis inſtitutione, pro die quinta menſis Auguſti.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Archipresbyteris, Decanis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

FOns ſapientiæ verbum Patris Dominus Jeſus Chriſtus, cujus natura bonitas, opus miſericordia, redimens, & renovans quos creavit: qui vineam, quam de Ægypto transtulit, uſque ad conſummationem ſæculi non relinquit; ſapienter ſigna propter inſtabiles mentes innovat, & mirabilia contra diffidentiam incredulitatis immutat: Dum in Eccleſiæ naſcentis exordio poſt obitum Moyſis, videlicet finem legis, aſcenſurus equos, & in Evangeliorum quadrigis, quæ vere ſunt ſanitas, arcu ſacri eloquii, quem donec Judæus infirmetur, intenderat, & juramentis, quæ in Patribus nobis diſpoſuerat ſuſcitatis, confidentiam Jericho gloriam mundi, quem prædicationis fremitu obſtupefactis gentibus vicerat, calcaturus, viam equis ſuis in mari faceret, & in Raab ſalutem latitudinis gentium ſigno coccineo figuraret, in prima quadrigarum quatuor egredientium in Zacharia de medio duorum montium æreorum protulit equos ruſos populorum Principes, fortes terræ. Qui per obedientiam fidei Deo Abraham, Patris

cre-

Digitized by Google

credentium, in fundamentum novi fœderis adhærentes, ad Ducis inſtar tinctis de Boſra, id eſt, tribulationis anguſtia, veſtibus, cuncta ſuæ ſigna militiæ rubricarunt. Ut pro futuræ gloriæ gaudio præſentem gladium non timentes, electi martyres, ideſt, teſtes novæ legis, libro confeſſionis voce ſubſcriberent. Et forinſecis miraculorum ſignis ad ſtipulationum robur appoſitis, librum, & tabernaculum, quod Deus, & non homo finxit, ac Evangelici vaſa miniſterii, non brutorum, ſed rationabilium hoſtiarum ſanguine tingerent. Et in univerſam ſpatioſi maris faciem ſagena prædicationis expanſa, multiplicatam ſuper numerum, de cunctis, quæ ſub cœlo ſunt nationibus, Eccleſiam congregarent.

Deus pro fidelium ſalute plures Sanctos ſuſcitavit.

§. 1. Sed quia præſumptio multitudinem, & malitia ſubſecuta eſt libertatem, in quadriga ſecunda ſub colore, qui lugentibus, & pœnitentibus congruit, equeſtrem cuneum deputavit, qui ad clauſtrale deſertum ductus per ſpiritum ſub novi Iſraelis auriga Sanctiſſimo Benedicto, velut ſub altero Heliſæo, filii prophetarum communis vitæ bonum, occaſione multitudinis perditum, in jocundæ cohabitationis grata ſocietate reſtituit. Et ſic unitatis ſciſſum rete reficiens, ac per opera pietatis, ad terram Aquilonis, unde omne malum panditur, proficiſcens, cum fecit in ingreſſis theſauros nivis, & contritis corde quieſcere, qui dedignatur in corpore peccatis ſubdito habitare. Poſt quos quaſi laſſum renovaturus exercitum, & redditurus jubilum poſt lamentum, applicitis ad quadrigam tertiam equis albis, Fratribus Ciſtercien. Ordinis, & Floren. velut tonſarum greges geminæ charitatis fœtibus, uberes de pœnitentiæ lavacro fecit aſcendere, S. Bernardo ariete ovium in virtute ſpiritus, qua ex alto indutus extitit, & in abundantia frumenti Vallium præeunte, ut tranſeuntes liberati per eum in fortitudine clament ad Dominum, dicant Jeſum, & ponant Caſtra Dei exercituum ſuper mare.

Beati Dominici elogium.

§. 2. Novo igitur Iſraele his tribus agminibus, turmis totidem, quas Philiſtiim fecerant, occurrente hora undecima, cum dies jam declinaſſet ad veſperam, & propter iniquitatis abundantiam, charitate plurimum frigeſcente vergeret juſtitiæ radius ad occaſum: quia vineam, ad quam Paterfamilias operarios diverſis temporibus denarii conductos conventione præmiſerat, & quam ſua dextera plantarat; non ſolum vitiorum vepres, & ſpinæ pervaſerant: ſed jam propemodum vulpeculæ demolientes, convertere in alienæ vitis amaritudinem intendebant, adverſus infeſtiſſimam multitudinem, militiam adunare voluit promptiorem. Et ſicut in præſentiarum cernimus poſt trium ſignis differentium tyrocinia quadrigarum, in quadriga quarta equos varios, & robuſtos Prædicatorum, & Minorum Fratrum agmina cum electis ducibus ſimul in prœlium directurus, ſpiritum Sancti Dominici ſuſcitavit. Et ei velut equo ſuæ gloriæ præbens fidei fortitudinem, & fervorem divinæ prædicationis ignitum circumdedit collo ejus. Qui gerens a pueritia cor ſenile, ac in mortificatione carnis eligens vivere, vitæ requiſivit actorem, & Deo deditus, ac in Nazaræum ſub Beati Auguſtini Regula conſecratus ſedulum, circa ſancta, Samuelis imitatus obſequium in caſtigatione deſiderii, piiſſimum Danielis continuavit affectum, juſtitiæ ſemitas, & Sanctorum vias ſtrenuus athleta cuſtodiens, & velut ad monumentum de tabernaculo Domini, de militantis Eccleſiæ magiſterio, ac miniſterio non diſcedens, carnem ſpiritui, & ſenſualitatem ſubjiciens rationi. Et factus unus cum Deo ſpiritus, totus in eum per exceſſum mentis pergere ſtuduit, & ſobriæ commiſſionis ſtudiis, a charitate proximi non receſſit. Quo ſagittante delitias carnium, & fulgurante mentes lapideas impiorum, omnis hæreticorum ſecta contremuit, omnis Eccleſia fidelium exultavit. Ætate creſcente crevit, & gratia. Quandoquidem inexplicabile gaudium de zelo concipiens animarum, ad eloquia Dei dedit animum, & per Evangelium Chriſti multos generans in converſione tam ſtrenuæ multitudinis, Evangelicæ dignitatis officium profitentis, nomen, & opus in terra meruit obtinere majorum. Paſtor, & Dux inclytus in populo Dei factus, novum Prædicatorum Ordinem inſtituit meritis, ordinavit exemplis, nec miraculis confirmare deſiit evidentibus & probatis.

Miraculis clarus.

§. 3. Nam præter opera ſanctitatis, & ſigna virtutis, quibus in carne poſitus claruit; diverſorum curatis languoribus, loquela mutis, viſu cœcis, ſurdis auditu, greſſu paralyticis, & ſanitate priſtina multarum generibus invalitudinum reſtitutis, aperte patuit, qualis ſpiritus in ejuſdem ſanctiſſimi gleba Corporis habitavit. Cum igitur ea multa familiaritate, quam nobiſcum in minori conſtitutis officio habuit, argumenta ſanctitatis ipſius ex inſignis vitæ teſtimonio conſtitiſſet, eſſetque poſtmodum de miraculorum veritate dictorum, facta nobis per teſtes idoneos plena fides;

SS. Cathalogo adſcribitur.

§. 4. Nos cum commiſſo nobis grege Domini confidentes ejus poſſe ſuffragiis per Dei miſericordiam adjuvari, ut cujus in terris ſolatium gratioſæ familiaritatis habere meruimus, ejus in cœlis potenti patrocinio gaudeamus; ipſum de Fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, ac omnium tunc apud Sedem Apoſtolicam conſiſtentium Prælatorum, Cathalogo Sanctorum adſcribi decrevimus.

Ejus celebranda feſtivitas die 5. Auguſti.

§. 5. Statuentes firmiter, ac Univerſitati veſtræ, præſentibus injungentes, ut non. Auguſti, ante diem quo poſita carnis ſarcina dives meritis penetravit in ſancta ſimul Sanctorum factus in gloria, ejus natalitia celebrens, & faciatis ſolemniter celebrari, quatenus ipſius precibus Deus, quem vivens coluit, exoratus, gratiam in præſenti ſæculo, & gloriam nobis tribuat in futuro.

Indulgentia ejus ſepulchrum viſitantibus conceſſa.

§. 6. Nos vero tanti Confeſſoris venerabilem ſepulturam, quæ miraculorum fulgoribus generalem illuſtrat Eccleſiam, cupientes dignis chriſtianæ devotionis honoribus frequentari: vere pœnitentibus & confeſſis, illam in feſtivitate præfata annis ſingulis cum devotione, ac reverentia debita viſitantibus, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, auctoritate confiſi, unum annum de injuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxamus.

Dat. die 3. Julii 1234. Pontific. Anno VIII.

Datum Reate quinto nonas Julii Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

XLI.

Ex Regeſt. Vaticano.

Qood omnes uti debeaur Decretalibus Gregorii juſſu a Sancto Raymundo compilatis, oec alia de cætero fieri poſſit illarum compilatio.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Doctoribus, & Scholaribus Univerſis, Parſiis commorantibus, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

REx pacificus pia miſeratione diſpoſuit ſibi Subditos fore pudicos, pacificos, & modeſtos; ſed effrænata cupiditas ſui prodiga pacis æmula, mater litium, materia jurgiorum, tot quotidie nova litigia generat, ut niſi Juſtitia conatus ejus ſua virtute reprimeret, & quæſtiones ipſius implicitas explicaret, jus humani fœderis litigiorum abuſus extingueret, & dato libello repudii, concordia extra Mundi terminos exularet. Ideoque lex proditur, ut appetitus noxius ſub juris regula limitetur, per quam genus humanum, ut honeſte vivat, alterum non lædat, jus ſuum cuique tribuat, informatur. Sane diverſas Conſtitutiones, & Decretales Epiſtolas Prædeceſſorum noſtrorum in diverſa diſperſa volumina, quarum aliquæ propter nimiam ſimilitudinem, & quædam propter contrarietatem, nonnullæ etiam propter ſui prolixitatem coofuſionem inducere videbantur. Aliquæ vero vagabantur extra volumina ſupradicta, quæ tamquam incertæ frequenter in Judiciis vacillabant. Ad communem, & maxime Studentium utilitatem, per dilectum filium Fratrem Raymundum Cappellanum, & Pœnitentiarum noſtrum in unum volumen, reſecatis ſuperfluis, providimus redigendas. Adjicientes Conſtitutiones noſtras, & Decretales Epiſtolas, per quas nonnulla, quæ in prioribus erant dubia, declarantur; Volentes igitur, ut hac tantum compilatione univerſi utantur in Judiciis, & in Scholis, diſtrictius prohibemus, ne quis præſumat aliam facere abſque auctoritate Sedis Apoſtolicæ ſpeciali.

Mala ex dubietate, & diſperſione decretalium orta.

A S. Raymundo in volumen rediguntur juſſu Papæ.

Qui aliam prohibet fieri compilationem.

Datum Spoleti nonis Septembris Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. die 5. Septem. 1234. Pontific. Anno VIII.

XLII.

Ordini Fratrum Beatæ Mariæ de Mercede, Redemptionis Captivorum, conceditur, ut vivant ſub Regola S. Auguſtini.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Magiſtro, & Fratribus Domus S. Eulaliæ Barchinonen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

DEvotionis veſtræ precibus inclinati, præſentium vobis auctoritate concedimus, ut cum nondum aliqua ſit a vobis ex Religionibus approbatis aſſumpta, B. Auguſtini poſſitis Ordinem profiteri.

Dat. Peruſii, decimo ſexto Kal. Februarii Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. die 17. Januar. 1235. Pontific. Anno VIII.

XLIII.

Prohibitio ædificandi, ac reædificandi Caſtra in terra Sabioiæ, Status Eccleſiaſtici, abſque licentia Sedis Apoſtolicæ.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis fidelibus noſtris, per Sabiniam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm tota terra Sabiniæ, juris, & proprietatis B. Petri exiſtat, de Fratrum noſtrorum conſilio præſenti Conſtitutiooe ſancimus; ut in ea nullum Caſtrum ædificari, vel reædificari de cætero valeat abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali, ſub interminatione anathematis, & pœna mille librarum ædificantibus, ac viginti ſingulis operariis. Diſtrictius inhibentes, ne quis cootra ſtatutum hujuſmodi venire præſumat.

Nulli ergo omnino hominum liceat haoc paginam noſtræ Conſtitutionis, & inhibitionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Peruſii decimoquinto Kal. Aprilis Pontificatus Noſtri Anno Octavo.

Dat. die 18. Martii 1235. Pontific. Anno VIII.

XLIV.

Approbatio Ordinis Fratrum, & Sororum Militiæ Jeſu Chriſti nuncupatorum Parmen.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Militiæ Jeſu Chriſti Parmen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

QUæ omnium Conditoris honorem, & profectum continent animarum, amore præcipuo diligentes, eo quod quidquid in deſiderio præter illa geritur, apud Dei ſapientiam pro nihilo reputetur; dignum fore providimus, ut in iis, quæ intuitu ſalutis æternæ cupitis, nos favorabiles ad Redemptoris gloriam habeatis. Hinc eſt, quod veſtris piis ſupplicationibus inclinati, formam vitæ a vobis perpetuis temporibus obſervandam, quam virtutum Domino inſpirante deliberatione provida ſtatuiſtis, acceptam. & placitam reputantes, illam auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Ut autem perpetuæ robor obtineat firmitatis, ipſam de verbo ad verbum præſentibus fecimus aonotari, cujus tenor talis eſt: Cum ſecundum Apoſtolum fundamentum aliud nemo ponere poſſit præter illud, quod poſitum eſt, quod eſt Chriſtus Jeſus, in quo tamquam in lapide angulari omnis ædificatio conſtructa creſcit in Templum Sanctum in Domino, eodem Apoſtolo atteſtante, ſalubri ducti conſilio, Vos Milites Civitatis Parmen. reciſa ſæculi vanitate, ſuper hoc fundamentum ædificium veſtrum erigere proponentes, & militiæ veſtræ curſum ad honorem Dei, & Eccle-

Regulam hujus Ordinis approbat.

Regulæ tenor.

Unus Militiæ Magiſter.

ſiæ Sanctæ convertentes profectum ſub certa diſciplina vivere Deo accepta unum habentes Magiſtrum, cui reverenter intendatis, de veſtra ſalute ſolliciti decreviſtis. Hæc autem vivendi forma, ſicut ab ipſo nomine Jeſu Chriſti, qui omnium bonorum eſt principium, & origo rei ſumit effectum; ſic & ipſius nominis titulo voluiſtis eam provide nuncupari, ut ſcilicet dicatur dogma, ſeu forma vitæ Fratrum Militiæ Jeſu Chriſti, per quam videlicet, ut poſſitis melius erudiri, qualiter in principio, medio, & in fine iter diſcretius,& juſtius peragatis inceptum, per pauca, & certa duxiſtis eam Capitula diſtinguendam duas partes juſtitiæ in ordine proſequendo. Cum autem prima pars ſit declinare a malo, bonum vero facere ſit ſecunda, de prima eſt in ea primitus ſic proviſum, ut quicumque Frater, ſeu Soror voluerit ſe ſub hujus Sanctæ Militiæ ſtudio coarctare; Primum ſuam ſcrutetur conſcientiam diligenter, & plene confiteatur peccata ſua ordinario Confeſſori, vel cui ille duxerit demandandum, & de quibus reſtituendis, dimittendis, aut etiam faciendis repertus fuerit obnoxius, ad ipſius Confeſſoris mandatum ſatisfaciat competenter, ubi ſi dubium aliquod emerſerit ad Diœceſani conſilium recurratur. Demum ſic liber a peccato, uti ſervus factus juſtitiæ ſecure tranſeat ad nomen, & fratrum numerum prædictorum. Receptus autem vivere ſtudeat innocenter neminem concutiens, ſed contentus in omnibus jure ſuo uſuras abhorreat, & omnes contractus in fraudem initos uſurarum rapinam, & omnem violentiam deteſtetur, & non ſolum manus, ſed etiam linguam a malo cohibeat, ut videre valeat dies bonos. Item matrimonio ſic utatur, quod ſanctum eſt, & a Domino inſtitutum, quod fornicarios, & illegitimos omnes decliuet amplexus, ſciens quod fornicarios, & adulteros Dominus judicabit, commeſſationes, & ebrietates, & cætera gulæ diſpendia, cui qui nimis obſequitur inimicus efficitur Crucis Chriſti, quilibet quantum cum Dei potuerit auxilio, ſatagat evitare, & generaliter quilibet in prima parte juſtitiæ, quæ eſt declinare a malo, ut ſuperius eſt præmiſſum, taliter favente ſibi divina gratia ſe componat a corde, lingua, & manu, & totaliter a ſeipſo abjiciens opera tenebrarum, quod poſſit inducere arma lucis, quibus ad ſecundam partem, quæ eſt facere bonum acceptus hoſtes debellare valeat Jeſu Chriſti, & ejus familiam defenſare, ad quod omnium hujus vitæ Virorum principaliter intentio ſit directa, ſicut ſubſequenter per Capitula eſt diſtinctum; Fratres, & Sorores, qui ad hanc vitæ formam, ſcilicet Militiæ Jeſu Chriſti tranſibunt in obedientia, & devotione Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & Summorum Pontificum Catholicorum, qui per tempora fuerint in eadem, necnon Diœceſanorum ſuorum intemerata fidei puritate perſiſtant. Habentes unum Magiſtrum, vel Rectorem, cujus providentia, & diſpoſitione quoad hujus diſciplinæ commune propoſitum promovendum, conſervandum, & exequendum regantur, cui etiam reverenter intendant, poſtquam fuerit per loci Diœceſanum, vel per Sedem Apoſtolicam approbatus, Apoſtolica, & Diœceſanorum obedientia, reverentia, & correctione in omnibus ſemper ſalva. Fidem Catholicam Fratres defendent contra omnem ſectam hæreticæ pravitatis, Hæreticos omnes ſcilicet Catharos, Pauperes de Lugduno, Arnaldiſtas, Speroniſtas, & alios quocumque nomine cenſeantur viriliter impugnando, Libertatem Eccleſiaſticam potiſſime defenſabunt; impediendo fideliter in Civitatibus ſuis, ac Locis, ne quid in ejus præjudicium ſtatuatur, vel fiat, aut quomodolibet attentetur, Claves Eccleſiæ non contemnent, ſed in omnibus bona fide ſervabunt excommunicationis, & interdicti ſententias Sedis Apoſtolicæ, & Diœceſanorum ſuorum tam in ſe, quam in alios latas juxta traditionem Sanctorum Canonum inviolabiliter obſervando; Eccleſias quoque, Monaſteria, Hoſpitalia, & quæcumque Religioſa Loca, necnon Perſonas Eccleſiaſticas cujuſcumque Religionis, vel Ordinis; Item Viduas, Pupillos, & Orphanos, ac cæteras miſerabiles Perſonas, ut non opprimantur a ſuis Civitatibus, ſeu locis, & ut liberentur ab oppreſſionibus bona fide intendent, & pro prædictis omnibus, ſcilicet pro fide, ac libertate Eccleſiaſtica defendendis, & juſtitia prædictorum per locorum Dominos, ſeu Rectores reddenda ſi expedierit, ſe armis accingent Fratres viriliter, & potenter, pugnantes ad mandatum Eccleſiæ Romanæ, vel ſi loci Diœceſanus, ac Magiſter eorum ſimul hoc viderint expedire. Alias autem circa uſum armorum ſibi prudenter attendant, & ſic eis utantur in licitis, quod ad illicita non trahantur Sedis Apoſtolicæ, vel Diœceſani conſilio, ſi aliquod dubium emerſerit requiſito. Et quoniam omnis, qui in agone contendit ab omnibus ſe abſtinet juxta verbum Apoſtoli, merito poſt ordinatam pugnam horum Athletarum, ſive Militum Jeſu Chriſti de ipſorum abſtinentia, & modo vivendi in habitu, & victu conſequenter adjungitur in hunc modum: Veſtiantur Milites panno albo in tunica, & ſuper tunicali, in clamyde vero nigro, & quoad clamydes Uxores eorum, quæ ſe obligaverint ad hanc vitam non differant in colore. A feſto tamen Beati Michaelis, uſque ad medietatem menſis Maji valeant præterquam in clamydibus variare. Cæteri vero, qui non erunt Milites uno tantum colore in pannis ſuis utantur, ut aliqua ſit diſtinctio inter gradus, & hoc idem ſervent quoad clamydes uxores eorum hujus vitæ ſubditæ inſtitutis. Fratres autem, & Sorores quarta feria, & die Sabbathi abſtineant a carnibus, niſi ſint debiles, & infirmi, aut eſſent in Curiis, vel exercitu, vel cum Prælatis ſuis, ubi quarta feria carnibus alii uterentur, quadrageſima majori, & ſexta feria totius anni. Item quarta, & ſexta feria de quadrageſima Sancti Martini, uſque ad Dominicam de Adventu jejunent. Ab Adventu autem, uſque ad Nativitatem Domini jejunent quotidie quadrageſimalibus cibis utendo. Inſuper jejunia quatuor temporum obſervabunt, & alia Inſtituta ab Eccleſiis ſecundum conſuetudinem terræ ſuæ. Jejunent quidem prædictis temporibus, & diebus, niſi cauſa neceſſitatis, vel infirmitatis, vel de ſpeciali Diœceſani, vel Confeſſoris ſui licentia remaneret. Inſuper ter in anno ad minus confiteantur, & ter videlicet in Nativitate Domini, Paſcha, & Pentecoſten recipiant Corpus Chriſti, niſi forſan ex aliqua cauſa eorum aliquibus eſſet a ſuis Ordinariis interdictum. Item pro qualibet hora diei ſepties Pater Noſter,

De præmittendis antequam quis recipiatur.

Receptus autem chriſtiane vivat.

Fratres, & Sorores ſub obedientia S. A. & Epiſcoporum vivere debent.

Fidem Catholicam defendere:

Libertatem Eccleſiaſticã,

Et injuſte oppreſſos.

De armorum uſu.

De Veſtibus:

Victu:

Jejuniis:

Uſu Sacramentorum Euchariſtiæ, & Pœnitentiæ.

& pro

Digitized by Google

Oratione. & pro qualibet hora Dominæ Noſtræ ſepties Ave Maria dicent. Tamen qui officium Eccleſiæ dixerit, ſit a prædictis ſolutus. Item ſemper ante cibum unum Pater noſter, & unum poſt dicent ſignantes ſe ſigno Crucis, & agentes Deo gratias utrobique. Revereantur inſuper ſpirituales, ac

Decimis Eccleſiæ, vectigalibus Principibus reddendis. temporales Dominos ſicut debent Eccleſiis, earumque Prælatis de decimis, primitiis, oblationibus, & tam ipſis, quam Principibus ſuis, ac Dominis de ſuis juribus reſpondendo, ut quæ Dei ſunt Deo, & quæ ſunt Cæſaris Cæſari reddere comprobentur. Et quoniam verbo Domini Cœli firmati ſunt, ut in iis, & aliis bonis fortius ſolidentur; ſingulis menſibus ad minus congregati audiant verbum Dei ab Epiſcopo, vel alio Prælato ſuo, aut alio, qui a Sede Apoſtolica, vel a loci Diœceſano auctoritatem habeat prædicandi, niſi aliquis juſta cauſa, ſeu rationabili præpeditus, vel de Magiſtri ſui licentia remaneret. Item ſingulis menſibus ſibi legi hujus vitæ Capitula faciant, & exponi. Deputentur

De Infirmis. etiam ex Fratribus aliqui, qui diligenter procurent, quod exhibeantur infirmis Fratribus Eccleſiaſtica Sacramenta, & Fratres, & Sorores congregati faciant ad arbitrium, & diſpoſitionem Magiſtri, ad exequias defunctorum, ut humanitatis officium impendant ibidem. Tamen ſibi caveant in iis omnibus diligenter, ne circa funus, vel aliqua ſpiritualia ſibi aliquam diſpoſitionem uſurpent, vel præſumant aliquid in præjudicium Parochialis Eccleſiæ, vel gravamen. Quicumque ad hanc vitam fuerit aſſumendus profitebitur in hunc modum. Ad honorem Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti,

Tenor profeſſionis faciendæ. & Beatæ Mariæ Virginis, & omnium Sanctorum; Sanctæ quoque Romanæ Eccleſiæ, & Sanctiſſimi Patris Domini Summi Pontificis, necnon Matris Eccleſiæ, ac Venerabilis Patris Domini Diœceſani mei Epiſcopi coram vobis Domino Dei gratia Epiſcopo Diœceſano meo, & coram Magiſtro Ordinis Fratrum Militiæ Jeſu Chriſti..... loci, vel coram Presbytero Confeſſore meo, & coram dicto Magiſtro Ego...... profiteor me velle vivere de cætero ſecundum formam, ſive dogma vivendi Fratrum Militiæ Jeſu Chriſti, & me victurum promitto, & ſervaturum tamquam Frater, vel Soror, quæ ſecundum locum, ſtatum, & officium, quod inter ipſos Fratres, vel Sorores teneo ex ipſa forma mihi facienda, vel ſervanda incumbent.

Clauſulæ. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 24. Maji 1235. Pont. An. IX. Datum Peruſii nono Kalendas Junii, Pontificatus noſtri anno nono.

XLV.

Canonizatio S. Eliſabeth Viduæ, Andreæ Regis Hungarorum filiæ, cum inſtitutione Feſtivitatis pro die decimanona menſis Novembris.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Presbyteris, Decanis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. GLorioſus in majeſtate ſua Patris æterni Filius Redemptor Noſter Dominus Jeſus Chriſtus, de Cœlorum ſummitate proſpiciens conditionis humanæ gloriam, multo concurſu miſeriæ, cui primi parentis culpa dedit initium deformatam, ineffabili diſpoſitione providit, ut & virtutem ſuam ſedentibus in umbra mortis exponeret, & in exilio poſitos ad libertatis patriam revocaret. Igitur, quia nulli potius quam ſibi ſuæ facturæ redemptio competebat (eo quod artifici ſit, & decens & debitum, ut quocumque caſu depereat quod pulchrius ſinxiſſe dignoſcitur, in ſtatum priſtinum ſuæ virtutis ſtudio reſtauretur) in exile vaſculum, ſi tamen ſit exiguum, quod recepit hoſpitem ſuper omnia ſpatioſum, ſcilicet in aulam Virginis referiam omni plenitudine ſanctitatis, de regali throno ſe conferens, opus inde cunctis viſibile protulit; per quod propulſo tenebrarum principe de ſui redemptione plaſmatis triumphavit; certa relinquens inſtituta fidelitatis, per quæ ipſis ad patriam redderetur tranſitus expeditus.

B. Eliſabeth genus, & primordia: §. 1. Hujuſmodi quidem pietatis ſeriem Beata Eliſabeth ex regali orta progenie, & Thuringiæ Lantgravia gratioſa, ſolerti meditatione conſiderans, & jam dicta eligens inſtituta continuis obſervare ſtudiis, ut dignam perceptione ſe redderet perpetuæ claritatis, quaſi ab ortu vitæ, uſque ad occaſum, virtutum vacando cultui, numquam deſiit in charitatis amplexibus delectari. Nam in confeſſione veræ fidei, vitæque

Virtutes: dedita ſanctitati, cœleſtis Reginæ diligendo filium, per quem dulcedinem conſequi poſſet cœleſtium nuptiarum, ita dilexit & proximum quod amœnum ſibi conſtituens illorum familiarem habere præſentiam, quam eorum inimica corruptio cunctis ſuggerit effici peregrinam, ſe in multis ſibi reddidit inopem, ſollicitam fore pauperibus multipliciter affluentem. Quorum ab ætate tenera, nutrix eſſe deſiderans, & amatrix, eo quod ſciret perennis vitæ præmium dilectorum Deo acquiri meritis ægenorum, adeo conditionem ipſorum gratam ſibi conſtituit, quam naturaliter ſæcularis elatio vilipendit; quod etiam licitis ſibi delitiis, quas offerebat ſtatus, & excellentia conjugalis, deductis pluries in contemptum, corpus delicatum, & tenerum reddebat aſſiduæ parſimoniæ ſtudio maceratum, tanto ſibi meriti quantitate proficiens, quanto quod ſponte geritur, majoris gratiæ præmio muneratur. Quid ultra? Quæque jura ſanguinis in ſupernæ deſiderium transferens voluptatis, & imperfectum quid æſtimans, ſi jam viri de-

deſtituta præſidio, ſic reſiduum vitæ decurrerat, quod ſe ad jugum obedientiæ (cujus ſub lege poſita maritali abſque ipſius præjudicio amplaxatrix extiterat) non arctaret, religionis habitum induit, ſub quo Dominicæ paſſionis in ſe celebrare myſterium, uſque in diem ultimum non omiſit. O fœlis Mulier. O Matrona mirabilis. O dulcis Eliſabeth dicta Dei ſaturitas, quæ pro refectione pauperum, panem meruerit Angelorum. O inclyta Vidua virtutum fœcunda ſoboles, quæ ſtudens ex gratia conſequi, quod a natura non poterat indulgeri, diris animæ hoſtibus per ſcutum fidei, loricam juſtitiæ, gladium ſpiritus, ſalutis galeam, & haſtam perſeverantiæ debellatis, ſic amabilem immortali Sponſo ſe præbuit, ſic Reginæ virginum ſe dilectione continua colligavit, ſuum deprimendo dominium, in ancillæ humilis famulatum ſic Sanctis Eliſabeth antiquis proceſſibus conformem ſe reddidit, dum in mandatis & juſtificationibus Domini ſine querela ſimpliciter ambulavit, Dei gratiam ſecreto mentis per affectum concipiens, & eamdem per effectum pariens, ac nutrians aſſidue per profectum; quod ſalus omnium in ſe ſperantium, & exaltatio in ſe quorumlibet in humilitatis, & innocentiæ vallibus poſitorum, in promiſſæ ſuis præmia retributionis exurgens, ipſam mortis nexibus expeditam proveait ad ſolium luce inacceſſibili luminoſum.

Miracula. §.2. De cujus ſtupenda, & inexplicabili claritate procedit, quod illius Spiritus, & in ſuperni fulgoris abyſſo rutilat, & in hujus profundo caliginis, multis coruſcat miraculis glorioſis, quorum virtute catholicis, fidei, ſpei, & charitatis augmenta proveniunt, perfidis via veritatis exponitur, & hæreticis confuſionis multæ materia cumulatur, dum ſtuporis turbine obvoluti, quod dictæ Sanctæ meritis, quæ dum carnis clauſa carcere tenebatur, pauper ſpiritu, mitis mente, propria, vel potius aliena peccata deplorans, juſtitiam ſitiens, miſericordiæ dedita, munda corde, vere pacifica, attrita perſecutionibus, & opprobriis extitit laceſſita; vita mortuis, lumen cæcis, auditus ſurdis, verbum mutis, & greſſus claudis, cœleſti dextera conferuntur: partes Theutoniæ ſpatioſas, quas mortis dogmate geſtiebant inficere, in doctrinæ cœleſtis amplexibus cernunt multipliciter exultare.

§.3. De hujuſmodi quidem, & aliis ejuſdem Sanctæ miraculis, quæ mentis inſpecta oculis uberiorem lætitiam proferunt, quaſi diffuſis diſtincta litteris viderentur, facta nobis per teſtes idoneos tanta plenitudine fidei, ſicut debetur, & competit colendæ per omnia veritati.

Sanctorum albo adnumeratur. §.4. Nos quorum depoſcit officium his continue deſudare ſtudiis, per quæ augeatur gloria Redemptoris, dictam Sanctam quam ſibi ad intuitum placuit ſuæ majeſtatis aſſumere: de Fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu, ac Venerabilium fratrum noſtrorum, Patriarcharum, Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & Prælatorum omnium, qui tunc apud Sedem Apoſtolicam exiſtebant, Sanctorum Cathalogo duximus adſcribendam.

Feſtivitas celebranda. §.5. Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandantes, quatenus decimatertia Kal. Decembris, die videlicet, quo eadem mortis abſoluta vinculis, victora perenniter, ad fontem ſuperne prodiit voluptatis, Feſtum ejuſdam, prout miranda ipſius meritorum magnitudo exigit, celebretis, & faciatis ſolemniter celebrari; ut id nobis de theſauris cœleſtibus ejus pia interceſſione proveniat, quod ipſa præſtante Chriſto percepiſſe dignoſcitur, & poſſidere perpetuo gloriatur.

§ 6. Cæterum, ut univerſitati fidelium inviſibilis Aulæ conſequendi delitias ex conceſſa nobis poteſtate deſuper propitiante Domino ſit facultas; quinimo & ut nomen exaltetur Altiſſimi, ſi Sponſæ ſuæ venerabilem ſepulturam fidelium [illegible]uremus acceſſibus honorari, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui ſe illuc annis ſingulis devotionis aromata, & ſinceritatis inſignia deferentes in memorato Feſto, & uſque ad Octavas ipſius contulerint, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, auctoritate confiſi, unum annum, & quadraginta dies, de injuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxamus. Indulgentia ejus ſepulchrum viſitantibus conceſſa.

Dat. Peruſij Kalen. Junii, Anno Nono. Dat. die 1. Junii 1235. Pont. An. IX.

XLVI.

Quod Communitates teneantur reficere damna Prædatis, in quorum Territoriis per fures, & Prædones illata fuerint. Ex Regeſtro Vatic.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Fidelibus noſtris per Patrimonium Beati Petri in Tuſcia conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AUdientes diſſenſiones, & guerras, quæ pullulant inter vos, deſtructiones locorum, perſequtiones Eccleſiarum, oppreſſiones Pauperum, captiones Hominum, cædes Virorum, injurias, violentias, & rapinas, quæ in veſtris partibus perpetrantur, quam graviter turbamur, exinde vix poſſumus verbis exprimere, aut litteris explicare. Cauſa edendi Decreti. Uſque adeo enim multiplicata eſt in eiſdem Partibus, ut accepimus iniquitas perverſorum; quod ſcientes, quia Juſtitiæ cultus eſt pax, ut injurias irrogent, pacem turbant, & inter ſanctum, & prophanum minime diſcernentes bona tam Eccleſiaſtica, quam mundana diripiunt, & prædantur, quibus niſi fuerit obviatum cum ſuperbia eorum ſemper aſcendat in totius pene Provinciæ irreparabile proſiliunt detrimentum. Volentes igitur huic peſti mortiferæ congruum remedium adhiberi, Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta ſub debito fidelitatis diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus cum publicæ utilitatis interſit, hujuſmodi peſtilentum audaciam ſeveritate debita cohiberi, contra Raptores, Prædones, & fures, qui Provinciam ipſam perſequendo dilaniant, quos de finibus veſtris omnino expelli præcipimus, & excludi; Vos potenter, & viriliter accingatis, eorum inſolentiam taliter reprimendo, quod exceſſus vindicta coerceat, & excedentes pœna cohibeat a peccato. Et quia hujuſmodi maleficia abſque connivent ia veſtra fiari nequeunt, vel aſſenſu, ac per hoc apud Deum, & Homines non poteſtis excuſabiles Decretum. me-

merito reputari; Præſentium auctoritate ſtatuimus, ut in quocumque locorum de cætero talia commiſſa fuerint, Terræ Communitas, vel loci Dominus, in cujus Territorio committentur ea, de bonis Communitatis, ſeu loci ejuſdem teneatur modis omnibus emendare. Qui autem furtum, vel prædam emerit etiam ignoranter, ea reſtituat abſolute, nulla compenſatione ſibi præſtita, vel præſtanda; ſed emptor adverſus venditorem ſuam habeat actionem, ſtatuto contrario, firmato juramento, ſeu firmitate alia non obſtante. Ut autem præmiſſa omnia inviolabiliter obſerventur damus dilecto filio Rolando Subdiacono, & Cappellano noſtro firmiter noſtris litteris in mandatis, ut vos ad obſervationem ipſorum tam ſpirituali, quam temporali diſtrictione appellatione remota compellat.

Dat. die 4. Auguſti 1235. Pont. An. IX. Datum Peruſii ſecundo nonas Auguſti, Pontificatus noſtri Anno Nono.

XLVII.

Ibid.

Conceſſio Pedagii Civitati Caſtellanæ facta ad effectum reparandi Pontem, vulgo Tregi nuncupatum, cum exemptione pro Eccleſiaſticis.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Conſulibus, & Communi Civitatis Caſtellan. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Communitatis preces. A Nobis veſtra devotio requiſivit, ut cum velitis reparare Pontem in loco, qui Tregi vulgariter appellatur, & etiam ordinare, ut in Civitate veſtra ſint Equites ſemper ad ſervitium Eccleſiæ præparati, vobis concedere dignaremur, ut ad reparationem Pontis ejuſdem, & equos commodius retinendos a tranſeuntibus pro quolibet Homine unum, pro Equo duos denarios, ſicut olim Ponte integro fieri conſuevit, recipere valeatis, licentiam vobis concedere dignaremur. *Conceſſio.* Veſtris igitur ſupplicationibus inclinati, auctoritate vobis præſentium concedimus poſtulata. Volumus autem, ut a præſtatione exactionis hujuſmodi omnes de Curia noſtra, necnon Clerici, & Religioſæ Perſonæ penitus ſint immunes, cum dignum ſit, eos in Patrimonio Eccleſiæ prærogativa gaudere, quam eis indulgent etiam Principes Sæculares. *Eccleſiaſticorum exemptio.*

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 7. Martii 1236. Pont. An. IX. Datum Viterbii nonis Martii Pontificatus Noſtri Anno Nono.

XLVIII.

Ibidem.

Conceſſio Cruciatæ in Regnis Caſtellæ, & Legionis pro extirpandis Agarenis ad inſtantiam illius Regis.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopo Toletan., & univerſis Epiſcopis per Regnum Caſtellæ conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. SIcut olim in filiis Abrahæ, is, qui ſecundum Carnem natus eſt ex Ancilla, perſequebatur illum, qui ſecundum Spiritum de libera natus erat, ita & nunc infelices, & miſeri Agareni, qui adhuc in tenebris ambulantes necdum videre lucem magnam, quæ Chriſtus eſt, meruerunt, ſed infidelitatis nebulis obvoluti jugo premuntur vetuſtiſſimæ ſervitutis, Fideles, qui jam non ſunt filii Ancillæ, ſed liberæ, qua libertate Chriſtus nos liberavit, perſequi non deſiſtunt, qui ſic evanuerunt in cogitationibus ſuis, & ita obſcuratum eſt inſipiens cor eorum, ut illum, qui venit jugum captivitatis eorum diſſolvere, ac illuminare ſedentes in tenebris, & umbra mortis, nolint agnoſcere, quin imo nomen ejus, in quo flectitur omne genu, præter quod non eſt nomen ſub Cœlo, in quo ſalvari oporteat, extinguere moliuntur, ipſo eos ineffabili providentia tolerante, ut vel ad eum redeant utendo libertate arbitrii, vel ſaltem excuſationem non habeant contra ipſum tamdiu miſericorditer aſpectati. *Agarenorum ſtigma.* Unde cum chariſſimus in Chriſto filius noſter Illuſtris Rex Caſtellæ, & Legionis, in cujus manus miſericors Dominus proſpere direxit negotium, quod ſpecialiter ſibi, & aliis Chriſtianis contra Paganos Regionis illius imminet, acquiſita Civitate Corduba nobiliſſima, & potentiſſima per eumdem clementia ſibi cooperante divina: ſuper quo univerſalis Eccleſia gaudio ſalutari reficitur, & nos Omnipotenti Deo in laudes, & gratias aſſurgimus, quas valemus; diligenter conſiderans, quod non debet Ancillæ filius cum liberæ filio hæres eſſe, ad eruendam terram de ipſorum manibus, quam prophanatis Sanctuariis detinent occupatam, ut eliminatis inde ſpurcitiis in eam Populum acceptabilem Domino divino Comitatus auxilio introducat, intendat ex animo, & magnifice proponat, ſicut convenit proſequi negotium memoratum. *Caſtellæ Rex Cordubam liberat.* Nos qui cupimus Sponſæ Chriſti tentoria dilatari, ut funiculos ſuos faciat longiores, ejuſdem Regis prudentia, & magnanimitate penſatis, propoſitum ſuum dignis in Domino laudibus, & favore benevolo proſequentes mandamus, quatenus omnibus Subditis veſtris, qui cum ipſo Rege in Perſonis propriis, & expenſis, & illis, qui licet in alienis expenſis perſonaliter illuc acceſſerint, quamdiu prædictus Rex in proſequtione dicti negotii fuerit, vel ſaltem per anni ſpatium moraturi, ac iis, qui non in perſonis propriis, ſed in ſuis dumtaxat expenſis juxta facultatem, & qualitatem ſuam Viros idoneos deſtinaverint moraturos per tantum temporis cum eodem illam Indulgentiam tribuatis, quam ſecundum Statuta Concilii generalis haberent proficiſcentes in ſubſidium *Indulgentiam cum eo militaturis concedit Pontifex.*

Ter-

Terræ Sanctæ. Hujus quoque remiſſionis volumus, & concedimus eſſe participes juxte quentitetem ſubſidii, & devotionis affectum omnes, qui de bonis ſuis illuc congrue deſtinaverint, aot in tem pio negotio conſilium, & auxilium impenderint opportunum.

Dat. die 4. Septem. 1237 Pont. An. X.

Datum Reate ſecundo nonas Septembris Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

IL.

Edidit Hundius Hiſt. Salisburg. Tomo III. pagin. 257.

Confirmatio Bonorum omnium, ac Privilegiorum Regularis Eccleſiæ Sancti Lamberti Subnen. Salisburgen. Diœceſis.

Bona Eccleſiæ huic confirmavit Eugenius PP. III. anno 1046.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Præpoſito Beati Lamberti Subnen. ejuſque fretribus tem præſentibus, quam futuris regulerem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

QUotiens a nobis petitur, quod religioni, & honeſtati convenire dignoſcitur, animo nos decet libenti concedere, ec petentium deſideriis congruum ſuffragium impertiri.

Eccleſiam ſub Sedis Apoſtolicæ protectione ſuſcipit.

In eaque regularem diſciplinam ſervari mandat.

Bona omnia confirmat.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtuletionibus clementer annuimus, & Eccleſiem Beati Lemberti Subnen. in qua divino mancipati eſtis obſequio, ad esemplar felicis recordetionis Eugenii Prædeceſſoris noſtri ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtetuentes, ut ordo Ceuonicus, qui ſecundum Deum, & Beati Auguſtini Regulem iu eadem Eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolebiliter obſervetur. Præterce quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, eut in futurum conceſſione Pontificum, lergitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque Succeſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duaimus eaprimenda vocebulis. Locum ipſum in quo præfata Eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentiis ſuis, Eccleſiem ad Hengſt, cum Curte ſtabuleria, & omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſtam Mallentin, cum omnibus pertinentiis ſuis. Parſcatcheſdorff, Meizeoſteine, Ruſnize, Rakhanizhe, cum decimatione, & omnibus pertinentiis ſuis. Sedingen, cum venationibus, & Piſcationibus. Perindorf, Peroureth, Naſilæhe, Suerzaha, Glojach, Albatiſperge, Sulba, Suarcimbach, Suvein Criezpach cum navigio, & parte Sylvæ ipſius loci. In Alſca quartam partem Teleoni, decem Manſos in Grantempere. Pratmerbovven cum omnibus pertinentiis. Decimam, quam habetis in prædiis ſitis in Cariuthia, Merlinſpach ed pueros Peigartem Pratemperge. Teufenpach, Ruede, inferius Haupach, & ſuperius Haupech. Routhaim, Veſperting. Prathe, Sbergaren Amdorff, Poſopergb inferius, & ſuperius Lauterbrunne, Gabalteshеim, Miterndorf, Engelhartſperge Werde, Oede, Praſemphach, Avve, Belduvinſdorf, Adalmaninge Ludhaim, Engelpoltſæde, Chaltheumarchte, Reute, Sheuſdorf, Wieth, Staineinzoune Lohe, Naslа, Haslpach inferius, & ſuperius Ceiſaperge Wezendorf, Dnorigelſpach, Dithalminge ſub quercubus. Peringe, Weizenavve, Ekkenperge, Hebenspach. Sleter in Monte, Piche, Stainpach, Oede, Duostohe, Chobel, Oberhoven, Puſenperge, Eibach. Ekkarteſreute Stevendorf, Prukke, Kitzinge, Aſcha, Grunenpach, Micbeldorf, Pramerdorf, Molendinum apud Premem, Petheringe, Heide, Roſſpache, Snellendorf, Dorf, Aiche, Otendorf, Utenhaim inferius, & ſuperius Teufenpach, Lohe inferius, & ſuperius Præmavve Reiteinſreute, Piriche, Odemrinte, Penzeriute inferius, & ſuperius Viſenhart, Stoche, Nidehaim. Grub, Hermanſdorf, Geroltinger. Prædium Niternbolze, Furt, ad Rubertum Fabrum, Ungring, Sherdinge, cum piſcationibus, & parte navigii ipſius, Ehounich. Chemerich, Grub in Auſtria Svveneim Wazemenſperge, Cholmunz. Pirenbat, Chuuilpach, Rozzohenſunſtorf. Nuothoupt, Chrotental, Negolshaim Auſhaim. Snellaim, Riſting, Narde. Obernavve, Inzinge, Winchil inferius Avve, necnon terras, & alies poſſeſſiones cum pratis, vineis, nemoribus, uſuagiis, & peſcuis, in boſco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & ſemitis, & omnibus eliis libertatibus, & immunitatibus ſuis.

Navalia eximit a decimis.

Sane nuvalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus eliquis hactenus non percipit, ſive de veſtrorum enimelium nutrimentis nullus a vobis decimas exigere, vel eatorquere præſumet.

Clericos, Laicoſque recipi permittit.

Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & abſolutos e ſæculo fugientes ad converſionem recipere, ac eos abſque contradictione aliqua retinere.

Profeſſis diſcedendi facultatem denegat.

Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in Eccleſia veſtra profeſſionem fas ſit ſine Præpoſiti ſui licentia, niſi arctioris Religionis obtentu, de eodem loco diſcedere, diſcedentem vero abſque communium litterarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere.

Privilegia nonnulla concedit.

Cum autem generale interdictum terræ fuerit liceat vobis clauſis januis, eacluſis eacommunicetis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce divina Officia celebrere, dummodo cauſam non dederitis interdicto. Chriſma vero Oleum Sanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad Ordines fuerint promovendi e Diœceſeno ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem Sacroſanctæ Romenæ Sedis habuerit, & ea voluerit ſine previtate eliqua exhibere. Prohibemus inſuper, ut infra fines Parochiæ veſtræ nullus ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro Cappellem, ſeu Oratorium de novo conſtruere audeat, ſalvis privilegiis Romanorum Pontificum. Ad hæc novas, & indebitas exactiones eb Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, aliiſque omnibus Eccleſiaſticis, Secularibuſve Perſonis a vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipſius loci liberem eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illi ſepeliri deliberaverint; niſi forte eacommuincati, vel interdicti,

aut etiam publici uſurarii ſint, nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum a quibus Mortuorum Corpora aſſumuntur. Decimas præterea, & poſſeſſiones ad jus Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Eccleſias quas pertinent revocandi, libera ſit vobis de noſtra auctoritate facultas. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci

Præpoſitum de gremio eligi jubet. Præpoſito, vel tuorum quolibet ſucceſſorum nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum major pars conſilii ſanioris ſecundum Deum, & Beati Auguſtini Regulam providerint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes; auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras veſtrorum locorum, nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere. Præterea omnes li-

Privilegia omnia confirmat. bertates, & immunitates a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus ordini veſtro conceſſas, necnon libertates, & exemptiones Sæcularium exactionum a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Clauſulæ. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia, & in prædictis Decimis moderatione Concilii generalis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, Sæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit: poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit Pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis recipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Gregorii PP. ſubſcriptio. EGO GREGORIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Et Sigillum.

Subſcriptiones Cardinalium S. R. E.

Ego Thomas Tituli Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Guifredus Tituli Sanctæ Mariæ Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Svvbaldus Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Stephanus Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Tituli Calixti Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Joannes Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Jacobus Tuſculanus Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Raynaldus Oſtienſis, & Vellitren. Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Ranerius Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Ægidius Sanctorum Coſmæ, & Damiani Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Otto Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Dat. die Novem. 1236 Pont. An. X. Datum Interamn. per manum Magiſtri Guillelmi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice Cancellarii quinto Kalendas Decembris Incarnationis Dominicæ anno MCCXXXVI. Indictione decima, Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ IX. Anno Decimo.

L.

Reſtitutio Epiſcopalis Dignitatis, aliorumque jurium, quibus Civitas Lucana, ob quoſdam in Romanam, ejuſque Eccleſias exceſſus commiſſos, ſpoliata fuerat.

Ex Regeſt. Vatic. Conſule Ughellium Ital. Sac. Tom. I. in Epiſcopis Lucenſibus.

Diem Lucanis dictam, ob Garfagnani occupationem, minutamque dignitatis privationem ſuperius vidimus in Conſtitutione XX. pag. 261.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei,
Dilecto filio Electo Lucan. ſalutem,
& Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. REdemptor Noſter cum delicto peccatoris offenditur, & Pater, qui filiorum exceſſibus ad iracundiam provocatur, majori eos creduntur pietate diligere, quos gravioribus ſtudent verberibus ad viam rectitudinis revocare, eoſque ad Dei, & Patris miſericordiam redeuntes in ſignum gratiæ uberioris excipiunt, quos abeuntes in diſſimilitudinis regionem flagellis ad paternum gremium durioribus reduxerint. Horum ſiquidem, ſi Conſules, Conſilium, & Populus Lucani recta id acie conſiderationis inſpiciunt, circa eos ſecuta veſtigia horum circa Lucanam Eccleſiam Apoſtolica

Lucana Civitas a Gregorio ſubjecta interdicto. Sedes imitata proceſſum propter quoſdam exceſſus, quos in Romanam, & Lucanam Eccleſias non timuerunt ſuperba præſumptione committere, & in ſe divinam offenſam non fuerunt veriti multipliciter provocare, Civitatem Lucanam Epiſcopali honore, quo tunc ſe indignam reddidit, & Canonicos Eccleſiæ Cathedralis dignitate portandi Mitras, & alia ſiqua ab Apoſtolica obtinuerunt Sede, privavit, noſque Venerabilibus fratribus noſtris Archiepiſcopo Piſan. Volaterran. Lunen. & Piſtorien. Epiſcopis, ut Eccleſiis, Clericis, & Parrochianis Eccleſiarum ipſarum Lucan. Civitatis, & Diœceſis certis inter eos dictarum Civitatis, & Diœ-

ceſis

ceſſis partibus aſſignatis Sacramenta Eccleſiaſtica exhiberent, necnon prædictarum Eccleſiarum Prælatis, & Clericis, ot ab eis ipſa reciperent, & Venerabili fratri noſtro Epiſcopo Florentin. humiliter intendentes ei vice noſtra de juribus Epiſcopalibus reſponderent, ac eidem Epiſcopo Florentin. noſtris dedimus litteris in mandatis: ut in eiſdem Civitate, ac Diœceſi proventus Epiſcopales vice noſtra perciperet, & Epiſcopalem Juriſdictionem inibi exerceret, injungentes nihilominus poſtea Archiepiſcopo memorato, ut dictam Juriſdictionem Epiſcopalem in parte aſſignata ſibi exercere curaret. Carfaniani, & Vallislimæ Eccleſiis in eorum manibus reſervatis. Nunc autem quoniam paterna increpatione commoniti, & ad mandatum Sedis Apoſtolicæ Matris eorum prudentiori conſilio revocati, de parendo ſuper præmiſſis exceſſibus mandatis Apoſtolicis præſtantes juratoriam, & alias cautiones eis, & eidem Eccleſiæ Lucanæ prædictos honorem, & dignitates reſtitui humiliter poſtularunt, paterna benignitate ipſorum precibus de communi fratrum noſtrorum conſilio annuimus, & tibi quem eis in Patrem, & Epiſcopum duximus coocedendum, & in te prædictæ Lucanæ Eccleſiæ præfatos honorem, & dignitatem cum omnibus juribus ſuis reſtitoendos duximus auctoritate præſentium, decernentes, ut per ea, quæ dicti Archiepiſcopus, & Epiſcopi in Epiſcopatu Lucan. medio tempore feciſſe noſcuntur, nullum tibi, & ſucceſſoribus tuis, & prædictæ Lucanæ Eccleſiæ inpoſterum præjudicium generetur.

Ab exceſſibus reſipiſcentibus Lucanis.

Eidem Eccleſiæ Epiſcopalis dignitas, ſuaque jura reſtituuntur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurom.

Datum Interamne ſecundo Idus Decembris Pontificatus noſtri anno decimo.

Dat. die 12. Decem. 1236. Pont. An. X.

L I.

Approbatio veritatis Sacrorom Stigmatum, Sancti Franciſci de Aſſiſio.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei.

CONfeſſor Domini glorioſus B. Franciſcus qualis vitæ meritis proceſſerit ad Patriam perpetuæ charitatis, explicare litteris arbitramur fore ſuperfluum, cum id fere pervenerit ad fidelium notitiam ſingulorum.

B. Franciſci in cœlis gloria.

§. 1. Verumtamen grande, ac ſingulare miraculum, quo ipſum Sanctorum ſplendor, & gloria Dominus Jeſus Chriſtus mirabiliter decoravit, Univerſitati veſtræ tenore præſentium non indigne duximus exprimendum; Videlicet, quod idem Sanctus cum adhuc ſpatium præſentis vitæ percurreret, & poſtquam illud feliciter conſummavit; manibus, latere, ac pedibus, ſpecie Stigmatum divinitus extitit inſignitus. Quo ad noſtram, & fratrom noſtrorom dedocto notitiam, & cum cæteris ejuſdem miracolis per teſtes fide digniſſimos probato, ſolemniter ex ipſo ſpecialem cauſam habuimus, quod Confeſſorem eumdem, de dictorum fratrom, & omnium Prælatorum conſilio, qui tunc apud Sedem Apoſtolicam exiſtebant, Sanctorum cathalogo duximus adſcribendum.

Veritas ejus Stigmatum.

§. 2. Igitur cum ab univerſis fidelibus, & vobis præcipue credi firmiter cupiamus, devotiones veſtras rogamus, & hortamur in Domino Jeſu Chriſto, in remiſſionem veſtrorum peccatorum injungendo, quatenus ab aſſertione contrarii aures de cætero penitus avertentes, Confeſſorem eumdem apud Dominum pia vobis reddatis veneratione propitium, ut ejus precibus, ac meritis, in præſenti a Domino proſperitatis gaudiom, & in futuro felicitatis æternæ percepiſſe ſolatium exultetis.

Datum Viterbii undecimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri anno undecimo.

Dat. die 21. Martii 1237. Pont. An. XI.

L II.

Enunciatio excommunicationis in Fridericum II. Imperatorem, ejuſque fautores promulgatæ.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtris Alberto Archidiacono, & Philippo de Aſſiſio Nuncio noſtro in Alemania commoranti, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

RAtionalis ſpiritus exulanti extra ſuos terminos naturæ compatitur, & a natorali potentia, frequenter rationis excidium deploratur. Sed cum hæc duo deformationis vulnera ſentiunt, de illatis ſibi paſſionibus adinvicem conqueruntur; non quod rationi, vel naturæ poſſit ineſſe deformitas, a qua Creator creaturam ſuam in creando facit penitus alienam, ſed quod actiones proprias toties intentio prava deformat, quod jam corruptelæ vitium videatur naturæ privilegiis inſignitum. Unde turbatur ratio, merito natura conqueritur, niſi jus ab iniuria provocet, ab injuſtitia vox innocentis appellet, ad Tribunal recurratur Supremi Judicis, ubi affectus noxii, juſtitiæ limitibus coerceantur.

Proemium.

§. 1. Quare Apoſtolica Sedes juſtitiæ languenti ſuccurrere, ſævientis iniquitatis occurſibus obviare . . . . rigore Eccleſiaſticæ reprimere diſciplinæ. Hinc eſt, quod dolentes audimus, quod quidam, Friderico dicto Imperatori (qui ſicut Herodes Chriſtianam Religionem, & in pectore Fidelium, Jeſum Chriſtum conatur extinguere, & Fidem Catholicam, & Eccleſiaſticam libertatem totis molitur viribus conculcare) contra Deum, & Romanam Eccleſiam, conſilium, & auxilium, atque favorem impendant. Iſque (quod dolentes referimus) prava mente, Imperio, cujus jura, & honores ac Principum conſervari volumus, & optamus illæſa, pernicioſe incumbat, & incumbit, decorem ipſius Imperii, & honorem Principum, Imperii lege contempta, & Principum privilegio cancellato, quoſdam de ipſorum majoribus, quod actibus ſuis illicitis conſentire renuunt, incarcerando, proſcribendo, & proditoriæ necis gladio feriendo, ac paganorum, qui Aſſaſini vocantur (quod inauditum eſt, de quolibet Principe Chriſtiano) gladiis exponendo detorpat. Nonnullos Epiſcopos, præcones Chriſti, rectores fidei, paſtores ovium,

Friderici deprimi fautores.

medicos languentium animarum, ſpoliatos bonis Eccleſiaſticis, & mundanis, de Regno, quod eſt Beati Petri patrimonium Epiſcopale, aliiſque Terris Imperio Romano ſubjectis, proſcriptione damnabili exulare compellit, Sacroſanctas Eccleſias ſacrilega temeritate profanans, religioſos (quorum unum de Ordine Fratrum Minorum, abſque juris ordine, & debita cauſæ cognitione horribili crudelitate combuſſit) pupillos, orphanos, pauperes, & viduas, tegmine vili nudatos, quaſi ſublatis deſuper carnibus excoſtavit.

Itaque Sententiam excommunicationis contemnens.

§. 2. Excommunicationis quoque, ac anathematis latam contra ſe a nobis ſententiam, contemptis Eccleſiæ clavibus vilipendit, ſolemniter publice ſibi faciens celebrari, vel potius profanari divina, necnon laqueo damnatæ hæreſis ſe ſuſpendens, eamdem ſententiam prædicat non ſervandam.

Nullum ſancit dandum auxilium, conſilium &c.

§. 3. Verum, cum ex hoc ſubſidio conſilii, & favore fidelium Populorum dictus Fridericus reddidit ſe indignum, Venerabiles fratres noſtros Archiepiſcopos, Epiſcopos, ac dilectos filius Abbates, Priores, Præpoſitos, & alios Eccleſiarum Prælatos, necnon Nobiles Viros, Duces, Marchiones, Comites, Barones, & univerſos alios Chriſtifideles per Alemaniam conſtitutos, rogandos duximus attentius, & monendos, ſub debito Fidei Chriſtianæ, quo tenentur Domino Jeſu Chriſto, diſtricte præcipiendo mandantes, ut præfato Friderico conſilium, vel juvamen operæ, vel operam aliquatenus non impendant.

Et hæc non ſervantes Decreta excommunicandos.

§. 4. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eos, qui contra præſcriptum mandatum noſtrum venire præſumpſerint, per excommunicationis ſententiam, ſublato appellationis obſtaculo, a præſumptione hujuſmodi compeſcatis. Conſtitutione de duabus dietis in generali Concilio edita non obſtante. Quod ſi non ambo iis exequendis potueritis intereſſe, alter veſtrum ea nihilominus exequatur.

Dat. die 24. Septem. 1239 Pontific. Anno XIII.

Datum Laterani octavo Kalendas Octobris Pontificatus noſtri Anno decimotertio.

LIII.

Sequitur alia Conſtitutio ſuper eiſdem.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtris Alberto Archidiacono Patavienſi, & Philippo de Aſſiſio, Nuncio noſtro in Alemania commoranti, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Sententia excommunicationis in Fridericum Imperator. ejuſque fautores promulgata.

QUia Fridericus dictus Imperator, de multis & gravibus exceſſibus ſuis a nobis diligenter, & frequenter admonitus, non ſolum ſatisfacere non curavit, ſed corde nequiter indurato jugiter etiam deteriora committit; nos de fratrum noſtrorum conſilio, in eum, & in omnes illos, qui in hujuſmodi exceſſibus, vel alias contra Romanam Eccleſiam ſibi præſtiterunt auxilium, conſilium, vel favorem, excommunicationis, & anathematis ſententiam duximus promulgandam.

Eorum ſubditi a Vaſſalagio ſoluti.

§. 1. Omnes qui eis fidelitatis juramento tenentur, decernendo ab obſervatione juramenti hujuſmodi abſolutos, & firmiter prohibendo, ne ſibi fidelitatem obſervent, juxta canonicas ſanctiones.

Sacramenta Friderico non miniſtranda.

§. 2. Adhæc, Civitates, Caſtra, Villas, & alia loca, ad quæ ipſe pervenerit, quamdiu ibi fuerit, Eccleſiaſtico ſuppoſuimus interdicto, ita quod publice, vel ſecreto, nullum ibi officium divinum celebretur: indulgentia, vel privilegio quomodolibet non obſtante, omneſque qui eidem præſumpſerint celebrare, vel potius profanare divina, pœnæ depoſitionis decrevimus perpetuæ ſubjacere.

Hujuſmodi Sententia ſolemniter publicanda.

§. 3. Univerſis, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Alemaniam conſtitutis, noſtris damus litteris in præceptis, ut prædictam excommunicationis, & anathematis ſententiam, pulſatis campanis, accenſis candelis, necnon alia, quæ continentur in ipſis, in ſingulis Civitatibus, Caſtris, ac Villis, & locis ſuarum Diœceſum abſque dilatione aliqua publicari ſolemniter, ac etiam nunciari ſinguli faciant eorumdem.

§. 4. Et nihilominus omnes, tam Clericos, quam Laicos, qui ei adverſus Fidem Catholicam, & libertatem Eccleſiaſticam, ac ſponſam Chriſti Sacroſanctam Eccleſiam machinanti, cum armis, vel ſine armis, auxilium præſtiterunt vel favorem, excommunicationis vinculo innodari.

Legatiſque Apoſtolicis mandat, ut hæc curent adimpleri.

§. 5. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſi dicti Archiepiſcopi præceptum noſtrum neglexerint adimplere; vos, eos ad id, per excommunicationis ſententiam, appellatione remota, cogatis, conſtitutione de duabus dietis in generali Concilio edita non obſtante. Quod ſi non ambo iis exequendis potueritis intereſſe, alter veſtrum ea nihilominus exequatur.

Dat. die 23. Novem. 1239 Pontific. Anno XIII.

Datum Laterani nono Kalendas Decembris Pontificatus noſtri anno tertiodecimo.

LIV.

Erectio Oppidi Recanaten. in Civitatem, ejuſque Eccleſiæ in Cathedralem, & Sedem Epiſcopalem cum diſmembratione ab Eccleſia Humanatenſi.

Ex Regeſt. Vatic. edidit Ughell. Ital. Sac. Tom. I.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei.

Exordium.

REctæ conſiderationis examine libra Præſidentis appenditur, cum Subditorum merita, ſic juſto examine penſantur, ut devotorum obſequiis retributio digna reſpondeat, & opprobrii pœna perpetuo infidelium colla premat, ſic enim in bonorum beneficiis plurium ad merita mentem erigimus, & in pravorum pœnis, cæteris delinquendi audaciam prohibemus. Ea propter dilecti filii, prout convenit attendentes, quod in devotione Eccleſiæ illam ſtuduiſtis obſervare conſtantiam, quod nec damna rerum vobis per F. dictum Imperatorem, Dei, & Eccleſiæ inimicum illata, nec pericula corporum vos a fide Sedis Apoſtolicæ avertere potuerunt, & congruum æſtimantes,

Recanatenſium fides erga Sedem Apoſt.

ut

Digitized by Google

ut Caſtrum Recanatenſe, quod de cætero eſſe Civitatem ſtatuimus grata bonorificentia extollamus, de communi fratrum noſtrorum conſenſu, & aſſenſu terræ veſtræ quam a juriſdictione Eccleſiæ Humanatæ eximimus Epiſcopalem concedimus dignitatem. A. maledictionis filiis populo Auſimano, qui dicto F. Dei Eccleſiæ perſequenti divino timore poſtpoſito damnabiliter adhæſerunt ad Eccleſiam Sancti Flaviani de dicto loco, quam de cætero Cathedralem eſſe decernimus Auximanam Sedem, cum omnibus juribus ſuis dignitatibus, & honoribus transferentes. Ita tamen cum expedire videbimus Humanatenſi Eccleſiæ in recompenſationem ſpiritualium, & temporalium jurium, quæ in dicto Caſtro, & Territorio ejus obtinuit aſſignare aliquam partem Auſimanæ Diœceſis valeamus.

Erectio de qua in rubrica.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum &c. undecimo Kalendas Junii anno quartodecimo.

Dat. die 22. Maji 1240. Pontific. Anno XIV.

L V.

Sequitur ad Auximanum Epiſcopum in idem Argumentum.

Ibidem.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Epiſcopo Humanati.

CUm olim Apoſtolicæ Sedis providentia, cujus præſul illius vices, licet inſufficientibus meritis gerit in Terris, qui utique promeritis condigna retributione reſpondet de cujus manibus pendet æquitatis ſtatera, ſubjectorum actiones judicantes diligenter, ac bene meritis, & indignis justa ſuorum actuum exigentiam recompenſantes, utrique meritorum ſuorum ſtipendia inferendo; Villam Auximanam propter infedelitatem, rebellionem, & indevotionem incolarum ejuſdem Epiſcopatus honore privaverit, ac ſtatuerit quod Caſtrum Recanati ob devotionem, & fidelitatem habitantium in eodem, quod erat Humanati Eccleſiæ Diœceſanę ſubjectum hujuſmodi honore polleret; Nos in recompenſationem dicti Caſtri ſpiritualia, & temporalia jura, quæ in ipſa Villa, & circa eam quondam Auximanus Epiſcopus habebat, ejuſdem tibi, & pro te dictæ Humanati Eccleſiæ authoritate Apoſtolica concedere in perpetuum eamdem Villam tibi Diœceſana lege ſpiritualiter ſubmittendo.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum &c. nodecimo Kalendas Junii Pontificatus vero Domini Gregorii Papæ IX. anno quartodecimo.

Dat. die, annoque eodem.

L V I.

Indulgentia trium Annorum, & totidem Quadragenarum pro Viſitantibus Baſilicam Principis Apoſtolorum de Urbe a Feſto Pentecoſten, uſque ad Octavas Sanctorum Apoſtolorum.

Ex Regeſt. Vatic.

Gregorius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Stephano Tituli Sanctæ Mariæ Transtyberim Presbytero Cardinali Archipresbytero, & Capitulo Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

ET ſi loca Sanctorum omnium pia ſint devotione Fidelium veneranda, ut Dei honorantes amicos, ipſi nos Deo amabiles reddant, & illorum nobis quodammodo vendicantes patrocinium apud ipſum, quod merita noſtra non obtinent, eorum mereamur intercesſionibus obtinere; illa tamen Eccleſia ampliori debet ardore a cunctis Chriſtifidelibus honorari, & quaſi prior tempore, ac honorabilior dignitate præcellere debet, aliis prærogativa donorum, & favuris gratia præminere, quæ in Apoſtolorum Principis nomine dedicata obtinet inter alias Domino faciente Primatum. Quare cum ſit Mater omnium, & multos habeat filios de latere conſurgentes, ad ipſam veniunt omnes gentes dantes Domino laudem & gloriam, & eam pietatis officio venerantes, ut ipſo aperiente, qui claves Regni Cœlorum a Domino accepiſſe legitur, cœleſtis eis aulæ janua reſeretur. Cupientes igitur eamdem Principis Baſilicam ob ipſius reverentiam, præſertim in feſto Pentecoſten, quod in ea eſt præcipuum, & ſolemne congruis honoribus frequentari, & Fideles Chriſti ad complacendum ei, quaſi quibuſdam illectivis præmiis Indulgentiis videlicet, & remiſſionibus invitare; Omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui Baſilicam ipſam in eodem feſto, & uſque ad octavas Apoſtolorum Petri, & Pauli devotione congrua viſitarint de divina miſericordia, & ipſorum Apoſtolorum auctoritate confiſi; tres Annos, & tres Quadragenas de injuncta ſibi pœnitentia ſingulis annis miſericorditer relaxamus.

Exordium.

Indulgentia.

Datum Laterani duodecimo Kalendas Julii Pontificatus noſtri anno quartodecimo.

Dat. die 20. Junii 1240. Pontific. Anno XIV.

COELESTINUS IV.
PAPA CLXXIX.
AN. DOM. MCCXLI.

GAufridus, Caſtilionea Nobili Familia Mediolanenſi, patre Joanne, matre Caſſandra Cribella, antea Monachus Ciſtercienſis, deinde Presbyter Cardinalis Tituli Sancti Marci, ac tandem Epiſcopus Sabinenſis, electus eſt Romanus Pontifex, ac Cœleſtinus hujus nominis quartus appellatus, menſe Octobris anno 1241. Ac XVII. poſt ſuſceptum Pontificatum die, & antequam de more coronaretur, obiit. & ſepultus eſt ad S. Petrum. Vacavit Sedes Annum I. menſes fere VII.

INNOCENTIUS IV.
PAPA CLXXX.
AN. DOM. MCCXLIII.

INnocentius Quartus, antea Sinibaldus, patria Genuenſis, ex Nobili Fliſcorum Lavaniæ genere, Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Presbyter Cardinalis Tituli Sancti Laurentii in Lucina electus eſt Anagniæ Romanus Pontifex die 24. menſis Junii 1243., & die 28. ejuſdem, quæ in Dominicam incidebat, conſecratus eſt. Sedit in Pontificatu Annos XI. menſes V. dies X. (a) imperantibus in Oriente Balduino II. in Occidente Friderico II. Imperatoribus, Obiit Neapoli die 7. Decembris 1254., & ſepultus eſt ibidem in Eccleſia Cathedrali. Vacavit Sedes dies V.

Ency-

(a) A die conſecrationis computandos.

Digitized by Google

I.

Ex Raynald. ad ann. 1243.

Encyclicæ Innocentii Litteræ de ſua in Pontificem electione.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. N. Remenſi Archiepiſcopo, eiuſque ſuffraganeis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

De Cœleſtini obitu.

FElicis recordationis Cœleſtino Papa Prædeceſſore noſtro, qui bonæ memoriæ Gregorio Papæ ſucceſſerat infra modicum temporis ſpatium ſoluto carnis debito cenſuali ad ſuperos, ut credimus, ut introeat in potentias Domini evocato, ac ejus, ut moris eſt, exequiis in craſtino celebratis, poſt vacationem diutinam, quæ peccatis exigentibus propter malitiam temporis intervenit. Fratres ad tantum ſubrogandi Paſtoris officium Anagniæ convenientes in unum, tandem Spiritus Sancti gratia innovata in nos providentiæ ſuæ oculos injecerunt, imbecillibus humeris faſcem tanti oneris imponere decernendo. Nos autem noſtræ infirmitatis, & inſufficientiæ conſcii vehementer expavimus hoc audito, quia mens cœpit refugere, cor tremere, pondus importabile recuſando, & ad retinendum omnino diſpoſuit totis effectibus ſe armare. Verum ne diutina reluctatio in hoc tempeſtatis articulo aliquid diſcriminis pareret, cum temerarium videretur divinæ diſpoſitioni penitus obviare; ad illum noſtros oculos attollentes, qui dat laſſo virtutem, & largitur munera in ſe ſperantibus affluenter; quique noſtrum conſiderans imperfectum, cum ſit ſufficientia omnium, inſufficientiam noſtram ſupplebit ſuæ abundantia largitatis, dando gloriam nomini ſuo magno, vocationi divinæ conſenſimus, & debiles humeros de ſuperna virtute confiſi ſubmiſimus ad portandum tanti ponderis gravitatem.

Suaque electione monet.

Epiſcopos hortatur ut ſuo fungantur miniſterio.

Vos itaque Fratres, qui eſtis ad cuſtodiam gregis Domini deputati, rogamus attentius, & hortamur, ut Domino omnem curam, & ſollicitudinem ſubinferentes ad ſerviendum digne Deo per omnia, & implendum legitime Paſtorale miniſterium, quod ſumpſiſtis, miniſtrare in fide virtutum forma facti Gregis ex animo, ut cum oves per Sacrum profluvium oris veſtri aquas hauſerint in gaudio de fontibus Salvatoris, viderintque virgas Paſtorum detractis corticibus vanitatis, & voluptatis divino candore nitentes, in contemplatione ipſarum affectiones mundas concipiant, & unicolores fœtus pariant maſculinos digne Chriſto Domino Paſtorum Principi offerendos. Non ceſſetis autem pro nobis per vos, veſtroſque ſubjectos aſſiduas preces effundere, ut ſua clementia de cælis mittat nobis Sapientiam aſſiſtricem ad regendum populos nobis commiſſos, quæ nos doceat cum Domino ſollicite ambulare, ac ad agere coram eo, quod nunc ſibi, & omni tempore ſit acceptum, ut de ſua plenitudine accipientes gratiæ largitatem dignam Domino rationem de ſuſcepto Miniſterio reddere valeamus.

Et pro ipſo orent.

Et pro populo Chriſtiano.

Flagitate inſuper quotidiane inſtanter, ut pacem Eccleſiæ ſuæ tribuat, & populo Chriſtiano Barbaricam rabiem conterat, & gentem perfidam Paganorum de finibus Chriſtianorum depellat. Nos enim honorare vos diſponimus, diligere velut Fratres, & in veſtris neceſſitatibus vobis adeſſe auctore Domino, utiliter, & prodeſſe. Cæterum cum portitores hujuſmodi litterarum interdum eſſe conſueverint exactores, volumus, & mandamus, ut Latori præſentium præter victum, & ſi eum infirmari contigerit, neceſſaria, nihil penitus tribuatis, eum de non recipiendo præſtiterit juramentum, & alias pro labore, & expenſis ſibi congrue ſatisfiat.

Datum Anagniæ ſexto nonas Iulii Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 2. Julii 1243. Pon. An. I.

II.

Approbatio legum a Friderico Imperatore, hactenus in obedientia Sanctæ Romanæ Eccleſiæ perſiſtente, contra hæreticos, eorumque complices, & fautores, editarum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Poteſtatibus, Conſiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque locorum Lombardiæ, Marchiæ Tarviſinæ, ac Romaniolæ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm adverſus hæreticam pravitatem quondam Fridericus Romanorum Imperator promulgaverit quaſdam leges, per quas ne pervagetur, compeſci poterit peſtis illa, nos illas volentes ad robur fidei, ac ſalutem fidelium obſervari, univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eas, quarum tenores vobis mittimus inſertos præſentibus, faciatis ſinguli in veſtris capitularibus annotari, contra hæreticos ſectæ cujuslibet ſecundum eas exacta diligentia proceſſuri. Alioquin dilectis filiis Priori, Provinciali, & Fratribus Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis Ordinis Prædicatorum in Lombardia, Marchia Tarviſina, & Romaniola litteris noſtris iniungimus, ut vos ad id per excommunicationem in perſonas, & interdictum in terram, appellatione remota, compellant.

De legibus hujuſmodi confirmatis obſervandis.

Sequuntur leges dicti Friderici Imperatoris.

Fridericus Dei gratia Romanorum Imperator, & ſemper Auguſtus; Hieruſalem, & Siciliæ Rex, dilectis Principibus ſuis, Venerabilibus Archiepiſcopis, aliiſque Prælatis Eccleſiarum, Ducibus, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Poteſtatibus, Sculteтis, Burgaviis, Advocatis, Judicibus, Miniſterialibus, Officialibus, & omnibus per totum Imperium conſtitutis, præſentes litteras inſpecturis fidelibus ſuis, gratiam ſuam, & omne bonum.

Exordium.

§. 1. Commiſſi nobis cœlitus cura regiminis, & Imperialis, cui dante Domino præſidentes faſtigium dignitatis, materialem, quo diviſim a Sacerdotio fungimur, gladium adverſus hoſtes fidei, & in exterminium hæreticæ pravitatis exigunt exercendum, ut perfidiæ vipereos filios contra Deum, & Eccleſiam inſultantes, tamquam materni uteri corroſores, in judicio, & juſtitia perſequamur, maleficos vivere non

paſ-

Digitized by Google

paſſuri, per quorum ſcientiam ſeducentem mundus inficitur, & in gregem fidelium per oves has morbidas gravior inſtigitur corruptela.

Ab Eccleſia damnati Curiæ Sæculari tradendi.

§.2. Statuimus itaque ſancientes, ut hæretici quocumque nomine cenſeantur, ubicumque per Imperium damnati fuerint ab Eccleſia, & ſæculari judicio aſſignati, animadverſione debita puniantur.

Pœnitentes perpetuo carceri mancipandi.

§.3. Si qui vero de prædictis poſtquam fuerint deprehenſi, territi metu mortis, redire voluerint ad fidei unitatem, juxta canonicas ſanctiones ad agendam pœnitentiam in perpetuum carcerem detrudantur.

Reperti Inquiſitoribus conſignandi.

§.4 Præterea, quicumque hæretici reperti fuerint in Civitatibus, Oppidis, ſeu aliis locis Imperii per Inquiſitores ab Apoſtolica Sede datos, & alios Orthodoxæ fidei zelatores; hi qui juriſdictionem ibidem habuerint, ad Inquiſitorum, & aliorum Catholicorum Virorum inſinuationem eos capere teneantur: & eos captos arctius cuſtodire, donec per cenſuram Eccleſiaſticam damnatos, damnabili morte perimant, qui fidei ſacramenta, & vitæ damnabant.

Simili pœna plectendi eorum fautores.

§.5. Simili quoque pœna plecti cenſemus, omnes, quos ad fovendum hæreticorum errorem callidus hoſtis ſuſcitat Advocatos, vel parat illicitos defenſores: maxime cum facinus quos inquinat, æquat: niſi monitione præmiſſa deſtiterint, & eorum vitæ duxerint conſulendum.

Transfugæ ſimili modo capiendi.

§.6. Eos præterea qui convicti in uno loco de hæreſi, ad alia loca ſe transferunt, ut cautius poſſint effundere virus hæreticæ pravitatis, debitam cenſemus ſubire vindictam, ut ſuper hoc viros ab eodem errore converſos ad fidem, nec non & per alios, qui eos de hæreſi convicerunt (quod & in hoc caſu concedimus licite faciendum) evidens teſtimonium habeatur.

Morte plectendi relapſi.

§.7. Item mortis ſententiæ ducimus addicendos, ſi quos hæreticorum ad judicium tractos, in extremæ vitæ periculo hæreſim abjurantes, poſtmodum de falſo juramento conſtiterit, & fide mentita convinci, ac eos contigerit ejuſdem morbi ſpontaneam incurrere recidivam: ut ſibi damnabilius iniquitas ſit mentita, & pœnam debitam mendacium non evadat.

Hæretici beneficio appellationis non gaudent.

§.8. Omne inſuper proclamationis, & appellationis beneficium, ab hæreticis, receptatoribus, & fautoribus eorumdem, penitus amovemus: volentes ut de finibus Imperii, in quibus ſemper debet exiſtere fida fides, hæreticæ labis germina modis omnibus deleantur.

Eorum poſteri officiis, beneficiis, & poſſeſſionibus privandi.

§.9. Cæterum quia quanto majora divinæ nutu miſerationis accepimus, & altiorem locum præ filiis hominum obtinemus, tanto devotiora debemus obſequia gratitudinis conferenti, ſi quando in noſtri nominis contemptores noſtri culminis excandeſcit auctoritas. ſi reos læſæ Majeſtatis, in perſonis eorum, & liberorum ſuorum exhæredatione damnamus, multo fortius, juſtiuſque contra Dei blaſphematores nominis, & Catholicæ Fidei detractores provocamur, eorumdem hæreticorum, receptatorum, fautorum, & advocatorum ſuorum, hæredes, & poſteros, uſque ad ſecundam progeniem, beneficiis cunctis temporalibus, publicis officiis, & honoribus, Imperiali auctoritate privantes, ut in paterni memoria criminis continuo mœrore tabeſcant, vere ſcientes, quod Deus zelotes eſt, peccata patrum in filios potenter ulciſcens.

Revelantes autem indemnes ſervandi.

§.10. Nec quidem a miſericordiæ finibus duximus excludendum, ut ſi qui paternæ hæreſis non ſequaces, latentem patrum perfidiam revelaverint, quacumque reatus illorum animadverſione plectantur, prædictæ punitioni non ſubjaceant innocentiæ filiorum,

Inquiſitores defendendi.

§ 11. Ad hæc, notum fieri volumus fratres Prædicatores de Ordine Prædicatorum, pro fidei negotio in partibus Imperii noſtri contra hæreticos deputatos, cæteros quoque qui ad hæreticos judicandos acceſſerint, niſi aliqui eorum ab imperio fuerint proſcripti, eundo, morando, & redeundo, ſub noſtri Imperii ſpeciali defenſione receptos, & quos apud omnes, ſub ope, ac recommendatione fidelium imperii eſſe volumus inoffenſos. Univerſitati veſtræ mandantes, quatenus quocumque, & apud quemcumque veſtrum pervenerint, benigne recipiatis eoſdem; & perſonas ab incurſu hæreticorum eis inſidiantium conſervantes indemnes, omne conſilium, ducatum, & auxilium impendatis, pro tam acceptis coram DEO negociis exequendis.

Hæretici ubique capiendi.

§.12. Hæreticos vero, quos & oſtenderint ipſi vobis in juriſdictione veſtra ſinguli capientes, diligenti cuſtodia detinendos, donec poſt Eccleſiaſticæ damnationis judicium, pœnam ſubeant, quam merentur. Scituri quod in executione ipſius negocii, gratum Deo, & laudabile nobis obſequium conferetis, ſi ad expellendam de partibus noſtri imperii novam, & inſolitam hæreticæ pravitatis infamiam opem, & operam, una cum eiſdem fratribus, præſtiteritis efficacem, & ſi quis foret exinde negligens, & remiſſus, ac etiam inutilis, coram Domino, & in conſpectu noſtro poterit merito culpabilis apparere.

Datum Paduæ 22. Februarii, decima ſecunda Indictione.

FRIDERICVS DEI GRATIA &c.

Aliæ contra Hæreticos leges;

Inconſutilem tunicam DEI noſtri diſſuere conantur hæretici, & vocabuli vitio ſervientes, quod ſignificationem diviſionis enunciat, in ipſius indiviſibilis fidei unitate nituntur inducere ſectionem: & oves a Petri cuſtodia, cui paſcendæ a paſtore bono ſunt creditæ, ſegregare. Hi ſunt lupi rapaces intrinſecus, eo uſque manſuetudinem prætendentes ovium, quouſque ovile poſſint ſubintrare dominicum. Hi ſunt Angeli peſſimi. Hi ſunt filii pravitatum, a patre nequitiæ, & fraudis auctore, ad animas ſimplices deſtinati. Hi colubri, qui columbas decipiunt.

Hæreticorum fraus;

Hi ſerpentes, qui latenter videntur inſerpere, & ſub mellis dulcedine, virus evomere. Vt vitæ cibum miniſtrare ſe ſimulent, a cauda feriunt, & mortis poculum velut quoddam duriſſimum venenum immiſcent. Horum ſectæ veteribus, vel ne in publicum prodeant, non ſunt notatæ nominibus, vel (quod eſt forte nefandius) non contentæ, ut vel ab Arrio Arriani, vel a Neſtore Neſtoriani, aut a ſimilibus ſimiles nuncupentur: ſed in exemplum martyrum, qui pro fide Catholica martyria

sub.

Digitized by Google

ſubjerunt, Patarenos ſe nominant, velut expoſitos paſſioni. Hujuſmodi miſeri Patareni a quibus abeſt ſancta credulitas divinitatis æternæ, ſub uno contextu nequitiæ inſimul tres offendunt; Deum, videlicet, proximos, & ſeipſos. Deum, dum Dei Fidem, & Filium non agnoſcunt. Decipiunt proximos, dum ipſis ſub ſpe ſpiritualis alimoniæ, hæreticæ pravitatis oblectamenta miniſtrant. Crudelius etiam ſæviunt in ſe ipſos, dum poſt animarum diſpendium, corpora denique ſeveræ mortis illecebris, quam per agnitionem veram, & veræ fidei poſſent evadere, vitæ prodigi, & necis improvidi ſectatores, involvunt: & (quod eſt ipſo dictu diriſſimum) ſuperſtites etiam non terrentur exemplo.

Patarenorum impietas.

§. 1. Contra tales, ſibi, Deo, & hominibus ſic infeſtos, continere non poſſumus motus noſtros, quin debitæ ultionis in eos gladium exeramus: tanto ipſos inſtantius perſequentes, quanto in evidentiorem deluſionem Fidei Chriſtianæ, prope Romanam Eccleſiam, quæ Caput Eccleſiarum omnium judicatur, ſuperſtitionis ſuæ ſcelera latius exercere noſcuntur. Adeo quod ab Italiæ finibus præſertim a partibus Lombardiæ, in quibus pro certo perpendimus ipſorum nequitiam latius abundare, jamque uſque ad Regnum noſtrum Siciliæ, ſuæ perfidiæ rivulos derivarunt. Quod acerbiſſimum reputantes, ſtatuimus in primis, ut crimen hæreſeos, & damnatæ ſectæ cujuslibet, quocumque nomine cenſeantur ſectatores, (prout veteribus legibus eſt indictum) inter publica crimina numerentur. Imo crimine læſæ Majeſtatis noſtræ debet ab omnibus horribilius judicari, quod in Divinæ Majeſtatis injuriam noſcitur attentatum, quamvis judicii poteſtate, alterum alteri non excellat. Nam ſicuti perduellionis crimen perſonas admittit damnatorum, & bona, & damnat poſt obitum memoriam defunctorum: ſic & in prædicto crimine, quo Patareni notantur, per omnia volumus obſervari.

Crimen hæreſis inter publica crimina numerandum.

§. 2. Et ut ipſorum nequitia, qui (quia Dominum non ſequuntur) in tenebris ambulant, detegatur: nemine etiam deferente, inveſtigari volumus diligenter hujuſmodi ſcelerum patratores, & per Officiales noſtros, ſicut & alios malefactores inquiri. Ac inquiſitione notatos, etſi levis ſuperſtitionis argumento tangantur, a viris Eccleſiaſticis, & Prælatis examinari jubemus; Per quos ſi inventi fuerint a fide Catholica ſaltem in articulo deviare, ac per ipſos paſtorali more commoniti, tenebroſi diaboli relictis inſidiis, noluerint agnoſcere Deum lucis, ſed in erroris concepta inſtantia perſeverent, præſentis noſtræ legis edicto damnatos mortem pati, Patarenos, alioſque hæreticos quocumque nomine cenſeantur, decernimus, quam affectant: ut vivi in conſpectu hominum comburantur, flammarum commiſſi judicio. Nec dolemus, quod in hoc ipſorum ſatisfacimus voluntati, ex quo pœnam ſolummodo, nec fructum alium conſequuntur erroris.

De ea itaque convicti comburantur.

§. 3. Apud nos pro talibus nemo intervenire præſumat, quod qui fecerit, in ipſum noſtræ indignationis aculeos non immerito convertemus.

Datum Paduæ 22. Februarii, decima ſecunda indictione.

Bull. Rom. Tom. III.

Imperator Fridericus ſemper Auguſtus, &c.

Patarenorum receptatores, & complices, & quocumque modo fautores, qui ut a pœna alios poſſint eximere, de ſe velut improvidi non formidant, publicatis bonis omnibus relegandos in perpetuum eſſe cenſemus.

Patarenorum fautores relegandi.

§. 1. Et ipſorum filii ad honores aliquos nullatenus admittantur. Si tamen aliquis fautorum hujuſmodi, detexerit aliquem Patarenum, de cujus perfidia manifeſte probatur, in fidei præmium, quam agnovit, famæ priſtinæ de imperiali clementia reſtitutionis beneficium in integrum conſequatur.

Si vero, qui eos detexerint, priſtinæ famæ reſtituendi.

Incipiunt Capitula Conſtitutionis contra Patarenos, alioſque hæreticos edita per eumdem Fridericum Illuſtrem Virum, Romanorum Imperatorem ſemper Auguſtum, Hieruſalem, & Siciliæ Regem.

Catharos, Patarenos, Speroniſtas, Leoniſtas, Arnaldiſtas, Circumciſos, Paſſaginos, Joſepinos, Garatenſes, Albanenſes, Franciſcos, Bagnarolos, Commiſtos, Waldenſes, Roncarolos, Communellos, Warinos, & Ortolenos, cum illis de Aquanigra, & omnes hæreticos utriuſque ſexus quocumque nomine cenſeantur; perpetua damnamus infamia diſſipamus, atque bannimus. Cenſentes ut bona talium confiſcentur, nec ad eos ulterius revertantur: ita quod filii eorum ad ſucceſſionem pervenire non poſſint, cum longe ſit gravius æternam, quam temporalem offendere Majeſtatem.

Eorum pœnæ.

§. 1. Qui autem inventi fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi ad mandatum Eccleſiæ, juxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint; tamquam infames, & banniti ab omnibus habeantur: ita quod ſi per annum permanſerint, ex tunc eos ſicut hæreticos condemnamus.

Suſpicione notabiles niſi ſe purgaverint banno ſubjiciuntur.

§. 2. Statuimus etiam hoc edicto in perpetuum valituro, ut Poteſtates, & Conſules, ſeu Rectores, quibuſcumque fungantur officiis, pro defenſione Fidei præſtent publicum juramentum, quod de terris ſuæ ditioni ſubjectis univerſos hæreticos ab Eccleſia denotatos, bona fide pro viribus exterminare ſtudebunt. Ita quodammodo quandocumque quis fuerit in perpetuam * honeſtatem, vel temporalem aſſumptos, hoc teneatur Capitulum juramento firmare. Alioquin neque pro Poteſtatibus, neque pro Conſulibus, ſeu conſimilibus habeantur: eorumque ſententias ex tunc decernimus inutiles, & inanes. Si vero Dominus temporalis, requiſitus, & monitus ab Eccleſia, terram ſuam purgare neglexerit ab hæretica pravitate, poſt annum a tempore monitionis elapſum, terram ipſius exponimus Catholicis occupandam, qui eam, exterminatis hæreticis, abſque ulla contradictione poſſideant, & in Fidei puritate conſervent, ſalvo jure dominii temporalis: dummodo ſuper hoc nullum præſtet obſtaculum, nec aliquod impedimentum opponat. Eadem nihilominus lege ſervata, contra eos qui non habent Dominos principales.

A Civitatum Rectoribus præſtandum juramentum pro fidei defenſione.

** Poteſtatem.*

§. 3. Credentes præterea, receptatores, defen-

Pœnæ receptatorum, defenſorum &c.

fenſores, & fautores hæreticorum baonimus. Statuentes, ut ſi poſtquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, ſatisfacere contempſerit infra annum, ex tunc ipſo jure ſit factus infamis, & ad publica officia, ſeu conſilia, vel ad aliquos eligendos hujuſmodi, nec ad teſtimonium admittatur. Sit etiam inteſtabilis, ut nec teſtamenti liberam habeat factionem, nec ad hæreditatis ſucceſſionem accedat. Nullus ei præterea ſuper quocumque negocio, ſed ipſe aliis reſpondere cogatur. Quod ſi Judex extiterit, ejus ſententia nullam obtineat firmitatem, nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si Tabellio, ejus inſtrumenta confecta per manum ipſius nullius penitus ſint momenti. Adjicimus inſuper, quod hæreticus per hæreticum convinci poſſit, & quod domus Patarenorum, receptatorum, & defenſorum, & fautorum, ſive ubi docuerint, ſive ubi aliis manus impoſuerint, deſtruantur, nullo tempore reſtituendæ. Dat. Paduæ aa. Februarii decima ſecunda indict.

Pœnæ quoque Apoſtatarum.

§.4. Rex Regum apoſtatantes a Fide Catholica penitus execramus, inſequimur ultionibus, bonis ſuis omnibus ſpoliamus. Et ut a profeſſione, vel vita naufragantes, legibus coarctamus, Succeſſiones tollimus, ab eis omne jus legitimum abdicamus.

Dat. die 30. Novem. 1243 Pont. An. I.

Datum Peruſii ſecundo Kalendas Novembris Pontificatus noſtri anno primo.

III.

† Edidit Empolus in Bullar. hujus Ordinis.

Conceſſio Indulgentiarum Chriſtifidelibus viſitantibus Eccleſias Fratrum Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini nonnullis ſtatutis feſtis annis diebus.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus præſentes litteras inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

QUoniam (ut ait Apoſtolus) omnes ſtabimus ante tribunal Chriſti, prout in corpore geſſimus, ſive bonum fuerit, ſive malum, oportet nos diem meſſionis extremum miſericordiæ operibus prævenire, ac æternorum intuitu ſeminare in terris, quod reddente Domino cum multiplicato fructu recolligere debeamus in cœlis; firmam ſpem, fiduciamque tenentes, quoniam qui parce ſeminat, parce & metet, & qui ſeminat in benedictionibus, de benedictionibus & metet vitam æternam.

Cauſæ Privilegii.

Cum igitur dilecti filii Generalis, & Fratres Eremitarum Sancti Auguſtini Ordinis, ſicut ipſi in ſua nobis petitione monſtrarunt, Domus, & Eccleſiæ eorum non modicum indigeant reparatione, nec propriæ ſufficiant facultates ad reparationem prædictarum, cum ſit eis neceſſarium per meditata ſuffragia, præſtare cupientes. Itaque ſicut Domos ſuſcepimus in noſtra protectione, & reparatione indigere noſcantur non modicum ſumptuoſa; Nos cupientes, ut Domos Eccleſiæ prædictæ congruis honoribus frequententur, & reparentur, ac etiam conſerventur, & ut Chriſtifideles eo libentius causa devotionis confluant, & ad eaſdem Eccleſias, & Domos, ac de reparatione, & conſervatione prædictarum manus protinus porrigant adjutrices, quo ex hoc ibidem in Domo cœleſtis gratiæ uberius conſpexerint ſe refectos; De omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui in Nativitatis, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes; necnon in Aſſumptionis, Nativitatis, Annuntiationis, & Purificationis Beatæ Mariæ, ac a Dominica Septuageſimæ incluſive, uſque ad Dominicam in Palmis, & die Mercurii, die Jovis, & die Veneris Hebdomadæ Sanctæ, ac Nativitatis Beati Joannis Baptiſtæ, ac Apoſtolorum Petri, & Pauli, in Solemnitatibus Apoſtolorum, & Evangeliſtarum, ac in omnibus Feſtivitatibus S. Auguſtini, dictis Eccleſiis Dedicationis Feſtivitatibus, & celebritate omnium Sanctorum; & ipſas Nativitatis, Circumciſionis, Epiphaniæ, Reſurrectionis, Aſcenſionis, Pentecoſtes; necnon Nativitatis, Aſſumptionis B. Mariæ, & Nativitate B. Joannis Baptiſtæ, & Apoſtolorum Petri, & Pauli prædictarum Feſtivitatum Octavas, præfatas Eccleſias devote viſitaverint annuatim, & ad reparationem, & conſervationem prædictarum, manus porreaerint adjutrices, ut præfertur, ſingulas videlicet Feſtivitatum, & eorum Octavas, & celebritate, & dierum prædictorum, videlicet à Dominica ſeptuageſimæ, uſque ad Dominicam Palmarum, mille annos, & totidem quadragenas, illorum vero tantum dierum prædictorum diebus, quibus prædictas Eccleſias viſitaverint, & ad reparationem, & conſervationem earumdem manus porrexerint adjutrices, ut præfertur, a pœna, & a culpa miſericorditer relaamus. Præſentibus perpetuis futuris temporibus duraturis.

Indulgentiarum conceſſio cum deſignatione dierum.

Dat. die 26. Aprilis 1244. Pont. An. I.

Datum Lateran. ſexto Kalendas Maji, Pontificatus Noſtri Anno Primo.

IV.

Hortatio ad Regem Franciæ, ut in ſuo Regno, concremari faciat librum Talmud, quo utuntur Judæi, eiſque prohibeat Nutrices, & Servientes habere Chriſtianos.

Judæis Nutrices, famulos habere Chriſtianos prohibuere Honorius III. Conſtit. LIV. Tom. hoc III. pag. 221., & Gregorius IX. Conſtit. XXXVI. pag. 280.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Illuſtri Regi Franciæ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

IMpia Judæorum perfidia, de quorum cordibus propter immenſitatem ſuorum ſcelerum Redemptor noſter velamen non abſtulit, ſed in cæcitate, quæ contingit ex parte, in Iſrael adhuc manere permittit, prout convenit, non attendens, quod ex ſola miſericordia pietas ipſos Chriſtiana receptet, & cohabitationem illorum ſuſtineat patienter, illa committit enormia, quæ ſtupori audientibus, & referentibus

Judæorum iniquitates multæ.

Digitized by Google

bus ſunt horrori. Ipſi enim ingrati Domino Jeſu Chriſto, qui converſionem eorum ex ſuæ longanimitatis affluentia patienter expectat, nullam prætendentes verecundiam culpæ ſuæ, nec reverentes honorem fidei Chriſtianæ, omiſſis, ſeu contemptis lege Moſaica, & Prophetis, quaſdam traditiones ſuorum ſeniorum ſequuntur. Super quibus eos in Evangelio Dominus objurgat dicens: Quare vos tranſgredimini mandatum Dei, & irritum feciſtis propter traditiones veſtras, hominum doctrinas, & mandata docentes.

Talmud liber impius.

§. 1. In hujuſmodi namque traditionibus, (quæ Talmud Hebraice nuncupantur, & magnus liber eſt apud eos, excedens Textum Bibliæ in immenſum, in quo ſunt blaſphemiæ in Deum, & Chriſtum ejus, ac Beatam Virginem manifeſte, intricabiles fabulæ, abuſiones erroneæ, ac ſtultitiæ inauditæ) filios ſuos docent, ac nutriunt, & a legis, & Prophetarum doctrinis reddunt ipſos penitus alienos. Verentes ne veritate, quæ in eiſdem Lege, ac Prophetis eſt, intellecta, aperte de Unigenito Dei Filio venturo in carnem, teſtimonium perhibente, convertantur ad Fidem, & ad Redemptorem ſuum humiliter revertantur.

Quam ſit indignum, ut Nutrices habeant Chriſtianas.

§. 2. Et his non contenti, faciunt Chriſtianas filiorum ſuorum nutrices in contumeliam fidei Chriſtianæ, cum quibus turpia multa committunt. Propter quæ fidelibus eſt verendum, ne divinam indignationem incurrant, dum eos perpetrare patiuntur indigne, quæ fidei noſtræ confuſionem inducunt.

Talmud liber a Cancellario Pariſienſi igni traditus.

§. 3. Et licet dilectus filius Cancellarius Pariſienſis, & Doctores regentes Pariſiis in ſacra pagina, de mandato felicis recordationis G. Papæ prædeceſſoris noſtri, tam prædictum abuſionis librum, quam alios quoſdam cum omnibus gloſſis ſuis perlectis in poteſtate, ac examinatos ad confuſionem perfidiæ Judæorum, publice coram Clero, & Populo, incendio concremaverint, prout in litteris eorum perſpeximus contineri, quibus tu tamquam Catholicus Rex, & Princeps Chriſtianiſſimus impendiſti ſuper hoc auxilium congruum, & favorem, pro quo regalem excellentiam dignis in Domino laudibus commendamus, ac proſequimur actionibus gratiarum.

Regem adhortatur ut impios Judæorum libros cremari faciat.

§. 4. Quia tamen nondum Judæorum ipſorum abuſio prophana quievit, nec adhuc dedit eis vexatio intellectum; Celſitudinem Regiam rogamus, & obſecramus in Domino Jeſu Chriſto, ut qui exceſſus hujuſmodi deteſtabiles, & enormes, commiſſos in contumeliam Creatoris, & injuriam nominis Chriſtiani, pie incæpiſti laudabiliter proſequendo, facias debita ſeveritate percelli. Et tam prædictos abuſionis libros, reprobatos per Doctores eoſdem, quam generaliter omnes cum gloſſis ſuis, qui per ipſos examinati, & reprobati fuerint, mandes per totum Regnum tuum, ubicumque reperiri poterunt, igne cremari.

Prohibetque ne Judæi Chriſtianas habeant Nutrices.

§. 5. Firmiter inhibendo ne de cætero Nutrices, ſeu Servientes habeant Chriſtianos, ne filii liberæ filiis famulentur ancillæ. Sed tamquam Servi reprobati a Domino, in cujus mortem nequiter conſpirarunt, ſaltem per effectum operis, ſervos ſe recognoſcant illorum, quos Chriſti mors, & iſtos liberos, & illos conſtituit eſſe ſervos: ut proinde ſinceritatis tuæ zelum poſſimus in Domino dignis laudibus commendare.

Dat. Lateran. ſeptimo Idus Maji Pontificatus Noſtri Anno primo.

Dat. die 9. Maji 1244. Pont. An. I.

V.

Convocatio Abbatum, & Priorum Angliæ ad generale Concilium Lugdunenſe primum, pro die 24. Junii 1245.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbatibus, & Prioribus per Angliam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

DEi virtus, & Dei ſapientia, cujus ineffabili ſubjecta ſunt omnia Majeſtati, a fundationis initio ſplendore virtutum ſuarum illuſtravit Eccleſiam. Et ſic inſignem reddidit ſingularis privilegio poteſtatis, ut per ejus miniſterium ſuum juſtitia conſequatur effectum, & ſedato bellorum turbine, mundo poſſit tranquillitas provenire.

Cauſæ indicendi Concilii.

§. 1. Hujuſmodi enim præeminentiam dignitatis, dum nos reverenter attendimus, qui regimini generalis Eccleſiæ, licet immeriti, divina providentia præſidemus, reddimur corde ſolliciti, quod tempeſtatis horror, qua ipſa turbatur Eccleſia, & Religio Chriſtiana concutitur, per noſtræ proviſionis auxilium cœleſti pietate propitia propulſetur. Hinc eſt, quod nos, ut ipſa Eccleſia per fidelium ſalubre conſilium, & auxilium fructuoſum, ſtatus debiti poſſit habere decorem, ac deplorando Terræ ſanctæ diſcrimini, & afflicto Romano Imperio propere valeat ſubvenire, ac invenire remedium contra Tartaros, & alios contemptores fidei, ac perſecutores populi Chriſtiani, necnon pro negotio, quod inter Eccleſiam, & Principem vertitur, Reges Terræ, Prælatos Eccleſiarum, & alios Mundi Principes duximus advocandos.

Indictio pro die 24. Junii.

§. 2. Rogamus etiam devotionem veſtram, & hortamur attente, per Apoſtolica vobis ſcripta præcipiendo mandantes, quatenus ad præſentiam noſtram omni prorſus occaſione poſtpoſita, uſque ad proximum feſtum Sancti Joannis Baptiſtæ, perſonaliter venire curetis. Ut ipſa Eccleſia ex veſtræ viſitationis honore ſpirituale gaudium, & ex noſtra induſtria conſilium percipiat profuturum.

Fridericum Imperatorem citatum eſſe ſignificat.

§. 3. Scituri, quod nos dictum Principem in prædicatione noſtra citavimus, ut per ſe, vel per ſuos Nuncios in Concilio celebrando compareat, reſponſurus nobis, & aliis, qui aliquid contra ipſum duxerint proponendum, & ſatisfactionem idoneam præſtiturus.

§. 4. De perſonarum autem, & evectionum moderato numero, illam cum veneritis providentiam habeatis, quod veſtris Eccleſiis nimia non ſitis oneroſi.

Datum Lugduni tertio Kalend. Februarii, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 30. Januar. 1245. Pont. An. II.

V I.

Fridericum Secundum Imperatorem excommunicans, jure Imperii deturbatum, ſubditoſque juramenti religione ſolutos declarat.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Sacro præſente Concilio ad rei memoriam ſempiternam.

Proemium.

AD Apoſtolicæ dignitatis apicem, licet indigni, dignatione divinæ Majeſtatis aſſumpti omnium Chriſtianorum curam vigili, ſedulaque ſolertia gerere, ac intimæ conſiderationis oculo, ſingulorum facta, & dicta diſcernere, & providæ deliberationis ſtatera librare debemus, ut quos juſti rigor examinis dignos oſtenderit, congruis attollamus, & evehamus favoribus: quos autem reos, & culpabiles invenerimus, pænis debitis pro gravitate culpæ affi ciamus, & deprimamus; appendentes ſemper meritum præmium æqua lance, retribuendo cuique juxta qualitatem operis, ſive boni, ſive mali, poenæ, vel gratiæ quantitatem.

§.1. Sane cum diu Bellorum diuturna commotio nonnullas profeſſionis Chriſtianæ provinciss, & regiones graviter afflixiſſet, nos toto cupientes mentis affectu tranquillitatem, & pacem Eccleſiæ Sanctæ Dei, ac generaliter cuncto populo Chriſtiano reſtituere, ac reducere, ad præcipuum Principem Sæcularem, hujus diſſenſionis, ac tribulationis auctorem, a felicis recordationis Gregorio Papa Prædeceſſore noſtro, pro ſuis exceſſibus anathematis vinculo innodatum, ſpeciales Nuncios magnæ authoritatis viros venerabiles, videlicet Fratres noſtros P. Albanenſem, tunc autem temporis Rothomagenſem Archiepiſcopum, & W. Sabinenſem nunc quondam vero Mutinenſem Epiſcopos, ac dilectum noſtrum filium Guillelmum Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyterum Cardinalem, tunc Abbatem Sancti Facundi, qui ſalutem zelabantur ipſius, duximus deſtinandos; facientes ſibi proponi, per ipſos quod nos, & Fratres noſtri quantum in nobis erat, pacem per omnia habere nitimur, ut cum omnibus hominibus parati ſumus, optabamus pacem ſibi, & tranquillitatem dare, ac mundo etiam univerſo. Et quia Prælatorum Clericorum, omniumque aliorum, quos detinebat captivos, & omnium tam Clericorum, quam Laicorum, quos ceperat in galeis, reſtitutio poterat eſſe pacis, & reconciliationis plurimum inductiva, illum, ut eos reſtitueret; & cum hoc idem tam ipſe, quam ſui Nuncii, antequam ad Apoſtolatus vocati eſſemus officium, promiſiſſent; rogari, & peti ab ipſo fecimus per eoſdem, ac proponi inſuper, quod iidem pro nobis parati erant audire, & tractare pacem, etiam audire ſatisfactionem, quam facere vellet Princeps, de omnibus, pro quibus vinculo erat excommunicationis aſtrictus, & offerri.

Fridericus ab Innocentio ad pacem invitatur.

§.2. Præterea, quod ſi eum in aliquo contra debitum læſerat Eccleſia, quod tamen non credebat, parata erat corrigere, ac in ſtatum debitum reformare, etſi diceret ipſe, quod illum nos contra juſtitiam læſiſſemus, parati eramus vocare Reges, Prælatos, & Principes tam Eccleſiaſticos, quam ſæculares ad aliquem tutum locum, ubi ſimul per ſe, vel per ſolemnes Nuncios convenirent, eratque parata Eccleſia etiam de conſilio Concilii ſibi ſatisfacere, ſi eum læſiſſet in aliquo, ac revocare excommunicationis ſententiam, ſi quam contra ipſum injuſte tuliſſet, & cum omni manſuetudine, & miſericordia quantum cum Deo, & honore ſuo fieri poterat, tractare, & de injuriis, & offenſis ipſi Eccleſiæ, ſuiſque per eum irrogatis ſatisfactionem ab ipſo recipere. Volebat etiam Eccleſia omnes amicos ſuos, ſibique adhærentes in pace ponere, plenaque ſecuritate gaudere, ut nunquam hac occaſione poſſet aliquod inpoſterum ſubire diſcrimen, aut periculum.

Æquæ leges induciæ.

§.3. Sed licet ſic apud eum pro pace paternis monitis, & precum inſiſtere curaverimus lenitate, idem tamen Pharaonis imitatus duritiam, & more aſpidis obturans aures ſuas hujuſmodi preces, & monita, elata obſtinatione, ac obſtinata elatione, & ſuperbia deſpexit, ac contempſit, & licet proceſſu temporis in die Cænæ Domini proximo nuper præterito præcedente coram nobis, & Fratribus noſtris Cardinalibus, præſentibus chariſſimo in Chriſto filio noſtro Conſtantinopolitano Imperatore Illuſtri, cætu quoque non modico Prælatorum, & de Senioribus, ac ſanioribus Senatoribus, Populoque Romano, & maxima multitudine aliorum, qui eodem die propter ſolemnitatem ipſius de diverſis Mundi partibus ad Apoſtolicam Sedem convenerunt, quod ſtaret mandatis noſtris, & Eccleſiæ per nobilem Virum Comitem Toloſanum, ac Magiſtros Petrum de Vinea, & Thaddæum de Sveſſa Curiæ ſuæ Judices, & Procuratores ſuos ſpeciale ſuper hoc ab ipſo mandatum habentes, præſtiterit juramentum; poſtmodum tamen, quod juraverat non implevit. Quinimo ea intentione ipſum præſtitiſſe juramentum probabiliter creditur, ſicut ex factis ſequentibus colligitur evidenter, ut eidem Eccleſiæ, ac nobis illuderet potius, quam pareret: cum anno, & amplius jam elapſo, nec ad ipſius Eccleſiæ gremium revocari potuerit, nec ſibi de illatis ei damnis, & injuriis curaverit ſatisfacere, licet ſuper hoc extiterit requiſitus. Propter quod non volentes, nec etiam valentes abſque gravi Jeſu Chriſti offenſa, ejus iniquitates, & ſcelera amplius tolerare, cogimur urgente nos conſcientia animadvertere in eumdem.

De illius pervicacia queritur Innocentius.

Sacramento Oratorum opera ad facienda Eccleſiæ damna ſe devinxit Fridericus.

§.4. Et ut ad præſens de cæteris ejus ſceleribus, & iniquitatibus taceamus quatuor graviſſima, quæ nulla poſſunt cælari tergiverſatione, commiſit. Dejeravit enim multoties, pacem quondam inter Eccleſiam, & Imperium reformatam temere violavit: Perpetravit etiam Sacrilegium capi faciens Cardinales Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, ac aliarum Eccleſiarum Prælatos, & Clericos Religioſos, & Seculares, venientes ad Concilium, quod idem Prædeceſſor noſter duxerat convocandum. De hæreſi quoque non dubiis, & levibus, ſed difficilibus, & evidentibus argumentis ſuſpectus habetur.

Objecta ipſi a Pontifice capita.

§.5. Plura ſiquidem eum commiſiſſe perjuria, ſatis patet; Nam olim cum in Siciliæ partibus commorabatur, priuſquam eſſet ad Imperii dignitatem electus coram bonæ memoriæ G.... Sancti Theodori Diacono Cardinali Apoſtolicæ Sedis Legato, felicis recordationis Innocentio Papæ Prædeceſſori noſtro, & Succeſſoribus ejus,

Sæpius crimine perjurii ſe devinxit.

Eccle-

Digitized by Google

Eccleſiæque Romanæ pro conceſſione Regni Siciliæ ab eadem Eccleſia ſibi facta, fidelitatis præſtitit juramentum, & ſicut dicitur, illud idem, poſtquam ad eandem dignitatem electus extitit, & venit ad Urbem coram eodem Innocentio, ſuiſque Fratribus Cardinalibus, & aliis multis præſentibus, ligium homagium in ejus faciens manibus, innovavit. Deinde cum in Alemannia eſſet eidem Innocentio Papæ, & ipſo defuncto bon. mem. Honorio Papæ Prædeceſſori noſtro, & ejus Succeſſoribus, ac ipſi Eccleſiæ Romanæ præſentibus Imperii Principibus, ac nobilibus, juravit honores, jura, & poſſeſſiones Romanæ Eccleſiæ pro poſſe ſuo ſervare, ac protegere bona fide. Et quod quæcumqua ad manus ſuas devenirent, ſine difficultate reſtituere procuraret, nominatis expreſſe dictis poſſeſſionibus in hujuſmodi juramento, quod poſtmodum confirmavit, coronam Imperii jam adeptus, horum trium juramentorum temerarius extitit violator, & tranſgreſſor, non ſine proditionis nota, & læſæ crimine Majeſtatis. Nam contra præfatum Prædeceſſorem noſtrum Gregorium, & Fratres ſuos Cardinales commonitorias litteras eiſdem Fratribus deſtinare, ac dictum Gregorium apud Fratres ipſos, ſicut apparet per litteras ab eodem tunc directas eiſdem, & etiam prout fertur, per univerſum fere Orbem Terrarum multipliciter diffamare præſumpſit; ac venerabilem Fratrem noſtrum Othonem Portuenſem tunc Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconum Cardinalem, & bon. mem Jacobum Præneſtinum Epiſcopum Apoſtolicæ Sedis Legatos, nobilia, & magna Eccleſiæ Romanæ membra perſonaliter capi fecit, & bonis omnibus ſpoliatos, ac per diverſa loca non ſemel ignominioſe deductos, & circumductos, carceribus mancipari.

Conceſſam à Chriſto Pontifici auctoritatem negavit.

§.6. Privilegium inſuper, quod B. Petro, & Succeſſoribus ejus in ipſo tradidit Dominus Jeſus Chriſtus videlicet: Quodcumque ligaveris, ſuper terram, erit ligatum, & in cælis, & quodcumque ſolveris ſuper terram, erit ſolutum, & in cælis, in quo auctoritas, & poteſtas Romanæ Eccleſiæ conſiſtit, pro viribus diminuere, vel ipſi Eccleſiæ auferre ſatagit, ſcribens ſe præfati Gregorii Papæ Prædeceſſoris noſtri non vereri latam ab eo excommunicationis ſententiam in ipſum: & non ſolum contemptis clavibus Eccleſię non ſervandam, verum etiam per ſe, ac Officiales ſuos, & illam, & alias excommunicationis, vel interdicti ſententias, quas idem omnino contempſit cogendo, & compellendo, alios non ſervare.

Pontificiam ditionem recuperavit.

§.7. Poſſeſſiones quoque præfatæ Eccleſiæ Romanæ, videlicet, Marchiam, Ducatum Beneventanum, cujus muros, & turres dirui fecit, ac alias, quas in Tuſciæ, & Lombardiæ partibus, & quibuſdam aliis obtinebat locis, paucis exceptis, occupare non metuens, eas detinet adhuc occupatas. Et tanquam ei non ſufficeret, quod manifeſte contra juramenta præmiſſa præſumendo talia veniebat per ſe, vel per ſuos Officiales, earumdem poſſeſſionum homines dejerare compulit, ipſos a juramentis fidelitatis, quibus tenebantur ratione Eccleſiæ, de facto, cum de jure non poſſet abſolvens, & faciens eoſdem fidelitatem nihilominus abjurare prædictam, ſibique fidelitatis hujuſmodi juramenta præſtare.

Juratæ cum Gregorio pacis leges violavit.

§.8. Pacis vero ipſum violatorem exiſtere plane conſtat: quia cum olim tempore pacis inter ipſum, & Eccleſiam reformatæ juraſſet coram bonæ mem. I..... de Abbatibus Villa, Epiſcopo Sabinenſi, & Magiſtro Thomaſio tunc temporis Sanctæ Sabinæ Presbytero Cardinali præſentibus cum multis aliis Prælatis, Principibus, & Baronibus, quod ſtaret, & pareret præciſe abſque ulla conditione omnibus mandatis Eccleſiæ ſuper his, pro quibus erat vinculo excommunicationis aſtrictus, cauſis excommunicationis expreſſis per ordinem coram eo. Tunc temporis etiam omnibus Theutoniæ hominibus, Regni Siciliæ, ac quibuslibet aliis cujuſcumque conditionis, aut ſtatus, qui Eccleſiæ contra eum adhæſerant, omnem remittens offenſam, & pœnam, & quod in nullo tempore offenderet, vel offendi faceret ipſos, pro eo quod Eccleſiæ aſtiterant, præſtari in anima ſua per Comitem Acerrarum faciens juramentum; poſtmodum pacem, & juramenta hujuſmodi nequaquam erubeſcens irretiri perjuriis, non ſervavit. Nonnullos enim etiam ex ipſis hominibus prædictis tam nobiles, quam alios poſtea capi, & incarcerari fecit, & ais bonis ſuis omnibus ſpoliatis uxores eorum, & filios captivari, ac inſuper Terras Eccleſiæ contra promiſſionem, quam idem I. Sabinenſi Epiſcopo, & Thomaſio Cardinali fecerat, irreverenter invaſit: ipſi ea tunc in eundem præſentem, ſi ullo modo prædictis articulis, aut conditionibus contraveniret, excommunicationis ſententiam promulgaverunt.

Siculam Eccleſiam oppreſſit.

§.9. Et cum idem, Apoſtolica auctoritate ſibi commiſſa, ipſi mandaſſent, ut ne per ſe, nec per alium impediret, quin poſtulationes, electiones, & confirmationes Eccleſiarum, & Monaſteriorum in Regno pręfato libere de cætero fierent, ſecundum Statutum Concilii generalis, & quod nullus deinceps in eodem Regno, Viris Eccleſiaſticis, ac bonis, aut rebus eorum imponeret Tallias, vel Collectas, quodque nullus ibidem Clericus, vel Perſona Eccleſiaſtica de cætero in civili, vel criminali cauſa conveniretur coram Judice ſæculari, niſi ſuper feudis quæſtio civilis haberetur, ac Templariis, Hoſpitalariis, & aliis Perſonis Eccleſiaſticis de damnis, & injuriis irrogatis eiſdem ſatisfaceret competenter, ipſe mandatum hujuſmodi adimplere contempſit. Liquet namque undecim, aut plures Archiepiſcopales, & multas Epiſcopales Sedes, Abbatias quoque, & alias Eccleſias ad præſens in Regno vacare prædicto, eaſque procurante ipſo, ſicut aperte patet, fuiſſe diutius Prælatorum regimine deſtitutas in grave ipſarum præjudicium, & periculum animarum multarum. Et licet forte in aliquibus ejuſdem Regni Eccleſiis electiones ſint a Capitulis celebratæ, quia tamen per illa eadem familiares Clerici ſunt electi, probabili poteſt argumento concludi, quod facultatem non habent liberam eligendi. Eccleſiarum autem ipſius Regni non ſolum facultates, & bona fecit, prout voluit, occupari; Sed & Cruces, Calices, Thuribula, & alios Sacros earum Theſauros, & pannos ſericos, velut cultus divini contemptor, auferri, licet, ut dicitur, ipſis Eccleſiis, exacto tamen prius pro eis certo pretio, in parte fuerint reſtituti. Clerici quippe collectis, & talliis multipliciter affliguntur.

tur, non ſolum trahuntur ad judicium ſæculare, ſed, ut aſſeritur, coguntur ſubire duella, incarcerantur, occiduntur, & patibulis cruciantur, in confuſionem, & opprobrium ordinis clericalis. Præfatis autem Templariis, Hoſpitalariis, & Perſonis Eccleſiaſticis, non eſt de damnis illatis eiſdem, & injuriis ſatisfactum.

Sacrilegii ſcelere ſe inquinavit.

§.10. Eum quoque certum eſt Sacrilegii eſſe perpetratorem: nam cum præfati Portuenſis, & Prænestinus Epiſcopi, & quamplures Eccleſiarum Prælati, & Clerici, tam Religioſi, quam Sæculares ad Apoſtolicam Sedem, pro celebrando Concilio, quod prius ipſe petiverat convocari, per mare venirent, viis omnibus terræ ipſius, de mandato ejus omnino præcluſis, idem deſtinato Henſio filio ſuo cum multitudine galejarum, & per alias quamplures longe ante ſerio præparatas in partibus Tuſciæ maritimis inſidiis poſitis contra eos, ut gravius poſſet virus vomere præconceptum, ipſos auſu ſacrilego capi fecit, quibuſdam Prælatorum ipſorum, & aliis in hujuſmodi captione ſubmerſis, nonnullis etiam interemptis, & aliquibus hoſtili inſecutione fugatis; reliquis autem bonis ſpoliatis omnibus, & de loco ad locum in Regno Siciliæ opprobrioſe deductis, & circumductis, ac ibidem diris carceribus mancipatis, quorum aliqui macerati ſqualloribus, & inedia preſſi miſerabiliter defecerunt.

Juſta hæreſis ſuſpicione aſperſus.

§.11. Merito inſuper contra eum de hæretica pravitate ſuſpicio eſt exorta, cum poſtquam excommunicationis ſententiam a præfatis I. Sabinenſi Epiſcopo, & Thomaſio Cardinali prolatam incurrerit, & prædictus Gregorius Papa ipſum anathematis vinculo innodaverit, ac poſt Eccleſiæ Romanæ Cardinalium, Prælatorum, & Clericorum, ac aliorum etiam diverſis e partibus ad Sedem Apoſtolicam venientium captiones, Claves Eccleſiæ contempſerit, & contemnat, ſibi faciens celebrari, vel potius quantum in eo eſt, prophanari divina: & conſtanter aſſeruit, ut ſuperius eſt narratum, in ſe præfati Gregorii Papæ ſententias excommunicationis non vereri.

Saracenis hoſtibuſque Religionis junctus fœdere.

§.12. Præterea conjunctus Saracenis amicitia deteſtabili Nuncios, & munera pluries deſtinavit eiſdem, & ab eis viciſſim cum honorificentia, & hilaritate recepit, ipſorumque ritus amplectitur, illos in quotidianis ejus obſequiis notabiliter ſecum tenens: eorumdem etiam more Uxoribus, quas habuit, de ſtirpe regia deſcendentibus, Eunuchos præcipue, quos, ut dicitur, ſerio ipſe caſtrari fecerat, non erubuit deputare Cuſtodes. Et quod execrabilius eſt, olim exiſtens in partibus tranſmarinis, facta compoſitione quadam, imo verius colluſione cum Soldano Mahometi nomine in Templo Domini diebus, ac noctibus publice proclamari permiſit. Et nuper Nuncios Soldani Babiloniæ poſt quam idem Soldanus Terræ Sanctæ, ac Chriſtianis habitatoribus ejus per ſe, ac ſuos damna graviſſima, & inæſtimabiles injurias irrogarat, fecit per Regnum ſuum Siciliæ cum laudibus ad ejuſdem Soldani extollentiam, ſicut fertur honorifice ſuſcipi, & magnifice procurari.

§.13. Aliorum quoque infidelium pernicioſis, & horrendis obſequiis contra fideles abutens, & illis, qui damnabiliter vilipendentes, & contemnentes Apoſtolicam Sedem ab unitate Eccleſiæ diſceſſerunt, procurans affinitate, ac amicitia copulari, claræ memoriæ Ducem Bavariæ ſpecialem Eccleſiæ Romanæ devotum fecit, ſicut pro certo aſſeritur, Chriſtiana Religione deſpecta per Aſſaſſinos occidi: & Battacio, Dei, & Eccleſiæ inimico, a communione fidelium per excommunicationis ſententiam cum adjutoribus, conſiliatoribus, & fautoribus ſuis ſolemniter ſeparato filiam ſuam tradidit in Uxorem: Catholicorum vero Principum actus, & mores reſpuens, neglecta ſalutis ſuæ, & famæ integritate, pietatis operibus non intendit, quinimo ut de ſuis nefariis diſſolutionibus ſileamus, cum didicerit tantum opprimere, non curat oppreſſos injuriis relevare, manu ejus, ut decet Principem Chriſtianum ad eleemoſynas non extenſa, cum deſtructioni Eccleſiarum deſtiterit, & Religioſas, ac alias Eccleſiaſticas jugi attriverit afflictione, & perſecutione perſonas: Nec enim Eccleſias, nec ulla Monaſteria, nec Hoſpitalia, ſeu alia pia loca cernitur uſpiam conſtruxiſſe, aut fundaſſe. Num igitur hæc non levia, ſed efficacia ſunt argumenta de ſuſpicatione hæreſis contra eum? cum tamen hæreticorum vocabulo eos jus civile contineri aſſerat, & latis adverſus eos ſententiis debere ſuccumbere, qui vel levi argumento, a judicio Catholicæ Religionis, & tramite detecti fuerint, deviare.

Bavariæ Ducis occiſor, Battacio ſchiſmatico filiam dedit in uxorem.

Debitum pro Regno Siciliæ vectigal non ſolvit.

§.14. Præter hæc Regnum Siciliæ, quod eſt ſpeciale patrimonium B. Petri, quod idem Princeps ab Apoſtolica Sede tenebat in feudum, jam in tantam in Clericis, & Laicis exinanitionem, ſervitutemque redegit, quod eis pene penitus nihil habentibus, & omnibus exinde fere probis ejectis, & expulſis, illos qui remanſerunt ibidem, ſub ſervili quaſi conditione vivere, ac Romanæ Eccleſiæ, cujus principaliter ſunt homines, & vaſſalli offendere multipliciter, & hoſtiliter impugnare compellit. Poſſet etiam merito reprehendi, quod mille ſquifatorum annuam penſionem, in qua pro eodem Regno ipſi Romanę Eccleſiæ tenetur, per novem annos, & amplius ſolvere prætermiſit.

Jure Imperii, & Regni privatur.

§.15. Nos itaque ſuper præmiſſis, & quampluribus aliis nefandis, & execrandis exceſſibus, ac flagitiis cum Fratribus noſtris Cardinalibus, & Sacroſancto Concilio deliberatione præhabita matura, & diligenti, cum Domini Noſtri Jeſu Chriſti vices, licet immeriti teneamus in terris, nobiſque in Beati Petri perſona ſit dictum: Quodcumque ligaveris ſuper terram erit ligatum, & in cælis &c. memoratum Principem qui ſe Imperio, & Regnis, omnique denique honore, ac dignitate reddidit tam indignum, quique propter ſuas iniquitates, atque ſcelera a Deo ne regnet, vel imperet eſt abjectus, ſuis ligatum peccatis a Deo abjectum, omnique honore, ac dignitate privatum a Domino oſtendimus, ac denunciamus, & nihilominus ſententiando privamus: omneſque, qui & juramento fidelitatis aliquo modo tenentur aſtricti, vel obligati a juramento hujuſmodi perpetuo abſolvimus, & liberamus auctoritate Apoſtolica, firmiter, & ſtrictim inhibendo, ne quiſquam de cætero ſibi tamquam Imperatori, vel Regi pareat, vel quomodolibet parere intendat; decernendo quoslibet, qui deinceps velut Imperatori, vel Regi conſilium, vel auxilium præſtiterint, ſeu favorem ipſo facto excommunicationis vinculo ſubjacere: illi autem

Vaſſallique juramento ſolvuntur.

ad

ad quos in eodem Imperio, Imperatoris ſpectat electio, eligant libere alium in ejus locum ſucceſſorem. De pręfato vero Siciliæ Regno providere curabimus, cum eorumdem Fratrum noſtrorum Cardinalium conſilio, ſicut viderimus expedire.

Dat. die 27. Julii 1245. Pont. An. III.

Datum Lugduni decimo ſexto Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri anno tertio.

VII.

Ex Regeſt. Vatican.

Portugalliæ Rege Regno deturbato propter inhabilitatem Regni Proceres monentur, ut Comiti Bolonien. ipſius Regis Fratri obediant, ſalvo tamen ejuſdem Regis, ejuſque filiorum jure.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Baronibus, Communitatibus, Conſiliis tam Civitatum, quam Caſtrorum, & aliorum Locorum, ac univerſis Militibus, & Populis per Regnum Portugalliæ conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

GRandi non immerito exultamus in Domino gaudio, cum Chriſtianæ profeſſionis Regna ſic ſalubri diriguntur ſtatu, quod Eccleſiæ, ac alia loca cultui, & obſequio deputata divinis, & Perſonæ Eccleſiaſticæ, cæterique fideles ipſorum pacis tranquillitate lætantur, Fides in eis Catholica majori continue robore convaleſcit, ſervatur inibi juſtitia, & audacia cunctis ibidem interdicitur. Vehementi autem dolore turbamur, ſi quando Regna ipſa, quod abſit procurante humani generis Inimico ſcinduntur diſcordiis, circa fidei cultum remiſſo devotionis ardore tepeſcunt, Juſtitiam negligunt, & in ſe ipſis permittunt illicita perpetrari. Unde multa ſollicitudine magnoque ſtudio procurare, Nos convenit; ut Chriſtianorum Regna, quæ in ſtatu ſunt proſpero, incommutabiliter in illo regantur, & quæ periculoſo ruere dignoſcuntur, reformatione laudabili reparentur. Sane cum chariſſimus in Chriſto filius noſter .. Portugalliæ Rex Illuſtris a pueritia ſua

Cauſæ Regis deponendi.

claræ memoriæ Patre ſuo viam univerſæ carnis ingreſſo Regni Portugalliæ gubernatione ſuſcepta Eccleſias, & Monaſteria exiſtentia in eodem pravo uſus conſilio in gravem Dei offenſam, & conculcationem Eccleſiaſticæ libertatis multimodis exactionibus, & oppreſſionibus per ſe, ſuoſque immaniter afflixiſſet, & ab aliis pro ipſorum libito libere permiſiſſet affligi; tandem quibuſdam Eccleſiarum Prælatis ejuſdem Regni apud Romanos Pontifices Prædeceſſores noſtros querelas multiplices ſuper his deponentibus contra eum felicis recordationis Gre-

A Gregorio Papa cenſuris innodatus.

gorius Papa prædeceſſor noſter poſt hujuſmodi querelas, & admonitiones frequentes Regi propter hoc factas eidem, ac expectationes diutinas, necnon, & interdicti, ac excommunicationis Sententias ob ipſius contumaciam in eum, & præfatum Regnum auctoritate Apoſtolica promulgatas, diuque obſervatas ibidem ſuper certis prædictæ libertatis articulis, & quibuſdam aliis ab eo, & ſuis impoſterum obſervandis, & ſatiſfactione impendenda Monaſteriis, & Eccleſiis de damnis, ac injuriis per ipſum, & ſuos irrogatis eiſdem, ac ipſorum defenſione duxit ſalubriter providendum certis exequtoribus, qui eum ad hoc Eccleſiaſtica cenſura compellerent deputatis. Sed idem receptis Apoſtolicarum proviſionum litteris licet promiſerit per ſuas Patentes litteras, quod articulos contentos in earumdem Proviſionum litteris, & obſervaret, &

Monitus promiſſis non ſtat

faceret a ſuis Subditis obſervari; poſtmodum tamen non ſolum prætatis Monaſteriis, & Eccleſiis de præmiſſis damnis, & injuriis ſatisfacere, vel ea defenſare neglexit; ſed etiam, ut accepimus Eccleſias, & Monaſteria ipſa per ſe,

Damna per ejus negligentiam Regni Eccleſiis illata:

ſuoſque Portarios, & Meyrinos collectis procurationibus, ac exactionibus indebitis intolerabiliter aggravavit, & aggravat inceſſanter, ac circa malefactorum Regni ejuſdem inſolentiam reprimendam ſic negligens invenitur, quod in eodem Regno bona tam Eccleſiaſtica, quam mundana per raptores, prædones, invaſores, incendiarios, publicos ſacrilegos, & deteſtabiles homicidas, Abbatum videlicet, Priorum, & aliorum Religioſorum, & Clericorum Sæcularium, ac Laicorum, etiam occiſores deperire propter ſæcularis defectum juſtitiæ dignoſcuntur. Unde quia ſic in eodem Regno a quibuslibet ſuis ſubditis impune delinquitur, Barones, aliique ipſius Regni Nobiles, & ignobiles, ſumpto ex hoc delinquendi auſu Matrimonia contrahere in gradu prohibito, bona Eccleſiaſtica rapere, ac alia quamplura mala olim a bonæ memoriæ

Et Religioni.

Joanne Sabinen. Epiſcopo tunc in partibus illis Apoſtolicæ Sedis Legato, ſub anathematis interminatione prohibita committere non verentur, & tam ipſi, quam plures alii de Regno præfato diverſarum excommunicationum innodati laqueis per devia deſperationis errantes in contemptum Clavium divinis ſe officiis irreverenter ingerunt, & Eccleſiaſticis Sacramentis, ac in ſubverſionem Catholicæ Fidei plures eorum de ipſius articulis auctoritates tam novi, quam veteris Teſtamenti temere non ſine fermento pravitatis hæreticæ in ſuarum, & aliorum animarum periculum exponendo, eo diſſimulante non metuunt diſputare, & nonnulli de Regno ipſo Eccleſiarum, & Monaſteriorum Patroni, ac alii aſſerentes ſe Patronos, cum non ſint, locorum ipſorum, & ab eis illegitime geniti in bonis dictarum Eccleſiarum, & eorumdem Monaſteriorum crudeliter debacchantes Eccleſias ipſas, & Monaſteria eadem ad tantam inopiam redegerunt, quod eis nequeuntibus proprios ſuſtentare Miniſtros, quin imo aliquibus ex ipſis ſervitorum ſolatio deſtitutis, & aliorum Clauſtris Refectoriis, cæteriſque Officinis, Equorum ſtabulis, & proſtibulis quarumlibet Perſonarum vilium deputatis, Divini nominis, & Religionis cultus exinde penitus eſt ſublatus bonis illorum omnibus in direptionem expoſitis, & in prædam. Cæterum

Ejus deſſidia in Regni rebus.

Caſtra, Villas, Poſſeſſiones, & alia Jura Regalia, idem Rex propter ipſius deſſidiam, ſuique cordis imbecillitatem deperire permittens, ac paſſim, & illicite malignorum acquieſcens conſiliis alienans tam Eccleſiaſticarum, quam Sæcularium Perſonarum Nobilium, & ignobilium occiſiones nefarias, dum Religioni non parcitur, nec ſexui, vel ætati, rapinas, inceſtus, raptuſque Monialium, & Sæcularium Mulierum, Ruſticorum, ac negotiatorum tormenta gravia, quæ ipſis a nonnullis Regni præfati pro extorquen-

quenda ab ipſis pecunia inſliguntur; Eccleſiarum, & Cimiteriorum violationes, & incendia fractiones treuguarum, & alia ænormia, quæ a ſibi ſubjectis libere committuntur, ſcienter tolerat, quin potius tot, tantiſque malis, dum ea præterit impunita, conſentire videtur, & pandit aditum ad pejora. Terras inſuper, & alia Chriſtianorum bona in confinio Saracenorum poſita non defendens ea infidelibus devaſtanda, ſeu etiam occupanda es animi puſillanimitate relinquit. Et licet a ſupradictis Prælatis, ut ad corrigenda præmiſſa, pluraque alia nefanda, quorum ſerioſa narratio faſtidium generaret, atdenter, ut tenetur, aſſurgeret, monitus fuerit diligenter, idem tamen eorum monitionibus obauditis id efficere non curavit, propter quod nos Epiſcoporum, Abbatum, Priorum, & aliorum tam Religioſorum, quam Sæcularium Regni ejuſdem conquæſtionibus, & clamoſis inſinuationibus escitati Regem ipſum per noſtras litteras, ut præmiſſa corrigeret rogandum duximus attente, & hortandum Venerabilibus fratribus noſtris Colimbrien., ac Portugallen. Epiſcopis, ac Priori prædicto Colimbrien., nihilominus per alias litteras injungentes, ut eum ad hoc es parte noſtra monentes attente, ac efficaciter inducentes, qualiter ſuper hoc faciendum duceret, & de ipſorum cura eum in hac parte proceſſu nos in Concilio certificare curarent. Cum igitur per dictos Colimbrien., & Portugallen. ejuſdem Concilii tempore apud Sedem Apoſtolicam conſtitutos, ac ipſorum, & dicti Prioris litteras, quod præfatum Regem ſuper his diligenter monuerint, & tam per eoſdem, quam per alios fide dignos, necnon multorum Virorum Eccleſiaſticorum, Communitatum, Baronum, Militum, ac etiam Nobilium Dominorum litteras, quod præmiſſa nullatenus emendantur, ſed potius de die in diem graviora propter ejus deſſidiam, & negligentiam præſumuntur. Quodque in ſubverſionem Regni præfati Vaſſalli ejuſdem Regis congregata multitudine Armatorum Caſtra ipſius noviter expugnare, omniaque occurentia invadere, devaſtare, prædari, & alia mala, eo hæc ex torpore nimio tolerante committere, divino timore poſthabito non formidant, nobis ſatis liquido innoteſcat. Cupientes Regnum ipſum tot tribulationum adverſitate depreſſum, maxime cum ſit Romanæ Eccleſiæ Cenſuale alicujus prudentis, & providi diligentia, & induſtria relevari Univerſitatem veſtram de fratrum noſtrorum conſilio monemus, rogamus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta diſtrictæ præcipiendo mandantes in remiſſionem veſtrorum peccaminum injungendo, quatenus dilectum filium Nobilem Virum Comitem Bolonien. præfati Regis fratrem, de devotione, probitate, ac circumſpectione multiplicitar commendatum, qui eidem Regi, ſi abſque legitimo decederet filio, jure Regni ſuccederet, quique ex innatæ dilectionis affectu, quo vos, & prædictum Regnum proſequitur, magnanimitate, ac potentia ſibi plurimum ſuffragantibus Regnum ipſum reformaturus, firma credulitate ſperatur, præſertim cum ad curam, & adminiſtrationem generalem, & liberam Regni ejuſdem, non minus pro ſæpedicti Regis, quam ipſius Regni utilitate, ſi provide attendatur, ac ad defenſionem Eccleſiarum, Monaſteriorum, aliorumque piorum locorum Regni præfati, & Perſonarum Eccleſiaſticarum tam Religioſarum, quam Sæcularium, necnon Viduarum, Orphanorum, & cæterorum ibidem degentium, ac deperditorum inibi recuperationem ſalubriter in Domino confidimus ſit aſſumptus, cum ad vos acceſſerit, fidelitate, homagio, juramento, ſeu pacto, ſi aliquibus forte præfato Regi, vel cuicumque alii Perſonæ tenemini, aut etiam ipſius Regis prohibitione, dummodo Perſonam ejus, & vitam, ac legitimi ſui filii ſi aliquem ipſum habere contigerit fideliter conſervetis, debitum eis eshibentes honorem nequaquam obſtantibus in Civitatibus, Caſtris, Villis, & munitionibus Regni prædicti cum omnibus ſuis recipere, ac ejus diſpoſitioni, ordinationi, & mandatis univerſaliter ſinguli, & ſingulariter univerſi per omnia, & in omnibus intendere, abſque difficultate qualibet procuretis, impendentes ſibi contra quoslibet repugnantes, ac etiam violentes conſilium, auxilium, & favorem de redditibus, proventibus, omnibuſque ſæpefati Regni juribus ſine diminutione aliqua plenarie reſpondendo, ut de illis dicto Regi ſecundum quod ſuam decet excellentiam, & ſibi, ac ſuis, & præfati Regni neceſſitatibus pro temporum, ac negotiorum emergentium qualitate valeat providere. Alioquin Venerabilibus fratribus noſtris Bracharen. Archiepiſcopo, & Epiſcopo Colimbrien. damus noſtris litteris in præceptis, ut vos ad id modo præmiſſo per Cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione remota compellant. Per hoc autem non intendimus memorato Regi, vel ipſius legitimo filio, ſi quem habuerit, prædictum Regnum adimere, ſed potius ſibi, & eidem Regno deſtructioni eſpoſito, ac vobis ipſis in vita ejuſdem Regis per ſollicitudinem, & prudentiam Comitis conſulere ſupradicti.

Iteratis Papæ litteris monitus, & Epiſcoporum libellis.

Proceſſu itaque ſuper his confecto.

Regni Proceres adhortatur Innocentius, ut Comiti Bolonien. Regis Fratri obedientię juramentiſ peſſent.

Salvo ejuſdem Regis, ejuſque filiturœ jure.

Datum Lugduni octavo Kalendas Auguſti Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

Dat. die 25. Julii 1245. Pont. An. III.

VIII.

Brugnatenſi, & Naulenſi Eccleſiis, quæ antea fuerant unitæ dignitas redditur Epiſcopalis: Naulenſi autem annectitur Monaſterium Sancti Eugenii prope hanc Civitatem ſitum.

Ex Ughell. Ital. Sac. Tomo IV. ubi de Epiſcopis Brugnaten.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Bruniacenſi, & Naulenſi electo, & Capitulo Naulenſi.

CUm olim te, fili electe, ad regimen Eccleſiæ Bruniacen. aſſumpto, bonæ memoriæ Epiſcopus Præneſtinus tunc in Franciam in Legationis officio proficiſcens de ſpeciali mandato felicis recordationis Gregorii Papæ prædeceſſoris noſtri, facto ſibi ad inſtantiam communis Januenſis, Brumacen. & Naulen. Eccleſias duserit uniendas, ita quod utraque eſſe Eccleſia Cathedralis, & unus, & idem diceretur Epiſcopus utriuſque, fueruntque adeò ad invicem Eccleſiæ ipſæ remotæ, quod per unum Epiſcopum ambæ nequeunt gubernari, nec ad ſubſtentationem Epiſcopi Naulenſis Eccleſiæ ſufficiant facultates, Nos eaſdem Eccleſias de fratrum noſtrorum conſilio ſeparantes, & ſtatuentes quodammodo, ut utraque proprio Præſule guber-

Has Eccleſias antea unitas ſeparat.

Digitized by Google

gubernetur, remanentque Naulenſis Eccleſia Suffraganea Eccleſiæ Januen. ſibi fili electe retinendi unam ex Eccleſiis ipſis, quam volueris liberam concedimus facultatem, procurationem alterius, a cujus vinculo te abſolvimus, tuæ ſollicitudini tam in ſpiritualibus, quam in temporalibus uſque ad noſtrum beneplacitum committentes, & quia redditus Menſe Naulenſis Epiſcopi ſunt tenues, & exiles, precibus dilectorum filiorum Poteſtatis, Conſilii, & Communis Januen. inclinati, Monaſterium Sancti Eugenii ſitum in Inſula, juxta Civitatem Naulenſem Sedi Apoſtolicæ cenſuale prædictæ Menſæ authoritate præſentium de eorumdem fratrum conſilio duximus annectendum, cui præſit Naulenſis Epiſcopus, qui pro tempore fuerit tamquam Abbas; Abbati vero ipſius Monaſterii, qui nunc præeſt, juxta voluntatem, & arbitrium Venerabilis Fratris noſtri Archiepiſcopi Januenſis, & ipſius Abbatiæ de bonis ejuſdem Monaſterii congrua portio, donec de ipſo Abbate aliter ordinandum duxerimus, aſſignetur.

Naulenſi Eccleſiæ Monaſterium S. Eugenii unitur.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ Conſtitutionis, & conceſſionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 13. Auguſti 1245 Pont. An. III.

Datum Lugduni Idibus Auguſti Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

IX.

Ex Vvadingo nov. edit. ad an. 1245. §. XVIII.

Explicatio nonnullorum Capitum Regularum Fratrum Ordinis Minorum S. Franciſci.

Alias Minoritarum Regulam a Gregorio IX. explicatam vidimus Conſtit. XXII. hoc III. Tom. pag. 263.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus, ac Cuſtodibus, cæteriſque Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

ORdinem veſtrum illo proſequentes affectu, quod ipſum inter alios laudabilibus continue proficere incrementis ferventer optemus; libenter ea, per quæ oportuni vigoris accipiat fulcimentum paterna ſollicitudine procuramus.

Hinc eſt, quod cum quædam dubia, & obſcura, quæ in veſtra Regula continentur, animos veſtros cujuſdam confuſione implicitatis involvant, & nodoſæ intricationis difficultate impediant intellectum, & felicis recordationis Gregorius Papa Prædeceſſor noſter aliqua ex eis expoſuerit, declaraverit ſemiplene: Nos obſcuritatem ab illis perfectæ interpretationis declaratione omnino amovere volentes, & ambiguitatis ſcrupulum cura ipſa de veſtris cordibus plenioris expoſitionis certitudine penitus amputare; Dicimus, quod per eamdem Regulam quoad obſervationem Evangelii, quam injungit, nonniſi ad ea dumtaxat Evangelii conſilia tenemini, quæ in ipſa Regula præceptorie, vel inhibitione ſunt expreſſa: Licet aut Miniſtris Provincialibus, tam eorum Vicariis, quam aliis providis Fratribus venientium ad Ordinem receptionem pro ſuis Provinciis, de conſilio Fratrum committere Diſcretorum: non tamen expedis converti volentes indifferenter admitti, ſed illos tantum, qui ſuffragantibus eis litteratura, & aliis laudabilibus circumſtantiis poſſint utiles eſſe Ordini, ſibique per vitæ meritum, & aliis proficere per exemplum. Si vero Miniſtri egreſſos ab Ordine cum redierint, ad ipſum recipiant, & ejiciant in certis caſibus, ſecundum terminationem veſtri generalis Capituli jam receptos. Quamquam vero prædicta contineat Regula, quod Clerici faciant divinum Officium ſecundum ordinem Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, excepto Pſalterio, ex quo habere poterunt Breviaria: Cum tamen divino interſunt Officio, cum aliis celebrantes, tunc eis illud ſufficit, & ad dicendum Officium proprium non tenentur; Et licet in eadem Regula ſit prohibitum, ne Fratres recipiant per ſe, vel per alios denarios, vel pecuniam ullo modo: poſſunt, tamen ſi rem ſibi neceſſariam, aut utilem velint emere, vel ſolutionem facere pro jam empta, vel nuntium ejus, a quo res venditur, vel aliquem alium volentibus ſibi eleemoſynam facere, niſi ei per ſe, vel per proprios nuntios ſolvere maluerint, præſentare: & taliter præſentatus a Fratribus non eſt eorum nuntius licet præſentetur ab ipſis: Sed illius potius cujus auctoritate ſolutionem facit, ſeu recipientis eamdem, & ad ipſum (ſi ſoluto emptæ rei pretio de hujuſmodi eleemoſyna remaneat aliquid apud eum) poſſunt etiam Fratres pro ſuis neceſſitatibus, vel commodis licite habere recurſum. Si vero pro aliis Fratrum neceſſitatibus, aut commodis nominetur aliquis, vel præſentetur ab eis: poteſt ille commiſſam ſibi eleemoſynam ſicut Dominus conſervare, vel apud ſpiritualem, ſeu familiarem amicum Fratrum nominatum, vel non nominatum ab ipſis deponere, per eum loco, & tempore, pro ipſorum neceſſitatibus, vel commodis, ſicut Fratres expedire viderint, diſpenſandam, ſeu etiam ad perſonam, vel loca alia transferendam. Ad quos etiam Fratres pro hujuſmodi neceſſitatibus, ſeu commodis ſana conſcientia recurrere poterunt: maxime ſi negligentes fuerint, vel neceſſitates, aut incommoda ignoraverint eorumdem, & taliter nominati, vel præſentati a Fratribus, non ſunt eorum nuncii, ſeu Depoſitarii: Sed illorum a quibus pecunia, vel denarii committuntur: nec Fratres per ſe, vel per interpoſitas perſonas, denarios, vel pecuniam recipiunt nominando, aut præſentando ſi aliquos, ſeu ad hujuſmodi nominatos, vel præſentatos taliter recurrendo; cum non ſit intentionis eorum, ut de ipſorum auctoritate hujuſmodi denarii, vel pecunia conſerventur, aut ab eis nomine depoſiti exigantur: Licet nunciis, vel depoſitariis ipſis committantur pro neceſſitate, vel commodo eorumdem. Et cum in dicta Regula ſubjungatur, quod pro neceſſitatibus infirmorum, & aliis Fratribus induendis, per amicos ſpirituales Miniſtri tantum, & Cuſtodes ſollicitam curam gerant, debent alii Fratres curam hujuſmodi, quæ præfatis Miniſtris, & Cuſtodibus ex Regula præcipue incumbit, cum ſibi ab illis commiſſa fuerit, gerere diligenter. Dicimus inſuper, quod cum in ipſa

De admittendis in Ordine.

De officio divino celebrando.

Quomodo ſe gerere debeant in receptione pecuniarum.

De cura Infirmorum, & Fratrum veſtitu.

Declaratur, uſum rerum quarumlibet convenire Fratribus omni ſecluſo dominio etiam in communi.

ipſa contineatur expreſſe, quod Fratres nihil ſibi approprient, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, nec in communi, neque in ſpeciali debent proprietatem habere, ſed locorum, & domorum, ac utenſilium, & librorum, & eorum mobilium, quæ licet habere, Ordo uſum habeat: & Fratres, ſecundum quod Generalis, vel Provincialis Miniſtri diſponendum duxerint, eis utantur. Nec vendi debent loca Domus, vel mobilia hujuſmodi, ſeu extra Ordinem commutari, aut alienari quoquo modo, a quibuſcumque perſonis ad uſum Fratrum, donata vendita, permutata, ſeu quocumque juſto modo, vel translata ſunt, vel fuerint niſi Apoſtolica Sedes, vel Eccleſiæ Romanæ Cardinalis, qui pro tempore fuerit Ordinis Gubernator Generali, ſeu Provincialibus Miniſtris auctoritatem ſuper hoc præbuerit, vel aſſenſum; cum tam immobilium, quam mobilium hujuſmodi jus, proprietas, & dominium (illis ſolis exceptis, in quibus expreſſe donatores, ſeu translatores ſibi proprietatem, & dominium reſervaſſe conſtiterit) nullo modo ad Eccleſiam ipſam ſpectent: cui Domus, & loca prædicta cum Eccleſiis, & ceteris ſuis pertinentiis) quæ omnia in jus, & proprietatem Beati Petri ſuſcipimus) omnino tam in ſpiritualibus, quam temporalibus immediate ſubeſſe noſcuntur. De vilibus autem mobilibus, vel parum valentibus liceat Fratribus pietatis, ſeu devotionis intuitu, vel pro alia honeſta, & rationabili cauſa (obtenta prius ſuper hoc Superiorum ſuorum licentia) extra Ordinem aliis elargiri. Illud quoque Regulæ prædictæ Capitulum ubi dicit: Ut ſi qui Fratrum inſtigante humani generis inimico, mortaliter peccaverint, pro illis peccatis, de quibus ordinatum fuerit inter Fratres, ut recurratur ad ſolos Miniſtros Provinciales, teneantur prædicti Fratres ad eos recurrere, quam citius poterunt ſine mora; ad manifeſta tantum, & publica pertinet: poſſunt tamen iidem Miniſtri pro Fratrum laboribus, & periculoſis diſcurſibus evitandis, ſi expedire viderint, cuſtodibus, & aliis diſcretis Fratribus Presbyteris ſuper iis committere vices ſuas. Volumus autem, ut ipſi Miniſtri conſtituant, vel conſtitui faciant tot per Provincias, quot ad hoc neceſſarios noverint de maturioribus, & diſcretioribus Fratribus Sacerdotibus, qui ſuper hujuſmodi peccatis cum occulta, vel privata fuerint, audiant pœnitentes, niſi Miniſtris, aut Cuſtodibus ſuis ad loca eorum declinantibus maluerint confiteri; At pro eo quod in Regula dicitur, ut decedente generali Miniſtro, a Provincialibus Miniſtris, & Cuſtodibus in Capitulo Pentecoſtes fiat electio Succeſſoris; Dicimus, quod ſingularum Provinciarum Cuſtodes unum ex ſe conſtituant, quem cum ſuo Provinciali Miniſtro pro ipſis ad Capitulum dirigant, voces ſuas committentes eidem. Et cum juxta Regulæ præfatæ tenorem nulli Fratrum liceat populo prædicare, niſi a Miniſtro Generali fuerit examinatus, & approbatus, & ſibi officium prædicationis ab ipſo conceſſum: poteſt idem Miniſter vices ſuas Miniſtris Provincialibus, & eorum Vicariis committere in hac parte, ita tamen, ut ipſi Provinciales, vel iidem Vicarii in ipſorum Provincialium abſentia, una cum Diffinitoribus, in Provincialibus Capitulis Fratres ſuarum Provinciarum, quos examinatione indigere credunt, examinent, approbent: eiſque hujuſmodi officium, prout ſecundum Deum viderint expedire, concedant. Si qui vero examinari non egent: pro eo quod in Theologia facultate, & prædicationis officio ſunt inſtructi: Si ætatis maturitas, & alia, quæ requiruntur in talibus conveniant in eiſdem, poſſunt de Generalis, vel ſuorum Provincialium Miniſtrorum licentia, ſeu mandato, populo prædicare. Per id autem quod in eadem Regula continetur, quod Fratres non ingrediantur Monaſteria Monacharum præter illos, quibus a Sede Apoſtolica conceſſa fuerit licentia ſpecialis; Dicimus ingreſſum in Monaſteria tantummodo Monialium incluſarum Ordinis Sancti Damiani prohibitum fore ipſis: ad quæ nemini licet ingredi, niſi ei a Sede Apoſtolica facultas ſuper hoc ſpecialiter tribuatur. Et nomine Monaſterii clauſtrum, domos, officinas interiores volumus compræhendi. Ad aliarum vero Cœnobia Monialium poſſunt, ſicut & alii Religioſi, Fratres illi ad prædicandum, vel petendum eleemoſynam, aut pro aliis honeſtis, & rationabilibus cauſis, accedere, ac intrare, quibus id a Superioribus ſuis pro ſua fuerit maturitate, vel idoneitate conceſſum.

Sed totale dominium ad Sedem Apoſtolicam ſpectare.

In publicis tantum & manifeſtis peccatis ad Miniſtros recurrendum.

Inſtitutio Cuſtodis Cuſtodum ad Capitulum Generale, qui vice aliorum ſuffragetur.

De Inſtitutione Prædicatorum.

De ingreſſu Monaſteriorum Monialium.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum. Clauſula.

Datum Lugduni decimo octavo Kalendas Decembris Pontificatus Noſtri Anno Tertio. Dat. die 14. Novem. 1245 Pont. An. III.

X.

Privilegium Abbatis Monaſterii Ciſtercien., & aliorum Coabbatuum Ordinis Ciſtercienſis, ſuccedendi in Bonis Monachorum, in quibus ipſi ſucceſſiſſent, ſi in ſæculo remanſiſſent.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati Ciſtercii, ejuſque Coabbatibus, & Conventibus univerſis Ciſtercien. Ordinis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

DEvotionis veſtræ precibus inclinati, auctoritate vobis præſentium indulgemus, ut poſſeſſiones, & alia bona mobilia, & immobilia (exceptis feudalibus) quæ perſonas Fratrum, ad Monaſteria veſtra e ſæculo fugientium, & profeſſionem facientium, in eiſdem, ſi remanſiſſent in ſæculo, ratione ſucceſſionis, vel quocumque alio juſto titulo contigiſſent, petere, ac retinere libere valeatis, contraria conſuetudine non obſtante.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum Lugduni undecimo Kalendas Novembris, Pontificatus Noſtri Anno Quarto. Dat. die 22. Octob. 1246. Pontific. Anno IV.

Cano-

X I.

Canonizatio Beati Eadmundi Cantuarienſis Archiepiſcopi, cum inſtitutione Feſtivitatis pro die 16. Novembris.

Innucentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpoſitis, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

NOvum Matris Eccleſiæ gaudium, novi Sancti celebritate, jucunde læti referimus. Grande a cæleſti Collegio, de Collegæ novi conſortio agi feſtum exultanti animo nunciamus. Gaudet quidem Eccleſia, ſe talem, ac tantum produsiſſe filium, qui alios ſacræ converſationis exemplo dirigat, & percepto jam beatitudinis præmio firmam ſpem eis tribuat de ſalute. Lætatur nimirum ſe tam clara ſobole illuſtrata, quæ digno ab omnibus attollenda præconio, & devota veneratione colenda, manifeſte declarat, ad hæreditatis æternæ participium admittendos, qui ipſam Matrem Eccleſiam fide, ac opere profitentur, & nullos in ſupernam poſſe gloriam, niſi per eam, tamquam Regni cœlorum clavigeram, introire. Gaudet cæleſtis Patria, nobilis habitatoris adventu, eapertumque colonum fidei ſuis incolis noviter adunari. Eaultant cives cœleſtes de celebris aggregatione concivis, de condigno cœli conſorte nuper ipſis habito pſallunt Sancti. Eaurgite igitur & vos fidei zelatores, & una cum Eccleſia Matre noſtra lætamini de magnificentia, & exultatione Confratris. Affluite gaudio, & ſpem tutam aſſumite de coindigena terrenorum, facto compatriota cœleſtium. Exultate ingenti lætitia, quod novellus vobis apud Deum patronus accrevit, qui adeſt coram ipſo pro ſalute noſtra placidus interceſſor.

§. 1. En ſiquidem B. Eadmundus Archiepiſcopus Cantuarienſis ſalubriter penſans, ad factorem ſuum facturam affectu dirigi naturali, naturamque collapſam reparatorem debere recognoſcere, proprium Creatorem, & Redemptorem ſuum affectuoſe, ac ſtudioſe quæſivit. Rectæ namque intentionis lumen bajulans, ad ipſum perfectorem operum proceſſit greſſibus ſalutis, ſemitam aliis, & ſplendore vitæ, ac doctrinæ claritate demonſtrans. Unde horum trium, intentionis puræ, perfecti operis, & recti ſermonis dulci concordia, velut delectabili pſallens tripudio, tribus hoſtibus, Carne, Mundo, Dæmone, virtute perſeverantiæ ſuperatis, digne meruit, veræ fidei, ſecuræ ſpei, & fervidæ charitatis ternario inſignitus, ſummæ Trinitatis arce, trino electorum, Virginum ſcilicet, continentium, & conjugatorum ordine præparata palma victoriæ honorari.

B. Eadmundi virtutes.

§. 2. Etenim ut de ſuis actibus aliquid dicamus, licet ipſius vita, quo plenius exponitur, eo relatoris guſtui plus dulceſcat, magiſque delectet animos auditorum; Ab annis teneris Filium Dei tenere diligens, eum poſtmodum tenere corde non deſiit, quia ipſum tenellæ mentis tabulæ ſtylo rectæ conſiderationis inſcripſit. Quinimo quanto majori profecit ætate, tanto pleniori cognitione in amorem ejus exarſit. Et ne fervor ſpiritus ſuæ carnis extingueretur ardore; ſed mortificatione potius accenderetur, ipſius aſſidui eam aſperitate cilicii edomans, ejus libitum, arctæ abſtinentiæ nexibus alligavit, ut non ſuo ducta voto, ſed ſpiritus voluntate, ad licita tute pergeret, & provide ab illicitis declinaret. Nam diſtrictis corpus maceravit jejuniis, antiquorum obſervantiæ novorum auſteritatem, quæ ſibimet ipſe idem indixerat, ſuperaddens, dum delicioſorum ciborum oblectatione deſpecta, refectione contentus humilium, communium jejuniorum temporibus a permiſſis etiam elegit jejunare cibariis, & certis inſuper in hebdomada diebus amplius abſtinere. Somni quoque prolixitatem odiens, diuturnis vacabat vigiliis, excuſſoque torpore, orationi ſedulo inſiſtebat. Cubilis enim ſpreta mollitie, ne requie delicata leuteſceret, illam membris indulgebat jacendo quietem, ut brevi ſopore refectus, protinus ſurgeret, ſeque genuflexionibus, & orationibus diutius deputaret. Ab initio autem viarum ſuarum ſic munde uſque in finem incedere ſtuduit, quod mundo vitato lubrico, in lutum non defluens voluptatis, munditiæ nitore præfulſit. Quid amplius? contrivit fragile carnis vaſculum, ut in eo theſaurum animæ ſibi creditum cautius conſervaret. Doctor vero præclarus, ac prædicator eximius, & auditorum mentibus ſcientiæ lumen infudit, & pectoribus fidelium (avulſis vitiorum tribulis) ſemina virtutum injecit. Humilitate quippe ſublimis, manſuetudine placidus, patientia fortis, benignitate affabilis, pietate condolens, miſericordia ignoſcens, & multiplici eleemoſynarum irriguo in ſubventionem affluens egenorum. Et ut geſtorum ſuorum multitudinem ſuccincta relatione teramus, ſic Jeſum firma credulitate cognovit, & agnitum ſincero corde dilexit, ac dilectum totis votis ambivit, quod mundo, & eis quæ in mundo ſunt, penitus vilipenſis, ad cœleſtia cunctis ſtudiis inhiavit, ſatagens ſe ſuo nomini actibus coaptare, ut ſicut vocabatur Eadmundus, ſic ſe vel criminum labe mundum, vel e mundo abductum, ſeu extra mundi amplexus poſitum, operum teſtificatione probaret. Unde tamquam ſpiritualis homo, & mundus a carnis contagiis in extremis agens, & Corpus Chriſti ſibi delatum reverenter adorans, hæc verba omni attentione notanda, mira protuliſſe compunctione aperte monſtratur: Tu es in quem credidi, quem prædicavi, quem docui. Et tu teſtis es mihi, quod nihil aliud, niſi te, Domine, in terra quæſivi. Sicut tu ſcis quod nihil volo, niſi quod tu vis, fiat voluntas tua.

§. 3. Verum cum vivens Dei Eccleſiam præclaris illuminaſſet meritis, mortuus ſuę claritatis radios non ſubtraxit, ſed quum functus hac vita verius viveret quam vixiſſet, eam poſtmodum illuſtravit fulgore luminis plenioris. Non enim voluit Dominus ſanctitatem mundo ſupprimi tanti Viri, quin, ſicut pluralitate innotuerat meritorum, ſic miraculorum diverſitate pateret; ut qui tota ipſum devotione coluerat, jam ſecum regnans, venerabiliter coleretur. Nam cæcis lumen reſtituit: & quod eſt glorioſius, de cujoſdam oculis innatæ cæcitatis tenebras infuſi viſus perſpicuitate fugavit. Alii, cujus linguam natura din-

Miraculis clarus.

tina taciturnitate ligaverat, liberam loquendi tribuit, ſolvitque ſilentio facultatem. Leproſam quamdam, ſquamis lepræ mox decidentibus, ſubita, & mirabili abſterſione mundavit; tremula paralitici membra firmavit conſolidatione nervorum, contractis artuum extenſione ſubvenit, tumentem hydropiſim corporis extenuatione curavit, & quamdam ſenilis ætatis veteri gibbo imis infleſam, reſtituit, erecta ſurſum ejus facie, ſanitati. His & aliis quamplurimis coruſcavit miraculis manifeſtis, quorum ſeriem non duximus præſentibus inſerendam. Convaleſcit ex ipſis Fides Catholica, Judæorum pertinacia erubeſcit, confunditur Hæreticorum fallacia, & obſtupeſcit ignorantia Paganorum.

§.4. Cantet itaque Cantuarienſis Eccleſia laudis divinæ canticum, quod inter alias modernis temporibus venerabilibus eſt decorata Patronis, unius quidem rubricata martyrio, & confeſſione alterius candidata. Exultet pleno gaudio fertilis Cantuaria, quod ab Eccleſiæ ſuæ area tam purum granum tranſmittit ad horrea ſummi Regis. Lætetur & Pontiniacenſe Monaſterium, quod & talium, & tantorum Patrum meruit honorari præſentia, dum unus ibidem diu degens illud ſuæ vitæ moribus nobilitavit, & alter illuc accedens, ipſum reddita cœlo anima, ſui corporis theſauro ditavit, ut quaſi adimpleretur, quod ipſe glorioſus Martyr Thomas, videlicet poſt longam moram, quam exilii ſui tempore in eodem continuavit Monaſterio, cum ipſis Monacis de multa honorificentia, charitative ſibi ab eis exhibita, reſpondere juxta voti ſui plenitudinem non valeret, dixiſſe aſſeritur, quod eſſet ſibi alius ſucceſſurus, qui condignam ipſis retributionem reſponderet pro eadem. Porro quia, quos Omnipotens Deus perpetuæ corona gloriæ in cœlis magnificat, ſummæ devotionis ſtudio ab hominibus in terris convenit venerari (ut quo ſolemnius fideles Sanctorum colunt memoriam, eo dignius eorum patrocinium promerentur.)

Sanctorum albo adſcribitur.

§.5. Nos de ſanctitate vitæ, ac veritate miraculorum ejuſdem Sancti Eadmundi, curioſæ inquiſitionis ſolemnitate, ac diſtricti examinis diſcuſſione præmiſſis, plenariam certitudinem obtinentes, ipſum de communi Fratrum noſtrorum, & Prælatorum omnium tunc apud Apoſtolicam Sedem exiſtentium conſilio, & aſſenſu, in Dominica de Adventu, qua cantatur: Gaudete in Domino ſemper; Sanctorum Cathalogo adſcribendum, vel jam adſcriptum duximus nunciandum.

Ejus celebranda feſtivitas.

§.6. Ideoque Univerſitatem veſtram monemus, & exhortamur attente per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus decimoſexto Kalendas Decembris (cum tunc fælix ipſius anima de carnis liberata carcere, ad aſtra conſcendens, aulam cœleſtem adiverit, Paradiſi deliciis fruitura) Feſtum ejuſdem devote, ac ſolemniter celebretis, faciatiſque vos Fratres Archiepiſcopi, & Epiſcopi per veſtras Civitates, & Diœceſes a Chriſtifidelibus veneratione congrua celebrari, ut pio ejus interventu, & hic ab imminentibus poſſitis periculis erui, & in futuro ſalutis præmium conſequi ſempiternæ.

[1] Indulgentia ejus ſepulchrum viſitantibus.

§.7. Cæterum ut ad venerabile ejus ſepulchrum ferventius, & cupioſius Chriſtiani populi confluat multitudo, ac celebrius ejuſdem Sancti agatur ſolemnitas, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui cum reverentia illuc in eodem Feſto annuatim acceſſerint, ipſius ſuffragia petituri, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, unum annum, & quadraginta dies, accedentibus vero annis ſingulis ad prædictum ſepulchrum infra ejuſdem Feſti octavas quadraginta dies de injuncta ſibi pœnitentia relaxamus.

Datum Lugduni tertio Idus Januarii, Pontificatus noſtri anno quarto.

Dat. die 11. Januar. 1247. Pont. An. IV.

XII.

Confirmatio Congregationis Monachorum Sylveſtrinorum in Eremo Sancti Benedicti de Monte Fano mox inſtitutæ ſub Regula Sancti Benedicti, & conceſſio gratiarum, & exemptionum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Eremi de Monte Fano, ejuſque Fratribus, tam præſentibus, quam futuris, regularem vitam profeſſis in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

Religioſam vitam eligentibus, Apoſtolicum convenit adhibere præſidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos a propoſito revocet, aut robur, quod abſit, ſacræ Religionis infringat.

Eremum hanc ſub protectione S.A. ſuſcipit.

§.1. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eremum Sancti Benedicti de Monte Fano Camerinenſis Diœceſis, in qua divino eſtis obſequio mancipati, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Ordo Monaſticus ibi ſervari mandat.

§.2. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in eadem Eremo inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur.

Bona omnia ei confirmat.

§.3. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eremus in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis, præſtante Domino, poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc duximus propriis exprimenda vocabulis. Locum ipſum, in quo præfata Eremus ſita eſt, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam Cryptæ Focilis cum pertinentiis ſuis. Eccleſiam Sancti Bonifilii cum pertinentiis ſuis. Eccleſiam de Ripa alta cum pertinentiis ſuis. Cum terris, pratis, vineis, nemoribus, uſuagiis, & paſcuis, in boſcho, & plano, in aquis, & molendinis, viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis.

Novalia eximit a decimis.

§.4. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat.

Ad Ordinem venientes re-

§.5. Liceat quoque vobis, Clericos, vel Laicos, liberos, & abſolutos, e ſæculo fugientes, ad

cipiendi dat facultatem.

ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere.

Prohibitio tranſeundi ad alium Ordinem non ſtrictiorem.

§.6. Prohibemus inſuper, ut nulli Fratrum veſtrorum, poſt factam in Eremo veſtra profeſſionem fas ſit, ſine Prioris ſui licentia, de eodem loco diſcedere, niſi arctioris Religionis obtento. Diſcedentem vero abſque communium litterarum veſtrarum cautione, nullus audeat retinere.

Indultum faciendi operandi tempore interdicti.

§.7. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit, liceat vobis, clauſis januis, excluſis excommunicatis, & interdictis, non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce, divina officia celebrare, dummodo cauſam non dederitis Interdicti.

Sacramenta a Diœceſano accipienda.

§.8. Chriſma vero, Oleum ſanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem Catholicus fuerit, & gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate aliqua exhibere.

Privilegiorum conceſſio.

§.9. Prohibemus inſuper, ut intra fines Parochiæ veſtræ nullus ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro, Cappellam, ſeu Oratorium de novo conſtruere audeat ſalvis privilegiis Pontificum Romanorum.

§.10. Ad hæc, novas, & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, aliiſque omnibus Eccleſiaſticis, ſæcularibuſve perſonis, a vobis omnibus fieri prohibemus.

§.11. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe in illis ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, aut etiam publice uſurarii, nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia aliarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur.

§.12. Decimas præterea, & poſſeſſiones, ad jus Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Eccleſias, ad quas pertinent, revocandi libera ſit vobis de noſtra auctoritate facultas.

De Prioris electione.

§.13. Obeunte vero te nunc ejuſdem loci Prior, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibi, qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia, præponatur, niſi quem Fratres communi conſenſu, vel Fratrum major pars conſilii ſanioris, ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam providerint eligendum.

§.14. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ, paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes, auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut intra clauſuras locorum, ſeu granciarum veſtrarum, nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere.

Immunitatum confirmatio.

§.15. Præterea omnes libertates, & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Eremo veſtræ conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium exactionum, a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus, rationabiliter vobis indultas, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus.

Clauſulæ.

§.16. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eremum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur, eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura. Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia.

§.17. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere, de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni.

§.18. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus, ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructus bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen, Amen, Amen.

Notas mihi fac Domine vias Vitæ.

EGO INNOCENTIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

✱ Ego Petrus Albanen. Epiſcopus ſubſcripſi.

✱ Ego Petrus tit. S. Marcelli Presbyter Card. ſubſcripſi.

† Ego Wiglelmus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter Card. ſubſcripſi.

† Ego Frater Joannes tit. S. Laurentii in Lucina Presbyter Card. ſubſcripſi.

† Ego Joannes tit. S. Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card. ſubſcripſi.

† Ego Wiglelmus tituli S. Euſtachii Diaconus Card. ſubſcripſi.

Datum Lugduni per manum Magiſtri Martini S. R. E. Vicecancellarii quinto Kalendas Julii Indictione ſexta, Incarnationis Dominicæ MCCXLVII. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Quarti Anno quinto.

Dat. die 27. Junii 1247. Pontific. Anno V.

XIII.

Traditur norma vivendi Monialibus Ordinis Sancti Damiani, quæ cum ſuis Monaſteriis Regimini, & Obedientiæ Miniſtrorum Ordinis Sancti Franciſci ſubjiciuntur.

Ex Vuaddingo. e. Tom. 3 pag. 481.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Abbatiſſis, & Monialibus Ordinis Sancti Damiani,

Religioſus regulam obſervare debet, quam profitetur.

CUm omnis vera religio, & vitæ inſtitutio approbata certis conſtet regulis, & menſuris, certis etiam conſtet legibus diſciplinæ, quiſquis religioſam ducere vitam cupit, niſi certam, atque rectam converſationis ſuæ regulam, diſciplinamque vivendi obſervare ſtuduerit diligenter, eo ipſo a rectitudine deviat, quo rectitudinis lineam non obſervat; & ibi deficiendi incurrit periculum, ubi per diſcretionis virtutem certum, ac ſtabile proficiendi collocare neglexit fundamentum.

Innocentius Regulam hiſce Monialibus præſcribit.

Quapropter dilectæ in Domino filiæ, quia divina vobis gratia inſpirante per arduam viam, & arctam, quæ ad vitam ducit, incedere, & vitam pauperem ducere pro æternis lucrandis

dis

dis divitiis elegiſtis, veſtris piis precibus inclinati, Beati Franciſci Regulam quantum ad tria tantum videlicet obedientiam, abdicationem proprii in ſpeciali, & perpetuam caſtitatem, necnon formam vivendi præſentibus annotatam, ſecundum quam ſpecialiter vivere decreviſtis, vobis, & iis, quæ vobis ſucceſſerint concedimus obſervandam: auctoritate Apoſtolica ſtatuentes, ut in ſingulis Monaſteriis veſtri Ordinis perpetuis temporibus obſervetur. Quæ talis eſt.

Regula.

Omnes itaque, quæ ſæculi vanitate relicta Religionem veſtram aſſumere voluerint, & tenere: hanc eos legem vitæ, & diſciplinæ oportet, & convenit obſervare vivendo in obedientia ſine proprio, & in caſtitate. Omni namque tempore vitæ ſuæ hanc vitam profitentes clauſæ manere debent, & poſtquam clauſtrum hujus Religionis intraverint aliquæ, & profeſſæ fuerint hanc regularem obſervantiam promittentes, nulla eis concedatur licentia, vel facultas inde ulterius exeundi, niſi forte cauſa plantandi, vel ædificandi eamdem Religionem, vel reformandi aliquod Monaſterium, ſeu cauſa regiminis, vel correctionis, ſeu alicujus gravis diſpendii devitandi per licentiam Generalis Miniſtri Ordinis Fratrum Minorum, ſeu Provincialis illius Provinciæ ejuſdem Ordinis; in qua Monaſterium ſitum fuerit, ad aliquem locum aliquæ tranſmittantur. Pro alia etiam, & rationabili cauſa interdum transferri poſſint de ſupradicti dumtaxat licentia Generalis. Morientes vero tam Sorores, quam Servientes, infra Clauſtrum, prout convenit tumulentur. Omnibus autem hanc Regulam aſſumere cupientibus, & quæ fuerint admittendæ, priuſquam habitum mutent, & Religionem aſſumant, dura eis, & aſpera prædicentur, per quæ itur ad Deum, & quæ ſecundum hanc Religionem neceſſe habuerint firmiter obſervare, ne de ignorantia poſtea ſe excuſent. Non recipiatur aliqua, quæ vel longiori ætate, vel infirmitate aliqua, ſeu fatua ſimplicitate ad hujus vitæ obſervantiam minus ſufficiens, & idonea comprobetur. Per tales enim ſtatus, & vigor Religionis ſæpius diſſolvitur, & turbatur. Unde in perſonis recipiendis diligenti ſtudio, & cauthela hujuſmodi debet occaſio devitari, etiamſi cum aliqua aliquando cauſa rationabili exigente, alicubi forte fuerit diſpenſandum. Omnes vero ex more intra Clauſtrum receptæ, ſi ætatis intelligibilis fuerint citius deponant habitum ſæcularem, & infra paucos dies habitum regularem ſuſcipiant, quibus deputetur Magiſtra, quæ ipſas informet regularibus diſciplinis, & completo unius anni ſpatio profeſſionem faciant in hunc modum. Ego talis Soror promitto Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini, Beato Franciſco, & omnibus Sanctis ſervare perpetuam obedientiam, ſecundum Regulam, & formam vivendi a Sede Apoſtolica Ordini noſtro traditam vivendo toto tempore vitæ meæ ſine proprio, & in caſtitate. Quod etiam de Servientibus firmiter modo ſimili obſervetur. De divino Officio tam in die, quam in nocte Domino perſolvendo taliter obſervetur, quod eæ, quæ legere, & canere noverint ſecundum conſuetudinem Ordinis Fratrum Minorum, cum gravitate tamen, & modeſtia, officium debeant celebrare, illitteratæ vero dicant viginti Pater Noſter pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Sexta, & Nona, pro qualibet iſtarum horarum ſeptem, pro Veſperis autem duodecim, pro Completorio ſeptem, qui modus per omnia in Officio Beatæ Mariæ Virginis obſervetur, & orent pro Defunctis. Quod ſi Juvenculæ aliquæ, vel etiam grandiores capaces ingenii, & humiles fuerint, ſi Abbatiſſæ viſum fuerit, faciat eas litteras edoceri, Magiſtram eis deputans idoneam, & diſcretam; Sorores vero horis ſtatutis, prout ordinatum fuerit utilibus, & honeſtis laboribus occupentur. Silentium vero continuum, ſic continue ab omnibus teneatur, ut nec ſibi invicem, nec alicui alii ſine licentia eis loqui liceat. Attendat tamen ſollicite Abbatiſſa ubi, quomodo, & qualiter Sororibus loquendi licentiam largiatur, omnes autem uti ſtudeant ſignis religioſis pariter, & honeſtis. Sane quando aliqua perſona Religioſa, vel Sæcularis, vel cujuslibet dignitatis loqui petierit alicui Sororum, nuncietur prius Abbatiſſæ, & ſi ipſa conceſſerit, accedens ad locutorium duas alias ad minus habeat ſemper ſecum, quibus juſſerit dicta Abbatiſſa, quæ loquentem videant, & audire valeant, quæ dicuntur. Hoc namque firmiter obſervetur ab omnibus, ut quando de Confeſſione Sacerdoti interius infirma fuerit aliqua locutura, non loquatur niſi ad minus duabus non longe ſedentibus, quæ Confitentem, & Confeſſorem videre poſſint ab eiſdem pariter, & videri. Hanc autem loquendi legem, & ipſa Abbatiſſa diligenter cuſtodiat, ut omnis omnino materia detractionis omnibus auferatur. Excepto quod cum Sororibus horis, & locis competentibus loqui poteſt; ſicut ei ſecundum Deum viſum fuerit expedire. Sorores vero infirmæ, & Servientes eiſdem juxta diſpoſitionem Abbatiſſæ, infirmitatis ſuæ tempore in Infirmitorio loqui poſſunt. Sorores autem, & Servientes a Feſto Exaltationis Sanctæ Crucis, uſque ad Feſtum Reſurrectionis Dominicæ continuum ſervent jejunium, diebus Dominicis, Beati Michaelis, Beati Franciſci, omnium Sanctorum, Nativitatis Domini, cum duobus immediate ſequentibus diebus, necnon Epiphaniæ, & Purificationis exceptis. Verum a Reſurrectione Dominica, uſque ad Exaltationem Sanctæ Crucis, niſi ſexta Feria, & jejuniis ſtatutis univerſaliter ab Eccleſia jejunare minime teneantur. Vino quoque, & piſcibus, ovis, caſeo, & lacticiniis aliiſque pulmentis licite poſſunt uti. Ab Adventu tamen, uſque ad Nativitatem Domini majori Quadrageſima, necnon, & ſexta Feria, ac aliis jejuniis generaliter ab Eccleſia inſtitutis, ovis, caſeo, cæteriſque lacticiniis non utantur. Cum Servientibus tamen Sororibus circa jejunium præterquam in Adventu, & Quadrageſima majori, & ſexta Feria, ac aliis jejuniis generaliter ab Eccleſia inſtitutis, poſſit Abbatiſſa miſericorditer diſpenſare. Præfatam autem jejunii, & abſtinentiæ legem Adoleſcentulæ infra decimum quartum annum, vel anus, ſeu debiles obſervare minime teneantur, quibus ſecundum eorum imbecillitatem, tam in carnibus, quam in neceſſariis aliis poſſint miſericorditer provideri. Sane quoque jejunare non tenentur minutionis ſuæ tempore extra majorem Quadrageſimam, & ſextam Feriam Adventum Domini, & jejunia ab Eccleſia generaliter inſtituta; Caveat tamen

Clauſura perpetuo ſervanda.

Defunctæ intra clauſtrum tumulandæ.

Præmittenda in recipiendis.

Forma profeſſionis.

Modus divini perſolvendi.

Aut ſtudio aut labori ſatagendum.

In locutoriis, quæ cautela ſervanda.

De ſilentio.

Et jejunio ſervando.

tamen Abbatiſſa ne ultra quater in anno minutionem permittat communiter celebrari, niſi manifeſta neceſſitas plus requirat, nec a perſona extranea maxime vero minutionem accipiant aliqua ratione ubi commode poterit evitari. De infirmis vero cura, & maxima diligentia habeatur, & ſecundum quod poſſibile fuerit, & decreverit tam in Cibariis, quæ earum requirit infirmitas, quam in aliis etiam neceſſariis in fervore charitatis benigne, ac ſollicite eis per omnia ſerviatur. Quæ vero infirmæ proprium habeant locum, ſi unquam fieri poteſt, ubi a ſanis maneant ſeparatæ, ne illarum Ordinem, & quietem confundere valeant, vel turbare.

De Infirmis.

Unaquæque Soror, præter cilicium, vel ſtamineam, ſi habuerit duas tunicas, vel etiam plures, ſecundum quod viſum fuerit Abbatiſſæ, habere valeat, & Mantellum longitudinis, & latitudinis congruentis, & hæc indumenta ſint de panno vili tam pretio, quam colore, juſta diverſarum conſuetudinem regionum. Pro Cingulo autem chordam habeant, exceptis Sororibus Servientibus, quæ cingulum portent laneum, & non chordam. Habeant, & Scapularia ſine capucio de levi, & religioſo panno, vel ſtaminea amplitudinis, & longitudinis congruentis, ſicut unius cujuſque qualitas exigit, vel menſura, quibus induantur cum laborant, vel aliquid tale agunt, quod pallia congrue geſtare non poſſunt. Si tamen illæ ſimul habere voluerint cum mantellis, vel etiam jacere cum illis minime prohibentur, poſſunt & ſine ipſis aliquando eſſe, ſi viſum fuerit Abbatiſſæ, cum forte propter calorem nimium, vel aliquid aliud eis gravia multum fuerint ad portandum. Vittis; aut peplis omnino albis non tamen curioſis capita ſua cooperiant uniformiter, & honeſte, ita quod frons, genæ, & collum ſint, ut convenit, cooperta, nec aliter coram extraneis perſonis audeant apparere. Habeant, & nigrum velum extenſum ſuper capita, ita amplum, & longum, quod ex unaquaque parte deſcendat uſque ad ſcapulas, & retro parvum ultra tunicæ caputium protendatur. Sorores vero Novitiæ album velum tantum ejuſdem menſuræ debeant deportare. Servientes autem Sorores pannum lineum album ad modum tunicæ ſuper capita ſua deferant tantæ longitudinis, & amplitudinis, quod ipſas ſpatulas, atque pectus præcipue cum exeunt, valeant operire.

Forma Indumentorum.

Omnes Sorores ſanæ, tam Abbatiſſa, quam aliæ jacere in communi dormitorio teneantur, & quælibet lectum per ſe habeat ab invicem ſeparatum; lectus tamen Abbatiſſæ in tali loco Dormitorii diſponatur, quod in cæteros Dormitorii lectos ſine obſtaculo, ſi poſſibile eſt, valeat intueri. Liceat autem unicuique habere Sacconem de palea, vel de fœno, & cervical cum panno lineo ſuperpoſito, quod de fœno, ſeu palea, aut lana, ſeu etiam pluma eſſe poterit, juſta quod Abbatiſſa judicaverit faciendum. Habeant etiam honeſta coopertoria lanea, ſive cultras religioſas, cum lanea habere nequiverint, congruenter lampas inſuper de nocte accenſa, ſemper in medio Dormitorii habeatur. Capillos ſuos tondeant uſque ad aures certis temporibus communiter, nec aliqua de cætero tonſuretur, niſi evidenti infirmitate corporis exigente.

Dormitorii deſignatio.

De ingreſſu perſonarum in Monaſterium firmiter, & diſtricte præcipimus, ut nulla unquam Abbatiſſa, vel ejus Sorores aliquam perſonam Religioſam, ſeu Sæcularem, aut cujuslibet dignitatis in Monaſterio intrare permittant; nec omnino hoc alicui liceat, niſi cui, & de quibus conceſſum fuerit a Sede Apoſtolica, vel a Generali, ſeu Provincialibus Miniſtris Ordinis Fratrum Minorum, in quorum Provinciis Monaſteria ipſa conſiſtunt. Excipiuntur autem a dicta ingrediendi lege medicus, & minutor cauſa multum gravis infirmitatis, qui non abſque duobus Sociis honeſtis de familia Monaſterii introducantur, expedito negotio hujuſmodi celeriter egreſſuri, nec ab invicem intra Monaſterium ſeparentur; necnon illi, quos occaſione incendii, vel ruinæ, ſeu alterius periculi, vel diſpendii, ſeu pro tuendis a violentia quorumlibet Monaſterio, vel Perſonis, aut pro aliquo opere exercendo, quod commode extra Monaſterium fieri non poteſt, neceſſitas exegerit introire.

Omnibus in Monaſterio interdictus ingreſſus.

Nulli tamen extraneæ perſonæ intra Monaſterii clauſtrum liceat comedere, vel dormire; Sed, etſi quis de Cardinalibus ad aliquod Monaſterium hujus Religionis venerit, & in illud voluerit ingredi, cum reverentia quidem, & devotione ſuſcipiatur, ut cum uno, vel duobus de honeſtioribus quidem Sociis debeat introire: duobus, vel tribus tantum religioſis, & honeſtis Sociis ſit contentus. Quod ſi forte pro benedictione, vel conſecratione Sororum, vel alio etiam modo conceſſum alicui Epiſcopo fuerit Miſſam interius aliquando, quam paucioribus, & honeſtioribus potuerit, contentus ſit Miniſtris, & hoc ipſum rarius alicui concedatur. Nulla tamen omnino loquatur cum aliquo, niſi præfato modo ſive infirma fuerit, ſive ſana, illud ſane præcipue caveatur, ut ii, quibus aliquando fuerit concedendum in Monaſterium ingredi, tales ſint, de quorum verbis, & moribus, necnon vita, & habitu ædificari valeant intuentes, & materia juſti ſcandali exinde nequeat generari.

Ubi vero proprius fuerit Cappellanus habitu, & vita religioſus ſit, ac bonæ famæ, nec multum juvenis, necnon idoneæ ſit ætatis. Qui Cappellanus cum aliqua Sororum gravi corporis infirmitate detenta, viſa fuerit tendere ad extrema, & neceſſe habuerit confiteri, vel Domini Corporis accipere Sacramenta, alba ſtola, & manipulo ingrediatur indutus, & audita confeſſione, vel Dominici Corporis tradito Sacramento ſic indutus, ut ingreſſus eſt, exeat, nec moram ibi faciat longiorem. Caveant etiam, ut quamdiu intra Monaſterium fuerint, nullatenus ab invicem ſeparentur, quin ſemper mutuo poſſint libere ſe videre, ſic ſe etiam habeat in animæ commendatione. Porro ad exequias circa ſepulturam agendas non ingrediatur Clauſtrum, ſed exterius in Cappella, quæ ad illud officium pertinet, exequatur; tamen ſi Abbatiſſæ viſum fuerit, quod ad exequias debeat introire, modo ſupraſcripto indutus intret, & ſepulta mortua exeat ſine aliqua mora. Si autem neceſſe fuerit, ut ad aperiendam, ſeu præparandam ſepulturam, ſeu certe poſtmodum coaptandam ingrediatur, ſit ei, vel alicui alii ad hoc idoneo, & honeſto licitum introire; aliter vero Monaſterium ingredi non præſumat, ſed cum aliqua ſibi de confeſſione loqui voluerit per locutorium eam audiat, & per illud eidem ipſe loquatur. Quæ vero pro-

Cappellani conditiones, & munia.

prium

Digitized by Google

primum non habuerit Cappellanum, a quolibet bonæ famæ, & honeſtæ vitæ Presbytero Miſſam audire poſſunt. Pœnitentiam autem, atque Dominici Corporis Sacramenta tantum a Fratribus Ordinis Minorum dumtaxat recipiant, niſi in periculoſæ neceſſitatis articulo aliqua conſtituta pro his habere copiam Fratrum nequiverit prædictorum. Volumus etiam, ut in muro, qui Sorores dividit a Cappella, congruentis formæ cratis ferrea collocetur, cui crati pannus lineus niger interius taliter apponatur, ut nulla inde valeat exterius aliquid intueri: Habeat, & Oſtia lignea, ex parte Sororum cum ſeris ferreis, atque clavi, ut maneant ſemper clauſa pariter, & firmata, & non aperiantur, niſi cum divinum celebratur officium, vel ad audiendum aliquando verbum Dei, proponendum ſibi exterius in Cappella per idoneam, & honeſtam perſonam, & nemo alias per dictam cratem loquatur, niſi forte aliquando cauſa rationabili, vel neceſſaria exigente, alicui raro fuerit concedendum. Et quandocumque aliquam perſonam extraneam ad eas ingredi, vel alias per cratem eis loqui contigerit, tegant facies ſuas cum modeſtia, & inclinent, prout religionis convenit honeſtati. Pro communione autem certis temporibus recipienda, ubi neceſſe fuerit, feneſtra parvula fiat cum oſtiolo de lamina ferrea, ſera, & clave ſemper firmata, per quam calix poſſit dari congrue, & miniſtrari Dominici Corporis Sacramentum, & tantum diſtet a terra, quod Sacerdos commode illud miniſterium inde valeat exhibere. De Viſitatore hujus Religionis, illud eſt ſollicite providendum, ut quicumque, vel generalis, vel etiam alicubi aliquando ſpecialis conſtituendus fuerit Viſitator, talis debet conſtitui, de cujus religioſa vita, & moribus, atque fide notitia plena, & ſecuritas habeatur, qui cum ad Monaſterium aliquod veniens fuerit introgreſſus, ſic ſe per omnia exhibeat, & oſtendat, ut de bono ad melius provocet, & ad Dei amorem, & inter ſe mutuam charitatem ſemper inflammet, pariter, & accendat; & quando Monaſterii clauſtra ad viſitandum intraverit, duos Religioſos, & idoneos Socios ſecum ducat, qui videlicet Socii ſimul maneant, & dum fuerint intra clauſtrum ab invicem nullatenus ſeparentur. Sane de Sororum ſtatu, & obſervantia ſuæ Religionis ab omnibus generaliter, & ſpecialiter a ſingulis inquirat ſtudioſius veritatem, & ubi aliquid reformandum, vel corrigendum invenerit, zelo charitatis, & amore juſtitiæ cum diſcretione corrigat, & reformet, tam in capite, quam in membris, ſicut melius viderit expedire. Modum autem loquendi cuſtodiat ſuprascriptum, ut videlicet, aut cum omnibus, aut cum pluribus ſimul loquatur, vel ſecrete cum una aliis tamen ad minus duabus in aſpectu ejus non longe ſedentibus, ut per omnia bonæ famæ integritas conſervetur, niſi ad locutorium cum una, vel pluribus loqui voluerit de iis, quæ ad officium ſuum pertinere noſcuntur. Caveat autem Abbatiſſa, ne a ſe, vel ab aliis Sororibus ſtatus ſui Monaſterii Viſitatori, aliquatenus abſcondatur, quia malum eſſet inditium, & offenſa graviter punienda: imo volumus, & mandamus, ut ei quæ ſecundum vitæ ſuæ formam ſtatuenda, vel emendanda fuerint, publice, ac privatim ſicut

De Crate.

Feneſtella pro communione.

Viſitator ſe quomodo debeat gerere.

Ei nil occultandum, quod ad Monaſterium pertineat.

melius fuerit faciendum, Viſitatori diligenter ſuggerant, & proponant, cui teneantur in omnibus firmiter obedire. Quæ autem aliter fecerint a Viſitatore, tam Abbatiſſa, quam aliæ digne, prout convenit, puniantur: ſimiliter, & Cappellanus ſi in aliquo reprehenſibilis fuerit, in quo convenienter non poſſit, nec debeat ſupportari, monitione præmiſſa a Viſitatore modeſte, & rationabiliter, ſicut decuerit, corrigatur. Si vero noluerit, vel contempſerit emendare, a Monaſterio per eumdem removeatur omnino. Statuimus inſuper, quod Generalis, & Provincialis Miniſtri dicti Ordinis dumtaxat per ſe, vel per alios idoneos ſuos Fratres in Generali Capitulo deputatos ab ipſis, vobis tam in capite, quam in membris officium Viſitationis impendant; poſſint tamen Generalis, & Provincialis præfati in Provinciis ſuis ex cauſa, ſpecialem Viſitatorem interdum de Fratribus ſibi commiſſis ad hoc idoneum deſtinare, juxta formam ab univerſitate Miniſtrorum traditam in Capitulo Generali. In quolibet Monaſterio unum tantum oſtium habeatur ad intrandum clauſtrum, & exeundum cum oportuerit, juxta legem de ingreſſu, & egreſſu poſitam in hac forma, & iſtud oſtium fiat in ſublimi quanto magis fieri potuerit congruenter, ita quod ad ipſum per ſcalam levatoriam exterius aſcendatur, quæ ſcala per Catenam ferream ex parte Sororum ſtudioſe ligatam a completorio dicto, uſque ad primam diei ſequentis continue ſit ſuſpenſa, & tempore diurnæ dormitionis, & viſitationis; niſi aliud interdum evidens requirat neceſſitas, vel utilitas manifeſta. Ad præfatum autem oſtium cuſtodiendum aliqua talis ex Sororibus deputetur, quæ omnino Deum timeat, quæ ſit matura moribus, ſit diligens, & diſcreta, ſitque convenientis ætatis, quæ unam ipſius oſtii clavem ſic diligenter cuſtodiat, ut numquam ea, vel ejus Socia ignorante, oſtium aliquando valeat aperiri: Reliquam vero clavem diverſam ab alia cuſtodiat Abbatiſſa, ſit & alia æque idonea ei Socia deputata, quæ ejus vicem in omnibus exequatur cum ipſa aliqua rationabili cauſa, vel occupatione neceſſaria occupata fuerit, & detenta. Caveant autem ſtudioſiſſime, & procurent, ne unquam oſtium ſit apertum, niſi tantum, quantum minus fieri poterit congruenter. Sit autem oſtium ſeris ferreis, cum valvis, & repagulis optime communitum, & ſine cuſtodia apertum minime dimittatur, nec etiam clauſum niſi una clave in die, & in nocte duabus ſit firmiter obſeratum, nec omni pulſanti aperiatur ſtatim, niſi prius indubitanter cognoverit, quod talis ſit, qui ſine dubitatione aliqua ſecundum mandatum, quod in eadem forma de ingreſſuris ſuperius continetur, debeat aperiri. Quod ſi aliquando intra Monaſterium opus aliquod fuerit faciendum, ad quod agendum Sæculares aliquos, vel quaſcumque Perſonas alias oporteat introire, provideat Abbatiſſa ſollicite, ut tunc, dum opus ſcilicet exercetur, aliqua alia perſona conveniens ad cuſtodiendum oſtium ſtatuatur, quæ ſic perſonis ad opus deputatis aperiat, quod alias intrare non permittat. Nam Sorores ipſæ, & tunc, & ſemper quantumcumque rationabiliter prævalent, ſtudioſiſſime caveant, ne a ſæcularibus, vel a perſonis extraneis videantur. Cæterum cum præfatum oſtium

pro

Defectus corrigendi.

Soli Miniſtri, vel eorum Commiſſarii poſſunt Moniales viſitare.

Unum tantum oſtium in Monaſterio, & quomodo cuſtodiendum.

Digitized by Google

pro aliis aperiri nolumus, niſi pro illis tantum, quæ per rotam, vel aliunde decenter nequeunt expediri, mandamus quatenus, quod in ſingulis

Rota facienda cum præſcriptis conditionibus.

Monaſteriis in loco competenti rota una fortis fieri debeat latitudinis, & altitudinis, per quam neceſſaria tam intus, quam exterius miniſtrentur, & taliter diſponatur, quod per eam nec intus, nec extra valeat aliquis intueri. Ex utraque etiam parte oſtiolum fiat validum, quod de nocte, & in æſtate tempore dormitionis ſeris, & clavibus ferreis clauſum, & firmatum debeat permanere. Ad cujus cuſtodiam pro expediendis neceſſariis per eamdem unam Sororem diſcretam, ſecuram, & maturam tam moribus, quam ætate, quæ Monaſterii diligat honeſtatem, conſtituat Abbatiſſa, cui ſoli, vel deputatæ ſibi Sociæ, cum congrue non potuerit intereſſe, loqui ibidem, & reſpondere liceat ſuper iis, quæ ad ſuum officium pertinebunt.

Locutorium quomodo conſtruendum.

Locutorium autem commune in Cappella, vel potius in Clauſtro, ubi commodius, & honeſtius fieri poterit, diſponatur, ne, ſi forte fieret in Cappella, pacem orantium inquietet. Ipſum vero locutorium ſit congruæ quantitatis, velamina ferrea ſubtiliter perforata, & taliter clavibus fortibus coaptata quod nunquam valeat aperiri, cui pannus niger lineus interius taliter apponatur, quod ipſæ videre extra non valeant, nec videri. Ad iſtud locutorium a completorio, quod dici debet tempore competenti, uſque poſt ad primam diei ſequentis, ſeu tempore comeſtionis, vel dormitionis in æſtate, aut quando officium celebratur, niſi pro cauſa adeo rationabili, vel neceſſaria, quæ commode differri non poſſit, nulli licitum erit loqui. Quandocumque vero in conceſſis temporibus aliquam, vel aliquem habuerit, ubi loqui, cum modeſtia, & maturitate loquentes, breviter ſe expediant, prout decet.

Sororum ſervientium qualitates.

De ſervientibus Sororibus, quæ ſemper manere clauſæ ſicut aliæ non tenentur, diſtrictius volumus obſervari, ut ſine licentia nulla clauſtrum ingrediatur, & quæ emittant honeſtæ ſint, & convenientis ætatis, & calceamentis honeſtis, tam ipſæ, quam Sorores illæ, quas aliquando emitti contigerit, pro caſibus ſupraſcriptis calceatæ incedant: Cæteris autem intus manentibus, ſi voluerint, liceat iſtud idem. Egredientibus vero aſſignetur certus terminus redeundi. Nec alicui ipſarum conceditur extra Monaſterium ſine ſpeciali licentia comedere, bibere, vel dormire, nec ab invicem ſeparari, vel alicui in ſecreto, ſeu Cappellani Monaſterii, aut Converſorum, vel Fratrum ibidem morantium domicilium introire, quod ſi aliqua contrarium fecerit, graviter puniatur.

Quomodo ſe debeant gerere extra clauſtra.

Et ſollicite caveant, ne ad loca ſuſpecta divertant, vel cum perſonia malæ famæ familiaritatem habeant, nec in ſuo reditu ſæcularia, vel inutilia Sororibus referant, quæ diſſolvi valeant, vel turbari, vel quamdiu extra fuerint taliter ſtudeant ſe habere, quod de converſatione honeſta ipſarum ædificari valeant intuentes, & quidquid eis datum fuerit, vel promiſſum, reſignent, & renuncient Abbatiſſæ, vel aliæ, cui hæc commiſerit vices ſuas.

Licet Monialibus in communi redditus & poſſeſſiones recipere.

Ad hæc liceat vobis in communi redditus, & poſſeſſiones recipere, & habere, ac ea libere retinere, pro quibus poſſeſſionibus modo debito pertractandis Procurator unus prudens pariter, & fidelis in ſingulis Monaſteriis veſtri Ordinis habeatur quandocumque expedire videbitur, qui per Viſitatorem conſtitui, & amoveri debeat, ſicut viderit expedire.

Procuratoris facultates.

Hic vero taliter conſtitutus de omnibus ſibi commiſſis, receptis pariter, & expenſis Abbatiſſæ, & tribus aliis Sororibus ad hoc ſpecialiter aſſignatis, & Viſitatori cum voluerit rationem reddere teneatur, & nihil omnino de rebus Monaſterii vendere, commutare, obligare, vel alienare quoquo modo valeat, niſi de licentia Abbatiſſæ pariter, & Conventus, & quidquid contra hoc fuerit attentatum irritum decernimus, & inane. Poſſit tamen de mobilibus parum valentibus aliqua parva ex cauſa licita interdum aliis elargiri. Verum ne ab obſervatione præſentis formulæ breviter ſupraſcriptæ, quam uniformiter ubique ab omnibus volumus, & mandamus diligentius obſervari, pro defectu certi regiminis in poſterum recedere vos contingat, aut ſub diverſorum magiſterio vivendi modos incurrere differentes:

Monaſterium cura Minoritis demandatur.

Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Miniſtris Ordinis Fratrum Miniſtrum curam veſtri, & omnium Monaſteriorum veſtri Ordinis plene in omnibus præſentium auctoritate committimus. Statuentes, ut ſub eorum, & aliquorum, qui pro tempore Miniſtri fuerint, obedientia, regimine, & doctrina debeatis de cætero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipſi animarum veſtrarum ſollicitudinem gerentes, & curam eiſdem Monaſteriis per ſe, vel per alios Fratres ſuos ad hoc idoneos, ſecundum formam prætactam deputatos ab ipſis quotiens expedire viderint, viſitationis officium impendere ſtudeant, corrigendo, & reformando ibidem, tam in capite, quam in membris, quæ correctionis, ſeu reformationis officio noverint indigere. Inſtituant nihilominus, & deſtituant, mutent, & ordinent, prout ſecundum Deum viderint expedire.

Abbatiſſæ electio ad Conventum, confirmatio ad Miniſtros Minoritarum pertinet.

Electio tamen Abbatiſſæ libere pertineat ad Conventum. Confirmatio vero ipſius, & infirmatio, fiat per generalem Miniſtrum, ſi aderit in Provincia, & in ejus abſentia per Provincialem illius Provinciæ, in qua Monaſterium fuerit conſtructum. Confeſſiones veſtras audiant, & miniſtrent vobis Eccleſiaſtica Sacramenta. Et ne pro eo, quod in veſtris Monaſteriis Fratres dicti Ordinis reſidere non tenentur, pro defectu Sacerdotis poſſit periculum imminere, ad confeſſiones veſtras in neceſſitatis articulo audiendas, & miniſtranda Sacramenta prætacta, necnon divina officia celebranda deputent aliquos diſcretos, & providos Cappellanos.

Nullum Monaſterium abſque licentia Capituli generalis ædificandum.

Nec aliquod Monaſterium veſtri Ordinis de cætero ab aliquo inchoetur ſine Capituli generalis Ordinis memorati licentia, & aſſenſu. Cappellanus, & Converſi ſecundum diſpoſitionem Viſitatoris promittant obedientiam Abbatiſſæ, voventes loci ſtabilitatem, & perpetuo vivere ſine proprio, & in caſtitate: liceat tamen Viſitatori tam Cappellanum, & ſervientes Sorores, quam Converſos pro evidenti neceſſitate, aut manifeſta utilitate de uno Monaſterio ad aliud transmutare, jejunium ſervare debeant ut Sorores: liceat tamen Abbatiſſæ ſuper hoc cum eis æſtus, vel itineris, vel laboris alterius, ſeu alia quavis rationabili cauſa miſericorditer diſpenſare.

Converſorum ſervientium habitus.

Tunicas de vili panno, juxta eorum indigentiam habere valeant ſine Caputio, quarum manicæ ſint breves, & ſtrictæ tantum mo-

do circa manus: longitudo autem Tunicarum ſit talis, quod a cavilla pedum diſtent ſpatio quatuor digitorum. Pro Cingulo vero corrigiam honeſtam habeant cum cultello, Caparonem etiam ſuper tunicas portent, cujus longitudo genu aliquantulum tranſeat, & amplitudo uſque ad cubitos protendatur. Minoris tamen latitudinis Caparonem, ſi voluerit, habere poterit Cappellanus, qui cappa etiam honeſta uti poterit cum fuerit opportunum. Calceamenta cum caligis, & braccis ampla, & alta habeant, & ante fiſſa, & idem officium faciant Converſi, quod ſuperius de Sororibus neſcientes litteras eſt expreſſum, excepto quod ad Officium Beatæ Virginis minime teneantur. Informationi etiam, & correctioni Viſitatoris Converſi, & Cappellanus per omnia ſint ſubjecti, cui teneantur firmiter obedire.

Capellanus, & Converſi Viſitatori ſubjecti.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ conceſſionis, & Conſtitutionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

Datum Lugduni octavo Idus Auguſti, Pontificatus noſtri anno quinto.

Dat. die 6. Auguſti 1247 An. V.

XIV.

Declaratio, & mitigatio Regulæ Fratrum Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, ab Honorio Tertio hactenus approbatæ.

nnocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Eremitis Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

QUæ honorem Conditoris omnium, & profectum continent animarum, roboris præſidio ſunt fulcienda perpetui: ſed illa præcipue, ſuper quæ Apoſtolicæ Sedis auctoritas ſalubris providentiæ ſtudium noſcitur habuiſſe.

Exordium.

§. 1. Cum itaque nos ad veſtræ ſupplicationis inſtantiam, per dilectum filium Hugonem Tituli Sanctæ Sabinæ Presbyterum Cardinalem, & Venerabilem Fratrem noſtrum Guillelmum Anteradenſem Epiſcopum, quædam Regulæ veſtræ dubia declarari, & corrigi, ac etiam quædam ipſius gravia miſericorditer fecerimus mitigari, prout in litteris inde confectis plenius continetur: Nos veſtris piis deſideriis annuentes, declarationem, & correctionem, ac mitigationem hujuſmodi auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Mitigationem Regulæ approbat.

§. 2. Tenorem vero litterarum ipſarum, de verbo ad verbum, fecimus præſentibus annotari, qui talis eſt.

§. 3. Frater Hugo miſeratione Divina Tituli Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis, & Frater Guillelmus eadem miſeratione Anteradenſis Epiſcopus, chariſſimis in Chriſto filiis Religioſis Viris, Priori Generali, & Definitoribus Capituli Generalis, Ordinis Fratrum Glorioſiſſimæ Dei Genitricis, ſemperque Virginis Mariæ de Monte Carmelo, ſalutem in omni ſalutari. Accedentes ad Apoſtolicam Sedem Fratres Clerici, Reginaldus, & Petrus Ordinis veſtri, ex parte veſtra a Domino Papa humiliter poſtularunt, ut quædam, quæ in veſtro Privilegio, & Regula olim vobis a felicis memoriæ Alberto Patriarcha Hieroſolymitano tradita continentur dubia, declarare, corrigere, & quædam gravia miſericorditer mitigare dignaretur. Cum igitur Dominus Papa, eorum devotis ſupplicationibus annuendo, nobis commiſerit, ut declarationem, correctionem, ac mitigationem hujuſmodi faceremus vice ipſius, ſecundum quod bono ſtatui Ordinis, & Fratrum ſaluti expediens videremus; Religioni veſtræ, qua fungimur auctoritate, mandamus, quatenus Regulam a nobis correctam, declaratam, & mitigatam, prout expedire vidimus, devote recipientes, eam firmiter obſervetis, & ad inſtar ejuſdem alias veſtras Regulas corrigatis, quam vobis per eoſdem Fratrea ſub ſigillis noſtris mittimus in hac forma.

Tenor Mitigationis.

Albertus Dei Gratia &c.

Reliquum invenies in Conſtitutione Honor. III. Ut vivendi incipien. *uſque in finem pag.* 242.

Nulli &c. ergo &c. Si quis &c.

Datum Lugduni Kalend. Septembris Pontificatus noſtri anno quinto.

Dat. die 1. Septem. 1247. Pont. An. V.

XV.

Civitas Auximana Epiſcopali privata dignitate Humanatenſibus ſubjicitur Epiſcopis.

Ex Ughell. Ital. Sac. Tomo I. ubi de Humanaten. Epiſcopis.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri noſtro Epiſcopo Humanatenſi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm olim Apoſtolicæ Sedis providentia, cujus Præſul illius vices, licet inſufficientibus meritis, gerit in terris, qui unicuique pro meritis condigna retributione reſpondet, de cujus manibus pendet æquitatis ſtatera, ſubjectorum actiones dijudicans diligenter, ac bene meritis, & indignis, juxta ſuorum actuum exigentiam recompenſans, viriſque meritorum ſuorum ſtipendia inferendo. Villam Auximanam, propter infidelitatem, rebellionem, & indevotionem incolarum ejuſdem Epiſcopatus honore privaverit, ac ſtatuerit, quod Caſtrum Recanat. ob devotionem, & fidelitatem habitantium in eodem, quod erat Humanatenſi Eccleſiæ lege Diœceſana ſubjectum hujus honore polleret, nos in recompenſationem dicti Caſtri ſpiritualia jura, quod in ipſa Villa, & circa eam Humanaten. quondam Epiſcopus habebat, ejuſdem tibi, & per te dictæ Humanatenſi Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica concedimus in perpetuum eamdem Villam tibi Diœceſana lege ſpiritualiter ſubmittendo.

Auximana Civitas Epiſcopali dignitate privata; eaque dignitate ornata Recanatenſis.

Et Auximana Civitas Humanaten. ſubjecta.

Nulli ergo omnino hominum noſtræ conceſſionis paginam infringere audeat, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Lugduni tertio Idus Octobris Pontificatus noſtri anno quinto.

Dat. die 13. Octob. 1247. Pont. An. V.

Popu-

Digitized by Google

XVI.

Populo Placentino facultas conceditur publicam inſtituendi Accademiam, Epiſcopo varo lauream conferendi Doctoralem.

Ex Vghell. Tom. II. ubi de Eccleſia Placentina.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Epiſcopo, & dilectis filiis Clero, & Populo Placentino, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

QUia profectum terræ in viſceribus amplectitur charitatis, vellemus libenter, quod ibi Scyphus reperiretur argenteus, ideſt ſtudium litterarum, in quo Ioſeph ſubtiliter novit ingenua auguria explicare, quique ibi argentum eloquentiæ venarum ſuarum obtineat principia, & locus eſſet in quo aurum ſapientiæ conflaret. Credimus enim, & pro firmo tenemus, quod ex hoc ipſi Civitati Placentiæ non modicum honoris accederet, & ſibi poſſent exinde ſpiritualiter, & temporaliter grata commoda provenire. Propter quod non tam conſideratione tui, Frater Alberte, nobis ſuper hoc inſtanter ſupplicantis, quam etiam ob ipſius Civitatis augmentum generale ibi fieri ſtudium cupientes, ut ipſam Civitatem Placentiæ ad hauriendum aquas cum gaudio, hominum copioſa confluat multitudo, & ibi terris David, cum ſuis propugnaculis conſtruatur, ex quo non ſolum dependeant mille Clypei, ſed etiam omnium fortium armatura omnibus Doctoribus, & Scholaribus in quacunque facultate in prædicta Civitate ſtudentibus, quod eiſdem privilegiis, indulgentiis, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quibus Pariſiis, ſeu Bononiæ, vel aliis ſtudiis generalibus lętantur auctoritate præſentium indulgemus.

Conceſſio, de qua in Rubrica cum Privilegiorum elargitione.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ conceſſionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Siquis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 6. Februar. 1248. Pont. An. V.

Datum Lugduni octavo Idus Februarii Pontificatus noſtri anno quinto.

XVII.

Revocatis iis, quæ contra libertatem Eccleſiaſticam a Friderico Rege in Sicilia acta ſunt: nonnulla ſtatuuntur ad libertatem, ac diſciplinam Eccleſiaſticam in eodem Regno reparandam.

Ex Originali edidit vatt... la accefs. ad Hiſtor. Caſſinen. Tom. II. pag. 717.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad obſervantiam, & memoriam perpetuam.

A diebus Friderici alumni nequitiæ quaſi Antichriſti prænuntii, Siciliæ Regnum vim patitur, & miniſtri ejus prædatione illud diripiunt violenta, nam, ut vitæ ſuæ curſum brevi loquio tranſcurramus, & longam perverſorum actuum ejus telam compendioſa verborum ſerie decurtemus, poſt multas, & periculoſas Apoſtolicæ Sedis præſidio evaſit inſidias, cæpitque libere in Regno pleni ſibi habenas illa tribuente Domino principari, ſic in ſuperbiæ altitudinem eſt elatus, & in ſevitiæ acerbitatem obriguit, quod de humilitatis ſubſtantia cujus in adverſus ſe ſimulabat amicum, & de benignitatis manſuetudine, quam blando prius mentiebatur affectu, nihil omnino retinens, & de virtute divina non tremuit, humanamque parvipendit potentiam, & honorem Eccleſiæ, ac libertatem hominum dicti Regni tyrannide furibunda depreſſit; Plurimum olim mitis in nubilo, ſed nimium ſeverus poſtmodum in ſereno verborum tunc dulcedine melleus, ſed poſtea fellaus amaritudine operum, ante quidem promiſſionis blandimento multimode liniens, ſed poſtremo, ut ſcorpio perſecutionis aculeo dire lędens, de multiplicis etenim neceſſitatis anguſto in quo draco iſte latuerat, & ob affluentis opulentiæ amplitudinem famelicus, & ſitibundus exiliens rabido cepit ore Regnum laniare præfatum. Tamen illius, rerum ſuarum ſcilicet ubertatem conſumens in cibum, & ſanguinem in potum exhauriens hominum, videlicet ejus vitam: ſicque namque in bona, & perſonas ipſius antea exarſit ingluvie, quod hæc inſatiabili rapacitate diſcerpens illud, proh dolor! ferus plus fera qualibet, fera penitus abſorbuit in utriſque, nec ſexum, nec ætatem, nec ordinem prætermittens: oh quam peſtilenti colono hic ager commiſſus extitit tam fertilis, & amenus, qui nunquam eum coluit, ſed ſemper de ipſo collegit, non adauxit cultura congrua fructus ejus, ſed verius illos indebitis collectis exhauſit, nuſquam ad ipſum cultoris curam adhibuit, ſed curioſitatem ailii ſuæ collectoris: o quam perverſo Rectori tantum, ac tale creditum fuit Regnum, qui ſuis tantummodo nefariis votis intentus impie ad illud proſiluit excidium, ut ſuum ferinum animum inhumanitatis immanitate placeret, cunctos utique prædans, gubernator diſſipans, defenſor offendens, Dux devians, Princeps præcipitans, & Rex rodens. Heu itaque quia gratioſum, & pretioſum Regnum, cui Dominus in omnibus benedixerat, de alto gloriæ in imum miſeriæ corruit, ſub inimicæ adverſitatis dominio variis tribulationibus contritatum, quod olim ex amicæ proſperitatis arriſu affluentibus commodis lætabatur. Heu quia ſpecioſum Regnum tanta mutatum alteratione cernitur, quod omnino a ſe ipſo priore diſcrepare videtur, & vix illud, qui hoc in ſua prima inſpexerunt effigie, recognoſcunt: defecerunt enim ipſius optima, imo in contraria diverterunt. Heu quidem plenitudo deformis, ingenuitas degener, libertas ancilla, fœcunditas ſterilis, populoſitas deſerta, & fortitudo infirma; Subripuit fletus riſum ejus, & gaudium ſuum deſiit in lamentum. O quotiens doloroſe ſuſpirat, & lachrymatur amare Apoſtolica Sedes, quod Regnum juris, & proprietatis ſuæ, carum quippe ſibi dura Pharaonicæ oppreſſionis mole proſternitur, nec ſinitur pia conſolationis Apoſtolicæ dextra relevari; Porro nec Eccleſias, nec perſonas Eccleſiaſticas, earumque jura, & bona in Regno ipſo draconis hujuſmodi furor præteriit, ſed in hæc eo ferocius excanduit, quo quidquid Eccleſiaſtico diſcernitur nomine, odio abhorruit graviori. Tanta enim impietate corpus ibi obtrectavit Eccleſiæ, quod ipſum huc, & illuc more ferali diſtrahens, & diſcindens, quaſi ad nihilum hoc redegit,

Flagitia Friderici Regis deplorat.

Siciliæ Regni libertatem ab eo violatam refert.

Damna ab eo eidem illata.

Res Eccleſiæ violatę.

nam illud primum omni ornamento denudans, & deinde incaleſcente ſçvitia, factus Herode hic nequam Herodior rabioſis deinembrans morſibus totam demom carnem voravit ipſius, corroſit etiam oſſa, & inſuper medullam eauſit, ſuæ denique poteſtatis honore illud de facto deſtituit, non ſolum non prætermittens ibidem libere auctoritatem Eccleſiaſticam eaerceri; ſed & ſuperbe, ac irreverenter eam deſpiciens, & conculcans, & tamquam ille, cujus ambitioni totius orbi non ſufficeret ambitus, hujuſmodi auctoritatem in multis impudenter uſurpans, reputando quaſi modicum ſe habere, ſi ſolis præeſſet temporalibus, & ſibi ſpiritualia non eſſent in proviſionibus Cathedralium, & aliarum Eccleſiarum vacantium beneficiorum, ipſarum collationibus, Clericorum cauſis, & aliis ad forum Eccleſiaſticum pertinentibus ipſa inibi abuti præſumit. Ad Pralatos quoque, ac alios Clericali præſignitos militia manu crudelitatis indifferenter extenta, quamplurimos ea ipſis ignominioſa captione teneri, & in atroces detrudi carceres, ac tandem morti turpiſſimæ tradi fecit, & ut de immenſis, ac innumeris injuriis, & diſpendiis Eccleſiarum, & Cleri Regni præmiſſi triſtem, & infinitam materiam brevi oraculo finiamus, ſic ibi juriſdictionis Eccleſiaſticæ plenitudo prorſus evacuata, & libertatis integritas ex voto comminuta conſpicitur, quod non ſolum illic ſpecies non apparet Eccleſiæ neque decor, ſed etiam de ipſius plene ſubſtantia nil ſubtiſtit. Unde reſpiciens Dominus tam gravem, tamque diutinam ſui afflictionem populi, & motus multa miſericordia ſuper eum inſultantis ſuperbiæ eatollentiam dejicere, ac tyranni furentis ferire voluit feritatem. Quare in ipſum, qui cum in honore eſſet, noluit intelligere, ut bene ageret, ſed iniquitatem continue meditans, pejora ſemper operatus eatitit, dignum, & juſtum eaigentibus nihilominus quam multis aliis graviſſimis culpis, quas ad præſens ſilentio relinquimus, eſt indicium jaculatum, ſed certe nondum, licet forſan tremuerit, a ſolita malignitate quievit, quin potius tamquam in profundum malorum demerſus deſperans ulterius, & contemnens in extremum præcipitium committendo inceſſanter deteriora prioribus totus obit. Verum quia principalius ad nos ſpectat de præfati reparatione Regni ſollicite cogitare, cum quanto ſpecialius ad Apoſtolicam Sedem pertinet, ac ſibi eai ſtit vicinius, tanto ipſius profectui, & ſaluti affectuoſius intendere teneamur, penſato attente, quod niſi Eccleſia, cum ſit mater, plena ſua libertate, & auctoritate in Regno ipſo gaudeat, ad optatam illud lætitiam reſurgere vix valebit, & ſi perfecte ipſa reſtauraretur ibidem, illius reformatio facilius, & celerius ſubſequetur, providimus fore Clero, & Eccleſiis ejuſdem Regni, ut ad bonum, & liberum ſtatum adjutore Domino reducantur, cito, & efficaciter ſuccurrendum, præſertim quia noſtra intereſſe digno ſcitur de Regno ipſo, cum ſit ſpeciale Sedis ejuſdem, & Rege nunc careat memorato F. ſententialiter illo privato libere ordinare. Hinc eſt quod nos de Fratrum noſtrorum conſilio, deliberatione præhabita diligenti, conſtitutiones omnes, ſeu ſtatuta, ordinationes, diſpoſitiones, juſſiones, & univerſalia talia in derogationem, & præjudicium libertatis, immunitatis, auctoritatis, & juriſdictionis Eccleſiaſticæ aut quorumcumque jurium Eccleſiaſticorum a prædicto Friderico ante, vel poſt depoſitionem ipſius edita, necnon, & quaslibet conſuetudines contra hæc in eodem Regno ab ipſo, vel ſuis prædeceſſoribus Siciliæ Regibus introductas irritas omnino, & vacuas decernentes ſingulis ipſius Regni Eccleſiis tam Sæcularibus, quam Regularibus, Cathedralibus, & aliis, necnon, & domibus religioſis Civitates, Caſtra, Villas, terras, prædia, poſſeſſiones, homines, Vaſſallos, affidatos, & cætera bona, & jura quibus eas idem Fridericus, vel per inquiſitiones, aut conceſſiones, ſeu venditiones, vel concambia, ſive quocumque alio modo deſtituit, plenarie reſtituimus, integre ab ipſis cum omnibus pertinentiis, & juribus ſuis de cætero poſſidenda, concedentes eiſdem, & Prælatis ipſorum reparandi, & reædificandi de novo Civitates, Terras, Villas, & Caſtra ſua, de mandato ejuſdem Friderici in parte, vel in toto diruta, ſeu detruncta, & faciendi in habitata rehabitari liberam poteſtatem. Poſt hæc irrefragabili conſtitutione ſancimus, ut in Cathedralibus, Conventualibus, & Collegiatis Eccleſiis dicti Regni, quando vacaverint, electiones libere, & canonice celebrentur, nec eligendi licentia, ſi Rex in eodem Regno fuerit, ab ipſo aliquatenus poſtuletur, contraria ſuper hoc conſuetudine, cum præfato in enorme libertatis Eccleſiaſticæ diſpendium redundaret, non obſtante, nec etiam poſt ipſas electiones regius requiratur aſſenſus; proviſiones, & conceſſiones, ſeu collationes omnes, de prælaturis, dignitatibus, perſonatibus, Eccleſiis, præbendis, & aliis beneficiis Eccleſiaſticis Regni præfati per jam dictum Fridericum, vel ejus mandatu, ſeu per ſuos officiales vacantibus ejuſdem Regni Eccleſiis temere præſumptas, & ſiquas in poſterum, aut per Regiam, aut quamcumque poteſtatem aliam ſæcularem de ipſis præſumi contigerit, inanes imo nullas penitus nuntiantes. Statuimus inſuper, ut Regi, ſeu aliis dominis Sæcularibus ejuſdem Regni Eccleſiarum ipſarum Prælati, qui regalia non tenent ab illis, nullum deinceps fidelitatis eahibeant juramentum. Antiqua quoque Sanctorum Patrum ſtatuta ſequentes perpetuo firmamus edicto, ut nullus Clericus, ſive quævis perſona Eccleſiaſtica Regni præfati reſpondere, in Criminalibus, vel Civilibus quæſtionibus etiamſi contra eam de læſæ Majeſtatis agatur crimine, in ſæculari judicio teneatur, diſtrictius prohibentes, ne in illo ſi ad ipſum etiam tracta fuerit reſpondere præſumat.

Decernimus etiam, ut nullus majori excommunicatione ligatus, ſive ſit Clericus, ſive Laicus admittatur in Foro Eccleſiaſtico, vel Sæculari in eodem Regno prius quam abſolutus fuerit ad agendum, iis quoque irrevocabili decreto adjicimus, ut Archiepiſcopis, & Epiſcopis ejuſdem Regni in ſuis Civitatibus, & Diœceſibus, & Prælatis aliis in locis, in quibus juriſdictionem ſpiritualem obtinent, judicandi, & puniendi ſecundum quod Canones cenſent, adulteria, & alia crimina tam Eccleſiaſticarum, quam Sæcularium perſonarum, & cenſuram propter hoc in ipſas Eccleſiaſticam eaercendi temporali juriſdictione dominis temporalibus nihilominus reſer-

Eccleſiaſticam auctoritatem in eo ſibi vindicat.

Innocentii de eodem Regno cura.

Abrogatis iniquis Friderici legibus bona omnia Eccleſiis reſtituit.

Libere fieri electiones jubet.

Proviſioneſque a Friderico factas irritat.

Prohibet Clericos ad ſæcularia trahi judicia.

Cenſuris irretiti in foro Eccleſiaſtico non admittantur.

Jura omnia Epiſcopis reſtituuntur.

reſervata, necnon cognoſcendi de cauſis dotium, & univerſis aliis quæ ad Forum Eccleſiaſticum pertinent, & eas ſententialiter decidendi plena, & libera ſit facultas.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat noſtra perpetua ſtatuta infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit gravi pœna ſe noverit percellendum.

Dat. die 8. Decem. 1248 Pont. An. VI.

Datum Lugduni ſexto idus Decembris Pontificatus noſtri anno VI.

Ex Hundio Metropol. Salisburg. Tomo III. pag. 176.

XVIII.

Confirmantur Bona omnia Eccleſiæ de Rov Ratisbonen. Diœceſis, cui nonnulla quoque conceduntur Privilegia.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Præpoſito Eccleſiæ de Rov, ejuſque fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos a propoſito revocet, aut robur (quod abſit) ſacræ religionis infringat, Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eccleſiam de Rov Ratiſbonenſis Diœceſis in qua divino mancipati eſtis obſequio ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut ordo Canonicus, qui ſecundum Deum, & Beati Auguſtini regulam in eadem Eccleſia inſtitutus eſſe dignoſcitur perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona eadem Eccleſia in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: locum ipſum in quo præfata Eccleſia ſita eſt cum omnibus pertinentiis ſuis: Eccleſiam de Perge cum omnibus pertinentiis ſuis, De Scheobart, de Alnbach, & de Salignperg Eccleſiam cum omnibu. pertinentiis earumdem, Villam, quæ ſuperior Alnbach dicitur cum pertinentiis ſuis, manſos, & molendinum quæ habetis in Villa, quæ dicitur laber, Villam quæ Winckelſeſſ. vocatur cum omnibus pertinentiis ſuis, manſos quos habetis in Aſnkoven, & de Gemelkoven cum Villis, & pertinentiis earumdem, de Mandlkurchen, & de Turſchdorff Villas cum pertinentiis earumdem: Villam quæ dicitur Reotreſtorff, cum omnibus pertinentiis ſuis. Domos quas habetis in Civitate, & Suburbio Ratiſbonenſi. Decimas, & Vineas quas babetis in Territorio Civitatis ejuſdem. Manſos quos habetis inde Langhside, de Allenkoven, de Arbenkoven, de Urſpach, & de Schnaitbart Villas cum pertinentiis earumdem. Manſos, & decimas quos habetis in Villa, quæ dicitur Tellbach, Manſus quos habetis in Ludmaoſtorff, de Gleumen, de Munchen, de Guigam de An, & de Cnglperge Villas cum pertinentiis earumdem de Perge, & de Alnzhauſen Villas cum pertinentiis earumdem, manſos quos habetis in Waſnſtorff & de inferiori Alnbach Villas cum pertinentiis earumdem, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, uſuagiis, & paſcuis in boſco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis.

Novalia a decimis eximit.

Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat.

Facultas recipiendi in Monaſterio.

Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & abſolutos e ſæculo fugientes ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam profeſſionem fas ſit ſine Præpoſiti licentia niſi arctioris religionis obtentu de eodem loco diſcedere: diſcedentem vero abſque communium litterarum cautione nullus audeat retinere.

Ab eo tamen diſcedendi adimitur.

Cum autem generale interdictum terræ fuerit, liceat vobis clauſis januis, excommunicatis, & interdictis excluſis, non pulſatis campanis, dummodo cauſam non dederitis interdicto, ſuppreſſa voce divina officia celebrare.

Privilegiorum conceſſio.

Chriſma vero, oleum Sanctum, conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Diœceſano ſuſcipietis Epiſcopo, ſiquidem catholicus fuerit, & communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerit, & ea vobis voluerit ſine pravitate aliqua exhibere. Prohibemus inſuper ut infra Parochiæ veſtræ nullus ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro, Cappellam, ſeu Oratorium de novo conſtruere audeat ſalvis privilegiis Pontificum Romanorum. Ad hæc novas, & indebitas exactiones, ab Archiepiſcopis, Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, aliiſque omnibus Eccleſiaſticis, & ſæcularibus perſonis a vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, aut etiam publici uſurarii, nullus obſiſtat: ſalva tam juſtitia illarum Eccleſiarum a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decimas præterea, & poſſeſſiones ad jus Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Eccleſias ad quas pertinent revocandi libera ſit vobis de auctoritate noſtra facultas.

De electione Præpoſiti.

Obeunte vero te ejuſdem loci Præpoſito, vel tuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibidem qualibet ſubreptionis aſtutia ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum major pars conſilii ſanioris ſecundum Deum, & Beati Auguſtini regulam providerint eligendum.

Eius paci, & in loco tranquillitati conſulitur.

Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras locorum, ſeu grangiarum veſtrarum, nullus rapinam, vel furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam exercere audeat. Præterea omnes libertates, & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus

Ec-

Eccleſiæ veſtræ conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium exactionum a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfatam Eccleſiam temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura: Salva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & Diœceſani Epiſcopi canonica juſtitia, & in prædictis decimis moderatione Concilii generalis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & ſanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Innocentii PP. ſubſcriptio:

EGO INNOCENTIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Et Sigillum:

S. R. E. Cardinalium ſubſcriptiones.

Ego Petrus Tituli Sancti Marcelli Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Petrus Albanenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Frater Joannes Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Wilhelmus Sabinenſis Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Frater Hugo Tituli Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Petrus Sancti Georgii ad Velum Aureum Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Datum Lugduni per manum Magiſtri Marini Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice-Cancellarii ſexto Idus Maji Incarnationis Dominicæ anno MCCXLIX. Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ IV. anno ſexto.

Dat. die 10. Maji 1249. Pont. An. VI.

XIX.

Quod Fratres Minores Ordinis Sancti Franciſci, Conventuales denominentur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm tamquam veri, & fideles Chriſti Miniſtri elegeritis vobis in domo Domini manſiones, dignum eſſe credimus, ut habitacula veſtra inter alias honorabiles congregationes fidelium ſtatuamus.

§. 1. Hinc eſt igitur, quod veſtris ſupplicationibus inclinati, præſentium auctoritate decernimus, ut Eccleſiæ veſtræ omnes ubi Conventus exiſtunt, Conventuales vocentur.

§. 2. Vobis nihilominus licentiam concedentes, ut in ipſis Eccleſiis, ad opus Fratrum, & Familiæ veſtræ, habere libere cœmeteria valeatis.

Nulli ergo &c. extendatur ſanctio pœnalis.

Datum Lugduni nonis Aprilis Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

Dat. die 5. Aprilis 1250. Pont. An. VII.

X X.

Civibus Inſulæ Majoricarum conceditur, ne in poſterum ad lites dirimendas loca remota petere cogantur.

Ex Dacherii Spicileg. Tom. VII. pag. 131.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei, Venerabili Fratri Epiſcopo, ac dilectis filiis Clero, Conſulibus juratis, & Univerſitati Inſulæ Majoricarum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Inſula diſtans a Terra firma.

PRopter maris pericula Inſulam veſtram undique circumdatam, ac frequentes Piratarum, ac Paganorum incurſus ad terram firmam diſtantem ab Inſula ipſa fere per ducenta milliaria, prout aſſeritis pervenire ſine gravi diſpendio non poteſtis.

Cum itaque nonnulli ſicut accepimus ad loca remota ſæpe vos citare procurent, & propter impedimenta præmiſſa litibus cedere, ſeu cum adverſariis damnoſas inire cogamini pactiones. Nos obtentu chariſſimi in Chriſto filii noſtri Illuſtris Regis Aragonum, qui favente divinæ virtutis auxilio dictam Inſulam de manibus Paganorum eripuit, & pro vobis Apoſtolicam gratiam per ſpeciales litteras imploravit, diſpendiis veſtris in hac parte occurrere ſollicitudine paterna volentes vobis auctoritate præſentium, ut per litteras Apoſtolicæ Sedis, aut Legatorum ejus, quæ de ipſa Inſula, & indulgentia hujuſmodi plenam, & expreſſam non fecerint mentionem, extra eamdem Inſulam ſuper bonis, quæ infra ipſam habebitis, vos, vel aliquis veſtrum non poſſitis de cætero ab aliquibus conveniri, dummodo parati ſitis ibidem coram competenti Judice de vobis conquerentibus juſtitiæ plenitudinem exhibere.

Privilegium.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc pagi-

Clauſula.

Digitized by Google

paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 14. Maji 1250. Pontific. Anno VII.

Datum Lugduni pridie Idus Maji Pontificatus noſtri anno ſeptimo.

XXI.

Edidit Martene Theſaur. Anecdot. Tomo I. col. 1046

Quod nullus Archiepiſcopus, nec Apoſtolicæ Sedis Legatus Fratres Ordinis Prædicatorum ad Epiſcopatum, vel alias dignitates poſſit aſſumere: iis vero hujuſmodi dignitates accipere non liceat invitis Ordinis Superioribus.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Magiſtro Ordinis Fratrum Prędicatorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſæ edendæ ſanctionis.

PEtitio tua nobis exhibita continebat, quod cum aliqui Fratres tui Ordinis in aliquibus Eccleſiis in Epiſcopos eliguntur, & poſtulantur: iidem Fratres licet proprium velle non habent, aut nolle propter hoc, quod renuntiaverunt mundo, & propriæ voluntati, & per ſe nequeant conſentire, tamen irrequiſitis Prioribus ſuis Provincialibus, quorum licentia, & teſtimonium eſſent in talibus requirenda, dum electionibus, ſive poſtulationibus de ſe factis temere conſentiunt, & locorum Archiepiſcopi Fratres ipſos in Epiſcopos aſſumere, ac ordinare præſumunt: propter quod plerumque in eodem ordine ſcandalum generatur, ſuper quo provideri per Sedem Apoſtolicam humiliter poſtulaſti.

Cum autem prædictum Ordinem, cum ſit rectæ vitæ ſpeculum, ſalutiferæ converſationis exemplar, velimus ſemper de bono in melius Deo propitio proſperari: auctoritate pręſentium ſpeciali diſtrictius inhibemus, ut nulli præfati Ordinis Fratres, ſi eos in Epiſcopos eligi, aut poſtulari forte contigerit, electioni, ſive poſtulationi de ſe factæ audeant conſentire, nec aliquis Archiepiſcopus, ſeu quicumque alius Prælatus, vel etiam Legatus Sedis ipſius dictos Fratres, niſi de tua, vel ipſorum Priorum Provincialium, qui pro tempore fuerint licentia, & conſenſu, aut Sedis ejuſdem ſpeciali mandato ad Epiſcopatus, & alias dignitates extra dictum Ordinem aſſumere, vel ordinare præſumat. Nos enim decernimus irritum, & inane quicquid contra inhibitionem hujuſmodi a quibuſcumque contigerit attentari, auctoritate Sedis Apoſtolicæ ſemper ſalva. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ conſtitutionis, & inhibitionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire; ſi quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Sanctio.

Clauſulæ.

Dat. die 13. Julii 1251. Pont. An. IX.

Datum Peruſii tertio Idus Julii Pontificatus noſtri anno nono.

XXII.

Ex Raynaldo ad an. 1251.

Privilegia nonnulla, ac libertates Neapolitanis conceduntur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis communi Neapolitano in perpetuum.

Exordium.

PUræ fidei claritate conſpicua Neapolitana Civitas, & lucidis in ſe, ac magnificis proficit actibus, & cunctis aliis Regno Siciliæ ſpectabili ſectandæ probitatis exemplo, libertatis amplectendæ profectum manifeſte propinat, propter quod Civitas ipſa, quæ a mœnium fundatione ſuorum generoſa, populo nobilis nobilior geſtorum ingenuitate conſpicitur, ſic apud proximos, & remotos multipliciter redditur ſuorum proceſſuum ſtrenuitate laudabilis, & penes nos, & Apoſtolicam Sedem præcipuis attollenda favoribus, & gratiis potioribus honoranda; quod non ſolum per ſingulas vicinæ Italiæ regionis claræ reſonat ſuæ præconium bonitatis, ſed ex longius tuba inſonat laudis ejus, ſuaque remotius acta voluntatis famæ diffuſione noſcantur, & nos, dictaque Sedes totis affectibus ducimur, ut condignis eam honoribus ſublimemus.

Friderici mors, & impietates.

Sublato namque Friderico quondam Romano Imperatore, ac Siciliæ Rege de medio, qui auſteritate Pharao, Herodes impietate, ſævitiaque Nero prædictum Regnum prædictæ afflictionis jugo depreſſerat, & furoris immanis gladio laniabat, eadem Civitas, ut Regnum ipſum ad ſtatum reduceretur liberum, & tranquillum, & a priſtinæ oppreſſionis erueretur oneribus, quæ adhuc illius peſtilentis reliquiæ, ipſius videlicet filii paternæ malitiæ ſucceſſores, eidem inferre regno more præterito, utpote genimina viperina venenoſa egreſſa de colubro moliuntur, necnon ad devotionem præmiſſæ Sedis, ad quam illud ſpecialiter pertinere dignoſcitur, cordis ſtabilitate rediret; ferventis vigore ſpiritus animata virium collecto robore ſtatim ipſius Regni, quin imo & dictæ Sedis negotium, prout etiam ante præfati Friderici deceſſum propoſito firmo conceperat; de divino, & Matris Eccleſiæ confiſa ſuffragio conſtanter aſſumpſit, reſiſtens patenter præfatis nequitiæ filiis, eorumque conatus aſſiduos virtuoſe propulſans, ſicque in reliquos dicti Regni ex hujuſmodi repugnandi audacia, commendanda reſiſtendi transfuſa fiducia, prædictorum iniquorum temerarius refrenatus eſt auſus, & ſuperbus eorumdem proceſſus non modicum impeditus. Non in hoc utique Civitas ipſa proprium dumtaxat attendit commodum, non ſuis tantum utilitatibus inhiavit; ſed ad profectus profecto communes puræ intentionis direxit affectum, publicæ quodammodo tranquillitati, & commoditati proſpexit, in libertatis quidem antiquæ recuperatione præambula, in exhibitione plenæ devotionis anterior, prior, ac potior contra hoſtes, & in magnifica tanti negotii proſecutione conſpectior, unde valde promeruit ſpecialium privilegiorum inſigniis a Sede Apoſtolica decorari.

Neapolitanorum collaudat conſtantiam ob fractos Manfredi, aliorumque impetus.

Datum aliis adipiſcendæ libertatis exemplum.

In clientelam Apoſtol. illo-

Nos igitur pręmiſſis omnibus diligenti conſideratione penſatis, Volentes propterea ejuſ-

dem

Digitized by Google

rum ſuſcipit bona.

dem Neapolitanæ Civitatis honorem prædictæ Sedis donis ſublimibus, & perpetuis ampliare, veſtris in hoc deſideriis aſſenſu benevolo concurrendo: Perſonas veſtras, & Civitatem ipſam in devotionem Sedis perſiſtentes ejuſdem cum omnibus bonis &c. *uſque* communimus, de Fratrum noſtrorum conſilio, ſtatuentes, ut eadem Civitas perpetuo præfatæ Sedis remaneat: ita quod Romana Eccleſia ſemper abſque ullo medio retinens illam ſibi, ſicut terram Campaniæ, vel maritimæ, nunquam eam a ſuo excludat gremio, neque aliquando ipſam, vel jus quomodocumque in ea, ſeu pertinentiis, aut in Territorio ejus cuiquam ſive Imperatori, ſive Regi, ſive Duci, aut Principi, vel Comiti, ſeu cuicumque alii perſonæ concedat.

Decernit eorum Sedi Apoſtolicæ obnoxios futuros.

Sane ut ex affluentia beneficiorum Sedis ejuſdem exultet ipſa Civitas gaudio pleniori, vobis illam omnino libertatem in aſſumendis poteſtatibus, dummodo fideles, vel devotos Eccleſiæ aſſumatis; & in Statutis edendis; ita tamen quod nihil in eis contra præfatam Romanam Eccleſiam, & libertatem Eccleſiaſticam præſumatis, ac aliis Apoſtolica auctoritate concedimus, quam fideles de Patrimonio Divi Petri habere noſcuntur.

Præficiendi ſibi Magiſtratus auctoritatem concedit.

Porro rationabiles conſuetudines approbatas dudum in Civitate ipſa, & pacifice obſervatas uſque ad tempus, quo jamdictus Fridericus ſuas Conſtitutiones in Regno edidit memorato, nec non & ordinationes poſt ipſius Friderici obitum inter Milites, & populares Civitatis ejuſdem, & pro bono, & pacifico ipſius Civitatis ſtatu ad honorem Eccleſiæ factis, ſuper quibus inſtrumenta dicuntur eſſe confecta, vobis de ſpeciali gratia confirmamus.

Probaſque confirmat conſuetudines.

Ad hæc omnia, quæ Civitas ipſa, vel Cives aliquando tenuerunt, quorum quidem juſta per Superiorem privatio non apparet exceptis iis, quæ per ſingulares perſonas præfatæ Civitatis teneri noſcuntur, Univerſitati veſtræ confirmamus de prædictæ Sedis munificentia liberali.

Erepta prætextu jura in antiquum ſtatum reſtituit.

Clauſula.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ protectionis, Conſtitutionis, conceſſionis, confirmationis, & collationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæcularisve Perſona paginam ipſam ſciens contra eam venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ultioni ſubjaceat. Cunctis autem paginam ipſam obſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Innocentii PP.

EGO INNOCENTIUS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Ac S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Ego Raynaldus Oſtienſis, & Vercellenſis Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Petrus Albanen. Epiſcopus ſubſcripſi.
Ego Stephanus Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Presbyter Cardinalis tituli Caliſti ſubſcripſi.
Ego Petrus tituli Sancti Marcelli Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Frater Joannes Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Riccardus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Ego Petrus Sancti Georgii ad Velum aureum Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.
Eeo Willelmus S. Euſtachii Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Datum Peruſii per manum Magiſtri Marini Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii idibus Decembris, Indictione decima Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo primo, Pontificatus vero Domini Innocentii Papæ Quarti anno nono.

Dat. die 13. Decem. 1251. Pon. An. IX.

XXIII.

Privilegium, quo Comitatus Lycienſis Marco Ziani Ducis Venetiarum filio poſt Avi ſui Tancredi obitum conceditur.

Ex Regeſt. Vatic. edidit Ughell. Ital. Sac. ubi de Lycien. Epiſcopis.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Nobili viro Marco Ziano nato bonæ memoriæ P. Ziani Ducis Venetorum.

Exordium.

SEdes Apoſtolica debitæ providentiæ oculo ducitur circa cunctorum ſuorum merita devotorum, nec unquam lancem juſtitiæ deſerit, ſecundum quam actibus fidelium ſingulorum provida maturitate libratis, & digne ipſos amplexetur dilectionis favorabiliter brachiis, & dono ſpecialis benevolentiæ proſequatur, præſertim quos clara nobilitas, & origo nobilitat generoſa.

Hinc eſt, quod cum ſicut te intimante accepimus, Comitatus Lycien. ad bonæ memoriæ Tancredum Avum tuum ſpectaverit, idemque Comitatus poſtmodum ab aliis occupatus fuerit, ac detentus. Nos attendentes, quod apud Sedem eamdem te non ſolum nobilitas generis, ſed claræ devotionis ſinceritas, & merita integra, quibus te nobis, & eidem Sedi acceptum laudabiliter exhibet, favorabiliter interpellant, tuis precibus benigno concurrentes aſſenſu Comitatum jamdictum in Regno noſtræ Siciliæ exiſtentem, cum juribus omnibus, & pertinentiis ſuis tibi plenarie reſtituimus, & ut ferventius in Eccleſiæ devotione perſiſtas, de noſtro inſuper in feudum concedimus de gratia ſpeciali, niſi ad alium pertineat in devotione Eccleſiæ perſiſtentem: non obſtante ſi nobilis Vir Comes Tigriſius de Mudignana, vel ejus filii jus in Comitatu ipſo ſe habere aſſerant ratione nobilis mulieris Alberiæ Materteræ ſuæ Uxoris ipſius, & ejuſdem Avi ſui filiæ potioris. Cum iidem Comes, & filii quondam F. Romanorum Imperatori contra Eccleſiam adhæſerint, & adhuc ipſam offendere non deſiſtant, propter quod gratia, & beneficio ipſius Eccleſiæ reddiderunt penitus ſe indignos.

Conceſſio dicti Comitatus.

Volumus autem, ut poſtquam ejuſdem Comitatus poſſeſſionem habueris, pro ipſo homagium, & juramentum fidelitatis, & alia Eccleſiæ Romanæ, ſeu Regi, qui per eam pro tempore fuerit in Regno præfato tenearis præſtare, quæ alii Vaſſalli ejuſdem Regni pro Comitatibus, quos ibi obtinent præſtare tenentur.

Fidelitatis præſtandum juramentum.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino homi-

hominum hanc noſtræ reſtitutionis, & conceſſionis paginam infringere liceat, vel ei auſu temerario contravenire, Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 18. Febr. 1252. Pont. An. IX.

Datum Peruſii duodecimo Kalendas Martii Pontificatus noſtri anno nono.

XXIV.

Ex Regeſt. Vatic. edidit Ughel. Tom. I. ubi de Pennen. Eccleſia.

Hadrienſis Eccleſia in Cathedralem erecta Pennenſi unitur, cum Decreto ut Pennenſis Epiſcopus Hadrienſis quoque dicatur, certis quoque addictis pactis, & conditionibus.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Capitulo, & univerſo Clero, necnon Poteſtati, Conſilio, & Communi Civitatis Hadrienſis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

Licet ea, quæ de mandato noſtro fiunt, in ſe robur obtineant firmitatis, ut tamen intemerata conſiſtant, cum noſtro fuerint præſidio communita, ea libenter Apoſtolico munimine roboramus.

Hadrien. Eccleſia in Cathedralem erecta per Delegatum Apoſtolicum, & Pennenſi unita.

Cum itaque Venerabilis Frater noſter Albanenſis Epiſcopus attendens devotionem, quam ad Apoſtolicam Sedem habetis, locum Hadriæ de ſpeciali mandato noſtro vocari decreverit Civitatem, & Eccleſiam Sanctæ Mariæ Hadrien. in Cathedralem erigendam, tam ipſam, quam Pennenſem Eccleſiam ad invicem duxerit uniendas, prout in ipſius litteris ſuper hoc confectis plenius continetur. Hoc quod per eumdem Epiſcopum in hac parte factum eſt, ratum habentes, & gratum id, de Fratrum noſtrorum conſilio authoritate Apoſtolica confirmantes tenorem litterarum ipſarum de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt.

Unionis litteræ.

Petrus miſeratione Divina Epiſcopus Albanenſis. Dilecto in Chriſto Capitulo, ac Venerabili Clero, necnon & .... Poteſtati, Concilio, & Communi Civitatis Hadrien. ſalutem in Domino ſempiternam. Devotionis, & fidei veſtræ meretur affectus, ut Sedes Apoſtolica mater noſtra vos babeat tamquam filios ſpeciales, & in iis, quæ honorem veſtrum reſpiciont ſic ſe favorabilem exhibeat, & benignam, ut per hoc veſtra probata ſinceritas erga Sedem eamdem continuo vigeat, & laudabilibus proficiat incrementis. Ut igitur ex fervore devotionis, quam ad Romanam Eccleſiam pro exhibitione operis habuiſtis hactenus, & habebitis dante Domino in futurum, ſentiatis vobis favorem Apoſtolicum accreviſſe. Nos de ſpeciali mandato Domini Papæ perſonas veſtras honorare volentes, & locum Hadriæ, in quo populus tantæ fidei, & devotionis cohabitat ſpecialis decoris præeminentia inſignire ipſum vocari decrevimus Civitatem, & eum Epiſcopali dignitate in perpetuum volumus decorari. Ad hæc Eccleſia Sanctæ Mariæ Hadriæ, quæ olim de Pennenſi eſſe ſolebat, in qua ſæcularis Prælatus præfuerat, in Cathedralem erigimus, tam ipſam, quam Pennenſem Eccleſiam ad invicem unientes, ut utraque Cathedralis exiſtat, & tam Hadrienſis, quam Pennenſis Epiſcopus nominetur, ita videlicet, ut cum eumdem Epiſcopum Hadriæ, vel in Hadrienſi Eccleſia adeſſe contigerit, ut addatur gratiæ, & per hoc locus ipſe habeatur inſignis Hadrianen. præferatur Pennenſi Eccleſiæ in Scriptura. Sed cum idem Epiſcopus in Civitate, vel Eccleſia Pennenſi fuerit, Pennenſis Eccleſia præferatur. Eccleſiæ vero Archidiacono, & Canonicis Pennen. jura ſua volumus illibata ſervari, quia per hanc unionem nolumus eos in ſuis juribus pati aliquod præjudicium, vel jacturam. Sane quia non decet Præſulem loci tam nobilis in temporalibus pati defectum, cum eum oporteat in loco, utpote populato morari frequenter, & honorifice procedere pro utriuſque Eccleſiæ negotiis peragendis præfatam Eccleſiam Cathedralem Sanctæ Mariæ Hadrien. cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, ipſi Epiſcopo duximus concedendam, vobis Poteſtati, & Conſilio, ac Communi nihilominus injungentes, ut de bonis veſtris propriis ematis eidem Epiſcopo poſſeſſiones ſufficientes, ut tam ex eis, quam ex aliis proventibus ipſius Eccleſiæ poſſit decenter vivere, & Eccleſiaſticis prolegatis, cæteriſque hoſpitibus ad eum confluentibus neceſſaria miniſtrare. Domum etiam Epiſcopalem faciatis eidem decentem, & donec ipſa fiat, provideatis de Domo communi, in qua poſſit honorifice commorari. Verum quia Sancti Joannis in Garavello, Sancti Nicolai in Hadria, Sanctæ Mariæ in Vallibus, Sancti Nicolai in Galvano, Sanctæ Mariæ in Moute Sancti Claudii, Sancti Guillelmi, Sancti Angeli, Sancti Joannis in Gogovanos, Sancti Clementis de Guardia, Sancti Salvatoris de Silvio, Sancti Joannis, & Sancti Martini de Caſulis, Sancti Concordii, Sancti Georgii de Muraldo; Sancti Sylveſtri, & Sancti Blaſii, Sancti Salvatoris de Caſa combuſta, Sancti Petri, & Sanctæ Mariæ de Metimiano, Sancti Pauli, & Sancti Leonardi, Sancti Joannis de Aquaviva, & nonnullæ aliæ Eccleſiæ de Hadria, & ejus diſtrictu ad Sancti Joannis in Venere, & Sancti Clementis de Piſcaria, & quaſdam alias Abbatias pertinere narrantur, quas dictus pro Eccleſia Hadriæ tenere, vobis mandamus, ut ſi dictus Epiſcopus Eccleſias ipſas legitime retinere nequiverit, & ... ab eo facietis recompenſationem competentem Abbatiis prædictis de memoratis Eccleſiis retinendis ad opus ejuſdem Epiſcopi, cum eis potueritis concordare, ſi vero concordare nequiveritis, emetis eidem Epiſcopo poſſeſſiones ſufficientes, prout ſuperius eſt expreſſum. In præfata vero Cathedrali Eccleſia viginti Canonicorum Sæcularium numerum eſſe jubemus, quibus aſſignabitis ſufficientes redditus, computatis iis, quos habent in eadem Eccleſia, unde poſſint decenter tamquam Canonici Nobilis Cathedralis Eccleſiæ ſuſtentari, in electione autem futuri Pontificis &c. utriuſque Capitula conveniant in altera Eccleſiarum ipſarum, vel in loco communi, in quo unanimiter concordabunt, ſi concordare non poſſent de loco, prima electio quæ emerſerit poſt prædictum Epiſcopum, fiet Hadriæ a Canonicis utriuſque Eccleſiæ, & alia in Eccleſia Pennenſi, & ſic deinceps viciſſim, ſi de loco alio communi non poterit inter Capitula concordia provenire. Canonici autem illius Eccleſiæ, in qua celebrari debebit electio, ubi-

Utrumque nomen ab Epiſcopo ſumendum.

Dos Hadrien. Eccleſiæ conficienda.

Domus Epiſcopalis.

Canonicorum numerus.

Electio communis Epiſcopi.

cumque Epiſcopus moriatur, vel cedat, ea vice vocabunt Canonicos alterius Eccleſiæ, & ſuos etiam Concanonicos ad electionem futuri Epiſcopi celebrandam. Ex hac ſiquidem unione viciniis Epiſcopis, & Abbatibus, cæteriſque Prælatis, & Clericis, ſeu quibuſcumque perſonis locorum adjacentium, vel vobis ipſis, & Civitati veſtræ, & Cathedrali Eccleſiæ Hadrienſi in juribus, & rationibus veſtris, necnon & Civitati, & Eccleſiæ Pennenſi in juribus, & rationibus ſuis nullum præjudicium generetur. Latere autem vos nolumus, quod ſi a devotione Sedis Apoſtolicæ recedere vos contingat, hujus vos privabimus dignitate. Statuimus inſuper, ut cum Canonici utriuſque Eccleſiæ ad electionem convenerint futuri Epiſcopi celebrandam, ut tot Canonici ſint ex una Eccleſia, quot ex alia: nam, etſi plures Canonici ſint in una, quam in alia; in electione tamen Electores cujuſque Eccleſiæ in numero volumus eſſe pares. Acta ſunt hæc, & publicata præſentibus Eccleſiæ utriuſque Procuratoribus; & Syndicis Civitatis Hadrienſis. In cujus rei teſtimonium præſentes litteras Sigilli noſtri munimine fecimus roborari. Datum Peruſii Idibus Martii Anno Domini 1252.

Clauſulæ. Nulli ergo omnino hominum &c. noſtræ confirmationis &c.

Dat. die 15. Martii 1252. Pont. An. IX. Datum Peruſii Idibus Martii Pontificatus Noſtri Anno Nono.

XXV.

Ibidem ubi de Viterbien. Epiſcopis. Cives Viterbienſes antea ſubjecti anathemate, quia contra Romanam Eccleſiam Friderico Imperatori adhæſerant, eidem Eccleſiæ reconciliantur; eiſque bona omnia, ac antiqua Privilegia reſtituuntur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Poteſtati, Conſilio, & Communi Viterbien.

Exordium. NOn eſt in juſto malorum vindice languentis cenſuræ notanda mollities, ſed prudente ſubveniſſe majorum ſanandis morborum peſtibus charitas commendanda, quotiens digno pœnitentiæ fructu redimente commiſſum, circa eos, qui ab impietate converſi deſinunt eſſe, quod fuerant, miſericordia ſuper exaltans Judicium zelum exhibet diſciplinæ. Sane licet adverſus eos, qui rupto fidei fœdere, (Rei caſtigandi in exemplum aliorum) quo Sedi Apoſtolicæ tenebantur, perſecutoribus Eccleſiæ in inſtanti turbatione nequiter adhæſerunt, ſic eſſe proponamus in caſtigando ſeveri, quod ad illos de miſericordi noſtrorum viſcerum lenitate aliqua diſpendioſæ diſpenſationis gratia non procedat, quæ poſteris in ſimilibus impunitatis fiduciam præbeat, vel incentivum pareat delinquendi; utile tamen, & neceſſarium Civitatis veſtræ reformationi pacificæ, ac communibus ejuſdem profectibus viſum fuit, ut ad roborandum pacis bonum, quod inter vos, & concives veſtros hactenus eaules, quos a communione Civitatis ejuſdem inimici hominis malignitas ſequeſtrarat, juxta cordis noſtri (Viterbienſes antea cenſuris irretiti:) votum, & paternum noſtræ intentionis affectum Domino perficiente pervenit rigor, quem in pertinacem reſiſtentiam Apoſtolica juſtitia tetenderat pietatis conſilio molliretur. In hoc quidem formam illius, cujus vicem in terris licet immeriti gerimus, non ſolum irreprehenſibiliter, ſed etiam commendabiliter imitamur, qui ſuper malo pœnæ, quod juſte cogitat peccantibus infligendum, ſeveritatem animadverſionis, in clementiam miſerationis immutat, ſi humiliter illi ad pœnitentiam recogitant malum culpæ. (Pœnitentiam agunt.) Nos itaque pro certo ſperantes, quod membra veſtra, qui aliquando exhibuiſtis iniquitatis arma peccato, exhibebitis de cætero arma juſtitiæ per fidei, & fidelitatis conſtantiam Romanæ Eccleſiæ matri veſtræ, ac potius eligentes de miſericordia, per quam reintegrationi veſtræ conſulitur, cauſationes perpetui plurimorum, quam ſeveritatis exhibere conſtantiam, quæ terrorem incuteret auſibus, & perverſorum inferret impunitatis exemplum, latam interdum exceſſibus viam parans; ecce vos expanſis recipimus lætanter amplexibus ad communionem Eccleſiæ filialiter revertentes, & in collectionem veſtram amplum paternæ gratiæ ſinum pandimus claudi humiliter redeuntibus neſcientem. Ut cum ubi delictum abundaſſe dignoſcitur, ſuperabundaſſe circa ſe gratiam veniæ rediviva filiorum devotio gratuletur, & ad perpetuum eximiæ charitatis indicium humilis ad patrem converſio multorum apud eum remiſſionem inveniat peccatorum; veſtris ſupplicationibus inclinati, illa fere per omnia verborum ſimplicitate, ac integritate ſervata, quibus petitiones veſtræ conceptæ, & in ſcriptis authenticis pro motu noſtro redactæ fuerunt, in noſtra, & fratrum noſtrorum audientia recitatæ, ea quæ in Romanam Eccleſiam (Iiſque ignoſcit Papa.) temporibus præteritis commiſiſtis, nolentes ad culpam, vel indignationem aliquam retineri, indulgemus, remittimus, & relaxamus vobis communiter univerſis, & ſingulariter ſingulis, omnes, & ſingulas offenſas, culpas, pœnas, & injurias, & quæcumque alia delicta, ſeu commiſſa dicto, vel facto præſumpta uſque in hodiernum diem a temporibus retroactis contra, vel Romanam Eccleſiam, ſive Card. ipſius, vel quemlibet de Curia, vel familia noſtra, ſeu etiam aliquam Univerſitatem, vel ſpeciales perſonas tunc Eccleſiæ adhærentes per Commune Viterbii, ſive per aliquem, vel aliquos Cives Viterbienſes quocumque modo, vel ex cauſa quacomque, ſeu occaſione diſcordiæ habitæ dudum inter Eccleſiam, & quondam F. olim Imperatorem pro eo quod contra Eccleſiam eidem F., vel ejus nunciis adhæſiſtis, & omnia damna, & pœnas, quæ, vel quas propter præmiſſa, vel aliquid præmiſſorum communiter, vel ſpecialiter incurriſtis. Ad hæc omnes, & ſingulas ſententias, & præcepta proceſſus, & (Omneſque validat actus civiles tunc temporis factos.) omnes contractus habitos, vel celebratos in Viterbio, vel ubicumque per Viterbium hactenus plenum robur ita volumus obtinere, quod excommunicationis occaſione, qua tunc tenebamini, irritari nequeant, vel caſſari. Poſſeſſio autem, vel tenuta, quam Petrus Bonus, & ejus filii poſſident nunc in tenimento de fracta, & omnibus pertinentiis ejus, Tenuta quoque, ſive poſſeſſio quam habent filii quondam Rolandi, Petri Alexandri de Domo, Palatio, Turri, quæ (Bonaque omnia, & privi-) ſunt poſita in contrata Sancti Peregrini juxta

Viam

Jegia, conſuetudines &c. eis confirmat.

Viam publicam, & Rivum aquæ, conſerventur eis integra, & illæſa. Salvo tamen jure proprietatis cuilibet volenti ſuper iis contra poſſeſſores ſuam intendere actionem: omnes etiam conſuetudines, uſus, & libertates Communi Viterbii, & cuilibet Civi Viterbienſi volumus integre conſervari; volumus inſuper, atque præcipimus de Poteſtate, Balivis Communis, Judicibus, & omnibus, & ſingulis Officialibus eorumdem, ut in ſuis officiis ſinguli uſque ad complementum ſui temporis perſeverent, & de prædictis Officialibus poteſtaria, ſeu Officiis Commune Viterbii poſſit libere in futurum per electionem diſponere, ſicut hactenus conſuevit; Præterea Caſtra, Villas, & Arces, eorumque, ac aliorum rerum poſſeſſiones, quæ Commune Viterbii, vel quilibet Civis Viterbienſis intus, vel extra poſſidet vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & tam hæc, quam alia bona Communis Viterbii, vel cujuslibet privatæ perſonæ de Viterbio ſine deſtructione, atque diminutione Turrium, vel Dumorum ubicumque eas habeant, illæſa conſerventur eiſdem. Nullus etiam Viterbien. occaſione obſidis, vel Balivatus, aut officii alicujus, ſeu ſtipendii, vel alio quocumque modo invitus de Viterbio extrahatur, nec teneamini accipere maſnadam, vel aliquam militum comitivam, ſeu ſocietatem aliquorum hominum armatorum in Viterbio, niſi forte nobilis vir Thomas de Foliano noſtræ Curiæ Mareſchalcus, vel alius Nuncius noſter vellet intrare Viterbium cum decem ſociis, vel viginti. Caſſamus inſuper, & revocamus omnia, & ſingula privilegia, litteris, & ſcripta quælibet a vobis, vel ab alio quocumque auctoritate noſtra, vel Sedis Apoſtolicæ, conceſſa, vel ficta contra commune Viterbii, vel alios quoſcumque communiter, vel ſpecialiter de Viterbio, vel Cives Civitatis ejuſdem. Et ut inter vos, & prædictos Concives veſtros firma, & perpetua pax ſervetur, volumus, & mandamus, ut ipſi Concives univerſi, & ſinguli remittant, refutent, renuncient, & relaxent Communi Viterbii, & cuilibet ſpeciali, & privatæ perſonæ de Viterbio univerſa, & ſingula damna, omnes, & ſingulas culpas, injurias, & offenſas, ablata omnia, & alia, quæ contra eos, & quemlibet eorum ipſis, & vel cuilibet ipſorum facta, vel commiſſa ſunt, vel fuerunt dicto, vel facto a Communi Viterbii, vel a quacumque ſpeciali perſona de Viterbio tum in perſonis, quam in rebus eorum generaliter, & ſingulariter cuilibet, quocumque modo, vel ex quacumque cauſa, & quod renuntient ſimiliter omnibus, & ſingulis privilegiis, & conceſſionibus, ſeu litteris datis, factis, vel conceſſis, aut etiam concedendis ſibi, & cuilibet eorum a nobis, vel ab alia perſona quacumque, quocumque nomine cenſeantur contra Commune Viterbii, vel quemlibet Civem Viterbienſem, ipſi quoque Concives, vel eorum aliquis non petierit, vel exegerit per ſe, vel per alium a Commune Viterbii, vel alia ſpeciali perſona de Viterbio aliquid nomine, vel occaſione aliquorum damnorum, reddituum, fructuum, vel penſionum, vel aliquarum rerum ſuarum tempore diſcordiæ illatorum, & detentorum, vel etiam ſubtractorum, ſed nec tegulas repetent, vel lapides, trabes, vel lignamina, vectes, ſeu arcas, & alia mobilia bona quæcumque ipſis a vobis, vel aliquibus veſtrum ablata. Hoc idem de fructibus, & rebus Eccleſiarum, ſeu Hoſpitalium de Viterbio, vel de partibus Viterb., & de damnis, & injuriis illatis bonæ memoriæ R. Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diacono Cardinali, ac ſuis, & de proventibus, & Domibus quondam ejus præcipimus firmiter obſervari. Nos enim vero communiter, & ſpecialiter de præmiſſis omnibus damnis, & injuriis, fructibus, & aliis ſic illatis, & ablatis tenore præſentium duximus abſolvendos, non obſtantibus aliquibus privilegiis, aut litteris, ſeu conſtitutionibus quæ præmiſſis, vel eorum aliquibus obviarent. Placet etiam nobis quod dicti Concives veſtri jurent ſequi mentem Poteſtatis veſtræ, ac obſervare Statuta Civitatis Viterbii, & obedire in omnibus ſicut alii Cives veſtri, & quod faciant pacem, & reddant omnibus vobis, & ſingulis, & vos eis, ac ſecundum voluntatem Communis Viterbii: ad honorem Eccleſiæ, & tranquillum ſtatum Civitatis veſtræ hujuſmodi pax firmiter in perpetuum obſervanda.

Omnia contra eos acta infirmat.

Perpetuam fancit inter Cives, & Commune pacem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ remiſſionis, confirmationis, revocationis, & abſolutionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Peruſii decimoquinto Kalendas Maji Pontificatus Noſtri Anno Nono.

Dat. die 17. Aprilis 1251. Pont. An. IX.

XXVI.

Hæretici, eorumque fautores, & complices banno exponuntur, & eorum bona publicantur.

Leges a Friderico Imperatore contra Hæreticos latas ſuo loco poſuimus additis confirmationibus Honorii PP. III. & hujuſce Pontificis Innocentii IV.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis nobilibus Viris univerſis, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, ac Poteſtatibus, Rectoribus, Conſulibus, & Communibus Civitatum, & aliorum Locorum per Lombardiam, Marchiam Tervifinam, & Romaniolam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm Fratres Prædicatores generaliter in Lombardia, Marchia Treviſina, & Romaniola, contra hæreticos, & omnes ſectas eorum quocumque nomine cenſeantur, ad extirpandam inde tam gravis contagii peſtem, & malum tantæ pravitatis in Eccleſia Dei nimium peſtilens, duxerint deputandos, Univerſitatem veſtram, rogandam &c. hortandam duximus attente, & monendam, per Apoſtolica vobis ſcripta diſtricte præcipiendo mandantes, quatenus omnes illos, qui per Inquiſitores eoſdem, vel per alios de ipſorum mandato de hæreſis crimine, vel pro defenſione, ſeu receptatione, aut favore hæreticorum, excommunicationis innodati vinculo, vel denunciati ex-

Decretum.

communicati publice fuerint, bonis confiſcatis ipſorum, banno publico eaponatis, alias contra eos temporaliter, prout expedire videritis in fulcimentum Catholicæ Fidei, poteſtate vobis tradita proceſſuri. Alioquin noveritis nos eiſdem Inquiſitoribus noſtris litteris injunxiſſe, ut vos ad id per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota compellant.

Dat. die 11. Maji 1252. Pont. An. IX.

Datum Peruſii quinto Idus Maji, Pontificatus noſtri anno nono.

XXVII.

Promulgatio Legum, & Conſtitutionum contra Hæreticos, eorumque complices, & fautores, a Magiſtratibus, & Officialibus ſæcularibus obſervandarum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Poteſtatibus, ſive Rectoribus, Conſiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque Locorum per Lombardiam, Romaniolam, & Marchiam Terviſinam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Innocentius PP. leges a ſe ſancitas et contra hæreticos.

AD eſtirpanda de medio Populi Chriſtiani hæreticæ pravitatis zizania, quæ abundantius ſolito ſuccreverunt, ſuperſeminante illa licentius his diebus hominis inimico tanto ſtudioſius, juxta commiſſam nobis ſollicitudinem inſudare proponimus, quanto perniciu ſius negligeremus eadem in necem catholici ſeminis pervagari. Volentes autem, ut adverſus hujuſmodi neqoitiæ operarios conſurgant, fientque nobiſcom Eccleſiæ filii, ac Orthodoxæ Fidei zelatores, Conſtitutiones quaſdam ad extirpationem hæreticæ peſtis edidimus, a vobis ut fidelibus ejuſdem Fidei defenſoribus exacta diligentia obſervandas, quæ ſeriatim inferius continentur.

Hæ Conſtitutiones Civitatum Capitularibus inſcribendæ.

§.1. Quo circa Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſinguli Conſtitutiones eaſdem conſcribi veſtris Capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, ſecundum eas contra omnem hæreſim, ſe adverſus hanc ſanctam Eccleſiam extollentem, ſine omiſſione aliqua procedatis. Alioquin dilectis filiis Priori, Provinciali, & Fratribus Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis Ordinis Prædicatorum in Lombardia, Marchia Terviſina, & Romaniola, damus noſtris litteris in mandatis, ut ſingulos veſtrum ad id per excommunicationem in perſonas, & interdictum in terram appellatione remota compellant.

Leges, & Conſtitutiones autem ſunt hæ.

Lex 1.

Jurent Poteſtates ſervare leges contra hæreticos.

§.2. Statuimus, ut Poteſtas, ſeu Rector, qui Civitati præeſt, vel loco alii ad præſens, aut pro tempore præfuerit in futurum, in Lombardia, Romaniola, vel Marchia Terviſina, juret præciſe, & ſine timore aliquo, attendere inviolabiliter, & ſervare, & facere ab omnibus obſervari toto tempore ſui regiminis, tam in Civitate, vel loco ſui regiminis, quam in Terris ſuæ ditioni ſubjectis, omnes, & ſingulas tam infraſcriptas, quam alias Conſtitutiones, & Leges, tam canonicas, quam civiles, editas contra hæreticam pravitatem. Et ſuper his præciſe obſervandis recipiant a quibuslibet ſibi in Poteſtaria, vel regimine ſuccedentibus, juramenta. Quæ qui præſtare noluerint, pro Poteſtatibus, vel Rectoribus nullatenus habeantur. Et quæ ut Poteſtates, vel Rectores fecerint, nullam penitus habeant firmitatem. Nec ullus teneatur, aut debeat ſequi eos, etiamſi de ſequela præſtanda eis exhibuerint juramentum. Quod ſi Poteſtas, vel Rector aliquis hæc omnia, & ſingula ſervare noluerit, vel neglexerit, præter notam perjurii, & perpetuæ jacturam infamiæ, ducentarum marcharum pœnam incurrat, quæ irremiſſibiliter exigantur ab eo, & in utilitatem Communis integra convertantur, & nihilominus ut perjurus, & infamis, & tamquam hæreticorum fautor, de fide ſuſpectus, officio, & honore ſui regiminis ſpolietur: nec ulterius Poteſtas, ſeu Rector in aliquo habeatur, & de cætero ad aliquam dignitatem, vel officium publicum nullatenus aſſumatur.

Pœnæ in violatores legum

Lex 2.

Hæretici Banno ſupponendi.

§.3. Idem quoque Poteſtas, ſeu Rector cujuslibet Civitatis, vel loci, in principio ſui regiminis, in publica concione more ſolito congregata, banno Civitatis, vel loci ſupponat tamquam pro maleficio, omnes hæreticos utriuſque ſexus, quocumque nomine cenſeantur. Et teneatur bannum hujuſmodi a ſuis prædeceſſoribus poſitum confirmare. Præcipue autem, quod nullus hæreticus, vel hæretica de cætero habitet, vel moretur, aut ſubſiſtat in Civitate, ſeu aliquo modo juriſdictionis, aut diſtrictus ejuſdem, & quicumque ipſum, vel ipſam invenerit, libere capiat, & capere poſſit impune, & omnes res ipſius, vel ipſorum eis licenter auferre, quæ ſint auferentium pleno jure, niſi auferentes hujuſmodi ſint in officio conſtituti.

Lex 3.

Facultas eligendi Miniſtros S. Inquiſitionis.

§.4. Idem quoque Poteſtas, ſeu Rector infra tertium diem poſt introitum regiminis ſui, duodecim Viros probos, & catholicos, & duos Notarios, & duos Servitores, vel quotquot fuerint neceſſarii, inſtituere teneatur, quos Diœceſanus, ſi præſens extiterit, & intereſſe voluerit, & duo Fratres Prædicatores, & duo Minores ad hoc a ſuis Prioribus, ſi Conventus ibi fuerint eorumdem Ordinum, deputati, duxerint eligendos.

Lex 4.

Hæretici quo ducendi.

§.5. Inſtituti autem hujuſmodi, & electi poſſint, & debeant hæreticos, & hæreticas capere, & eorum bona illis auferre, & facere auferri per alios, & procurare hæc tam in Civitate, quam in tota ejus juriſdictione, atque diſtrictu, plenarie adimpleri, & eos ducere, & duci facere in poteſtatem Diœceſani, vel Vicariorum ejuſdem.

Lex 5.

Ducendi vero expenſis Communis.

§.6. Teneatur autem Poteſtas, ſeu Rector quilibet in expenſis Communis, cui præeſt, facere duci eoſdem hæreticos ita captos, quocumque Diœceſanus, vel ejus Vicarii in juriſdictione, vel diſtrictu Diœceſani Epiſcopi, ſeu Civitatis, vel loci voluerit illos duci.

Lex 6.

Digitized by Google

Lex 6.

S. Inquiſitionis Miniſtris fides habenda.

§.7. Officialibus vero prædictis plena fides de his omnibus habeatur, quæ ad eorum officium pertinere noſcuntur, aliquo ſpecialiter præſtito juramento, probatione aliqua in contrarium non admiſſa, ubi duo, vel tres, vel plures præſentes fuerint ea eiſdem.

Lex 7.

Quodnam jusjurandum præſtare debeant.

§.8. Porro cum Officiales hujuſmodi eliguntur, jurent hæc omnia exequi fideliter, & pro poſſe, ac ſuper his ſemper meram dicere veritatem, quibus ab omnibus, in his, quæ ad officium eorum pertinent, plenius pareatur.

Lex 8.

Facultas eorumdem qualis.

§ 9. Et tam dicti duodecim, quam Servitores, & Notarii prætaxati, ſimul, vel diviſim, plenariam præcipiendi ſub pœna, & banno, quæ ad officium ſuum pertinent, habeant poteſtatem.

Lex 9.

Illorum præcepta rata, & firma ſint.

§.10. Poteſtas autem, vel Rector teneatur habere firma, & rata omnia præcepta, quæ occaſione officii ſui fecerint,& pœnas exigere non ſervantium.

Lex 10.

Indemnes ſerventur.

§.11. Quod ſi dictis Officialibus aliquo tempore aliquod damnum contigerit, in perſonis, vel rebus, pro ſuis officiis exequendis, a communi Civitatis, vel loci, per reſtitutionem plenariam ſerventur indemnes.

Lex 11.

§.12. Nec ipſi Officiales, vel eorum hæredes poſſint aliquo tempore conveniri, de his quæ fecerint, vel pertinent ad eorum officium, niſi ſecundum quod eidem Diœceſano, & Fratribus videbitur expedire.

Lex 12.

Eorum officium ſex menſibus expleatur.

§.13. Ipſorum autem officium duret tantummodo per ſex menſes, quibus completis Poteſtas teneatur totidem ſubrogare Officiales ſecundum formam præſcriptam, qui prædictum officium ſecundum formam eamdem, in aliis ſex menſibus ſequentibus exequantur.

Lex 13.

Ipſorum merces unde petenda.

§.14. Sane ipſis Officialibus dentur de Camera communis Civitatis, vel loci, quando exeunt Civitatem, aut locum pro hoc officio exequendo, unicuique pro qualibet decem & octo Imperiales in pecunia numerata, quos Poteſtas, vel Rector teneatur eis dare, vel dari facere infra diem tertium, poſtquam ad eamdem redierint Civitatem, vel locum.

Lex 14.

§.15. Et inſuper habeant tertiam partem bonorum hæreticorum, quæ occupaverunt, & mulctarum, ad quas fuerunt condemnati, ſecundum quod inferius continetur, & hoc ſalario ſint contenti.

Lex 15.

Ad nullum aliud officium compellantur.

§.16. Sed ad nullum aliud, quod iſtud officium impediat, vel impedire poſſit, ullo modo officium, vel etiam exercitium, compellantur.

Lex 16.

§.17. Nullum etiam Statutum, conditum, vel condendum, eorum officium ullo modo valeat impedire.

Lex 17.

Quando, & a quibus ſint amovendi.

§.18. Et ſi quis horum Officialium propter ineptitudinem, vel inertiam, vel occupationem aliquam, vel exceſſum, Diœceſano, & Fratribus ſupradictis viſus fuerit amovendus, ipſum ad mandatum,vel dictum eorum teneatur amovere Poteſtas, aut Rector, & alium ſecundum formam præſcriptam ſubſtituere loco ejus.

Lex 18.

Qualiter, ſi deliquerint, puniendi.

§.19. Quod ſi quis eorum contra fidem, & ſinceritatem officii ſui in favorem hæreſis deprehenſus fuerit exceſſiſſe, præter notam infamiæ perpetuæ, quam tamquam fautor hæreticorum incurrat, per Poteſtatem, vel Rectorem ad Diœceſani loci, & dictorum Fratrum arbitrium puniatur.

Lex 19.

Faveant omnes Inquiſitoribus.

§.20. Poteſtas præterea Militem ſuum, vel alium Aſſeſſorem, ſi Diœceſanus, vel ejus Vicarius, aut Inquiſitores a Sede Apoſtolica deputati, ſeu dicti Officiales petiverint, cum ipſis Officialibus mittere teneatur, & cum ipſis eorum officium fideliter exercere. Quilibet etiam ſi præſens in terra, vel requiſitus fuerit, teneatur tam in Civitate, quam in juriſdictione, vel diſtrictu quolibet, dare ipſis Officialibus, vel eorum ſociis conſilium, & juvamen, quando voluerint hæreticum, vel hæreticam capere, vel ſpoliare, aut inquirere: ſeu domum, vel locum, aut aditum aliquem introire pro hæreticis capiendis, ſub vigintiquinque librarum Imperialium pœna, vel banno. Univerſitas autem burgi, ſub pœna, & banno librarum centum, Villa vero librarum quinquaginta Imperialium pro qualibet vice ſolvenda in pecunia numerata.

Pœnæ illis non præbentes manum auxiliarem.

Lex 20.

Vel prohibentes ne capiantur hæretici.

§.21. Quicumque autem hæreticum, vel hæreticam, captum, vel captam auferre de manibus capientium, vel capientis auſus fuerit, vel defendere ne capiatur: ſeu prohibere aliquem intrare domum aliquam, vel turrim, ſeu locum aliquem ne capiatur, & inquiratur ibidem, juxta Legem Paduæ promulgatam per Fridericum tunc Imperatorem, publicatis bonis omnibus in perpetuum relegetur, & domus illa, a qua prohibiti fuerint ſine ſpe reædificandi funditus deſtruatur, & bona, quæ ibi reperta fuerint, fiant capientium, ac ſi hæretici fuiſſent ibidem inventi, & tunc propter hanc prohibitionem, vel impeditionem ſpecialem, Burgus componat Communi librarum ducentarum, & Villa librarum centum, & vicinia tam Burgi, quam Civitatis librarum quinquaginta Imperialium, niſi infra tertium diem ipſos defenſores, vel defenſorem hæreticorum Poteſtati captos duxerint perſonaliter præſentandos.

Lex 21.

Magiſtratus captos cuſtodiat ubi non fuerint Epiſcopus, vel Inquiſitor.

§.22. Teneatur inſuper Poteſtas, ſeu Rector quilibet omnes hæreticos, vel hæreticas, qui capti amodo fuerint, per Viros Catholicos ad hoc electos a Diœceſano, ſi fuerit præſens, & Fratribus ſupradictis, in aliquo ſpeciali carcere tuto & ſecuro, in quo ipſi ſoli detineantur, ſeorſum a latronibus, & bannitis, donec de ipſis fuerit definitum, ſub expenſis communis Civitatis, vel Loci ſui facere cuſtodiri.

Digitized by Google

Lex 22.

Aſſignantes non-hæreticos pro hæreticis quomodo puniendi?

§.23. Si quandoque aliqui, vel aliquæ non hæretici pro captis hæreticis, ipſis non contradicentibus, fuerint aſſignati, vel ſi forſitan aſſignaverint, prædicti ſuppoſiti perpetuo carceri mancipentur, & hæretici nihilominus reddi, & aſſignari cogantur, & qui hunc dolum fecerint, juxta legem prædictam bonis omnibus publicatis in perpetuum relegentur.

Lex 23.

Capti infra 15. dies Inquiſitorum ſubeant examen.

§.24. Teneatur inſuper Poteſtas, & Rector quilibet omnes hæreticos, & hæreticas, quocumque nomine cenſeantur, infra quindecim dies poſtquam fuerint capti, Diœceſano, vel ejus ſpeciali Vicario, ſeu hæreticorum Inquiſitoribus præſentare, pro examinatione de ipſis, & eorum hæreſi facienda.

Lex 24.

Damnatos recipiat Magiſtratus, ut pleſtantur.

§.25. Damnatos vero de hæreſi per Diœceſanum, vel ejus Vicarium, ſeu per Inquiſitores prædictos, Poteſtas, vel Rector, vel ejus Nuncius ſpecialis eos ſibi relictos recipiat, ſtatim, vel infra quinque dies ad minus, circa eos Conſtitutiones contra tales editas ſervaturus.

Lex 25.

Cogantur hæretici alios hæreticos, & errores conſcios indicare.

§.26. Teneatur præterea Poteſtas, ſeu Rector omnes hæreticos, quos captos habuerit, cogere citra membri diminutionem, & mortis periculum, tamquam vere latrones, & homicidas animarum, & fures Sacramentorum Dei, & Fidei Chriſtianæ, errores ſuos expreſſe fateri, & accuſare alios hæreticos, quos ſciunt, & bona eorum, & credentes, & receptatores, & defenſores eorum, ſicut coguntur fures, & latrones rerum temporalium, accuſare ſuos complices, & fateri maleficia, quæ fecerunt.

Lex 26.

Domus, ubi fuerint inventi diruendæ, & Domini illarum puniendi.

§.27. Domus autem, in qua repertus fuerit aliquis hæreticus, vel hæretica, ſine ulla ſpe reædificandi funditus deſtruatur: niſi Dominus domus eos ibidem procuraverit reperiri. Et ſi Dominus illius domus, alias domus habuerit contiguas illi domui, omnes illæ domus ſimiliter deſtruantur, & bona, quæ fuerint inventa in domo illa, & in domibus illis adhærentibus, publicentur, & fiant auferentium, niſi auferentes fuerint in officio conſtituti. Et inſuper Dominus Domus illius, præter notam infamiæ perpetuæ, quam incurrat, componat Communi Civitatis, vel loci quinquaginta libras Imperiales in pecunia numerata, quam ſi non ſolverit, in perpetuo carcere detrudatur. Burgus autem ille, in quo hæretici capti fuerint, vel inventi, componat Communi Civitatis libras centum: & Villa libras quinquaginta, & vicinia tam Burgi, quam Civitatis libras quinquaginta Imperialium in pecunia numerata.

Lex 27.

Quid de fautoribus hæreticorum.

§.28. Quicumque vero fuerit deprehenſus dare alicui hæretico, vel hæreticæ, conſilium, vel auxilium, ſeu favorem, præter aliam pœnam ſuperius, & inferius prætaxatam, ex tunc ipſo iure in perpetuum ſit factus infamis, nec in publica officia, ſeu conſilia, vel ad eligendos aliquos ad hujuſmodi, nec ad teſtimonium admittatur, ſit etiam inteſtabilis, ut nec teſtamenti liberam habeat factionem, nec ad hæreditaria ſucceſſionem accedat. Nullus præterea ei ſuper quocumque negotio, ſed ipſe alii reſpondere cogatur. Quod ſi forte Judex extiterit, ejus ſententia nullam obtineat firmitatem, nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit Advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si Tabellio inſtrumenta confecta per ipſum, nullius penitus ſint momenti. Credentes quoque erroribus hæreticorum tamquam hæretici puniantur.

Lex 28.

Hæreticorum nomina deſcribenda, & publicanda.

§.29. Teneatur inſuper Poteſtas, ſeu Rector, nomina Virorum omnium, qui de hæreſi fuerint infamati, vel banniti, in quatuor libellis unius tenoris facere annotari: quorum unum commune Civitatis, vel Loci habeat, & alium Diœceſanus, & tertium Fratres Prædicatores, & quartum Fratres Minores, & ipſorum nomina ter in anno, & in concione publica ſolemniter faciat recitari.

Lex 29.

Eorum filii ad officia inhabiles.

§.30. Teneatur quoque Poteſtas, ſeu Rector, filios, & nepotes hæreticorum, & receptatorum, defenſorum, & fautorum diligenter inveſtigare, eoſque ad aliquod officium publicum, ſeu conſilium nullatenus admittere in futurum.

Lex 30.

Magiſtratus det Inquiſitoribus Aſſeſſorem in auxilium.

§.31. Teneantur præterea Poteſtas, ſeu Rector, unum de Aſſeſſoribus ſuis, quem elegerit Diœceſanus ſi fuerit præſens, & Inquiſitores prædicti ab Apoſtolica Sede dati, mittere cum eis quandocumque voluerint, & in juriſdictione Civitatis, atque diſtrictu. Qui Aſſeſſor, ſecundum quod prædictis Inquiſitoribus viſum fuerit, ibi tres, aut plures boni teſtimonii viros, vel totam viciniam, ſi eis videbitur, jurare compellat; quod ſi quos ibidem hæreticos ſciverint, vel bona eorum, quod ſi quos occulta conventicula celebrantes, ſeu a communi converſatione fidelium vita, & moribus diſſidentes, vel credentes, aut defenſores, ſeu receptatores, vel fautores hæreticorum, eos dictis Inquiſitoribus ſtudeant indicare. Ipſe autem Poteſtas contra accuſatos procedat ſecundum Leges quondam Friderici tunc Imperatoris Paduæ promulgatas.

Lex 31.

Infra decem dies poſt accuſationem pœnæ contra eos exequendæ.

§.32. Teneatur inſuper Poteſtas, ſeu Rector in deſtructionem domorum, & condemnationibus faciendis, & in rebus inventis, vel occupatis conſignandis, & dividendis, de quibus ſuperius dicitur, infra decem dies, poſtquam accuſatio facta fuerit, hæc omnia exequi cum effectu; & condemnationes omnes in pecunia numerata infra tres menſes exigere, & dividere illas, ſicut inferius continetur, & eos qui ſolvere non poterint, banno maleficii ſupponere, & donec ſolvant, in carcere detinere; alioquin pro his omnibus, & ſingulis ſyndicetur. ſicut inferius continetur, & inſuper teneatur unum de Aſſeſſoribus, quemcumque Diœceſanus, vel ejus Vicarius, & dicti Inquiſitores hæreticorum voluerint, ad hæc peragenda fideliter aſſignare, & mutare pro tempore, ſi eis viſum fuerit opportunum.

Lex 32.

Pœnæ prædictæ nullo modo relaxentur.

§.33. Omnes autem condemnationes, vel pœnæ, quæ occaſione hæreſis factæ fuerint, neque per concionem, neque per conſilium, neque

Digitized by Google

que ad vocem populi ullo modo, aut ingenio, aliquo tempore valeant relaxari.

Les 33.

Quid de bonis Hæreticorum.

§.34. Teneatur inſuper Poteſtas, ſeu Rector omnia bona hæreticorum, quæ per dictus Officiales fuerint occupata, ſeu inventa, & condemnationes pro his exactas dividere tali modo. Una pars deveniat in Commune Civitatis, vel Loci: ſecunda in favorem, & expeditionem Officii detur Officialibus, qui tunc negotia ipſa peregerint: tertia ponatur in aliquo tuto loco, ſecundum quod dictis Diœceſano, & Inquiſitoribus videbitur reſervanda, & expendenda per conſiliom eorumdem in favorem fidei, & ad hæreticos extirpandos, non obſtante hujuſmodi diviſioni Statuto aliquo, condito, aut condendo.

Lex 34.

Cavet ne reſcindantur Statuta.

§.35. Si quis autem de cætero aliquod iſtorum Statutorum, aut Conſtitutionum attentaverit delere, diminuere, vel mutare, ſine auctoritate Sedis Apoſtolicæ ſpeciali, Poteſtas, ſeu Rector, qui pro tempore fuerit in illa Civitate, vel Loco, teneatur eum tamquam defenſorem hæreticorum publicum, & fautorem, ſecundum formam præſcriptam perpetuo publice infamare, atque punire in libris quinquaginta Imperialium in pecunia numerata, quam ſi exigere non potuerit, eum maleficii banno ſuppoaat, de quo eximi non valeat, niſi ſolverit duplam dictæ pecuniæ quantitatem.

Lex 35.

De eiſdem obſervandis providet.

§.36. Teneatur ſane Poteſtas, ſeu Rector infra decem dies ſui regiminis ſyndicare præcedentem proxime Poteſtatem, vel Rectorem, & ejus etiam Aſſeſſores, per tres Viros Catholicos, & fideles, electos ad hoc per Diœceſanum, ſi fuerit præſens, & per Fratres Prædicatores, & Minores de omnibus his, quæ in Statutis iſtis, ſeu Conſtitutionibus, & Legibus contra hæreticos, & eorum complices editis continentur, & punire ipſos ſi exceſſerint, in omnibus, & ſingulis, quæ omiſerint, & cogere reſtituere de propria facultate: non obſtante ſi per aliquam licentiam conſilii, vel alterius cujuslibet a ſyndicatione fuerint abſoluti.

Lex 36.

§.37. Jurabunt autem prædicti tres Viri bona fide ſyndicare præfatos de omnibus ſupradictis.

Lex 37.

Statuta his contraria irritat.

§.38. Cæterum teneatur Poteſtas, ſeu Rector cujuslibet Civitatis, vel Loci, delere, ſeu abradere penitus de Statutis, vel Capitularibus communis, quodcumque Statutum, conditum vel condendum, inveniatur contradicere iſtis Conſtitutionibus, ſeu Statutis, & Legibus quomodolibet obviare: & in principio, & in medio ſui regiminis, hæc Statuta, ſeu Conſtitutiones, & Leges in publica concione ſolemniter facere recitari; & etiam in aliis locis extra Civitatem ſuam, vel Locum, ſicut Diœceſano, ſeu Inquiſitoribus, & Fratribus ſupradictis viſum fuerit expedire.

Lex 38.

Hæc autem quatuor in libris deſcribenda.

§.39. Porro hæc omnia Statuta, ſeu Conſtitutiones, & Leges, & ſi quæ aliæ contra hæreticos, & eorum complices, tempore aliquo auctoritate Sedis Apoſtolicæ conderentur, in quatuor voluminibus unius tenoris debeant contineri: quorum unum ſit in Statutario communis cujuslibet Civitatis, ſecundum apud Diœceſanum, tertium apud Fratres Prædicatores, quartum apud Fratres Minores, cum omni ſinceritate ſerventur, ne poſſint per falſarios in aliquo violari.

Datum Peruſii Idibus Maji, Pontificatus noſtri anno nono.

Dat. die 15. Maji 1252. Pontific. Anno IX.

Sequitur declaratio dictæ Conſtitutionis.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Provincia Lombardiæ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum in Conſtitutionibus nuper a nobis contra hæreticos promulgatis, inter alia contineri dicatur expreſſe, ut domus, in qua hæreticus, vel hæretica inventus fuerit, ac ei contiguæ, ſi fuerint ejuſdem Domini, ſine ſpe reparationis funditus deſtruantur, noſtro petiſtis certificari reſponſo, quid ſit de turribus in caſu hujuſmodi obſervandum.

Quod de hæreticor. domibus ſtatutum eſt intelligendum etiam de turribus.

§.2. Ad quod breviter reſpondemus, quod noſtræ intentionis extitit, & exiſtit, ut in eo caſu, idem in turribus, & in domibus judicium obſervetur.

§.3 Lignamina vero, lapides, & tegulas domorum, & turrium, quæ taliter deſtruentur, eo modo diſtribui decernimus, quo res alias ibidem inventas dividi mandamus in Conſtitutionibus antedictis.

Datum Anagniæ quarto Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri anno duodecimo.

XXVIII.

Ex Vadding. nov. edit. Tom. 3. pagin. 509.

Eccleſia Sanctæ Mariæ de Ara-Cœli in Urbe, ac Monaſterium prope illam conſtitutum Fratribus Ordinis Minorum Sancti Franciſci conceditur.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Miniſtro, & Fratribus Minoribus Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Capitolio in Urbe.

Exordium.

Iis, quæ auctoritate noſtra provide facta ſunt, libenter adjicimus Apoſtolici muniminis firmitatem, ut intemerata conſiſtant, quæ noſtro ſunt præſidio communita. Cum enim ſicut ex parte veſtra fuit propoſitum coram nobis, olim Venerabili Fratri R. Oſtien., & Vellitren. Epiſcopo. & dilecto filio noſtro S. Tituli Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Presbytero Cardinali tunc Vicario noſtro in Urbe noſtris dederimus litteris in mandatis, ut Eccleſiam, & Monaſterium Sanctæ Mariæ de Capitolio in Urbe, tunc Ordinis Sancti Benedicti, de quibus duxeramus vobis de Fratrum noſtrorum conſilio providendum cum hortis, & aliis appendiciis ſuis ſitis juxta Monaſterium ipſum auctoritate noſtra vobis aſſignarent, ac vos in corporalem poſſeſſionem inducerent, & tuerentur

Mandatum PP. de Minoritis in Monaſterium de Ara-Celi immittendis.

tur

tur inductos contradictores, & rebelles per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita, compeſcendo; Idem Epiſcopus, & Cardinalis vobis dictum Monaſterium cum eiſdem hortis, & appendiciis auctoritate hujuſmodi aſſignantes vobiſque inductis in corporalem poſſeſſionem ipſorum, ne ſuper prædictis appendiciis poſſet in poſterum ab aliquo dubitari, inſpecto privilegio fel. rec. Anacleti Papæ Prædeceſſoris noſtri in quibus ipſius Monaſterii termini, & appendicia plenius limitantur, provida, & diligenti delibetatione ſuper bis habita præfatum Monaſterium cum ſuis appendiciis, & limitibus deſcribendo, ea juata ejuſdem privilegii tenorem cæteris finibus deſignarent, prout io ipſorum Epiſcopi, & Cardinalis litteris confectis exinde, quas de verbo ad verbum præſentibus inſeri fecimus, plenius continetur.

Mandata Pontificis adimplent Delegati.

Nos igitur veſtris ſupplicationibus inclinati quod ab eiſdem Epiſcopo, & Cardinali factum eſt in bac parte ratum, & gratum babentes, id auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, eadem auctoritate tradentes, & concedentes in perpetuum Cardinali, qui pro tempore fuerit Gubernator veſtri Ordinis directum Dominium plenum, & poſſeſſionem eorumdem appendiciorum, omnibus quæcumque temporaliter obveniant de eiſdem Paruchia, & Parochianis Sanctæ Mariæ de Capitolio, Sedi Apoſtolicæ, ac noſtro beneplacito reſervatis; necnon, & ſtatuentes quod liceat vobis in ipſis appendiciis, & per ipſas Domos, Officioas, Hortos, Vias, Plateas, & alias commoditates facere vobis utiles, & boneſtas ubicumque, quandocumque, & qualitercumque videritis expedire, nec aliquis, cui cenſus hujuſmodi in poſterum conferri contigerit, occaſione non ſoluti, vel ſolvendi cenſus, quos quantum ad eam partem ipſorum appendiciorum, quam in hujuſmodi uſus veſtrus convertendam duſeritis, penitus annullamus vos ſuper hoc poſſit aliquatenus impedire.

Innocentius hæc confirmat, Card. Protectori Ordinis ejuſdem Monaſterii appendicia adjudicando.

Tenor autem litterarum ipſarum talis eſt: Miſeratione Divina R. Oſtien., & Vellitren. Epiſcopus, & S. Tituli Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Presbyter Cardinalis Viris Religioſis dilectis in Chriſto . . Miniſtro . . . Cuſtodi . . . . Guardiano, & aliis Fratribus Minoribus in Urbe morantibus, ſalutem, & ſinceram in Domino charitatem. Mandatum Apoſtolicum recepimus in bunc modum: Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri . . . . Epiſcopo Oſtien., & dilecto filio S. Tituli Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Presbytero Cardinali Vicario noſtro in Urbe, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem. Lampas inſignis cœleſtium eacmplarium adornata fulgoribus rutilans in Domo Dei coruſco ſydere novæ lucis, quam ad illuminationem Fidei divini cultus augumentum, & Sponſæ Chriſti mult formem pulchritudinem ampliandam in dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum Religinſæ inſtitutionis redivivus fervor accendit, illic præſertim in ſerie luminarium Eccleſiaſtici firmamenti habere non debet incongruam ſitus incommodi ſtationem, ubi providentia diſponente divina primitiva ſurgentis Eccleſiæ fundamenta quieſcunt, & per individuos paris triumphi comites ſublimitas eminet Apoſtolici Principatus. Cum itaque ab ejuſdem Ordinis Fratribus in Urbe degentibus diverſa ibidem loca, & ipſorum habitationi minus accommoda incolantur uos eiſdem, quorum approbata ſuis Fratribus, & clara Religio intimis Eccleſiaſticæ maternitatis amplexibus eſt fovenda, de Fratrum noſtrorum conſilio locum idoneum decrevimus providendum, ubi pariter in continuæ charitatis ſolatio conviventes pacificis ſtudiis commodius, atque glorioſius intendere valeant pacis humiles profeſſores. Quo circa diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Monaſterium Sanctæ Mariæ de Capitolio in Urbe Ordinis Sancti Benedicti cum hortis, & aliis ſuis appendiciis, juxta illud, necnon libris, & ornamentis ipſius, auctoritate noſtra eiſdem Fratribus ibidem ſub Ordinis ſui obſervantia domino ſervituris in uſus perpetuos aſſignantes, eos in prædictorum poſſeſſionem corporalem inducere, ac inductos defendere procuretis; amotis idem Monachis, qui ſunt ibi, & per alia Ordinis ſui Monaſteria congrue collocatis, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo, non obſtante Apoſtolicæ Sedis indulgentia quibuſcumque conceſſa, quod excommunicari, aut interdici, aut ſuſpendi abſque mandato noſtro non poſſint, aut quavis alia per quam mandati hujuſmodi effectus impediri ſuper iis valeat, vel differri, & de qua plenam, vel de verbo ad verbum oporteat in litteris noſtris fieri mentionem. Quod ſi non ambo iis exequendis potueritis intereſſe, alter veſtrum ea nihilominus exequatur. Datum Lugduni ſexto Kalendas Julii Pontificatus noſtri Anno ſeptimo.

Litteræ Delegatorum executoriales.

Litteræ Præceptoriæ Papæ Delegatis.

Monaſterium de Ara-Coeli Minoritis dandum.

Cum igitur vobis, & in vobis Ordini Fratrum Minorum, ſecundum tenorem mandati Apoſtolici Eccleſiam, Monaſterium, & locum Sanctæ Mariæ de Capitolio, cum Domibus, & appendiciis ſuis per Venerabilem Fratrem Epiſcopum Eſculan. & Viros providos, & diſcretos Joan. de Civitella Domini Papæ Cappellanum, & B. Sanctorum Cyri, & Joannis Archipresbyterum, Joannem Rogerii Baſilicæ Principis Apoſtolorum, & Andream Buccabellam Sanctæ Mariæ Majoris de Urbe Canonicos juſſerimus aſſignari, ac ipſi ſecundum tenorem mandati Apoſtolici, & noſtri ea vobis aſſignaverint ſine mora ne de ipſis appendiciis, ſicut frequenter in ſimilibus agitur, ab aliquibus videlicet, quæ ſint illa in poſterum dubitetur, diligenti collatione, ac deliberatione inter nos habita, viſo quoque, ac diligenter inſpecto, & a nobis conſiderato perſpicaciter, & plenius intellecto privilegio felicis recordationis Domini Anacleti Papæ Secundi, in quo jura Monaſterii continentur, quod continet in hunc modum. Anacletus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto in Chriſto filio Joanni Abbati Sanctæ Dei Genitricis, & Virginis Mariæ, Sanctique Joannis Baptiſtæ in Capitolio, ſuiſque ſucceſſoribus regulariter promovendis in perpetuum. Quod in Apoſtolicæ Sedis adminiſtratione, licet indigni, conſtituti judicemur, Religioſorum Virorum piis petitionibus, iuſto benignitatis intuitu aſſenſum nos præbere convenit, quatenus, quæ religionis proſpectu poſtulata cernuntur, noſtræ conceſſionis vigore clareſcant, ac firma in poſterum per-

Sequuntur Litteræ Delegatorum.

Anacleti PP. Litteræ, quibus hoc Monaſterium Monachis Benedictinis conceditur.

pe

petuitate ſerventur. Tuis igitur dilecte in Chriſto filii Joannes Abbas, & Fratrum tuorum precibus annuentes, commiſſo tibi ejuſdem Dei Genitricis Monaſterio, concedimus, & confirmamus totum Montem Capitolii in integrum, cum Caſis, Cryptis, Cellis, Curtibus, Hortis, Arboribus froctiferis infructiferis, cum Portica Cancellariæ, cum terra ante Monaſterium, qui locus nundinarum vocatur, cum parietibus, petris, & columnis, & omnibus ad eum generaliter pertinentibus; qui iſtis finibus terminatur

Antiqui Monaſterii hujus termini.

à primo latere Via publica, quæ ducit per clivum argentarii, qui nunc deſcenſus Leonis Prothi appellatur: ab alio latere Via publica, quæ ducit ſub Capitolium, & exinde deſcendit per limitem, & appendicem ſuper Hortos, quos olim Ildebrandus, & Joannes Diaconus, & hæredes Joannis de Guinico tenuerunt uſque ad templum majus, quod reſpicit ſuper Alefantum: a tertio latere Ripæ, quæ fuit ſuper Fontem de Macello, & reſolventes ſe per appendices ſuas ſuper Canapara, uſque in Carnarium Sancti Theodori, a quarto vero latere ab eodem Carnario aſcendit per caveam, in qua eſt petra verſificata, exinde deſcendit per hortum Sancti Sergii, uſque in hortum, qui eſt ſub Cancellaria veniens per gradus centum uſque ad primum affinem. Circa vero eumdem montem concedimus, & confirmamus tibi, tuiſque ſucceſſoribus Domos, Caſalinas, Cryptas, Ergaſteria in mercato, totum Montem prædictum Capitolii in integrum, & cætera omnia, quæ in monte, vel circa montem ſunt, juxta tenorem præfati privilegii ſupradictum. Appendicia prætacta fore intelligimus, dicimus, & tenore præſentium declaramus concedentes, ut ſicut ea præfatum

Hæc omnia Minoritis conceduntur.

Monaſterium retroactis temporibus poſſedit, & habuit de conſuetudine, & de jure, vel de aliquo privilegio ſpeciali, poſſit eadem Eccleſia Sanctæ Mariæ de Capitolio vobis in ea exiſtentibus cum omni jure prædicta omnia licite perpetuo poſſidere. Non intendentes per hanc interpretationem, ſeu declarationem prætactæ Eccleſiæ novum jus dare, ſed vetus tantummodo conſervare, ſine omni præjudicio juris illorum, qui infra prædictos confines tenuerunt hactenus, vel nunc tenent, in cujus rei teſtimonium, & memoriam habendam in poſterum præſenti ſcripto noſtro fecimus, apponi ſigilla. Datum decimoquarto Kalendas Decembris Pontificatus Domini Innocentii Papæ Quarti Anno VIII.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ confirmationis, & conceſſionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 6. Julii 1252. Pont. An. X.

Datum Peruſii ſecundo nonas Julii Pontificatus Noſtri Anno Decimo.

XXIX.

De cautione præſtanda a fautoribus hæreticorum, ad fidem redeuntibus, & de applicatione pœnarum, in caſu contraventionis ſtatutum ab Albanenſi Epiſcopo confirmat.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Provinciali Ordinis Prædicatorum, & Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Lombardia, Romandiola, Marchia Anconitana, & Terviſina, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm Venerabilis Frater noſter Albanenſis Epiſcopus auctoritate noſtra ſuper extirpatione pravitatis hæreticæ inter alia duxerit ſtatuendum, ut Inquiſitores hæreticorum in Provincia Lombardia, a credentibus, fautoribus, receptatoribus, & defenſoribus hæreticorum ad obedientiam Eccleſiæ redeuntibus, ſub pœna pecuniaria cautionem exigerent, quod Fidem Catholicam firmiter teneant, & ulterius favorem aliquem hæreticis non impendent, & nos Statutum hujuſmodi approbaverimus, ex abundanti ut firmior veſter maneat in hac parte proceſſus, prædicta vobis, & his, quos in hujuſmodi contigerit miniſterio ſubrogari auctoritate præſentium duximus committenda.

Datum Peruſii quarto Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno decimo. Dat. die 29. Januar. 1253. Pont. An. X.

XXX.

Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ut ex mulcta pecuniaria hæreticorum Inquiſitoribus ſumptus ſuppeditent.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus, Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Lombardiæ Provinciam conſtitutis, præſentes litteras inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm per noſtras vobis mandemus litteras, ut hæreticorum credentes, fautores, receptatores, & defenſores, qui poſt præſtitam cautionem, quod Fidem Catholicam firmiter teneant, & ulterius hæreticis favorem aliquem non impendant, in id quod abjuraverant, ſunt relapſi, & quos in poſterum relabi forte contigerit, ad ſolvendam pœnam ab ipſis promiſſam, juxta ordinationem Venerabilis Fratris noſtri Albanenſis Epiſcopi auctoritate Apoſtolica factam, per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compellatis: fraternitati veſtræ per ſcripta Apoſtolica mandamus, quatenus de his, quæ taliter recipere vos continget, dilectis filiis Priori Provinciali Ordinis Prædicatorum, & Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Lombardia, Romaniola, Marchia Anconitana, & Terviſina, & ſubſtituendis eiſdem, in expenſis providere curetis ad Inquiſitionis hujuſmodi officium opportunis,

Datum Peruſii tertio Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno decimo. Dat. die 30. Januar. 1253. Pont. An. X.

XXXI.

Canonizatio Sancti Petri Martyris Veronenſis, Profeſſoris Ordinis Fratrum Prædicatorum, & Inſtitutio ſuæ Feſtivitatis pro die 29. menſis Aprilis.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Decanis, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

MAgnis, & crebris declarata prodigiis Chriſtianæ Fidei rectitudo, jam novo Sancti novi decorata martyrio, ſignorum recentium fulgore coruſcat; & multis hactenus roborata portentis, nunc ſingularium miraculorum ſignis confirmatur. Ecce de inſtanti, & moderno Fidei pugile, nova gaudia prodeunt, triumphalia ſigna noteſcunt, vox fuſi ſanguinis intonat, incluti Martyris tuba clangit, terra non ſilet ſudans aſperſione cruoris, reſonat regio nobili prædita bellatore, ipſemetque gladius parricida proclamat. Hæc ſunt certe certa Fidei ſacræ indicia, hæc ipſius idonea teſtimonia, hæc ejus digniſſima munimenta. Propter quod lætati ſunt cœli, & terra in tanti perceptione gladii pariter exultavit. Grandis adeſt Matri Eccleſiæ cauſa lætitiæ; multa ei materia jucunditatis advenit. Habet unde Domino canticum novum cantet, unde immenſæ laudis hymnum referat Deo ſuo. Habet plebs Catholica unde plaudat, levatis Altiſſimo manibus, ſonoris jubilet vocibus, & lætis animis jucundetur. Habet Chriſtiana concio, unde devotas Conditori concinat cantiones. De horto ſiquidem Fidei, nuper in menſam Regi æterno dulcis allatus eſt fructus. De Vinea Eccleſiæ in regium calicem affluens noviter liquor influxit. Quoniam fœcundus palmes hoſtili mucrone conciſus, habuit plus humoris, quia cohæſit preſſius vivæ viti. De Prædicatorum Ordine florido prodiit roſa rubens, quæ regalibus oblata conſpectibus, intulit ſuavitatem odoris. De hujus Eccleſiæ fabrica electus eſt lapis, qui preſſura, & contuſione politus, decenter ſupernis ædibus eſt inſertus. In cœleſti quoque roſario flos amænus, rubro colore rutilans, nunc eſt natus in mundo, & candido Sanctorum Collegio, novum munditiæ lilium eſt exortum. Unde factum eſt magnum in cœlo gaudium, exultantibus Sanctis omnibus, & ſolemnitatem agentibus tanti feſti.

B. Petri Vita commendatur.

§. 1. Sane Beatus Petrus de Ordine Fratrum Prædicatorum Lombardus origine, prudenter attendens doloſi Mundi fallacias, & devia ſæculi defluentis (cujus blanditiis quis læditur, cum lenitur) cum ab his in adoleſcentiæ annis provide declinaſſet, vitæ ſemitam eligens tutiorem, ut a lubricis caute pede retracto, firmis poſſet incedere greſſibus, ad divina obſequia ſe totaliter tranſtulit, in evangelicæ inſtitutionis obſervantiam cuncta ſua convertens ſtudia, & univerſas dirigens actiones, rectum & lucidum callem ſequens, ſalubrem videlicet ipſius Ordinis regulam, per quam regi valeret, & dirigi, duci etiam, & induci ad ſperatam requiem poſt laborem.

Per triginta annos in Ordine Prædicat. vixit.

§. 2. In qua utique triginta fere annorum ſpatio, fultus caterva Virtutum, Fide præambula, Spe aſtante, comite Charitate, ſic prævaluit, & profecit, circa ipſius maxime defenſionem Fidei (pro qua totus ardebat) quod contra illius diros hoſtes, mente intrepida, ferventique ſpiritu, continuum certamen exercens, ſuum tandem agonem diutinum (victrici ſuperante martyrio) feliciter conſummavit. Et ſic ipſe Petrus, firmus in petra Fidei, petra demum paſſionis alliſus, ad Petram Chriſtum digne laureandus aſcendit. Porro ne ſacra ſuorum actuum vos exempla prætereant, aliqua de vita ejus ad inſtructionem, & profectum audientium, referamus.

Ipſius virtutes recenſentur.

§. 3. Ipſe namque veritatis filius, & bonitatis alumnus, converſatione conſpicuus, ſpectabilis fama, & opinione mirabilis, miro præfulſiſſe nitore munditiæ, virginitatem integre cuſtodiſſe; nec mentis habuiſſe, nec corporis corruptelam, & nullius mortalis criminis ſenſiſſe contactum, firma ſuorum Confeſſorum aſſertione monſtratur. Et quia ſervus delicate nutritus protervit in Dominum, carnem ſuam, aſſidua cibi, & potus parvitate, reſtrinxit. Ne vero per ocii deſidiam, hoſtilibus pateret inſidiis, in juſtificationibus Domini exercebatur aſſidue, ut eo circa licita totaliter occupato, locum in ipſo illicita non haberent, & a ſpiritualibus nequitiis tutus eſſet. Nocturna quidem ſilentia humanæ deputata quieti, poſt dormitionem brevem, decurrebat in ſtudiis lectionum, & ſomni tempus vigiliis occupabat. Dies autem impendebat commodis animarum, vel ſedulis imminendo prædicationibus, vel confeſſionum audientiæ inſiſtendo, aut hæreticum dogma peſtiferum validis rationibus confutando, in quibus ſpecialis dono gratiæ noſcitur claruiſſe. Devotione inſuper gratus, humilitate lenis, obedientia placidus, benignitate ſuavis, pietate compatiens, patientia conſtans, charitate præſtabilis, & in cunctis morum maturitate compoſitus, alios profuſis virtutum aromatibus attrahebat. Fervens quoque amator Fidei, cultor præcipuus, propugnator ardentior, ſic animo ſuo illam impreſſerat, ſic ſe totum in illius mancipatat obſequium, quod quæque ipſius verba, & opera, virtutem fidei redolebant. Cujus dulcedinem, lingua ejus velut redundans favus, copioſe diſtillans, ſemper illius documenta ſuavia propinabat.

Quam ardenter martyrium expetiverit.

§. 4. Pro hac inquam mortem ſubire cupiens, hoc principaliter a Domino, attentis & crebris ſupplicationibus poſtulaſſe probatur, quod non ſineret eum ex hac luce migrare, niſi ſumpto pro illa calice paſſionis. Unde, quia meruit tantus athleta, ſpecialem palmam de pugna tam ſtrenua reportare, ac in cœleſtem patriam, ſertis præſignitus roſeis, introire, cum de Civitate Cumana, ubi Fratrum ſui Ordinis ibi morantium Prior erat, Mediolanum pergeret, pro exequenda inquiſitione contra Hæreticos ſibi ab Apoſtolica Sede commiſſa, (ſicut in publica prædicatione prædixerat) quidam de ipſorum hæreticorum credentibus, prece illorum inductus, & precio, in eum iter ſalutaris propoſiti proſequentem funeſtus inſiliit. In

Ubi nam paſſus ſit.

agnum

agnum utique lupus, ferus in mitem, in pium impius, furibundus in manſuetum, & in modeſtum effrænus, profanus in Sanctum, præſumit inſultum, exercet conatum, mortem intentat. Sacrum autem illius Caput gladio crudeliter impetens, diris in ipſo impreſſis vulneribus, & ſatiato ſanguine juſti enſe, venerandum illum non divertentem ab hoſte, ſed exhibentem ſe protinus hoſtiam, & cæſoris ſubſtinentem in patientia truces ictus, dimiſit (ſpiritu petente ſuperna) in ipſo loco paſſionis occiſum. Ipſo quoque ſacrilego, percuſſuras in Christi Miniſtrum geminas inculcante, ille non querulosa voce murmurans, ſed ſufferens omnia patienter, ſuum Domino ſpiritum commendabat, dicens: In manus tuas Domine commendo ſpiritum meum.

Symbolum Fidei in extremo ſpiritu recitat. Symbolum etiam cæpit dicere Fidei, cujus nec in hoc articulo deſiit eſſe præco, prout ipſe nefandus, qui a fidelibus captus fuit, & quondam Frater Dominicus, qui comes illius erat, & ab ipſo lictore percuſſus, diebus aliquibus ſupervixit, poſtea retulerunt. Sic granum frumenti cadens in terram, poſtea in infidelium manibus compreſſum, & mortuum, uberem conſurgit in ſpicam. Sic botrus in torculare calcatus, liquoris redundat in copiam. Sic triticum attritum in area, in dominicum horreum, excuſſa palea, deportatur. Sic aromata pilo contrita, odorem plenius circumfundunt. Sic inquam Regnum Cœlorum a violentis percipitur. Sic per Fidem a Sanctis regna ſublimia devincuntur. O quam inſigne martyrium, quod titulus tam glorioſus illuſtrat. Pro defenſione namque, ac exaltatione Catholicæ Fidei, & aſſertione obedientiæ Romanæ Eccleſiæ, Vir ille venerabilis acerrimam mortem tulit. Hic in Eccleſia tamquam ſydus radians, & lumine fidei, & gratia prædicationis emicuit. Hic jam in Cœlo, quaſi luminare conſpicuum, & ſplendore gloriæ, & multorum coruſcatione ſignorum effulget. Quia non vult Dominus, ipſius abſcondere ſanctitatem, nec meritorum ſuorum virtutem ſupprimere in occulto; ſed inter lucentia Sanctorum candelabra, manifeſtius exaltare, ut omnibus, qui in Eccleſiæ domo habitant, proferat clarum lumen.

Quæ viventem ipſum commendarunt, miracula percurrit. § 5. Nam nec in vita latere ſic potuit, quin miraculorum claritate pateret. Cujuſdam etenim nobilis filium, præ nimio, & horribili totius gulæ tumore, nec loqui, nec ſpirare valentem, levatis ad Deum manibus, & Crucis in eum facto ſignaculo, illoque accipiente ipſius cappam, & infirmo ſupponente loco, ſanavit. Idem quoque nobilis, vehementi poſtmodum corporis torſione gravatus, credens, & metuens exinde ſibi mortis imminere diſcrimen, cappam ipſam, quam ex tunc conſervaverat, reverenter fecit afferre. Qua ſuo appoſita pectori, mox vermem quemdam duo habentem capita, & pilorum denſitate villoſum, evomuit, plena liberatione ſecuta. Cuidam etiam juveni muto, immiſſo digito in os ejus, ſuæque linguæ ſoluto ligamine, beneficium loquelæ conceſſit. Hæc, & alia plura, dum viveret, dignatus eſt per eum Dominus operari.

Poſt mortem patrata recenſet. §. 6. Poſt mortem vero ipſius, lampades ad ſepulchrum ejus venerabile dependentes, pluries per ſeipſas abſque omni humano ſtudio, & miniſterio, divinitus ſunt accenſæ. Quia conveniens nimis erat, ut, quoniam igne, ac lumine Fidei excellenter claruerat, ſingulare de ipſo, ignis, & luminis miraculum appareret. Quidam autem dum veſceretur cum aliis, & illius ſanctitatem, & miracula depravaret, ſumpto quodam ſub hac atteſtatione morſello, quod cum non poſſet, ſi circa hæc delinqueret tranſglutire, ſentit mox ipſum gutturi ſuo ſic hærentem, ut illum educere, vel inducere non valeret. Quare illico pœnitens, & jam vultus mutato colore, quaſi ſentiens vicinæ mortis eventum, facto intra ſe voto, quod linguam de cætero ad talia non laxaret, fuit protinus illo evomito, liberatus. Hydropica quædam ad locum paſſionis ipſius, auxilio Viri perveniens, fuſa ibi oratione, ſanitatem integram mox accepit. Obſeſſas a dæmonibus longo tempore mulieres, Martyr ipſe, dejectis illis cum multo ſanguinis vomitu de corporibus, liberavit. Febres expulit, languores curavit plurimos, & diverſos. Cujuſdam ſiniſtræ manus digitum, ex morbo fiſtulæ plurium foraminum concavitate deformatum, mira conſolidatione ſanavit. Quidam inſuper puer ex caſu graviſſimo ſic oppreſſus, ut motu, & ſenſibus penitus deſtitutus, tamquam mortuus defleretur, mox appoſita de terra ſuo pectori ſacro ejuſdem Martyris cruore contacta, incolumis exurrexit. Quædam cujus carnem cancer edax ſedula corroſione vorabat, linitis hujuſmodi terra vulneribus eſt curata. Alii etiam diverſis infirmitatibus occupati, qui ſepulchrum ejus, in vehiculis, & aliis ſubſtentaculis adierunt, exinde poſtmodum plena incolumitate recepta, ſine aliquibus ſubſidiis rediere. Ad hæc, magna hæreticorum, & ipſorum credentium multitudo, cum tantam Fidei adverterent efficaciam, & ad eam tot certis, & apertis ſignorum indiciis, tamquam quibuſdam clamantibus præconibus, vocarentur, nec poſſent quaſi tam validæ illorum inſtantiæ non parere, ad ipſius lucem Fidei de ſui erroris nubilo eſt converſa. Quid plura? his & quam multis aliis miraculis glorioſis magnificavit Dominus Sanctum ſuum, & colendum exhibuit univerſis.

§. 7. Lætetur itaque totus fidelium cœtus, & laudum carmina Deo concinat alta voce, quod a ſuis tamquam Chriſti cohæredibus manſiones cœlicæ poſſidentur. Exultet Mater Eccleſia, quod palmes ſuus, quem in agro Fidei plantavit, & coluit, in cœleſte plantarium eſt translatum. Gaudeat & inſignis Fratrum Prædicatorum Ordo, quod ex eo proſilit ſtella micans, cujus fulgentes radii, in lumen hic peregrinantium diffunduntur. Quanta exultare lætitia debeat Eccleſia.

§. 8. Erubeſcant fallaces hæretici, evangelicæ quidem falſarii veritatis, quod ſua mendacii commenta vileſcunt, & convaleſcunt Catholica, & Apoſtolica documenta. Obmuteſcant doloſa ipſorum labia, & impudentes frontes decidant jam confuſæ, cum ille, cujus veracem inſtructionem, & ſalutaria monita renuebant, cuique mortis intulere ſupplicium, in Cœlo jam regnet inter agmina Beatorum. Et mirum, cum aperte conſpiciant Dei Eccleſiam talibus fulciri columnis, talibus parietibus circumcingi, talibus conſurgere incrementis, talibus propugnaculis communiri, talibus defenſari patronis, talibus miraculis illuſtrari; quod nihilominus in noctis tenebris, & mortis caligine gra- Hæreticorum fallaciæ ex hoc omnibus manifeſtæ.

dinntur, quodque a ſuis oculis, ſquamas non abjiciunt cœcitatis, ut verum lumen videant, & ſequantur.

SS. Canoni adſcribitur.

§.9. Cœterum quia convenit, ut quem Dominus in Coelo magnificat, Mundus colat, Nos de ſanctitate vitæ, ac veritate miraculorum ipſius Martyris inquiri fecimus diligenter. Et quia poſt inquiſitionem ſolertem, ſtudioſam examinationem, & diſcuſſionem ſolamnem, plura & majora de ipſo comperimus, quam inſinuata fuiſſent, eum de communi fratrum noſtrorum, & Prælatorum omnium, tunc apud Sedam Apoſtolicam exiſtentium, conſilio & aſſenſu confiſi, de Omnipotentis Dei virtute, auctoritata quoque Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ajus, ac noſtra, Sanctorum Martyrum cathalogo duximus adſcribendum.

29. Aprilis feſtum ipſius celebrandum.

§.10. Ideoque Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente, per Apoſtolica ſcripta vobis præcipiendo mandantes, quatenus tertio Kalendas Maji Feſtum ejuſdem devote, ac ſolemuiter celebretis, & faciatis a veſtris ſubditis veneratione congrua celebrari; Ut pia ajus interceſſione, & hic a noxiis protegi, & in futuro ſempiterna conſequi gaudia valeatis.

Indulgentia conceditur viſitantibus ejus ſepulchrum.

§.11. Et ut ad venerabile ipſius Sepulchrom ardentius, & affluentius Chriſtiani Populi confluat moltitudo, ac celebrius ejus Martyris colatur feſtivitas, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui cum reverentia illuc in eodem Feſto annuatim acceſſerint, ipſius ſuffragia petituri, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, annum unum, & quadraginta dies; accedentibus vero annis ſingulis ad prædictum Sepulchrum infra ejuſdem Feſti quindenam, quadraginta dies, da injuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxamus.

Dat. die 24. Martii 1253. Pont. An. X.

Datum Peruſii, nono Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri anno decimo.

XXXII.

Edidit Empolus in Bullar. Ordinis.

Confirmatio formæ eligendi Priorem Generalem Fratrum Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini eiſdem a Cardinali Sancti Euſtachii præſcriptæ.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Prioribus, & Fratribus Ordinis Eremitarum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

ADmonet nos cura ſuſcepti regiminis, & auctoritas Pontificalis inducit, ut & plantare Sacram Religionem, & plantatam fovere ſummopere debeamus, quod utilius tunc exequimur, ſi ea, quæ ſunt recta, nutrimus, & corrigimus, quæ profectum virtutis impedire noſcuntur.

Cardinali S. Euſtachii demandatum ab Innocentio examen formæ electionis Prioris Generalis.

§.1. Quia vero diverſitas formæ, quam Fratres veſtri Ordinis in profitendo, & aligendo ſibi Priorem Generalem ſervabant, diverſitatem inducebat etiam animorum, & per conſequens ſcandalum generabat, poſt diverſas electiones, & ceſſiones factas de Prioribus in Ordine ipſo, & diverſos proceſſus ſuper iis habitos, Nos, ad quos ſpectat errata corrigere, ac nutrire directa, cupientes paci, & tranquillitati veſtræ paterna ſollicitudine providere, dilecto filio noſtro G. Sancti Euſtachii Diacono Cardinali, cui dudum generalem curam Ordinis prædicti commiſimus, examinationem alectionis celebratæ in Generalem Priorem ejuſdem Ordinis, de dilecto filio Fratre Lanfranco Mediolanenſi, tunc Priore Domus veſtræ Bononienſis, & proceſſuum eorumdam, duximus committendam.

Idem Cardinalis legem ſancit in hujuſmodi electionibus ſervandam.

§.2. Cum igitur idem Cardinalis de mandato, & auctoritate noſtra, de præfato L. quia eam invenit celebratam canonice confirmata ſuper profeſſione, ac electione, necnon & nominatione Prioris ipſius Ordinis, faciendis de cætero, ac aliis articulis, eadem auctoritate ſtatutum edidit providum, & honeſtum, prout in ipſius Cardinalis litteris inde confectis plenius continetur.

Eam confirmat Pontifex.

§.3. Nos veſtris ſupplicationibus inclinati, quod ab eodem Cardinale ſuper iis factum eſt, ratum, & gratum habentes, id auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus; tenorem literarum ipſarum præſentibus de verbo ad verbum inſeri faciendo, qui talis eſt.

Cardinalis S. Euſtachii Litteræ.

§.4. Guilelmus miſeratione divina S. Euſtachii Diaconus Cardinalis Religioſis Viris, & dilectis in Chriſto univerſis Prioribus, & Fratribus Ordinis Eremitarum, tam præſentibus, quam futuris in perpetuum. Variam ..... Ordinis veſtri formam in profitendo, & aligendo ſibi Priorem Generalem ſectantes, in variam inter ſe diſſenſionis materiam inciderunt, propter quod neceſſarium extitit in hac parte vobis, & eidem Ordini per Apoſtolicæ Sedis providentiam ſubveniri. Sane ad audientiam Domini Papæ pervenit, quod bonæ mem.... in Ordine veſtro primum apud Budriolum Cæſenatis Diœceſis, de conceſſione Diœceſani loci ejuſdem domum incœpit, & dum fama converſationis eius per loca vicina crebreſceret, & plurimi converterentur ad eum, Eccleſiam in honorem Beatæ Mariæ Virginis conſtruxit ibidam. Creſcente autam numero, merito hujuſmodi converſorum receptorum per eos in divarſis partibus, in quibus manſiones conſtruxerant, extitit propagatio.

Prima Ordinis Domus apud Budriolum.

Data ei a Sede Apoſt. Regula S. Auguſtini, & habitus forma.

§.5. Cum autem iidem Religioſi aliquam de approbatis Regulam non haberent, quidam ea eis accedentes ad Sedem Apoſtolicam, obtinuerunt ab ea Beati Auguſtini Regulam ſibi dari, & ſic ex tunc cæperunt regularibus obſervantiis inſtrui, & regulariter ſe habere. Et quia eorum habitus, quo habitui Fratrum Minorum videbatur conformis, apud aliquos ſcandalum quodammodo ſuſcitabat; de mandato, & auctoritate duorum Cardinalium, qui tunc in partibus Lombardiæ Legationis fungebantur officio, nigrum, quem geſtatis adhuc habitum, aligerunt.

Juramentum præſtari ſolitum a Novitiis.

§.6. Qui cum jam vocarentur Fratres Eremitæ Joannis Boni Ordinis S. Auguſtini, Novitii, qui recipiebantor ab ei profitebantur hoc modo, Ego N. facio profeſſionam, & promitto obedientiam Deo, & Beatæ Mariæ, & tibi Priori Fratrum Eremitarum Sanctæ Mariæ de Cæſena, tuiſque Succeſſoribus uſque ad mortem, ſecundum Regulam Beati Auguſtini, & Conſtitutiones Fratrum iſtius loci. In hac vero forma

Digitized by Google

ma Profeſſionis, ubi dicebatur (iſtius loci) auctoritate generalis Capituli eorumdem Fratrum (iſtius Ordinis) poſtmodum dictum fuit.

Prior Ordinis antea non diverſus à Priore Cæſenatum.

§.7. Cumque dictus Frater Joannes Bonus, qui per plures annos Fratribus prædictis præfuerat, & Fratres ipſi eidem tamquam Inſtitutori Ordinis ipſorum reverenter intenderant, curæ ipſorum, quæ per excreſcentem numeroſitatem ſubditorum excreverat, cedere aſpiraret, Fratre Matthæo, & quibuſdam aliis Fratribus ſuis aſſumptis, ad Epiſcopum acceſſit, qui Epiſcopus dictum Fratrem Matthæum præſentatum ſibi ab eiſdem Fratre Joanne Bono, & aliis in Priorem dictæ Domus, & per hoc in Generalem totius Ordinis, ſicut dicitur, confirmavit. Quo in Religione prædicta annis pluribus tamquam Generali Priore generaliter miniſtrante, quamplures intraverunt Religionem eamdem, & ſecundum formam profeſſionis præſcriptæ, quam quam nonnulli ex eis Fratri Matthæo prædicto ſimpliciter tamquam Generali Priori, non tamquam Priori Sanctæ Mariæ prædictæ de Cæſena, ſe profiteri principaliter crederent, ſunt profeſſi.

Id confirmatur Litteris Apoſtolicis.

§.8. Interea duo Fratres profeſſionis prædictæ, Lugdunum ad Sedem Apoſtolicam venientes, generalem curam Ordinis veſtri a Domino Papa nobis obtinuerunt committi, & privilegium quoddam commune, in cujus titulo ſcribebatur, Priori Fratrum Eremitarum Sanctæ Mariæ de Cæſena, eique ſubjectis Prioribus, & Fratribus univerſis, a Sede reportarunt eadem.

Ex diverſitate Priorum ſubortæ in Ordine contentiones.

§.9. Prædictus denique Frater Matthæus prudenter attendens, quod in adminiſtratione curæ, quam aſſumpſerat, ſine ſcandalo diutius remanere non poterat, eo quod ad eamdem curam a quibuſdam Fratribus Minoribus ſufficiens haberetur; vocatis Prioribus, & Fratribus omnibus de Ordine veſtro, quorum intererat, generale Capitulum apud Ferrariam congregavit. Sed inter ipſum Fratrem Matthæum, & Fratres de Cæſena, ac quoſdam alios Priores, & Fratres de Romaniola ſuper ceſſione ipſius F. Matthæi, antequam eligerent Diffinitores generalis Capituli, ſecundum tenorem Conſtitutionum ipſius Ordinis, & celebratione Capituli ejuſdem contentione ſuborta, dicti Fratres de Cæſena, & alii contra præceptum ejuſdem Fratris de ipſo Capitulo tamquam diſſentientes, & contradicentes, ne generale Capitulum fieret, exierunt. Ipſe vero Frater Matthæus nihilominus Diffinitoribus electis prædictis, in manibus eorumdem ceſſit adminiſtrationi generali, quam exercuerat, & . . . ſi quod in confirmatione ſua ab Epiſcopo Cæſenate acceperat, in manibus Nuntii ejuſdem præſentis ibidem publice reſignavit; ſicque hujuſmodi ceſſione, ac reſignatione receptis, quidam Fratres ex iis, qui ibidem aderant, ad eligendum Priorem Generalem aſſumpti Fratrem Ugonem Mantuanum in Generalem Priorem totius Ordinis elegerunt.

Hinc electus Prior Generalis apud Ferrariam.

Per illos autem, qui remanſerant, ſtatutum fuit in eodem Capitulo, ut omnes, qui ex tunc in Ordine ipſorum profiteri deberent, profiterentur hoc modo, Ego N. facio profeſſionem, & promitto obedientiam Deo, & Beatæ Mariæ, & tibi Priori Generali Fratrum Eremitarum Joannis Boni.

Mutatque verba Profeſſionis.

Fratres autem Domus Cæſenæ alium eligunt Priorem, quem vocari quoque volunt Generalem.

§.10. Poſt hæc autem vir Venerabilis Aquilejenſis Electus, tunc in Lombardia Legatus Apoſtolicæ Sedis electionem hujuſmodi confirmavit; Fratres vero de Cæſena, & quidam alii de Romaniola adhærentes eiſdem, apud Cæſenam convenientes in unum, & tam conſuetudini, qua Prior Fratrum S. Mariæ de Cæſena prædictæ per Fratres Ordinis ad locum ipſum, tamquam ad primum, & principalem, a quo idem Ordo proceſſerat, eligi, & Generalis Prior propter hoc merito eſſe, & appellari ſolebat, quam titulo prædicti privilegii, primo in Ordine ipſo obtenti, in quo prædicto Priori de Cæſena ſcribebatur principaliter, inhærentes, Fratrem Marcum Cæſenatem in Priorem dictæ Domus, & per hoc in Generalem Priorem totius Ordinis, elegerunt; ac electionem, quam de ipſo fecerant, obtinuerunt confirmari per Epiſcopum Cæſenatem.

Scandala inde exorta.

§.11. Diverſis igitur in Ordine veſtro aſſumptis Generalibus Prioribus, & adverſis, alter in illos, qui obediebant alteri, multiplices excommunicationum ſententias protulerunt; ex quibus nonnulli celebraverunt divina, & excommunicati taliter ad Sacros Ordines ſunt promoti. Iis autem temporibus prædictus Frater Ugo proprios Nuntios ad Apoſtolicam Sedem tranſmittens, mutationem Profeſſionis prædictæ, & id, quod ſuper electione ſua per præfatum Legatum factum extiterat, prout proinde facta fuerat, per eamdem Sedem obtinuit confirmari. Quoddam etiam privilegium tunc obtinuit, quod in nullo alio, quam in titulo erat a priori diviſum.

Tandem ad Card. Protectorem Procuratores miſſi, cujus cura nonnulla ſanciuntur leges.

§.12. Cum autem Ordo veſter in diverſas partes diviſus, inter multiplices contentiones, & diſcordias, in ipſo exortas fere per triennium fluctuaret, tandem Fratres ipſius Ordinis cupientes unitatem, & pacem in eodem Ordine reformari, quatenus ex ſe ipſis Procuratoribus conſtitutis, illos ad Curiam Romanam, & ad Nos ſpecialiter tamquam ad Patronum ſui Ordinis tranſmiſerunt. Sed quia tunc eos per nos commode non poteramus audire, prudentibus Viris Electo Padoano, & Fratri Simoni Mediolanenſi Lectori de Ordine Minorum Cappellania, & ſociis noſtris commiſimus, ut Procuratores eoſdem ſuper iis, quæ vellent proponere, diligenter audirent, & prout ſtudioſius poſſent, Ordinem ipſum ad ſtatum unitatis, & pacis intenderent revocare. Dicti vero Electus, & Frater Simon ſtatu, & conditionibus Ordinis per prædictos Procuratores plenius intellectis, quædam in Ordine ipſo, pro bono ſtatu ejuſdem ſuper certis articulis de aſſenſu Procuratorum ipſorum pronunciaverunt ſervanda, & tandem Procuratores ipſos concordes ad propria remiſerunt.

Bononiæ habito Gen. Capitulo uterque electus officio cedit.

§.13. Quibus ita remiſſis, præfati Ugo, & Marcus, qui pro Generalibus Prioribus ſe gerebant, & alii Fratres, qui obediebant eiſdem, de communi voluntate omnium, generale Capitulum apud Bononiam celebrarunt, in quo videlicet Capitulo, ordinatione, quæ per prædictos Electum Paduanum, & Fratrem Simonem tradita fuerat, & lecta, & Diffinitoribus Capituli generalis electis, prædictus F. Marcus properavit Cæſenam, & in manibus Epiſcopi Cæſenatis ceſſit Prioratui loci ejuſdem, in quo per ipſum

Epi-

Epiſcopum fuerat confirmatus, & per eumdem a cura Prioratus ipſius exſtitit abſolutus. Frater vero Ugo, qui per Sedem Apoſtolicam confirmatus fuerat in manibus Magiſtri Bernardi Canonici Bononienſis Domini Papæ Cappellani, cui auctoritate Apoſtolica commiſſum extiterat, quod reciperet ceſſionem ejuſdem, adminiſtrationi, & officio ceſſit.

Electus itaq; alius Prior Generalis.

14. Ceſſionibus itaque hujuſmodi taliter expeditis, Priores de ipſo Capitulo ſecedentes in parte, prout ſpectabat ad eos, ad tractandum de electione futuri Generalis Prioris, in quatuor Fratres de ipſo Capitulo, qui deberent Generalem Priorem eligere, conſenſerunt. Illi autem Spiritus Sancti gratia invocata, Fratrem Lanfranchum Mediolanenſem, tunc Priorem domus veſtræ Bononienſis, in Priorem Generalem Ordinis veſtri unanimiter, & concorditer elegerunt. Electio cujus approbata per communem conſenſum omnium de ipſo Capitulo, fuit ad Sedem Apoſtolicam per Procuratores ipſius Capituli confirmanda delata, cujus electionis, & eorum, quæ ſuperius ſunt narrata proceſſum, nobis Dominus Papa examinandum, & plenius intelligendum commiſit. Unde nos præmiſſis omnibus intellectis, ea in ipſius Domini Papæ, & Fratrum ſuorum præſentia fideliter retulimus, & recitavimus diligenter.

Statutum ut Prior Generalis in poſterum nominetur ſine additione aliqua.

§. 15. Nos itaque de ſpeciali mandato, & auctoritate ejuſdem Domini, electionem prædicti Fratris Lanfranchi, quam invenimus celebratam canonice, ac ipſum Fratrem Lanfranchum in Generalem Priorem veſtri Ordinis confirmamus. Eadem auctoritate nihilominus ſtatuentes, ut idem Prior, & quilibet ejus ſucceſſor in perpetuum, qui quidem cum eligendus fuerit ſecundum ſanctiones canonicas, & ſtatuta veſtri Ordinis eligatur, & electionis ſuæ confirmationem ab Apoſtolica Sede, ſeu a Legato ipſius dumtaxat recipiat, Generalis Prior Ordinis Eremitarum, ſine alicujus certi loci, vel proprii nominis expreſſione, de cætero deberet appellari, & ei tamquam Priori Generali eorum omnes Priores, & Fratres ipſius Ordinis, qui etiam nominentur ſimpliciter, Fratres Ordinis Eremitarum, in omnibus humiliter obediant, & intendant.

Cæteri vero Priores a Diœceſanis inſtituendi, quibus illi ſint ſubjecti.

§. 16. Prior quoque S. Mariæ de Cæſena, & alii Priores veſtri Ordinis, qui conſueverunt in Prioratibus ſuis inſtitui per Diœceſanos Locorum, per eoſdem inſtituantur in eis, & tam Prior Generalis, quam alii Provinciales, & Conventuales Priores ejuſdem Ordinis, Epiſcopis, in quorum Diœceſibus degunt, in iis, quæ ad juriſdictionem Epiſcopalem pertinent, intendant reverenter, & reſpondeant, prout debetur; ita tamen quod iidem Epiſcopi contra ipſum Priorem Generalem, inconſulto Romano Pontifice, nil attentent.

Forma profeſſionis faciendæ.

§. 17. Fratres etiam, qui de cætero in Ordine veſtro debuerint profiteri, eidem Priori Generali, vel certo ejus Nuntio profiteantur hoc modo. Ego N. facio profeſſionem, & promitto obedientiam Deo, & Beatæ Mariæ Virgini, & tibi Priori Generali Ordinis Eremitarum, tuiſque ſucceſſoribus uſque ad mortem ſecundum Regulam Beati Auguſtini, & Conſtitutiones Fratrum iſtius Ordinis. Non obſtantibus Profeſſionibus, & conſuetudinibus quibuslibet, ubicumque in Ordine veſtro aliter hactenus obſervatis, ſeu privilegiis, & indulgentiis, ac confirmationibus Apoſtolicis cuicumque loco, vel perſonæ ab Apoſtolica Sede conceſſis, quæ caſſa, & vacua, & nullius eſſe momenti de cætero auctoritate decernimus ſupradicta, ſeu conditione, qua prædictus Epiſcopus Cæſenas in conceſſione, quam fecit Fratri Joanni Bono de loco Eccleſiæ Sanctæ Mariæ de Cæſena prædictæ appoſuiſſe, refertur, quod nec ipſe Frater Joannes Bonus, nec aliquis ejus Succeſſor poſſit locum, & Eccleſiam prædictam alicui loco ſupponere, vel perſonæ; aut quod Priores dicti loci fuerunt in eo per eumdem Epiſcopum aliquando pro Generalibus Prioribus veſtri Ordinis confirmati.

Obedientia Priori Generali præſtanda.

§. 18. Cum illis autem de Ordine veſtro, qui aliis Prioribus Generalibus aliter, ſive quocumque modo in eodem Ordine hactenus ſunt profeſſi diſpenſamus auctoritate præfata, & decernimus, quod dicto Fratri Lanfranco, tamquam Priori Generali eorum, ejuſque ſucceſſoribus in omnibus ad obedientiam, & reverentiam teneantur.

Formula in Literis Pontificiis ſervanda.

§. 19. In privilegio quoque Ordinis veſtri, hujuſmodi titulus de cætero apponatur. Innocentius Epiſcopus &c. Dilectis filiis Priori Generali Ordinis Eremitarum, ac aliis Provincialibus, & Conventualibus Prioribus, Conventibus quoque, ac aliis Fratribus univerſis ſibi ſubjectis, tam præſentibus, quam futuris eremiticam vitam profeſſis in perpetuum. Ad præmiſſorum autem omnium memoriam, & perpetuam firmitatem, præſentem paginam fecimus Sigilli noſtri munimine roborari. Datum Peruſii ſexto Idus Januarii, Anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo tertio, Pontificatus Domini Innocentii Papæ Quarti, anno decimo, Indictione undecima.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 25. Aprilis 1253. Pont. An. X.

Datum Peruſii ſeptimo Kalendas Maji, Pontificatus noſtri anno decimo,

---

XXXIII.

Approbatio Regulæ a Beato Franciſco traditæ Sanctæ Claræ, & aliis Sororibus.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus Sanctę Clarę Abbatiſſæ, aliiſque Sororibus, Monaſterii Sancti Damiani Aſſiſinatis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

SOlet annuere Sedes Apoſtolica piis votis, & honeſtis petentium precibus favorem benevolum impartiri. Ex parte ſiquidem veſtra nobis extitit humiliter ſupplicatum, ut vitæ formulam, juxta quam, communiter in ſpirituum unitate, ac voto altiſſimæ paupertatis, vivere deberetis, vobis a Beato Franciſco traditam, & a vobis ſponte ſuſceptam, Venerabilis Frater noſter Oſtienſis, & Vellitrenſis Epiſcopus duxerit approbandam, ſecundum quod

A B. Franciſco Clariſſis data Regula.

qnod in ipſius Epiſcopi litteris plenius continetur, Nos curaremus Apoſtolico munimine roborare.

Ab Epiſcopo Oſtienſi exarata ab Innocentio confirmatur.

§.1. Devotionis igitur veſtræ precibus inclinati, quod ab eodem Epiſcopo ſuper hoc factum eſt, & ratum habentes, & gratum, illud auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, tenorem litterarum ipſarum de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt.

Mitigatio Oſtienſis Epiſcopi, ſeu ejus hæ de re litteræ.

§.2. Raynaldus miſeratione divina Oſtienſis, & Velletrenſis Epiſcopus, chariſſimæ ſibi in Chriſto Matri, & filiæ Dominæ Claræ, Abbatiſſæ Sancti Damiani Aſſiſinatis, ejuſque Sororibus, tam præſentibus, quam futuris, ſalutem, & benedictionem paternam. Quia vos, dilectæ in Chriſto filiæ, mundi pompas, & delitias contempſiſtis, & ipſius Chriſti, ejuſque Sanctiſſimæ Matris ſequentes veſtigia, elegiſtis habitare incluſæ corpore, & in paupertate ſumma deſervire, ut mente libera poſſitis Domino famulari; Nos veſtrum ſanctum propoſitum in Domino commendantes, votis veſtris, & ſanctis deſideriis libenter volumus affectu paterno favorem benevolum impartiri. Eapropter veſtris piis precibus inclinati, formam vivendi, ac modum ſanctæ unitatis, ac altiſſimæ paupertatis, quam vobis B. Pater Franciſcus, verbo & ſcripto tradidit obſervandam, præſentibus annotatam auctoritate Domini Papæ, & mea, vobis & omnibus in veſtro Monaſterio ſuccedentibus in perpetuum confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, quæ talis eſt.

Cap.1.

Regula, & vita Sororum pauperum.

Incipit Regula, & forma vitæ Ordinis Sororum pauperum, quam Beatus Franciſcus inſtituit. Quæ quidem eſt, Sanctum Evangelium Domini Noſtri Jeſu Chriſti obſervare, vivendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate. Clara indigna Ancilla Chriſti, & plantula Beatiſſimi Patris Franciſci, promittit obſervantiam, & reverentiam Domino Papæ Innocentio, & Succeſſoribus ejus canonice intrantibus, & Eccleſiæ Romanæ. Et ſicut in principio converſionis ſuæ, unacum Sororibus ſuis promiſit obedientiam Beato Franciſco, ita eamdem promittit inviolabiliter obſervare Succeſſoribus ſuis. Et aliæ Sorores teneantur ſemper Succeſſoribus Beati Franciſci, & Sorori Claræ, & aliis Abbatiſſis canonice electis, ei ſuccedentibus obedire.

Cap.2.

Examinetur recipienda.

Si qua, divina inſpiratione, venerit ad vos, volens vitam iſtam accipere, Abbatiſſa Sororum omnium conſenſum requirere teneatur. Et ſi major pars conſenſerit, habita licentia Domini Cardinalis Protectoris veſtri, poſſit eam recipere. Et ſi recipiendam viderit, diligenter examinet eam, vel examinari faciat de Fide Catholica, & Eccleſiaſticis Sacramentis. Et ſi hæc omnia credat, & velit ea fideliter confiteri, & uſque in finem firmiter obſervare, & virum non habeat, vel ſi habet, & jam Religionem intravit auctoritate Diœceſani Epiſcopi, voto continentiæ jam emiſſo ætate etiam longæva, vel infirmitate aliqua, ſeu fatuitate, ab hujuſmodi vitæ obſervantia non impediente, diligenter exponatur ei tenor vitæ veſtræ. Et ſi idonea fuerit, dicatur ei verbum Sancti Evangelii, quod vadat, & vendat omnia ſua, & ea ſtudeat pauperibus erogare. Quod ſi facere non potuerit, ſufficit ei bona voluntas. Et caveant Abbatiſſa, & ejus Sorores, ne ſollicitæ ſint de rebus ſuis temporalibus, ut libere faciat de rebus ſuis quicquid Dominus inſpiraverit ei. Si tamen conſilium requiratur, mittat eam ad aliquos diſcretos, & Deum timentes, quorum conſilio bona ſua pauperibus erogentur. Poſtea capillis tonſis in rotundum, & depoſito habitu ſæculari, concedant ei tres tunicas, & mantellum. Deinceps extra Monaſterium, ſine utili, manifeſta, & probabili cauſa, eidem exire non liceat. Finito vero anno probationis, recipiatur ad obedientiam, promittens vitam, & formam paupertatis veſtræ in perpetuum obſervare, nulla infra tempus probationis veletur. Mantellum etiam poſſint Sorores habere pro alleviatione, & honeſtate ſervitii, & laboris.

Nihil de ejus bonis retineant Moniales.

Habitus Monialum.

Abbatiſſa vero de veſtimentis diſcrete eis provideat, ſecundum qualitates perſonarum, & loca, & tempora, & frigidas regiones, ſicut neceſſitati viderit expedire. Juvenculæ in Monaſterio receptæ, infra tempus ætatis legitimæ tondeantur in rotundum. Et depoſito habitu ſæculari, induantur panno religioſo, ſicut viſum fuerit Abbatiſſæ. Cum vero ad ætatem legitimam venerint, indutæ juxta formam aliarum, faciant profeſſionem ſuam. Et tam ipſis, quam aliis Novitiis, Abbatiſſa ſollicite Magiſtram provideat de diſcretioribus totius Monaſterii, quæ in ſancta converſatione, & honeſtis moribus juxta formam profeſſionis veſtræ, eas diligenter informet. In examinatione, & receptione Sororum ſervientium extra Monaſterium, ſervetur forma prædicta, quæ poſſint portare calceamenta. Nulla vobiſcum reſidentiam faciat in Monaſterio, niſi recepta fuerit ſecundum formam veſtræ profeſſionis. Et amore ſanctiſſimi, & dilectiſſimi Pueri, pauperculis panniculis involuti, in præſepio reclinati, & Sanctiſſimæ Matris ejus moneo, deprecor, & exhortor Sorores meas, ut veſtimentis ſemper vilibus induautur.

Cap.3.

Modus recitandi divinum Officium.

Sorores litteratæ faciant divinum Officium ſecundum conſuetudinem Fratrum Minorum, ex quo potuerint habere Breviaria, legendo ſine cantu. Et quæ occaſione rationabili, non poſſunt aliquando legendo dicere horas ſuas, liceat eis, ſicut aliæ Sorores, dicere Pater noſter. Quæ vero litteras neſciunt, dicant vigintiquatuor Pater noſter pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Prima vero, Tertia, Sexta, & Nona, pro qualibet iſtarum ſeptem; pro Defunctis dicant etiam in Veſperis ſeptem Pater noſter, & Requiem æternam, pro Matutino duodecim. Sorores litteratæ teneantur dicere Officium Mortuorum. Quando vero Soror Monaſterii veſtri migraverit, dicant quinquaginta Pater noſter. Omni tempore Sorores jejunent. In Nativitate Domini, quacumque die venerit, bis refici poſſint. Cum adoleſcentibus, debilibus, & ſervientibus extra Monaſterium, ſicut videbitur Abbatiſſæ miſericorditer diſpenſetur. Tempore vero manifeſtæ neceſſitatis, non teneantur Sorores jejunio corporali. Duodecim vicibus ad minus, de Abbatiſſæ licentia, confiteantur in anno. Et cavere debent, ne alia verba

Orandum pro defunctis.

Semperque jejunandum.

Quoties confitendum.

ba

ba tunc inſerant, niſi quæ ad confeſſionem, & ſalutem pertinent animarum. Septem vicibus communicent, videlicet in Nativitate Domini. In quinta feria majoris Hebdomadæ. In Reſurrectione Domini. In Pentecoſte. In Aſſumptione Beatæ Virginis In Feſto Sancti Franciſci. Et in Feſto Omnium Sanctorum. Pro communicandis Infirmis Sororibus, Cappellania intus liceat celebrare.

Cap. 4.

Profeſſa canonice eligatur in Abbatiſſam.

In electione Abbatiſſæ, teneantur formam canonicam obſervare. Procurent ipſæ habere Generalem Miniſtrum, vel Provincialem Ordinis Fratrum Minorum, qui verbo Dei eas informet ad omnimodam concordiam, communem utilitatem in electione facienda. Et nulla eligatur niſi profeſſa. Et ſi non profeſſa eligeretur, vel aliter daretur, ei non obediatur, niſi prius profiteatur formam paupertatis veſtræ. Qua decedente, electio alterius fiat Abbatiſſæ. Et ſi aliquo tempore appareret univerſitati Sororum, prædictam non eſſe ſufficientem ad ſervitium, & communem utilitatem ipſarum, teneantur prædictæ Sorores, juxta formam prædictam, quam citius potuerunt aliam ſibi in Abbatiſſam, & Matrem eligere. Electa vero cogitet quale onus in ſe ſuſcepit, & cui reddituras eſt rationem de grege ſibi commiſſo. Studeat etiam, aliis magis præeſſe virtutibus, & ſanctis moribus, quam ex officio, ut ejus exemplo provocatæ Sorores, potius ex amore obediant, quam timore. Privatis amoribus careat, ne dum in parte plus diligit, in totum ſcandalum generet. Conſuletur afflictas. Sit etiam ultimum refugium tribulatis, ne ſi apud eam remedia defuerint ſanitatum, deſperationis morbus prævaleat infirmis. Communitatem ſervet in omnibus, præcipue autem in Eccleſia, Dormitorio, Refectorio, Infirmaria, & veſtimentis. Quod ſimili modo ſervare ejus Vicaria teneatur. Semel in hebdomada ad minus Abbatiſſa Sorores ſuas teneatur ad Capitulum convocare. Ubi tam ipſa, quam Sorores, de omnibus & publicis offenſis, & negligentiis debeant humiliter confiteri. Et quæ tractanda ſunt pro utilitate, & honeſtate Monaſterii ibidem conferat cum omnibus Sororibus. Sæpe enim Dominus, quod melius eſt, minori revelat. Nullum debitum grave fiat, niſi de communi conſenſu Sororum, & manifeſta neceſſitate, & hoc per procuratorem. Caveat autem Abbatiſſa cum Sororibus ſuis, ne depoſitum aliquod recipiatur in Monaſterio. Sæpe enim de iis turbationes, & ſcandala oriuntur. Ad conſervandam autem unitatem mutuæ dilectionis, & pacis, de communi conſenſu omnium Sororum, omnes Officiales Monaſterii eligantur. Et eodem modo octo ad minus Sorores de diſcretioribus eligantur, quarum in iis, quæ forma vitæ veſtræ requirit, Abbatiſſa ſemper uti conſilio teneatur. Poſſint etiam Sorores, & debeant, ſi eis utile, & expediens videatur, Officiales, & Diſcretas aliquando removere, & alias loco ipſarum eligere.

Inſufficiens deponenda.

Electæ quæ cogitanda, & facienda.

Convocandæ Moniales ad Capitulum.

Non contrahenda debita, nec admittenda depoſita.

Officiales diſcretæ eligendæ.

Cap. 5.

Tempus, & loca ſilentii.

Ab hora Completorii uſque ad Tertiam, Sorores ſilentium teneant, exceptis ſervientibus extra Monaſterium. Sileant etiam continue in Eccleſia, Dormitorio, & in Refectorio tantum dum comedunt, præterquam in infirmaria, in qua pro recreatione, & ſervitio infirmarum, loqui diſcrete ſemper Sororibus liceat. Poſſint etiam ſemper, & ubique breviter ſubmiſſa voce, quod neceſſe fuerit inſinuare. Non liceat Sororibus loqui ad locutorium, vel ad cratem, ſine licentia Abbatiſſæ, vel ejus Vicariæ. Et licentiatæ ad locutorium loqui non audeant, niſi præſentibus, & audientibus duabus Sororibus. Ad cratem vero non præſumant accedere, niſi præſentibus ad minus tribus per Abbatiſſam, vel ejus Vicariam aſſignatis, de illis diſcretis, quæ ſunt electæ ab omnibus Sororibus pro conſilio Abbatiſſæ. Hanc formam loquendi teneantur pro poſſe Abbatiſſa, & ejus Vicaria obſervare: & hoc de crate rariſſime: ad portam vero nullatenus fiat. Ad cratem vero pannus interius apponatur, qui non removeatur niſi cum proponitur verbum Dei, vel aliquod alicui loqueretur. Habeant etiam oſtium ligneum diverſis, vel duabus ſeris ferreis, valvis, & vectibus optime conjunctum, ut nocte maxime duabus clavibus obſeretur, quarum unam habeat Abbatiſſa, aliam vero Sacriſta. Et maneat ſemper obſeratum, niſi cum auditur divinum Officium, & pro cauſis ſuperius memoratis. Nulla ante Solis ortum, vel poſt Solis occaſum, loqui ad cratem alicui ullatenus debeat. Ad locutorium vero ſemper pannus, qui non removeatur interius maneat. In Quadrageſima Sancti Martini, & Quadrageſima majori, nulla loquatur ad locutorium, niſi Sacerdoti, cauſa confeſſionis, vel alterius manifeſtæ neceſſitatis, quod reſervetur in prudentia Abbatiſſæ, vel ejus Vicariæ.

Quando, & qualiter ad cratem colloquendum.

Modus, & cuſtodia cratis.

Cap. 6.

Poſtquam Altiſſimus Pater Cœleſtis, per gratiam ſuam cor meum dignatus eſt illuſtrare, ut exemplo, & doctrina Beatiſſimi Patris noſtri Franciſci pœnitentiam facerem, paulo poſt converſionem ipſius, una cum Sororibus meis obedientiam ſibi voluntarie promiſi. Attendens Beatus pauper, quod nullam paupertatem, laborem, tribulationem, & contemptum ſæculi timeremus, imo quod pro magnis deliciis haberemus, pietate motus ſcripſit nobis formam vivendi in hunc modum, Quia Domini inſpiratione feciſtis vos filias, & Ancillas Altiſſimi Summi Regis Patris Cœleſtis, & Spiritui Sancto vos deſponſaſtis vivere ſecundum perfectionem Sancti Evangelii, volo, & promitto per me, & fratres meos, ſemper habere de vobis tamquam de ipſis curam diligentem, & ſollicitudinem ſpecialem, quod dum vixit diligenter implevit, & a Fratribus voluit ſemper impleri. Et ut nuſquam declinaremus a ſanctiſſima paupertate, quam cæpimus, nec etiam eis, qui poſt venirent lateret, paulo ante obitum ſuum, iterum ſcripſit nobis ultimam voluntatem ſuam, dicens: Ego Frater Franciſcus pauperculus, volo ſequi vitam, & paupertatem Altiſſimi Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ejus Sanctiſſimæ Matris, & perſeverare in ea uſque ad finem. Et rogo vos omnes Dominas meas, & conſilium do vobis, ut in iſta ſanctiſſima vita, & paupertate ſemper vivatis. Et cuſtodite vos multum; ne doctrina, vel conſilio alicujus, ab ipſa in perpetuum recedatis. Et ſicut ſemper ſollicita fui, una cum Sororibus meis, ſanctam

Paupertas ſummo ſtudio ſervanda.

pau-

Digitized by Google

paupertatem, quam Domino Deo, & B. Franciſco promiſimus, cuſtodire, ſic teneantur Abbatiſſæ, quæ in officio mihi ſuccedent, & omnes Sorores, uſque in finem, inviolabiliter obſervare. Videlicet in non recipiendo, ſeu habendo poſſeſſionem, vel proprietatem, per ſe, nec per interpoſitam perſonam, ſeu etiam aliquid quod rationabiliter proprietas dici poteſt, niſi quantum terræ, pro honeſtate, & renovatione Monaſterii neceſſitas requirit: Et illa terra non laboretur, niſi pro horto ad neceſſitatem ipſarum.

Proprietas omnino vitanda.

Cap.7.

Laborandum in opere manuum.

Sorores, quibus dedit Dominus gratiam laborandi, poſt horam Tertiam laborent de laboritio, quod pertinet ad honeſtatem, & communem utilitatem, fideliter, & devote; ita quod excluſo otio, animæ inimico, ſanctæ orationis, ac devotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deſervire. Et id quod manibus ſuis operantur aſſignare in Capitulo Abbatiſſæ, vel ejus Vicariæ coram omnibus teneantur. Idem fiat de eleemoſyna aliqua miſſa pro Sororum neceſſitatibus, ab aliquibus, ut in communi pro eiſdem recomendatio fiat. Et hæc omnia pro communi utilitate diſtribuantur per Abbatiſſam, vel ejus Vicariam de conſilio Diſcretarum.

Abbatiſſa de laboritio, & eleemoſynis diſponat.

Cap.8.

Nihil proprium Sorores reputent.

Sorores nihil approprient ſibi, nec domum, nec locum, nec aliquam rem, ſed tamquam peregrinæ, & advenæ in hoc ſæculo in paupertate, & humilitate Domino famulantes, mittant pro eleemoſyna confidenter. Nec oportet eas verecundari, quia Dominus ſe fecit pro nobis pauperem in hoc mundo. Hæc eſt illa celſitudo altiſſimæ paupertatis, quæ vos chariſſimas Sorores meas, hæredes, & Reginas Regni Cœlorum inſtituit, pauperes rebus fecit, virtutibus ſublimavit. Hæc ſit portio veſtra, quæ perducit in terram viventium. Cui dilectiſſimæ Sorores, totaliter inhærentes, nihil aliud pro nomine Domini noſtri Jeſu Chriſti, in perpetuum ſub Cœlo habere velitis. Non liceat alicui Sorori litteras mittere, vel aliquid recipere, aut extra Monaſterium dare, ſine licentia Abbatiſſæ. Nec quicquam liceat habere, quod Abbatiſſa non dederit, aut permiſerit. Et ſi a parentibus ſuis, vel ab aliis aliquid mitteretur, Abbatiſſa faciat illi dare. Ipſa autem ſi indigeat, uti poſſit; ſin autem, Sorori indigenti caritative communicet. Si vero aliqua pecunia tranſmiſſa fuerit, Abbatiſſa de conſilio Diſcretarum de illis, quorum indiget, illi faciat providere. De infirmis Sororibus, tam in utenſiliis, quam in cibariis, & aliis neceſſariis, quæ earum requirit infirmitas, teneantur firmiter Abbatiſſa ſollicite per ſe, vel alias inquirere, & juxta poſſibilitatem loci charitative, & miſericorditer providere. Quia omnes tenentur providere, & ſervire Sororibus ſuis infirmis, ſicut vellent ſibi ſerviri, ſi ab aliqua infirmitate tenerentur. Et ſecure manifeſtet una alteri neceſſitatem ſuam. Et ſi vera mater diligit, & nutrit filiam ſuam carnalem, quanto diligentius debet Soror diligere, & nutrire Sororem ſuam ſpiritualem? Quæ infirmæ in ſaccis, & paleis jaceant, & habeant ad caput capitalia cum pluma. Et quæ indigent pedeolis laneis, & culcitris, uti

Nihil emittendum, vel recipiendum inconſulta Abbatiſſa.

Serviendum, & providendum infirmis.

Quomodo infirmis cubandum.

poſſint: Infirmæ vero prædictæ cum ab introeuntibus Monaſterium viſitantur, poſſint ſingulæ aliqua bona verba ſibi loquentibus breviter reſpondere, Aliæ vero Sorores licentiatæ, Monaſterium intrantibus, loqui non audeant, niſi præſentibus, & audientibus duabus diſcretis Sororibus per Abbatiſſam, & ejus Vicariam aſſignatis. Hanc formam loquendi teneantur, pro ſe Abbatiſſa, & ejus Vicaria obſervare.

Fugienda colloquia intrantium.

Cap.9.

Peccantes corrigendæ.

Si qua Sororum, contra formam profeſſionis noſtræ mortaliter inimico inſtigante peccaverit, per Abbatiſſam, vel alias Sorores, bis vel ter admonita, ſi non ſe emendaverit, quot diebus contumax fuerit, in terra panem, & aquam coram Sororibus omnibus in refectorio comedat, & graviori pœnæ ſubjaceat, ſi viſum fuerit Abbatiſſæ. Interim dum contumax fuerit, oretur, ut Dominus ad pœnitentiam cor illius illuminet. Abbatiſſa vero, & ejus Sorores, cavere debent, ne iraſcantur, vel conturbentur propter peccatum alicujus. Quia ira, & conturbatio in ſe, & in aliis impediunt charitatem. Si contigerit (quod abſit) inter Sororem, & Sororem, verbo, vel ſigno occaſionem turbationis, vel ſcandali aliquando ſuboriri, quæ turbationis cauſam dederit, ſtatim antequam offerat munus Orationis ſuæ coram Deo, non ſolum humiliter proſternet ſe ad pedes alterius, veniam petens; verum etiam ſuppliciter roget, ut pro ſe intercedat ad Dominum, quod ſibi indulgeat. Illa vero memor illius verbi Domini: Niſi ex corde dimiſeritis, nec Pater veſter cœleſtis dimittet vobis, liberaliter Sorori ſuæ omnem injuriam ſibi illatam dimittat. Sorores ſervientes extra Monaſterium longam moram non faciant, niſi cauſa manifeſtæ neceſſitatis requirat. Et honeſte debeant ambulare, & parum loqui, ut ædificari valeant ſemper intuentes. Et firmiter caveant, ne habeant ſuſpecta conſortia, vel conſilia aliquorum. Nec fiant commatres virorum, vel mulierum, ne hac occaſione, murmuratio, vel turbatio oriatur. Nec præſumant rumores de ſæculo referre in Monaſterio. Et firmiter teneantur, de iis, quæ intus dicuntur, vel aguntur, extra Monaſterium aliquid non referre, quod poſſit aliquod ſcandalum generare. Et ſi aliqua ſimpliciter in his duobus offenderit, ſit in providentia Abbatiſſæ miſericorditer ſibi pœnitentiam injungere. Si autem ex conſuetudine, vitioſa haberetur, juxta qualitatem culpæ, Abbatiſſa de conſilio Diſcretarum, illi pœnitentiam injungat.

Rixantes conciliandæ.

Servientibus extra Monaſterium quæ obſervanda.

Cap.10.

Abbatiſſæ charitate corrigant.

Abbatiſſa moneat, & viſitet Sorores ſuas, & humiliter & caritative corrigat eas, non præcipiens eis aliquid, quod ſit contra animam ſuam, & veſtræ profeſſionis formam. Sorores vero ſubditæ recordentur, quod propter Deum abnegaverunt proprias voluntates. Unde firmiter ſuis Abbatiſſis obedire teneantur in omnibus his, quæ obſervare promiſerunt, & non animæ contraria, & noſtræ profeſſioni. Abbatiſſæ vero tantam familiaritatem habeant circa ipſas, ut dicere poſſint eis, & facere, ſicut Dominæ Ancillis ſuis. Nam ita debet eſſe, quod Abbatiſſa ſit omnium Sororum Ancilla. Moneo vero, & exhortor in Domino Jeſu Chriſto,

Quæ vitanda a Sororibus.

ut caveant Sorores ab omni ſuperbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & ſollicitudine hujus ſæculi, detractione, & murmuratione, diſſenſione, & diviſione. Sint vero ſollicitæ ſemper ad invicem ſervare mutuæ dilectionis unitatem, quæ eſt vinculum perfectionis. Et neſcientes litteras, non curent litteras addiſcere, ſed attendant (quod ſuper omnia deſiderare debent) habere Spiritum Domini, & ſanctam ejus operationem, orare ſemper ad Deum puro corde, & habere humilitatem, & patientiam in tribulatione, & in infirmitate, & diligere eos, qui nos reprehendunt, & arguunt: Quia dicit Dominus: Beati, qui perſecutionem patiuntur propter juſtitiam, quoniam ipſorum eſt regnum cœlorum, qui autem perſeveraverit uſque in finem, hic ſalvus erit.

Cap. 11.

Oſtiariæ leges.

Oſtiaria ſit matura moribus, & diſcreta, ſitque convenientis ætatis, quæ ibidem in Cella aperta, ſine oſtio in die reſideat. Sit ei & aliqua ſocia idonea aſſignata, quæ cum neceſſe fuerit, vicem ejus in omnibus exequetur. Sit autem oſtium duabus ſeris, & diverſis ferreis valvis, & vectibus optime conjunctum. Et in nocte maxime, duabus clavibus obſeretur. Quarum unam habeat Portaria, aliamque Abbatiſſa. In die ſine cuſtodia minime dimittatur, & una clave firmiter obſeretur. Caveant autem ſtudioſiſſime, & procurent, ne umquam oſtium ſtet apertum ubi minus fieri poterit congruenter. Nec omnino aperiatur alicui intrare volenti, niſi conceſſum fuerit a Summo Pontifice, vel a Domino Cardinale. Nec ante ſolis ortum Monaſterium ingredi liceat, nec poſt ſolis occaſum Sorores intus aliquem remanere permittant, niſi exigente manifeſta rationabili, & inevitabili cauſa. Si pro benedictione Abbatiſſæ, vel pro aliqua in Monialem conſecranda, vel alio etiam modo, conceſſum fuerit Epiſcopo alicui Miſſam intus celebrare, quam paucioribus, & honeſtioribus poterit, ſit contentus ſociis, & Miniſtris. Cum autem intra Monaſterium ad opus faciendum neceſſe fuerit aliquos introire, ſtatuat tunc Abbatiſſa ſollicite perſonam convenientem ad portam, quatenus illis, non aliis ad opus deputatis aperiatur. Caveant ſtudioſe omnes Sorores, ne tunc ab ingredientibus videantur.

Cap. 12.

Leges Viſitatoris, & Capellani.

Viſitator veſter ſemper ſit de Ordine Fratrum Minorum ſecundum voluntatem, & mandatum noſtri Cardinalis. Et ſit talis, de cujus honeſtate, & moribus plena notitia habeatur. Cujus officium erit, tam in capite, quam in membris corrigere exceſſus commiſſos contra formam profeſſionis veſtræ. Qui ſtans in publico loco, ut videri ab aliis poſſit, cum pluribus, & ſingulis loqui liceat, quæ ad officium viſitationis pertinent, ſecundum quod melius videbitur expedire. Cappellanum etiam cum uno ſocio Clerico bonæ famæ, diſcretionis providæ; & duos Fratres laicos ſanctæ converſationis, & honeſtatis amatores, in ſubſidium paupertatis veſtræ, ſicut miſericorditer a prædicto Ordine Fratrum Minorum ſemper habuimus, & intuitu pietatis Dei, & Beati Franciſci, ab eodem Ordine de gratia poſtulamus. Nec liceat Cappellano, ſine ſocio Monaſterium ingredi. Et intrantes in loco ſint publico, ut ſe poſſint alterutrum, & ab aliis intueri. Pro confeſſione infirmarum, quæ ad locutorium ire non poſſunt, pro communicandis eiſdem, & pro extrema unctione, & pro animæ recommendatione, liceat eiſdem introire. Pro exequiis vero, & Miſſarum ſolemniis defunctarum, vel ad fodiendam, vel aperiendam ſepulturam, ſeu etiam coaptandam, poſſint ſufficientes idoneæ perſonæ de Abbatiſſæ providentia introire. Ad hæc Sorores teneantur ſemper habere illum de Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalibus pro veſtro Gubernatore, Protectore, & Correctore, qui fuerit a Domino Papa Fratribus Minoribus deputatus. Ut ſemper ſubditæ, & ſubjectæ pedibus ejuſdem S.R.E. ſtabiles in Fide Catholica, paupertatem, & humilitatem Domini noſtri Jeſu Chriſti, & ejus Sanctiſſimæ Matris in perpetuum obſervemus.

Datum Peruſii 16. Kalendas Octobris Pontificatus vero Domini Innocentii Tertii, Anno decimo.

Nulli ergo &c.

Datum Aſſiſii quinto Idus Auguſti, Pontificatus Noſtri Anno undecimo.

Dat. die 9. Aug. 1253. Pontific. Anno XI.

XXXIV.

Canonizatio Sancti Stanislai Epiſcopi Cracovienſis in Polonia, ejuſque adſcriptio in numerum Sanctorum, cum ejuſdem Feſtivitatis inſtitutione pro die 8. *Maji*.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis, Abbatibus, Prioribus, Archipresbyteris, Decanis, Archidiaconis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

OLim a gentilium oculis tenebrarum deterſa caligine, & ab eorum cordibus infidelitatis gelidæ hyeme ſecedente, vernalis ex eo ſucceſſit amœnitas redolentium florum venuſtate decora, quod Eccleſiæ prius deſertæ ac ſterili filii devotione præcipui, valloque conſtantiæ præmuniti, naſcuntur, qui ut flores primævi & diffuſam ſpirant ſuavitatem odoris, & uberioris per Dei gratiam fructum ſibi proferunt honeſtatis. Sicque filiorum ſibi multitudine proveniente innumera, ſuique loco a mari uſque ad mare tentorii dilatatio infra ipſius invaluit terminos, vox turturis gemitus, ac doloris, dum ſæva miteſcens tyrannorum crudelitas, idolis exterminio traditis ad lamenta pœnitentiæ, ſuffragante illo, cujus ſtupenda ſunt opera, mirifice ſe convertit. Gaudeat itaque ob hoc ipſa Eccleſia, quæ probroſæ detrimenta ſterilitatis abjiciens, ſalubris incrementa fertilitatis ſuſcepit, ac nuptiali fœdere nunc illi gratioſa conjungitur, a quo priuſquam eſſet aſſumpta de gentibus, invenerat ſe deſertam. Lætetur igitur, æmulæque ſuæ de terreſtri etiam ejectæ Hieruſalem, Synagogæ videlicet, dudum ſibi hujuſmodi ſterilitatis incommoda impingenti, ſecura reſpondeat, quod jam ſuæ prolis fœcunditate, cœleſtis muri Hieruſalem

cica-

Digitized by Google

cicatrix obducitur, & quæ antiqui habitatores vacua domicilia reliquerunt, ipſa ſuæ univerſitatis illuſtrabit præſentia, fœlici * . . . . Porro ne hujuſmodi eauberante lætitia, quiſpiam in valle miſeriæ, morientium terra, requiem poſſet ſibi polliceri continuam, cujus vita eſt, adverſus inimicorum ingruentia bella eſterorum caſtra, militia ſuper terram, ac ne prædicta Eccleſia, quæ Mater eſt cunctorum fidelium, maternæ cooditionis expers exiſteret, ſi ſolitas, præſertim in partu quorumdam filiorum ſuorum, matrum parientium moleſtias non ſubiret, interdum inſtauratur quodammodo ſibi adverſitas opportuna ſicut in paſſione piæ memoriæ Beati Stanislai Cracovien. Epiſcopi, cujus meritis præfata refulget Eccleſia, patuit evidenter.

*Hæc ſupplex ex Bollandianis Act. Maji Tom. II. pag. 260. -- poſtmodum perfectione ſui, atque integritate gaudens.

§.1. Com enim idem, in ſortem Pontificalis miniſterii digne vocatus a Domino, ſuper gregis ſibi commiſſi prudenter cuſtodiam vigilaret, hoſtium ſagaciter exploravit inſidias, malignantium anticipavit conſilia, æmulique noſtri deprehendens laqueos, ipſius caute retiacula diſſolvebat. Hic nempe pro ſuis ovibus cor ſuum tradiderat ad vigilandum diluculo, ut ſi quem gravi forte deprehenderet teutatione concuſſum, moa ubere conſolationis adhibito, eum crigeret deſolatum, & quem in bono proficientem adverteret, eum gratulationis ubere protinus confortaret, ut non minus per hoc deficientibus quam proficientibus ſubditis, ſe claris indiciis oſtenderet eſſe matrem. Verum cum non ſine internæ mentis anguſtia, Regem Polonorum nomine Boleslaum in tantum horreodis voluptatibus ſubjici, carniſqoe nefandis illecebris cerneret enervari, ut in paſſiones ignominiæ traditus, & inhumanis contumeliis afficiens corpus, mulierum mamillis, avulſis propriis exinde liberis, catulos apponeret miſerabiliter educandos, ne eſecrandam fovere malitiam, & iniquitati ejuſdem Regis videretur præfatus Pontifex per diſſimulationem favere, poſtquam ipſum a præmiſſis flagitiis, ſedula, & paterna correctione evocare non potuit, in ipſum conſultè medicinalem Petri gladium eaercuit in ſpiritu lenitatis, ſperans ut percuſſus dolens, ad percutientem ſe in humilitate rediret, Dominum exercituum ſuppliciter requirendo.

B. Stanislaus Epiſcopatum optime adminiſtrans.

a Rege incorrigibili, ideoque excommunicato.

§.2. Sed ipſe iodurato corde medicinam exhorrens, & increpationem abhominans diſciplinæ, imo malleum velut ſtipulam reputans, non ſolum nulla pœnitudine ſe correxit; verum etiam ad pejora in ſuæ damnationis cumulum provocatus, juxta aram, non ordini, non loco, nec tempori deferens, juſſit Pontificalibus indutum Antiſtitem per ſuos ſatellites diris corporis cruciatibus deputari.

§.3. Sed ipſi quoties in eum irruere tentant, toties compuncti, toties manſueti ſunt proſtrati. Et tunc idem Rex, ſuæ inſerviens impetuoſius tyranoidi, manus in eum convertit ſacrilegas, ſponſum e gremio ſponſæ, paſtorem abſtrahit ab ovili, patrem inter filiæ ampleaus, & filium in viſceribus pene obtruncavit maternis; faciens irritatus atrocitate ferali, ipſius (proh dolor) corpus inhumaniter in fruſtra concidi, velut ſingulis membrorum partibus pœnæ inflictio deberetur.

Crudeliter occiſus, conciſuſque,

§.4. Sed ille, apud quem patientia pauperum non peribit in finem, non ſolum rutilantibos hujus Sanctiſſimi Corporis partes ſplendoribus illuſtravit, verum etiam ipſum nullo in eo cicatricis apparente veſtigio, integritati reſtituens, aqnilarum ſuarum præſidio miraculoſe a ferarum morſibus præſervavit. Guſtato denique acerrimo ob zelum juſtitiæ calice Paſſionis, cum ab eodem Tyranno totaliter potaretur conſumptus, ecce ut lucifer oritur, & quaſi meridianus fulgor in firmamento conſurgit, propter quod ejus faciem nonnulli in ſuis neceſſitatibus devotiſſime deprecantur. Ipſe qnidem defoſſus ſecurus dormit, requieſcit, & non eſt, qui jam ipſum eſterreat. Nec mirum, quia Civitatem illam honoris, & gloriæ corona inſignitus inhabitat, ubi eſt manſio ſecura, populus ſine murmure, ac patria totum id continens quod delectat.

A Deo illuſtratus miraculoſa conſervatione corporis;

§.5. Verum ne militans Eccleſia, de tali, ac tanto Patrono ſic atrociter ſibi ſubtracto, inconſolabiliter quaſi gemitus ſingultuoſos emitteret, ſi beneficiorum ipſius affluentia eam non contingeret ſæpius delectabiliter irrigari, ecce glorioſus in Sanctis ſuis Dominus, volens ejuſdem Patris plenitudinem glorioſe indiciis exprimere manifeſtis, & præſtolanti Eccleſiæ grata conferre ſuper hoc recreationis remedia, tot, & tantis fecit ipſum famoſis miraculis coruſcare, (de quibus facta nobis, & fratribus noſtris prout debuit per teſtes idoneos plena fides extitit) quod ejus inter ſanctos cęteros implorare ſubſidiom, reputavimus merito non indiguum. Nam mortuis vita, lumen cæcis, auditus ſurdis, verbum mutis, claudis greſſus, epilepticis cerebri robur, & dæmoniacis, immondis ab eis ejectis ſpiritibus, corporum requies, ad ejus invocationem nominis, cœleſti dextera ſubito conferuntur.

Frequentibuſque miraculis;

§ 6. Propter quod, ne hujus rutilantem lucernam ſub modio periculoſe abſcondi contingeret, quam idem Dominus tot mirificis ſignis recte diſpoſuit ſuper Eccleſiæ candelabrum honorifice collocari, præſertim cum ea hoc ignorantium Deum propellantur tenebræ, confundatur perverſum hæreticorom dogma, & fidelium beata credulitas augeatur; Noſtrorum fratrum, necnon & Prælatorum tunc apud Sedem Apoſtolicam exiſtentium communicato conſilio, prædictum Beatum Stanislaum Epiſcopum, digne Sanctorum Cathalogo duximus adſcribendum.

Sanctorum Cathalogo adſcribitur.

§.7. Quocirca Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus octavo Idus Maji (die videlicet qoo mortis abſolutus vinculo, victurus perenniter ad fontem ſupernæ prodiit voluptatis) Feſtum ejuſdem, pro ut miranda ipſius meritorum magnitudo exigit, celebretis, & faciatis ſolemniter celebrari. Ut id vobis de theſauris cœleſtibus ejus pia interceſſione proveniat, quod ipſe, præſtante Chriſto, percepiſſe dignoſcitur, & poſſidere perpetuo gloriatur.

Feſto tamen honorandus.

§.8. Cęterum ut Univerſitati fidelium inviſibilis anlæ conſequendi delicias ea conceſſa nobis poteſtate deſuper propitiante Domino ſit facultas, qoinimo, & ut nomen exaltetur Altiſſimi, ſi ſponte ſuam Venerabilem ſepulturam fidelium procuremus acceſſibus frequentari, om-

Indulgentia ejus ſepulchrum viſitantibus propoſita.

omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad dictam ſepulturam in memorato Feſto, & uſque ad octavam ipſius, cauſa devotionis acceſſerint, annuatim ipſius ſuffragia petituri, de Omnipotentis Dei &c. unum annum, & quadraginta dies, accedentibus vero annis ſingulis ad prædictam ſepulturam infra ejuſdem Feſti quindenam, quadraginta dies de injuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxamus.

Dat. die 17. Septem. 1253 Pont. An. XI.

Datum Aſſiſii decimoquinto Kalendas Octobris Pontificatus noſtri anno undecimo.

XXXV.

Definitio quorumdam Articulorum, circa Ritus Græcorum.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Epiſcopo Tuſculano Apoſtolicæ Sedis Legato, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Pontificis cura pro uniendis Eccleſiæ Catholicæ nationibus.

SUb Catholicæ profeſſione Fidei atque cultu, conſiſtere, ac proficere univerſos, cęteris noſtræ mentis deſiderabilibus præferentes, illud tamquam acceptabilius pleniori deſiderio cupimus, & ad hoc velut operativum ſalutis præcipuum, intimis affectibus anxius aſpiramus. Hæc inquam unio, ſive connexio cordi noſtro inæſtimabilis gaudii rorem infunderet, ſi varias gentium nationes, ejuſdem obſervantia fidei in unum acceptabilem Chriſto populum adunaret. Id utique animæ noſtræ mentis ardorem affluentis lætitiæ refrigeraret irriguo, ſi omnes, quos olim in unum Catholicum gregem ovile collegit Dominus, cum multi ab eo diſceſſerint, in idem individuum Collegium unius Paſtoris ſolidaret magiſterium, & cuſtodia communiret. O ſi Orientalibus Oriens ex alto luceret, & ſui luminis illuſtratione, ipſos ad Catholicam reduceret unitatem, ut cum reliquis orthodoxis in unius aulæ collecti gremio, de matris Eccleſiæ ubere fluenta doctrinæ ſalutaris haurirent. Tunc ipſi Eccleſiæ proveniret magnum, & deſiderabile ſalutare, tunc ejus uterus ſobole geminata concreſceret, tunc Orientalibus oriretur ſupernæ illuminationis Aurora, tunc eis clareſceret Lucifer veritatis, tunc per univerſam Eccleſiam inundantis gaudii erumperet plenitudo, tunc exultatione nimia clareſceret totus orbis, quia valde bonum, & jucundum exiſteret, fratres ſimul in domo Domini habitare: tunc eadem Eccleſia, multiplicata lætitia, novæ jucunditatis canticum perſonaret.

Quare indulgendum Græcis ſit, ut ſuos ritus ſervent.

§.1. Verum quia nonnulli Græcorum jamdudum ad devotionem Sedis Apoſtolicæ redeuntes, ei reverenter obediunt, & intendunt, licet & expedit, ut mores, ac ritus eorum, quantum cum Deo poſſumus, tolerantes, ipſos in Eccleſiæ Romanæ obedientia præſervemus. Quamquam in his, quæ animarum periculum parerent, vel honeſtati Eccleſiaſticæ derogarent, nec debeamus illis deferre aliquatenus, nec velimus.

Orta inter Græcos, Latinoſque Regni Cypri diſcordia.

§.2. Sane inter Venerabilem Fratrem noſtrum Archiepiſcopum Nicoſien. & ejus Suffraganeos Latinos ex parte una, & Epiſcopos Græcos Regni Cypri ex altera, de quibuſdam certis articulis, diſcordiam, & turbationem fore ſubortam, & eorumdem tenorem articulorum, ac reſponſiones ipſorum Græcorum ad illos, nobis, ut melius poſſemus inſtrui ſuper eis, plene, ac provide per tuas litteras intimaſti, ſollicite requirendo, ut providere ſuper hoc Apoſtolica diligentia curaremus.

Diligenter a Papa examinata.

§.3. Nos autem litteris ipſis affectuoſe receptis, earum ſeriem, & ipſos articulos, ac reſponſiones eaſdem, & cętera, quæ continebantur in illis, una cum Fratribus noſtris perlegimus, & intelleximus diligenter, prudentiam tuam multipliciter in Domino commendantes, & meditantes, ac deliberantes ſuperbis, prout rei qualitas exigebat.

De Baptiſmo, modoque illud adminiſtrandi.

§.4. Circa hæc itaque ſic deliberatio noſtra reſedit, ut Græci ejuſdem Regni in unctionibus, quæ circa baptiſma fiunt, morem Eccleſiæ Romanæ teneant, & obſervent. Ritus vero ſeu conſuetudo quam habere dicuntur ungendi per totum, Baptizandorum corpora, ſi tolli ſine ſcandalo, vel removeri non poteſt, cum ſive fiat, ſive non, quantum ad Baptiſmi efficaciam vel effectum, non multum referat, toleretur. Nec refert etiam utrum in frigida, vel calida aqua Baptizent, cum parem vim, & effectum in utraque Baptiſmum habere, aſſeverare dicantur.

Chriſma a ſolis Epiſcopis conficiendū, & conferendum.

§.5. Soli autem Epiſcopi conſignent Chriſmate in frontibus Baptizatos, quia hujus unctio non debet, niſi per Epiſcopos exhiberi. Quoniam ſoli Apoſtoli, quorum vices gerunt Epiſcopi, per manus impoſitionem, quam confirmatio, vel frontis Chriſmatio repræſentat, Spiritum Sanctum tribuiſſe leguntur. Singuli quoque Epiſcopi in ſuis Eccleſiis, in die Cœnæ Domini, poſſunt, ſecundum formam Eccleſiæ, Chriſma conficere, ex balſamo quidem, & oleo olivarum. Nam Spiritus Sancti donum in Chriſmatis unctione confertur. Et Columba utique, quæ ipſum deſignat Spiritum, olivæ ramum ad arcam legitur retuliſſe. Sed ſi ſuum antiquum Ritum in hoc Græci potius ſervare voluerint, videlicet, quod Patriarcha una cum Archiepiſcopis, & Epiſcopis ejus ſuffraganeis, & Archiepiſcopi cum ſuffraganeis ſuis, ſimul Chriſma conficiant, in tali eorum conſuetudine tolerentur.

Et de extrema unctione.

Nullus autem per Sacerdotes, vel Confeſſores pro ſatisfactione pœnitentiæ, unctio aliqua ſolummodo inungatur. Infirmis vero juxta verbum Jacobi Apoſtoli, unctio exhibeatur extrema.

De aqua in Sacrificio Eucharistiæ.

§.6. Porro in appoſitione aquæ, ſive frigidæ, ſive calidæ, vel tepidæ, in Altaris Sacrificio, ſuam ſi velint conſuetudinem Græci ſequantur, dummodo credant, & aſſerant, quod ſervata Canonis forma, conficiatur pariter de utraque.

Euchariſtia pro infirmis non ſervanda ad annum.

Sed Euchariſtiam in die Cœnæ Domini conſecratam, uſque ad annum, prætextu infirmorum, ut de illa videlicet ipſos communicent, non reſervent. Liceat tamen eis, pro infirmis ipſis, Corpus Chriſti conficere, ac per quindecim dies, & non longiori temporis ſpatio, conſervare; ne per diutinam ipſius reſervationem, alteratis forſitan ſpeciebus, reddatur minus habile ad ſumendum: licet veritas, & efficacia ſemper eadem omnino remaneat, nec ulla umquam diuturnitate, ſeu volubilitate temporis evaneſcat.

In

De hora celebrandi ſolemnia.

§.7. In celebratione vero ſolemnium,& aliarum Miſſarum, & de hora celebrandi eas, dummodo in confectione, vel conſecratione, formam verborum a Domino expreſſam, & traditam obſervent, & celebrando non tranſgrediantur horam nonam, ſuam ſequi conſuetudinem permittantur.

Miſſa non celebranda ante Matutinum.

§.8. Sacerdotes antem dicant horas canonicas more ſuo, ſed Miſſam celebrare, prius quam officium matutinale compleverint, non præſumant,

Promovendi ad Sacerdotium antea examinandi.

§.9. Promovendi vero ad Sacerdotium,& Presbyteri, qui præficiendi fuerint Eccleſiarum regimini, examinentur aotea diligenter, ſi præcipue de horis canonicis, & Miſſarum officiis, ſecundum diſtinctionem temporum exequendis, ſint ſufficienter inſtructi, ut ad hæc non niſi digni, & idonei admittantur.

De Paramentis.

§.10. Cęterum unuſquiſque Sacerdos in aureo, vel argenteo ſolum, aut ſaltem ſtanneo calice ſacrificet, habens corporale de lino candidum, & nitidum, & altare mundis veſtimentis opertum, vel decentibus paramentis.

Mulieres a ſervitio Altaris removendæ.

§.11. Mulieres autem ſervire ad altare non audeant, ſed ab illius miniſterio repellantur omnino.

De Jejunio Quadrageſimali.

§.12. De jejunio vero diei Sabbati Quadrageſimali tempore, (quamquam honeſtius, & ſalubrius Græci agerent, ſi ſic toto illo tempore abſtinerent, ut nec unico die inſtitutum jejunium violarent) teneant, & ſervent pro libito morem ſuum.

Parochi confeſſiones audiant: cæteris vero danda ab Epiſcopo loci licentia.

§.13. Sacerdotes quoque conjugati,& alii, quibus Parochiarum cura, vel Eccleſiarum Parochialium regimen per Epiſcopos ſuos committitur, licite, ac libere poſſint Parochianorum ſuorum confeſſiones audire, ipſiſque pœnitentiam injungere pro peccatis. Quia cui licet, vel conceditur quod eſt majus, competit nimirum, nec negari convenit, quod eſt minus. Liberum tamen ſit ipſis Epiſcopis, viros alios idoneos coadiutores, & cooperatores habere, in audiendis confeſſionibus, & pœnitentiis injungendis, ac cęteriſque ad ſalutem pertinent animarum. Ipſiſque in his per eorum Diœceſes, abſque Sacerdotum ipſorum præjudicio, & gravamine, committere vices ſuas, cum propter occupationes multiplices, & occaſiones varias poſſit contingere, quod nequeant per eaſdem Diœceſes officium ſuum exequi per ſe ipſos.

Fornicatio peccatum mortale.

§.14. De fornicatione autem, quam ſolutus cum ſoluta committit, quin ſit mortale peccatum, non eſt aliquatenus ambigendum, cum tam fornicarios, quam adulteros a Regno Dei Apoſtolus aſſerat alienos.

Septem ordines conferendi.

§.15. Ad hæc, volumus,& expreſſe præcipimus, quod Epiſcopi Græci ſeptem ordines ſecundum morem Eccleſiæ Romanæ de cętero conferant, cum hucuſque tres de minoribus circa ordinandos negleſiſſe, vel prætermiſiſſe dicantur. Illi tamen qui jam ſunt taliter ordinati per eos, propter nimiam ipſorum multitudinem, in ſic ſuſceptis ordinibus tolerentur.

Secundæ, & tertiæ nuptiæ non reprobandæ.

§.16. Quia vero ſecundum Apoſtolum, mulier mortuo viro ab ipſius eſt lege ſoluta, ut nubendi cui vult in Domino liberam habeat facultatem, ſecundas, & tertias, ac ulteriores etiam nuptias Græci non reprehendant aliquatenus, nec condemnent, ſed potius illas approbent inter perſonas, quæ alias licite ad invicem matrimonio jungi poſſunt. Secundo tamen nubentes, Presbyteri nullatenus benedicant.

Matrimonia in quarto gradu conſanguinitatis non contrahenda.

§.17. Et quoniam apud eos conſueverunt contrahi matrimonia inter perſonas contingentes ſe, juxta eorum computationem, octavo gradu, qui ſecundum computationem, & diſtinctionem graduum, quam nos facimus, apud nos quartus habetur, ne id præſumatur deinceps, firmiter prohibemus. Diſtricte præcipientes, ut cum in ulterioribus gradibus licite matrimonia contrahantur, in prædicto quarto, conſanguinitatis, vel affinitatis gradu, copulari ulterius non præſumant, ſtatutum in hoc generalis Concilii obſervantes. Illos tamen qui jam in gradu hujuſmodi contraxerunt, diſpenſative permittimus in ſic contracto matrimonio remanere.

De Purgatorio.

§.18. Denique cum veritas in Evangelio aſſerat, quod ſi quis in Spiritum Sanctum blaſphemiam dixerit, neque in hoc ſæculo, neque in futuro dimittetur ei: per quod datur intelligi quaſdam culpas in præſenti, quaſdam vero in futuro ſæculo relaxari, & Apoſtolus dicat, quod uniuſcujuſque opus, quale ſit, ignis probabit, & cujus opus arſerit, detrimentum patietur, ipſe autem ſalvus erit, ſic tamen quaſi per ignem & ipſi Græci vere, ac indubitanter credere, ac affirmare dicantur, animas illorum, qui ſuſcepta pœniteotia, ea non peracta, vel qui ſine mortali peccato, cum venialibus tamen, & minutis decedunt, purgari poſt mortem, & poſſe ſuffragiis Eccleſiæ adjuvari. Nos, quia locum purgationis hujuſmodi, dicunt non fuiſſe ſibi ab eorum doctoribus certo, & proprio nomine indicatum, illum quidem juxta traditiones, & auctoritates Sanctorum Patrum, Purgatorium nominantes, volumus, quod de cętero apud ipſos iſto oomine appelletur. Illo enim tranſitorio igne peccata utique, non tamen criminalia, ſeu capitalia, quæ prius per pœnitentiam non fuere remiſſa, ſed parva, & minuta purgantur, quæ poſt mortem etiam gravant, ſi in vita fuerunt relaxata.

Inferno.

§.19. Si quis autem abſq; pœnitentia in peccato mortali decedit, hic proculdubio æternæ gehennæ ardoribus perpetuo cruciatur.

Animabus parvulorum.

§.20. Animæ vero parvulorum, poſt Baptiſmi lavacrum, & adultorum etiam in charitate decedentium, qui nec peccato, nec ad ſatisfactionem aliquam pro ipſo tenentur, ad patriam protinus tranſvolant ſempiternam.

Et vita Monaſtica.

§.21. Ordinationes demum, & inſtituta regularia Sanctorum Patrum de vita, & ſtatu Monacorum, præcipimus ab Abbatibus, & Monacis Græcis inviolabiliter obſervari.

De obſervandis hiſce Statutis.

[Fraternitatem itaque tuam hortamur attente, per Apoſtolica tibi ſcripta mandantes, quatenus præmiſſa omnia Epiſcopis Græcis præfati Regni, ſeriatim, & diligenter exponi facias, diſtricte ipſis injungens, ut ea ſollicite attendere, ſtudioſe tenere, ac efficaciter obſervare procurent, & a ſuis faciant ſubditis obſervari. Memoratis autem Archiepiſcopo Nicoſien., & ejus ſuffraganeis Latinis, firmiter auctoritate noſtra præcipias, ut eoſdem Græcos ſuper præmiſſis contra hujuſmodi proviſionem, & deliberationem noſtram, non inquietent aliquatenus, nec moleſtent. Contradictores, eadem auctoritate, appellatione poſtpoſita, compeſcendo.

Non

Non obſtantibus ſi prædictis Archiepiſcopo, & ſuffraganeis, vel quibuſcumque a Sede Apoſtolica ſit indultum, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum non facientes de indulto hujuſmodi mentionem.

Obſtantium derogatio.

Datum Laterani ſecondo nonas Martii Pontificatus noſtri anno undecimo.

Dat. die 6. Martii 1254. Pont. An. XI.

XXXVI.

Quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis poſſint interpretari ſtatuta Eccleſiaſtica, & Sæcularia, contra hæreticos edita. Eoſque, filios, ac nepotes, & adhærentes, aut ipſorum opera, beneficia, & officia aſſequentes, illis privare. Quodque accuſatorum, & teſtium nomina publicare non debeant.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Facultas interpretandi Statuta contra hæreticos.

§.1. CUm negotium Fidei Catholicæ adverſus hæreticæ pravitatis errores, vobis ut veſtra prudentia deprehendat vulpeculas demolientes Vineam Domini, ſub certa forma per alias litteras, duxerimus committendum, ut commiſſum vobis ab Apoſtolica Sede tam ſalubre, ac utile miniſterium exequi liberius, ac exercere poſſitis efficacius, in hac parte, interpretandi ſtatuta Eccleſiaſtica, & Sæcularia contra hæreticos edita.

Ipſos autem, conſanguineos, officiis, & beneficiis privandi.

§.2. Et hæreticorum filios, & nepotes, credentium quoque, fautorum, defenſorum, & receptatorum ipſorum, dignitatibus, perſonatibus, & honoribus quibuſcumque, ac beneficiis Eccleſiaſticis, & publicis officiis.

§.3. Illos etiam qui hæreticorum, vel aliorum prædictorum interventu, intuitu, vel gratia, talia ſunt adepti, vel in poſterum aſſequentur, privandi hujuſmodi dignitatibus, perſonatibus, honoribus, beneficiis, & officiis, liberam vobis auctoritate præſentium concedimus poteſtatem.

Conteſtantium autem contra eos nomina non publicanda.

§.4. Sane volumus, ut nomina tam accuſantium pravitatem hæreticam, quam teſtificantium ſuper ea, nullatenus publicentur, propter ſcandalum, vel periculum, quod ex publicatione hujuſmodi ſequi poſſet. Et adhibeatur dictis hujuſmodi teſtium nihilominus plena fides. Quod ſi ſimul his non interfueritis exequendis, onus veſtrum ea nihilominus exequatur.

Datum Lateranen. ſeptimo Idus Martii Pontificatus noſtri anno undecimo.

Dat. die 9. Martii 1254. Pontific. Anno XI.

XXXVII.

Inquiſitorum hæreticæ pravitatis facultas procedendi contra hæreticos, eorumque fautores, & negotio Inquiſitionis ſe opponentes, ac Prædicatores quæſtuarios, ac indulgentiæ pro audientibus prædicationem Inquiſitorum, vel eis auxilium præſtantibus.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Miniſtro, Cuſtodibus, Guardianis, Conventualibus, vel eorum Vicariis, adminiſtrationis Sancti Franciſci, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

QUia tunc potiſſime acceptabile Jeſu Chriſto exhibetur obſequium, cum ei pro Catholicæ Fidei conſervatione, cujus eſt ipſe ſtabile, & perpetuum fundamentum, pura intentione ſervitur; providimus ſpecialiter in hoc ipſi ſtudioſum, & placidum, eo cooperante, impendere famulatum, & præcipue in Urbe, in Patrimonio Beati Petri, & aliis Terris Eccleſiæ, Regno Apuliæ, Lombardia, Romaniola, Marchia Terviſina, & Sclavonia, ac in Tuſcia, circa quas debemus ſollicitius vigilare, inſtantius, & validius ſatagere, contra ejuſdem fidei diros hoſtes, ut cultura ſalubris, per nos agris dominicis impenſa vicinis, utilis ſit longinquis, & verbi divini ſemen fuſum in proximis, fructificet etiam in remotis: Licet Sedes Apoſtolica tales hoſtes undique indefeſſa ſollicitudine perſequatur, nec umquam ab hujuſmodi exercitio ceſſaverit cura ejus. Convenit namque, ut quia Inquiſitores contra peſtem hæreticam roborare, ac renovare per diverſas ſæculi volumus regiones, id agere in Urbe, ac Terris aliis ſupradictis, majori opportunitate nunc habita, nullatenus omittamus. Cum quanto propius noſtris adſunt aſpectibus, tanto juſtius, niſi attente ſaluti proſpiceremus ipſorum, poſſemus argui de neglectu.

Proemium.

§.1. Ideoque diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandamus, in remiſſionem vobis peccaminum injungentes, quatenus tam per vos, quam per alios idoneos Fratres veſtræ curæ commiſſos, quibus negotium hujuſmodi, quod principaliter reſidet cordi noſtro, auctoritate noſtra duxeritis committendum, totis aſſumentes affectibus, & ferventibus animis proſequentes, ad extirpandam de Provincia tuæ fili Miniſter curæ commiſſa, pravitatem hæreticam ſollicite, ac efficaciter laborantes, ſi quos ibi de pravitate ipſa culpabiles inveneritis, vel infectos, ſeu etiam infamatos, niſi examinati velint abſolute mandatis Eccleſiæ obedire, contra ipſos, & receptatores, defenſores, ac fautores eorum, humano timore poſtpoſito, juxta ſanctiones canonicas, auctoritate Apoſtolica procedatis: Invocato contra eos ad hoc, ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam remoto appellationis obſtaculo compeſcendo.

Facultas inquiſitoribus data contra hæreticos, eorumque fautores procedendi.

§.2. Si vero aliqui, hæretica labe penitus abjurata, redire voluerint ad Eccleſiaſticam unitatem, eis juxta formam Eccleſiæ, abſolu-

Quæ penitentibus injungenda.

tionis

tionis beneficium impendentes, injungatis eiſdem, quod injungi talibus conſuevit. Proviſo ſolerter ne ſimulata converſione redeant fraudulenter, & vos, imo potius ſe fallentes, ſub agni ſpecie gerant lupum.

Procedendū quoque contra ſe opponentes in hoc negotio.

§.3. Quod ſi forte, quod non credimus, aliqui cujuſcumque conditionis, huic negotio ſe opponere, ſeu illud præſumpſerint aliquatenus impedire, ut non poſſit per vos procedi libere in eodem, imo niſi cum requiſiti fuerint, illud etiam juverint ſtudioſe, contra eos ſecundum ſanctiones canonicas, eadem auctoritate libere procedatis.

Et indulgentiam concedendi prædicationem Inquiſitorum audientibus.

§.4. Ut autem prædicta poſſitis utilius, & liberius exercere, vobis largiendi viginti, vel quadraginta dierum indulgentiam, quoties opportunum videritis, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad veſtram prædicationem propter hoc faciendam acceſſerint, plenam tenore præſentium concedimus poteſtatem.

Indulgentia quoque propoſita auxilium eis præſtantibus.

§.5. Illis vero qui ad impugnandam hæreticos, fautores, receptatores, & defenſores eorum, vobis ex animo auxilium, conſilium præſtiterint, vel favorem, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, tres annos de injuncta ſibi pœnitentia relaxamus. Et ſi qui ex iis, ad proſecutionem hujuſmodi negotii, contra prædictos hæreticos, fautores, receptatores, vel etiam defenſores, perſonaliter iverint, eis omnium peccatorum, de quibus corde contriti; & ore confeſſi fuerint, plenam veniam indulgemus.

Facultas quoque contra Prædicatores quæſtuarios.

§.6. Compeſcendi quoque monitione præmiſſa per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, prædicatores quæſtuarios, quorum intereſt tantum charitativa ſubſidia ſimpliciter petere, ac indulgentiam, ſi quam forte habent exponere, a prædicationis officio, quod ad ipſos nullatenus pertinet, liberam vobis tribuimus facultatem. Quod ſi ſimul iis non interfueritis, unus veſtrum, ea nihilominus exequatur.

Dat. die 18. Martii 1254. Pont. An. XI.

Datum Laterani decimoquinto Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno undecimo.

XXXVIII.

Inquiſitorum hæreticæ pravitatis facultas abſolvendi a Cenſuris Eccleſiaſticis confratres Societatis Crucesignatorum, pro Sanctæ Inquiſitionis præſidio inſtitutæ, & nonnulla eis, indulta concedendi.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum Inquiſitoribus, & prædicatoribus Crucis, ſuper hæretica pravitate a Sede Apoſtolica deputatis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

UT nihil nobis deſit, quod ad proſequutionem negotii veſtræ circumſpectioni commiſſi pertinet, ſed illud in veſtris manibus, auctore Domino proſpere dirigatur, abſolvendi, juxta formam Eccleſiæ, omnes qui contra pravitatem hæreticam aſſumpſerint ſignum Crucis ab interdicti, ſuſpenſionis, & excommunicationis ſententiis canonicis. Et diſpenſandi cum clericis ſuper irregularitatibus, ſi quas, ſic ligati, celebrando divina officia contraxerint. Et commutandi vota eorumdem Crucesignatorum (Terræ Sanctæ voto excepto) necnon & concedendi præfatis Crucesignatis, ut illis gaudeant indulgentiis, & privilegiis, quæ Crucesignatis in ipſius Terræ Sanctæ ſubſidium ſunt conceſſa. Et quod tempore generalis interdicti poſſint intereſſe divinis officiis, & recipere Sacramenta Eccleſiaſtica in locis, in quibus divina eadem ex indulto Sedis Apoſtolicæ celebrantur. Quodque ipſi non teneantur ad reſtitutionem acquiſitorum illicite, ſi hoc publice propoſito per Diœceſanos, vel ſaltem presbyteros parochiales locorum, in quibus videritis expedire, non apparuerint aliqui, quibus eorum reſtitutio debeatur; dummodo ipſi totum quod de taliter habitis reſtituere debent, vel quod poſſunt, ſecundum veſtræ diſcretionis arbitrium, in fidei negotii proſecutionem convertant, auctoritate vobis præſentium concedimus facultatem.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno undecimo.

Dat. die 23. Martii 1254. Pont. An. XI.

XXXIX.

Sententia Excommunicationis in Ezelinum.

Ex Concil. Tom. XIV. col. 24.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam memoriam rei geſtæ.

TRuculentam unius hominis rabiem, inhumanam, ſævamque barbariem Ezelini videlicet de Romano, quem diræ malignitatis enormitas fecit inſignem, & mundo non incognita factorum atrocium multitudo ſpectabilem, humana ſocietas ad eligendum improba a male potentium tyrannide inſtituta, indigne forſitan pertuliſſe videtur: ſed indignus procul dubio noſcitur ſuſtuliſſe; Hic ſiquidem ſub humani vultus effigie bellualem animum retinens, Chriſtiani ſanguinis ſitibundus, & viribus rigidus alienis, implacabile adverſus communia humanitatis fœdera bellum gerit: Non enim ſolum ferali hominum excidio debacchatur in corpora, verum etiam ſuper communem modum, menſuram, & numerum, exhauſti cruoris profluvio non contentus, per catholicos fidei corruptores ſpiritualis vitæ operatur exitium in interitum animarum. Nimirum ſi in ſuis atrocitatibus propria contra infenſos ſibi exequeretur odia, jam deferbuiſſet in eo incaleſcens animi feritas peractæ ultionis refrigerio mitigata in his, quos habere videbatur exoſos, ſed ejus effera crudelitas ſic in omnes excandeſcit, ut nec fortunæ, nec vitæ pepercerit etiam amicorum, nec ſexum miſeratus fuerit in quibuslibet, vel ætatem, nec alicujus Religionis, vel Ordinis veneratus honorem, necans parvulos innocentes, adultos nequiter perimens, diverſis excogitatis in eis generibus tormentorum, &, quod pudoroſum eſt cogitare, vel loqui, horrido impiæ ſectionis cultro, tam fœminas, ut dicitur, eunuchizare quam mares ſpem futuræ prolis occidens in ſuperſtitibus occiſorum, ut ex intentione quodammodo fiat eo-

Ezelini tyrannidem, & facinora exponit.

rum

rum etiam, quos adhuc de lumbis natura non prodit, homicidia. Quis ergo dubitet eum in hominibus non tantum perſonas perſequi, ſed etiam naturam? Quis ambigat illum, quaſi non hominem humani generis fore publicum inimicum? Hunc ex genere, cum publice damnati hæretici filius fuerit, hæreticorumque cognatus, hunc etiam ex moribus, cum eum

De Fide ſuſpectus.

perfidum eſſe contraria religioni, Chriſtianæque Fidei opera manifeſtent, nos eum publicæ opinionis concurrente aſſenſu, unam de ſubdolis vulpeculis præſumpſimus eſſe, quæ Vineam Domini Sabaoth demoliri non ceſſant, teſtamentum æterni Evangelii corrumpentes. Ad hunc autem nequiſſimæ intentionis effectum eo ingenii ſui calce proceſſit, quia in quos potuit, vaſa ſceleratiſſimæ infectionis arripiens, per corporalis necis formidinem, quæ plerumque cadit in fortes, reſiduos regionis ſuæ viros redegit in parvulos, ut eis animorum confidentia, libertatis privilegio, & veritatis oraculo deſtitutis, facile per Magiſtros errorum ſub prædicti Ezelini præſidio ad ſubvertendas fidelium mentes in Marchiæ Terviſinæ partibus emergentes, in publicum perverſa infectionis hæreticæ dogmata ſuggerantur. Execrans præterea commune omnibus gentibus, & magnum in Chriſto,

Sacramenti matrimonii violator.

& Eccleſia Matrimonii Sacramentum, quod non humanæ voluntatis inventio ſtatuit, ſed divinæ inſtitutionis commendat authoritas, quod temporaliter orientis ex homine Salvatoris nativitas honoravit, quodque cunctis fere animantibus ſuggerit in eis inſitus ordo naturæ, damnabili, & de typo abominationis hæreticæ procedente præſumptionis audacia ſeparat contra Legis Evangelicæ interdictum legitimæ conjunctionis fœdere copulatos, adeo inter complices ſuos fœda connubia, & adulterina conjugia conjungendo, ex quibus ſpuria vitulamina prodeunt, radices alias poſteritatis proſpere non datura. Nos itaque, quos licet immeritos Summus Fidelium Paſtor ad arcendas a redempto Chriſti Sanguine grege ferales impetus, ſalutem Chri-

Inquiſitum a PP. ſuper his.

ſtiani populi lædentes, & vitam, necnon ad hujuſmodi inveſtigandas aſſiduis vigiliis, capiendaſque vulpeculas Eccleſiæ ſuæ voluit præſidere, valido clamore Chriſtiani Sanguinis, quo idem Ezelinus terram operuit, nec minus Evangelicæ Fidei, quam molitur evertere, periculo excitati, per religioſas perſonas diſcernere curavimus, & videre, an idem Ezelinus illud circa Fidem Catholicam naufragium pateretur, quod de ipſo deteſtanda nunciabant opera, & vulgata infamia prædicabat. Cum autem ipſi Religioſi

Nuncios ſuos eidem mittit Ezelinus.

ſuper his cum diligentia inquirentes, eumdemque de Fide Chriſti non recte ſentire, & haberi debere ſuſpectam veris indiciis comperiſſent: tandem ipſe ad Sedem Apoſtolicam nuncios deſtinavit, quibus bonæ memoriæ Sabinenſem Epiſcopum conceſſimus Auditorem, coram quo ad jurandum in ipſius Ezelini anima ſe obtulere paratos, quod idem de Deo, & Catholica Fide credebat, ſecundum quod Romana tenet Eccleſia, & docet eſſe credendum. Sed quo-

Dies ei indicitur ut Romæ perſonaliter ſiſteret.

niam a dicto Epiſcopo, vel a nobis hujuſmodi purgatio admiſſa non extitit, cum in tanto crimine non per nuncios, ſed per propriam perſonam præſtanda eſſet purgatio: coram nobis ſibi præfiximus terminum, quo Apoſtolico ſe conſpectui præſentaret, facturus ſuper his quod ordo exigeret rationis, oblata ſibi de ſecuritate perſonæ in veniendo, & redeundo plenaria cautione. Unde quia nec in eodem termino, nec

Non comparens cenſuris irretitur.

poſt ipſum, venire, vel mittere procuravit, ipſum, qui plurium erat alias excommunicationum laqueis irretitus, & quod de Fide Catholica male ſentiret, certa ratione ſuſpectus, anathematis vinculo duximus innodandum; alium ei terminum aſſignantes, quo in noſtra compareat præſentia, ſuper præmiſſis mandatis Eccleſiæ pariturus; denunciando publice, quod niſi uſque ad terminum ipſum id faceret, ex tunc procederemus gravius contra eum juxta legitimas,

Iterum citatus.

& canonicas Sanctiones. Cum autem venire, ſeu mittere, licet ultra terminum diutius expectatus, obſtinatione damnabili deſpexiſſet, & non ſolum per annum, ſed per biennium vilipenſis Eccleſiæ clavibus prædictum ſuſtinuiſſet contentibiliter anathema: nos quia non debebamus ulterius canonicum contra eum differre judicium, quem tam longum diffugium, & tam dura pertinacia reum tanti criminis oſtendebant, præſertim quia hujuſmodi judicii tarditas periculoſam forte aliquibus præbebat audaciam, & quos a malis feſtinata unius pœna compeſceret, protelata forſitan ad illam laxaret, eumdem Ezelinum tamquam hæreticum reputantes, decrevimus ipſum, habito fratrum

Latis contra hæreticos ſanctionibus ſubjicitur.

noſtrorum conſilio, promulgatis adverſus hæreticos Sanctionibus ſubjacere. Niſi uſque ad Kalendas Auguſti tunc proxime ſecuturas coram nobis comparere curaret, noſtris, & Eccleſiæ pariturus præciſe beneplacitis, & mandatis. Quem ſiquidem terminum tunc ſibi ea multa benignitate Apoſtolicæ Sedis præfiximus, cum eum ſalvari vellemus potius quam perire. Ipſe vero contra Deum, & contra homines collo rebellionis extento, & ad omnem Fidei Chriſtianæ inobedientiam ſpiritu obfirmato, tamquam prolapſus in deſperationis abyſſum, & humani pudoris, divini judicii, ac ſalutaris conſilii pertinax aſpernator, imminentia ſibi diſcri-

Sedis Apoſt. in eum lenitas.

mina quæcumque contempſit: & perire potius eligens, quam parere, nec in termino ſibi ex multa Eccleſiæ miſerationis lenitate conceſſo, nec poſtmodum diutius expectatus venire curavit. Nos autem illius periculo condolentes, adhuc voluimus ejus duritiam ſolita Sedis Apoſtolicæ benignitate mulcere, ſi forte ad ſuſpiciendum ſalutis remedium aliqua in eo ſcintilla ſanioris conſilii remanſiſſet: Ipſumque non ſemel, vel ſecundo, ſed pluries imo multoties ad .... judicium edictis legitimis evocatum,

Cadit in caſſum.

duximus prolixis ad convincendum inexcuſabilem ejus malitiam temporum ſpatiis expectandum. Porro idem, ſicut aſpidis ſurdiſſimæ filius, ad omnem monitoris vocem obturans auditum, jam per ſex annos, & amplius vocatione, longanimitate, & expectationis noſtræ patientia eſt abuſus. Nos igitur ex his attendentes, quod diuturnioris erga eumdem Ezelinum tolerantiæ pietas in communem multorum poſſet redundare perniciem, & ulterior expectatio nihil operaretur in eo, niſi contumaciam, & contem-

Excommunicatur in die Cœnæ Domini, tamquam hæreticus.

ptum: ne tantum malum in medio Chriſtiani populi diutius toleratum latius pervagetur, de prædictorum fratrum noſtrorum conſilio, præſente fidelium populo, qui in die Cœnæ Domini

ex

ex diverſis mundi partibus ad Apoſtolorum limina confluxit, prædictum Ezelinum ſicut manifeſtum hæreticum ſententialiter judicamus, ipſum excommunicatum, & anathematizatum cum damnatis hæreticis deputando, adſcripta illis damnationis ſtipendia recepturum, niſi forſitan eum, uſque ad Feſtum Aſcenſionis Dominicæ proximæ venturum, ad præſentiam noſtram perſonaliter venire audiemus: quod de abundantiſſima Apoſtolicæ Sedis clementia duximus adjungendum.

Dat. die 9. Aprilis 1254. Pont. An. XI.

Datum Laterani quinto Idus Aprilis Pontificatus noſtri Anno undecimo.

XL.

Leges in hæreticos eorumque complices latæ.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſtifidelibus præſentes litteras inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Excommunicantur hæretici.

§. 1. NOverit univerſitas veſtra, quod nos ad inſtar fel. recor. Gregorio Papæ Prædeceſſoris noſtri excommunicamus, & anathematizamus univerſos hæreticos, Catharos, Patarenos, Pauperes de Lugduno, Paſſaginos, Joſepinos, Arnaldiſtas, Speroniſtas, & alios quibuſcumque nominibus cenſeantur, facies quidem habentes diverſas, ſed caudas ad invicem colligatas, quia de vanitate conveniunt in id ipſum.

Damnati per Eccleſiam ſæculari Judicio relinquantur.

Damnati vero per Eccleſiam ſæculari judicio relinquantur animadvertione debita puniendi, clericis prius a ſuis ordinibus degradatis.

§. 2. Si qui autem de prædictis poſtquam fuerint deprehenſi, redire voluerint ad agendam condignam pœnitentiam, in perpetuo carcere detrudantur.

Pœnitentes perpetuo carceri mancipandi.

§. 3. Credentes autem eorum erroribus, ſimiliter hæreticos judicamus.

Defenſorum, Fautorum &c. pœnæ.

§. 4. Item receptores, defenſores, & fautores hæreticorum excommunicationis ſententiæ decernimus ſubjacere. Firmiter ſtatuentes, ut ſi poſtquam quilibet talium fuerit excommunicatione notatus, a ſua ſuper hoc non curaverit præſumptione ceſſare, ipſo jure ſit factus infamis, nec ad publica officia, ſeu conſilia, nec ad teſtimonium admittatur. Sit etiam inteſtabilis, ut nec teſtamenti habeat factionem, nec ad hæreditatis ſucceſſionem accedat. Nullus prætcrea ipſi ſuper quocumque negocio, ſed ipſe aliis reſpondere cogatur. Quod ſi forte Judex extiterit, ejus ſententia nullam obtineat firmitatem, nec cauſæ aliquæ ad ejus audientiam perferantur. Si fuerit advocatus, ejus patrocinium nullatenus admittatur. Si tabellio, inſtrumenta confecta per ipſum nullius penitus ſint momenti, ſed cum auctore damnato damnentur: & in ſimilibus idem præcipimus obſervari. Si vero clericus fuerit, ab omni officio, & beneficio deponatur. Si qui autem tales, poſtquam ab Eccleſia fuerint denotati, evitare contempſerint, excommunicationis ſententia percellantur; alias animadverſione debita puniendi.

De ſuſpectis ſuper hæreſi.

§. 5. Qui autem inventi fuerint ſola ſuſpicione notabiles, niſi juxta conſiderationem ſuſpicionis, qualitatemque perſonæ, propriam innocentiam congrua purgatione monſtraverint, anathematis gladio feriantur, & uſque ad ſatisfactionem condignam ab omnibus evitentur: ita quod ſi per annum in excommunicatione perſtiterint, ex tunc velut hæretici condemnentur. Item proclamationes, aut appellationes hujuſmodi perſonarum minime audiantur. Item Judices, Advocati, & Notarii nulli eorum officium ſuum impendant; alioquin eodem officio perpetuo ſint privati. Item Clerici non exhibeant hujuſmodi peſtilentibus Eccleſiaſtica Sacramenta, nec eleemoſynas, aut oblationes eorum recipiant. Similiter hoſpitalarii, aut templarii, ac quilibet regulares: alioquin ſuo priventur officio, ad quod numquam reſtituantur abſque indulto Sedis Apoſtolicæ ſpeciali. Item quicumque tales præſumpſerint Eccleſiaſticæ tradere ſepulturæ, uſque ad ſatisfactionem idoneam, excommunicationis ſententiæ ſe noverint ſubjicere, nec abſolutionis beneficium mereantur, niſi propriis manibus publice extumulent, & projiciant hujuſmodi corpora damnatorum, & locus ille perpetua careat ſepultura.

Laicis de fide diſputare non licet.

§. 6. Item firmiter inhibemus, ne cuiquam Laicæ perſonæ liceat publice, vel privatim de Fide Catholica diſputare. Qui vero contra fecerint, excommunicationis laqueo innodentur.

Ad hæreticos indicendos unuſquiſque tenetur.

§. 7. Item ſi quis hæreticos ſciverit, vel aliquos occulta conventicula celebrantes, ſeu a communi converſatione fidelium, vita, & moribus diſſidentes, eos ſtudeat indicare confeſſori ſuo, vel alii per quem credat ad Prælati ſui, & Inquiſitorum hæreticæ pravitatis notitiam pervenire; alioquin excommunicationis ſententia percellatur.

Hæretici, conſcii, ad beneficia Eccl. inabiles.

§. 8. Hæretici autem, & receptatores, defenſores, & fautores eorum, ipſorumque filii uſque ad ſecundam generationem, ad nullum Eccleſiaſticum beneficium, ſeu officium admittantur. Quod ſi ſecus actum fuerit, decernimus irritum, & inane. Nos enim prædictos, & quoſcumque viros Eccleſiaſticos, qui ad preces hujuſmodi peſtilentium perſonarum dignitates, perſonatus, & quæcumque alia Eccleſiaſtica beneficia ſunt adepti, ex nunc privamus taliter acquiſitis: volentes ut tales, & habitis perpetuo careant, & ad alia, vel ſimilia nequaquam inpoſterum admittantur. Illorum autem filiorum emancipationem, nullius eſſe momenti volumus, quorum parentes poſt emancipationem hujuſmodi ad invicem ſuperſtitionis hæreticæ, a via decimaſſe conſtiterit veritatis.

Dat. die 15. Junii 1254. Pont. An. XI.

Datum Anagniæ decimoſeptimo Kalendas Julii Pontificatus noſtri anno undecimo.

XLI.

Privilegia conceduntur Inquiſitoribus.

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis, Fratribus Ordinis Prædicatorum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, præſentibus, & futuris in Lombardia, & Marchia Januenſi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

MAlitia hujus temporis in diverſis Mundi partibus, & maxime in Provincia Lombardiæ, perverſorum morum peperit corruptelam, ex quibus lethifera peſtis hæreticæ pravitatis abundantius ſolito noſcitur pullulaſſe. Ad extirpationem igitur ejuſdem peſtis, juxta officii noſtri debitum ea animo intendentes; volumus adverſus hujuſmodi iniquitatis operarios, qui maſſam catholicæ puritatis fermento propriæ contagionis inficiunt, fideles ut conſurgant, ſtentque nobiſcum pro Evangelicis, quas profeſſi ſunt, legibus defendendis, ſalubribus adhortationibus incitari.

Ut cruce conſignent eos, qui votum nuncupaverint pro extirpandis hæreticis.

§.1. Quo circa diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta diſtricte præcipiendo mandamos, in remiſſionem vobis peccaminum injungentes, quatenus in locis, ubi contra hæreticos vobis inquiſitionis officium eſt commiſſum, curetis ſinguli opportuna inſtantia, contra eoſdem hæreticos, eorumque fautores, proponere populis publice verbum Crucis, & eos qui tacti zelo fidei ad extirpandam pravitatem eamdem votum aſſumpſerint, crucis charactere conſignare.

Indulgentiæ eis conceſſæ.

§.2. Ut autem vobis de prædicatione hujuſmodi, & fidelibus, qui ejuſdem Crucis ob hoc votum aſſumpſerint, copioſæ mercedis præmium afferatur: vobis, & eiſdem fidelibus, illam indulgentiam, illudque privilegium elargimur, quæ tranſeuntibus in Terræ Sanctæ ſubſidium, in generali Concilio conceduntur. Cum autem hujuſmodi Crucis verbum per vos proponi contigerit, relaxandi omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad audiendum verbum ipſum devote affuerint, quadraginta, vel viginti dies de injunctis pœnitentiis, libera ſit vobis, & ſingulis veſtrum de noſtra conceſſione facultas.

Seſe opponentes, vel non faventes Inquiſitionis officio puniendi.

§.3. Quod ſi forte, quod non credimus, aliqua Civitas, Communitas, vel perſona cujuſcumque conditionis, vel gradus, huic tam ſalubri negotio ſe opponere, ſeu illud præſumpſerit aliquatenus impedire, ut per vos, vel per alios auctoritate noſtra ad hoc deputatos, vel in poſterum deputandos, libere procedi non valeat in eodem; imo ſi quicumque requiſiti illud fovere neglexerint, & juxta officium, & poſſe ſuum ſtudioſe juvare; contra eos tamquam defenſores, & fautores hæreticorum, ſublato appellationis obſtaculo, vos vel veſtrum ſinguli auctoritate noſtra intrepide procedatis. Contra quos, prout audacia ipſorum exegerit, Reges, & Principes Chriſtianos, necnon Cruceſignatos pro Terræ Sanctæ ſuccurſu, curabimus invocare: cum non minus expediat, imo magis, fidem in locis prope poſitis, quam procul diſtantibus defenſare.

§.4. Porro ut non ſolum inquiſitionis vobis ſuper hæretica pravitate commiſſæ, ſed & hujuſmodi prædicationis Crucis officium in manibus veſtris, congruis favoribus adjuvetur, abſolvendi juxta formam Eccleſiæ, omnes qui contra pravitatem hæreticam aſſumpſerint ſignum Crucis, ab interdicti, ſuſpenſionis, & excommunicationum ſententiis canonicis, & præſertim ab illis, quas pro incendiis, vel effractionibus Eccleſiarum, ſeu injectione manuum violenta in perſonas Eccleſiaſticas incurrerunt, & aliis quoque ſententiis a nobis, vel auctoritate noſtra generaliter promulgatis; niſi adeo gravis, & enormis exceſſus fuerit perſonarum, quod ab his oporteat abſolutionis beneficium per Sedem Apoſtolicam obtineri. Necnon, & ab illis ſententiis, quas adhærendo, & favendo contra Eccleſiam quondam Friderico, ſe tunc pro Imperatore gerenti, ſeu Conrado nato ejus, vel ipſorum fautoribus incurrerunt. Ezelino de Romanis, Uberto Marchione Pelavicino, Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Capitaneis, Poteſtatibus, Rectoribusque Civitatum, atque locorum, ſimilibuſque perſonis, qui in Eccleſias, & perſonas Eccleſiaſticas ſæva exercuiſſe noſcuntur, aut eorum bona nequiter occupaſſe, dumtaxat exceptis. Dummodo aſſumpto Crucis ſignaculo, votum hujuſmodi, qui abſoluti fuerint, efficaciter proſequantur; & ipſi caveant, quod de cetero contra Eccleſiam nunquam erunt. Et tam ab ipſis, quam ab aliis præmiſſis, plena de damnis, & injuriis, propter quæ excommunicati noſcuntur, ſatisfactio, vel ſatisfaciendi ſufficiens ſecuritas impendatur.

Cruceſignatos abſolvere poſſunt Inquiſitores.

Nominatim aliquot excipit.

Diſpenſandi facultas.

§.5. Necnon, & diſpenſandi cum Clericis, ſuper irregularitatibus, quas celebrando divina ligati ſententiis canonicis contraxerunt.

Commutandi vota Cruceſignatorum.

§.6. Commutandi quoque Vota eorumdem Cruceſignatorum voventium, & votorum qualitate penſata: Terræ Sanctæ votis, aliiſque perpetuis; quæ commutationis non admittunt remedium, dumtaxat exceptis.

Eiſque concedendi ut Interdicti tempore interſint Divinis.

§.7. Concedendi quoque Cruceſignatis eiſdem, quod tempore generalis interdicti poſſint intereſſe divinis officiis, & Eccleſiaſtica Sacramenta recipere in locis in quibus eadem ex indulto Sedis Apoſtolicæ celebrantur. Dummodo in præmiſſis caſibus, ſi Eccleſiaſticis tenentur ligati ſententiis, prius abſolutionis beneficium aſſequantur, vobis, & ſingulis veſtrum auctoritate præſentium, concedimus facultatem.

Datum Anagniæ decimotertio Kalendas Julii Pontificatus noſtri anno undecimo.

Dat. die 19. Junii 1254. Pont. An. XI.

Con-

X L I I.

Ex Rer. Angli. Script. Veter. Tom. I. pag. 331. Conſule Vvilkins Concil. Angl. Tom. I. pagin. 703.

Confirmatur Sententia Eacommunicationis lata ab Archiepiſcopo Cantuarien. & totius Angliæ Epiſcopis contra perturbantes jura Ecclesiarum.

Innocentius Epiſcopns Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis, Archiepiſcopis, & Epiſcopis Regni Angliæ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

CUm a nobis petitur quod juſtum eſt, & honeſtum tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum.

Cum itaque, ſicut ex parte veſtra fuit propoſitum coram nobis, vos cupientes, prout ad veſtrum ſpectat officium libertatem Eccleſiaſticam in Regno Angliæ illibatam ab omnibus conſervari, cum voluntate, ac beneplacito chariſſimi in Chriſto filii Henrici Illuſtris Regis Angliæ in omnes illos, qui malitioſe, ac ſcienter Eccleſias ipſius Regni ſuo jure privaverint, vel ſpoliaverint, & libertates Eccleſiaſticas, & antiquas Regni conſuetudines, & præcipue illius libertates, & liberas conſuetudines, quæ continentur in chartis communium libertatum, & de Foreſta conceſſis a dicto Rege vobis, & aliis ejuſdem Regni Prælatis, violaverint, infregerint, diminuerint, ſeu immutaverint, & qui contra illas ſtatuta ediderint, vel edita obſervaverint, conſuetudines introduxerint, vel ſervaverint introductas, necnon in ſcriptores, eaecutores, & conſiliarios ſtatutorum ipſorum excommunicationis ſententias duxeritis proferendas, prout in litteris ſuper hoc confectis plenius continetur; Nos veſtris ſupplicationibus inclinati, quod a vobis provide factum eſt in hac parte ratum habentes, & gratum, id de fratrum noſtrorum conſilio auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus, tenorem litterarum ipſarum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt; auctoritate Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, Glorioſæque Virginis, & Dei Genitricis Mariæ, Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli, omniumque Sanctorum Apoſtolorum, Beati Thomæ Archiepiſcopi, & Martyris, omniumque Sanctorum Martyrum, Beati Edvvardi Regis Angliæ, omniumque Confeſſorum, atque Virginum, & omnium Sanctorum Dei, & Nos B. divina miſeratione Cantuarienſis Archiepiſcopus, totius Angliæ Primas, F. Londonienſis, W. Wigornienſis, W. Norvvicenſis, P. Herefordenſis, W. Sareſhirienſis, W. Dunelmenſis, R. Exonienſis, S. Carliolenſis, W. Bathonienſis, L. Roſenſis, Th. Menevenſis Epiſcopi, de aſſenſu, & voluntate Venerabilis Patris W. Dei gratia Eboracenſis Archiepiſcopi, anathematizamus, & a liminibus Sanctæ Matris Eccleſiæ ſequeſtramus, omnes illos, qui amodo ſcienter, ac malitioſe Eccleſias privaverint, vel ſpoliaverint ſuo jure. Item omnes illos, qui Eccleſiaſticas libertates, vel antiquas Regni conſuetudines approbatas, & præcipue libertates, & conſuetudines, quæ in chartis communium libertatum, & de Foreſta continentur a Domino Rege conceſſas Archiepiſcopis, Epiſcopis, & cæteris Prælatis, Angliæ Comitibus, Baronibus, Militibus, & libere tenentibus, quacumque arte, vel ingenio violaverint, infregerint, diminuerint, ſeu immutaverint, clam, vel palam, facto verbo, vel conſilio, contra illas, vel illarum aliquam in quocumque articulo temere veniendo. Item omnes illos, qui contra illas, vel earum aliqua ſtatuta ediderint, vel edita ſervaverint, conſuetudines introduxerint, vel introductas ſervaverint, Scriptores etiam Statutorum ipſorum, necnon Conſiliarios, & Executores, & qui ſecondum ea præſumpſerint judicare. Qui omnes, & ſinguli ſuperius memorati hanc noſtram ſententiam incurſuros ſe noverint ipſo facto, qui ſcienter aliquid commiſerint de prædictis. Qui vero ignoranter, niſi commoniti, infra quindenam a tempore correctionis ſe correxerint, & arbitrio ordinariorum plene ſatisfecerint de commiſſis, ea tunc ſint hac ſententia involuti. Eadem etiam ſententia innodamus omnes illos, qui pacem Regis, & Regni præſumpſerint perturbare: in cujus rei memoriam ſempiternam nos ſigna noſtra præſentibus duximus apponenda. Data in majori Aula Regia apud Weſmonaſterium Anno Domini MCCLIII. tertio Idus Maji ſub præſentia, & aſſenſu Henrici Dei gratia Regis Angliæ Illuſtris, & Dominorum R. Comitis egregii Cornubiæ, Fratris ſui R. Comitis Norfolchiæ, & Mariſchalli Angliæ, H. Comitis Herefordiæ, H. Comitis Oxoniæ, I. Comitis Warevvichiæ, & aliorum Optimatum Angliæ, ad hoc quaſi ad concilium ſpecialiter vocatorum.

Violatores Eccleſiarum, & Regni ab Epiſcopis excommunicati

Quod confirmatur a Pontifice.

Litteræ Epiſcoporũ hac de re.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire; Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Anagniæ Kalendis Octobris, Pontificatus noſtri anno duodecimo.

Dat. die 1. Octob. 1254. Pontific. Anno XII.

ALEXANDER IV.

PAPA CLXXXI.

AN. DOM. MCCLIV.

RAynaldus Anagninus, patre Philippo ex Comitibus Signiæ, antea Epiſcopus Oſtienſis S. R. E. Cardinalis electus eſt in Romanum Pontificem Neapoli die 21. Decembris 1254. & Alexandri IV. nomen ſumpſit. Sedit in Pontificatu annos VI. menſes V. dies V. *(a)* imperante in Oriente Balduino II. Imperatore *(b)* Obiit Viterbii die 25. Maji 1261. in Eccleſia S. Laurentii tumulatus. Vacavit Sedes menſes III. dies IV. *(c)*

I.

Ex Raynald. ad an. 1254.

Præſules Chriſtiani Orbis de adepto Pontificatu certiores facit.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei.

QUia fragilis eſt, & caduca conditio terreoorum, quibus ingruit ſenectus ex tempore, ex exercitio laſſitudo, languor ex permanentia, ex conſiſtentia caſus, & ex diuturnitate defectus, labilis humana natura, huic legi corruptioois addicta, quaoto longius ſuum eſſe producitur, taoto tendit propius ad non eſſe: propter quod vivendi ſpatium in unoquoque mortali ſua innata infirmitate reſtriogitur, & propriç fragilitatis caſu deſinit in quolibet vitç curſu. Hic profecto ſtatus occiduus omnibus communiter imminet, magnis quippe, & parvis, Prælatis, & ſubditis, ſublimibus pariter, atque imis. Sed licet Eccleſiaſtico gregi paſtorum ſuorum deceſſus eveoiens turbationem non modicam ingerat, & dolorem; magnam tamen affert ſibi lætitiam grata ſubrogatio ſucceſſorum, & præſertim cum in ſubſtitutione non intervenit tarditas, & voluotatum communio intercedit.

Humanæ naturæ conditio.

Sane felicis recordatioois Inoocentio Papa Prædeceſſore noſtro VII. Idus Decembris in Regno Siciliæ, in Civitate ſcilicet Neapolis de angusto, & tetro carnis carcere vocato, ſicut ſperamus, ad ſpatioſum, & locidum cæli palatium, ut de multis laboribus, quos pro Eccleſiæ more, ac libertate conſtanter pertulit, mercedem qnietis percipiat ſempiternæ; ac deinde ipſius ſolemniter celebratis exequiis, ejuſque corpore honorifice, prout decuit, tumolato; nos tunc Oſtienſis, & Velletrenſis Epiſcopus, & cæteri Fratres noſtri mox pro eligendo Succeſſore ſimul convenimus, dirigentes mentes ad Deum, ut gregi ſuo Paſtorem idoneum conſueta miſericordia largiretur. Cumque, ut moris eſt, Spiritus Sancti poſtulato ſuffragio, ſiogulorum vota diligenter exquiſita fuiſſent, in nos demum ſuum converterunt iotuitum, direxerunt animos, & conceptus expreſſere, ac firmavere conſenſus, præeligentes indignitatem noſtram ad exequendum tantæ officium dignitatis cum noſtrorum parvitatem meritorum deceret ſubeſſe potius, quam tanto culmini præſidere.

Mortuo Innocentio IV.

Eique perſolutis exequiis

Se ait in Pontificem fuiſſe electum.

Nos autem noſtram attendentes imbecillitatem, & inſufficientiam cogitantes; penſantes quoque tam gravis ſarcinæ molem, & tanti honoris altitudinem advertentes, nimium trepidavimus, validoque membra noſtra obriguere pavore, ac iotra nos cor noſtrum vehementi quaſi

(a) Libenti quidem animo Pagio aſſentitor putanti Alexandrum electum Pontificem die 14. Decembris: niſi jamdiu nutanti animos validiſſima momenta facerent, ut cum Raynaldo conveniam. Primo enim Encyclicæ Alexandri de ſua electione litteræ, quas ſubjicio, datæ leguntur ſecundo Kalendas Januarii: nec putandum eſt Alexandrum Papam, quem omni poſtpoſita longiore debito mora electum cum Blondo aſſerit Pagius a Cardinalibus, ut rebus Eccleſiæ a Manfredi violentia, inſidiiſque periclitaturis providerent, diebus octodecim diſtuliſſe, Eccleſiam Catholicam de ſui electione commonere. Deinde extant apud eumdem Raynaldum aliæ Alexandri litteræ, quibus Philippus Ravennaten. Archiepiſcopus Legatus contra Ecelinum creatur, aliæ autem *Priori Provinciali Fratrum Prædicatorum in Francia, & Guardiano Fratrum Minorum Pariſien.* de hæreſibus excidendis: & illæ quidem datæ dicuntur *Laterani decimotertio Kalendas Januarii* anno primo; in harum autem calce legitur *Dat. Laterani Idibus Decembris anno primo.* Quare corrigendus eſt quoque error, qui in Vitam hujus Alexandri IV. a nobis exaratam irrepſit. Ubi enim dicitur *vacavit Sedes die V.* legendum eſt dies XVII.

(b) Imperium ſiquidem Occidentale deturbato ab ejus jure, prout in Innocentio vidimus Friderico vacavit uſque ad an. 1273.

(c) Juxta Martini Poloni Chronicon, in quo numeratio a die obitus Alexandri deducitur.

quaſi ſtopore gelavit, & eorumdem intentioni Fratrum propoſſe reſutimus, contra concordes ipſorum affectus plurimum reluctantes, renuendo prorſus ad Summi Pontificatus apicem ſublimari, & exorando inſtanter, ut imponerent ali onus illud. Ipſi vero ſuo propoſito fortius inſiſtentes noſtra recuſatione, ac deprecatione omnino repulſa perſonam noſtram, quantumcumque renitentem, quadam violentia coegerunt, & extenſis in eam manibus ad aſſentiendum eorum deſideriis nos pertinaciter attraxere.

Se autem renitente ne eligeretur.

Unde ne divinæ videremur providentiæ obviare, ſuæque diſpoſitioni obicem protervæ difficultatis inferre, ac ne ſcandali, vel diſſenſionis materiam præberemos, devicti dura, & ferventi prædictorum Fratrum inſtantia, votis ad ultimum, quamquam inviti acquievimus eorumdem, ſubmittentes noſtræ debilitatis humeros ad portandum: Non quod de aliqua noſtra virtute fiduciam habeamus, ſed quia de illius ſperamus auxilio, qui pro eo laborantibus dat ferre jogum ſuaviter, & leviter onus ſuum portare, qui affluentis de ſuæ bonitatis irriguo ſperantium in ſe pectora largiſſue compluit, & fœcundat: qui balbutientium linguas ſuæ virtutis potentia eloqoentes efficit, & facundas. Porro quia noſtrum recognoſcimus imperfectom propter quod aliis ſubſidiis potiſſime indigemus, ad ſinceram devotionem veſtram confidenter recurrimos, veſtraque ſuffragia fiducialiter poſtulamus rogantes vos, & attentius exhortantes, quatenus ſedula nos apud Deum interceſſione juvetis: ſolventes linguas in preces, & in juges pro nobis orationes labia exercentes, ex intimis, quæſumus affectibos ſupplicationes ad Cœlum dirigite, ac ſine intermiſſione nos Deo ſacris veſtrix interventionibus commendate, crebra ob hoc ſibi munera, & ſacrificia offerentes, ut ſupra nos imbrem gratiæ ſuæ pluat, & rorem ſolitæ benignitatis infundat, quod nos actus noſtros dirigentes ad ipſam Eccleſiam ſuam, quam nobis committere voluit ſalubriter regere, ac de univerſo ipſius grege vigilantiæ noſtræ credito curam gerere debitam juxta ſuum beneplacitum valeamus &c.

Præſules Chriſtianos precatur, ut ipſum adjuvent.

Datum Neapoli ſecundo Kalendas Januarii Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 31. Decem. 1254. Pon. An. I.

I I.

Revocatio quarumdam Litterarum, & Sententiæ ab Innocentio Papa IV. latæ adverſus Religioſos.

Edidit Martene Theſaur. Anecdot. Tom. I. col. 1059.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Archipresbyteris, & aliarum Eccleſiarum Prælatis, & cæteris Perſonis Eccleſiaſticis, tam ſæcularibus, quam regularibus cujuſcumque Ordinis, & Profeſſionis exiſtant, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

NOn inſolitum eſt, neque novom, ut ea, quæ per occupationem, vel in feſtinantia fiunt pro eo, quod congrue lineam deliberationis prætereunt, in propenſioris conſiderationis reducantur examen, ut rectiora, & elimatiora per attentionem plenioris diſcuſſionis emanent. Sane quædam ab Apoſtolica Sede tempore felicis recordationis Innocentii Papæ Quarti Prædeceſſoris noſtri litteræ proceſſerunt, in quibus ipſe univerſis Religioſis, cujuſcumque Profeſſionis, vel Ordinis exiſtant, diſtricte in virtute ſanctæ obedientiæ injungebat, ut Parochianos alienos diebus Dominicis, & feſtivis non reciperent de cætero in ſuis Eccleſiis, ſeu Oratoriis temere ad divina, nec ipſos ullatenus ad pœnitentiam admitterent ſine ſuorum licentia Sacerdotum, nec eis in ſuis prædicarent Eccleſiis ante Miſſarum ſolemnia, pro quibus audiendis prima diei parte iidem Parochiani conſueverunt, & debent in ſuis Eccleſiis convenire: nec ſermones etiam ſolemnes facerent illa hora, ſed nec ad prædicandum ſolemniter ad Parrochias alienas accederent, niſi eſſent ab earum Sacerdotibus invitati, vel ſaltem niſi ad id humiliter peterent, & obtinerent admitti, nec ea die, qua Diœceſanus Epiſcopus, vel alius loco ejus prædicaret ſolemniter, maxime in Eccleſia Cathedrali, aliquis ipſorum in eadem Civitate, vel loco præſumeret prædicare. Si vero in caſu licito Parochianum alterius eos in ſuis Eccleſiis recipere ad Sepulturam contingeret, omniumque obtentu conſequerentur hujuſmodi Sepulturæ portionem canonicam, vel non requiſiti infra octo dies a tempore receptionis eorum Epiſcopo, vel Sacerdoti, de cujus Parrochia mortuus eſſet aſſumptus exhibere curarent. Si autem aliquis Religioſorum ipſorum hujuſmodi tranſgreſſor contra prædicta, vel aliqua prædictorum venire præſumeret, præter inobedientiæ vitium, & excommunicationis ſententiam, quam eum incurrere voluit, ipſo facto gradus ſui periculo ſubjaceret, & nihilominus a Diœceſano ad præmiſſa, & ſingula obſervanda per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota, diſtrictius cogeretur, nullius ei contra hujuſmodi indulgentiis, & privilegiis Apoſtolicis valituris; Verum quia ſuper præmiſſis litteris cogitare attentius, & ſtudioſius deliberare proponimus pacis commodum, & quietis ſolatium Eccleſiis, & Perſonis Eccleſiaſticis potiſſime cupientes præfatas litteras, & ſi quæ aliæ ſuper prædictis, vel eorum aliquo contra præfatos Religioſos, & aliquos ex ipſis generaliter, & ſpecialiter præter formam communem, & ſolitam proceſſere, ac mandata, ſeu præcepta facta in eis, vel earum auctoritate duximus penitus revocanda. Ideoque Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus per hujuſmodi litteras, vel occaſione mandatorum, ſeu præceptorum, aut ſententiæ, quam continent nihil prorſus agatis, eum nullam deinceps efficaciam habeant, vel vigorem.

Exordium.

Innoc. Religioſis prohibet, ne alienos Parochianos diebus feſtivis recipiant.

Ac de mortuis portionem canonicam ſolverent Eccleſiis.

Hæc omnia revocantur, quouſque maturius examinentur.

Datum Neapoli ſecundo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die, annoque eodem.

III.

Ex Ughell. Ital. Sac. ubi de Eccleſia Januenſi.

Immunitas ab omni exactione, datio &c. in dominiis Apoſtolicæ Sedis, conceſſa Januenſibus ab Innocentio Papa IV. confirmatur.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Poteſtati, & Populo Januenſi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Populi Januenſis erga Sedem Apoſt. merita & erga Religionis propagationem.

ECcleſiam Dei olim perſecutiones, & graviſſimas patenter .... Vos in fide, & devotione ipſius conſtantiam firmiſſimam, & clariſſimam habuiſtis, ita pro omni virtute reſiſtendo ejus hoſtibus, plurima rerum incurriſtis diſpendia, & diſcrimina perſonarum multis materiam admirationis habentibus, quod inter tot adverſorum fulmina tanta fuiſtis animi firmitate conſpicui, & tandem per Dei gratiam victoria præclara famoſi. His etiam magnis meritis quædam alia magnifica indefeſſo ſpiritu adjeciſtis, quod videlicet tranſmarinis partibus illa, quæ honorem Eccleſiæ, ac robur Eccleſiaſticæ libertatis, necnon defenſionem, & ampliationem Catholicæ Fidei reſpicere videbantur, ſub innumeris expenſis, & laboribus grandi ſtudio, & vigilanti ſollicitudine promoviſtis. Meritorum ſiquidem præmiſſorum cumulus quaſi quoddam ſydus in conſpectu Sedis Apoſtolicæ refulgens eam reddidit ſæpe ſollicitam, ut vos talibus extollat honoribus, & gratiarum ubertate confoveat, quod exinde vobis, & poſteris veſtris perpetuæ jucunditatis materia producatur. Cum itaque felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter cum Fratribus ſuis per Civitatem veſtram perſonaliter tranſiens fuerit in multis de præmiſſis meritis informatus, & gavisus per evidentiam operis agnoviſſe, quam ſinceram, & obſequioſam devotionem circa dictam Sedem haberet in vobis, dignum eſſe prævidit, ut juxta veſtrum deſiderium vos ſuæ gratiæ privilegio muniret, per quod in vobis exinde reverenter in Sedem ſemper accreſcat affectio, & in generalem deducatur notitiam, quod inter charos vos memorata Sedes reputat ſibi chariſſimos, & quod idem in affectu potiſſimum, ut aſſuiſtis pro ipſa votivam retribuere magnitudinem præmiorum. Unde idem prædeceſſor per ſuas conceſſit litteras, ut veſtris inclinati precibus nos, quatenus de gratiæ plenitudine reputamus favoris Univerſitati veſtræ ad inſtar prædeceſſoris ipſius auctoritate Pontificia indulgemus. Quod in Regno Siciliæ pertinente ad jus, & proprietatem Sedis ejuſdem, ac Ducatu Spoleti, Marchiæ Anconitanæ, Patrimonio Beati Petri in Toſcia, & in omnibus terris Eccleſiæ Romanæ a datiis, exactionibus, & collectis, ſeu pedagiis ad vos pertinentibus, & cujuslibet onere ſervitutis in perpetuum liberi penitus, & immunes.

Privilegia eidem ab Innocentio conceſſa.

Confirmatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ conceſſionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Neapoli ſexto idus Januarii 1255. Pontificatus noſtri Anno primo.

Dat. die 8. Januar. 1255. Pont. An. I.

IV.

Ex Raynaldo ad an. 1255.

Rigenſi Eccleſiæ Metropolica dignitas confirmatur in Livonia.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archiepiſcopo Rigenſi.

Eccleſiæ Romanæ Dignitas, & Primatur.

PRimatuum Cathedras, & apicem cujuslibet Eccleſiaſticæ dignitatis, privilegio ſibi divinitus tradito Eccleſia Romana conſtituit, quam ſolus ille fundavit, ac ſupra petram fidei mox naſcentis erexit, qui Beato Petro, æternæ vitæ clavigero, terreni ſimul commiſit, & cœleſtis imperii moderamen. Hinc eſt quod apud Sanctam Sedem Apoſtolicam horum ſpectatur origo, eorumque diſpenſantur inſignia, de cujus plenitudine omnes accipiunt, ejuſque ſpeciali munere, quod ratio perſonæ, aut temporis, loci, vel cauſæ interdum poſtulat, aſſequuntur. Sane cum ſicut tua nobis, & Suffraganeorum tuorum inſinuatio patefecit, olim in certa Eccleſia Metropoliticam non habens Sedem, Livoniæ, Eſtoniæ, ac Pruſſiæ, Archiepiſcopus vocareris, felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter tibi, ne præſidalis honor vacillare per indeterminationem loci quodammodo videretur, aut inſigne capitis nomen generali corporis appellatione confundi, ut in quacumque velles Eccleſia Cathedrali lege tibi Metropolitana ſubjecta, camdem poſſes Sedem, cum hujuſmodi Eccleſiam Paſtore vacare contingeret, collocare, per ſuas ſub certa forma litteras, de tua in Domino confidens circumſpectione, conceſſit. Porro Rigenſi Eccleſia Cathedrali, quæ tibi prædicta ſuberat lege, poſtmodum Paſtore vacante, tu in ea Metropolitanam Sedem litterarum auctoritate hujuſmodi, prout ex ipſarum beneficio poteras, de conſenſu omnium, quorum intererat, deliberatione provida ſtatuiſti, ut inde appellationis nomen Metropoliticæ dignitas, & provincia ſortiretur, tuque, ac Succeſſores tui, certo gaudeatis principalis domicilio manſionis. Tuis igitur, & eorumdem Suffraganeorum precibus inclinati, quod a te in hac parte provide factum eſt, ratum, & firmum habentes, illud auctoritate Apoſtolica confirmamus &c. jure Romanæ Eccleſiæ, ac dilectorum filiorum Magiſtri, & Fratrum Hoſpitalis Sanctæ Mariæ Theutonicorum in omnibus, & per omnia ſemper ſalva.

Livoniæ Archiepiſcopi antea inſtabilei ſede.

Ut Riga Metropolis fuerit conſtituta.

Quod confirmatur a PP.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Neapoli decimo tertio Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri Anno primo.

Clauſulæ.

Lithua-

V.

Ibidem. Lithuaniæ Regi concedit, ut Præſulem Catholicum evocet ad regia Filio ornamenta conferenda.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Illuſtri Regi Lectoviæ.

Exordium. CAtholicæ Fidei cultum longius, latiuſque per orbem diffundi continue ſuper omnia cordia noſtri deſiderabilia cupientes, ad ejuſdem augumentum Fidei vigili, ſedulaque ſolertia non ceſſamus intendere, ac, ut juxta noſtri deſiderii plenitudinem valeat provenire, totius diligentiæ ſtudium, caſſo in hac parte cujuslibet negligentiæ otio, adhibemus, augumentum ipſum per nos, ac alios omni ope, ac opera, prout ex alto conceditur, aſſidue procurando. *Lectoviæ Rex Chriſtianus fit.* Hinc eſt quod cum, ſicut te intimante nobis, accepimus, tu divinitus inſpiratus de paganiæ cæcitatis errore ad viam vitæ, quæ Chriſtus eſt, Baptiſmatis renatus unda redieris, & Deo vivo, ac vero placere ſtudeas ſub religionis obſervantia Chriſtianæ, nos de hoc multo concepto gaudio volentes te in hujus ſide congruis roborare favoribus, & condignis gratiis conſovere, *Privilegium, de quo in rubrica.* tuis ſupplicationibus inclinati, excellentiæ tuæ, ut quem malueris latinum Epiſcopum pacem, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, tibi advocare liceat, qui dilectum filium Nobilem Virum natum tuum ad honorem Dei, & Sanctæ Romanæ Eccleſiæ in Regem Lectoviæ auctoritate noſtra coronet, tenore præſentium indulgemus.

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 6. Martii 1255. Pont. An. I. Datum Neapoli ſecundo nonas Martii Anno primo.

VI.

Ex Regeſt. Vaticano. Quod de cætero in Cathedralibus, & aliis Eccleſiis nullus in Canonicum recipiatur ultra numerum Canonicorum conſuetum, expectativarum litteris minime ſuffragantibus.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, necnon Capitulis, Conventibus, & Collegiis eorumdem, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſæ ferendæ legis. EXecrabilis quorumdam ambitio, quæ ſemper plus ambiens, & fit magis inſatiabilis, quo ſibi amplius indulgetur, & importuna improbitas, cauſam dediſſe noſcuntur, quod in nonnullis Eccleſiis decem, in aliquibus viginti, in aliis vero pauciores aut plures, ſive Sedis Apoſtolicæ, vel Legatorum ejus auctoritate, aut proprio Motu Capitulorum ipſarum, ſeu per alios, ad quos eorumdem ſpectat receptio in Canonicos, ſunt recepti, qui nondum adepti ſunt beneficia in eiſdem, ſicque tales ſub diutina, cum multi ſint, expectatione manentes fruſtrati ſpe, quam de ſua proviſione conceperant, vix poſſunt aſſequi, quod intendunt, & illis, ad quos beneficiorum, ſeu Præbendarum in eiſdem Eccleſiis collatio ſpectare dignoſcitur, facultas adimitur, eadem, cum vacaverint, Perſonis idoneis conferendi. Cum igitur Apoſtolicæ Sedis benignitas, illo affectu dirigi debeat in proviſionibus Clericorum, quod eis conſolatio ſic proveniat, ut Eccleſiis turbatio, vel diſpendium non incumbat; Nos attendentes, quod iſtorum numeroſitas, quæ propter importunitatem petentium in immenſum excrevit, nonnullis parit ſcandalum, & horrorem cum in pleriſque Eccleſiis, tanta ſit expectantium multitudo, quod excedat numerum Præbendarum, cogimur excogitare remedium, per quod Eccleſiarum obvietur diſpendiis, & earum Perſonis quies, & tranquillitas procuretur. Hac itaque conſideratione inducti de fratrum noſtrorum conſilio, ſic duximus ordinandum, ut in *Decretum.* Eccleſiis, in quibus plures, quam quatuor recepti fuerint, ſive litterarum dictæ Sedis, vel Legatorum ipſius auctoritate, aut proprio motu Capitulorum ipſorum, vel aliorum ad quos receptio pertinet eorumdem; Quatuor dumtaxat in ipſis Eccleſiis, jam admiſſi remaneant, & ſint Canonici in eiſdem, receptiones factas de reliquis in dictis Eccleſiis de fratrum noſtrorum conſilio penitus irritantes, ac decernentes eos, ad quos in ipſis Eccleſiis Præbendarum, ſeu beneficiorum ſpectat collatio, ad proviſionem reliquorum aliquatenus non teneri. Declaramus quoque auctoritate præſentium, ad omnem jurgiorum materiam amputandam, ut ii, qui per *Quid agendum de Canonicis ſupra numerum.* litteras Apoſtolicas in ipſis Eccleſiis recepti fuerint, Canonici remaneant in eiſdem, uſque ad quaternarium numerum ſupradictum, etiam poſt receptos Legatorum auctoritate, vel per alios quoſcumque in ipſis Eccleſiis ſunt recepti. Volumus autem, ut ſi ultra quatuor auctoritate litterarum Sedis Apoſtolicæ, in aliquibus Eccleſiis recepti fuerint, ex ipſis tantum quatuor primo recepti remaneant, Præbendas, ſeu Beneficia, juxta receptionis ſuæ ordinem percepturi, niſi aliqui ex prædictis quatuor eadem auctoritate recepti fuerint jure aliquo potiores. Quod ſi pauciores ſint quatuor, qui per litteras Apoſtolicas ſunt recepti de aliis auctoritate Legatorum dictæ Sedis, vel Motu proprio Capituli, ſeu quovis alio modo primo receptis in ipſis Eccleſiis, tot dumtaxat remaneant in eiſdem, quod quaternarius numerus impleatur. In illis vero Eccleſiis, in quibus aliqui ſolummodo per litteras Legatorum præfatæ Sedis, vel Capitula earumdem, ſeu alios ad quos Canonicorum ſpectat receptio, recepti fuerint in Canonicos, & in Fratres quatuor tantum primo in eiſdem receptos, volumus remanere, & eis de Præbendis, vel Beneficiis ſibi in eiſdem Eccleſiis, juxta ſuæ receptionis ordinem, debitis provideri. Cum autem prioritas, vel poſteritas receptionum hujuſmodi in Eccleſiis diſcerni non poteſt puta, quia recepti ſunt aliqui a Capitulis ipſarum, vel aliorum, ad quos Canonicorum receptio pertinet, ſimul ita quod neſcitur, quia

primo

primo ibidem jus habeat canonice, & cui primo vacatura Præbenda, vel Beneficium debeatur, vel forſitan, ita condictum eſt inter ipſos, ut in aſſequtione Præbendarum, vel Beneficiorum ibi vacantium, nullus alteri præferatur, illi tantum, uſque ad quaternarium numerum in ſingulis Eccleſiis, ubi talis receptio facta fuerit, jus habeant Canonice, qui Capitulis, vel majori, & ſaniori parti eorum, aut aliis ad quos ſpectat receptio, magis idonei videbuntur, quos infra tres menſes poſt publicationem præſentium eadem Capitula, vel major, & ſanior pars eorum, aut illi, ad quos Canonicorum prædictorum receptio pertinet, approbent digniores: Aliquando es tunc proximus eis ſuperior hos approbandi liberam habeat facultatem, & provideatur eis juxta ordinem, quem diſponent Capitula, vel major, & ſanior pars ipſorum, vel illi, ad quos ſpectar proviſio, aut proximo ſuperior, ſi ipſi ſuper hoc fuerint negligentes de Præbendis, vel Beneficiis primo in eiſdem Eccleſiis vacaturis. Caveant autem taliter Prælati Capitula, & Cçterarum Eccleſiarum Collegia, in quibus certus eſt Præbendarum, vel Beneficiorum numerus inſtitutus, ne aliquem nulla in eorum Eccleſia Præbenda vacante, Motu proprio recipiant in Canonicum, & in Fratrem, ut Canonicam poſſint effugere ultionem, & Nos ſuper hoc providere aliter non cogamur. Si vero aliqua Eccleſia parvitatem Præbendarum, vel Beneficiorum habuerit, quæ in receptione quatuor Canonicorum, vel Clericorum reputet ſe gravatam puta, quia habet citra denarium Præbendarum, vel Beneficiorum numerum inſtitutum, ſi ſuper hoc ad Sedem Apoſtolicam voluerit habere recurſum: Nos prout expedire videbimus, curabimus providere.

De non recipiendis ad Beneficia antequam vacent.

Datum Neapoli nonis Aprilis Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 5. Aprilis 1255. Pont. An. I.

VII.

Revocatio Indultorum conferendi quæcumque Beneficia cum vacaverint, & Expectativarum ad eadem etiam poſt adeptam poſſeſſionem.

Ibidem.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, necnon Capitulis, Conventibus, & Collegiis eorumdem, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

DIſcrimen præteriti temporis, & inhiatio inverecunda petentium ambitione non carens felicis recordationis Innocentium Papam Prædeceſſorem noſtrum, fortius hactenus conſtrinxerunt, ut multis diverſa concederet, quæ forſitan alias non fuerat conceſſurus, & frequenter idem ad ea, in quibus ſua non dirigebatur intentio ratione locorum, & Perſonarum, ac etiam huiuſmodi periculoſi temporis cogebatur. Indulſiſſe ſiquidem aliquibus generales litteras, vel etiam ſpeciales ſub tenoribus diverſis, & formis idem dicitur Prædeceſſor, ſuper Archiepiſcopatibus, Epiſcopatibus, Abbatiis, & Prioratibus, ut cum eos vacare contingeret, conferrentur eiſdem. De inferioribus etiam Beneficiis puta Decanatibus, Archidiaconatibus, & aliis Perſonatibus, Eccleſiis Parochialibus, & aliis Beneficiis cum cura propriis nominibus deſignatis, aut ea demonſtratione, quæ nominis vice fungitur aſſeritur conceſſiſſe, ut cum ea vacare contingeret, certis aſſignarentur Perſonis, pro quibus nominatim direxerat ſcripta ſua: quæ indulta odioſa videntur, propter ambitionis vitium, qua inſatiabilis fit anxietas noxiæ voluntatis, & propter machinationem in mortem alterius, & plena divini animadverſione judicii, & triſtiſſimi eventus, cum es hoc deſiderare, quis mortem proximi videatur in cujus locum, & Beneficium ſe crediderit ſucceſſurum, & de rebus viventium ſpes futuræ ſucceſſionis, imo fiducia quodammodo tribuatur. Nos igitur huic morbo remedio celeri occurrere cupientes, cum locum in Eccleſia Dei futuræ ſucceſſionis expectatio ſibi non debeat vendicare, quam ipſi etiam Gentiles in ſuis legibus condemnarunt, de Fratrum noſtrorum conſilio litteras ſuper præfatis Archiepiſcopatibus, Epiſcopatibus, Abbatiis, & Prioratibus ſub quacumque forma obtentas, ſive generales fuerint, vel etiam ſpeciales, ac aliis inferioribus beneficiis ſupradictis ſub forma expreſſa ſuperius impetratas, & indulta hujuſmodi, & quidquid ex eis ſequutum eſt, vel ob ea, niſi impetratores hujuſmodi per litteras ſic conceſſas adepti jam fuerint Dignitates Beneficia, vel alia ſupradicta, & in poſſeſſionem fuerint, eorumdem juribus carere decernimus, & in poſterum non valere, præſertim, cum idem Prædeceſſor, ſicut accepimus, intentionem habuerit, ſuper hoc ſalubre adhibere remedium, & ad revocationem eorum ante ſuum obitum intendebat.

Expectativæ nonnullæ ab Innocentio conceſſæ.

Quam incongruum.

Irritatur.

Datum Neapoli nonis Aprilis Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die, annoque eodem.

VIII.

Quod ad Eccleſias Promoti infra ſex menſes munus Conſecrationis ſuſcipere teneantur.

Ibidem:

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Capitulis, Conventibus, & Collegiis Eccleſiarum Cathedralium, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm ad Romanam Eccleſiam, quæ diſponente Domino ſuper omnes alias ordinariæ poteſtatis obtinet Principatum, utpote Mater omnium Chriſtifidelium, & Magiſtra, cura principalis pertineat earumdem; decens, imo urgens eſt inter cçteras adminiſtrationis curas ex vi curæ ipſius officii ſponſis Eccleſiarum munus conſecrationis impendere, ut conſumetur ſpirituale meritum inter ipſos, ne ſponſæ viduatæ Paſtoribus ex hoc patiantur in temporalibus, & ſpiritualibus læſionem, & Dominici Gregis oves lupus rapax invadat, qui circuit quærens, quem devoret inceſſanter. Unde

Exordium.

Digitized by Google

de quia plurimi in Cathedralium Eccleſiarum electos aſſumpti conſecrationem ſuam non abſque ſuarum Eccleſiarum periculo ſuſcipere diſtulerunt hactenus, & protelant, propter quod grave paſſæ ſunt, & ſuſtinent Eccleſiæ diſpendium in utriſque; Nos ſub cujus cura Eccleſiæ ipſæ conſiſtunt, volentes ipſarum indemnitatibus occurrere, ut tenemur, de Fratrum noſtrorum conſilio ex nunc terminum ſex menſium omnium Cathedralium Eccleſiarum electis duximus ſtatuendum, infra quem munus conſecrationis ſuſcipiant reverenter. Alioquin niſi legitimo impedimento detenti fuerint ab adminiſtratione ſpiritualium, & temporalium noverint ſe ſuſpenſos, quod ſi non ſuſcepto conſecrationis munere, ultra prædictum terminum retinuerint Eccleſias aliis ſex menſibus viduatas, ex tunc eiſdem Eccleſiis auctoritate præſentium noverint ſe privatos, & Capitula, & Collegia, & Conventus ad quos electio pertinet prædictorum, ſibi providendi de aliis, auctoritate noſtra, liberam habeant facultatem.

Terminus electis indictus ad conſecrationem ſuſcipiendam.

Pœna contra inobedientes.

Non obſtante indulgentia eis a quocumque, & ſub quacumque verborum forma conceſſa per quam adverſus ſtatutum hujuſmodi poſſent in aliquo ſe tueri.

Datum Neapoli nonis Aprilis Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 5. Aprilis 1255. Pont. An. I.

IX.

Confirmatio Univerſitatis Studii generalis in Civitate Salamantina erecti.

Ibidem.

Aleſander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Regi Caſtellæ, ac Legionis Illuſtri, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

INter ea, quæ placita nos oblectatione letificant, grandi cor noſtrum reficitur gaudio, & lætitia exultat optata, cum eos, qui electi ſunt providentia præditi ad Populorum regimen, & Regnorum, ad communem ſubjectorum ſuorum profectum intentos conſpicimus, ipſoſque ad publicæ utilitatis provectus ſollicitos intuemur: probabile namque argumentum tribuitur, & ſpes certa, quod tali regimine ipſe Regum, & Regnorum Dominus honoretur, & tam Reges, & Regna, quam Populi floridis, & fructuoſis proficiant incrementis. Sane lętanter accepimus, & utique acceptamus, quod prudenter attendens, quod multitudo ſapientium ſanitas eſt Regnorum, quodque non minus prudentium conſilio, quam ſtrenuitate, vel fortitudine robuſtorum Regnorum ipſorum moderamina diſponantur, ac per hoc deſiderans Regna tibi divini muneris largitate conceſſa inextinguibili ſapientiæ lumine illuſtrari, eaque ſanis peritorum conſiliis, & maturitate fulciri, apud Salamantinam Civitatem, ut fertur uberrimam, & locum in Regno tuo ſalubritate aeris, & quibuslibet opportunitatibus prælectum, Venerabilis Fratris noſtri Epiſcopi, & dilectorum filiorum Capituli Salamantin. accedente conſilio, & aſſenſu generale ſtudium a doctoribus, & docendis in poſterum frequentetur, humiliter poſtulaſti a Nobis, Apoſtolico id munimine roborari. Nos igitur tuæ intentionis propoſitum dignis in Domino laudibus commendantes, tuis ſupplicationibus inclinati, quod ſuper hoc a Te de aſſenſu Epiſcopi, & Capituli prædictorum factum eſt, ratum habentes, & gratum, illud auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

A Caſtellæ Rege inſtitutum Studium Salamantinū.

Confirmatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ.

Datum Neapoli octavo Idus Aprilis Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 6. Aprilis 1255. Pont. An. I.

X.

Confirmatio Ordinis Fratrum, & Militum Hoſpitalis Leproſorum Sancti Lazari Hieroſolymitani, ſub Regula Sancti Auguſtini.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Magiſtro, & Fratribus Hoſpitalis Leproſorum S. Lazari Hieroſolymitani Ordinis Sancti Auguſtini, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm a nobis petitur, quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, Regulam Beati Auguſtini, quam vos aſſeritis eſſe profeſſos, ſicut eam hactenus ſervaſtis, vobis auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus, eadem auctoritate nihilominus ſtatuentes, ut Regula ipſa a vobis, & ſucceſſoribus veſtris, perpetuis futuris temporibus obſervetur.

Nulli &c.

Datum Neapoli undecimo Aprilis anno primo.

Dat. die 11. Aprilis 1255. Pont. An. I.

XI.

Quædam Pariſienſis Univerſitatis Statuta contra Fratres Ordinum Mendicantium probat, nonnulla temperat, cætera reſcindit.

Ex Waddingo ad an. 1255.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Magiſtris, & Scholaribus Pariſienſibus.

QUaſi lignum vitæ in Paradiſo Dei, & quaſi lucerna fulgoris in Domo Domini, eſt in Sancta Eccleſia Pariſienſis ſtudii diſciplina. Hæc quippe velut fœcunda eruditionis parens ad irrigandum ſterilem Orbis faciem, fluvios de fontibus Sapientiæ ſalutaris cum impetu foras mittens ubique terrarum Dei lætificat Civitatem, & in refrigerium animarum flagrantium ſiti juſtitiæ, aquas doctrinæ dividit publice in plateis. Ibi nimirum ordinatus eſt per providentiam Conditoris ad opus ad cuſtodiam

Univerſitatis Pariſienſis encomium.

diam Doctorum ordo præcipuos, ut ad vitæ fructum rationabilis creaturæ deducat affectum, ne in guſtum mortis vetita veteris prævaricationis illecebra ſeducatur. Ibi humanum genus originalis ignorantiæ cęcitate deforme per cognitionem veri luminis, qua ſcientia pietatia aſſequitur, reddita viſionis ſpecie reformatur. Ibi præcipue dat Dominus Sponſæ os, & ſapientiam, ac linguam myſticis eloquiis erudiam, cui reſiſtere nequit omnis adverſitas improborum. Ut igitur conſorti veſtri communicabile, ac commune omnibus bonum, omni pacis cuſtodia ſervare curemus, & favorabilibus patrociniis communire, ne in commune publicæ ſalutis eaitium illud æmula charitatis, & unionis invida Sathanę labefactare poſſit aſtutia; inſtructa quippe modis innumerabilibus ad nocendum in nobis, quos licet indignos cunctis mortalibus Dei dignatio ſuperintendere voluit de ſuperno faſtigio Domus ſuæ, præcipua ſollicitudinis vigilantia excitatur, & cor noſtrum urit curæ ſtimulus ſpecialis.

§.1. Olim ſane, ſicut accepimus, cum quibuſdam Scholaribus Univerſitatis veſtræ collegis fuiſſent a Vigilibus Civitatis Pariſico. atroces injuriæ irrogatæ uno illorum occiſo, reliquis graviter vulneratis, & in carcerem, & vincula conjectis, demum vos, quibus, ut dicitur, felicis recordationis Gregorius Papa Prædeceſſor noſter indulſit, ut ſi vobia, vel alieni veſtrum injuria, vel exceſſus inferatur enormis, utpote mortis, vel mutilationis membri cujuſquam, niſi congrua monitione præmiſſa, intra quindecim dies fuerit ſatisfactum, licitum ſit vobis uſque ad ſatisfactionem condignam ſuſpendere lectiones; attendentes, quod licet iidem Scholares, quos ſacrilega carceravit injuria, ut aſſeritur, vobis fuiſſent in craſtino redditi ſemivivi, juſtitiæ tamen executio in injuriarum hujuſmodi præſumptores videbatur ultra debitum prorogari, Scholas a lectionibus ſuſpendiſtis; Verum cum nec ſic juſtitiæ debitum proveniret, vos tantæ enormitatis articulo ſuggerente, de communi conſilio ad dictas injurias ſecundum Deum, & juſtitiam, quantum vobis foret licitum, ſi Judicis tepeſceret officium, proſequendas, & ad quaſdam ordinatione alias vos per obligationem roboratam juramentis adhibitis aſtrinxiſtis. Et quia ſuper his dilecti filii Bonus homo, & Elias Prædicatorum Ordinis Fratres, Scholas regentes Pariſiis in Theologica facultate, ex certis cauſis ſe ordinationibus, & obligationi hujuſmodi ſe ſubjicere noluerunt ad Sedem Apoſtolicam appellando, eos beneficio Societatis in Magiſtralibus privaviſtis, ipſoſque privatos publice nunciantes, injunxiſtis diſtricte, ut Scholares lectiones eorum de cætero non audirent, ne ipſorum auditores a pœna, quam Univerſitas infligere talibus conſuevit, ſe poſſent per ignorantiam excuſare.

Quæ Gregorius IX. in gratiam Univerſitatis ſanxerat refert.

Fratres Prædicat., & Minoritæ ab ea repulſi Summum Pontificem appellant.

§.2. Demum cum iidem Fratres ſuper hoc, ad dictæ Sedis præſidium confugiſſent, fel. rec. Innocentius Papa Prædeceſſor noſter, audito, quod inter Vos, & Cives, qui prædictas injurias irrogaverant, diſcordia per ſatisfactionem fuerat jam ſopita, volens de medio veſtrum controverſiæ ſubmovere materiam, & pacifice reformare mutuæ charitatis affectum, ipſos Fratres ad veſtrum Collegium, & conſortium reſtituit de gratia ſpeciali, prohibitionem, ſeu mandatum factum Scholaribus auditoribus eorumdem penitus revocando, ac dando vobis litteris in mandatis, ut prædictos Fratres ſine difficultate, ſeu dilatione reſumentes ad ſtatum priſtinum, & ad collegium Magiſtrorum, ac Univerſitatis conſortium admittentes eos occaſione præmiſſorum nullatenus vexaretis; Venerabilibus Fratribus noſtris, Silvaneſten. & Ebroicen. Epiſcopis ſuper hoc Mandati Apoſtolici Executoribus deputatis. At licet ad vos mandatum reſtitutionis, & revocationis hujuſmodi perveniſſe dicatur, ipſi tamen Fratres uſq; nunc adipiſci efficaciæ ſuæ reſtitutionis commodum, vobis quædam objicientibus, nequiverunt.

Innocentius IV. diſcordias Univerſitatis ſedat.

§.3. Cæterum vos filii Magiſtri in Theologia Pariſiis tunc regentes, hæc Statuta deliberatione habita ediditis, ut videlicet de cætero Religioſus aliquis non habens Collegium Pariſiis, & qui eſt a jure publice docere prohibitum, ad ſocietatem Magiſtrorum nullatenus admittatur, utque ſingula Religioſorum Collegia ſingulis Magiſtris actu regentibus, & unica Schola de cætero ſint contenta. Ne quoque aliquis Baccalaureus in Theologica facultate promoveatur ad Cathedram, niſi prius examinaverit ſemetipſum, ſaltem aliquos libros Theologiæ gloſſatos, & ſententias in Scholis alicujus Magiſtri actu legentis diligenter legendo. Quod ſi aliquis contra dictas ordinationes veſtras venire præſumpſerit, ei Societas veſtra, tam in principiis, quam in aliis ſubtraheretur omnino. Quicumque vero Baccalaureus licentiatus fuerit, & huic ordinationi conſenſum præſtare noluerit requiſitus, eum ſtatuiſtis excludi a conſortio Magiſtrorum, & eidem tam in principiis, quam in aliis ſocietatem magiſtralem penitus denegari; præmiſſis Statutis Univerſitatis, ut dicitur accedente conſenſu, reverentia tamen, & obedientia Sedis Apoſtolicæ, ac aliorum, quibus obedire tenemini ſemper ſalva. Statuiſtis inſuper ne ullus Magiſter in quacumque facultate ad Collegium Magiſtrorum, vel conſortium Univerſitatis eorum aliquatenus admittatur, niſi prius in plena Congregatione Magiſtrorum, vel ſaltem coram tribus Magiſtris ſuæ facultatis ad hoc ſpecialiter deputatis, juraſſet, Statuta veſtra licita, & honeſta, & vobis expedientia ſe firmiter ſervaturum. Secreta quoque, & conſilia veſtra poſt inhibitionem ſibi factam a vobis, fideliter celatorum: quodque obligationibus veſtris licitis, & honeſtis, ac vobis expedientibus, præcipue ea tenore privilegiorum veſtrorum capientibus pacifice concorditer conſentiet. Et ut hoc firmius ſervaretur, addidiſtis, ut nullus Magiſter principium alicujus Baccallarii tenere, vel ejus principio intereſſe præſumat, niſi prius ei conſtiterit, quod idem Baccallarius ad prædicta modo præhabito ſic ligatus, nec idem Baccallarius ſi alio modo inceperit, Magiſter aliquatenus a vobis habeatur. Statuiſtis præterea, ut ſi ceſſante ſtudio Pariſien. ob cauſas conſimiles, vel alias rationabiles, aliquis interim Baccallarius in aliqua facultate de novo ſolemniter incipere, vel aliquis eorum, qui primum rexerunt, ſuas interim reſumere præſumpſerint lectiones, ex tunc a conſortio veſtro in perpetuum excludatur, nec Pariſius, ſeu alibi, ubi

Statuta ab Univerſitate edita contra Mendicantes.

ubi ſtudium transferri contigerit inter Magiſtros, ſeu Scholares aliquatenus admittatur, & pœna conſimili Scholario, qui interim cauſa ſtudii Pariſius venire præſumpſerit, puniretur, niſi tranſgreſſores prædicti præſumptionem ſuam ad arbitrium Univerſitatis veſtræ curaverint emendare, & hæc ordinaſtis, & ſtatuiſtis ſub pœna, quam infligere poteſtis, inviolabiliter obſervanda; nihilominus recenſentes excommunicationis ſententiam, quæ in tranſgreſſores præmiſſorum extitit, ut proponitur promulgata, ab omnibus inviolabiliter obſervari, ſalvis in omnibus jure, ac libertate Canonicis Pariſien. quantum ad omnia, in quibus, & per quæ a veſtris ordinationibus, & ſtatutis auctoritate Apoſtolica, ſeu quacumque alia ſunt exempti.

De his per FF. Prædicatores, & Minoritas ad Sedem Apoſtolicam appellatum.

§.4. Porro dilectis filiis Priore Prædicatorum, & Guardiano Minorum Fratrum ſuam ad ſedem prætactam, refugium oppreſſorum, deferentibus quæſtionem, quod nos occaſione ſtatutorum hujuſmodi a vobis, eis exclusis, pro veſtro libito editorum ipſos, & liberum, & quietum ſtatum Magiſtrorum, & Fratrum eorumdem Ordinum Pariſius ſtudio inſiſtentium, ac ſcholarium ſuorum indebite torbabatis, præfatus Innocentius nec expediens reputans, neque decens prædictis omnibus preſſuras hujuſmodi, vel moleſtias irrogari, vobis ſuis dedit litteris in mandatis, ut ab ipſorum quibuslibet novis moleſtiis, & inquietationibus, prædictis ſtatutis nequaquam obſtantibus deſiſtentes nihilominus penitus uſque ad feſtum Aſſumptionis B. Virginis proximo tunc venturum, in eorum, vel priſtini ſtatus ipſorum præſumpſeritis præjudicium attentare.

Ab Innocentio utraque pars citata.

§.5. Et quoniam inter vos, & Fratres prædictos idem Innocentius omnem ſcandali, & diſcordiæ cupiebat materiam amputare, ut ſub vinculo pacis pacificis ſcientiæ ſtudiis vacaretis, ſupradictis Epiſcopis per ſua ſcripta mandavit, ut tam vos, quam fratres eoſdem, ex parte ſua peremptorie citare curarent, quod in præmiſſo feſto (niſi ſub iiſdem interim proveniret concordia) per Procuratores idoneos ad ipſius præſentiam veniretis, ut ſuper præmiſſis quod utile, ſalubre, & conveniens proſpiceret, auctore Domino, ordinaret, nec permitterent idem Epiſcopi, Fratres eoſdem a vobis contra præmiſſa medio tempore moleſtari.

Alexander Papa decernit, ut ſupra.

§.6. Denique idem Prędeceſſor morte pręventus nihil potuit juxta pium conceptum animi ſui ſuper eodem negotio definire, ſicque nos habuit in hujuſmodi ſollicitudinis cura, ſicut, & in cæteris Paſtoralis anguſtiæ laboribus licet immeritos, ſucceſſores. Veſtrum itaque ſufficiens ad ordinationem ſuſcipiendam habentes mandatum, & prędictorum Prioris, & Fratrum Procuratoribus, necnon & dilecto filio Magiſtro Ordinis Prædicatorum, qui cum illis poſtulabat hoc ipſum in noſtra præſentia conſtitutis, præmiſſa omnia, & proceſſus habitos, diligenter inſpeximus, quæcumque in auditorio noſtro ſuper bis utrinque fuere propoſita diligenter intelleximus, & tandem per viam pacis, quæ proceſſus eſt gratiæ, ad dirimendum inter partes exortæ controverſię ſcrupulos, nos Domino dirigente, aliqua ex pręmiſſis ordinationibus, & ſtatutis a vobis editis, ut ſalubrius maneant, & utilius commoditati proficiant generali, de fratrum noſtrorum conſilio moderanda providimus. Cætera vero ne

rigore diſtrictionis unitatem communionis exaſpereut, reſecanda.

§.7. Etenim circa id quod ſtatuere voluiſtis, ne ullus Religioſus, nullum Pariſius habens collegium, & a jure publice docere prohibitus, in Magiſtrorum Collegium ullatenus admittatur, & ſingula Religioſorum Collegia ſingulis Magiſtris actu regentibus, & unica ſchola de cætero ſint contenta, conſideranda ea nobis diligenter occurrunt, quæ memoratus Gregorius circa ſtatutum ſcholarium, & ſcholarum Pariſien. ſtatuiſſe dicitur obſervanda; videlicet, quod quilibet Cancellarius Pariſien. deinceps creandus coram Epiſcopo, vel de ipſius mandato in Capitulo Pariſienſi vocatus ad hoc, & præſentibus pro univerſitate ſcholarium duobus Magiſtris in ſua inſtitutione curabit, quod ad regimen Theologiæ, & Decretorum bona fide ſecundum ſcientiam ſuam, loco, & tempore ſecundum Statutum Civitatis, & honorem, ac honeſtatem facultatum ipſarum, nonniſi dignis licentiam largiretur, nec admitteret indignos perſonarum, & nationum acceptione ſubmota. Ante vero quam quemquam licentiet, infra tres menſes a tempore petitæ licentiæ, tam ab omnibus Magiſtris Theologiæ in Civitate præſentibus, quam aliis viris honeſtis, & litteratis, per quos veritas ſciri poſſit de vita, ſcientia, & facundia, necnon propoſito, & ſpe proficiendi, ac aliis, quæ ſunt in talibus requirenda, diligenter inquirat, & inquiſitione ſic facta, quid deceat, & quid expediat bona fide, det, vel neget ſecundum ſcientiam ſuam, petenti licentiam poſtulatam. Magiſtri vero Theologiæ, & Decretorum, quando incipiunt legere, præſtabunt publice juramentum, quod ſuper præmiſſis fidele teſtimonium perhibebunt. Cancellarius quoque jurabit, quod conſilia Magiſtrorum in malum eorum nullatenus revelabit Pariſien. Canonicis libertate, ac jure in incipiendo habitis in ſua manentibus firmitate.

De Licentiandis.

§.8. Cum ergo ex Conſtitutione hujuſmodi liqueat manifeſte, quæ in licentiando ſcholares ad ſcholarum regimen Cancellario ſit facultas, & quanta ſibi ſuper hoc religio fidei, & circumſpectionis neceſſitas indicatur, videri poteſt acutius intuenti, auctoritati Conſtitutionis Apoſtolicæ, quæ ſtatui ſcholarum, & ſcholarium providens certos Cancellarii officio terminos poteſtatis indulget, per conſtitutionem veſtram in propagandi ſtudii diſpendii derogari. Volumus itaque Cancellarii poteſtatem in Conſtitutione ſæpefati Gregorii, circa Statutum Pariſien. ſtudii declaratam, nulla imminatione convelli. Ipſe tamen circa Licentiandos, tam de Sæcularibus, quam de Regularibus non ſolum ea, quæ attendenda in Conſtitutione ipſius Gregorii exprimuntur, verum etiam ſtatum, & neceſſitatem Eccleſiæ generalis, & populorum ſalutem diligenter attendat, & iis, quos ſuffragantibus meritis, & ſuadentibus circumſtantiis viderit ad Magiſterium promovendos, ſic faveat, quod capacem ſenſum a natura ſortiri ad profectum ſcientiæ propoſito Studioſis magiſtralis tituli præmio provocentur, & ad gubernaculorum officia, quæ intra Sanctam Eccleſiam ſæpius imminent, perſonis idoneis diſpenſanda ſuppetere poſſit virorum copia probatorum, præſertim in arte artium, quæ profecto eſt regimen animarum. Ex eo autem, quod aliqua Sæcularium,

De facultate Cancellarii.

vel Religioſorum Collegia de licentia Cancellarii plures meruerunt habere Magiſtros hactenus, aut Scholas, nolumus eis circa proprietatem, vel poſſeſſionem habendi hujuſmodi jus in poſterum proveniſſe: ſicut iis, qui non plures, vel nullum hactenus habuiſſe noſcuntur, volumus ex hoc viam aliquam habendi, vel plures præcludi, ſi Cancellarius omnibus, quæ conſiderari debent inſpectis alicujus, vel plurium licentiam eis viderit, prout ſibi competit, concedendam.

De Baccalariis. §. 9. Illud autem, quod de Baccalariis ſtatuiſtis ad magiſtralem Theologicæ facultatis cathedram, niſi aliquos ejus facultatis libros gloſſatos, & ſententias in ſcholis alicujus Magiſtri actu regentis legerint, nullatenus admittendis, ſic duximus temperandum, ut repelli tales non debeant, ſi ubicumque Pariſius, dummodo in loco publico, & honeſto eos prætactos libros legiſſe patuerit. Nec etiam hoc ipſum probationis experimentum exigi volumus circa illos, de quibus alias manifeſte conſtiterit, quod ad ſcholarum regimen ſint idonei comprobati.

De Magiſtris. §. 10. Statutum vero quo decreviſtis, ne ullus Magiſter in facultate quacumque ad conſortium Magiſtrorum, vel collegium Univerſitatis aliquatenus admittatur, niſi prius in plena Congregatione Magiſtrorum, vel ſaltem coram tribus Magiſtris ſuæ facultatis ad hoc ſpecialiter deputatis præſtito juramento, quod ſecreta, & conſilia veſtra poſt inhibitionem ſibi factam a vobis bona fide celabit, alioquin pœnæ ſubjaceat in Statuto hujuſmodi conſtitutæ; hoc moderamine mitigamus, ſaluti animarum, & conſcientiarum, ac famæ periculis præcaventes: ut ſi talibus ardua, & difficilia negotia ab univerſitate commiſſa fuerint in ſecreto tenenda, illa ſic teneantur bona fide celare, quod nemini ea in ejuſdem Univerſitatis diſpendium revelabunt, niſi forte talia eſſent, quæ non poſſent ſine animarum periculo ſubſtineri.

De ceſſatione Scholarum. §. 11. Denique ſuper ceſſatione ſcholarum, non obſtante alia Ordinatione, vel contraria Conſtitutione a nobis edita, eam formam dumtaxat obſervari volentes, quam præfatus Gregorius in Conſtitutione, quam ſuper hoc edidit, noſcitur tradidiſſe, quod videlicet ſi forte vobis hoſpitiorum ſubtrahatur taxatio, aut quod abſit vobis, vel alicui veſtrum injuria, vel exceſſus inferatur enormis, utpote mortis, vel membri mutilationis, niſi congrua monitione premiſſa, infra quindecim dies fuerit ſatisfactum, liceat vobis uſque ad ſatisfactionem condignam ſuſpendere lectiones, & ſi alicui veſtrum indebite carcerari contigerit, fas ſit vobis, niſi monitione præhabita, ceſſet injuria, ſtatim a lectione ceſſare, ſi tamen id videritis expedire. Eidem formæ adjiciendo ſtatuimus, ut cum pro aliqua ex cauſis in eadem Gregorii Conſtitutione contentis, Univerſitas veſtra lectiones duxerit ſuſpendendas, omnes Magiſtri tam Regulares, quam Sæculares ipſas ſuſpendere teneantur, eas niſi cum Univerſitate minime reſumpturi. Sane ſi ſuper obſervantia hujus Statuti de lectionibus ſuſpendendis, & ejus quod præmittitur, videlicet de ſecretis, & conſiliis Univerſitatis minime revelandis, aliquam obligationem videritis deliberatione provida ſtatuendam, qua tam præſentes Magiſtri, quam poſteri ad ea explicite, ac ſpecialiter aſtringantur, vobis, dummodo duæ partes Magiſtrorum Theologicæ facultatis, & eo modo duæ partes Magiſtrorum ſingularum facultatum, reliquarum videlicet Canoniſtarum, Phyſicorum, & etiam Artiſtarum ſuum ſuper hoc voluerit præſtare conſenſum, id faciendi liberam concedimus facultatem. His itaque Statutis, & Ordinationibus ſecundum moderationem noſtram robur inviolabilis obſervantiæ habituris, cætera pro pace veſtra ſuadente providentiæ conſilio, reſecamus, denuntiantes ne Magiſtri Regulares, vel Sæculares ea ſervare teneantur ex debito præſtiti juramenti, vel ad ea obſervanda in poſterum Sacramento ligentur, libertatibus Pariſien. Eccleſiæ in omnibus, & per omnia ſemper ſalvis, & in aliis Univerſitatis veſtræ privilegiis, & immunitatibus in ſuo nihilominus robore duraturis. Prædictos inſuper Prædicatorum Ordinis Fratres Theologiæ facultatis Magiſtros ad Magiſtrorum conſortium, ipſoſque, ac auditores eorum ad Univerſitatis collegium de noſtræ poteſtatis plenitudine reſtituentes omnino, & decernentes ad eadem conſortium, & collegium a vobis in dulcedinis ubere ſine difficultate qualibet admittendos, omnes ſententias privationis, ſeu ſeparationis a conſortio Univerſitatis, vel ſimilibus, ſive pœnas alias in eoſdem Fratres, & Scholares eorum, præmiſſorum occaſione prolatas penitus revocamus: non obſtantibus ſtatutis quibuſcumque, juramento, pœna, ſive obligatione, vel confirmatione qualibet roboratis, aut litteris a Sede Apoſtolica impetratis, vel de cætero impetrandis, quæ de præſenti ordinatione, ac providentiæ noſtræ ſtatuto plenam, & expreſſam non fecerint mentionem.

Clauſula derogans. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ ordinationis, conſtitutionis, & revocationis infringere. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 14. Aprilis 1255. Pont. An. I. Datum Neapoli decimo octavo Kalendas Maji, Pontificatus noſtri anno primo.

XII.

Ex Regeſt. Vatic. Quod contra Franciæ Regem, ejuſque in Regno Succeſſores a nemine Cenſuræ publicari poſſint abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Illuſtri Regi Franciæ, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

Exordium. SUblimæ Regnum Franciæ Solium præeminentiæ coruſcans titulis, generoſitate, magnanimitate, ac ſtrenuitate clarius cæteris, & excelſius innoteſcit, ſed dum fidei ſuæ Solem, devotionis ignem, & ſpeculum operum, quibus præfulget, attendimus, aſpicimus ipſum iis tribus luminaribus copioſius radiare, ac exempli fulgorem ad alios effundere potiorem. Claritate quippe ſanguinis rutilat, ſed animi puritate perlucet: magnum quidem eſt dignitatis honore, ſed geſtorum nobilitate magnificum, conſpicuum inquam altitudine ſtatus, ſed præcel-

cellentia bonitatis illuſtre. Convenit itaque, ut hoc genus Regum tam inſigne, tot utique præeminentiis, & meritis inſignitum ſingularium privilegiorum inſigniis in ſignum præcipue benevolentiæ, ac gratiæ ſpecialiter deſignemus; maaime quia es hoc genere ſuſcepit Mater Ecclesia, & ſuſcipit filios benedictionis, & gaudii filios factis, & fama pollentes, filios opportuni auailii, & favoris, quia in hoc genere favum delibat dulciorem reverentiæ filialis, quia de hoc haurit continue amenom innatæ ſinceritatis odorem. Hinc eſt igitur, quod nos genus ipſum eaimiæ dono gratiæ honorantes tuis de votis precibus inclinati, auctoritate Apoſtolica indulgemus, ut nullus ordinariam Juriſdictionem habens, nulluſque Apoſtolicæ Sedis Legatus, aut Delegatus, vel Subdelegatus ab eorum aliquo, ſeu exequtor, aut conſervator a Sede deputatus eadem in tuam, vel chariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ Margharitæ Illuſtris Reginę Franciæ Usoris tuæ, aut ſucceſſorum tuorum, qui legitime in prædicto Franciæ Regno ſuccedent, Perſonas Interdicti, vel Eacommunicationis Sententiam valeat promulgare, ſine ſpeciali ejuſdem Sedis licentia, vel mandato plenam, & eapreſſam faciente de præſentibus mentionem.

Privilegium.

Decernenres hujuſmodi ſententias ſi contra hoc indultum prolatæ fuerint irritas, & inanes.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, & Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 25. Aprilis 1255. Pont. An. I.

Datum Neapoli ſeptimo Kalendas Maji Pontificatus Noſtri Anno primo.

XIII.

Conſitmatio Concordiæ inter Fratres Carthuſianos initæ pro bono regimine totius Ordinis.

Ex Regeſt. Vatic.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Carthuſiæ, ac Carthuſien. Ordinis univerſis Prioribus, & Fratribus, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Fratres Carthuſien. queruntur de ordinatione Capituli Generalis.

ORta dudum inter vos fili Prior, & Fratres Cartuſiæ ex parte una, & vos filii Priores Carthuſien. Ordinis ea altera ſuper proceſſibus, & ordinatione veſtri Generalis Capituli materia quæſtionis, felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter dilecto filio noſtro Joanni tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyteto Cardinali commiſit, ut ſine Judicii ſtrepitu corrigeret ſuper hoc ea, quæ ad utilitatem ipſius Ordinis, & ſuper ſtatu ipſius Capituli corrigenda erant, vel etiam reformanda, qui ſuper iis quamdam ordinationem fecit, quam idem Prædeceſſor auctoritate Apoſtolica confirmavit. Er licet hujuſmodi ordinatio in eodem Capitulo tunc proaimo celebrato fuerit obſervata; Vos tamen Fratres Cartuſiæ aſſerentes; Vos es prædicta otdinatione gravatos ad noſtram ſuper hoc providentiam recurriſtis.

Statuitur iiſdem quædam ſervanda methodus.

Qua tamen ſe gravari queruntur.

Cum itaque hujuſmodi negotium eidem Cardinali commiſerimus judicio, vel concordia terminandum, idem Cardinalis negotium ipſum per quamdam otdinationem de conſeuſu partium terminavit, prout in Inſtrumento publico confecto, exinde ſigillato ipſius Cardinalis ſigillo plenius continetur. Nos itaque quod ſuper hoc ab eodem Cardinale factum eſt ratum, & gratum habentes id auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenorem ipſius Inſtrumenti de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt.

Alia præſcribitur methodus.

In Nomine Domini. Amen.

Quanto dilecti filii Fratres Cartuſien. Otdinis per meritorum ſuffragia ſanctæ converſationis eaempla, & per incrementa ſapientiæ ſalutaris in ædificationem Eccleſiæ Chriſti ferventer aſſurgunt, tanto attentius convenit eorum proſpici commodis, & provideri quieti, ut tamquam pacis intimæ zelatores tranquille diſpoſiti, & diſpoſite ordinati per pacem pectoris interius acquiſitam ad pacis æternæ pulchritudinem cum obtinendi fiducia feliciter valeant inhiare. Sed frequenter humani generis inimicus draco ille in malitia veteranus, qui de firmamento Cœli tertiam partem Stellarum ſecum traxiſſe legitur, illos adhuc igniiis diſcurdiæ telis, & limatis diſſenſionum aculeis verſipelliter aggredi non veretur, qui in caliginoſo miſeriæ præſentis ergaſtulo, quaſi ſtellæ lucentes reſplendent aliis per exempli famam laudabilem, & ſibi nihilominus per nitentis conſcientiæ puritatem, inter quos prædicti Fratres merito numerantur præfulgentes multiplici radiorum jubare, qui ſuæ converſationis fulgoribus illuſtrant efficaciter Orbem terræ. Verum quia dicti Draconis nequitia operante inter præfatos Fratres ſuborta fuit materia quęſtionis præcipue ſuper proceſſibus, & ordinatione ſui Generalis Capituli felicis recordationis Dominus Innocentius Papa Quartus Motu proprio, non inſtinctu alieno nobis Fratri Joanni miſeratione divina tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali, tamquam es proprio commiſit officio, ſine ſtrepitu judicii, partibus non vocatis, ea, quæ ad utilitatem ipſius Ordinis, & ſuper ſtatu Capituli Generalis corrigenda erant, vel etiam reformanda. Dedit inſuper poteſtatem, & mandatum, ut ad ea ſtatuenda, & ordinanda, quæ decus Ordinis, & decorem proſpicerent, noſtra ſollicitudo prudenter intenderet, & intentio vigilaret. Nos vero ſicut ſimplicitati Religionis congruere videbatur, juris ordine ſervatu ſententialiter ordinavimus Monachos Clauſtrales non debere admitti cum Prioribus Ordinis ad diffiniendum ſedente Generali Capitulo, nec ad aliquid cum eiſdem ſtatuendum cum tales Priores obligent univerſos, nec fas ſit juxta legitimas ſanctiones, ut dominium habeat par in parem, & multo minus minimus in majorem, & hujuſmodi Conſtitutiones editæ, vel edendæ, non a minoribus ad majores, ſed a majoribus derivari debeant ad minores. Ordinatione tandem hoc modo publicata per dictum Dominum Innocentium ſcienter confirmata, ſic acceptata fuit in proaimo ſequenti Capitulo, quod

Superius dicta enarrantur.

Clauſtrales non admittendi cum Prioribus ad deffiniendum.

Idem confirmatum ab Innocentio.

quod per ipſam, & ſecundum ipſam illa vice Diffinitores, & ipſe Prior Carthuſiæ in diffiniendo, & ſtatuendo totaliter, & finaliter proceſſerunt; ſed celebrato per hunc modum Generale Capitulo Fratres Domus Carthuſiæ per noſtram ordinationem ſe gravatos aſſerentes Procuratorem ſuum ad Curiam deſtinarunt, qui cum indefeſſa clamoris inſtantia, & importunitate diuturna ſuper hoc petiit a Summo Pontifice, ſine culpa ſua gravatis miſericorditer provideri pro ſua parte non impudenter adiciens, quod cum ipſi fuerint in poſſeſſione, vel quaſi ponendi, vel habendi quatuor Monachos cum quatuor Prioribus, qui diffiniunt, illa poſſeſſione per noſtram ordinationem extiterunt indebite ſpoliati.

Fratres Carthuſię hoc decreto gravati Sedem Apoſtolicam interpellant.

Summus vero Pontifex, videlicet Dominus Alexander Quartus totum commiſit negotium noſtræ providentiæ pace, vel judicio terminandum. Nos vero vocatis partibus, quæ fuerunt evocandæ, & auditis de plano, quæ fuerunt hinc inde coram Nobis propoſita, feſtinanter, & utiliter intendebamus totam controverſiam ſecundum allegata, & propoſita terminare, ſed utræque partes comperto per conjecturas noſtræ voluntatis propoſito verentes præſtolari ſententiæ calculum, antequam aggrederemur pronunciantis officium, in ſubſcriptam pacis formulam unanimiter, & equanimiter concordarunt videlicet.

Judicium de hac re Cardinali commiſſum.

Quod ſingulis annis collecto Capitulo generali apud Carthuſiam primus Prior Carthuſiæ unum diſcretum, & idoneum Diffinitorem nominet Electorem ſuum, quem voluerit de Monachis Carthuſiæ, vel de Prioribus in eodem Capitulo congregatis.

Compoſitionem ineunt Carthuſiani.

Deinde quinque Priores Primarum Domorum ipſius Ordinis ſingulariter ſinguli Diffinitorum ſingulos alios nominent Electores, ſive de Prioribus, ſive de Carthuſiæ Monachis in eodem Capitulo conſtitutis, hoc penſato de equali, & debita portione, ut quinque prædicti Priores, qui Diffinitorum Electores nominant, annis mutentur ſingulis, ſucceſſive Domorum ordine conſervato, deſcendendo ſemper per ſingulos Priores uſque ad ultimum incluſive, & poſtmodum a capite inchoando Priore Carthuſiæ non mutato. Sex igitur Electores ſtatim poſtquam, ut ſupradictum eſt nominati fuerint, recedant in locum ad hoc ſpecialiter deputatum, & brevi tractatu inter ſe habito abſque ulla perſonarum, partium, nationum, vel conditionum acceptione eligant octo Diffinitores pro ſuæ voluntatis arbitrio, ſive de ſe ipſis, ſive de Prioribus, ſive de Monachis Cartuſiæ in eodem Capitulo congregatis, quos teſte fideli conſcientia ſuo crediderint Judicio qualibet exceptione digniores, quibus electis unus eligentium Diffinitores ipſos per hunc modum electos vice ſua, & Collegarum ſuorum in communi mox audientia publicabit. Qui Diffinitores electi, & nominati habebunt plenitudinem poteſtatis, una cum Priore Carthuſiæ ordinare, ſtatuere, & diffinire, quæ ſecundum Deum, & Propoſiti Carthuſien. obſervationem melius, & utilius in ipſo Capitulo viderint ordinanda, ita quod quidquid a Priore Carthuſiæ cum quatuor de prælibatis Diffinitoribus ad minus, vel cum pluribus diffinitum fuerit, vel ſtatutum plenam habebit in toto Ordine firmitatem. Quinque vero, vel ſex ſine prędicto Priore Carthuſiæ, nihil cum effectu poterunt ordinare, ſed ſeptem, vel octo ſi aliquid ordinaverint, vel ſtatuerint, quod Priori Carthuſiæ memorato non placeat tunc eligantur duo Arbitri, unus eſt parte Prioris Carthuſiæ, & alius ex parte Diffinitorum, & tertius ſit communis de toto Electus Monachorum Carthuſiæ, & Priorum Collegio, ita tamen quod nullus ſit de Diffinitoribus ſæpedictis, & quidquid ipſi tres ſuper ordinatione illorum ſeptem, vel octo Diffinitorum dixerint eſſe tenendum, utile, vel expediens, vel etiam reſpuendum, erit ratum, & firmum, & per totum Ordinem inviolabiliter obſervandum, alias vero non privata vero Capitula ſuper annuum, ut eorum alludamus vocabulo celebrabuntur in illa forma, quam Generale Capitulum ordinabit.

Nos vero prædictus Cardinalis ſupradictam concordiam factam de communi partium voluntate potiſſimum acceptantes ipſam volumus, & mandamus auctoritate Domini Papæ, & de conſilio Cardinalium illibatam, atque firmam in ſui roboris conſiſtentia perpetuo permanere.

Confirmatur a Cardinali Delegato.

Contradictores, & Rebelles ſub interminatione Anathematis compeſcendo. Non obſtante ordinatione noſtra, de qua mentionem fecimus, vel aliquo actu contrario, vel confirmatione Domini Papæ, vel quibuſcumque litteris ſuper ipſis impetratis, vel etiam impetrandis, vel quibuſcumque confeſſionibus, vel reſponſionibus coram nobis in Judicio, vel extra judicium promulgatis, per quas nolumus in poſterum, extra, vel ultra præſentem ordinationem alicui partium jus acquiri, vel præjudicium generari.

Obſtantium derogatio.

Supplentes auctoritate Domini Papæ, & de ipſius plenitudine omnem defectum, ſi quis fuit in Procuratoribus partium, vel in Procuratoriis eorumdem. Actum eſt hoc Neapoli in Hoſpitio noſtro Anno Domini milleſimo ducenteſimo quinquageſimo quinto, indictione decimatertia menſe Aprilis die decimaquarta, Pontificatus Domini Alexandri Papæ Quarti Anno Primo. Præſentibus Fratre Riccardo Monacho Foſſænovæ Cappellano noſtro, Fratre Mauro Monacho Sancti Sebaſtiani Neapolitan., & Guillelmo de Cabilone Clerico noſtro. Ad majorem autem fidem huic ordinationi in poſterum adhibendam, ipſam cum noſtri Sigilli appenſione per Leonardum infraſcriptum Tabellionem redigi fecimus in publica documenta. Ego Leonardus Imperiali auctoritate Notarius prædictæ ordinationi interfui, & ipſam de mandato, & auctoritate prædicti Domini Joannis Cardinalis ſcripſi, & publicavi,

Inſtrumenti legalizatio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſulæ Pontificiæ.

Datum Neapoli quarto Kalendas Maji Pontificatus Noſtri Anno Primo.

Dat. die 28. Aprilis 1255. Pont. An. 1.

Decla-

XIV.

Declarationes quorumdam Articulorum contentorum in Conſtitutione Innocentii IV. num.XXVII. contrs Hæreticos, quæ legitur ſupra fol. 324. *Ad extirpanda*.

Aleaander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum, Inquiſitoribus Hæreticorum in Provincia Lombardiæ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Innocentius PP. ſtatuit, ut a Poteſtatibus Civitatum eligerentur Miniſtri Inquiſitionis:

CUm ſecundum tenorem Conſtitutionum felicis recordstionis Innocentii Pspæ Prædeceſſoris noſtri, quas in capitulsribus Civitatum, & locorum Italiæ snnotari mandavit, contineatur, quod quilibet Poteſtas, ſeu Rector cujuslibet Civitatis, ſeu loci, infra tertium diem poſt introitum regiminis ſui, duodecim viros probos, & catholicos, & duos Notarios, & duos ſervitores, vel quotquot fuerint neceſſarii, inſtituere teneantur, quos Diœceſanus, ſi præſens extiterit, & intereſſe voluerit, & duo Fratres Prædicatores, & duo Minores (ad hoc a ſuis Superioribus, ſi Conventus ibi fuerint eorumdem Ordinis deputati) duxerint eligendos, per quos inquirantur Hæretici, & etiam capiantur. Teneatur inſuper idem Poteſtas, vel Rector infra decem dies ſui regiminis, ſyndicare præcedentem proxime Poteſtatem, vel Rectorem, & etiam ejus Aſſeſſores, per tres viros Catbolicos, & fideles electos ad hoc per Diœceſanum ſi fuerit præſens, & per Prædicatores, & Minores de omnibus, quæ in Conſtitutionibus præfatis, & Legibus, quæ contra Hæreticos, & eorum complices edits continentur. Et ſicut ad audientiam ipſius noſtri Prædeceſſoris pervenit, earumdem Conſtitutionum ſuper bis plerumque impeditur effectus, pro eo ſcilicet, quod interdum illi, qui prædictos Viros debent eligere, electioni bujuſmodi non poſſunt intereſſe, vel nolunt.

Et fieret Syndicatus contra præcedentem Poteſtatem:

§.1. Nos ad inſtar Prædeceſſoris ejuſdem, ſuper his ſicut convenit providere volentes, ſtatuimus, ut ſi Diœceſanus, & Fratres Minores prædictæ electioni prædictorum Virorum noluerint, vel non potuerint intereſſe, per aliquem veſtrum, ſeu illos, quibus id duxeritis committendum, in locis, in quibus Inquiſitionis officium exercetis, eligere perſonas, ſeu viros hujuſmodi libere valeatis, vobis, & veſtrum ſingulis auctoritate præſentium indulgemus. Non obſtante juramento, quod prædicti Poteſtates, & Rectores de obſervandis præfatis Conſtitutionibus exhibere tenentur, a quo ipſos, quantum ad hos articulos, ſive caſus, duximus abſolvendos.

Declarat Alexander iis renuentibus a quibus hujuſmodi electio fieri debeat.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignstionem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 30. Aprilis 1255. Pont. An. I.

Datum Neapoli ſecundo Kal. Maji, Pontificatus noſtri anno primo.

Sequuntur aliæ declarationes ſuper nonnullis dubiis.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Prædicatoribus, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, in Lombardia, & Marchia Januenſi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

Felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter, dudum Conſtitutiones quaſdam edidit, ſecundum quas rigor debet exerceri canonicus, in extirpandis ex agro fidelium zizaniis hæreticæ pravitstis: quarum aliquæ videntur ambiguæ, ſuper quibus noſtræ reſponſionis oraculum imploraſtis. Ne igitur ipſarum Conſtitutionum obſcuritas, commiſſæ vobis ſollicitudini, pernicioſas Vineæ Domini, pie perſequendi, capiendique vulpeculas, obſtaculum objiciat tarditatis: quinque ipſarum Conſtitutionum cspitula, quæ vobis dubia videbantur, auctoritste præſentium, de Fratrum noſtrorum conſilio, duximus declaranda.

Primum dubium.

§.1. Primum ſane dubitstionis veſtræ capitulum continet, quod tam duodecim Viri, quam Notarii, & Servitores eorumdem, ad capiendum hæreticos deputati, ſimul & diviſim plenarism præcipiendi, ſub pœna & banno, quæ ad officium ſuum pertinent, babeant Poteſtatem. Poteſtas vero talis loci, vel Rector, teneatur habere firma, & rata omnia præcepta, quæ occsſione officii ſui fecerint duo ex ipſis Officialibus ſive plures, & pœnas exigere non ſervantium.

Reſponſio.

§.2. Hoc itaque, quod de pœna, & banno dictum eſt, de illis dumtaxat interpretamur intelligi, quæ conſequenter in eiſdem Conſtitutionibus ſunt expreſſæ. Poſſunt autem prædicti Officiales Communitati, Burgo, & Villæ præcipere ſub pœna, & banno, uſque ad ducentas marchas argenti, & ultra ad arbitrium Poteſtatis loci ejuſdem, quod Poteſtati, vel Diœceſano, aut ejus Vicario, ſeu Inquiſitoribus bæreticorum, præſentsbunt infra præfigendum eis terminum competentem, omnes hæreticos, & bæreticas, quos ſibi dicti Officisles duxerint sſſignandos. Et Poteſtss loci a non ſervantibus pœnam hujuſmodi exigere teneatur.

Secundum dubium.

§.3. Secundum vero eſt, quod domus, in qua prohibiti fuerint bæreticorum captores, ſine ſpe reædificandi, funditus deſtruatur, & bona, quæ ibi reperta fuerint, fiant capientium, ac ſi bæretici fuiſſent ibidem inventi.

Tertium dubium.

§.4. Quodque babet, quod domus, in qua repertus fuerit aliquis hæreticus, ſeu hæretica, ſine ulla reædificandi ſpe, funditus deſtruatur, niſi Dominus domus ibidem procuraverit reperiri, & ſi Dominus domus illius alias domos habuerit contiguas illi domui, omnes illæ domus ſimiliter deſtruantur, & bona, quæ fuerint inventa in domo illa, & in domibus illi adhærentibus, publicentur, & fiant auferentium, niſi auferentes fuerint in officio conſtituti.

Reſponſio ad hæc duo.

§.5. Hæc autem duo capitula uno declarationis Sedis Apoſtolicæ radio lucidantes, volumus abſolvere, ut pœnæ taxatæ per Conſtitutiones eaſdem in præmiſſis caſibus infligantur, niſi

Dioc-

Diœceſanis, vel in eorum abſentia, Vicariis ipſorum, unacnm Inquiſitoribus Inquiſitorum, vel ſolis ipſis Diœceſanis (cum ipſorum Inquiſitorum præſentia de facili haberi non poterit) legitime conſtiterit præfatarum domorum Dominos, in his caſibus penitus innocentes, & prorſus inculpabiles extitiſſe: ac etiam eos non eſſe credentes, vel receptatores, aut defenſores, ſive fautores hæreticorum, ſeu de hæretica labe ſuſpectos. Bona vero, quæ inventa fuerint in domibus ſupradictis, debent in his caſibus ſimiliter publicari, niſi legitime conſtiterit per teſtes fide dignos, & omni exceptione majores, ipſa bona eſſe aliarum perſonarum, quam Dominorum domnum earumdem.

Quartum dubium.

§.6. Quartum vero veſtræ dubitationis capitulum enodamus, quod videlicet, ſi Dominus domus, pro eo, quod in ipſa repertus fuerit hæreticus, vel hæretica, ſine ſpe reædificationis funditus deſtruendæ, habeat alias domos illi domui demoliendæ contiguas, omnes illæ ſimiliter deſtruantur.

Reſponſio.

§.7. Illud de appendiciis domus illius debere intelligi declaramus, ut ſcilicet, domus illa cum aliis ejuſdem, domui ipſi contiguis, hoc eſt ipſa, & ipſius etiam appendicia, cum eadem ſive in domo, ſive in appendiciis ejus, hæreticus, vel hæretica repertus fuerit deſtruantur; cum domus, quamvis diverſis manſionibus diſtinguatur, una nihilominus ſit cenſenda.

Quintum dubium.

§.8. In quinto autem dubitationis capitulo legitur, quod teneatur Poteſtas, ſeu Rector, infra decem dies ſui regiminis ſyndicare præcedentem proxime Poteſtatem, vel Rectorem, & ejus etiam Aſſeſſores, per tres viros catholicos, & fideles electos ad hoc per Diœceſanum, & per Fratres Prædicatores, & Minores, de omnibus his, quæ in Statutis ipſis, ſive Conſtitutionibus, & Legibus contra hæreticus, & eorum complices editis continentur.

Reſponſio.

§.9. Hunc itaque dubitationis articulum declarantes reſpondemus, quod una cum Diœceſano loci, Fratres prædictorum Ordinum, a Priore, & Guardiano ſuis, vel ab eorum altero, ſi ibidem alterius dumtaxat eorumdem Ordinum Conventus extiterit, aſſumendi, Viros eligant ſopradictos. Si vero neutrius Ordinis Conventus ibi forſitan habeatur, ad ſolum Diœceſanum eorumdem virorum electio pertinebit.

Hujuſmodi declarationes Civitatum Capitularibus inſcribendæ.

§.10. Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus eadem capitula Conſtitutionum prædictarum accipientes, juxta declarationis Apoſtolicæ intellectum, tenorem præſentium, ſimul cum eiſdem Conſtitutionibus, faciatis de verbo ad verbum in capitularibus Civitatum ad tollendas de aliorum cordibus ambiguitates hujuſmodi, annotari.

Dat. die 6. Martii 1255. Pontific. Anno III.

Datum Lateran. ſecundo nonas Martii, Pontificatus noſtri anno tertio.

XV.

Confirmatio Bonorum omnium; ac Privilegiorum conceſſio Monaſterio S. Matthæi de Caſtello Ordinis Caſſinen.

Ex Originali edi. in Gattula Hiſtor. ad finem. Sec. VII pag. 405.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati Monaſterii S. Matthæi Servorum Dei de Caſtello ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum.

Exordium.

Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuslibet temeritas, aut eos a propoſito revocet, aut robur (quod abſit) Sanctæ Religionis infringat.

Monaſterium ſub S. A. protectione ſuſcipiens.

Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Monaſterium Sancti Matthæi Servorum Dei de Caſtello, in quo divino eſtis obſequio mancipati ad inſtar felicis recordationis Alexandri Papæ Prædeceſſoris noſtri ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Monaſticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam in eodem Monaſterio inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur.

Bona omnia ei confirmat.

Præterea quaſcumque poſſeſſiones, & quæcumque bona idem Monaſterium in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis; locum ipſum, in quo præfatum Monaſterium ſitum eſt cum omnibus pertinentiis ſuis: decimas, quas habetis in Caſtro Sancti Victoris . . . . . illa, quæ Baria nuncupatur, Eccleſiam Sancti Martini de Monte Montan cum Eccleſia Sancti Antonii de Rocca Albani ab eadem Eccleſia dependente, & omnibus pertinentiis ſuis; Sanctæ Mariæ de Radicto, Sanctæ Crucis de Petra Petruſa, Sancti Salvatoris, Sancti Petri de Colletraverſo, Sancti Chriſtofori de Monte Toruculi, & Sancti Leonardi de Muſeuſo Eccleſias cum terris, vineis, poſſeſſionibus, & omnibus pertinentiis earumdem, domos, terras, & poſſeſſiones, quas habetis in Sancto Germano, & Territorio ejus; domos, terras, vineas, poſſeſſiones, & oliveta quæ habetis in Civitate, & Territorio Venafran. domos, terras, vineas, & poſſeſſiones, quas habetis in Civitate, & Territorio Aquinat. domos, terras, poſſeſſiones, & oliveta, quæ habetis in Caſtris Sancto Helya, Sancto Victore, Sancto Petro in fine, Pinnatario, & Pedemonte, ac Bariæ, & Pedemontis Villis vulgariter nominatis, & Territoriis eorumdem: terras, quas habetis in Monte Sancti Benedicti ſive Terragio, juſtitiam panis, & vini cum hominibus, quam de veteri conceſſione hactenus obſervata diebus ſingulis a Caſſinen. Monaſterio recipitis, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, uſuagiis, & paſcuis in boſco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & ſemitis, & omnibus

aliis

aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus aliquid hactenus non percepit, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis nullus a vobis decimas, vel primitias esigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & abſolutos e ſæculo fugientes ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere, Prohibemus inſuper, ut nulli fratrum veſtrorum poſt factam in Monaſterio veſtro profeſſionem fas ſit ſine Abbatis ſui licentia, niſi arctioris vitæ obtentu de eodem loco diſcedere, diſcedentem vero abſque communium litterarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Cum autem generale interdictum terræ fuerit liceat vobis clauſis Januis, eſcluſis escommunicatis, & interdictis non pulſatis campanis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare; dummodo cauſam non dederitis interdicto. Decimas præterea, & poſſeſſiones ad jus Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Eccleſias, ad quas pertinent, revocandi libera ſit vobis de noſtra auctoritate facultas. Sepulturam quoque ipſius loci liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & estremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti, aut etiam publice uſurarii, nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Obeunte vero te, nunc ejuſdem loci Abbate, vel tuorum quolibet Succeſſorum, nullus ibi qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem fratres communi conſenſu, vel fratrum major pars conſilii ſanioris ſecundum Deum, & Beati Benedicti regulam providerint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras locorum, ſeu grangiarum veſtrarum nullus rapinam, ſeu furtum facere . . . . apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat esercere: Prætera omnes libertates, & immunitates a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus Monaſterio veſtro conceſſas, necnon immunitates, & exemptiones ſæcularium exactionum, a Regibus, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, libertatem etiam, & conſuetudines a bonæ memoriæ Rainaldo Abbate prædicti Caſinenſis Monaſterii, cum aſſenſu Capituli ſui rationabiliter vobis conceſſas, & hactenus obſervatas vobis, & Monaſterio veſtro auctoritate Apoſtolica nihilominus confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, præfatum Monaſterium temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſubſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & in omnibus jure, & reverentia Monaſterii Caſſinen., & in prædictis decimis moderatione Concilii generalis. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæcularisve perſona hanc noſtræ conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire temptaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini Redemptoris noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Novalia eximit a decimis.

Nonnulla concedit Privilegia.

Abbatem a Monachis ſtatuit eligendum.

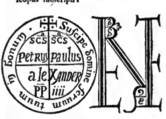
In locis Monaſterii violentias exerceri prohibet.

Libertates, immunitates &c. confirmat eidem.

EGO ALEXANDER Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus ſubſcripſi.

Alexandri PP ſubſcriptio.

Et Sigillum:

Ego Odo Tuſculanus Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Stephanus Præneſtinus Epiſcopus ſubſcripſi.

Ego Frater Joannes tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Frater Ugo tituli Sanctæ Sabinæ Presbyter Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Ricardus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Petrus Sancti Georgii ad velum aureum Diaconus Cardinalis ſubſcripſi.

Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliani.

Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Dat. Anagniæ per manum Guillelmi Magiſtri Scholarum Parinenſium Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice-Cancellarii tertio Idus Julii, Indictione decima tertia, Incarnationis Dominicæ anno 1255. Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Quarti anno primo.

Dat. die 13. Julii 1255. Pont. An. I.

XVI.

Fratribus Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini diverſa veſtium ſpecies aſſignatur juxta diverſos Profeſſorum, Converſorum, & Novitiorum gradus.

Ex Originali edidit Empoli in Bullario Ordinis.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Generali, & univerſis Prioribus, & Fratribus Eremitis Ordinis Sancti Auguſtini, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium:

Pia deſideria devotorum eo debemus benigno favore proſequi, quo in ipſis Dei gloria, & animarum ſalus noſcitur contineri. Sane dilectus filius noſter R. Sancti Angeli Diaconus Cardinalis, cui Ordo veſter a Sede Apoſtolica eſt commiſſus, ad differentiam alio-

aliorum Ordinum certum habitum deferendum, tam a profeſſis Fratribus, & Converſis, quam a Novitiis dicti Ordinis de conſilio diſcretorum quorundam Fratrum veſtrorum, vobis provida deliberatione conceſſit, prout in patentibus litteris confectis exinde ipſius Cardinalis ſigillo munitis plenius continetur.

A Cardinali Protectore eis aſſignata habitus forma.

Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati, quidquid ab eodem Cardinali ſuper hoc factum eſt, ratum habentes, & gratum, illud auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus: Litterarum ipſarum tenorem de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes. Qui talis eſt.

Quod roborat Papa.

Riccardus miſeratione divina Sancti Angeli Diaconus Cardinalis. Viris Religioſis ſuis in Chriſto dilectis Priori Generali, & univerſis Prioribus, & Fratribus Eremitis Ordinis Sancti Auguſtini tam præſentibus, quam futuris ſalutem in auctoritate ſalutis.

Cardinalis ejuſdem Litteræ.

Si ad certam Domini vocationem nullius excuſationis patrocinium prætendentes vos abnegaſtis, & veſtra; eligendo per Religionis auctoritatem divinum pabulum promereri: docet vos taliter gubernari Conſtitutionum habenis, quod certos terminos conſtitutos, tentationibus inſtigati aliquando, tranſgredi non poſſitis impunes, certis ſignis in veſtro habitu inſigniti.

Signa in veſtibus ad diſcrimen.

Sane cum Ordo veſter Nobis ſit a Domino Papa commiſſus, illa ſtatuere, ac cogitare cogimur, per quæ vobis ſalus proveniat, & honeſtas. Unde habito conſilio quorumdam Fratrum veſtrorum diſcretorum, tenore præſentium duximus ſtatuendum: Quod Fratres veſtri Ordinis profeſſi deferant cucullas nigras, prout haberi poterunt in cujuslibet Provincia, tamen tinctas, vel accidentaliter coloratas, deſuper corrigiis cinctas, & in manu crocias, in quarum Superiori non ſit curvum lignulum, ſed directum: Scapularia vero alba cingulis deſuper cincta. Novitii autem ferant cappam nigram uſque ad talos, tunicam albam, & ſcapulare album, corrigiam, & crociam memoratam. Converſorum vero habitus ſit portare Superiorem tunicam nigram, ſcapulare vero nigrum, & capucium nigrum, & crocias ſupradictas: quæ curetis ſtudio vigili (dante Domino) obſervare. In hujus vero rei teſtimonium præſentes litteras fecimus noſtri ſigilli munimine roborari.

Profeſſorum habitus.

Novitiorum.

Converſorum.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire: Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

Datum Anagniæ undecimo Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 22. Julii 1255. Pont. An. 1.

XVII.

Confirmatio Statutorum in Capitulo Generali Ordinis Sancti Auguſtini editorum pro recto gubernio totius Ordinis.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & cæteris Prioribus, ac univerſis Fratribus Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini tam præſentibus, quam futuris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ex Regeſt. Vatic.

Exordium.

Iis quæ pro Animarum ſalute, ac profectu obſequentium Domino a Viris Religioſis provide ſtatuuntur libenter adjicimus Apoſtolici muniminis firmitatem, ut intemerata conſiſtant, quæ noſtro fuerint præſidio communita. Sane congregati nuper in veſtro Generali Capitulo deliberatione provida ſtatuiſtis, ut de ſingulis locis ejuſdem Ordinis unus diſcretus Frater electus ſingulis annis a ſuo Collegio, vel Conventu cum Priore Conventuali ad Generale, ſeu Provinciale Capitulum vadat exceſſus ipſius Prioris per Viſitatorem ſecundum Statuta Ordinis, & Regulam non correctos ſub ſigillo ejuſdem Conventus, vel Collegii ſecum portans a prædictis tandem Diffinitoribus corrigendos. In eligendis quoque Diffinitoribus ipſius Ordinis taliter providiſtis, ut de ſingulis Viſitatoribus dicti Ordinis duo Diſcreti Fratres ipſios Ordinis in Diffinitores hujuſmodi unus de ſubditis ad Generale Capitulum a Conventibus deſtinatus, alter vero de Prioribus eligatur, ita qood aſſumatur ſubditus a ſubditis, & Prior a Prioribus uniuſcujuſque viſitationis prædictæ Sancti Spiritus gratia invocata, quod ſic aſſumpti poſtmodum, tam in capite, quam in membris diffiniant, corrigant, & reforment prout ſecundum Deum, & Beati Auguſtini Regulam viderint expedire. Præterea Generalis Prior ejuſdem Ordinis teneatur de qualibet viſitatione duos Diſcretos Fratres ipſius Ordinis eligere unum de ſubditis, & alterum de Prælatis, qui viſitationem ſuam hoc eſt Provinciam, vel Contratam per viginti dies antequam Generale Capitulum, vel Provinciale incipiat ſollicite perluſtrantes exceſſus Viſitatorum, ſi qui fuerint in ſcriptis fideliter redigant, & eos ipſius Conventus ſigilli munimine ſignent in quo, vel cujus diſtrictu Viſitatores hujuſmodi deliquerint, puniendos demum in ipſo Capitulo a prædictis Diffinitoribus ſecundum ejuſdem Ordinis, & Regulæ Inſtituta. Si vero aliqui Fratres ejuſdem Ordinis contra Priorem ſuum, vel Ordinis conſpirationem, vel conjurationem, ſeu conventum malignantium fecerint, aut retinuerint ſine ſuperioris licentia proprium, & a Viſitatoribus, vel a Priore Generali, ſeu Conventuali diligenter admoniti reſtituere illud noluerint in manibus prædictorum, ab Ordine ipſo, & Fratrum conſortio expellantur. Et ut fortius a veſtris Fratribus cujuslibet temporalis rei abdicetur proprietas, ordinaſtis, ut nec Prior, nec Fratres in Generali, vel Provinciali Capitulo conſtituti poſſint alicui Fratrom ejuſdem Ordinis concedere proprium aliquod, cum ſit contra ſubſtantiam Ordinis, vel uſumfructum cujuſ-

In qualibet Conventu unus eligendus ad deferendum Prioris exceſſus.

De Definitorum electione & officio.

De Diſcretis.

Pœnæ contra tranſgreſſores Statutorum.

Proprium non habendum.

Digitized by Google

cujuſcumque rei mobilis, vel immobilis ex teſtamento, ſeu alio quocumque titulo ſibi dimiſſum: facta vero contra hoc ſuper iis, vel aliquo præmiſſorum conceſſio habeatur irrita, & inanis.

De Vita communi.

Fuit etiam ibi concordi deliberatione proviſum, ut omnes Priores, & ſubditi, qui convenerint in Provinciali, vel Generali Capitulo vitam ducant communem in omnibus ſpecialitate abeis, vel diviſione qualibet reſecata;

De Viſitatoribus.

Viſitatores quidem præfati Ordinis circa commiſſum ſibi officium ſollicite ſecundum datam eis a Deo gratiam exiſtentes quærant dumtaxat, quæ Jeſu Chriſti ſunt, non, quæ ſua: Prædicationi exhortationi, correctioni, & reformationi vacando, ut fructum referant, qui non perit. Qui vero contrarium egerint ſine voluntate totius Capituli, vel ſanioris partis ipſius a quibuslibet loci, ſeu Prioribus, aut Subditis ejuſdem Ordinis aliquid extorquentes, quod acceperunt, reſtituere compellantur: nihilominus per triennium hujuſmodi Viſitationis officio ſpoliandi.

De Prioribus Conventualibus.

Priores autem Conventuales in conceſſionibus, & confirmationibus, ac donationibus, & aliis negotiis, quæ frequenter incumbunt, Fratres ſuos requirant, cum ipſi caput, & illi membra eſſe probentur, & cum eorum conſilio, vel ſanioris partis Conventus eadem peragant, & pertractent. Quod ſi aliqui contra hoc venire præſumpſerint Viſitatoribus ipſis abſque Fratrum ſuorum conſilio, ſicut dictum eſt ſuperius, aliquid exhibentes ab adminiſtrationum ſuarum removeantur officio, & per triennium ineligibiles fiant.

Supradicta ſtatuta confirmantur.

Alia etiam præter hæc regulariter ſtatuiſtis, quibus omnibus petiſtis robur confirmationis Apoſtolicæ adhiberi. Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati ſtatuta hujuſmodi, ſicut pie, ac provide facta ſunt rata habentes, & grata ipſa auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 31. Julii 1255. Pont. An. I.

Datum Anagniæ ſecundo Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri anno primo.

XVIII.

Revocatio Privilegiorum, & Indultorum quibuſcumque Perſonis conceſſorum: ſcilicet, quod per Sedem Apoſtolicam excommunicari, vel interdici non poſſint.

Ibidem.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Secundum temporis circumſtantias conceſſiones immutandæ.

Quia pro qualitate temporis hominum diſponuntur agenda, ideo evenit, quod illius mutabilitate mutantur, unde id ipſum, quod alias eo urgente provide actum eſt, nonnumquam poſtea eodem exigente contrarium non improvide revocatur. Hinc quidem eſt, quod nonnulla, quæ placuerunt aliquando, poſtmodum decurſis temporibus ſuiſmet actoribus diſplicent, & interdum illud idem

valde difficile cernitur, quod ante ſatis facile videbatur. Hoc autem facit ipſius temporis ſtatus inſtabilis, qui ſucceſſibus variis circa temporalia, & terrena jugiter immutatur: nam cum illius neceſſitatem, & locorum etiam conditionem conſiderare conveniat, oportet ſecundum ea ingruentia ſemper negotia dirigi, & diſponi.

Innocentius multa conceſſit ſecundum temporis exigentiam, ac præſertim Privilegium de in Rubrica.

Propter quod felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter, nimia duri temporis tunc eum importunitate cogente plura quamquam forte invitus feciſſe dignoſcitur, quæ ipſemet proponebat ſuccedente opportunitate utiliter immutare. Quampluribus namque Perſonis, tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus, quod per Delegatos, vel Conſervatores, aut Exequtores a Sede Apoſtolica Deputatos, ſeu per Delegatos ab ipſis: Aliquibus vero, quod per Legatos ejuſdem Sedis, vel per Ordinarios, aut per Delegatos eorum interdici, vel ſuſpendi, ſeu excommunicari: quodque ipſis ingreſſus Eccleſiæ interdici, & quod Terræ ſuæ interdicto Eccleſiaſtico ſupponi non valeant. Quibuſdam quidem ad certum tempus, quibuſdam autem ſine temporis determinatione, non tam libertate, quam improba petentium inſtantia conſiderata tunc temporis qualitate conceſſit. Nos itaque ſollicite attendentes, quod ex conceſſione, vel Indulto hujuſmodi multa malignandi audacia ſumi poteſt, cum hæc indulgentia contra cenſuram, & auctoritatem Eccleſiaſticam aperte communiat, laxet nocendi auſum, frenet modeſtiam, inſolentiam armet, & judicialem debilitet poteſtatem. Penſantes etiam, quod contra indulto tali protectos juſtitiæ debitum exhiberi plene non poteſt, cum nequeat in ipſo libere Juriſdictio exerceri; quia omnino expedit ſuper iis congruum remedium adhibere, omnia Indulta hujuſmodi quibuſcumque Perſonis, ſive Eccleſiaſticis, Prælatis, & aliis Regularibus, & non Regularibus, ſive Sæcularibus, Principibus videlicet, & aliis minoribus, & quorumcumque locorum Capitulis, Collegiis, Conventibus, &

Irritatur.

Communibus, ſeu Communitatibus ab eodem Prædeceſſore, vel etiam a Nobis conceſſa, niſi Principes ipſi ſint Reges, vel Uxores, aut filii, ſeu Fratres Regum, aut Magnates, ſublimeſque Viri, qui antiquitus a prædicta Sede ſimilem gratiam habuerunt, totaliter auctoritate Apoſtolica revocamus, ita quod deinceps nullum robur, nullumque vigorem obtineant, nec præmiſſi per ea juvare ſe ulterius valeant, vel tueri.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ revocationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 18. Auguſt. 1255. Pont. An. I.

Datum Anagniæ quintodecimo Kalendas Septembris Pontificatus noſtri anno primo.

XIX.

Approbatio, ut Mulieres jam proſtitutæ, & ad meliorem frugem reverſæ collocentur in aliquo loco ſub Regula alicujus Ordinis.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilecto filio Joanni tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbytero Cardinali, ſalutem, & Apoſtolicam benedictionem.

QUoniam te ſtudioſe cognovimus, animarum lucra ſectari, & miſericordiæ manum in fauces inferi confidenter injicere, ut inde ad vitam eripias, qui ad interitum rapiuntur, dignum ducimus votum tuum, cum expedit in hujuſmodi pietatis operibus facultatis noſtræ viribus adjuvare. Sane nonnullæ Mulieres in Urbe degentes, quæ Repentitæ dicuntur ſalutari pudore confuſæ ſuper his, quæ in carnis ſuæ corruptione geſſerunt, in ſemitam mandatorum Dei decreverunt convertere de vijs inquinationis præteritæ pedes ſuos, & pro modulo fragilitatis humanæ membra ſua, quæ hactenus iniquitati ad iniquitatem ſervire fecerunt, de cœtero Juſtitiæ in ſanctificationem munditiæ dedicare. Harum autem converſioni congratulans, & de pœnitentia peccantium communicans gaudiis Civium Supernorum, pia de ſalute ipſarum ſollicitudine cogitaſti, quod in aliquo loco ad hoc idoneo diſponantur, ubi ſequeſtratæ a Mundi contagiis Deo vivant, & de cordibus ſuis crebris fletibus diluant maculas carnalium vitiorum, ut videre Deum purgatis mentium oculis mereantur ſub religioſe vivendi Cenſura, factæ hortus concluſus, & fons Domini conſignatus. Tuam igitur ſuper hoc piam providentiam commendantes, eamque volentes Apoſtolicis favoribus promovere, mandamus, quatenus eiſdem Mulieribus, & aliis quæ ipſis in hac ſalutis captandæ profeſſione ſucceſſerint, Eccleſiam Sanctæ Mariæ in Minerva, ſeu aliam, quam eis magis aptam in Urbe fore cognoveris, cum omnibus hortis, poſſeſſionibus, juribus, & pertinentiis ſuis perpetuo auctoritate noſtra concedas: inducens eas in corporalem poſſeſſionem eorum, & defendens inductas, ac informans Regularibus alicujus approbati Ordinis Inſtitutis, ſub quorum obſervantia ibidem perpetuo Domino famulentur: Clericis Eccleſiæ prædictæ, vel alterius, quam eis conceſſeris in aliis Urbis Eccleſiis collocatis, vel reſervata ipſis ſubſtentatione congrua de proventibus poſſeſſionum Eccleſiæ ſic conceſſæ, donec cuilibet ipſorum proviſum fuerit de Beneficio Eccleſiaſtico competenti, Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtante aliqua Sedis Apoſtolicæ Indulgentia quibuſcumque conceſſa, ſeu ſtatuto quocumque juramento confirmatione Sedis prædictæ, vel firmitate alia roborato. Invocato etiam ad hoc, ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis.

Cardinalis S. Laurentii in Lucina Mulieres vulgo Repentitas includi ſtatuit;

Idque confirmat Alexander.

Obſtantium derogatio.

Datum Anagniæ octavo Kalendas Octobris Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 24. Septem. 1255 Pont. An. I.

XX.

Canonizatio S. Claræ de Civitate Aſſiſij, Ordinis Monialium Sancti Franciſci, ejuſque adſcriptio in Cathalogo Sanctarum Virginum, cum Feſtivitatis inſtitutione pro die 12. menſis Auguſti.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Regnum Franciæ conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CLara claris præclara meritis, magnæ in cœlo claritate gloriæ, ac in terra ſplendore miraculorum ſublimium clare claret. Claræ hujus arcta, & alta religio, hic coruſcat; hujus ſurſum æterni præmii radiat magnitudo, hujus virtus ſignis magnificis mortalibus illuceſcit. Huic Claræ intitulatum fuit ſummæ privilegium paupertatis. Huic in excelſo rependitur ineſtimabilis copia theſaurorum; huic a Catholicis plena devotio, & honoris cumulus exhibetur; hanc Claram in alto divinæ lucis clarificat plenitudo. Hanc Chriſtianis populis prodigiorum ejus inſignia ſtupenda declarant. O Clara multimodæ titulis prædita claritatis. Ante converſionem tuam utique clara, in converſione clarior; in clauſtrali converſatione præclara, & poſt decurſum vitæ præſentis ſpatium clariſſima illuxiſti. Ab hac inter amœnitates cœleſtes, ſuave lilium virginitatis offertur. Ab hac Clara clarum exempli ſpeculum huic ſæculo prodiit. Ab hac in terris manifeſta ſubventionum remedia ſentiuntur. O admiranda Claræ beata claritas, quæ quanto ſtudioſius per ſingula quæritur, tanto ſplendidior in ſingulis invenitur. Emicuit hæc inquam in hoc ſæculo; in religione præfulſit; in domo illuxit ut radius; in clauſtro coruſcavit ut fulgor; emicuit in vita; poſt mortem irradiat; claruit in terra; in Cœlo relucet. O quanta hujus vehementia luminis, & quam vehemens iſtius illuminatio claritatis. Manebat quidem hæc lux ſecretis incluſa clauſtralibus, & foras micantes radios emittebat. Colligebatur in arcto cœnobio, & in amplo ſæculo ſpargebatur. Servabatur intra, & extra manebat. Latebat namque Clara, ſed ejus via patebat. Silebat Clara, ſed ſua fama clamabat. Cælabatur in cella, & in Urbibus docebatur. Nec mirum, quia lucerna tam accenſa, tam lucens, abſcondi non poterat, quin ſplenderet, & clarum in domo Domini daret lumen. Nec recondi poterat vas tot aromatum, quin fragraret, & ſuavi odore dominicam reſpergeret manſionem. Imo cum in anguſto ſolitudinis recluſorio alabaſtrum ſui corporis hæc dure contereret, tota omnino Eccleſiæ aula ſanctitatis ejus odoribus replebatur.

Encomia S. Claræ a nomine ſumpta.

§. 1. Sane cum ipſa dum adhuc puella eſſet in ſæculo, hunc Mundum fragilem, & immundum, mundo calle ab ætate tenera tranſilire ſtuderet, & precioſum ſuæ virginitatis theſaurum, illibato ſemper pudore cuſtodiens, claritatis, & pietatis operibus vigilanter intenderet, ita quod ex ea grata, & laudabilis ad vicinos, & alios fama prodiret, Beatus Franciſcus audito

Breve ejus Vitæ compendium.

hujus

hujus famæ præconio, cœpit confeſtim hortari eam, & ad Chriſti perfectam inducere ſervitutem. Quæ ſacris illius monitis mox adhærens, & mundum cum terrenis omnibus penitus abdicare, ac ſoli Domino in paupertate voluntaria famulari deſiderans, hoc ſuum fervens deſiderium, quam cito potuit adimplevit.

Omnia ſua pauperibus elargitur.

§.2. Quæ tandem cuncta ſua bona, ut nua ſecum quicquid etiam habebat, Chriſti obſequio deputaret in eleemoſynas, & pauperum ſubſidia diſtribuit, & convertit.

§.3. Cumque de ſæculi ſtrepitu fugiens, ad quamdam campeſtrem declinaſſet Eccleſiam, & ab ipſo B. Franciſco ſacra ibi recepta tonſura, proceſſiſſet ad aliam, conſanguineis ejus ipſam exinde reducere molientibus, illa protinus amplectens altare, pannoſque apprehendens ipſius, crinium ſui capitis in ciſura detecta, eiſdem conſanguineis in hoc fortiter reſtitit & conſtanter, quia cum jam eſſet mente integra juncta Deo, pati non poterat ab ejus ſervitio ſe divelli. Denique cum ad Eccleſiam Sancti Damiani extra Civitatem Aſſiſinatem unde traxit originem, per eumdem B. Franciſcum adducta fuiſſet, ibi ei Dominus ad amorem & cultum aſſiduum ſui nominis, plures ſocias aggregavit. Ab hac ſiquidem, inſignis & Sacer Ordo Sancti Damiani per Orbem jam longe diffuſus, ſalutare ſumpſit exordium. Hæc, adhortante ipſo B. Franciſco, huic novæ, ſanctæque obſervantiæ ſequendum dedit initium. Hæc hujus magnæ Religionis fuit primarium, & ſtabile fundamentum. Hæc hujus alti operis lapis extitit primitivus. Hæc genere nobilis, ſed converſatione nobilior, virginitatem, quam prius etiam cuſtodiverat, ſub hac ſanctimoniæ regula, præcipue conſervavit.

Damianitarum Ordinis origo.

Mater filiam imitatur.

§.4. Hanc poſtmodum Religionem, mater ejus Hortulana nomine, piis intenta operibus, ipſius natæ ſequendo veſtigia, devote ſuſcepit, in qua demum hæc optima Hortulana, quæ in horto dominico protulit talem plantam, concluſit feliciter dies ſuos. Poſt aliquos vero annos, ipſa B. Clara, Monaſterii, & Sororum regimen, nimia ejuſdem S. Franciſci devicta importunitate, recepit.

§.5. Hæc utique fuit arbor procera, & eminens, longis diſtenſa ramis, quæ in agro Eccleſiæ dulcem fructum Religionis attulit, & ad cujus delectabilem umbram, ſub illius amœnitate fructum hujuſmodi libaturæ concurrerunt undique multæ alumnæ fidei, & concurrunt. Hæc fuit nova mulier Vallis Spoletanæ, quæ novum aquæ vitalis fontem, ad refectionem animarum, & commodum propinavit, qui jam per diverſos rivulos, in Territorium Eccleſiæ derivatus, plantaria Religionis infudit. Hæc fuit altum ſanctitatis candelabrum, vehementer in habitaculo Domini rutilans, ad cujus ingentem ſplendorem plurimæ properaverunt, & properant, ſuas de illius lumine lampades accendentes. Hæc profecto in agro fidei plantavit, & coluit vineam paupertatis, de qua fructus ſalutis pingues, & divites colliguntur. Hæc in prædio eccleſiaſticæ humilitatis hortum conſtituit, multiplici rerum conſertum inopia, in quo magna virtutum copia reperitur. Hæc in Religionis diſtricto, arcem arctæ abſtinentiæ fabricavit, in qua larga ſpiritualis alimoniæ refectio miniſtratur. Hæc fuit pauperum Primiceria; Duciſſa humilium; Magiſtra continentium, & pœnitentium Abbatiſſa. Hæc ſuum Monaſterium, creditamque in illo ſibi familiam, ſollicite ac prudenter in timore, ac ſervitio Domini, & plena ordinis obſervantia gubernavit, vigil in cura; in miniſterio ſtudioſa; in exhortatione attenta; diligens in admonitione, in correctione moderata, temperata in præceptis; in compaſſione præſtabilis; diſcreta in ſilentio; in ſermone matura; & conſulta in cunctis, ad perfectum regimen opportunis, volens magis famulari, quam dominari, & honorare potius, quam honore ſuſtolli. Hujus vita erat aliis eruditio, & doctrina. In hoc libro vitæ, cæteræ vivendi regulam didicerunt. In hoc vitæ ſpeculo, reliquæ vitæ ſemitas inſpexere. Corpore namque ſiſtebat in terra, ſed animo verſabatur in Cœlo; humilitatis vaſculum, armarium caſtitatis, charitatis ardor, dulcior benignitatis, patientiæ robur, nexus pacis; & familiaritatis communio; mitis in verbo, lenis in facto; & in omnibus amabilis, & accepta. Et ut, carne depreſſa, convaleſceret ſpiritu, quo quiſque hoſte ſuo debilitato, fit fortior, nudum ſolum, & interdum ſarmenta pro lecto habebat, & pro pulvinari ſub capite durum lignum, unaque tunica cum mantello de vili deſpecto, & hiſpido panno contenta. His humilibus indumentis ad operimentum ſui corporis utebatur, aſpero cilicio de cordulis crinium equorum contexto nonnunquam adhibito juxta carnem. Arcta quoque in cibo, & in potu diſtricta, tanta ſe in his frænabat abſtinentia, quod longo tempore, tribus diebus in hebdomada, videlicet ſecunda, quarta, & ſexta feria, nihil penitus pro ſui corporis alimento guſtavit, reliquis nihilominus diebus, adeo ſe cibariorum parvitate reſtringens, quod aliæ de ipſa quomodo ſub tam forti diſtrictione ſubſiſtere poterat, mirabantur. Vigiliis inſuper, & orationibus aſſidue dedita, in his præcipue diurna, & nocturna tempora expendebat. Diutinis tandem perplexa languoribus, cum ad exercitium corporale non poſſet ſurgere per ſe ipſam, ſororum ſuarum ſuffragio levabatur; & ad tergum ejus fulcimentis appoſitis, propriis manibus laborabat, ne in ſuis etiam eſſet infirmitatibus otioſa. Unde de panno lineo hujus ſui ſtudii, & laboris, plura pro altaris ſacrificio corporalia fieri fecit, & per plana, & montana Aſſiſii diverſis Eccleſiis exhiberi. Amatrix vero præcipua, & colona ſedula paupertatis, ſic illam ſuo affixit animo, ſic eam in ſuis deſideriis alligavit, quod ſemper in ipſius dilectione, firmiter, & ardentior in amplexu, a diſtricta, & delectabili ejus copula, pro nulla unquam neceſſitate diſceſſit, nec aliquibus prorſus potuit induci ſuaſibus, ad conſentiendum, quod ſuum Monaſterium proprias poſſeſſiones haberet, quamquam fel. record. Gregorius Papa prædeceſſor noſter, de multa indigentia ipſius Monaſterii pie cogitans, libenter illi voluerit pro Sororum ejus ſuſtentatione, poſſeſſiones ſufficientes, & congruas deputare.

QualiterClara rexerit diſcipulas.

Ejus Lectus,

Habitus;

Cibus, & potus.

Jejunia.

Vigiliæ, & Orationes.

Paupertatis ſtudioſa.

§.6. Verum quia magnum, & ſplendidum luminare ſupprimi non poteſt, quin ſuæ radios præferat claritatis, in ipſius etiam vita, multis & variis miraculis virtus ſuæ ſanctitatis effulſit. Nam cuidam de Sororibus ipſius Monaſterii,

Recenſentur quædam ejus miracula.

vocem,

vocem, quam longo tempore quaſi omnino perdiderat, reſtauravit. Alii, officio linguæ penitus deſtitutæ, loquelam reſtituit capeditam. Alteri autem ſurdam aperuit ad auditum. Laborantem febre, tumentem hydropiſi, plagatam fiſtula, & aliis oppreſſas languoribus liberavit, facto Crucis ſignaculo ſuper eas. Quemdam Fratrum de Ordine Minorum ſanavit ab inſaniæ paſſione. Cum autem quamdam vice Oleum in Monaſterio totaliter defeciſſet, ipſa vocato Fratre, qui erat eidem Monaſterio pro colligendis æleemoſynis deputatus, accepit urceum, atque lavit, vacuumque juxta fores ipſius Monaſterii poſuit, ut illum idem Frater pro oleo acquirendo deferret; quem cum vellet ipſe apprehendere, invenit eum oleo, beneficio divinæ largitatis, impletum. Rurſum cum uno die nonniſi unius panis medietas pro refectione Sororum in eodem Monaſterio haberetur, ipſa medietatem eamdem juſſit in fruſtra dividi, & ſororibus diſpenſari, quam inter manus frangentis, ille qui vivus eſt panis, & dat eſcam eſurientibus, multiplicavit in tantum, quod quinquaginta ſufficientes factæ fuerunt exinde portiones, & Sororibus diſcumbentibus diſtributæ. Per hæc, & alia ſigna conſpicua, ſuorum dum adhuc viveret innotuit præeminentia meritorum. Nam, & cum in extremis ageret, candidus Beatarum Virginum cœtus, micantibus coronis ornatus, in qua una ea ipſis eminentior, & fulgidior apparebat, viſus eſt domum intrare, ubi eadem Chriſti famula decumbebat, & uſque ad lectulum ejus procedere, ac circa eam quaſi viſitationis officium, ac confortationis ſolamen quodam humanitatis ſtudio exhibere.

Morbidas ſanat Sorores. — *Oleum divinitus miniſtratum.* — *Panis multiplicatus.* — *A Beatis Virginibus viſitatur.*

§.7. Poſt obitum vero ejus, quidam, qui morbo caduco ruebat, & propter crus contractum gradi non poterat, ad ſepulcbrum delatus ipſius fuit ibi crure ipſo quaſi fragoris ſonitum faciente, ab utraque infirmitate curatus. Curvi renibus, membris contracti, præcipites furia, & dementi furore ferales, receperunt ibidem integram ſoſpitatem. Cuidam ſua dextera manus, cujus ipſe uſum ex illata ſibi vehementi percuſſione ita perdiderat, quod nihil omnino per eam veluti prorſus inutilem poterat operari, fuit ad actum ſuum priſtinum, ipſius Sanctæ meritis plenarie reformata. Alius, qui diutina cæcitate lumen amiſerat oculorum, cum ad idem ſepulcbrum ſub ducatu alterius acceſſiſſet, recuperato inibi viſu, rediit exinde ſine duce. His, & quamplurimis aliis operibus, & miraculis, hæc Venerabilis Virgo reſplenduit glorioſis, ut evidenter appareat adimpletum id quod de ipſa mater ejus, dum eſſet ex ea gravida, & oraret, dicitur audiviſſe: videlicet quod paritura erat quoddam lumen, quod orbem plurimum illuſtraret.

Miracula poſt exceſſum.

§.8. Gaudeat itaque Mater Eccleſia, quod talem genuit, & educavit filiam, quæ tamquam virtutum fœcunda parens, multas Religionis alumnas, ſuis produxit exemplis, & ad perfectum Chriſti ſervitium pleno magiſterio informavit. Lætetur, & devota turba fidelium, quod Rex Cœlorum, & Dominus, Sororem ipſorum & ſociam, quam in Sponſam ſibi elegerat, ad ſuum præcelſum, & præclarum Palatium, cum gloria introduxit. Nam & Sanctorum congaudent agmina, quod in ſuperna eorum patria, novellæ regalis Sponſæ nuptiæ celebrantur.

§.9. Cæterum, quia congruit, ut quam Dominus exaltavit in Cœlo, Catholica Eccleſia veneretur in terra, quia de ſanctitate vitæ, ac miraculis ejus diligenti, & attenta inquiſitione, ac examinatione diſtincta, & ſolemni diſcuſſione præmiſſis, liquido conſtitit, licet alias etiam, & in propinquis, & in remotis partibus ſatis eſſent præcognita lucida ejus acta, nos de communi fratrum noſtrorum, & Prælatorum omnium tunc apud Sedem Apoſtolicam exiſtentium conſilio, & aſſenſu, de Omnipotentia divina confiſi, auctoritate Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum, ac noſtra, ipſam Cathalogo Sanctarum Virginum duximus adſcribendam.

Inter Sanctas Virgines adſcribitur.

§.10. Ideoque Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus pridie idus Auguſti, feſtum ejuſdem Virginis devote ſolemniter celebretis, & faciatis, a veſtris ſubditis venerabiliter celebrari, ut ipſam habere mereamini apud Deum piam, & ſedulam adiutricem.

Ejus feſtum annue celebrandum.

§.11. Et ut ad venerandum ejus ſepulchrum avidius, & copioſius Chriſtiani populi confluat multitudo, ac celebrius ipſius feſtivitas recolatur, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad illud cum reverentia, in ejuſdem Virginis feſto, vel etiam infra ipſius feſti octavas, annuatim acceſſerint, ipſius ſuffragia humiliter petituri, de Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, unum annum, & quadraginta dies de injunctis ſibi pœnitentiis miſericorditer relaxamus.

Indulgentia ad ejus Sepulchrum.

Datum Anagniæ ſexto Kal. Octobris, Pontificatus noſtri Anno primo.

Dat. die 26. Septem. 1255 Pon. An. I.

XXI.

Diffinitio controverſiæ ſuper Primatu inter Armachanum, & Tuamenſem Archiepiſcopos.

Ex Regeſt. Vatic.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Eccleſia Romana tamquam diligens, & attenta Mater profectibus ſemper invigilat aliarum, & ſi quando inter eas controverſiæ, ſive lites emergunt, ipſa ut in pacis tranquillo congaudeant, & in ſuavitate quietis devotius Domino famulentur, opportuna remedia interponit. Sane dudum inter Venerabilem Fratrem noſtrum Archiepiſcopum, & dilectos filios Capitulum Armachan. ex parte una, & Venerabilem Fratrem noſtrum Archiepiſcopum Tuamen. ex altera ſuper Jure Primatiæ, quam idem Archiepiſcopus Armachan. in Provincia Tuamen. habere ſe aſſerit, quæſtione ſuborta, & partium Procuratoribus propter hoc apud Sedem Apoſtolicam conſtitutis, eiſque dilecto filio noſtro Joanne Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali Auditore conceſſo, eorumdem Archiepiſcopi, & Capituli Eccleſiæ Armachan. propoſuit Procurator, quod cum idem Archiepiſcopus ſit, & eſſe debeat Pri-

Exordium. — *Status quæſtionis inter utrumq. Archiepiſcopum*

Archiepiſcopus Armacanus Provinciæ Primas.

Primas ejuſdem Provinciæ, ac in poſſeſſione, vel quaſi Juris Primatiæ in ipſa Provincia fuerit a longe tranſactis temporibus, dictuſque Archiepiſcopus Tuamen. eidem Armachan. immediate ſubeſſe debeat ratione hujuſmodi Primatiæ, ipſe Tuamen. obedientiam, & reverentiam, & cætera ipſius Primatiæ Jura præfato Armachan. denegat exhibere: Quare dictus petiit Procurator eumdem Tuamen. compelli ad obedientiam, & parendum ipſi Armachan. tamquam ſuo Primati, ac ad præſtandum ſibi plenarie, ut tenetur, obedientiam, & reverentiam, & alia ipſius Primatiæ Jura, quæ in ipſo Tuamen., & Provincia ejus habet, & habere debet idem Archiepiſcopus Armachanus: petiit etiam adjudicari per ſententiam ipſi Armachan. Jus Primatiæ in Provincia memorata, necnon ſententialiter diffiniri eumdem Tuamen. debere ipſi Armachan. ratione dictæ Primatiæ nullo medio ſubjacere.

Sibi Provinciam Thuamen. ſubjici petit.

Lite itaque ſuper his legitime conteſtata, & ab eodem Procuratore ad fundandam prædictorum Armachan. Archiepiſcopi, & Capituli rationem quodam privilegio bonæ memoriæ Cœleſtini Papæ Prædeceſſoris noſtri, & quibuſdam aliis ſcriptis in Judicio exhibitis, ac nonnullis etiam teſtibus, propter hoc ab ipſo productis, nos eiſdem privilegio, & ſcriptis, & ipſorum dictis Teſtium, ac iis, quæ allegata in contrarium a parte altera extiterant, cunctiſque rationibus, & omnibus, quæ hinc inde fuere propoſita perſpicaciter viſis, & plenius intellectis, negotium hujuſmodi unacum fratribus noſtris ſtudioſe diſcuſſimus, & ſuper eo, ut fine poſſit congruo terminari, conſideravimus diligenter.

Rationes utraque ex parte adductæ, ac diligenti ſubjectæ examini.

Verum quia penſatis provide ipſius negotii meritis, & circumſtantiis univerſis cognovimus expedire, quod per modum proviſionis idem negotium terminetur, elegimus potius per hanc viam imponere finem ei. Auctoritate igitur Apoſtolica de fratrum noſtrorum conſilio taliter providemus, quod præfatus Archiepiſcopus Armachanus, & ſinguli ſui Succeſſores poſſint ſe vocare, vel appellare, ſi voluerint, Primates Provinciæ Tuamen, & facere deferri ante ſe Crucem per totam Provinciam ipſam quandocumque, & quotieſcumque ipſos tranſire contigerit per eamdem:

Armachano conceditur, ut ſe vocari poſſit Primas Thuamen.

Poſſint etiam dictam Provinciam de quinquennio in quinquennium viſitare, ac per viginti, & ſeptem dies dumtaxat viſitationis officio immorari; Ita quod ſi eos prædictam Provinciam, poſtquam illam cauſa viſitationis intraverint, egredi ex quacumque cauſa contigerit, priuſquam prædictorum viginti ſeptem dierum numerum in viſitatione perfecerint, non liceat eis ipſam cauſa viſitationis uſque ad aliud quinquennium introire, in quo non amplius quam viginti ſeptem dies ad viſitationem habeant exercendam, licet forte de viginti ſeptem diebus præcedentis quinquennii aliqui remanſerint ad viſitationis officium exequendum, niſi adeo per aliquem, vel aliquos de præfata Provincia fuerint impediti, quod dictam Provinciam exeant, & non poſſint omnes ipſos dies in viſitatione complere, in quo caſu licitum ſit ipſis ante aliud quinquennium ad eamdem redire Provinciam ad ſolum viginti ſeptem dierum reſiduum percomplendum.

Stabilitur tempus viſitationis Provinciæ ejuſdem, ac forma.

In hac quoque ſua viſitatione illa, quæ corrigenda occurrerint corrigant, & reforment de plano per ſalutaria monita, & exhortationes, ac perſuaſiones attentas, diſtrictionem in hoc Eccleſiaſticæ Cenſuræ per ſe minime adhibendo. Quæ vero ſic de plano corrigi, vel emendari non poterunt, ſed alterius Juriſdictionis, vel Cenſuræ, ſeu poteſtatis exequutionem exegerint, Diœceſanis denuncient Epiſcopis, videlicet qui in ſuis Diœceſibus, & deinde ſi negligentes extiterint in hoc Archiepiſcopo Tuamen. & quæ in ipſis Epiſcopis, & in ejuſdem Archiepiſcopi Diœceſi eidem Archiepiſcopo, & quæ in eodem Archiepiſcopo ſic corrigenda fuerint, & in aliis etiam ejuſdem Provinciæ, ſi per eorum Superiores poſt factam ipſis denunciationem illa correcta non fuerint, Romano Pontifici, ut per eum, ſicut convenit, corrigantur.

Procurationes ei exhibendæ.

Per prædictos autem viginti ſeptem dies totidem dumtaxat procurationes in locis recipiant viſitatis. Ad quarum exhibitionem tota ipſa Provincia teneatur, ut & Archiepiſcopus, & Epiſcopi, & eorum Subditi ejuſdem Provinciæ communiter in his contribuant, ac provideant, ſtatuant, & ordinent, quod eædem procurationes ſine difficultate qualibet integre perſolvantur. Ita quod in nulla ipſarum procurationum ſumptus, vel expenſæ, qui propter hoc fient duarum marcharum ſterlingorum ſummam, vel valorem excedant; Præfati vero Armachanus, & ejus Succeſſores in eos, qui viſitationem impediverint, vel procurationes prædicto modo taxatas eis viſitantibus exhibere denegaverint, libere poſſint in ſingulis viſitationibus per excommunicationem, ſuſpenſionem, & interdictum Cenſuram Eccleſiaſticam exercere.

Epiſcopis Provinciæ Thuamen. conceditur jus appellandi ad Archiep. Armachanum.

Ad hæc liceat Epiſcopis Suffraganeis Archiepiſcopi Tuamen. in cauſis, quas ipſi adverſus alios, ſive tamquam Actores, ſive ſicut Rei coram eodem Archiepiſcopo habuerint, & ſuis ſimiliter Adverſariis in eiſdem cauſis ab ipſo Tuamen. ad Armachanum Archiepiſcopum legitime appellare. Ab aliis autem inferioribus, ſive Subditis, & ab iſtis etiam in alio caſu ad ipſum Armachanum ab ejuſdem Tuamen. audientia nullatenus appelletur, eo ſemper ſalvo, quod ad Sedem Apoſtolicam libere poſſit a quibuslibet ommiſſis proximis eorum Superioribus appellari. Armachanus vero de illis cauſis, quæ per appellationem deferentur ad ipſum, licite cognoſcere valeat, habeatque in illis juriſdictionem proſequtioni negotii competentem, Perſona Tuamen. Archiepiſcopi manente prorſus libera, & exempta, cujus electio per Sedem confirmatur eamdem, a qua Pallium recipit, & cui fidelitatis exhibet juramentum, & his Armachanus ipſe contentus in præfatam Provinciam, & perſonas ipſius, ultra quam in ſuperioribus eſt expreſſum, nihil juriſdictionis attentet, & ipſa Provincia, ejuſque Perſonæ ipſi Armachano ad nulla penitus alia teneantur.

His tantum contentus eſſe debet Armachanus.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ proviſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum Anagniæ ſecundo Idus Octobris, Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 14. Octob. 1255. Pont. An. I.

XXII.

Comprobatio veritatis Stigmatum S. Franciſci de Aſiſio, cum pœnarum impoſitione adverſus aliter affirmantes.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei.

Ad perpetuam rei memoriam.

Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis præſentes litteras inſpecturis, & audituris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proemium.

BEnigna operatio divinæ voluntatis in Cœlo potens, & innovans ſingula ſapienter, & immutans mirabilia ſuper terram, poſtquam Dei Filius victor mortis ad Patrem, unde deſcenderat, vehiculo propriæ majeſtatis aſcendit, mirificæ fortitudinis viros ad conſummationem Sanctorum diverſis temporibus ſuſcitavit, a quibus teſtimonium ſpei gloriæ cum Chriſto in Deo reconditæ firmaretur, & Eccleſiæ ſanctæ ad promiſſam requiem feſtinandi in hoc peregrinationis exilio, quod tædioſa deſiderii ejus dilatione protrahitur, per ipſos conſolationis ſolatium perveniret.

B. Franciſcus ſignis, & virtutibus clarus.

§.1. Inter alios autem diebus noſtris Beatus Franciſcus almus Chriſti Confeſſor apparuit ſignis, & virtutibus glorioſus. Qui clariſſimus pie vivendi meritis, & exemplis, ſanctam fœcundavit Eccleſiam, & caligantia præſentis ætatis tempora fulgoris ſui lampade illuſtrans, viam juſtitiæ perfecte præparans, in eremo altiſſimæ paupertatis, quam ipſe currens, & alacriter exultans, contra Carnem, Mundum, & Dæmonem, velut gigas traxit poſt ſe de inferi faucibus, & traduxit ad Dominum Populum humilem, bonorum operum ſectatorem, ſicut effuſa ſuper faciem Orbis terræ, copioſa profeſſionis ejus religioſa generatio patefacit.

A Greg. IX. Sanctor. Albo adſcriptus

§.2. Ut autem ad illuminationem gentium, celebris ejus memoria, tamquam rutilum ſydus in coruſco firmamenti myſtici æthere ſervaretur, multis eum divina potentia adhuc militantem inter homines, & demum in ſanctorum agmine triumphantem, dignata eſt clarificare miraculis, quæ fel. rec. Gregorius Papa Prædeceſſor noſter, ne illa vel perverteret æmula ſanctitatis iniquitas, vel oblivionis digitus, qui rebus geſtis cito ſuperducitur, aboleret, ſolemniſſimis inquiſitionibus indagata, & comperta, fideliſſimis documentis fecit ad laudem Dei, & augmentum fidei, & inſtructionem ſalubrem, tam præſentium, quam etiam futurorum, monimentis perpetuis commendari, eumdem Confeſſorum Sanctorum Cathalogo adſeribendo, ſicut in plurimis locis liquido per ipſius prædictas litteras apparet, horum ſeriem explicite continentes.

§.3. Porro quia longum eſſet ne dum exarare per ſingula, verum etiam ſuccincta relatione perſtringere clara virtutis divinæ prodigia, quæ tam in operationibus ſanctitatis, quam etiam in aliis mirabilibus argumentis probaverunt, eumdem Confeſſorem tenere cum Sanctis ſolium gloriæ in excelſis, ſignanter vobis ante oculos proponere volumus, recolenda frequentius, & vehementius admiranda illa ſatis jocunda dominicæ paſſionis inſignia, quæ in ejuſdem Sancti Corpore, dum adhuc vitali ſpiritu foveretur, manus cœleſtis operationis impreſſit. Viderunt namque oculi fideliter intuentes, & certiſſimi contractantium digiti palpaverunt, quod in manibus ejus, & pedibus, expreſſa undique ſimilitudine clavorum, de ſubjecto propriæ carnis excrevit, vel de materia novæ creationis accrevit. quæ equidem idem Sanctus ſtudioſe ab oculis hominum, quorum refugiebat gloriam, dum viveret, abſcondebat. Inventa eſt patentius in ipſius defuncti corpore non inflicta humanitus, nec facta plaga vulneris lateralis, quaſi aliquod inſtar lateris Salvatoris, quod redemptionis, & regenerationis humanæ in Redemptore noſtro protulit Sacramentum, quæ quidem plaga ſicut quoſdam ex fratribus ſibi familiariter adhærentibus latere non potuit, propter defluxum humoris, diu antea viruerat in vivente.

Stigmatibus miraculoſe inſignitus.

Hujus veritatem miraculi teſtatur Alexander.

§.4. Hæc igitur mira, & decora novæ demonſtrationis indicia, magnæ dicuntur eſſe devotionis divitiæ Chriſtianis, & ineſtimabiles religionis deliciæ in ſpiritualibus communis Eccleſiæ Orthodoxæ theſauris. Cum ex his ſincera fides accipiat, quod etiam illi fuerint paſſionis Chriſti ſine extrinſeco perſecutore conſortes, qui pro ejus amore carnem ſuam cum vitiis, & concupiſcentiis voluntarie crucifigunt. Sane de præfato Sancto, hæc certius aſſerentes, indoctas fabulas, ſeu vanæ adinventionis deliramenta non ſequimur, cum ea nobis dudum nota fuerit plenior fides rerum, quando videlicet nos in minoribus conſtituti, Confeſſoris ejuſdem familiarem ex munere divino meruimus habere notitiam, præfati Prædeceſſoris noſtri domeſticis obſequiis tunc temporis inſiſtendo.

Prælatos hortatur, ut ejus reverentiam Populis inſpirent.

§.5. Cum igitur oporteat cavere prudenter, ne tanta patrocinii gratia humano generi cœlitus in memorato Confeſſore collata, in vacuum aſſumatur, Univerſitatem veſtram rogamus, monemus, hortamur attente per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus ejuſdem Confeſſoris precioſa merita, & miraculorum magnalia, & ſalutarem memoriam, celebritate annua, prædicatione frequenti, & venerationé recenſentes, ad ipſius devotionem, & gratiæ divinæ memoriam ſubditos veſtros crebris monitis excitetis, ut eo, pro univerſo fidelium Populo, ac præſertim pro his, qui ſe invocaverint, divinam miſericordiam implorante, mereantur ſupplices, quod operum poſſibilitas obtinere non poteſt, ejus interceſſionibus impetrare.

Hæc miracula impugnantibus pœnæ infligendæ.

§.7. Nemo itaque eidem Sancto audeat de cætero eſſe moleſtus in corpore ſuo Chriſti triumphalia Stigmata præferenti. Si quis igitur ſpiritu temerariæ præſumptionis inſaniens, divini muneris invidus, Apoſtolica judicia, ſacrilegus impugnator, præmiſſa, vel alia prodigiorum ſigna, quibus in Eccleſia Dei ſanctitas prædicti Confeſſoris eluxit, improbæ contradictionis morſibus obtrectanda crediderit, volumus & mandamus, ut eum ſanæ mentis reſtituat judicialis ſeveritas diſciplinæ: ita quod diſtricta proprii Prælati caſtigatione correctus, Dei opera

ra

ra blaſphemare dediſcat, & fidei Catholicæ fructus de pia mirabilium Domini credulitate pullulans, non areſcat.

Nulli ergo &c.

Dat. de 29. Octob. 1255. Pont. An. I.

Datum Anagniæ quarto Kal. Novembris, Pontificatus noſtri Anno primo.

XXIII.

Quod Fratres Minores Conventuales Ordinis S. Franciſci, ad Epiſcopatus, & alias dignitates promoti, libros, & alia eorum bona Ordini reſignare teneantur.

Aleſander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Miniſtris Ordinis Fratrum Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſa legis.

EX parte veſtra nobis fuit intimatum, quod cum contingat interdum ad Epiſcopalem, & alias ſuperiores, ſeu inferiores dignitates aliquos de Fratribus veſtri Ordinis promoveri, ipſi libros & alia, quæ tempore ſuæ promotionis habent, licet non ad eos, cum proprium eis habere non liceat, ſed ad Ordinem pertineant memoratum, propriis uſibus applicare præſumunt, in ſuarum perniciem animarum. Quare ſuppliciter poſtulaſtis a nobis, ut providere ſuper hoc ſalubriter curaremus.

Statutum.

§. 1. Nos igitur eorumdem Fratrum ſaluti, & indemnitati veſtri Ordinis paterna volentes ſollicitudine providere, ut libros, & alia, quæ ipſos promotionis ſuæ tempore habuiſſe, ſeu habere conſtiterit, tibi fili Generalis Miniſter, vel tuis Provincialibus Miniſtris, ſubmota qualibet dilatione, reſignent, ipſis Fratribus jam promotis in virtute obedientiæ, illis autem quos promoveri contigerit, ne reſignare differant, auctoritate præſentium duximus injungendum, niſi forſan vos ipſorum uſus eis ad tempus conceſſeritis de gratia ſpeciali.

Dat. die 5. Decem. 1255. Pon. An. I.

Datum Laterani, nonis Decembris Pontificatus noſtri Anno primo.

XXIV.

Ex Regeſt. Vatic.

Confirmatio declarationis Statutorum Ordinis Beatæ Mariæ de Monte Carmelo.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Generali, & Fratribus Ordinis Eremitarum de Monte Carmelo, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm a nobis petitur, quod juſtum eſt, & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. Cum itaque felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter ad veſtræ ſupplicationis inſtantiam per dilectum filium Hugonem tituli Sanctæ Sabinæ Presbyterum Cardinalem, & Venerabiles Fratres noſtros Guillelmum Anteradenſem Epiſcopum quædam Regulæ veſtræ dubia declarari, & corrigi, ac quædam ipſius gravia miſericorditer fecerit mitigari, prout in litteris inde confectis plenius continetur. Nos veſtris precibus inclinati declarationem, & correctionem, ac mitigationem hujuſmodi ad inſtar ipſius Prædeceſſoris auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus. Tenorem autem litterarum Prædeceſſoris ejuſdem, prout in Regeſto ipſius continetur de verbo ad verbum præſentibus inſeri facientes, qui talis eſt = Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Eremitis de Monte Carmelo, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem = Quæ honorem &c. *Vide in Innocentio IV. Conſtitut. XIV. pag. 314.*

Regulæ nonnulla dubia ab Innocentio explicata.

Confirmantur.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 3. Febr. 1256. Pont. An. II.

Datum Laterani tertio nonas Februarii, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXV.

Ex Codice Diplomat. hujus Ord. Tom. I. pag. 275.

Declaratio, quod ex Conceſſionibus per Apoſtolicam Sedem cuicumque factis, vel faciendis, nullum præjudicium Fratribus Hoſpitalis S. Joannis Hieroſolymitani inferatur, niſi ſpecifica eorum mentio fiat in Litteris Apoſtolicis.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro, & Fratribus Hoſpitalis Hieroſolymitani, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Hieroſolymitanor. Equitum encomia.

IPſa nos cogit pietas honeſtis petitionibus veſtris exauditionis gratiam non negare, quibus efficax ex eo favoris patrocinium ſuffragatur, quod Paſtorem alium præter Romanum Pontificem non habentes, pro Terræ Sanctæ tutela, cui perpetuum religionis veſtræ obſequium dedicaſtis, in fervore charitatis intrepidæ, ſub devota Sedis Apoſtolicæ obedientia prudenter exponitis contra impetus infidelium res, & vitam. Hoc jam manifeſte probavit frequens Fratrum veſtrorum, & numeroſus occubitus, qui glorioſa in conſpectu Domini morte, per quam aditus vitæ patet, de Crucis Chriſti hoſtibus hactenus triumpharunt. Hoc nunc clamat in auribus omnium illud, proh dolor! ſacri ſanguinis profluvium copioſum, quo præcedentibus annis in illis partibus laverunt de modernis Fratribus veſtris quamplurimi ſtolas ſuas. Super quibus nimirum, & aliis Chriſtifidelibus, quos idem caſus evexit ad palmam, percuſſa vehementer in nobis jaculo intimæ compaſſionis humanitas, ingenitæ gravitatis pauliſper laxato rigore, ſuperfluentem palpebris Eccleſiæ Romanæ fontem aperuit lacrymarum, licet ad conſolationem invitet exultationis feſtivæ gaudium, quod de ipſis inexterminabilis proculdubio vitæ pace fruentibus, coram Deo dicitur in excelſis. Veſtris igitur precibus liberaliter annuentes, ad inſtar felicis recordationis Innocentii Papæ Prædeceſſoris noſtri, devotioni veſtræ auctoritate præſentium indulgemus, ut per gratias, vel indulgentias, ſeu litte-

litteras quaslibet quibuſcumque Eccleſiis, aut Eccleſiaſticis, ſæcularibuſve Perſonis ſub quacumque forma verborum ab Apoſtolica Sede conceſſas, vel etiam concedendis, mentionem non facientes de Hoſpitali veſtro, ſubjectiſque ſibi Domibus, & Fratribus eorumdem, ac Ordine veſtro, vobis, vel ipſis nullum præjudicium generetur, nec gratiæ, indulgentiæ, ac litteræ hujuſmodi, ad dictarum Domorum, & Hoſpitalis, ac ipſorum Fratrum diſpendium aliquatenus extendantur. Præſentibus poſt quinquennium minime valituris.

Peivilegium, de quo in rubrica.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 20. Febr. 1256. Pont. An. II.

Dstum Laterani decimo Kalendas Martii, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXVI.

Ex Regeſt. Vatic.

Quod Abbates a Prioribus, quos in ſuis Prioratibus inſtituunt, nullam penſionem, ſeu pecuniæ quantitatem ante, vel poſt inſtitutionem exigere præſumant.

Alesander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Cauſæ legis.

QUia Perſonæ Religioſæ tam exemptæ, quam aliæ de Regno Frsnciæ plura dicuntur præſumere, quæ ipſis infamiam pariunt, & aliis inferunt læſionem, convenit taliter in hac parte per Apoſtolicæ Sedis diligentiam provideri, quod eædem Perſonæ his, quæ ad eas pertinent, ſervata ſemper religionis honeſtate contentæ, ſic in ſeipſis debitam in omnibus cuſtodiant modeſtiam, quod alios ſcandalis, vel diſpendiis non conturbent. Intelleximus namque, quod Abbates cum Prioribus, quos in ſuis inſtituunt Prioratibus, ante, vel poſt inſtitutionem conveniunt, ut eiſdem Abbatibus aliqua ſumma pecuniæ, vel certa de eorumdem Prioratuum portio perſolvatur, ſicque ipſis Prioribus hujuſmodi pecuniam, vel portionem, ſeu annuam forte penſionem impoſitam, ſive redditum ſolventibus præfatis Abbatibus conſueta hoſpitalitas, & eleemoſynæ ſolitæ in eiſdem Prioratibus ſubtrahuntur, ac diminuitur in illis numerus Servitorum, necnon eorumdem Prioratuum negotia minus ſollicite procurantur, cum contingat ex hoc minus idoneos in illis inſtitui, vel ordinari Priores. Nonnulli etiam Religioſi exempti prætextu quarumdam Indulgentiarum, ſeu Privilegiorum Apoſtolicorum eis poſt Conſtitutionem a felicis recordationis Innocentio Papa Quarto Prædeceſſore noſtro circa exemptos editam conceſſorum venire, vel agere, ſeu præſumere contra Conſtitutionem aſſeruntur eamdem. Quamplures inſuper, ſicut fertur, occaſione privilegiorum exemptionis, quæ habent, vel habere ſe dicunt, libertatis ſuæ limites excedentes, privilegia ipſa ne ſciatur, ad quæ, & inquantum ſe illorum vires extendant. Ordinariis locorum oſtendere, vel eorum facere copiam contradicunt. Et cum nonnullis Religioſis a Sede Apoſtolica ſit indultum, ut novalium decimas pro ea portione, quæ veteres illos contingunt, percipere valeant, & habere; ipſi, ſicut accepimus prætextu indulgentiæ hujuſmodi omnes interdum decimas, vel majorem earum partem de novalibus, quemadmodum illas de veteribus conſueverunt habere, percipiunt ad præterita, præſentia, & futura novalia eamdem indulgentiam extendentes. Intelleximus etiam, quod cum Religioſis generaliter ſit a jure prohibitum, ne decimas de manu Laicorum recipere ſine conſenſu Epiſcoporum præſumant, pluſimi eorum, & præſertim exempti ad fraudis ingenia ſe vertentes machinantur cum Laicis detinentibus decimas, & doloſe procurant, ut fiant infeudationes de ipſis, & iidem Laici ſe illas ab eiſdem Religioſis tenere in feudum recognoſcant, quatenus ſic ad Religioſos ipſos eædem decimæ abſque conſenſu Epiſcoporum valeant pervenire. Si quando etiam Terras, quæ Parrochialibus Eccleſiis fuerant decimales, acquirunt, nolunt poſtea de illis decimas, vel decimam integre, ſed aut nihil, aut ſolam trigeſimam, vel quadrageſimam exhibere. Cum vero majores decimas, ſive omnes, ſive illarum partem acquirunt, vel conſequuntur a Laicis, ſi poſtmodum novalia ibi fiant, ſatagunt ex illis habere decimas pro ea parte, qua hujuſmodi majores percipiunt, licet ipſi Laici nihil omnino petere, vel exigere poſſent de decimis novalium eorumdem. Volentes itaque contra hæc Apoſtolica diligentia, ſicut expedit providere: Statuimus de fratrum noſtrorum conſilio, ut pure, ac munde ſecundum Deum fiat conceſſio, ſeu collatio Prioratuum, ita quod pretii datione, vel ſub pactione nulli tradantur, ſed in eorum conceſſione penitus iſta ceſſent, prohibentes, ne in fraudem ipſis Prioratibus, cum eos vacare contingit, fiat alicujus oneris impoſitio ad tempus, vel perpetuo duratura, nec etiam poſtquam in eis Priores fuerint inſtituti dictis Prioratibus, vel ipſis Prioribus aliqua per Abbates, ſive perpetua, ſive temporalia in penſionibus, vel quibuſcumque aliis præſtationibus onera imponantur, per quæ in illis cultus divinus circa numerum Servitorum, aut conſueta hoſpitalitas minuatur, vel per quæ ipſi Prioratus, ſeu Priores reddantur ad ſolvendum commode Jura Epiſcopalia, & proſequendum, ut convenit eorumdem jura Prioratuum impotentes. Quod ſi ſecus præſumptum fuerit, præſumptores hujuſmodi non exempti per Locorum Ordinarios arceantur, & ſi Prioratus fuerit alterius Diœceſis, quam Monaſterii, cui ſubeſt, circa Prioratum ipſum in his Diœceſanus ejus provideat, corrigat, ordinet, & diſponat, & ad illius denunciationem Diœceſanus Monaſterii Abbatem ejus cohibeat in præmiſſis. Tales vero præſumptores exempti compeſcantur per illos, quos ad hoc duxerimus deputandos, cum velimus hac vice certas, prudentes, & diſcretas Perſonas per ſingulas ſtatuere Provincias, quæ vice noſtra de his circa exemptos de plano cum attentione inquirant revocantes penitus ſic præſumpta, & ipſos exemptos in talibus coercentes. Si vero Abbates exempti fuerint, Prioratus autem non exempti, dicti Abbates per ipſas Perſonas conſtituendas a nobis denunciantibus Diœceſanis eorumdem Prioratuum compeſcantur. Statuimus inſuper, ut præmiſſa

In Collationibus Prioratuum nec Priores, nec Prior aut ſubjiciendi oneribus.

Pœnæ violatorum hujus legis.

Con-

Exempti ratione delicti poſſunt conveniri coram Ordinariis.

Conſtitutio ab eodem Prædeceſſore noſtro circa exemptos edita, videlicet quod ipſi exempti quantumcumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, ſive contractus, aut rei, de qua contra ipſos agitur, rite poſſunt coram locorum Ordinariis conveniri, & illi quoad hæc ſuam in ipſos juriſdictionem, prout jus exigit exercere plenarie in hoc, & aliis, quæ ipſa Conſtitutio continet, obſervetur. Non obſtantibus quibuslibet privilegiis, ſive Indulgentiis Apoſtolicis contra eam poſtmodum impetratis.

Exemptio a Jure Ordinarii in hoc caſu non valet niſi exhibeatur Privilegium Apoſtolicum.

Decernimus quoque, ut ſi hi, qui ſe aſſerunt per Privilegia, vel Indulgentias Apoſtolicæ Sedis exemptos, de quorum ſua exemptione, ſeu libertate non conſtat, vel qui videlicet in exemptionis, ſeu libertatis poſſeſſione per longa tempora non fuerunt a locorum Ordinariis requiſiti hujuſmodi Privilegia, vel Indulgentias, quibus dicunt ſe fore munitos, ſaltem quoad illos articulos, ſuper quibus quæſtio, vel controverſia fuerit ipſis Ordinariis in loco congruo, & ſecuro, vel aliquibus prudentibus Viris omni ſuſpicione carentibus, ad hoc per dictos Ordinarios deputatis non exhibuerint, vel oſtenderint, & iidem Ordinarii ſua juriſdictione uſi fuerint contra eos, nequaquam tunc ipſi Ordinarii hac occaſione per Conſervatores a Sede illis deputatos eadem moleſtari valeant, aut aliquatenus impediri, quinimo Sententiæ, vel Proceſſus Conſervatorum ipſorum, quæ, vel qui prolatæ, ſeu habiti fuerint contra eoſdem Ordinarios, in hoc caſu omnino non teneant, nullumque robur habeant, vel vigorem.

Novalium exemptio quomodo intelligenda.

Ad hæc Statuto perpetuo declaramus, quod Indultum illud Apoſtolicum, quo pleriſque conceditur, ut novalium decimas pro ea portione percipere valeant, quæ veteres eos contingunt, ad illas novalium decimas, quas tempore illo, quo impetratum, vel obtentum extitit hoc indultum, alii poſſidebant, cum de hoc in ipſo mentio nulla fiat, nullatenus ſe extendit, nec ad alias etiam niſi in his tantum locis, ubi veteres, tunc quando dictum indultum impetratum fuit, ipſius impetratores habebant, & pro ea ſolummodo portione, qua ipſi tempore impetrationis hujuſmodi percipiebant antiquas. Statuimus præterea, quod idem Indultum obtentum ab his, qui tempore impetrationis totaliter veteres percipiebant decimas ultra medietatem decimarum novalium nullatenus extendatur, quia nec eſt veriſimile, vel credibile, ſi tunc de plena, & integra perceptione veterum fuiſſet expreſſum, quod Apoſtolica Sedes pariter, & ſimiliter novalium decimas in tam grave Parochialium Eccleſiarum diſpendium indulſiſſet, quodque ratione talis Indulti ſive impetrati jam, ſive impetrandi deinceps, non poſſit ulterius in novalibus, quæ amodo fient, vendicari, acquiri, vel percipi pluſquam medietas decimarum ipſorum, etiamſi amplius in veteribus habeatur, cum non ſit dicendum aſperum, ſed pium potius, & benignum ſi ſuper decimis futurorum novalium, imo Parochialium Eccleſiarum gravamini, quod ex diſtenſione indulti hujuſmodi poſſet accidere, taliter obvietur:

Ordines ab hac lege exempti.

Religioſos tamen Ciſtercien. & Carthuſien. Ordinum ſtatuto, & declaratione hujuſmodi, quantum ad hos duos articulos, videlicet de medietate decimarum novalium comprehendi nolumus, vel aſtringi: ubi autem per hujuſmodi decimarum conceſſiones Parochiales Eccleſias adeo gravari contigit, quod earum Rectores de ipſarum redditibus congrue ſuſtentari, & commode Jura Epiſcopalia exhibere non poſſunt, provideatur, & ordinetur taliter, quod eiſdem Rectoribus tantum de illarum relinquatur proventibus, quod exinde competentem ſuſtentationem habere, ac Epiſcopalia Jura ſolvere valeant, aliaque debita onera ſupportare.

De infeudationibus Laicorum.

Sane quamvis forte a Religioſis exemptis, & aliis fiant infeudationes de decimis detentis a Laicis, & iidem Laici, quod illas ab ipſis Religioſis in feudum teneant, recognoſcant, non tamen licet Religioſis eiſdem poſt talem infeudationem, vel recognitionem ſic de facto præſumptam, hujuſmodi decimas de manu Laicorum ipſorum acquirere, vel recipere, abſque Diœceſanorum Epiſcoporum aſſenſu. Illas autem decimas intelligimus poſſe taliter a Religioſis de manu Laicorum recipi, vel acquiri, quæ ante Lateranenſe Concilium ipſis Laicis in feudum perpetuo fuere conceſſæ.

Decimæ per Religioſos ſolvendæ.

Cæterum iidem Religioſi tam exempti, quam non exempti, de terris, & poſſeſſionibus acquiſitis hactenus, & amodo acquirendis decimas integre perſolvant illis Eccleſiis, quibus eædem poſſeſſiones, & Terræ prius fuerant decimales, niſi ſuper hoc ſpeciali jure, vel privilegio ſint muniti, nec pro eo quod forte in aliquibus Parochiis omnes majores decimas, ſeu partem illarum acquirunt de manibus Laicorum, poſſunt pro eadem, vel ſimili portione, ſi de novo poſtmodum fiant novalia in eiſdem, petere, vel percipere novalium decimas earumdem, niſi alia rationabilis, per quam hoc facere valeant, cauſa ſubſit.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum Conſtitutionum, prohibitionis, & declarationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 23. Martii 1256. Pont. An. II.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXVII.

Quinam Conſervatores eligi debeant, & quæ ab ipſis in eorum officii adminiſtratione ſervanda ſint.

Ibidem.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

QUia de Conſervatoribus, quos plerumque Apoſtolica Sedes eſt conſueta benignitate concedit, & ipſorum poteſtate, ac proceſſibus plurima referuntur æquitati, & modeſtiæ non amica, circa quæ feſtinum Apoſtolicæ providentiæ conſilium convenit adhiberi, dignum duximus ſuper his attenta ſollicitudine cogitare, ac ad arcendum pro communi commodo, & quiete talium immoderantias, & exceſſus opportuna remedia invenire.

Quinam in Conſervatores eligendi.

Statuimus itaque de fratrum noſtrorum conſilio, quod deinceps ſoli Epiſcopi, Abbates, & Canonici Cathedralium Eccleſiarum, maxime hi, qui ſunt in ipſis Eccleſiis Dignitatibus præditi, & nullæ aliæ Perſonæ Eccleſiaſticæ Conſervatores

res exiſtant. Quodque ulterius inter aliquos reciproca non interveniat conſervatio, nec ulli ſibi mutuo præſidium conſervationis impendat, ita quod nullus deputati ſibi Conſervatoris eſſe valeat Conſervator, & cum hujuſmodi Conſervatores a manifeſtis ſolum injuriis, & violentiis eos, ad quorum tuitionem deputati ſunt, poſſint defendere, nec ad alia, quæ judicialem indaginem exigunt, ſuam valeant extendere poteſtatem. Decernimus, quod ſi de aliis quam manifeſtis ſcienter ſe intromiſerint, poteſtatem, vel juriſdictionem aliquam exercendo, eo ipſo per unum annum ab officio ſint ſuſpenſi. Pars autem, quæ id procuraverit expenſas alteri propter hoc factas reſtituere teneatur. Statuimus inſuper, quod nulla Eccleſiaſtica, ſæcularisve Perſona exceptis Regibus, & Reginis quantum ad Regna ſua, qui ſicut dignitatis altitudine præeminent, ſic prærogativa gratiæ ipſos convenit anteferri, Conſervatorem habeat, qui ſub ſua juriſdictione, vel de ipſius dominio, & diſtrictu Eccleſiaſtico, vel temporali conſiſtat. Si vero aliqui tales habentur, tam ipſi, quam omnes alii Conſervatores a quibuſcumque deputati perſonis, niſi ſint Epiſcopi, vel Abbates, aut Eccleſiarum Cathedralium Canonici ſint, & habeantur elapſo anno penitus revocati, ita quod ex tunc de hujuſmodi conſervatione nullatenus ſe intromittere valeant, nec ullam ſuper hoc habeant, vel retineant poteſtatem.

Quorum eorum munia.

Qui vero habere debeant Conſervatorem.

Clauſulæ.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Dat. die, annoque eodem.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXVIII.

Ibidem.

Fratres Ordinis Servorum Beatæ Mariæ, eorumque Bona ſub Apoſtolicæ Sedis protectione recipiuntur, cum paupertatis voti profeſſione.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Fratribus Beatæ Mariæ de Monte Senario Servis Sanctæ Mariæ vulgariter nuncupatis Ordinis Sancti Auguſtini Florentin. Diœceſis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

DEo grata, & hominibus placita ſacra veſtra Religio nos inducit, ut vos qui hujus mundi abnegatis illecebris perpetuo cupitis Domino ſub regulari obſervantia famulari, favore proſequamur benevolo, veſtriſque petitionibus in quantum digne poſſumus, annuamus. Eapropter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, perſonas veſtras, & locum, in quo divino vacatis obſequio cum omnibus bonis, quæ in præſentiarum rationabiliter poſſidet, ſeu in futurum præſtante Domino juſtis modis poterit adipiſci, ad inſtar felicis recordationis Innocentii Papę Prędeceſſoris noſtri ſub Beati Petri protectione ſuſcipimus, atque noſtra. Ad hæc cum quædam Statuta Regularia ſalubria, & honeſta per vos, ut aſſeritis in loco prædicto edita, bonæ memoriæ A...... Florentinus Epiſcopus vobis auctoritate ordinaria conceſſerit, ſub Beati Auguſtini Regula perpetuis temporibus obſervanda, ipſaque bonæ memoriæ Raynerius Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Cardinalis tunc in partibus illis Legationis fungens officio confirmavit, prout in litteris inde confectis plenius continetur; Nos quod tam a vobis, quam ab ipſis Epiſcopo, & Cardinale factum eſt ſuper his provide ratum habentes, & gratum, illud auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Litterarum ipſarum tenorem inſeri facientes præſentibus ad cauthelam, qui talis eſt = In Dei Nomine. Amen. Milleſimo duceteſimo quinquageſimo quinto nonis Octobris indictione decima, feliciter præſenti Scriptura clareſcat, quod coadunati Frater Filiolus Prior Eccleſiæ S. Mariæ de Monte Senario, & Fratres ejuſdem Loci, qui Servi Sanctæ Mariæ vocantur, & infraſcripti Fratres apud locum eorum ſitum prope Civitatem Florentinam in loco dicto Caſagio, ſcilicet Frater Alexius, Frater Ricoverus, Frater Benignus, Frater Vigore, Frater Bonaventura, Frater Rugerius, Frater Joannes, Frater Clemente, Frater Bartholus, Frater Albertinus, Frater Nicolaus, Frater Ægidius, Frater Cambius, Frater Matthæus. Frater Bonaventura, Frater Ildebrandinus, Frater Benedictus, Frater Jacobus. & Frater Mainetus, omnes, & ſinguli ad honorem Dei Omnipotentis, & Domini Noſtri Jeſu Chriſti filii ejus, & ad honorem Sanctæ, atque intemeratæ Dei Genitricis Mariæ, omniumque Sanctorum, & Sanctarum Dei, & reverentiam Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ de conſenſu, & parabola, atque licentia prædicti eorum Prioris, & Rectoris, & ipſe Prior cum conſenſu, & voluntate, & licentia, atque parabola prædictorum Fratrum libera, & ſpontanea voluntate promiſerunt, & voverunt Deo Omnipotenti, & Beatæ Mariæ, quod nullo tempore per ſe, vel Priorem, ſeu Cuſtodem ipſorum, vel Fratrem, vel Syndicum, ſeu Procuratorem, vel quamcumque aliam perſonam aliqua immobilia quæcumque fuerint, vel ſint, poſſidebunt, vel poſſidere pro ſe facient, vel quaſi poſſidere, vel dominium, vel quaſi dominium habebunt, vel retinebunt per ſe, vel aliquem alium, quod ad ipſum Ordinem pertineat, vel pertinere videatur, ſed ſi forte contigerit, quod aliquis quocumque modo ad eorum Capitulum, vel Collegium, vel ad Procuratorem, ſeu Syndicum ipſorum, vel ad aliquam aliam Perſonam pro ipſis Fratribus voluerit, ſeu diſpoſuerit aliqua immobilia conferre, ſeu transferre, quod dominium, ſeu poſſeſſionem, vel quaſi ad ipſos Fratres. ut ſupra dictum eſt, vel ad Capitulum, ſeu Collegium ipſorum, vel ad aliquem eorum pervenire non poſſit, ſed illud tale, vel talia, quod, vel quæ conferentur, ſit, & ſint incontinenti, & immediate Domini Papæ, & Eccleſiæ Sacroſanctæ Romanæ; ita tamen, quod Dominus Epiſcopus, in cujus Epiſcopatu ſitum eſſet, vel ſita, quod, vel quæ conferentur, omnem habeat, & plenam juriſdictionem, & ipſius ſint fructus, & obventiones omnes in ipſis collatis, & ex eis, & de eis poſſit prædictus Epiſcopus diſponere, & diſtribuere, atque facere pro ſalute, & remedio Animæ conferentis, & eleemoſyna facienda circa Fratres Ordinis prælibati, ſeu Conventus tantummodo neceſſitatis tempore, prout melius eidem

Fratres hujus Ordinis cum bonis omnibus ſub tutela Sedis Apoſt. ſuſcipiuntur.

Eorum Regulæ robur adjicitur Apoſtolicum.

Votum paupertatis ab ipſis emiſſum.

viſum

viſum fuerit, & contra hanc promiſſionem, & votum nihil fieri poſſit, vel in ejus fraudem, vel privilegium aliquod impetrari, vel aliquaa litteras a Domino Papa, quod prædicta poſſit infringere, vel immutare, ſed per omnia ſæcula ſæculorum obſervari illibata debeant, & teneri. Et ſi contra prædicta, vel aliquod prædictorum aliquis de ſupradictis Fratribus, ſeu aliqui, vel de eis, qui dictam Religionem, vel Fraternitatem, aut Collegium intraverit, fuerit, vel fuerint, quod Dei Omnipotentis, & Domini Noſtri Jeſu Chriſti, & Beatæ Mariæ ſemper Virginis, & omnium Sanctorum, & Sanctarum Dei maledictionem incurrat, & cum peſſimo Juda Scariotes ſuam habeat portionem. Inſuper prædictus Prior, & Fratres omnes, & ſinguli omnia, & ſingula ſupraſcripta promiſerunt ad invicem facere obſervare, & adimplere, & mihi infraſcripto Notario recipienti pro dicto Capitulo, & Univerſitate renunciaverunt in omnibus, & ſingulis ſupradictis decretalibus, & decretis, & omni juri Canonum, & Legum auxilio, quibus contra prædictam ſe juvare poſſent. Acta ſunt hæc apud Eccleſiam prædictorum Fratrum ſitam prope Civitatem Florentinam in loco dicto Caſagio, præſentibus teſtibus Arigo Baldonii de Anguillaria, & Rugero filio Romei de Antilla, & Ruſtichino filio Gerardi de Populo Sancti Felicis in Plaza, & Bonfantino filio Jacobi de Yſe. Ego Manfredus quondam Gerardi Judex, atque Notarius prædictis interfui, ideoque publice ſcripſi rogatus.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Dat. die, annoq; eodem.

Datum Laterani decimo Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXIX.

Unio diverſarum Congregationum Eremitarum, ſub denominatione Fratrum Eremitarum Sancti Auguſtini, deque hujus Ordinis regula, ac uniformis habitus delatione.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Lanfranco Generali, Provincialibus, & Prioribus, ac univerſis Fratribus Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini, tam præſentibus, quam futuris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

Licet Eccleſiæ Catholicæ integritatem corporis ſui ſincera membrorum diverſitas ſubminiſtret, & circumamictus ſpecies multiplicibus in ea varietatibus decoretur, nihil tamen in ipſa eſprimit contrarietatis in continuum, in qua conſenſum nutrit inextimabilis concordia charitatis, & individuam fovet univerſitatis conformitas, fideique ſimplicitaa unitatem. Verum circa ædificationis fabricam, quæ in Templum ſanctum in Domino operariorum, ejus ſtudio moliente ſuccreſcit, credimus aſſidue providendum, ut in varietatibus partium, quæ ad decorem ſtructuræ Dominicæ adhibentur, ſic appareat diſtincta diverſitas, ut non ſit confuſio indiſcreta, nec alterius forma importuna conſimilitudine ſpeciem prætendat alterius, ſed ſingula quæque certum proprii modi ordinem ſortiantur.

§.1. Hac ſane conſideratione commoniti, cum conſona in vobis Eremitarum appellatio, & parum diverſa profeſſio, diſparibus titulis, & in aliquibus diſſimili habituum ſchemate diſcreparet, cogitavimus ſponſæ Chriſti, in cujus veſte pia ſacræ Religionis depinxit inſtitutio, cœtus veſtri convenire decori, ſi religioſæ militiæ veſtræ caſtra, quæ ſub uno vocabulo non magna diſciplinæ diſtantia ſecernebat, ſub communi capite indifferenti, incorporationis fœdere jungerentur, & ex pluribus cuneis, acies una conſurgeret fortior, ad hoſtiles ſpiritualis nequitiæ impetus conterendos.

Unus ex diverſis familiis conſtitutus Ordo.

§.2. Propterea dudum a nobia mandatum Apoſtolicum emanavit, ut de ſingulis domibus veſtris, quarum quædam S. Guillelmi, quædam Sancti Auguſtini Ordinum, nonnullæ autem Fratris Joannis Doni, aliquæ vero de Fabali, aliæ vero de Britinis cenſebantur, & apud homines ambiguis interdum nuncupationibus vacillabant, duo Fratres cum pleno mandato ad noſtram mitterentur præſentiam, quod noſtra circa vos ſalubriter ordinaret diſpoſitio, recepturi.

Nuncii pro hujuſmodi unione Romam acceſſiti.

§.3. Cumque fratres hujuſmodi ad Sedem Apoſtolicam acceſſiſſent, coram dilecto filio noſtro R. S. Angeli Diacono Cardinale, quem negotio unionis veſtræ perficiendo deputavimus vice noſtra, ſufficientia ad id exhibuere mandata: & in generali Capitulo veſtro in Urbe celebriter congregato, nomine omnium, a quibus fuerant deſtinati, & de communi Capituli ejuſdem aſſenſu, vos, & domos veſtras in unam Ordinis obſervantiam, & vivendi formulam uniformem redigi, unumque ex eis ovile fieri, Generalis Prioris præſidentia gubernandum, unanimiter conſenſerunt, petentes ut per gratiam unionis, & conformitatis hujuſmodi, eis juxta conceptum votum paupertatis ſpontaneæ, perpetua poſſeſſionum terreſtrium abdicatio remaneret, & ipſis baculos, vel ferulaa deferendi impoſita neceſſitas tolleretur, collata in Cardinalem eumdem providendi vobis ea vice de Generali Priore totius Ordinis nihilominus poteſtate.

Eorumque votum, & petitio.

§.4. Porro idem Cardinalis noſtri auctoritate mandati, vivo ad eum ſermone directi, necnon & concordi eorumdem Fratrum, ac prædicti Capituli conſenſione ſuffultus, univerſas Domos, & Congregationes veſtras, in unam Ordinis Eremitarum Sancti Auguſtini profeſſionem, & regularem obſervantiam perpetuo counivit, ſub Generalis cura Prioris canonice inſtituendi pro tempore, præ aliis Provincialibus, necnon & Conventibus ſingularum domorum à Prioribus regulariter gubernandas.

Unicus eligendus Prior Generalis.

§.5. Et ut novam ovilis Dominici unionem, univerſalis capitis unitas conſummaret, te dilecte fili Frater Lanfrance, in Generale Ordinis ejuſdem Priorem & Patrem, Spiritus Sancti gratia invocata præfecit, ac etiam prout a nobis ſpecialiter in mandatis acceperat, confirmavit.

§.6. Vos oniverſos, & ſucceſſores veſtros a baculis, vel ferulis deportandis. & quod non cogamini ad recipiendas poſſeſſiones aliquas, vel babendas decernens perpetuo liberos, & exemptos.

Baculi, & ferulæ eiſdem ſublatæ.

§.7. Nos igitur præfati Cardinalis proceſſum convenientem cum voluntatis veſtræ propoſito

Quæ omnia a Pontifice confirmantur.

poſito approbantes, præmiſſa omnia grata habemus, & rata, ipſaque auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

§.8. Inſuper autem, perſonas & domos veſtras, ſub Beatorum Petri, & Pauli protectione ſuſcipientes, & noſtra præſentium auctoritate ſtatuimus, ut vos filii Priores, & Fratres in profeſſione prædicti Ordinis in præfato generali Capitulo ordinata (quo quidem Ordine vos perpetuo cenſeri volumus, vobiſcum ſuper diverſarum profeſſionum, aut obſervationum debito, quas antea feceratis, in prædictis, vel aliis Ordinibus diſpenſantes) ſub devota Generalis Prioris, quem nunc vobis divina ordinatio prætulit, ejuſque ſucceſſorum obedientia perpetuo virtutum Domino ſervientes, nigris dumtaxat, & nullis aliis alterius coloris cucullis, ut uniformis amictus, normam ejuſdem in vobis profeſſionis oſtendat, utamini de cætero univerſi.

Habitus uniformis.

§.9. Et ut hæc ſancta unio, quam perpetuæ pacis tranquillitate gaudere volumus, omnibus integritatis ſuæ perfecta partibus ſtabilis perſeveret; decernimus, ut omnes domus Ordinum ſupraſcriptorum, quorum Fratres, juxta mandati noſtri formam, ad noſtram præſentiam non venerunt, ipſi unioni tamquam corpori membra, abſque diffugio ullius exceptionis, inhęreant, & ad obſervationem prædictorum omnium teneantur. Alioquin ſententiam, quam tu dilecte fili Prior Generalis, & ſucceſſores tui rite tuleritis in rebelles, ratam habebimus, & faciemus, auctore Domino, uſque ad ſatisfactionem condignam appellatione remota inviolabiliter obſervari.

Cæteræ Domus huic unioni debeant parere.

Nulli ergo &c.

Datum Lateran. quarto nonas Maji, Pontificatus noſtri Anno ſecundo.

Dat. die 2. Maji 1256. Pont. An. II.

XXX.

Civibus Wormatienſibus conceditur, ut trahi extra Civitatem ad judicium nequeant inviti.

In Codicillo Diplomat. ad Chronic. Wormatien. edidit Ludewig Reliqu. M.S. Tom. II. pagin. 229.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Civibus Wormatienſibus, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

APoſtolicæ Sedis benignitas ſincere obſequentium vota fidelium favore benevolo proſequi conſuevit, & illorum perſonas, quas in ſua devotione promptas invenit, & ferventes, quibuſdam titulis decentius decorare.

Ut igitur ea devotione, quam ad nos, & Romanam Eccleſiam habere noſcimini, ſentiatis vobis favorem Apoſtolicum accreviſſe, veſtris precibus inclinati, quod auctoritate litterarum Sedis Apoſtolicę, quę de hac indulgentia plenam, & expreſſam de verbo ad verbum non fecerint mentionem, trahi extra Civitatem Wormatienſem ad judicium nequeatis inviti, quamdiu parati fueritis coram veſtro Ordinario de vobis conquerentibus ſtare juri, auctoritate vobis præſentium indulgemus, eadem auctoritate nihilominus decernentes, ut ſi aliquid contra hujuſmodi conceſſionis noſtræ tenorem, a quoquam extiterit propria temeritate præſumptum, ſit irritum, & inane, & ſi forte aliquæ in vos hac occaſione prolatæ fuerint, nullum robur obtineant firmitatis mandato Apoſt. Sedis ſemper ſalvo.

Privilegium.

Nulli ergo omnino &c.

Clauſula.

Datum Anagniæ decimotertio Kalendas Junii Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Dat. die 20. Maji 1256. Pont. An. II.

XXXI.

Conceſſio exemptionum Archihoſpitali Sancti Spiritus in Saxia de Urbe a talleis, & collectis.

Ex Archiv. Vatic.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro, & Fratribus Hoſpitalis noſtri Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

UT eo libentius Pauperum Hoſpitalis veſtri conſuetis obſequiis inſiſtatis, quo majorem ab Apoſtolica Sede fueritis charitatis intuitu favorem, & gratiam conſequi; Vobis auctoritate præſentium indulgemus, ut quaſcumque tallias, vel collectas, aut exactiones alias vobis a quibuslibet, vel Domibus vobis pleno jure ſubjectis impoſitas, vel etiam imponendas in pecunia numerata, vel rebus aliis nulli teneamini exhibere, abſque ſpeciali mandato Sedis ejuſdem faciente plenam, & expreſſam de hac Indulgentia mentionem: diſtrictius inhibentes, ne quis a vobis, vel eiſdem Domibus tallias hujuſmodi, vel collectas, ſeu exactiones extorquere præſumat, ac decernentes etiam excommunicationis, ſuſpenſionis, & interdicti ſententias: ſi quis in vos, vel aliquem veſtrum occaſione hujuſmodi contra præſentis indulgentia tenorem promulgari contigerit irritas, & inanes.

Exemptionis conceſſio.

Nulli ergo omnino &c.

Clauſula.

Datum Anagniæ Idibus Junii Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Dat. die 13. Junii 1256. Pont. An. II.

XXXII.

Confirmatio unionis Congreg. Ordinis Camaldulen. ſub regimine Prioris ejuſdem Eremi.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Camaldulen. ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam Profeſſis in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem,

Ibidem.

OFficii noſtri nos admonet, & invitat auctoritas pro Eccleſiarum ſtatu ſatagere, & earum quieti, ac tranquillitati ſalubriter auxiliante Domino providere. Dignum namque, & honeſtati conveniens eſſe dignoſcitur, ut qui ad earum regimen Domino diſponente aſſumpti ſumus, eas & a pravorum hominum incurſibus tueamur, & Beati Petri, atque Apoſtolicæ Sedis patrocinio muniamus. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & felicis memoriæ Paſchalis, Eugenii, Anaſtaſii, Adriani, Alexandri, Clementis, Innocentii, Gregorii, & Innocentii Quarti Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum veſtigiis inhærentes præcipimus, & præſentis decreti auctoritate ſancimus, ne cuiquam omnino Perſonæ Clerico, Monacho, Laico cujuſcumque Ordinis, aut Dignitatis præſentibus, aut futuris temporibus liceat Congregationes illas, & loca illa,

Exordium.

Interdicitur ne Eremi Camaldulenſi Ordini ſubjecti ab eo diſtrahantur.

quæ

quæ Camaldulen. Eremi, ſive Cœnobii Diſciplinam, & Ordinem ſuſceperunt, aut ſunt in poſterum ſuſcepturæ, quæque hodie ſub illius regimine continentur, ab ejus ullo modo ſubjectione, & unitate dividere. Quæ videlicet loca, & Congregationes conſervandæ unitatis gratia ſingularibus viſa ſunt vocabulis annotanda = In Epiſcopatu Aretin Eccleſia videlicet Sancti Donati, quæ &c. *Reliqua leguntur infra in Conſtitutione XLIV. pag. 396. hujuſce Pontificis incipien.* Officii noſtri &c.

Eidem confirmatur Monaſterium de Urano.

Ad hæc felicis recordationis Alexandri, & Clementis Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inherentes Monaſterium de Urano vobis, & Conventui veſtro ſalvo jure Ravennatis Eccleſiæ auctoritate Apoſtolica confirmamus. Hæc igitur omnia cum omnibus ad ipſa Monaſteria, vel Eccleſias pertinentibus ſtatuimus, & Apoſtolicæ Sedis auctoritate ſancimus tamquam corpus unum ſub uno capite ideſt ſub Priore Camaldulen. Eremi temporibus perpetuis permanere, & illius diſciplinæ obſervatione perſiſtere, ſub illo inquam Priore, qui ab ipſius Congregationis Abbatibus, Prioribus, & Eremitis regulariter fuerit Electus. Porro Congregationem ipſam ita ſub Apoſtolicæ Sedis tutela perpetuo confovendam, decernimus, ut nulli Epiſcoporum facultas ſit Eccleſiis, quæ a veſtræ Congregationis Fratribus gubernantur divinum Officium interdicere, vel aliquam ex iis Eccleſiis, ſeu Monaſteriis abſque Prioris conniventia, vel Apoſtolicæ Sedis licentia escommunicare. Fratribus autem ipſis licentia ſit a quo maluerint Catholico Epiſcopo Conſecrationum, & Ordinationum Sacramenta ſuſcipere. Præterea in Communi Civitatis, ſeu Parochiæ officio interdicto clauſis januis, & non admiſſis Diœceſanis Eccleſiarum veſtrarum Monachi nequaquam prohibeantur divina Officia celebrare. Hoc etiam adjicientes, ut nemini Fratrum veſtræ Congregationis poſt factam profeſſionem abſque Prioris, & rationabili Fratrum licentia ſit egrediendi facultas. Si vero esire præſumpſerit, & ſecundo, tertiove commonitus redire contempſerit, quouſque congrue ſatisfecerit ipſum excommunicationis ſententiæ ſubjugamus. Quicumque vero pro obſequio Servorum Dei in Eremo Camaldulen. degentium ad aliquas partes porrexerint tam in eundo, quam redeundo a nullo penitus moleſtentur. Statuimus inſuper, ut Decimas laborum veſtrorum nullus a vobis exigere, vel extorquere præſumat, ſed diſtribuendi eas Hoſpitalibus veſtris in uſus Pauperum ſecundum antiquam conſuetudinem veſtram liberam habeatis auctoritate Apoſtolica facultatem. Indulgemus etiam vobis, ut in Conventus veſtri Prælatis inſtituendis, & amovendis, ſicut hactenus dicitur ab Anteceſſoribus veſtris obtentum, liceat & vobis ſine contradictione qualibet obſervare. Libertates præterea, & immunitates, necnon antiquas, & rationabiles conſuetudines Monaſteriis veſtris conceſſas, & hactenus obſervatas ratas habemus, & eas futuris temporibus illibatas manere ſancimus.

Omnia Monaſteria Priori Camaldulenſi ſubjiciuntur.

Privilegia nonnulla conceduntur.

Clauſula.

Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat præfata Monaſteria, ſeu Eccleſiss temere perturbare, aut earum poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, aut quibuslibet vesationibus fatigare, ſed omnia integre conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſubſtentatione conceſſa ſunt uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo esamine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen. Amen.

Dat. die 16. Junii 1256. Pont. An. II.

Datum Anagniæ per manum Magiſtri Jordani Domini Papæ Subdiaconi, & Notarii decimo ſeptimo Kalendas Julii Indictione decimaquarta, Incarnationis Domiοicæ anno milleſimo duceteſimo quinquageſimo ſexto, Pontificatus vero D. Alexandri Papæ Quarti Anno ſecundo.

XXXIII.

Prohibitio eligendi, vel nominandi Conradum natum quondam Conradi filii Friderici olim Imperatoris, in Regem Romanorum.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ven. Fratri Archiepiſcopo Moguntino, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium a communione boni malique Eccleſiæ Moguntinæ cum Romana petitum.

Firma profecto conſiſtit domus, quæ ſolidis eſt fulcita columnis, & Eccleſia tunc multo ſtabilitur robore, cum Prælatorum virtute, ac conſtantia communitur, inter quos quia honore, ac potentia eminere dignoſceris, conveniens eſt, & debitum, ut favorabilius, & vehementius eidem aſſiſtas Eccleſiæ, ac a te ipſa in opportunitatibus præſidia ſentiat potiora. Quia ſi ejus augetur ſtatus, & optatis proficit incrementis, una tu cum ea ſuorum profectuum participatione concreſcis. Et ſi, quod abſit, aliquibus moleſtaretur adverſis, & ſiniſtris pungeretur eventibus, ſuæ te moleſtiæ minime præterirent, ſed ſimul cum ipſa guſtares ſuarum amaritudinem punctionum. Imo ſicut locum in ea obtines magis conſpicuum, & excelſum, ſic plus te lætificaret proſperitas, & tribulatio conturbaret, nec ipſa quæ plurimum in tuis congaudet commodis, de tuis poſſet adverſitatibus graviter non dolere. Quanto autem affectu te ad alios Alemaniæ Prælatos Romana ſemper proſecuta fuerit Eccleſia, quantiſque circa vos, & ipſas Eccleſias ſtuduerit aſſidue magnificare, ac præſervare favoribus, clare liquet: cum numquam in beneficiis, & gratiis circa vos ipſas Eccleſias defecerit ſuæ irriguum largitatis, nec uſquam vobis in neceſſitatibus, ipſius defuerint auxilia; quæ veſtri tamquam proprii zelatris honoris, indefeſſe curavit, quoties oportuit veſtris adeſſe negotiis, ſicut promotrix ſollicita, & adjutrix per omnia ſtudioſa. Nec immerito, cum & in ſuis agendis vos inter cæteros cooperatores promptos repererit, & præ-

Digitized by Google

præcipuos ſenſerit adjutores. Propter quod decet, & expedit, ut attente pro ipſius vigiletis honore, quæ veſtris diligenter intendere utilitatibus non deſiſtit.

Quanto adhibenda diligentia in electione Regis Romanorum.

§.1. Sane intelleximus, quod inſtat tempus electionis celebrandæ de Rege in Imperatorem poſtmodum promovendo: ſuper quo tanto propenſiur adhibenda eſt diligentia, & cautela, quanto altius, & difficilius eſt negotium, quod geritur in hac parte, quantoque res, ſi aliqua in ea interveniret negligentia, ſeu improvidentia, vel deſidia, deteriorem poſſet habere effectum, & exitum noxiorem. Unde hic vehementer vigilandum eſt, hic perſpicaciter intuendum, hic conſiderandum prudenter, hic mature deliberandum, hic provide præcavendum: Hic aperiendi ſunt oculi, hic habendæ ſunt aures intentæ, hic mens debet eſſe non rudis, & torpida, ſed diligens pervigil, & conſulta, ubi de advocato Eccleſiæ agitur, de ipſius defenſore tractatur, ne pro advocato impugnator, & pro defenſore aſſumatur, vel eligatur offenſor. Quare undique ſummæ cogitationis præferenda eſt acies, & circum quaque diſtricta explorandum indagine, ut talis (cooperante Domino) reperiatur, & eligatur, qui fidelis, & devotus exiſtat, & de proſapia proceſſerit devotorum, ac idoneus, & ſufficiens merito reputetur ad obtinendum tanti honoris culmen, & Imperii regimen exercendum.

Qui ſit cæteris præferendus.

Damna Eccleſiæ a Friderico, ejuſque affinibus illata commemorat.

§.2. Qualiter autem quondam Fridericus olim Romanorum Imperator, & ſui progenitores, & poſteri, erga matrem Eccleſiam ſegeſſerint, & qualem ei retributionem pro beneficiis ab ipſa perceptis impenderint, patens eſt, & cognitum toti Orbi. Quoniam hi aliorum perſecutorum excedentes tyrannidem, gravioribus eam affecerunt injuriis, & oppreſſionibus durioribus afflixerunt, & velut in cædem, & exterminium ejus tendentes furoris arcum, & feritatis gladium acuentes, diris illam ubilibet tribulavere flagellis, & uſque ad interiora profundis illatis vulneribus ſauciarunt. Nam in hoc pravo genere, patrum in filios cum ſanguine derivata malitia, ſicut carnis propagatione, ſic imitatione operum nati genitoribus ſucceſſerunt. Ex quo liquido perpendi poteſt, & conjici, ſi ex ipſo aliquæ poſteritatis reliquiæ remanſerunt, quid ſperandum ſit in futurum de illis, quid in poſterum expectandum. Vita namque, ac geſta prædeceſſorum perverſa, iniquitatem prænunciant ſucceſſoris. Nec horribilis, & ſceleſta illorum memoria, quidquam boni de ipſorum poſteritate credere, vel ſperare permittit. De colubro quidem egreditur regulus, & arbor mala noxios fructus profert, pravumque principium numquam bonum pollicetur effectum.

Quare excludendus Conradus ejus Nepos.

§.3. Et ideo de Conrado puero nato quondam Conradi prædicti Friderici filii, eſt præcavendum omnino, ne ullo modo intendatur ad eum, nec nominetur ad hoc, nec aliquatenus eligatur: maxime cum propter infantiam, nimiumque defectum ætatis ſit ad iſta prorſus inhabilis, ac ineligibilis penitus, puer ipſe, nec jus, quod ex electione provenire, vel conſurgere conſuevit, ſibi poſſet competere, nec in ſua cadere, vel retineri perſona; cum propter puerilem ætatem, quæ diſcretione caret, & legitimum conſenſum, vel diſſenſum non habet, electioni, ſi de ipſo fieret, conſentire non poſſet, nec ipſius conſenſus aliquam haberet efficaciam, vel vigorem. Et ex eo etiam idem puer in Regem eligi, vel nominari non debet, quia cum per electionem hujuſmodi, de Advocato, vel defenſore idoneo debeat Eccleſiæ provideri, & ipſe puer ſit omnino ineptus, & inutilis ad talis defenſionis officium, ſeu miniſterium exequendum, oporteret eamdem Eccleſiam, ſi contingeret eligi dictum puerum, manere diutius, non abſque gravibus forte diſpendiis, defenſionis commodo deſtitutam. Nec per hoc etiam conſuleretur amplo, & ſpacioſo Regno Theutonico de Rege, vel Rectore condigno, cum male poſſit alios regere, qui non novit gubernare ſeipſum, nec bene, vel digne aliorum gubernaculo præeſſe valeat, qui regimine ducitur alieno, & cui propter tot patentes defectus, neceſſaria eſt alterius cuſtodia, & tutela. Propter quod Regnum ipſum longo tempore, non ſine multo diſcrimine, ſub opportuni regiminis expectatione langueret.

§.4. Ideoque fraternitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur attente, ac per Apoſtolica tibi ſcripta in virtute ſanctæ obedientiæ, ſub debito fidelitatis, quo nobis, & Eccleſiæ Romanæ teneris, ac ſub pœna excommunicationis, quam ex nunc in te proferimus, diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus præfatum Conradum puerum nullatenus in Regem eligas, nec nomines, neque conſentias in eumdem. Ita quod excommunicatus exiſtas, ſi contra mandatum noſtrum facere, vel venire præſumpſeris, & eumdem Conradum nominaveris vel elegeris, aut in ipſum conſenſeris, ſeu opem, vel operam, conſilium, auxilium, vel favorem, ut eligatur, impenderis, & etiam ſi ejus electionem non impediveris toto poſſe, ut ſi forte ad ipſius electionem vel nominationem proceſſeris, ſcias te prius excommunicatione ligatum. Aliis vero Coelectoribus tuis, tam Eccleſiaſticis quam ſæcularibus, auctoritate noſtra firmiter inhibeas, ne ipſum ad hoc nominent vel eligant, nec in eum conſentiant, promulgando, eadem auctoritate, in eos excommunicationis ſententiam, ſi contra hanc tuam inhibitionem venire tentaverint, imo noſtram: Ita quod ſi eum nominare, vel eligere, aut in ipſum conſentire præſumpſerint, noſcant ſe prius excommunicationis vinculo innodatos, ut ex hoc ipſo (ſi de prædicto puero quicquam in hac parte attentatum fuerit) ſit prorſus vacuum, irritum, & inane.

Imo, quominus eligatur, prohibetur.

Pœnæ contra mandato hoc Pontificio inobedientes.

§.5. Mandatum itaque, ac præceptum ſuper hoc Apoſtolicum ſic fideliter, ſapienter, & efficaciter adimplere ſtudeas, omnem opem, & operam adhibeas, ut aliquis fide clarus, & devotione ſincerus, cui ad id ſuffragentur merita, eligatur, quod ex iis Nos, & Romanam Eccleſiam tibi, & Eccleſiæ tuæ arctius obliges, noſque ætati poſſimus id quod in hoc intendimus, tuo ſolerti ſtudio ſalubriter proveniſſe. Ad hæc nihilominus in omnes Electores, qui memoratum puerum ad hoc nominare, vel eligere, ſeu in ipſum conſentire, aut opem, vel operam, conſilium, auxilium, vel favorem, ut eligatur, dare præſumpſerint, excommunicationis ſententiam promulgamus. Quam per te, antequam ad nominationem, vel electionem aliquam

quam procedatur, reliquis tuis Coelectoribus præcipimus nunciari. Quod ſi non feceris, eo ipſo te noveris laqueo excommunicationis adſtrictum.

Dat. die 18. Julii 1256. Pontific. Anno II.

Datum Anagniæ, decimo quinto Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri anno ſecundo.

XXXIV.

Ex Regeſtro Vatic.

Priores, & Fratres Eremitæ Ordinis Sancti Willelmi recipiuntur ſub protectione Sedis Apoſtolicæ, cum nonnullarum gratiarum elargitione.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Generali, cæteriſque Prioribus, & Fratribus Heremitis Sancti Willelmi, tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam Profeſſis in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

Religioſam vitam eligentibus Apoſtolicum convenit adeſſe præſidium, ne forte cujuslibet temeritatis incurſus, aut eos a propoſito revocet, aut robur, quod abſit Sacræ Religionis infringat. Ea propter dilecti in Domino filii veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Eremos veſtras in quibus divino vacatis obſequio, ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. In primis ſiquidem ſtatuentes, ut Ordo Eremiticus, qui ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, atque Inſtitutionem Fratrum Sancti Willelmi in Eremis ipſis inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona prædictæ Eremi in præſentiarum juſte, & canonice poſſident, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterunt adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis: Loca ipſa, in quibus præfitæ Eremi ſitæ ſunt cum omnibus pertinentiis: videlicet, cum Eccleſiis, decimis, ortis, olivetis, pratis, terris, nemoribus, uſuagiis, & paſcuis, in boſco, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis. Sane novalium veſtrorum, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus aliquis hactenus non percepit, ſive de veſtrorum animalium nutrimentis nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat. Liceat quoque vobis Clericos, vel Laicos liberos, & abſolutos e ſæculo fugientes ad converſionem recipere, & eos abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli Fratrum veſtrorum poſt factam in Eremis veſtris profeſſionem fas ſit ſine Prioris ſui licentia, niſi arctioris Religionis obtentu, de eiſdem locis diſcedere, diſcedentem abſque communium litterarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere: quod ſi quis forte retinere præſumpſerit, licitum vobis ſit, in ipſos Fratres regularem ſententiam promulgare: illud diſtrictius inhibentes, ne Terras, ſeu quodlibet beneficium Eremis veſtris collatum, liceat alicui perſonaliter dari, ſeu alio modo alienari abſque conſenſu totius Capituli, vel majoris, aut ſanioris partis ipſius, ſi quæ vero donationes, vel alienationes aliter quam dictum eſt factæ fuerint eas irritas eſſe cenſemus. Ad hæc etiam inhibemus, ne quis Frater ſub profeſſione Eremi veſtræ aſtrictus, ſine conſenſu, & licentia Prioris, & majoris, ac ſanioris partis Capituli veſtri pro aliquo fidejubeat vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra ſummam veſtri Capituli providentia conſtitutam, niſi propter manifeſtam Domorum veſtrarum utilitatem: quod ſi quis forte facere præſumpſerit, non teneatur Conventus pro his aliquatenus reſpondere. Licitum præterea ſit vobis in Cauſis propriis, ſive civilem ſive criminalem contineant quæſtionem, Fratrum veſtrorum teſtimoniis uti ne pro defectu teſtium Jus veſtrum in aliquo valeat deperire. Inſuper auctoritate Apoſtolica inhibemus ne nullus Epiſcopus vel quælibet alia Perſona ad Synodos, vel Conventus forenſes vos ire, vel Judicio Sæculari de veſtra propria ſubſtantia vel poſſeſſionibus veſtris ſubjacere compellat: nec ad Domos veſtras cauſa Ordines celebrandi: Cauſas tractandi, vel Conventus aliquos publicos convocandi venire præſumat, nec regularem Prioris veſtri electionem impediat, aut de inſtituendo, vel removendo, qui pro tempore fuerit, contra Statuta Ordinis veſtri ſe aliquatenus intromittat. Criſma vero, Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Fratrum, qui ad ordines fuerint promovendi a Diœceſanis ſuſcipietis Epiſcopis, ſiquidem Catholici fuerint, & gratiam, & communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerint, & ea vobis voluerint ſine pravitate aliqua exhibere, alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antiſtitem, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate, vobis quod poſtulatis, impendat. Prohibemus inſuper, ut infra fines Parochiarum veſtrarum nullus ſine aſſenſu Diœceſanorum Epiſcoporum, & veſtro Cappellam, ſeu Oratorium de novo conſtruere audeat ſalvis privilegiis Romanorum Pontificum. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit, liceat vobis nihilominus in veſtris Eremitoriis, excluſis excommunicatis, & interdictis divina officia celebrare. Porro ſi Epiſcopi, vel alii Eccleſiarum Rectores in domibus veſtris, vel Perſonas inibi conſtitutas ſuſpenſionis, excommunicationis, vel interdicti ſententias promulgaverint, vel in Mercenarios veſtros, pro eo quod decimas, ſicut dictum eſt, non perſolvitis, ſine aliqua occaſione eorum, quæ ab Apoſtolica benignitate vobis indulta ſunt, ſeu Benefactores veſtros pro eo, quod aliqua vobis beneficia, vel obſequia ex charitate præſtiterint, vel ad laborandum adjuverint in illis diebus, in quibus vos laboratis, & alii feriantur, eamdem ſententiam protulerint, ipſam tamquam contra Apoſtolicæ Sedis Indulta prolatam, decernimus irritandam. Ad hæc novas, & indebitas exactiones ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis, Archidiaconis, ſeu Decanis, aliiſque omnibus Eccleſiaſticis, ſæcularibuſve Perſonis a vobis omnino fieri prohibemus. Sepulturam quoque in Eccle-

Ordinem ſub protectione ſuſcipit S. A.

Ejuſque Eremi bona omnia confirmat.

Nonnulla Privilegia concedit, nonnullaſque exemptiones.

Nonnulla obſervanda præſcribit.

Alia Privilegia.

In Spiritualibus ſubjicit Epiſcopo.

Alia Privilegia.

ſiis veſtris liberam eſſe concedimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepelliri deliberaverint, niſi forte excommnnicaſi, vel interdicti ſint, nullus obſiſtat, ſalva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur. Decimas præterea, & poſſeſſiones ad jus Eccleſiarum veſtrarum ſpectantes, quæ a Laicis detinentur, redimendi, & legitime liberandi de manibus eorum, & ad Eccleſias, ad quas pertinent, revocandi, libera ſit vobis de noſtra auctoritate facultas.

De Prioris Generalis electione.

Obeunte vero Generali Priore, vel ſuorum quolibet ſucceſſorum, nullus ibidem qualibet ſubreptionis aſtutia, ſeu violentia præponatur, niſi quem Fratres communi conſenſu, vel Fratrum major pars conſilii ſanioris ſecundum Deum, & Beati Benedicti Regulam, & Inſtitutionem Fratrum Sancti Guillelmi providerint eligendum. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ paterna in poſterum ſollicitudine providere volentes; auctoritate Apoſtolica prohibemus, nt intra Clauſuras locorum veſtrorum nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, homioem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere.

Loci conſulit indemnitati, conceſſaſque confirmat libertates.

Præterea omnes libertates, & immunitates a Prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus locis veſtris conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium exactionnm a Regibns, & Principibus, vel aliis fidelibus rationabiliter vobis indultas, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominnm liceat præfatas Domos temere perturbare, aut earum poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integre conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, & ſubſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate, & in Eccleſiis Parochialibus Diœceſanorum Epiſcoporum canonica juſtitia, ac in decimis moderatione Concilii generalis.

Clauſula.

Si qua igitur in futurnm Eccleſiaſtica ſæcularisve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui dignitate careat, reamque ſe divino Judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sangnine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eiſdem locis ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti quatenus, & hic fructnm bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Dat. die 28. Auguſti 1256 Pontific. Anno II.

Datum Anagniæ per manum Magiſtri Rolandi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vice Cancellarii quinto Kalendas Septembris Indictione decimaquarta, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſexto, Pontificatus Domini Alexandri Papæ Quarti anno ſecundo.

XXXV.

Damnatio libri, de Periculis noviſſimorum temporum nuncupati, nonnulla impia, ſcandaloſa, & execrabilia continentis.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romani Pontificis quo major poteſtas, & major ſollicitudo;

ROmanus Pontifex de ſummi Apoſtolatus ſpecula Urbi, & Orbi debita ſervitute proſpiciens, cujus occupatur innumeris, & cogitationibus rapitur infinitis, quia eminentior cæteris Sedes ejus ſollicitudines ſibi vehementiores accumulat, & ipſius auctoritas potior, meditationes ei multiplicat ampliores. Quo enim altius præſidet, eo longius, latiuſque circumſpicit. & quanto plus poteſt officio, tanto majoris vigilantiæ ſibi ſarcina incumbente plus penſat, quoniam maximæ dignitati potiſſima ſollicitudo cohæret, & altiorem honorem onus gravius comitatur, curaque profuſior ardentioribus ſtimulis mentem urget. Unde cum aliis plebinm fidelinm paſtoribns, quibus grex dominicus particulariter eſt commiſſus, immineat de ſuarnm Eccleſiarum eminentia vigilanter ad ſuas oves attendere, incumbit utique Romano Præſuli, cui eſt grex ipſe generaliter creditus, de ſublimi Eccleſiarum vertice, Sede ſcilicet Apoſtolica, propenſius ad illum, & inſtanter intueri, quia cum hi ſuis limitatis populis præſint, ſinguli quidem ſingulis, hic ſine diſtinctione Prelatus eſt Pontifex univerſis, dominicæ quidem vineæ cuſtos generalis, & cultor, & totius ovilis Catholici, Paſtorumque omnium Summus Paſtor: Incumbente namque ſibi generali ſollicitudine ſuper omnes, cum ea hoc ſuæ mentis intuitum per cuncta diffundere teneatur, ſtupet nimirum ipſius animus, & ſub tam gravis, & difficilis curæ pondere contremiſcit, quod poſſe ſufferre, ut convenit, jus naturæ occiduæ via confidit.

Quoniam omnibus debet Eccleſiis, & Chriſtifidelibus præeſſe.

§.1. Ad eum namque negotia undique confluunt, perveniunt lites, dubia deferuntur, & deſtinantur implicita, & perplexa, nec umqnam horam influens torrens ceſſat, nec bujus alti pelagi validæ, & infeſtæ procellæ quieſcunt; ſed his, quæ nunc imminent, expeditis, mox alia ſubſequuntur. Nec tot implexarum quæſtionnm nodi, deciſione Apoſtolica ſolvi poſſunt, quin & aliæ irretitæ, & nodoſæ ſuperveniant, deliberatione matura, & conſulta definitione ſolvendæ. Immo ex quo de inſtantibus, difficilibus, & obſcuris, dubietatis caliginem verbo ſuæ declarationis amoverit, ſtatim nova, & recentia turbnlenta ingruunt apoſtolico dilucidanda oracnlo, & ambiguis, ac incertis mentibus claræ diſſertionis lumine reſerenanda. Propterea ineſt Romano Antiſtiti ſollicitudo ſine ocio, labor ſine quiete, occupatio ſine vacatione, exercitium ſine tranquillo, ingens, & ſedula meditatio, & vigilia ſine ſomno, nec ad modicum etiam cura quotidiana intermiſſionem habet, inſtantia, quæ nec omittitur aliquo tempore, nec aliquod ipſa tempus omittit, nrget continue, quia cogitandi materia ſemper adeſt, hæc ſucceſſu temporis definit, ſed cum illius diuturnitate perdurat, quia nec decurſu temporum deficiunt

Multaque negocia ad eum deferuntur examinanda.

ciunt negotia, ſed aſſidue illis ſuccedentibus renaſcuntur.

Dæmonis calliditatem exponit zizania ſemper ſeminantis.

§.2. Nam, & hoſtis antiquus, argutus quidem inſidiator, calliduſque deceptor animarum, vehementis, & ardentis ſollicitudinis cauſam præbet, humanæ quippe pacis æmulus, fraternæ invidus caritatis, divinorum abactor, diſſipator unionum, & tranquilli ſtatus fidelium anxius perſecutor, interſerit odia, rancores ingerit, livores accendit, movet lites, jurgia ſuſcitat, contentiones irritat, parat ſeditiones, & diſſenſiones procurat, & illorum etiam, qui perfectiores, & firmiores eſſe creduntur, interdum corda ſubvertit, & ibi magis impietatis ſuæ machinas erigere, ac nequitiæ faces accendere nititur, ubi fore plus æſtimat malignitatis ſuæ conamina obfutura. Jacit iniquus laqueos, pedicas objicit, ponit tendiculas, ut prudentiores etiam intercipiat, & captivet. Hinc turbationes oriuntur, ſurgunt inimicitiæ, diſſidia prodeunt, & ſcandala generantur, unde ſic jam ſæculum declinavit ad malum, quod excreſcentibus, & invaleſcentibus hinc eo noxiis, quaſi vix locus in ipſo ſalutaris invenitur, & excluſa fere inde concordia, quaſi ſtabilem ibi habeat diſcordia manſionem. Quare oportet cura inceſſabili vigilare, ut detorta, & corrupta per malitiam, bonitatis virtute ratificentur, & reformentur; divulſa per odium, charitate ligentur, & commota ſiſtant, & pauſent; habeant turbata tranquillum, & ſtatus fidelium ſemper in melius roboretur.

§.3. Sane quidam Scripturæ ſacræ intelligentiam ſe habere fatentes, ſed divertentes a tramite recti ſenſus, cogitaverunt nuper malitiam, & contra innocentes, & rectos iniquitatem maximam ſunt locuti: exarſerunt in cordibus ſuis, & in lingua eorum maliloqua, dolum, & nequitia concinnavit: ſurgentes adverſus fratres detraxerunt, & contra dilectos matris Eccleſiæ filios, ſcandalum poſuere.

Librum Guilielmi a S. Amore perniciosum examini ſe ſuppoſuiſſe ait.

§.4. Prodiere inquam, & in prava commenta ex nimio calore animi proruperunt, libellum quemdam valde pernicioſum, & deteſtabilem temere componentes Libellum quidem non rationabilem, ſed reprobabilem; non veritatis, ſed mendacij; non eruditionis, ſed derogationis; non monentem, ſed mordentem; non inſtruentem veraciter, ſed fallentem. Quem Nos ad Sedem delatum Apoſtolicam, Venerabili fratri Epiſcopo Tuſculano, & dilectis filiis noſtris Innoc. Tit. S. Laurētii in Lucina, & Honor. Tit. S. Sabinæ Præsbyteris, & Innoc. S. Nicolai in Carcere Tulliano, Diaconis Card. examinandum commiſimus, ut plene ipſum inſpicerent, & univerſa contenta in eo perfecte attenderent, & diſcuterent diligenter.

Errores inſuales?

§.5. Quo ſtudioſe perlecto, & mature, & diſtricte examinato, nobiſque de hoc plenaria facta relatione ab eis, quod in ipſo quædam perverſa, & reproba, contra poteſtatem, & auctoritatem Romani Pont., & Coepiſcoporum ſuorum, & nonnulla contra illos, qui propter Deum ſub arctiſſima paupertate mendicant, mundum cum ſuis opibus voluntaria inopia ſuperantes, alia vero contra eos, qui ſalutem animarum zelantes ardenter, & ſacris ſtudiis procurantes, multos in Eccleſia Dei operantur ſpirituales profectus, & magnum faciunt ibi fructum, quædam autem contra ſalutarem pauperum, ſeu mendicantium religioſorum ſtatum, ſicut ſunt dilecti filii Fratres Prædicatores, & Minores, qui vigore ſpiritus, ſæculo cum ſuis divitiis derelicto, ad ſolam cœleſtem patriam tota intentione ſuſpirant; necnon, & alia plura inconvenientia, digna utique confutatione ac confuſione perpetua, manifeſte comperimus contineri. Quodque etiam idem libellus magni ſcandali ſeminarum, & multæ turbationis materia exiſtebat, & inducebat etiam diſpendium animarum, cum retraheret a devotione ſolita, & conſueta eleemoſynarum largitione, ac a converſione, & religionis ingreſſu fideles.

Damnatur.

§.6. Nos libellum eumdem qui ſic incipit. *Ecce videntes clamabunt foris*, quique ſecundum ipſius titulum, *Tractatus brevis de periculis noviſſimorum temporum* nuncupatur, tamquam iniquum, ſceleſtum, & execrabilem, & inſtitutiones, ac documenta in eo tradita, utpote prava, falſa, & nefaria, de Fratrum noſtrorum conſilio, auctoritate Apoſtolica duximus reprobanda, & in perpetuum condemnanda, diſtricte præcipientes, ut quicumque libellum ipſum habuerit; eum infra octo dies, ex quo hujuſmodi noſtram reprobationem, & condemnationem ſciverit, prorſus in toto, & in qualibet ſui parte comburere, & omnino abolere procuret.

Ejuſque defenſores excommunicantur.

§.7. Et in illos, qui hujuſmodi noſtri præcepti fuerint contemptores, excommunicationis ſententiam promulgamus, in virtute obedientiæ prohibendo, ne quiſquam prædictum libellum ore Apoſtolico jam damnatum, approbare, vel quomodolibet defenſare præſumat. Et ſi quis præſumpſerit, tamquam contumax, inobediens, & rebellis Romanæ Eccleſiæ ab omnibus fidelibus habeatur. Et nos nihilominus; alias contra eum taliter procedemus, quod pœna condigna temerarium feriet, & alii ea perterriti, a ſimilibus frænabuntur.

Nulli ergo omnino hominum &c. Si quis autem hoc attentare &c.

Datum Anagniæ tertio nonas Octobris Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 5 Octob. 1256. Pont. An. II.

XXXVI.

Inquiſitorum hæreticæ pravitatis facultas, procedendi etiam irrequiſitis Diœceſanis, contra hæreticos judicialiter confeſſos, & obſtinatos.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Provincia Lombardiæ, & Marchiæ Januenſi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Statutum antea ut Inquiſitores in judicio Hæreticorum conſulere deberent Ordinarios.

AD capiendum vulpeculas, quæ Vineam Domini ſatagunt demoliri, totis affectibus intendentes, Inquiſitionis negotium contra reſperſos hæretica pravitate in Provincia Lombardiæ, & Marchiæ Januenſi, vobis ſub ea forma duximus committendum, ut cum aliqui de partibus illis, fuerint hæretici judicandi, ad id de conſilio Diœceſanorum Locorum, vel Vi-

Vicariorum ſuorum, ſi forte iidem Vicarii, Diœceſanis ipſis abſentibus, præſentes fuerint, procedatis.

Excipitur caſus publici Hæretici.

§. 1. Ut autem in commiſſo vobis Inquiſitionis hujuſmodi negotio, liberius procedere valeatis, procedendi juxta traditam vobis formam, Diœceſanis etiam, & Vicariis prædictis irrequiſitis, contra illos, qui publice pravitatem hujuſmodi confeſſi fuerint in judicio coram vobis, & ſua obſtinata malitia ab errore non poterunt revocari, vobis, & ſingulis veſtrum, plenam, & liberam concedimus auctoritate præſentium poteſtatem.

Dat. die 11. Januar. 1257. Pont. An. III.

Datum Lateran. tertio Idus Januarii, Pontificatus noſtri Anno tertio.

XXXVII.

Erectio Sedis Epiſcopalis in Civitate Aquilæ.

Ex Regeſt. Vatic.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei: Dilectis filiis Communi Aquilan. Fidelibus noſtris in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Terræ Aquilæ Encomium.

PUræ fidei claritate conſpicua Terra veſtra, & lucidis in ſe, ac magnificis proficit actibus, & aliis Civitatibus Regni Siciliæ ſpectabili ſectandæ probitatis exemplo libertatis amplectendæ profectum manifeſte propinat; propter quod Terra eadem, quæ a minimum fundatione ſuorum geſtorum nobili ingenuitate conſpicitur, ſic apud proximos, & remotos multipliciter redditur ſuorum proceſſuum ſtrenuitate laudabilis, & penes nos, & Apoſtolicam Sedem præcipuis attollenda favoribus, & gratiis potioribus honoranda, quod non ſolum per ſingulas ejuſdem Regni Urbes clare reſonat ſuæ præconium bonitatis, ſed & longius tuba intonat laudis ejus, ſuaque remotius acta volantis famæ diffuſione noteſcunt, & nos, dictaque Sedes totis affectibus ducimur, ut congruis eam ſublimemus honoribus, & condignis gratiis exaltemus. Attendentes igitur ſinceræ devotionis conſtantiam, & indeficientis fidei firmitatem, quibus Terra eadem erga Romanam Eccleſiam pollere dignoſcitur, ac volentes ex hoc affectus noſtri plenitudinem, quem habemus ad illam oſtendere per effectum.

Cauſæ Epiſcopalis Dignitatis ei concedendæ.

Penſantes etiam, quod omnes fere habitatores Furconis, & Amiterni, videlicet ab Urno putrido, & Beſſi, ac Rivo Gambarario uſque Cornu, & Montem Rigalem incolatum ſuum ad prædictam Terram tranſtuliſſe dicuntur. Conſiderantes inſuper, quod vos tamquam Orthodoxæ cultores, & amatores Fidei Eccleſiam Sanctorum Maximi, & Georgii de Aquila, quam de novo conſtruitis, & quam cum inſtantia petitis in Cathedralem auctoritate Apoſtolica erigi, bonis veſtris temporalibus ſecundum facultates veſtras jam laudabiliter dotare cœpiſtis, unum Molendinum, & dimidium, & duo alia Sedilia pro conſtruendis duobus aliis Molendinis liberaliter concedendo, prout in Inſtrumento publico confecto exinde plenius perſpeximus contineri; veſtris ſupplicationibus inclinati prædictam Terram Aquilæ, quam ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, de fratrum noſtrorum conſilio, & plenitudine poteſtatis

Terram eamdem in Civitatem erigit:

ſtatuimus eſſe de cætero Civitatem, Epiſcopalem Dignitatem concedentes eidem, ac Furconenſem Sedem cum omnibus ſuis juribus, dignitatibus, & honoribus, præſertim cum ad id Venerabilis Fratris noſtri Berardi Epiſcopi, & dilectorum filiorum Magiſtri Angeli Cappellani noſtri Archipresbyteri, & Capituli quondam Furconen. vota concurrant ad prædictam Eccleſiam Sanctorum Maximi, & Georgii de Aquila, quam deinceps Cathedralem eſſe decernimus, transferentes, conſtituendo, ut de cætero loci Præſul non Furconen. ſed Aquilen. Epiſcopus nominetur.

Et Epiſcopatu donatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtrarum, Protectionis, Conſtitutionis, Conceſſionis, & Tranſlationis infringere &c.

Dat. die 20. Febr. 1257. Pontific. Anno III.

Datum Laterani per manum Magiſtri Rolandi Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Vicecancellarii decimo Kalendas Martii, Indictione decimaquinta, Incarnationis Dominicæ anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo ſeptimo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Quarti anno tertio.

XXXVIII.

Litteræ Cruciatæ contra Boleſlaum Calvum Legnicenſem Ducem.

Ex Duglos. Hiſt. Polon. Tom. I. lib. 7.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Maydeburgenſi, & Gneſnenſi Archiepiſcopis, eorumque Suffraganeis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Epiſcopus Vratiſlavien. a Boleſlao captus, & carceri mancipatus.

NOn abſque multa cordis amaritudine jamdudum accepimus, quod Venerabili Fratre noſtro Epiſcopo Wratiſlavienſi, ad Villam Gorka ſuæ Diœceſis, ubi quondam Eccleſiam erat conſecraturus, divertente, Nobilis Vir Dux Sleſiæ aſſociatis ſibi quibuſdam iniquitatis filiis, eumdem Epiſcopum, Præpoſitum, & Herardum Presbyterum Canonicum Wratiſlavienſes, capere uſu ſacrilego non expavit, Epiſcopum ipſum ad quoddam Caſtrum ſuum, reverentia Pontificali poſtpoſita fere nudum abducens, deguſtaturum ibidem anguſtias carcerales. Propter quod de ipſius Ducis, prout ad noſtrum ſpectat officium, ſalute ſolliciti per Venerabiles Fratres noſtros Archiepiſcopum Gneſnenſem, necnon Cracovienſem, & Wratiſlavienſem Epiſcopos moneri eum mandavimus, ut ipſum, ac etiam alios cum eo captos, abſque difficultate aliqua, priſtinæ reſtituens libertati, eos libere abire permitteret, & de ablatis rebus, & irrogatis injuriis ipſi Epiſcopo, & Eccleſiæ reſtitutionem, & ſatisfactionem plenariam impenſurus.

Monitus a PP. Dux de eo libertati reſtituendo.

Verum eodem Duce tam ſalutaria parvi pendendo monita, ac eligente in ſuo ſcelere perire potius, quam parere, præfati Archiepiſcopus, & Epiſcopi, prout a nobis in mandatis acceperant, ipſum, & omnes ejus in hac iniquitate conſiliarios, & fautores excommunicatos facientes publice nunciari, ſuppoſuerunt Terram ipſius, necnon, & locum, ad quem ipſum declinare contingeret, quamdiu ibi eſſet Eccleſiaſtico interdicto: ſpe tamen is, quam nobis per hoc appoſita, quod ipſe ſic percuſſus,

Monita ſpernens ab Archiep. Gneſnen. excommunicatur.

do-

Digitized by Google

dolens ad perentlentem ſe, eum devotione recurreret coogrua culpæ ſuæ requirendo remedia, præſertim cum ſalubrem nonnunquam ſibi doloris immenſitas inveniat medicinam. Porro idem Duz malleum Eccleſiæ, velut ſtipulam reputans, adhuc in ſua perſeverat obfirmatus malatia omnino contempta Eccleſiæ Diſciplina, & quod ad cumulum ſuæ damnationis magis accedit, eos nunc validioribus, quam prius, afficit pœnis, & tormentis; pedes enim ipſius Epiſcopi, qui calceati eſſe debent in Evangelium pacis, ferreis nexibus alligantur: & qui gregem ſuum Sacræ Prædicationis ubere deberet reficere nunc in diri Carceris ergaſtulo detinetur, interdicto ſibi Cappellani ſui ſuffragio, cui in confeſſione conſcientiam pandere valeat, & com quo poſſit interdum ſaltem Miſſarum officia celebrare. Equidem cum eo, & nos talis injuria vulnerat, & oon levem nobis impreſſuram mæſtitiam, ad procedendum contra Ducem ipſum acrius nos invitat. Nam veriſimilitudo non tolerat, ut patiente tanto Eccleſiæ membro, caput non langueat, aut expers doloris exiſtat. Si ergo commiſſum eſt nobis licet indignis, & curam gregis dominici ſollicitam gerere, & medelam ſauciatis vulneribus adhibere. quomodo Ducem ipſum per mortales campos, per iter mortis ultra patiemur diſcurrere? quin ipſum ad paſcua ſalutis reducamus. Cumque infirmus ſalutaria reſpuat, quærat noxia, & plerumque deſideriis contrariis urgeamus: Quomodo Ducem ipſum, tamquam laborantem freneſi, impiæ relinquemus voluntatis arbitrio, quin ipſi quantumque invito amara ſalutis propinemus? ut id ad curam ſanus fuiſſe cognoſcat, quod infirmus non poterat præſentire. Sane poſtquam idem obſtinatus ſpiritualem medicinam reſpuit, poſtquam Petri gladium, prout congruit non attendit: quid ſupereſt, niſi ut extrahatur materialis gladius contra ipſum? Et ad quod levi medicamine voluntarius induci non potuit, pœnæ ſaltem formidine pertrahatur invitus. En habitatores Poloniæ filios ſpeciales relinquemus expoſitos illi diſcrimini, quod ex tam deteſtabili facto ipſorum imminet regioni? erat enim in tam enormi exceſſu patientia noſtra tanta, ut & negligentius nomen aſſumat, & vere patientius nomen perdat. Et quidem quantumcumque ob generoſitatem ipſius, & ſuorum progenitorum merita hactenus detuliſſemus eidem, id tamen ulterius non patitur prædicti criminis magnitudo. Accuſat enim ipſum Carcer, arguunt vincula, ac contra ipſum Deum, ac homines provocant ad vindictam. Cæterum more pii Patris, qui ſententiam cito convertit in veniam, & redire non perire cupit filium, adhuc experiri, ſi de fragmentis conſcientiæ ſuæ, quæ velut lagena figuli eſt, grandi contritione confracta, aliqua teſta permanſerit devotionis igniculi retentiva, Univerſitatem veſtram rogamus, & hortamur attente in virtute ſanctæ obedientiæ vobis diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus præfatum Ducem ſuper liberatione ipſius Epiſcopi, & aliorum, necnon ſuper præmiſſis omnibus moneatis, & moneri, & induci efficaciter faciatis) quod ſi monitis veſtris (quod abſit) pertinaciter aures obduraverit cordis ſui, ex tunc ſinguli veſtrum in ſuis Civitatibus, & Diœceſibus pro liberatione ejuſdem Epiſcopi, contra Ducem ipſum, juſta datam vobis a Deo prudentiam per ſe, vel per alios viros adhoc idoneos prædicetis verbum Crucis. Nos enim omnibus vere pœnitentibus, contritis, & confeſſis, qui ad prædicationem veſtram eam ſuſceperint, & in propriis perſonis liberationem hujuſmodi fuerint proſecuti, illam ſuorum peccaminum veniam elargimur, quæ in Terræ Sanctæ ſubſidium perſonaliter accedentibus in generali Concilio eſt conceſſa. Debent enim ad deliberationem hujuſmodi fideles Chriſti nnu remiſſi, ſed ferventes, & voluntarii reperiri, quin per detentionem ipſius illi gravis irrogatur injuria, cujus legatione fungitur, & qui in ſuis miniſtris honorari ſe aſſerit, atque ſperni.

Cenſuris contemptis pejora parat.

Quam de hac re ſuſcipere debeat Alexander cura.

Monendus itaque de Cruciata contra ipſum inducenda.

Indulgentiæ Crucesignatis conceſſæ.

Datum Laterani, tertio Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri Anno tertio.

Dat. die 30. Martii 1257. Pontific. Anno III.

XXXIX.

Quod Regulares admitti debeant in Univerſitate Studiorum Pariſien.

Ex Regeſt. Vaticano.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Venerabili Fratri Epiſcopo Pariſien.
ſalutem, & Apoſtolicam
Benedictionem.

Licet olim pro Studij Pariſien. conſervatione quædam circa Studium ipſum de Fratrum noſtrorom conſilio duxerimus ordinanda, prout in litteris noſtris exinde confectis, quæ quaſi lignum vitæ incipiunt plenius continetur; Nonnulli tamen Magiſtri, & Scholares Pariſien. quaſdam colligationes, & obligationes nefarias ad invicem, ut audivimus inierunt, per quas Scholares Religioſi, & alii non poſſunt libere, ſicut volunt Scholas, maxime Sacræ Legis pro lectionibus, & diſputationibus audiendis intrare, alias etiam non ſine Apoſtolicæ Sedis injuria, & impedimento dicti Studij, ac ſalutis Animarum diſpendio intentionem noſtram circa effectum ordinationis ipſius evacuare multipliciter moliuntur. Volentes igitur, & auctoritate præſentium ſtatuentes, qood Scholares omnes tam Religioſi, qui de Prælatorum ſuorum licentia morantur in Studio, quam etiam Sæculares libere valeant, ubi volunt, lectiones, & diſputationes audire, quodque præfata noſtra ordinatio ab omnibus Magiſtris, & Scholaribus Pariſiis exiſtentibus reverenter, & humiliter obſervetur, necnon quod dilecti filii Prædicatorum, & Minorum Ordinum Fratres, ac alii Religioſi, qui Pariſiis fuerint pro tempore Doctores Theologicæ facultatis, ſeu Scholares ipſorum in conſortium, & Collegium, ſeu Societatem aliorum Magiſtrorum, & Scholarium Pariſien. recipiantur, ſimpliciter, & efficaciter habeantur, & quod Pariſien. Studium præter tenorem ordinationis ejuſdem, aut abſque Sedis Apoſtolicæ licentia ſpeciali nullatenus alibi transferatur. Omnes, qui contra hoc ſalubre Statutum oostrum venire, vel occaſione præſentium, aut aliarum litterarum noſtrarum directarum tibi, quæ incipiunt: Cunctis Proceſſibus Studium ipſum conturbare præſumpſerint omnibus Eccleſiaſticis Beneficiis decernimus eſ-

Leges contra Regulares ab Univerſitate Pariſien. editæ.

Regulares in ea recipiendi.

Studium vero alibi non transferendum.

ſe

ſe privatos, & ab ordioum exequtiooe ſuſpenſos. Omnex autem obligationes etiam juramento firmatas à Magiſtris, & Scholaribus memoratis contra ordinationis, snt litterarum ſuperius expreſſarum, ſeu præſentium tenorem præſumptas, vel inpoſterum præſumendax, necnon compoſitionem inter eoſdem Fratres Prædicatores ex parte una, & Magiſtros, & Scholares ex altera, contra ordinationem ipſam nobis irrequiſitis initam tamquam iniquam, & temerariam penitus irritamus. Ut igitur à ſupradictorum obſervantia nullus ſe poſſit per ignorantiam excuſare. Fraternitati tuæ per Apoſtolica ſcripta in virtute obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, quateous tenorem præſentium qualibet occaſione, & dilatiooe, ac appellatione ceſſante per ſe, vel per alios publicare Pariſiis non ommittens, ſi qui contra prædicto rum aliquod venientes privationem incurrerint memuratam; tu illos, ad quos Beneficiorum ipſorum collatio ſpectare dignoſcitur, per litteras tuas ſine mora demandes, ut iofra quindecim dies poſt receptionem ipſarum omni occaſione ceſſante beneficia illorum, de quibus videris expedire, conferant Perſonis idoneis, & Eccleſiæ Romanæ devotis. Quod ſi facere oeglexerint tu illa conferre perſoois hujuſmodi oon poſtponas. Non obſtantibus appellationibus, & exceptionibus, aut occaſionibus quibuſcumque, ſive litteris, vel indulgentiis ab Apoſtolica Sede conceſſis, per quas præcepti noſtri exequtio in hac parte impediri valeat, vel differri, aut de quibus plenam, & expreſſam, ſeu de verbo ad verbum oporteat io præſentibus fieri mentionem, ſeu etiam quod dicti Fratres omnibus litteris Apoſtolicis impetratis, & impetrandis renunciſſe dicuntur, quando in compoſitione hujuſmodi conſenſerunt. Præſertim cum ipſam nullam eſſe, ac jamdictas Apoſtolicas litteras in ſuo robore remanere velimus, & ipſas tibi, ac eiſdem Fratribus ab earum detentoribus exhiberi, quos ad id ſi oeceſſe fuerit per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota compellas. Præceptum noſtrum quod ex toto cordis affectu tibi dirigimus, taliter impleturux, ut efficacis obedientiæ gaudeamus in te promptitudinem inveoiſſe. Alias autem pro firmo teneas, quod indignationem noſtram contra Perſonam tuam licet ipſam in Chriſto ſinceriſſime diligamus graviſſime provocabis. Quod enim ſuper hoc inveoeris, & feceris, nobis per tuas litteras fideliter intimare procures.

Omnes ordinationes contra Conſtitutiones Apoſtolicas factas irritat.

De publicandis hiſce Litteris, præmiſſque comminatis exequendis.

Obſtantium derogatio.

Datum Anagniæ quioto Kalendas Julii Pootificatus Noſtri Anno tertio.

Dat. die 27. Junii 1257. Pont. An. III.

XL.

Ibidem.

Excommuoicatio illorum, qui io Regno Franciæ, Statuta contra Immuoitatem Eccleſiaſticam edita obſervant.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibux Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis per Regnum Franciæ conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

IMprobis quorumdam volentes, prout cum Deo poſſumus, refragari conatibus, qui Eccleſias, & Perſonas Eccleſiaſticas ipſarum, quantum in eis eſt libertate ſubverſa dejicere in divini Nominis injuriam moliuntur; felicis recordationis Honorii, & Innocentii Romanorum Pontificum Prædeceſſorum noſtrorum veſtigiis inhærendo, excommunicamus omnes illos, qui de cætero ſervari fecerint Statuta edita, uſus, & conſuetudines introductos contra Eccleſiaſticam libertatem, niſi ea de Capitularibus ſuis infra duos menſes poſt hujuſmodi publicationem Edicti nullatenus ulterius reſumenda fecerint amoveri. Excommuoicamus quoque Statutarios, & Scriptores Statutorum ipſorum, necnon Dominos, Poteſtates, Conſules, Rectores, & Conſiliarios locorum, ubi de cætero hujuſmodi Statuta, uſus, & conſuetudines edita fuerint, vel ſervata, necnon & illos, qui ſecundum ea præſumpſerint judicare, vel in publicam formam ſcribere judicata. Cum igitur vobis præcipue, quos prædictæ libertatis propugnatores eſſe oportet, conſtantes ex officio impoſitæ neceſſitatis incumbat pro Sanctuario Domus Domini, ne io conculcationem veniat, reſiſtere viriliter aſcendentibus exadverſo, ut Eccleſia Dei adverſus exteriores inſultus muros fortitudinis habere probetur non parietes inclinatos, Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta in virtute obedientiæ diſtricte præcipiendo maodamus, quatenus Edictum hujuſmodi tam in Provincialibus Conciliis, & Epiſcopalibus Synodis, quam alibi per veſtras Civitates, & Diœceſes ſolemniter publicantes, ipſum contra eos, qui in illud commiſerint inviolabiliter obſervetis, & faciatis uſque ad ſatisfactionem plenariam obſervari. Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Non obſtante ſi eorum aliquibus ſit indultum, quod ipſi excommunicari, vel eorum Terræ oequeant ſubjici Eccleſiaſtico interdicto. Ita tamen quod ſi quis in laqueum prædictæ Excommunicationis inciderit, a nemine abſque ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ, niſi forſao in mortis articulo abſolvatur, & ſi ſecus præſumptum fuerit, id volumus non tenere. Quod ſi forſan ſuper hoc inventi fuerint aliqui pertinaces eis denunciare curetis expreſſe, quod ipſi, niſi reſipuerint feudis, ſi qua tenent, ab Eccleſiis merito ingratitudinis privabuntur, & eorum proles a Clericatu, & Eccleſiaſticis Beneficiis, præſertim in Cathedralibus Eccleſiis, excludentur, cum dignum ſit talium poſteros ab uberibus piæ Matris avelli penitus, & arceri, qui eam vipereis audent morſibus lacerare, retributione maligna pro dilectione odium impendentes. Clerici quoque, qui cum talia committentibus permanent, niſi poſt propoſitam, aut ſaltem publicatam eis ſuper hoc monitionem veſtram ab ipſorum obſequiis omnino receſſerint, omnibus Eccleſiaſticis Beneficiis, & Clericatus privilegio noverint ſe privandos, cum qui propriæ profeſſionis, & ordinis Inſectatores amplectitur, & benedicens inique agentes favore approbat in ſuis deſideriis, peccatores merito debeat a fructibus ſuis cognitus reprobari.

Excommunicatio, de qua in Rubrica.

Hæc ſententia ubilibet publicanda.

Obſtantium derogatio.

Pœnæ contra contumaces.

Datum Viterbii nonis Julii Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

Dat. die 7. Julii 1257. Pont. An. III.

Revo-

XLI.

Ibidem.

Revocatio Indultorum Archiepiſcopis, & Epiſcopis conceſſorum ſuper non viſitatione Sacrorum Liminum ad tempus.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Exordium.

IMportuna multorum inſtantia, quam ne quid interdum repulſa repellere felicis recordationis Innocentium Papam Prædeceſſorem noſtrum, & nos aliquando coarctavit, ut cum votis eorum benignitas Sedis Apoſtolicæ quodammodo tracta concurreret, non ex voto. Sane nonnulli Eccleſiarum Prælati obtinuerunt ſibi per Sedem Apoſtolicam importune concedi, ut non teneantur, Sedem eamdem uſque ad certa tempora viſitare contra formam præſtiti juramenti, ex quo illud evenit inconveniens, quod Apoſtolicæ Sedis Dignitas rarius viſitatur in derogationem reverentiæ, quæ ab omnibus debetur eidem, utpote quæ mater exiſtit Eccleſiarum omnium, & magiſtra. Nos igitur volentes ſuper hoc ſalubri remedio providere, ſe Romanam Eccleſiam, quæ ſuper omnes alios ordinariæ poteſtatis obtinet principatum, congruis honoribus frequentari, præſertim cum non ſit facile recedendum ab eo, quod a Prædeceſſoribus noſtris ſuper hoc diu excogitatum extitit, & obtentum; de Fratrum noſtrorum conſilio indulgentias, & conceſſiones hujuſmodi Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, Abbatibus, & aliis Eccleſiarum Prælatis conceſſas auctoritate præſentium revocamus.

Cauſæ revocationis.

Revocatio.

Clauſula.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ revocationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Datum die 3. Aug. 1257. Pont. An. III.

Datum Viterbii tertio nonas Auguſti Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

XLII.

Quod Statuta Communitatis Mantuæ, quoquo modo officium ſanctæ Inquiſitionis impedientia moderantur, vel abrogentur.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili fratri Epiſcopo Mutinen. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Statuta de quibus in Rubrica.

IMplacida relatio nuper noſtrum turbavit auditum, quod videlicet Commun. Mantuan. cum deberent dilectis filiis Fratribus Prædicatoribus, Inquiſitoribus pravitatis hæreticæ, in illis partibus a Sede Apoſtolica deputatis, circa extirpationem pravitatis hujuſmodi de ſuis finibus, toto poſſe aſſiſtere tamquam fidei zelatores; ipſi agentes in contrarium, ſtatuta damnabilia ediderunt, per quæ negotium fidei, quod per fratres ipſos ſalubriter geritur, ut in eo procedi libere nequeat, directe impeditur, vel etiam indirecte.

Mantuano Epiſc. committitur ea moderari, vel irritari curet.

§. 1. Quocirca fraternitati tuæ, per Apoſtolica ſcripta, ſub excommunicationis pœna firmiter præcipiendo mandamus, quatenus aſſociatis tecum aliquibus diſcretis, & Deum timentibus viris, ſtatuta hujuſmodi, quæ a Mantuanis, vel quibuslibet aliis hominibus, ordinata, & facta dicuntur Mantuæ, ac in toto ipſius diſtrictu, per quæ ipſi negotio poſſit obſtaculum provenire, diligenter inquirere, ac etiam invenire: & quæſita, & inventa ad tale reducere, ac reduci facere moderamen procures, quo per ipſa dictorum Inquiſitorum proceſſus non impediantur in aliquo, vel quomodolibet retardentur, faciens nihilominus, quod ſtatuta quælibet ipſi negotio contraria, & quibus poſſet impedimentum aliquod Inquiſitoribus afferri eiſdem, quo minus per eos, juxta formam ſibi a prædicta Sede traditam, procedi libere valeat in eodem, in Civitate præfata, vel alibi in ipſius diſtrictu nullatenus obſerventur. Poteſtatem, Antianos, & conſilium Civitatis ejuſdem, per excommunicationem in perſonas eorum, & commune prædictum, per interdicti in Civitatem ipſam ſententias, ad id, appellatione poſtpoſita, compellendo.

Dat. die 18. Dec. 1257. Pont. An. III.

Datum Viterbii decimoquinto Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno tertio.

XLIII.

Ex Regeſt. Vatic.

Confirmatio Privilegiorum Archioſpitalis Sancti Spiritus in Saxia de Urbe, ejuſque Hoſpitalium, & Grangiarum, & præcipue Montis Peſſulan. ſubjectorum enumeratio.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro Hoſpitalis Sanctæ Mariæ in Saxia de Urbe, ejuſque Fratribus tam præſentibus, quam futuris regularem vitam profeſſis in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Hoſpitalitatis encomium.

INter opera pietatis, quæ ſecundum Apoſtolum promiſſionem habet vitæ, quæ nunc eſt pariter, & futuræ, Hoſpitalitatem nobis ſpecialiter, & frequenter divina Scriptura commendat, utpote quæ illa omnia comprehendit, propter quæ Dominus in ultimo diſcuſſionis examine remuneraturum ſe bonos, & malus aſſerit puniturum. Hæc enim paſcit eſurientes, ſitientes potat, colligit hoſpites, nudos veſtit, & non ſolum infirmos viſitat, ſed eorum in ſe infirmitates aſſumens, infirmantium curam agit, in carcere poſitos ſubvenit, & quibus vivis in infirmitate communicat, participat in ſepultura defunctis. Per hanc quidam Angelis receptis hoſpitio placuerunt cum Abraham, & Loth hoſpitalitati vacantes Angelos meruerunt hoſpitari, per quos Abraham jam ſenex futuræ ſobolis promiſſionem accepit, & Loth fuit de incendio Sodomæ liberatus. Duo quoque Diſcipuli, qui Ieſum hoſpitio ceperunt, quem in expoſitione Scripturæ non noverant, in panis fractione noverunt. Per hanc ſuperflus divitum, quæ congregata forte ſervarentur ad mortem, in neceſſitates pauperum erogantur ad vitam. Per hanc terrena in cœleſtia, & tranſitoria in æterna felici commercio commutantur, dum per manus theſaurizamus Pauperum in Cœlis, ubi nec ærugo, nec tinea demolitur, &

ubi

ubi fures non effodiunt, nec furantur, & facimus nobis de mammona iniquitatis amicos, qui cum defecerimus, in æterna tabernacula nos admittant. Hæc igitur attendentes Hoſpitale veſtrum, quod non ſolum pro noſtra, ſed Prædeceſſorum, ac Succeſſorum, & Fratrum noſtrorum Epiſcoporum, Presbyterorum, atque Diaconorum Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, tam vivorum, quam etiam defunctorum ſalute apud Sanctam Mariam in Saxia, locum utique ſatis idoneum, ad hoſpitalitatis officium exercendum, eleemoſynis Eccleſiæ Romanæ ſolemniter eſt conſtructum, in quo recipiuntur, & reficiuntur Pauperes, & Infirmi, & exhibentur alis opera pietatis ad exemplar felicis recordationis Innocentii Tertii, Honorii, & Gregorii Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum Pontificum ſub Beati Petri, & noſtra protectione ſuſcipimus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Statuentes, ut Ragularis Ordo, qui ſecundum Deum, & Inſtitutionem Fratrum Hoſpitalis Sancti Spiritus ibidem inſtitutus eſſe dignoſcitur, perpetuis ibidem temporibus inviolabiliter obſervetur. Præterea quaſcumque poſſeſſiones, quæcumque bona idem Hoſpitale in præſentiarum juſte, ac canonice poſſidet, aut in futurum conceſſione Pontificum, largitione Regum, vel Principum, oblatione fidelium, ſeu aliis juſtis modis præſtante Domino poterit adipiſci, firma vobis, veſtriſque ſucceſſoribus, & illibata permaneant. In quibus hæc propriis duximus exprimenda vocabulis, locum ipſum, in quo præfatum Hoſpitale ſitum eſt, cum omnibus pertinentiis, Eccleſiam Sancti Corradi cum omnibus pertinentiis, Sancti Leonardi Pontisgrandinati, Sancti Egidii de Rapello, Sanctæ Crucis de Diatio, Sancti Laurentii extra Diatium, Sanctæ Mariæ de Capodamele, ac Sancti Spiritus de Clarsmonte, Eccleſias cum omnibus pertinentiis earumdem; de Wivtelle de Scofralt, & de Wimpin Eccleſias cum omnibus pertinentiis earumdem; de Bravi, de Vallecaja, de Porcaricia, de Paulo, & de Oſano Grangias cum omnibus pertinentiis earumdem; Sancti Spiritus de Miliana, Sancti Spiritus de Argentena, Sancti Spiritus de Laudo, Sancti Spiritus de Segolva, Sancti Spiritus de Gualters, Sancti Spiritus de Brageriaco, Sancti Spiritus de Pontebordone, & Sancti Spiritua de Montevalenti Hoſpitalia cum omnibus pertinentiis eorumdem; de Divione, de Dole, de Tornodro, de Baſi, de Sancta Severa, & de Biſuntio Hoſpitalia cum pertinentiis eorumdem; Eccleſiam, & Hoſpitale de Novoforo, & Hoſpitale de Gomunda, de Menoim, de Vienna, & de Cracovia Hoſpitalia cum omnibus pertinentiis eorumdem: Grangiam, & Hoſpitale, quæ habetis in loco, qui vocatur Favento, cum omnibus pertinentiis eorumdem; Eccleſiam, & Hoſpitale de Calci cum omnibus pertinentiis eorumdem; Hoſpitale de novo caſtro de Sauſanna, Monaſterium Sancti Hellæ quondam Ordinis Sancti Benedicti Nepeſin. Diœceſis cum Eccleſiis, Caſtris, juribus, & pertinentiis ſuis, quod de Fratrum noſtrorum conſilio vobis, & per vos Hoſpitali veſtro duximua conferendum cum Terris, Pratis, Vineis, nemoribus, uſuagiis, & Paſcuis in boſco, & plano in Aquis, & Molendinis in viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis; hoc tamen adjecto, ut in eadem Eccleſia quatuor ſemper ad minus ſint Clerici regulam ejuſdem Hoſpitalis profeſſi, qui pro nobis, & Prædeceſſoribus, ac Succeſſoribus, & Fratribus noſtris vivis pariter, & defunctis ſpecialiter obſervantes omnia ſpiritualia liberaliter adminiſtrent, & ſuper illis nullius, niſi Romani Pontificis correctioni ſubjaceant: Ad quem quoties expedierit monitione præmiſſa charitativa fiat a Fratribus proclamatio propter Deum, ut ipſe cognita veritate decernat, quod ſuo prudenti conſilio duxerit providendum. Ipſi autem victu, & veſtitu contenti, quem eis ſecundum eamdem Regulam præcipimus exhiberi, divinis vacent officiis, & intendant Eccleſiaſticis Sacramentis, ita quod de aliis Hoſpitalis negotiis præter conceſſionem Magiſtri ſe nullatenus intromittant, ſed omnia diſpoſitioni tuæ fili Magiſter, & Succeſſorum tuorum, vel eorum, qui per te, vel per eos ad hoc fuerint deputati ſine contradictione, ac murmuratione relinquant. Cæterum quoniam prædictus Prædeceſſor noſter Honorius unionem ejuſdem Hoſpitalis, & Sancti Spiritus in Montepeſſulan. Vobis, & Hoſpitali veſtro in ſpiritualibus, & temporalibus pernicioſam, & damnoſam cognovit, ipſam de conſilio Fratrum ſuorum diſſolvit, ſtatuens, ut nec iſtud illi, nec illud iſti in aliquo teneatur, nec vobis, & illis aliquid ſit commune; Non obſtante Privilegio dicti Innocentii, vel ſuo, ſi quod ſuper unione ipſa apparuerit impetratum. Verum poſtmodum Rector, & Fratres prædicti Hoſpitalis de Montepeſſulan. per Procuratorem ad hoc legitime conſtitutum ipſum Hoſpitale ſuum cum omnibus domibus ſibi ſubjectis, & ſubijciendis in poſterum, ac univerſis rebus, juribus, & rationibus ſuis auctoritate bonæ memoriæ Stephani tituli Sanctæ Mariæ Tranſtyberim Presbyteri, & Raynerii Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconi Cardinalium, quos ad id præfatus deputaverat Gregorius Domui veſtræ ſponte, ac voluntarie ſubmiſerunt, ut idem Hoſpitale cum domibus ſuis vobis, & domui veſtræ ita ſit ſuppoſitum, & ſubjectum, ſicut domibus Hoſpitalis Hieroſolymitan. & Militiæ Templi ſunt ſubjectæ, ac ſuppoſitæ domus ſuæ. Quam ſubmiſſionem, & ſubjectionem adjicientes duximus auctoritate Apoſtolica confirmandam. Cæterum cum Eccleſia Sanctæ Mariæ in Saxia, & Hoſpitale conſtructum ibidem ad nos nullo mediante pertineant, eo ſalvo, quod Clerici ejuſdem Eccleſiæ debent ex noſtro mandato Baſilicæ Principis Apoſtolorum in Scrutinio, Baptiſmo, & Lethania, ne diſparis conditionis homo præferatur eidem, & ſervus, qui alii Domino ſtet, aut cadat, præponatur Hoſpitali prædicto, quod noſtrę tantum eſt juriſdictioni ſubjectum, perſonam tuam fili Magiſter, & Succeſſorum tuorum Prędeceſſores noſtri præfati a poteſtate Prælatorum quorumlibet eximere procurarunt. Nos vero ſicut perſona tua exempta dignoſcitur, ſic Fratres domus Hoſpitalis ipſius a quorumlibet Prælatorum eximimus poteſtate, ita ut nullus in eis interdicti, vel ſuſpenſionis, & excommunicationis ſententiam ſine ſpeciali mandato Sedis Apoſtolicæ audeat promulgare, quam ſi ſecus fuerit decernimus non tenere. Et quia in veſtra

Re-

Hoſpitale S. Spiritus in Saxia ſub tutela ſuſcipit Apoſtolica.

Bona omnia ejus confirmat.

Quæ ſervanda ſint in Eccleſiis eidem Hoſpitali ſubjectis.

Hoſpitale Montiſpeſſulan. ab eodem disjunctum;

Eidem vero ſubjectum.

Uterque Magiſter ſoli Romano Pontifici ſubjectus.

Reguls continctur, quod correctio Clericorum, & cura ſpiritualium ad Præceptorem Laicum non pertineat, ſed ad Cardinalem, qui ad curam Hoſpitalis per Sedem Apoſtolicam fuerit deputatus, præſentium auctoritate ſtatuimus, ut idem Cardinalis, qui pro tempore fuerit, tam in Hoſpitali veſtro, quam etiam domibus vobis immediate ſubjectis, aliquibus de Cappellanis veſtris Presbyteris, qui ſint timorati, providi, ac diſcreti, ſpiritualium curam committat, qui ipſam libere exercere valeant uſque ad ſuæ beneplacitum voluntatis. Si qui vero Fratrum veſtrorum, qui deſtinati fuerint ad eleemoſynas colligendas in quamlibet Civitatem, Caſtellum, vel Villam advenerint, ſi forte locus ille a divinis officiis fuerit interdictus, pro Omnipotentis Dei reverentia in eorum adventu jucundo ſemel in anno pulſatis campanis aperiantur Eccleſiæ, ut ſuper eleemoſynis acquirendis verbum exhortationis ad Populum in Eccleſia proponatur. Decernimus inſuper, ut Receptores Fraternitatum, ſive Collectarum veſtrarum, ſalvo jure Dominorum ſuorum in Beati Petri, & noſtra protectione conſiſtant, & pace in terris, in quibus fuerint, potiantur. Simili etiam modo ſancimus, ut quicumque in veſtra fuerit Fraternitate receptus, ſi forſan Parochialis Eccleſia, cujus ipſe Parochianus exstiterit, a divinis fuerit officiis interdictus, cumque mori contigerit, ipſi Sepultura Eccleſiaſtica non negetur, niſi excommunicatus, aut publice uſurarius, vel nominatim fuerit interdictus. Decimas autem de terris, & vineis, quas ad opus Infirmorum, & Pauperum propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de terris habitis ante Concilium generale, ſive de nutrimentis animalium, ſeu de fructibus hortorum veſtrorum nullus exigere, vel extorquere præſumat: liceat autem vobis in domibus veſtris, quas in præſentiarum habetis, vel in futurum eritis habituri ad opus veſtrum, & familiæ veſtræ, necnon Infirmorum, & Pauperum ibidem manentium Oratorium, & Cimiterium ſine impedimento cujuslibet contradictionis habere. Criſma vero, Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Clericorum, qui ad ordines fuerint promovendi, a Diœceſanis ſuſcipietis Epiſcopis, ſi quidem Catholici fuerint, & Communionem Sacroſanctæ Romanæ Sedis habuerint, & ea vobis ſine pravitate qualibet voluerint exhibere. Alioquin liceat vobis quemcumque malueritis Catholicum adire Antiſtitem, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habentem, qui noſtra fretus auctoritate, quod poſtulatur, impendat. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit, liceat in Eccleſiis veſtris, clauſis Januis, excluſis Excommunicatis, & Interdictis, non pulſatis Campanis, ſuppreſſa voce divina officia celebrare. Liceat quoque vobis liberas, & abſolutas perſonas è ſæculo fugientes ad converſionem recipere, ac eas abſque contradictione aliqua retinere. Prohibemus inſuper, ut nulli Fratrum veſtrorum poſt factam in locis veſtris profeſſionem, fas ſit abſque Magiſtri ſui licentia inde diſcedere, niſi arctioris Religionis obtentu. Diſcedentem vero abſque communium literarum veſtrarum cautione nullus audeat retinere. Si qui vero fratrum veſtrorum poſt factam profeſſionem, turbatores Religionis veſtræ, vel inutiles fuerint fortaſſis inventi, liceat tibi fili Magiſter, & Succeſſoribus tuis eos cum aſſenſu, & conſilio ſanioris partis Capituli amovere, ipſiſque licentiam dare ad alium ordinem, ubi ſecundum Deum vivere valeant tranſeundi, & loco eorum alios ſubrogandi, qui unius anni ſpatio in veſtra ſocietate probentur, quo peracto, ſi mores eorum exegerint, & ipſi utiles fuerint ad ſervitium Hoſpitalis inventi Profeſſionem faciant Regularem. Ad hæc diſtrictius inhibemus ne a te fili Magiſter, vel Succeſſoribus tuis, & Fratribus Hoſpitalis ejuſdem exigat ulla Eccleſiaſtica, ſæculariſve Perſona fidelitates, hominia, juramenta, vel ſecuritates reliquas, quæ a Laicis frequentantur. Poſtremo decimas, quas conſilio, & aſſenſu Epiſcoporum a Clericis, vel Laicis potueritis obtinere, illaſque, quas conſentientibus Diœceſanis Epiſcopis, & Clericis, ad quos pertinent, acquiretis, auctoritate vobis Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti privilegio communimus. Nulli ergo omnino hominum liceat prædictum locum temere perturbare, aut ejus poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare, ſed omnia integra conſerventur eorum, pro quorum gubernatione, ac ſuſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva in omnibus Sedis Apoſtolicæ auctoritate. De cætero Succeſſores noſtros obſecramus, & obteſtamur in Chriſto Jeſu, qui venturus eſt judicare vivos, & mortuos, ut locum veſtrum cum perſonis, & rebus ad hoſpitalitatis officium deputatis tamquam ſpeciales Patroni ſpecialiter foveant, & defendant. Quoniam etſi certis piis locis teneantur ex Apoſtolicæ ſervitutis officio providere, huic tamen Hoſpitali, quod de bonis Eccleſiæ Romanæ fundatum eſt, & dotatum, & tam noſtris, quam Succeſſorum noſtrorum diebus credimus ampliandum, curam debeat impendere ſpecialem. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve Perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertiove commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate, reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, ac Domini Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni. Cunctis autem eidem loco ſua jura ſervantibus ſit pax Domini Noſtri Jeſu Chriſti, quatenus & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen. Amen.

Datum Viterbii per manum Magiſtri Jordani Domini Papæ Subdiaconi, & Notarii ſecundo Idus Julii, Indictione prima, Incarnationis Dominicæ, anno milleſimo ducenteſimo quinquageſimo octavo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Quarti anno quarto.

Marginalia: Card. Protectoris auctoritas qualis. — De Receptoribus eleemoſynarum. — Privilegia. — In ſpiritualibus Diœceſanis Epiſcopis Fratres ſubjiciuntur. — Alia Privilegia. — Poſt factam profeſſionem nemini ab Ordine diſcedere licet. — Magiſtro vero licet inutiles &c. expellere. — Exemptiones. — Clauſulæ pro locorum indemnitate. — Dat. die 14. Junii 1258. Pont. An. IV.

XLIV.

Unio locorum omnium Congregationis Camaldulenſis, Ordinis Sancti Benedicti, ſub Regimine Prioris Eremi Camaldulen. Juriſdictioque omnimoda ejuſdem Prioris, in perſonas dictæ Congregationis. Ac plurimarum gratiarum conceſſio.

Aleſander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori Camalduleuſi, ac univerſis Abbatibus, Prioribus, & Abbatiſſis, eorumque Fratribus, & Sororibus Camaldulen. Ordinis, tam præſentibus, quam futuris Regularem vitam profeſſis in perpetuum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

OFficii noſtri cura nos admonet, & invitat pro Eccleſiæ ſtatu ſatagere, ac ejus quieti, & tranquillitati, auxiliante Domino, providere. Dignum namque, & honeſtati conveniens eſſe dignoſcitur, ut qui ad animarum regimen Domino diſponente aſſumpti ſumus, eos & a pravorum hominum incurſibus tueamur, & B. Petri, atque Apoſtolicæ Sedis patrocinio muniamus.

Ordinem in tutelam, & proprietatem Sedis Apoſt. ſuſcipit.

§. 1. Ea propter, dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus clementer annuimus, & Camald. Eremum, ac Monaſteria, Prioratus, Hoſpitalia, & alia loca ſibi ſubjecta, ſpecialiter in jus, & proprietatem Beati Petri ſuſcipimus, atque noſtram, & præſentis ſcripti privilegio communimus, ac præcipimus, & præſentis Decreti auctoritate ſancimus ne cuiquam omnino perſonæ, Clerico, vel Monacho cujuſcumque ordinis, aut dignitatis, ſeu Laico, præſentibus, aut futuris temporibus, liceat Congregationes illas, & loca illa, quæ præfatæ Eremi, ſive Cœnobii, diſciplinam, & ordinem ſuſceperunt, aut ſunt in poſterum ſuſceptura, quæque hodie ſub illius regimine continentur, ab ejus ullo modo ſubjectione, & unitate dividere.

Omneſque Eremos, cæteraque bona eadem enumerans ipſi confirmat.

§. 2. Quæ videlicet loca, & Congregationes, conſervandæ unitatis gratia propriis duximus vocabulis exprimenda. In Epiſcopatu Aretino. Eccleſiam Sancti Donati, quæ Fons bonus dicitur, cum Hoſpitali, & omnibus pertinentiis ſuis. In ipſa Civitate Sancti Petri in Piculo, & Sancti Laurentini, Monaſteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. Eccleſiam Sancti Michaelis, cum omnibus pertinentiis ſuis, & omnibus, quæ ab Epiſcopis Aretinis eidem Eccleſiæ conceſſa eſſe noſcuntur. Eccleſiam Sancti Martini, quæ eſt juxta Letarcle, cum omnibus pertinentiis ſuis. Sylvæ Mundæ, Sanctæ Mariæ de Agnano, Sancti Petri de Ruta, & Sancti Salvatoris, Berardingatum Monaſteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. Sancti Savini in Celio, Sanctæ Mariæ de Pratalea, Sanctæ Andreæ de Caſtilione, & S. Quirici de Roſis Monaſteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Eccleſiam Sancti Nicolai de Curte Luponis cum pertinentiis ſuis. Eremum, & Monaſterium S. Ægidii de Fleri cum pertinentiis eorumdem. S. Viriani, & S. Bartholomæi Anglarii Monaſteria cum Caſtellis, & aliis pertinentiis eorumdem. Plebem Sanctæ Mariæ de Miciano, cum Eccleſiis, & aliis pertinentiis ſuis. Eccleſiam Sancti Joannis ſitam in Caſtello Anglarii cum pertinentiis ſuis. De Monte Aureo, de Viario, de Majone, & Caſtello Florentiani Eccleſias, cum pertinentiis earumdem. Eccleſiam Sanctæ Mariæ de Villa, quæ dicitur Moncione cum pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Vitalis prope Lorentianum, cum pertinentiis ſuis. De Agna, de Soci, & de Condoleſe Eccleſias cum pertinentiis earumdem. Letanias Plebis de Miciano. Viſitationes Plebium de Bujano, & Partinæ, quemadmodum eſt ab Aretinis Epiſcopis ordinatum. Integras decimationes de Agna, Larniani, Pergentinæ, Corſiniani, & Avanæ, & quicquid habetis in Curte de Verazano. Item quiſquis eidem Eremo Camaldulen. decimam ſuam dare voluerit, quæ ab aliquo Aretino Epiſcopo recte ordinata, vel donata non fuerit, inde habeat facultatem, ſicut ab ipſis Aretinis Epiſcopis conſtitutum eſt. Caſtrum quod vocant Mojona, cum omnibus pertinentiis ſuis, quod emiſtis ab Henrico Præpoſito, & cæteris Canonicis Aretinis Villam de Moncione, quam emiſtis ab Abbate Sanctæ Floræ. Quicquid juris dicta Eccleſia Sancti Donati in Villa de Mojone, & in Villa de Moncione habet. Monaſterium Sanctæ Mariæ de Thoma, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Caſtell. Monaſterium Sanctæ Mariæ Diciani cum pertinentiis ſuis, & Monaſterium S. Sepulchri, cum toto Burgo S. Sepulchri, & omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam Sancti Petri de Planetulo, cum Caſtello Planetuli, & omnibus pertinentiis ſuis. Plebem Sanctæ Mariæ de Soara, & Eccleſiam de Valialla cum Caſtello de Valialla, & omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Feſul. Monaſterium S. Mariæ in Poplena, & Eccleſ. S. Michaelis juxta Monaſterium ipſum. Eccleſ. S. Bartholomæi de Caſtro Petronii, S. Margharitæ in Pomino, S. Ægidii in Gaviſere, S. Nicolai de Monte Zano, & Sancti Miniatis de Lonnano Eccleſias, cum omnibus pertinentiis earumdem. S. Joannis de Prato Veteri, & S. Petri de Monte Muru, Monaſteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. In Epiſcopatu Floren. Sancti Petri de Luco, Sancti Salvatoris, Sanctæ Mariæ Magdalenæ de Podio Bonitio, & Sancti Andreæ de Candiculis, Monaſteria cum omnibus pertinentiis earumdem. Eremum de Buldrone cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Lucano. Monaſterium Sanctæ Jocundæ, Monaſterium Sancti Petri in Puteolis, cum Cappella Burgi Borcariæ. Monaſterium Sancti Salvatoris de Cantiniano, & Monaſterium Sancti Andreæ de Sylva cum omnibus pertinentiis eorumdem. Hoſpitale quod habetis, juxta Burgum Sancti Geneſii. In Epiſcopatu Vulat. Monaſterium S. Juſti prope Civitatem eamdem, S. Petri de Cerreto, Sanctæ Mariæ de Puliciano, & S. Petri in Fontiano, Monaſteria cum omnibus pertinentiis eorumdem. In Epiſcopatu Piſarum, Sanctæ Mariæ de Morona, S. Stephani in Cinturio, & S. Savini in Moncione, Monaſteria, cum omnibus pertinentiis earumdem. In ipſa Civitate Sancti Michaelis, S. Fridiani, & Sancti Zenonis, Monaſteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Hoſpitale ſitum prope Monaſterium S. Fridiani. In Epiſcopatu Cluſinen. Eremum, & Monaſterium S. Petri de Vino, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Maſſanen. Monaſterium

S. Ma-

S. Mamiliani cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Peruſ. S. Trinitatis, Sanctæ Mariæ de Monte Tetio, S Agnetis, S. Severi, & Donati Eccleſias, cum omnibus pertinentiis earumdem. In Epiſcopatu Alliſinaten. Monaſterium Sancti Angeli de Roſano, cum pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Tudert. Monaſterium S. Antonii cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Urbevetanen. Monaſterium Sanctæ Mariæ in Sylva, cum S. Fœlicis, & S. Crucis, Sanctique Severi Eccleſiis, & omnibus pertinentiis ſuis In Epiſcopatu Æſiu. Monaſterium Eremitæ, & Eccleſiam Sancti Georgii, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Auximan. Monaſterium Sanctæ Mariæ in Serra, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Ancon. Eccleſiam S. Luciæ. In Epiſcopatu Piſauren. Monaſterium Sancti Decentii, & Eremi Sajoli. In Archiepiſcopatu Raven. Monaſterium Sancti Apollinaris in Claſſe cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Montis Feretr. Monaſterium Sanctæ Trinitatis de Monte Herculis. In Epiſcopatu Foropopulien. Monaſterium de Urano, cum juribus, & pertinentiis ſuis. Hoſpitale Aymerici, & Eccleſiam S. Paterniani de Ferracciano. In Epiſcopatu Ariminen. Eremum Montis Salutis, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Cæſen. Hoſpitale de Robereto, Eccleſiam Sanctæ Mariæ, quam habetis in loco, qui dicitur Caſale, juxta Civitatem Foroliv. Monaſterium S. Mariæ de Inſula, cum omnibus ſuis pertinentiis. Eremum de Fajola, Monaſterium S. Mariæ in Trivio. In Epiſc. Faven. Monaſterium S. Hyppoliti, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eccleſiam Sancti Euſtachii ſitam prope Civitatem Imolenſem. In Epiſcopatu Bononien. S. Archangeli juxta Caſtellum Brictonum, S. Chriſtinæ, S. Damiani, & S. Mariæ de Bethlehem Monaſteria, cum omnibus pertinentiis eorumdem. Eremum Bononienſem, & Hoſpitale de Ravona, cum pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Veronen. Monaſterium Sanctæ Mariæ de Vangaticia, cum omnibus pertinentiis ſuis. Monaſterium quod Camaldulinum dicitur, cum pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Viti prope Vicentiam, cum ſuis pertinentiis. In Epiſcopatu Tarviſ. Monaſterium S. Chriſtinæ cum pertinentiis ſuis. Eccleſiam S. Michaelis in Palude prope Venetias, cum omnibus pertinentiis ſuis, & Eremum S. Mathiæ de Murano. In Iſtria Monaſterium S. Michaelis de Lemo, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcop. Senen. S Georgii de Api, & S. Vigilii Eccleſias cum omnibus pertinentiis earumdem. In Inſula Sardiniæ Monaſterium S Trinitati de Saccaria, cum omnibus pertinentiis ſuis S. Eugeniæ, S. Laurentii, S. Michaelis in Vanari, S. Mariæ, S. Joannis in Altaſar, S. Mariæ in Contra, S. Joannis, S. Simeonis in Salvenero, S. Nicolai de Trulla, S. Petri in Scanu, S. Pauli in Cortoniano, & S. Petri in olim Eccleſias, cum omnibus pertinentiis earumdem. In Epiſcopatu Spoletan. Monaſterium S. Sylveſtri de Monte Subaci, cum omnibus pertinentiis ſuis. In Epiſcopatu Camerinen. Monaſterium S. Helenæ juxta flumen Æſinum, cum omnibus pertinentiis ſuis. Eremum Aquæ Perellis, & Eremum de Quadrigaria, cum terris, pratis, vineis, nemoribus, uſuagiis, paſcuis, in monte, & plano, in aquis, & molendinis, in viis, & ſemitis, & omnibus aliis libertatibus, & immunitatibus ſuis.

Omnia Monaſteria a Priore Generali regenda.

§. 3. Sane ſtatuimus, Monaſteria, Prioratus, Eccleſias, Hoſpitalia, Cappellas, & loca prædicta, cum pertinentiis, & membris eorum, tamquam corpus unum ſub uno capite, ſub Priore dumtaxat Eremi ſupradictæ perpetuis temporibus permanere, ac ſub illius diſciplinæ obſervatione perſiſtere, ſub illo inquam Priore, qui ab ipſius Eremitis, & Congreg. Abbatibus, & Prioribus ipſius Ordinis regulariter fuerit electus. Eremum quoque, Monaſteria, Prioratus, Eccleſias, Hoſpitalia, Cappellas, & loca præſcripta, perſonaſque ipſius Ordinis ab omni jugo, juriſdictione, & lege Diœceſana Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, Archidiaconorum, & quorumlibet Ordinariorum Judicum penitus eximimus. Retento nobis, & Eccleſiæ Romanæ annuo cenſu unius unciæ auri in ſignum perpetuæ libertatis, ut vos in ſpeciales filios, & Apoſtolicæ Sedis aſſumpti, nullius alterius judicium ſubeatis.

Qui ab Ordinis Abbatibus eligatur.

Omnia vero Monaſteria &c. ſoli Rom. Pontifici ſubjecta.

§ 4. Statuimus etiam, ut Eremus, Monaſteria, Prioratus, Eccleſiæ, Hoſpitalia, Cappellæ, ac loca, & perſonæ dicti Ordinis, tantum Romano Pontifici ſint ſubjecta. Diſtrictius inhibentes, ne quis Archiepiſcopus, Archidiaconus, ſeu quilibet Judex Ordinarius, in Eremum, Monaſteria, Prioratus, Eccleſias, Hoſpitalia, Cappellas, & loca, ſeu perſonas ejuſdem Ordinis, excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ſententias promulgare, aut in eis correctionis, vel viſitationis officium, ſive juriſdictionem aliquam exercere, aut perſonas ipſas ad Synodum evocare, ſeu ab eis exactiones, vel collectas aliquas exigere, vel extorquere præſumant. Non obſtante ſi aliqui Archiepiſcopi, & Epiſcopi contra perſonas, vel loca, dicti Ordinis, pro ſubjectione Eremi, Monaſteriorum, Prioratuum, Eccleſ., Hoſpit., ſeu locorum dicti Ordinis, moverint quæſtionem, decernendo hujuſmodi ſententias ſi quas in perſonas Monaſter. Prioratus, Eccleſias, Hoſpit., & loca prædicta, per Archiepiſcopos, Epiſcopos, Archidiaconos, & Judices Ordinarios, contra inhibitionem hujuſmodi, promulgari contigerit, irritas, & inanes, & prædictas perſonas ad obſervationem prædictarum ſententiarum aliquatenus non teneri.

Et ab omni alia juriſdictione exempta.

§. . Præterea inhibemus, ne aliqua perſona ipſius Ordinis, vel alia, Monaſterium aliquod, Eccleſiam, Hoſpitale, Cappellam, aut locum aliquem a dictæ Congregationis unitate removere præſumat. Statuentes, ut Priori Eremi præfatæ, qui pro tempore fuerit, tamquam Pater dicti Ordinis, Abbates, Priores, Monachos, Converſos, Abbatiſſas, Moniales, Converſas, Hoſpitalarios, Monaſteria, & loca ipſius Ordinis ſine contradictione aliqua viſitare, per ſe, vel alium, aut alios, quos duxerit ad hoc deputandos. Ac reformare Prælatos in Monaſteriis, & locis prædictis inſtituere, ac deſtituere, & electiones eorum confirmare, prout ſecundum Deum, & inſtituta præfati Ordinis viderit expedire; ac omnem juriſdictionem in eos libere valeat exercere.

Prioris Generalis ſupra cæteros auctoritas.

§. 6. Ad hæc, concedimus vobis, ut liceat vobis Parochianis veſtris per Monachos, & oblatos veſtros Presbyteros divina Officia celebra-

Facultas Sacramenta Sæcularibus miniſtranda.

re, ac celebrari facere injungi pœnitentias, proponere verbum Dei, exhiberi alia Eccleſiaſtica Sacramenta, contradictione Archiepiſcoporum, Epiſcoporum, & aliorum Eccleſiæ Prælatorum aliquatenus non obſtante.

Privilegia, & exemptiones nonnullæ.

§.7. Chriſma vero, Oleum Sanctum, Conſecrationes Altarium, ſeu Baſilicarum, Ordinationes Monachorum, & Clericorum, Benedictiones Abbatum, Abbatiſſarum, Monialium, Vaſorum, & Veſtium recipiendi a quocumque malueritis Catholico Epiſcopo, gratiam, & communionem Apoſtolicæ Sedis habente, qui noſtra fretus auctoritate, quod poſtulatur, vobis impendat.

§.8. Præterea cum Generale interdictum terræ fuerit liceat vobis in Monaſteriis, & locis veſtris, exclusis escommunicatis, & interdictis, januis clauſis, non pulſatis campanis, & voce ſubmiſſa, divina Officia celebrare.

§.9. Porro laborum veſtrorum de poſſeſſionibus habitis ante Concilium Generale, ac etiam novalium, quæ propriis manibus, aut ſumptibus colitis, de quibus novalibus aliquis hactenus non percepit, ſive de hortis, virgultis, & piſcationibus, vel de nutrimentis animalium veſtrorum, nullus a vobis decimas exigere, vel extorquere præſumat.

Facultas recipiendi in Ordine.

§.10. Liceat quoque vobis perſonas liberas, & abſolutas, e ſæculo fugientes, ad converſionem recipere, ac eas abſque contradictione aliqua retinere.

Profeſſi vero ab eo diſcedere non licet.

§.11. Prohibemus inſuper, ut nulli Fratrum, vel Sororum veſtrorum, poſt factam in dicta Eremo, ſeu Monaſteriis, aut locis ipſius Ordinis, profeſſionem, fas ſit ſine Prioris Eremi prædictæ licentia, de Eremo, Monaſteriis, vel locis eiſdem diſcedere. Diſcedentem vero abſque litteris dicti Prioris nullus audeat retinere. Quod ſi quis forte retinere præſumpſerit, liceat dicto Priori in ipſos tam Prælatos, quam ſubditos Monachos, & Converſos, Abbatiſſas, Moniales, Converſas regularem ſententiam promulgare.

Nihil de Monaſteriis alienandum.

§.12. Illud diſtrictius inhibentes ne alicui Prælato, & Conventui ipſius Ordinis, Terras, vel Beneficium aliquod Eccleſiis veſtris collatum, liceat dare, vendere, obligare, alienare, ſine prædicti Prioris licentia ſpeciali. Si quæ vero donationes, vel alienationes, aliter quam ut dictum eſt, factæ fuerint, eas irritas eſſe cenſemus.

Non fidejubendum, aut accipiendum mutuo.

§.13. Ad hæc, prohibemus ne aliquis Monachus, vel Converſus ſub profeſſione alicujus Domus Ordinis ejuſdem aſtrictus, ſine conſenſu, & licentia ſui Prælati, ac majoris partis Capituli ejuſdem Domus, pro aliquo fidejubeat, vel ab aliquo pecuniam mutuo accipiat ultra ſummam a Capitulo veſtro conſtitutam, niſi propter manifeſtam domus ipſius utilitatem. Quod ſi quis facere forte præſumpſerit, non teneatur Conventus pro his aliquatenus reſpondere.

Sententiæ contra vos injuſte latæ irritæ.

§.14. Cæterum ſi Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, aut aliarum Eccleſiarum Rectores, in mercenarios, vel familiam veſtram, pro eo quod aliqua vobis obſequia ex charitate præſtiterint, vel ad laborandum adiuverint, in illis diebus, in quibus vos laboratis, & alii feriantur, excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti ſententiam promulgarint, ipſam tamquam contra Apoſtolicæ Sedis indulta prolatam, decernimus penitus non tenere, nec litteræ illæ firmitatem habeant, quas tacito nomine Camaldulenſis Ordinis. & contra indulta Privilegiorum Apoſtolicorum contigerit impetrari.

Privilegia alia.

§.15. Prohibemus inſuper, ut intra fines Parochiarum veſtrarum nullus ſine aſſenſu Diœceſani Epiſcopi, & veſtro, Cappellam, vel Oratorium de novo conſtruere audeat.

§.16. Sepulturam etiam locorum veſtrorum liberam eſſe decernimus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deliberaverint, niſi forte excommunicati, vel interdicti ſint, aut etiam publice uſurarii, nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus mortuorum corpora aſſumuntur.

§.17. Paci quoque, & tranquillitati veſtræ, paterna in poſterum ſollicitudine providentes, auctoritate Apoſtolica prohibemus, ut infra clauſuras locorum, ſeu granciarum veſtrarum, nullus rapinam, ſeu furtum facere, ignem apponere, ſanguinem fundere, hominem temere capere, vel interficere, ſeu violentiam audeat exercere.

Libertates omnes, & conſuetudines confirmantur.

§.18. Præterea omnes libertates, & immunitates a prædeceſſoribus noſtris Romanis Pontificibus, & aliis Archiepiſcopis, Monaſteriis, & locis veſtris conceſſas, necnon libertates, & exemptiones ſæcularium exactionum a Regibus, & Principibus, vel aliis Chriſti fidelibus rationabiliter vobis indultas, ac etiam veſtras antiquas, & rationabiles conſuetudines, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti Privilegio communimus.

Clauſula.

§.19. Decernimus ergo, ut nulli omnino hominum liceat, Eremum, Monaſteria, Eccleſias, & loca prædicta temere perturbare, aut eorum poſſeſſiones auferre, vel ablatas retinere, minuere, ſeu quibuslibet vexationibus fatigare. Sed omnia integra conſerventur, eorum, pro quorum gubernatione, aut ſubſtentatione conceſſa ſunt, uſibus omnimodis profutura, ſalva Sedis Apoſtolicæ auctoritate. Si qua igitur in futurum Eccleſiaſtica, ſæculariſve perſona hanc noſtræ Conſtitutionis paginam ſciens, contra eam temere venire tentaverit, ſecundo, tertioque commonita, niſi reatum ſuum congrua ſatisfactione correxerit, poteſtatis, honoriſque ſui careat dignitate: reamque ſe divino judicio exiſtere de perpetrata iniquitate cognoſcat, & a Sacratiſſimo Corpore, & Sanguine Dei, & Domini noſtri Jeſu Chriſti aliena fiat, atque in extremo examine diſtrictæ ſubjaceat ultioni.

§.20. Cunctis autem, qui eiſdem locis ſua jura ſervare voluerint, ſit pax Domini noſtri Jeſu Chriſti, quatenus, & hic fructum bonæ actionis percipiant, & apud diſtrictum Judicem præmia æternæ pacis inveniant. Amen.

Dat. die 23. Julii 1258. Pont. An. IV.

Datum Viterbii per manum Magiſtri Jordani S. R. E. Vice-Cancellarii, & Notarii, decimo Kal. Auguſti, indictione prima, Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo duценteſimo quinquageſimo octavo, Pontificatus vero Domini Alexandri Papæ Quarti, Anno quarto.

Te-

X L V.

Ex Tabulario Eccleſiæ hujus edidit Ughell. Ital. Sac. Tom. I.

Teſtimonium Alexandri PP. Caſtrum Acuti pleno jure ad Anagninam Eccleſiam pertinere.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

EX aſſumpto Apoſtolatus officio ad univerſas proſpicientes Eccleſias, in eo præcipue debemus vigilantis ſollicitudinis adhibere ſtudium circa eas, ut cum Domini adjutorio ipſas in ſalubri ſtatu regamus, & proſpera earum jura opportuno ad hoc impenſo munimine integra conſervemus, ad vitanda pericula, quæ in iis eiſdem ingruere poſſent Eccleſiis, neceſſaria remedia prævidentes. Hanc inter alias Eccleſias Anagninam noſtræ quidem tutricem adoleſcentiæ, ac magiſtram affectu nimirum diligimus ſpeciali, & dulcedinis uberum memores merito vehementer accendimur, ut ipſius honorem, & commodum attentius procuremus. Ibi enim baſes ſumpſimus noſtri ſtatus, ibi noſtræ provectionis exordia pullularunt, ipſa profectibus noſtris dedit initium, ipſa ut mater noſtra ſuis beneficiis pueritiam educavit, & ad ſalutaria documenta, Eccleſiaſticis erudivit: illi nos, & in annis teneris, & per incrementa firmioris ætatis ſedulum impendimus famulatum, & ab illius procedentes gremio potiorum miniſteriorum ſubivimus onera, de quibus poſtmodum in ſublimiores honores noſtri rapuere præcelſi; Quare convenit, ut pro ejus indemnitate propenſius, & inſtantius vigilemus. Quia igitur in ipſa Eccleſia, cujus Canonicus fuimus, diu continuam reſidentiam fecimus, & in ſuis obſequiis longa decurrimus tempora, & explevimus plures annos, plene utique novimus jura, munimenta ſuper ipſius pertinentiis manifeſta ſunt nobis, & de ſuis rationibus plenariam certitudinem obtinemus, ſicut qui vidimus, & pertractavimus, & qui curæ hujus plurimum extitimus ſtudioſi, certificati nihilominus ex dictis ſinceris, & puris aſſertionibus antiquorum. Unde quia veraciter, & pro certo ſcimus, & tamquam de re omnino notoria, & evidentiſſima plane conſtat nobis, quod Caſtrum Acuti Anagninæ Diœceſis jamdudum ab eadem Eccleſia quondam Ildicio Judici Civi Anagnino, & ejus ſucceſſoribus, vel hæredibus, ſeu poſteris uſque in tertiam generationem ſub certo tenore locatum, ad Eccleſiam ipſam pleno jure pertinet. & ſui juris, & proprietatis exiſtit, ac ad eam temporale, ſive ſæculare ipſius Caſtri dominium, omniſque illius juriſdictio plene ſpectat. Nos ne de hoc ambigi poſſit in poſterum, ne ſuper eodem Caſtro calumniam, aut moleſtiam aliquo tempore prædicta Eccleſia patiatur, dicimus, aſſecuramus, & firmiter atteſtamur, quod præfatum Caſtrum Acuti, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis, ejuſque proprietas, dominium, & juriſdictio integre, ut præmiſſum eſt, ad Eccleſiam pertinet memoratam, & ad firmam, & plenam hujus rei certitudinem, ac ad efficacem cauthelam, perpetuamque memoriam præſentes teſtimoniales, quod ſuper has litteras eidem Eccleſiæ de Apoſtolica providentia exhibemus, ſtatuimuſque itaque auctoritate Apoſtolica, ut hæ litteræ vim, robur, ac vigorem, & valorem legitimarum, & ſufficientium probationum per omnia prorſus obtineant. Ita quod de hac re tam in judicio, quam extra judicium, etiam ſi nulla inſtrumenta, ſeu documenta ſuper hoc apparuerint. Solis eiſdem litteris firmiter abſque ulla dubitatione credatur, ipſæque de hoc cunctis omnimodam certitudinem tribuant, ut faciant plenam fidem.

Anagninæ Eccleſiæ de Alexandro in minoribus agente merita.

Caſtrum Acuti quomodo ab Anagnina alienatum Eccleſia.

Ad eam pleno jure ſpectare declaratur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ conceſſionis paginam infringere &c.

Datum Viterbii ſexto Idus Septembris, Pontificatus noſtri anno quarto.

Dat. die 8. Septem. 1258 Pontific. Anno IV.

XLVI.

Declaratio quorumdam dubiorum concernentium cauſam fidei Catholicæ, & pœnas hæreticorum, eorumque complicum, & fautorum.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in adminiſtratione Sancti Franciſci, præſentibus, ac futuris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

QUod ſuper nonnullis quæſtionum articulis, in quibus cauſa fidei tangitur, nos conſulere voluiſtis, ſollicitudinis veſtræ prudentiam in Domino commendamus.

§.1. Primus igitur veſtræ conſultationis articulus continebat, utrum dici debeat relapſus in hæreſim, qui lapſus eſt in eam poſt abjurationem ipſius, in qua non invenitur antea commiſiſſe; cum ſecundum proprietatem verborum non videatur relapſus, qui non fuerat ante lapſus? Ad quod taliter reſpondemus, quod talis, ſi tamquam accuſatus, vel ſuſpectus de hæreſi eam in judicio abjuravit, & poſtea committat in ipſa, cenſeri debet quadam juris fictione relapſus, licet ante abjurationem ſuam plene probatum non fuerit crimen hæreſis contra ipſum, dummodo hujuſmodi prius orta ſuſpicio, violenta fuerit, & certis, ac veris indiciis comprobata. Si vero levis, & modica, quamquam ex hoc ſit gravius puniendus, relapſorum tamen in hæreſim non debet pœna puniri, ex quo præſumi non poteſt veriſimiliter ante lapſus in eam.

Relapſus in hæreſim quis dicatur.

§.2. Quæſiviſtis etiam circa idem, ſi is qui hæreſim abjuravit, & per ſolam inexcuſabilem receptionem, vel receptationem, aut deductionem, ſeu aſſociationem, vel viſitationem hæreticorum, ſive dationem, vel miſſionem munerum, aut etiam alias in favorem eorum, quæ excuſari non poſſit, ſine adoratione tamen (ut verbis veſtris utamur) lapſus eſt poſtmodum, propter hoc debeat judicari relapſus: Et quidem ſi legitime conſtitit, vel etiam nunc conſtaret, quod tales ante hujuſmodi abjurationem in hæreſi commiſiſſent, non eſt dubium eos per hoc fuiſſe relapſos: quia tunc dubitari non debet, ex approbati a ſe prius erroris conſequentia, id feciſſe.

Etiam qui poſt abjurationem favet hæreticis.

§.3. Præterea nonnulli talium, ut proponitis, jurant coram Inquiſitoribus tam de ſe, quam

de

de aliis ſuper facto hæreſis veritatem dicere, ſed perjurant, non odio tamen vel pretio, ſed timore ſui potius, & ſuorum; corrigunt autem ſe poſtmodum ſuper iis contra ſe, ac alios ſuos complices deponendo. Cum itaque perjurus ſecundum jura, etiam poſt pœnitentiam in criminalibus a teſtimonio repellatur hic quæritur, utrum contra illos ſuos complices ſit per teſtimonia talium procedendum? Super quo taliter reſpondemus, quod cum crimen hujuſmodi ſit exceptum, ſi ex manifeſtis indiciis apparuerit, tales non animi levitate, aut odii fomite ductos, ſeu corruptos pecunia, ſed zelo fidei tamquam pœnitentes propriæ culpæ, aſſerere quod talia prius tacuerant, & velint in hoc errorem ſuum corrigere, ac alios nominare, ſtari debet in favorem fidei, niſi aliud obſiſteret, atteſtationibus eorumdem.

Teſtes perjuri an in fidei cauſis admittendi.

An Inquiſitoribus inquirendum ſit de ſortilegiis.

§.4. Ad illud autem quod quæritur, utrum ad Inquiſitores hæreſis pertineat de divinationibus, & ſortilegiis, quæ contra aliquos ſibi denunciantur cognoſcere, ac punire talia exercentes? brevibus reſpondetur, quod cum negotium fidei, quod ſumme privilegiatum exiſtit, per occupationes alias non debeat impediri, Inquiſitores ipſi de iis, niſi manifeſte ſaperent hæreſim, ratione hujuſmodi officii ſibi commiſſi, ſe nullatenus intromittant, ſed eos relinquant ſuis judicibus pœna debita caſtigandos.

Hæredes coguntur ad complendam ſatisfactionem defuncti.

§.5. Quidam inſuper (ut adiicitis) pro iis, quæ commiſerunt in hæreſi, aſtringunt ſe Inquiſitoribus ſub obligatione bonorum ſuorum, ad recipiendum ab eis pœnitentiam, & complendam: ſed ea licet injuncta, non tamen peracta, quin potius in toto, vel in parte neglecta decedunt. Quæritur ergo, utrum Inquiſitores ipſi, vel qui in eorum locum ſuccedunt, poſſint ad ſatisfaciendum pro ipſis defunctis, hæredes, vel detentores bonorum ſic decedentium coarctare? Ad quod dicimus, quod ſi per hujuſmodi pœnitentiam, aliquod onus ad ſalutem proficiens impoſitum fuerit in bonis temporalibus exequendum, ad complementum ipſius per Inquiſitores cogi debent hæredes, vel alii, ad quos bona talium cum ſuo onere devenerunt.

De uſurarum quæſtionibus non cognoſcendum ab Inquiſitoribus.

§.6. Injungitur etiam aliquibus ad pœnam, in pœnitentia pro hæreſi, ab ipſius peſtis Inquiſitoribus, ut uſuras reſtituant, ad quod obligaverant in judicio Eccleſiæ ſe, & ſua. In quo quæritur, utrum Inquiſitores ipſi, vel qui ſuccedunt in locum eorum, ad reſpondendum coram ſe conquerentibus de uſuris hujuſmodi, & ad reſtitutionem earum, ſi de ipſis conſtiterit, poſſint compellere taliter pœnitentes, prout ab eis in aliis injunctis ſibi pœnitentiis fieri conſuevit? Ad quod reſpondemus, quæſtionem ſuper uſuris motam, contra tales judicialiter, non debere audiri ab Inquiſitoribus hæreſis, nec decidi. Nolentes, quod per cauſas hujuſmodi, offendiculum negotio fidei præparetur; eos tamen ad reſtitutionem uſurarum, de quibus conſtiterit, compellere poterunt, quibus in ſatisfactionem pro prædicto crimine, hujuſmodi reſtitutionem in pœnitentia injunxerunt.

§.7. Sunt, & alii, qui confeſſi ſunt in judicio de hæreſi coram Inquiſitoribus hujuſmodi pravitatis, ſed antequam eis injungeretur pœnitentia, deceſſerunt. Super quo quæritur ſi hæredes talium compelli poſſint ab Inquiſitoribus, ut ad ipſorum arbitrium ſatisfaciant pro defunctis? præcipue cum iidem dum viverent, ad faciendam pœnitentiam quam Inquiſitores eis vellent injungere, bona ſua Inquiſitoribus obligarint. Cui quæſtioni ſic duximus reſpondendum, quod poſtquam tales non deceſſerunt hæretici, ſed reincorporati potius Eccleſiæ unitati, non videmus quod eis poſt mortem, vel eorum hæredibus, qui ad ſucceſſionem talium admittuntur, ſit ſatisfactio pro extincto jam crimine injungenda. In eo vero caſu, in quo hæredes hujuſmodi ad ſucceſſionem non deberent ob culpam ſui auctoris admitti; non obſtante quod auctoribus ipſis viventibus hoc non fuerit intercedente ipſorum morte per ſententiam declaratum, ad confiſcationem bonorum poſt mortem nihilominus procedatur.

Hæredes non cogendi ad pœnitentias defuncto non injunctas.

Facultas inquirendi per ſe, vel per alium quomodo intelligenda.

§.8. Adjeciſtis præterea, negotium, ſeu officium Inquiſitionis contra hæreticos dilecto filio Priori Fratrum Prædicatorum Pariſien. a Sede Apoſtolica fuiſſe ſub ea forma commiſſum, ut idem ſuper hoc poſſet inquirere, tam per ſe, quam per alios, quos ad hoc idoneos reputaret: in quo quæritur, utrum tales delegati exiſtant, & quid poſſint etiam ſic electi. Super quo taliter duximus ordinandum, quod idem Prior poſſit tres, vel quatuor idoneos ad hoc opus aſſumere, qui parem cum ipſo habeant poteſtatem, & amovere illos, ac ipſorum loco alios ſubſtituere, quotieſcumque viderit expedire. Ipſi tamen Priori, & aliis ſic aſſumptis committendi dumtaxat citationes, & examinationes teſtium, cum de hujuſmodi crimine, ac circumſtantiis ejus inquiritur, ac denunciationes ſententiarum, quas ſuper iis contra quoslibet contigerit ferri, & iis ſimilia faciendi conceditur ab eadem Sede facultas.

Clericus perpetuo immurandus degradatur.

§.9. Quæſtioni vero qua quæritur, utrum conſtitutus in ſacris, deprehenſus in hæreſi, & propter hoc immurandus perpetuo, prius ſit ab ordinibus a ſuo Epiſcopo degradandus, antequam tradatur hujuſmodi pœnitentiæ? Reſpondemus, quod talis, qui eſt perpetuo immurandus, prius debet a ſuis ordinibus degradari.

Inſtruentes citatos ab Inquiſitoribus ad celandam veritatem puniendi.

§.10. Nonnulli quoque Clerici, & quod eſt deterius, Sacerdotes, prætextu pecuniæ, vel alicujus ſervitii temporalis, inveniuntur aliquando Inquiſitionis impedire negotium, inſtruendo citatos hæreticorum credentes de celanda veritate, falſitate dicenda, vel eos indebite liberando. De quibus quæritur utrum Inquiſitores poſſint tales capere, ac etiam retinere? aut quod ſic accepta reſtituant, coarctare? Dubium itaque non videtur, quod ii, quos conſtat exercere præmiſſa, ea faciunt in favorem hæreticæ pravitatis. Quare poſſunt a talibus per Inquiſitores compeſci, & pœna debita caſtigari, tam per captionem perſonarum, quam etiam alias, prout culpa exegerit delinquentis.

Religioſi gravius ſæcularibus puniendi.

§.11. Quod autem poſtmodum quærebatur, quomodo eſſent puniendi Religioſi, qui inveniuntur in hæreſim deliquiſſe? cum ſæculares peccantes in ſimili caſu immurationis, vel alia pœna plectantur. Ejus ſolutio ſatis patet, cum certum ſit, tales in hoc, & in conſimilibus delinquentes, gravius etiam ſæcularibus puniendos.

§.12. Frequenter etiam vobis ab Apoſtolica Sede committitur, ut tam hæreticos, credentes,

rece-

Digitized by Google

receptatores, fautores, & defenſores eorum, quam ipſorum filios & nepotes, ac illos etiam, qui prædictorum interventu, vel gratia tales eſſent adepti, vel aſſequerentur in poſterum, privandi perſonatibus, dignitatibus, & honoribus quibuſcumque, ac beneficiis Eccleſiaſticis, & officiis publicis, de Diœceſanorum, vel eis abſentibus Vicariorum ſuorum conſilio, habeatis liberam facultatem, quod qualiter intelligi debeat, petiviſtis ejuſdem Sedis oraculo declarari. Hoc ſane de filiis, & nepotibus illorum, credentium, & aliorum hujuſmodi, qui modo tales eſſe probantur, intelligendum eſſe videtur, non autem illorum, quos emendatos conſtiterit, & pro culpa hujuſmodi ad mandatum Eccleſiæ pœnitentiam recepiſſe, quam ipſi, vel jam perfecerunt, vel humiliter proſecutioni ejus inſiſtunt, vel parati fuerunt, dum viverent, ad recipiendam eamdem. Diœceſani quoque in privandis talibus ſunt generaliter requirendi, niſi forſan conſtaret legitime, quod iidem ſcienter eis beneficia contuliſſent, tunc enim eos in iis requirendos eſſe non credimus, ſed potius a ſuo Judice puniendos.

Declaratio circa pœnas fautorum hæreticorum, & eorumdem filiorum.

§. 13. Vos igitur hæc, & alia contingentia in hac parte, commiſſum vobis officium, ſic prudenter, & fideliter exequi procuretis, ſic ad ea pure propter Deum, cujus cauſam geritis, veſtra feratur intentio, quod labor veſter vobis ad vitæ præmium, & aliis ad ſalutem, quæ ſolum in talibus quæritur, proficiat animarum.

Hæc omnia prudenter adimplenda.

Datum Viterbii quinto Kalendas Octobris Pontificatus Noſtri Anno quarto.

Dat. die 27. Septem. 1258 Pont. An. IV.

XLVII.

Infirmi, qui ſanæ mentis hæreticorum conſolamentum petunt, non excuſantur eo quod tempore receptæ conſolationis, ſanæ mentis non eſſent, eorumque familiares ſuper hoc in teſtes non admittendi.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in adminiſtratione S. Franciſci, præſentibus, & futuris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

EX parte veſtra fuit propoſitum coram nobis, quod nonnulli de partibus, ubi vobis contra hæreticos Inquiſitionis officium eſt commiſſum, in mortis articulo conſtituti, ſalutis remedium abhorrentes, Conſolatos hæreticos ad ſe introduci faciunt, & ab eis per impoſitionem manus, deſolationis ſuæ conſolationem accipiunt, ſecundum peſſimam conſuetudinem eorumdem. Sed filii, & hæredes ſic decedentium propter hoc exhæredari timentes, ac volentes ob id eorum malitiam excuſari, proponunt ſe velle probare per teſtes, quod iidem, quando recipiebant conſolationem hujuſmodi, loquelam amiſerant, & erant alienati a mente: cum moris ſit apud eos (ut dicitur) quod nullum taliter conſolentur, qui non ſit ſanæ mentis, & memoriam habeat ordinatam. Quare nos conſulere voluiſtis, utrum debeant tales probationes admitti.

§. 1. Nos igitur conſultationi veſtræ taliter reſpondemus, ut ſi legitime conſtiterit, quod prædicti dum ſanæ mentis eſſent, petierint hæreticos Conſolatos, ſicque viam fuerint univerſæ carnis ingreſſi, licet conſolationem hujuſmodi, imo verius deſolationem, non ſanæ mentis effecti, vel poſt perditam jam loquelam ſuſcepiſſe dicantur, nulla ſuper hoc probatio admittatur, cum in nullo ſic decedentes debeant propterea relevari. In dubio vero admitti poterit, non tamen Uxores, filii, ſeu familiares, aut de ſuis aliqui, ad hoc probandum recipiantur in teſtimonium, ſed alii teſtes idonei, & ſpecialiter fidei zelatores, cum contra tales ſit non modicum præſumendum: ſitque in talibus propter fidei privilegium, cum multa cauthela, ſummaque diligentia præ cæteris negotiis, procedendum.

Datum Anagniæ Idibus Novembris, Pontificatus Noſtri Anno quarto.

Dat. die 13. Novem. 1258 Pont. An. IV.

XLVIII.

De cautione recipienda ab Hæreticis converſis, & eorum fautoribus. Statuitur inſuper, ut ex pecunia ex mulctis provenienti expenſæ Inquiſitoribus miniſtrentur per Epiſcopos.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Minorum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in adminiſtratione Sancti Franciſci, tam præſentibus, quam futuris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

§. 1. SUper extirpatione hæreticæ pravitatis, hoc a vobis in locis in quibus contra hæreticos, vobis Inquiſitionis officium eſt commiſſum, ſtatuimus obſervandum, ut hæreticis, credentibus, fautoribus, receptatoribus, & defenſoribus hæreticorum ipſorum, ad mandatum Eccleſiæ redeuntibus, ſub certa pœna pecuniaria inter cætera, quæ injungenda fuerint, injungatis diſtricte, quod Fidem Catholicam firmiter teneant, & ulterius hæreticis ipſis auxilium, conſilium, & favorem aliquem non impendant, necnon Eccleſiæ mandatis obediant, & obſervent, quæ eis feceritis, vel unus veſtrum occaſione ipſius hæreticæ pravitatis, & ab eiſdem cautio exigatur. Nos autem vobis, & ſingulis veſtrum, cogendi per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota, tam redeuntes ipſos, quam & defenſores, ſi oportuerit, eorumdem, ad præſtationem, vel ſolutionem hujuſmodi pœnæ, ad quam ſe obligaverint, ſi quod abſit, in dictam pœnam inciderint, plenam concedimus auctoritate præſentium facultatem.

Primum caput.

§. 2. Pecunia vero, quæ de hujuſmodi pœnis, vel ex tertia parte mulctarum, vel condemnationum exigendarum a quibuslibet perſonis, & locis, ſeu bonorum apprehendendorum occaſione hæreſis, vel hæreticorum, ſecundum tenorem Conſtitutionum noſtrarum (quas in eoſdem hæreticos, fautores eorum, & alios promulgatas, in Capitularibus Civitatum, & locorum aliorum conſcribi mandavimus) forte pervenerit, penes tres viros fide probatos a vobis, & a Diœceſano, vel ejuſdem Vicario, ſi idem præſens non fuerit, eligendos, deponatur fideliter

Caput alterum.

liter conſervanda, & de illa vobis, & ſingulis veſtrum neceſſariæ ad proſecutionem negotii contra hæreticos expenſæ ſine difficultate aliqua de ipſius Diœceſani conſilio miniſtrentur, & eidem Diœceſano de iis, quæ expendi contigerit, rationis plenariæ fidelis computatio exponatur.

Dat. die 13. Nov. 1258. Pont. An. IV. Datum Anagniæ idibus Novembris Pontificatus Noſtri Anno quarto.

Sequitur alia Conſtitutio ſuper pœnarum eaactione.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in adminiſtratione B. Franciſci, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Nonnullis pro pœnis ſibi injunctis fidejuſſorias cautiones præſtantibus. §. 1. Ad audientiam noſtram pervenit, quod nonnulli de adminiſtratione B. Franciſci, notati & ſuſpecti de hæretica pravitate, ac fautores & receptatores hæreticorum, ad mandatum Eccleſiæ redeuntes, interdum ſe obligant ſub certis pœnis ad parendum mandatis Eccleſiæ, & ſuper hoc præſtant vobis fidejuſſorias cautiones, quorum nonnulli mandatis, quæ ipſis facitis, parere recuſant.

Faigi ſtatuit hujuſmodi cautiones. §. 2. Quia vero noſtri decet appoſitione conſilii ſuper hoc ſalubriter providere, diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus tales, & fidejuſſores eorum, quod mandatis factis eis per vos, & faciendis pareant, monitione præmiſſa per impoſitionem, & exactionem pœnarum, ad quæ ſe obligant, & etiam per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione remota cogatis: invocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis.

Dat. die 23. Jan. 1260. Pont. An. VI. Datum Anagniæ decimo Kalendas Februarii, Pontificatus Noſtri Anno ſexto.

XLIX.

Quod Prælati Eccleſiaſtici, Rectores ſæculares, & alii, faveant Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, in negotio Fidei exequendo.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus fratribus Archiepiſcopis, & dilectis filiis Electis, Abbatibus, Prioribus, Miniſtris, Guardianis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, & Rectoribus, necnon & univerſo Clero, tam Religioſis cujuſcumque Profeſſionis, & Ordinis, quam Sæcularibus, in Ducatu Spoletano conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cum creſceret hæretica pravitas, miſſos a ſe ait Minoritas, qui de ea inquirant. §. 1. EXortis in agro Fidei Chriſtianæ per partes Italiæ abundantius ſolito hæreticæ pravitatis zizaniis, ſeminante illa, per temporis impacati malitiam, homine inimico, Sedes Apoſtolica ejus caput Fidei, & magiſtra, volens circa zizaniorum extirpationem hujuſmodi, per aliquos de Fratribus Ordinis Minorum, partes ſuæ ſollicitudinis adimpleri, dilecto filio .... Miniſtro Provinciali ejuſdem Ordinis, in adminiſtratione Sancti Franciſci mandavit, ut ipſe duos ex Fratribus ſuis viros, zelum habentes Chriſtianæ Fidei, & opere, ac ſermone potentes, aſſumeret, eiſque in partibus veſtris, Inquiſitionis officium contra hæreticos, eorumque fautores, & complices injungere procuraret.

Omnes itaque hortatur, ut eiſdem præſto ſint. §. 2. Nos itaque Chriſti Nomen in populo exaltari gaudentes, ac fidei ejus maſſam ab omni, per quod infici valeat, emundari, totis affectibus cupientes, Univerſitatem veſtram rogamus, monemus, & hortamur attente, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus attendentes prudenter, quod Inquiſitores hujuſmodi a prædicto deputati Miniſtro pro defenſione ipſius Fidei, & cum ſalute fidelium laborantes, & periculis perſonas proprias ſalubriter exponentes, nequeunt ad omnia, quæ tanto expediunt negotio, ſufficere per ſeipſos, eiſdem, & aliis, ſi quos ad hoc ex ipſius Fratribus contigerit deputari, in prædicto exequendo negotio efficaciter aſſiſtatis, opportunum ſibi conſilium, favorem, & auxilium impendendo, ita quod exinde veſtræ fidei ſinceritas merito valeat commendari, nec contingat Dei opus perículoſe per veſtram negligentiam, vel incuriam intermitti, quas proculdubio, præter id quod horrendis notaret maculis infamia negligentes, ultrix omnis inobedientiæ, ac negligentiæ Apoſtolica ſeveritas acri percelleret diſciplina.

Datum Anagniæ decimoſeptimo Kalendas Decembris, Pontificatus noſtri anno quarto.

L.

Indulgentiæ pro Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, eorumque Notariis, ſociis, & fautoribus, ac pro omnibus in proſecutione negotii Fidei decedentibus.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in adminiſtratione S. Franciſci præſentibus, & futuris, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. FIrmiſſime teneat veſtra prudentia, & nullatenus dubitet, quod Deus indulgentiarum, & Pater miſericordiæ, conſiderans merita ſingulorum, contentus noſtris indulgentiis non exiſtit, quin benefacientibus gratiam potiorem indulgeat, & gloriam ſuperaddat, ad quas per fructum boni operis promerendas, fideles Chriſti frequenter, & libenter noſtris remiſſionibus invitamus. Cum itaque vos propter Deum in negotio Fidei laborantes, hujuſmodi ſalutaribus præmiis deceat recreari;

Indulgentiarum conceſſio. §. 1. Nos vobis vere pœnitentibus, & confeſſis, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, plenam concedimus veniam peccatorum. Sociis autem Ordinis veſtri Fratribus, & Notariis veſtris, qui una vobiſcum in proſecutione hujuſmodi negotii laborabunt, & aliis, qui ad impugnandum hæreticos, credentes, receptatores, fautores, & defenſores eorum, vobis ex animo auxilium præſtiterint, vel favorem, tres annos de injuncta ſibi pœnitentia relaxamus. Et ſi qui ex eis in proſequutione hujuſ-

Digitized by Google

hujoſmodi negotii forte deceſſeriut, eis peccatorum omoium, de quibus corde contriti, ac ore confeſſi fueriut, plenam veoiam iodulgemus.

Dat. die 15. Septem. 1259 Pont. An. V.

Datum Anagoiæ decimoſeptimo Kalendas Octobris, Puntificatus noſtri anno quinto.

L I.

Ioquiſitorum hæreticæ pravitatis facultas, cogendi quoſcumque Magiſtratus, & Officiales, ad exequendum eorum ſententias.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus de Ordine Minorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Provincia Beati Francifci, ſalutem, & Apoſtolicam Beoedictionem.

Cauſæ ferendæ legis.

AD audientiam noſtram pervenit, quod Poteſtates, Rectores, Judices, Antiani, Officiales, Conſilia, & Communitates, quorumdam Caſtrorum, Locorum, & Civitatum Provinciæ Beati Franciſci, in qua inquiſitio contra hæreticos vobis a Sede Apoſtolica eſt commiſſa circa executiones ſententiarum, quas contra notatos ſuſpectos de hæretica pravitate, credentes, fautores, & receptatores eorum profertis a vobis ſuper hoc requiſiti, ſe interdum reddunt difficiles, & etiam negligentes. Nos itaque volentes, quod negotium Inquiſitionis hujuſmodi ſalutarem conſequatur effectum, circa ea intendimus animo vigilanti, per quæ ſubmotis quibuslibet obſtaculis, prædictum negotium, Deo propitio, de bono in melius dirigatur.

Statutum, de quo in Rubrica.

§. 1. Quocirca Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus Poteſtates, Rectores, Judices, Antianos, Officiales quocumque nomine cenſeantur, Conſilia, & Communitates prædictas, quod hujuſmodi ſententias a vobis latas, & ferendas, etiam ſublato cujuslibet dilationis, & difficultatis obſtaculo, executioni demandent, monitione præmiſſa per excommunicationis in perſonas Poteſtatum, Rectorum, Judicum, Antianorum, Officialium, & Conſiliariorum, ac privationis ab officiis: & in Civitates, Caſtra, & Loca hujuſmodi, interdicti ſententias, appellatione remota cogatis.

Obſtantium derogatio.

§. 2. Non obſtante aliqua indulgentia Sedis Apoſtolicæ, de qua, cujuſque tenore, oportest in noſtris litteris plenam, & expreſſam mentionem fieri, & per quam effectus præſentium impediri valeat, vel differri.

Dat. de 20. Januar. 1260. Pont. An. VI.

Datum Anagniæ decimotertio Kalendas Februarii, Pontificatus noſtri anno ſexto.

L II.

Inquiſitorum hæreticæ pravitatis auctoritas, compellendi quoſcumque ad ſibi exhibendum ſcripturas, & inſtrumenta ſpectantia ad Officium ſanctæ Inquiſitionis, & convocandi Clerum, & Populum adverſus hæreticos, & eorum fautores.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis . . . . . . Fratribus de Ordine Minorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in adminiſtratione Sancti Franciſci, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Facultas compellendi omnes habentes ſcripturas ſpectantes ad Inquiſitionem.

CUpientes, ut Inquiſitionis negotium contra hæreticam pravitatem ſollicitudini veſtræ commiſſum, ad Dei gloriam, & augmentum Fidei Catholicæ, in noſtris manibus feliciter proſperetur; compellendi appellatione remota per Cenſuram Eccleſiaſticam, per vos, vel per alios, quos ad hoc idoneos vos, vel alter veſtrum duxeritis eligendos, omnes illos, qui ſcripta, vel inſtrumenta Inquiſitionis, vel ad ejus officium pertinentia, per quoſcumque hactenus facta, ac etiam facienda contra hæreticos, credentes, receptatores, fautores, ſeu defenſores eorum habent, vel habuerint, ut ea ſine cujuslibet difficultatis, ſeu dilationis diſpendio, vobis, vel alteri veſtrum exhibeant.

Abſolvendique redeuntes ad Fidem;

§. 1. Necnon abſolvendi a ſententia excommunicationis omnes illos, qui dimiſſa hæreticorum perfidia, ad unitatem Catholicæ Fidei, libere, ac humiliter redire voluerint, & credentes, receptatores, fautores, ac defenſores eorum, ac etiam reconciliandi eos Eccleſiæ, a qua noſcuntur diabolica ſuggeſtione præciſi.

Convocandi Clerum, & Populum;

§. 2. Convocandique Clerum, & Populum Civitatum, Caſtrorum, aliorumque locorum contra tales: ita ut in ferendis ſententiis contra ipſos poſſitis peritos, & diſcretos, prout expedierit, advocare.

Indulgentias elargiendi.

§. 3. Dandi quoque omnibus accedentibus ad vocationem hujuſmodi, auctoritate noſtra, quadraginta dierum indulgentiam.

Et ſummarie contra omnes procedendi:

§. 4. Procedendi etiam contra illos, quos in dicta Provincia commiſiſſe conſtiterit, licet ad alias partes ſe duxerint transferendos: necnon, & ut in eodem negotio ſummarie, abſque judiciorum, & advocatorum ſtrepitu procedere valeatis, auctoritate præſentium vobis, & cuilibet veſtrum concedimus facultatem. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo.

Quibuſcumque non obſtantibus.

§. 5. Non obſtantibus ſi aliquibus ſit indultum ab eadem Sede, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas, niſi plenam, & expreſſam, vel de verbo ad verbum fecerint mentionem: & Conſtitutione de duabus dietis edita in Concilio Generali.

Dat. die 4. Martii 1260. Pont. An. VI.

Datum Anagniæ quarto nonas Martii, Pontificatus noſtri anno ſexto.

LIII.

Prælati, Eccleſiaſtici, & alii omnes Clerici quomodolibet exempti, ſtatim requiſiti, provideant inquiſitoribus, eorumque ſociis, de ſalvo conductu.

Aleaander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Archidiaconis, Archipresbyteris, Præpoſitis, Plebania, & aliis Eccleſiarum Prælatis, & Clericis Religioſis, & Sæcularibus, tam eaemptis, quam oon exemptis per Provinciam Romanam, quæ continet Urbem cum ſuo diſtrictu, Patrimonium Beati Petri in Thuſcia, Sabinam, Reate cum ſua Diœceſ. Campaniam, & Maritimam, conſtitutis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AD extirpandam de partibus veſtris hæreticam pravitatem totis affectibus intendentes, inqniſitionem faciendam in illis partibus contra reſperſos hujuſmodi pravitate, dilecto filio Fratri Andreæ de Ordine Minorum, duximus committendam.

§. 1. Ut igitur idem Frater veſtro fultus præſidio, in commiſſo ſibi negotio Inqniſitionis, Deo propitio valeat proſperari, Univerſitatem veſtram rogamus, & hortamur attente, in virtute obedientiæ, ac ſub pœna eacommunicationis per Apoſtolica vobis ſcripta præcipieodo mandantes, quatenus vos oniverſi, & ſinguli, dicto Fratri Andreæ, & ſociis ejus, de ſecuro conductu, quotieſcumque vos ſuper hoc duxerint requirendos, liberaliter, ac ſine dilatione, de loco ad locum providere curetis: preces noſtras, & præceptum taliter impleturi, ut pateat per effectum operis, qnod ſitis Orthodoxæ Fidei zelatores, noſque devotionem veſtram poſſimus exinde merito commendare.

Dat. die 15. Martii 1260. Pont. An. VI. Datum Anagniæ Idibus Martii, Pontificatus noſtri aono ſexto.

LIV.

Ex Regeſt. Vatic. Declaratio illorum, quæ a Clero Urbis ſervari debent in Proceſſione, quæ fit ad Baſilicam Sancti Petri die feſto Sancti Marci.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Rectoribus Romanæ Fraternitatis, & Clero Urbis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium. JUrgia litium, quibus turbatur in Clero nonounquam unanimitas Eccleſiaſticæ unitatis, libenter Apoſtolicæ Sedis cura ſtudioſa diſſolvit, eaque veluti peſtiferos charitatis fraternæ languores, ſanæ pacis conſilio medicatur, ut in obſequiis munerum divinorum, quæ oportet ordinabiliter, ſuaviterque diſponi, contentionis zelus ſinceritatem non inficiat, Miniſtrorum, & Miniſterii ordinem diſſenſionis tumultuatio non corrumpat. Ubique ſane ſuper hoc vigilantiæ noſtræ deſudare debet attentio, & quantum poſſe ſinit humana fragilitas procurare, ut in tranquillitate concordiæ Patri luminum devota Sacerdotalis Militiæ agmina famulentur. Super vos autem tanto inſtantius hæc ſollicitudo nos urget, quanto propinquius vos affectioni noſtræ, curæque ſubnectit injunctum nobis officium Apoſtolicæ ſervitutis, quantoque ſingularius Eccleſiaſticorum oculi ex omnibus partibus ſuis deberent mores veſtros, velut quædam ſalutaria conditionis exemplaria intueri. Sane dudum inter vos ex parte una, & dilectos filios Capitolum Baſilicæ Principis Apoſtolorum de Urbe, ex altera ſuper Crucibus, Inſigniis, & Vexillis portandis ad eamdem Baſilicam io Proceſſione, quæ in feſto Sancti Marci fieri conſuevit, & denariis, qui Eccleſiis, Monaſteriis, & Cappellis veſtris pro ſalario, quod Presbyterium dicitur vulgariter, exhibentur, quæſtione ſuborta, & ſuper hoc nonnullis teſtibus, hinc inde coram deputato a nobis Auditore productis per depoſitiones eorumdem teſtium, non potuit plene de partium intentione liqoere. Verum quia hujuſmodi controverſia, quæ aliis ponere ſcandalum, & diſceptantium lædere poterat charitatem, eſt potius, prout nobis videtur, providentiæ conſilio, qnam judicio dirimenda. Dignum fuit, & congruum, nt de Sede Apoſtolica pro cauſa, quæ quodammodo reſpicit prædicti Apoſtolorum Principis Regni Cœleſtis clavigeri intereſſe, poteſtativus reconciliationis ſermo in medias partes veſtri diſſidii proſiliret, & per eum contentionis veſtræ murmura perpetuæ pacis ſilentio promerentur. Provida igitur deliberatione decernimus, & irrefragabili Conſtitutione ſancimus, ut Canonici, tam Sæculares, quam Regulares, & Monachi omnium Parochialium Eccleſiarum, cum Crucibus, & aliis Inſigniis conſuetis, Eccleſiarum vero Presbyterorum, & Diaconorum Cardinalium, & Monaſteriorum cum Crucibus propriis, & Vexillis, Archipresbyteralium autem Eccleſiarum, Prioratuum, & Cappellarum exemptarum, & omnium aliarum, quæ duodecim denarios, vel plures pro hujuſmodi ſalario recipiunt, cum propriis omnino Crucibus argenteis, aureis, vel aliis quas habeot, & cum Vexillis ſi habeot, & portare conſueverunt. Clerici quoque aliarum Cappellarum, quarum ſingulæ tantum octo denarios pro eodem ſalario recipiunt, vel com propriis Crucibus, & Vexillis, vel cum alienis etiam, ſicut fuit hactenus conſuetum, induti veſtimentis ſericis, aut ſuperpelliciis, ſive coctis in eodem feſto vadant proceſſionaliter annuatim ad Baſilicam ſupradictam recepturi ſalarium, vel Presbyterium conſuetum, quod eis per Canooicos ejuſdem Baſilicæ, & uonm de familiaribus noſtris volumus eahiberi. Alii autem Monachi, Fratres Minores, Prædicatores, & Heremitæ, ac Religioſi alii cujuſcumque Ordinis, cum Crucibus in eodem feſto proceſſionaliter vadant ad Baſilicam memoratam. Quicumque vero fraude, ſeu malitia contra huiuſmodi noſtram Conſtitutionem venire, aut facere, ſeu ipſam violare præſumpſerit, eo ipſo ſententiam excommunicationis incurrat a qua, nonniſi per Romanum Pontificem, vel eum cui hoc ſpecialiter commiſerit, abſolvatur.

Inter Capitulum S. Petri, & Rom. Fraternitatem ſuper nonnullis ſuborta quæſtio.

De Vexillis, Crucibus, aliiſque inſigniis.

De denariis recipiendis.

De Crucibus per Ordines Regulares ferendis.

Nulli ergo omnino hominom &c.

Dat. die 20. Aprilis 1260. Pont. An. VI. Datom Anagniæ duodecimo Kalend. Maji Pontificatus noſtri Anno ſexto.

Quod

LV.

Quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis, bona Hæreticorum confiſcata diſtrahant, & pretium ad opus Sanctæ Romanæ Eccleſiæ conſervent.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Andreæ, Gentili, & Bartholomæo Ordinis Minorum, & aliis Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Romana Provincia, & adminiſtratione B. Franciſci, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

DIſcretioni veſtræ, de qua plenam in Domino fiduciam obtinemus, vendendi, ac diſtrahendi libere bona Hæreticorum, eorumque fautorum, credentium receptatorum, & defenſorum, publicata jam, ſeu confiſcata, & in poſterum publicanda, & confiſcanda, prout commiſſo vobis Fidei negotio expedire videritis, ita quod eorum pretium ad opus Romanæ Eccleſiæ conſervetur, necnon, & contradictores ſuper hoc, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendi, plenam, & liberam concedimus auctoritate præſentium facultatem.

Dat. die 24. Septem. 1260 Pontific. Anno VI.

Datum Genuæ octavo Kalendas Octobris Pontificatus noſtri anno ſexto.

LVI.

Inquiſitores hæreticæ pravitatis, procedere poſſint in cauſis Fidei, contra quoſcumque etiam exemptos, eligereque Notarios etiam regulares, qui in ſæculo Notarii fuerunt.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Lombardia, Marchia Januenſi, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Facultas procedendi contra quoſcumque etiam exemptos.

NE commiſſæ vobis contra hæreticos Inquiſitionis officium, quocumque contingat obice præpediri, vobis, & ſingulis veſtrum, præſentium auctoritate concedimus, ut non obſtantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, quibuſcumque perſonis, cujuſvis conditionis, dignitatis, vel gradus Religionis, aut Ordinis, & præſertim Ciſtercien. Prædicatorum, Minorum, ſeu Eremitarum, ſive Communitatibus, vel Univerſitatibus Civitatum locorum, ſpecialiter, vel generaliter, ſub quacumque verborum expreſſione, vel forma ab Apoſtolica Sede conceſſis, vel amodo concedendis, etiam ſi dicatur in illis, quod eis per aliquas litteras, totum de verbo ad verbum tenorem non continentes, privilegiorum, vel indulgentiarum ipſarum nequeat derogari, maxime quod illi excommunicari, vel ipſorum Terræ ſupponi non poſſint Eccleſiaſtico interdicto: aut quod prædictorum, vel aliorum quorumlibet Ordinum Fratres, ad executiones negotiorum, aut ad citationes quorumlibet, ſive denunciationes ſententiarum, excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, auctoritate litterarum Apoſtolicarum minime cogi poſſint, niſi de ipſorum Ordinibus, & privilegiis, vel indulgentiis, eis ſuper hoc a Sede Apoſtolica conceſſis habeatur in eiſdem litteris mentio ſpecialis; in eodem officio, & contra impedientes illud, vel in eo vobis juxta officium, & poſſe ſuum, a vobis requiſitos aſſiſtere non curantes, libere juxta formam vobis per litteras noſtrss traditam, procedatis: cum ex hujuſmodi, vel aliis privilegiis, & indulgentiis, nullum vobis in tantæ pietatis negotio, velimus obſtaculum generari.

Notarioſque eligendi.

Adhæc, ſi ſuper his quæ circa idem officium, illudque contingentia in ſcriptis fuerint redigenda, tabellionum ſæcularium copia forte defuerit opportuna, perſonis regularibus cujuſcumque Ordinis, qui tabellionatus officium in ſæculo habuiſſe noſcuntur, exercendi illud in his, cum a vobis neceſſitate hujuſmodi ſuadente fuerint requiſiti, auctoritate noſtra licentiam concedatis. Quos ad hoc conſtitutione canonica, vel regulari contraria nequaquam obſtante, ex diſtricto volumus juſſionis noſtræ præcepto teneri. Quod ſi nec tales habere poteritis; alios duos viros idoneos, Clericos, vel Laicos, quoties talis imminebit neceſſitas, aſſumatis: qui ſimul fideliter ea, quæ fuerint a vobis, vel coram vobis ex prædicto officio generali gerenda, conſcribant, quorum ſcripta quantum ad hunc neceſſitatis articulum pertinet, ac ſi unius perſonæ publicæ manu confecta fuiſſent, inconcuſſam habere decernimus firmitatem. Contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita compeſcendo, non obſtante conſtitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Dat. die 15. Octob. 1260. Pont. An. VI.

Datum Anagniæ Idibus Octobris Pontificatus noſtri anno ſexto.

LVII.

Inquiſitores hæreticæ pravitatis Ordinis Fratrum Prædicatorum, vel Minorum non tenentur obedire Prælatis ſuorum Ordinum, in concernentibus Officium Sanctæ Inquiſitionis.

Alexander Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis univerſis Fratribus Prædicatorum, & Minorum Ordinum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, per diverſas Italiæ partes a Sede Apoſtolica deputatis, & in poſterum deputandis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Cauſa dandi Privilegii.

CAtholicæ Fidei negotium, quod plurimum inſidet cordi noſtro, in veſtris proſperari manibus, ac de bono in melius procedere cupientes, ac volentes omne ab eo impedimentum omneque obſtaculum removeri: præſentium vobis auctoritate mandamus, quatenus in eodem negotio, de divino, & Apoſtolico favore confiſi, omni humano timore depoſito, conſtanter, ac intrepide procedentes, circa extirpandam hæreticam pravitatem, tam de Lombardia, & Thuſcia, quam de omnibus aliis Italiæ partibus, cum omni vigilantia om-

nique ſtudio laboretis. Et ſi forſan Magiſter, & Miniſter Generalis, aliique Priores, & Miniſtri Provinciales, ac Cuſtodes, ſeu Guardiani aliquorum locorum veſtrorum Ordinum, prætextu quorumcumque privilegiorum, ſeu indulgentiarum ejuſdem Sedis dictis Ordinibus conceſſorum, aut concedendorum in poſterum, vobis vel veſtrum alicui, ſeu aliquibus injunxerint, ſeu quoquomodo præceperint, ad tempus vel quoad certos articulos, certaſve perſonas negotio ſuperſedeatis eidem.

Privilegium. Nos vobis univerſis, & ſingulis auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, ne ipſis obedire in hac parte, vel intendere quomodolibet præſumatis, nos enim privilegia, ſeu indulgentias hujuſmodi, quantum ad hunc articulum, tenore præſentium revocantes, omnes excommunicationis, interdicti, & ſuſpenſionis ſententias, ſi quas in vos, vel veſtrum aliquos hac occaſione ferri contigerit, irritas prorſus decernimus, & inanes. Nam etſi prædicta ſedes interdum Prælatis aliquibus veſtrorum ordinum per ſuas ſub certa forma committat litteras, ut ad exercendum Inquiſitionis officium contra hæreticam pravitatem, aliquos ſuorum ordinum Fratres aſſumere valeant, ipſoſque cum expedire viderint, amovere, ac alios ſubrogare; non tamen per hoc, quod ipſis ea dumtaxat de cauſa in hac parte committitur, quia de Fratrum ſuorum Ordinum idoneitate pleniorem habere notitiam præſumantur, aliqua eis ſuper hujuſmodi Inquiſitionis negotio, vobis immediate a prædicta Sede commiſſo, & committendo, facultas, vel juriſdictio attribuitur, ſeu poteſtas.

Dat. die 11. Decem. 1260. Pon. An. VI. Datum Lateran. tertio idus Decembris Pontificatus noſtri anno ſexto.

URBANUS IV.

PAPA CLXXXII.

AN. DOM. MCCLXI.

Jacobus, natione Gallus, patria Trecenſis antea Virdunenſis Epiſcopus, mox Patriarcha Hieroſolymitanus, & in partibus Septentrionalibus, & Orientalibus Legatus Apoſtolicus electus eſt Romanus Pontifex die 29. Auguſti 1261., & die 4. ſequentis Septembris coronatus eſt Urbani IV. nomine ſumpto. Sedit in Pontificatu annos III. menſem I. dies IV. imperante in Oriente Michaele Paleologo Imperatore. Obiit Peruſii die 2. Octobris 1264. & ſepultus eſt ibidem in Eccleſia Cathedrali Sancti Laurentii. Vacavit Sedes menſes fere V. (a)

Ency-

(a) Ut cum Martino Polono conveniam.

I.

Encyclicæ Urbani IV. de ſua electione litteræ,

Ex Raynaldo ad an. 1261.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Archiepiſcopo Remenſi, & Suffraganeis ejus, ac Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decania, Archidiaconis &c. per Remenſem Provinciam conſtitutis.

Exordium.

O Altitudo divitiarum Sapientiæ, & ſcientiæ Dei, quam incomprehenſibilia ſunt judicia ejus, & inveſtigabiles viæ ejus? Præcelſum quidem thronum Cœlorum continens, intuenſque profundas abyſſos, montium ponderans gravitatem, & amplitudinem terræ palmo concludens, ſumma ſua ſapientia recte univerſa diſponit, ineffabili providentia rationabiliter moderatur, immenſa virtute firmiter ſtabilit, & mira prudentia ſalubriter dirigit, & gubernat. In quibus omnibus eſt profecto plus admirandum, quam penſandum, plus laudandum, quam ſcrutandum, plus ſtupendum, quam loquendum, & plus verendum, quam diffiniendum. In horum quippe inveſtigatione, ac diſcuſſione ſenſus caligat hominis, mens hebeſcit, ſuccumbit ingenium, & deficit intellectus, & quo plus cura hæc intenditur, eo minus de his apprehenditur, & in majorem horum incertitudinem incidit, qui ad eorum notitiam ſatagit pleniorem: quia in perquirenda divinorum operum ratione temere cogitatur, vigilatur improvide, ſtudetur inaniter, & inutiliter laboratur. Hæc divinarum actionum incomprehenſibilis altitudo, humanæ revera conſiderationis obtundit aciem, & perſpicuum intelligentiæ confundit aſpectum erga cœleſtia pariter, & terrena, cum viæ conditoris omnium ſint adeo abſconditæ, ac inexplorabiles in utriſque, quod omnino ignorantiæ nubilo celantur mortalibus, & nunquam eis claræ cognitionis lumine innoteſcunt.

A profunditate divini judicii petitum.

§. 1. Altum igitur, & arcanum providentiæ ſupernæ conſilium, opportuna jugiter erga fidelium Eccleſiam opportune proſpiciens, mira in ipſa miro modo pro mutabilitate temporum operatur: & quia ſibi Prælatorum regimen eſt potiſſime neceſſarium, ſine quo vix ſubſiſteret inter ſæculi tempeſtates, circa præfectionem ipſius præſulum, & paſtorum oſtendit præcipue ſuæ ſapientiæ magnitudinem, & inſcrutabilis beneplacitum voluntatis, ut quæ in his ſua profunda diſpoſitione cum ratione, licet occulta, ordinat, & conſumat, ſint nimirum hominibus in ſtuporem. Hinc evenit, quod in Cathedra Paſtorali, quæ diverſorum ſubſtitutione Pontificum varietatem per tempora ſuſcipit perſonarum, interdum ſenes junioribus, & juvenes aliquando ſenioribus præferuntur. Hinc evenit, quod ipſa nonnumquam illos, quos virtutes, & ſcientia magis inſigniunt, nonnumquam vero minus talibus inſignitos aſſumit. Hinc etiam evenit, quod aliquando eam hi, de quibus minus creditur, & ſperatur, aſcendunt. Simile quoque in præeminenti Apoſtolorum Principis Sede contingit, quod ſedentibus in ea pro tempore curſum finientibus vitæ ſuæ, alii juxta proviſionem divinam, nutumque cœleſtem ad culmen Apoſtolicum ſubrogantur, & ſuſcitantur in Sede ipſa Sacerdotes, & Miniſtri fideles, qui vigilent ſuper gregem, & juxta voluntatem Domini operentur. Digne igitur exclamatur: O ſupereminentia ſapientiæ Dei, quam profundæ ſunt cogitationes ipſius, quam ſublime, & occultum ejus conſilium, quam inexquiſibilis ſua diſpenſatio, & quam impenetrabilis ſuarum operationum abyſſus?

Qualis ſit divina in Pontificum electione diſpoſitio.

Dies obitus Alexand. PP.

§. 2. Sane felicis recordationis Aleſandro Papa Prædeceſſore noſtro octavo Kalendas Junii, videlicet in feſto Beati Urbani Papæ, & Martyris, de carnis nexibus liberato, & ad gloriam ſupernæ patriæ, ſicut ſperamus, aſſumpto; ac ejus corpore poſt celebratas ſolemnes exequias in Viterbienſi Eccleſia honorifice, prout decuit, tumulato, fratres noſtri Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales mox pro eligendo ſucceſſore inſimul convenerunt, affectus ſuos erigentes ad Deum, ut generali Eccleſiæ viduatæ paſtorem idoneum conſueta miſericordia largiretur. Invocata ergo Sancti Spiritus gratia, ut eſt moris, inceperunt protinus ſuper electione Summi Pontificis diligentem habere tractatum. Et licet ſtudioſe inſtiterint, & ſtuduerint inſtanter, ut cito conſequeretur tantum negotium finem bonum, ac divinam clementiam devota, & ſedula ſupplicatione pulſaverint, ut illum, qui ſibi eſſet acceptus, & quem apud ſe ad onus Apoſtolicæ ſervitutis elegerat, ac ſuper cujus meritum conſiderationis ſuæ radius quieſcebat, populo ſuo in rectorem celeriter concedere dignaretur, fuit tamen eorum in hoc deſiderium aliquandiu moræ interventione ſuſpenſum, & ipſius conſumatio negotii per alicujus temporis ſpatium retardata. Nam cum de ſummo, & univerſali Præſule, de Patre Patrum, de Paſtore Paſtorum, & Chriſti Vicario, ac ſucceſſore præfati Apoſtolorum Principis ageretur, majorem utique providentiam, & ampliorem deliberationem res tam ardua requirebat.

Actum a Cardinalibus de ſucceſſore eligendo.

Electio retardata.

§. 3. Demum autem poſt multam diſcuſſionem, longumque tractatum ad perſonam noſtram, cum tunc Eccleſiæ Hieroſolymitanæ gerentes regimen, pro ſuis negotiis apud Sedem Apoſtolicam moraremur, ſua unanimiter corda, & animos concorditer converterunt, direxerunt vota, & firmavere conſenſus. Et quamvis inter eos eſſent, qui veluti digniores ſcivisſent, & potuiſſent plenius, & laudabilius tantum officium exercere; quamquam etiam multos extra ſuum collegium eorum anxiæ cogitationi, & explorationi ſolerti mundus offerret, quibus utpote potioribus magis decuiſſet imponi tantæ ſarcinam dignitatis; ipſi tamen noſtram inſufficientiam aliorum ſufficientiæ prætulerunt, nos ad Summi Pontificatus apicem communiter eligentes.

Factam narrat in electionem.

§. 4. Conſiderantibus itaque nobis difficultatem hujuſmodi officii, & laborem, ac Apoſtolicæ Cathedræ præcellentiam, quæ in ſe præſidentem ſicut altiori præfert honore, ſic premit onere graviori, & attendentibus imperfectionem noſtram multiplicem, ac tanti ponderis molem imbecillitati noſtræ penitus importabilem, concuſſum eſt intra nos nimio ſtupore cor noſtrum, & expavimus, ac hæſitavimus vehemen-

menter, quoniam vix particulares ferre valentes vigilias ad univerſalem ſpeculam vocabamur, & iotolerabile Apoſtolici Mioiſterii jugum inferebatur inſtanter debilitatis noſtræ cervici, ac meritorum ſuffragium uon habentes angebamur, ad ſuſcipiendas Apoſtoli Petri Claves, & gerendum ligandi, atque ſolvendi Pontificium ſuper omnes. Verumtamen ne videremur opus divinæ providentiæ impedire, aut nolle voluntatem noſtram ſuo beneplacito conformare, ac ne corda electorum concordia per diſſenſum noſtrum ad diſcordiam verteremus, voluntatibus tandem acquievimus eorumdem, ſubmittentes noſtros impotentes homeros ad portandum: non quod de aliqua noſtra virtute fiduciam habeamus, ſed quia ſperamus in illo, qui confidentes in ſe non deſerit, imo propitius adeſt eis auxiliis opportunis, qui Eccleſiam Sponſam ſuam de ſublimi Cœli Solio intuetur miſericorditer, & tuetur; ac pietatis ſuæ beneficiis non deſinit exaltare.

Ac ſe nonniſi invito tantum onus ſuſcepiſſe.

Omnes ut pro ipſo ad Deum orent, precatur.

§.5. Veſtris igitur, & aliorum ſuffragiis propter imperfectionem noſtram plurimum indigentes, Univerſitatem veſtram fiducialiter requirimus, & attentius exhortamur, quatenus aſſidua nos apud Deum interceſſione juvetis, ſolventes pro noſtro auxilio linguas in preces, & in orationes labia exercentes, humilitatem noſtram ſibi affectuoſis ſupplicationibus commendando, & deprecationibus penes ipſum inſtando devotis, ut ſuper nos imbrem gratiæ ſuæ pluat, & rorem ſolitæ benignitatis infundat, quod actus noſtros dirigentes ad ipſum Eccleſiam ſuam, quam nobis committere voluit, ſalubriter regere, ac de univerſo ipſius grege, vigilantiæ noſtræ credito, curam gerere dabitam, ſicut expedit, valeamus. Nos vero firmiter in animo gerimus vobis, & veſtris Eccleſiis benignis adeſſe præſidiis, veſtrumque profectum condignis favoribus procurare.

Dat. menſe Septem. 1261 Pont. An. I.

Datum Viterbii menſe Septémbris Pontificatus noſtri anno primo.

I I.

Ex Regeſtro Vatic.

Approbatio Ordinis Militiæ Beatæ Mariæ Virginis Glorioſæ ſub Regulari Obſervantia Beati Auguſtini.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad futuram rei memoriam.

Proœmium.

§.1. SOL ille verus perpetuo fulgore coruſcans, lux quidem clariſſima ſummæ lucis, & fons luminis defectum, vel immutationem penitus neſcientis, fidelium corda in hac ima, & caliginoſa valle ſub carnis mole degentium infuſione inviſibili ſuæ admirabilis claritatis illuſtrat, & ſæpe nobiles, & potentes micantioribus contingens radiis, in eorum mentes lucem ingerit potiorem: per quam iidem intuitu perſpicaciori ſublimius contemplantes altiora liberius comprehendunt, & celſiora etiam de his ſubtilius eligunt, & ardentius amplectuntur: adeo quod, & ad ſuavem guſtum, & amorem cœleſtium alios ſuo ſalutari exemplo vehementer animant, & inducunt.

§.2. Hac ſiquidem luce profuſi nobiles Viri Lodderengus de Andalo, Gruamons de Caccianimicis Cives Bononienſes, Sclanca Civis Reginus, Rainerius de Adelardis Civis Mutinen. & alii plures de Civitatibus eorumdem, qui hujus ſæculi ſpretis vanitatibus in otio dulcis contemplationis divinis perſeveranter vacare laudibus ferventi ſpiritu appetunt; Nobis devote, ac humiliter ſupplicarunt, ut eis, & omnibus inclytum Chriſto cum ipſis cupientibus impendere famulatum aliquam certa:o Regulam, ſeu vivendi regulariter formulſm ſpecialem, ſub cujus obſervantia ſalubri virtutum Domino magis placere valeant, ſtatuere, ac condere curaremus.

A quibus hæc fuerit inſtructa Militia, pro qua Regulæ a Papa petitæ.

§.3. Nos itaque piis eorum ſupplicationibus, & ſalubribus deſideriis favorabiliter annuentes, infraſcriptam Regulam ſtudioſe compoſitam præfatis nobilibus, omnibuſque illam profiteri, & ſub ipſa divinis omnino ſe beneplacitis dedicare volentibus, de fratrum noſtrorum conſilio perpetuis temporibus obſervandam: quam utique Regulam appellari volumus Ordinem Militiæ Beatæ Mariæ Virginis Glorioſæ, ut qui profeſſi fuerint hanc regulam, tamquam ſpeciali, & perpetuo deſignato ordine taliter nuncupentur, videlicet Fratres Ordinis Militiæ Beatæ Mariæ Virginis Glorioſæ.

Nomen Militiæ quæ Regula.

§.4. Regula vero talis eſt=Fratres, Milites, Clerici, & Laici, qui in Conventibus, ſeu Conventualibus Eccleſiis dicti Ordinis fuerint, Profeſſionem Regularem faciant ſecundum Regulam Beati Auguſtini, prout in forma inferius adnotata expreſſum eſſe dignoſcitur: vivant ſub obedientia Prælati ſui in omnimoda caſtitate, & in habitu honeſto, & in aliis etiam honeſtatibus eis competentibus: infraſcriptum modum jejunandi, & cibariorum uſum obſervent, & proprium a ſe ſtudeant abdicare. Non vadat aliquis ſine ſocio Fratre, vel Religioſa Perſona, videlicet ipſius Ordinis de loco ad locum, neque ſepta Monaſterii ſui abſque licentia ſui Prioris egredi quoquo modo præſumat. Omnes ſimul in communi Dormitorio jaceant, & in communi Refectorio comedant: Infirmis, & Hoſpitibus, ac etiam laborantibus dumtaxat exceptis, qui remaneant in proviſione Prioris, ſive eorum Prælati.

Regularium Veſtitus.

§.5. Poſſint etiam Clerici Fratres pręter Mantellum, & Guaſcapum habere Cappam clauſam de camelino, vel de alio panno griſei coloris, illaque uti, quando voluerint: Clerici autem Camiſia de panno lineo, aut Guarnello albo, vel ſuperpelliciis, & Cappa clauſa utantur: quibus etiam liceat pro loco, & tempore uti ſuperpelliciis ſine Cappa.

De recipiendis in Ordine.

§.6. Si quis ergo voluerit hanc vitam eligere, & fuerit idoneus, recipiatur in Ordine de Prælati licentia Generalis, vel ejus, cui Generalis ipſe ſuper hoc commiſerit vices ſuas, Fratrum loci illius, in quo recipi debet, vel majoris partis eorum requiſito, & habito conſilio, & aſſenſu. Nullus recipiatur in Ordine, qui ſit, vel habeatur quomodolibet de hæretica pravitate ſuſpectus, aut qui ſit ære alieno gravatus, vel qui aliqua de bonis alienis habeat acquiſita per uſurariam pravitatem, aut per alium illicitum, vel injuſtum modum, per ſe, vel per illum, cui ex teſtamento, vel ab inteſtato ſucceſſit, niſi prius reſtituerit, quod ſic illicite, ac injuſte accepit

cepit

cepit, & habet aut plenam, & ſufficientem ſecuritatem ſatisfaciendi de his Generali Priori, vel Prælato duxerit exhibendam.

Tempus Probationis.

§.7. Hujuſmodi autem modus, & forma circa receptionem Conventualium Fratrum, Clericorum, & Laicorum firmiter obſervetur. Recipiendus vero probationis habeat unum annum, quo finito, ſecundum ſubſcriptam formam profeſſionem faciat, & ad obedientiam admittatur. Forma autem talis eſt: Ego Frater N. promitto Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini in manibus N. Prioris, vel Prælati, & tibi N. modo Priori, ſive Prælato, tuiſque Succeſſoribus canonice intrantibus obedientiam ſecundum Regulam Beati Auguſtini, ſervata tamen forma inſtitutionis vitæ Fratrum Ordinis Militiæ Beatæ Mariæ Virginis Glorioſæ eiſdem Ordini, ac Fratribus a Sanctiſſimo Patre Domino Urbano Papa Quarto tradita, & conceſſa.

Profeſſionis faciendæ formula.

Nemini niſi ad arctiorem Ordinem pateat tranſitus.

§.8. Nulli autem liceat ab hujuſmodi Ordine, ſeu Religione exire, niſi forſitan ad arctiorem Ordinem, ſeu Religionem, petita tamen a Generali Prælato licentia voluerit ſe transferre.

Fratrum Conventualium Veſtibus.

9.§. Fratres Milites, qui in Conventibus commorantur habeant tunicam interiorem de panno laneo albo, vel pignolato. ſuper qua uti poſſint Guarnatia ſimilis coloris, aut de camelino, ſeu alio panno coloris griſci. Habeant etiam de panno hujuſmodi griſci coloris, vel de camelino, vel albo colore Mantellum, & hi qui voluerint uti caputiis, habeant illa, dummodo ſint de panno albo, aut de panno griſci coloris, ſeu de camelino. Quando verò æquitant Guaſcapis griſci coloris uti valeant. Manicas autem Tunicarum, & Supertunicalium clauſas portent, calceamentis utantur honeſtis, non curioſis, nec ſculptis cum ferreto, ſeu alias Chirotecas ſimplices de corio, aut de lana poſſint habere, ac illis uti ubique, præterquam in Monaſterio, & Eccleſiis; Habeant quoque corrigias de corio non manubriatas, & pellibus tantum agninis utantur. Habeant inſuper ſcuta & galeas, ſellas & alia inſignia militaria albi coloris cum Cruce rubea, & duabus ſtellis ſimiliter rubeis; Utraque vero ſtella ſit ſuper utrumque brachium Crucis, una videlicet a dextero latere, & alia a ſiniſtro. Frena Equorum ſuorum non ſint deaurata, vel deargentata, ſed ſimplicia tantum, & habeant de ferro calcaria nullatenus deaurata, vel deargentata.

Arma militaria, & inſignia.

Quando liceat armorum delatio.

§.10. Liceat autem eis arma portare pro defenſione Catholicę Fidei, & Eccleſiaſticæ libertatis, cum eis per Romanam Eccleſiam fuerit ſpecialiter demandatum, pro ſedandis etiam tumultibus Civitatum arma protegentia tantum de ſui Diœceſani licentia portare valeant, & in mano virgam ligneam ſine ferro. Caveant tamen, quod ad favorem, vel injuriam aliquorum hujuſmodi licentiam non extendant. In locis vero dubiis, & propter viarum pericula poſſint ob rationabilem cauſam de ſui Majoris, ſive Prælati voluntate defenſionis arma occulte deferre.

De Jejuniis.

§.11. Jejunent Fratres in omnibus jejuniis ab Eccleſia inſtitutis, videlicet in majori quadrageſima, in quatuor temporibus, in vigiliis Aſſumptionis Beatæ Mariæ Virginis, & Apoſtolorum, exceptis vigiliis Beatorum Jacobi, & Philippi. In vigiliis quoque feſtivitatum omnium Sanctorum, Sancti Laurentii, & Beati Joannis Baptiſtæ. In quadrageſima Sancti Martini jejunent quarta, & ſexta feria cujuslibet ſeptimanæ, uſque ad primam Dominicam de Adventu, ac deinde jejunent ſingulis diebus, uſque ad feſtum Natalis Domini; in quibus utique diebus cibis quadrageſimalibus ſemper utantur. Occaſione vero infirmitatis, aut alicujus alterius neceſſitatis non teneantur Fratres ad jejunium corporalem; in illis autem jejuniis, quæ ab Eccleſia inſtituta non ſunt occaſione laboris, ſeu debilitatis, vel minutionis, aut alicujus ſolemnitatis, ſeu ex alia juſta cauſa poſſit Prælatus cum Fratribus diſpenſare.

Quando cum eis, & a quibus diſpenſandum.

De Cibo.

§.12. Nullo vero tempore die Lunæ, aut die Mercurii carnes comedantur a Fratribus in Conventu, niſi forte Nativitatis Domini, aut alia ſolemnis feſtivitas occurreret tali die, in die Sabbatho a carnibus, & lardo, & ſagimine abſtineant omnino, nec utantur Fratres ſexta feria ovis, vel lacticiniis, niſi Prior, ſive Prælatus ex aliqua juſta cauſa ſuper hoc viderit fore cum aliquibus diſpenſandum.

De celebratione divinorum Officiorum per Clericos, & Oratione Fratrum.

§.13. Clerici divina officia ſtudeant celebrare: alii vero Fratres, qui non ſunt Clerici, & ſciunt legere, dicant ſi voluerint Officium Beatæ Mariæ Virginis, alioquin tam ii, quam illi, qui legere neſciunt, dicant pro matutinis duodecim Pater Noſter cum totidem Ave Maria, & pro veſperis ſimiliter dicant totidem. Pro quolibet vero aliarum horarum, ſcilicet Prima, Tertia, Sexta, Nona, & Completorio dicant ſeptem Pater Noſter, & ſepties Ave Maria, & omnes Fratres Miſſam audiant, ſi commode poterunt omni die.

De Confeſſione, & Communione.

§.14. Et cum peccata in Confeſſione laventur, omnes Fratres ſtudeant confiteri frequenter, & pure, ac ter ad minus in anno, videlicet in feſtivitatibus Natalis, & Reſurrectionis Domini, ac Pentecoſtes Euchariſtiam, ſcilicet Corpus Domini Noſtri Jeſu Chriſti, facta prius generali confeſſione cum omni devotione recipiant, niſi forte aliquis de ſui Prælati licentia ex aliqua juſta cauſa hoc duxerit differendum.

Quæ ab iis ſint fugienda.

§.15. Caveant omnes Fratres ne vadant ad convivia Militum, ſeu aliarum ſæcularium Perſonarum, aut ad nuptias, ſeu ad aliqua ſpectacula inhoneſta, Hiſtrionibus non donent aliquid, nec a ſuis familiaribus donari faciant: in Triviis, aut Porticibus more ſæcularium in colloquiis non morentur, quoniam ex hoc religioſæ vitæ honeſtas, & fama poſſet non modicum denigrari.

§.16. Non recipiant Officia publica, ſcilicet Poteſtarias Civitatum, vel Caſtrorum, aliorumve Locorum, aut aliud officium, quod pertineat ad Commune, nec aſſocient aliquos aliquorum locorum regimina exercentes, non ſint de conſilio Civitatum, ſeu aliquorum aliorum locorum, aut partium aliquarum in eiſdem Civitatibus, vel Locis ſibi invicem adverſantium, nec eant ad hujuſmodi conſilia, niſi pro negotio Fidei, vel eccleſiaſticæ libertatis, aut pro bono pacis, ſeu pro aliis operibus pietatis, vel mandato Sedis Apoſtolicæ ſpeciali; nullum Poteſtatibus, ſeu Rectoribus Civitatum, ſeu Locorum quorumcumque aliorum exhibeant juramentum, & a quocumque alio juramen-

mento quantum cum Deo poterunt, ſtudeant abſtinere.

De Electione Prioris Conventualis.

§.17. Electio Conventualis Prælati ſpectet ad Fratres Conventuales tantum. qui facta profeſſione in Conventibus commorentur, nec poſſint ipſe Conventualis, vel Generalis Prælatus, aut Fratres aliqui Conventuales, aut alii vendere, diſtrahere, donare, permutare, aut alias quomodolibet alienare, vel pignori obligare quidquam de poſſeſſionibus Eccleſiarum ſuarum, ſeu etiam de mobilibus in diſpendium Conventus, vel Ordinis, neque contrahere debita oneroſa ſine licentia Capituli generalis, in quo utique Capitulo ſingulis annis fiat ſuper his per Generalem, & Diffinitores ipſius inquiſitio ſpecialis, nec poſſit Generalis in Ordine, niſi cum Fratribus in ipſo Capitulo generali convenientibus, & Conventualis in Conventu ſuo, niſi de Fratrum ejuſdem Conventus, aut majoris partis ipſorum conſilio, & aſſenſu facere, vel edere aliquod Statutum generale, ſeu præceptum.

Capitulum generale ſingulis annis celebrandum; & quæ in eo agenda.

§.18. Singulis autem annis fiat generale Capitulum, & in ipſo Capitulo diffiniatur de alio Capitulo celebrando anno ſequenti, niſi hoc ca aliqua juſta cauſa fuerit differendum, & in ipſo Capitulo poſſit Generalis Prælatus cum conſilio, & aſſenſu Fratrum ibidem convenientium, vel majoris partis ipſorum Conſtitutiones condere, & mutare conditas, & addere, minuere, corrigere in ipſis, & interpretari eaſdem, dummodo in his nihil fiat, quod ſit contra Sedem Apoſtolicam, vel regularibus obviet inſtitutis, & quidquid ab eodem Generali Prælato taliter factum fuerit, ab omnibus Fratribus Ordinis inviolabiliter obſervetur.

De Fratribus conjugatis.

§.19. Fratres prædicti Ordinis conjugati, & alii, qui in domibus propriis voluerint commorari, promiſſionem faciant ſecundum formam inferius adnotatam, vivant ſub obedientia Prælatorum ſuorum ſalvo jure Matrimonii contracti, aut etiam contrahendi, & in conjugali, vel perpetua caſtitate, ſi non habentes Uxores ſine Uxoribus voluerint permanere. In jejunandi modo, & in habitu honeſto, & in aliis etiam honeſtatibus eis competentibus, prout inferius in his, quæ ad eos pertinent, continetur.

Forum habitus.

§.20. Poſſint hujuſmodi Fratres præter Mantellum, & Guaſcapum Ordinis habere Cappam clauſam de panno griſei coloris, aut etiam de camelino.

Modus eos recipiendi.

§.21. Si quis ergo Conjugatus, ſeu alius voluerit hanc eligere vitam, & fuerit idoneus recipiatur in Ordine, de Prælati licentia Generalis aut ejus, cui idem Generalis ſuper hoc commiſerit vices ſuas requiſito, & habito conſilio, & aſſenſu Fratrum loci illius, in quo fuerit moraturus, ſi Fratres inibi fuerint, & obſervetur, alias circa receptionem ipſius totaliter modus, qui circa receptionem Fratrum Conventualium ſuperius eſt expreſſus.

§.22. Recipiendus vero probationis habeat annum, quo finito, promiſſionem faciat ſecundum ſubſcriptam formam, & ad obedientiam admittatur. Forma autem promiſſionis hujuſmodi Fratrum, qui in propriis domibus commorantur, talis eſt = Ego Frater .... promitto Deo, & Beatæ Mariæ ſemper Virgini obedientiam in manibus N. Prioris, ſive Prælati, & tibi N. Priori, ſive Prælato, tuiſque Succeſſoribus canonice intrantibus ſecundum formam Inſtitutionis Vitæ Fratrum Ordinis Militiæ Beatæ Mariæ Virginis Glorioſæ eiſdem Ordini, ac Fratribus a Sanctiſſimo Patre Domino Urbano Papa Quarto traditam, & conceſſam ſalvo jure matrimonii, in quo ſum, vel in quo ero.

Forma Profeſſionis.

§.23. Nulli autem ab hujuſmodi Ordine, ſeu Religione exire liceat, niſi forſitan voluerit ad arctiorem Ordinem, petita tamen a Generali licentia ſe tranſferre.

§.24. Induantur hujuſmodi Fratres conjugati, & alii, qui in Domibus propriis commorantur, & utantur cæteria, prout ſuperius in Capitulo de habitu Conventualium continetur: quod Capitulum ſic incipit: Fratres Milites, qui in Conventibus commorantur, habeant Tunicam &c. hoc tantum adjecto, quod poſſint habere, & ubique, ſi voluerint portare Guaſcapum de camelino, ſeu de alio panno griſei coloris.

Eorum habitus.

§.25. Jejunent hujuſmodi Fratres ſecundum formam jejunii ſuperius traditam Fratribus Conventualibus in præmiſſo Capitulo, quod ſic incipit: Jejunent Fratres in omnibus jejuniis &c. & obſervetur ab eis totaliter quidquid in ipſo Capitulo, tam circa jejunium, & abſtinentiam, quam circa horas nocturnas, & diurnas dicendas ab eis, & etiam circa audiendam Miſſam, & Confeſſiones faciendas, & receptionem Corporis Chriſti. Obſervetur quoque ab eis firmiter, & totaliter quidquid in præſcripto Capitulo, quod ſic incipit: Caveant omnes Fratres ne vadant ad Convivia Militum continetur. Liceat tamen eis in die Lunæ comedere carnes, ſed ſani Fratres die Mercurii carnibus non utantur, niſi forte Nativitatis Domini, aut alia ſolemnis feſtivitas occurreret tali die, nec aliquis hujuſmodi Fratrum per Civitatem, aut per alium locum ſolus incedat, ſed habeat ſecum alium Fratrem ejuſdem Ordinis, aut alium honeſtum Socium, ſcilicet hominem bonæ famæ de Domo ſua ad Eccleſiam, & ad Agros ſuos ſine ſocio poſſit ire, petita, & obtenta licentia ſui Prælati.

Jejunia, & Orationes.

Cibi.

§.26. Semel, vel bis in menſe ſecundum beneplacitum ſui Prælati conveniant hujuſmodi Fratres cum Conventualibus in Domo Conventuali, ſi ſit in Civitate, vel Caſtro, aut alio loco ubi ipſi degunt, ſive in eadem Diœceſi ad audiendum verbum Dei, & ad tractandum de his, quæ ad honeſtatem ſtatus ſui viderint expedire, niſi Prælatus hoc ex aliqua juſta cauſa duxerit differendum, verumtamen ad morandum in Conventibus, vel ubi extra Domos ſuas compelli non poſſint, ſed ad conveniendum pro audiendo verbo Dei, & pro habendo tractatu de his, quæ ad honeſtatem ſtatus ſui pertinent, & etiam ad eundum ad Capitula Generalia valeant coarctari, poſſint etiam ſi voluerint in majori, & Sancti Martini quadrageſimis in quatuor temporibus, & in vigiliis feſtivitatum principalium, & in eiſdem feſtivitatibus eſſe cum Fratribus in Conventu, Choro, & in Refectorio, & in Capitulo loci ſuæ Civitatis, aut Diœceſis ejuſdem.

Bis in menſe in Conventibus conveniant, ad audiendum verbum Dei.

§.27. Si qui hujuſmodi Fratrum, qui in domibus ſuis vivunt voluerint Conventuales effici, & profeſſionem facere regularem juxta formam Beati Auguſtini ſuperius adnotatam ſine contradictione aliqua recipiantur in alio Conventu

Ex his, qui Regulares fieri volunt, recipiendi.

ventu

ventu ſecundum beneplacitum Generalis Prælati. Hoc autem in uxoratis locum habeat, poſtquam Uxores eorum mortuæ fuerint, aut Religionem intraverint, ſeu fuerint in tali ætate conſtitutæ, quod de ipſis, ſi in ſeculo remanſerint, aliqua non poſſit haberi ſuſpicio, vel poſtquam eædem uxores liberam ſuper hoc conceſſerint licentiam viris ſuis, in quibus uxoratis, ſeu conjugatis cum in Conventibus recipi voluerint, quoad Uxores forma juris totaliter obſervetur.

Veſtes Uxorum Fratrum.

§.28. Uxores hujuſmodi Fratrum induantur veſtibus de camelino, vel de alio panno griſei, vel albi coloris. In optione tamen ipſarum ſit habere unum, vel plures ex prædictis coloribus in veſtibus ſuis, dummodo vel Tunicæ, vel Supertunicalia, vel Mantelli unius tantum ex coloribus præmiſſis exiſtant, pellibus utantur agninis, & habeant bindas, aut ligaturas ſimplices, nec indecenter coloratas, ad quod teneantur omnino, poſtquam Maritis ſuis profeſſionem facientibus, ut ſupra dictum eſt, præſtabunt aſſenſum.

Fratres uxorati ſubſint Epiſcopis.

§.29. Hujuſmodi autem Fratres uxorati, & alii, qui in ſuis domibus morabuntur in omnibus, & per omnia ſubſint propriis Epiſcopis, & aliis Prælatis Eccleſiaſticis, ſicut prius.

De Generalis Prælati electione.

§.30. Generalis Prælatus hujus Ordinis eligatur in Capitulo generali a Fratribus tam Conventualibus, quam aliis, qui morantur extra Conventum, & ex Fratribus Militibus tantum, qui facta profeſſione morantur in Monaſterio aſſumatur, cujus electio præſentetur Romano Pontifici confirmanda, ille qui electus fuerit ab omnibus Fratribus dicti Capituli, vel a majori parte ipſorum poſt confirmationem electionis ſuæ ab Apoſtolica Sede obtentam pro Generali Prælato ipſius Ordinis habeatur, ac cæteri Fratres ejuſdem Ordinis teneantur ex tunc ei firmiter obedire in his, quæ promiſerunt ſe altiſſimo ſervaturos.

De vocabulis Capituli.

§.31. Ad hujus autem Generale Capitulum cum fuerit celebrandum mittantur duo Fratres de quolibet loco dicti Ordinis, aut de qualibet Civitate electi a Conventualibus, & ab aliis Fratribus, qui in Civitatibus, aut locis aliis illius Diœceſis, in qua ſitus eſt locus Conventualis, in propriis domibus commorantur.

Viſitatio quolibet anno peragenda.

§.32. Singulis annis viſitentur Fratres omnes tam Conventuales, quam alii in ſingulis locis eorum per Generalem Prælatum, vel per aliquem alium dicti Ordinis, ſecundum quod eidem Generali melius videbitur expedire; Generalis vero, & illi qui præerunt Fratribus ipſius Ordinis in ſingulis locis ſollicite vigilent, & attendant qualiter iidem Fratres ea, quæ altiſſimo promiſerunt, & qualiter hujuſmodi Regulam obſervare procurant: vigilent etiam, & attendant qualiter Fratres ipſi de bono in melius ſemper proficiant, & qualiter negligentes, & delinquentes corripiantur, & provideant taliter circa eos, quod ex hujuſmodi Religione odor bonæ vitæ proveniat, & ſanctitatis exemplum. Provideant inſuper ne per ſcandala, & inſolentias aliquorum cæteri ejuſdem Ordinis Fratres poſſint quomodolibet infamari. Ne vero Prælati, vel Majores dicti Ordinis voluntate pro lege utantur in corripiendis exceſſibus ſubditorum, ſiquidem exceſſus aliquorum graves, & notorii fuerint, circa correctionem eorum requirant, & habeant Fratrum ſuorum ſeniorum, & graviorum conſilium, & aſſenſum, ut juxta modum culparum poſſit convenienter correctionis remedium adhiberi. In aliquibus Statutis, & Ordinationibus dicti Ordinis, exceptis his, quæ continentur in præſcripta forma profeſſionis, & obedientiæ, aliiſque quorum tranſgreſſio obligatoria eſt ad culpam, non obligentur Fratres ad pœnam mortalis peccati, ſed ſolum ad pœnam correctionis, & diſciplinæ, dummodo parati ſint pro negligentia, & tranſgreſſione eorum, quæ in hujuſmodi Regula continentur, ſatisfactionem eis injunctam humiliter ſuſcipere, ac obedienter, & efficaciter adimplere, cooperante ipſius gratia Domini, & Redemptoris Noſtri Jeſu Chriſti, qui cum Patre, & Spiritu Sancto vivit, & regnat Deus per omnia ſæcula ſæculorum.

In Statutis Ordinis Fratres ad correctionem tantum obligantur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere &c.

Datum Viterbii decimo Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 23. Dec. 1261. Pont. An. I.

III.

Canonizatio Sancti Richardi Epiſcopi Ciceſtren. in Anglia, ejuſque relatio in numerum Sanctorum Confeſſorum, cum inſtitutione Feſtivitatis, pro die tertia menſis Aprilis.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ven. fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, Præpoſitis, Archipresbyteris, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

EXultet Angelica turba Cœlorum, exultent divina myſteria, ſummi namque Regis victoria, & ſalutaris ſuæ paſſionis effectua in humani relucent generis creatura. Exultent in Gloria Sancti, & in ſuis lætentur cubilibus, de novo Cœli concive, qui habitator dudum domus luteæ terrenum fundamentum habentis, poſt carnem cum vitiis, Mundum cum delitiis ſuperatos, poſt habitum de hoſte antiquo triumphum, corporis ergaſtulo reſoluto, factus compatriota cœleſtium, cœleſti quieſcit in patria, ſydereas incolit manſiones. Exultet Mater Eccleſia novæ prolis fœcunditate jucunda, cujus meritis fidem Catholicam ſupra firmam petram ſtabili firmitate firmatam, claris inſpicit clarere prodigiis, & ſignis inſignibus inſigniri, quibus fallaces hæreticorum confutantur fallaciæ, Judæorum confunditur obſtinata protervia, inexcuſabilis ignorantia paganorum, omni prorſus excuſationis velamento frangatur. Anglia, prorumpat in jubilum, & celebri memoria ſe virum produxiſſe meditetur angelicum, conſortem gloriæ Angelorum. Exultet, & gaudeat Ciceſtren. Eccleſia, quæ tantum meruit habere Paſtorem, qui eam vivus ſalutaribus inſtituit monitis, laudabilibus inſtruxit exemplis, moriens favore munit apud homines, interceſſionibus protegit apud Deum. Gaudens igitur, & exultans cum jucunditate, commemoret ſe il-

lum in terris habuiſſe patronum, cujus in cœlo patrocinio communitur. Plaudant, & jubilent profuſis cuncti Chriſticolæ gaudiis, dum paſſiones hujus ſæculi, ad æternam conſiderant gloriam profeciſſe, ut temporalibus pœnis affecti, æternis gaudiis potiantur, dum mundi, mundanorumque contemptum, ad æternæ hæreditatis participium convaleſcere intuentur, ut terrena ſpernentes, ſuperna participent, & fiant Chriſti Domini cohæredes. Plaudant itaque manibus, exultationis voce jubilent, plauſus exultet operum, jubilet vox pſalmorum, piis plaudant manus operibus, orationum devota tripudia voces ſonent, reſonent cymbala bene ſonantia, labia cordi concinna. Concors concrepet harmonia, cor amet, lingua clamet, manus operetur inſtanter. Læti diem agant lætitiæ, plebs, & Clerus ea immenſitate gratiæ, menſuram laudis, & lætitiæ metiantur. Laudent igitur Dominum ſecundum multitudinem infinitæ ſuæ magnitudinis ſine fine.

B. Richardi encomium.

§.1. Laudent eum in venerandæ memoriæ B. Richardo quondam Epiſcopo Ciceſtren. mirabilem, quem ipſe ſua immenſa bonitate, virtutum operatione mirificans, & gratia ſanitatum, ſic immenſis illuſtravit miraculis, quod in diverſitate graduum ſui ſtatus, in gratia, & gloria gradatim aſcendit. In ſubjectionis namque ſtatu quaſi ſtella matutina promicuit in medio nebulæ, dum in ipſa juvenilis ætatis ignorantia, innocentiæ firmato veſtigio, imitando vixit exemplo. In Prælationis gradu quaſi luna in diebus ſuis plena reſplenduit, potius de virtutum creſcentium meritis incrementa ſuſcipiens, quam de auctæ gloria dignitatis. Poſt felicem vero tranſitum de hac vita, quaſi Sol refulgens, ſic ipſe in Templo Dei refulſit, dum ſignis evidentibus, quaſi radiantibus Solis radiis coruſcavit. Felix principium, feliciori continuatum medio, feliciſſimo meruit fine concludi, cujus vitæ talis exitus debebatur. Sic debuit ei largitor bonorum omnium, præſentis curricula vitæ decurrere, ut mundo moriens, ipſi Deo felicius vivere mereretur. Cujus vitam, per quam veræ vitis palmes effectus, vivit æterna plantatus in vita. Cujus proceſſum, per quem ſibi ad cœleſte palatium miſericordiarum Pater paravit acceſſum, cujus miranda miracula, quibus miraculoſe per ipſius merita dominantium Dominus ſuam mirificavit Eccleſiam, ad ſuæ laudis præconium, ad inſtruendum novis propugnaculis Chriſtianæ Religionis ædificium, ad præſentium, & futurorum inſtructionem, & gaudium, grato compendio gratia divina favente ſermoni, compendioſus ſermo perſtringet.

Ejus virtutes in juventute.

§.2. Hic nempe a primævæ juventutis ſuæ primitiis, Ducis illius Ducatu deductus, illius Regis rectus, & directus regimine, in cujus cellaria ipſum ſequens, ipſi obſequens, ſemper optavit anxius, & tandem obtinuit, ut credimus firmiter, glorioſius introduci. Vacans ſtudioſe virtutibus, virtutum Domino votive reddidit vota ſua omnia; quæ juvenilis ætas pernicioſe ſolet amplecti, velut in annoſa jam conſtitutus ætate, diſcreta maturitate devitans. Continentiæ ſtuduit, adoleſcentiæ, ac juventutis vias incertas, adeo impolluto illaus calle tranſire, quod famam ſuam ab omni contagii carnalis infamia ſervavit illæſam.

Cælibatum ſervat.

§.3. Quin etiam a fratre primogenito per grati obſequii ejus inducto gratiam, non ſeducto per alicujus calliditatis aſtutiam, cum oblatione cedendi patrimonii, quod ſecundum morem patriæ idem frater totaliter obtinebat, invitatus ad conjugale cujuſdam nobilis puellæ conſortium, Mundi hujus corde mundo immundis declinatis illecebris, ut in ſortem Domini cederet, ceſſit hujuſmodi ceſſioni, & animam ſuam firmo propoſito cœleſti Sponſo deſponſas, ſponſæ terrenæ ſponſalia ſponte ſprevit, ad caſtitatis aſpirans privilegium, non execrans carnalis matrimonii Sacramentum. O negotiatio provida, o utilis & ingenioſa mercatio, terrena pro cœleſtibus commutavit, tranſitoria pro manſuris, temporalia pro æternis. Contempſit temporale patrimonium, ut particeps fieret hæreditatis æternæ, Carnalis conjugii voluptates appetentibus anxias, ſatietatis pænitudine plenas, abhorruit, ut immaculati thori delicias, deſiderantibus ſuaves, & placidis, fruentibus gratas, & avidas obtineret.

In patern. ſollicitudinis a B. Edmundo Cantuarien. vocatus quam bene ſe geſſerit.

§.4. Et ut eo plenius in incœpta negotiatione proficeret, quo uberius ſcientia, & virtutibus impleretur, impendit ſtudio ſollicitas operas, virtutibus ſe virtuoſe devovit. Et quia vas novum, animum ſcilicet peccatorum maculis non infectum, vero attulit Elyſeo, ipſe ſapientiæ ſal miſit in illud, ipſumque virtutibus, ac famæ nitentis oleo adeo fœcundavit, quod proficiens præ coætaneis ſuis, in litterarum ſcientia, in tantum virtutibus profecit & fama, quod inter cæteros, imo cum cæteris, B. Edmundus tunc Cantuarien. Archiepiſcopus, currens in ſcientiæ ſuæ præconio, & laudabilis converſationis odore, ipſum in participem ſingularis familiaritatis, & ad officium Cancellariæ Cantuarien. aſſumpſit. Cumque datam illi a Domino gratiam, pleniorem exolveret familiaris experientia, quam vulgaris fama promiſerat, circa totius Archiepiſcopatus adminiſtrationem ipſius miniſterio utebatur. Ipſum ſuam dexteram reputabat, fidum ſui pectus conſilii, fidelem miniſtrum Juſtitiæ, ac eruditam linguam fructuoſæ doctrinæ. In his autem, & aliis inferioribus adminiſtrationibus ſuæ curæ commiſſis, Vir Dei divina ipſum proſequente gratia, taliter miniſtravit, quod in veracitate ſermonis, cenſura juſtitiæ, manſuetudinis lenitate, humilitatis cultu, omnibus ſe amabilem exhibuit, omnibus utilem, pauperes auxilio, divites conſilio refovendo. in iis, quaſi ſtella matutina reſplendens, ſuis creſcentibus meritis in plenæ lucæ claritatem excrevit. Licet enim ſoleant interdum virtutes tepeſcere, & otio cedere, deſideratæ dignitatis culmine accedente, dum ſtudent aliqui vivere quietius, & perſiſtant in optata, & obtenta dignitate diutius, in iſto tamen, cum altioris gradus incremento, creverunt.

In Epiſcopatu Ciceſtren. qualis.

§.6. Ipſe namque vocatus ad regimen Eccleſiæ Ciceſtren., factus eſt ſolito longe magis vigil ad curam, non ſegnis ad opus, ſuavis ad mores. Ex tunc ei fuit pauperum cura major, habitus abjectior, geſtus, & affatus humilior. Ea tunc ipſe in perſecutionem perpeſſione fortior, in libertatis Eccleſiaſticæ defenſione conſtantior, in Juſtitiæ cenſura inflexibilior, in oratione ferventior, in eleemoſynarum largitione profuſior, in proprii corporis caſtigatione rigidior,

di-

Digitized by Google

diſtrictior in obſervantia diſciplinæ, in carnis, & ſpiritus lucta prudentior. Horum colluctatione frequenter in ipſa luctatus, prudenter attendit, ſtuduit lucrari prudenter, carnem coegit ſervire ſpiritui, abjecit ancillam & filium ejus, carnem & carnis incentiva proſternens vigiliis, quas ſpreto cubili pervigil obſervabat, refocillavit ſpiritum, pavit jejuniis, multa orationum aſſiduitate nutrivit. O virum induſtrium, o circumſpecti athletæ prudentiam. Carni arma debilitationis impoſuit, ut armis fortitudinis ſpiritus armaretur. Illi dedit arma terreſtria, ut ſpiritus arma cœleſtia commodius toleraret. Ut enim carnis carie caute careret effectu, vere Mardochæus effectus, ipſius & nomen, & omen aſſumpſit, dum nominis interpretationem implevit, impudentis carnis factus amara contritio, & ipſam amare conterens impudentem. Poſuit enim veſtimentum ejus cilicium, & ipſius timolos corigia ligneis, & ferreis pungente ſtimulis ſe nudum comprimendo repreſſit, loricamque ſuperinduens, arma macerationis adjecit. O pugnantis cauta ſagacitas, ſagaxque cautela, o dolus bonus in hoſtem. Sic amavit adverſarium, ut armis debilitaret armatum, cum debilitato ſecure confligeret, in conflictu quietius vinceret, de armato virtuoſius victoriam obtineret. Hæc miranda, hæc laudanda belli victoria, non in exercitus multitudine, ſed de cœlo veniens fortitudo. Hoc opus illius, in cujus conſpectu non eſt differentia in multis liberare, vel paucis. Hoc opus illius, qui docuit lucernam accenſam non poni ſub modio, ſed candelabro ſuperponi. Hoc illius opus, qui quod verbo docuit, opere in B. Richardo complevit. Ipſe enim pater luminum, qui edidit per tenebras mundi hujus in ſuo lumine ambulare, in ipſo meritorum lucernam accendit, ipſe illam candelabro mirabilium operum ſuperimpoſuit, ut per clara merita, quaſi Luna reſplendens, tandem per miraculorum evidentiam, in Solis fulgurem proficeret, & quaſi Sol in Templo Chriſtianæ Fidei refulgeret, nec laterent in abditis tantæ opera claritatis, quæ idem ſummus opifex per eum non ſolum cum ipſo regnantem, ſed etiam adhuc, licet præter carnem, tamen in carne viventem, dignatus eſt mirabiliter operari, patientibus ad beneficium; videntibus & audientibus, admirandum imitationis exemplum, & proficiendi doctrinam. Quorum de multis aliqua, onerosæ multitudinis vitandæ gratia, brevis ſeries reſerabit.

Ejus vigiliæ.

Et carnis maceratio.

Miracula nonnulla patrat adhuc vivens.

Panis multiplicatus ad refectionem pauperum.

§.7. Quodam ſiquidem edulitatis tempore ad ejuſdem Beati Viri eleemoſynam inopinata concurrente inopum copia, panem qui ad nonaginta refectionem pauperum, diſtributione ſolita æſtimatus, occurrentis multitudinis vix parti minimæ concurrebat in numero, vivus panis, qui de cœlo deſcendit, ad ipſius benedictionem abundare fecit in tantum, quod præter æſtimationem aſtantium, refectis abunde fere tribus millibus pauperum, conſuetas recipientium portiones de ſupernæ abundantia pietatis ſuperabundaverunt partes, quæ ſecundum eamdem diſtributionem, centum adhuc pauperes refeciſſent.

Horam mortis prædicit.

§.8. Hic reſolutionis ſui corporis tempore propinquante, per plures dies ante horam mortis certam, licet ipſa nihil incertius, facti ſubſecuta veritate dictum certificante, prædixit.

Ejus mortui corporis pulchritudo.

§.9. Poſt cujus tranſitum, corpus ipſius antea gravatum vigiliis, terræ duritia, in qua frequenter ſolebat decubare confractum, jejuniis maceratum, macerationibus multis afflictum, præter humanum morem, nitidiſſimum apparuit, ut probaretur preſſuris talibus non oppreſſum, ſed potius expolitum.

Paralyticum greſſui reddit.

§.10. Ad ipſius invocationem, contractus cujus membra naturaliter greſſui miniſtrantia, ita totaliter plurium annorum paralyſis inveterata contraxerat, ut eiſdem membris hujus miniſterio ineptis redditis, nulla omnino daretur gradiendi facultas, ille cujus mira ſunt opera, ſubito membris ipſis in ſolitam virtutem erectis, in liberi greſſus libertatem erexit.

Fiſtulas deſiccat.

§.11. Antiquatas fiſtulas plurium oſſium extractione concavas, & ſine ſpe ſanitatis ſtillantes ſaniem, ejuſdem Sancti meritis, ulceribus etiam repente ſanatis, divinæ pietatis affluentia deſiccavit.

Tres mortuos ſuſcitat.

§.12. Tres mortuos, quorum unum currentis currus per medium rota compreſſerat, reliquos vero febris extinxerat, ille, qui mortem moriendo deſtruxit, precibus ſub ejuſdem porrectis nomine inclinatus, ſuſcitavit ad vitam.

Exanimem natum vivificat.

§.13. Et quod non eſt prætereundum ſilentio, ſed ſolemni vulgandum gaudio, in humanum corpuſculum è veſtigio inhumandum, utpote de corpore matris natum exanime, de utero transferendum ad tumulum, ejus invocato nomine, animam viventem, animarum creator infundit.

Alexander PP. ſuper his inquiri mandat.

§.14. Sane iis, & aliis miris operibus Sancti hujus aſtruentibus ſanctitatem, & Chriſtianæ Fidei veritatem miraculorum lingua loquente, concurrit undique populus, crevit devotio, laudatur Dominus de ſalutiferis gratiis, ſalutis auctori gratiæ referuntur. Invaluit ſuper his fama communis, & celebris in auribus felic. record. Alexandri Papæ Prædeceſſoris noſtri, de Anglorum tabernaculis vox exultationis & ſalutis intonuit. Ad ipſum chariſſimi in Chriſto filii noſtri N. Regis illuſtris, Prælatorum, & aliorum Magnatum Angliæ, ſupplicationis humilis inſtans clamor aſcendit, prædeceſſoris ipſius auctoritate, inquiſitionem fieri ſuper prædictis obtinuit. Nos, & fratres noſtros, per Prælatos, Religioſos, Comites, Barones, & alios fide dignos in inquiſitione ipſa probata veritas, & auctoritate noſtra, primo per Ven. fratrem noſtrum N. Epiſcopum Toſculan., ac demum per nos, & eoſdem fratres diligenti examinatione diſcoſſa, de Sancti ejuſdem vita mirabili, miraculis, & meritis glorioſis inſtruxit.

§.15. Exultet itaque Cœlum laudibus, reſultet terra gaudiis, & hujus Sancti ſolemnia læto concentu concinat populus Chriſtianus. Molliatur duritia Judæorum, paganorum ignorantia inſtruatur, ſileant hæreſes, hæreticorum doloſa labia conticeſcant, nec moliantur amplius doloſæ vulpeculæ religionis Chriſtianæ ſegetem caudis ignitis, & doloſis fraudibus demoliri. Virtutem vereantur Eccleſiæ tanti, ac talis, & ſimilium patronorum defenſione munitæ, nec ipſorum præſumptuoſa temeritas de cætero in ipſam præſumat inſidias, evidentium operum, & ſignorum propugnaculis tantis inſtructam, ſignis ſaltem evidentibus acquieſcant,

qui in veri dogmatis teſtimoniis non quieſcunt. Operibus ſaltem credant, qui pertinaciter Evangelicæ doctrinæ non credunt. Avertantur ab errorum inviis, veritatis convertantur ad viam, ut in Domini veritate directi, rectius hujus B. Viri vias Fidei, & operis veſtigiis inveſtigent, ipſumque ſequi ſtudeant, qui ambulans in via immaculata, Domino fideliter miniſtravit.

§.16. Cæterum quia ſicut de ipſo pro certo tenet concepta ex his certa, & indubitata credulitas, Rex cœleſtis ſic eum honorari decrevit in Cœlis, ut æternæ claritatis lumine quaſi regiis veſtimentis amictus, & ſempiternæ gloriæ diademate decoratus, ſedi ſupernæ quietis inſideat; decet ut noſtro miniſterio per omnem Chriſtiani cultus ambitum vehiculo debitæ venerationis incedens, profuſis per orbem gaudiis, & effuſis undique laudibus honoretur in terris. Propter quod de fratrum eorumdem, ac Prælatorum omnium, apud Sedem Apoſtolicam exiſtentium, unanimi conſilio, & concordi conſenſu, in Feſto B. Vincentii undecimo Kalendas Februarii eum hoſtis humani generis, carnis, & mundi victorem, Sanctorum Cathalogo eum celebri gaudio duximus adſcribendum.

Cathalogo Sanctorum adſcribitur.

§.17. Ideoque Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus tertia nonas Aprilis (quo utique die ipſius Beatus ſpiritus de vitæ præſentis exilio tranſivit ad patriam, & mundi hujus egreſſus tenebras, ac luminis abyſſum ingreſſus, ad inacceſſibilem lucem acceſſit, ipſam felix habitans, & habetur feliciter ab eadem) celebriter ejus feſta celebria, modulatis vocibus & cordibus, annis ſingulis celebretis, & a veſtris faciatis ſubditis celebrari, ut eumdem glorioſum Confeſſorem, & inclytum venerantes in terris, ſentiatis interceſſorem aſſiduum, & defenſorem perpetuum in excelſis.

Anniverſaria ejus celebranda feſtivitas.

§.18. Ut autem ad venerabile ſepulchrum ipſius, eo affluentius quo utilius, confluat populi multitudo, & colatur ſolemnius ejuſdem Confeſſoris veneranda ſolemnitas, omnibus vere pœnitentibus & confeſſis, qui eum devotione ad illud in die ſolemnitatis ipſius acceſſerint, ejus implorando ſuffragia, ſingulis annis quibus illuc venerint de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, auctoritate confiſi, unum annum, & quadraginta dies, accedentibus autem ad prædictum ſepulchrum infra ejuſdem Feſti quindenam, quadraginta dies de injuncta eis pœnitentia miſericorditer relaxamus.

Ejus viſitantibus ſepulchrum indulgentia conceditur.

Datum Viterbii decimo Kalendas Martii, Pontificatus noſtri Anno primo.

Dat. die 20. Febr. 1261. Pont. An. I.

IV.

Inquiſitorum hæreticæ pravitatis auctoritas, circa Proceſſum & Examen Teſtium, obſervantiamque legum editarum contra Hæreticos, & punitionem Prædicatorum, & aliorum ipſis Inquiſitoribus inobedientium.

Leges ab Imperatore Friderico latas contra Hæreticos confirmavit Innoc. PP. IV. Conſtitut. II. hoc Tomo pag. 295. Leges autem alias contra eaſdem ſanxit idem Innoc. Conſtitut. XXVII. pag. 324. Conſtit. XL. pag. 345. eaſque declaravit Alexander IV. Conſtit. XIV. pag. 359. Conſtit. XLVI. pag. 389. & ſeqq.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Lombardia, & Marchia Januenſi deputatis auctoritate Apoſtolica, & in poſterum deputandis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Licet ex omnibus Mundi partibus, quæ Chriſtiana religione cenſentur, teneamur ex officii noſtri debito extirpare lethiferam peſtem hæreticæ pravitatis: in Italia tamen imminet nobis hæc ſollicitudo propenſius, ubi eamdem peſtem propter malitiam temporis, qui in detrimentum Fidei Catholicæ perverſa genimina germinavit, ex vicinitate perſenſimus abundantius ſuccreviſſe.

Cura ſervandæ Italiæ ab Hæreſis labe.

§.1. Ut igitur Inquiſitionis officium contra hæreticos in Provincia Lombardiæ, videlicet a Bononia & Ferraria incluſive, uſque ad ultimos fines ſuperiorum partium ejuſdem Provinciæ, ac Marchia Januenſi, auctoritate Apoſtolica poſſit efficacius adimpleri: diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, in remiſſionem vobis peccaminum injungentes, quatenus in charitate Dei, hominum timore poſtpoſito, virtutem ſpiritus induentes, ex alto prædictum officium ubique infra præfatos limites, ſimul, vel ſeparatim, aut ſingulariter prout negotii utilitas ſuadebit, ſub mercedis æternæ, ſic efficaciter proſequi, & exequi ſtudeatis, ut per ſollicitudinis veſtræ prudentiam, de prædictis Lombardia, & Marchia, radix iniquitatis hæreticæ ſuccidatur: & vinea Domini exterminatis vulpeculis, quæ perverſis morſibus demoliuntur eamdem, fructus afferat Catholicæ puritatis.

Loca Inquiſitoribus aſſignata.

§.2. Si quos autem de pravitate prædicta culpabiles inveneritis, vel infectos, ſeu etiam infamatos, contra ipſos (niſi examinati abſolute velint mandatis Eccleſiæ obedire) necnon & contra receptatores, defenſores, & fautores eorum, juxta ſanctiones canonicas, auctorit. Apoſtolica hominum metu, divino timori poſtpoſito procedatis.

Contra culpabiles procedendum omnino.

§.3. Non obſtantibus aliquibus litteris, ad quoſcumque alios de Lombardia, & Marchia prædictis (exceptis locorum Diœceſanis) ſuper hujuſmodi negotio ab Apoſtolica Sede directis, quarum deinceps ad inquiſitiones hujuſmodi faciendas nolumus auctoritate procedi, quinimo ne procedatur per illas diſtrictius inhibemus. Nec prætextu commiſſionis ſpecialiter eiſdem Diœceſanis ſuper hoc factæ, veſtros proceſſus in eorumdem Diœceſanorum Civitatibus, & Diœceſibus, volumus impediri. Nec per hoc quod fidei negotium generaliter, in ipſis Lombardia, & Marchia vobis committimus, commiſſiones a præ-

Non obſtantibus ſpecialibus commiſſionibus, Diœceſanorum Proceſſib. &c.

Digitized by Google

præfata Sede Diœceſanis eiſdem factas, ſi forſan illarum, ſeu etiam ordinaria velint auctoritate procedere, intendimus revocare. Verumtamen ſive auctoritate ordinaria, ſive ex delegatione prædictæ Sedis, iidem Diœceſani in hujuſmodi negotio proceſſerint, nequaquam volumus, vel per concurſum proceſſuum, vel alias quomodolibet, veſtros impediri proceſſus, quin Diœceſanorum ipſorum proceſſibus non obſtantibus, in eodem negotio procedere libere valeatis.

Redeuntes recipiendi.

§.4. Si vero aliqui ex prædictis, hæretica labe penitus abjurata, redire voluerint ad Eccleſiaſticam unitatem, eis juxta formam Eccleſiæ, abſolutionis beneficium impendatis, & injungatis eiſdem, quod injungi talibus conſuevit, proviſo ſolerter, ne ſimulata converſione redeant fraudulenter, & vos imo potius ſe ipſos fallentes, ſub agni ſpecie gerant lupum.

Non puniendi vero hæretici Diœceſanis inconſultis.

§.5. Quod ſi aliqui fuerint judicandi hæretici, vel incarcerationis pœna perpetuæ alicui pro hujuſmodi crimine fuerit infligenda, ad id per vos de Diœceſanorum, vel Vicariorum ſuorum, ſi ipſis Diœceſanis abſentibus præſentes fuerint, conſilio procedatur; ut in tantæ animadverſionis judicio non poſtponenda Pontificum auctoritas intercedat:

Teſtes coram duabus perſonis examinandi.

§.6. Verum quia in tam gravi crimine, cum multa oportet cautela procedi, ut in reos, ſine ullo proferatur errore duræ, ac dignæ ſeveritas ultionis, volumus & mandamus, ut vos vel illi, quos ad hoc duxeritis deputandos, in examinatione teſtium, quos recipi ſuper crimine prædicto ipſumque contingentibus, oportuerit adhibeatis duas religioſas, & diſcretas perſonas, in quarum præſentia, per publicam, ſi commode poteſt haberi, perſonam, aut per duos viros idoneos, fideliter eorumdem depoſitiones teſtium conſcribantur.

Depoſitiones per Notarios conſcribendæ.

§.7. Ad conſcribendas quoque hujuſmodi depoſitiones teſtium, & ad faciendum omnia, quæ in commiſſo vobis officio, ad ſcriniarii, ſeu tabellionis officium pertinent, teneri diſtricte præcipimus, cum per vos, ſeu deputatos ad hoc a vobis requiſiti fuerint, omnes, & ſingulos veſtri Ordinis Fratres, qui dum eſſent in ſæculo hujuſmodi tabellionatus officium habuiſſe, & exercuiſſe noſcuntur, & illos etiam, quibus idem tabellionatus officium, ratione præfati negotii fidei, fuit a dicta Sede commiſſum, & in poſterum committetur.

Qui etiam Regulares, & Clerici eſſe poſſint.

§.8. Concedentes hujoſmodi Fratribus, necnon & aliis Religioſis quibuslibet, qui ſimiliter dum eſſent in ſæculo, dictum tabellionatus officium habueront, & exercuerunt: quibuſcumque etiam Clericis ſæcularibus, officium ipſum habentibus, etiamſi iidem Fratres Religioſi, & Clerici, ſint in Sacris Ordinibus conſtituti, exercendi libere officium ipſum, quo ad præmiſſa, non obſtante aliquo contrario Statuto, Canonis, vel Ordinis: quocumque vallato munimine, plenariam facultatem.

Teſtium nomina non publicanda.

§.9. Quod ſi teſtibus, quos a vobis recipi, vel ab alio vice veſtra ſuper eodem crimine examinari contigerit, ex publicatione nominum eorumdem, videritis periculum imminere, ipſorum nomina non publice, ſed ſecrete, coram aliquibus perſonis providis, & honeſtis, religioſis, & aliis ad hoc vocatis, de quorum conſilio ad ſententiam, vel condemnationem procedi volomus, exprimantur, & ſic non obſtante quod illis, contra quos hujuſmodi teſtes depoſuerint, eorum nomina non fuerint publicata, ad cognitionem Judicis inſtruendam, adhibeatur plena fides teſtium depoſitionibus eorumdem.

Ad conſulendum quemlibet cogere poſſint Inquiſitores.

§.10. Ut ergo commiſſi vobis officii debitum, utilius, & liberius exequamini, committendi citationes teſtium examinationes, cum hujuſmodi crimine, ac ipſius circumſtantiis duxeritis inquirendum, & denunciationes ſententiarum, quas in quoslibet hac de cauſa tuleritis accerſendi quoque, prout expedierit peritos quoslibet, ut vobis in ferendis hujuſmodi ſententiis præbeant conſilium opportunum, ac vobis aſſiſtant. Convocandi etiam Clerum & Populum Civitatum, Caſtrorum, aliorumque locorum, prout dicto negotio fidei videritis expedire.

In negocio Inquiſitionis ſummarie procedendū.

§.11. Inſuper, in dicto negotio, de plano, & abſque Judiciorum, & Advocatorum ſtrepitu, ac contra illos, quos in prædictis Lombardia, & Marchia Januenſi in hæreſeos crimine commiſiſſe conſtiterit, licet ad alias partes ſe transferendos duxerint procedendi.

Leges contra hæreticos latæ ſervandæ.

§.12. Necnon, faciendi obſervari inviolabiliter omnes Conſtitutiones Apoſtolicas, & Leges Imperiales per quondam Federicum olim Romanorum Imperatorem, tunc in devotione Romanæ Eccleſiæ perſiſtentem Paduæ promulgatas adverſus hujuſmodi peſtem hæreticæ pravitatis. Necnon elargiendi viginti, vel quadraginta dierum Indulgentiarum, quotiens opportunum videritis, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui ad veſtram convocationem propter hoc faciendam, acceſſerint, plena ſit vobis, & ſingulis veſtrum præſentium tenore facultas.

Indulgentiæ negocio Inquiſitionis incumbentibus propoſitæ.

§.13. Vobis autem pro hujuſmodi negotio laborantibus, illam peccatorum veniam indulgemus, quæ ſuccurrentibus Terræ Sanctæ, in generali Concilio eſt conceſſa; ſociis vero veſtri Ordinis, & notariis veſtris, qui una vobiſcum in proſecutione hujuſmodi negotii laborabunt, & omnibus, qui perſonaliter vobis aſtiterint in eodem negotio, & qui ad impugnandum hæreticos, fautores, receptatores, & defenſores eorum, vobis ex animo præſtiterint conſilium, auxilium, vel favorem, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, auctoritate confiſi, tres annos de injunctis ſibi pœnitentiis relaxamus. Et ſi qui ex his in proſecutione hujuſmodi negotii forte deceſſerint, eis peccatorum omnium, de quibus corde contriti, & ore confeſſi fuerint, plenam veniam indulgemus.

Quæſtuarios Prædicatores cenſuris percellendi, data facultas.

§.14. Compeſcendi præterea munitione præmiſſa, per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, Prædicatores quæſtuarios a prædicationis officio, quod ad ipſos nullatenus pertinet (quorum intereſt tantum charitativa ſubſidia, ſimpliciter petere, ac indulgentiam, ſi quam forte habent, exponere) liberam vobis, & ſingulis veſtrum concedimus auctoritate præſentium facultatem.

Et procedendi contra negocium hujuſmodi impedientes.

§.15. Cæterum ſi forte, quod non credimus, aliqui cujuſcumque conditionis, huic negotio vobis commiſſo ſe opponere, ſeu illud præſumpſerint aliquatenus impedire, ut non poſſit procedi in eodem: imo niſi requiſiti, illud foverint, & juxta officium, & poſſe ſuum, ſinguli juverint ſtudioſe, contra eos tamquam contra hæreticorum fautores, & defenſores, ſecundum ſanctiones

nes

nes canonicas, freti eadem auctoritate intrepide procedatis. Nos enim nihilominus ad reprimendam tam ſuperbam, & pernicioſam audaciam, & omnimode confundendam, in illos gladium Eccleſiaſticæ poteſtatis acriter exercemus, & Reges, & Principes, alioſque Chriſtifideles, ſive pro Terræ Sanctæ ſuccurſu, ſive alias pro Chriſti ſervitio Crucis charactere inſignitos, necnon & cæteros Catholicos, prout expedire viderimus, invocabimus contra eos, ut cœlum & terra adverſus deteſtabilem temeritatem ipſorum pariter moveantur. Denique ut circa præmiſſa plene vobis, & ſingulis veſtrum coercitionis expedita, & inviolabilis adſit auctoritas, volumus, ut ea omnia viriliter exequamini, invocato ſi opus fuerit auxilio brachii ſecularis, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam, appellatione poſtpoſita, compeſcendo.

Obſtantium derogatio.

§. 16. Non obſtantibus aliquibus privilegiis, vel indulgentiis, quibuſcumque perſonis, cujuſvis conditionis, dignitatis, vel gradus, Religionis, vel Ordinis, & præſertim Ciſtercienſium, Prædicatorum Minorum, ſeu Eremitarum: ſive Communitatibus, vel Univerſitatibus Civitatum, & locorum, ſpecialiter, vel generaliter, ſub quacumque verborum expreſſione, vel forma, a memorata Sede conceſſis, vel in poſterum concedendis: etiamſi dicatur in illis, quod eis per aliquas litteras, totum de verbo ad verbum tenorem non continentes, privilegiorum, vel indulgentiarum ipſorum nequeat derogari, & illis maxime privilegiis, & indulgentiis, quibus ab ipſa Sede conceſſum eſt aliquibus, ſeu concedetur deinceps, quod excommunicari, vel ipſorum terræ ſupponi non poſſint Eccleſiaſtico interdicto: aut quod Prædicatorum, vel aliorum quorumlibet Ordinum Fratres, ad executiones negotiorum, aut ad citationes quorumlibet, ſive denunciationes ſententiarum excommunicationis, ſuſpenſionis, vel interdicti, auctoritate litterarum Apoſtolicarum minime cogi poſſint, niſi de ipſorum Ordinibus, & privilegiis, vel indulgentiis, eis ſuper hoc a dicta Sede conceſſis, eadem habeatur in eiſdem litteris mentio ſpecialis (cum ea hujuſmodi, vel aliis privilegiis, nullum vobis in tantæ pietatis negotio velimus obſtaculum interponi) & conſtitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Dat. die 20. Martii 1262. Pont. An. I.

Datum Viterbii decimo tertio Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno primo.

V.

¹ Ex Regeſt. Vatic.

Mandatur Archiepiſcopo Maguntino, ut Sententiam Excommunicationis publicari faciat contra Electores, ſi Conradum Conradi Friderici olim Imperatoris filii natum in Imperatorem eligant.

Non abſimilem legem Electoribus impoſuit Alexander IV. Conſtit. XXXIII. hoc Tom. pag. 375.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiſcopo Maguntino, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exponit ſuam de inducenda in Eccleſia Dei pace ſollicitudinem.

POſtquam ſupernus ille luminum Pater, a quo data optima, & dona perfecta proveniunt, & qui Cœlum implet, & Terram diſponens ſuaviter omnia nos licet immeritos ſuper hæreditatem ſuam unxit in Principem, & in eminenti ſummi Apoſtolatus Cathedra collocavit mens noſtra quantumcumque in ipſo noſtræ novæ promotionis initio ſe circumquaque conſpiceret, diverſarum cogitationum, multiplicumque curarum obſidione vallatam, intermiſſis cæteris particulariter incumbentibus ei negotiis, de generali ſtatu Reipublicæ Chriſtianitatis cœpit principaliter eſſe ſollicita, vias, & modos perquirendo varios, quibus tranquillitatem, & pacem Nobis, & Eccleſiæ, ac Mundo diris guerrarum commotionibus, & periculoſis diſcordiarum diviſionibus lacerato parare, ac quietem Chriſtiano Populo, quem alterni bellorum incurſus continue hactenus vexaverunt, illo nobis favente, ac cooperante, qui mari, & ventis imperat, & ſtatuit procellas in auras cohibere poſſemus.

Cumque Romanæ Archivis Eccleſiæ reſeratis Prædeceſſorum noſtrorum Romanorum, videlicet geſta, & regeſta Pontificum noſtra ob hoc ſpecialiter ſollicitudo revolveret cum omni diligentia, & attentione diſquirens, ſi forſitan ex eorumdem Prædeceſſorum proceſſibus aliquid nobis occurreret, per quod poſſemus ſufficienter inſtrui, qualiter valeret, ac deberet per nos hujuſmodi tam pium, tam utile, tamque ſalubre negotium promoveri, demum tenor quarumdam litterarum felicis recordationis Alexandri Papæ Prædeceſſoris noſtri noſtris ſe obtutibus obtulit, per quem utique tenorem nobis conſtitit evidenter, quod idem Prædeceſſor intellecto, quod inſtabat tunc tempus electionis celebrandæ de Rege Romanorum in Imperatorem poſtmodum promovendo conſiderans, quod ſuper hoc tanto propenſior adhibenda erat diligentia, & cauthela, quanto altius, & difficilius erat negotium, quod in hac parte tunc temporis gerebatur, quantoque rea ſi aliqua in ea interveniret negligentia, ſeu improvidentia, vel deſidia, deteriorem habere poſſet effectum, & exitum graviorem, penſans etiam, quod hic erat vehementer vigilandum, hic perſpicaciter intuendum, hic conſiderandum prudenter, hic mature deliberandum, hic provide præcavendum, hic erant aperiendi oculi, hic habendæ aures intentæ, hic mens eſſe debebat non rudis, & torpida, ſed diligens, pervigil, & conſulta, ubi de Advocato agebatur Eccleſiæ, & de defenſore tractabatur ipſius, ne pro Advocato impugnator, & pro defenſore aſſumeretur, vel eligeretur offenſor, propter quod undique ſummæ cogitationis erat acies perferenda, & circumquaque diſtricta explorandum indagine, ut talis cooperante Domino reperiretur, & eligeretur, qui fidelis, & devotus exiſteret, & de proſapia procederet devotorum, ac idoneus, & ſufficiens reputaretur merito ad obtinendum tanti honoris culmen, & Imperii regimen exercendum bonæ memoriæ Archiepiſcopo Maguntino Prædeceſſori tuo per hujuſmodi expoſuit litteras, quod patens erat, & cognitum toti Orbi, qualiter quondam Fridericus olim Romanorum Imperator, ejuſque Progenitores, & poſteri erga Matrem Eccleſiam ſe geſſerint, & qualem ei retributionem de beneficiis ab ipſa perceptis impenderint, cum hi aliorum perſequutorum excedentes tyrannidem, gravioribus

Alexandri PP. de negotio Imperii cura.

Ejus ad Maguntinum Archiep. ſuper hac re litteræ.

eam affecerunt injuriis, & oppreſſionibus durioribus afflixerunt, & velut in cedem, & exterminium ejus tendentes furoris arcum, & feritatis gladium tenentes, diris illam ubilibet tribulavere flagellis, & uſque ad interiora profundis illatis vulneribus ſauciarunt, nam in hoc pravo genere Patrum in filios cum ſanguine derivata malitia, ſicut carnis propagatione, ſic imitatione operum nati Genitoribus ſucceſſerunt, ex quo liquido perpendi, & conjici poterat, ſi ex ipſo aliquæ poſteritatis reliquiæ remanſerant, quid ſperandum eſſet in futurum de illis, quid in poſterum expectandum. Vita namque, ac geſta Prædeceſſorum perverſa iniquitatem prænunciant ſucceſſoris, nec horribilis eorum memoria quidquam boni de eorum poſteritate credere, vel ſperare permittit. De colubro quidem egreditur regulus, & arbor mala nunquam bonos fructus profert, pravumque principium numquam bonum pollicetur effectum, & ideo videns idem Prædeceſſor noſter, quod de Conrado puero nato quondam Conradi prædicti Friderici filii erat præcavendum omnino, ne ullo modo intenderetur ad eum, nec nominaretur ad hoc, neque aliquatenus eligeretur, maxime cum propter infantiam, nimiumque defectum ætatis eſſet ad iſta prorſus inhabilis, ac ineligibilis puer ipſe, nec jus, quod ex electione provenire, vel conſurgere conſuevit, ſibi competere poterat, nec in ſuave cadere, vel retineri perſona, cum propter puerilem ætatem, quæ diſcretione carebat, conſenſum non haberet legitimum, vel diſſenſum, & electioni, ſi de illo fieret, conſentire non poſſet, nec ipſius conſenſus aliquam haberet efficaciam, vel vigorem. Attendens quoque dictus Prædeceſſor noſter, quod ex eo etiam idem puer in Regem nominari, vel eligi non debebat, quia cum per electionem hujuſmodi de Advocato, vel Defenſore idoneo deberet Eccleſiæ provideri, & ipſe puer eſſet omnimode ineptus, & inutilis ad talis defenſionis officium, ſeu miniſterium exequendum, oporteret eamdem Eccleſiam, ſi contingeret eligi dictum puerum, manere diutius non abſque gravibus forte diſpendiis defenſionis commodo deſtitutam, nec per hoc etiam conſuleretur amplo, & ſpatioſo Regno Theutoniæ de Rege, vel Rectore condigno, cum male poſſet alios regere, qui non noverat gubernare ſeipſum, nec bene, vel digne aliorum gubernaculo præeſſe valeret, qui alieno regimine ducebatur; propter quod Regnum ipſum longo tempore non ſine multo diſcrimine, ſub opportuni regiminis expectatione langueret, prædicto Archiepiſcopo ſuis ſub certa forma in virtute obedientiæ ſub debito fidelitatis, quo ſibi, & Romanæ Eccleſiæ tenebatur, ac ſub pœna excommunicationis, quam ex tunc in ipſum protulit, diſtricte dedit litteris in perceptis, ut præfatum Conradum puerum nullatenus in Regem eligeret, vel nominaret, neque conſentiret in ipſum, ita quod excommunicatus exiſteret, ſi contra mandatum ſuum facere, vel venire præſumeret, & eumdem Conradum nominaret, vel eligeret, aut conſentiret in eum, ſeu opem, vel operam, conſilium, auxilium, vel favorem ut eligeretur, impenderet, & etiamſi ejus electionem, & nominationem toto poſſe non impediret, ut ſi forte ad ipſius electionem, vel nominationem procederet, ſciret ſe prius excommunicatione ligatum. Aliis vero Coelectoribus ſuis tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus auctoritate Apoſtolica firmiter inhiberet, ne ipſum Conradum ad hoc nominarent, vel eligerent, nec in eum conſentirent, promulgando eadem auctoritate in eos excommunicationis ſententiam, ſi contra hanc inhibitionem venire tentarent, ita quod ſi eum nominare, vel eligere, aut in ipſum conſentire præſumerent, noſcerent ſe prius excommunicationis vinculo innodatos, ut ex hoc ipſo ſi de dicto Puero quidquam in hac parte attentatum foret, eſſet prorſus vacuum, irritum, & inane. Præcepit etiam idem Prædeceſſor noſter, ut idem Maguntinus Archiepiſcopus mandatum, & præceptum ſuper hoc Apoſtolicum ſic fideliter, ſic ſapienter, & efficaciter adimplere ſtuderet, quod ex his idem Archiepiſcopus dictum Prædeceſſorem noſtrum, & Romanam Eccleſiam ſibi, & Eccleſiæ ſuæ arctius obligaret, ac præfatus Prædeceſſor noſter lætari poſſet id, quod in hoc intendebat, ejus ſolerti ſtudio ſalubriter proveniſſe. Ad hæc nihilominus idem Prædeceſſor noſter in omnes Electores, qui memoratum Puerum ad hoc nominare, vel eligere, ſeu in ipſum conſentire, aut opere, vel opera conſilium, auxilium, vel favorem, ut eligeretur, dare præſumerent, excommunicationis ſententiam promulgavit, quam præcepit per eumdem Prædeceſſorem tuum, antequam ad nominationem, vel electionem aliquam procederetur ſuis Coelectoribus nunciari, quod ſi dictus Prædeceſſor tuus non faceret, eo ipſo ſe noſceret excommunicationis vinculo adſtrictum.

Injuncta ei lex curandi, ne Conradus in Imperatorem eligeretur.

Et Electores cenſuris ab hujuſmodi electione coerceret.

Nos igitur attendentes, quod idem Alexander Prædeceſſor noſter ad præmiſſa cum omni providentia, circumſpectione, attentione, maturitate, ac deliberatione proceſſit, ac prævidentes pericula, quæ memoratæ Romanæ immineret Eccleſiæ, ſi dictus Conradus Puer ullo unquam tempore aſſumeretur ad hujuſmodi regiam, vel imperatoriam dignitatem, & cupientes talibus periculis Apoſtolica ſollicitudine præcavere, hujuſmodi ejuſdem Alexandri Prædeceſſoris noſtri proceſſum de fratrum noſtrorum conſilio ex certa ſcientia ratificamus, & approbamus, ac auctoritate Apoſtolica confirmamus.

Alexandri Proceſſum ratificat Urbanus,

Verum quia dictus Prædeceſſor tuus de carnis ergaſtulo migravit, ut ſperamus ad Dominum; Nos dubitantes, ne tu, qui eidem tam in honore, quam in onere ſucceſſiſti, hujuſmodi proceſſus inſcius, & ignarus exiſtas, proceſſum ipſum in perſonam tuam duximus innovandum; Ideoque Fraternitatem tuam monemus, rogamus, & hortamur attente per Apoſtolica tibi ſcripta in virtute obedientiæ, & ſub debito fidelitatis, quo nobis, & Eccleſiæ Romanæ teneris, ac ſub pœna excommunicationis, quam ex tunc in te proferimus, diſtricte præcipiendo mandamus, quatenus memoratum Conradum Puerum nullo unquam tempore in Regem eligas, nec nomines, neque conſentias in eumdem, ita quod excommunicatus exiſtas, ſi contra mandatum noſtrum facere, vel venire præſumpſeris, & eumdem Conradum nominaveris, vel elegeris, aut in ipſum conſenſeris, ſeu opem, vel operam, conſilium, auxilium, vel fa-

Eademque mandat Maguntino.

favorem ut eligatur impenderis, & etiamſi ejus nominationem, & electionem non impediveris toto poſſe, aut ſi ad ipſius electionem, vel nominationem aliquo tempore forte proceſſeris, ſcias te prius excommunicatione ligatum. Aliis vero Principibus Coelectoribus tuis tam Eccleſiaſticis, quam Sæcularibus auctoritate noſtra firmiter inhibeas, ne ipſum ad hoc nominent, vel eligant, nec in eum conſentiant, promulgando eadem auctoritate in eos excommunicationis ſententiam, ſi contra hanc tuam inhibitionem venire tentaverint, imo noſtram, ita quod ſi eum ullo unquam tempore nominare, vel eligere, aut in ipſum conſentire præſumpſerint, noſcant ſe prius excommunicationis vinculo alligatos, ut ex hoc ipſo, ſi de prædicto Conrado quidquam in hac parte attentatum fuerit, ſit prorſus vacuum, irritum, & inane. Mandatum itaque, ac Præceptum ſuper hoc Apoſtolicum ſic fideliter, ſapienter, & efficaciter adimpleas, quod ex his nos, & præfatam Romanam Eccleſiam tibi, & Eccleſiæ tuæ arctius obliges, noſque gaudere poſſimus, id quod in hoc intendimus, tuo ſolerti ſtudio ſalubriter proveniſſe.

Cæterum nihilominus in omnes Electores, qui nominatum puerum ad hoc nominare, vel eligere, ſeu in ipſum conſentire, aut opem, vel operam, conſilium, auxilium, vel favorem, ut eligatur dare præſumpſerint, excommunicationis ſententiam promulgamus, quam ſtatim per te antequam ad nominationem, vel electionem aliquam aliquo tempore procedatur, reliquis tuis Coelectoribus præcipimus nuntiari, quod ſi non feceris, eo ipſo te noveris excommunicationis laqueo innodatum.

Dat. die 3. Junii 1262. Pont. An. I. — Datum Viterbii tertio nonas Junii, Pontificatus noſtri Anno primo.

VI.

Inquiſitores hæreticæ pravitatis, & eorum Notarii, a quocumque Officiali Sedis Apoſtolicæ delegato, non poſſunt excommunicari, ſuſpendi, vel interdici, abſque ejuſdem Sedis licentia ſpeciali.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, in Regno & dominio chariſſimi in Chriſto filii noſtri Illuſtris Regis Aragonum, deputatis a Sede Apoſtolica, & in poſterum deputandis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

§. 1. NE Inquiſitionis negotium, contra damnatam hæreſim prudentiæ veſtræ commiſſum impediri (quod abſit) propter aliquorum aſtutiam, vel etiam retardari contingat, vobis auctoritate præſentium indulgemus, ut nullus Sedis Apoſtolicæ delegatus, vel ſubdelegatus ab eo conſervator, aut etiam executor a Sede Apoſtolica deputatus eadem, ſeu etiam deputandus, in vos, vel quatuor Notarios, ſive Scriptores veſtros, ſuper his vobis fideliter obſequentes, quamdiu in proſecutione hujuſmodi negotii vos, & ipſi fueritis: poſſit excommunicationis, vel ſuſpenſionis, aut interdicti ſententiam promulgare, abſque ſpeciali mandato prædictæ Sedis, faciente plenam, & expreſſam de hac indulgentia mentionem.

§. 2. Decernentes irritum, & inane, ſi ſecus fuerit attentatum.

§. 3. Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum apud Montem Flaſconem ſecundo nonas Auguſti Pontificatus Noſtri Anno primo. — Dat. die 4. Aug. 1262. Pont. An. I.

VII.

Quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis, & eorum Socii Ordinis Fratrum Prædicatorum mutuo ſe poſſint ab excommunicatione abſolvere, irregularitatibus diſpenſare, a quibus per Priores ejuſdem Ordinis abſolvi poſſent.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Ordinis Prædicatorum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis in Regno, & dominio chariſſimi in Chriſto filii noſtri Illuſtris Regis Aragonum deputatis a Sancta Sede Apoſtolica, & in poſterum deputandis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

§. 1. UT negotium Fidei valeatis liberius promovere, vobis auctoritate præſentium indulgemus, ut ſi vos, & fratres veſtri Ordinis Socios veſtros excommunicationis ſententiam, & irregularitatem incurrere aliquibus caſibus ex humana fragilitate contingat, vel recolatis etiam incurriſſe, quia propter injunctum vobis officium ad Priores veſtros de levi ſuper hoc recurrere non poteſtis, mutuo vos ſuper his abſolvere, juxta formam Eccleſiæ, & vobis cum auctoritate noſtra diſpenſare poſſitis, in caſibus in quibus dictis Prioribus, ut dicitur, eſt ab Apoſtolica Sede conceſſum.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Datum apud Montem Flaſconem undecimo Nonas Auguſti, Pontificatus Noſtri Anno Primo.

VIII.

Exemptiones, & Immunitates Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti.

Congregationem hanc approbavit Cæleſtinus III. Conſtit. XXIV. pag. 61.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monaſterii Montis Virginis ad Romanam Eccleſiam nullo medio pertinentis Ordinis S. Benedicti Avellanæ Diœceſis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CUm a nobis petitur quod juſtum eſt & honeſtum, tam vigor æquitatis, quam ordo exigit rationis, ut id per ſollicitudinem officii noſtri ad debitum perducatur effectum. — Exordium.

§. 1. Eapropter dilecti in Domino filii, veſtris juſtis poſtulationibus grato concurrentes aſſenſu, Privilegium Alexandri Papæ fel: mem: Anteceſſoris noſtri in quo liquido cognoſcentes quod dictum cœnobium cum omnibus Eccleſiis, & locis ſuis ſubditis, nullo mediante ad Romanam

nam Eccleſiam pertineret, & quod non licet alicui Archiepiſcopo, ſive Epiſcopo, vel alii Eccleſiaſticæ perſonæ eidem Monaſterio, & ejus Eccleſiis excommunicationes, & ſuſpenſiones indicere, ut Fratres illic Domino ſervientes ab omni poteſtate, & juriſdictione, ac dominio Archiepiſcoporum, & Epiſcoporum, ſive aliarum perſonarum liberi, Eccleſiæ Romanæ libertatis gratia potirentur. Et licet non habeatur in eo mentio Diœceſani Epiſcopi, in cujus Diœceſi dictum Monaſterium eſt fundatum, & de ſolutione Canonis debiti ipſi Diœceſano Epiſcopo, ſive alii cuicumque Eccleſiaſticæ perſonæ ab ipſo cœnobio, vel Eccleſiis, & locis ipſi cœnobio ſubditis, eo non obſtante, auctoritate Apoſtolica, & ſpeciali privilegio, vos & Eccleſias & loca ipſi cœnobio ſubdita ab onere præſtationis, & exolutionis cujoſlibet canonis, liberamus, & eximimus: volentes vos multa libertatis prærogativa gaudere, & ſoli Romanæ Eccleſiæ cenſuales exiſtere, pro indicio perceptæ libertatis ab Apoſtolica Sede, prout contineri cognovimus tenore dicti privilegii quod ſine reprehenſione Bullæ, chartæ, vel litteræ apparebat.

Exemptio a quacumque canonis ſolutione.

Confirmatio libertatum omnium.

§.2. Et omnes immunitates, & libertates a Romanis Pontificibus Prædeceſſoribus noſtris, vobis, vel Monaſterio veſtro conceſſas. Nec non libertates, & exemptiones ſæcularium exactionum a Regibus, & Principibus, vel aliis Chriſti fidelibus, rationabiliter vobis, aut Monaſterio veſtro indultas, ſicut ea juſte, & pacifice obtinetis, vobis, & per vos eidem Monaſterio auctoritate Apoſtolica concedimus, & confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio communimus.

Clauſula.

§.3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ confirmationis, conceſſionis, & indulgentiæ infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare preſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus, ſe noverit incurſurum.

Dat. de 9. Januar. 1263. Pont. An. II.

Datum apud Urbem Veterem quinto idus Januarii, Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

IX.

Ex Regeſt. Vatican.

Magiſtris, & Scholaribus Studii Palentin. conceduntur Privilegia, & Exemptiones ad inſtar Univerſitatis Pariſien.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Epiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Palentin. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Celebris quondam Palentina Univerſitas.

COlebat hactenus deliciarum hortum Civitas Palentin. de ſub cujus portis fons irriguus emanabatur; Hortus ille profecto fructus uberes producebat, quorum ſuavitatem, & dulcedinem ad diverſas Mundi partes fontis affluentia derivabat. Erat enim in eadem Civitate, ſicut ex parte veſtra fuit propoſitum coram Nobis ſcientiarum ſtudium generale rudes erudiens, reddens debiles virtuoſos, & viros efficiens virtutum varietate fœcundos, horumque gratioſa fœcunditas litterarum dogmate plurimos inſtruebat, & quia per hoc non ſolum Palentia, ſed tota ſolebat Hiſpania ſpiritualis, & temporalis percipere commoditatis augumentum; Supplicaſtis humiliter, ut ad reformationem prædicti ſtudii, quod eſt non ſine multo ejuſdem Provinciæ diſpendio diſſolutum Apoſtolici favoris partes interponere curaremus.

Supplicatum Papæ pro reformanda.

Cum igitur ſicut accepimus ipſius ſtudii reformatio poſſit eidem Provinciæ multipliciter exiſtere fructuoſa, nos nolentes, quod lucerna tantæ claritatis in commone multorum diſpendium ſic extincta remaneat; ſed cupientes potius partes noſtras adjicere, ut ſolito fortius attendatur, tuis Frater Epiſcope ſupplicationibus inclinati, omnibus, & ſingulis Doctoribus, & Scholaribus, quos in eadem Civitate in quacumque facultate ſtudere contigerit, quod illis privilegiis, indulgentiis, libertatibus, & immunitatibus gaudeant, quibus Magiſtri, & Scholares gaudent Pariſiis, vel in aliis locis, in quibus habetur ſtudium generale, auctoritate præſentium indulgemus.

Privilegiorum communicatio.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere &c.

Dat. die 14. Maji 1263. Pont. An. II.

Datum apud Urbem Veterem ſecundo Idus Maji, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

X.

Ibid.

Quod Eccleſiaſtici per ſe ad Sæcularia judicia delegata, vel ordinaria Juriſdictione relicta trahi minime poſſint.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei: Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, & aliis Eccleſiarum Prælatis, Capitulis, & Clericis univerſis exemptis, & non exemptis per Tarraconenſem Provinciam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Quam ſit grave Eccleſiaſticos ad ſæcularia judicia trahi.

§.1. QUamvis ſit grave nimis, & divini plenum adverſione judicii, quod aliqui laici falcem in meſſem Domini ſacrilegis auſibus ingerentes Perſonas Eccleſiaſticas ſuis ſubjiciendo judiciis in periculum Fidei Eccleſiaſticæ moliuntur ſubvertere libertatem: Hoc tamen ardentius zelum commovet ultionis, quod iidem laici ſui fomentum erroris dicuntur in Clero aliquoties invenire, dum Clerici a Clericis, & quod eſt gravius Religioſis non ſolum inviti, ſed interdum voluntarii ſpretis Eccleſiaſticis Tribunalibus ad publica judicia pertrahuntur.

Et laicos his immiſceri.

§.2. Ad aures namque Apoſtolatus noſtri pervenit, quod nonnulli veſtrum ſpreto foro Eccleſiaſtico ſuper iis, quæ ad illud pertinent ſe mutuo pertrahunt ad judicium ſæculare. Aliqui vero judicium Eccleſiaſticum retardare, vel totaliter impedire volentes Regias prohibitiones contra alios impetrare præſumunt, aliquoties rem litigioſam per Regem ipſum, & alias ſæculares Perſonas occupari temere procurando.

§.3. Quia igitur illud indignum eſt, & divini judicii animadverſione digniſſimum, & ideo minime tolerandum univerſitati veſtræ diſtrictius inhibemus, ne aliquis veſtrum in contemptum publici beneficii, quod Clericorum Collegio, ita inviolabiliter eſt indultum,

ut ei privatis aliquorum pactis, vel conſenſibus nequeat derogari, alios ſuo relicto Judice ad publica tradere judicia prætextu conſuetudinis, qua quidam ſe ſuper hoc, ut dicitur munire contendunt, quamvis in talibus aliqua conſuetudo convaleſcere nequeat, vel impetrare prohibitiones, aut occupationes procurare hujuſmodi non præſumat. Nos enim timentes, ne vos niſi hæc corrigatis, & nos ſi ea neglexerimus incorrecta, indignationem æterni judicis incurramus, Venerabili Fratri noſtro Archiepiſcopo Tarraconen. per noſtras damus litteras in mandatis, ut contra omnes, quos circa prædicta culpabiles invenerit, auctoritate noſtra procedat juxta Canonicas ſanctiones, contradictores auctoritate noſtra per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo.

Prohibitio de qua in Rubrica.

Datum apud Urbemveterem ſecundo Idus Junii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 12. Junii 1263. Pont. An. II.

X I.

Ibidem.

Quod ad Eccleſiarum regimina promoti illa dumtaxat Beneficia retinere poſſint, quæ ſuæ promotionis tempore canonice retinebant.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Cauſa Decreti.

§ 1. Contingit interdum, quod a Sede Apoſtolica nonnullis in Epiſcopos electis conceditur, ut ipſi uſque ad certum tempus, vel ad Romani Pontificis beneplacitum voluntatis poſſint retinere omnia Beneficia Eccleſiaſtica, quæ promotionis ſuæ tempore obtinebant. Hujuſmodi autem conceſſionis prætextu plerumque quæſtionis materia ſuſcitatur, quibuſdam minus rationabiliter aſſerentibus, quod etiam ad illa beneficia, quæ talis electus conceſſionis ipſius tempore minus canonice retinebat, eadem conceſſio ſe extendit.

Decretum.

§. 2. Nos itaque ad omnem ambiguitatem tollendam tenore præſentium declaramus, quod hujuſmodi conceſſio extendatur ad illa dumtaxat Beneficia, quæ ab electis ipſis canonice obtinentur.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum apud Urbemveterem quinto Idus Julii Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 11. Julii 1263. Pont. An. II.

X I I.

Ibidem.

Civitas Recanaten. Romanæ Eccleſiæ rebellis Epiſcopali Dignitate privatur.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad certitudinem præſentium, & memoriam futurorum.

Recanatenſes cum Eccleſiæ hoſtibus juncti.

§. 1. Cives Recanatenſes antiquæ devotionis, & fidei quam ad Romanam gerere conſueverunt Eccleſiam, prorſus obliti, & favorabilium gratiarum, quibus Sedes Apoſtolica eos eorumque terram erigendo inibi Eccleſiam Cathedralem, ac decorando terram ipſam Epiſcopalis titulo Dignitatis multipliciter honoravit, immemores, & ingrati contra nos, & eamdem Eccleſiam calcaneo rebellionis erecto, ſic ejuſdem Eccleſiæ perſequtoribus pertinaciter in ipſius Eccleſiæ diſpendium adhæſerunt, ſicque patenter, & ferventer cum eiſdem perſequtoribus, in nocumentum fidelium ipſius Eccleſiæ de Anconitana Marchia conſpirarunt, quod ad offendendum in illis nos, & prædictam Eccleſiam ſua principaliter, & totaliter ſtudia convertentes quantumcumque ad eos clamaverimus, ut converſi ab erroris invio, quo damnabiliter, cum perſequtoribus ipſis incedunt, ad dulces, & ſuaves ipſius Eccleſiæ reverterentur amplexus, noluerunt hactenus vocem noſtræ piæ revocationis audire, ſed ad gravioris exagerationem offenſæ, adverſarus ipſius Eccleſiæ majora ſemper continuaverunt, & continuant incrementa favoris, qui eorum telis armati fortius, & crudelius ad totius depreſſionem inſiliunt Regionis. Et licet eorum culpis exigentibus digne, ac dure potuiſſemus ab olim procedere contra ipſos; volentes tamen miſericorditer experiri, utrum in eiſdem Civibus ſcintilla devotionis aliqua remanſiſſet, quæ ſalubribus excitata monitis, in debite reſurgeret charitatis ardorem, illorumque corda ex rebellionis jam tepefacta rigore in vigorem priſtinum, & amorem Eccleſiæ prædictæ reduceret, Cives ipſos per dilectum filium Manfredum Veronenſem electum Capitaneum, & Rectorem prædictæ Marchiæ, ac Ducatus Spoletan. ſub certa forma moneri, ut infra quindecim dies poſt monitionem hujuſmodi relictis eiſdem perſequtoribus præciſe ad noſtra, & ipſius Eccleſiæ mandata redirent, eiſque prædici fecimus, & etiam comminari, quod ſi infra hujuſmodi terminum talibus monitis non parerent, Nos ex tunc Civitatem Recanatenſem Epiſcopali Dignitate, qua iidem propter ipſorum infidelitatem, & alias etiam Venerabilem fratrem noſtrum Recanatenſem Epiſcopum habendo contemptui reddebant penitus ſe indignos, Apoſtolica auctoritate privare, & alias contra ipſos, & eamdem Civitatem dure, ac aſpere ſpiritualiter, & temporaliter prout videremus expediens procedere curaremus.

Contra Marchiam Anconitanam conſpirant.

Moniti ſæpius ut reſipiſcerent;

§. 2. Sed dicti Cives Recanatenſes, quia eorum mentes adeo ſunt ad rebellionis pertinaciam induratæ, quod nullius poſſunt ſuperinfuſione olei quomodolibet emolliri, hujuſmodi monitis, & comminationibus vilipenſis infra prædictum terminum, & etiam poſt terminum ipſum per quatuor menſium ſpatium expectati redire ad mandatum noſtrum, & ipſius Eccleſiæ non curarunt, imo Eccleſiam ipſam in ſuis fidelibus durius vexare poſtmodum præſumpſerunt. Propter quod nos non valentes ulterius abſque gravi Chriſti offenſa eorum iniquitates, & infidelitates amplius tolerare, ac conſiderantes, quod ferro ſcindenda ſunt vulnera, quæ fomentorum non recipiunt medicinam, prædictam Civitatem Recanatenſem de Fratrum noſtrorum conſilio Epiſcopali Dignitate perpetuo ſine aliqua ſpe reſtitutionis Apoſtolica auctoritate privamus: ſtatuentes, ut nullus unquam futuris temporibus Civitas eadem ad hujuſmodi Epiſcopalem Dignitatem valeat reaſſumi.

Monita ſpernunt.

Dignitate Epiſcopali privantur.

Nulli

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum apud Urbemveterem ſexto Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 27. Julii 1263. Pontific. Anno II.

XIII.

Ibidem.

Diffinitio controverſiæ inter Riccardum Comitem Corrubiæ, & Caſtellæ, a Legionis Regem, ut uterque denominetur in Romanorum Regem electus.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Diffinitio inter Fratres ſuper nominatione electorum in Imperatorem.

Cauſa ferendæ Definitionis.

§.1. ORdinato nuper Imperii negotio, prout conſideratis diligenter petitionibus partium, veſtriſque conſiliis credidimus expedire, dubitatio incidit, quo titulo uterque ad idem Imperium electorum in noſtris litteris ſit cenſendus. Pro parte ſiquidem dilecti filii Magnifici Viri Riccardi Comitis Corrubiæ dicebatur ipſum in eiſdem litteris in Romanorum Regem electum, & coronatum nominari debere, cum per felicis recordationis Alexandrum Papam Prædeceſſorem, & a Nobis etiam in quibuſdam noſtris litteris ad ipſum licet ſuper alio directis negotio ſic extiterit nominatus, ſicque cum jam ſit in poſſeſſione, vel quaſi hujuſmodi tituli non poteſt de cętero ei talis titulus ſine injuria detrahi, nec eſt aliquatenus detrahendus præſertim, cum nonnulli ex vobis tempore Prædeceſſoris ejuſdem ſuper hoc deliberatione præhabita ipſum taliter nominaverint.

Argumenta pro Riccardo Anglo, ut electus Romanorum Rex nuncupetur.

Quid Alphonſo Regi objectum.

§.2. Chariſſimo autem in Chriſto filio noſtro Regi Caſtellæ illuſtri pro eo non deberi talis titulus videbatur, quia idem Rex, nec quoad hunc titulum, cum nunquam per Papales litteras taliter intitulatus extiterit, nec quoad alia fuit in aliquam poſſeſſionem, vel quaſi Regni Alamaniæ aſſequutus, nec debet ſtatus pendentis negotii, cum alterutrius partis præjudicio immutari.

Contraria pro Alphonſo argumenta.

§.3. Pro memorato vero Rege Caſtellæ ſuggerebatur e contra, nullo modo Comiti memorato, ſed ipſi Regi Regni Alamaniæ titulum adſcribendum, cum plures de Principibus Electoribus vota ſua direxerint in Regem eumdem, & ipſum ad prædicta Regnum, & Imperium legitime duxerint eligendum. Præfato vero Comiti, nec per electionem, quæ de ipſo facta dicitur, cum nulla fuerit in Regno, & Imperio ſupradictis, nec per ſuperius allegata pro ipſo in Regio titulo ſit jus aliquod acquiſitum. Litteræ namque dicti Prædeceſſoris, nullum ſibi quoad Regium titulum jus dederunt, cum ſint litteræ placentia quædam, ne dicamus adulatoria non diffinitionem aliquam continentes, quod etiam ex eo apparet, quia licet ſuper hoc per ipſum Prædeceſſorem, & Fratres ſuos fuerit interdum deliberatio habita, numquam tamen fuit aliquid diffinitum, & ideo non eſt veriſimile, quod per dictas litteras voluerit ſuper eodem aliquid diffinire; unde per eaſdem litteras, nulla neceſſitas nobis indicitur obſervandi, quod continetur in eis, vel ipſius Prædeceſſoris in hoc veſtigiis inhęrendi. Nec litteræ noſtræ ſi etiam, ut dicitur, proceſſerunt, ad id aliquid operantur, tum quia non ſuper Imperii negotio, ſed ſuper quadam pecuniæ quantitate, quæ ab ipſo Comite Venerabili Fratri noſtro Portuen. Epiſcopo debita dicebatur, confectæ dicuntur, propter quod ſuper alio fidem non faciunt, nec jus tribuunt, ſicut per inſtrumentum ſuper alio confectum, in quo Vir, & Mulier ſe Conjuges nominant, Matrimonium non probatur, tum quia ſi data earumdem litterarum, ſi forſan appareant, attendatur, aperte liquebit, quod eo tempore tranſierunt, quando nos, qui non fueramus de Collegio Cardinalium, ſuper hujuſmodi negotio non eramus, nec eſſe poteramus inſtructi: Cardinalium etiam quorumdam litteræ, per quas ipſi Comiti ſub Regio nomine ſcriptum fuiſſe dicitur, nequaquam in hoc ſuffragari videntur eidem, cum non fuerint habita communi deliberatione, nec de omnium conſenſu conceſſæ. Quod etiam ex eo apparet, quod non omnium Cardinalium, ſed aliquorum tantummodo ſigilla eiſdem litteris fuiſſe dicuntur appenſa.

Comiti objecta.

§.4. Cum igitur ex prædictis Prædeceſſoris noſtris, vel Cardinalium litteris nullum ſit dicto Comiti circa titulum, de quo agitur, jus, vel poſſeſſio acquiſita, nulla dici poſſet injuria, vel detractio fieri, ſi de cętero in litteris dirigendis ad eum idem titulus minime poneretur, nec ſtatus inſtantis negotii cenſeri poſſet in ipſius Comitis præjudicium immutari, ſi prædicto Regi, qui ſicut prædicitur propter Electorum pluralitatem potior allegatur in jure, adderetur electi titulus, cum rei veritate concurrens, ſed allegatio immutationis hujuſmodi eidem Comiti potius efficaciter videtur obſtare, pro eo, quod adſcriptio tituli quam per litteras dicti Prædeceſſoris noſtri, & Cardinalium ſibi factam allegat pendente negotio non cognitionaliter, nec partibus conſtitutis cominus facta fuit.

§.5. Nos itaque iis, & aliis, quæ circa hæc movere poterant, plene diſcuſſis, auditis quoque veſtris conſiliis, ut lignum in medio Paradiſi poſitum veraciter præſentemus, medium decrevimus eligendum, nec ſubinclinari ad dexteram, vel ſiniſtram. Et ideo cum tam memoratus Comes, quam præfatus Rex electi fuerint, nos veritatem ſequentes ſine alterutrius partis præjudicio utrumque ipſorum decrevimus in noſtris litteris nominandum in Romanorum Regem electum.

Definit Pontifex utrumque electi Romanorum Regis titulo decorandum.

Datum apud Urbemveterem ſeptimo Idus Auguſti Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 7. Auguſti 1263 Pontific. Anno II.

XIV.

Ex eodem Regeſt.

Approbatio loci Sepulturæ in Inſula Gadicen. a Caſtellæ, & Legionis Rege pro ſui corporis condendis reliquiis electi, quæ Inſula Epiſcopali ornatur dignitate.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Regi Caſtellæ, & Legionis illuſtri, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

§.1. EXcelſum fecit in terris, qui habitat in altiſſimis Deus pro eo potiſſime Regnum tuum ipſius terminos dilatando magnifi-

gnifice, quod Regia Celſitudo ſuam ab ipſo, qui tam ſibi tribuit potentiam, gratitudine debita recognoſcens non ad oppreſſionem fidelium, ſed propagationem fidei, & divini cultum nominis per Populorum multiplicationem fidelium augumentandum adverſus nationes exteras jugiter experitur. Ex hoc namque ipſe Deus, tam Progenitores tuos, quam & tuam magnificentiam exultationis, & letitiæ oleo præparticipibus tuis ungens tibi nomen fecit grande ſupra nomen Magnorum, qui ſunt in terra tibi, & dicto Regno in rore Cœli, & terræ pinguedine uberrime benedictione impenſa: propter quod Romana Eccleſia Mater tua ſuper te filio benedicto, & Chriſtianiſſimo Principe jocundatur, & gaudet, ac preces ad Deum fundit aſſiduas, ut ab omni te adverſitate cuſtodiens concedat, quod per Regnum temporale, quod obtines, felici commercio tibi pateat expeditius tranſitus ad æternum.

Alfonſus Caſtellæ Rex de Religione optime meritus.

§. 2. Et quidem plura ſunt, & maxima, quæ de Regalis Excellentiæ virtuoſis, & ſtrenuis actibus recenſeri poſſunt, ſed admirandum noſtris nuper venit inſinuatione Regia ſenſibus, & ſtupendum propoſitum, quod de Regalis corporis ſepultura non a ſuggeſtione humana, ſed a ſpiritu Domini concepiſti, per quod liquido datur intelligi, quod pro fide dilatanda Catholica, & fidelium robore decertare cupias etiam rebus humanis exemptus, ut quod vivens Regium corpus, nondum efficere potuit efficaciter, exanime in tuæ ſalutis compendium proſequatur. Nam cum Inſula Gadicen. in qua, ut aſſeritur eſt maris portus accommodus, & tranquillus propter Mediterranei ſtructuram, Maris Africæ ſit infeſta plurimum, & ad ejus conquiſitionem janua poſſit eſſe fidelibus, ſi ſuper excreſcentibus Chriſtianis incolis repleatur; Tu id tamquam fideliſſimus Princeps attendens prudenter, ut tua clara memoria poſtquam in Domino requieveris, Reges, qui tibi ſucceſſerint, ad ipſius loci cuſtodiam, & augumentum animet, & inducat, ac propter hoc fideles Populi libentius inibi eligant incolatum, apud Eccleſiam Sanctæ Crucis, quam in ipſa inſula loco dicto Calrz, ut taceamus de fulciendis nunc per te Herculeis ædificiis, & mænibus reſtaurandis antiquis miro facis opere fabricari, quam nos ad tuam inſtantiam per noſtras litteras Pontificalis Cathedræ titulo decorari mandamus, elegiſti deliberatione pia, & provida ſepulturam, a Nobis ſuppliciter poſtulans, ut quod a te de ſepultura hujuſmodi pro fidei, fideliumque favore factum eſt, Apoſtolicæ acceptationis robore munientes id adimpleri diſtrictius mandaremus.

Sepulchrum eligit in Inſula Gadicenſi;

Urbanus Epiſcopali eam ornat dignitate.

§. 3. Nos itaque, cum nullus ibi de tuis majoribus, cujus ad id affectione traharis, fuerit tumulatus, veriſimili conjectura tenentes, quod hæc laudabilis, & accepta Deo, ut credimus diſpoſitio Regiæ ſepulturæ de fidei, & charitatis fervore tantum proceſſit, tuis poſtulationibus annuendo eam gratam, & acceptam habemus auctoritate præſentium univerſis Clericis, & Laicis, quorum intererit, ſub pœna excommunicationis diſtrictius injungentes, ut te circa ſepulturam ipſam in diſpoſitione hujuſmodi finaliter perdurante, cum de hac luce Deo vocante migraveris, corpus tuum honorifice in dicta Eccleſia Sanctæ Crucis, quantum in ipſis fuerit faciant ſepelliri, nec aliquatenus ſuper hoc venire præſumant contra Regiam voluntatem.

Confirmat quoque Regiam de Sepultura diſpoſitionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ acceptationis, & mandati infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis &c.

Clauſulæ.

Datum apud Urbemveterem duodecimo Kalendas Septembris Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 21. Auguſt. 1263. Pont. An. II.

XV.

Quod Eccleſiaſtici in Cauſis, quæ ad Forum Eccleſiaſticum pertinent, ad ſeculare judicium ab aliis non trahantur.

Ibidem.

Eccleſiaſticis, ne ſe ad ſæcularia judicia trahant, interdictam ab eodem Urbano vidimus Conſtit. X.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Decanis, Archidiaconis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ſeu Rectoribus, ac univerſis Clericis per Hiberniam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

PRoviſionis noſtræ provenire debet auxilio, ut libertas Eccleſiaſtica ſemper in melius Deo favente proficiat, & ſi quid obſtare dignoſcitur, per nos ſollicite corrigatur.

Exordium.

§. 1. Sane mirantes ſæpe audivimus, & referimus conturbati, quod nonnulli veſtrum libertatem ipſam, quam deberent aſſidue, cum omni diligentia promovere, novis adinventionibus conculcare geſtiunt, & alias deprimere nequiter non verentur, dum alter alium ſuper decimis, teſtamentis, ac rebus aliis, & actionibus perſonalibus, quæ ad Forum Eccleſiaſticum dumtaxat pertinent, relicto Eccleſiaſtico Judice in Foro Seculari convenire præſumit, & ſi quando inter aliquos veſtrum cauſa ſpectans ad eumdem Forum Eccleſiaſticum coram Delegatis Apoſtolicæ Sedis, vel locorum Ordinariis agitatur, reus malitioſe procurat eiſdem Delegatis, aut Ordinariis inhibitionem Regiam dirigi ne in cauſa, quæ coram eis pendere dignoſcitur ulterius procedatur Actore, quandoque coacto propter hoc ſuo juri cedere, vel ad forum non debitum declinare.

Cauſæ faciendi Decreti.

§. 2. Quia vero tantæ temeritatis exceſſui per Apoſtolicæ Sedis providentiam decet modis omnibus obviare, Univerſitati veſtræ auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, quatenus a præmiſſis, & aliis, quæ prædictæ repugnant privilegio libertatis, vel impediunt effectum juſtitiæ, penitus deſiſtatis, quinimo circa defenſionem, & promotionem libertatis ejuſdem, ita mente vigili, & conſtanti animo deſudetis, quod exinde vobis præmium divinæ gratiæ, ac noſtri favoris augumentum digne valeat provenire, alias autem ommittere, nullo modo poterimus, quin per diſciplinam rigidam, & perſonis metuendam improvidis oſtendamus, quod illos cor noſtrum pupugiſſe duris arbitramur aculeis, qui juſtitiæ vigorem impediunt, vel ſæpedictæ robur nituntur elidere libertatis.

Decretum.

Datum apud Urbemveterem Kalendis Decembris Pontificatus noſtri anno tertio.

Dat. die 1. Decem. 1263. Pontific. Anno III.

Quod

XVI.

Ex eodem Regeſt.

Quod Caſtra, Feuda, Terras, & alia in Campania, & Maritima conſiſtentia nonniſi Perſonis de eiſdem Provinciis oriundis vendi, donari, ſeu infeudari poſſint.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

Pœnæ contra huic Statuto inobedientes.

§.1. ROmanæ Eccleſiæ, eujos regimini licet immeriti auctore Domino præſidemus iodemnitatibus precavere, ac proſpero, & tranqoillo Provinciæ, Campaniæ, Maritimæque ſtatui Apoſtolica ſollicitudine providere volentes, univerſis Baronibus, Militibus, Civibus, & generaliter omnibus utrioſque ſexus Campaniæ, & Maritimæ prædictarum onicuique videlicet Baroni, & Baroniſſæ ſub mille, Militi vero, & Mulieri de militari genere prodeunti ſob quingentarum, ſingulis autem Civibus, & aliis quibuſcumque utriuſque ſexus ſub treeentarum librarum provenien. pœnis auctoritate Apoſtolica diſtrictius inhibemus, ne Caſtra, Feuda, Homines, Vaſſallos, Terras, Domos, Vineas, aut poſſeſſiones alias, ſeu alia quæcumque bona immobilia. ſeu jura ipſorum in partibus earumdem Campaniæ, vel Maritimæ conſiſtentia alicui, vel aliquibus Eccleſiaſticis, ſæcularibuſve perſonis cujuſcumque ſtatus, dignitatis, ordinis, vel conditionis exiſtant, quæ non ſint de eiſdem Campania, vel Maritima, & exinde oriundæ, & quæ etiam non ſint de foro Rectoris ejuſdem Provinciæ vendere, diſtrahere, donare, permutare, locare, aut ad Cenſum, vel Emphyteuſim dare, aut alio quocumque modo, vel titulo alienare præſumaot.

Irritatio contractuum contra hanc legem factorum.

§.2. Nos enim ex tunc omnem contractum, ſi quem contra hujuſmodi noſtram inhibitiooem fieri, vel celebrari contigerit, irritum penitus, vacuum decernimus, & inanem, ac nullius prorſus eiſtere firmitatis.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Dat. die 12. Decem. 1263 Pont. An. III.

Datum apud Urbemveterem quarto Idus Decembris Pontificatos noſtri anno tertio.

XVII.

Ex Belland. Martii To. 3. pag. 393.

Privata Recanatenſi Civitate Epiſcopali dignitate Auximanæ reſtituitur cum omoibus juribus &c.

Auximanum Civitatem Epiſcopali privatum dignitate Humanatenſi Epiſcopo addixit Innoc. IV. Conſtitut. XV. pag 314. Recanatenſibus vero ademptam dignitatem eamdem ab Urbano legimus ſuperius Conſtit. num. XIII. pag. 410.

Urbaous Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Clero Civitatis, & Diœceſis Aoximanæ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

REcti ſtatera judicii æquo tonc examioe temperatur, cum digna virtotibus præmia, & congrua vitiis ſtipendia recompenſat: Sic enim quibuſque quod ſuum eſt ex ordine reddente juſtitia obſeqniis videlicet gratiam, & injuriis talionem, ad benemerendum lentos moveot exempla mercedum, & in delicta pronos interdum ab incentivo pravæ emulationis metus cohibet ultionis.

Auximanis Epiſcopatu privatis propter rebellionem; & dignitas Recanatenſibus data.

Olim ſiquidem erga Cives Auximanos, & Incolas Caſtri Recanatenſis, Humaoatenſis Diœceſis, Apoſtolica Sedes eorum Mater, hujuſmodi utens judicii æquitate, quia iidem Cives in devotionis, & rebellioois aſſumpſerant ſpiritum contra illam, Civitatem eorum Epiſcopali digoitate privavit, ac eam cum tota Diœceſi ſua ad Caſtrum prædictum, eujus tunc incolæ dictæ Sedis erant devoti, tranſtulit Civitatem ipſam, & Eccleſiam Auximanam Venerabili Fratri noſtro Epiſcopo, & Eccleſiæ Humaoatenſi io recompenſationem dicti Caſtri, quod Humanatenſis Diœceſis tunc erat, in ſpiritualibus ſubmittendo,

Auximanorum pœnitentia, & emendatio.

Porro prædicti Cives Auximani in devotionis, & rebellionis hujuſmodi ootam, per humilem, promptam, & devotam obedientiam, ac multa, grataque obſequia modernis temporibus expiarunt. Nam pro tuendis ejuſdem Sedis juribus, & honore, & Patriæ libertate pugnantes, gravia rerum damna, & perſonarum ſuſtinuere pericula, & quaſi quotidie ſuſtinent, illata eis ab ipſius Sedis perſecutoribus, & filiis indevotis: Dicti vero Recanatenſis Caſtri Incolæ in ſenſum dati reprobum, Dei, & ejuſdem Sedis reverentia, & timore poſtpoſitis, & ad rebellionis ſuperbiam ſpiritu affirmato, perſecutori Sedis ejuſdem reverentia, & timore poſtpoſitis, & ad rebellionis ſuper ſpirito affirmato, perſeeotori Sedis ejuſdem contra eam, ipſiuſque fideles damnabiliter adhærere præſumunt: propterea tamquam accepti a præfata Sede beneficii immemores, & ingrati reddiderunt, facta ſibi hujuſmodi gratia ſe indignos, meritoque privandos.

Recanatenſium ingratitudo.

Id itaque nos, & Fratres noſtri provide attendentes, & conſiderantes prudenter, quod favorem devotio promeretur, quodque urgendi ſunt impugnatores Eccleſiæ condignæ puuitionis aculeo, ut ſi eiſiat poſſibile a ſua reſiliant pravitate, atque ad ſtudium devotionis debitæ, vitæque laudabilis ſe convertant, prædictum Caſtrum, & ipſius homines, propter indevotionem, & ingratitudinem eorumdem perpetuo de ipſorum Fratrum conſilio, & Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ſopra dicta Epiſcopali dignitate privavimus, eamque dignitatem non obſtantibus privatiune, ac ſubmiſſione præmiſſis, Civitati eidem plenarie, dictæque Auximanæ Eccleſiæ integre. prædictorum Civium exigentibus meritis, reſtituimus, prout eas habuerunt ab antiquo, Civitatem ipſam, & habitatores ejus, & prædictam Aoximanam Eccleſiam ab omni juriſdictione Epiſcopi, & Eccleſiæ Humanatenſis penitus eximendo.

Dempta itaque iis ea dignitas Auximanis reſtituitur.

Cæterum volentes regimen Eccleſiæ Auximanæ tali per Apoſtolicam providentiam committi perſonæ, quæ tanto congrueret oneri, & honori, dilectum filium Benvenutum, Auximanum electum tunc Cappellanum noſtrum, & Archidiaconum Anconitanum moribus, & vita coofpicuum, litterali ſcientia præditum, io ſpiritualibus providum, & in temporalibus circumſpectum, Virum utique ſecundum cor noſtrum, ipſi Auximanæ Eccleſiæ de prædictorum

Datuſque eiſdem Benvenutus Epiſcopus.

rum Fratrum noſtrorum conſenſu in Epiſcopum præficimus, & Paſtorem, firmam ſpem, fiduciamque tenentes, quod per ſuam induſtriam, divina præcedente gratia, & favore Apoſtolico ſubſequenta, commiſſa ſibi ſæpedicta Auximana Eccleſia ſpiritualibus, & temporalibus proficere incrementis, & memorata Civitas in ſtatu reformari proſpero, & in devotione, ac fidelitate dictæ Sedis valeat roborari.

Obedientia ei præſtanda.

Quocirca Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur attente, per Apoſtolica vobis ſcripta mandantes, quatenus eumdem electum, tamquam Patrem, & Paſtorem animarum veſtrarum devote ſuſcipientes, obedientiam ſibi, & reverentiam debitam impendatis, ipſius ſalutaribus monitis, & mandatis humiliter intendendo, alioquin ſententiam, quam idem rite tulerit in rebelles, ratam habebimus, & faciemus auctore Domino ad ſatisfactionem condignam obſervari.

Dat. die 13. Martii 1264. Pont. An. III.

Datum apud Urbem Veterem tertio idus Martii, Pontificatus noſtri anno tertio.

XVIII.

Edidit Wilkinſ. Concil. Britan. To. 1. pag. 760.

Condemnantur omnia Statuta, & Conſpirationes a Magnatibus Regni Angliæ Oxoniæ factæ.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri (Bonifacio) Archiepiſcopo Cantuarien. & dilecto filio . . . . . Abbati S. Dionyſii in Francia Pariſien. Diœceſis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Urbani de Regni Angliæ tranquillitate ſollicitudo.

CHariſſimnm in Chriſto filium noſtrum (*Henricum*) Regem Anglorum illuſtrem, & Regnum ejus, quod Deo, & Apoſtolicæ Sedi multa fore dignoſcitur ſubjectione devotum, necnon Incolas ipſius Regni tamquam dictæ Sedis filios ſpeciales paternæ dilectionis brachiis amplectentes, deſideramus eis ſtatum procurare pacificum, ipſorumque diſpendiis Deo propitio ſalubriter obviare.

Statuta nonnulla Oxonii contra eum facta a Magnatibus.

Cnm igitur, ſicut ad noſtrum pervenit auditum, nonnulli Magnates, & alii ejuſdem Regni diverſas proviſiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, & conſpirationes, & nonnulla Statuta ad invicem apud Oxoniam fecerint, vallantes ea propriis juramentis, & diverſarum adjectione pœnarum, nos intelligentes, quod ex his in eodem Regno gravis extitit turbationis materia ſuſcitata, quodque illa poſſunt prædictæ Sedi multipliciter generare præjudicium, & libertati eccleſiaſticæ non modicum detrimentum; cupientes quoque ut Regnum ipſum extincto diſſenſionis, & ſcandali fomite in tranquillitate perſiſtat, & pacis affluat ubertate; proviſiones, ordinationes, ſtatuta, obligationes, conjurationes, colligationes, & conſpirationes hujuſmodi quocumque nomine cenſeantur, de poteſtatis Apoſtolicæ plenitudine caſſavimus, & irritavimus, caſſa, & irrita, & nullius firmitatis exiſtere nunciavimus, pęnas quaſcumque ſuper hoc adjectas, & juramenta præſtita relaxantes, ac decernentes quoſcumque ad obſervationem juramentorum hujuſmodi, & ad pęnas eaſdem aliquatenus non teneri.

Irritata ab Urbano.

Hæc irritatio per Delegat. Apoſtol. publicanda.

Quocirca diſcretioni veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus vos, vel alter veſtrum per vos, vel alium, ſeu alios proviſiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, conſpirationes, & ſtatuta hujuſmodi in locis, in quibus expedire videritis, publice, & ſolemniter caſſa, & irrita nunciantes Venerabilibus Fratribus noſtris univerſis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, & dilectis filiis, Abbatibus, Prioribus, ac aliis Eccleſiarum Prælatis, necnon Comitibus, Baronibus, Magnatibus, & aliis prædicti Regni Perſonis Eccleſiaſticis, & Sæcularibus, cujuſcumque dignitatis, ſtatus, ordinis, & conditionis fuerint, firmiter præcipiatis ex parte noſtra, ut proviſiones, ordinationes, obligationes, conjurationes, colligationes, conſpirationes, & ſtatuta præmiſſa pro caſſis, & irritis penitus habeant, eis nihilominus diſtrictius inhibendo, ne contra caſſationis, & irritationis noſtræ tenorem aliquid attentare præſumant.

Obſtantium denegatio.

Illos autem, qui contra caſſationem, irritationem, ſeu præceptum, aut inhibitionem hujuſmodi quomodolibet venire præſumpſerint, a tali præſumptione auctoritate noſtra appellatione poſtpoſita, compeſcatis non obſtante ſi aliquibus a Sede Apoſtolica ſit indultum, quod excommunicari, interdici nequeant, aut ſuſpendi, & indulgentia dictæ Sedis, qua illis de Regno Angliæ dicitur eſſe conceſſum, ut extra Regnum ipſum, vel citra Marc Anglicanum in cauſam trahi, vel ad judicium evocari non poſſint per Litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia indulgentia dictæ Sedis cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam mandati noſtri executio poſſit quomodolibet impediri, & de qua in noſtris litteris mentio fieri debeat ſpecialis, & Conſtitutione de duabus dietis edita in Concilio generali, & illa, quam felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter edidiſſe dignoſcitur de aliquibus per generalem clauſulam, quidam alii ultra quatuor ad judicium non trahendis.

Dat. die 24. Martii 1264. Pontific. Anno III.

Datnm apud Urbem Veterem nono Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri anno tertio.

XIX.

Inſtitutio Feſtivitatis Sanctiſſimi Corporis Chriſti, pro Feria quinta poſt Octavam Pentecoſtes quotannis ſolemniter celebrandæ.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus, Patriarchis, Archiepiſcopis, Epiſcopis, & aliis Eccleſiarum Prælatis, ad quos litteræ iſtæ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

TRanſiturus de hoc Mundo ad Patrem Salvator noſter Dominus Jeſus Chriſtus, cum tempus ſuæ Paſſionis inſtaret, ſumpta Cœna in memoriam mortis ſuæ, inſtituit ſummum, & magnificum ſui Corporis, & Sanguinis Sacramentum, Corpus in cibum, & Sauguinem in poculum tribuendo. Nam quotiens hunc

Pa-

Digitized by Google

Euchariſtiæ Sacramenti.

Panem manducamus, & Calicem bibimus, mortem Domini annunciamus. In inſtitutione quidem bujus Sacramenti dixit ipſe Apoſtolis, Hoc facite in meam commemorationem, ut præcipuum, & inſigne memoriale ſui amoris eximii, quo nos dilexit, eſſet nobis hoc præcelſum, & Venerabile Sacramentum, memoriale inquam mirabile, ac ſtupendum, delectabile, ſuave, tutiſſimum, ac ſuper omnia pretioſum, in quo innovata ſunt ſigna, & mirabilia immutata, in quo habetur omne delectamentum, & omnis ſaporis ſuavitas, ipſaque dulcedo Domini deguſtatur, in quo utique vitæ ſuffragium conſequimur, & ſalutis. Hoc eſt memoriale dulciſſimum, memoriale ſalvificum, in quo grata nostræ Redemptionis noſtræ recenſemus memoriam, in quo a malo retrahimur, & in bono confortamur, & ad virtutum, & gratiarum proficimus incrementa, in quo profecto proficimus ipſius corporali præſentia Salvatoris. Alia namque quorum memoriam agimus, ſpiritu, menteque complectimur: ſed non propter hoc realem eorum præſentiam obtinemus. In hac vero Sacramentali Chriſti commemoratione, Jeſus Chriſtus præſens ſub alia quidem forma, in propria vero ſubſtantia eſt nobiſcum. Aſcenſurus enim in Cœlum, dixit Apoſtolis, & eorum ſequacibus, Ecce ego vobiſcum ſum omnibus diebus uſque ad conſummationem ſæculi, benigna ipſos promiſſione confortans, quod remaneret, & eſſet cum eis etiam præſentia corporali. O digna, & numquam intermittenda memoria, in qua mortem noſtram recolimus mortuam, noſtrumque interitum interiiſſe, ac lignum vivificum ligno Crucis affixum, fructum nobis attuliſſe ſalutis. Hæc eſt commemoratio glorioſa, quæ fidelium animos replet gaudio ſalutari, & cum infuſione lætitiæ devotionis lacrymas ſubminiſtrat, Exultamus nimirum noſtram memorando liberationem, & recolendo Paſſionem dominicam per quam liberati ſumus, vix lacrymas continemus. In hac itaque ſacratiſſima commemoratione, adſunt nobis, ſuavitatis gaudium ſimul, & lacrimæ; quia & in ea congaudemus lacrymantes, & lacrymamur devote gaudentes, lætas habendo lacrymas, & lætitiam lacrymantem, nam & cor ingenti perfuſum gaudio, dulces per oculos ſtillat guttas. O divini amoris immenſitas, divinæ pietatis ſuperabundantia, divinæ affluentia largitatis. Dedit enim nobis Dominus omnia, quæ ſubjecit ſub pedibus noſtris, & ſuper univerſas terræ creaturas, contulit nobis dominii principatum. Ex miniſtris etiam ſpirituum ſuperiorum, nobilitat & ſublimat hominis dignitatem. Adminiſtratorii namque ſunt omnes in miniſterium, propter eos, qui hæreditatem ſalutis capiunt deſtinati. Et cum tam copioſa fuerit erga nos ejus munificentia, volens adhuc ipſe in nobis ſuam exuberantem charitatem præcipua liberalitate monſtrare, ſemetipſum nobis exhibuit, & tranſcendens omnem plenitudinem largitatis, omnem modum dilectionis excedens, attribuit ſe in cibum. O ſingularis, & admiranda liberalitas, ubi donator venit in donum, & datum eſt idem penitus cum datore. Quam larga, & prodiga largitas, cum tribuit quis ſe ipſum. Dedit igitur nobis ſe in pabulum, ut quia per mortem homo corruerat, & per cibum ipſe relevaretur ad vitam. Cecidit homo per cibum ligni mortiferum, relevatus eſt homo per cibum ligni vitalis. In illo pependit eſca mortis, in iſto pependit vitæ alimentum. Illius eſus meruit læſionem, iſtius guſtus intulit ſanitatem. Guſtus ſauciavit, & guſtus ſanavit. Vide, quia unde vulnus eſt ortum, prodiit & medela; & unde mors ſubiit, exinde vita evenit. De illo ſiquidem guſtu dicitur, Quacumque die comederis, morte morieris; de iſto vero loquitur, Si quis comederit ex hoc pane, vivet in æternum Hic eſt cibus, qui plene reficit, vere nutrit, ſummeque impinguat, non corpus, ſed cor, non carnem, ſed eſcam, non ventrem, ſed mentem. Homini ergo, qui ſpirituali alimonia indigebat, Salvator ipſe miſericors, de nobiliori, & potentiori hujus mundi alimento pro animæ refectione pia diſpoſitione providit, decens quoque liberalitas extitit, & conveniens operatio pietatis, & verbum Dei æternum, quod rationabilis creaturæ cibus eſt, & refectio, factum caro, ſe rationabili creaturæ carni & corpori, homo videlicet, in edulium largiretur: panem enim Angelorum manducavit homo, & ideo Salvator ait, Caro mea vere eſt cibus. Hic panis ſumitur, ſed vere non conſumitur; manducatur, ſed non tranſmutatur, quia in edentem minime transformatur, ſed ſi digne recipitur, ſibi recipiens conformatur. O excellentiſſimum Sacramentum, o adorandum, venerandum, colendum, glorificandum, præcipuis magnificandum laudibus, dignis præconiis exaltandum, cunctis honorandum ſtudiis, devotis proſequendum obſequiis, & ſinceris mentibus retinendum. O memoriale nobiliſſimum intimis commendandum præcordiis, firmiter animo alligandum, diligenter reſervandum in cordis utero, & meditatione, ac celebritate ſedula recenſendum. Hujus memorialis continuam debemus celebrare memoriam, ut illius cujus ipſum fore memoriale cognoſcimus, ſemper memores exiſtamus, quia cujus donum, vel munus frequentius aſpicitur, hujus memoria ſtrictius retinetur.

Cauſæ inſtituendæ ſolemnis Feſtivitatis.

§. 1. Licet igitur hoc memoriale Sacramentum in quotidianis Miſſarum ſolemniis frequentetur, conveniens tamen arbitramur, & dignum, ut de ipſo ſemel ſaltem in anno, ad confundendam ſpecialiter hæreticorum perfidiam, & inſaniam, memoria ſolemnior, & celebrior habeatur. In die namque Cœnæ Domini, quo die ipſe Chriſtus hoc inſtituit Sacramentum, Univerſalis Eccleſia pro pœnitentium reconciliatione, ſacri confectione chriſmatis, adimpletione mandati circa lotionem pedum, & aliis quamplurimum occupata, plene vacare non poteſt celebrationi hujus maximi Sacramenti. Hoc enim circa Sanctos, quos per anni circulum veneramur, ipſa obſervat Eccleſia, ut quamvis in Letaniis, & Miſſis, ac aliis etiam ipſorum memoriam ſæpius renovemus; nihilominus tamen ipſorum natalitia certis diebus per annum ſolemnius recolat, feſta propter hoc eiſdem diebus ſpecialia celebrando. Et quia in his feſtis circa ſolemnitatis debitum, aliquid per negligentiam, aut rei familiaris occupationem, aut alias ex humana fragilitate omittitur, ſtatuit ipſa Mater Eccleſia certum diem, in qua generaliter omnium Sanctorum commemoratio fieret,

ret, ut in hac ipſorum celebratione communi, quicquid in propriis ipſorum feſtivitatibus omiſſum exiſteret, ſolveretur. Potiſſime igitur exequendum eſt erga hoc vivificum Sacramentum Corporis, & Sanguinis Jeſu Chriſti, qui eſt Sanctorum omnium gloria, & corona, ut Feſtivitate, ac celebritate præfulgeat ſpeciali, quatenus in eo quod in aliis Miſſarum officiis circa ſolemnitatem eſt forſitan prætermiſſum, devota diligentia ſuppleatur, & fideles feſtivitate ipſa inſtante, intra ſe præterita memorantes, id quod in ipſis Miſſarum ſolemniis ſecularibus forſan agendis impliciti, aut alias ex negligentia, vel fragilitate humana minus plene geſſerunt, tunc attente in humilitate ſpiritus, & animi puritate reſtaurent. Intelleximus autem olim dum in minori eſſemus officio conſtituti, quod fuerat quibuſdam Catholicis divinitus revelatum, feſtum hujuſmodi generaliter in Eccleſia celebrandum.

Inſtitutio Feſtivitatis ſingulis annis feria V. poſt Octavam Pentecoſtes.

§.2. Nos itaque ad corroborationem, & exaltationem Catholicæ fidei, digne, ac rationabiliter duximus ſtatuendum, ut de tanto Sacramento præter quotidianam memoriam, quam de ipſo facit Eccleſia, ſolemnior, & ſpecialior annuatim memoria celebretur, certum ad hoc deſignantes, & deſcribentes diem, videlicet feriam quintam proximam poſt Octavam Pentecoſtes, ut in ipſa quinta feria devotæ turbæ fidelium propter hoc ad Eccleſias affectuoſe concurrant, & tam Clerici, quam Populi gaudentes, in cantica laudum ſurgant. Tunc enim, omnium corda, & vota, ora, & labia, hymnos perſolvant lætitiæ ſalutaris; tunc pſallat fides; ſpes tripudiet; exultet charitas; devotio plaudat; jubilet chorus; puritas jucundetur. Tunc ſinguli, alacri animo, pronaque voluntate conveniant ſua ſtudia laudabiliter exequendo, tanti feſti ſolemnitatem celebrantes. Et utinam ad Chriſti ſervitium ſic ejus fideles ardor inflammet, ut per hæc, & alia proficientibus ipſis meritorum cumulis apud eum, qui ſeſe dedit pro eis in pretium, tribuitque ſe ipſis in pabulum, tandem poſt hujus vitæ decurſum eis ſe in præmium largiatur.

Adhortatio ad eam devote celebrandam.

§.3. Ideoque Univerſitatem veſtram monemus, & hortamur in Domino, & per Apoſtolica ſcripta in virtute ſanctæ obedientiæ diſtricte præcipiendo mandamus, in remiſſionem peccatorum injungentes, quatenus tam excelſum, & tam glorioſum feſtum, prædicta quinta feria ſingulis annis devote, & ſolemniter celebretis, & faciatis ſtudioſe per univerſas Eccleſias Civitatum veſtrarum, & Diœceſum celebrari, ſubditos veſtros in dominica dictam quintam feriam proxime præcedente, ſalutaribus monitis ſollicite, per vos, & per alios exhortantes, ut per veram, & puram confeſſionem, eleemoſynarum largitionem, attentas, & ſedulas orationes, & alia devotionis, & pietatis opera, taliter ſe ſtudeant præparare, quod hujus pretioſiſſimi Sacramenti mereantur fieri participes illa die, poſſintque ipſum ſuſcipere reverenter, ac ejus virtute augmentum conſequi gratiarum.

§.3. Nos enim Chriſtifideles ad colendum tantum feſtum, & celebrandum, donis volentes ſpiritualibus animare, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui matutinali officio feſti ejuſdem, in Eccleſia in qua idem celebrabitur interfuerint, centum; qui vero Miſſæ totidem; qui autem in primis ipſius feſti Veſperis interfuerint, ſimiliter centum; qui vero in ſecundis totidem; Illis vero, qui Primæ, Tertiæ, Sextæ, Nonæ, ac Completorii officiis interfuerint, pro qualibet horarum ipſarum, quadraginta; Illis autem, qui per Octavas illius feſti, Matutinalibus, Veſpertinis, Miſſæ, ac prædictarum horarum officiis interfuerint, centum dies, ſingulis octavarum ipſarum diebus, in Omnipotentis Dei miſericordia, ac Beatorum Apoſtolorum ejus Petri, & Pauli auctoritate confiſi, de injunctis ſibi pœnitentiis relaxamus.

Indulgentiæ eam celebrantibus.

Datum &c. (a)

Datum Anno 1264.

X X.

Privilegium Abbatis Congregationis Monachorum Montis Virginis, Ordinis Sancti Benedicti, utendi Mitra, Baculo, Benedictione ſolemni, & aliis Pontificalibus.

Vide quæ præpoſuimus Conſtitut. hujus Pontificis VIII. pag.408.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Abbati, & Conventui Monaſterii Montis Virginis ad Rom. Eccl. nullo medio pertinen. Ordinis S. Benedicti Avellanæ Diœceſis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

Eccleſia Romana velut circumſpecta mater & provida, nonnullas Eccleſias tamquam filias prædilectas majoribus effert honoribus, munere prævenit gratiæ potioris, & gratioribus inſignit titulis dignitatum, ut ſicut venuſtatis, & ſapientiæ filiæ, in matris obedientiam, & reverentiam ſemper promptæ habeantur ferventes, & ſtudioſæ ad ipſius ſervitia, beneplacita, & mandata.

Cauſæ dandi Privilegii.

§.1. Cum igitur Monaſterium veſtrum, utpote, ſicut a fide dignis accepimus pia religione conſpicuum, & a fidelibus populis illarum partium venerabiliter frequentatum, ac perſpectum ipſius, ex prærogativa ſpecialis dilectionis, & gratiæ, ſinceritatis brachiis amplexamur. Veſtris propter hoc honoribus, & utilitatibus libenter intendimus, ſperantes vos haberi deinceps in Apoſtolicæ Sedis obſequiis, ex impenſis vobis acceptioribus ab ea beneficiis, honoris, & gratiæ promptiores.

Privilegium.

§.2. Nos itaque ob devotionem B. Mariæ Virginis glorioſæ, in cujus honore dictum Monaſterium eſt fundatum, veſtris ſupplicationibus inclinati, uſum Mitræ, baculi, anuli, ſandalium, chirothecarum, tunicæ, dalmaticæ, benedictione ſolemni ad populum, ordinatione minorum ordinum, indulgentia quadraginta dierum, benedicere etiam Calices, & omnia alia ornamenta Eccleſiaſtica, & cognoſcere de matrimonio inter vaſſallos, in quibus habetis ſpiritualia, tibi fili Abbas, & ſucceſſoribus tuis in perpetuum, (quos potius ſignitis intendere cupimus, dummodo tibi, & eiſdem ſucceſſoribus ſit, more ac modo debito, munus benedictionis impenſum, & te, ac eos conſtet exiſtere Sacerdotes)

(a) Vide Raynaldum ad hunc annum, & Pagium in Vita Urbani.

Digitized by Google

tes) auctoritate præſentium concedimus de gratia ſpeciali.

Clauſulæ. §. 3. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 12. Septem. 1263 Pontific. Anno III. Datum apud Urbem Veterem ſecundo Idus Septembris Pontificatus noſtri Anno tertio.

XXI.

Inſtitutio ſecundæ Regulæ Ordinis Sororum Sanctæ Claræ nuncupatarum; ſive mitigatio primæ Regulæ à B. Franciſco pro ejuſmodi Sororibus traditæ.

S. Damiani Monialibus Regulam tradidit Innocentius IV. Conſtit. X II. pag. 309. Traditam vero Sanctæ Claræ, & Sororibus a Sancto Franciſco confirmavit idem Pontifex Conſtitut. XXXIII. pag. 334.

Urbanus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis in Chriſto filiabus univerſis Abbatiſſis, & Sororibus incluſis, Ordinis S. Claræ, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Beata Clara, virtute clarens, & nomine, gratiæ divinæ inſpiratione præventa, & almi Chriſti Confeſſoris B. Franciſci exemplis laudabilibus informata, ac ſalutaribus inſtituta doctrinis, ut ſe mundam Domino conſervaret, Ordo hic à S. Clara inſtitutus. Mundi hujus contemptis opibus, operibuſque vitatis, religioſe vivere ſapienter elegit, & habitu Sacræ Religionis aſſumpto, arctam viam mandatorum Domini, quæ gradientes in ipſa ducit ad vitam, dilatato corde cucurrit. Hanc petram, Chriſtus lapidem eſſe voluit, in veſtri Ordinis ſtructura primarium. In ipſa evidenter oſtendit, quod in hujus ſtructura ſibi complacuit. Eam ſiquidem ſanctitatis erexit in titulum, ut quæ munditia vitæ claruit, celebritate clareret, ac eumdem veſtrum Ordinem, qui ſanctum, & laudabile ſumpſit in ejus perſona principium, ipſius quaſi conſtituentis ſic ſapienter approbatæ patronæ merita, in venerabilem, venerandumque probarent.

Sororibus vero ſub diverſis nominibus diverſæ datæ regulæ. §. 1. In hoc autem Ordine, vos & alias ipſum profitentes, ſub nominationum varietate interdum Sorores, quandoque Dominas, plerumque Moniales, nonnumquam pauperes incluſas Ordinis S. Damiani contigit hactenus nominari. Vobiſque, ſub horum, & aliorum diverſitate nominum, diverſa privilegia, indulgentiæ, ac litteræ a Sede Apoſtolica ſunt conceſſa, & tam a fel. recordat. Gregorio Papa prædeceſſore noſtro, tunc Oſtienſi Epiſcopo, & veſtri Ordinis curam gerente, quam aliis, variæ datæ ſunt regulæ, & formæ vivendi, quarum obſervantiis ſe veſtrum aliquæ ſolemniter obligavere.

Cauſæ harum dandarum Regularum. §. 2. Propter quod dilectæ in Domino filiæ, fuit nobis humiliter ſupplicatum, ut eumdem veſtrum Ordinem curaremus, certi nominis titulo inſignire, voſque ab hujus obſervantiarum diverſitatibus, & votis ſuper eis emiſſis, miſericorditer abſolventes, certam vobis vivendi formam, ad tollendum omnem de veſtris conſcientiis ſcrupulum, largiremur.

Ordinem S. Claræ nuncupari mandat Urbanus. §. 3. Nos itaque decens arbitrantes, & congruum, ut idem Ordo veſter, qui, ut præmittitur, in B. Clara felicia ſuæ inſtitutionis ſumpſit auſpicia, cujuſque (ut firmiter credimus) apud Deum meritis, & interceſſione protegitur, & apud homines laudibus attollitur, & favoribus ampliatur, ejus inſigniatur & nomine, ipſum de fratrum noſtrorum conſilio de cætero decrevimus Ordinem S. Claræ uniformiter nominandum.

Sique Privilegia omnia confirmat. §. 4. Statuentes quod immunitates, libertates, privilegia, indulgentiæ, ac litteræ quæcumque vobis, ſeu eidem Ordini a præfata Sede ſub quacumque nominatione conceſſi, id robur obtineant firmitatis, & ita per omnia ipſis uti poſſitis, ac ſi a principio hujus nominis titulo, & ſub hac nominatione fuiſſent.

Unamque omnibus Regulam tradit. §. 5. Ut autem bene & jucunde habitetis in unum, nec ſub prædictarum obſervantiarum differentia a modo vivendi videamini differentes, ſed ambuletis in domo Domini cum conſenſu; Nos inſpectis omnibus regulis prædictis, & formis, ac ſpecialiter illam, quam præfatus prædeceſſor tunc Oſtienſis Epiſcopus vobis dediſſe cognoſcitur, diligentius attendentes, regulam, ſive formam vivendi præſentibus annotatam, vobis & iis, quæ vobis ſucceſſerint, de eorumdem fratrum conſilio, præſentium tenore concedimus, & etiam confirmamus, in ſingulis Monaſteriis veſtri Ordinis perpetuis temporibus obſervandam, illas ex vobis, quæ ipſam regulam, ſive formam per nos vobis conceſſam, & confirmatam, profeſſæ fuerint, ab omnibus aliis regulis, formis, & votis præmiſſis, de Apoſtolicæ poteſtatis plenitudine abſolventes.

Quæ Regula talis eſt.

Cap. 1.

De obedientia, paupertate, & caſtitate. Omnes, quæ ſæculi vanitate relicta, Religionem veſtram aſſumere voluerint & tenere, hanc eas legem vitæ, & diſciplinæ oportet, & convenit obſervare, vivendo in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate ſub clauſura.

Cap. 2.

De Clauſura. Omni namque tempore vitæ ſuæ hanc vitam profitentes, clauſæ manere firmiter teneantur infra murorum ambitum, & intrinſecam clauſuram Monaſterii deputatum, niſi forſan (quod abſit) ſuperveniret inevitabilis, & periculoſa neceſſitas, ſicut exuſtionis ignis, vel incurſus hoſtilis, ſeu alicujus hujuſmodi, quæ dilationem nullo caperet modo, ad egrediendi licentiam poſtulandi. In quibus caſibus transferant ſe Sorores ad locum alium competentem, in quo, quantum commode fieri poterit, clauſæ moreutur, quouſque eis de Monaſterio ſit proviſum. Et propter hujuſmodi neceſſitatis evidentiam, nulla eis conceditur licentia, vel facultas, extra prædictam clauſuram ulterius exeundi, niſi forte de mandato, aut auctoritate Cardinalis Romanæ Eccleſiæ, cui a Sede Apoſtolica generaliter fuerit iſte Ordo commiſſus, ad aliquem locum aliquæ mitterentur, cauſa plantandi, vel ædificandi eamdem Religionem, vel reformandi aliquod Monaſterium ejuſdem Ordinis, ſeu cauſa regiminis, aut correctionis, aut alicujus valde evidentis, & gravis diſpendii evitandi, vel niſi de ejuſdem Cardinalis mandato, aut aucto-

ritate, Monaſterii primo rationabili cauſa relicto, totus Conventus ad Monaſterium aliud ſe transferret. Poſſint autem in ſingulis Monaſteriis recipi aliquæ, licet paucæ, ſub ſervitialium nomine, vel ſurorum, ad hujuſmodi obſervantiam profeſſionis aſtringendæ, præterquam ad articulum de clauſura, quæ de mandato, vel licentia Abbatiſſæ interdum poterunt egredi ad negotia Monaſterii procuranda. Morientes vero tam Sorores, quam Servitiales hujuſmodi infra Clauſtrum, prout convenit, tumulentur.

De recipiendis ſervientibus.

Cap. 3.

Admiſſione Sororum in Ordine.

Omnibus hanc religionem aſſumere cupientibus, quæ fuerint admittendæ, priuſquam habitum mutent, & religionem aſſumant, dura eis, & aſpera proponantur, per quæ itur ad Deum, & quæ ſecundum hanc religionem neceſſe habuerint firmiter obſervare, ne de ignorantia poſtea ſe excuſent. Non recipiatur aliqua, quæ vel longiori ætate, vel infirmitate aliqua, vel fatua ſimplicitate ad hujuſmodi vitæ obſervantiam inſufficiens, & non idonea cenſeatur, niſi forte cum aliqua interdum cauſa rationabili exigente, de mandato, vel auctoritate dicti Cardinalis alicui fuerit diſpenſandum. Per tales enim ſtatus, & vigor religionis ſæpius diſſolvitur, & turbatur: unde in perſonis recipiendis diligenti ſtudio, & caothela debet hujuſmodi occaſio devitari. Abbatiſſa nullam, propria auctoritate recipiat, ſine conſenſu omnium Sororum ſuarum, vel ad minus duarum partium earumdem. Omnes vero ea more intra clauſtrum receptæ, tonſis crinibus, citius deponant habitum ſæcularem; quibus deputetur magiſtra, quæ eas informet regularibus diſciplinis. Ad tractatus quoque Capituli infra annum nullatenus admittantur. Completo vero unius anni ſpatio, ſi ætatis legitimæ fuerint, profeſſionem in manibus Abbatiſſæ coram Conventu faciant in hunc modum. Ego Soror N. promitto Deo, & Beatiſſimæ Mariæ ſemper Virgini, & Beato Franciſco, & Beatæ Claræ, & omnibus Sanctis, & tibi Dominæ Abbatiſſæ, vivere ſub Regula a Domino Urbano Papa Quarto Ordini noſtro conceſſa, toto tempore vitæ meæ, in obedientia, ſine proprio, & in caſtitate; & etiam, ſecundum quod per eamdem Regulam ordinatur ſub clauſura. Idem ſimiliter profitendi modus in Servitialibus, vel Sororibus, quæ de licentia Abbatiſſæ egredi poſſunt exterius, præter articulum de clauſura, per omnia obſervetur.

Et Profeſſione.

Cap. 4.

De Veſtibus:

Omnes Sorores communiter capillos ſuos uſque ad aures certis temporibus tondeant in rotundum. Et unaquæque Soror præter cilitium ſi voluerit, vel ſtaminetum, duas tunicas, vel etiam plures, ſecundum quod viſum fuerit Abbatiſſæ, habere valeat, ac mantellum poſt collum hinc inde connexum: & hæc indumenta ſint de panno religioſo, & vili tam pretio, quam colore, juxta diverſarum conſuetudinem regionum, nimia brevitate, vel longitudine non notanda, ut & in operiendis pedibus debita ſervetur honeſtas, & curioſæ longitudinis ſuperfluitas penitus evitetur. Tunica quoque ſuperior, ſit tam in manicis, quam in buſto, latitudinis, & amplitudinis congruentis, ut habitus exterioris honeſtas intrinſece atteſtetur. Habeant & ſcapularia ſine caputio, de vili, & religioſo panno, vel ſtaminea, amplitudinis, & longitudinis condecentis, ſicut uniuſcujuſque qualitas exigit, vel menſura: quibus induantur quando laborant, vel tale aliquid agunt, cum mantellos congrue geſtare non poſſunt. Poſſint etiam ſine ipſis eſſe aliquando, ſi viſum fuerit Abbatiſſæ, cum forte per calorem nimium, vel aliquid aliud, eis gravia multum fuerint ad portandum. Coram extraneis tamen hujuſmodi utantur ſcapularibus cum mantellis. Tunicæ quoque ſuperiores, ſcapularia, & mantelli, coloris omnino albi, vel nigri aliquatenus non ferantur. Pro cingulo autem cordam poſtquam profeſſæ fuerint, habeant minime curioſam. Vittis, aut velis de panno communi omnino albis, non tamen precioſis, aut curioſis, capita ſua cooperiant uniformiter, & honeſte, ita quod frons, genæ & collum & gula ſint (ut earum honeſtati & religioni convenit) cooperta, nec aliter coram extraneis perſonis audeant apparere. Habeant & velum nigrum, nec precioſum nec curioſum, extenſum ſuper capita, ita amplum & longum, quod ex utraque parte deſcendat uſque ad ſcapulas, & retro parum ultra tunicæ caputium protendatur. Sorores vero novitiæ album velum ejuſdem menſuræ, & qualitatis debeant deportare. Servitiales autem Sorores pannum album non precioſum, aut curioſum, ad modum veli ſuper capita ſua deferant, tantæ longitudinis, & amplitudinis, quod ſcapulas, & pectus præcipue cum exeunt, valeant operire.

Cap. 5.

Omnes Sorores ſanæ, tam Abbatiſſa, quam aliæ, veſtitæ & cinctæ jaceant in communi dormitorio, & quælibet per ſe lectum habeat ab invicem ſeparatum; Lectus tamen Abbatiſſæ in tali loco dormitorii diſponatur, quod inde cæteros dormitorii lectos ſine obſtaculo, ſi commode fieri poterit, valeat intueri. A Feſto Reſurrectionis Dominicæ uſque ad Feſtum Nativitatis B. Virginis, Sorores dormiant poſt prandium uſque ad Nonam, quæ voluerint. Quæ vero noluerint, oratione, ſeu meditatione divina, ſeu aliis piis quietis laboribus occupentur. Liceat autem unicuique habere ſacconem de fœno, vel de palea, & cervical de palea, aut lana, ſi culcitras religioſas cum lana habere nequiverint congruenter. Lampas inſuper de nocte accenſa ſemper in medio dormitorii habeatur.

Lectulis, & dormitione.

Cap. 6.

De divino Officio tam in die, quam in nocte Domino perſolvendo, taliter obſervetur, quod hæ, quæ legere & canere noverint, ſecundum conſuetudinem Ordinis Fratrum Minorum, cum gravitate tamen & modeſtia, divinum Officium debeant celebrare. Illitteratæ vero dicant vigintiquatuor Pater noſter pro Matutino, pro Laudibus quinque, pro Prima, Tertia, Seſta, & Nona, pro qualibet iſtarum Horarum ſeptem, pro Veſperis autem duodecim, pro Completorio ſeptem. Qui modus in Officio B. Virginis per omnia obſervetur. Pro Defunctis dicant in Veſperis ſeptem Pater noſter cum Requiem æternam, pro Matutino duodecim, tempore quo Sorores litteratæ faciunt Officium Mortuorum. Quæ vero occaſione rationabili non poſſent aliquando legendo dicere Horas

Recitatione Officii.

ſuas

Digitized by Google

ſuas, liceat eis ſicut illitteratis dicere Pater noſter.

Cap.7.

Sacramentis recipiendis, Miniſtro, & tempore.

Ubi proprius fuerit Cappellanus pro Miſſarum ſolemniis, & divinis Officiis celebrandis, habitu & vita religioſus ſit, ac bonæ famæ, nec juvenilis, ſed maturæ, & idoneæ ſit ætatis. Ubi autem non fuerit proprius Cappellanus, a quolibet bonæ famæ, & honeſtæ vitæ Presbytero, Sorores Miſſam audire poſſunt. Pœnitentiam vero, & alia Sacramenta Eccleſiaſtica a Fratribus Ordinis Minorum dumtaxat recipiant, vel ab eis recipiant, qui de mandaio, ſeu auctoritate Cardinalis, cui generaliter fuerit iſte Ordo commiſſus, ea exhibendi poteſtatem habuerint, niſi forte in neceſſitatis articulo fuerit aliqua conſtituta, & copiam habere Fratrum nequiverit prædictorum. Cum aliqua Sacerduti de confeſſione loqui voluerit, per locutorium ſola ſoli confeſſiunem faciat Sacerdoti, & per illud eidem de his, quæ ad confeſſionem pertinent, tunc loquatur. Confeſſionem autem regulæ omnes faciant ad minus ſingulis menſibus, & ſic confeſſione præmiſſa in ſequentibus ſolemnitatibus, videlicet in Nativitate Domini, Purificatione B. Mariæ, in initio Quadrageſimæ, Reſurrectionis Domini, Pentecoſtes, in Feſtis Sanctorum Petri, & Pauli, S. Claræ, S. Franciſci, & omnium Sanctorum, recipiant Dominici Corporis Sacramentum. Si tamen aliqua Soror tanta fuerit corporis infirmitate detenta, quod ad locutorium commode venire non poſſit, & neceſſitatem habuerit confiteri, vel Dominici Corporis, ſeu alia recipere Sacramenta, exhibiturus hujuſmodi, alba, & ſtola, & manipulo, cum duobus idoneis, & religioſis ſociis, vel uno ad minus alba, vel ſaltem ſuperpellicen veſtitus, ingrediantur, & morentur induti, & audita confeſſione, vel alio tradito Sacramento, ſicut ingreſſi fuerint, ſic egrediantur induti, nec moram ibi faciant longiorem. Caveant etiam, ut quamdiu intra Monaſterium fuerint, nullatenus ab invicem ſeparentur, quin ſemper mutuo poſſint libere ſe videre. Sic quoque ſe habeant in animæ commendatione. Porro ad exequias circa ſepulturam agendas, Sacerdos non ingrediatur Clauſtrum, ſed exterius in Cappella quod ad officium pertinet, exequatur. Tametſi Abbatiſſæ, & Conventui viſum fuerit quod ad exequias debeat introire, modo ſupradicto cum ſociis intret indutus, & ſepulta mortua, cum eis exeat ſine mora. Si autem neceſſe fuerit, ut ingrediantur aliqui ad fodiendam, vel ad aperiendam ſepulturam, ſeu poſtmodum coaptandam, & Abbatiſſæ, & Conventui viſum fuerit hoc expediens, propter imbecillitatem Sororum, ſit Sacerdoti, vel alicui alii ad hoc iduneo, & honeſto cum uno ſocio, vel duobus, licitum introire.

Cap.8.

Exercitiis corporalibus, laboribus &c. in quibus omnia debent eſſe communia.

Si aliquæ juveniles, vel grandiores, capaces ingenii fuerint, eas inſtrui faciat, ſi ſibi videbitur Abbatiſſa, magiſtram eis deputans idoneam, & diſcretam, per quam tam in cantu, quam in divinis Officiis inſtruantur. Sorores vero & Servitiales, horis & locis inſtitutis prout ordinatum fuerit, utilibus & honeſtis laboribus occupentur, ſub illa providentia, quod excluſo ocio animæ inimico, ſanctæ orationis, & devotionis ſpiritum non extinguant, cui debent cætera temporalia deſervire. Verum quia multitudini ſub hujus Religionis obſervantia congrue omnia debent eſſe communia, nec cuiquam licet aliquid eſſe ſuum, caveant ſollicite, ne occaſione laborum hujuſmodi, ſeu mercedis receptæ pro ipſis, cupiditatis, vel proprietatis cuſpiam, ſeu notabilis ſpecialitatis ſubrepat morbus,

Cap.9.

Silentio: & quando ab eo ſit diſpenſandum.

Silentium continuum ſic continue ab omnibus teneatur, ut nec ſibi invicem, nec alicui alii ſine licentia eis loqui liceat, exceptis iis, quibus magiſterium aliquod, vel opus injunctum fuerit, quod non poſſit cum ſilentio exerceri, iis quidem ſimul loqui liceat de iis, quæ ad officium, vel opus ſuum pertinent, ubi & quando, & qualiter viſum fuerit Abbatiſſæ. Sorores tamen debiles, & infirmæ, ac Servientes eiſdem, pro recreatione, ac ipſarum ſervitio, in infirmitoria loqui poſſint. In duplicibus quoque Feſtis, ac Apoſtolorum ſolemnitatibus, & aliis quibuſdam diebus, quibus viſum fuerit Abbatiſſæ, in certo loco ad hoc ſignato, ab hora Nona uſque ad Veſperam, vel aliqua alia hora competenti, loqui poſſint de Domino Jeſu Chriſto, ac ſolemnitate, ac piis Sanctorum exemplis, & de aliis licitis, & honeſtis. Ab hora quoque Completorii uſque ad Tertiam, exceptis Servitialibus, extra Monaſterium Abbatiſſa, abſque cauſa rationabili loquendi licentiam non concedat. In aliis vero temporibus, atque locis, ſic attendat ſollicite Abbatiſſa de cauſa, ubi, & quando, & qualiter Sorores licentiet ad loquendum, quod regularis obſervantia, quæ non mediocriter a ſilentio, quod eſt cultus juſtitiæ, dignoſcitur, nullatenus relaxetur.

Cap.10.

Modo colloquendi, & alloquendi.

Omnes autem ſtudeant uti ſignis religioſis pariter, & honeſtis. Sane quando aliqua perſona religioſa, ſeu ſæcularis, vel cujuslibet dignitatis, alicui de Sororibus loqui petierit, nuncietur primitus Abbatiſſæ, & ſi ipſa conceſſerit, accedens ad locutorium, duas alias ad minus habeat ſecum ſemper, quibus juſſerit Abbatiſſa, quæ loquentem videant, & audire valeant, quæ dicuntur. Ad cratem vero loqui aliquatenus non præſumant, niſi præſentibus duabus ad minus per Abbatiſſam ad hoc ſpecialiter deputatis. Caveant tamen ſibi Sorores, quæ cum aliquo loqui habent, ne per verba inutilia inaniter ſe diffundant, nec etiam trahant in locutionibus moram longam. Hoc namque ab omnibus firmiter obſervetur, ut quando de confeſſione Sacerdoti interius infirma fuerit aliqua locutura, ad minus non loquatur, niſi cum duabus non longe ſedentibus, quæ confitentem, & confeſſorem videre poſſint, & ab eiſdem pariter videri. Hanc autem loquendi legem, & ipſa Abbatiſſa diligenter cuſtodiat, nt omninu materia detractionis omnibus auferatur, excepto quod cum Sororibus ſuis, horis, & locis competentibus loqui poteſt, ſicut ei ſecundum Deum viſum fuerit expedire.

Cap.11.

Jejuniis, abſtinentia a carne, & facultate Abbatiſſæ in hoc diſpenſandi.

Sorores autem omnes, & Servitiales, infirmis exceptis a feſto Nativitatis Glorioſæ Virginis Mariæ, uſque ad feſtum Reſurrectionis Dominicæ, niſi diebus Dominicis, & die Nati-

Digitized by Google

vitatis Domini, continuum ſervent jejunium: a Reſurrectione vero Dominica, uſque ad feſtum Nativitatis Beatæ Virginis, teneantur ſexta feria jejunare. Omni quoque tempore, præter infirmas infirmitatis ſuæ tempore, ab eſu carnium abſtineant. Cum debilibus autem diſpenſare valeat Abbatiſſa, prout eorum debilitati viderit expedire. Ovis vero, & caſeo, & lacticiniis licite poſſint uti, præterquam ab Adventu uſque ad Nativitatem Domini, & a Dominica Quinquageſimæ, uſque ad Paſcha, necnon & ſexta feria, & jejuniis ab Eccleſia generaliter inſtitutis. Cum Servitialibus tamen Sororibus, circa prædictum jejunium, præterquam in Adventu, & ſexta feria, poſſit Abbatiſſa misericorditer diſpenſare etiam poſſit circa prædictum jejunium cum adoleſcentibus, ac debilibus, & ſenili ætate confectis, prout earum debilitati, ac imbecillitati viderit expedire. Sanæ quoque Sorores jejunare non teneantur minutionis ſuæ tempore, quod in triduo terminetur, extra majorem quadrageſimam, & ſextam feriam, adventum Domini, & jejunia ab Eccleſia generaliter inſtituta. Caveat autem Abbatiſſa, ne ultra quam ter in anno minutionem permittat communiter celebrari, niſi certa neceſſitas plus requirat, nec a perſona extranea maxime minutionem recipiat, ubi commode poterit evitare.

Cap. 12.

Infirmarum cura.

De infirmis vero, cura & diligentia maxima habeatur, & ſecundum, quod poſſibile fuerit, & decuerit, tam in cibariis, quæ earum requirit infirmitas, quam in aliis neceſſariis, in fervore charitatis, benigne ac ſollicite eis per omnia ſerviatur. Quæ infirmæ proprium habeant lectum, ſi umquam fieri poteſt, ubi a ſanis maneant ſeparatæ, ne illarum ordinem confundere valeant, vel turbare.

Cap. 13

Oſtio interiori, ejuſque cuſtodia, & Cuſtodis qualitatibus.

In quolibet Monaſterio unum tantum oſtium habeant ad intrandum Clauſtrum, & exeundum, cum opportunum fuerit, juxta legem de ingreſſu, & egreſſu poſitam in hac forma. In quo oſtio nullum ſit oſtiolum, vel feneſtra, & iſtud oſtium in ſublimi quanto magis fieri poterit congruenter, ita quod ad ipſum per ſcalam levatoriam exterius aſcendatur, quæ ſcala per catenam ferream ex parte Sororum ſtudioſe ligata, a Completorio dicto uſque ad Primam ſequentis diei, continue ſit ſuſpenſa, & tempore diurnæ dormitionis, & viſitationis, niſi aliud interdum evidens requirat neceſſitas, vel utilitas manifeſta. Ad prædictum autem oſtium cuſtodiendum, aliqua talis ex Sororibus deputetur, quæ Deum timeat, ſit matura moribus, ſit diligens, ac diſcreta, ſitque convenientis ætatis, quæ unam ipſius oſtii clavem ſic diligenter cuſtodiat, ut numquam ea, vel ejus ſocia ignorante, oſtium aliquando valeat aperiri. Reliquam vero clavem diverſam ab illa, cuſtodiat Abbatiſſa. Sit & alia æque idonea ei ſocia deputata, quæ ejus vicem in omnibus exequatur, cum ipſa aliqua rationabili cauſa, vel occupatione neceſſaria, occupata fuerit, vel detenta. Caveant autem ſtudioſiſſime, & procurent, ne umquam oſtium ſtet apertum, niſi quantum minus fieri poterit congruenter. Sit autem oſtium ſeris ferreis, & vectibus optime communitum, & ſine cuſtodia, apertum vel clauſum, minime dimittatur, neque etiam ad momentum niſi una clave in die, & in nocte duabus, ſit firmiter obſeratum. Nec omni pulſanti aperiatur ſtatim, niſi indubitanter cognoverit, quod talis ſit, quod ſine dubitatione aliqua, ſecundum mandatum, quod de ingreſſuris in hac regula continetur, debeat aperiri. Et nulli liceat ibi loqui, niſi ſoli oſtiariæ de his, quæ ad officium pertinebunt. Quod ſi aliquando intra Monaſterium opus aliquod fuerit faciendum, ad quod agendum ſæculares aliquos, vel quaſcumque perſonas alias, oporteat introire, provideat Abbatiſſa ſollicite, ut tunc dum opus ſcilicet exercetur, alia perſona conveniens ad cuſtodiendum oſtium ſtatuatur, quæ ſic perſonis ad opus deputatis aperiat, quod alias intrare penitus non permittat. Nam Sorores ipſæ, & tunc, & ſemper, quantumcumque rationabiliter prævalent, ſtudioſiſſime caveant, ne a ſæcularibus, vel extraneis perſonis videantur.

Cap. 14.

Rotaque, ejuſque cuſtodia.

Cæterum, cum præfatum oſtium aliis aperiri nolimus, niſi pro illis tantum, quæ per rotam, vel aliunde decenter nequeant expediri; mandamus, quod in ſingulis Monaſteriis in exteriori muro clauſuræ intrinſecæ, in loco ſiquidem competenti, manifeſto a parte exteriori, & omnino patenti, rota una fortis fieri debeat, latitudinis, & altitudinis congruentis, ita quod per eam nulla perſona ingredi valeat, vel exire, per quam neceſſaria, tam interius, quam exterius miniſtrentur, & taliter diſponatur, quod per eam, nec intus, nec extra valeat aliquis intueri. Ex utraque etiam parte oſtiolum fiat validum, quod de nocte, & in æſtate tempore dormitionis, ſeris ferreis, & clavibus clauſum, & firmiter debeat permanere. Ad cujus cuſtodiam pro expediendis neceſſariis per eamdem, unam Sororem diſcretam, tam moribus, quam ætate, quæ Monaſterii diligat honeſtatem, conſtituat Abbatiſſa, cui ſoli tantum, vel deputatæ ſibi ſociæ, cum congrue non poterit intereſſe, loqui ibidem, & reſpondere liceat, ſuper iis quæ ad ſuum officium pertinebunt. Ibi autem nulli loqui liceat, niſi eſſet locutorium occupatum, vel ex alia rationabili cauſa, & neceſſaria aliquando: ſemper tamen de licentia Abbatiſſæ, quod tamen rariſſime fiat, ſecundum loquendi modum ſuperius prætaxatum.

Cap. 15.

Oſtio exteriori.

Propter neceſſitates quoque aliquando imminentes, quæ non poſſunt per ſupradictum oſtium, vel rotam commode expediri, permittimus, quod aliud oſtium in loco decenti in Monaſterio fieri poſſit, per quod certis temporibus intromittantur, & emittantur, quæ fuerint opportuna, quod quidem oſtium continue ſit clavi, ſeris ferreis, & repagulis communitum. Sitque muro a parte exteriori muratum, ita quod non poſſit aliquatenus aperiri, vel perſona aliqua inde loqui. Poſſit tamen neceſſitatum dictarum tempore, ipſius oſtii murus dirui, oſtium aperiri, nec tunc apertum niſi quantum minus fieri poterit, ſub tamen fida cuſtodia, dimittatur. Expeditis itaque neceſſitatibus ipſis, ſecundum prædictum modum remuoitum, clavi, ſeris & repagulis extrinſecus remuretur.

Cap. 16.

Digitized by Google

Cap. 16.

Locutorio, Crate, horumque cuſtodia.

Locutorium autem commune in Cappella, vel potius in clauſtro, ubi commodius, & honeſtius fieri poterit, diſponatur, ne ſi forte fieret in Cappella, pacem orantium inquietet. Ipſum locutorium ſit congruæ quantitatis, de lamina ferrea ſubtiliter perforata, & taliter clavis ferreis coaptata, quod nunquam valeat aperiri. Sit quoque ipſa lamina clavis ferreis in longum protenſis, exterius fortiter communita. Cui pannus niger laneus interius taliter apponatur, quod nec Sorores videre extra valeant, nec videri. Ad iſtud autem locutorium a Completorio, quod dici debet tempore competenti, uſque ad primam diei ſequentis, ſeu tempore comeſtionis, vel dormitionis in æſtate, aut quando officium celebratur, (niſi pro cauſa adeo rationabili, & neceſſaria, quæ commode differri non poſſit) nulli licitum erit loqui. Quandocumque vero in conceſſis temporibus aliqua, vel aliquæ habuerint ibi loqui, cum modeſtia, & maturitate loquentes, breviter ſe expediant, prout decet. Ubi vero propter Sororum multitudinem videbitor opportunum, aliud ſimile locutorium eſſe poſſit.

Cap. 17.

Crate ad Communionem ſuſcipiendam.

Volumus etiam, ut in muro, qui Sorores dividit a Cappella, congruentis formæ cratis ferrea collocetur, quæ ſit ex crebris, & ſpiſſis contortis lineis ferreis, diligenti & forti opere fabricata, & clavis ferreis in longum protenſis exterius fortiter communita, vel ex lamina ferrea parvis, & minutis foraminibus perforata, cum protenſis clavis ferreis, ut dictum eſt, in cujus medium fiat unum oſtiolum de lamina ferrea, per quod communionis tempore poſſit intromitti calix, & Sacerdos mittens manum, poſſit Dominici Corporis tradere Sacramentum, quod quidem clavi ferrea ſit ſemper firmatum, nec aperiatur, niſi quando proponi Sororibus contigerit verbum Dei, vel Sacramentum Dominici Corporis exhibetur, aut cum quis, aliquam ex Sororibos ſuam propinquam conſanguineam videre petierit, vel alia cauſa neceſſaria id expoſcat, quod rariſſime fiat, & ſemper de licentia Abbatiſſæ. Quæ tamen in nullo caſu (primis duobus dumtaxat exceptis) licentiam largiatur, niſi prius ſingulis vicibus de hoc conſilium petierit a Conventu. Cui crati pannus lineus niger interius taliter apponatur, ut nulla valeat iode aliquid intueri. Habeantur etiam oſtia lignea ex parte Sororum, cum ſeris ferreis, atque clave, ut maneant ſemper clauſa pariter, & firmata, & non aperiantur, niſi cum divinum celebratur officium, & niſi quando ex dictis cauſis præfato modo dictum oſtiolum contigerit aperiri, & nemo alius per dictam cratem loquatur, niſi aliquaodo, rationabili cauſa, vel neceſſaria exigente, alicui de Abbatiſſæ licentia raro fuerit concedendom. Et tunc prædicta oſtia lignea poterunt aperiri, & quandocumque aliquam perſonam extraneam ad eas ingredi, vel alias per crates eis loqui contigerit, tegant faciem cum modeſtia, & inclioent, prout religionis convenit honeſtati.

Cap. 18.

Ingreſſu extranearum perſonarum.

De ingreſſu perſonarum in Monaſterium, firmiter, ac directe præcipimus, ut nulla umquam Abbatiſſa, vel ejus Sorores, aliquam perſonam religioſam, ſeu ſæcularem, aut cujuslibet dignitatis, io Monaſterii clauſuram intrinſecam intrare permittant, nec omnino liceat alicui, niſi quibus conceſſum a Sede Apoſtolica fuerit, vel a Cardinale, cui fuerit Sororum Ordo commiſſus: Excipiuntur autem a dicta ingrediendi lege, Medicus cauſa multum gravis infirmitatis, & Minutor cum neceſſitas exegerit, qui non abſque duobus ſociis de familia Monaſterii introducantur, nec ab invicem infra Monaſterium ſeparentur, necnon & illi quos occaſione incendii, vel ruinæ, ſeu alterius periculi, vel diſpendii, ſeu pro tuendis a violentia quorumlibet Monaſterio, vel perſonis, aut pro aliquo opere exercendo, quod commode extra Monaſterium fieri non poteſt, neceſſitas exegerit introire. Qui omnes expeditu ſuo miniſterio, vel imminenti neceſſitati ſatisfacto per ipſos, exeant ſine mora. Nulli autem perſonæ extraneæ intra Monaſterii clauſuram liceat comedere, vel dormire. Sed & ſi quis de Sanctæ Claræ Cardinalibus, ad aliquod Monaſterium hujuſmodi religionis aliquando venerit, & intra clauſtrum voluerit ingredi, cum reverentia quidem, & devotione ſuſcipiatur, ſed rogetur; ot cum paucis ſociis, & honeſtis debeat introire. Liceat quoque Geoerali Miniſtro Ordinis Fratrum Minorum, quando ibidem celebrare voluerit, vel proponere Sororibus verbum Dei, cum quatuor, vel quinque Fratribus ipſius Ordiois, intra clauſuram ingredi Monaſterii, ſi quando ei videbitur expedire. Alius autem Prælatus, cui aliquando forte de licentia Sedis Apoſtolicæ, vel dicti Cardinalis, intrare licuerit, duobus, vel tribus tantum religioſis, & honeſtis ſociis ſit contentus. Quod ſi forte, pro benedictione, vel conſecratione Sororum, vel in alio modo, conceſſum fuerit Epiſcopo alicui Miſſam interius celebrare aliquando, quam paucioribos, & honeſtioribus potuerit ſociis ſit contentus, & miniſtris. Et hoc quoque ipſum alicui rarins concedatur. Nulla tameo omnino loquatur cum aliqua perſona de ingreſſis, niſi modo prædicto, ſive infirma fuerit, ſive ſana. Illud ſane præcipue caveatur, ut ii quibus aliquando conceſſum fuerit ſolummodo, vel data licentia in Monaſterium ingredi, non aliter admittatur, niſi Abbatiſſæ, & Sororibus viſum fuerit expedire, cum ex hujuſmodi conceſſionibus, vel licentiis, Abbatiſſa, vel Sorores, eos admittere non cogantur, & ut ſint tales, de quorom verbis, & moribus, necnon vita, & habitu ædificari valeant intueotes, & materia juſti ſcandali exinde nequeat generari. Super conceſſione vero, vel licentia ingreſſus hujuſmodi, ad omne ambiguum removendum, Apoſtolici apices, vel Cardinalis patentes litteræ oſtendantur.

Cap. 19.

Sororum Servientiũ egreſſu pro Monaſterii neceſſitatibus.

De Servitialibus & Sororibus, quæ ſemper maoere clauſæ, ſicut aliæ oon tenentur, diſtrictius volumus obſervari, ot ſioe licentia, nulla Clauſtrum egrediatur. Et quæ emittuntur, honeſtæ ſint, & convenientis ætatis, ac religioſi, & maturi aſpectus, & calceamentis honeſtis, tam ipſæ, qoam Sorores illæ, quas aliquando emittere contigerit pro caſibus ſupradictis, calceatæ incedant. Cæteris vero iotus manentibus liceat iſtud idem. Egredientibus vero aſſignetur cer-

gra-

tus termious redenndi, nec alicoi ipſarum concedatur extra Monaſterium, ſine liceotia ſpeciali, comedere, bibere, vel dormire, nec ab invicem ſeparari, vel alicoi in ſecreto, ſeu Cappellani Monaſterii, vel Converſorum domicilium introire, & ſi aliqua contrarium fecerit, graviter puniatur, & ſollicite caveant, ue ad loca ſuſpecta divertant, vel cum perſonis malæ famæ familiatitatem habeant, oec in ſuo reditu ſæcularia, vel inutilia Sororibus referant, per quæ diſſolvi valeant, vel turbari. Et quamdiu extra fuerint, taliter ſtudeant ſe habere, quod de converſatione honeſta ipſarum ædificari valeant intuentes, & qoicquid eis datum, vel promiſſum fuerit, reſigneot, vel renuncient Abbatiſſæ, vel alii, cui in hoc commiſerint vices ſuas.

Cap.20.

Cappellani, & Converſorum vita, moribus, & veſtibus.

Cappellanus ſi voluerit ſe Monaſterio obligare, & aliqui qui Monaſterii converſi eſſe voluerint, & Abbatiſſæ, & Conventui viſum fuerit eos recipere, anno probationis elapſo, promittant obedientiam Abbatiſſæ, voventes loci ſtabilitatem, & perpetuo vivere, ſioe proprio, & in caſtitate. Tunicas de religioſo, & vili panno, tam pretio, quam colore, juxta eorum indigentiam habere valeant ſine caputio. Quarum manicæ breves ſint, & ſtrictæ tantummodo circa manus. Longitudo autem tunicarum ſit talis, quod a cavilla pedum, diſtet ſpatio quatuor digitorum, Cappellanus tamen habere poterit longiorem. Pro cingulo vero corrigiam honeſtam habeat cum cultello. Caparonem etiam cum caputio ſuper tunicas portent cujus longitudo genu aliquantulum tranſeat. & latitudo uſque ad caputium protendatur. Minoris tamen latitudinis caparonem ſi habere voluerit, poterit Caprellanus. Qui etiam cappa honeſta, vel mantello poſt collum, vel ante pectus hioc inde conneso, uti poterit. Superiores autem tunicæ, & longum caputium, necnon & Cappellani cappa & mantellus, non ſint de albo, vel penitus nigro panno. Veſtiti etiam jaceant, & camiſiis lineis non utantur. Calceamenta alta, & ampla, & antehsa cum caligia habeant, & fœmoralia portent. Capillos ſuos uſque ad aures certis temporibus tondeant in rotundum. Officium divinum faciant, ut Sorores, excepto quod Converſi, ad officium Beatæ Virginis, & mortuorum, minime teneantur: jejunium ſervare debeant ut Sorores. Liceat tamen Abbatiſſæ ſuper jejunio regulæ, cum eis æſtus, vel itineris, aut laboris alterius, ſeu alia quavis rationabili, & honeſta cauſa misericorditer diſpenſare. Informationi vero, & correctioni Viſitatoris, Cappellaous, & Converſi per omnia ſint ſubiecti. Cui in iis, quæ ad viſitationis officium pertinent, teneantur firmiter obedire.

Cap.21.

Procuratore, ejuſque officio.

Ad hæc, liceat vobis in communi, redditus, & poſſeſſiones recipere, & habere, ac ea libere retinere. Pro quibus poſſeſſionibus, & redditibus Monaſterii modo debito pertractandis, Procorator unus, prudens pariter, & fidelis io ſingulis Monaſteriis veſtri Ordinis habeatur, qui per Abbatiſſam, & Conventum conſtitui, & amoveri debeat, ſicut videbitor expedire. Hic vero taliter inſtitutus de omnibus ſibi commiſſis, receptis pariter, & expenſis, Abbatiſſæ, & tribus Sororibus ad hoc per Conventum ſpecialiter aſſignatis, & Viſitatori cum voluerit, rationem reddere teneatur, & oihil omoino de rebus Monaſterii vendere, commutare, obligare, vel alienare quoquo modo valeat, niſi de licentia Abbatiſſæ pariter, & Conveotus. Et quicqnid contra hoc attentatum fuerit, irritum decernimus, & ioane. Poſſit tamen de mobilibus parum valentibus, aliqua parva, ex cauſa licita de Abbatiſſæ licentia, ioterdom aliis elargiri. Poſſit etiam per Viſitatorem, com expedire videbitur, amoveri;

Cap.22.

Electione Abbatiſſæ, munere, auctoritate, & qualitatibus.

Electio Abbatiſſæ libere pertineat ad Conveotum. Confirmatio vero fiat per Cardinalem, cui fuerit iſte Ordo commiſſus, vel auctoritate ipſius. Studeant autem Sorores talem eligere, quæ virtutibus polleat, & ſanctis moribus aliis præſit potius, quam officio, & quæ commuoitatem ſervet in omnibus, vel in moribus; ut ejos exemplo provocatæ Sorores, ex amore magis ei obediant, quam timore. Quæque ſingularibus amoribus careat, ne dum io parte plus diligit, io toto ſcandalum generet. Conſoletur afflictas, ſit refugiom tribulatis, ne ſi apud eam remedia defuerint ſanitatum, deſperationis morbus prævaleat in infirmis. Quæ humiliter, & charitative viſitet, & corrigat Sorores ſuas, non præcipiendo eis aliquid, quod ſit contra animam ſuam, & veſtræ profeſſionis formam, non ſit præceps io præcipiendo, ne ex indiſcretione præcepti, ponat peccati laqueum animabus. Cui, poſtquam confirmationem receperit, quamdiu in officio permanſerit, Sorores univerſæ, necnoo & familia exterior Monaſterii, pareant, & obediant diligenter. Semel in hebdomada ad minus, Abbatiſſa Sorores ſuas pro ipſarum monitione, ordinatione, & reformatione, teneatur ad Capitulum convocare. Ubi ſecundum expreſſionem publicarum, & communium oegligentiarum, atque culparum, pœnæ miſericorditer imponantur. Conferat etiam cum omnibus Sororibus ſois, de iis quæ occurrunt pro ſui Monaſterii utilitate, ac honeſtate tractanda: ſæpe enim Dominus, quod melius eſt juniori revelat. Nullum oneroſum, vel grave debitum contrahat, niſi per Procuratorem de communi conſenſu Sororum, cum manifeſta neceſſitas hoc requirat. Reddat etiam de receptis, & expenſis, ſemel ad minus, ſingulis tribus menſibus, coram Conventu, vel ſaltem quatuor Sororibus ab eodem ad hoc ſpecialiter deputatis, debitam rationem. Officiales Monaſterii inſtituat de conſilio, & aſſenſu Conventus, vel majoris partis ipſius. Sigillum vero Conventus cuſtodiri faciat, & ſervari, ſecundum ordinationem Conventus, & omoem litteram dirigendam ex parte ejuſdem Conventus, prius coram Conventu in Capitulo lectam, & approbatam a majori parte Sororum, ibidem coram omnibus faciat ſigillari. Nulla etiam Soror aliquas litteras dirigat, ſeu recipiat, niſi primo eas Abbatiſſa legat, vel ab alia ad hæc conſtituta legantur. Studeat inſuper Abbatiſſa Sorores reconciliare, ſi aliquas ad invicem ex aliqua cauſa, vel occaſione contigerit conturbari. Soror vero illa, quæ verbo, vel ſigno occaſionem turbationis, vel ſcandali alteri dederit,

rit, ſtatim anteqoam offerat munus orationis ſuæ Deo, veniam petens a Sorore, quam offendit, coram ea humiliter ſe proſternat, rogans ut intercedat pro ſe ad Dominum, quatenus ſibi culpam indulgeat, quam commiſit; illa vero memor verbi Domini: Niſi dimiſeritis ex cordibus veſtris, nec Pater veſter cœleſtis dimittet vobis, liberaliter injuriam remittat Sorori veniam poſtulanti. Monemus Sorores omnes, & hortamur in Domino Jeſu Chriſto, ut caveant ab omni ſuperbia, vanagloria, invidia, avaritia, cura, & ſollicitudine hujus ſæculi, detractione, & murmuratione, diſſenſione, & diviſione, ac omni vitio, pro quo poſſit diſplicere in oculis veri ſponſi. Sed magis ſollicitæ coram Deo ſervare exteriorem, & interiorem in omnibus puritatem, ac ſemper invicem habere mutuæ dilectionis unitatem, quæ eſt vinculum perfectionis, ut in ea radicatæ, & fundatæ, poſſint agni Domini Noſtri Jeſu Chriſti nuptias cum prudentibus virginibus introire.

Quæ a Monialibus ſint fugienda.

Cap. 23.

Acceſſus perſonalis ad Sedem Apoſtolicam eis omnino prohibetur.

Ad hæc, ut diſcurſibus diſpendioſis materia ſubtrahatur, in virtute obedientiæ, ſub pœna excommunicationis, quam ipſo facto tranſgredientes, vel non parentes incurrant, diſtricte præcipimus, ut (exceptis dumtaxat Servitialibus Monaſteriorum illorum locorum, in quibus Romana fuerit Eccleſia conſtituta, quamdiu ibi reſidentiam fecerit) nulla Abbatiſſa, Soror, vel Servitialis pro ulla neceſſitatis cauſa, ad Sedem Apoſtolicam perſonaliter veniat, vel accedat, niſi ſuper hoc per Apoſtolicos apices, vel dicti Cardinalis patentes litteras, alicui ſpecialis licentia concedatur.

Cap. 24.

De Viſitatione, & Viſitatoris officio, & poteſtate.

Monaſteria hujus Religionis, per Viſitatores (qui auctoritatem, formam, & modum, a Cardinali, cui fuerit a Sede Apoſtolica veſter Ordo commiſſus, recipiant) ſemel ad minus annis ſingulis viſitentur. Sane circa viſitationes hujuſmodi, illud eſt ſollicite providendum, ut quicumque vel generalis, vel etiam alicubi aliquando ſpecialis conſtituendus fuerit Viſitator, tali debeat conſtitui, de cujus religioſa vita, & moribus notitia plena, & ſecuritas habeatur. Qui cum ad Monaſterium aliquod veniens fuerit ingreſſus, ſic ſe per omnia exhibeat, & oſtendat, ut omnes de bono ad melius provocet, & ad Dei amorem, & intra ſe mutuam charitatem ſemper inflammet pariter, & accendat. Et quando Monaſterii clauſuram ad viſitandum intraverit, duos religioſos, & idoneos ſocios ſecum ducat, qui videlicet ſocii ſimul maneant, & dum fuerit intra clauſtrum, ab invicem nullatenus ſeparentur. Viſitator autem, regula prius lecta, & expoſita, ab Abbatiſſa ſigillum recipiat, quod ipſa ſibi aſſignare, & abſolutionem, & conceſſionem ab Abbatiſſæ miniſterio petere abſolute, ac libere teneatur. Quæ ſi communem vitam non poterit ducere, vel noluerit, per eumdem Viſitatorem a ſuo regimine abſolvatur, niſi ſua mora in officio Monaſterio diſpendioſa non eſſet, ſed neceſſaria, vel evidenter utilis appareret. Abſolvatur etiam per eumdem, ſi alias non idonea, vel inſufficiens ad Monaſterii regimen videatur; & hoc fiat ſecundum formam, & modum, quos a Cardinali ſupradicto receperit Viſitator, qui tam de ipſius Abbatiſſæ, quam Sororum ſtatu, & obſervantia ſuæ religionis, ab omnibus generaliter, & ſpecialiter a ſingulis inquirat ſtudioſius veritatem, & ubi aliquid reformandum, vel corrigendum invenerit, zelo charitatis, & amore juſtitiæ, cum diſcretione corrigat, & reformet, tam in capite, quam in membris, ſicut melius viderit expedire. Exceſſus autem, qui fuerit ſufficienter correctus a Viſitatore, nullatenus iterum corrigitur. Quod ſi aliquid tale ſibi occurrerit, quod per ſe nequeat emendare, ad Superiorem referat, ut corrigatur ſicut expedit, ejus conſilio, ac præcepto. Caveat autem Abbatiſſa, ne a ſe, vel ab aliis Sororibus, ſtatus ſui Monaſterii Viſitatori aliquatenus abſcondatur, quia malum eſſet indicium, & offenſa graviter punienda. Imo volumus, & mandamus, ut ea, quæ ſecundum vitæ ſuæ formam, & regularem obſervantiam, inſtituenda, vel emendanda fuerint, publice, ac privatim, ſicut melius viderit faciendum, Viſitatori ſuggerant, & proponant, cui teneantur in omnibus, quæ ad officium ſuæ viſitationis pertinent, firmiter obedire. Quæ autem aliter fecerint, a Viſitatore, tam Abbatiſſa, quam aliæ, debite, prout convenit, puniantur. Omnes autem tam Abbatiſſa, quam Sorores, conſiderent, & caveant diligenter, ut nihil aliud, quam amor divinus, & ſuarum Sororum correctio, ac Monaſterii reformatio eas moveat ad loquendum. Modum autem loquendi Viſitator cuſtodiat ſupradictum, ut videlicet, aut cum omnibus, aut cum pluribus ſimul loquatur, vel ſecrete cum una, aliis tamen ad minus duabus in aſpectu ejus non longe ſedentibus, ut per omnia bonæ famæ integritas conſervetur, niſi ad locutorium, cum una, vel pluribus, loqui voluerit de iis, quæ ad officium ſuum pertinere noſcantur. Idem etiam Viſitator, tam Cappellanum, quam Converſos, & cæteros de familia extrinſeca Monaſterii viſitet, & in eis corrigat, & reformet, quæ correctionis, & reformationis officio noverit indigere. Pœnas tam amotionis perpetuæ a Monaſterio, licentiando profeſſos ad alia Monaſteria, vel Ordines ſicut viderit expedire, quam alias, prout culpæ gravitas, & qualitas exegerit, imponendo. Ut autem non graventur Monaſteria in expenſis, & Viſitator omnem notam cujuſpiam ſuſpicionis evitet, volumus omnino, quod Viſitator, de viſitationis officio, quam citius commode poterit, ſe ſtudeat expedire, quanto rarius abſque ſui officii diſpendio poterit, Monaſterii clauſuram intrinſecus ingreſſurus.

Cap. 25.

De Cardinalis Protectoris auctoritate.

Verum ne obſervantia præſentis regulæ, ſive formulæ ſupraſcriptæ (quam uniformiter ubique ab omnibus volumus, & mandamus diligentius obſervari) pro defectu certi regiminis in poſterum recedere vos contingat, aut ſub diverſorum magiſterio, vivendi modus incurrere differentes, dilecto fratri noſtro I. Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diacono Cardinali: Gubernatori, Protectori, & Correctori Ordinis Fratrum Minorum, curam, & regimen veſtri Ordinis, necnon & perſonarum in eis degentium, ſcilicet Cappellanorum, & Converſorum, & familiarium, plene duximus committenda, ſtatuentes, ut ſub ejus, & aliorum Cardinalium, qui fuerint pro tempore gubernationi, protectioni, in

atque correctioni eorumdem Fratrum Ordinis a Sede Apoſtolica deputati, obedientia, & cura, & regimine, debeatis de cætero permanere, quibus teneamini firmiter obedire. Et ipſi animarum veſtrarum ſollicitudinem gerentes, & curam, eiſdem Monaſteriis, & perſonis degentibus in eis, Cappellanis, Converſis, & familiæ tam per ſe, quam per viros idoneos, quoties expedire viderint, viſitationis officium impendere ſtudeant, corrigendo, & reformando ibidem, tam in capite, quam in membris, quæ correctionis & reformationis officio noverint indigere. Inſtituant nihilominus, & deſtituant, ordinent, ſtatuant, & diſponant, prout ſecundum Deum viderint expedire.

Cap. 26.

Regulæ obſervantia.

Ut autem vos in hac regula, ſive formula tamquam in ſpeculo poſſitis inſpicere, nec per oblivionem aliquid negligatis, ſemel vobis in qualibet quindena legatur, & ubi vos inveneritis ea, quæ ſcripta ſunt, facere, agite gratias Deo bonorum omnium largitori. Ubi autem ſibi quæcumque viderit aliquid deeſſe, doleat de præterito, & caveat de futuro; orans ut ei debitum dimittatur, & in tentationem deinceps non inducatur.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc noſtræ Inſtitutionis, Declarationis, & Conſtitutionis paginam infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Dat. die 18. Octob. 1263. Pont. An. III.

Datum apud Urbem Veterem decimo quinto Kalendas Novembris Pontificatus noſtri Anno tertio.

CLEMENS IV.

PAPA CLXXXIII.

AN. DOM. MCCLXV.

GUido, natione Gallus, ex Oppido S. Ægidii ad Rhodani ripam in Provincia Narbonenſi, nobili familia Groſſa, patre Fulcodio, antea Anicienſis Epiſcopus, deinde Archiepiſcopus Narbonenſis, mox S R. E. Cardinalis Sabinenſis, electus eſt Viterbii Romanus Pontifex menſe Februario Anno 1265., & die 22. *(a)* ejuſdem coronatus, Clementis IV. ſumpto nomine. Sedit in Pontificatu annos III. menſes IX. dies VII. *(b)* imperante in Oriente Michaele Palæologo. Obiit Viterbii die 29. Novembris anno 1268., & ſepultus eſt ibidem in Eccleſia Fratrum Prædicatorum. Vacavit Sedes annos fere III.

Ency-

(a) Electioni Clementis aſſignari certus dies non poteſt, niſi aſſentiendum videatur Baronio, qui teſte Raynaldo in Schedis aſſerit eumdem electum die 9. Februarii.

(b) A Coronatione die computandus.

I.

Ex Raynald. ad an. 1265. §.4.

Encyclicis Litteris omnes Eccleſiarum Prælatos ad implorandam divinam opem pro Eccleſia bene gubernanda incitat.

Cleoiens Epiſcopus Servus Servorum Dei.

HIs diebus felicis recordationis Urbano Papa Prædeceſſore noſtro ſexto Nonas Octobris viam univerſæ carnis ingreſſo, & ſicut de largiſſima Dei pietate confidimus, poſt labores ad præmium evocato, tantique Patris defuncti corpore, prout eſt juris, & moris, cum honore, & reverentia Eccleſiaſticæ tradito Sepulturæ; Epiſcopi, Presbyteri, & Diaconi Cardinales habito ſuper futuri Pontificis electione tractatu, in nos tandem, licet immeritos, de legatione, quam ſuſceperamus, in Angliam redeuntes, & per aliqua terrarum ſpatia ab Apoſtolica Sede remotos ſuos oculos injecerunt, nos in Eccleſiæ Romanæ Pontificem eligentes. Cumque demum Peruſium veniſſemus, (a) & inſufficientiæ noſtræ multiplicis non ignari, tam importabilis oneris ferre ſarcinam, tamque eminentis honoris faſtigium conſcendere merito formidantes, demum ad concordium Fratrum inſtantiam tanto ſuppoſuimus oneri humeros imbecilles; ſollicitudinem noſtram projicientes in illum, & in eo figentes anchoram ſpei noſtræ, qui dat laſſo virtutem, & iis qui non ſunt, fortitudinem, & robur multiplicat, infirma mundi nonnunquam eligens, ut ad ſui nominis gloriam fortia quæque confundat.

Dies obitus Urbani PP.

Clementis electio.

Rogamus itaque Univerſitatem veſtram, & per Dei miſericordiam obſecramus, quatenus penſato prudenter, quod vobis præmium ſupernæ charitatis acquiritis, ſi circa nos divina patientia generalis Eccleſiæ regimini præſidentes, plenæ devotionis ſtudium exponatis, ab illo, cujus admiranda potentia per gratiam dat eſſe fortiſſima, quæ ſunt fragilia per naturam, impetretis orationum auxilio, ut ſollicitudinem nobis ab ipſo creditam ſic exequamur exemplis, & meritis, quod inde accreſcat nomini ſuo gloria, Chriſtianus Populus ſalute, & tranquillitate proficiat, & tandem nobis, ac vobis æterni luminis claritas illuceſcat &c.

Datum Peruſii octavo Kalendas Martii, Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 20. Febr. 1265. Pont. An. I.

II.

Ex Dacherii Spicileg. n. Tom. III. pag. 636.

Conſtitutio, per quam declaratur Angliæ Regem, ejuſque filium Edmundum nunquam fuiſſe veros Regni Siciliæ poſſeſſores.

Clemens Epiſcopus Servus Servorom Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

§.1. OLim Regno Siciliæ ad diſpoſitionem, & ordinationem Apoſtolicæ Sedis, ad quam ſpecialiter pertinet, cum juribus, diſtrictibus, & pertinentiis ſuis plene, ac libere devoluto, ac Sede ipſa circa ſtatum ipſius Regni ſollicite cogitante, illiuſque regimen alicui Catholico, & devoto Principi cupiente committere, qui ad laudem Dei, honorem, & pacem Eccleſiæ, ac tranquillitatem, & profectum Fidelium ipſius Regni ejus Solio præſideret, tandem inter Sedem ipſam, & chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Henricum illuſtrem Regem Angliæ de Regno ipſo in feudum dilecto filio Nobili Viro Edmundo ejuſdem Regis nato ſub certis conditionibus concedendo habitus eſt tractatus. Et quia Rex ipſe multa erga Romanam Eccleſiam devotione refulget, ſuumque genus fidei ſemper claruit puritate, providit tunc Sedes ipſa, cum eodem Rege tractatum hujuſmodi conſummare: unde relato, & expoſito ex parte ipſius Edmundi fel. recordat. Alexandro Papæ Quarto Prædeceſſori noſtro, quod dilectus filius Magiſter Albertus Notarius noſter tunc Apoſtolicæ Sedis Legatus eidem Edmundo, & hæredibus ſuis prædictum Regnum Siciliæ, ac totam terram, quæ eſt citra Farum, uſque ad confinia Terrarum ipſius Eccleſiæ Romanæ cum omnibus juribus, honoribus, diſtrictibus, & pertinentiis ſuis (exceptis Civitate Beneventana, cum ipſius juribus, & pertinentiis univerſis) in feudum de ſpeciali auctoritate, & mandato fel. recordat. Innocentii Papæ Quarti Prædeceſſoris noſtri conceſſerat ſalvis libertatibus, & immunitatibus Eccleſiarum prædictorum Regni, & Terræ, tam in electionibus, quam in aliis ſpectantibus ad eaſdem.

Habitus tractatus inter S. A., & Angliæ Regem de Regno Siciliæ eius filio concedendo.

Relato itaq. per Legatum Apoſt. Regnũ Edmundo fuiſſe conceſſum;

§.2. Quodque idem Innocentius Prædeceſſor conceſſionem hujuſmodi ſupplendo defectum, ſi quis in ea fuerit de plenitudine poteſtatis auctoritate Apoſtolica confirmarat eidem Edmundo Regnum, & Terram prædicta in feudum de novo concedens, prout in ſuis litteris dicebatur plenius contineri. Præfatus Alexander Prædeceſſor conceſſionem, & confirmationem hujuſmodi ſub conditionibus in privilegio Apoſtolico inde confecto expreſſis, ratas, & gratas habens, ipſas de fratrum ſuorum approbavit conſilio, & aſſenſu, & ſub eiſdem conditionibus, illas auctoritate Apoſtolica innovans, Regnum, & Terram prædicta, cum omnibus juribus, & pertinentiis ſuis de fratrum ipſorum conſenſu dicto Edmundo, ac ejus hæredibus utriuſque ſexus, in feudum ſub eiſdem conditionibus perpetuo conceſſit, & etiam confirmavit. Reſervavit autem expreſſe in eodem privilegio ſibi, & in ſua voluntate, & poteſtate remanſit, dicere, pronunciare, vel proferre in ſcriptis, vel ſine ſcriptis de conſilio, vel ſine conſilio fratrum ſuorum prædictis Rege, & Edmundo, ac alio etiam quocumque, cujus forſitan intereſſet, nequaquam vocatis, & abſque omni juris ſolemnitate, approbationem, innovationem, conceſſionem, confirmationem hujuſmodi, quas præfatis Edmundo, & hæredibus ſub certis conditionibus faciebat, vacuas omnino eſſe, nullumque robur, vel valorem habere, aut revocare, caſſare, & irritare ipſas, & caſſas, & irritas nuntiare, ſi memoratus Rex, quaſdam ex dictis conditionibus, ſtatutis terminis non impleret, ita quod poſt hujuſmodi pronuntiationem, ſeu irritationem, vel dictum præfatæ approbationis innovatio, conceſſio, & confirmatio nullius eſſent, vel haberentur efficaciæ, vel momenti.

Conceſſionemque hujuſmodi per Innocent. IV. fuiſſe confirmatam:

Alexand. IV. eam roboravit: nonnullas adjiciens conditiones ſub caducitate.

(a) Ex his argui poteſt, Clementem conſecratum eſſe Pontificem Peruſii.

§.3. Et licet prædicta Sedes plurimum affectaverit, adhibendo quam potuit diligentiam, quod ipſius Regni negotium pietatis, Rege, ac Edmnndo proſequentibus illud, laudabiliter proficeret, & per illorum ſtudia, & auxilia ſucceſſibus convaleſceret proſperis, & proceſſibus promoveretur optatis, idque diutins eſuberante circa ipſos Apoſtolica gratia, non ſine innumeris, & magnis diſpendiis, gravibuſque periculis, & dolenda jacinra ejuſdem negotii expectarit; eis tamen omnino deficientibus, nec opem, aut operam promotioni dicti negotii præbentibus opportnna, neque conditiones adimplentibus ſupradictas ipſum negotium ſperatis ſuffragiis non adjutum, & continuis impugnatum adverſis, profectum non habuit, ſed multis debilitatum defectibus periculoſe languit, & Eccleſia incurrente, ac ſuſtinente pro hoc maaima detrimeuta.

Sed hiſce non adimpletis conditionibus.

§.4. Quia igitor manifeſtum eſt, & notorium prædictas uon fuiſſe conditiones impletas, & liberum eſt nobis, & in noſtra voluntate, ac poteſtate conſiſtit eiſdem conditionibus non impletis, dicere, pronuntiare in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, de conſilio, vel ſine conſilin Fratrum noſtrorum, prædicto Rege, ac Edmundo, & quocumque alio non vocatis, & abſque omni juris ſolemnitate, præfatas approbationem, innovationem, conceſſionem, & confirmationem vacuas prorſus eſſe, aut revocare ipſas, & irritas nuntiare ſicut in ipſo privilegio eſt expreſſum: Nos habito nihilominus fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu auctoritate Apoſtolica ſententialiter dicimus pronuntiamus, & proferimus prædictas approbationem, & innovationem, conceſſionem, & confirmationem vacuas eſſe omnino, nullumque robur, vel valorem habere, ac revocamus, caſſamus, & irritamus eaſdem, & caſſas, & irritas nuntiamus, ita quod deinceps nullius ſint, vel habeantur efficaciæ, ſeu momenti.

Vacua declaratur ſupradicta conceſſio.

§.5. Memorata vero conceſſio, quæ de Regno, & Terra præfatis a prædicto Notario, & ejuſdem conceſſionis confirmatio, ac nova de illis conceſſio, quæ a dicto Innocentio Papa de fratrum ſuorum conſilio, nominato Edmundo, & ejus hæredibus, factæ fuiſſe dicuntur, in nullo ſibi prodeſſe, ac nullum conferre jus, nullamque utilitatem eidem præſtare poſſunt, nec nllum commodnm, aut adminiculum, vel favorem, cum ab eodem Notario talis conceſſio nunquam proceſſerit, & conſtet ipſum conceſſionem hujuſmodi non feciſſe. Nec prodeſt, nec juvat, ſi forſan hujus conceſſionis tenor ejuſdem Innocentii Papæ litteris oſtendatur inſertus, qui facti non continet veritatem inſertione hujuſmodi, quæ non ad poblicationem, ſed ad confirmationem facta exiſtit, ad probationem minime ſuffragante, nec confirmatio, & ſuppletio ipſius Innocentii Papæ, ſi ſequutæ fuerunt potuerunt præbere conceſſioni, quæ revera nequaquam præceſſerat, nec facta fuerat vim aliquam, ſeu efficaciam, vel vigorem, nec ſuo interventu efficere, quod falſum foret verum, vel id, quod vere non erat, haberet eſſentiæ veritatem: ipſaque confirmatio, & ſuppletio, ac prædicta ejuſdem Innocentii Papæ oova conceſſio invalidæ ſunt penitus, & inanes, utpote nullam omnino habentes radicem, nec aliquod fundamentum.

Vana omnino & nulla Innocentii PP. conceſſio.

§.6. In iis enim hoc intendebat, & agebat idem Innocentius, ut hujuſmodi proceſſum memorati Notarii firmiter roboraret, cui (cum nullatenus interveniſſet) nullns profecto poterat dari robur, & quod fabricatur, cum ſtruitur, vel componitur ſuper eo, quod exiſtentiam nullam habet, ſolidum quidem, & ſtabile non eſt, ſed inſtabile totaliter, & infirmum. At etſi hujuſmodi prædicti Notarii conceſſio, ad quam de ſpeciali auctoritate, ac mandato ejuſdem Innocentii præceſſiſſe aſſeritur, facta fuiſſet; nihilominus tamen vacua, & inefficax prorſus eſſet cum conditiones appouendæ, quarum expreſſionem, & declarationem idem Notarius in ipſa conceſſione reſervaſſe arbitrio certarum dicitur perſonarum, expreſſæ, vel declaratæ per ipſas perſonas non fuerint, nec poſſint amodo declarari, aliqoibus perſonarum ipſarum de medio jam ſublatis, quibus, & reliquis ſuperſtitibus, quod ſimul id facerent, fuerat reſervatum, & hoc ipſum de præfata nova conceſſione ipſius Innocentii merito dici poteſt, cum idem innovando præmiſſam ejuſdem Notarii conceſſionem, ſeu quæ prius ille conceſſiſſe dicebator, noviter concedendo, ab ipſius intentione Notarii, quoad conditiones inſerendas minime receſſerit, ſed fuerit eam potius proſecutns, quamvis, & alias rationabiliter impugnetur, cum Sedes Apoſtolica in agendis tam arduis multam ſervare conſueverit gravitatem, & ad conceſſiones rerum ſic grandium, & ſublimium ſine maturo conſilio, & deliberatione ſolemni, ac expreſſo conſenſo Cardinalium non procedat.

Ex quare.

§.7. Illa denique collatio, ſive conceſſio, quam dictus Notarius quibuſdam a præfato Rege conſtitutis procnratoribus feciſſe dicitur, de jam dicto Regno tenendo in feudum a memorato Edmundo ſub conditionibus per ipſum Notarium, & quoſdam alios ordinandis de quibus condictum extiterat quorumque jam aliqui ſunt defuncti: adjecto in ipſa, quod ſi prædictus Innocentius Papa eam gratam, & ratam haberet, & ex certa ſcientia litterarum ipſius Notarii ſuper illa confectarum tenorem de verbo ad verbum ſuis litteris insereret, valida eſſet, & firma, alioquin caſſa, & irrita haberetur, & nullius eſſet omnino momenti, valorem non haberet aliquem, vel vigorem; præſertim quia conditiones ipſæ, nec ordinatæ poſtea fuerunt, nec poſſunt ulterius ordinari, ſicut ad irritationem alterius conceſſionis ſuperius eſt expoſitnm; nec apparet, neque oſtenditur hujuſmodi collatio, ſeu conceſſio per eumdem Innocentium confirmata: quare præmiſſa etiam ſi forte ipſa, vel aliqua ex eis apparere, vel oſtendi contingeret, nullum prorſus valorem, nullamque firmitatem haberent, nec poſſent Eccleſiæ Romanæ circa liberam ipſius Regni diſpoſitionem inferre alicujus obſtaculi nocumentum.

§.8. Et quamquam fel. record. Urbanus Papa Quartus Prædeceſſor noſter reſervata ſibi tractandi, diſponendi, & ordinandi de ipſo Regno cum quovis alio Principe, vel cum quacumque alia perſona mallet, ſua, ejuſdemque Eccleſiæ libertate, præfatos Regem, & Edmundum de fratrum ſuorum conſilio, auctoritate Apoſtolica per ſuas citaverit litteras, ut ſi forſan in prædicto Regno, per quamcumque conceſſio-

Ab Urbano PP. dies eis indicta ad rationes, ſi quas haberent, proferendas.

ceſſionem, ſive collationem eis, vel ipſorum alteri de prædicto Regno ab Apoſtulica Sede, vel ejus Nuntiis, ſeu Legatis factam, vel ex quacumque alia cauſa crederent, ſe aliquod jus habere, infra quatuor menſes a die receptionis litterarum ipſarum, quos eis pro peremptorio aſſignavit termino, per ſe, vel perſonas idoneas de toto negotio ſufficienter inſtructas, cum omnibus juribus, & monimentis ſuis Apoſtolico ſe conſpectui præſentarent propoſituri jus ſuum, ſi quod ſe in prædicto Regno Siciliæ habere conſiderent, ac facturi de illo fidem plenariam, & juſtam ſententiam recepturi. Hujuſmodi tamen citatio, & talis cauſæ, vel quæſtionis ſuſpicio nequaquam impedire poſſunt ſuper ejuſmodi Regni ordinatione ipſius Eccleſiæ libertatem, cum nec litigioſum factum ſit ipſum Regnum, de cujus profecto Dominio inter petitorem, & poſſeſſorem quæſtio non movetur, nec etiam rebus ſic ſe habentibus, ut nunc ſunt inter eamdem Eccleſiam, & præfatum Regem Angliæ, vel dictum Edmundum ſuper ipſius Regni Dominio lis poſſet inſtitui, ejuſdem Regni poſſeſſione, nec apud nos, nec apud ipſos, vel eorum alterum exiſtente, quæ ſunt jure cavetur, reali parit, & parat adverſarium actioni; præſertim cum idem Urbanus, qui ſecurus, & certus erat, quod de prædicto Regno libere diſponere poterat, in hujuſmodi citatione, quæ de ipſius affluente gratia, & benignitate proceſſit, libertatem tractandi, diſponendi, & ordinandi de ipſo Regno ſibi expreſſe curaverit reſervare. Conſideratis itaque præmiſſis omnibus diligenter, & attenta examinatione diſcuſſis, ac vigilanti ſtudio comprehenſis, necnon ſolerter Eccleſiæ Romanæ perquiſitis, & inſpectis regeſtis, & ipſius Innocentii Papæ, ac prædicti Notarii proceſſibus, ſuper eodem Regno circa prædictum Edmundum habitis perfecte viſis, & examinatis, & intente auditis dictis, & aſſertionibus antiquorum ipſius Eccleſiæ Cardinalium, necnon, & ipſius Notarii, ac aliorum fide dignorum de ipſa Eccleſia, qui de toto negotio, & proceſſibus hujuſmodi plenam notitiam habuerunt, ac plenarie intellectis ipſius Eccleſiæ ſuper hoc validis munimentis, & penſatis vigilanter omnibus, quæ in iis attendenda forent, & cognita plenius veritate; auctoritate Apoſtolica de fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu declaramus, manifeſtamus, notificamus, & denuntiamus, quod licitum, & liberum omnino eſt nobis, & Eccleſiæ Romanæ de præfatis Regno Siciliæ, & Terra, omnibuſque ſuis juribus diſtrictibus, & pertinentiis, quæ quidem ad nos, & eamdem Eccleſiam ſpecialiter, & plenarie ſpectant, diſponere, providere, ſtatuere, & ordinare, quodque libere, ac plene, abſque omni ambiguitate, ſecura conſcientia poſſumus ipſa in feudum concedere, ac eorum regimen, & gubernationem committere prout nobis, & ipſi Eccleſiæ placuerit, & viderimus expedire.

Hæc citatio non impedit, quominus S. A. de eodem Regno diſponere pro libito poſſit.

Declarat Clemens liberum ſibi de eo diſponere.

§.9. Et quod ſupradictus Edmundus, & præfatus Rex Angliæ, cui nulla tamquam a Sede Apoſtolica, vel de ipſius mandato, aut authoritate de ipſius Regno collatio, vel conceſſio facta fuit, ſeu quævis alia perſona præter ipſam Eccleſiam in eiſdem Regno, & Terra nihil penitus juris habet; Nec ipſe Edmundus, nec memoratus Rex Pater ejus, nec aliquis alius poſſunt nos, & eamdem Eccleſiam quomodolibet impedire, nec aliquod unquam interponere obſtaculum quin de ipſis Regno, & Terra pro noſtro beneplacito libere ordinemus. Ut autem hæc noſtra pronuntiatio, prolatio, revocatio, caſſatio, irritatio, & nuntiatio, ac declaratio, manifeſtatio, notificatio, denuntiatio illibatæ perpetuo maneant, & inconcuſſam ſemper obtineant firmitatem, eas in præſenti conſcribi, & annotari pagina fecimus, noſtra, & fratrum noſtrorum ſubſcriptionibus ad perpetuam memoriam roborata.

Nullumque jus ſuper illo Angliæ Regi eſſe, vel ejus filio.

Robur huic declarationi adjicit.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ pronuntiationis, prolationis, revocationis, caſſationis, irritationis, & nuntiationis, ac declarationis, manifeſtationis, notificationis, ac denuntiationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit, indignationem Omnipotentis Dei, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus ſe noverit incurſurum.

Clauſula.

EGO CLEMENS Catholicæ Eccleſiæ Epiſcopus.
Ego Odo Tuſculanus Epiſcopus.
Ego Stephanus Præneſtinus Epiſcopus.
Ego Frater Joannes Portuenſis Epiſcopus.
Ego Rodulphus Albanenſis Epiſcopus.
Ego Anderus Tituli Sanctæ Praxedis Presbyter Cardinalis.
Ego Frater Guido Tituli Sancti Laurentii in Lucina Presbyter Card.
Ego Guillelmus Tituli Sancti Marci Presbyter Card.
Ego Frater Anibaldus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter Card.
Ego Riccardus Sancti Angeli Diaconus Cardinalis.
Ego Octavianus Sanctæ Mariæ in Viſlata Diaconus Card.
Ego Joannes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano Diaconus Card.
Ego Ottobonus Sancti Adriani Diaconus Cardinalis.
Ego Jacobus Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconus Card.
Ego Gottifridus Sancti Georgii ad Velum Aureum Diaconus Card.
Ego Jordanus Sanctorum Coſmæ, & Damiani Diaconus Card.
Ego Matthęus Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconus Card.

Clement. PP. Et S. R. E. Card. ſubſcriptiones.

Datum Peruſii quarto Kalendas Martii Pontificatus noſtri Anno primo.

Dat. die 26. Febr. 1265. Pont. An. I.

III.

Reſtitutio Dignitatis Epiſcopalis Civitati, & Eccleſiæ Fulginaten., qua privata fuerat ob adheſionem Friderico olim Imperatori.

Ex Regeſtro Vatic.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad futuram rei memoriam.

Sicut magni Beneficii indicium eſt excessibus perſequutorum Eccleſiæ medicinalis ultionis antitodum obiter adhibere, ut quos a fidelitatis debito culpa propriæ temeritatis avertit, ad ipſius conſtantiam con-

Exordium.

gruentis ſaltem ſeveritatis diſciplina convertat, ſic maternæ pietatis eſt debitum, iis, qui poſt indevotionis lapſum, & perſequtionis exceſſum fortiores in obſequendi propoſito, & continuandæ in poſterum devotionis exhibitione reſurgunt, nec ejuſdem piæ Matris Eccleſiæ ſinum præcludere, nec miſerationis ipſius ubera denegare.

Fulginatenſes antea Epiſcopatu privati;

§.1. Sane dudum Apoſtolica Sedes Eccleſiam, & Civitatem Fulginat. propter Rebellionem, & pertinaciam Incolarum ipſius, qui ſpiritu ad ſuperbiam obfirmato, & indurato animo quondam Friderico olim Romanorum Imperatori, & ejus fautoribus contra Romanam Eccleſiam adhærere damnabiliter præſumebant, ipſam una cum illis multipliciter perſequentes Epiſcopali Dignitate privavit.

Ad fidelitatem reverentes,

§.2. Cum autem Incolæ prædicti ſuæ fidei puritatem, ad quam eidem tenentur Eccleſiæ, quamquam taliter nota infidelitatis infecerant, imo notabiliter deformarant, ad devotionem, & fidelitatem ipſius Eccleſiæ redeuntes per grata, & continuatæ poſtmodum multæ devotionis obſequia ſtuduerint reformare, illamque ſucceſſivis augumentis ſe continuaturos aſſerant, & indeficientis continuationis ſtudio augumentare promittant.

Eadem donantur.

§.3. Nos more pii Patris offenſarum immemores, ubi ad hoc pœnitentiæ ſignis congruentibus invitamur; Cupientes ipſos in pollicitis magis ſollicitos, & in propoſito hujuſmodi beneficiorum liberalitate prompta, & promptitudine liberali efficere firmiores, de fratrum noſtrorum conſilio Civitati, & Eccleſiæ memoratis prædictam Epiſcopalem Dignitatem reſtituimus de gratia ſpeciali.

Nulli ergo omnino &c.

Dat. die 31. Martii 1265. Pont. An. I.

Datum Peruſii ſecundo Kalendas Aprilis Pontificatus noſtri anno primo.

IV.

Privilegia Fratrum Militum Hoſpitalis S. Lazari Hieroſolymitani.

Hunc Ordinem confirmavit Alexand. IV. Conſtit. X. pag. 353.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis Abbatibus, Prioribus, Præpoſitis, Decanis, Archipresbyteris, & aliarum Eccleſiarum Prælatis, ad quos iſtæ litteræ pervenerint, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Hiſce Militibus conceſſum, ut ſemel in anno eleemoſynas colligant in Eccleſiis.

§.1. CUm dilectis filiis, Magiſtro, & Fratribus Militiæ Hoſpitalis Sancti Lazari Hieroſolymitani, fuerit a fel. record. Innocentio Papa Prædeceſſore noſtro indultum, & a nobis poſtmodum confirmatum, ut ſemel in anno recipiantur in Eccleſiis ad eleemoſynas colligendas: quidam autem veſtrum avaritiæ ardore ſuccenſi, Confratrias ſuas Confraternitati illorum eadem die ipſorum adventu præponunt: & ſic Fratres ipſi confuſi, aut nihil exinde, aut modicum conſequuntur.

§.2. Quia igitur hoc eſt indecens, & in contemptum Dei, Eccleſiæque Romanæ redundat; Prædeceſſoris ipſius veſtigiis inhærentes, Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, atque præcipimus, quatenus cum Fratres ipſi loca veſtra pro eleemoſynis colligendis acceſſerint, benigne recipiatis, & honeſte tractetis, eiſdem ipſis Eccleſiis veſtris admonere populum, & eleemoſynas quærere permittatis, Confratrias quas facere poteſtis quotidie, ipſorum Confratriis, quæ ſemel in anno fiunt, nullatenus præponentes, ne occaſione illarum, eleemoſynæ pauperum Chriſti depereant, & impediantur opera pietatis.

Mandatum, ut iis hoc exequi liceat.

Ab oppreſſionibus defendantur.

§.3. De parochianis autem viris, qui domos illorum invadunt per violentiam, vel infringunt, aut indebitis moleſtiis opprimunt Fratres ipſos, & tam depoſita, quam res decipiunt eorumdem, cum exinde querimoniam poſuerint coram vobis, tam diſtrictam eis juſtitiam faciatis, & ita jura eorum defendere, & manutenere curetis, quod ipſi ad vos pro defectu juſtitiæ ſæpe recurrere non cogantur, & nos ſollicitudinem, & obedientiam veſtram debeamus merito commendare, voſque beneficiorum quæ in Sancta domo illa fiunt, participes exiſtatis.

Ad Hoſpitale alios recipere poſſint.

§.4. Præterea, liberas, & abſolutas perſonas, quæ domum eorum in ſanitate, vel infirmitate petent, libere, & ſine moleſtia recipi permittatis ab eis, nec ipſos ſuper hoc reciprocetis aliquatenus impedire

§.5. Illud etiam non mediocriter movet nos, nec modicum Eccleſiæ derogat honeſtati, quod quidam veſtrum contra inſtitutiones Sanctorum Patrum in Bodonenſi Concilio editas, Fratrum Militum, ac Donatorum ipſorum corpora, quum decedunt, nolunt ſine pretio ſepeliri. Unde quia tam prava exactio, & iniqua non eſt aliquatenus toleranda, in obedientiæ vobis virtute præcipimus, ut nullo modo a Fratribus, & perſonis prædictis, vel aliis, pro ſepultura quidquam exigere, vel accipere, niſi ipſa ſpontanea decedentium liberalitas, vel parentum devotio vobis contulerit, attentetis: ſed abſque ullo pretio ſepeliatis corpora mortuorum, ut ſi quis ulterius hoc attentaverit, taliter advertatis in eum, quod ſimilia non præſumat.

Sepeliantur gratis.

Decimæ ab eis non exigendæ.

§ 6. Ad hæc, præſentium vobis auctoritate præcipimus, ne ab eis contra tenorem privilegiorum Apoſtolicæ Sedis, de omnibus fructibus terræ, quibus propria induſtria, aut expenſis colunt, & laborant, ac etiam de nutrimentis animalium ſuorum, nec de ipſis animalibus decimas exigere præſumatis.

Cœmeteria poſſint ædificare.

§.7. Cum autem Oratoria, vel Cœmeteria, ſecundum quod eis eſt beneficium privilegiorum Eccleſiæ Romanæ conceſſum, duxerint conſtruenda, vos Fratres Archiepiſcopi, & Epiſcopi eis, pro ſe, & familia ſua tantum Oratoria orantium dedicare, ac Cœmeterium benedicere procuretis, nec aliquis veſtrum contra tenorem Privilegiorum ipſorum, id impedire audeat aliquatenus, vel turbare.

Deponentes habitum coerceantur.

§.8. De cætero quoque, Fratres ſeu milites, ac Donatos militiæ præfati Hoſpitalis in veſtris Epiſcopatibus conſtitutos, qui Crucem, & divinum habitum deponunt, & quod ac per illecebras ſimul, & vitiorum abrupta vagantur, & illos etiam, qui prioribus ſuis contumaces, & rebelles exiſtunt, & bolinas detinent contra voluntatem ipſorum, moneatis inſtanter, & pro officii veſtri debito compellatis, ut habitum depoſitum reaſſumentes, in obedientia Prælato-

rum

Digitized by Google

rum ſuorum devote, & humiliter perſeverent, & bolinas, ſive alia officia per violentiam nullo modo detinere præſumant. Quicumque autem mandatorum veſtrorum extiterint contemptores, excommunicationis ſententia eos compellatis; quam faciatis uſque ad ſatisfactionem condignam inviolabiliter obſervari. Præterea quicumque beneficia perſolverint, annuatim eis de Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum auctoritate confiſi, ſeptimam partem injunctæ ſibi pœnitentiæ relaxamus.

Mortuos ſepelire, & collectiones recipere poſſint.

§.9. Apoſtolica quoque auctoritate ob reverentiam ipſius Ven. Hoſpitalis ſancimus, ut his qui eorum Fraternitatem aſſumpſerint, ſi forſan Eccleſiæ, ad quas pertinent, a divinis officiis fuerint interdictæ, ipſoſque mori contigerit, ſepulturam Eccleſiaſticam non negetis, niſi excommunicatus, vel nominatim interdictus, aut etiam publicus uſurarius fuerit tumulandus, deferre ad Eccleſias hujuſmodi Hoſpitalis, & oblationes tam pro eis, quam pro aliis, qui in eorum Cœmeteriis requieſcunt exhibitas, ſine alicujus judicis præjudicio retinere. Hoc etiam addito, ut receptiones Fraternitatis ejuſdem, ſeu etiam collectarum, ſalvo jure dominorum ſuorum, ſub B. Petri, & noſtra protectione conſiſtant.

Et ſacris operari in locis interdicto ſubjectis.

§.10. Adjicimus inſuper, ut ſi eorumdem fratrum aliqui, qui ad eaſdem fraternitates miſſi fuerint, vel collectas, in quamlibet Civitatem, aut Caſtellum, vel vicum, aut alium locum devenerint, ſi forte locus ille fuerit divinis officiis interdictus, in eorum jucundo adventu ſemel aperta Eccleſia annuatim excommunicatis, & nominatim interdictis excluſis, divina ibi officia celebrentur, ſalva in omnibus ſupradictis declaratione Concilii Generalis.

Hæc Conſtitutio publicanda.

§.11. Ad majorem quoque mercedis veſtræ augumentum nihilominus, ut ſupra, mandando præcipimus, quatenus hanc noſtram Conſtitutionem per Parochias veſtras nunciari propriis litteris faciatis.

Clerí Hoſpitali ſervire poſſint.

§.12. Mandamus etiam, ut ſi qui de Clericis Eccleſiarum veſtrarum, prædicti Hoſpitalis Fratribus cum licentia Prælati, & Capituli ſui, ſponte, ac gratis per annum, vel biennium ſi decreverint deſervire, nequaquam impediantur.

Dat. die 27. Aprilis 1265. Pont. An. I.

Datum Peruſii quinto Kalendas Maji Pontificatus noſtri anno primo.

V.

Declarationes Statutorum (quæ Charta Charitatis appellantur) Ordinis Ciſtercienſis Monachorum Sancti Benedicti, aliæque ordinationes pro ejus bono regimine.

Antiquas Ordinis hujus conſuetudines confirmavit Lucius Papa III. Conſtit. XII. pag. 15. Ad fugitivos ſui Ordinis recipiendos compelli non poſſe declaravit Innoc. III. Conſtit. XXXVI. pag. 105. Omniaque eorum Privilegia rata habuit Honorius III. Conſtit. XXX. pag. 201. & a Decimarum ſolutione exemit Conſtit. LXXIII. pag. 238.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Ordinis Ciſtercienſis encomium.

PArvus fons qui crevit in fluvium, & in lucem, Solemque converſus, in aquas plurimas redundavit, Ciſtercien. eſt Ordo prælucidus, qui a ſui ortus exordio parvus, & humilis abjectione habitus, tenuitate ſubſtantiæ humilitatis profeſſione, ac numero profeſſorum, ſub fontis metaphora non indigne deſcribitur, cui diverſarum illic proprietatum conformitate conformis non immerito comparatur. Hic eſt enim fons hortorum irriguus, cæteras rigans Religiones, & Ordines, ac in ipſos exemplis ſalutaribus ſcaturizans. Hic eſt fons amœnus, varietate virtutum præclarus, munditie, puritate, pietate patens, indeficiens ſanctitate. Horum .... ſic excreſcere meruit, ut fontis nomen excedens, fluvius cenſeatur. Cujus proceſſus laudabilis de virtute in virtutem, ut Deum Deorum in Sion videat gradiendo, univerſalis Eccleſiæ lætificat unitatem, in qua per meritorum evidentiam, claræ lucis ſplendorem adeptus quaſi ſtella matutina reſplendens in medio nebulæ Mundi hujus, & in ea ſplendidos emittens radios inſtar Solis, velut aquæductus de Paradiſo progrediens, in aquas redundat plurimas, hortum plantationum ſuarum, cœtus quidem clauſtralium, quos producit, aquis irrigans gratiarum, & vino ſpiritualis lætitiæ fructus inebrians partus ſui. Hujus ſiquidem Ordinis Sacra Religio, a ſuæ inſtitutionis auſpiciis quaſi deſerta, & invia, utpote paucis adhuc initiata cultoribus, tandem honoris, & honeſtatis fructus parturiens, ramos ſuos, ramos quidem honoris, & gratiæ, quaſi terebinthus extendit, germinans generationes, & progenies germinavit. Ea propter lætatur, & jubilat lætabunda, & laudans exultat jam in multitudine numeroſa ſpectabilis, quæ olim quaſi deſpicabilis in ſolitudine delitebat. Digne itaque hic Ordo digniſſimus, dilectus, & prælectus a Domino eidem pſallit, & aſſerit cum Propheta, in terra deſerta, & invia, ſic in ſancto tibi deſiderio, & ſolido propoſito religionis apparui, non ut me in habitu, vel ambitu oſtentationis, tibi qui omnia vides, oſtenderem; ſed ut in humilitatis abjectione tuam viderem, & te miſericorditer donante, perciperem gloriam, & virtutem. Vidit enim, & gaviſus eſt, percepit, ut præmittitur multæ fœcunditatis gloriam; nihilominus in charitate fundatur. Primi namque ipſius Ordinis architecti, prima quaſi ejuſdem Ordinis fundamenti in charitate jecerunt, eumdem Ordinem ad inſtar Sponſi cœleſtis, qui in ſpecioſiſſima Sponſa ſua charitatem, ut ipſa fatetur, quod in ea perſeverantior fieret ordinavit, charitativis præceptis, & inſtitutionibus ordinantes. Quibus Charitatis Charta nomen, nec immerito imponentes, per ipſam ad charitatis converſationem ſtraverunt, juxta Prophetæ promiſſum. Ipſius Ordinis lapides ordinantes in illa, quid majoribus, quidve minoribus debeatur aptius, ſtatuentes, ut ſecundum ejuſdem Prophetæ vaticinium, ipſius Ordinis agni juxta ſuum ordinem paſcerentur.

Primum ejus fundamentum charitas.

Diſcordiæ inter eos oriuntur circa nonnulla regulæ capita.

§.1. Licet autem Ordo prædictus ex charitatis ordinatione firmiſſimus, & ut caſtrorum acies ordinata terribilis, continue in ſpiritualis pugnæ procinctu deſudans, contra hoſtes ſpiritus pugnare didicerit, & ipſos etiam expugnare; adhuc tamen Sathan cribrum ſuum movere non deſinit, ſed ipſum movet, & excutit expectans, & expetens, ut excutiat filios excuſſorum. Adhuc Siſara Iſraelitas, falcatis eos curribus oppreſſus inſequitur. Adhuc hoſtis antiquus peculiarem Domini populum (religioſos

vide-

videlicet) Dominum coutemplationis ſpeculatione videntes, & ſpecialiter in eius partem aſſumptos non ceſſat impetere, ſed totis ſatagit viribus, variis conatur inſidiis, diverſis in illos conatibus inſilit, ut ipſe a participio gaudii cœleſtis excluſus, in eis jucunde habitantibus, unius moris io domo charitatem vulneret; unitatem ſeparet, ipſoſque ſeparatos in ejuſdem pugnæ conflictu debiliores efficiat, & ab eis jucunditatem unanimitatis excludat; hoc ipſum inſidioſe molitus in perſonas præfati Ordinis his diebus, inter ipſas ſuper diverſis articulis diſcordiarum excitata materia, litium ſatis ſeminibus, & jactis Seminariis jurgiorum.

Ad eam componendam incumbit Clemens.

§.2. Nos autem ipſius Ordinis ſanctitatem, & claram famam, cujus odor ſicut agri pleni ſuavitas, cui Dominus benedixit, totam replet Eccleſiam, ſingulari zelantes affectu, ne vel ipſius ſanctitas talibus nutaret ioſultibus, vel famæ claritas detractorum linguis expoſita turbaretur, ſed ſingula in eodem ordine locum, ut præmittitur, decenter ſortita retineant, ſicque contra prædicti Siſaræ impetus dimicetur, & ipſum facilius juxta Deboræ canticum, ſtellæ in ſuo curſu, & ordine manentes expugnent, principiis putavimus obſiſtendum, exortam in eodem Ordine ſuper articulis prædictis diſſenſionis materiam, vitatis litigiorum anfractibus, & excluſis Advocatorum tumultibus, ſalubris, & celeris ſubſcriptæ proviſionis noſtræ compendio decidentes, nunc antiqua ipſius Ordinis ſtatuta ioterpretationis juvando remedio, nunc eadem Apoſtolica auctoritate firmando, nunc etiam quædam nova de unanimi conſenſu Ciſtercien., & quatuor infraſcriptorum primorum, ac aliorum Abbatum, & quampluriumum perſonarum ipſius Ordinis io noſtra conſtitutarum præſentia ſtatuendo.

De gubernio Monaſteriorum defuncto Abbate, donec alius eligatur Abbas.

§.3. Licet igitur contineatur in Charta prædicta, quod ſi qua domus ejuſdem Ordinis Abbate propoſito fuerit deſtituta, major Abbas, de cujus domo, domus illa exivit, ordinationis ejus habeat omnem curam, donec in ea Abbas alius eligatur: domui autem Ciſtercien., quia mater eſt omnium, dum proprio Abbate caruerit, quatuor primi Abbates ſcilicet de Firmitate, de Pontigniaco, de Claravalle, & de Morimundo, provideant, & ſuper eos ſit cura domus illius, donec electus Abbas in ea fuerit, & ſtatutus: hoc tamen ex uſu, & conſuetudine dicti Ordinis generali ſic interpretandum duximus, ut videlicet adminiſtratione vacantis Monaſterii remanere penes Conventum ejuſdem, ſi qua forſan emerſerint difficilia, propter quæ vel Ciſtercien. ad dictos primos quatuor, vel aliorum Monaſteriorum Conventus ad ſuos Abbates duxerint recurrendum, Abbates ipſi curam, & diligentiam habeant in conſilio, & auxilio poſtulantibus, prout eorum requireret neceſſitas impendendis. Et licet adminiſtrationem penes ſingulorum Monaſteriorum vacantium Conventus diximus ſecundum morem ſervatum hactenus remanere, ſigillum tamen prædicto Monaſterio Ciſtercien. eo vacante, Prior ipſius cuſtodiat conſignatum, & clauſum, ſicut hactenus fieri conſuevit. In aliis vero Monaſteriis vacantibus ſigilla eorum Abbates ſigillis aliorum Abbatum ſignata teneant, & incluſa.

§.4. In Charta etiam hujuſmodi continetur, quod domo qualibet ejuſdem Ordinis Abbate proprio, ut prædicitur deſtituta, electionis die præfixa etiam ex Abbatibus, ſi quos domus illa genuerit, advocetur, & conſilio, ac voluntate Abbatis, Abbatem eligant Abbates, & Monachi domus illius. Ad electionem autem Ciſtercien. Abbatis præfixa, & prænotata die ad minus per quindecim dies, ex Abbatibus quorum domus de Ciſtercio exierunt, & ex aliis quos noverint prædicti Abbates, & Fratres Ciſtercien. idoneos, convocentur. Et congregati in nomine Domini Abbates, & Monachi Ciſtercien. Abbatem eligant. Super quo contentione orta, quod id non ſervabatur juxta ipſius Chartæ tenorem; Nos attendentes quod quamvis ab antiquo per Abbates dicti Ordinis ita fuerit ordinatum, id tamen in deſuetudinem abiit, & jam de communi conſuetudine ſoli Monachi vacantis Monaſterii vocem in electione Abbatis habere noſcuntur, hujuſmodi conſuetudinem volumus, & præcipimus obſervari, eam laudabilem, & rationabilem judicantes, cum ad jus commune reduxerit, quod fuerat contra juris communis regulas conſtitutum, Ita quod ea, quæ de vocandis aliquibus Abbatibus, quorum domus de Ciſtercio exierunt, quod quidem de Abbatibus hactenus eſt ſervatum, & cætera, quæ de vocatione hujuſmodi quoad Ciſtercien., necnon quoad alia ejuſdem Ordinis Monaſteria in Charta, ut præmittitur continentur, eadem tam in ipſo Ciſtercien., quam in aliis Monaſteriis ioviolabiliter obſerventur. Licet enim prædicti ſic vocandi vocem in electione non habeant; eorum tamen præſentia poſſet eſſe multipliciter fructuoſa.

De hujuſmodi Abbatum peragendæ electionis modo.

§.5. Cæterum, quia circa electionem Abbatis prædicti Monaſterii Ciſtercien. fuit ab aliquibus dubitatum, an poſſit ex uſu aliquo tolerari, quod circa Ciſtercien. electionem retroactis temporibus eſt obtentum, videlicet, ut Ciſtercien electus, ſi ejus electio fuerit in concordia celebrata, adminiſtrare valeat, etiam a nemine confirmatus, & ſine confirmatione aliqua curam habeat animarum. Nos ad hujuſmodi dubitationem in perpetuum amovendam, ſtatuimus, ut in Monaſterio Ciſtercien. celebrata electione concordi ſecundum morem hactenus obſervatum, electus prædicto modo concorditer eo ipſo verus ſit Abbas Ciſtercii, & adminiſtrandi licentiam, curamque animarum habeat, ac in omnibus pro vero Abbate perinde habeatur, ac ſi a Sede Apoſtolica confirmationis beneficium habuiſſet, a qua ipſum intelligi volumus, & ſtatuimus confirmatum. Licet autem idem Abbas Ciſtercii prædicto modo auctoritate Apoſtolica confirmetur; nihil tamen depereat per hoc ejuſdem Ordinis libertatis, quam circa ceſſionem, & amotionem Abbatis ipſius idem Ordo dignoſcitur habuiſſe, quamque ipſi Ordini manere volumus illibatam.

Abbas Ciſtercii etiam non confirmatus adminiſtrationem M naſt. ſuſci pere poteſt.

§.6. Et quia præfatus Ordo in multa ſimplicitate fundatus, profecit laudabiliter in eadem, nos circa electiones in Monaſteriis ejuſdem Ordinis faciendas, ſic perſonas ipſius Ordinis procedere toleramus, ſicut hactenus proceſſerunt, neceſſitatem ſervando, ſolemnitates, ſeu formas contentas in generali Concilio eis de gratia remittentes.

Forma electionum hactenus ſervata confirmatur.

§.7. Ordinamus autem quod in majoribus Ab-

Abbatiis generationem habentibus, cum vacaverint, quindecim dierum ad minus ad eligendum terminus aſſignetur. Et Prior Superior, ac Cellerarius vacantis Monaſterii conveniant de electoribus, quos idem Prior, poſtquam de ipſis convenerint, in Capitulo nominabit. Abbates vero, vel Viſitatores nullum nominent electorem, nec electoribus prædicto modo creatis, ſimul, vel ſigillatim aliquod dent præceptum, niſi quod in publico eis injungant arctius, ut ſecundum ſuas conſcientias provideant vacanti Monaſterio bona fide. Nec alicujus vacantis Monaſterii Abbas ſibi nominari poſtulet electores, antequam in Capitulo nominentur. Nec aliquem ex congregatis ad eligendum electoribus, ad ſe vocet, nec verbo, vel ſcripto, aut ſigno eis, vel eorum alicui, ſuam inſinuet voluntatem, nec electioni clam, vel palam impedimentum aliquod inferat, per quod electorum impediat libertatem. Electam quoque perſonam, ſi ſufficiens, & idonea vacanti Monaſterio fuerit, non refutet. Et qui contra fecerit graviter puniatur. Nec aliquam perſonam amoveat ab officio, vel de Monaſterio ejiciat ipſius vacatione durante.

Præmittenda electionibus.

De Capitulo Gen. quotannis celebrando, & Definitorum numero.

§.8. Inſuper ſtatuimus, & ordinamus, quod in Ordine prædicto juxta morem laudabilem hactenus obſervatum, annis ſingulis generale Capitulum celebretur, in quo viginti quinque Definitores ſtatuantur, hoc modo. Abbas Ciſtercien. tanquam Pater primus nominet quatuor Definitores de generatione ſua ſpeciali, quos idoneos eſſe crediderit ad definitionis officium exercendum. Et exinde prædicti primi quatuor Abbates, ſcilicet quilibet eorum de generatione ſua, quinque dicto Abbati Ciſtercii, ſeorſum, vel coram aliis nominabit. Ex quibus quinque Abbas Ciſtercii uno prætermiſſo quatuor eligat, quos ſufficientes eſſe crediderit. Et ſic viginti Definitores erunt ſuis quatuor cum cæteris numeratis. Quos & prædictos quatuor primos Abbates idem Abbas Ciſtercii in Capitulo die ſecunda Capituli nominabit, & Definitores inſtituet, & ipſe cum eis vigeſimus quintus erit. Si quis vero ex prædictis quatuor primis Abbatibus, tunc non fuerit in hujuſmodi Capitulo, idem Abbas Ciſtercien. de generatione abſentis aſſumet quatuor Definitores, quos idoneos extimabit. Ut autem prædicti Ciſtercien., & quatuor primi Abbates Deum habentes præ oculis, odio & amore, ac perſonarum acceptione poſtpoſitis, bona fide procedant, eoſque qui nunc ſunt, & futuros in poſtremum ad hæc fideliter obſervanda, ſub atteſtatione divini judicii, & in virtute obedientiæ Apoſtolicæ Sedi debitæ obligamus.

Statuta nonnulla.

§.9. Ordinantes, & ſtatuentes quod litteræ miſſæ Capitulo Generali, perſonæ infamiam continentes, legantur coram Definitoribus Ordinis ſupradicti.

§.10. Et quod Judices dati ab eodem Capitulo non ſubdelegent aliis vices ſuas.

§.11. Definitores quoque Capituli non revocentur præter voluntatem Definitorum in loco reſidentium conſueto.

§.12. Statuta de cætero facienda non obligent niſi in ſequentis anni Capitulo confirmentur.

§.13. Et per Definitores nihil definiatur prius in Capitulo non notatum. Stetur ſententiæ majoris partis eorum. Cumque ipſorum ſententia in diſcordia venerit, Abbas Ciſtercii reputabitur pro duobus.

§.14. Definitores vero nominati proteſtabuntur in Capitulo ſtando per juramentum in verbo Sacerdotis, quod injunctum ſibi miniſterium ad honorem Dei, & utilitatem dicti Ordinis fideliter exequentur.

§.15. Hoc etiam ipſe Abbas Ciſterc. ſedendo facere teneatur.

§.16. De notandis autem his, quæ contra memoratum Abbatem Ciſtercii dicta fuerint in Capitulo, ita fiat ſicut in caſu conſimili de alio notaretur.

§.17. Eleemoſynæ vero, quæ mittuntur Capitulo Generali, recipiantur per duos Abbates, quorum unus per eundem Abbatem Ciſtercii, & alius per prædictos primos quatuor Abbates ponantur de cætero alternatim, ita quod quilibet de ipſis illum ponat ſecundum ſuum ordinem vice ſua.

De Viſitatione Monaſterii Ciſtercien.

§.18. Denique ne in Ordine prædicto aliquæ poſſint ſpinæ ſubcreſcere vitiorum, præcipimus prædictum Ciſtercien. Monaſterium ab eiſdem primis quatuor Abbatibus annis ſingulis viſitari. Et, niſi de alio die Abbas Ciſtercij cum eis convenerit, in Feſto B. Mariæ Magdalenæ fiat hujuſmodi viſitatio annuatim. Nec dicto Abbati Ciſtercii diem mutare condictam ſine cauſa rationabili, & urgente, quam ſi ei ſupervenerit, intimet eiſdem primis quatuor Abbatibus in tempore opportuno, per ſe, vel per nuncium, cum quo iidem Abbates de die ſubroganda tractare valeant, & etiam convenire. Qui ſi cum nuncio concordare nequiverint, ipſimet idem ſtatuant, ſive terminum competentem, & eidem Abbati Ciſtercii per eumdem nuncium, vel alium intiment, prout viderint expedire. Quæ omnia dicti primi quatuor Abbates bona fide, & abſque aliqua captione facere teneantur. Sane cum prædicti quatuor Abbates Ciſtercium viſitabunt, Abbates, & Monachi ſocii Viſitatorum ipſorum in proclamationibus faciendis, tam in Capitulo Monachorum, quam etiam Converſorum, vocem liberam habeant licet aliquando prout fertur eis fuerit denegata.

Correctione Abbatis, & Monachorum

§.19. Si quid autem in perſona Abbatis, vel in aliis, in eodem Monaſterio crediderint reformandum, id eidem Abbati ſuggerant, hoc eſt cum reverentia, & honeſtate dicant, ac eum benigne moneant, & hortentur, ut id emendet in ſe, vel in aliis faciat emendari. Quod ſi facere forte noluerit inſolenter, vel diſtulerit negligenter, ſervetur quod in eadem Charitatis Charta continetur expreſſe. Videlicet, ut iidem quatuor primi Abbates, ſub cæterorum Abbatum nomine uſque quater, ut corrigatur ipſe, & alios corrigere curet, admoneant; & cætera, quæ de aliis Abbatibus in eadem Charta dicuntur, ſi incorrigibiles apparuerint, circa eum ſtudioſe adimpleant. Excepto quod ſi ſponte cedere noluerit, nec deponere, nec contumaci dicere anathema poterunt, donec aut in generali Capitulo, aut ſi illud jam viſum fuerit expectari non poſſe, in Conventu alio, convocatis Abbatibus, qui de Ciſtercio exierunt, & aliquibus aliorum, virum inutilem ab officio ſuo deponant.

Con-

Conveotum autem alium intelligimus eorumdem Abbatum concordem reditum ad proceſſum hujuſmodi faciendum in aliqua ejuſdem Ordinis Abbatia. Eo, circa punitionem Ciſtercien. Abbatis moderamine adhibendo, quod circa Abbates alios inferius eſt ſtatutum.

Viſitatoribus Monaſteriorum quid ſit præſtandum.

§.20. Ne vero Viſitatores Monaſteriis, ad quæ cauſa viſitationis acceſſerint, nimium oneroſi exiſtant, ſtatuimus, & ordinamus, quod majores Abbates eum viſitaverint, decem evectionibus ſint contenti. Monaci vero qui ad viſitandum mittuntur, cum Abbate ſibi aſſociato ſenarium evectionum numerum non excedant. Qui autem aliter ex aliqua cauſa fecerit, prædictum numerum exeedendo, veniam inde petat in ſequenti Capitulo generali. Abbatibus vero, vel Viſitatoribus cum ad aliquod Monaſterium viſitandum acceſſerint, in locis, dumtaxat tutis, & temporibus pacatis, nullus de Monaſterio ipſo oceurrere, vel poſt viſitationem eos deducere teneatur. Nullus inſuper Abbas, vel etiam Viſitator, in Cellariis, & Domibus, in Caſtris, & Villis, non habentibus rura, & vineas, ex quibus poſſit hoſpitalitas exbiberi, ſibi provideri poſtulet, vel occurri. Nec aliquis teneatur ibidem tranſeuntibus occurrere, vel in aliquo providere. Viſitatoribus quoque, ſeu aliis perſonis prædicti Ordinis, numquam plus quam duæ pitantiæ piſcium miniſtrentur, nee de pluribus præſumat comedere, cui forte fuerit miniſtratum. Carnibus, niſi forſan in caſu ſecundum regulam conceſſo, excluſis omnino, & ipſarum eſu penitus interdicto, & tunc, ille ſolummodo comedat, quem hujuſmodi caſus attinget.

Quando Officiales removere poſſint.

§.21. Abbates, & Viſitatores in viſitationibus Officiales amovere poterunt, quos ex certis cauſis noverint amovendos. Ita tamen quod cauſas depoſitionum, vel amotionum Abbati proprio, vel Priori, aut Locumtenenti, ſi Abbas forte defuerit, prius oſtendant. Quod ſi proprius Abbas, vel Prior accuſatum apud Abbates, vel Viſitatores ſufficienter excuſare poterit, de plano ſine ſtrepitu, & in ipſa viſitatione Abbates, & Viſitatores benigne hujuſmodi excuſationes admittant.

De removendis a Monaſterio aliquo.

§.22. Nullus vero Monaehus, vel Converſus emittatur ad aliam domum, cujus culpa ſine gravi damno, vel ſcandalo in domo propria poterit emendari, & qui emittendi fuerint, de quatuor, aut quinque ſeniorum domus conſilio emittantur. Quicumque vero aliquem aliter emiſerint, omni ſexta feria jejunent in pane, & aqua, donec emiſſus fuerit revocatus, vel emittens fuerit in certo, & firmo propoſito revocandi eumdem.

De privatim ſuggeſtis non procedendum ad punitionem.

§.23. Et licet Abbates, ſeu Viſitatores deputati ab eis, ſecundum formam prædicti Ordinis, audire poſſint ſtatum domorum, & perſonarum in viſitationibus publice, vel privatim: tamen ſuper his, quæ ſibi privatim ſuggeſta fuerint, non procedant ad puoitionem perſonarum, niſi prius coram accuſato in præſentia quatuor, aut quinque ſeniorum domus publicata fuerint in ſecreto. Et tunc de plano, & ſine ſtrepitu videant ſi ſint vera, & ſi ſuper eis ad punitionem fuerit procedendum.

Viſitatores nihil recipiant niſi in regionibus remotis.

§.24. Porro ut Viſitatio in charitate procedat, nulla de cætero in Ordine præfato exactio, ſubventio, vel collecta (ſalvo ſtatuto in eadem charta charitatis contento) petatur, vel fiat, a quocumque Abbate, vel Viſitatore, ſive ſit Abbas, ſive ſit Monachus, nec aliquis recipere donum ſuſpectum attentet. Illi tamen qui mittentur, vel ibunt ad Regiones remotas gratia viſitandi, poterunt moderate neceſſaria recipere ab illis, qui eis ex charitate, ac mera liberalitate, & ſine ſui gravamine voluerint ſubvenire. Qui vero contra hæc aliquid recipere præſumpſerint, graviter puniantur.

Viſitatio intra triduum complenda.

§.25. Sane Viſitatores viſitationes ſuas ultra triduum continuum non protelent. Quod ſi ex juſta, & manifeſta cauſa aliter facere compellantur, cauſam hujuſmodi teneantur intimare ſequenti Capitulo generali.

Abbatum depoſitiones Capitulo ſequenti referendæ.

§.26. Cæterum ut circa depoſitiones Abbatum, via maliciis præcludatur, ſtatuimus, ut quicumque Abbatem aliquem depoſuerit, cauſam depoſitionis, & proceſſum habitum circa ipſam, per litteras ſuo, & Abbatum, qui depoſitioni eidem interfuerunt, ſigillis ſignatas, in ſequenti Capitulo generali, nullo etiam requirente, vel proclamante, inſinuare, ac exponere teneatur. Dicti etiam Abbates ſi præſentes fuerint, proceſſum depoſitionis ejuſdem, & an de conſilio eorum ſic fuerit proceſſum exponant, & tunc generale Capitulum, utrum depoſitio juſta, vel injuſta fuerit, judicabit. Quod ſi prædict Abbates præſentes non fuerint, hoc ipſum per ſuas patentes litteras generali Capitulo explicite atteſtentur. Et omnes prædicti ſupra ſuas conſcientias hoc facere teneantur.

Cauſæ quibus aliquis Abbas deponi debeat.

§.27. Et ut in Abbatibus prædicti Ordinis ſubtrahatur materia delinquendi, nec ipſi conqueri valeant, per eorum Abbates ſe indebite fore gravatos, ſtatuimus, & ordinamus, quod Abbas ſubjectum ſibi Abbatem deponere debeat pro cauſis dumtaxat inferius annotatis; videlicet pro hæreſi; pro ſimonia manifeſta; pro immunditia carnali; pro dilatione ſui Monaſterii, enormiter alienando, vel diſſipando bona; pro furto, homicidio, gravi ſortilegio, ſolemni perjurio, pro conſpiratione, & ſi falſarius fuerit litterarum Summi Pontificis, vel Sanctæ Romanæ Eccleſiæ Cardinalium, Principum, Epiſcoporum, vel Abbatum Ordinis ſupradicti; & ſi contra communia inſtituta ipſius Ordinis privilegia impetraverit, vel retinuerit, aut uti præſumpſerit impetratis. In aliis autem caſibus ſuperius non expreſſis, injungat ei Abbas, vel Viſitator, ut veniam petat in ſequenti Capitulo generali ad arbitrium ipſius Capituli per depoſitionem, vel aliter puniendus.

Deponens injuſtæ pœnæ talionis ſubjaceat &c.

§.28. Depoſitus autem a regimine Abbatiæ ſi ſententia depoſitionis ſuæ apparuerit injuſta, ex ordine, & ex cauſa reſtituatur per generale Capitulum, & deponens ibidem recipiat talionem. Si vero circa hujuſmodi depoſitionis ſententias in modo tantum, vel in ordine ſit erratum, cauſa depoſitionis legitima exiſtente, tunc non reſtituatur depoſitus, & deponens circa depoſitionem ad arbitrium dicti generalis Capituli puoiatur; In caſibus quoque, in quibus peracta pœnitentia infamia remanet, depoſitus ineligibilis ſit omnino, in illis, in quibus poſt peractam pœnitentiam nulla infamia remanet, poſtquam impoſitam pœnitentiam peregerit, eligibilis habeatur.

§.29. Et

Nullus Ordinem poſſit obligare.

§. 29. Et quia per obligationes ipſius Ordinis multa poſſet idem Ordo incurrere detrimenta, ſtatuimus, & ordinamus, & providemus, quod nullus prædictum Ordinem valeat obligare.

Hæc Statuta annis ſingulis recitanda.

§. 30. Præmiſſa igitur, quæ pro utilitate, honore, ac ſtatu proſpero dicti Ordinis duximus ſtatuenda, univerſa, & ſingula in perpetuum ab univerſis perſonis ipſius Ordinis inviolabiliter obſervari præcipimus, & ne tradantur oblivioni, vel neglectui, habeantur in generali Capitulo annis ſingulis recitari.

Nulli ergo &c. Si quis autem &c.

Dat. die 9. Junii 1265. Pont. An. I.

Datum Peruſii quinto Idus Junii, Pontificatus noſtri, anno primo.

VI.

De auctoritate, & facultatibus Miniſtri Generalis, & aliorum Prælatorum Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Franciſci, nonnulliſque gratiis, & privilegiis ejuſdem Ordinis.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Miniſtris, ac univerſis Fratribus Ordinis Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proœmium.

Virtute conſpicuos ſacri veſtri Ordinis profeſſores, qui contemplationi cœleſtium ferventer invigilant, & piæ vitæ ſtudio ſine intermiſſione deſudant, decet per Apoſtolicæ circumſpectionis auxilium ſic provide dirigi, & ſollicite confoveri, ut alicujus prætextu calumniæ nullum internæ pacis excidium, nullumque religioſi ſtatus perferant detrimentum, ſed in his robur, & vigorem habeant, per quæ cultum divini nominis devotis, & quietis mentibus invaleſcant.

Miniſter Generalis electus continuo curam ſuſcipit Ordinis. Vide Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 6.

§. 1. Hinc eſt, quod, quum ſicut nobis exponere curaſtis, tu fili Generalis Miniſter, & Prædeceſſores tui, juxta ejuſdem Ordinis conſuetudinem obſervatam hactenus, & a Sede Apoſtolica toleratam, ſtatim poſtquam electi ſecundum prædicti Regulam, & Conſtitutiones Ordinis extitiſtis, fratrum ipſius curam geſſeritis, miniſterii officium plene, ac libere in omnibus exercentes, iidemque Fratres vobis devote, & humiliter obedierint, ac intenderint reverenter, & in eadem Regula ſit expreſſum, ut Generalis Miniſter, qui pro tempore fuerit, a miniſterii officio amoveri valeat, Provincialibus Miniſtris, & Cuſtodibus in generali Capitulo congregatis; Nos volentes ambiguitatis ſcrupulum in hac parte de veſtris cordibus amputare, ac Ordinem ipſum a Sede approbatum eadem, honeſtate floridum, præclarum ſcientia, & virtute fœcundum, privilegio Apoſtolicæ gratiæ attollere ſingulari, veſtris ſupplicationibus inclinati, devotioni veſtræ, ut ſucceſſores tui fili Generalis Magiſter, qui erunt pro tempore, ſtatim poſtquam electi ſecundum Regulam, & Conſtitutiones fuerint ſupradictas, eo ipſo veri ejuſdem Ordinis Generales Miniſtri effecti curam animarum Fratrum ipſius Ordinis plene habeant, & libere gerant, ipſoſque Fratres auctoritate propria ligare, ac ſolvere, necnon in eodem Ordine agere valeant, quæ ipſi Miniſtri, & Deſinitores ad hæc electi juxta prædictas Conſtitutiones eidem Ordini, & Fratribus ſecundum Deum viderint expedire, aliaſque poſſint officium miniſterii licite in omnibus exercere. Iidemque Fratres tibi Generali Miniſtro, & ſucceſſoribus ipſis, devote, ac humiliter obediant, & intendant.

Removeri poteſt a Deſinitoribus, & Cuſtodibus.

§. 2. Et præfati ſucceſſores, & tu Generalis Miniſter a Provincialibus Miniſtris, & Cuſtodibus ſecundum Regulam, & Conſtitutiones ipſius Ordinis abſolvi, & amoveri poſſitis, auctoritate Apoſtolica indulgemus, ratum habentes, & firmum quicquid ſuper præmiſſis parte Generalis Miniſter, dictoſque prædeceſſores Fratres, & Deſinitores factum, & obſervatum eſt hactenus, conceſſa tibi exequendi officium miniſterii, quoad præmiſſa omnia, & alia, libera facultate.

Vocalibus longe diſtantibus tempus non currit.

§. 3. In electionibus quoque Generalis, & Provincialium Miniſtrorum ipſius Ordinis, Fratribus, qui debent electionem hujuſmodi celebrare, quum eos frequenter de remotis partibus oporteat convenire, tempus ſuper hoc a jure ſtatutum non currat, nec ipſi in hac parte juris hujuſmodi regulis coarctentur.

Cuſtodes, & Guardiani inſtituti ſtatim capiunt adminiſtrationem.

§. 4. Cuſtodes vero, & Guardiani, qui ſecundum ſtatuta ejuſdem Ordinis aliter quam per electionem inſtituuntur, poſt ipſam inſtitutionem, ſeu proviſionem de ipſis factam, curam animarum Fratrum ſibi ſubditorum ipſis Ordinis habeant, ipſoſque ligare, ac ſolvere poſſint, juxta ipſius Ordinis inſtituta.

Lectores ubique legunt exceptis ſtudiis gener.

§. 5. Fratres autem de Ordine veſtro, quos ſecundum inſtitutiones ipſius Ordinis Conventibus veſtris deputandos duxeritis in lectores, ſine cujuſquam alterius licentia libere in domibus prædicti Ordinis legere, ac docere valeant in theologica facultate (illis locis exceptis, in quibus viget ſtudium generale) ac etiam quilibet in facultate ipſa docturus ſolemniter incipere conſuevit.

Prædicatores a quibus examinandi.

§. 6. Et quia prohibente Regula veſtra nulli Fratrum Minorum eſt licitum populo prædicare, niſi a generali Miniſtro veſtri Ordinis examinatus, & approbatus fuerit, & ſibi prædicationis officium ab ipſo conceſſum; Nos prædictorum Fratrum laboribus, & perículoſis diſcurſibus evitandis, necnon ut animarum ſalus poſſit inde facilius provenire, ſuper prohibitione hujuſmodi opportunæ proviſionis remedium apponentes, ut ſinguli Provinciales Miniſtri in ſuis Provinciis cum Deſinitoribus, & Provincialibus Capitulis congregatis, Fratres in ſacra pagina eruditos examinare, & approbare, & eis officium prædicationis Deum habendo præ oculis committere valeant (ſicut ex forma Regulæ Miniſter poterat Generalis) plenam auctoritate præſentium concedimus facultatem.

Fratres a quolibet Epiſcopo facere initiandi.

§. 7. Et quia ejuſdem Ordinis Fratres de locis ad loca ipſius Ordinis ſæpius tranſmittuntur, propter quod ſtabilem, & perpetuam in certis, & determinatis ejuſdem Ordinis domibus non faciunt manſionem; quia etiam bonos, & idoneos, ac approbatos a vobis Fratres facitis ad ordines promoveri, liceat vobis ordinandos Fratres ejuſdem Ordinis quibuſcumque malueritis Catholicis Pontificibus communionem

Vide Concil. Trid. ſeſſ. 23. cap. 11. & ſeſſ. 23. c. 12.

& gratiam Apoſtolicæ Sedis habentibus præſentare. Ipſiſque Pontificibus præſentatos a vobis, Fratres ſine qualibet examinatione per eoſdem Pontifices facienda, & abſque omni proviſione, vel obligatione ipſorum ordinandorum Fratrum ad Ordines promovere.

Facultas habendi Oratoria: d. Concil. ſeſſ. 22. c. 1.

§. 8. In locis quoque in quibus degitis, liceat vobis habere Oratoria in quibus cum Altari portatili poſſitis Miſſarum ſolemnia, & alia divina officia celebrare, ac etiam Eccleſiaſtica recipere ſacramenta.

De ſacris operandi in locis interdicto ſuppoſitis. Vide d. Concil. ſeſſ. 25. cap. 12.

§. 9. Cum autem generale interdictum Terræ fuerit, in Eccleſiis, & Oratoriis veſtris, ac aliis quibuſcumque, quum ad loca perveneritis eccleſiaſtico ſuppoſita interdicto, clauſis januis, interdictis, & excommunicatis excluſis, non pulſatis campanis, ſubmiſſa voce liceat vobis celebrare divina Officia, & Eccleſiaſtica recipere Sacramenta; dummodo cauſam non dederitis interdicto, nec contingat id vobis ſpecialiter interdici, neque Eccleſiæ, & Oratoria eadem fuerint ſpecialiter interdicta. His vero, qui veſtris immorantur obſequiis, cuncta libere miniſtrare poſſitis Eccleſiaſtica Sacramenta, & ipſos quum deceſſerint in veſtris cœmeteriis ſepelire. Si quando autem in Terras, in quibus reſidetis, vel earum perſonas excommunicationis, ſeu interdicti ſententias contigerit promulgari, pueri veſtris ſervitiis deputati, negotiorum quoque veſtrorum procuratores, & operarii, qui in veſtris locis eorum operibus perſonaliter continue inſtiterint, hujuſmodi ſententiæ obnoxii minime habeantur, ibique poſſint audire divina, juxta formam, quæ locis ipſis in eo caſu a Sede Apoſtolica eſt conceſſa; niſi idem cauſam dederint, vel excommunicari ſpecialiter, ſeu interdici eoſdem contigerit.

Ibique commorandi, & quæſtuandi.

§. 10. Et quia vos extremam patientes pro Chriſti nomine paupertatem, exhortationis pio ſtudio, bonos ad potiora dirigitis, & errantes in rectitudinis ſemitam laudabiliter revocatis, concedimus, ut in excommunicatorum Terris libere commorari, & ab eis tunc & etiam quando per ipſas vos tranſire contigerit, neceſſaria vitæ depoſcere, ac recipere valeatis.

Generalis, & Provinciales poſſint ſuos abſolvere, & diſpenſare ab irregularitatibus.

§. 11. Generalis quoque, & ſinguli Provinciales Miniſtri, & eorum Vicarii, ac etiam Cuſtodes, in Provinciis, & cuſtodiis ſibi commiſſis, prædictis Fratribus conſtitutis ibidem, necnon & Fratribus aliis ejuſdem Ordinis interdum ad eos declinantibus, undecumque abſolutione, & diſpenſatione indigentibus, ſive priuſquam intraverint Ordinem, ſive poſt, in caſibus in quibus exceſſerint, pro quibus excommunicationis, vel interdicti, aut ſuſpenſionis incurrerint ſententias a jure, vel a Judice generaliter promulgatas, & hujuſmodi ſententiis innodati, aut in locis ſic ſuppoſitis Eccleſiaſtico interdicto divina Officia celebrantes, vel ſuſcipientes ordines, ſic ligati, notam irregularitatis incurrunt; abſolutionis, & diſpenſationis beneficium valeant impartiri, niſi adeo gravis fuerit, & enormis exceſſus, quod ſint ad eamdem Sedem merito deſtinandi.

Ipſi vero abſolvi poſſunt a ſuis Fratribus.

§. 12. Fratres etiam veſtri, quos pro tempore vos Generalis, & Provinciales Miniſtri, necnon, & vices veſtras gerentes, ac etiam Cuſtodes in proprios habueritis confeſſores, abſolutionis, & diſpenſationis beneficium vobis quum expedierit valeant impertiri, juxta formam conceſſionis ſuper abſolutione, & diſpenſatione Fratrum ejuſdem Ordinis ſuperius vobis factæ.

Idem ac in §. 11.

§. 13. Adhæc, volentibus veſtro aggregari Collegio, qui ſuſpenſionis, aut interdicti, vel excommunicationis ſententiis a jure, vel a Judice promulgatis generaliter ſunt ligati, abſolutionis beneficium obſervata forma canonica impertiri, ipſoſque in Fratres recipere, ac eos, qui poſt aſſumptum habitum, vel profeſſionem emiſſam recoluerint ſe talibus in ſæculo fuiſſe ſententiis innodatos, ſecundum formam ipſam vos Generalis, & Provinciales Miniſtri, & præfati Cuſtodes, ac vices veſtras agentes, valeatis abſolvere, & cum irregularibus diſpenſare, ſi forſan talibus innodati ſententiis, vel in locis interdicto ſuppoſitis, divina præſumpſerint officia celebrare, vel Ordines receperint. Ita tamen, quod ſi aliqui ex hujuſmodi eiſdem ſententiis propter debitum ſunt aſtricti, ſatisfaciant, ut tenentur. Volumus autem nihilominus quod poſtquam fuerint abſoluti, hujuſmodi volentes aggregari ſupradicto Collegio, niſi mox Ordinem veſtrum intraverint (etiamſi ſuper hoc eis induciæ a Prælatis ejuſdem Ordinis concedantur) eo ipſo in priſtinas ſententias, a quibus eos taliter abſolvi contigerit, relabantur. Cæterum veſtra diſcretio caute provideat, ut Apoſtolicæ Sedis, Legatorum ipſius, & Ordinariorum locorum, in abſolutionibus hujuſmodi ſcandalum evitetur.

Multa exemptionis a quibus eximuntur Fratres.

§. 14. Porro quieti veſtræ providere volentes, quod per litteras Apoſtolicas dictæ Sedis, aut Legatorum, ſeu Delegatorum ipſius, conveniri a quoquam minime valeatis; & quod ad pecuniam colligendam cogi non poſſitis inviti per litteras ipſius Sedis de cætero impetrandas; quodque nullus veſtrum correctionis, ſeu viſitationis, vel inquiſitionis officium, Monaſteriis, vel Eccleſiis, ſeu quibuſcumque perſonis impendere, vel ad cognitiones cauſarum, citationes partium, & denunciationes ſententiarum interdicti, & excommunicationum procedere, aut recipere curam Monialium, ſeu religioſarum quarumlibet perſonarum teneantur per Apoſtolicas litteras impetratas, & impetrandas in poſterum, niſi hujuſmodi Apoſtolicæ Litteræ de hoc indulto, & ordine veſtro expreſſam fecerint mentionem, auctoritate vobis Apoſtolica indulgemus. Concedimus etiam, ut ad viſitandum aliqua Monaſteria Monialium cujuſcumque Ordinis, vel ad audiendum confeſſiones earum compelli aliquatenus non poſſitis. Ad recipiendum commiſſiones cauſarum, ſeu ſententiarum executiones, vel alia contingentia cauſas ipſas per litteras præfatæ Sedis, in quibus non facta fuerit de indulgentia hujuſmodi mentio ſpecialis, ſive per Legatos, vel Delegatos ipſius, vel etiam per quoſcumque. Nullus inſuper Archiepiſcopus, vel Epiſcopus, nulluſque alius Prælatus Eccleſiaſticus, nec eorum Vicarii, vel Officiales, ad portandum, ſeu deferendum litteras, vel exequendum, aut denunciandum ſententias, contra Principes ſæculares, Communitates, Populos, ſeu quoſcumque benefactores veſtros, nulluſque delegatus, vel ordinarius Judex ad faciendum citationes, vel commiſſiones recipiendas, ſive quod ſitis in cauſis aliquibus aſſeſſores, ſeu ad alias lites, ſeu con-

De publicando interdicto vide Concil. Trid. ſeſſ. 25. cap. 12.

controverſias contingentia in cauſis, quæ coram ipſis tractantur, quempiam veſtrum compellere valeant, ſine prædictæ Sedis mandato, vel licentia ſpeciali, expreſſam faciente de hac indulgentia mentionem. Nec quiſquam veſtrum parere, vel intendere teneatur ſuper his monitionibus mandatis, aut juſſionibus eorumdem, aut facere, vel implere quod in hac parte duxerint injungendum.

Præfati Ordinis revocare poſſunt Fratres apud Epiſcopos commorantes &c. Dicto Concil. ſeſſ. 25. c. 4.

§. 15. Cæterum Generalis, & Provinciales Miniſtri, ac ipſorum Vicarii, illos ex Fratribus, de quibus auctoritate litterarum Sedis Apoſtolicæ, vel Legatorum ipſius, Archiepiſcopis, & Epiſcopis, ac aliis quibuſcumque proviſum extitit, vel in poſterum contingerit provideri, corrigere, ac etiam non obſtante contradictione aliqua, poſſint ad ſuum Ordinem revocare; nec per litteras ejuſdem Sedis, ſeu Legatorum ipſius jam obtentas, vel de cætero obtinendas, aliquos de Fratribus ipſius Ordinis præfatis Archiepiſcopis, & Epiſcopis, aut aliis teneantur in ſocios deputare, niſi dictæ Litteræ Apoſtolicæ obtinendæ de indulto hujuſmodi, & ordine ipſo expreſſam fecerint mentionem, & alias id honeſtati Ordinis, & illorum ſaluti viderint expedire. Nullus autem Legatus niſi de latere noſtro miſſus, auctoritate Litterarum Sedis Apoſtolicæ ſpecialem de hoc indulto, & Ordine veſtro non facientium mentionem, nulluſque Prælatus, nec aliqua perſona religioſa, vel ſæcularis de Fratribus ejuſdem Ordinis, ad ſua, ſeu Eccleſiæ negotia procuranda, vel ſecum manendum, aliquos aſſumere valeat, niſi quos Generalis, & Provincialis Miniſter ipſorum tamquam idoneos, & diſcretos ſibi duxerit aſſignandos: quos etiam ſubjacere volumus Ordinis diſciplinæ.

Omnimodamque juriſdictionem habent ſuper Cruce prædicantes, & Inquiſitores.

§. 16. Illos vero ipſius Ordinis Fratres, qui ad prædicandum crucem, vel inquirendum contra pravitatem hæreticam, ſeu ad alia hujuſmodi negotia, ſunt, vel fuerint ubicumque a Sede Apoſtolica deputati, tu fili Generalis Miniſter, tuique ſucceſſores, removere, ſeu revocare penitus, transferre, ipſiſque quod ſuperſedeant injungere, alioſque ſubſtituere quum expedire videritis, libere, & licite valeatis, & in eos ſi contravenerint, Cenſuram Eccleſiaſticam exercere, ac quilibet Miniſter Provincialis, vel ejus Vicarius ejuſdem Ordinis, id ipſum in ſua Provincia circa Fratres ipſius Ordinis, quibus ab eadem Sede ſimilia contigerit in illa committi, facere poſſit. Non obſtantibus aliquibus litteris, vel indulgentiis Apoſtolicis impetratis, vel etiam in poſterum impetrandis, quæ de hoc non fecerint mentionem.

Et ab Ordine diſcedentes Cenſuris impetere.

§. 17. Inhibemus quoque ne quis poſt profeſſionem in Ordine veſtro factam, ſine Generalis, vel ſui Provincialis licentia diſcedat ab ipſo, diſcedentem vero abſque cautione litterarum alterius ipſorum, prætextu alicujus Privilegii Apoſtolicæ Sedis, nullus audeat retinere. Quod ſi forte retinere præſumpſerit, vobis Generalis, & Provinciales Miniſtri dumtaxat licitum ſit in ipſos diſcedentes Fratres ſententiam excommunicationis promulgare.

§. 18. Si vero aliqui de Fratribus veſtri Ordinis, poſt obtentam licentiam a Sede prædicta, aut a vobis, ad Religionem aliam tranſeundi, infra duos, vel tres menſes ſe ad illam Religionem ſuæ ſaluti congruam non contulerint, & ipſius non ſuſceperint habitum regularem, licitum ſit vobis Generalis, & Provinciales Miniſtri, ac vices veſtras gerentibus, contra ipſos, tamquam contra alios Ordinis veſtri apoſtatas procedere, ſecundum quod honeſtati ipſius Ordinis videritis expedire. Illud idem intelligi volumus de illis, qui poſt ſuſceptionem habitus alterius Religionis, infra tempus probationis nulla profeſſione facta, inde præſumpſerint reſilire.

Apoſtataſque perſequi, & eos qui licentiati cum ſine, alium Ordinem ingredi, vel profiteri noluerint.

§. 19. Apoſtatas quoque veſtri Ordinis excommunicare, capere, ligare, incarcerare, & alias ſubdere diſciplinæ rigori poſſitis per vos, ac etiam alios in quocumque habitu contigerit inveniri, invocato ad hoc ſi opus fuerit, auxilio brachii ſæcularis. Inhibemus etiam ne Fratres, quos ab Ordine veſtro pro ſuis culpis per Generalem, ſeu Provinciales Miniſtros, aut Cuſtodes expelli contigerit, vel qui egreſſi fuerint, proprio ſuo motu prædicare, confeſſiones audire, ſeu docere præſumant, niſi ad alium Ordinem, in quo licite hujuſmodi exerceantur officia, tranſierint, de veſtra, vel dictorum Miniſtrorum licentia ſpeciali. Quod ſi forte ipſi contra hujuſmodi inhibitionem noſtram aliquid ſuper præmiſſis temere attentare præſumpſerint, Miniſtri, ac Cuſtodes, & eorum Vicariis in illos, quos infra fines ſuarum provinciarum, & cuſtodiarum, juxta conſuetudinem Ordinis veſtri diſtrictos invenerint, talia præſumentes, monitione præmiſſa auctoritate noſtra excommunicationis ſententiam valeant pro mulgare. Electos autem de Ordine veſtro, vel egreſſos, qui receptione in eodem Ordine ſuis culpis exigentibus reddiderint ſe indignos, & alios Fratres ejuſdem Ordinis ex rationabili cauſa ad quoſcumque Ordines approbatos, præterquam ad Beati Auguſtini, Templariorum, Hoſpitalariorum, & aliorum Religioſorum arma portantium ad vitandam occaſionem evagandi, Generalis, & Provinciales Miniſtri cum ſuis teſtimonialibus litteris auctoritate noſtra licentiandi liberam habeant facultatem. Nos enim diſtrictius inhibemus, ne tales ad alium Ordinem aliter tranſire, vel aliqui eos recipere, ſeu retinere præſumant, abſque licentia ſpeciali Sedis Apoſtolicæ, faciente de hoc plenariam mentionem.

Nemini licitum ſit eumdem, vel ſimilem habitum portare.

§. 20. Inhibemus etiam, ut nulli ſive ſit in Religionis Ordine, ſive extra Ordinem conſtitutus, habitum veſtrum, aut ita conſimilem, quod propter eum Frater Minor credi poſſit, deferre liceat abſque mandato Sedis Apoſtolicæ ſpeciali. Et ut dicta inhibitio majorem conſequatur effectum, ſtatuimus, ut hi qui habitum veſtrum, vel ſibi prædicto modo conſimilem deferre præſumpſerint, ad deponendum ipſum per Diœceſanos locorum, quum a vobis requiſiti fuerint, monitione præmiſſa per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compellantur.

Exemptio a decimis.

§. 21. Cæterum quum humilitas veſtra ſibi de latitudine Orbis terræ nihil, præter domos, & hortos cum virgultis, præmiorum obtentu cœleſtium, duxerit reſervandum, Nos pie volentes, quod illorum fructus integre veſtræ paupertatis uſibus applicentur, ut de dictis hortis, & virgultis nullam decimam teneamini exhibere,

re, vobis auctoritate præſentium indulgemus, diſtrictius inhibentes ne quis a vobis de præmiſſis aliquid exigere, vel extorquere præſumat.

Applicare ſibi poſſunt bona incertorum, cum hi neſciunt, quibus reſtitui debent.

§. 22. Quia vero nonnulli veſtræ habitum religionis aſſumentes, diverſis perſonis, quæ ſciri, & inveniri non poſſunt, interdum aliqua bona reſtituere tenentur: vobis Miniſtri, & Cuſtodes, ac Vicariis prædictis concedimus, ut ſinguli veſtrum in locis ſibi commiſſis, bona ipſa in pios uſus convertere valeant, prout ſecundum Deum viderint expedire.

§. 23. Sepulturam quoque in Eccleſiis veſtris concedimus, & eam liberam eſſe cenſemus, ut eorum devotioni, & extremæ voluntati, qui ſe illic ſepeliri deſideraverint, niſi excommunicati, & interdicti, aut etiam publici uſurarii fuerint, nullus obſiſtat. Salva tamen juſtitia illarum Eccleſiarum, a quibus corpora mortuorum aſſumuntur: diſtrictius inhibentes ut nulli Religioſi ſæculares vobis invitis, aliquorum corpora defunctorum in veſtris Cœmeteriis ſepelire, aut in Eccleſiis veſtris Miſſarum ſolemnia, vel pro animabus eorum, qui ad loca veſtra tumulandi feruntur, ibidem Exequias celebrare, ſine veſtro aſſenſu, & voluntate præſumant.

Ac mortuorum corpora ſuis in Eccleſiis ſepelire.

§. 24. Inhibemus inſuper univerſis Fratribus veſtri Ordinis, ne aliquis eorum, niſi neceſſitatis urgente articulo, alii quam Prælatis ſuis peccata ſua confiteri præſumat, vel aliis ejuſdem Ordinis Sacerdotibus ſecundum Regulam, & ipſius Ordinis Inſtituta.

Confratribus vero peccata confiteri tenentur.

§. 25. Univerſis autem Eccleſiarum Prælatis, & aliis inhibemus, ne confeſſiones veſtras vobis invitis audire, vel compellere vos ad Synodos, ſeu convocationes ſuas accedere, vel cum eis extra Civitates, vel intra proceſſionaliter exire, aut ſuis Conſtitutionibus ſubjacere, vel capitula, ſcrutinia, & inquiſitiones, in locis veſtris, vel alibi de vobis facere, aut fidelitatem juramento firmatam, & manualem obedientiam a Miniſtris, Cuſtodibus, vel Guardianis veſtris exigere, aut de ipſorum inſtitutione, vel deſtitutione, ſive de ſtatutis veſtri Ordinis ſe aliquatenus intromittere, ſeu prohibere ne ad Civitates, vel Villas, ubi religioſe, ac honeſte morari poſſitis, a populis evocati audeatis accedere, ibique pro veſtris uſibus conſtruere Ædificia, Eccleſias, ſeu Oratoria, aut in accedentes Fratres, ſeu conſtruentes hujuſmodi, vel receptatores ipſorum excommunicationis ſententias ferre præſumant.

Conceduntur eis Privilegia nonnulla.

§. 26. Concedimus quoque vobis, ut de his, quæ in ornamentis, vel pro eis, aut libris, fabrica, luminaribus, Anniverſario Septimo, Vigeſimo, Trigeſimo, ac aliis ad perpetuum cultum divinum, ſeu pro pitantiis, aut victu, ad ſuſtentationem veſtram, vel indumentis, nec non pro annuis cenſibus redimendis, ad quorum ſolutionem aliquæ domus veſtri Ordinis obligatæ noſcuntur, vel de domibus, prædiis, & hortis, aliiſque locis, vobis ſecundum inſtituta veſtri Ordinis opportunis, aut de his, quæ pro hujuſmodi domibus, prædiis, hortis, & locis emendis, vobis legantur (dummodo præmiſſa non convertantur in uſus alios, ſed in illos dumtaxat, pro quibus relinquuntur, aut alios etiam, qui in hac conceſſione, vel indulgentia continentur) nulli canonicam juſtitiam, aut portionem aliquam teneamini exhibere. Et ne quis a vobis, vel ultimarum executoribus voluntatum, ſeu decedentium hæredibus, de præmiſſis aliquid exigere, vel extorquere præſumat diſtrictius inhibemus.

Pro legatis defunctorum nihil ſolvendum.

§. 27. Ad hoc ut liceat Fratribus veſtri Ordinis quum de prioribus locis ſuis ad alia loca ſe transferunt, tam Ædificia, ſeu omnem ædificiorum materiam locorum, quæ dimittunt (dedicatis Eccleſiis dumtaxat exceptis) quam libros, calices, & paramenta ſecum ad alia loca transferre, & ædificia ipſa cum ſolo, & aliis ad eadem loca pertinentibus, præter Eccleſias per perſonas ad hoc a Sede Apoſtolica deputatas, vendere, ipſorumque pretium in aliorum locorum, ad quæ dicti Fratres ſe transferunt, ædificationem, ſeu alias in eorum utilitatem convertere, ſecundum quod eis melius videbitur expedire; quum ipſa panciora, & alia loca Fratrum ad nos, & Apoſtolicam Sedem ſpecialiter, & immediate pertinere noſcuntur. Et ne aliqui Archiepiſcopi, vel Epiſcopi, aut alii Eccleſiarum Prælati, ſeu quævis alia Perſona Eccleſiaſtica, vel ſæcularis, prædicta loca, ſeu bona, occupare, accipere, vel uſurpare, aut quoquo modo ſibi vendicare præſumant, abſque dictæ Sedis licentia ſpeciali diſtrictius inhibemus.

Aliqua dimittentes loca de eorum bonis poſſunt diſponere.

§. 28. Indulgentes vobis, ut ad præſtationem procurationum Legatorum prædictæ Sedis, vel Nunciorum ipſius, ſeu Diœceſanorum locorum, aut exactionum, vel collectarum, ſeu ſubſidiorum, vel proviſionum quorumcumque minime teneamini, nec ad ea ſolvenda per litteras dictæ Sedis, aut Legatorum, vel Nunciorum ejuſdem, ſeu Rectorum Terrarum Eccleſiæ, Romanæ impetratas, ſeu in poſterum impetrandas, cujuſcumque tenoris fuerint, in perpetuum compelli poſſitis, niſi dictæ Sedis litteræ impetrandæ plenam, & expreſſam de indulto hujuſmodi, & dicto Ordine fecerint mentionem.

Nihil vero pro procurationibus, collectis, ſubſidiis &c. tenentur ſolvere.

§. 29. Cæterum quum fel. record. Innocentius Papa olim duxerit ſtatuendum, ut exempti quantacumque gaudeant libertate, nihilominus tamen ratione delicti, ſeu contractus, aut rei, de qua contra ipſos agitur, rite poſſint coram locorum Ordinariis conveniri; & illi quo ad hoc ſuam in ipſos juriſdictionem, prout jus exigit, exercere, Nos vobis ut occaſione Conſtitutionis hujuſmodi, nullum libertatibus, & immunitatibus, vobis, & Ordini veſtro, per privilegia, & indulgentias ab Apoſtolica Sede conceſſas, præjudicium generetur, auctoritate præſentium indulgemus.

Exemptio ab Ordinar. juriſdictione. *Vide d. Concil. ſeſſion. 7. cap. 14.*

§. 30. Decernimus ergo irritum, & inane quicquid contra tenorem conceſſionum, conſtitutionum, & inhibitionum hujuſmodi per quoſcumque fuerit attentatum, & interdicti, ſuſpenſionis, & excommunicationis ſententias, ſi quas contra conceſſiones, conſtitutiones, & inhibitiones eaſdem in vos, vel veſtrum aliquos, aut loca veſtra, ſeu benefactores veſtros, vel executores, aut hæredes prædictos, in poſterum promulgari contigerit penitus non tenere.

Roboratio hujuſce Conſtitutionis.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum Peruſii duodecimo Kalendas Auguſti, Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 21. Auguſt. 1265. Pont. An. I.

Pri-

VII.

Privilegium Fratrum Militum Hoſpitalis Sancti Lazari Hieroſolymitani, Leproſos undique ſuſcipiendi, & ad domum aliorum leproſorum, cum eorum bonis transferendi.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei, Dilectis filiis Miniſtro, & Fratribus Hoſpitalis S. Lazari Hieroſolymitani, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Ab Epiſcopis permittenda Leproſorum collectio.

VEnerabilibus Fratribus noſtris Archiepiſcopis, Epiſcopis, & dilectis filiis univerſis Eccleſiarum Prælatis, exemptis, & non exemptis, in virtute ſanctæ obedientiæ, & ſub excommunicationis pœna, quam ipſo facto vos incurriſſe volumus, niſi inſtanter hoc præſens mandatum curaveritis obſervari diligenter: & nihilo minus ſub pœna officii, & beneficii veſtri, tenore præſentium præcipiendo mandamus: quatenus cum aliqui de dilectis filiis Fratribus, & Procuratoribus Domorum Ordinis Leproſorum Sancti Lazari Hieroſolymitani, ad vos, & loca veſtra pervenerint, pro capiendis infirmis Leproſis, ſicut Dominus præcipit in Lege Moyſi, quod omnes Leproſi ejiciantur extra Caſtra.

Leproſi capiendi etiam inviti.

§. 1. Volumus itaque ſicut Deo complaceat, tam mares, quam mulieres, Clerici, & Laici, Religioſi, & ſæculares, morbo Lepræ laborantes, inventi per eoſdem Fratres, & Procuratores eorum, capiantur, & ejiciantur extra, cum eorum omnibus bonis tam mobilibus, quam immobilibus, ad habitationem cum infirmis aliis domorum ejuſdem Ordinis.

Contradictores citandi.

§. 2. Si vero Clerici, vel Laici mandatum noſtrum in aliquo neglexerint adimplere, volumus, quod peremptorie citetis eoſdem, ut coram nobis compareant, prædictis Fratribus facturi juſtitiæ complementum.

Dat. die 5. Auguſti 1265 Pont. An. I.

Datum Viterbij Nonis Auguſti, Pontificatus noſtri anno primo.

VIII.

Ex Regeſt. Vatic.

Reſervatio Eccleſiarum, aliorumque Beneficiorum Eccleſiaſticorum quorumcumque apud Sedem Apoſtolicam vacantium.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Romanus Pontifex quælibet Beneficia poteſt de jure conferre.

LIcet Eccleſiarum, Perſonatuum, Dignitatum, aliorumque Beneficiorum Eccleſiaſticorum plenaria diſpoſitio ad Romanum noſcatur Pontificem pertinere, ita quod non ſolum ipſa, cum vacant, poteſt de jure conferre, verum etiam jus in ipſis tribuere vacaturis, collationem tamen Eccleſiarum, Perſonatuum, Dignitatum, & Beneficiorum apud Apoſtolicam Sedem vacantium ſpecialius cæteris antiqua conſuetudo Romanis Pontificibus reſervavit.

Reſervatio, de qua in Rubrica.

Nos itaque laudabilem reputantes hujuſmodi conſuetudinem, & eam auctoritate Apoſtolica approbantes, ac nihilominus volentes ipſam inviolabiliter obſervari, eadem auctoritate ſtatuimus, ut Eccleſias, Perſonatus, Dignitates, & Beneficia, quæ apud Sedem ipſam deinceps vacare contigerit, aliquis præter Romanum, Pontificem quacumque ſuper hoc ſit auctoritate munitus, ſive jure ordinariæ poteſtatis ipſorum electio, proviſio, ſeu collatio ad eum pertineat, ſive litteras ſuper aliquorum proviſione generales, vel etiam ſpeciales ſub quacumque forma receperit, niſi ei ſit ſuper conferendis eiſdem in Curia Romana vacantibus ſpecialis, & expreſſa ab ipſo Pontifice auctoritas attributa conferre alieni, ſeu aliquibus non præſumat.

Secus actum ſi fuerit, irritatur.

Nos enim ſi ſecus actum, ſeu attentatum fuerit decernimus irritum, & inane, Nulli ergo omnino hominum &c.

Dat. die 28. Septem. 1265 Pont. An. I.

Datum Peruſii ſexto Kalendas Septembris Pontificatus Noſtri Anno Primo.

IX.

Confirmatio Conſtitutionum, & Legum ab Innocentio IV., & Alexandro IV. editarum, contra hæreticos, eorumque complices, & fautores.

Leges ab Innocentio latas legere eſt ibidem Conſtitut. XXVII. pag. 324. & in Alexandro IV. Conſtit. XIV. pag. 359.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Poteſtatibus, ſive Rectoribus, Conſulibus, Capitaneis, Antianis, Conſiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque locorum per Italiam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AD extirpanda de medio Populi Chriſtiani hæreticæ pravitatis zizania &c. *Reliquum omittitur, invenies enim in Conſtitutione Innocentii IV.* Ad extirpandam *pariter incipien. pag. citata.*

Dat. die 3. Nov. 1265. Pont. An. I.

Dat. Peruſii tertio Nonas Novembris Pontificatus Noſtri Anno Primo.

X.

Quod Magiſtratus ſæculares deſcribi faciant in libris Statutorum Civitatis leges editas contra Hæreticos.

Hoc quoque Statutum legitur in laudatis Conſtitutionibus.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Poteſtatibus, ſive Rectoribus, Conſulibus, Capitaneis, Antianis, Conſiliis, & Communitatibus Civitatum, aliorumque locorum per Italiam conſtitutis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

AD extirpanda de medio Populi Chriſtiani hæreticæ pravitatis zizania, quæ abundantius ſolito ſuccreverunt, ſuperſeminante illa libentius his diebus homine inimico, tanto ſtudioſius juxta commiſſam nobis ſollicitudinem inſudare proponimus, quanto pernicioſius negligeremus eadem in necem Catholici ſeminis pervagari. Ut autem adverſus hujuſmodi nequitiæ operarios conſurgant, ſtentque fir-

firmiter Eccleſiæ filii, ac Orthodoxæ Fidei zelatores, Conſtitutiones, quas felicis recordationis Innocentius Papa IV. Prædeceſſor noſter ad extirpationem hæreticæ peſtis edidit, & in capitularibus veſtris, tam ipſe, quam felicis memoriæ Alexander Papa Prædeceſſor noſter conſcribi, ac a vobis exacta diligentia obſervari mandarunt: quæ ſeriatim inferius continentur.

Statutum, de quo in Rubrica.

§. 5. Ideoque Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus ſinguli Conſtitutiones eaſdem, cum quibuſdam adjectionibus, modificationibus, & declarationibus, per dictum Alexandrum Prædeceſſorem, & etiam per nos factis, conſcribi in veſtris capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, ſecundum eas contra omnem hæreſim, ſe adverſus hanc Sanctam Eccleſiam extollentem ſine omiſſione aliqua procedatis. Alioquin dilectis filiis Prædicatorum, & Minorum Ordinum Fratribus Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, & eorum ſingulis per Italiam deputatis auctoritate Sedis Apoſtolicæ, & in poſterum deputandis, damus noſtris litteris in mandatis, ut infra deſignatos eis limites, ſingulos veſtrum ad id, per excommunicationem in perſonas, & interdictum in Terram, appellatione remota compellant.

In quatuor libris deſcribendæ leges contra Hæreticos latæ.

§. 2. Porro hæc omnia Statuta, ſeu Conſtitutiones, & Leges præfatæ, & ſi quæ aliæ contra hæreticos, & eorum complices tempore aliquo auctoritate Sedis Apoſtolicæ conderentur, in quatuor voluminibus unius tenoris debeant contineri, quorum unum in communis cujuslibet Civitatis, vel Loci: ſecundum apud Diœceſanum: tertium apud Fratres Prædicatores: quartum apud Fratres Minores cum omni ſinceritate ſerventur, ne poſſint per falſarios in aliquo violari.

Dat. die 3. Nov. 1265. Pont. An. I.

Datum Perusii tertio Nonas Novembris, Pontificatus noſtri anno primo.

XI.

Edidit Martene Thes. nov. Anecdot. Tomo II. col. 220. (a)

Infeudatio Regni Siciliæ Carolo Ludovici Regis Franciæ Fratri.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Dilecto filio Carolo Regi Siciliæ illuſtri ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

CONſtituti ab eo, per quem Reges regnant, & Principes imperant, & qui ſolum habet in Regno hominum poteſtatem ſuper gentes, & regna neceſſe habemus interdum Regnis ipſis, & ſpecialiter, quæ Romanæ Eccleſiæ juris, & poteſtatis exiſtunt cum fratribus noſtris ad pacem, & juſtitiam populorum perpetua ſtabilitate diſponere, ac in eorum Soliis ad regimen gentium ſubjectarum, quos dignos credimus ſublimare, & quia inſtructi ab eo, qui Spiritus Angelos ſuos facit, ſuper hujuſmodi diſpoſitione Regnorum nonnumquam aliquibus ea fratribus ipſis aliqua committimus peragenda, ut ea, quæ ab ipſis fratribus ſuper illis cum maturitate debita rite, ac provide ordinantur, eo ipſo quod conſtat ipſa de noſtra fieri juſſione, robur obtineant firmitatis: ne tamen vacillent in poſterum, vel cavillatione ſubjaceant, eo ſunt fortius apoſtolico munimine roboranda. Quo circa majora, in quibus majus periculum formidatur, major eſt cauthelę diſcretio adhibenda.

Siciliæ Regnum juris Sedis Apoſtolicæ.

§. 1. Sane porrecta nobis tuæ filialis devotionis petitio continebat, quod cum Regno Siciliæ, & tota Terra citra Pharum, uſque ad confinia terrarum Romanæ Eccleſiæ, quæ de prædicto Regno Siciliæ eſſe dignoſcitur, ad diſpoſitionem, & ordinationem Sedis Apoſtolicæ, ad quam ſpecialiter pertinet, plene, ac libere devolutis, Sedes ipſa obtentu devotionis, qua perſona tua erga prædictam Romanam fulget Eccleſiam, & pro fidei puritate, qua Chriſtianiſſimum genus tuum ſemper noſcitur claruiſſe, perpenſo conſilio diſpoſuerit ad laudem Dei, & honorem, & pacem ipſius Eccleſiæ, & tranquillitatem, & profectum fidelium Regni ejuſdem, de Regno ipſo perſonam, ac Domum tuam Regiam honorare, habitis diligentibus, & diutinis inter te, & Sedem eamdem tractatibus de prædicto Regno, & terra in feudum tibi, & tuis hæredibus concedendis, nos ad finalem conſummationem eorumdem tractatuum negotii Regni prædicti noſtrum animum firmiter dirigentes, dilectis filiis noſtris Ambaldo Baſilicę Duodecim Apoſtolorum Presbytero Riccardo Sancti Angeli, Joanni Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobo Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconis Cardinalibus dedimus litteris in mandatis, ut juxta conditiones, & formam tibi per venerabilem fratrem noſtrum B. Archiepiſcopum Cuſentinum, & dilectum filium Magiſtrum Petrum Notarium noſtrum præſentatas, (quas conditiones, & formam, & noſtram ſuper dicto negotio diffinitionem aliaque ipſi opportuna negotio diffinitionem ſub Bulla noſtra eiſdem Cardinalibus miſeramus) ad plenariam executionem ejus negotii, & ad collationem, & inveſtituram tibi de prædicto Regno auctoritate noſtra faciendam efficaciter procedere procurarent, conceſſa eiſdem per dictas litteras a nobis de ipſorum fratrum conſilio, & aſſenſu procedendi ad conſummationem, collationem, inveſtituram hujuſmodi plena, & libera poteſtate.

Actum inter Sedem eamdem, & Carolum Andegaven. de eodem Regno ipſi concedendo.

Mandatum itaque Delegatis Apoſtolicis a Clemente ut ipſi inveſtirent.

§. 2. Qui conſiderantes ad diffinitionem prædictam a nobis ſuper dicti Regni negotio editam, noſtra, & fratrum noſtrorum ſubſcriptionibus, & Bulla, necnon eorumdem Fratrum Sigillis ad perpetuam memoriam roboratam, & etiam prædictas conditiones, & formam per prædictos Archiepiſcopum, & Notarium tibi ex parte noſtra noviſſime præſentatas, ac diligentius attendentes, quod ea, quæ ante conſummationem prædicti negotii tibi facienda, & implenda incumbebant, & forma prædicta per te facta fuerant, & etiam adimpleta ad plenariam ejuſdem negotii collationem, & inveſtituram faciendam tibi de Regno, & terris prædictis juxta præſtitas conditiones, & mandato noſtro, & poteſtate ſibi ſuper hoc tradita proceſſerunt, tibique totum Regnum Siciliæ, & totam terram, quæ eſt citra Pharum uſque ad confinia terræ prædictæ Romanæ Eccleſiæ, excepta Civitate

Additis itaque impletiſque conditionibus eum inveſtierunt.

Be-

(a) Haſce literas, quarum fragmenta refert, extare teſtatur Raynaldus ad ann. 1265. §. 3. in libro Privilegiorum Rom. Eccl. Tom. III. pag. 9.

Digitized by Google

Beneventana eom toto Territorio, & omnibus diſtrictioonibus, & pertinentiis ſois per Romanum Pontificem diſtractis, vel io poſterum diſtrahendis, quam ſibi Eccleſia Romana uſque ad tempus iſtud retinuiſſe, & reſervaſſe dignoſcitur, & tunc etiam expreſſe retinuit, & ad ſuum dominium reſervavit, tibi in feudum perpetuo, tuiſque hæredibus ex te legitime deſceodentibus prædictum conſummando negotium ſub prædictis conditionibus tibi pleoius expreſſis, & expoſitis conferentes etiam, & concedentes inveſtierunt, & per vexillum Eccleſiæ præſentialiter de eiſdem a te vice nuſtra, & prædictæ Romanæ Eccleſiæ fidelitatis jorameoto recepto juxta formam iu eiſdem conditiouibus comprehenſam receptione bomagii, quod teneris nobis, & dictæ Eccleſiæ reddere, nobis ſpecialiter reſervata, prout patentibus litteris dictorum Cardinalium inde confectis, & ipſorum Sigillis pendentibus communitis plenius continetur.

Hæc confirmari petit Carolus.

§. 3. Ut autem collatio, ſeu conceſſio, & inveſtitura prædictæ, ſub prædictis forma, & conditionibus expreſſis, & appoſitis robur obtineant, firmitatis perpetuæ humiliter ſupplicaſti, eas ſub ipſius forma, & conditionibus Apoſtolicæ confirmationis munimine roborari.

Concedit Clemens.

§. 4. Nos igitur volentes tibi, & hæredibus tuis in poſterum ſuper his ſalubriter providere, tuis ſupplicationibus inclinati, collationem, conceſſionem, inveſtituram prædictorom Regni, & Terræ ſub conditionibus, & forma prædictis a prænominatis Cardinalibus tibi, & hæredibus tuis ex certa ſcientia, & fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu auctoritate Apoſtolica confirmamus, ac præſentis ſcripti patrocinio communimus. Cæterum quia in quibuſdam articulis, ſeu Capitulis conditionum ipſarom expreſſius contioetur, quod in certis caſibus, tu, & tui hæredes excommunicationum ſententias incurratis, & dictum Regnum, & tuæ, ac ipſorum hæredum terræ ſint Eccleſiaſtico ſuppoſitæ interdicto; nos, & nunc hujuſmodi ſeotentias videlicet excommunicationis in te, ac eoſdem hæredes, & interdicti in prædictom Regnum, ac terras prædictas, ſi tui, vel ipſorum culpa hujuſmodi caſos emerſerint de dictorum fratrum noſtrorum conſilio auctoritate Apoſtolica promulgamus tenorem prædictarum litterarum Cardinalium eorumdem de verbo ad verbum inſeri facientes, qui talis eſt.

Litteræ Inveſtituræ factæ per Cardinales delegatos.

Illuſtri, & Magnifico Principi Domino Carolo illuſtri Regi Siciliæ, nato claræ memoriæ Ludovici Regis Franciæ miſerarione divina Fratres Ambaldus Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbyter, Riccardus Sancti Angeli, Joaunes Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobus Sanctæ Mariæ io Coſmedin Diaconi Cardinales ad perpetuam rei memoriam.

Exordium.

Quoniam ad ſubſiſtentiam multorum, & regimeu oportuit præeſſe unum ſingulare principium, pro eo quod ploralitas in præſidentia ſciſſuram induceret, & ſolidam gubernaculi dirumperet firmitatem, præeminent ſingulis Regnis, & mundi provinciis ſingula regnantium Solia, & ſingulæ principantium poteſtates: quia dum Reges regnant proſpere imperant, & populi Regibus revercoter inteoduot, hi humiliter ſubſunt, & illi benigne præſunt, dum congruis præerunt juſſibus, & devotis iſti animis obſequuntur, viget ex hoc in eiſdem populis concordia animorum, unitas, miſericordia, & veritas ſibi obviant, ac juſtitia, & pax ſe invicem amplectuntur. Ideo namque ex ſummo illo cœleſti Rege, per quem ſinguli Reges regnant, & Principes principantur, temporalis gladii ad malorum vindictam, laudemque bonorum Regibus terrenis attributa eſt poteſtas, ut ipſi aſſumpto dominandi officio judicent in æquitate populos, & dirigant in terris ſubjectas ſibi gentium nationes quateous ſit voluntas eorum in executione juſtitiæ, ac meditatio io lege rectitudinis, & ob reverentiam ſanctæ pacis. Sane Regno Siciliæ, & tota terra Pharum, uſque ad confinia terrarum Romanæ Eccleſiæ, quæ de prædicto Regno Siciliæ eſſe dignoſcitur ad diſpoſitionem, ordinationem Sedis Apoſtolicæ, ad quam ſpecialiter pertinent, plene, & libere devolutis, Sede ipſa circa ſtatum ejuſdem Regni ſollicite cogitante, illiuſque regimen alicui Catholico, & devoto Principi cupiente committere, qui ad laudem Dei, honorem, & pacem Eccleſię, & traoquillitatem fidelium ipſius Regni ejus Solio præſideret, tandem qoia perſona veſtra multa erga Romanam Eccleſiam devotione refulget; veſtrumque chriſtiaoiſſimum genus præcipuæ ſemper fidei claruit puritate, Sedes ipſa conſilio perpetuo diſpoſuerit vos de Regno ipſo, domumque veſtram hoonrare; habitis igitur diligentibus, diutiniſque tractatibus inter eamdem Sedem de prædictis Regno, & terra in feudum vobis, veſtriſque hæredibus concedendis, demum Sanctiſſimus Pater, & Dominus noſter, Dominus Clemens Sacroſanctæ Romanæ, & univerſalis Eccleſiæ Pontifex ad ſalutarem conſummationem eorumdem tractatuum, & negotii Regni Siciliæ ſuum animum firmiter dirigens ſuas traoſmiſit nobis litteras io hac forma.

Mandatum ſibi aiunt a Pontifice negotii conſumationem.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Ambaldo Baſilicæ Duodecim Apoſtolorum Presbytero. Riccardo Sancti Angeli, Joanni Sancti Nicolai in Carcere Tulliano, & Jacobo Sanctæ Mariæ in Coſmedin Diaconis Cardinalibus ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Commiſſoriales Clementis litteræ.

Plene vos ſcire credimus conditiones, & formam dilecto filio noſtro Carolo Andegavenſi, & Provinciæ Comiti per Veocrabilem Fratrem noſtrum B. Archiepiſcopum, & dilectum filium Magiſtrum Petrum Notarium noſtrum ſuper negotio Regni Siciliæ ex parte noſtra vobis noviſſime præſentatas, cum & nos illas, necnon, & noſtram ſuper negotio ipſo definitiooem, & alia eidem opportuna negotio nuper vobis ſub Bulla noſtra duxerimus deſtinanda. Volomus igitur, & de Fratrum noſtrorum conſilio, & aſſenſu vobis per Apoſtolica ſcripta mandamus, quateons ad plenariam conſumationem ipſius negotii, & ad collationem, & inveſtituram de prædicto Regno ipſi Comiti faciendam auctoritate noſtra juxta eaſdem conditiones, & formam efficaciter procedatis. Nos enim procedendi ad conſumationem, collationem, & inveſtitoram hujuſmodi pleuam, & liberam de ipſorum Fratrom conſilio, & aſſenſu vobis coocedimus auctoritatem, Nobis tamen

re-

receptione homagii, quod per ipſum Comitem ſine interpretatione miniſtri volumus vobis opportuno tempore præſentialiter exhiberi, ſpecialiter reſervata non obſtante quod dictus Comes ex forma diffinitionis hujuſmodi tenebatur infra Feſtum Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ad noſtram venire præſentiam collationem, & inveſtituram eaſdem, & etiam ipſius conſummationem negotii de noſtris manibus recepturus. Datum Peruſii undecimo Kalendas Julii Pontificatus Noſtri Anno primo.

Delegati ad conſummationem procedunt.

Nos itaque conſiderantes diffinitionem ab ipſo Summo Pontifice editam ſuper dicti Regni negotio, & ejuſdem Domini Papæ, & Fratrum ſuorum ſubſcriptionibus, ejuſque Bulla, & eorundem Fratrum Sigillis ad perpetuam memoriam roboratam, ac formam, & conditiones, & per Venerabilem Patrem B. Archiepiſcopum Cuſentinum, & diſcretum Virum Magiſtrum Petrum Notarium ipſius Summi Pontificis ſuper ipſo negotio nobis ex parte ipſius Summi Pontificis noviſſime præſentatas, ac diligentius attendentes ea, quæ ante conſummationem prædicti negotii vobis facienda, & implenda incumbebant ex forma prædicta per vos facta ſunt, & etiam adimpleta, ad plenariam conſummationem ejuſdem negotii, & ad collationem, & inveſtituram faciendam vobis de Regno, & terra prędictis juxta prædictas conditiones, & formam, & mandato ipſius Summi Pontificis, & poteſtate tradita nobis, per ſupradictas litteras duximus procedendum.

Carolum de tota Terra citra Pharum inveſtiunt, excepta Civitate Beneventana.

Ad honorem igitur Dei Omnipotentis Patris, & Filii, & Spiritus Sancti, & Beatæ, & Glorioſæ ſemperque Virginis Mariæ, Beatorum quoque Apoſtolorum Petri, & Pauli, necnon prædicti Domini Clementis Papæ Quarti, & Sacroſanctæ Romanæ Eccleſiæ, totum Regnum Siciliæ, & totam terram, quæ eſt citra Pharum uſque ad confinia terrarum Romanæ Eccleſiæ excepta Civitate Beneventana, cum toto Territorio, & omnibus Diſtrictibus, & pertinentiis ſuis, quam Romana Eccleſia hactenus ſibi reſervat, in feudum vobis, veſtriſque hæredibus ex vobis legitime ſicut infra dicitur deſcendentibus ſub infraſcriptis conditionibus auctoritate, & poteſtate nobis in hac parte conceſſa, dictum ejuſdem Regni negotium conſummando concedimus, atque conferimus, voſque de ipſis Regno, & terra per vexillum Eccleſiæ præſentialiter inveſtimus, non obſtante quod ex forma dictæ diffinitionis tenebamini infra inſtans Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli ad ipſius Summi Pontificis perſonaliter præſentiam, collationem, & inveſtituram eaſdem, & totam ipſius negotii conſummationem de ſuis manibus recepturi. Recepimus etiam vice ipſius Summi Pontificis, & Eccleſiæ Romanæ juramentum fidelitatis a vobis ſecundum formam in eiſdem contentam conditionibus, & inferius annotatam, necnon, & aliorum ſuper quibus ſecundum tenorem conditionum ipſarum Romano Pontifici, & prædictæ Eccleſiæ præſtare tenemini juramenta, receptione homagii prædicto Summo Pontifici generaliter reſervata. Omnes quoque conceſſiones Communitatum, Baroniarum, Feudorum, & aliorum quorumcumque bonorum, & jurium factas in. prædicto Regno Siciliæ per quemdam Fridericum olim Romanorum Imperatorem, & Conradum, & Manfredum natos ejus, ipſorum Officiales, familiares fautores poſt depoſitionis ſententiam in ipſum Fridericum per felicis recordationis Dominum Innocentium Papam Quartum promulgatam in Lugdunenſi Concilio revocamus: Conditiones autem ſunt hæ.

Juramentum ſuper conditionibus recipiunt.

Conditiones.

1. Si in veſtro, & hæredum veſtrorum obitu legitimum prout ſequitur, hæredem, vos autem ipſos, (quod abſit) non habere contigerit; Regnum ipſum ad Romanam Eccleſiam, ejuſque diſpoſitionem libere revertatur. Deſcendentes autem ex vobis, & veſtris hæredibus Siciliæ Regibus Mares, & Fœminæ in eodem Regno ſuccedent. Sic tamen quod de liberis duobus Maribus eodem gradu per eamdem lineam concurrentibus primogenitus, & de duabus Fœminis primogenita, & de mari, & fœmina in eodem gradu ſimiliter concurrentibus maſculus omnibus aliis præferatur. Si vero (quod abſit) ſine liberis ex vobis legitime deſcendentibus mori contigerit, poſſit vobis in Regno, & terra prædictis ſuccedere dumtaxat Nobilis Vir Alphonſus Comes Pictavenſis germanus veſter. Et ſi dictus Alphonſus vobis non ſupervixerit poſſit vobis ſuccedere unus ex filiis Domini Ludovici illuſtris Regis Francorum videlicet major natu poſt illum, qui ſuccedit in Regno Francorum. Et hæc gratia, vel ſucceſſio tam ex parte veſtra, quam ex parte illorum erit tantummodo perſonalis: ita ſcilicet quod ad nullum filiorum, vel hæredum ipſius Alphonſi, ſi Alphonſum vobis præmori contigerit hujuſmodi ſucceſſio ſe extendet, ſed hujus major natu ſuccedat in Regno Siciliæ, & terra prædictis; ſimiliter & nullus filiorum, vel hæredum ipſius majoris natu, ſi idem major natu vobis non ſupervixerit hujuſmodi ſucceſſionem habebit, ſed Regnum Siciliæ, & terra prædicta, ad Romanam Eccleſiam ejuſque diſpoſitionem libere devolventur. Si vero Alphonſum, & majorem natu prædictos præmori vobis contigerit, nullus alius vobis ſine liberis ex vobis legitime deſcendentibus in eiſdem Regno, & terra ſuccedit, ſed liberum erit eidem Romanæ Eccleſiæ de ipſis Regno, & terra diſponere juxta ſuæ beneplacitum voluntatis. Si autem prædictos Alphonſum, & majorem natu poſt ſucceſſionem hujuſmodi, aut eorum hæredes ſine liberis ex ipſis legitime deſcendentibus mori contigerit, Regnum Siciliæ, & terra prædicta ſimiliter ad eamdem Romanam Eccleſiam, ejuſque diſpoſitionem libere revertentur. Sed ſi aliquem de aliis Succeſſoribus veſtris Regem, vel Reginam Siciliæ ſine legitima prole ſui corporis mori contigerit in futurum ſuccedent eidem, ſervatis gradibus ſi ſuperſtites fuerint, hæ perſonæ ſcilicet Regis, vel Reginæ ſine prole legitima ſui corporis deſcendentes Frater, vel Soror, ac Collaterales Superiores, mares, & fœminæ, utpote Patrui, & Avunculi, Amitæ, & Materteræ, & ſurſum uſque ad quartum gradum dumtaxat, illis Collateralibus, quos vos habebitis ad præſens dum vixeritis, & qui poſt obitum forſitan ex eiſdem orientur, exceptis, Collaterales etiam inferiores ſuccedunt ſimiliter mares, & fœminæ, utpote nepos, & neptis ex fratre, vel ſorore, & inferius uſque ad eumdem tantummodo gradum. Quod autem de fœminabus rectæ lineæ, & Collateralium ſuperius eſt expreſſum, intelligendum eſt tam

Legitimi filii Patribus ſuccedent.

Carolo ſine filiis obeunti, qui debeant ſuccedere.

Caſus devolutionis ad S. Sedem.

Gradus ſucceſſionis.

de

de nuptis, quam de innuptis, dummodo nuptæ ſint fidelibus, & Romanæ Eccleſiæ devotis, & ſic inter eas perſonas gradus ſervari volumus, ut ſcilicet prior gradus poſteriori gradu præferatur; ſic in eodem gradu pluribus concurrentibus priorem natu poſteriori, & marem fœminæ in hujuſmodi ſucceſſionibus volumus anteferri. Perſonarum autem hujuſmodi nulla ſuperſtite Regnum ipſum, ut præfertur ad Romanam Eccleſiam, & ejus diſpoſitionem libere revertatur. Quod ſi forte deficientibus maſculis contigerit fœminam innuptam in Regno ſuccedere, illa maritabitur perſonæ, quæ ad ipſius Regni regimen, & defenſionem exiſtat idonea, Romani tamen Pontificis ſuper hoc conſilio requiſito. Nec nubat niſi viro Catholico, & Eccleſiæ Romanæ devoto. Et ſi contra hoc fecerit, licebit eidem Romano Pontifici contra ipſam ad privationem Regni, & Terræ prædictorum ſine figura iudicii, & abſque omni juris ſolemnitate, in quacumque ætate fœmina ipſa conſtet, procedere, ſi hoc videbitur expedire. In Regnum vero, & terram prædictam nullus ſuccedet, qui non fuerit de legitimo matrimonio procreatus.

Illegitimi nullum habent ſuccedendi jus.

Regnum nullo modo dividendum.

2. Adhuc tam vos, quam viri in Regno hæredes Regnum, & terram prædictam nullatenus dividatis, ſed ſemper illa unus tantum ſub ipſis conditionibus in membris, ac in capite ab Eccleſia Romana tenebit.

Reges fidelitatis juramentum, & homagium PP. præſtare debent.

3. Vos autem nobis recipientibus vice prædicti Romani Summi Pontificis, & Eccleſiæ Romanæ præſtabitis ad præſens juramentum fidelitatis reſervata receptione homagii eidem Summo Pontifici juxta ipſius mandatum, & tam vos ſibi, quam ejus Succeſſoribus canonice intrantibus expreſſis eorum nominibus ligium homagium facietis, & dictum juramentum fidelitatis faciendo mentionem de præſentibus inſtrumento, ſeu litteris præſtabitis in hunc modum.

Forma juramenti.

Ego Carolus Rex Siciliæ plenum, & legium homagium faciens Eccleſiæ Romanæ pro Regno Siciliæ, & tota terra, quæ eſt citra Pharum uſque ad confinia terrarum ipſius Eccleſiæ, excepta Civitate Beneventana, cum toto Territorio, & omnibus diſtrictibus, & pertinentiis ſuis ſecundum antiquos fines Territorii pertinentiarum, & diſtrictus Civitatis ejuſdem per Romanum Pontificem diſtinctos, vel in poſterum diſtinguendos, ab hac hora in antea fidelis ero, & obediens Beato Petro, & Domino meo Domino Clementi Papæ Quarto ſuiſque Succeſſoribus canonice intrantibus, & Sanctæ Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ: non ero in conſilio, aut conſenſu, vel facto, ut vitam perdant, aut membrum, aut capiantur mala captione. Conſilium quod mihi credituri ſunt per ſe, aut nuncios ſuos, ſive per litteras ad eorum damnum illud pro poſſe impediam, & ſi impedire non poſſum illud, eis ſignificare curabo. Papatum Romanum, & regalia Sancti Petri, tam in Regno Siciliæ, & terra prædictis, quam alibi exiſtentia, adjutor eis ero ad retinendum, & defendendum, ac recuperandum, & recuperata manutenendum contra omnem hominem, univerſas, & ſingulas conditiones contentas in præſenti inſtrumento, ſeu litteris plenarie ſuper ipſorum Regni, & terræ conceſſionem confectis, & omnia & ſingula, quæ continentur in eodem inſtrumento, ſeu litteris adimplebo, & inviolabiliter obſervabo, nec unquam tempore ullo veniam contra illa. Sic me Deus adjuvet, & hæc Sancta Dei Evangelia.

Tempus præſtandi juramenti.

Hujuſmodi autem homagia vos, & dicti hæredes facere, & juramentum fidelitatis præſtare ſecundum formam præſcriptam, ſi Romanus Pontifex in Italia fuerit, infra ſex menſes, ſi vero extra Italiam eſſe contingerit infra annum poſtquam Regni Dominium adepti fueritis, teneamini, & ſingulis ipſis ſucceſſionibus, & eidem Eccleſiæ Romanæ renovabitis, tam ipſum homagium, quam hujuſmodi juramentum. In optione autem, & beneplacito erit Romanæ Eccleſiæ vos, vel hæredes veſtros vocare ad præſtandum perſonaliter juramentum fidelitatis, & ligium homagium Romano Pontifici, & eidem Eccleſiæ, dummodo ad hæc vobis locum tutum ſtatuant, & aſſignent, vel aliquem Cardinalem ipſius Eccleſiæ alium, qui vice Romani Pontificis juramentum juxta eamdem formam, & homagium recipiat deſtinare, voſque prædicto Summo Pontifici, & Eccleſiæ in veſtris nominibus manibus junctis ad præſens vos ad hæc ſpecialiter obligantes, & tam vos ſingulis ejus ſucceſſoribus, quam veſtri in dicto Regno hæredes præfato Summo Pontifici, & ſingulis ejus ſucceſſoribus, ac prædictæ Eccleſiæ quando præſtabitis hujuſmodi juramentum fidelitatis, jurabitis vos ad hæc ſpecialiter obligantes, quod nunquam per vos, vel alios, ſeu quocumque modo perjurabitis, ut eligamini, vel nominemini in Regem, vel imperium Romanum, vel Regem Theutoniæ, ſeu Dominium Lombardiæ, ſeu Tuſciæ, vel majoris partis earumdem Lombardiæ, vel Tuſciæ. Et ſi electionem, vel nominationem ad imperium, vel Regnum Romanum, ſeu Regnum Theutoniæ, aut ad Dominium Lombardiæ, vel Tuſciæ, ſeu majoris partis earumdem de vobis celebrari contigerit; nullum hujuſmodi electioni, vel nominationi aſſenſum præſtabitis, nec intromittetis vos ullo modo de regimine ipſius imperii, vel Regni Romanorum, ſeu Regni Theutoniæ, aut Lombardiæ, ſeu Tuſciæ, vel majoris partis ipſarum, ad quodcumque horum nominati fueritis, vel electi. Quod ſi vos, vel aliqui veſtrorum in Regno ſedentium hæredum eodem procurantibus vobis, aut eis ad imperium ipſum, ſive ad dictum Regnum Romanorum, ſive Regnum Theutoniæ, aut Dominium Lombardiæ, ſeu Tuſciæ, vel majoris partis earum electi, vel nominati fueritis, vel fuerint, ſi hoc verum, & manifeſtum fuerit, aut ſi poſt talem electionem, vel nominationem de Imperii Regni Romanorum, ſeu Regni Theutoniæ, aut Lombardiæ, ſive Tuſciæ, ſeu majoris ipſarum partis regimine vos manifeſte intromiſeritis, vel intromiſerint; eo ipſo a jure Regni Siciliæ, & Terræ prædictæ cadatis, vel cadant ex toto, ipſaque prorſus amittatis, & amittant, & eadem Regnum, & Terra ad Romanam Eccleſiam libere devolvatur. Si autem vos, aut aliquis ex prædictis hæredibus electioni, vel nominationi factæ, ſeu juri omnino renuncietis, & renuncient, & quod de imperio, ſeu aliquo alio præmiſſorum, ad quod electi, ſeu nominati fueritis, vel fuerint, vos nullatenus intromittatis,

Juramentum de non conſentiendo electioni ſui in Imperatorem vel Regem Romanor. &c.

Secus agentes a Jure Regni cadent.

 & in-

& intromittant, moniti infra quatuor menſium ſpatium poſt nominationem hujuſmodi, tali electiuni, vel nominationi, ſeu juri non renuntiaveritis, vel renuntiaverint, vel de ipſo Imperio, vel de aliquo præmiſſorum, ad quod electi, ſen nominati fueritis, vel fuerint vos intromiſeritis, vel intromiſerint quoquomodo, ex hoc ſitis, & ſint eiſdem Regno Siciliæ, & Terra, & omni prorſus jure eorumdem privati, & ut dictum eſt, eadem Regnum, & Terra ad Romanam Eccleſiam libere devolvantur. Si vero ad vos, vel in dicto Regno hæredes veſtros non poterit commode talis monitio provenire, ſuper quo utique impedimento, videlicet quod moneri commode nequeatis, vel nequeant, credetur, & ſtabitur aſſertioni Romani Pontificis, fiet monitio publica, & ſolemnis: ita quod ſi infra ſex menſes poſt illam non renuntiaveritis, ſeu renuntiaverint, aut de imperio, ſeu de aliquo alio prædictorum, ad quæ vos, vel dicti hæredes electi, ſen nominati fueritis, vel fuerint, vna quolibet modo intromiſeritis, vel intromiſerint, ea hoc cadatis, vel cadant omni jure ipſorum Regni, & Terræ, & Regnum, & Terra ipſa ad Romanam Eccleſiam libere devolvatur. Cæterum ſi contigerit aliquem ex veſtris hæredibus, qui deberent in prædictis Regno Siciliæ, & Terra ſuccedere, in Regem, vel Imperium Romanorum, ſeu in Regem Theutoniæ, vel Dominium Lombardiæ, ſeu Tuſciæ, ſeu majoris partis earum nominari, ſeu eligi, vel aſſumi, nullatenus poſſeſſionem eorum Regni Siciliæ, & Terræ nanciſcatur, & habeat, nec ſe de illorum cura, ſeu dominio, & regimine per ſe, vel per alios aliquatenus intromittat, niſi prius Imperio, vel Regno Theutonico, aut Dominio Lombardiæ, vel Tuſciæ, ſeu majoris earum partis, ad quodcumque eorum electus, ſeu nominatus fuerit, vel aſſumptus, & omni juri ſibi in illo competenti omnino renunciet, & illorum regimen, nec de jure, nec de facto illud gerens, vel retinens, omnino dimittat, ipſum nullo unquam tempore reſumpturus: alioquin ab omni ſucceſſione, & jure, quæ in Regno Siciliæ, & Terra prædictis ſibi competerent, cadat ipſo facto, ita quod eadem Regnum Siciliæ, & Terra ad Romanam Eccleſiam, ejuſque diſpoſitionem libere devolvatur. Quod ſi non extantibus maſculis, fœmina in eiſdem Regno, & Terra ſucceſſerit, illa Regi, vel Imperatori Romanorum, ſeu in Regnum, & Imperium electo, aut Regi, vel electo Theutoniæ, aut Dominio Lombardiæ, ſeu Tuſciæ, aut majoris partis earum, ſeu electo ad earum dominium, nunquam matrimonialiter copuletur, & ſi contrarium fecerit, eo ipſo cadat a Siciliæ Regno, & Terra prædictis, maneatque prorſus ipſarum jure privata, ipſis Regno, & Terra Siciliæ ad eamdem Eccleſiam devolutis, ſi autem vos, vel aliqui veſtrum in Regno hæredes contra hoc veneritis, vel venerint, eo ipſo excommunicati, & inſuper labe, & reatu perjurii reſperſi, & noti exiſtatis, vel exiſtant. In hujuſmodi quoque juramento vos addetis, & tam per vos, quam veſtros in dicto Regno hæredes, addetur expreſſe quod, nullo unquam tempore Regnum, ſeu Imperium Romanorum, aut Regnum Theutoniæ, vel Dominium Lombardiæ, vel Tuſciam, vel majorem partem ipſarum per vos, vel per alium, aut alias occupabitis, capietis, vel acquiretis, aut vobis alias quolibet modo vindicaveritis; & ſi ſecus feceritis ſecundum præſcriptam formam pœnas ſimiles incurratis. Quod autem dicitur de majori parte Lombardiæ, ſive Tuſciæ, intelligitur ſcienter, ſi vero ignoranter, eam ad mandatum Eccleſiæ dimittere teneamini, & ſi eam ad mandatum dimittatis, non incidatis in pœnam in iſto articulo, & in conſimilibus conſtitutam. Si vero moniti non dimittatis, remaneat pœna prout eſt in hoc articulo, & in conſimilibus conſtituta. Quod ſi forte in poſterum Regem Siciliæ contingat in Imperatorem eligi, poſtquam fuerit Regni Siciliæ poſſeſſionem adeptus, non tranſeat ad imperium, alioquin in pœnas incidat in hoc articulo, vel in aliis ſimilibus comprehenſas. Quod ſi Regni poſſeſſione prædicti nondum habita, ſeu obtenta, in Imperatorem electus, tranſire voluerit ad Imperium, in manu prius Romani Pontificis, vel illius quem ad hoc idem Pontifex duxerit deſtinandum, filium ſuum ſucceſſurum in Regno, cujuſcumque fuerit ætatis, emancipet, & Regno renunciet, nihil juris in eo retinens clam, nec palam, nec cujuslibet etiam poteſtatis, nec ipſum filium ad ſervitium, ſeu ſubſidium aliquod faciendum juramento, vel voto, ſtipulatione, vel pacto, ſibi, vel ſucceſſoribus ſuis aſtringat, ſicque factus filius ſui juris, ab eodem Romano Pontifice, vel alio deſtinato ab ipſo protinus inveſtiatur in Regno, ad cujus Regni ſucceſſionem ſi forte decederet ſine liberis, nullo umquam tempore pater veniat Imperator exiſtens, ſed ſi Imperio, & omnibus, quæ pertinent ad Imperium idem Pater renunciare voluerit, & Regno tantum eſſe contentus, poſt renunciationem hujuſmodi ad illius ſucceſſionem libere admittatur, & tunc ab ipſo Romano Pontifice, vel alio deſtinato ab eodem inveſtituram recipiat Regni ejuſdem.

Item Fœmina in Regno ſuccedens, Imperatoriq; aut Regi Theuton. ſi nubat.

Addendum juramento de non occupando Imperio, vel aliqua parte Lombardiæ, vel Thuſciæ.

Quid agendū ſi Siciliæ Rex in Imperatorem eligatur.

4. Si dictus filius ad Regnum aſſumptus major annis xviii. fuerit libere adminiſtret: Sed quamdiu minor extiterit, tam ipſe, quam Regnum ipſius in cuſtodia Romanæ Eccleſiæ remaneat, donec ipſe impleverit ſupradictam ætatem, fructibus, & obventionibus Regni ex quibus ſumptus neceſſarii faciendi pro ejuſmodi Regni cuſtodia deducantur Regni conſervandis ei, & lucro alterius ratione ipſius cuſtodiæ non ceſſuris. Quæ vero de filio dicuntur, ut ei videlicet Regnum poſſit ſub obſervatione præmiſſa a patre ad Imperium tranſeunte dimitti, de filia etiam duximus concedendum, & ſi Rex non habens filium in Imperatorem electus ad Imperium tranſire voluerit, & de perſonis quas ſupra diximus, liberis non extantibus in Regno poſſe ſuccedere, aliqui ſuperſtites fuerint, quæ de filio, & filia præordinavimus, obſerventur in illis excepto emancipationis articulo, quæ in ſolis ipſis procedere poterit, qui capaces emancipationis exiſtant ratione patriæ.

In Minoritate Regis Regni adminiſtratio penes Rom. Pontificem.

5. Declaramus etiam ſi illi Regi Siciliæ ſine filio decedenti ſuperſtes ſit filia, vel mulier alia, quæ juxta prædictam formam debeat ad hujuſmodi ſucceſſionem admitti, quæ Imperatori dum ipſe Rex viveret, fuerat deſponſata, vel nupta ſuccedat in Regno, & ſi Regno ſibi delato Imperatori nupſerit, cadat protinus ab eo, niſi vir ejus Imperio prorſus renuntians Re-

Aliæ leges pro impediēda unione Regni hujus cum Imperio, vel Lombardia, Thuſcia &c.

gno

gno ſolummodo ſit contentus. In primo autem caſu repulſis filia, & alia prædicta, ad perſonas ipſas ſervatis gradibus Regoum perveniat, quas prænotavimus in Regno poſſe ſuccedere, ſi Rege præmortuo filii non ſuperſtot. In ſecuodo autem caſu Regnum ad Romaoam Eccleſiam devolvatur, Reguom quoque Siciliæ, & Terra prædicta Imperio nullo modo ſubdentur, ſeu ſibi oullo unquam tempore io eadem perſona quolibet modo venient, & præciſe ſuper articulo, tam per poenas ſpirituales, quam alias cautinnes, cavebitur juxta Eccleſiæ voluntatem, quandocumque Romanus Pontifex duxerit requirendum; cum inteotionis ſit Romanæ Eccleſiæ, ut Regnum, & Terra prædicta nullo unquam tempore imperio uniatur, ot ſcilicet Romanus Imperator, & Siciliæ Rex exiſtat. Quod autem circa unionem ipſorum Regni, & Terræ cum imperio dicimus hoc ipſum circa onionem Regni, & Terræ cum Regno Romano, aut Reguo Theutoniæ, ſeu eum Lombardia, ſeu Tuſcia, ſeu cum majori parte ipſarum Lombardiæ, vel Tuſciæ intelligimus & volumus eſſe dictum.

Cenſus annuus Rom. Eccleſiæ perſolvendus ſub pœna caducitatis.

6. Pro toto vero generali ceoſu octo millium onciarum auri ad pondus ipſius Regui in feſto Sancti Petri ubicumque Romanus Pontifex fuerit ipſi Romano Pontifici, & Romanæ Eccleſiæ annis ſingulis perſolveotur. Si vero vos, vel veſtri in dicto Regoo hæredes quocumque termino non ſolveritis integre ipſum cenſum, & expectato per duos menſes terminum ipſum immediate ſequentes, de illo ad plenum non ſatisfeceritis, eo ipſo eritis excommuoicationis vinculo innodati. Quod ſi in ſecundo termino infra ſequentes duos menſes eumdem cenſum ſine diminutione qualibet non perſolveritis, totum Regnum Siciliæ cum tota Terra prædicta eruot ſuppoſita interdicto. Si vero nec in tertio termino, nec infra duos menſes proximos per plenam ſatisfactionem illius ejuſdem cenſus vobis duxeritis conſulendum, ita ut tranſactis eodem termino tertio, & duobus menſibus proxime ſequentibus, non ſit de octo millibus hujuſmodi prædicti termini ipſi Eccleſiæ integre ſatisfactum, ab ipſis Regno, & Terra, ipſorumque jure cadatis ex toto, & Regnum ipſum, & Terra ad Romanam Eccleſiam integre, & libere revertatur. Si autem de cenſu octo millium unciarum hujuſmodi prædicti termini inter dictos tertium terminum, & ſequentes duos menſes plenarie ſatisfeceritis, nihilominus ſemper pro ſingolis octo millibus unciarum ſiogulorum terminorum, ſi ſolummodo in eorum ſolutione ceſſaveritis, vel ipſas non ſolveritis, pœnas ſimiles incurretis ſalvis aliis pœnis, & proceſſibus, quæ vel qui de jure inferri, vel haberi poterunt per Romanum Pontificem in hoc caſu.

v ſ

De Paleſrido.

7. In quolibet etiam triennio dabitis vos, & veſtri in dicto Regno hæredes Romaoo Pontifici unum Paleſridum album Pulchrum, & bonum in recogoitionem veri Domini eorumdem Regni, & Terræ.

In ingreſſu Regni ſolvenda 50. millia marc. ſterling.

8. Adhuc priuſquam prædictum Regnom, vel tantum de ipſo acquiſiveritis, vel adhibueritis, quod etiamſi aliquæ ipſius Regni Civitates, vel munitiones, aut alia aliqua loca adhuc vobis rebellia fuerint, reputemini, & poſſitis ipſius Regoi Rex, vel Dominus reputari, ſolvetis Romanæ Eccleſiæ quinquaginta millia marcarum ſterlingorum per infra ſcriptos terminos, ſcilicet quod infra ſex menſes, poſtquam dictom Regnum acquiſiveritis, prout dictum eſt, ſolvetis eidem Eccleſiæ decem millia marcarum ſterlingorum, & infra ſingulos ſex menſes ſucceſſive ſequentes ſolvetis ſingula decem millia, donec tota prædicta quinquaginta millium ſumma fuerit integre perſoluta. Quod ſi vos io hujuſmodi terminis illa non ſolveritis, liberum erit Romano Pontifici contra vos pro ſingulis terminis ad pœnas ſpirituales procedere, prout ſibi videbitur expedire. Quia vero ſicut in tractato negotii actum extitit, tempore quo eſſet tractatus, ſive negotium conſummandum, Dominus ſuper petitionem remittendis vobis eiſdem decem millibus marcarum factam crederet ex parte ſaltem aliqua, de qua vos teneri ſibi ad gratiam deberetis, nolumus, quod per præfixionem hujuſmodi aliquod in hoc faciet vobis per gratiam de prædicta ſumma decem millium marcarum deducatur.

Auxilium Rom. Eccleſiæ ad nutum præſtandum.

9. Quandocumque autem Romanus Pontifex, qui pro tempore fuerit aſſerverit, vel dixerit Romanam Eccleſiam indigere, ita quod ſuper indigentia hujuſmodi ipſius Romani Pontificis ſimplici verbo ſtetor, vos, vel veſtri in dicto Regno hæredes requiſiti ab eo, in Urbem, in Campaniam, in Maritimam, in Patrimonium Beati Petri, Tuſciam, Ducatum Spoletanum, Marchiam Anconitanam, & in præmiſſam Civitatem Beneventanam, ac ejos Territorium, & pertinentias, quæ remanebunt Eccleſiæ, & omnes terras alias ipſius Eccleſiæ per Italiam trecentos milites equis, & armis bene, & decenter munitos, & paratos, ita quod unuſquiſque ipſorum habeat quatuor æquitaturas, vel tres ad minus, io Eccleſiæ prædictæ obſequium, & ſubſidium tranſmittetis per tres menſes integros in veſtris, vel dictorum in Regno hæredum ſumptibus, & ſtipendiis, ſemel tantum in anno in ſervitio ejuſdem Eccleſiæ maturaturos, menſibus ipſis a die, quo iidem milites terram veſtri Dominii, vel fines veſtri Diſtrictus egreſſuri fuerint, per vulgatas dietas, & ſolitas computandis, quod ſi maluerit Eccleſia eadem ingruenti neceſſitate, qua ſtetur verbo Romani Pontificis, ut dictum eſt, navali in mari exercitu prædicti milites, debita taxatione, & recompenſatione præhabita in navale ſtolium commutetur.

Civitas Beneventana Rom. Eccleſiæ reſervatur.

10. Verum prædicta Civitas Beneventana, quam hactenus Romana Eccleſia ſibi retinuit, & io ſuum Domanium, & Dominium cum omnibus juribus, & pertinentiis reſervavit, & totum Tenementum Civitatis ejuſdem cum finibus ejus antiquis, qoos Romanus Pontifex quandocumque ſemel cum ſibi placoerit bona fide diſtinguet, eidem Eccleſiæ, & in ejus proprietate libere remanebit, nullo jure nobis, vel cujuſcumque cuicumqoe alii de Regno prædicto, ſeu quolibet reſervato: Diſtinctioni quoque per Romanum Pontificem ſemel faciendæ, ut dictum eſt ſtabitis abſque contradictione, ſeu refragatione quacumqoe prout ipſa diſtinctio per Apoſtolicas litteras apparebit.

Ligna danda pro eadem reficienda Civitate.

11. Pro prædicta quoque Civitate Beneventaoa hac vice reficienda per Beneventanos exponetis per ſeptennium pro lignaminibus omnia nemora ipſorum Regni, & omnem mate-

riam ad ædificia opportuna, puta lapides, arenam, quæ puteolana vocatur, cæmentum, & ſimilia ſine præjudicio ſingularum perſonarum ad unam dietam prope Beneventum.

Tutum iter Beneventanis præſtandum.

12. Præſtabitis etiam ipſis ſecuritatem per totum Regnum, & Terram prædictam, niſi in Terra veſtra de novo delinquant, propter quod ad vos de jure juſtitia pertinebit.

13. Privilegia inſuper dictæ Civitatis a Regibus, & Principibus conceſſa illibata ſervabitis. Omnia ſtatuta per Fridericum olim Romanum Imperatorem, ſeu quoſcumque alios Reges Siciliæ facta contra libertatem Civitatis ejuſdem revocabitis in omnibus, & per omnia, quæ libertatis fuerint ceteris Regnicolis puriſicabitia illa, nec aliqua ſtatuta, nec aliquas leges condetis in poſterum, per quæ dictæ Civitati directe, vel indirecte poſſit præjudicium generari, ac pro Apoſtolicæ Sedis, & Beati Bartholomæi patroni Civitatis ejuſdem reverentia, fidantias ab omnibus ramitti facietis, & remittetis eiſdem.

Libertateſq; eorum, ac Privilegia ſervanto.

Fidantiarum remiſſio eſt conceſſio libertatis, ut Cives Beneventani poſſint libere proprias Vineas, & Terras excolere, ipſarumque Fruges, & Fructum colligere, & eaſdem Vineas, ac Terram vendere, & de ipſis pro ſua voluntate diſponere ſine aliqua exactione, vel munere, vel etiam datione. Vos autem, & veſtri in Regno Siciliæ hæredes in dicta Civitate, ac ejus Territorio, & pertinentiis, quæ remanebunt in Eccleſia, vel Urbe, ſeu Campania, vel Maritima, ſeu in Ducatu Spoletano, aut Marchia Anconitana, aut in Patrimonio Beati Petri in Tuſcia, ſive aliquibuſcumque Terris, aut Dominiis, ſive Feudis ipſius Eccleſiæ ubilibet conſtitutis, ex ſucceſſione, vel legato, aut conditione, ſive donatione, aut alio quocumque jure, vel titulo, ſeu contractu, nihil umquam vobis acquiretis, vel vindicabitis, ſeu poteritis acquirere, vel quolibet modo vindicare; & nihil umquam recipietis, habebitis, & retinebitis, ſeu poteritis recipere habere, vel retinere, ac nullam Poteſtariam, Capitaneam, vel Rectoriam, nullum alium honorem, dignitatem, ſeu poteſtatem Senatoriam, aliis in adminiſtrationem, vel commendam, nec quodcumque officium recipietis, ſeu recipere poteritis, habebitis, vel retinebitis, ſeu habere, vel retinere poteritis in eiſdem. Hoc autem intelligimus de illis hæredibus veſtris, qui vobis in eodem Siciliæ Regno ſuccedent. Nolumus enim, quod delictum vobis in Comitatibus, & aliis Terris veſtris in pœnam hæredis, qui eſt vobis ſucceſſurus in Regno aliquatenus extendatur. Ne vero hujuſmodi alii hæredes veſtri contra ea, quæ continentur in illo articulo forſan aliquo tempore venire præſumant, acquirendo, vel vindicando, aut recipiendo, vel habendo, ſeu retinendo aliquid in terris in articulo ipſo expreſſis, vel recipiendo, habendo, ſeu retinendo in eiſdem terris Poteſtariam, ſeu Capitaneam, ſeu aliquid aliud de his, quæ articulo continentur eodem ſic ſemper hoc duximus concedendum, ut videlicet nulli enim hujuſmodi aliorum hæredum veſtrorum, nullo unquam tempore liceat ſibi quicquam in eiſdem Terris, acquirere, vel vindicare, recipere habere, vel retinere Poteſtariam, ſive Capitaneam, vel Rectoriam, aut aliquid aliud ex his, quæ prout dictum eſt, in eodem articulo plenius exprimuntur. Quicumque autem ipſorum ſecus præſumpſerit, eo ipſo excommunicatus exiſtat, nec ipſe, nec ejus poſteri in perpetuum poſſint in eodem Regno ſuccedere, ſi eis in caſu aliquo hujuſmodi ſucceſſio devolveretur, ſed ab illo repellatur omnino, & nihilominus ille, qui hujuſmodi Regni gubernacula poſſidet, Romano Pontifici contra eum patenter aſſiſtere teneatur. Si vero vos, vel veſtri in Regno hæredes prædictam Beneventanam Civitatem, Territorium, vel pertinentias ejus, quæ remanebunt Eccleſiæ, vel aliquam partem earum, aut Campaniam, aut Maritimam, ſeu Urbem, aut Ducatum Spoletanum, vel Marchiam Anconitanam, ſive Patrimonium Beati Petri in Tuſcia, aut alias quaſcumque Terras Romanæ Eccleſiæ ubilibet conſtitutas occupaveritis, vel occupari feceritis, aut moleſtari, & poſtquam ſuper hoc a Romano Pontifice moniti, vel requiſiti fueritis, vel commode moneri, aut requiri nequiveritis juxta ipſius Romani Pontificis aſſertionem, vel dictum, poſtquam de hoc tempore publice, aut ſolemniter vos monuerit, infra tres menſes non reſtitueritis integre omnia occupata, eo ipſo ab ejuſdem Regni Siciliæ, & Terræ jure cadatis totaliter. Ipſaque Regnum, & Terram prorſus amittatis, & hæc ad Romanam Eccleſiam libere devolvantur.

Sicilìæ Rex nihil juris, vel dominatis habebit in ceteris locis de Dominio Romanæ Eccleſiæ.

Hujus capitis inobſervantia inducit caducitatem.

Hoc caput comprehendit etiam Regum conſanguineos.

Quod ſi etiam reſtitueritis, nihilominus ad plenum de univerſis injuriis, & damnis illatis, ad mandatum ejuſdem Romani Pontificis ſatiſfacere teneamini: alii quoque hæredes veſtri, videlicet, qui vobis non ſuccedent in Regno, occupare, vel facere occupari, eaſdem Terras Romanæ Eccleſiæ, vel moleſtare, vel moleſtari facere ſuper illis eamdem Eccleſiam non attentent, illi vero, qui ſecus attentaverint præmiſſas pœnas, ut videlicet eo ipſo ſint excommunicati, & tam ipſi, quam eorum poſteritas in perpetuum ad ſucceſſionem prædicti Regni, ſi aliquando forte caſu ejuſdem ſucceſſio devolveretur ad illos, nullatenus admittantur, incurrant, & Rex Siciliæ, qui tunc erit teneatur aſſiſtere Romano Pontifici contra ipſos prout ſuperius eſt expreſſum.

Bona omnia Eccleſiaſticis reſtituenda.

14. Sane omnibus Eccleſiis, tam Cathedralibus, quam aliis regularibus, & quibuslibet Religioſis ſæcularibus, necnon omnibus Prælatis, & Clericis, ac univerſis perſonis Eccleſiaſticis, ſæcularibus, & regularibus, & quibuslibet Religioſis locis plenarie dimittentur, & reſtituentur integre omnia bona eorum immobilia a quibuſcumque ablata, vel occupata ſint, & per quoſcumque detineantur. Mobilia vero, quæ extant, & poterunt inveniri ſimili modo reſtituentur eiſdem. Hæc autem reſtitutio fiet abſque contradictione, vel difficultate qualibet, ſicut nanciſcemini prædictorum Regni Siciliæ, & Terræ poſſeſſionem hoc modo, ſcilicet quod ſtatim in illa parte ipſorum Regni, & Terræ, quæ vobis obediet, reſtitutio ipſa fiet, ipſaque ſucceſſive conſummabitur, ſicut eadem Regnum, & Terra habebuntur. Ne autem ſuper his rebus reſtituendis ingeri poſſit aliqua difficultas, deputabuntur a Romano Pontifice aliqui juris diſcreti, ad quorum mandatum, & arbitrium jurium rerum immobilium, & mobilium, quæ extant, reſtitutio plene fiat, ita quod de his, de quorum dominio, vel proprietate, ſeu poſ-

poſſeſſione notorium fuerit, ad eorum mandatum, & arbitrium mox reddentur. In dubiis vero per ipſos de plano, & abſque ſtrepitu judicii veritas diligentius inquiretur. Sufficit enim vocari Camerarium, ſeu Ballivum in cujus juriſdictione, vel Ballivia, ſeu Territorio bona de quibus agetur conſiſtant ad videndum jurare teſtes, qui in hujuſmodi inquiſitione deponent,

Libertas iis in electionibus omnimoda ſervanda.

15. Omnes inſuper Eccleſiæ, tam Cathedrales, quam aliæ regulares, & ſæculares, necnon & omnes Prælati, & Clerici, omneſque perſonæ Eccleſiaſticæ ſæculares, & religioſæ, & quæcumque religionis loca cum omnibus bonis ſuis in electionibus, poſtulationibus, nominationibus, proviſionibus, & omnibus aliis plena libertate gaudebunt, nec ante electionem, ſive in electione, vel poſt aſſenſus, vel conſilium aliquatenus requiretur. Quam utique libertatem vos, & veſtri in prædicto Regno hæredes ſemper manutenebitis, & conſervabitis, & manu teneri facietis, quod in omnibus aliis plena libertate gaudebunt, nec ante electionem, ſive in electione, vel poſt Regius aſſenſus, vel conſilium aliquatenus requiretur. Quam utique libertatem vos, & veſtri in prædicto Regno hæredes ſemper manutenebitis, & manuteneri facietis ab omnibus ſubditis veſtris, dicteque Eccleſiæ, ac perſonæ utentur libere omnibus bonis, & juribus ſuis, ſalvo vobis, & veſtris in Regno hæredibus jure patronatus in Eccleſiis in tantum quantum, vel antiqui Reges Siciliæ hujuſmodi jus patronatus in ipſis Eccleſijs habuerint.

Cauſæ Eccleſiaſticæ ſuo foro remittendæ.

16. Omnes etiam cauſæ ad forum Eccleſiaſticum pertinentes libere, & abſque ullo impedimento agitabuntur, tractabuntur, & ventilabuntur coram ordinariis, & aliis Eccleſiaſticis judicibus, & terminabuntur per eos, & ſi ad Sedem Apoſtolicam ſuper hujuſmodi cauſis appellari contigerit tam appellantes, quam appellati ad eamdem venire Sedem pro appellationum exequutionibus libere, & abſque aliqua inhibitione permittantur.

Juramenta fidelitatis ex quibus, & quo modo recipienda.

17. Sacramenta vero Fidelitatis præſtabuntur ſecundum antiquam, & rationabilem conſuetudinem, prout canonica Statuta permittunt ab aliis Eccleſiarum Prælatis, quorum prædeceſſores antiquis illa Siciliæ Regibus præſtiterunt. Ab illis autem Prælatis Eccleſiaſticis, qui temporalia, ſive regalia bona tenent, ſi qui tamen ſint, qui hujuſmodi bona tenent a Domino Rege, vel aliis Dominis temporalibus ſervitia exhibere, hujuſmodi honeſta, & antiqua ſervitia eis ſecundum rationabilem, & antiquam conſuetudinem, & ſicut antiqua patiuntur canonica ſtatuta impendantur, ſalva ſemper circa Eccleſias Cathedrales, & alias regulares, & ſæculares, ac perſonas, & loca Eccleſiaſtica, tam in faciendis proviſionibus, & electionibus confirmandis, quam in omnibus quibuſcumque aliis Romani Pontificis, & Eccleſiæ Romanæ juriſdictionibus, ac auctoritate plenaria, & libera poteſtate. Revocabitis quæque omnes conſtitutiones, ſeu leges per dictum Fridericum, vel per Reges Siciliæ, ſeu per Conradum ipſius Friderici filium, aut Manfredum Principem Tarentinum, qui de facto retinet ipſum Regnum occupatum, editas contra Eccleſiaſticam libertatem, nec ſtatuta, vel conditiones aliquas edetis, aut etiam promulgabitis, per quæ juri, aut Eccleſiaſticæ libertati derogetis.

Clerici non conveniendi coram Judice Seculari.

18. Promittetis etiam quod nullus Clericus, vel perſona Eccleſiaſtica eorumdem Regni, & Terræ in civili, vel criminali cauſa convenietur coram Judice ſæculari, niſi ſuper fœudis Judicio petitorio conveniatur civiliter, ſed omnes perſonæ Eccleſiaſticæ omnimode erunt libere, & in nullo Regi, vel Principi ſubjacebunt.

Ex Eccleſiis vacantibus nihil exigendũ.

19. Nullas inſuper tallias, vel collectas imponetis Eccleſiis, Monaſteriis, Clericis, & noſtris Eccleſiis, vel rebus eorum, & in Eccleſiis vacantibus vos, vel veſtri in Regno hæredes nulla habebitis regalia, nulloſque fructus, redditus, & proventus, nullas obventiones, ac nulla prorſus alia percipietis ex eiſdem, cuſtodia earumdem Eccleſiarum interim libere remanente penes perſonas Eccleſiaſticas juxta canonicas ſanctiones.

Antiqua Privilegia Regnicolis conſervanda.

20. Comites vero, Barones, Milites, & univerſi homines totius Regni, & Terræ prædictæ vivent in ea libertate, & habebunt illas immunitates, illaque privilegia, ipſiſque gaudebunt, quis, & quæ tempore claræ memoriæ Guillelmi II. Siciliæ Regis, & aliis antiquis temporibus habuerunt.

Exules revocandi, bonaque eis reſtituenda.

21. Omnes exules Regni Siciliæ, & Terræ prædictæ cujuſcumque conditionis exiſtant, ad mandatum Eccleſiæ reducantur in Regnum, & prædictam Terram, Ipſiſque de bonis, & juribus eis debitis reſtitutio plena fiet: in hujuſmodi autem reſtitutione ſecundum prædictam formam in capite de Eccleſiaſticis tuendis contentam tam in notoriis, quam in dubiis procedetur, omneſque captivos, & obſides qui tenentur in Regno, & Terra prædictis, Romanos, Regnicolas, & alios de terra Eccleſiæ, Tuſcos, & Lombardos, & illos de Marchia Tarviſina bona fide reſtituetis libertati pro poſſe.

Sorani Comitis juribus conſulitur.

22. Hæredibus vero quondam Riccardi Comitis Sorani Germani fel. record. Innocentii Papæ Quarti jus, quod in Comitatu Sorano, & aliis Eccleſiæ Romanæ fidelibus, illud in aliis Comitatibus, & bonis ſi qua eis in Regno, & Terra prædictis a Regibus, & Principibus conceſſa obtinent, erit ſalvum, nec per præſentem ipſorum Regni, & Terræ ceſſionem Comitatuum ſic conceſſorum eorumdem cuique ad proprietatem, ſeu poſſeſſionem præjudicium generetur, Regio in his omnibus jure ſalvo.

Confœderatio nulla in præjudicium R. E. ineunda.

23. Nullam etiam confœderationem, ſeu ſocietatem cum aliquo Imperatore, vel Rege, vel Principe, ſeu Barone, Saraceno, Chriſtiano, vel Græco, aut cum aliqua Provincia, ſeu Civitate, aut Communitate, vel loco aliquo ſcienter contra Romanam Eccleſiam, vel in damnum Eccleſiæ facietis, & ſi feceritis ignoranter, teneamini ad mandatum Eccleſiæ revocare.

Exercitus a Carolo comparandus.

24. Habeatis autem mille ad minus Ultramontanorum militum Comitativam, quorum quilibet æquitaturas quatuor ſecum habebit, habebitis etiam trecentos Baliſtarios, & tot alios bellatores, quod ad proſecutionem negotii fidei ſufficere videtur, & uſque ad annum a præſenti die computandum, ſic muniti cum tota veſtra hujuſmodi Comitativa eſſe teneamini, & ſitis extra fines Comitatus Provinciæ verſus Italiam, vel in Italia, & ea tunc infra tres menſes

ſes immediate ſequentes eſſe teneamini, & ſitis in Terris contiguis Regno Siciliæ, niſi forſitan in Italia hoſtium obſtaculo impediamini, vel occurſu, quorum impugnationem, & debellationem quamdiu taliter muniti perſeverantes inſtiteritis, intelligamini negotium proſequi, nec vobis tempus præditum trium menſium currat. Quod ſi vos ſic muniti uſque ad hujuſmodi annum non fueritis extra fines prædicti Comitatus, vel ſi in-
Terminus Italiam intrandi aſſignatur.
fra eoſdem tres menſes tali non præpediti obſtaculo non fueritis in Terris ejuſdem Siciliæ Regno conterminis cum comitativa hujuſmodi conſtituti, vel in quocumque caſu ad proſecutionem negotii opportunam non impendentibus operam in eiſdem Terris conterminis dicto Regno infra ipſos tres menſes non fueritis ſic muniti, liberum erit Romano Pontifici, ac in poteſtate remanebit ipſius dicere, pronuntiare, vel proferre, in ſcriptis, vel ſine ſcriptis, de conſilio, vel ſine conſilio fratrum, vobis, aut alio etiam quocumque, cujus forſan intereſſet non vocatis, & abſque omni juris ſolemnitate, collationem, conceſſionem, inveſtituram vobis, & hæredibus veſtris de Regno. & Terra prædictis factas, vacuas omnino eſſe, nullumque robur, vel valorem habere, ac eas revocare, caſſare, irritare, ac ipſas caſſas, & irritas nunciare.

25. Liberum quoque erit eidem Romano Pontifici hoc idem facere, ſi (quod abſit) vel longa præpediti valetudine, vel morte præventi dignum negotium juxta eamdem formam non aſſumpſeritis, vel aſſumptum non fueritis proſecuti, niſi forte talis perſona, & tam idonea juxta formam eamdem vices veſtras, vel veſtrum hæredum in hac parte ſuppleverit, quæ merito ad hoc ſufficere, & poſſit, & debeat a Romana Eccleſia reputari. Quod ſi forte vos aliquo impedimento fueritis irretiti, & hoc ſignificaveritis Romano Pontifici in poteſtate ipſius remanebit dicere, pronunciare, & approbare, & proferre juxta formam in Capitulo ipſo contentam collationem, conceſſionem, & inveſtituram hujuſmodi vobis, & hæredibus veſtris factas de Regno, & Terra prædictis vacuas omnino eſſe, nullumque valorem, & robur habere, ac eas revocare, & caſſare, & irritare, & ipſas caſſas, & irritas nunciare, vel talem perſonam, & totam idoneam aſſumere, vel admittere ad dictum negotium, quæ merito ab ipſo ſufficiens reputetur. Deinde omnes præmiſſas conditiones, quæ in perſona veſtra apponuntur circa
Hæ conditiones Caroli hæredes obligant.
veſtros etiam in dicto Regno hæredes, & ſucceſſores intelligimus, & volumus eſſe dictas ſalvis omnibus, quæ circa alios hæredes ordinata conſiſtunt, prout ſuperius eſt expreſſum.

26. Vos etiam dabitis privilegium veſtrum Domino Papæ, ac Romanæ Eccleſiæ, ac Bulla aurea bullatum, in quo proprio juramento fatebimini, & cognoſcetis expreſſe Regnum
Proteſtatio a Carolo facienda; ſe Siciliæ Regnum ex mera Sedis Apoſtolicæ gratia obtinere.
Siciliæ, & totam Terram, quæ eſt citra Pharum uſque ad confinia Terrarum Romanæ Eccleſiæ excepta Civitate Beneventana cum Territorio, & pertinentiis ejus, quæ Eccleſiæ remanebit eidem, ex ſola gratia, & mera liberalitate Sedis Apoſtolicæ vobis, veſtriſque hæredibus de novo fore conceſſa, vos, quæ recepiſſe, ac tenere Regnum, & Terram hujuſmodi a dicta Romana Eccleſia ſub pactis, & conditionibus ſupradictis.

Ut autem prædicti negotii conſummatio, & hæc noſtra collatio, conceſſio, & inveſtitura, ac revocatio, ac alia præmiſſa illibata perpetuo maneant, & inconcuſſam ſemper obtineant firmitatem præſens inſtrumentum, ſeu præſentes literas ſigillorum noſtrorum munimine roboratas vobis duximus concedendas. Actum Romæ apud Lateranum in Baſilica Sancti Salvatoris, quæ appellatur Conſtantiniana, ante Sacratiſſimum Altare ipſius Baſilicæ decimoquinto Kalendas Julii Anno Domini 1265. Pontificatus vero prædicti Clementis Papæ Quarti Anno primo.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam &c. *Clauſula.*

Datum Perusii per manum Magiſtri Michaelis de Tholoſa S. R. E. Vice-Cancellarii ſecundo nonas Novembris indictione nona Incarnationis Dominicæ Anno milleſimo, ducenteſimo, ſexageſimo quinto Pontificatus vero Domini Clementis Papæ Quarti anno primo. *Dat. die 4. Nov. 1265. Pont. An. 1.*

X I I.

Quod prope Eccleſias Fratrum Minorum Conventualium Ordinis Sancti Franciſci, non poſſit novum Monaſterium conſtrui, vel acquiri, ab Ordinibus in paupertate fundatis, vel cujuſcumque Ordinis Monialibus, infra ſpatium trecentum cannarum.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & Provincialibus Miniſtris, ac univerſis Fratribus Ordinis Fratrum Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

AD conſequendam gloriam cœleſtis patriæ, ſic divina pietas humilitatem veſtram per ſuam gratiam cernitur alleaiſſe, quod ſemper ad hoc intenti eſtis, & vigiles, ut illam vobis, & proximis per innocentis vitæ ſtudium acquiratis. Hæc enim, & alia ſancta pauperrimæ Religionis veſtræ merita nos inducunt, quod ſumus ex intimo cordis affectu ſolliciti, ut in omnibus, quæ ad Dei laudem, & tranquillum ſtatum devotionis veſtræ cupitis, habeamus providentiæ ſtudium efficacius. *Exordium.*

§. 1. Sane, non ſine quadam turbatione animi frequenter audivimus, quod inter vos, & Religioſos aliquos, illa de cauſa æmulationis, & diſſenſionis materia oriretur, quia ipſi domos, & Eccleſias Regulares juxta loca veſtra non ſine veſtro gravi præjudicio, & diſpendio manifeſto, quandoque conſtruere præſumebant. Cum itaque ad Apoſtolici ſpectet officii dignitatem, de regno militantis Eccleſiæ cujuslibet ſcandali materiam abolere, nos digne volentes, quod hujuſmodi æmulationis, & diſſenſionis occaſio per diligentiæ noſtræ ſtudium amputetur, auctoritate præſentium ordinamus, & diſtricte inhibemus, quod nulli liceat amodo de Prædicatorum Pœnitentiæ Jeſu Chriſti, B. Mariæ de Monte Carmelo, Eremitarum S. Auguſtini, Sanctæ Claræ, aliiſque Ordinibus in paupertate fundatis, nullique mulierum de prædictis, ſeu quibuſcumque aliis Ordinibus, aliquod Monaſterium, Eccle-
Cauſa faciendi Decreti. *Decretum.*

ſiam,

Digitized by Google

ſiam, vel Oratorium ædificare, ſeu conſtruere, nulli quoque ſæculari, vel religioſo cujuſcumque profeſſionis, Eccleſiam, vel Monaſterium, ſeu Oratorium jam ædificatum in aliquem transferre de Ordinibus memoratis infra ſpatium trecentum Cannarum a veſtris Eccleſiis menſurandarum per aerem, etiam ubi alias recte menſurari loci diſpoſitio non permittit. Præterea ſtatuimus, ut quicquid contra hujuſmodi ordinationis, & inhibitionis noſtræ tenorem ex tunc in antea ædificatum fuerit, diruatur.

Qui Ordines in paupertate fundati intelligantur.

§. 2. Et ne de notitia Ordinum, & quantitate Cannarum hujuſmodi aliqua poſſit dubitatio exoriri, illos Ordines intelligi volumus in paupertate fundatos, qui ex Regula, vel Conſtitutionibus ſuis, extra ſepta Eccleſiarum Monaſteriorum ſuorum, vel officinarum eorum, & clauſuram ipſarum, nullas debeant poſſeſſiones habere: quod ſi aliquis de Ordinibus ipſis poſſeſſiones in aliquibus membris ſuis habere, in aliis vero non habere noſcatur, eum quoad ordinationem, inhibitionem, & ſtatutum hujuſmodi, prædictis Ordinibus in paupertate fundatis annumerari volumus.

§. 3. Et quamlibet Cannarum ipſarum octo, palmorum longitudinem continere.

Obſtantium derogatio.

§. 4. Non obſtantibus varia locorum conſuetudine, ſive privilegiis, indulgentiis, ſeu litteris quibuſcumque tam ſupradictis, quam mulieribus, vel eorum alicui, ab Apoſtolica Sede ſub quacumque forma conceſſis, ſeu etiam concedendis, quæ de præſentibus ſpecialem, & expreſſam non fecerint mentionem.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam &c.

Dat. die 20. Nov. 1265. Pont. An. I.

Datum Peruſii duodecimo Kalendas Decembris, Pontificatus Noſtri Anno Primo.

XIII.

Ex Regeſt. Vatic.

Deſtinatio Legatorum, qui Carolum Andegavenſem, ejuſque Uxorem in Urbe Siciliæ Reges coronent, & inungant homagium nomine Romanæ Eccleſiæ ab eiſdem recepturi.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Rodolpho Epiſcopo Albanen. & dilectis filiis Adriano tituli Sanctæ Praxedis Presbytero, Riccardo Sancti Angeli, Gotifredo Sancti Georgii ad Velum Aureum, & Matthæo Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconis Cardinalibus, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

REX Regum, & Dominus Dominantium Dei clementiſſimus filius Jeſus Chriſtus honore multiplici Reginam præfulgidam, Sanctam videlicet Eccleſiam Sponſam ſuam, quam ſibi clementer inſeparabili fœdere conjungi voluit, de ſua ineffabili clementia inſignivit, ſed in eo potiſſime ipſam honorabilem, & felici reddidit ſtatu fulgentem, quod eidem tantam tribuit plenitudinem poteſtatis, ut perſonis quantacumque ſublimitate conſpicuis in his poſſit adeſſe magnifice, per quæ ipſe clari nominis titulum, & famoſæ conſequantur potentiæ incrementum.

§. 1. Sane contemplari clariſſima merita puræ devotionis, & fidei, quibus inclytæ recordationis Reges Franciæ inter Catholicos noſcuntur Mundi Principes claruiſſe, nobis, & eidem Eccleſiæ ſpiritualium producit affluentiam gaudiorum, propter quod fervens in mente noſtra conſurgit affectio, ut ergo chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Carolum Illuſtrem Regem Siciliæ, qui de illorum benedicta progenie dignoſcitur proceſſiſſe, ſic noſtra, & ipſius Eccleſiæ abundet gratia penes devotos affluere multipliciter conſueta, ut qui ſibi Regnum Siciliæ ad nos, & eamdem Eccleſiam pertinens dextera liberali contulimus, perſonam ſuam illius favoris affluentia proſequamur, per quem honoris magnitudo ſibi Domino annuente proveniat, & votivæ materia proſperitatis accreſcat. Quid enim ſecundum Deum in Rege devotiſſimo quæritur, niſi Fidei firmamentum, juſtitiæ zelus, & affluentia pietatis. Quid circa ſæcularia laus commendat humana, utique affabilitatem benivolam, beneficentiæ gratiam, & perſpicacis providentiæ majeſtatem. Hæc profecto in eodem Rege comperimus, & ex his illa dilectio provenit, quam ipſe apud largitorem omnium gratiarum ſibi velut hæres dilectiſſimus vendicavit.

Caroli Regis, Regumque Francorum Encomium.

Regalis dignitas ei conceſſa.

§. 2. Penſantes igitur, quod extollitur honor Matris Eccleſiæ tali a ſuis uberibus filio dependente, quodque ſui ſtatus præeminentia in maternæ cedit exaltationis augumentum, eum intra præcordia noſtra ſuſcepimus ad hoc præcipuis ſtudiis intendentes, ut regalis magnificentia culminis felicibus auſpiciis exaltetur.

§. 3. Quia vero dictus Rex Siciliæ a nobis filiali confidentia poſtulavit, ut cum ipſe dictum Regnum jam annuente Deo, prævioque ſalutis Angelo ad hoc intrare in manu potenti, & brachio intendat extento, quod velut Athleta Chriſti ſtrenuus hoſtes ſuos, & perſequutores Fidei exinde potenter ejiciat, ac ibidem Agrum Dominicum ſpurcitiis Sarracenorum expurget, Eccleſias quoque, ac Perſonas earum libertati reſtituat, & eos, qui ſunt exules Eccleſiæ memoratæ prætextu reducat ad propria, necnon Dei Populum in Regno conſtitutum eodem a compede ſervitutis, quo illum alter Pharao diu detinuit alligatum, prorſus abſolvat, ſibi, & chariſſimæ in Chriſto filiæ noſtræ Illuſtri Reginæ Uxori ſuæ Diademata imponi regia, & eoſdem more inungi debito faceremus, nos de veſtra circumſpectione, ac induſtria probata confiſi, vos velut Viros ſenſatos, & providos virtutum multitudine redimitos, in arduis, & magnis expertos, ac honorabilia, imo præcipua membra Eccleſiæ ad peragenda hujuſmodi coronationis, & inunctionis ſolemnia duximus fiducialiter eligendos, committentes vobis ſuper his plenarie vices noſtras, ita quod tu Frater Venerabilis Epiſcope Albanen. Regem, & Reginam inungas eoſdem, voſque univerſi, vel illi veſtrum, qui præſentes fuerint eiſdem Coronas prædicti Regni Siciliæ tribuatis, eorumque vertices inclytos reddatis illarum inſigniis cum ſolitis ſolemnitatibus decoratos.

Mandatum, de quo in Rubrica.

§. 4. Quocirca mandamus, quatenus in Urbem convenientes in unum eadem ſolemnia juxta hujuſmodi formam vobis traditam in nomine,

mine, ac virtute Altiſſimi prudenter, honorifice, ac etiam diligenter, prout decet, tam arduum, & ſolemne negotium exequi ſtudeatis. Speramus enim in Domino, quod iidem Rex, & Regina tantæ gratiæ magnitudinem memoriæ ſignaculis taliter alligabunt, quod in delectationem eis veniet omnium Conditori per virtuoſæ vitæ ſtudium, & Sanctæ ipſius Eccleſiæ placere jugiter per ſinceræ devotionis augumentum.

§.5. De clementia quoque Regis Superni confidimus, quod ipſe diutinam afflictionem, & lacrymas afflictorum præfati Regni ea alto proſpiciens, ac intentionem puram, & bonam ipſius Regis Siciliæ clementer advertens ei, qui juſtam ſcientiam, & piam cauſam proſequitur, de parte oppoſita triumphum deſiderabilem largietur. Cæterum quia ex certis pactis inter Eccleſiam, & Regem eoſdem haberi dignoſcitur, quod dictus Rex nobis, & eidem Eccleſiæ homagium ligium pro Regno ipſo, & Terris aliis ſibi ab Eccleſia præfata conceſſis exhibere tenetur. Volumus, quod hujuſmodi homagium pro nobis, ac dicta Eccleſia recipere nullatenus ommittatis. Per præmiſſa ſiquidem Coronatinnis, & Inunctionis ſolemnia Panormitan. ſeu aliquibus aliis Eccleſiis, vel quibuſcumque perſonis, aut locis, es eo quod eiſdem ſolemniis non interſunt, vel quod illa in Sede ipſa non ſiunt, aut alias nullum volumus in poſterum præjudicium generari.

Dat. die 29. Dec. 1265. Pont. An. I.

Datum Peruſii quarto Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno primo.

XIV.

Ibidem.

Sequitur Carolo Siciliæ Regi in idem Argumentum.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Chariſſimo in Chriſto filio Carolo Regi Siciliæ Illuſtri, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

ODorem agri pleni, cui benedixit Dominus, in te benedictionis filio ſentire gaudemus, Aromata conſiderando virtutum, & ſtrenuitatem attendendo geſtorum laudabilium, quibus tua Excellentia per divinam redditur gratiam inſignita. Nam quod ſecundum Deum in Rege Catholico quæritur Fidei firmamentum, juſtitiæ zelus, & affluentia pietatis, quid in ipſo circa ſæcularia laus humana commendat, affabilitatem nempe benivolam, beneficentiæ gratiam, & circumſpectæ induſtriæ majeſtatem; hæc in te profecto comperimus, & ex his circa Perſonam tuam in nobis exuberat illa dilectio, quam apud Regem Cœlorum tibi velut hæres dominicus vendicaſti. Penſantes igitur, quod extollitur honor Matris Eccleſiæ tali a ſuis uberibus filio dependente, quodque tui ſtatus præminentia in maternæ cedit exaltationis augumentum, te intra præcordia noſtra ſuſcepimus ad hoc præcipuis ſtudiis intendentes, ut regalis magnificentia culminis felicibus auſpiciis exaltetur. Et ut tibi clarius pateat affectus Apoſtolici plenitudo, petitionem tuam, quam nobis feciſti porrigi fiducia filiali, videlicet, quod te, & chariſſimam in Chriſto filiam noſtram Reginam Illuſtrem Uxorem tuam coronari, & more inungi regio faceremus,

Legatos ac deſtinatos ad eum coronandum, & inungendum.

Nos paternis affectibus admittentes, Venerabilem Fratrem noſtrum Rodulphum Albanenſem Epiſcopum, & dilectos filios noſtros Adrianum tituli Sanctæ Praxedis Presbyterum Riccardum Sancti Angeli, Gottifredum Sancti Georgii ad Velum Aureum, & Matthæum Sanctæ Mariæ in Porticu Diaconos Cardinales, Viros utique probatæ circumſpectionis, & vitæ, ac induſtriæ præcellentes, Viros virtutum multitudine inſignitos, expertos in arduis, tuique honoris, & nominis amatores, honorabilia quoque membra ipſius Eccleſiæ, ad hujuſmodi coronationis, & inuntionis ſolemnia peragenda in Urbem, in qua moraris, duximus deſtinandos, eis ſuper his committentes per Apoſtolicas litteras plenarie vices noſtras.

Speramus enim in Domino, quod tu, & prædicta Regina de manu tam præcellentium, tam Venerabilium Perſonarum, quas hilariter recipi, & tractari, immo in quibus Perſonam noſtram honorari depoſcimus, receptis Domino annuente feliciter faſtigii regalis inſigniis, magnitudinem hujuſmodi gratiæ tabulis veſtræ memoriæ taliter imprimetis, quod ſemper in delectationem vobis veniet ſuperno Regi per virtuoſæ vitæ ſtudium, & Eccleſiæ Matri veſtræ placere jugiter per ſinceræ devotionis augumentum.

Quibus mandat ab eo homagium ligium præſtari.

Ad hæc quia ex certis pactis inter Eccleſiam ipſam, & te chariſſime fili haberi dignoſcitur, quod tu pro Regno Siciliæ, ac Terris aliis tibi ab Eccleſia ipſa conceſſis homagium facere ligium nobis, & Eccleſiæ præfatæ teneris, Nos attendentes, quod his diebus tibi ad noſtram præſentiam, & nobis ad dictam Urbem accedere grave foret, Serenitatem tuam requirimus, & rogamus tibi per Apoſtolica ſcripta mandantes, quatenus Cardinalibus ipſis, quibus hoc a te recipiendum commiſimus, affectu prompto, & libero pro nobis, & dicta Eccleſia homagium facias memoratum, te in his, & aliis, quæ honorem Eccleſiæ præfatæ reſpiciunt, prout de tua ſinceritate confidimus, taliter habiturus, quod exinde tibi laudis humanæ præconium, & benedictionis divinæ proveniat incrementum.

Dat. die 30. Dec. 1265. Pont. An. I.

Datum Peruſii tertio Kalendas Januarii, Pontificatus noſtri anno primo.

Quod

XV.

Quod Inquiſitores hæreticæ pravitatis, deſcribi faciant in Statutis Civitatum, leges editas ab Innocentio IV. contra hæreticos, Magiſtratus ſæculares ad id cogendo.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Prædicatorum, & Minorum Ordinum, Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, per Italiam auctoritate Sedis Apoſtolicæ deputatis, & in poſterum deputandis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

AD extirpanda de medio Populi Chriſtiani hæreticæ pravitatis zizania, quæ abundantius ſolito ſuccreverunt, ſuperſeminante illa licentius his diebus homine inimico, tanto ſtudioſius juxta commiſſam nobis ſollicitudinem inſudare proponimus, quanto perniciosius negligeremus eadem in necem catholici ſeminis pervagari.

§.1. Ut autem adverſus hujuſmodi nequitiæ operarios, conſurgant, ſtentque firmiter Eccleſiæ filii, ac Orthodoxæ Fidei zelatores, Conſtitutiones quaſdam felicis recordationis Innocentius Papa Prædeceſſor noſter ad extirpationem hæreticæ peſtis edidit, & iam ipſe, quam felicis memoriæ Alexander Papa Prædeceſſor noſter, dilectis filiis Poteſtatibus, ſive Rectoribus, Conſulibus, Capitaneis, Antianis, Conſiliis, & Communitatibus Civitatum, Caſtrorum, aliorumque locorum per Italiam conſtitutis, mandarunt, ut Conſtitutiones ipſas, in ſuis conſcribi Capitularibus facerent, & exacta diligentia obſervarent. Unde prædictis Poteſtatibus, ſive Rectoribus, Conſulibus, Capitaneis, Antianis, Conſiliis, & Communitatibus, damus noſtris litteris in mandatis, ut ipſi, & ſinguli eorum, Conſtitutiones eaſdem, cum quibuſdam adjectionibus, modificationibus, & declarationibus per dictum Alexandrum Prædeceſſorem noſtrum, & etiam per nos factas, conſcribi in ſuis Capitularibus facientes, nullis inde temporibus abolendas, ſecundum eas contra omnem hæreſim ſe adverſus hanc Sanctam Eccleſiam extollentem, ſine aliqua omiſſione procedant.

Decretum, de quo in Rubrica.

§.2. Quocirca ſi dicti Poteſtates, ſive Rectores, Conſules, Capitanei, Antiani, Conſilia, & Communitates, mandatum noſtrum ſuper hoc neglexerint adimplere, vos, & ſinguli veſtrum illos, & ſingulos eorum, infra deſignatos vobis limites, per excommunicationem in perſonas, & interdictum in terras eorum, monitione præmiſſa, appellatione remota cogatis.

Magiſtratus ad id cenſuris cogendi.

§.3. Non obſtante ſi aliquibus a Sede Apoſtolica ſit indultum, vel in poſterum indulgeri contingat, quod perſonæ excommunicari, ac Civitates, Caſtra, Terræ, & loca ipſurum interdici non poſſint, ſive qualibet alia indulgentia Sedis ejuſdem, per quam effectus præſentium impediri valeat, vel differri: & de qua, cujuſque toto tenore, de verbo ad verbum ſpecialem, & expreſſam in noſtris litteris oporteat fieri mentionem: & Conſtitutione de duabus dietis edita in Concilio generali.

Obſtantium derogatio.

Datum Peruſii decimoquinto Kal. Februarii, Pontificatus noſtri anno primo.

Dat. die 18. Jan. 1266. Pont. An. I.

XVI.

Revocatio omnium Indulgentiarum, & Privilegiorum, quibuſcumque ſingularibus Perſonis Eccleſiaſticis, vel Sæcularibus, quibus eis concedebatur quod interdici, vel excommunicari non poſſent, nec Terræ eorum Eccleſiaſtico Interdicto ſupponi.

Ex Regeſt. Vatican.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

SEdes Apoſtolica interdum, quæ benigne conceſſerat utilitate ſuadente, conſultius revocat: per hoc non tam in ſuis actibus varia, quam providentiæ ſuæ remedia Subditorum varietati, & neceſſitati coaptans. Probat hoc præſentis neceſſitas Sanctionis, quæ illorum compeſcit audaciam, qui ad ſui juris defenſionem contra injurioſos immunitate per ipſius Sedis indulta muniti, quod ad tuitionem eis conceſſum fuerat in aliorum moleſtias, & injurias convertentes, ſuis indulgentiis, ac privilegiis multipliciter abutuntur. Sicut enim ad nos frequenti querela pervenit pro eo, quod Sedes eadem perſonis diverſis tam Eccleſiaſticis Religioſis, & aliis, quam etiam Laicis quibuſdam ſine præfinitione temporis, aliis vero ad tempus ſub formis variis indulſiſſe dicitur, quod interdici a quoquam, vel excommunicari non poſſint, nec Terræ ipſorum Eccleſiaſtico interdicto ſupponi; Perſonæ ipſæ de Indultis hujuſmodi confidentes alios fidentius in ſuo jure moleſtant, & aſſerentes, quod nec locorum Ordinarii poſſunt in ipſos excommunicationis, vel interdicti ferre ſententiam, etiam ipſorum Ordinariorum Juriſdictionem contemnunt pariter, & eludunt, ſicque Perſonarum ipſarum exceſſus remanent incorrecti, & nervus diſrumpitur Eccleſiaſticæ diſciplinæ.

Cauſæ revocandorum Privilegiorũ, de quibus in Rubrica.

§ 1. Nos itaque intendentes in hoc ſalubre remedium adhibere, omnes indulgentias, & privilegia hujuſmodi quibuſcumque ſingularibus Perſonis Eccleſiaſticis, vel Sæcularibus cujuſcumque ſint præminentiæ, dignitatis, conditionis, aut ſtatus ſub quacumque verborum forma conceſſa illis, per quæ Regibus, & Reginis, eorumve filiis, nec non & Religioſis quibuſdam non Perſonarum tantum, ſed Ordinum, vel Locorum privilegiatorum in hoc ratione hujuſmodi Immunitas conceditur dumtaxat exceptis, de fratrum noſtrorum conſilio ad Ordinariorum ſententias, & proceſſus, Edicto perpetuo prohibemus extendi, & ſi forſan quoad Sententias, & proceſſus hujuſmodi aliqua conceſſa inveniantur expreſſe ad inſtar felicis recordationis Alexandri Papæ Prædeceſſoris Noſtri ea in quantum per ipſa Ordinariorum Judicum juriſdictio tangitur, penitus revocamus, nihilominus locorum Diœceſanis, & quibuſcumque aliis Ordinariis Judicibus, ut in ſuos Subditos, prout ad eos pertinet, indulgentiis, & privilegiis ipſis nequaquam obſtantibus, Juriſdictionem ſuam, & Cenſuram Eccleſiaſticam exercere libere valeant, concedentes.

Decretum.

§.2. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ prohibitionis, revocationis, & conceſſionis infringere &c. Si quis &c.

Clauſulæ.

Datum Viterbii Idibus Auguſti, Pontificatus Noſtri Anno Secundo.

Dat. die 13. Aug. 1266. Pont. An. II.

Digitized by Google

XVII.

Ibid.

Quod Abbates, & alii, quibus Mitræ uſus eſt ab Apoſtolica Sede conceſſus, exempti quidem in Conciliis, & Synodis, Mitris tantummodo Aurifrigiatis, non exempti vero Simplicibus albis, & planis utantur.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

EXigit noſtri officii debitum, ut inter ſubditos ſcandali ſubmovere materiam ſollicite ſtudeamus, præſertim ne a Sede Apoſtolica Regis miniſtra pacifici turbationis, & diſcordiarum occaſio tribui videatur.

§.1. Sane ſicut tam facti experientia, quam frequens nos clamor inſtruxit, ex eo quod ejuſdem Sedis benignitas attendens provide, quod Eccleſiarum eſt decor, & gloria Prælatorum decorus ornatus, & illarum majoritas eminet ex eorum honore majori, nonnullis Abbatibus, & Prælatis aliis, quibus id ex propria Dignitate non competit, conceſſit, in Eccleſiarum ſuarum gloriam, & honorem, ut Mitra, & aliis Pontificalibus uterentur. Ipſis in Provincialibus Conciliis, & Epiſcopalibus Synodis Mitra utentibus, dum eos Archiepiſcopis, & Epiſcopis habitus parilitas ſic omnino pariſicat, ut ab illis non poſſint ejus diverſitate diſcerni, Archiepiſcopos, & Epiſcopos ipſos frequenter ſcandalizari contingit, ac inter eos Abbates, & alios hujuſmodi prærogativa gaudentes, ſcandala ſuboriri.

Ex Mitræ indeterminata conceſſione Abbates inter, & Epiſcopos ortæ ſæpe diſcordiæ.

§.2. Nos itaque volentes in hoc ſic ſalubriter providere, quod Abbates, & alii hujuſmodi conceſſione muniti, ab Archiepiſcopis, & Epiſcopis diſcerni valeant, nec tamen privilegiorum ſuorum fruſtentur effectu, de fratrum noſtrorum conſilio præſenti decreto ſtatuimus, ut Abbates, & alii, quibus Mitræ uſus eſt ab eadem Sede conceſſus, exempti quidem in Conciliis, & Synodis memoratis, quibus nonnulli ex eis intereſſe tenentur, Mitris tantummodo aurifrigiatis, non tamen aureas, vel argenteas laminas, aut gemmas habentibus uti poſſint, non exempti vero ſimplicibus albis, & planis utantur. In aliis vero locis exemptis, & non exemptis Mitris uti liceat, prout conceſſa eis ab eadem Sede Indulta permittunt.

Statutum, de quo in Rubrica.

§.3. Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum Viterbii decimonono Kal. Septembris, Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Dat. die 14. Auguſti 1266 Pont. An. II.

XVIII.

Ex Cod. M.S. Mogunt. edidit Schannat Vindem. Literar. Collect. I. pagin. 207.

Wernhero Moguntino Archiepiſcopo committitur, ut electionem Conradini Siciliæ Regnum affectantis in Imperatorem impediat, Electores, fautores &c. ſi ſecus egerint, anathemate percellendo.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Venerabili Archiepiſcopo Moguntino, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium ab Archiep. Moguntini dignitate in Eccleſia Catholica petitum.

FUndata Domus Domini ſuper immobile fundamentum cujus ſecundum Apoſtolum aliud ponere nemo poteſt, a columnis ſtabilibus ſub decenti locatis ordine pulchritudinem recepit & ſplendorem, quarum implens officium, qui prælationis Eccleſiaſticæ miniſterium aſſecuti ſpirituale ſuſtinent ædificium, & venuſtatem. Inter hos ſane quantum in credita tibi Provincia locum obtines celſiorem, quanto pondus ſtructuræ ſuſtines amplioris, tanto te decet gravitate majori in omnibus, & per omnia ſtabiliri, ut nec nutes, nec devies a rectitudine tui ſtatus, ne dilapſus in partem alteram en ruas periculoſius, quo tecum plures traheres ad ruinam: Verum ad juſti pariter, & honeſti ſoliditatem propoſiti propter commune debitum, quo te Deo vehementer aſtrictum intelligis, cujus miniſterii tui vocatus ſorte in partem ſollicitudinis, vicem geris, accumulata te nova obligant beneficia, quæ cum aliis Prælatis Alemanniæ a Sede noſceris Apoſtolica recepiſſe, cujus larga benevolentia, largitas quoque benivola vobis hactenus ſemper affluit, & quaſi fons indeficiens vobis, & veſtris Eccleſiis gratiarum fluenta communicans, vos inſtruxit conſiliis, roboravit auxiliis, vallavit præſidiis, & privilegiis honoravit, juſtum eſt igitur, & pietati conveniens, ut ad Matrem levetis oculos univerſi, & cura pervigili ſtudeatis ejus obviare periculis, quæ ſi ſua, vel veſtra dixerimus, ſua tamen rectius dicemus, & veſtra cum dolente capite non ſit in membris ſanitas.

§.1. Cæterum quantum Eccleſiam flagellaverit, quantum concuſſerit, quot pro bonis ei mala reddiderit Domus Imperatoris Friderici, nedum Eccleſiis, & Principibus Alemanniæ notum exiſtit, ſed & mundo notorium univerſo, unde juſto damnatus judicio, & tam Imperii, quam Regni Siciliæ jure pariter, & honore privatus diem miſerabiliter claudens extremum ſui tenuem reliquit memoriam, cui ſublatis e medio filiis in Domo tanti nominis unica tantum ſcintilla remanſit ætatis adhuc teneræ, prænaturæ tamen malitiæ, prout fida relatione didicimus, Conradinum, cujus congauderemus profectui, ſi ſuis contentus reprobatum Avum pro meritis, nollet in ſuis imitari, nec auſu temerario moliretur infringere, quæ contra Avum eumdem exigente juſtitia felicis recordationis Prædeceſſor noſter Innocentius multis ſpectata oculis, multis probata ſenſibus, approbante Sacro Concilio definivit, ſed ecce jam prodiit in publicum non tranſumpta eum ſemine Patris iniquitas, ſed avitæ potius ambitu magnitudinis, cujus ei ſæpe memoria revocatur, ad Nepotem improvidum temere propagata, ſicque multum præpropere timidus adoleſcens cum aliquibus inimicis Eccleſiæ Lombardis, Marchianis, & Tuſcis Apulis, atque Siculis fraudulentis ſe .... applicat. Poteſtatem Eccleſiæ non conſiderans, quæ ſicut Avum ejus nudavit Imperio ſuis meritis exigentibus, atque Regno Siciliæ, ſic, & eum jure, ac honore Regni Jeroſolymitani, aliiſque dignitatibus, & juribus, ſi quæ habet poterit privare, niſi ſibi conſilio meliori provideat, & Sedis Apoſtolicæ beneplacitis ſe coaptet.

Conradini ſcientia deplorat.

§.2. Porro non ſine magna cordis amaritudine nuper recepimus, quod nonnulli ex his Principibus, & Prælatis, ad quos jus pertinet eligendi Romanorum Regem ad Imperatorem poſtmodum promovendum, in eam venerint auda-

Nonnullos ais tractatum iniiſſe ut eum in Imperatorem eligant.

audaciam, ut ſuper electione Conradini ejuſdem ad Imperium occultos adeant, & apertos inire tractatus ſuæ ſalutis immemores, hoſtes juſtitiæ, & quietis publicæ turbatores, cum deberent non ſolum attendere, quod aſſumere ineligibilem nulli liceat, verum etiam diligenter attendere, quomodo nunc eis paratum quemlibet, & omni exceptione majorem liceret eligere, maxime pendente duarum electionum negotio coram nobis, quæ fuerunt de Chariſſimis in Chriſto filiis noſtris Rege Caſtellæ, & Richardo Rege Cornubiæ, viris illuſtribus, & magnificis per eos, ad quos jus eligendi pertinet, in diſcordia celebratæ, hunc autem probat eſſe ineligibilem ætatis infirmitas, quæ inhabilem eum efficit ad honores, cujus etiamſi legitimum terminum attigiſſet, cum tamen eligi non deceret, qui de perſecutoribus Eccleſiæ manifeſtis tam veteribus, quam modernis trahens originem, juſta poſſet hac ſola ratione repelli.

Quare eligendus non ſit.

§.3. Quo circa cum officio noſtræ ſervitutis incumbat, fraudibus, & malitiis perverſorum occurrere, ne quod abſit, neglecta valeant incendia vires ſumere, quæ in ipſis initiis levius extinguuntur, Nos in omnes, & ſingulos cujoſcumque dignitatis, vel excellentiæ Archiepiſcopalis etiam, vel Epiſcopalis, aut alterius Eccleſiaſticæ, vel Sæcularis exiſtat, cujuſcumque ſint gradus, vel ordinis, ſive ſexus, qui prætactis publicis, vel occultis, ſeu quibuſcumque aliis modis procurabunt dicti Conradini promotionem in Romanorum Regem, vel Imperatorem, aut hujuſmodi tractatibus conſenſerint, vel his procurantibus dabunt conſilium, auxilium, & favorem, & in omnes, qui ad id procurandum, vel agendum convenerint, excommunicationis ſententiam promulgamus, & anathematis eos vinculo innodantes terras Eccleſiaſtico ſubjicimus interdicto: Si qui vero ad electionem ipſius proceſſerint, ſi Principes fuerint, eos, & hæredes ipſorum omnibus feudis, & honoribus, quos ab Eccleſiis, vel Eccleſiaſticis perſonis obtinent, & tam eos, quam poſteritatem eorum uſque ad quartam generationem jure eligendi Romanorum Regem auctoritate Apoſtolica privamus, & inſuper eorum filios Clericos uſque ad quartam generationem reddimus prorſus inhabiles, ad dignitates, vel beneficia Eccleſiaſtica obtinenda: Si vero Electores hujuſmodi Prælati fuerint, ipſo facto depoſiti, ac nudati remaneant omni dignitate Archiepiſcopali, & Epiſcopali, & omni Eccleſiaſtico beneficio ſine ſpe reſtitutionis, aut gratiæ aliquo tempore obtinendæ.

Prohibet Clemens quominus eligatur ſub nonnullis pœnis.

§.4. Omnes etiam qui prædicto Conradino aſſiſterint, aut impenderint conſilium, vel auxilium, aut favorem contra chariſſimum in Chriſto filium noſtrum Carolum, necnon Regem Siciliæ a Sede Apoſtolica conſtitutum, in quo novam, ac nobilem opem Eccleſiæ favor divinæ dextræ ſignis evidentiſſimis comprobavit, excommunicationis ſententia innodamus, in quos omnes quoque, qui cum eodem Conradino, vel pro ipſo, aut in ejus auxilium contra Eccleſiam, vel præfatum Carolum Siciliæ Regem in Regnum Siciliæ, ſeu quæcumque ejus loca, vel in Italiam, ſeu quaſcumque Italiæ Regiones, vel partes accedere, aut ibi dictum Conradinum adjuvare præſumpſerint, excommunicationis ſententiam proferentes terras eorum Eccleſiaſtico ſupponimus interdicto, contra eos gravius proceſſuri, prout exceſſus meruerit eorumdem.

Excommunicat omnes ei præbentes auxilium, conſilium &c. contra Carolum Siciliæ Regem.

§.5. Licet autem de tuæ devotionis, & fidei puritate firmam geramus fiduciam, quod in his, & in aliis tuæ providebis ſaluti, & de noſtris beneplacitis coaptabis, quia tamen calcar equum admiſſum excitat magis, quam moleſtat, fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta in virtute obedientiæ firmiter præcipiendo mandamus, quatenus a prædictis laqueis, vel periculis non ſolum tibi caveas, ſed & alios qui in eis poſſent incidere, reddas ſollicite cautiores, hanc noſtram ſententiam, totumque præſentium tenorem in tuis Civitate, Diœceſi, & Provincia convocatis Clero, & Populo facias ſingulis menſibus, vel ſi expedire videris pluries publicari.

Mandat Maguntino Archiep. has leges publicet.

Datum Viterbii decimoquarto Kalendas Octobris Pontificatus Noſtri Anno ſecundo.

Dat. die 18. Septem. 1266. Pont. An. II.

XVIII.

Contra Quæſtuantes, Litteriſque Apoſtolicis abutentes, earumdemque prætextu Eleemoſynas quomodolibet extorquentes.

Ex Regeſt. Vatic.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei.
Ad futuram rei memoriam.

SEdis Apoſtolicæ circumſpecta benignitas circa conceſſionum gratias, in quibus multorum votis frequenter annuit, illam ſibi providentiam reſervare ſemper intendit, ut de illis ita eas obtinentibus proveniat commodum, quod aliis materia ſcandali, ſeu gravaminis non immineat detrimentum.

Exordium.

§.1. Ad audientiam ſiquidem noſtram jam ſæpe pervenit, quod cum Sedes ipſa de ſua ſolita pietate nonnullis Religioſis Domibus, Hoſpitalibus, & aliis piis locis pro eorum ſubventionibus litteras, ſeu indulgentias ab olim conceſſerit inter cætera continentes, ut Nuncii, ſeu Portitores earum in Locis Eccleſiaſticis, ad quæ devenerint, honeſte recipi debeant, & charitative tractari; Quodque Fideles certis diebus convocari debeant ad audiendas exhortationes, ſeu prædicationes ipſorum, ac eis eleemoſynas porrigendas, hujuſmodi Portitores, ſeu Nuncii eiſdem litteris, & indulgentiis multipliciter abutentes multa ſæpe confingunt, quæ neque continentur in eis, neque de intentione Sedis ejuſdem aliquatenus proceſſerunt. Nam illarum prætextu ſe in Hoſpitiis Prælatorum, & Rectorum, aliorumque Clericorum Eccleſiarum, ad quas perveniunt, eis invitis recipi, ſibique laute faciunt miniſtrari, procurantes in illos, ſi ſecus fecerint, & in Prælatos eoſdem Rectores, Cappellanos, & alios Clericos ſibi ſubjectos, ſi eorum quilibet Parochianos ſuos certo die, ac loco non vocent per Conſervatores ſibi a Sede prædicta, ut aſſerunt deputatos, ſeu per Locorum Ordinarios, quibus per aliquas de dictis litteris ſuper hoc juriſdictio videtur attribui, ſuſpenſionis, interdicti, & excommunicationis ſententias promulgari. Ex quo illud inconveniens frequenter accidit, ut dictæ Sedi, quæ in hac parte culpabilis non exiſtit, ſæpe de-

Abuſus litterarum pro quæſtuatione conceſſarum.

trabitur, & plurimorum quies fidelium præter ſcandali materiam, quam inde oriri contingit, pluries nimium perturbatur.

§.2. Quia vero de intentione Prædeceſſorum noſtrorum non extitit, & de noſtra etiam non exiſtit, ut litteræ, ac indulgentiæ memoratæ, conceſſæ ad pietatis officium, gravaminis, & ſcandali deberent producere nocumentum; Nos clamoribus, quos ſuper hoc ſæpe recepimus, finem imponi volentes, præſentium auctoritate ſtatuimus, ut Prælati, Rectores, & Clerici memorati litterarum, & indulgentiarum ipſarum Bajulos cujuſcumque Religionis, ſeu conditionis fuerint in hoſpitiis ſuis inviti recipere, illoſque procurare, ac hujuſmodi convocationes facere minime teneantur prætextu litterarum, & indulgentiarum ipſarum, quas quantum ad convocationes eaſdem penitus revocamus.

Declarat per haſce litteras Eccleſiarum Rectores invitos non obligari.

§.3. Suſpenſionis autem, interdicti, & excommunicationis ſententias, quas in quoſcumcumque ſecus promulgari contigerit, ea nunc irritas, & inanes decernimus, ac nullius exiſtere firmitatis.

Datum Viterbii ſecundo Idus Januarii, Pontificatus noſtri anno ſecundo.

Dat. die 12. Januarii 1367. Pont. An. II.

XIX.

Ibidem.

Quod in Civitate Beneventana Statuta condi abſque Sedis Apoſtolicæ licentia nequeant, abrogenturque condita.

Clemeus Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad futuram rei memoriam.

§.1. PRidem intellecto, quod Populus Beneventanæ Civitatis in derogationem Jurium Eccleſiæ Romanæ Statuta quædam ediderat, Nos Robertum de Malleo, & Joannem Benencaſe Milites, Petrum de Riſo, Mercurium Girardi, Bartholomæum Alexandri, & Petrum Gregorii Cives Beneventanos, qui præcipue cauſam dediſſe Statutis editis dicebantur, ac eumdem Populum citari peremptorie fecimus, ut iidem Statutarii perſonaliter, Populus vero per idoneum Syndicum comparerent infra certum terminum coram nobis ſuper his mandatis noſtris, & beneplacitis parituri.

Quid cauſam dederit edicto.

§.2. Cumque Syndicus, & alii prædicti ad noſtram præſentiam acceſſiſſent, tranſcriptum cujuſdam privilegii produxerunt, per quod edendi Statuta facultatem ſibi attributam eſſe dicebant. Et tandem comperimus, quod iidem Populus inter alia ſtatuerant, ut ſingulis ſex menſibus eligerentur octo boni, & legales homines Civitatis ejuſdem, qui haberent plenam, & liberam poteſtatem utendi officio Octonariorum, ut eorum verbis utamur, ſicut antiquitus utebantur, ad quod officium prædictum Robertum, & alios ſuperius nominatos, necnon Andræam Conſilii, & Aitorem Concives eorum nuper duxerant eligendos.

§.3. Nos autem ejuſdem tranſcripti ſerie diligenter inſpecta, cum non obtuliſſent Originale, quod ut creditur, non habebant, de fratrum noſtrorum conſilio diffinimus, quod idem Populus etiamſi Privilegium authenticum ſecundum tranſcripti prædicti tenorem appareat, condendi Statuta nullam habeat abſque licentia Sedis Apoſtolicæ facultatem. Eadem quoque Statuta, & ſpecialiter quidquid factum eſt de dictis Octonariis caſſamus, & irritamus, ac decernimus ea nullius exiſtere firmitatis ſub pœna duorum millium unciarum auri, eiſdem Populo diſtrictius inhibentes ne procedant futuris temporibus ad ſimilia facienda.

Statutum, de quo in Synopſi.

Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ deffinitionis, caſſationis, irritationis, conſtitutionis, & inhibitionis infringere &c.

Clauſulæ.

Datum Viterbii octavo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri Anno tertio.

Dat. die 25. Martii 1367. Pont. An. III.

XX.

Canonizatio S. Hedwigis Duciſſæ Poloniæ, & præfinitio feſtivitatis pro die 15. Octobris, cum Indulgentiarum elargitione ejus ſepulchrum viſitantibus.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabilibus Fratribus Archiepiſcopo Gneznen. & ejus Suffraganeis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

§.1. EXultat cunctorum fidelium pia Mater Eccleſia, novæ laudis ex intimis jubilum productura, ea eo quod declinante mundo ad veſperam, tamquam inextimabilem margaritam inveniſſe fortem dignoſcitur mulierem, cujus conſtantis animi munimenta, nec aries ex adverſis impulſus euntibus quatere potuit, nec ab illo ipſam avertere, quod in mentis utero digne conceperat propoſito ſanctitatis. Sed cum inventionem difficilem Sapiens aſſerat hujuſmodi mulieris, quæ nam ſit illa, deducatur in lucem, & habeatur ejus notitia, ne ab hominum ignorantiæ nebulis notionc ſubducta, laudum defraudetur præconiis, quibus per mundi climata eſt ſuis ubilibet meritis attollenda. Non enim quam tantæ virtutis titulus illuſtravit, decet amplius occultari ſub modio, quodque teneatur in abditis, quam divina meritorum cumulo benignitas ſic provexit. Nec enim fortium mulierum voluit antiquitas oblivisci, ſed ſupra candelabrum virtutis, & gratiæ ſic poſuit, & erexit eaſdem, quod ipſarum memoriam edax non poteſt abolere vetuſtas, & quæ aliorum bona graviter inficit, faſcinatio denigrare. Hinc Judith, & Jahel, quæ Oloſernem, & Siſaram virili dextera peremerunt, ſuorum claritate geſtorum, ipſa deputavit perpetuis antiquitas monumentis, ut quæ antiquis utilitati fuerunt, eſſet deinceps ipſarum prorogata memoria poſteris in exemplum. Propter quod ne ipſi antiquitati, quæ ſollicitudinis manum, ut poſteris ipſis proficeret, a laboribus non ſubduxit, quæque ut nobis diſciplinæ, ac morum relinqueret inſtituta, noctis obſervavit excubias, diſſimiles judicemur, dignum duximus quæ ſit mulier ipſa, & quid egerit expreſſius aperire, ut id eos minime lateat, quos in ſinceritatis propoſito, pia reddit devotio ſtudioſos.

Exordium.

§.2. Et quidem ipſa eſt piæ memoriæ Sancta

S. Hedwigis illuſtre genus.

ſta Heduvigis, cujus per ſanguinis derivationem natalium claritas ſic refulſit, quod ab iis, qui ſceptra geſtarunt Regnorum, quoſque inſignes efficit Imperii celſitudo, tamquam propago generoſa proceſſit, radiis nobilitatis plus ſplendoris adjiciens ex ſeipſa, quam ſibi unde originem traxerat, provenerit ex radice, pro quo ſi ſecundum carnem, & mundum gloriandum fuerat, merito potuit nullo blandiente mendacio gloriari. Sed cum hujuſcemodi gloria plerumque virtutis proſpectum evacuans, in elationis præcipitet vitium, quos exaltat, ut in ejus pectore virtus Chriſti per gratiam redundaret uberius, non in ea, quæ eſt carnis nobilitas, ſed in ſuis dumtaxat infirmitatibus gloriam aſſumebat; advertens, fructibus divinæ dilectionis nequaquam deſtitui, nec munere ſupernæ benedictionis illos fraudari, quos ſalutiferæ infirmitatis acredine a patre contingit benevolo viſitari.

Illa tamen non in nobilitate ſanguinis, ſed in ſuis infirmitatibus gloriabatur.

§. 3. Porro dum puerula fuit, vix quicquam puerile geſſit in opere, & productioris ætatis tempore ſuccedente, ne adverſario ulla occaſio maledicti ſuppeteret, cum claræ memoriæ Henrico Duce Poloniæ matrimonium duxit legitime contrahendum, in quo tripartitum bonum conjugii ſalubriter conſervando, ſic prudenter ſe geſſit, quod thori fidem inviolatam cuſtodiens, & prolem in Dei timore ſuſceptam erudiens, ab ipſo Duce, cui non præcipiti voluptatis affectu, ſed diſcreto ſemper inhæſiſſe judicio creditur rationis, quouſque eſt aſſumptus de medio, per ſeparationis injuriam non divertit. Licet ut orationi, & contemplationi vacarent devotius, thorum ex pari voto, & conſenſu unanimi per multa annorum curricula habuerint ſequeſtratum, cum Creatori ſuo minus obſequi valeat ad plura diſtractus animus, & viro placere cupiens mulier, in his quæ Dei ſunt, interdum ſegnior habeatur.

Duci Poloniæ nupta curam habuit filiorum.

§. 4. Ipſo denique Duce chriſtianiſſime, prout aſſeritur, ſpiritum exhalante, protinus ad illius, cujus pulchritudinem Sol, & Luna mirantur, tamquam libera, & a lege Viri terreſtris ſoluta, familiare conſortium amplius aſpiravit. Sed cum non inveniatur in terra ſuaviter viventium, cœtumque malignantium deteſtetur, ubi potuit (cum totus mundus in maligno ſit poſitus) reperire? ubi eum quæſivit? ubi illum invenit, cujus deſiderio languebat? Et quidem dum difficultatem inveniendi attenderet, & non poſſet non quærere quem amabat, fluctuabat nimium ipſius animus, & inter perplexitatis ſcopulos vehementius jactabatur. Vigebat namque amor quærere, ſed difficultas inveniendi quærendum, interjectis obicibus ſui finem propoſiti retardabat. Sicque dum in ancipiti teneretur, ſacræ demum ſcripturæ relationibus eſt ejus auribus cælitus inſtillatum, quod invenitur in campis ſylvæ, & eſt cum ſimplicibus ſermo ejus. Tunc ſollicita diſcurrere cœpit indagine, & perquirere tota mente, ubi ſunt iſti campi, quos ſua Deus præſentia ſic illuſtrat, & in quibus illa viget ſimplicitas, quæ digna divinis affectibus perhibetur. Sed qui dat intelligentiam ſpiritus, ei nutanti confeſtim occurrit, & nodum cujuslibet dubietatis diſſolvens, campos ſylvæ, loca religionis explicuit. In quibus tamquam in mundo non ſint, quæ mundi ſunt non aguntur; ſed tanto quod optabat in eis reperitur facilius, quanto a tumultibus ſæculi amplius ſecernuntur. Hinc Sancti Spiritus unctione (cujus eſt docere de omnibus) taliter erudita, caſti amoris ſuffragante vehiculo, ad Monaſterium Trebnicien. Ciſtercienſis Ordinis eo celerius trahitur, quo minus terrenis affectibus aggravatur: in cujus quidem Monialibus intentionis ſimplicitas, & mentis puritas ſic placebant, quod cum eis eſſe, divina clementia credi poterat ſuas delicias deputaſſe. Et licet quæ regularis diſciplinæ fuerant, quantum ſuo licebat ſtatui, præ cunctis Monialibus obſervaret, votum tamen profeſſionis emittere, & renunciare proprio renuit, non ob aliud (prout fertur) niſi ut haberet unde palmam porrigeret inopi, & aperiret munificentiæ dexteram indigenti.

Vidua Monialis Ciſtercienſis efficitur.

§. 5. Invento itaque ibi, quem quæſierat anima ſua, floridum in conſcientia ſibi protinus lectum parat, & ex ſuavi contemplatione, tamquam ad ejus amplexus admiſſa, hauſtu novæ capta dulcedinis, ex tunc amarum cenſuit, quicquid calix propinat aureus babylonis. Dedignabatur enim tamquam ejus inebriata amore, loqui, ſeu audire de alio, quam de ipſo, munera venerabatur ipſius, & diligens ejus amicos, & ad ipſius ſe nutum componens, non creditur quam adimplere prorſus ſtuduerat, ejus ſcienter tranſgreſſa poſtmodum voluntatem. Sed qui Evam omnium matrem ſeduxerat, ſimilem matri filiam extimans invenire, poſtquam mundum ab ea contemni, & conculcari præſenſit, fraudis ordiebatur commenta, virus iniquitatis fundebat, & acuens vitiorum ſagittas, ipſam conabatur pervertere, cui cœleſtibus inhærenti, unde ipſe corruerat, invidebat. Quia tamen fruſtra rete ante oculos jacitur venatorum, cum ipſa ejus noviſſet aſtutias, parum illius inſidias proculdubio formidabat. In ſubliminori enim, quam vallo virtutum munierat, arce feliciter ſe tenebat, ubi velut divino fulta præſidio, ipſum inimicum proſtravit, Caſtra ſubvertens ipſius, & ejus machinamenta deſpiciens, telum minime timuit, quod inimicus ipſe ad perdendum hominem de pharetra ſæpius impietatis educit. In hoc apparens prædictis mulieribus eo fortior, atque præſtantior, quo magnificentius eſt, ſpiritualem, quam temporalem hoſtem proſternere, & triumphi gloriam de ipſo finaliter reportaſſe, cum plures velut per eum ſeductorum legamus pectora deputaſſe delictis, qui terga viſibilibus hoſtibus non dederunt. Sed ubi peccati fomes? ubi carnis fragilitas, & domeſticus inimicus? Numquid ceſſit certamini? pugnare renuit? & cum ipſius ſanctæ mulieris congredi ſpiritu dubitavit? Non enim in hoc mortali corpore prorſus poteſt extingui, ſed latens in medullis, ſerpit in carne, furit in venis, & in vitiorum inſaniam, niſi cohibeatur, erumpit. Quod utique ipſa prudenter attendens, vigiliis, & jejuniis quaſi aſſiduis, & veſtium aſperitate .... velut temperantiæ vomere ſic corporis terram excoluit, quod vitiorum ſpinas, & tribulos tamquam ipſi ſubacta ſpiritui non produxit. Cumque corporis ſui ager tanta ſollicitudine cultus, & fructuum honeſtatis fuiſſet ubertate refertus, ipſum Deo hoſtiam obtulit in ſuavitatis odorem, concupi-

Dæmonem ut ſuperaret jejuniis, vigiliiſque vacabat.

cupiſcentias ejus mortificans, & non carnem, quia profecto non eſſet cum ratione obſequium, ſi quis ad interemptionem corporis niteretur, & de ipſo fieret hoſtia, quæ non viveret per naturam.

Prudentia in omnibus emicuit.

§.6. Poſtremo in omnibus iis ei non defuit, quæ eſt lima, & auriga virtutum prudentia, ſed cuncta per eam ſic promovit, & direxit gerenda, quod nec exceſſus in modo, nec in ordine fuit error. Quid enim fuit prudentius, quam gratis obſequiis Cœleſtis Regis thalamum promereri? Quid ſerioſius, quam momentaneis æterna, & temporalibus ſibi mercari divina? Si enim Abigail prudentiſſimam ſcriptura commemorat, quia David, quem ſermone diſerto prius placaverat irritatum, eſt per interventum connubii conjux effecta; quanto iſta ea debet cenſeri ſolertior, quæ & ſponſa Chriſti meruit fieri, & orationum fragrantia, quibus ſe dederat inceſſanter, ipſum pronum fecit ad gratiam, provocatum interdum delinquentium exceſſibus ad vindictam?

§.7. O virtutum forma, pudicitiæ titulus, naufragis portus, & invia morum errantibus ſemita veritatis. O vas admirabile, opus quidem excelſi, quod in terris Deus conſtituit, ut iis, qui recto ſunt corde, foret ſinceritatis ſpeculum vita ejus. Nam illius fuit humilitatis dum viveret, quod per illum modum pauperum ſe deputavit obſequiis, quod eis flexis interdum genibus, vitæ neceſſaria miniſtravit, & manum leproſis ex voto compaſſionis exhibens liberalem, erumpentia ſaniem ipſorum ulcera nequaquam abhorruit; non morbi contagioſi formidavit periculum, ſed quo ſedulitatis ſtudio quoad Deum, & proximum ipſum amplius vis urgebat amoris, eo dictorum Leproſorum ſubſidiis accuratius ſe inflexit, ita quod ubi producebantur hujuſmodi ulcera, continuo viſcera pietatis, tamquam ipſorum infirmitatem indueret, ſolvebantur in ea.

Humilitate in lo., beneficentia erga pauperes.

§.8. Illius quoque in omni ſinceritate devotionis permanſit, quod ex aqua, cum qua ejuſdem Monaſterii Moniales laverant pedes ſuos, tamquam per ipſarum contactum aliquid eis ſanctitatis ineſſet, faciem ſibi, & oculos ſæpiſſime aſpergebat.

Divinis officiis ſemper intererat.

§ 9. Divinis officiis, & miſſarum præſertim ſic attente vacans ſolemniis, quod a Solis ortu, uſque ad meridiem, ab Eccleſia dum hujuſmodi dicerentur officia non diſceſſit, non torpore languida, nec accidiæ, quantum perpendi poterat malo interim fatigata, nec tamen ſeſſionis cum hujuſmodi ſolemnia cantarentur, quis eam extimet ſe dediſſe quieti, cum tunc vel ſtaret erecta, vel curvato poplite oraret reflexa.

§.10. Cujus vero in obitu quondam Henrici Ducis Sleſiæ unici nati ſui patientiæ fuerit, non eſt prætereundum ſilentio, cum id Deum timentibus delectabile ſit audire. Ingreſſus enim eſt ad ipſam doloris bajulus, veſte lacera, vultuque demiſſo, & ejus ſingultu ſæpius interrumpente ſermonem, vix quomodo idem Dux Vir utique glorioſus tartareæ gladiis feritatis occubuit, exprimere potuit, hujuſmodi ſingultibus impeditus. Quo tandem audito, ipſa non contraxiſſe faciem, non emiſiſſe ſuſpiria dicitur, ſed exultante ſpiritu protinus reſpondiſſe. Gratias tibi ago Domine Deus, quod talem mihi dare dignatus es filium, qui nullas umquam mihi moleſtias ingerens, me ſemper honore coluit, & filiali affectione dilexit, & licet ipſum dum vivo, lætarer habere præſentem, ei tamen in hoc congaudeo, quod per viam martyrii ſuo meruit Redemptori conjungi, ipſius itaque animam tibi ſuppliciter recommendo. O verbum acceptione digniſſimum, & monumentis perpetuis ſolemniter annectendum.

Quam fortis ſe in filii morte exhibuerit.

§.11. Sed pro Deo quid fuit in caſu tam flebili, ubi tota patria ſua orbitatem deflebat, non eam mœrore affici, & fletibus non perfundi, niſi quod ipſum præmiſſum noverat non amiſſum, & ut matribus in morte filiorum immoderate mærentibus eſſet efficax medicina doloris, & conſolationis exemplum.

Obiit tandem.

§.12. Denique cum in ſpirituali certamine vincenti, in præmium debeatur corona, volens ipſam eidem reddere juſtus Judex, quam Mundum, Carnem, & Diabolum ſuperans ſibi debitam fecerat, tot triumphis ipſam ſuis ſtigmatibus inſignitam, corporis mole depoſita, vocavit ad patriam, illa ſibi Regni corona conceſſa, quæ non marceſcit, non tollitur, nec areſcit, ſed felicem perenniter efficit quem fulgoribus glorioſis inſignit. Non enim tempori, quod corruptionis eſt cauſa ſubjacet hæc corona, cui ſemel conceditur, poſtmodum non aufertur, cum ea conceſſa non poſſit ingratitudo committi, quæ eſt cauſa ſufficiens muneris revocandi, cumque ſemper inhæreat fonti vitæ, numquam deponit vigorem, nec diſpendiis ariditatis afficitur, cum ſine intermiſſione irriguum participet talis fontis? Quis non ad hanc venire feſtinabit coronam? Quis labor, quod onus, quæ tanti non leviget præmii magnitudo? aut quæ ad præſens amaritudo tam vehemens, tam moleſta, quæ tantæ remunerationis non dulceſcat ſtipendio? O felicem fœminam, quæ hanc coronam obtinuit, quam bonorum omnium exhibet retributio. Regali itaque Diademate ſic inſignis, cœleſti regnabat in patria, non immemor exulum ſuſpirantium ad ipſam cum lacrymis, quod ſuis adeo beneficiis conſolatur, quod ſuorum interdum reatuum veniam, & languorum percipiunt ejus patrocinio medicinam legitime in hoc mundo certantibus. Quod quidem ſubjecta declarant evidenter miracula, pauca ea multis ad præſens electa, tamquam validiſſimis, & indubitatis teſtimoniis proculdubio comprobata.

Multaque per eam Deus operatur miracula.

§.13. Nam Puer quidam fuerat caſu fortuito delapſus in amnem, quo per alveum ligneum ſub rota molendini, dum volveretur deducto, ſtetit ipſa rota, revolutionis officio propter hoc impedito, & dum ab iis, qui ipſius cuſtodiæ præerant molendini, cur iſtud accideret exquiritur diligenter, ipſorum de puero offertur aſpectibus, quia ſuper aquæ verticem pedum extremitas ferebatur, & licet compaſſionis ſpiritu ſuggerente, ipſum de aqua, ubi per horam, & amplius ſic ſtetit immerſus, deducere moliuntur, eis tamen rotæ magnitudine obſiſtente, perficere nequeunt, quod ex officio pietatis intentant. Sed ut ars virium ſuppleat ingenioſa defectum, rotam ipſam quibuſdam artificioſe inſtrumentis adhibitis, cum puero ſurſum trahunt, cujus corpus ſic erat ob ipſius ma-

Puerum ſumine immerſum reſtituit vitæ.

magnitudinem rotæ compreſſum, quod in ea parte, qua venter dorſo dignoſcitur adhærere, redactum id judicent ad ſpiſſitudinem palmæ manus, cumque attritum, gelidum, & nimio eſſet rigore protenſum, ita quod ipſum exanimem teſtes aſſererent proculdubio exitiſſe, ipſius Sanctæ nomine ſuppliciter invocato, vita ſic redditur puero, quod ſuis mane diei ſequentis nullo in eo perdurante læſionis veſtigio, pedibus ambulavit.

Mulierem ab oculorum caligine liberat.

§.14. Fuit etiam quædam nobilis Mulier, quæ propter vehementem, & diutinam cephalicam paſſionem, illam caliginem incurrerat oculorum, quod eorum intuitu defectivo, manus ejus non poterat comprehendi, & cum ope Medicorum ſibi ſuccurri non poſſet, ad ipſius Sanctæ ſepulchrum adducitur, ubi munere protinus ſanitatis adepto, recidivæ paſſionis moleſtiam poſtmodum non incurrit.

Aliam pedibus contractam femore putridam ſaluti reſtituit.

§.15. Alia quoque Mulier fuit, quæ nervis contractis, pedes per annum habuerat inhabiles ad progreſſum, cujus ita utrumque femur computruit, quod vermibus inde naſcentibus erat expoſitum corrodendum. Cumque ad ipſum tumulum ſuffragio fuiſſet amicorum portata, inde ſana ſuſtentationis alicujus ſubſidio, in domum revertitur non adjuta.

Puero ſolidi-tatem dat tibiarum.

§.16. Inſuper quidam fuit, qui tantam a puero gracilitatem habuerat tibiarum, quod vix cannæ groſſitiem excedebant, & idcirco nec ire poterat, nec ſtandi etiam ſuper eas habebat aliquam facultatem, & tamen ſe ad ejus ſepulchrum appodians, ejuſdem implorato ſubſidio reverenter, prius quidem non abſque timore, ſed procedente tempore tibiis ſolidatis, & ad debitam quantitatem perductis, omni trepidatione ſemota, libere, atque ſecure perrexit.

Paralyticos ſanat.

§.17. Alia quoque Mulier fuit, quæ manuum, pedum, & linguæ erat prorſus imminente paralyſi officio deſtituta, ſed quamcito ad locum, in quo ipſa Sancta fuerat tumulata defertur, in integrum ſuſcepit ſanitatem, & ad illa reſtituitur evidenti miraculo, quibus eam prædicta privaverat ægritudo.

§.18. Fuit etiam quidam nobilis, qui biennio, & amplius a lecto ægritudinis non ſurrexit, ea eo quod paralyſi in dextera corporis erat parte percuſſus, quæ tegmine pellis amoto, plena remanſerat foraminibus canceroſis, & cum effectum cujuslibet medicinæ morbi excederet magnitudo, ad tumulum ipſum manibus amicorum portatur, ubi in lacrymas reſolutus, ſanitatem ad plenum fletibus impetrat, quam ei medicina conferre, etiam periti Medici ſtudio non valebat.

Hæc itaque pro Polonis, aliiſque apud Deum patrocinatur.

§.19. Tam variis itaque morbis non diſſimile, ſed unum paratur antidotum, & remedium ſingulare, quod ex devotionis, & fidei puritate conficitur ad ſalutem, quod Evangelica Mulier, & Rex ille, cujus orationem audivit, & lacrymam vidit Dominus in ſuis infirmitatibus ſunt experti, cum fides illam ſalvaverit, & ad augmentum dierum ſibi ſanitate indulta cum lacrymis oratio alterius ſit admiſſa. Hinc regnat virtus, vitium exulat, & accreſcente merito eliminatur impietas. Sed ubi Provincia Poloniæ tantis decoratur muneribus, ejus pretioſi corporis ditata theſauro, quid apud Deum favoris, & gratiæ ſibi poſcenti poterit denegari, ex quo apud ipſum talis Advocatæ meruit præſidio confoveri? Quod enim Polonos ipſos ſuo ſuſceperit patrocinio promovendos, hoc ſit eis in ſignum, quod ipſis reliquit in pignus corpus ipſum, ſui videlicet ſpiritus indumentum, nec tamen per hoc credatur ſic eam Polonorum eſſe Patronam, quod aliorum vota fidelium non promoveat coram Deo, cum in patria nunc perfectius habeat, quam habuiſſet, dum viveret, & tunc tamen diffuſam ad omnes obtinuit charitatem.

Poloni Urbano PP. ſupplicant, ut eam Sanctor. cathalogo adſcriberet.

§.20. Sed dum tot panduntur miracula, crebreſcunt ſigna, & beneficia conferuntur; non potuit non fervere populi fidelis devotio, non clamor arceri, quin in Mundi notitiam expeditis adduceret labiis ſupradicta. Sicque vos, & nobiles Viri Duces ejuſdem Provinciæ ipſius Populi clamoribus vehementius excitati, ne Dei magnalia ſupprimendo, videremini digne de ingratitudine poſſe notari, una cum dilectis in Chriſto filiabus, Abbatiſſa, & Conventu ejuſdem Monaſterii, in quo cum illa, qua decuit honorificentia, eſt reconditum corpus ejus, felicis recordationis Urbano Papæ Prædeceſſori noſtro rem in præmiſſis geſtam, prout veritas poſtmodum eſt comperta, curaviſtis exponere ſeriatim, devotione ſupplici, & inſtantia non remiſſa petentes, ut Sanctam ipſam, quam vita & miracula Beatorum Collegio pronunciaverant aggregatam, inter Sanctos cæteros celebritate faceret congrua venerari.

Qui de hit inquiri mandavit.

§.21. Et quidem licet veſtræ devotionis ſinceritas in porrectione petitionis hujuſmodi in eo, quod ſic porrigebatur, commendabilem ſe præberet, oportuit tamen non præcipiti feſtinatione, ſed decenti adhibita procedere gravitate. Quod idem prædeceſſor diligenter advertens, per Venerabilem Fratrem noſtrum Uratiſlavien. Epiſcopum, & dilectum filium Fratrem Simonem Priorem Provincialem Fratrum Prædicatorum Poloniæ, Boemiæ primo, & hujuſmodi ad eos negotio remiſſo ſecundo de præmiſſis inquiri mandavit diligentius veritatem.

Clemens itaque rem perficit.

§.22. Cum itaque per inquiſitionem taliter factam, & ad Apoſtolicam per ipſos Epiſcopum, & Priorem poſtmodum Sedem remiſſam, & ex fideli relatione Venerabilis Fratris noſtri N. Tuſculanenſis Epiſcopi, cui per ipſum Prædeceſſorem fuerat examinatio inquiſitionis ejuſdem commiſſa, de ipſius ſanctæ vitæ ſinceritate, & veritate ſignorum conſtiterit evidenter, nos poſt multam deliberationem, cum fratribus noſtris præhabitam, prout tanti negotii exegerat magnitudo, ipſam quæ contempto obſequii ſui faſtu, deſpecta magnificæ domus reverentia, & calcato faſtigio poteſtatis, ad inopis clauſtri pro Chriſto ſe inclinavit anguſtias, ut cunctis eſſet humilitatis exemplum, tam de ipſorum Fratrum, quam Prælatorum, qui tunc apud ſedem morabantur eamdem conſilio, Sanctorum Cathalogo decrevimus adſcribendam; imo verius denunciavimus jam adſcriptam.

Ejus celebrandi feſti vitas.

§.23. Cæterum etſi ad omnia ſufficiat Dei filius Jeſus Chriſtus, tamen voluit in opere pietatis plures homines habere conſortes, quia licet ſolus obtineat, quod alii non merentur; non tamen apud Patrem pro nobis ſolus eſt advo-

vo-

Digitized by Google

vocatus, imo cum Chriſto, & per ipſum, juſtorum omnium, qui nos in Regno præceſſere cohortes, juxta quod legitur multa ei data incenſa, quæ ſunt orationes Sanctorum, ut ſuper Altare aureum ea in conſpectu Altiſſimi adoleret; ſed cum ex aſſiduo lapſu mortalis infirmitas hujuſmodi orationum ſuffragiis jugiter indigeat adjuvari, ut ſubſidium ei magis acceleret, debet per imitationis exemplum, & obſequii ſervitutem ipſos Sanctos devotius revereri. Unde ne agat iſtud, quod ejus ſaluti expedit negligenter, Fraternitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus feſtum ipſius Sanctæ Idibus Octobris, die videlicet quo de via migravit ad patriam, & de mundanis tranſcendit finibus ad coronam, attenta devotione celebrare curetis, ac faciatis per veſtras Civitates, & Diœceſes a Chriſtifidelibus ſolemniter celebrari.

Propoſita ejuſdem Sepulchrum viſitantibus indulgentia.

§. 24. Cupientes itaque ſepulturam ipſius, quæ tam evidentibus ſignis rutilare dignoſcitur, congruis honoribus frequentari, & ad id fideles ipſos muneribus illectivis induci, omnibus vere pœnitentibus, & confeſſis, qui cum reverentia illuc in eodem feſto annuatim acceſſerint, ipſius ſuffragia petituri, de Omnipotentis Dei miſericordia, & Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum ejus auctoritate confiſi, unum annum, & quadraginta dies; accedentibus vero ad prædictam ſepulturam infra ejuſdem feſti octavas, centum dies de injuncta ſibi pœnitentia miſericorditer relaxamus.

Dat. die 26. Martii 1267. Pont. An. III.

Datum Viterbii ſeptimo Kalendas Aprilis, Pontificatus noſtri anno tertio.

XXI.

Ex Marten. Theſ. Anecdot. Tom. II. col. 475.

Regulæ, ac Statuta obſervanda a Canonicis, & Clero Eccleſiæ Anicienſis.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad perpetuam rei memoriam.

Proœmium.

INter cæteras ſollicitudines, quibus animus noſter jugiter ad diverſa trahitur, frequenter ad ſtatum Anicienſis Eccleſiæ vertimus Apoſtolicæ conſiderationis intuitum, & multiplex ratio nos invitat, ut ad ipſam ſpecialis affectionis animum habeamus. Non enim ſumus, nec eſſe debemus immemores, quod in illa dudum honoris incrementa ſuſcepimus, in ea promoti fuimus ad Epiſcopalis apicem dignitatis, apud illam aliqua tempora ætatis noſtræ percurrimus, ut inde faciente Domino cum gradatim habuerimus ad altiora progreſſum, reſpiciamus eamdem Eccleſiam more patris, ut filiam, & in mente noſtra ferventi deſiderio geritur, ut Eccleſia ipſa ſpiritualiter, & temporaliter augmentetur, ac in omnibus proſpere dirigatur. Porro quia conſuetudines, & conditiones ejus agnovimus, & ibidem aliqua vidimus, quæ decentiorem modum in obſervantiis exigebant, cordi nobis ad modum extitit, ut utile, & . . . conſilium apponere curaremus. Verum cum dilecti filii Capitulum ejuſdem Eccleſiæ venerabili fratri noſtro Anicienſi Epiſcopo commiſiſſent, ut vice ipſorum ſtatueret, ordinaret, & faceret, quæ ad conſervandum, & reformandum proſperum, & honeſtum ipſius Eccleſiæ ſtatum competerent, & cognoſceret pertinere, ac idem Epiſcopus, & tres Eccleſiæ præfati Canonici, quos ipſe ſibi ſuper hoc adjunxit de ipſius Capituli voluntate, prout eis viſum extitit ſuper aliquibus providiſſent, nos illa, quæ ſub certis videbantur ordinaſſe Capitulis, præſentata nobis diligenti examinatione diſcuſſimus, & eis juſta ſtudium Apoſtolicæ providentiæ limæ correctionis expoſitis quamplura ſolerter adjecimus, & quædam exinde juſſimus reſecanda. Conſideratis autem omnibus, quæ circa præmiſſa fore prævidimus attendenda, Statuta quædam, & ordinationes edidimus in forma adnotatas, quæ in prædicta Eccleſia jubemus, & volumus perpetuis temporibus obſervari.

Clemens antea Anicien. Epiſcopus.

Capitulum Statuta ab Epiſcopo petit:

Capitula edita corrigit, confirmatque Clemens.

1. Quare de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis ſtatuimus, & ordinamus quod quilibet Anicienſis Eccleſiæ, & in dignitate, ſeu perſonatu quolibet conſtitutus, chorum ipſius Eccleſiæ ſemel ad minus in die ingredi teneatur, & ibidem alicui horæ canonicæ intereſſe diei, & quod de cætero de illis quatuor ſolidis Podienſis monetæ, qui pro liberatione clauſtri conſueverant ſingulis Canonicis exhiberi, cuilibet eorum dentur duo; reliqui vero ſolidi ratione illius horæ cui interfuerit liberentur unicuique. Quod ſi non interfuerit, nequaquam percipiat, & loco quotidianarum diſtributionum, quæ dari ſolent in horis, in poſterum habeantur. Hoc autem ſalvo, quod in Theologia nunc, & in poſterum ſtudentibus quantum ad hos duos ſolidos nullum præjudicium generetur, quos etiam percipiat, qui præſens in Civitate Anicienſi per abſentiam, vel per aliam juſtam cauſam forſitan impeditus ipſum Chorum ingredi non valebit.

Canonici ſaltem per horam Choro interſint.

2. Item quod quilibet Clericus ejuſdem Eccleſiæ ſemel ad minus in die Chorum ipſum teneatur intrare, & alicui Horæ Canonicæ, in qua etiam diſtributiones infraſcriptæ non fient, & bis in hebdomada matutinis officiis intereſſe; alias ipſa die qua defecerit, vel proxima qua poſt defectum hujuſmodi Clericus primum liberabitur, Superpellicii ipſo facto ſit liberatione privatus. Eo ſalvo, quod de Vicariis Canonicis pauperibus, & Clericulis inferius eſt ſtatutum.

Similiter Clerici, qui bis in hebdomada matutinis debent intereſſe.

3. Item, quod omnes Vicarii, & Cappellani Cappellarum, & Canonici pauperes ejuſdem Eccleſiæ ſingulis horis diurnis interſint, cum ad hoc ſint ſpecialiter deputati, præſertim toti Miſſæ, horæ primæ, & ipſi primæ horæ nonæ, & Veſperis, & Completorio, & ter ad minus in hebdomada interſint matutinis, & ſi defuerint in una horarum prædictarum, in media liberatione Superpellicii ipſo facto in duabus, vel pluribus tota liberatione diei ejuſdem, vel proximæ, in qua poſt defectum hujuſmodi primum liberabitur, priventur niſi infirmitate impediti fuerint, vel alia juſta cauſa. Omnes etiam prædicti teneantur ibidem ad reſidentiam perſonalem.

Vicarii, & Canonici ſingulis diebus.

4. Item, Clericuli omnibus horis interſint, & ſi duabus horis diurnis, vel nocturnis defecerint, priventur liberatione Superpellicii ipſa die. Et ſi Succentor negligens fuerit circa correctionem eorum die illa, qua ipſos non correxerit negligentes, clauſtri liberatione puniatur. Et ſi legitime monitus in negligentia hujuſmodi perſeveraverit; amoveatur ab officio Succentoris per Capitulum memoratum.

Clericuli horis omnibus.

5. Item, quod Canonici pauperes circa officiandam Eccleſiam, & ſepulturam Canonicorum

Canonici pauperes.

Digitized by Google

rum majorum ipſius Eccleſiæ ſe habeant ex antiqua obſervantia ſicut debent: ſi defecerint per ſe, vel per Vicarium minime ſerviendo, amittant duodecim Vicarios Viennenſes quos recipiat departiendos eis, qui hujuſmodi officium pro eis fecerint die illa, niſi juſta, & neceſſaria cauſa extiterint impediti.

Officiatores quando chorum debeant intrare.

6. Item, quod Officiatores quibus officium Chori injungitur Matutinarum, & Veſperarum ante finem claſſi (a), & in principio introitus Miſſæ, Chorum ipſum teneantur intrare; itaut ille, cui officium committeretur niſi tunc intraverit, vel in officio hujuſmodi defecerit, ſi præſens eſt Canonicus in medio Clauſtri, liberatione Superpellicii puniatur diei ejuſdem, vel illius, in qua liberari contigerit, quæ liberationes ſupplenti officium hujuſmodi deputentur.

In Miſſa majori quando ſedendum.

7. Item, quod in Miſſa majori Clerici, vel Canonici exiſtentes in Choro ſedere minime incipiant ante Epiſtolam, niſi ultima ipſius Miſſæ oratione completa.

Omnes bis in hebdomada matutinis interſint.

8. Item, quod quilibet ſive Canonicus, ſive Clericus, vel in dignitate bis in ſeptimana ad minus teneatur intereſſe ſcilicet matutinis, proceſſioni, & Miſſæ Defunctorum: alias in liberatione Superpellicii diei Sabbathi Septimanæ ejuſdem, vel ſequentis diei, in qua proximum liberabitur, ſi forte ipſa die Sabbathi liberari non contigerit, puniatur niſi abſentia, infirmitate, vel alia juſta cauſa valeat excuſari.

Clericorum numerus.

9. Item, quod ſit certus numerus Clericorum in ipſa Eccleſia ſcilicet decem, ultra quem oumerum Præcentor ſine conſenſu Capituli amodo oullum ponat, ſive introducat in Eccleſia memorata.

Clericuli ante 20. annum non admittendi.

10. Item, quod idem Præcentor aliquem Clericolum non poſſit facere, ſeu elargaſtrum donec vigeſimum annum attingat, niſi alias talis arbitrio Capituli appareret, quod merito deberet fieri ante tempus prædictum, nec etiam aliquem Clericum faciat, ſeu introducat de novo poſtquam tempus attigerit memoratum, & niſi ſufficiens idoneus examinatus prius in officio Eccleſiæ ſit inventus.

Diſtributiones.

11. Item, quod ad diſtributiones illis omnibus portantibus in dicta Eccleſia Superpellicium, qui horis canonicis in præfato Choro interſerint, faciendas aſſignet Epiſcopus ipſius Eccleſiæ centum libras Viennenſes cenſuales, vel ſemel centum libras Viennenſes pro ſe, & Succeſſoribus ſolvere teneatur.

Potationes, & Area Clericorum.

12 Item, quod potationes, & archa Clericorum Chori ſervitio deputentur, prout alias cum fiebant diſtributiones hujuſmodi factum fuit: ita quod Capitulum ipſius Eccleſiæ faciat valere dictas potationes, ſeu bevendas quinquaginta libras Viennenſes: Clerici vero alias quinquaginta libras Viennenſes archam prædictam ſupplendo ſi quid defuerit de ſummis præfatis.

Clerici non beneficiati portantes Superpellicium.

13. Item, quod quilibet Clericus portans nunc, & etiam in futurum Superpellicium in Eccleſia memorata non habens aliud officium, vel beneficium ibidem præter Superpellicium teneatur aſſignare infra ſex annos decem ſolidos Podiales debitales, vel ſolvere decem libras Podienſes pro emendis redditibus ad ſervitium dicti Chori, & interim donec aſſignaverit; ſolvat quindecim ſolidos Podienſes annuatim.

Dignitates, & Perſonatus.

14. Item, quod tam in dignitatibus, ſeu perſonatibus conſtituti, quam Canonici, & alii Clerici, qui ultra Superpellicium aliquod officium, ſeu beneficium in ipſa habent Eccleſia, viginti ſolidos Podienſes pro redditibus emendis eainde, & interim donec aſſignaverint, vel ſolverint dictos viginti ſolidos annuatim perſolvant. Quæ omnia tam de his, qui nunc ſont quam de his, qui in poſterum fuerint Canonici, vel Clerici in ipſa Eccleſia, vel etiam dignitates inibi, ſeu perſonatus habentes volumus obſervari.

Magiſ. Hoſpitalis, quid pro emendis redditibus ſolvere debeant;

15. Item quod Magiſter Hoſpitalis ejuſdem loci, qui nunc eſt, & quilibet qui in poſterum pro tempore fuerit ultra id quod, ut ſimplex Clericus dare tenetur, ratione Magiſterii decem ſolidos Podienſes det ad idem ſervitium annuatim.

Iique, qui Beneficium aliquod conſequentur.

16. Item quod quilibet Clericus, ſeu Clericulus, qui ex nunc, ſeu in futurum Superpellicium de novo portabit, & quilibet, qui in Canonicum ejuſdem Eccleſiæ fuerit receptus, vel dignitatem, vel perſonatum adeptus nihil percipiat de liberationibus Superpellicii, vel Præbendæ, prima liberatione dumtaxat excepta, donec ad idem ſervitium centum ſolidos Vienneoſes Clericus, Canonicus vero, ſive fuerit dignitatem, ſeu perſonatum adeptus, ſolverit decem libras: quas ſummas prædictorum quilibet ſolvere ſit adſtrictus.

Diſtributiones inter præſentes.

17. Item, quod de præfata pecunia ad ipſius Chori ſervitium deputata ſingulis Canonicis, Clericis, Clericulis, ac in dignitate, ſeu perſonato quolibet conſtitutis, qui in ipſo Choro ſingulis interſerint officiis matutinis dentur Duodenarii Podienſes, & tantundem his, qui interſerint Miſſæ majori: illis etiam, qui Veſperis diſtribuatur tantundem.

Diſtributionum cura quibus aſſignanda.

18. Item, quod annuatim tempore quo creantur Bajuli Clericorum recipiendi, & diſtribuendi dictos denarios, & rationem reddendi cura duubus viris idoneis a Capitulo, & ipſis Clericis committatur, præſtito ab eis perſonaliter juramento, prout ab aliis Clericorum bajolis fieri conſuevit de prædictis fideliter adimplendis.

Aliæ aſſignationes ad d. emendos redditus faciendæ.

19. Quod ad diſtributiones ſolis Canonicis, & conſtitutis in dignitate, ſeu perſonatu etiam faciendas, ipſorum quilibet, qui nunc ſunt, vel pro tempore fuerint, ratione Præbendæ, necnon & Succentori ejuſdem Eccleſiæ infra quinque annos aſſignent viginti ſolidos Podienſes pro redditibus emendis perſolvant, interim nihilominus donec aſſignaverint, vel ſolverint, ipſos viginti ſolidos annis ſingulis ſoluturi.

20. Item, quod tertia pars eorum omnium, abſentes, & reſidentiam minime facientes de Eccleſia, ſeu bonis ipſius Eccleſiæ qualiacumque annuatim percipiunt ſervitio Chori pro emendis redditibus ad dictas diſtributiones faciendas Canonicis deputetur: abſens vero quantum ad hoc intelligatur, qui per ſex menſes continuos in dicta Eccleſia minime reſidebit niſi ſtudii peregrinationis, infirmitatis, vel alia juſta cauſa fuerit impeditus: Et hæc etiam omnia intelligantur tam de Canonicis, quam de aliis, dignitates, perſonatus, officia, penſiones, terras, vel Eccleſias in ipſa Eccleſia, vel ejus ratione habentibus ubicumque, & tam de præſentibus, quam de futuris.

(a) Claſſus eſt ſignum ad officium, quod cum omnibus Campanis pulſatur.

21. Item, quod dignitates, ſeu perſonatus officia, terras, ſeu penſiones habentes in ipſa Eccleſia, vel ratione ejuſdem, qui nunc ſunt, vel pro tempore fuerint, in ſui ratione ultra ea, quæ ut Canonici, & Clerici tenentur facere prout ſuperius continetur, Decanus ſcilicet Præpoſitus, & Abbas, ſeu ipſorum quilibet ad faciendas diſtributiones eaſdem, ſolvant viginti libras Vienneſes, & in poſterum ſolvere teneantur. Abbas vero Sancti Petri de Turre quindecim. Abbas Sancti Evodii decem, Præcentor decem, Theſaurarius decem libras, foris Decanus major centum ſolidos, minor vero foris Decanus quinquaginta ſolidos, Cellerarius quinquaginta, Seſcalcus quinquaginta ſolidos, punctuarius quindecim ſolidos, Magiſter Scholarum quinquaginta ſolidos, Marglarius decem ſolidos, Thuribularius decem ſolidos, Sacriſta Altaris Crucis decem ſolidos, Sacriſta Altaris Dei, & Sancti Jacobi viginti ſolidos. Terrarii autem ipſius Eccleſiæ, ſeu penſiones habentes, quicumque ſint, vel fuerint in futurum ſive Canonici ſimplices, ſive perſonatus, & officia obtinentes, dent annuatim centeſimam partem omnium redditu um, quos ratione ipſius Eccleſiæ percipiunt, hoc ſalvo nihilominus quod de abſentibus ſuperius eſt Statutum.

Fructus vacantium Præbendar. per annum ſervitio Chori aſſignandi.

22. Item, quod fructus Præbendarum, Dignitatum, & perſonatuum, Abbatiis dumtaxat exceptis, beneficiorum, & officiorum quorumlibet ejuſdem Eccleſiæ, necnon Eccleſiarum, & terrarum, ad cujuſcumque collationem pertineant, ea quo vacaverint, ſcilicet primi anni a vacationis tempore computandi, & quamdiu vacaverint, ſi ultra annum vacare contingerit Chori ſervitio pro emendis redditibus deputentur ad diſtributiones faciendas eiſdem: ita quod ipſorum Canonicorum bajulus, vel quem ipſum Capitulum ad hoc elegerit, recipiendi, & diſtribuendi Canonicis dictos denarios curam geret, & rationem reddendi, ut ſuperius eſt expreſſum, hoc ſalvo quod.... in eo de ipſarum Præbendarum vacantium fructibus conſuevit ab antiquo recipere, es hoc nullum præjudicium generetur.

Diſtributiones aliæ.

23. Item quod de dicta pecunia diſtributionibus faciendis Canonicis, & in Dignitatibus conſtitutis, ut dictum eſt ſuperius deputata ſingulis Canonicis, & in dignitatibus, & perſonatibus conſtitutis, qui interim matutinis Officiis ſingulis diebus Dominicis, Mercurii, & Veneris dentur ultra prædicta ſex denarii Podienſes, his vero qui Majori Miſſæ intererint quatuor, illis etiam, qui Veſperis intererint tantummodo, illi inſuper tantumdem habeant, qui quandocumque toti Miſſæ B. Virginis intererint horæ primæ.

Diſtributio quando facienda.

24. Item, quod eædem diſtributiones dandæ in Miſſa, prout ſuperius continetur, nec Canonicis, nec Clericis dentur, nec aliis quibuslibet, donec ipſius Miſſæ Agnus Dei fuerit decantatum. Et ſi antea inde exierit aliquis ex eiſdem abſque cauſa rationabili, nec poſtea ad eamdem Miſſam redierit de diſtributionibus ejuſdem Miſſæ aliquam non recipiat portionem.

25. Item, quod ſi pecunias dictarum diſtributionum faciendarum, vel ſolis Canonicis, & in dignitate, ſeu perſonatu conſtitutis, vel etiam Clericis in ipſa Eccleſia Superpellicium portantibus univerſis, ut ſupradictum eſt, aut etiam redditus contingeret in poſterum augentari diſtributiones etiam prout commodius fieri poterit augmententur.

Diſtributio officium facientibus.

26. Item, quod Canonicus officians in Choro prædicto qualibet vice percipiat ſex denarios Podienſes, Clericus vero Canonici ſupplens defectum, vel etiam alias officians quatuor habeat de communibus diſtributionibus ſupradicta.

Præbendæ Sacerdotales, Diaconales, & Subdiaconales.

27. Item, quod in ipſa Eccleſia duæ Præbendæ proximæ inibi vacaturæ poſtquam illi, qui jam in Canonicos recepti ibidem Præbendas fuerint aſſecuti, ſint Sacerdotales, & hebdomadales, ultra illas quatuor, quæ ſunt, & eſſe debent Sacerdotales in ea, & Præbendam etiam, quam tenebat etiam jam dudum Guillelmus de Monte Revello Senior, quæ Sacerdotalis extitit ab antiquo, ſeu etiam ſex Diaconales Præbendæ illa, quam tenet ibidem Petrus Aſpaſii, quæ Diaconalis extitit incluſa, & ſex Subdiaconales, quas habent officium per ſe, vel per Canonicum diebus ſolemnibus, & novem lectionum Feſtis ſerviendo majori Altari adimpleant, prout a ſucceſſore ordinabitur juxta ordinem vicis ſuæ, & ibidem reſidentiam faciant perſonalem.

28. Item, quod Subdiaconis, & Diaconis Canonicis prædictis ipſi Altari majori Servientibus, Clericuli Subdiaconi, & Clerici Diaconi, qui aſſiſtere in ipſo officio tenentur eiſdem, recipiant quod conſueverunt recipere ab antiquo.

29. Item, quod ipſi Diaconi, & Subdiaconi Canonici ſupradicti de dictis diſtributionibus duodecim denarios Podienſes percipiant diebus ſingulis quibus, ut dictum eſt exercebunt officium, præter alias diſtributiones præfatas.

In ſuum ſervientes officio puniendi.

30. Item, quod ipſi Diaconi, & Subdiaconi Canonici, qui in officio ſuo prædicto per ſe, vel Concanonicum non deſervierint illa die in media liberatione Clauſtri, vel quam primum liberabitur puniantur: quæ liberatio ſupplenti defectum ejus in officio hujuſmodi deputetur.

Capitulum ad Campanæ ſonum.

31. Item, quod quandocumque Canonicos dictæ Eccleſiæ, & dignitates, ſeu perſonatus habentes ſuper Capituli tractatibus contigerit in ipſo Capitulo convenire in unum, pulſetur tribus vicibus Campana ad hæc ſpecialiter ab ipſo Capitulo deputanda, prout in aliis Galliæ Eccleſiis obſervatur, poſt cujus pulſationem tertiam, in his, quæ præſentes expediri conſueverunt, procedator aliorum abſentia non obſtante, & valeant, quæ facta fuerint ab eiſdem.

Illud vero ter in hebdomada cogendum:

32. Item, quod ter ad minus in hebdomada, diebus ſcilicet Lunæ, Mercurii, & Veneris, ipſi Canonici, & Dignitates, ſeu Perſonatus habentes in Capitulo conveniant de negotiis, ac de utilitate Eccleſiæ tractaturi: ita quod poſt horæ primæ exitum ter, vel quater tantummodo pulſetur ad Januam, poſt cujus tertiam pulſationem, vel quartam, Succentore ſine dilatione ad eam ſicut moris eſt, cum proceſſione euntes, ipſa Campana tunc incontinenti pulſetur, & ab illis ſicut dictum eſt, qui venient procedatur.

In quo prævaleat major, & ſanior pars

33. Quod in ipſis tractatibus, & negotiis ſicut juris communia eſſe dignoſcitur, ſtetur majori, & ſaniori parti ipſius Capituli partis non obſtante minus rationabili contradictione minoria, ſeu quod contrarium ibidem ſervatum eſt hactenus per abuſum, ita tamen quod voluntas Canonicorum ipſorum non ſingulariter extra

Ca-

Digitized by Google

Capitulum ; ſed in Capitulo ipſo communiter ſaltem, & officiorum quorumlibet collatio a modo palam, & non occulte in ipſo fiat ab his ad quos ſpectat ordinatio eorumdem.

De reſidentia, & hoſpitiis.

34. Item, quod Dignitates, ſeu perſonatus officia, terras, & penſiones habentes nunc, vel etiam in poſterum habituri, teneantur ibidem reſidentiam facere perſonalem, & tenere hoſpitia, ſcilicet Decanus, Præpoſitus, & Abbas, ſeu ipſorum quilibet ad minus cum ſex Clericis, Superpelliciom portantibus, vel Canonicis Eccleſiæ memoratæ, quorum liberationes percipiant ſicut hactenus fieri conſuevit. Abbas autem Sancti Petri de Turre cum quatuor, Abbas Sancti Evodii cum tribus; Theſaurarius vero, & Præcentor, unuſquiſque eorum cum tribus; quilibet vero Canonicus habens quadraginta libras Viennenſes in redditibus qualitercumque ab ipſa Eccleſia, vel de duobus ejuſdem ultra ſuam Præbendam cum duobus niſi abſens fuerit idem Canonicus cauſa ſtudiorum, quod ſi quis in dignitate, vel perſonatu conſtitutus de terris ipſius Eccleſiæ dictas quadraginta libras haberet, ratione earum Clericorum etiam numerum teneatur augere, ultra illum quem tenebantur habere ratione dignitatis ipſius.

Beneficiorum pluralitas damnata.

35. Item, quod ſi quia Canonicus habens nunc, vel habiturus in poſterum terras ejuſdem Eccleſiæ dignitatem ibidem adeptus fuerit, vel perſonatum, ipſo jure vacent, terræ ipſæ prædictæ.

36. Item, quod nullus Clericus in Civitate Anicienſi præfata duas poſſit Canonicas, ſeu Præbendas habere, ſcilicet in majori Eccleſia, & in Collegiatarum aliqua aliarum; ſed vacet ipſo jure prima poſtquam ſecundam fuerit aſſecutus: his tamen exceptis, qui jam ſunt in utraque recepti.

Cappellani nonniſi ex Clericis Eccleſiæ aſſumendi.

37. Item, quod nullus a modo conſtituatur ad ſerviendom Cappellæ, vel Altaribus ejuſdem Eccleſiæ, niſi ſit ipſius Eccleſiæ Clericus, qui teneatur Chori ſervitio intereſſe.

Superpellicium quibus non concedendum.

38. Item, quod nulli in ipſa Eccleſia Superpellicium concedatur, niſi de legitimo matrimonio, bonæ famæ, ſanus corpore, videlicet membrorum non patiens maculam, vel læſionem enormem, vel alias morbo incurabili non laborans, & converſationis exiſtat honeſtæ, nec aliquam Religionem ingreſſus, babens etiam unde poſſit commode ſuſtentari. alias dum reſidens fuerit, providere, qui ipſum introduxerit egenum teneatur eidem:

Quibus detur fidei juramentum præſtent.

39. Item, quod quilibet Clericus cui modo Superpellicium concedetur, joret Capitulo ipſiua Eccleſiæ fidelitatem ſervare, & tam jura ipſius Eccleſiæ bona fide defendere. quam univerſitatem etiam Clericorum ipſorum.

40. Item, quod quilibet Clericus ipſius Eccleſiæ bona ejuſdem Eccleſiæ, & Clericorum ipſius pro poſſe defendere teneatur, nec contra eam conſilium, vel auxilium audeat impertiri, quod ſi legitime monitus contra fecerit Superpellicio ſpolietur.

Magiſter Scholarum ſit Canonicus eique aſſignetur præbenda.

41. Item, quod nullus Canonicus, vel Clericus quicumque ipſius Eccleſiæ contra Concanonicum, vel Conclericum pro extraneis præſtet publice conſilium, vel juvamen.

42. Item, quod Magiſter Scholarum ejuſdem Eccleſiæ quicumque pro tempore fuerit, amodo ſit ejuſdem Eccleſiæ Canonicus, & quod Præbendam percipiat, juxta ſuæ receptionia ordinem ſibi debitum, ſine tamen eorum præjudicio, qui jam recepti expectant Præbendas vacaturas ibidem, qoi legere in facultate Theologica, & facere perſonalem continuam reſidentiam, necnon tenere hoſpitium ad minus cum tribua Clericis ipſius Eccleſiæ ibidem teneatur, ita quod interim etiam antequam Præbendam fuerit aſſecutus, diſtributiones Chori ſicut unus es aliis Canonicis habeat, quindecim tamen denariis Podienſibus, quos de liberatione Clauſtri ab antiquo conſuevit accipere computatis, ad quas diſtributiones ſicut, & alii Canonici teneantur conſerre, ut ſuperius eſt expreſſum. Si vero idem Magiſter abſque præfati licentia Capituli ſe voluntarie abſentavit, fructus Scholaſtriæ amittat, quamdiu abſens fuerit, qui tunc, & etiam cum ipſam Scholaſtriam vacare contigerit, & cum cæteris bonis ipſius Succeſſori debeant fideliter, & abſque diminutione qualibet conſervari. Quod ſi per Capitulum legitime monitus, abſens non redierit, per ipſum Capitulum amoveatur omnino, & alii idoneo conferatur, eidem autem Scholaſtriæ de terris ipſius Eccleſiæ ad collationem Decani ſpectantibus uſque ad annum valorem quinquaginta librarum Viennenſium conſuetis Canonicis ejuſdem conferri, ſi vacaret ad præſens, vel quam primum ad id ſe offerret facultas non obſtante ſi pro aliis ſuper aſſignandis, ſeu conferendis terras hujuſmodi direximus ſcripta noſtra, qoibus nolumus auctoritate præſentium præjudicium generari per Epiſcopum ejuſdem Eccleſiæ; volumus, & præcipimus auctoritate Apoſtolica aſſignari, contradictores per cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo: ita quod collatio Scholaſtriæ ejuſdem, quæ nunc ad Decanum Anicienſia Eccleſiæ cum certo Canonicorum numero pertinet concedi cum conſenſu ipſius Capituli, vel majoris partis, vel ſanioris partis in ipſo facienda Capitulo, prout in ipſorum Canonicorum creationibus conſuevit fieri, pertineat ad eamdem.

Clerici antequam recipiantur examinandi.

43. Item, quod Clerici, qui amodo portabunt Superpellicium in Eccleſia memorata examinentur prius, an ſint idonei in legendo, & cantando officio Eccleſiæ per aliquem virum diſcretum ad hoc per ipſum Capitulum deputandum. Aliter non introducantur, illis tamen exceptis, de quibus ipſi Capitulo alias videbitur expedire.

Canonici cum celebratur officium extra chorum non ſint.

44. Item, quod nullus Canonicus Clericus, vel etiam, vel in dignitate, ſeu perſonatu quolibet conſtitutos, cum divina officia in Choro ipſius Eccleſiæ cantabuntur, in plano, ſeu platea ejuſdem Eccleſiæ extra Chorum ipſius, a Choro ſcilicet, ſeu Altari Crucis verſua majus altare, niſi forte tranſeundi neceſſitate, vel peregrinorum occaſione, ſtare, ire audeat, vel ſedere niſi in Capellis, vel ſubtus altare Dei Eccleſiæ memoratæ.

Diffamati ab Altaris ſervitio removendi.

45. Item, quod ſi qui publici concubinarii, vel lucra exercentes inventi fuerint inhoneſta, vel ſi qui ſervitio altaria, ſeu cuſtodiæ deputati, prædicti de incontinentiæ vitio fuerint diffamati, ab altaris ſervitio, & Eccleſiæ expellantur.

46. Item, quod omnes tam Canonici, quam Cle-

Modeſtia in choro:

Clerici quicumque prædictæ Eccleſiæ in Choro cum divina officia celebrabuntur, in ſtando, & ſedendo honeſte ſe habeant, non ridendo, non loquendo, non confabulando, ſed debitum ſilentium continendo geſtum congruum, faciem, & corpus honeſtum oſtendant.

Et extra chorum.

47. Item, quod extra Chorum infra ipſam Eccleſiam nullus clamare, rixari, ſeu inverecunde ad invicem, vel cum mulieribus, ſeu cum aliis inhoneſtis perſonis confabulari audeat, nec per viam currere, ſeu currendo tranſire.

Stabularii, & Albergarii.

48. Item, quod ſtabularii, ſeu albergarii ejuſdem loci nihil amodo percipiant in his, quæ altaribus Eccleſiæ offerunt peregrini, nec ad ipſa altaria eos ducant, nec aliqui alii ipſos peregrinos clamando maxime inducant, ſeu atrahant ad ipſius Eccleſiæ Altaria, vel Capellas.

Per plateas honeſte, ac ſen per cum ſocio incedentium.

49 Item, quod nec Canonici, nec Clerici quilibet cum habito Eccleſiæ clauſtrali limites tranſgredi præſumant, nec per Clauſtrum, ſeu Villam, ſine cappa, vel mantello extra hoſpitium incedant, nec publice per Villam Canonicus ſine Clerico, vel alia honeſta perſona, nec Clericus ſine ſocio, nec ibi in carreria, ſeu platea publica, ſine competenti habitu ſtare, ſeu ſedere præſumat.

Habitus.

50. Item, quod nullus Canonicos, vel Clericus quilibet ſine cappa, vel mantello argando, ſeu tabardo per Civitatem Anicienſem audeat equitare, nec manticam, ſeu torſeriam poſt ſe deferre.

51. Item, quod portantes de novo amodo Superpellicium in ipſa Eccleſia habeans Kaubam novam ad minus, ſcilicet Superpellicium, & Cappam Eccleſiæ ſi ibidem voluerit reſidere.

52. Item, quod ipſi Clerici, vel Canonici cum habitu Eccleſiæ palam non deferant chirotechas, nec caligis albis utantur, nec ſupertunicalia ſciſſa, ſeu partita a latere deferant, nec cappas quarum capucia alterius coloris exiſtant, nec cum capellis, ſeu coffiis lineis apparentibus incedant ibidem.

Tabernas non frequentent;

53. Item, quod amodo Canonicus, vel Clericus aliquis ipſius Eccleſiæ Anicienſis tabernas non intret, nec domos eis contiguas, cauſa in eis potandi, ſeu comedendi maxime menſe Auguſti juxta abuſum antiquum.

Nec choreas.

54. Item, Caligis rubeis maxime tempore Paſchali pannis de ſerico tranſgulatis, ſeu reatis amodo non utantur, nec anulos publice deferant, nec Choreas cum Laicis, aut mulieribus intrare præſumant.

De Campanario.

55. Item, quod ille qui inſtitutus eſt ad pulſandas campanas campanilis majoris Eccleſiæ memoratæ, novas etiam teneatur pulſare campanas horis debitis, & diebus, juxta ipſius Eccleſiæ obſervantiam, & arbitrium duorum honeſtorum Virorum, quos ad hoc dictum Capitulum duxerit deputandos, ipſorum nihilominus arbitrio ſi circa hoc negligens, aut rebellis extiterit puniendus.

De applicatione in ovationum.

56. Item, quod liberationes Superpellicii ipſius Eccleſiæ, quas amittent Canonici, vel Clerici, quilibet ejuſdem, vel alii in dignitatibus conſtituti incidentes in pœnam juxta ordinationem præmiſſam Chori ſervitio deputentur recipiendæ per illos, quibus cura recipiendi denarios dictis deputatis diſtributionibus committetur. Liberationes vero Clauſtri quas amittent Canonici, vel in perſonatibus conſtituti, ipſorum ſpecialibus diſtributionibus applicentur.

57. Item, quod quicumque, ſive Canonicus, ſive Clericus, vel in dignitate, ſeu perſonatu quolibet conſtitutus in pęnam amiſſionis liberationis Clauſtri, vel Superpellicii in toto, vel in parte incidens juxta ordinationem præſentem, eam ex certa ſcientia receperit, ſeu recipi fecerit, vel recepto pro ipſo ab alio liberatoribus non reſtituerit, quam primum habebit certificatus ſuper hoc facultatem, ex tunc per menſem ab ingreſſu Eccleſiæ, & perceptione liberationis Superpellicii ſit ipſo facto ſuſpenſus, & niſi legitime monitus reſtituerit, omni beneficio ipſius Eccleſiæ ſpolietur.

Decanus eligendus ſit in Sacris.

58. Prætcrea ſtatuimus, & auctoritate Apoſtolica ordinamus, quod nullus niſi conſtitutus in Sacris in Decanum dictæ Eccleſiæ poſſit amodo eligi, ſeu aſſumi, nec aliter alicui de ipſo Decanatu Apoſtolica, ſeu quavis auctoritate alia valeat provideri, decernentes, quod ſecus actum fuerit non valere.

Dignitates obtinentes ad Sacros Ord. promoveantur.

59. Item, quod tam idem, quam Præpoſitus ejuſdem Eccleſiæ in Sacerdotes, Abbates vero ſeculares in Diaconos; habentes officia ſcilicet Præcentor, & Theſaurarius, foris Decani in Subdiaconos, qui nunc ſunt, & pro tempore fuerint, ſine dilationis medio ſtatutis temporibus faciant promoveri, alioquin quouſque adimpleverint, dignitatibus, officiis, & beneficiis hujuſmodi, eo ipſo ſint penitus ſuſpenſi. Quod ſi ſuſpentionem hujuſmodi per ſex menſes ſuſtinuerint, ipſis eos eſſe privatos volumus, ex ea tunc vacare decernentes omnino per eos, ad quos ſpectat illorum ordinatio, ſeu collatio, libere ordinanda, aut etiam conferenda.

In Sacris non conſtituti ad electionem Epiſcopi non vocandi.

60. Item, quod nullus Canonicus major viginti quinque annis poſtquam per quinquennium Canonicus extiterit Eccleſiæ ſupradictæ, Sede Anicienſi vacante, ab ipſo Capitulo ubicumque fuerit, ad electionem vocetur Epiſcopi, niſi ad Sacros Ordines promotus, nec ex hoc poſſit dicere ſe contemptum. Ad eam tamen veniens admittatur.

Cura Canonicorum quibus commiſſa.

61. Item, ſane cum ſuper cura Canonicorum ipſorum, ac conſtitutorum in perſonatibus, ſeu dignitatibus quibuſcumque, necnon Clericorum quorumlibet, & familiarum ipſorum orta fuerat dubitatio longis temporibus retroactis, adeo ut ex hoc error quidam non abſque animarum ipſorum periculo procedere videretur, ſtatuimus, ut Decanus ipſius Eccleſiæ, qui nunc eſt, & pro tempore fuerit, curam ipſorum omnium, necnon aliorum, quæ ad Hoſpitale Beatæ Mariæ ejuſdem loci prædiorum pertinent, habeat, quam per ſe, & alios, quos ad hæc idoneos noverit, & illa tantummodo, quæ ad forum pęnitentiale pertinent, exerceat; videlicet confeſſiones audiendo, & pęnitentias injungendo: ad ea, quæ judicialem indaginem, juriſdictionem, ſeu correctionem alias exigunt, poteſtatem ſuam minime extenſurus. Epiſcopus vero Anicienſis ipſius Decani curam juxta hunc modum, qui eidem Decano circa prædictos traditur, gerere debet, & habere. Magiſter vero

Hoſ-

Digitized by Google

Hoſpitalis pauperum prædictorum, qui nunc eſt, & pro tempore fuerit, curam ipſorum pauperum, ac donatorum Hoſpitalis ejuſdem, & aliorum habeat, quam a Decano recipiendam prædicto, per ſe, & alios idoneos, de quibus ſecundum Deum viderit expedire, valeat exercere.

Magiſter Scholarum, & Abbas Caſæ Dei ſtatuta faciant obſervare.

62. Ceterum quia parum prodeſſet ſtatuiſſe præmiſſa, niſi conatibus contrariis præſumentium obvietur, ordinamus, & volumus, quod Magiſter Scholarum præfatus, & dilectus filius Abbas Monaſterii Caſæ Dei Ordinis Sancti Benedicti Claromontenſis Diœceſis, qui pro tempore fuerint, vel alter eorum, per ſe, vel alios, ſeu alium requiſiti ſuper hoc, poſſint, & debeant ad prædicta omnia, & ſingula inviolabiliter obſervanda per cenſuram Eccleſiaſticam, & pœnas etiam alias moderatas auctoritate noſtra contradictores cogere quoslibet, ac rebelles, quod fideliter exequendum eiſdem in virtute obedientiæ injungimus, & diſtricte præcipimus, & mandamus.

Cura temporalium vacantis Epiſcopatus duobus committenda.

63. Ordinamus inſuper, quod quandocumque in poſterum Sedem contigerit Volcienſem vacare dictum Aoicienſe Capitulum duos, vel tres de ipſo Collegio viros idoneos, & omni ſuſpicione carentes ſine moræ diſpendio aſſumere teneatur, quibus ab ipſo cura adminiſtrandi bona univerſa Epiſcopatus ipſius, quamdiu vacaverit committatur: ita tamen quod illi, qui ad onus hujuſmodi aſſumentur, ſine dilatione qualibet de bonis ipſis mobilibus inventarium facere teneantur, ac interdicto eis cujuslibet alienationis genere de conſervando, & defendendo fideliter bona, & Jura Epiſcopatus, & etiam de tenendo, ſeu exercendo juſtitiam, per ſe, vel per alios, necnon de reddenda adminiſtrationis ſuæ futuro Epiſcopo ratione, cum reſtitutione bonorum, quæ deductis neceſſariis expenſis ad eos pervenerint, ſub obligatione bonorum ſuorum promittant eidem Capitulo recipienti pro eodem Epiſcopo, præſtito ſuper hoc ab eis ad Sancta Dei Evangelia corporaliter juramento: Super quibus omnibus confici volumus publicum inſtrumentum. Quam etiam rationem, ſi ipſam Sedem diutius vacare forſitan, quod abſit contigerit, teneantur ipſi Capitulo reddere, de ſex menſibus, in ſex menſes. Ad ſuſcipiendum autem officium hujuſmodi per ſubſtractionem beneficiorum, quæ ab ipſa obtinebunt Eccleſia, poſſit, & debeat idem Capitulum compellere quoslibet refractores.

Perpetua horum Statutorum obſervantia, nullis obſtantibus &c.

Prædicta autem omnia ſtatuimus obſervanda non obſtantibus aliquibus aliis conſuetudinibus, vel ſtatutis ejuſdem Eccleſiæ hactenus obſervatis, ſeu quibuſcumque privilegiis, vel indulgentiis ab Apoſtolica Sede quibuſcumque perſonis, locis, dignitatibus, vel ordinibus generaliter, vel ſpecialiter ſub quacumque verborum forma conceſſis, aut etiam concedendis, per quæ nullum contra præmiſſa volumus obſtaculum interponi, ſeu ſi aliquibus communiter, & diviſim ab eadem Sede indultum exiſtat, vel contingat in poſterum indulgeri, quod interdici, ſuſpendi, vel excommunicari non poſſint per litteras Apoſtolicas non facientes plenam, & expreſſam, ac de verbo ad verbum de indulto hujuſmodi mentionem, & qualibet alia indulgentia dictæ Sedis generali, vel ſpeciali cujuſcumque tenoris exiſtat, per quam effectus præſentium poſſit quomodulibet impediri, & de qua in eis fieri debeat mentio ſpecialis.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum Viterbii quarto nonas Junii Pontificatus noſtri anno tertio.

Datum die 4. Junii 1267. Pont. An. III.

XXII.

Quod in toto Ordine Fratrum Prædicatorum Divinum Officium ubique uniformiter prout ordinatum fuerat recitetur.

Ex Regeſto Vaticano.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro, & Fratribus Ordinis Prædicatorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

CONſurgit in Nobis ſpiritualis multitudo lætitiæ, quando perſonas debita divino cultui qualitate virtutum cernimus fœderari, & hoc in votis habere potiſſimum, ut ad divini honorem nominis, in eis ita vigeat ſanctæ ſtudium unitatis, quod ſtatus earum ſit firma pace, ac devotione tranquilla præditus, & ſuper iis, quæ regularis requirit honeſtas, ſemper appareat ſalubriter ordinatus: occurrente hinc inde gratulandi materia, dum in perſonis hujuſmodi, ſic una ſplendet fides mentium, & pietas actionum, ut hoc de ipſorum Religione famoſa poſſit aſſumi preconium, quod in ſe decus habeat perfectæ pulchritudinis, & prorſus ab omni macula decentiſſime ſit immunis. Jocundo ſiquidem ſpiritu petitionis veſtræ ſeriem audivimus continentem, quod cum præclarus Ordo veſter a mari, uſque ad mare, jam per Chriſti gratiam ſuos palmites extendiſſet, propter varias diverſarum Provinciarum conſuetudines contingebat Divinum Officium in ordine ipſo uniformiter non ſervari. Quapropter vos tamquam Miniſtri Dei mites, & humiles, ac ſaluberrimæ unitatis ſinceriſſimi amatores laudabiliter meditando, quod hujus prætextu differentiæ, aliquid affectibus ſanctis oppoſitum, vel forte ſcandali gravis occaſio in ordine ipſo poterat evenire, dilecto filio Fratri Umberto quondam Magiſtro ejuſdem Ordinis concorditer commiſiſtis, ut ipſe prædictum officium ad illam uniformitatem reduceret, quam Univerſitas Fratrum ipſius Ordinis per Orbis Terræ latitudinem reverenter, & humiliter obſervaret. Verum cum tandem prædictus Frater officium ipſum juxta commiſſionem hujuſmodi prudenter ordinaverit, & decenter vos in tribus Capitulis Generalibus prædicti Ordinis ex tunc immediate ſequentibus diligenti deliberatione præhabita ſtatuiſtis, ut ordinatio hujuſmodi per univerſas partes ipſius Ordinis debeat obſervari. Quare humiliter petebatis a Nobis, ut ſuper hoc Apoſtolici muniminis firmitatem adjicere dignaremur. Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati ordinationem eamdem, ſicut provide facta eſt, ratam, & firmam habentes, eam, quam in domibus veſtris propriis dumtaxat obſervari ſtatuimus, auctoritate Apoſtolica confirmamus, & præſentis ſcripti patrocinio commu-

Uniformitas officii antea in Ordine non ſervabatur.

A Fr. Umberto ad eam redactum.

Firmatur a Papa.

nimus

nimus diſtrictim inhibentes, ne aliquis ſine ſpeciali licentia Sedis Apoſtolicæ circa prædictum officium contra confirmationis, & Conſtitutionis noſtræ, ac ordinationis prædictæ tenorem aliquid immutare præſumat.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Dat. die 9. Julii 1267. Pontific. Anno III.

Datum Viterbii nonis Julii Pontificatus noſtri anno tertio.

XXIII.

Contra Chriſtianos ad Judæorum ritum tranſeuntes, ac Judæos Chriſtianos eoſdem ad id trahentes.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Fratribus Prædicatorum, & Minorum Ordinum Inquiſitoribus hæreticæ pravitatis, auctoritate Sedis Apoſtolicæ deputatis, aut in poſterum deputandis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Contra Chriſtianos Judaizantes.

§. 1. TUrbato corde audivimus, & narramus, quod quamplurimi reprobi Chriſtiani, veritatem Catholicæ Fidei abnegantes, ſe ad ritum Judæorum damnabiliter tranſtulerunt. Quod tanto magis reprobum fore dignoſcitur, quanto ex hoc Chriſti Nomen Sanctiſſimum, quadam familiari hoſtilitate, ſecurius blaſphematur.

Procedi mandat.

§. 2. Cum autem huic peſti damnabili, quæ ut accepimus, non ſine ſubverſione prædictæ fidei, nimis excreſcit, congruis, & feſtinis deceat remediis obviari, Univerſitati veſtræ per Apoſtolica ſcripta mandamus, quatenus terminos vobis ad inquirendum contra hæreticos auctoritate Sedis Apoſtolicæ deſignatos, ſuper præmiſſis, tam per Chriſtianos, quam etiam per Judæos, inquiſita diligenter, & fideliter veritate, contra Chriſtianos, quos talia inveneritis commiſiſſe, tamquam contra hæreticos procedatis.

Et contra Judæos, qui illos ad hoc induxerint.

§. 3. Judæos autem, qui Chriſtianos utriuſque ſexus ad eorum ritum execrabilem hactenus induxere, aut inveneritis de cetero inducentes, pœna debita puniatis. Contradictores per Cenſuram Eccleſiaſticam appellatione poſtpoſita compeſcendo. Invocato ad hoc ſi opus fuerit auxilio brachii ſæcularis.

Dat. die 26. Julii 1267. Pontific. Anno III.

Datum Viterbii ſeptimo Kalendas Auguſti Pontificatus noſtri anno tertio.

XXIV.

Confirmatio Litterarum Innocentii PP. IV. per quas ille revocatis iis, quæ Fridericus Rex in Sicilia egerat, nonnulla ſtatuerat ad libertatem, & diſciplinam Eccleſiaſticam in idem Regnum reparandam.

Ex Originali edidit Gattula acceſſ. ad Hiſtor. Caſſinen. tom. II. pag. 717.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Univerſis Chriſti fidelibus præſentes litteras inſpecturis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

TEnorem quarumdam litterarum felicis recordationis Innocentii Papæ Quarti prædeceſſoris noſtri in ejus regeſto repertum præſentibus de verbo ad verbum fecimus annotari, qui talis eſt;

Innocentius Epiſcopus Servus Servorum Dei.

Ad obſervantiam, & memoriam perpetuam.

A diebus Friderici Alumni nequitiæ &c.

Super. in Innoc. Conſtit. XVI pag. 315.

Dat. die 15. Octob. 1267. Pontific. Anno III.

Datum Viterbii Idibus Octobris Pontificatus noſtri Anno Tertio.

G. de Aliſio.

Ph. de Sancto Attlâto.

Locus ✻ ſigilli plumbei.

XXV.

Mitigatio, & declaratio Regulæ Fratrum Ordinis Sanctiſſimæ Trinitatis Redemptionis Captivorum.

Vide Innoc. III. Conſtitut. XVII. pag. 76. Conſtitut. LXIX. pag. 134. Honorii Conſtitut. VI. pag. 182. Gregorii IX. Conſtit. XLII. pag. 284.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Miniſtro maiori, & Fratribus univerſis Ordinis Sanctæ Trinitatis, & Captivorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

IN Ordine veſtro, ejuſque profeſſoribus, quos ſincere diligimus, id ſemper haberi quærimus, ut aſſiduis ſpiritualibus potiſſime, ac temporalibus etiam incrementis proficiant, & honeſtatis fructus delectabiles proferant, & honoris: unde recte agimus, ſi iis, quæ ad hæc promovenda, & ex conſultæ deliberationis ſtudio providenda, ut inconcuſſa in poſterum permaneant, auctoritatis robur Apoſtolicæ adhibemus.

Urbanus Regulæ examen tribus Prælatis commiſit.

§. 1. Dudum ſane, ut accepimus, vobis fel. rec. Urbano Papæ prædeceſſori noſtro exponentibus, quod prætextu obſervantiæ Statutorum, & Regulæ ipſius Ordinis, plerumque dubitationes oriebantur Fratribus, ex quo ipſis habentibus conſcientias ſcrupuloſas, circa divinorum executionem, & utilitatum procurationem temporalium, Ordini præfato difficultatem damnoſam frequenter ingeri contingebat, ac ſuper hoc vobis per Apoſtolicam poſtulantibus providentiam ſubveniri, dictus prædeceſſor Venerabili Fratri noſtro Epiſcopo, & dilectis filiis Sancti Victoris, & Sanctæ Genovefæ Abbatibus Pariſienſibus, ſuis dedit litteris in mandatis, ut ipſi facientes ſibi prædicta Statuta, & Regulam exhiberi,

Digitized by Google

beri, ac diligenter eaaminantes eadem, corrigerent & ſtatuereot circa ipſa, prout ſecundum Deum ipſorum ſaluti, & utilitati memorati Ordinis cognoſcerent expedire.

Qui eam correxerunt.

§. 2. Verum Epiſcopus & Abbates prædicti, facientes ſibi Statuta, & Regulam hujuſmodi exhiberi, ac ea examinantes, juata formam ſibi traditam diligenter illa correxerunt, & circa ipſa nonnulla etiam ſtatuerunt, prout ſecundum Deum, prædictorum Miniſtri, & Fratrum ſaluti, & utilitati ejuſdem Ordinis, ipſis viſum extitit expedire, ſicut in litteris inde confectis, ſigillatis ſigillis Epiſcopi, & Abbatum prædictorum plenius continetur.

Et hoc a Pontifice confirmatur.

§. 3. Nos itaque veſtris ſupplicationibus inclinati, quod per eoſdem Epiſcopum & Abbates, proinde factum eſt in hac parte, ratum habentes & firmum, illud auctoritate Apoſtolica confirmamus; tenores litterarum ipſarum de verbo ad verbum facientes præſentibus annotari, qui talis eſt.

Cap. 1.

Mitigatio Regulæ. De Votis Fratrum, Prælati nomine,

In Nomine Sanctæ, & individuæ Trinitatis. Fratres domus Ordinis Sanctæ Trinitatis, & Captivorum, ſub obedientia Prælati domus ſuæ, qui Miniſter vocabitur, in caſtitate, & ſine proprio vivant. Qui Fratres, extra domos ſuæ profeſſionis mitti non valeant, niſi pro ſcandalis manifeſta pœnitentia indigentibus, & pro allevatione domorum ſuarum. & pro nova domo ædificanda, & in hoc ſolo caſu, provideatur eis tamquam illius domus profeſſis. Omnes res undecumque licite veniant, in tres partes dividantur æquales, & in quantum duæ partes ſufficiunt, exequantur ex illis opera miſericordiæ, cum ſui ipſorum, & eis neceſſario famulantium moderata ſuſtentatione. Tertia vero pars reſervetur ad Redemptionem Captivorum, qui ſunt incarcerati pro fide Chriſti, a Paganis, vel dato pretio rationabili pro redemptione ipſorum, & pro redemptione Paganorum captivorum, ut poſtea rationabili commotatione, & bona fide redimatur Chriſtianus pro Pagano, ſecundum merita, & ſtatum perſonarum. Cum vero pecunia data fuerit, vel aliquid aliud (licet ſpecialiter, & proprie ad certum uſum) ſemper de conſenſu illius, qui dederit, ſi præſens fuerit, tertia pars ſeparetur, niſi donator per ſe ipſum, vel procuratorem idoneum, Fratrem, vel alium, id in uſus domus expendat. Si vero donator abſens fuerit, ita quod commode non poſſit ejus aſſenſus haberi, vel alias de ejus voluntate conſtare, ut in hoc caſu via melior, & tutior teneatur, rei datæ tertia pars ſeparetor, exceptis terris, pratis, vineis, nemoribus, ædificiis, notrituris, & hujuſmodi. Fructus enim inde exeuntes, deductis expenſis, ſecundum rationabiles extimationes Miniſtri, & Fratrum, in tres partes dividantur æquales; ſed quæ paucas, vel nullas recipiunt expenſas, omnes dividantur. Cum vero panni, calceamenta, vel minora hujuſmodi, quibus ſit neceſſe uti, quæ vendi, vel conſervari non expedit, data fuerint, vel a ſe ipſis habuerint, non dividantur, niſi Miniſtro domus, & Fratribus viſum fuerit expedire. De quibus ſingulis Dominicis diebus, ſi fieri poteſt, in Capitulo deliberetur. Si tamen prædicta, ut panni, terræ, nutrituræ, ſeu minuta, venderentur: pretium inde proveniens, in tres partes, ut ſupra, dividatur.

Diviſione bonorum,

Et Redemptione Captivorum.

De nemoribus autem, fœnis pratorum, ſtraminibus agriculturarum, & fructibus arborum, pecorum, & hortorum, ad uſus neceſſarios liceat Fratribus accipere. Si quid vero de prædictis vendi contigerit, vel de fructibus arborom potus fieri; tertia pars reddatur captivis, ſecundum formam ſuperius annotatam, Si domus, vel quæcumque alia, a quovis licite ſub quocumque nomine Fratribus conferantur, donatoribus exponatur, qualiter de bonis ſuis tres debeant facere portiones: & ſi donator voluerit in tres dividi, dividantur: & ſi non, non dividantur. Quæ autem uſque modo Fratribus collata ſunt, ſecundum quod de voluntate donaturum ea receperunt, liceat eis de ipſis diſponere, & voluntatem donatorum pro poſſe ſuo adimplere. Fructus vero collectos de bonis poſtea acquiſitis, deductis expenſis, ſecundum quod de aliis ſupradictum eſt, dividere tenebuotur. De illis, quæ in Eccleſia offeruntur, vel alio modo apportantur, ut veſtimenta, panni ſerici, oblationes, & hujuſmodi; ipſi Eccleſiæ in ſuis neceſſariis, ut libris, cera, oleo, & aliis ejuſdem ornamentis, provideatur: quod autem ſuperfuerit, dividatur. Si domus, terræ, poſſeſſiones, vel alia, unde redditus proveniunt, vel conſervandis fructibus ſunt neceſſaria, calamitate aliqua, vel caſu deſtruantur, liceat Fratribus de communibus bonis, prædicta in ſtatum debitum reformare; & hoc de conſenſu majoris Miniſtri, vel ejus Vicarii, ſeu Viſitatorum illius Provinciæ. Si tamen pro Fratrum congrua ſuſtentatione, neceſſitas exegerit: hujuſmodi diviſio ea bonis indifferenter relictis, arbitrio Miniſtri Provincialis pro tempore exiſtentis, relinquatur; dummodo illa non ad alios uſus, quam ad redemptionem, & pauperum ſubventionem, ac hoſpitalium reparationem, ſeu conſtructionem, ac Fratrum Ordinis ſuſtentationem convertantur, & ſic ultra tertiam partem hujuſmodi, abſque alicujus conſcientiæ ſcrupolo, percipere ipſi Fratres, & levare valeant.

Cap. 2.

Titulo Monaſteriorum

Omnes Eccleſiæ iſtius Ordinis (quas Fratres ſibi ædificaverint) intitulentur Nomini Sanctæ Trinitatis, & ſint plani operis. Tot Fratres poſſint eſſe in una cohabitatione, tam Clerici, quam Laici, quot Miniſtris, & Fratribus uniuſcujuſque domus viſum fuerit expedire; quorum unus Procurator ſit, qui non Procurator, ſed Miniſter, ut dictum eſt nominetur, cui Fratres repromittere, ac impendere obedientiam teneantur. Omnibus Fratribus ſuis, ſicuti ſibimet, juxta poſſe domus, prout unicuique opus fuerit, Miniſter fideliter adminiſtret. Veſtimenta ſint lanea, & alba, excepta cappa, quæ honeſtatis cauſa, bruni coloris erit, quam etiam, dum ad partes infidelium pro redimendis captivis ſe contulerint, de ſuorum Superiorum licentia mutare poſſint. Et liceat eis habere pelliceas, prout uniuſcujuſque expoſcit neceſſitas, & bracchas, quas jacentes non deponant. Jaceant in laneis, ita quod plumea fulcra, vel culcitras, in domibus propriis, id eſt, in quibus ad manendum fuerint deputati, niſi in ægritudine laborantes, & de foris venientes, & hoc extra Dormitorium, minime habeant. In aliis vero domibus ſui Ordinis, & alibi ubicumque, ſive in itinere, ſive in peregratione fuerint, poterunt jace-

Fratrum numero,

Veſtibus, Lectulis,

re

Digitized by Google

re Fratres in talibus lectis, quales eis fuerint præparati, ita tamen quod tunicas non deponant. Cervical vero, cum coſſino ad ſuſtentationem capitis, permittantur habere. In cappis, & caputiis Fratrum imponantur ſigna, videlicet crux in pectore, cujus brachium, quod vadit in longum, ſit de panno rubeo, illud autem quod vadit in tranſverſum, ſit cærulei coloris. Calceamenta habeant clauſa, & ordinata, ita tamen quod genua non eacedant, niſi ſint equitantes. Liceat Fratribus equos aſcendere, & equitaturas tales habere, quales poterint, & ſibi viderint eapedire, dum nimis notabiles non exiſtant.

Cruce in Veſtibus.

Equitaturis.

Cap.3.

Abſtinentia, Jejuniis.

Victum ſumendum a fratribus taliter temperetur, ut ſobrie ſumi valeat. Jejunent a propinquiori Dominica Feſto Beati Martini hyemalis, uſque ad Nativitatem Domini, & a Quinquageſima uſque ad Paſcha. Inſuper, & aliis temporibus anni, omni ſeata feria, niſi feſtivitas novem lectionum intervenerit, vel octavæ, ita tamen, quod a Quinquageſima uſque ad Paſcha in cibo Quadrageſimali jejunent, & alia jejunia, quæ conſuevit Eccleſia celebrare. Poteſt tamen quandoque Miniſter jejunium cum diſcretione relaxare, propter ætatem, vel viam, vel aliam juſtam cauſam; vel etiam facultate inſpecta augmentare. Carnibus datis ab his, qui foris ſunt, vel ſumptis de propriis nutrituris, vel etiam emptis, veſci liceat tantum Dominicis diebus, a Paſcha uſque ad Dominicam propropinquiorem Feſto B. Martini hyemalis, & a Natali uſque ad Septuageſimam: & in Nativitate, & Epiphania Domini, & in Aſcenſione Domini, & in Aſſumptione, & Purificatione B. Mariæ, & in Feſto Omnium Sanctorum, & in minutionibus, & infirmitatibus. Poſſunt tamen Miniſtri, cum Fratribus ſuis, de carnibus edendis, eatra Refectorium, & in via, ex juſta, & rationabili cauſa diſpenſare; Liceatque Fratribus ſagimine veſci. Ac inſuper, ſi qualitas temporis, & Monaſteriorum neceſſitas id exegerint, etiam in ipſo Refectorio (Adventus tamen, & aliis a jure prohibitis temporibus exceptis) carnibus hujuſmodi veſci poſſint. Liceat etiam nutrituras emere, & nutrire. Cum vero in itinere, ſive peregrinatione fuerint, ſi quid eis datum fuerit, inde vivant, & reſiduum in tres partes dividant. Tamen ſi fuerint in via, profecti ad redimendum captivos, quicquid eis datum fuerit, totum debent ponere in redemptione captivorum, præter expenſas. In Civitatibus, in Villis, ſive Caſtellis, in quibus proprias domos habuerint, nihil omnino eatra domos illas, niſi forte in domibus Religioſis, etiamſi a quovis rogentur, & cum Archiepiſcopis, Epiſcopis, & Regibus, ſi invitati fuerint, comedant, vel bibant, niſi forte aquam in domibus honeſtis, nec pernoctare præſumant eatra hujuſmodi domos, niſi forte aliquorum fuerint Magnatorum, vel Prælatorum officiis deputati. Numquam in tabernis, vel in hujuſmodi inhoneſtis locis habitent, comedant, vel bibant. Qui autem hoc præſumpſerit, juata arbitrium Miniſtri, majori, vel minori vindictæ ſubjaceat.

Itineribus.

Cap.4.

Mutua inter Fratres charitate.

Talis ſit charitas inter Fratres, Clericos, & Laicos, ut eodem victu, veſtitu, dormitorio, refectorio, & eadem menſa utantur. Infirmi ſeorſum dormiant, & comedant. Ad quorum curam habendam, converſus aliquis Laicus, ſive Clericus deputetur, qui ea, quæ neceſſaria fuerint, inquirat & miniſtret, ſicut fuerit miniſtrandum. Moneantur tamen Infirmi, ut lauta, ſive nimium ſumptuoſa cibaria non requirant, commoda potius & ſalubri moderatione contenti. Cura hoſpitum, & pauperum, & omnium euntium, & redeuntium, uni de diſcretioribus, & benignoribus Fratribus injungatur, qui audiat eos, & ut expedire viderit, charitatis ſolatium adminiſtret. Requirat tamen ab illis quos crediderit admittendos, ſi iis, quæ Fratribus apponuntur, velint eſſe contenti. Ad lauta quidem, ſive nimium ſumptuoſa cibaria non oportet quemquam admitti, quæcumque tamen præſtanda ſunt cum hilaritate præſtentur, & nulli maledictum pro maledicto reddatur. Si quis tamen, & maxime Religioſus, ad hoſpitandum advenerit: benigne ſuſcipiatur, & charitative juxta poſſe domus illi ſubminiſtretur. Avenam tamen, vel aliud loco avenæ hoſpitibus dare non teneantur, ſi fuerint in Civitate, vel Oppido, ubi venalis inveniatur, niſi forte Religioſi ſint hoſpites, vel tales, qui ad manus non habeant, & emere non poſſint. Si autem hoſpites venalem non invenerint, & in domo, qua ſuſcepti fuerint, inveniatur, congruenter eis præbeatur. Nullus Frater Clericus, aut Laicus ſit (ſi fieri poteſt) ſine proprio officio. Si quis vero laborare noluerit, & potuerit, juxta arbitrium Miniſtri, canonice puniatur, cum Apoſtolus dicat: Qui non laborat, non manducet.

Infirmorum cura.

Hoſpitum, & Pauperum.

Et manuum labore.

Cap.5.

Silentio in Choro.

Silentium ſemper obſervent in Choro, niſi Frater alicujus Fratris, vel alterius forte confeſſionem in dicto loco audiat. Pauca etiam verba in Choro ſub ſilentio, & ſine ſtrepitu, propter aliquam juſtam cauſam, loqui poterunt. In Refectorio, & in Dormitorio ſilentium obſervabunt: niſi neceſſitas aliqua, vel juſta cauſa eos ad loquendum compellat: in quo caſu paucis verbis, & ſubmiſſa voce loquentur. Eatra vero prædicta loca liceat eis loqui temporibus aptis ſubmiſſa voce, humiliter, & honeſte. Ubique ſermo eorum ſit honeſtus, & ſine ſcandalo. Similiter, & eorum omnis ſtatus, geſtus, vita, actio, & omnia alia honeſta in eis reperiantur.

Et Refectorio,

Et modeſtia ubique ſervandis.

Cap.6.

Capitulo cujuſque Domus.

Capitulum, ſi fieri poteſt ſingulis diebus Dominicis in ſingulis domibus, Miniſter cum Fratribus ſuis teneat, & de negotiis domus, & domui ſuæ, ſive Fratribus datis, & Familiæ, nomine Ordinis, datis, ut ad redemptionem captivorum tertia pars deputetur, Fratres Miniſtro, & Miniſter Fratribus rationem fideliter reddant. Similiter ſingulis Dominicis diebus, ſi fieri poteſt, eahortatio fiat, & quid credere, aut agere debeant, ſimpliciter moneantur. De omnibus rebus, & clamoribus, Fratres in Capitulo judicentur. Nullus Fratrum Fratrem ſuum in in publico accuſet, niſi bene poſſit probare, qui autem hoc fecerit, pœnam ſubeat quam reus ſubiret, ſi convinci potuiſſet, niſi Miniſter ex cauſa cum eo diſpenſare voluerit. Si quis ſcandalum, vel aliquod hujuſmodi fecerit, vel (quod abſit) ſe invicem percuſſerint, juata arbitrium Miniſtri, majori vel minori vindictæ ſubjaceat.

Et correctione.

Si

Si quis Frater in Fratrem peccaverit, ſcilicet coatra Fratrem: idem eo ſolo ſcieote, qni injnriam paſſus eſt, ſuſtineat patienter, licet ſit innocens: & cum quieverit commotio animornm, benigne & fraterne commoneat, & corripiat eum uſque ter ioter ſe, & ipſum ſolum, & pœnitenriam agere de commiſſo, & a ſimilibus in poſterum abſtinere. Qui ſi non audierit, dicat Miniſtro, & ille corripiat eum ſecrete, ſecnndnm quod viderit ſaluti eius expedire. Qui vero ſcandalnm movit, ſi per ſe emendare voloerit, totum ante pedes ſcandalizati, petens veniam, ſe eatendat: & ſi ſemel nec ſufficit, uſque rer illod idem faciat. Si vero hoc in publicum venerit: quæcumque ſecuta fuerit pœnitentia, hæc ſit prior, ſcilicet, ante pedes Miniſtri, petendo veniam, totius corporis extenſione, & poſtea ſecundum arbitrium Miniſtri emendetur. Generale Capitulum ſemel in anno celebretur, quod fieri debet Dominica quinta poſt Paſcha. In quo Capitulo quolibet anno Correctores majoris Miniſtri eligaotur, qui una cum majori Miniſtro, vel ejus Vicario, corrigendi, & definiendi omnia, quæ corrigenda, & defioienda ſunt in generali Capitulo, tempore ipſius Capituli, & etiam Viſitatores conſtituendi in diverſis Provinciis, & locum futuri generalis Capitoli aſſignandi, habeant poteſtatem. Nullus vero ſimplex Frater ad generale Capitulum accedat, niſi vocatos a majore Miniſtro, vel miſſus a ſuo proprio Miniſtro, vel aliquam iuſtam cauſam in Miniſtrum ſuum prætenderit, quam ſi io Capitulo generali non fuerit proſecutus, ad arbitrium majoris Miniſtri, & Correctorum, canonice puniatur. Si pro neceſſitate domus debitum aliquod fuerir contraheodum, prius in Capitulo Fratribus proponatur, & cum eorum conſilio fiat, & aſſenſu, ut ſic ſuſpiciones, & mormora evitentur. Si quis de ſubſtantia domus violentiam fecerit, & ad Judicem oportuerit referri: non ante hoc fiat, quam charitative ille a Fratribus moneatur.

Cap. 7.

De electione Miniſtri, ejuſque munere, qualitatibus, & depoſitione.

Electio Miniſtri per commune conſilium Fratrum Clericorum fiat. Nec eligatur ſecundnm dignitatem generis, ſed ſecoodum vitæ meritum, & ſapientiæ doctrinam. Ipſe vero, qui eligitnr, ſive major, ſive minor Miniſter, Sacerdos ſit, & profeſſus; Major vero Miniſter poſtqnam electus fuerit, ſecundnm formam in Regula hac annotatam, ipſius Ordinis curam plene habeat, & libere gerat: prout hactenus extitit obſervatum, & conſuetum, Fratrumque omnium Congregationum confeſſiones audire, & abſolvere ab omni traoſgreſſione Regulæ ſua poſſit auctoritate. Minor vero Miniſter omnium Fratrum domus ſuæ andiat confeſſiones, dommodo verecundia repetiti exceſſus occaſionem minime præbeat tardius Prælatis ſuis, vel minus pure quam deceat, confitendi. Sollicite vero Miniſter provideat, ot præcepta Regulæ, ſicut cæteri Fratres, per omnia teneat. Poſtquam vero electus fuerit, ſi ex culpa deponi meruerit; per majorem Miniſtrnm, convocatis tribns, vel quatuor Miniſtris minoribus, ſi commode infra tres dietas a loco valeant inveniri, & ſi commode habere non poſſint, aſſumptis ſecum tribns, vel quatuor Fratribus ejuſdem Ordinis, Viris Religioſis, & honeſtis, de eorum conſilio, & aſſenſu depoaatur: & alius, qui dignus ſit, loco ejus ſubrogetnr. Si vero pro remotione terrarum, vel alia cauſa rationabili, maior Miniſter hoc facere noo potuerit, vices ſuas Miniſtris minoribus magis Religioſis committat. Si vero duo, vel tres, pro locorum diſtantia, haberi commode non poſſint; per aliquem Miniſtrum Virum religioſum, & honeſtum, cum tribus, vel quatuor Fratribus religioſis hoc fiat, & quod illi fecerint, auctoritate maioris ratum habeatur. Major vero Miniſter, ſi pro exceſſibus ſuis corrigendus, vel deponendus fuerit: per qnatuor, vel quinque Miniſtros ejuſdem Ordinis magis religioſos hoc fiat, qni tameo auctoritate generalis Capituli ad hoc eligi debent.

Cap. 8.

Noviciis, eorumque receptione.

Si quis hujus Ordinis Frater eſſe voluerit: primo per annum in habitu Fratrum cum expenſis ſuis, præter victum, omnibus ſuis retentis, in Ordine pro Deo deſerviat. Et poſt annum, ſi bonum, & conveniens Mioiſtro domus, & Fratribus videatur, & illi, recipiatur; nil tamen pro receptione ſua exigatur. Si quid tamen gratis dederit, recipiatur, dum ramen tale ſit, de quo nun videatur Eccleſiæ periculum imminere. Si vero de cujuſquam moribus viſum fuerit dubitandum, prolixior de eo habeatur probatio. Si ante profeſſionem aliquis ſe intemperanter habuerit, & impatiens diſciplinæ, ad arbitrium Miniſtri non emendaverit mores ſuos; tribuatur ei modeſte licentia, cum omoibus quæ attulit, recedendi. In Ordine vero aliquis non recipiatur, antequam annum vigeſimum videatur compleviſſe. Profeſſio vero poſt annum in arbitrio Miniſtri relinquatur.

Cap. 9.

Oratione communi Infirmis &c.

Pignora oon accipiant, niſi decimas, cum licentia ſui Epiſcopi, de manu laici. Juramenta oon faciant, niſi magna neceſſitate, cum licentia ſui Miniſtri, vel juſſi ab Epiſcopo ſuo, vel ab aliquo vices Apoſtolicas gerente, & hoc pro honeſta, & juſta cauſa. Si quod vitium in re, quæ venditur, notum fuerit, indicetur emptori. Ipſa die, qua infirmus apportatus fuerit, de peccatis ſuis confiteator Miniſtro, vel ei cum Miniſter iojunxerit, & communicet, & omnia alia Sacramenta Eccleſiaſtica percipere valeat ab eodem. Omni ſecunda feria, præterquam in Octava Paſchæ, & Pentecoſtes, & Natalis Domini, & Circumciſionis Domioi, & Epiphaniæ, & præterquam in Feſtivitatibus novem lectionum, & in octava Sanctorum, & aliarum Feſtivitatum, finita Miſſa pro fidelibus, fiat abſolutio fidelium defunctorum in Cœmeterio. Singulis quoque noctibus ad minus io hoſpitali coram pauperibus pro ſtatu, & pace Sanctæ Romanæ Eccleſiæ, & totius Chriſtianitatis, & pro benefactoribus, & pro his pro qoibus generalis Eccleſia conſuevit orare, communis fiat oratio.

Cap. 10.

Horis canonicis, & tonſura.

In regularibus horis morem B. Victoris obſervent, exceptis Fratribus ſervitiis Principum, & Prælatorum deputatis, & Fratribus itinerantibus; exceptis etiam pauſationibus, & prolixitatibus, & vigiliis, quæ occaſione laboris, vel paucitatis ſervientium, poterunt eis remitti de conſilio piorum, & religioſorum Virorum, ad hoc io ſuo generali Capitulo a ſuis Miniſtris,

Digitized by Google

vel Fratribus ſpecialiter electorum. Propter paucitatem etenim ſuam tantas pauſationes pſallendo facere non tenebuntur, nec ita tempeſtive ſurgere. In raſura ſimiliter Ordinem S. Victoris ſequantur Clerici: Laici vero barbas non radant, ſed eas ad modum Templariorum, vel Converſorum Ciſtercienſium creſcere permittant.

Clauſula. §.4. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ conceſſionis, conſtitutionis, & confirmationis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem &c.

Dat. die 7. Dec. 1267. Pont. An. III. Datum Viterbii ſeptimo idus Decembris Pontificatus Noſtri Anno Tertio.

XXVI.

Ex Regeſt. Vatic.

Tranſlatio feſti Sancti Januarii, quæ Neapolis celebrari conſueverat decimotertio Kalendas Octobris ad ſeptimum Idus Maji.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Venerabili Fratri Archiepiſcopo, & dilectis filiis Capitulo Neapolitan. ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proemium. ANte thronum divinæ Clementiæ Fideles Chriſti Sanctorum piis adjuti ſuffragiis ad eorum colenda feſtiva ſolemnia eo debent ferventius excitari, quo talium Patronorum fulti præſidiis potiora glorioſæ retributionis præmia promerentur. Nos quoque vigilis more Paſtoris oves Gregis Dominici curę noſtrę commiſſas, quas cupimus in loco Paſcuæ collocari ad eorumdem Sanctorum trahimus libenter obſequia, ut nullis familiaribus curis impliciti illos in conſpectu Domini devota veneratione collaudent.

Feſti tranſlatio. Volentes igitur, ut Beatus Januarius apud Eccleſiam Neapolitanam, quæ in ipſius honore dicitur dedicata, in ejus maxime feſtivitate fidelium laudibus ſolemniter extollatur; Attendentesque, quod decimotertio Kalendas Octobris, quo ſolet hujus feſti ſolemnitas celebrari, ſinguli vindemiarum occupati laboribus ab Eccleſiarum viſitationibus neceſſario retrahuntur, feſtivitatem eamdem, ut omnes liberius in ejuſdem Sancti gloria, jubilo devotæ jucunditatis exultent, Octavo Idus Maii, ſtatuimus de Apoſtolicæ plenitudine poteſtatis in Eccleſia prædicta deinceps annis ſingulis celebrandam.

Clauſula. Nulli ergo omnino hominum liceat hanc paginam noſtræ Conſtitutionis infringere, vel ei auſu temerario contraire. Si quis autem hoc attentare præſumpſerit indignationem Omnipotentis Dei, ac Beatorum Petri, & Pauli Apoſtolorum eius ſe noverit incurſurum.

Dat. die 9. Januar. 1268. Pont. An. III. Datum Viterbii Nonis Januarii Pontificatus noſtri anno tertio.

XXVII.

Ex Raynald. ann. 1268. §.4.

Sententia in Conradinum, qui ob ſpreta Apoſtolica monita Regni Hieroſolymitani juribus privatur.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Ad certitudinem præſentium, & memoriam futurorum.

Ut Romanum affectarit imperium. §.1. DUdum ad Apoſtolicæ Sedis perlato notitiam, quod Conradinus, nepos quondam Friderici olim Romanorum Imperatoris inconſultæ nimis, & temerariæ ambitionis ſpiritu concitatus, non ſolum ad obtinendum Romanum conabatur Imperium; Sed ſibi Regnum Siciliæ intitulare non veritus, ſub ejuſdem Regni titulo ſibi nomen Regium adſcribebat: quodque cum aliquibus inimicis Eccleſię diverſarum Italię partium ſceleſtas iniens factiones ſuas, per Civitates, & loca varia ſub præmiſſa intitulatione typario Regiæ Majeſtatis impreſſas litteras deſtinando turbare pacem Eccleſiaſticam, ac populum commovere in noſtrum, & ipſius Eccleſiæ, ac chariſſimi in Chriſto filii noſtri Caroli Regis Siciliæ illuſtris diſcrimen, & præjudicium nitebatur; Nos in feſto dedicationis Baſilicæ Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli Pontificatus noſtri anno ſecundo in hac majori Eccleſia Viterbienſi, pręſente tunc multitudine copioſa fidelium de Fratrum noſtrorum conſilio eidem Conradino diſtricte præcepimus, ut a præmiſſis penitus abſtineret, diſtrictius inhibentes, ne ſimilia ulterius præſumeret, aut quomodolibet uſurparet. Prohibuimus etiam univerſis, & ſingulis, ne prędicto Conradino ſicut Regi Siciliæ ſcriberent, nec ab ipſo litteras velut a Rege, aut ſub præmiſſis intitulatione, denominatione, ſeu impreſſione reciperent, neve in eum, ut in Siciliæ Regem intenderent, nec eum armis, vel ſine armis, facto, vel verbo, aut quomodolibet ad turbandum Eccleſiæ Romanæ pacem, vel contra prędictam Regem Sicilię pręſtarent ei auxilium, conſilium, vel favorem.

Regium nomen Siculum occupans: Turbarit Eccleſiæ pacem &c. Imperia Apoſtolica ſolem, ni ritu ipſi data.

Vetitum Italiæ Proceribus, ne ullum cum eo fœdus ineant, ſub certis pœnis. §.2. Specialiter Marchionibus, Comitibus, Baronibus, Comitatibus, & Univerſitatibus Caſtrorum, Villarum, & quorumcumque locorum Italiæ prohibuimus expreſſe, ne ipſius Conradini dominio, vel regimini ſeſe ſupponerent, aut eum, vel pro ipſo, ſive in favorem ipſius alium in poteſtatem admitterent, vel Rectorem quocumque nomine cenſeretur, vel ei, ſive alii pro ipſo, aut in favorem ipſius in ſe, terras, ſeu diſtrictus ſuus dominium, vel aliquod poſſe concederent, nec ſocietatem, conjurationem, aut fœdus inirent cum illo, ſeu alio in ſuum auxilium, vel favorem; illos vero, qui ſecus quacumque machinatione facerent cujuſcumque forent præeminentiæ, dignitatis, aut ſtatus, excommunicationis ſententiam, quam ea tunc in eos tulimus, incurrere voluimus ipſo facto.

Aliæ indictæ ſingulis Ordinibus pœnæ. §.3. Prælatis quoque omnibus prædiximus, quod ſi contra præmiſſa venirent, Eccleſiaſticis eos dignitatibus, prout ſuaderet juſtitia, & reliquos Clericos non Prælatos beneficiis, ſi qua forſan haberent, privaremus, & redderemus inhabiles ad habenda. Laicis etiam omnibus,

ac præ-

Digitized by Google

ac præcipue temporali Juriſdictioni Eccleſiæ præfatæ ſubjectis aperte denunciavimus, quod ſi hujuſmodi noſtram inhibitionem negligerent obſervare, privaremus eos feudis quibuslibet, quæ ab Eccleſiis, aut Perſonis Eccleſiaſticis obtinerent: ac Vaſſallos ſi quos haberent, a fidelitatis abſolveremus juramento, ſi quo tenerentur eiſdem, & perſonas eorum citra mortis, & mutilationis periculum, ac bona ipſorum, itaut ea poſſet quilibet occupare, licenter exponere curaremus. Civitates vero, Communitates, & Univerſitates quaslibet, quæ præfatam prohibitionem noſtram violare quocumque dolo, ingenio, arte, vel machinatione tentarent, voluimus interdicti ſententiæ ſubjacere.

Ac ſententia denunciata, poſtmodum contra inobedientes.

§.4. Cumque præfatus Conradinus, præcepta, inhibitiones, & comminationes hujuſmodi præſumptuoſe contemnens, nequaquam abſtinens a præmiſſis, ſuos in Tuſcia diceretur Vicarius ordinaſſe, ac Siciliæ ſe Regem intitulans litteris uteretur ſub intitulatione, ac impreſſione prædictis, ut terram in dicti Regis præjudicium commoveret, ſcandala ſuſcitaret, Eccleſiæ turbaret pacem; pro Siciliæ Rege ſe gerens, velut Rex Siciliæ dicti Regni partiretur officia, Officiales inſtitueret, Milites ſollicitaret, aliquos promiſſionibus alliceret, nonnullis privilegia indulgeret, quampluribus etiam dona in eodem Regno concederet, ſicut litterarum, & privilegiorum hujuſmodi, quæ ad manus noſtras devenerant, nos certos reddidit de prædictis inſpectio, nos univerſas, & ſingulas inhibitiones, denunciationes, comminationes, & ſententias memoratas, de prædictorum Fratrum conſilio in die Cœnæ Domini, Pontificatus noſtri anno tertio, in hac eadem Viterbienſi Eccleſia, præſente tunc multitudine copioſa fidelium, innovationes omnes, & illos, qui contra eaſdem inhibitiones, denunciationes, & comminationes temere veniendo, in præfatam ſententiam inciderunt, ac ſpecialiter Incolas Caſtri Sancti Miniati Lucanæ Diœceſis, qui ſpretis prædictis noſtris inhibitionibus, & denunciationibus ejuſdem Conradini fautores, & Nuncios receperunt; denunciavimus prælibatas ſententias incurriſſe: ipſos nihilominus, tunc de novo excommunicationis, & Caſtrum prædictum interdicti ſententiis ſupponentes, & prædicentes apertè nos adverſus eos (niſi memoratos fautores, & Nuncios infra quindecim dies poſt inſtans tunc feſtum Reſurrectionis Dominicæ de prædicto Caſtro ejicerent, ipſos nunquam receptaturi, ſive recepturi poſtmodum, & a nominati Conradini favore omnino deſiſterent) gravius, ſpiritualiter, & temporaliter, prout fore putaremus expediens, proceſſuros.

Dies Conradino a Pontifice indicta, ut ſe Sedi Ap. præſentaret.

§.5. Memorato quoque Conradino iterato de ipſorum Fratrum conſilio diſtricte præcepimus, ut a præmiſſis omnino abſtinens ſimilia nullo modo unquam tempore attentaret: alioquin ipſum ex tunc excommunicationis ſententia innodantes citavimus eum peremptorie, quod infra feſtum Beatorum Apoſtolorum Petri, & Pauli tunc primo venturum, quod pro peremptorio ſibi termino aſſignavimus, per ſe, vel per Procuratorem idoneum cum pleno, & ſufficienti mandato, Apoſtolico ſe conſpectui præſentaret, reſponſurus ſuper prædictis exceſſibus, & noſtris, ac ejuſdem Eccleſiæ beneplacitis pariturus, alioquin ex tunc, ipſius non obſtante abſentia procederemus gravius contra eum, prout videremus expediens, ac juſtitia poſtularet.

Vetitus in Italiam ingreſſus, niſi forte vellet ſe eidem Sedi præſentare.

§.6. Et quia ejuſdem Conradini præſumptuoſa temeritas, fautorumque ſuorum manifeſtis indiciis revelata malitia ipſos nobis, tam ex cauſis præmiſſis, quam ex aliis de turbatione ſtatus Italiæ reddebant manifeſta ratione ſuſpectos; nos de ipſorum Fratrum conſilio in feſto Aſcenſionis Dominicæ tranſacto noviſſime, in hac eadem Viterbienſi Eccleſia, multitudine præſente fidelium, eidem Conradino ingreſſum Italiæ curavimus inhibere diſtrictius, eo tamen ſalvo, quod ſi ad noſtram præſentiam infra terminum, quem ad hoc ſibi duxeramus, ut præmittitur, præfigendum, perſonaliter, & pacifice venire vellet, mandatis Apoſtolicis pariturus, & ſuper hoc nos præcertificare curaret tempore opportuno, ita ſtuderemus providere negotio, quod ſibi ſecurus, ac noſtris, & Eccleſiæ fidelibus non ſuſpectus ad Sedem eamdem pateret acceſſus. Quod ſi aliter contra mandatum noſtrum, & Sedis ipſius Lombardiam, vel alias partes Italiæ intrare, aut Capitaneum, aut militiam, ſeu aliam quamcumque gentem illuc deſtinare præſumeret; Nos tam ipſum Conradinum, quam omnes illos, qui cum eo venerint taliter, vel pro ipſo, necnon & omnes illos, qui eum, vel venientes pro eo reciperent, ſeu ad ipſorum adventum, vel tranſitum eis per ſe, vel per alium darent auxilium, conſilium, vel favorem publicum, vel occultum, ex tunc excommunicationis ſententia duximus innodandos.

Sed cum Pontificis impetia violarit, præſertim armatus Veronam ingrediens,

§.7. Demum vero in feſto Dedicationis Baſilicæ Principis Apoſtolorum, pro eo quod idem Conradinus præfatas noſtras inhibitiones, comminationes, ſententias, contemnendo non ſolum a prædictis ſibi tam ſolemniter, tam manifeſte, ac ſerioſe prohibitis abſtinere contempſit, ſe falſo, ac temere gerendo pro Rege Siciliæ, utendo ſigillo, intitulatione, ac denominatione præmiſſis, & cum perſecutoribus Eccleſiæ, ac Regis Siciliæ prædictorum ſe in diverſis mundi partibus in eorumdem Eccleſiæ, ac Regis præjudicium, & pacifici ſtatus Italiæ turbationem, variis factionibus implicando; verum etiam Veronenſem Civitatem cum militia elapſo dudum dictæ citationis termino intrare præſumpſit, ſe ultra velle progredi comminans, & ad Regni ejuſdem invaſionem intendere nimis præſumptuoſe proclamans, alias contra inhibitiones, comminationes, & ſententias prædictas temere veniendo, nos de Fratrum eorumdem conſilio Conradinum eumdem in hac eadem Eccleſia denunciavimus latam in eum per nos, ut præmittitur excommunicationis ſententiam incurriſſe, de novo nihilominus ex eiſdem cauſis excommunicantes eumdem, ac omnes, & ſingulos, ſi qui ad præſtandum ei ſuper præmiſſis Imperio, ſive Regno auxilium, conſilium, vel favorem vinculo juramenti adſtrinxerunt, denuntiantes juramento hujuſmodi non teneri, & ab obſervatione ipſius eos nihilominus abſolventes. Et ſi forſan in hujuſmodi propoſiti, ſeu obligationis proſecutione perſiſterent, eos ex tunc excommunicationis ſententia duximus innodandos.

Excommunicatus denunciatus cum fuit a Clemente.

Juſſus Verona, atque Italia diſcedere,

Regnumque Siciliæ non affectare ſub pœna amittendi Regni Hieroſolymitani.

§. 8. Memorato inſuper Conradino expreſſe, ac diſtricte mandavimus, ut infra menſem, ex tunc computandum, de Verona, & tota Italia cum omni ſua gente omnino diſcederet, nec de Imperio, vel Italia, & ſpecialiter de Regno Siciliæ, aut aliqua parte ipſius (in quo eum, ſicut per ſententiam felicis recordationis Innocentii Prædeceſſoris noſtri eumdem Avum ipſius latam in Concilio Lugdunenſi evidenter conſtat; & nos etiam tunc declaravimus aperte, jus aliquod non habere) ſe de cætero per ſe, vel per alium intromitteret aliquatenus, aut aliquid in his, quæ ad prædicta Imperium, ſive Regnum pertinent, contra eaſdem inhibitiones noſtras præſumeret quomodolibet attentare. Alioquin ipſum Regno Hieroſolymitano, & omni jure, ſi quod habebat in eo, Apoſtolica ex tunc auctoritate privavimus, & Vaſſallos ejus ubilibet conſtitutos, ab omni juramento fidelitatis abſolvimus, ſi quo tenebantur eidem.

Pœnæ ejus fautoribus intentatæ.

§. 9. Omnes vero, & ſingulos, qui eidem Conradino in prædictis præſtarent auxilium, conſilium, vel favorem, & ſpecialiter Ludovicum Ducem Bavariæ, Comitem Tiroli, Boſom, & Dovaria, Manfredum Malet, qui ſe Comitem Camerarium nominabat, & Conradum Frinza, quos notorium erat ipſi Conradino in prædictis aſſiſtere, ipſumque fovere; cæteroſque Marchiones, Comites, Barones, & alios cujuſcumque forent dignitatis, aut ſtatus, qui ejus Nuncios, ſeu litteras contra prædictas inhibitiones noſtras veniendo contempſerant, interdicti declaravimus ſententiis ſubjacere: ac nihilominus de novo ex eiſdem cauſis exigente proculdubio aucta eorum ex tanti temporis continuatione perfidia, ſimilibus ſententiis duximus innodandos. Specialiter autem terram memorati Ludovici Ducis Bavariæ, niſi Dux ipſe infra duos menſes, exinde computandos, prorſus a Conradini ejuſdem, in præmiſſis favore deſiſteret, Eccleſiaſtico ex tunc ſuppoſuimus interdicto; Omnes vero Marchiones, Comites, Barones, & alios quoslibet, cujuſcumque forent dignitatis, aut ſtatus, qui eumdem Conradinum, aut ejus Capitaneum, vel militiam, ſeu quamcumque aliam gentem pro ipſo de cætero in aliqua parte Italiæ contra eaſdem noſtras ſententias, inhibitiones, ſeu comminationes reciperent, omnibus privilegiis, indulgentiis, & gratiis quibuſcumque ab Apoſtolica Sede obtentis ex tunc Apoſtolica auctoritate privantes, ipſos manere decrevimus omni officio, & honore privatos: ita quod nullus eorum in Poteſtatem, Capitaneum, ſeu Rectorem, aut ad alia quæcumque officia, vel honores poſſet aſſumi: Et ſi aliqui eorum forent aſſumpti, ſententiæ latæ per ipſos, ſi Judices, inſtrumenta confecta, ſi Tabelliones eſſent, vel ſi alia quæcumque officia gererent, & omnia, quæ per ipſos Judices, vel eorum auctoritate, ſeu miniſterio in judicio, vel extra judicium fieri, ſeu geri contingeret, carere omnino robore firmitatis, ac nullius penitus decrevimus eſſe momenti, & nihilominus perſonas eorum, citra mortis, & mutilationis periculum, necnon bona mobilia expoſuimus impune ab omnibus, ac libere capienda: aliis etiam Civitatibus, & Locis Italiæ, quæ dictos Conradinum, vel Capitaneum, ſeu gentem ſuam contra præfatas noſtras inhibitiones, comminationes, & ſententias deinceps reciperent, comminantes aperte, nos ad ſimiles privationum pœnas, prout foret expediens, proceſſuros.

Conradinus juſſa omnia Apoſt. tranſgreditur.

§. 10. Verum præfatus Conradinus, ut ad nihilum deveniat, velut aqua decurrens, ad ſententias, monitiones, comminationes noſtras, ſicut aſpis ſurda ſuas prorſus aures obturans, nec præmiſſis inhibitionibus acquievit, nec expavit ſententias, nec monitionibus paruit, nec perverſitatis ſuæ propoſitum comminationibus immutavit, ſed in præcipitium præceps ruens, & præmiſſis exceſſibus illos pro viribus continuando inſtitit, & quos potuit nihilominus adjecit. Siquidem contra prædictas inhibitiones, monitiones, comminationes, & ſententias ingreſſus Italiam cum armatis Papiam venire præſumpſit, & in tantam furoris prorupit audaciam, quod aliquas partes Imperii, nec non & devotorum Eccleſiæ in Lombardia terras aggredi temerariæ præſumptionis conamine attentavit: licet in ipſis ſui conatus initiis, & temeritatis ſuæ jam pro parte ſtipendia, & arrhas confuſionis extremæ, quam proculdubio furibundus inſequitur, exinde reportarit.

Papiam cum armatis accedit.

Deſignatur anathemate.

§. 11. Nos itaque memoratum Conradinum denunciantes ex cauſis præmiſſis in excommunicationis, & alias latas in eum ſententias incidiſſe; de novo nihilominus ex eiſdem cauſis de Fratrum ipſorum conſilio excommunicamus eumdem. Denunciamus inſuper eum Regno Hieroſolymitano, & omni jure, ſi quod habebat in illo Apoſtolica auctoritate privatum; & Vaſſallos ejus conſtitutos ubilibet ab omni juramento fidelitatis, ſi quo tenebantur ei, penitus abſolutos, & terram ejus Eccleſiaſtico ſupponimus interdicto.

Regni Hieroſolymitani juribus exuitur.

Poſtulatur judicio.

§. 12. Inſuper præſente hac fidelium multitudine, dictum Conradinum aperte monemus, ſibique diſtricte præcipimus, ut infra menſem ex nunc computandum, quem pro peremptorio ſibi termino aſſignamus, humiliter ad noſtra, & Eccleſiæ mandata redire procuret, alioquin ex tunc ipſum de prædictorum Fratrum conſilio reddimus omni tempore ineligibilem, & prorſus inhabilem ad Regnum quodlibet, vel Imperium obtinendum: & nihilominus omnibus feudis, & juribus quibuſcumque, ſi qua forſan a quibuslibet tenet Eccleſiis, privamus eumdem. Porro ſupradictas inhibitiones, comminationes, & ſententias innovantes, omnes, & ſingulos, qui contra eas quocumque modo venerint; & ſpecialiter prædictos Ludovicum Ducem Bavariæ, Comitem Tiroli, Boſum de Dovana, Manfredum Malet, Conradum Trinza, qui ab ipſius non deſiſtere favore; Fridericum præterea chariſſimi in Chriſto filii noſtri Regis Caſtellæ germanum, qui præfato Conradino favendo, inſulam Siciliæ, & Terram memorati Caroli Siciliæ Regis invaſit, cum omnibus complicibus ſuis, necnon Willelmum de Pariſiis, cæteroſque, qui ſe contra eumdem Siciliæ Regem, cum Saracenis Luceriæ erexerunt, ac omnes alios, qui citra Pharum quamcumque Terram ejuſdem Regis Siciliæ invaſerunt, omneſque complices, & in hoc fautores eorum, item Guidonem Novelli, Galvannum, & Fridericum Lanceam, Conradum de Antiochia, & Joannem de Marrio, pro eo quod eidem Conradino

Ni pareat, declaratur ad omne Regnũ inhabilis.

Eiſdem pœnis ſubjiciuntur ejus fautores.

radino

Digitized by Google

radino favent aperte, & dictum Regem pro viribus impugnare conantur, cæteroſque cujuſcumque ſint præeminentiæ, dignitatis, aut ſtatus, qui contra præmiſſas inhibitiones, monitiones, comminationes, vel ſententias venire temere præſumpſerunt, denunciamus in præmiſſas excommunicationis, & alias contra fautores ejuſdem Conradini latas ſententias incidiſſe, ac de novo ea eiſdem cauſis excommunicamus eoſdem.

Loca, quæ favent Conradino, cenſuris percuſſa.

§.13. Civitates inſuper, Caſtra, & loca omnia, quæ Conradinum, aut ejus Capitaneum, vel militiam, ſeu quamcumque aliam gentem pro ipſo receperunt hactenus, vel alias prædictas noſtras inhibitiones, monitiones, comminationes, & ſententias contempſerunt, veniendo temere contra eas, & ſpecialiter prædictum Sancti Miniati Caſtrum, aut Civitatem Groſſeti, quæ non eſt dubium dicto Conradino favere; declaramus interdicti ſententiæ ſubjacere, ipſorumque Caſtri, & Civitatis Incolas ejuſdem Conradini fautores excommunicationis vinculo innodamus, Civitates etiam, Caſtra, & Loca, quæ de cætero ipſum Conradinum, Capitaneum, militiam, & quamlibet gentem ſuam recipere præſumpſerint, ea nunc ſimili ſupponimus interdicto, contra ea ſpiritualiter & temporaliter gravius proceſſuri, prout facti ſuadebit qualitas, & viderimus expedire. Prædictas vero excommunicationis ſententias prohibemus abſque ſpeciali mandato noſtro, niſi forſan in mortis articulo relaxari, quo caſu niſi abſolutionis beneficium obtinentes infra duos menſes, poſtquam reſtituti fuerint ſanitati, de loco interdicto ſi forſan inibi fuerint recedentes, noſtro ſe conſpectui curaverint præſentare ſatisfacturi de ſuis exceſſibus, pro quibus hujuſmodi ſententias incurrerunt, & noſtris beneplacitis murituri, eo ipſo in eaſdem ſententias relabantur &c.

Hæ vero ſententiæ a ſolo Pontifice diſſolvendæ.

Actum in Palatio noſtro Viterbienſi in die Cœnæ Domini, Pontificatus noſtri anno quarto.

Dat. menſe Martio 1268. Pon. An. IV.

XXVIII.

Ex Regeſtro Vatic.

Reductio Privilegii Sancti Dominici, & Sancti Franciſci Fratribus olim per Sedem Apoſtolicam conceſſi, ne alii Religioſi prope eorum domum infra ſpatium trecentarum cannarum Monaſteria ædificare poſſint, ad centum quadraginta cannas.

Privilegium hic adnotatum legere eſt ſuperius Conſtit. XII. pag. 446.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Generali, & aliis Miniſtris, ac Fratribus Ordinis Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

§.1. QUia plerumque in futurorum eventibus, ſic humani fallitur incertitudo judicii, ut quod utile conjectura veriſimilis, imo etiam attenta interdum conſideratio pollicetur, non ſolum inutile, ſed damnoſum reperiri contingat nonnunquam, quod conſulte ſtatuitur, poſtmodum conſultius immutatur. Hoc quippe neceſſitas præſentis proviſionis evidenter oſtendit.

§.2. Dudum ſiquidem, ut inter Religioſos potiſſime per noſtræ diligentiæ ſtudium æmulationis, & diſſenſionis tolleretur occaſio, & charitatis integritas ſervaretur per noſtras ſub certa forma litteras ordinandum duximus, & diſtrictius inhibendum, quod nulli liceret ea tunc de Fratrum Prædicatorum, Pœnitentiæ Jeſu Chriſti, Beatæ Mariæ de Monte Carmelo, Heremitarum Sancti Auguſtini, Sanctæ Claræ aliiſque Ordinibus in paupertate fundatis, nullique Mulierum de prædictis, ſeu quibuslibet aliis Ordinibus, aliquod Monaſterium, Eccleſiam, vel Oratorium ędificare, ſeu conſtruere, nullique Sęculari, ſeu Religioſo cujuſcumque profeſſionis Eccleſiam, vel Monaſterium, ſeu Oratorium, jam ędificatum in locum aliquem transferre de Ordinibus memoratis infra ſpatium trecentarum cannarum a veſtris Eccleſiis menſurandarum per aera, etiam ubi alias recte non permitteret loci diſpoſitio menſurari, ſtatuentes, ut quidquid contra hujuſmodi ordinationis, & inhibitionis noſtræ tenorem ex tunc ædificatum exiſteret, dirueretur omnino.

Statutum antea ut non ædificarentur Conventus infra cann. 300.

§.3. Verum quia, quod ad pacem veſtram, & prædictorum Fratrum, & Ordinum proviſum fuerat, non ſolum vobis, ſed etiam multis aliis, qui propter prædictum diffuſum cannarum ſpatium in hujuſmodi ordinatione, ac inhibitione contentum, quaſi ab omnibus etiam ſolemnibus Civitatibus inveniebantur excludi, ad ſcandalum ceſſiſſe comperimus, diverſis propterea litigiorum materiis ſuſcitatis; Nos ſuper iis cum Fratribus noſtris deliberatione præhabita hujuſmodi ſpatium de ipſorum Fratrum conſilio reſtringentes ipſum ad centum, & quadraginta cannas duximus reducendum omnibus aliiſque, in præmiſſis noſtris litteris continentur, in ſuo nihilominus robore duraturis.

Ad 140. cannas reducitur.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum Viterbii nonis Junii Pontificatus noſtri anno quarto.

Datum die 5. Junii 1268.

XXXIX.

Quod Fratres Ordinis Prædicatorum Sancti Dominici, ad Prælaturas extra Ordinem aſſumpti, antequam conſecrationis munus recipiant, omnia quæ ab Ordine habent, Conventui reſignent.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro, & univerſis Prioribus, & Fratribus Ordinis Prædicatorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Exordium.

PRovidentia laudabilis, & ſalubris in cunctis veſtris haberi debet operibus, ut exinde claritatem nominis in conſpectu Dei, & hominum habeatis.

Cauſæ Conſtitutionis.

§.1. Cum itaque (ſicut aſſeritis) contingat interdum, quod illi ex vobis, qui de Ordine veſtro ad Archiepiſcopatus, & Epiſcopatus, & alias Prælaturas Eccleſiaſticas aſſumuntur, non conſiderantes, quod ea profeſſione in ipſo emiſſa Ordine, nihil habent proprium, quod ſibi ſpecia-

Digitized by Google

cialiter valeant retinere, libros, & alia quæ apud eos hujuſmodi tempore promotionis habent, uſibus propriis applicare, ſecumque portare præſumant, in propriæ ſalutis diſpendium, & dicti Ordinis non modicum detrimentum.

Conſtitutio. §.2. Nos præſumptioni hujuſmodi volentes ſalubriter refragari, univerſis Fratribus dicti Ordinis, ad hujuſmodi Archiepiſcopatus, Epiſcopatus, & Prælaturas de cętero aſſumendis, auctoritate præſentium diſtrictius inhibemus, ne conſecrationis munus quoquomodo recipiant, antequam libros, & bona contingentia Ordinem memoratum, quæ apud eos tempore ſuæ promotionis habere contigerit, Prioribus, & Conventibus, de quibus aſſumpti fuerunt, cum integritate reſignent, niſi forſan iidem Priores de conſenſu ipſorum Conventuum, uſum illorum ad certum tempus eis duxerint concedendum. Alioquin eo ipſo ab executione Pontificalis miniſterii noverint ſe ſuſpenſos. Inter hujuſmodi autem libros non intelligimus comprehendi quaternulos, & illas chartulas, vel membranas, in quibus dicti Fratres ſibi certa notabilia cum aliquibus privatis ſermonibus collegerunt.

Nulli ergo omnino hominum &c.

Datum die 9. Junii 1268. Pon. An. IV. Datum Viterbii quinto idus Junii Pontificatus noſtri anno quarto.

XXX.

Archiepiſcopi, & alii Prælati, gratias, & privilegia Ordini Fratrum Prædicatorum Sancti Dominici, vel Fratribus Minoribus Sancti Franciſci interpretari prohibentur.

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Magiſtro, & Fratribus Ordinis Prædicatorum, & Generali Miniſtro, & Fratribus Ordinis Minorum, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

Proemium. ORdinis veſtri Sacra Religio, ſub qua virtutum Domino in humilitate ſpiritus laudabiliter deſervitis, promeretur, ut nos ipſum Ordinem ſincera diligentes in Domino charitate, illa vobis libenti animo concedamus, per quæ materia ſubmota gravaminis, ſtatus veſtri tranquillitas procuretur.

Cauſæ faciendæ prohibitionis. §.1. Sane tranſmiſſa nobis conqueſtione monſtraſtis, quod nonnulli Archiepiſcopi, & Epiſcopi, & alii Eccleſiarum Prælati, veſtris libertatibus derogantes, Indulgentias, ſeu Privilegia vobis ab Apoſtolica Sede conceſſa interpretari, & ad ſuum intellectum trahere moliuntur (quamquam intellectum ipſum verba Indulgentiarum, & Privilegiorum hujuſmodi eſprimere videantur) ac vos juxta ipſorum interpretationem Privilegia ipſa ſervare compellunt, in veſtrum non modicum præjudicium, & gravamen.

Prohibitio de qua in Rubrica. §.2. Quia vero ſuper hoc Apoſtolicæ proviſionis remedium imploraſtis: nos veſtris ſupplicationibus annuentes, ne præfati Archiepiſcopi, Epiſcopi, & Prælati alii prædicta Privilegia, & Indulgentias, ſive clara, quæ interpretatione non indigent; ſive dubia contineant, de cętero interpretari præſumant auctoritate præſentium diſtrictius inhibemus, volentes, ut cum ejus ſit interpretari, cujus eſt condere, interpretatio ſuper hujuſmodi dubiis, & obſcuris, dictæ Sedis judicio requiratur.

Nulli ergo hominum liceat &c.

Datum Viterbii nonis Julii Pontificatus noſtri anno quarto. Datum die 7. Julii 1268. Pon. An. IV.

XXXI.

Abrogatio Statutorum quorumdam in Capitulo Generali Cartuſien. Ordinis editorum, quodque de cętero in dicto Capitulo contra Conſtitutiones Ordinis edi nequeant. *Ex Regeſtr. Vatic.*

Clemens Epiſcopus Servus Servorum Dei. Dilectis filiis Priori, & Conventui Domus Majoris, & univerſis Prioribus, Fratribus, & Converſis Carthuſien. Ordinis, ſalutem, & Apoſtolicam Benedictionem.

CHriſti Sponſam Sanctam Eccleſiam nullam rugam habentem, aut maculam ſub unitate fidei Religionum diverſitas non mediocriter venuſtate decorat, quæ licet una dici poſſit, & debeat propter ſuorum Civium unitatem; ſuis tamen per Orbem domibus diſtributa ſupernæ retinet Civitatis exemplar, quæ cum ſit unica multas habet teſtante Domino manſiones. Hæc eſt veteris quidem Archa Noe miro ſtudio fabricata manſiunculas habens, & Cameras, ac triſtega, hæc Joſeph miſtici tunica Polimica, hæc demum ipſius Domini veſtis eſt inconſutilis, ſed deſuper contexta per totum, ut ex iis pateat, & Eccleſiæ ipſius unitas, quæ regularium diſtinctionem Profeſſionum non abicit, & earumdem diverſitas materni corporis, nec tollit, nec lacerat unitatem. Ad hanc ſane pulchritudinem mirabilem, qua ſplendet, & ſplenduit quaſi quadam varietate circumdata pia Mater, retroactis temporibus adjecit plurimum Ordo veſter a ſuis Fundatoribus Viris ſpiritualibus, & tamquam adeps penitus a carne ſeparatus magno pariter, & exacto conſilio circumciſus, qui ab hominum ſeparati conſortiis, & ad vitæ ſubſidia neceſſaria, ſatis paucis contenti Aquilarum more nidum ſuum in arduis poſuerunt, & præruptis ſilicibus, & inacceſſis rupibus habitantes deliciarum hortum ſcalentis Heremi ſolitudinem arbitrati, ubi lectionibus, orationibus, & contemplationi vacantes ſolicitudine Marthæ ſepoſita ſubſederunt ad pedes Domini cum Maria. Proemium.

§.1. Tandem ut eo liberius, tam ſtudioſum otium, tam otioſum ſtudium proſequerentur ad votum, quo curis temporalium paucioribus tenerentur, certos ſibi poſſeſſionum terminos circa genus, ſexum, & numerum animalium proceſſu temporis ſtatuerunt, ut ſicut rerum poſſeſſio limitem, ſic & cupiditas finem acciperet, cum ſecundum ſignorum multitudinem ignis ardeat, & deducto ſtipite, vel ſubducto conſueverit flamma minui, vel perire. Carthuſien. certum animalium numerum ſibi aſſignant.

Cęte-

§.2. Ceterum, ut audivimus pro tantis Patribus nati ſunt filii, ſi tamen filii dici debeant, qui paterna veſtigia non ſequuntur, in Capitulis Generalibus ad officium Diffinitorum aſſumpti ficto quodam compaſſionis affectu domorum quarumdam veſtrarum deplorantes penuriam; cauſantes inſuper, quod generaliter totus Ordo per Religiones pauperes, & modeſtos eleemoſynis pluribus defraudatur, quibus olim conſueverat ſubſtentari. De antiquis Conſtitutionibus, & obſervantiis veſtri Ordinis immutare plurima præſumpſerunt, & nuper inter cetera ſtatuerunt, quod domus ſingulæ omnis generis animalia libere poſſiderent, quodque Procurator Major cui ter in anno valeat equitare, quodque Præbendarii veſtri in veſtris valeant Cœmeteriis ſepeliri, & quod Prioribus, & Conventibus ſingularum domorum liceat terras ſuas, & Grangias ad cenſum dare perpetuum, & contractum quemcumque facere, converſis, & redditis minime requiſitis, & plura alia, quæ a vetuſto ejuſdem Ordinis uſu laudabili noſcuntur penitus aliena, nonnulla inſuper adjungentes, quæ prærogativis præjudicant, quas domus veſtra Major habuiſſe dignoſcitur ab antiquo, ſicque, ut dicitur per diverſa Capitula, tam ſeveræ, quam utiles, & ſinceræ Conſtitutiones, & obſervantiæ Ordinis relaxantur, obſcuratur aurum ipſius, & color optimus immutatur, & qui procurant talia ejuſdem Ordinis excellentiæ detrahunt, dum infirmitati condeſcendere ſe confingunt.

In Capitula Gen. facta leges Ordinis Conſtitutionibus obviantes.

§.3. Nos vero, qui vos, & veſtrum Ordinem, & diligimus, & dileximus ex affectu, in quo bonæ memoriæ, qui ſecundum carnem nos genuit, Pater noſter & religioſe vixiſſe noſcitur, & agonem ſuum feliciter creditur conſummaſſe, dictis ſtipendiis, & ſimilibus ſalubri conſilio duximus obviandum, ad id noſtrum flectentes intuitum, ut nec Ordinis libertas pereat circa ea, quæ Capitulum Generale pro tempore ſtatuenda decreverit, nec in eam evagetur licentiam, ut ejuſdem rigores, tam celebres, tam famoſos levis impetu voluntatis evacuet, a Sanctis Patribus, non ſine conſilio prout credimus Sancti Spiritus introductus, & ad vitam communem redigat tam præclaræ Religionis ſtatum, & eminentiam ſingularem, ut per hanc viam mediam & eorum vitemus calumniam, qui cito Nobis objicerent, quod facile de jejuniis diſputat venter plenus, & illorum obviemus aſtutiæ, qui ſub celitio pluſquam expedit fortiſan delicati, ut voluntati propriæ ſatisfaciant, ne, quod abſit, dici conveniat voluptati neceſſitatibus aliorum ſeſe compati ſimulant, defectum hujus temporis allegantes, qui ut dicunt non patitur tantæ diſtrictionis cenſuram; Statuimus ergo, & obſervari inviolabiliter præcipimus, quod de antiquis ipſius Ordinis Conſtitutionibus Generali Capitulo, vel Diffinitoribus, nunquam liceat abſque Prioris, & Monachorum domus Majoris Cartuſien. conſilio, & aſſenſu aliquid immutare, ſed nec eis conſentientibus immutatio hujuſmodi robur habeat, donec eorum perdurante conſenſu, in tribus Capitulis Generalibus ſucceſſive fuerit confirmata. Quod ſi ſecus fuerit attentatum, id decernimus irritum, & inane.

Infirmantur addita prohibitione quidquam de antiquis Ordinis Conſtitutionibus immutandi.

§.4. Et licet Conſtitutiones tam Canonicæ, quam Legales non præterita regulariter, ſed futura dumtaxat reſpiciant: ea tamen, quæ in veſtro Capitulo Generali nuper fecere ſtatuta, quorum, vel in ſpecie, vel in genere ſupra fecimus mentionem penitus reprobamus, & omni carere volumus robore firmitatis.

Nulli ergo omnino &c.

Datum Viterbii undecimo Kalendas Septembris Pontificatus noſtri anno quarto.

Dat. die 22. Aug. 1268. Pon. An. IV.

Finis Tomi Tertii.

INDEX

Digitized by Google

INDEX
NOMINUM ET RERUM PRÆCIPUARUM.

Numerus Paginam indicat. A. primam columnam. B. ſecundam deſignant.

A

Abbates a Prioribus, quos inſtituunt, nullam penſionem exigere debent. 370.
Abſolon Archiep. Lunden. 75. b.
Acuti Caſtrum Anagninæ Eccleſiæ adjudicatum. 389. a.
Ademarus Epiſc. Santonen. 21. b. Bona nonnulla donat Cluniacenſibus. ibid.
Admontenſe Monaſterium. 12. b. Bona ei confirmata conceſſaque Privilegia. 13.
S. Ægidii Toloſan. Monaſterium. 125. b. Ad dominium S. Petri pertinens. ibid. Bona ei confirmata. ibid. Conceſſa Privilegia. 126. b.
Agareni graſſantur in Regnis Caſtellæ, & Legionis. 87. b. Cruciata ad eos fugandos indicta. ibid.
Agricultorum ſecuritas. 219. a.
Aienſe Monachi componunt cum Archipresbytero de Rupella ſuper diviſione oblationum. 21. a. Bona eis data ab Hiſemberto de Caſtro Alione. 22. a.
Albanenſis Eccleſia. 189. a. Ejus Epiſcopus Papæ familiaris, & Collateralis. ibid. Jura ei confirmata. ibid.
Albertus Ep. Anagninus. 250. a.
Albertus Comes de Mangono. 219. b. Loca nonnulla ei in Feudum conceſſa. ibid.
Albigenſium ſcelera. 119. b. Indulgentia propoſita contra eos pugnaturis. 135. b. 258. a.
De Alderſpach Monaſterium. 168. a. Bona ei confirmata conceſſaque privilegia. 168. b.
Alexander Ep. Scalenſis. 47. b.
Alexander Scotorum Rex. 200. b.
Algburga Sardiniæ Regina. 2. b.
Alphonſus Caſtellæ Rex in Imperatorem electus. 411. a. Romanorum Rex appellandus. 411. b. Sepulchrum ſibi in Inſula Gadicen. conſtruit. 412. a.
Alphonſus Portugalliæ Rex de Roman. Eccleſia optime meritus. 151. a. 194. b. Regnum ei confirmatum ibid.
Alphonſus Comes Bononienſis. 304. a. Ei commiſſum Luſitaniæ Regnum regimen ob Fratris inertiam. ibid.
Anagnina Eccleſia. 250. a. Ei Eccleſiæ nonnulla adjudicatum. ibid. Aſſertum Caſtrum acuti. 379. a.
Anaſtaſius Theſſalonicenſis Primas declaratus a S. Leone Magno. 149. b.
Andreas Hungariæ Rex. 133. a. Nonnulla concedit Capitulo Strigonienſi. ibid.
Anglia Regnum ratione Dominii ad Apoſtol. Sedem ſpectans. 179. b. Statuta a Magnatibus contra ejuſdem tranquillitatem edita irritantur. 414. a.
Anglicanæ Eccleſiæ Jura perturbantes excommunicati. 347.
S. Aniani Aurelianen. Eccleſia. 115. a. Bona omnia eis confirmata. ibid. Ejus Canonicis conceſſa privilegia. 115. b.
Anicienſi Capitulo data Regula. 456. & ſeq.
B. Antonius Patavinus. 271. b. SS. Cathalogo adſcriptus. 272. b.
Apoſtatarum pœna. 298. a.
Appellationis remedium inventum ad ſubſidium oppreſſorum. 27. a. Ejus gradus. 30. a.
Appellationi de rebus modicis factæ non deferendum. 30. a. Quando ei deferendum. 63. a.
Appellatione interpoſita nihil licet innovari. 27. a. Ea non obſtante Epiſcopi procedere debent in cauſis fornicationis Eccleſiaſticorum. 250. b.
Aquila in Civitatem erectam, & Epiſcopatu ornata. 380. a.
Aragonum Reges ab Archiepiſcopo Tarraconen. coronandi. 113. a. Regnum a Sede Apoſtolica ſuſcipiunt. 163. a.
Arborenſis Provincia Piſanis Archiep. tanquam Primati ſubjecta. 67. b.
Arducius Ep. Gebennen. 19. a. Jura ei aſſerta. ibid.
Armachanus Archiepiſc. Provinciæ Thuamen. Primas. 367.
Arnaldus Abbas de Melros. 2. a.
Arnaldiſtæ. 9. b. Excommunicati. ibid.
Athenienſis Eccleſia. 130. Bona ei confirmata. ibid. Pallium Archiepiſcopo conceſſum. 131. a. Ejus indemnitati conſultum. 131. b.
Audoiſa Abbatiſſa S. Coſmæ de Tolliacotio. 39. a.
S. Auguſtini Eremitarum Ordo. 298. a. Indulgentia eorum Eccleſias Viſitantibus. ibid. Regulæ nonnullæ. 332. & ſeq. Diverſa Veſtium forma pro diverſitate gradus in Ordine. 362. a. Alia Regula. 362. b. Ex diverſis familiis unus conflatus Ordo. 373. b. Datæ ſuper hoc leges. ibid. A Villani Caſtrum Sabaudo Comiti conceſſum. 252. a.
Auximani Sedi Ap. Rebelles. 293. a. Epiſcopatu privati. 293. a. 314. b. Humanatis Epiſcopo additi. 314. b. Epiſcopatus eis reſtituitur. 413. b.
Azzo VII. Marchio Eſtenſis. 187. b. Marchia Anconitana ei conceſſa id Feudum. ibid.
Azza de Fregnano. 220. a. Loca nonnulla in feudum ei conceſſa. ibid.

B

Balduinus Flandriæ Comes. 69. b. Fœdus init cum Philippo Franciæ Rege. 70. a. Sub tutela Sedis Apoſtolicæ ſuſcipitur Privilegiaque ei conceduntur. 80. b. Ad Imperium C. P. vocatus. 111. b. Ejus pro Religione zelus. 112. a.
Baraſon Sardiniæ Rex. 2. b. Caſſinenſi Monaſterio nonnulla donat. ibid.
Bartholomæus Archiep. Turonenſis. 82. b.
Bartholomæus Epiſ. Agrigentinus. 5. a. Bona nonnulla Eccleſiæ Monte Regal. donat. ibid.
Bellunen. Eccleſia. 14. a. Bona ei confirmata, & conceſſa Privilegia. ibid.
Benedictus Ep. Spoletanus Interamnenſem Eccleſiam ſibi adjudicari nititur. 195. b.
S. Benedicti Ordinis Provincia Narbonen. 254. a. Statuta pro Regulari Diſciplina in ea inducenda. ibid.
Beneficia Eccleſiaſtica antequam vacent non promittenda. 9. a. 60. b. 124. b. Ad ea perſonæ idoneæ præſentandæ. 124. b. 212. a. Duo ſimul non retinenda. 212. a. Quæ apud Sedem Apoſt. vacant eidem reſervantur. 437. a.
Beneventum. 70. b. Salarium ejus Judicibus aſſignatum. ibid. Juris S. Petri. 221. b. Leges pro eis tranquillitate ſancita. ibid.
Benvenutus Ep. Auximanus. 413. b.
Beraldus Abbas Sublacenſis. 36. a.

Bergomenſis Eccleſia Capitulum compoſitionem init, quæ auctoritate Apoſtolica confirmatur. 42. a.
Bernardus Ep. Sanctonen. 21. a.
Bernardus Magiſter Waldenſium. 143. b. Fidem Catholicam profitetur. ibid.
Bernwardus Epiſ. Hildesheimen. 49. b. Sanctorum Albo adſcriptus. ibid.
Bertoldus Comes. 221. b. Ei in feudum conceſſa terra Partuſilli. ibid.
Boleſlaus Calvus Dux Legnicenſis. 380. b. Vratiſlavienſem Epiſcopum carceri mancipat. ibid. Fruſtra monitus ab Alexandro IV. de eo liberando. ibid. Excommunicatur. ibid. Cruciata contra ipſum indicta. 381.
Bononienſes ſtatuta nonnulla edunt contra libertatem Scholarium quæ infirmantur. 213. b.
Bonus Ep. Senenſis. 136. b.
Bracaren. Eccleſia. 87. b.
Bremenſis Eccleſia. 34. b. Epiſcopatus ei ſuffraganei. ibid.
Bulla dimidia. 68. a.
Burgulienſibus Monachis data Regula. 113. b.
Burkardus Ep. Argentin. 11. a.

C

CAjetanis conceſſum Jus cudendi monetam. 260. a. Antiqua confirmata Privilegia. 250. b.
Calaritana Provincia Archiepiſ. Piſanis in ſpiritualibus ſubjecta. 67. b.
De Calatrava Militaris Ordo. 80. b. Inſtituta ei tradita. 81. a. Bona confirmata. ibid. Conceſſa Privilegia. ibid.
Camaldulenſis Ordinis Abbates remoti appellatione non gaudeat. 236. a. Ad hunc Ordinem tranſire poſſunt Religioſi cujuſcumque Congregationis. 247. b. Privilegia ei conceſſa. 375. a. Omnia Monaſteria Priori Camaldulenſi ſubjecta. 378. b. 386.
Camminenſis Civitas Epiſcopali dignitate donata. 34. a.
Canonici Regulares ſinguli in locis popularibus degere non debent. 34. b.
Canonicales Domus Laicis, & mulieribus nulo modo non locandæ. 20. b.
Cantuarienſes Monachi. 44. a. Contra eos attentata ab Archiep. Cantuarienſe caſſantur. ibid.
Cardinales S. R. E. moleſtantes, accidentes &c. Banno puniendi, & beneficiis teſtandi privi. 239. b. Excommunicati. 240. a.
Carmelitis data Regula. 242. Regulæ hujuſmodi declarata. 314. a. 369. a.
Carnotenſis Eccleſiæ beneficia reſidentibus tantum concedenda. 7. b.
Carolus Comes Andegavenſis. 438. a. De Regno Siciliæ a Delegatis Apoſtolicis inveſtitus. 438. b. Conditiones ei indictæ. 440. b. Deſtinati Legati ad eum inungendum. 447. & ſeq.
Carthuſienſium ſolitudini conſultum. 195. Ejus oblati gaudent Ordinis Privilegiis. 271. a. Statutum de ordinatione Capituli Generalis. 357. b. In Capitulis Generalibus Decreta contra Conſtitutiones Ordinis non edenda. 471.
Caſſinenſe Monaſterium. 35. a. Cæteris per Occidentem Cœnobiis prælatum. ibid. & 177. a. Bona omnia ei confirmata. 176. a. Privilegia conceſſa. ibid. Regulæ pro reformatione Monaſterii datæ. 206. b. Ei confirmatum Privilegium Zachariæ Papæ. 266. b.
Caſtellanæ Civitati pedagium conceſſum. 287. a.
Catanenſis Eccleſia Archiepiſcopo Montiſregalen. ſubjecta. 4. b.
Cathari excommunicati. 9. b.
In Cauſis Eccleſiaſticis teſtes cenſuris compellendi. 43. a.
Chriſtus primum Eccleſiæ fundamentum. 82. a. 275. a.
Ciſtercienſes. 15. a. Eorum conſuetudines, & privilegia confirmata. 15. b. Ad fugitivos ſui Ordinis recipiendos cogi non poſſunt. 105. a. Privilegia eis conceſſa in viridi obſervantia. 201. a. A Decimarum, & Novalium ſolutione exempti. 238. Ejus Monaſteria talis non gravanda. 282. a. Eidem in Monachorum bonis ſuccedant. 306. b. Regulæ (vulgo Charta Charitatis appellatæ) declarantur. 429. b. & ſeq.
Civitates duæ vicinæ in Metropoles non erigendæ. 4. a.
B. Clara. 364. b. Ejus vita qualis fuerit. ibid. Miracula. 365. b. Virginum Canoni adſcripta. 366. b.
Clariſſarum Ordo. 334. b. A S. Franciſco eis data Regula. ibid. Hujuſmodi Regulæ quæ ſint. 335. & ſeq. Hæ regulæ declaratæ. 417. & ſeqq.
Clerici injuriam paſſi teſtimonio ſtandum. 43. a. Clerici ad Secularia non trahendi judicia. 316. b.
Cluniacenſe Monaſterium. 18. a. Bona ei confirmata Privilegiaque conceſſa. 18. a. 32. Immediate ſubjectum Sedi Apoſt. ibid. Donatio ei facta ab Ademaro Epiſcopo Sanctonen. 21. b. Perpetuo exemptum ab omni Jurisdictione. 32. a.
Cluniacenſium demandata reformatio. 157. b. Regula pro reformatione. 278.
Colojonnes Rex Bulgarorum. 107. a. Sceptrum ac Diadema ei miſſum ab Innocentio III. 107. b. Data eidem facultas cudendi monetam. ibid.
Compoſtellana Eccleſia. 87. b. Quæſtio inter eam, & Bracarenſem de jure ſuper Ulixbonen. & Elboren. Eccleſiis. ibid. Erecta in Metropolim. 89. b. Bona ei confirmata. ibid.
Conceſſiones ſecundum temporis circumſtantias immutandæ. 363. a.
Concilii Lateranen. generalis Indictio. 162. b.
Concilii Lugdunen. Indictio. 299. b.
Confraternitates laicorum in Urbe non erigendæ inconſulto Pontifice. 277. b.
Conradus Archiepiſcopus Moguntinus. 102. a.
Conradinus, ſeu Conradus Conradi filius. 375. b. Interdictum electoribus, ne eum eligant in Regem Roman. 376. a. 406. b. 450. b. Proceſſus contra eumdem. 466. b. Excommunicatus. 467. b. & ſeq. Regni Hieroſolymitani juribus privatus. 468. b.
Conſervatores eligendi quales. 371. b. Quæ eorum ſint munia. 372. a.
Corinthienſi Eccleſia bona confirmata, & conceſſa Privilegia. 152. b.
Corporis Chriſti inſtituta feſtivitas. 415.
S. Coſmæ de Viecovario Monaſterium. 153. b. Bona ei confirmata. ibid.
S. Coſmæ de Talliacatio Monaſterium. 39. a. Bona ei confirmata, conceſſaque Privilegia. ibid.
Cremonenſis Eccleſia Mediolanenſi ſubjecta. 246.
Cruciferorum Ordo Bononiæ inſtitutus. 25. b. Bona ei confirmata, conceſſaque Privilegia. ibid.

D

DAcia Regnum ad Eccleſiæ Romanæ jus ſpectans. 136. a. 219. a. Illud perturbantes anathematizati. 219. b.
S. Damiani Monialibus data Regula. 309. b. & ſeq.
Decretalium auctoritas. 284. a.
Dolenſis Eccleſia. 82. b. Turonen. Archiepiſcopo tamquam Primati ſubjecta. 86. b.
B. Dominicus regularem vitam cum ſociis inſtituit. 178. b. Sanctis adnumeratur. 283. b.
Durandus de Oſca Fidem Catholicam profitetur. 141. b.

E

B. Eadmundus Archiep. Cantuarien. 307. a. Ejus virtutes, & miracula. ibid. Cælitum faſtis adſcriptus. 308. a.
Eadmundus Henrici II. Angliæ Regis Filio Siciliæ Regnum ab Innoc. IV. ablatum. 425. b. Declarat Clemens IV. nunquam eum fuiſſe verum Siciliæ Regem. 426.

Ebo-

Eboracenſis Eccleſia. 55. b. *Bona ei confirmata.* ibid. *Privilegia Capitulo conceſſa.* 56. a. *Ejus Archiepiſcopus ſuſpenſus.* 57. a. *Commiſſio Inquiſitionis ſuper ejus exceſſibus.* 57. b. & ſeq.
Ebraudus Archiep. Salisburgen. 209. b. *Ex indulta Sedis Apoſt. Secbowienſem Epiſcopatum erigit.* ibid.
Eccleſiæ fundamentum Chriſtus. 82. a. 275. a.
Eccleſia polluta quomodo emundanda. 43. a.
Eccleſiaſtici in hæreſim labentes degradandi. 10. a. *Leges in eos contra Canones latæ invalidæ.* 116. b. *Item ſi ſint contra eorum libertates.* 218. a. *Collectæ, aliæque onera eis non imponenda.* ibid. *Ad ſæcularia tribunalia non trahendi.* 218. b. 409. b. 412. b.
Elboren. Eccleſia Compoſtellanæ ſubjecta. 87. b.
B. Eliſabeth. Regis Hungariæ filia. 286. b. *Sanctarum albo adnumeratur.* 287. b.
Epiſcoporum officium afflictis, & laborantibus ſubvenire. 28. a. *Eorum electio in Regno Siciliæ quomodo facienda.* 75. a. *Duo in eadem Diœceſi eſſe non debent.* 222. b. *Eccleſias ære alieno gravare non debent.* 271. b. *Debent vero infra ſex menſes conſecrari.* 352. b.
Excommunicatos publice recipientes ſunt, & ipſi excommunicati. 60. a.
Expectativarum conceſſio, quam ſit inconveniens. 352. b.
Ezelinus. 343. b. *Ejus tyrannis, & ſcelera.* ibid. & ſeq. *Dies ei indicta ut coram PP. ſiſteret.* 344. a. *Excommunicatus.* 344. b.

F

FAventes multa patrant ſcelera. 189. *Excommunicati* 190. b. *Civitas interdicto ſuppoſita.* 190. a.
Filius patris in beneficiis eccleſiaſticis ſuccedere non debet. 26. b.
Fiſcannenſe Monaſterium. 49. a. *De ſpeciali jure S. Petri.* ibid. *Privilegia ei conceſſa.* ibid.
Foroſimproniensis Eccleſia. 236. a. *Bona ei confirmata.* ibid. *Diœceſis aſſignata.* 236. b. *Eidem aſſerta Plebs de Sorbitulo.* 237. a.
Foſſa nova Monaſterium. 123. b. *Sub Sedis Ap. protectione.* 124. a. *Altari ibi conſecrat Innocentius III.* ibid.
B. Franciſcus de Aſſiſio Minoritis dat Regulam. 229. b. *Ejus Teſtamentum.* 231. b. *Tres Ordines inſtituit.* 257. b. *Miraculis clarus.* ibid. *Canonizatur.* 258. a. *Stigmatibus inſignitus.* 291. a. *Stigmatum veritas comprobata.* 368. b.
Fridericus Ænobarbus. 98. b. *Alexandrum PP. & Eccleſiam perſequitur.* ibid.
Fridericus II. Imperator. 9. b. *Monaſterium de Huenburg reſtaurat.* 11. a. *Privilegia concedit Monaſterio Admuntenſi.* 13. a. *Leges fert pro libertate Eccleſiaſtica.* 217. b. *Excommunicatus ſub conditione.* 251. a. *Monitus pejora patrat.* ibid. *Cenſura in eum lata.* 251. b. *Promiſſis pro Terra Sancta non ſtat.* ibid. *Eccleſiæ conciliatus.* 262. b. *Nova patrat facinora.* 291. b. *Iterato percuſſus anathemate.* 292. a. *Leges per eum ſancitæ contra Hæreticos.* 295. b. *Ad Concilium Lugdunenſe citatus.* 299. b. *Æquæ leges et ad pacem indictæ.* 300. a. *Sæpius pejerat.* 300. b. *Pontificiæ ditionis invaſor.* 301. a. *Siculæ Eccleſiæ oppreſſor.* 301. b. 315. a. *Sacrilegus.* 302. a. *De hæreſi ſuſpectus.* ibid. *Jure Imperii, & Regni privatus.* 302. b.
Fridericus Siciliæ Regis filius. 96. b. *In Imperatorem electus.* ibid. *Quare imperium ei abjudicatum.* 97. a.
Fulginates ſtatuta nonnulla faciunt contra libertatem Eccleſiæ. 210. b. *Dicta eis dies.* ibid. *Epiſcopatu privati.* 428. a. *Ad Fidem Eccleſiæ Rom. revertentibus eadem dignitas reſtituta.* ibid.

G

GAbriel Abbas Montis Virginis. 61. a.
Galterius Archiep. Rotomagen. 27. a.
Galterius Abbas Vizeliacenſis. 166. b. *Componit cum Herveo Comite Nivernenſe.* 167. a.
Gaufridus Archiep. Burdegalen. 21. a.
Gaufridus Archiep. Eboracenſis. 46. b. *Dunelmenſem excommunicat.* ibid. *Suſpenſus declaratur.* 57. a. 59. b. *Ad Sedem Ap. appellat.* 57. b. *Ejus exceſſus.* 58. b.
Gemblacenſe Monaſterium. 165. b. *Bona omnia ei confirmata, & conceſſa Privilegia.* 166.
Gerardus Ep. Bellacen. 14. a.
Gerardus Abbas Grandimonten. 35. b.
Germanus Patriarcha C. P. 274. b. *Religioſi Viri ad eum miſſi.* ibid. *Ad eum admonitio ad unitatem Eccleſiæ revertatur.* 276. b. & ſeq.
Godefridus I. & II. Bona nonnulla donant Templariis. 16. a.
Gradenſis Eccleſia. 22. b. *Patriarchalis dignitas ei confirmata.* ibid. *Aſſertum primatiæ jus ſuper Archiepiſcopatum Jadertinum.* 23. a.
Græci in Diœceſibus Latinorum degentes latinis Epiſcopis ſubjecti eſſe debent. 283. a.
Græcis indulgendum, ut ſuos ritus ſequantur. 340. a. *Explicationem Rituum hujuſmodi.* ibid. *legere eſt.*
Græcorum error de Proceſſione Spiritus Sancti 111. a. *Imperium ab eis ad Latinos quomodo translatum.* 111. b.
Grandimontenſes Monachi. 33. b. *Regulæ nonnullæ eis datæ, conceſſæque exemptiones.* ibid. *Eadem confirmata Regula.* 35. b. *Alia Statuta.* 147. *Ordo reformatus.* 203. b. *Bona ei confirmata.* 205. b.
Gregorius Catholicus Armenorum. 95. a. *Primatum Rom. Eccleſiæ confitetur.* ibid. *Papam vero Univerſalis Eccleſiæ caput.* 95. b. *Ad perſeverantiam adhortatur.* ibid.
S. Griſogoni de Urbe Eccleſia. 92. b. *Ei ſubjecta alia S. Salvatoris de Curte.* ibid. *Bona confirmata.* 93. b.
Gualterius Panormitanus Archiep. 4. b.
Gualterus Archiep. Corinthienſis. 152. b.
Guillelmi de S. Amore contra Mendicantes Liber damnatus. 378. b. & 379. b.
Guillelmus Achajæ Princeps bona Eccleſiarum occupata reſtituit. 227.
B. Guillelmus Ep. Bituricen. 180. a. *Commiſſa Inquiſitio ſuper virtutibus, & miraculis ejuſdem.* 180. b. *Sanctorum Albo adſcriptus.* 197. b.
Guillelmus Archiep. Montiſregalen. 3. b. *Pallium ei conceſſum.* 5. a.
Guillelmus Siciliæ Rex. 4. a. *Monaſterium Monteregalen. fundat.* ibid. *Illudque bonis auget.* ibid.
Guillelmus Ep. Pictaven. 9. a.
Guillelmus Abbas Grandimontenſis. 23. b.
Guillelmus de S. Antonino fidem orthodoxam profitetur. 141. b.
Guillelmus Ep. Magalonen. 171. a. *Eidem feudum conceſſus Comitatus Melgarii.* 171. b.
Guimundus de Rocca Romana. 53. a. *Ejus conceſſio Theanen. Eccleſiæ facta.* ibid.

H

HAdrienſis Eccleſia in Cathedralem erecta, & Pennenſi unita. 321. a.
Hartwicus Archiep. Bremenſis. 34. b.
Hæreſis inter publica crimina numeranda. 297. a. *Relapſus quis dicatur.* 389. b.
Hæretici damnati, & excommunicati. 9. b. & ſeq. *Eorum fautores, defenſores &c.* 10. a. *Poteſtati ſæculari tradendi, ut puniantur.* ibid. & 296. a. *Suſpectorum, & relapſorum pœna.* ibid. 296. a. *Conſiliis, & dignitatibus Civitatum non admittendi.* 71. b. *Sæculari Curiæ tradendi.* 116. a. *Quomodo puniendi.* ibid. *Pœna contra eorum fautores.* ibid. & 218. b. 296. a. 297. b. *Sacramenta eis, & eccleſiaſtica ſepultura deneganda.* 116. b. *Statuta contra eos edita a Rectoribus Civitatum juranda.* ibid. 218. b. 297. b. 324. a. *Eorum bona fiſco applicanda filii vero ſucceſſionis jure privandi.* 218. b. *Penitente perpetuo carceri mancipandi.* 296. a. *Beneficio appellationis non gaudent.*

Digitized by Google

dent. 298. a. Eorum poſteri officiis, & bonis privandi. 296. a. Revelantes ſervandi indemnes. 296. b. Ubicumque fuerint capiendi. 296. b. Si convincantur comburendi. 297. a. Banno exponendi, eorumque bono publicando. 323. b. 324. b. Conſtitutiones contra eos latæ Capitularibus Civitatum inſcribenda. 324. a. 438. a. 449. a. Hujuſmodi Conſtitutiones ibidem legere eſt, & poſt. 345. Ab eorum fautoribus reſipiſcentibus cautio præſtanda. 329. b. 391. b.

B. Hedwiges. 452. b. Illuſtre ipſius genus. ibid. Ejus virtutes. 453. Miracula. 454. b. & ſeq. De his inquiſitum. 455. b. Sanctorum Cathalogo adſcribitur. ibid.

Henricus C. P. Imperator Conſtitutionem ſancit contra libertatem Eccleſiaſticam. 152. a. Ea Conſtitutio infirmata. ibid.

Henricus Imperator a Cæleſtino III. de Imperio inveſtitus. 96. b. Ejus ſcelera. 98. b.

Henricus Svevus Paſchalem II. per violentiam capit. 98. a. Ab eoque Privilegium (de Inveſtituris Eccleſiarum) extorquet. ibid.

Henricus II. Angliæ Rex tractatum init cum Innocentio IV. de Regno Siciliæ Edmundo filio concedendo. 425. b. Quare nullum jus ei ſuper eodem Regno competat. 426.

Henricus Archiep. Bituricen. 34. b.

Henricus Patriarcha Gradenſis. 22. b.

Henricus Ep. Albanen. 6. a.

Henricus Ep. Argentin. 11. a.

Herveus Ep. Trecenſis. 118. a. 128. b.

Herveus Comes Nivernenſis. 166. b. Componit cum Monachis Vizeliacenſibus, & a cenſuris abſolvitur. 167. a.

Herrart Abbatiſſa de Hoenburg. 11. a.

Hoenburg Abbatia a Friderico II. Imperatore reſtaurata. 11. a.

S. Homoboni virtutes. 79. b. Miracula, & Canonizatio. 80. a.

Hugo Pſeudo-Ep. Sancti Andreæ. 31. a. Eidem obedientes cenſuris percellendi. 31. b. Altaria, & Calices in quibus celebravit, purificanda. ibid. Ab eo immutata priſtino ſtatu reddenda. ibid.

Hugo Ep. Dunelmenſis. 46. b. Ab Eboracenſi Archiep. excommunicatur. ibidem. Abſolvitur a Cæleſtino PP. ibid.

Hugo Ep. Lincolnienſis. 208. b. Miracula ad ejus ſepulcrum patrata. ibid. Inquiſitio ſuper his demandata. 209. a. Sanctorum albo adſcriptus. 213. a.

Hugo Abbas Bonevallis. 19. a.

Hugo Abbas Bonævallis. 222. a. Inquiſitio de ejus vita, & miraculis demandata. ibid.

Hugo Abbas Cluniac. 18. a. 21. a. 32. a.

Humanateoſi Eccleſia Recanaten. Civitas adempta, adjudicatumque auximum. 293. a. 314. b.

Humbertus S. Ramberti Abbas. 44. b.

Humiliati. 9. b. Excommunicati. ibid.

Hyacintus Card. S. Mariæ in Coſmedin. 6. a.

I

Jacobus Aragonum Rex ſub protectione S. A. ſuſceptus. 309. a.

S. Januarius. 466. a. Ejus feſtivitatis tranſlatio ad VII. Idus Maii. ibid.

Januenſis Eccleſia. 184. a. Archiepiſcopalis effecta. 184. b. Eccleſiæ Corſicanæ nonnullæ ei ſubjectæ. ibid. Ejus Archiepiſcopi perpetui S. A. Legati tranſmarini. ibid. Privilegia huic Eccleſiæ conceſſa. 185. a.

Januenſes de Sede Ap. optime meriti. 184. b. 350. a. Eis conceſſa medietas Inſulæ Corſicæ. 185. a. Pacem ineunt cum Piſanis. 193. Conceſſa eis exemptio ab omni onere in locis ad Sedem Ap. pertinentibus. 350. a.

Jeruſalem a Saladino capta. 28. Preces publicæ indictæ, ſacrumque bellum pro ejuſdem recuperatione. 29. a. 30. b. 192. a. Indulgentiæ auxilium ad hoc præſtantibus conceſſa. 128. a. 158. & ſeq. 173. 182. a. Cruceſignatis data privilegia. ibid.

Jeſu Chriſti Militia Parmen. approbata. 284. b. Regula Fratribus data. ibid.

Imperium Rom. Germanicum, quo jure ad Sedem Apoſt. pertineat. 96. b. Ejus proviſio principaliter Sedem eamdem contingit. 102. a.

Innocentius III. antea Canonicus Baſilicæ S. Petri. 71. a. Quam habuerit de Imperio ſollicitudinem. 102. a.

Inquiſitionis officiales. 325. a. A quibus eligendi. 359. a. Juramentum ab eis emittendum. 325. a. Ad nullum officium compellendi. ibid. Qualiter ſi deliquerint puniendi. 325. b. Quæcumque fecerint rata habenda. 359. b. Indulgentia eis conceſſa. 392. b.

Inquiſitiones hæreticæ pravitatis defendendi. 396. b. Fides eis adhibenda. 325. a. Præſtandum auxilium. 325. b. Sumptus eis ſuppeditandi ex multis hæreticorum. 329. b. Interpretari poſſunt ſtatuta contra hæreticos. 342. a. Contra eoſdem procedere, eorumque fautores. 342. b. Et contra Prædicatores quæſtuarios. 343. a. Poſſunt quoque a cenſuris abſolvere Cruceſignatos. 343. b. Privilegia alia eis conceſſa. 346. Leges nonnullæ eis indictæ. 390. Indulgentia conceſſa. 392. b. Contra hæreticos judicialiter confeſſos procedere poſſunt Diœceſanis inconſultis. 379. b. Et Magiſtratus cogere ad exequendas ſententias. 393. a. Omnes etiam compellere ad tradendas ſcripturas ad Inquiſitionem pertinentes. 393. b. Ad fidem redeuntes abſolvere &c. ibid. Facultates aliæ eis datæ. 395. a. 405. a. 408. Contra Chriſtianos procedere debent judaizantes, & contra Judæos, qui ad ſuos ritus Chriſtianos trahunt. 462. a.

Inquiſitoribus conceſſæ exemptiones. 396. a. 408. a. Eis Prælati providere debent de ſalvo conductu. 394. a.

Interamnenſis Eccleſia. 195. b. Epiſcopalis dignitas ei reſtituta. 197. a. Bona ei ab Interamnenſibus donata. 202. a.

Joannes Archiep. Strigonien. 133. b.

Joannes Angliæ Rex. 164. a. Pacem init cum Eccleſiaſticis ſui Regni. ibid. Se, Regnumque ſubjicit Apoſt. Sedi. 164. b. Fidelitatem jurat eidem. 165. a. Regnum ei conceſſum ſub annuo cenſu. 165. b. Regni Barones ei infenſi excommunicantur. 170. a. Dat Diploma pro libertate Eccleſiaſticarum electionum. 170. b. Excommunicatione ſolutus peracta pœnitentia. 172. a. Iniqua pactiones, quas cum Magnatibus fecit reſciſſæ ab Innocentio III. 172. b. & ſeq. Eccleſiam quamdam donat Hoſpitali S. Spiritus in Saxia. 194. a.

Joannes Colomenus Monaſterium S. Salvatoris de Mortello fundat. 5. a.

Joannes Gualbertus. 54. b. Congregationem Vallis-Umbroſæ fundat. 55. a. Inter Sanctos refertur. ibid. Crucifixi imago caput ei inclinat. ibid.

Joannes Abbas S. Matthæi de Caſtello. 6. a.

Joannes Prior de Gualdo. 199. b. Commiſſa Inquiſitio ſuper ejus vita, & miraculis. ibid.

S. Joannis Hieroſolymitani Fratribus ex conceſſionibus Apoſtolicis nullum præjudicium infertur, niſi ipſi ſpeciatim nominentur. 369. b.

Jocelinus Ep. Glaſcuenſis. 2. a.

Joſepini hæretici. 9. b. Cenſura in eos lata. ibid.

Iſenricus Abbas Admontenſis. 12. b.

Judex delegatus. 63. b.

Judex ſuſpectus. 63. a.

Judæi nonniſi volentes ad Baptiſmum admittendi. 191. a. Eiſque moleſtias inferri vetitum. 191. b. Cum Chriſtianis de fide diſputare non poſſunt. 280. b. Nec mancipia, ac Nutrices Chriſtianas in ſuis Domibus habere. ibid. & 299. a.

K

Kunegundes Imperatrix. 99. b. Ejus virtutes, & miracula. 100. b. Sanctorum Catalogo adſcribitur. ib.

L

Laici de Scripturis Sacris judicare non debent. 91. a. Nec de fide diſputare. 345. b.
Lateranen. Eccleſia centenaria gaudet præſcriptione. 221.
B. Laurentius Archiepiſ. Dubliaenſis inter Sanctos relatos. 241.
S. Laurentii de Averſa Monaſterium. 105. a. Soli Apoſt. Sedi ſubjectam. 105. b. Bona ei confirmata, Privilegiaque conceſſa. ibid.
S. Lazari Equeſter Ordo confirmatur. 353. b. Privilegia Militibus conceſſa. 428. b. Leproſos poſſunt undique colligere, & ad Domos Leproſorum adſportare. 437. a.
Leo Rex Armenorum. 96. a. Ab Archiep. Moguntino coronatus. ibid. Ejus regnum nonniſi per Sedem Ap. excommunicari poteſt. 104. b.
Limina Apoſtolorum viſitanda. 383. a. Conceſſiones contraria invalidatæ. ibid.
Livoniæ Epiſcopi Sede inſtabiles. 350. b.
In Livonia converſi nonnulli ad fidem chriſtianam. 214. a.
Lotharius Imperator de Apoſtol. Sede optime meritus. 101. b.
Lucani cenſuris irretiti ob violatam libertatem Eccleſiaſticam. 223. b. Sub certis conditionibus abſolvendi. 224. a. Garfugnanum de jure Sedis Apoſt. occupant, & excommunicantur. 261. b. 290. Epiſcopalis dignitas eis reſtituta. 290. b.
Lucas Abbas Burgulien. 113. b.
Ludovicus Abbas de Alderſpach. 168. a.
Lunden. Eccleſia. 75. b. Ejus Primatus ſuper cæteras Regni Svetiæ Eccleſias. 76. a.

M

Majoricanis conceſſum Privilegium ne pro litibus ad remotea loca advocentur. 318. b.
B. Malachia Hiberniæ Epiſc. canonizatur. 42. b. Ejus Vita a S. Bernardo ſcripta. ibid.
Mandatum quando finitur morte mandatoris? 16. a.
Mantuani Conſtitutiones nonnullas edunt Inquiſitionis officium impedientes, quas abrogari, vel moderari mandat Alexander IV. 383. a.
Marchia Anconitana Azzoni VII. Eſtenſi in feudum conceſſa. 187.
S. Marci Mantuan. Ordinis Regula. 268. b. Ejus Priori conceſſa Privilegia. 271. a.
Marcualdus libertatis Eccleſiaſticæ violator. 65. b. Longanimitas erga eum adhibita. ibid. Excommunicatur. 66. a. Abſolvitur. 94. b. Spondet ſe Papæ mandatis obtemperaturum. ibid.
S. Mariæ de Mercede Redemptionis Captiv. Ordo. 284. a. Regula S. Auguſtini ei data. ibid.
S. Mariæ de Ferraria Monaſt. 51. a. Bona ei confirmata. 51. b. Privilegia conceſſa. ibid.
S. Mariæ Majoris Baſilica. 46. b. Palatium ei donat Clemens PP. ibid. Indulgentia in die conſecrationis. 223. b.
S. Maria in Saxia Hoſpitale a quo conſtructum. 108. b. Regula ejus Canonicis datæ. 109. a. Hoſpitale Montiſpeſſulan. ei unitum. ibid. Poſtea disjunctum. 186. a. Privilegia ejus Canonicis conceſſa. 109. b.
B. Mariæ Virginis Glorioſæ Militia. 398. a. A quibus ſit inſtituta. 398. b. Regula ei data. ibid.
Mathildes Comitiſſa. 216. a. Terras nonnullas donat Rom. Eccleſiæ. ibid.
S. Matthæi de Caſtello Monaſterium. 6. a. Bona ei confirmata, Privilegiaque conceſſa. 6. b. & 360. b. & ſeq.
Matthæus Archiep. Capuanus. 51. b.
Matthæus Ep. Mazarea. 5. a.
Matthæus Abbas S. Laurentii de Averſa. 105. a.
Maſſilienſibus clypeus Apoſtol. protectionis conceſſus. 261. a.

Mediolanenſes contra Piſanos Sardiniæ invaſores excitati. 200. a.
Mediolanen. Eccleſiæ Cremenſis ſubjicitur. 246. b.
Melgorii Comitatus Epiſcopo Magalonen. in feudum conceſſus. 171. b. 198. b.
Minoritis apud Infideles regentibus mutandi habitum, barbam, comamque nutriendi, pecuniaſque tractandi facta poteſtas. 244. a. Minoritis conceſſa Eccleſia S. Mariæ de Ara-Cœli in Urbe. 327. b. Ad Epiſcopatus promoti, libros, cæteraque omnia Ordini debent reſignare. 369. a. Alia ſtatuta pro Ordine hujuſmodi ſancita. 413. & ſeqq. Prope eorum Eccleſias non conſtruenda Monaſteria Monialium, aut Conventus Ordinum Mendicantium infra ſpatium 300. Cannarum. 446. b.
Minorum S. Franciſci Ordo. 229. b. Regula approbata. ibid. Ejuſdem capita nonnulla explicata. 263. 305. Conventuales nuncupandi. 318. b.
Mitra uſus qualis, & Mitrarum diverſitas. 450. a.
Monaldus Ep. Foroſempronienſis. 230 a.
Montiſpeſſulan. Hoſpitale ab altero S. Spiritus in Saxia disjunctum. 186. a.
Montiſ Regalis Abbatia. 3. b. Ab Epiſcopali Juriſdictione libera. 4. a. In Archiepiſcopatum erigitur. ibid. Parochiæ, & Eccleſiæ ei aſſignatæ. 4. b.
Montis Sancti Monaſterium. 167. b. Sub Apoſtolica ſuſceptum protectione. 168. a.
Montis Virginis Congregatio. 61. a. Bona ei confirmata. 61. b. Regulæ ei datæ. 62. Exemptiones ei conceſſæ. 409 a. Ejus Abbati Pontificalium uſus conceſſus. 416. b.
Mutinenſibus Caſtra Carpi, & Montis Baronzon. in feudum conceſſa. 247. b.

N

Nantellinus Ep. Sebennen. 19. a.
Naufragorum bona ſuis reſtituenda dominis. 219. a.
Neapolitani Manfredo reſiſtunt. 319. b. In clientelam Sedis Apoſtol. ſuſcepti. ibid. Conceſſa eis Privilegia. 320 a.
Nicolaus Meſſanen. Archiep. 4. b.
Nicolaus Ep. Tuſculanus. 211. a.
Nicolaus Abbas S. Mariæ de Ferraria. 51. a.
Nimpha Caſtrum quo jure ad Sedem Apoſtolicam pertineat. 153. b. Jacobo Innocentii III. conſobrino datum in feudum. ibid.
Nonantulanum Monaſterium. 161. a. Privilegia ei conceſſa. ibid. Confirmata. ibid.
Norbertus Præmonſtratenſium Inſtitutor. 72. a.
Novalium exemptio quomodo intelligenda. 371. a.
Novioment. Hoſpitale, a Stephano Ep. fundatum. 201. a. Confirmatum. ibid.

O

Oderiſius Ep. Pennenſis. 7. b.
Odo Ep. Pannen. 56. b. Caſtella duo Puliano, & de Colle alto ſuæ Eccleſiæ acquirit. ibid.
Obertus Abbas Kalkoenſis. 2. a.
Oſtienſis, & Velsternenſis Eccleſiæ unitæ. pag. 2. a. in Notul.
Otto Archiep. Januenſis. 184. a.
Otto Epiſcopus Bambergen. 38. a. Canoni SS. adſcriptus. ibid.
Otto Saxoniæ Ducis filius. 99. a. In Imperatorem legitime electus. ibid. Quare favendum eidem. 99. b. Regalis dignitas ei confirmata. 101. b. 103. b. Excommunicatus. 149. Sententia ab eo contra Cumanum Ep. lata irritatur. 149. b.

Ppp Palen-

P

Palentin. Academia. 409. a. Privilegia Univerſitatis Pariſien. ei communicata. 409. b.
S. Pancratii de Lewes Monaſterium. 60. b.
Pandulfus Card. SS. XII. Apoſtolorum. 6. a.
Pariſien. Univerſitas. 266. b. Statuta nonnulla pro ejuſdem regimine. 267. & 354. Statuta nonnulla edit contra Ordines Mendicantes. 353. b. Infirmata ab Alexandro IV. qui Regulares in ea recipiendos indicit. 381. b.
Paſſagini. 9. b. Excommunicati. ibid.
Patareni. 9. b. Excommunicati. ibid. Pœnæ eis interminata. Vide Hæretici. Eorum empietas. 297. b. Pautores damnati. 297. b.
S. Paulus quo ſenſu dicatur Petro in faciam reſtitiſſe. 275. a. Semper in doctrina cum Petro concors. ibid. Petri Primatum cognovit. 275. b.
Paulus Ep. Praneſt. 6. a.
Pauperes de Lugduno hæretici. 9. b. Excommunicati. ibid.
Pelagius Ep. Albanenſis. 189. a.
Pennen. Eccleſia. 7. b. 56. b. Compoſitio inter eam inita, & Monaſterium S. Quirici. 8. a. Confirmata a Lucio Papa. 8. b. Caſtella Puliano, & Calle alta ei aſſerta. 56. b.
Peruſini Canonici Regulas ſibi ſtatuunt. 66. a. Hæ regulæ confirmantur ab Innocentio III. 96. b.
Peruſium Juris Sedis Apoſt. 74. a. A qua nunquam alienandum. ibid. Ejus conſulatus. ibid.
S. Petrus. 3. b. Ejus ſupra Apoſtolos Primatus. ibidem. Romanam Eccleſiam fundat. ibid. Secundum Eccleſiæ fundamentum. 275. a.
S. Petri de Urbe Baſilica. 71. a. Donatio eidem ab Innocentio III. facta. ibid. Indulgentia eam viſitantibus a die Pentecoſtes ad Octavam Apoſtolorum. 293. b.
B. Petri Martyris Ordinis Prædicatorum virtutes, & martyrium. 330. b. Miracula. 331. a. Cœlitibus adnumeratur. 332. a.
Petrus Aragonum Rex. 113. a. Romæ coronatus. ibid. Annuum cenſum promittit Sedi Ap. ibid. Ejus Diploma pro libertate Electionum. 117. a.
Petrus Card. S. Suſannæ. 6. a.
Petrus Archiep. Compoſtellanus. 87. b.
Petrus Ep. Carnoten. 7. b.
Petrus Comes Antiſſiodoren. Romæ coronatus C. P. Imperator. 183. a.
Petrus de Caſtro novo. 119. b. S. A. Legatus contra Albigenſes. ibid. Occiſus. 120. a.
Petrus Abbas Caſſinenſis. 2. b.
Petrus Abbas Præmonſtraten. 72. a.
Philippenſis Eccleſia. 151. b. Bona ei confirmata. ibid.
Philippus Franciæ Rex. 69. b. Fœdus init cum Balduino Flandriæ Comite. 70. a.
Philippus Franciæ Rex. 104. a. Ejus proles a ſuper inducta ſuſcepta legitimatur. ibid.
Philippus Aragonum Rex. 163. a. Ab Innocentio III. coronatus. 163. b.
Philippus Suevus. 96. b. In Imperatorem electus. ibid. Jura pro eo aſſerta. 97. b. Alia jura e contra. ibid. Quare a Cœleſtino III. fuerit excommunicatus. ibid. pag. 102. b. Quomodo a Sutrino Epiſc. abſolutus. ibid.
Pictavenſis Eccleſia. 9. a. Abuſus in ea ortos tollit, Lucius III. ibid.
Piſana Eccleſia. 67. b. Ejuſdem jus ſuper Corſicæ Eccleſiis. ibid. Ejus Archiepiſcopi Legati Sardiniæ. 68. a. Alia Privilegia eis conceſſa. ibid.
Piſanis donationes confirmata. 49. b. De Rom. Eccleſia bene meriti. 68. a. Componunt cum Januenſibus. 195. Sardiniam invadunt. 200. a.
Piratarum adjutores excommunicati. 174. a.
Placentina Academia inſtituta. 315. a.
Pontifex Rom. omnium Eccleſiarum curam gerere debet. 36. a. 60. b. Nemini ſubjacet. 58. b. Fidelium pacem procurare debet. 66. a. Eandem habeat poteſtatem, quam Chriſtus dedit Petro. 96. a. Quæ ejus ſit dignitas, quæ poteſtas. 107. a.
Pontius Abbas S. Ægidii Toloſan. 125. b.
Portugallenſe Regnum Sedis Apoſt. Vectigale. 151. a.
Prutſi nonnulli Chriſtianam fidem profitentur. 314. b.
Prædicare non licet abſque Sedis Apoſt. vel Epiſcopi Diœceſani licentia. 9. b. 91. b. Prædicatio evangelica non in occulta, ſed publice facienda. 91. a.
Prædicatorum Ordinis primordia. 178. b. Ei conceſſa Eccleſia S. Sixti de Urbe. 213. a. Ejus Fratribus apud Infideles degentibus habitum mutandi, nutriendi barbam, comamque, & pecunias tractandi data facultas. 244. a. Ad Epiſcopatus, dignitateſque Ordinis Superioribus invitis non promovendi. 319. a. Aſſumpti vero omnia debent Conventui reſtituere. 470. a. In toto Ordine uniforme officium recitandum. 461. Eorum Privilegia Epiſcopi, aliique interpretari non poſſunt.
Præmonſtratenſes. 72. a. Regula eis data. ibid. Exemptiones, & privilegia eis conceſſa. 73. Ordinis reformatio. 273.
Premiſlaus Boemiæ Dux Regis nomine decoratus. 108. a.
Primitiæ, Deo afferendæ. 71. a.
S. Praxedis de Urbe Eccleſia. 60. b. Fratribus S. Mariæ de Rheno adempta. 61. a. Cardinali Titulari conceditur. ibid.

R

Radicofanenſes Conſules eligere non poſſunt in ſuo Pontifice. 112. b.
S. Ramberti Juren. Monaſterium. 44. b. Bona omnia ei confirmata. ibid. Privilegia ei conceſſa. 45. a.
Ravennaten. Eccleſia. 234. a. Bona ei confirmata. 234. b. Privilegia. 235.
B. Raymundus de Pennafort Decretales redigit in volumen. 284. a.
Raymundus Comes Toloſanus favet Albigenſibus. 119. b. Petro de Caſtro novo parat inſidias. 120. a. Excommunicatus. 120. b. Ejus ſubditi a fidelitatis juramenta ſolvendi. ibid. Quæ ab eo pœnitentiæ ſigna danda ut abſolvatur. 121. a.
Raynerius Ep. Interamnenſis. 201. b.
Recanaten. Oppidum. 292. b. In Civitatem erectum, & Epiſcopatu inſignitum. 293. a. A juriſdictione Eccleſiæ Humanaten. exemptum. ibid. Dignitate Epiſcopali privata. 410.
Recanatenſium erga Sedem Ap. fides. 292. b.
Rectores Civitatum jurare debent ſe præſtituros auxilium inquirentibus contra Hæreticos. 10. b.
Reginaldus Rex Inſularum Regnum Ap. Sedi donat; pro eoque fidelitatem jurat. 245. b.
Repentitæ ſub regula incluſæ. 364. a.
Riccardus Angliæ Rex. 68. b. Concedit Molendina quædam Rothomagenſi Eccleſiæ. 69. a.
Riccardus Comeſſoranus. 132. a. Caſtrum Vallis Montonis accipit ab Innocentio III. ibid.
Riccardus II. Comes Fundanus. 145. a. Libertatem reſtituit Fundanæ Eccleſiæ. 145. b.
Riccardus Cornubiæ Comes in Imperatorem electus. 411. a. Electus Rex Romanorum appellandus. 411. b.
Rigenſis Eccleſia. 350. b. Livoniæ Metropolis conſtituta. ibid.
Robertus Archiep. Viennenſis. 19. a.
Robertus Ep. Fundanus. 145. b.
B. Robertus Ep. Ciceſtren. 401. b. Ejus virtutes. 402. Miracula. 403. Inquiſitum ſuper his de mandato Alexandri PP. IV. ibid. Sanctorum Cathalogo adſcriptus. 404. a.
B. Roberto Moliſmen. Sanctorum cultus a Monachis exhibendus. 323. a.
Rodericus Archiep. Toletanus. 137. a.
Rogerius Archiep. Eboracenſis. 2. a. Wilielmum Regem excommunicat. ibid.

Roma.

Romana Eccleſia a S. Petro fundata. 3. b. *Ejus ſupra cæteras Eccleſias præeminentia*. ibid. *Supra petram fidei ſoliditas eſt fundata*. 17. a. *Ejus ſtabilitas*. ibid. & 58. a. *Caput & Magiſtra omnium*. 35. b. 58. a. 76. b. *Quæ a Fidelibus gerenda ſunt ordinat*. ibid. & 42. b. *Ad eam omnis quæſtio fidei referenda*. 275. b.

S. Romani Toloſan. Monaſterium. 178. b. *In eo Ordinem Prædicatorum inſtituit S. Dominicus*. ibid. *Bona ei confirmata, conceſſaque privilegia*. ibid.

S

Sabinia proprietatis Sedis Ap. 284. b. *Sine hujus licentia Caſtra ibi non ædificanda*. ibid

Sacerdotibus neceſſaria ſcientia. 92. a. *Honor ei exhibendus*. ibid.

Saladinus. 28. a. *Stragem infert Chriſtianis Hieroſolymis*. ibid. *Cruce Dominica potitur*. 28. b.

Salamantina Univerſitas Caſtellæ Rege erecta. 353. a. *Confirmata ab Alexandro IV*. 353. b.

Salinguerra de Ferraria. 183. b. *Ei conceſſa in feudum nonnulla loca ex donatione Mathildis*. ibid.

Sanctius II. Luſitaniæ Rex. 303. a. *Gregorio Papa cenſuris innodatus*. ibid. *Negligenter regnans damna plurima Eccleſiis infert*. 303. b.

Sardinia juris Ap. Sedis. 200. a. *A nonnullis Piſanis invaditur*. ibid.

Scaleaſis Eccleſia. 47. b. *Ejus Diœceſis, & termini*. 48. a.

Scoticana Eccleſia Sedi Apoſt. immediata ſubjecta. 33. b. 48. b. *Non excommunicanda niſi p. a Rom. Pontifice*. ibid. *Alia privilegia*. 200. b.

Scotiæ Regnum. 33. b. *Cauſæ in eo exortæ extra illud non aſportandæ*. 34. a. 48. b.

Scuria Caſtrum juris Sedis Ap. 157. a. *Privilegia ejus Dominis conceſſa*. ibid.

Sechowiea. Eccleſia ab Ebrardo Archiepiſ. Salisburgenſi fundata. 209. b.

Sedes Apoſtolica. 24. b. *In ea reſidet magiſterium Eccleſiaſticæ diſciplinæ*. ibid. *Ad eam ſpectat de dubiis in Religione decernere*. 35. b. *Ejus cura pro recuperatione Terræ Sanctæ*. 50. a. *Omnium fidelium mater, & magiſtra*. 74. a. 104. a. *Ei Primatus a Deo conceſſus*. 96. a. *Ejus de Imperio Rom. Germanico cura*. 96. b. *In ea reſidet plenitudo poteſtatis*. 103. a. *Ejus Bona, & Caſtra non alienanda*. 281. b.

Senenſis Eccleſia. 136. b. *Bona ei confirmata*. ibid.

SS. Sergii, & Bacchi Eccleſia de Urbe. 86. a. *Bona ei confirmata*. ibid.

Servitarum Ordo. 372. a. *Regula approbata*. 302. a. *Votum paupertatis quale*. ibid.

Siciliæ Reges de Ap. S. de optime meriti. 74. b. & *ſeq*.

Siciliæ Regnum proprietatis Eccleſiæ Romanæ. 75. a. 425. a. *Eius Eccleſiarum libertati conſultum*. 316. b.

Sigefridus Cammiaen. Epiſcopus. 34. a.

Simeon Archiep. Ravennæ. 234. a.

Simeon Epiſc. Terracinenſis. 180. b.

Simon de Monteforti Dux exercitus contra Albigenſes. 135. b.

Soranis antiquæ confirmatæ conſuetudines. 121. a.

Soranis conceſſa privilegia. 261. a.

De Spata S. Jacobi Militia inſtituta. 138. b. *Bona ei confirmata*. 139. a. *Data regula*. 139. b. *Privilegia conceſſa*. 140. b.

S. Spiritus in Saxia &c. ſolemnis Proceſſio e Baſilica S. Petri ad eam habenda. 226. a. *Donatio ei ab Honorio III. facta*. ibid. *In eo Ordinis præeminentia, & Magiſterium debet reſidere*. 259. b.

S. Spiritus in Saxia Eccleſia. 117. b. *Statio apud eam indicta*. ibid. & 226. a. *Ordinis caput in ea eſſe debet*. 123. b. *Numerus Clericorum, qui ei inſerviant*. 185. b. *Ab ea ſeparatum. Hoſpitale Montiſpeſſulan*. 186. a. 384. a. *Privilegia ei conceſſa*. ibidem, & 374. b.

(*S. Spiritus*) *Magiſter ſoli Rom. Pontifici ſubjectus*. 384. b. *Privilegia alia conceſſa, & data regula*. ibid.

B. Stanislaus Ep. Cracovienſis. 338. b. *Ejus martyrium*. 339. a. *Sanctorum albo adnumeratus*. 339. b.

B. Stephanus Grandimontenſis. 35. b. *Canonizatur*. 36. a.

Stephanus Archiep. Cantuarien. 169. b. *Cum nonnullis Epiſcopis Joanni Regi infenſus*. ibid.

Stephanus Noviomen. Epiſcopus Hoſpitale fundat. 201.

Strigonienſi Eccleſia nonnulla donat Andreas Rex Hungariæ. 133. a. *Ejus Archiepiſcopis jus aſſeritur coronandi Reges*. 133. b. 148. b.

Sublacen. Monaſterium. 36. a. *B. Petri juris eſt*. ibid. *Bona ei confirmata*. 36. b. *Privilegia conceſſa*. 37. b.

Sueſſonis antiqua Privilegia confirmata. 295. b.

Silveſtrinorum Ordo. 308. b. *Bona eis confirmata*. ibid. *Privilegia conceſſa*. 309. a.

T

Talmud. 298. b. *Liber impius*. 299. a. *Pariſiis igni traditus*. ibid.

Templarii. 15. b. *Donationes Brabantiæ Ducum eis confirmatæ*. ibid.

Terracinenſis Eccleſia. 180. b. *Bona ei confirmata*. ibid. *Ei unitæ Privernas, & Setina Eccleſiæ*. 181. a.

Theanen. Eccleſia. 52. b. *Deſcriptio ejus Diœceſis*. ibid. *Bona ei confirmata*. ibid. *Privilegia ei conceſſa*. 53. a.

Theodinus Ep Portuen. 6. a.

Theodinus Ep. Theanen. 52. b.

Theſſalonicenſes Archiepiſcopi Primates. 149. b. *Vicarii Sedis Ap*. 150. a. *Eccleſiæ eis ſubjectæ*. 150. b. *Privilegia*. ibid.

Theumon. Ep. Bembergen. 99. b.

Theutonicorum Ordo. 248. *Regula ei data*. ibid.

Thomas Archiep. Regytan. 5. a.

S. Thomæ de Erlesburen. Monaſterium. 38. b. *Bona ei confirmata, Privilegiaque conceſſa*. ibid.

Toletana Eccleſia Primatus Hiſpaniarum confirmatus. 137. b.

Toloſan. Univerſitas a quo erecta. 281. a. *Pariſienſis Academiæ privilegia ei communicata*. ibid.

Trecenſis Eccleſia. 118. a. *Privilegium ei a Philippo Rege conceſſum*. 118. b. *Bona omnia ei confirmata*. 128. b. *Statuta ab ejus Canonicis ſervanda*. 129. b.

S. Trinitatis Redemptionis Captivorum Fratres. 76. b. *Regula eis data*. 77. & *ſeq*. & 182. b. *Regulæ hujuſce declaratio*. 462. b. & *ſeq*. *Bona confirmata, privilegiaque conceſſa*. 134. b.

Trinovitana Eccleſia Bulgariæ Primatus conceſſus. 107. b.

Truthenhuſen. Præpoſitura. 11. a. *A quibus fundata*. ibid. *Dos ei, & ſtatuta data*. 11. b.

Tudertinis Conſulatus, & antiquæ conſuetudines confirmatæ. 76. b.

Tudertum proprietatis Sedis Ap. 76. b.

Turonenſis Eccleſia. 82. a. *Ejus controverſia cum Dolenſi*. 82. b. *Compoſita*. 86. a. *Ejuſdem Primatiæ Jus ſuper eadem*. 86. b.

Turritana Provincia Archiep. Piſanis tamquam Primati ſubjecta. 67. b.

Tuſculanis Epiſcopis conceſſa Eccleſia S. Mariæ in Monaſterio de Urbe. 211. a.

Tyrones tempore probationis habitum dimittentes non ſunt Apoſtatæ. 265. a.

V

Vallis Caulium Ordo. 110. b. *Quomodo inſtitutus*. ibid. *Ejus Regula*. ibid. *Confirmatus*. 111. a.

Vallis Montonis Caſtrum Comiti Sorano locatum. 132. a.

Vallis Scholarium regula. 206. b.

Ubaldus Archiep. Piſanus. 67. b.

B. Ubaldus Ep. Eugubinus. 47. a. *Sanctorum albo adſcriptus*. 47. b.

Via-

Viaticum quomodo ferendum. 212.
Veterbienſes cenſures irretiti. 322. a. *Eccleſiæ conciliantur, & antiqua eis confirmantur privilegia*. 323. b.
Viterbienſis Eccleſia. 117. a. *In Epiſcopatum erecta a Cœleſtino III.* ibid. *Tuſcanenſi unita*. ibid. *Ejus Jus ſupra Centumcellenſem, & Biedanenſem Diœceſes*. ibid.
Ulixbonen. Eccleſia Compoſtellanæ ſubiecta. 87. b.
Waldenſes ad fidei paritatem reverſi. 141. b. *Eorum confirmata regula*. 142. b. *Eccleſiæ reconciliati*. 143. a. *Eorum errores quales fuerunt*. 145. a.
Walterius Archiepiſ. Rothomagen. 68. b. *Compoſitionem init cum Riccardo Angliæ Rege pro bonis ſuæ Eccleſiæ*. ibid.
B. Willhelmus Archiep. Eboracenſis. 224. b. *Miracula ad ejus ſepulcrum patrata*. 225. a. *De his inquiſitio demandata*. ibid. *Inter Sanctos relatus*. 245. a.
Willhelmus Archiep. Philippenſis. 151. b. *Aatea Epiſc. Nazarocenſis*. ibid.
Willielmus Scotiæ Rex. 2. a. *Excommunicatus*. ibidem. *Abſolvitur a Lucio III. Papa*. 2. a. *Mandatur Delegatis A. S. ipſum cum Epiſcopo S. Andreæ concilient, ni fecerit, excommunicandum*. 3. a.
Willelmus Comes Gebennen. 19. a. *Compoſitionem init cum Epiſcopo Gebennenſi*. 19. a.
S. Willelmi Eremitarum Ordo. 377. a. *Bona ei confirmata, privilegia conceſſa*. ibid. & *ſeq.*
Willelmus Abbas Gemblacen. 165. b.
Willelmus Abbas de Paraclito. 199. a. *Commiſſa inquiſitio ſuper ejus vita, & miraculis*. ibid. *Canonizatus*. 233. b.
Wormatienſes extra Civitatem ad judicia extrahi non poſſunt. 374. a.

Z

Z*Verinenſis Eccleſia*. 45. b. *Bona ei confirmata*. ibid.

F I N I S.

598072

oogl